

﴿ کتاب البیان ﴾

فی تفسیر القرآن

مترجم محمد حسن مولی زاده شکوی (نخو)

حقوق طبع و التشاری مترجم ایله قدر

بیرینجی جیلد

سنه هجرى ۱۳۲۶ || میلادى ۱۹۰۸

تفلیس شهرینده «غیرت» مطبعه‌سنده طبع اولدی

﴿ کتاب البیان ﴾

فی تفسیر القرآن

مترجم محمد حسن مولی زاده شکوی (نخو)

حقوق طبع و انتشاری مترجم ایله در

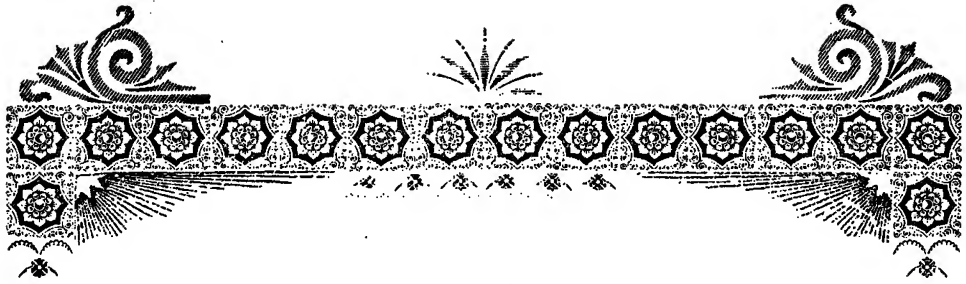
قران شریفک ترجمه سنده نظر عاجزانه مزده اولوبدر معتبر تفسیرلر وفقه
کتابلرنک بعضی سی: مجمع البیان، صافی، تفسیر فخر رازی، قاضی بیضاوی، جلالین،
ابن السعود، و مسالك و غیره.

سنه هجری ۱۳۲۶ || میلادی ۱۹۰۸

تفلیس شهرینده «غیرت» مطبعه سنده طبع اولدی

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و ثنا الله ایچوندرکه توفیقنی بزه رفیق ایتدی تالاینکه عمله گتورک افضل طاعانی
و کسب ایدک اسباب مغفرت و سعاداتی. هدایت ایتدی بزى که شیطان رجیمدن الله رحیمه
سیغنوب اوز مزى حفظ ایدوب عمله گتورمیک معاصی و منکراتی. شکر و ثنا حقیقته سزاواردر
عالمسره تربیت و یرن الله که مستجمع جمیع کمالدر از جهت ذات و صفات. اللهم
رحمت و شفقتنه محتاجدر جمیع ارباب حاجات و ضرورات. قیامت گونگ پاشاهلحق محض
اوگا مختصدر یتورر مؤمنلری ایمانلری سببی ایله یوخاری درجاته و بدکارلری عصیانلری
جهته آشاقه درکاته. خداوندا سکا عبادت و اطاعت ایده روک و سندن کومک ایستهروک
تالاینکه بزدن ظهوره گله طلب بیوردقنر طاعات، عبادات و تکلیفات. بارالها بزى هدایت
ایت دوز یوله که او یولیه گیدوبار اهل هدایات و نجات. و بزى ساخلا اوز توفیقک ایله
اولدنکه بنده لرنندن بعضی سی اوز سوء اختیارلری ایله سلب توفیق و اولنره غضب اولونوب
محسوب اولوبلار اهل ضلالت و جهالات. صلوة و سلام اولا اشرف مخلوقات و اکمل موجودات
محمد صلوات الله علیه و الهه که تایید اولونوب نبوته و اوگا کرامت اولونوب افضل معجزات و
اکمل آیات. و اونگ اولاد امجادنه و خلفای راشدین و اصحاب عظامنه اولا اقسام صلوات و
اصناف تحیات نقدر که دورایدر ساعات، دقیقات و آنات. صلوة و سلام دن صوگره بنده
حقیر و کثیر التقصیر محمد حسن بن آخوند اسماعیل مولا زاده الشکوی دین قرداشلرنگ
حضورنه کمال عجز و انکسار له عرض ایدیرکه جمیع موعظه و نصیحتارک اشرفی و قصه لرک
افضلی کلام الله شریفدر اما عرب لغتی ایله اولماقنه گوره ترک قرداشلر اونگ ظاهر معنی سنی
درک ایتمکدن عاجز، اولنده یازیلان احکام دین و اللهک باشقه فرمایشلرنگ مضمونندن بیخبر درلر
هر چند ظاهر آیه او خونور اما معنی سی معلوم اولمور مگر اینکه اجنبی دلیلره ترجمه اولمش کتابلردن
و آشکاردرکه اوگونه ترجمه لر هم مطابق واقع و همیده موافق تفاسیر اهل اسلام دگلدر
بوسبه ایستدبگمه هم دینلریمه خدمت ایتمک ایچون قرآن شریفی ترجمه ایدم اونوع مختصر
و آسان عبادت لرایله که جزئی سوادى اولان مؤمن قرداشلر آسانقله فهم ایدلر فهم ایدوبده
اطاعت و حقیقی عبادت لره میل، معصیتلردن اجتناب، بو قرآن شریف جمیع احکامه دارا
و جامع اولماقنی گوزیله گوروب یقین ایدلر. پس آیات شریفه نی صفحه نگ اولنده اعدادنی

گوسترمك ايله يازوب عدد ترتيبى ايله ترجمه اولوندى واصل ترجمه نى كوچك قوسلار
آراسنده يازوب تفسيرى اختصار و جمله قوسدن كنار يازيلدى تا اينكه ترجمه ايله تفسير
بربرندن معلوم اولاميدكه دين قرداشلري ياننده مقبول اولوب مترجمى دعاي خيرايله
ياد ايدهلر و نيتم هيچگونه اغراض نفسانيه ايله ممزوج اولماق علتيله اميدوار كه اسلاميت
آدينه خدمت ايدنار زمره سنده محسوب اولام .

والله ولي التوفيق

سورة الحمد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۷ آیه در مکده نازل او یوب
 (۲) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۳) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴) مَالِكِ
 يَوْمِ الدِّينِ (۵) اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ (۶) اِهْدِنَا الصِّرَاطَ
 الْمُسْتَقِيْمَ (۷) صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ
 عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

(۱) کومک لیک ایستیورم «جمع ایشلرمده اللهک آدیه که مهرباندر» جمع مخلوقات دنیاده روزی وجمع خلقه لازم اولان نعمتلی ویرمک سببی ایل «رحم ایدندر» آخرتده بعض مخلوقات اولاری بهشته داخل ایتمک ایلله. بسم اللهده اختلاف وارد که سوره ننگ جزوی دریانه: امام حنفیه و امام مالک قائلدر که جزء سوره دگلدر اما قرآنده یازلق محض سوره لرک بربریسندن فاصله لو اولماق ایچوندر امام شافعی و امام حنبل و امامیه بوگا قائلدر لر که بسم الله هر سوره ننگ جزئیدر مگر برائت سوره سنده (۲) هر نوع شکر و ثنا «جمع ظاهری و باطنی نعمت لر مقابلنده که جمع حمد و شکر ایدلردن عمله کلوب و بوندن صوگره عمله که جک هاموسی «الله ایچوندر که جمع مخلوقات تربیت ویرلدر» اول یو خدن خلق ایدوب صوگره بسلیوب دنیاده روزی و یروب و هر حالده ایشلرینه اصلاح ویرمکه. (۱۳) مهرباندر و آخرتده بهشت ویرمک ایل «رحم ایدندر» (۴) قیامت گوننگ پادشاهیدر «۵) پروردگار آنجق «سگا عبادت ایدیریک و آنجق سندن کومک ایستیوریک» سکا اطاعت ایتمکه و هکذا دشمن لرک شرنی دفع ایتمکه. (۶) بزی هدایت ایت دوزیوله «او یولی بزه گوستر که اونیله گیدوب سنگ طرفگا و راضی لقگا یتشک (۷) او کسلرگ یولنه که اولنر نعمت و یروبسن» اولنردن راضی و خوشحال اولق و بهشته یروبمک ایل «نه اینکه او یوله که اونیله گیدنلره غضب اولوب (آجیق لایوسن) نه اینکه حق یولدن چخمشلارک یولنه. بوسوره یه سبع مثنی دیر لر سبع اوجهه که

سورة بقره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۸۶ آیه در مدینه نازل اولوب
 (۱) اَلَمْ يَهْدِیْكَ لِذَٰلِكَ الْکِتَابِ لِذِیْ الْاَرْحَامِ فِیْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِیْنَ
 (۳) الَّذِیْنَ یُؤْمِنُونَ بِالْغَیْبِ وَ یُقِیْمُونَ الصَّلَاةَ
 وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ یُنْفِقُونَ (۴) وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُونَ بِالْاَنْزِلِ
 اِلَیْكَ وَمَا اَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ یُوقِنُونَ

بدی آیه در مثانی اوجهی که ایکی دفعه نازل اولوبدر یا اینکه هر نمازده ایکی دفعه اوخونور
 خواستنی نمازده وخواه واجبی نمازده یا اینکه ایکی حصه یه قسمت اولوب بریسی بنده لرگ
 حمد و ثنای در الله و بر حصه سی الهک مرحمتی در بنده لرینه بوسوره نك فضلنده
 کفایت ایدر اوحدیث که پیغمبر ۴ بیوردیلر بوسوره جمیع دردلره درماندر مکر اولومه
 که اوگا چاره یوخدر .

(۱) منم اولله که بلورم وگورورم (۲) بودر او کتاب» که الله تعالی سگاویا کچمش
 پیغمبرلره وعده ویروبدر آخر الزمان پیغمبرنه اولی گوندرمگی «اونده شک یوخدر»
 که الله کلامیدر «یول گوسترندر پرهیزکارلره والله دن قورخان آدملره (۳) او کسلر که
 ایمان گنورورلر (اینانورلر) گوزه گورونمز الله و بش وقت نماز قیلارلر و اونلاره
 ویردیگمز روزی دن» مال، قوت، حکومت، علمدن سائر محتاجلره دخی «ویررلر»
 فقیرلره روزی، ضعیفلره و مظلوملره کوممکک، جاهل لره تعلیم و تربیه ایدرلر (۴)
 و او کسلر که ایفانورلر سگا گوندریلن قرآله و شریعتنه و سندن سابق پیغمبرلره نازل اولان کتابلره»
 که عبارتدر توریة موسی، انجیل عیسی، زبور داود، صحف ابراهیم و سائر کتابلردن
 «و آخرت و جزا گونه اونلاریقین ایدرلر» که یخشی عمل مقابلنده یخشی جزا و پیس عمل
 مقابلنده پیس جزا اولاجا قدر.

(۵) اولئك على هدى من ربهم واولئك هم المفلحون (۶) ان الذين كفروا سواء عليهم اانذرتهم ام لم تنذرهم لا يؤمنون (۷) حتم الله على قلوبهم وعلى سمعهم وعلى ابصارهم غشاوة ولهم عذاب عظيم (۸) ومن الناس من يقول امنا بالله وباليوم الآخر وما هم بمؤمنين (۹) يخادعون الله والذين امنوا وما يخدعون الا انفسهم وما يشعرون (۱۰) في قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا ولهم عذاب اليم بما كانوا يكذبون (۱۱) واذا قيل لهم لا تفسدوا في الارض قالوا انما نحن مصلحون (۱۲) الا انهم هم المفسدون ولكن لا يشعرون (۱۳) واذا قيل لهم امنوا كما امن الناس قالوا نؤمن كما امن السفهاء الا انهم

(۵) ذكر اولان كسار دوغرى يولده درلر الله تعالى طرفندن و اولار نجات تاپمش لردر» (۶) دوغرى قلله او كسار كه الله اينانما ديلر» و ذكر اولان مؤمنلر ايمان گتور دكلرينه كافرا ولديلر «اولار ايجون برابر در (يا يغمبر) خواه اولار ي قور خوداسن خواه اولار ي قور خوت ميه سگ اولار ايمان گتور ميه جكلر» (۷) مهر قويو بدر خداوند عالم (مهر ليو بدر سوزى عرفده شايعدر نجه كه بر كس بر شئى بر شيك ايجنه قيوبوب با عايوب اوستنى مهرلر) اولار گ قلبلرينه وانلار گ قولالارينه «تاق سوزى ايشتميه لر و آنلاميه لر «وانلار گ گوزلرنده پرده وار» كه حقى گور مك ايشتميو رلر «وانلار ايجون قيامت گوننده بيوك عذاب وار» كه حاضر اولوب در بوجور آدملر ايجون كه هر قدر دلائل و معجزات پيغمبر دن گوروب هر چند قلبا يقين ايدرلر كه اونوع معجزه الله دن سوا باشقه كسگ طرفندن گوندر يان آدمين عمله كله بيلمز و يقين ييلورلر كه بو آدم پيغمبر در و سوزى حقدروا و ايا ننامق هدايته باعث در بونيله بيله محض تعصب اولار گ اورك لرنده جا كير اولمه گوره گوردى كلرينى گوريلمه مش ايشق ديك لر ينى ايشيدلمه مش بلديكلرينى بلنمه مش حساب ايدوب بوسببه الله تعالى ده اولنگ قلبندن خبر دار در كه بونوع آدمين اصلاح ممكن دكلدر بوجهته اونگ قلبنى مهرلر ابو جهل و اولنگ مثلى كمى ۱۸ آدملر جمله سندن اوطور آدم وار كه ظاهرده ديور كه بز ايمان گتور دوك الله و قيامت گونته و اولار اينانلر دكلدرلر» بلكه اولار سوزلرينى بر بره قويو بلار كه سنى و سنى دوست دو تانلارى و استين لرى هلا كته سالسونلر (۹) اولار آلداديرلر الله و او كسلى كه الله اينانولر» اولار بونوع حيله ايله «ضرر يتوره بلمز لر مگراوزارينه و اولار بلمورلر» كه اولار اوزلرينى آلدادرلر و الله تعالى اولار گ سسوزلرندن و عمل لرنندن خبر دار در. سكر مجى آيه دن ۲۱ مجى آيه ده ديك يهودى لرگ و منافق لرك حقنده نازل اولوب (۱۰) اولار گ يوركلرينده «حسد و عداوت و شك «ناخوشقى وار پس الله تعالى اولار گ قلبنده اولان

هم السفاة ولكن لا يعلمون (۱۴) وَاذْهَبْ اِلَى الْيَمَنِ وَادْعُ الْوَلَدَيْنِ بِالنِّعَةِ الْمَعْلُومَةِ قَالُوا اَمَّا نَحْنُ اَمْحُكُمَمْ وَنُكَرُّكُمْ فَلَوْلَا الَّذِي اَتَيْنَا بِالْحَقِّ وَنُكْرُكُمْ (۱۵) اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدِّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (۱۶) اُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا رَجَبَتْ لَهُمْ تَرْجَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مِهْتَدِينَ (۱۷) مَثَلُ الْاَنفُسِ الَّتِي اسْتَوْقَدَتْ نَارًا فَلَمَّا اَضَاعَتْ مَا حَوْلَهُ خَفِيَ عَلَى النَّاسِ نَارُهَا فَتَطْمَئِنُّ النَّفْسُ لِمَا أُضَاعَتْ بِنُورِهِمْ وَتُزَكِّيهِمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يَبْصُرُونَ (۱۸) صَمٌّ يَكُمُ عَمَى فَهَمْ لَا يَرِ جَمْعُونَ

ناخوشقی آر تور دی» چونکه اسلامه غلبه و نصرت یتشمک اونلار ایچون بیوک باطنی ناخوشاق ایدی
 الله تعالی گون بگون اسلامی آر تور مق سببیه اونلارک قلبی ناخوشقلری آر تدی «واو-
 نلار ایچور آخرتده دردناک عذاب وار اونلارک یالان سوز دانشمقلارنک مقابلنده»
 (۱۱) زمانیکه دییلدی اونلار که فساد ایتیمون یر یوز بنده» تازہ ایمان گتوروب ایمانده
 محکم اولمیان مسلمانلاره وسوسه ایتمک ایله اونلار جواب ویروب «دیدیلر که بودر و بوندن
 غیر ی دگلدر بز اصلاح و یر نلرز یعنی او ایشار که بز دن عمله گلور اصلاح ایچون در ایستور وک
 دین اسلامه داخل اولمق جهنمه خراب اولان آدماری گنه آتا بابا دیننه قایتار مقاه اصلاح
 ایدک یالانکه بزده سائر مؤمنلر کی اینانمشوک اما گاه گاهی که یهودیلرک و سائر مشرکلرک
 یانته گیدیلر وک قصدمز محض خلق آراسنده واقع اولان فتنه نی ساکت ایدوب اصلاح
 و یر مکدر (۱۲) خبر دار اولوگ بدرستیکه اونلار در لر فساد ایدنلر» نه اینکه حقیقی سلیمانلر
 «اما اونلار یلمور لر» که اونلار آشکار دلیل و معجزانن گوزلرنی اور توبلر (۱۳) زمانیکه
 دییلدی اونلاره که اینانن اللہ نهجه که سائر آدملر اینانوبلر» سلمان و مقداد و ابی ذر و عمار
 کیمی کامل کسلر منافقار (دیدیلر) یا مؤمنلرک جوابنده یا اوز یولد ایشلارنک یالند» که آیا
 بزده ایمان گتورک نهجه که سفیهلر ایمان گتور دیلر» و اوزلرنی محمدک یاننده دلیل و
 قول منزله سنه قویدیلر بو سوزلرک مقابلنده حقتعالی بیورور که ای مؤمنلر «خبر دار
 اونوگر که او منافقلر اوزلری سفیهلردر» که دقتله باخمورلر که حقی گوره لر «لکن یلمور لر»
 که الله تعالی اونلارک سرائشلرندن پیغمبرنی خبر دار ایدیلر یالانکه اونلار سفیه اولماقلارنی
 یلمور لر (۱۴) زمانیکه ملاقات ایدر لر کامل مؤمنلر دیر لر بزده ایمان گتور وک سیزلر کمی
 و زمانیکه ملاقات ایدر لر اوز یولد ایشلاری اولان شیطان و منافق لره دیرلر که دوغر قلعه بز
 سیز یله واروق» دین و اعتقاد» بودر و بو زن غیر ی دگلدر که بز مؤمن لره استهزا ایدنلرز»
 اظهار ایمان اتمک ایله (۱۵) الله تعالی اونلارا استهزا ایدر» یعنی اونلاره استهزا اتمک
 اجرنی و یرر هم دنیاد، مؤمنلری اونلارک اوزرینه جری ایتمک ایله و هم آخرتده
 اونلاره اوطور عذاب اتمک له که مؤمنلر اونلاری گوروب گولر لر «و الله تعالی
 اونلارا مهلت و یرر او قدر که طغیان اتمکده حیران و سرگردان اولار لر» یعنی الله تعالی

(۱۹) اَوْ كَسِبَ مِنَ السَّمَاءِ ظِلْمَاتٍ وَّرَعْدٌ يَّرْقُجُحِلُون اَصَابَهُمْ فِي اِذَا نَهُم مِنَ الصَّوَاقِ حَذَرِ
 الْمَوْتِ وَاللّٰهُ مَحِيطٌ بِالْكَافِرِيْنَ (۲۰) يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ ابْصَارَهُمْ كُلَّمَا اَضَاعَهُمْ مَّشَوْا فِيْهِ وَاِذَا اَظْلَمَ
 عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ (۲۱) يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

اونلاره مهلت ویررکه بلکه ایمان گتوره لر اما اونلار طغیان ده اصرار ایدر لر (۱۶) اونلار
 اوکسلردر که آلدیلر ضاللتی هدایت مقابلنده» یعنی دینی ساتوب کفری آلدیلر «پس
 اونلارگ بوتجارتی قازانمادی» بوسبیه که بهشتی و یروب جهنمی آلدیلر وحقه و دوغویه
 «هدایت اولونمش اولمادیلر» (۱۷) منافق لرگ مثلی اوکسگ مثلی درکه اودی ایشقلاندره»
 قارالوق گیمجه ده یولی گورمکدن و ضرر لو حیواناردن ساخلانمقدن او تری «پس زمانیکه
 اود نورانی ابتدی اوز اطرافنی» یعنی ایلکه او اودایله یولک اطرافی نورانی اولدی
 الله تعالی یاغش یابیل گونده روب «اونلارک ایشقنی آپاردی و برنوع قرالوقده قویدیکه اونلار هیچ
 گورمز لر» ایندی منافق لر اظهر اسلام ایتک ایل مال لری و اولاد لری اوز ره امین اولوب مسلما-
 نلر لبر حکمه اولوب قزو یروب آلورار میراث دن غنیمتدن نفع بردار اولار لر زمانیکه دنیادن
 گیتدیلر اونور گیدوب عذاب و قورخی ظلماتنه دوشر لر چونکه الله تعالی اونلاره
 پیغمبر گونردی و اونلاره مهلت و یردی پیغمبر لر اونلاری ایمانه تکلیف ایتدیلر اونلار
 نه اینکه ایمان گتوردیلر بلکه مؤمناره استمزا اتمگه شروع ایتدیلر (۱۸) اونلار کار لر و لال لر و
 کور لر در لر «حق ایشتمکدن، دانشمقدن و کورمکدن» پس اونلار حق طرفه قایتمز لر (۱۹)
 یا اینکه اونلار کورک مثلی «یاغش مثلی کیمی در که کوکدن» و اوخا یردن یاغوب اونیله
 اولی حکمنده اولان یر دیر یلوب میوه گتورر «او یاغشده قرالوقلار وار» یاغان و قتده
 بولودک بر برینک اوسته یغلماقندن «و ایلدیرمگ سسی و ایشق لوقی وار» کنایه در الله
 طرفندن گفن پیغمبر لرگ بهشت وعده سندن و جهنم قورخوسندن ایلکه منافق لر بونلاری
 کور لر «بارماقلارنی قولاقلار نه قویار لر ایلدیرمک سسندن اولمک قورخوسندن و الله
 تعالی نک علمی احاطه ایدندر کافر لره» و اونلارک جمیع فعل لرینی و سوز لرینی بلر
 یا پیغمبر سگا خبر و یرر (۲۰) «یاخون اولور که ایلدیریم اونلارگ کوز لرنگ ایشقنی آپارسون
 هر وقت برق ظاهر اولوب اونلاره یولی ایشق ایلدی او ایشقده یول کیتدیلر ایلکه
 اونلاره قرالوق اولدی بر یرده دور دیلر» قدم قدمدن کوتور میوب حیران قالدیلر-
 بو فرمایش کنایه در اوندن که هر کس ایلدیرمی گورسه کر کدر ایلدیرمک اوز پنه
 باخمیوب کوزنی اونندن اورته که کوز اونک پارلامقدن سلامت قالا و کر کدر
 او برک ایشقنه یاخوب اونیله یول کیده اما ایلکه منافق لر بو قرآند پیغمبرک دوغریلقنه آیه لر
 و محکم دلیل لر کور دیلر قلبری دوست دوتان امر لری او پیغمبر دن قبول ایدوب اونک

رَبِّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (۲۲) الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ (۲۳) وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۲۴) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

ایشیقيله کتدیله یعنی اظهار ایمان و تبعیت ایتدیله اما ایلهکه دنیالری بر قدر پیس کچدی
دایاندیلر یعنی ایتدیکیلری بیعتیه بدفال اوروب اظهار پشماللق ایتدیله «اگر الله تعالی
ایسته سیدی هر آینه آباراردی اولارک قولالارنی و کوزلرنی» ایلدیرمک سسی و
نوريله یعنی یایغمبر سکا امر ایدردی اولارک قتلنه «بدرستبکه الله تعالی هر شیئه قادردر»
و هیچ شیئن عاجز دگلدر (۲۱) ای آدملر عبادت ایدگز اللهکزه که یوخن وارایدوب
سیزی و او کسلریکه سیزدن ایرهلو واریدیلر بلکه سیز پرهیزکار اولاسگز (۲۲) ایله
اللهدر که یری سیزه فرش ایتدی طبیعتگز ایله ملایم و جسدلرگز موافق در: زراعت
ایدرسگز، تعمیرات عمله کتورسگز، اولی لر گزی باسسیرارسگز «و کوکی سیزه سقف
ایدوب» کوندن آیندن یولدوزلرندن نفع بردار اولارسگز «و الله تعالی کوک طرفندن
سیزه یاغش نازل ایتدی» قطره قطره گلوب «اونیله یردن خارج ایدرسیزدن اوتری میوه لردن
عمله گن روزی لر» سزک طعامگز و ایچمه لوگز و لباس و سائر منفعت لرگز ایچون
«پس بوصورته الله ایچون شبیه لر و مثل لر عمله کتورمیون» یعنی الله شریک قرار
ویرمیوک «و حال انکه سیز بلورسگز» که بو شیئلری خلق اتمکه اللهدن سوا هیچکس قادر
اولماز (۲۳) و اگر سیز شکده اولاسگز اوزادده که بز نازل ایتدیک اوز بنده مزه
یعنی شک ایدمگز که آیا اوکا نازل اولان حقیقته الله کلایدر «بس کتورون اونک کیمی
بر سوره» یعنی محمد کیمی اوخومیوب یازمیان، بر عالم یانته گیدوب، کلیمین آدملرگز
برسی بر سوره فصاحت و بلاعته قرآنک سورہ سی کیمی کتورسوک «و چاغروک
شاهد لر گزی اللهدن سوا اگر دوغری دیورسگز» که محمد ۴ بو سوزلری اوز یانندن
سویلیور و الله تعالی اوکا هیچ شیئی نازل اتمیوبدر یعنی شکده اولانلار هانسی طائفه دن
ایسه بر سوره قرآنک سورہ سی کیمی کتورمکه مشرک لر اوز بت لرینسی و سائر دین
صاحب لری اوز معبودلرینی چاغرسولر و اولردن کومک ایسته سونلر که بلکه بر سورہ نک
مثلنی گتورلر (۲۴) پس اگر من دیدیکیمی ایتدگز و ایدا ایدم بلمزسگز و قادر
دکل سگز بر سورہ نک مثلنی عمله کتورمکه «بس قورخون اونوع اوددن که اولک
آیشقی آدملر و کبریت داشیدر» یا اینکه او اودونک آیشقی داشدن عمله گن معبودلر

اعَدْتُ لِلْكَافِرِينَ (۲۵) وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقُوا هَذَا الَّذِي رَزَقُوا مِنْ قَبْلُ وَاتُوبَ إِلَيْهِمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
 مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۶) إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَبْعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا بَلْ كَثِيرٌ أَوْ يَهْدَى

و اوکا عبادت ایدن آدملردر بونوع اود «مهیا اولوبدر الهی انکار ایدنلردن اوتری»
 (۲۵) مژده ویرکلن یایغمبر جمله او کسلره که ایمان کتوردیلر و یخشى عمل لر
 ایتدیلر دوغریلق ایله اولنر ایچون باغ و باغچه لر واردر که اونک آقاجلار تک آلتندن
 آرخلر جاری اولار هر وقت که او باغارک میوهرلردن روزی یتشر بهشته داخل
 اولنلره اولان دیرار که بو بر میوهر که بزه روزی ویریلوبدر بوندن سابق «دنیاده
 و بو آدده اولان میوهرلردن دنیاده یمشوک لکن بونلار چوخ لطیف در الله تعالی اهل
 بهشتک بو سوزلرنی تصدیق وفرمایش ایدیر که اولاره «کتوریلمش اولدی اومیوهر
 بر برینه اوخشیان» یعنی دنیا میوهری ایله آخرت میوهری بعضی سی بعضی سنه صورتده
 اوخشیور یا اینکه بهشت میوهرک بعضی سی اوبریسنه شیهه در لونلری متفق و دادلری
 مختلف در «و اولار ایچون بهشته» انواع نجاست ظاهریه و باطنیه دن «پاک اولان عورتلر
 واردر و اولار بهشته همیشه لیک درلر» فنا و هلاکت یوخدر (۲۶) بدرستی که خداوند
 عالم حیاتمز» و قورخمز که مطلب آشکار اولمق ایچون «مثل کتوره» هر نوع مثل
 اولورسه اولسون «چیین (پشه) اولسون و اوندن یوخاری اولسون» چونکه پشه
 ظاهرده جمیع مخلوقاتدن ضعیف در و لکن حقیقتده جمیع حیواناتدن بزرگ اولان فیله
 مشابه و ایکی عضوده اوندن یوخاری در بوکا گوره الله تعالی اوز قدرتنی او ضعیف
 حیوانده اظهار ایتمکنی تنبیه ایدیر چونکه کفار ایراد ایتدیار که خداوند عالم بیان ایدیر
 بو آیه لرده قرآنک معجزه اولماقنسی و حال انکه اوند (نحل) بال آریسی (ذباب)
 پشه (عنکبوت) اورومچک (نمل) قارنجه سوزلری وار بو سوزلر فصیح کلامده ذکر
 اولماقی قبیح در که فصاحته خال یتورر کجامانده که معجزه اولماقه دلالت ایده بوکا
 گوره خداوند عالم بیورور مثل کتورمکدن حیا اتمرم حتی ضعیف حیواناتدن اوصورتده
 که اونیله خلقی تفهیم اتمک آسان اولار «اما او کسلر که ایمان گتوردیلر بیلرلر که بو
 مثل کتورمک دوغریدر و الله طرفندن در» و بیلرلر که مثل ایله مثل کتورلمش بر برینه
 موافق در بیوک و کوچک لیکده و خست و شرافتده بعض حیوانلر وار که انساندن
 اشر قدر نجه که ۱۶ مجی سوره نک ۷۰ آیه سنده تفصیلا شرح اولونار «و اما او کسلر که

بِكثِيرٍ أَوْ مَاضٍ إِلَى الْفَاسِقِينَ (۲۷) الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (۲۸) كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا
فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تَرْجَعُونَ (۲۹) هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى
إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّيْنَهَا سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۳۰) وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ

کافر اولدیلر دیرلر که نمراد اراده ایدیدر الله تعالی مثل کتورمک سببيله « جواب
ویریلور که بو مثل ايله « کمراه ایدر چوخ قابی » که قابل هدایت د گیلدر « و چوخنی
هدایت ایدر » که قابل هدایت در « و بونيله کمراه اتمز مگر فاسقلری » که
اوز جانلر نه قصد هلاکت ایدوبلر الله امر بیوران مطالبک عکسنی عمله کتورمک ايله
(۲۷) او کساریکه سندیرارلار اللہیه ایتدیکاری عهدی او عهدی محکم ایدندن صوگره
و قطع ایدرلر اوزادی که الله تعالی امر ایدیدر که اونو وصل ایدهلر « اتفاقی و اتحاد مسلمینی
پوزارلر یا اینکه یا خون قوملرک قیدنه قالوب احتیاجلرنی عمله کتورمز لر بو آیه دن مقصود
صله رحم اتمین لر حقه در که قطع رحم اتمک ايله « فساد ایدرلر لر یوزنده » که بونيله
نظام عالمه خال یتشر « بو اشخاصلر زیان کارلر در » ماللرندن و عمرلرندن نفع آپارمازلار
(۲۸) نجه اللهم قدر تنگ اوستنی اورتور سگز و حال آنک سیز اولی و جانسیز ایدگز
آناگزگ صلبنده و آناگزگ رحمنده « پس الله تعالی سیزی دیر یلندی » سیزه روح داخل
ایلدی و دنیا به گنوردی « اوندن صوگره سیزی اولدور » دنیاده قبره داخل اولار سگز
« اوندن صوگره گنه سیزی دیر یلدر » قبرده سؤال دن اوتری یا عالم بر خده مؤمنلر دنیا
بهشتی نعمتلر یله لذت و اینامیانلار دنیا جهنمگ عذابيله زحمت چکرلر « اوندن صوگره
اللهگ طرفنه قایدار سگز » قیامت ده هر کس عملگ جزاسنی گورمک ایچون (۲۹) اودر
او اللهیکه خلق ایتدی سیزگ ایچون یرده موجود اولان مخلوقاتگ هاموسنی « که
اونلردن نفع بردار اولاسگز دنیا گز ایچون و اونلاری گوروب عبرت گوتور سگز
آخر تنگ ایچون « اوندن صوگره شروع ایتدی گوگی خلق ایتمهک پس یار اندی یدی فات گوگلر
والله تعالی هر شیء عالمدر » جمله خلق ایتدیکی شیئری سزگ مصلحت و مفعت گز ایچون
یارادوبدر (۳۰) یادگا گنور اوزمانیکه یاپیغمز سنگ اللهم ملائکه لره (مشورت طر
یقی ايله) بیوردیکه من یر یوزینده بر خلیفه یاراداجکم « که من یر یوزینده اولان بنده لریمه
حجت و دلیل اولسون « ملائکه لر عرض ایلدیلر آیا خلق ایدیر سن یر یوزینده او کساری
که یرده فساد ایدرلر و قاللار توکرلر بز سگ تسبیح ایدهلر وک و سنی پاک بیللوک » یا اینکه
سندن اوتری اوزیمزی گناهلردن پاک ایدهلر وک یا اینکه پاک ایدهلر وک یری سنگامصیت

فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ
 إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۳۱) وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ
 هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۳۲) قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
 (۳۳) قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَاهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ الْغَيْبَ السَّمَاوَاتِ

ایدنلردن خداوند عالم اونلارگ جوابنده «بیوردیکه دوغر یلقله من بیلورم اوزادیکه
 سیز بیلمیورسکز» گله جکده اولان مصلحت لردن بوآیه دلالت ایدیر بنده لری مصلحت و
 مشورته ارشاد اتمک و یالقوز رایه رخصت اولماقه (۳۱) زمانیکه خداوند عالم آدم
 علیه السلامی خلق ایلدی «اوگا تعلیم ایلدی آدلارگ هاموسنی» داغلارگ، دریالرگ،
 صحرالرگ، جمادات، نباتات و حیواناتگ آدلارینی بعضی دیوبلرکه اسمادن عبارت
 لغت لردر و اولادینگ هر بریسیله بر لغت ایله دانشاردی بوتاولدن معلوم اولور
 علم لغتگ شرافتی پس آدمگ شرافتنی و ملائکه لرگ قصورنی اونلاره
 تنبیه اتمک ایچون «الله تعالی همان اسمالری نشان ویردی ملائکه لره و بیوردی خبر
 و یروگز بکا بونلارگ آدلارنی اگرسیز دوغری دینلرسکز». که سیز آدمدن لایقترسکز
 خلافت و سزگ هامیکز اعلم سکز آدمدن و سیز تسبیح و تقدیس ایدرسکز نه اینکه آدم (۳۲)
 ملائکه لر عرض ایتدیلر پروردگار! من سن پاکه جمیع نقصانلردن «بزیم علممز یوخدر
 بلمرک مگر اوزادیکه سن بزه اورگدوبسن دوغر یلقله سن من جمیع شیلره عالم
 وهرشیئی حکمت ایله خلق ایدن» (۳۳) خداوند عالم بیوردیکه یا آدم ملائکه لره خبر
 ویرگلن اونلارگ آدلارنی» یعنی ملائکه لردن گزلین اولان شیئلرگ حقیقت لرینی و
 اونلاردن مخفی اولان معارف و علومی تا اینکه سنگ علم و معرفتندن خبردار اولالار
 «پس زمانیکه آدم جمیع مخلوقاتی آدلار یله ملائکه لره خبر ویردی خداوند عالم
 ملائکه لره دیدی که آبا من سیزه دیمدیمکه دوغری لیک ایله من هامودن چوخ بیلنام
 گوکلرده ویرلرده گزلین اولان امرلری واعلم اوزاده که سیز آشکار ایده سکز و اوزاده
 که سیز گیزلین ایده سکز». آدمگ جسدنه روح داخل اولماش شیطان چوخ ملائکه لرایله اوجسدی
 گوروب شیطان ملائکه دن سؤال ایتدی که اگر الله تعالی بوجسد صاحبی سیزه
 بیولک ایدوب اطلاعاتنه سیزی امرایتسه قبول ایدرسکز یانه ملائکه لر هاموسی جواب
 ویردیلرکه ربمزه اطاعت ایدرز اما شیطان قلبنده بیله خیال ایتدیکه هرگز اوگا اطاعت اتمیه
 اما بوسوزی آشکار اتمدی بوجهته خداوند عالم بیورور من بیلورم سیز گیزلین و آشکار
 ساخلا دقکز امرلری بوآیه دن معلوم اولور علمک عبادت دن اشرف اولمقنه و خلافتنه

وَالْأَرْضِ وَاعْلَمُوا تَبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (۳۴) وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (۳۵) وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (۳۶) فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

علم شرط بلکه عمده اولماقنه و علم صاحبنه باشقه طائفه اطاعت ایتمکنه و علم بالقوز علم دینه اطلاق اولمیوب لغاته دخی شامل اولمقنه و آدم ملائکه لره محض علم جهننه آرتق لقنه (۳۴) زمانیکه بزیدیدوک ملائکه لره که سجده تعظیم ایدنر آدمه پس جمیع ملائکه سجده تعظیم ایتدیلر آدمه ابلیسدن سوا که عبارتدر شیطاندن که «سجده دن اوزلی منع و تکبر لیک ایتدی» و آدمک ضدینه اولان حسدن ظاهرایدوب «کافر لدن اولدی» اسلام زمانه دیک کوجک لر بیوک لره اگیلردیلر رکوع ایدن کمی دین اسلام بونگ عوضه سلام ویرمگی سنت ایدوب سجده نی گوتوردی اما کهنه عادت گنده بعض اسلام و کفر ممالکنده باقیدر لکن فرقی اگیه گنگ آز و جوخلغنده در (۳۵) بز دیدوک که یا آدم ساکن اول سن اوزگ و جفتگ حوالیه دلیابم شتند و هرایکنر بیوگ بهشتگ جمیع میوه لرندن و سعت ایله نه وقت ونه یرده ایستیه سگز و هیچ برگز بو آقاجه یا خون اولمیگز» و اوندن یمیون او میوه بوغده اوزوم و یا هانسی میوه اولماقی علما آراسنده مختلف در پس اگرا و آقاجک میوه سندن یسه گز اللمگ فرمانندن و اطاعتندن چخمه گوره اوز نفسگزه «ظلم ایدلر جمله سندن اولار سگز» (۳۶) پس شیطان» اولاره و سوسه و یروب «ایاقلارینی سورچودوب پس اولاری خارج ایتدی اونعت و گذراندن که بم شتده وار ایدی لر و بز دیدیک» ای آدم ای حوا ای ایلان و ای شیطان «دوشون» بهشتگ یوخاری درجه سندن آشاقه اولان یریوزینه «بربرگزه دشمن سگز» آدم و حوانگ اولادی دشمن در ایلان و شیطان ایله و هکذا بونلار اوللار ایله او وقتده ایلان حیواناتک گوزل لرندن ایدی ال ایاقی و ارایدی خداوند عالم اونک ال ایاقنی اندن آلوب قارنی اوسته بیریمگی و توپراق یمگی او کا عقوبت ایتدی شیطان لهنت ایتدی حوا یه دوغماق و اوشاقی دو قوز آی قارنده گزدرمگی و حیض گورمگی اوزینه و اولادینه عقوبت ایتدی آدمه دخی زحمت چکوب اهل عیالک روزی سنه بورجلو اولماقی مقر ایتدی «و وارد سرک ایچون یریوزینده قرارگاه و منزل و معاش و منفعت اولوم زمانه دیک» و بو ائاده تقدیر زحمت لره متحمل اولار سگز (۳۷) آدم اخذ و قبول ایتدی الهی طرفندن برنجه کلمه لر پس الله طرفنه رجوع ایتدی» او کلمه لر سببیه «بدرستیکه اول پروردگار توبه نی قبول ایدن و توبه ایدلره

(۳۷) قَتَلْنَا اٰدَمَ مِنْ رِبِّهِ كَيْفَاتٍ فَنَابَغَ عَلَيْهِ اَنَّهُ هُوَا لَتَوَابِ الرَّحْمٰنِ (۳۸) قَتَلْنَا اٰدَمَ مِنْ رِبِّهِ كَيْفَاتٍ فَنَابَغَ عَلَيْهِ اَنَّهُ هُوَا لَتَوَابِ الرَّحْمٰنِ (۳۹) وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۴۰) يَا بَنِي اِسْرٰٓئِيلَ ذَكِّرُوْا نِعْمَتِي الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَیْكُمْ وَآوَفُوْا بِعَهْدِيْ اَوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَآيَايَ فَاَرْهَبُوْا (۴۱) وَآمِنُوْا بِمَا اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ

رحم ایدن در» ذکر اولونان کلمه لرباره سنده گنه علمای تفسیر آرا سنده اختلاف وار بعضی سنک قولنه گوره مخصوص دعادر که کتابلرده مرقومدر بعض علمالربک قولنه گوره پنج آل عباتک مقدس آدلاری در. پس آدم ۴. سرانید داغنه حوا جده ایلین ایلین ایلان اصفهانه دوشدیلر (۳۸) بزیدوک هامکتر بهشتدن اشاقه دوشوک پس اگر مندن سیزه هدایت گلوب یتشه هر کسکه منم یول گوسترمکه تابع اولا پس اولنلاری چون بر قورخی یوخدر و اولنلار غمگین اولمازلار» قیامت گوننده هدایتدن عبارت شریعت و کتاب و پیغمبردر (۳۹) و او کسلر که کافر اولدیلار و اینانمادیلر بزیم دلیل لری مزه اولنلار جهنم اودنک یولداشلریدر که اولنده همیشه لیک قالا جاقلا ۴۰ ای یعقوب اولادی (اسرائیل یعقوبه لقبدر اسرا عبد معنی سنه ثیل الله معنی سنه یعنی اللهم بنده سی) یادگزه گتوروک منم اون نعمتی که سزگ حقگزه عمله گتورمشم و منم عهده که سزله انشم و فایدگزه» سزگ نسلگزدن پیغمبر اتمشم و دیمشم که منم امر لری می بری او بریسنه تیورسون ذکر اولان نعمت لری گله جک آیه لرده تعداد اولونار «تایینکه منده و فایدیم سزگ عهده گزه» که سزک عملگتر مقابلنده جزا و یریم «ومندن قورخون» که مخالفت اتسگزه سز عذاب یتشه (۴۱) و ایمان گتوروک اوزاده که من نازل ایتدیم» پیغمبریم محمد ۴ که تصدیق ایدندر اوزادیکه سز یله وارددر» و سزگ کتابگزه ذکر اولوبدر اونک دوغریلقی باره سنده «واونی تکذیب ایدندرک اولمچی سی اولمبون» زیرا که سیز اونک معجزاتی گورنلرک اولمچی سی سزگ تکذیب صورتنده اولمچی تکذیب ایدن سیز اولور سزگ «و آلمیوگ منم آیاتی می آزیخته و مندن قورخون» بو آیه نک شأن نزولنده علمالرب بیوروبلر که حی این اخطب و کعب بن اشرف و مدینه نک سائر اشرافی هر ثیل یهودیلر دن هدیه و معین مبلغ آلوردیدیلر که پیغمبره ایمان گتورمیوب اونک دیننگ اوجا اولماقنه سعی ایدلر بونلار بیله خیال ایدردیلر که اگر پیغمبره ایمان گتورسه لر رسوملری قطع اولار بوکا گوره جناب پیغمبرک توریقه یازیلان آثار و صفات لری نی تحریف ایدردیلر بو سببه خداوند عالم بیورور منم توریقه اولان آیه لری می یهودی لری سیزه آرمقدار و یردیکلری مبلغ مقابلنده ساتوب تحریف ایتمیون ۴۲) و حق باطل ایله اورتمیون» باطل سوزلری

حزب

وَلَا تَكُونُوا أُولَٰ بُكَاءٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِبَائِي ثَمًّا قَلِيلًا وَأَيُّ قَانُونَ (۴۲) وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَلَكُمُوهَا الْحَقُّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۴۳ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ (۴۴) أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ كَثَلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (۴۵) وَأَتَعْبُدُوا بِالصُّلُوةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ (۴۶) الَّذِينَ يَنْظُرُونَ أَنْهُمْ لَا يُلَاقُوا

توریتہ یاز ماقلہ و پیغمبرؐ گ امر لرنک بعضیسنہ اقرار و بعضی سنہ الکار ایتمیوک «و حَقَّ اوستنی اور تمیون» ییز محمدؐ اوصافنی توریتہ گورم دیک دیمک ایلہ «و حال آنکہ سیز بلورسگز» او پیغمبرؐ حقد و سیز جہل ایدرسگز (۴۳) و پیغمبرؐ گنوردیگی «نمازی قیلون وز کوتی و بررؐ و رکوع ایدر رکوع ایدنلرایلہ» یهودیاریک نماز ندہ رکوع اولماقہ گورہ نمازی رکوعلہ تعبیر ایدوب یعنی رکوعلی نماز قیلون یا اینکہ اللہک امرینہ و پیغمبرؐ فرمایشنہ اطاعت و خضوع ایدیگ اللہہ و پیغمبرہ اطاعت و شکست نفس و فروتنی ایدنلرایلہ (۴۴) آیا اوزگز خلقہ امر ایدرسگز یخشی عمل لر عملہ گنورمگہ و اوزگری یادگزدن چخاردیرسگز» یعنی اوز سوزگزہ اوزگز عمل اتمیورسگز «و حانکہ تورائی اوخویورسگز» و گورورسگزہ یخشی عمل اتمک و بیس عمادن اجتناب اتمک هامولک حقندہ عمومی در «آیا عقابگزہ گنورمورسگز» کہ خلقی یخشی ایشہ امر ایدوب اوزگز اتمہمک، خلقی بیس ایشدن نہی ایدوب اوزگز اولی عملہ گنورمک مقابلندہ سیزہ نہ قدر عذاب یتشر هر چند بوآیہ بنی اسرائیل علماسی حقندہ نازل اولوب کہ خلقی مخفی و قتلردہ حضرتک اطاعتنہ تحریص اما اولزلی اونیلہ عداوت ایدردیلر ولکن جمیع عالمک حقنہ شاملدر (۴۵) کومک لیک ایستیوک صبر اتمیکلہ» جمیع مصیبت لردہ یا اینکہ جمیع مجرماتدن اوزگری ساخلا مق ایلہ و جمیع عبادت لک زخم تلمرینہ متحمل اولماقہ بعضی تفسیر ایدوب صبری اوروجہ صاوة قرینہ سیلہ کہ صبردن صوگرہ خداوند عالم بیورور کومک لیک آختاروک «نمازیلہ بدرستی کہ نمازی بیوکدر» زحمت جہتنہ «مگر او اوکسلرہ کہ اللہدن قورخانلاردر» کہ اللہ قورخوسندن بیوک زحمتہ متحمل اولمق ایلہ اللہک امرینہ مخالفت اتمزلر (۴۶) ذکراولان قورخانلر «اوکسلردر کہ یقین ایدیرلر کہ اولنلار یتشہ جکلر اللہک رحمتنہ» اتدیگری عبادتگ کرامتی جہتنہ «اولنلار اللہ طرفہ قایید اچاقلار» واللہ تعالی اولنلاری چون مہیا یتدیگی بہشتہ داخل اولاجاقلار (۴۷) ای بنی اسرائیل یادگزدہ گنوروک منم و نعمتمی کہ سیزہ نعمت و برمشم» و سزک سلفگز اولان موسی و ہرولی پیغمبر اتمشم «من سیزی آرتق و فضیلتلو ایتدیم عالمک اہلنہ» بواوط نازل اتمشم آتا بابالارگزک باشی اوستہ کولگہ سالمشم من و سلوی گوندرمش (ہمین

رَبِّكُمْ وَانْتَهَم إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (۴۷) يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ (۴۸) وَاتَّقُوا يَوْمَ لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلَ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا
يُؤْخَذُ مِنْهَا عَمَلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ (۴۹) وَإِذْ أَخَيْنَاكُمْ مَنِ الْفِرْعَوْنَ يَسُومُ وَنُكْمًا سَوَاءَ
الْعَذَابِ يَذُبُّونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِي ذُلِّكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

سوره نك ۵۸ مجی آیه سنده من وسلوی تفسیر اولاجا قدر در یانی یاروب فرعون کیمی دشمن لندن اونلاری خلاص، دشمنلرنی هلاک وداشدان سو اخراج ایتمشم (۴۸) «قورخون جان ویرمک گونندن که اوگونده برجان صاحبی اوبری جان صاحبه برشیئی جزا ویره بلمز» یعنی جان ویرن شخص مستحق ایلدیقی عذابی برنفس اوندن دفع ایدیبلمز «واوندن شفاعت قبول اولماز» که اونک شفاعتیه اولوم تاخیر اولا «واوندن بر احد عوض اخذ اولونا بلمز» که اونک عوضه باشقه آدم عوض وفدا اولا «واونلاره کومک اولونماز» اولومی و یا عذابی اونلاردن قایتارمه (۴۹) گنه یادگزه گتوروک اوزمائیکه سیزگ کچنلرگزى خلاص ایتدیک فرعون اولادندن» یعنی اولک قوملردن واونک اللہقنه ایمان گتورنلرگ آلرندن که «اونلار اینجیدیر دیر سیزی پیس وشدتو عذابلرایله» اوجا یولره چوخ پهلردن باشلارینده داش و بالچیق آپاروردیلر چوخ وقتده اوجا یردن دوشوب تلف اولوردیلر وگیجه اولانده اونلارک ایاقلارنی زنجیرایله باغلیوردیلر که قاچما سونلر کیمسی داغلردن داش کسوب دال لرینده شهره گتوروردیلر اوندن علاوه فرعون ایشتمشدیکه بنی اسرائیلدن برنفر اوغلان عمله گلوب اونک النده مقتول اولاجا قدر بو جهته فرعون و تبعه سی اوز قورخوسندن «سزک اوغلان اوشا-قلارگزى اولدوردیلر وتولدایدن قزلارگزى دیری ساخلیوب» اوز لرینه کنیز ایدردیلر «و بوبلاردن وزحمتلردن خلاص اولماقگزه الله تعالی دن سیزه ییوک نعمت واردر» بلاء بوآیه ده نعمت معنی سندهر وذلکم اشاره سی گچن بلالره اشاره در ۵۰) و یادگزه گتوروک «اوزمائیکه بزدریانی سیزدن اوتری یاردیق پس سیزه دشملرگزى نجات ویردیک وفرعون اولادینی غرق ایتدیک» «سیزک گوزگزى قباقدنه» اوحالته که سیز باخوردگزه وگوروردگزه که اونلار نه طور غرق اولورلار ۵۱) یادگزه گتوروک اوئی که بزوعده ویردیک موسی یه قرخ گیچه» که طور سینایه گلوب گونوزلر اوروچ دوتوب گیجه لر عبادت ایتسون که بز اوکا تورت گونده رک اما سیزلر یادگزدن چخاردوب موسی نك گلمگنه منتظر اولمیوب اوکیدندن «صوگره گوساله نی (بوزاو) اخذ اوکا عبادت ایتدگزه و سیز ظالم آدم لرسگزه» که بو قدر سیزه ویریلن نعمتلی یادگزدن چخاردوب حقیقی

(۵۰) وَاذْفَرَقْنَا بَيْنَكُمْ الْبَحْرَ فَالْحَيَيْنَاكُمْ وَاغْرَقْنَا فِرْعَوْنَ وَآلَهُ تَنْظُرُونَ (۵۱) وَاذْوَاعَدْنَا مُوسَىٰ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ (۵۲) ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ اَعْلَاكُمْ تَشْكُرُونَ (۵۳) وَاِذْ اَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (۵۴) وَاِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَاقَوْمِ اَنْتُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ فَاتَّخَذِكُمُ الْعِجْلُ تَقْوِبًا اِلَىٰ يَارِسِكُمْ فَاقْتُلُوا

اللهمی اونودوب اوز گوزلرگزك قباقدن اللرگزايه يابدگگز گوساله الله ديوب ستاين
ايتدگز بوسورتنده سيزدن ظالم كيملردر (۵۲) صوگره بزباغشلا دوق سزك قباقدن اولان
آدملرگزك گناهنی گوساله به عبادت ايدندن صوگره شايد كه سيزشكر ايدسگر.
(۵۳) يادگز سالون اوزمانيكه بزويرديك موسی به كتاب تورتي و فرقانی كه عبارت در
اوکا ويريلن معجزات دن كه حقله باطل آراسنه فرق ويذر تاينكه خبردار اولوب
«شايد كه سيز دوغری به يول تاپاسيز» (۵۴) گنه يادگز سالون اوزمانيكه موسی
بيوردی اوز قومنه كه گوساله پرست اولموشديلر «ای منم قوميم سز اوز نفسلرگز
ظلم اتدگز گوسالهنی اوزگز الله اخذ اتمك جهتنه پس قايدك اللهم طرفته كه
سيزی بوخدر وجوده گتوروب» و توبه نك طرحی بودر كه «بر برگزی اولدوروك»
اوكلر كه گوساله به عبادت اتميوب گركدر عبادت ايدملی اولدرسون بوطورله بر
برگززی اولدرمك يخشى ايشدر اللهم ياتنده «وبر برگزی اولدوروب گناهن پاك
اولماق يخشى در اوندن كه دنيا ده آز مدت گذران ايدوب صوگره قيامتنده هميشه لك
جهنم اودينده يالاسگز پس قومگز بو نوع توبه به اقدام ايدوب عبادت ايدلرلك هاموسى
مقتول اولماش «الله تعالى سزك كچمشلرگزك توبه سنى قبول ايتدی بدرستيكه خداوند
عالم در آنجق توبه لری قبول و بنده لره رحم ايدن» القصه بنی اسرائيل فرعونك
قورخوسندن قاچان وقتده موسی ۴ اولاره بيورمشديكه بز اوز دشمنلر يمزدن خلاص
اولانن صوگره الله طرفندن سيزه تازه كتاب و شريعت كتورمچكم كه اولده اللهم امر ونهي
بيان اولونا جاق ايلكه بنی اسرائيل مصردن خارج و فرعوندن خلاص اولديلر الله تعالى
موسى به امر ايتدی كه عهدله وفا ايدن جناب موسی طور سينايه كيدوب اوتوز گون
اوروج دوتوب او كچه كه توریه نازل اولمقه وعده اولمشدى اطاردن سابق موسی ۴
مسواك ايتدی خطاب يتشدى ياموسى آيا سن بلميورسن كه اوروج دوتان شخصك آغزك
ايگى منم يانمده عطر دن يخشى در اون گون دخى اوروج دوت جناب موسی اون گون
دخى اوروج دوتوب قرخنجى كچه اولانده خداوند عالم اوکا توريتى نازل ايتدی بو طرفدن
سامرى بنی اسرائيلك ضعيف الاعتقادلر لك ياننه گلوب ديديكه موسی بزه اوتوز گون

وعده اتمشدی بو حاله کیمی گلمدی یقین موسی قاجدی دخی بوندن سوگره کلمیه جکدر
 پس سیزک قدر قزیل و کومشگز وار منم یانمه گتوروک من سیزدن اوتری الله
 درست ایدیم که اوکا عبادت ایدم سگر سامری بنی اسرائیلک معتبر آدملردن اولماقه گوره
 بنی اسرائیل اونک سوزنه اینانوب قبول ایتدیلر و بنی اسرائیل مصردن چخان وقتده سامری
 اونلارک قباقتجه کیدوردی سامری جبرئیلی گورمشدی که بر آته منوب آت ایاقلارنی
 هانسی یره قویورسه اویر حرکت ایدیر سامری اوتوپراقدن بر قدر گوتوروب اوز یاننده
 ساخلامشدی و اولیله بنی اسرائیله فخر ایدردی ایلکه گوساله شکنده بر بت قاییردی
 یا اینکه بتی قایران شیطان ایدی انسان شکنده سامری همان توپراقی گوساله نک ایچنه
 توکدی همان ساعت گوساله حرکت ایدوب سسلندی و اوستته توك گوگردی همان
 حالده یتمش مین آدم او گوساله یه سجده ایتدیلر ایلکه موسی ۴۰ طوردن مراجعت ایدوب
 احوالی بو قرارله گوردی و احوالاتی اوکا قل ایتدیلر که گوساله سسانور و خلقی
 اوز اللهلقنه دعوت ایدور جناب موسی الله دعا ایدوب الله تعالی گوساله نی دیله گتوروب
 احوالاتی و جبرئیلک آتک ایاقلک توپراقی سببیله اوکا توك گوگردی و شیطان اونک
 بطننه داخل اولوب سسلنگنی قل ایتدی پس الله تعالی امر ایتدی موسی به که گوساله یه عبادت
 اتمین لر گرکدر که عبادت ایدنلری اولدورسونلر اوگا گوره عبادت ایدنلرک چوخی تبرا
 ایدوب دیدیلر که بز گوساله یه هر گز عبادت اتمه مشوک پس الله تعالی موسی یه وحی
 ایتدی که گوساله نی سوهانله (قوره) خورده لوب دریا یه توکسون و جماعت هاموسی اوسودن
 ایچسونلر آغ رنگلو آدملرک دوداقی قارالمق و قارالک لو آدملرک دوداقلاری آغارمق
 اونلارک گناه کار اولماق علامتی در ایلکه بو قرارله رفتار ایتدیلر گوساله یه عبادت ایدنلر
 معلوم اولدی الله تعالی اون ایکی مین نفره امر ایتدی که قلجلارنی چکوب اونلاری
 اولدورسونلر هر چند یاخون قوملری اولامقتول لر راضی اولوب قاتللر دیدیلر که
 بزم مصیبتمز اونلاردن زیاده در که اوز اللریمز ایله آنالاریمز، قرداشلاریمز،
 اولادیمز اولدوروروک و حالانکه بز گوساله یه عبادت اتمه مشوک الله تعالی وحی
 ایتدی که یاموسی نه سببه اونلار گوساله پرستلردن کنار اولمادیلر و اونلاری دشمن
 دوتمادیلر چونکه خداوند عالم ارحم الراحمین در کولک اسوب توز قالحوب قاتل و
 مقتول بربرینی گورمیوب اون مین نفر آدم مقتول اولماش الله تعالی طرفدن وحی
 یتشدیکه یاموسی بنی اسرائیله دیکان که قتلدن ال کوتورسونلر که الله تعالی اونلارک
 توبه سنی قبول ایتدی خداوند عالم آیه شریفه ده همین مطالبه اشاره بیورور که قتاب علیکم
 گوساله پرستلرک هاموسی مقتول اولماش الله تعالی اونلارک توبه سنی قبول بیوردی
 ۵۵ خداوند عالم بنی اسرائیله مرحمت بیوردی نعمت لری بربرسایوب بیورور که یادگره

اَنفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۵۵) وَاذْقَلَمَ
يَا مُوسَى اِنَّ نَؤْمَنَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَاخْذُكُمُ الصَّاعِقَةَ وَانْتُمْ تَنْظُرُونَ (۵۶) ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ
مِنْ بَعْدِهِمُ مَّوْتَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۵۷) وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ
السَّلْوَى كُلَّامٍ طَيِّبَاتٍ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمْنَا وَلِيْكُنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (۵۸) وَاذْقَلَمَ

گتورون «اوزمانی که سسینک اسلافنگز دیدیلر که یاموسی بز سکا ایمان کتورمه روك
تا اینکه بیز اللهی آشکارا گورك پس سیزی ایلدیریم اخذ ایتدی او حالده که سیز گوروردنر»
ایلدیرمگ گوك طرفدن گلوب سیزی احاطه اتمگی ۵۶) اوندن صوگره بز سیزی
دیریلندیک سیز اولندن صوگره شاید که سیز شکر ایدسنگز» الله، تازه دیریمک و دنیا به
گلمک مقابله و تمام قصه ۷۰ مجی سورده نك ۱۴۰ مجی و ۱۵۵ مجی آیه لرنده تفسیر اولاجا قدر
۵۷) اللهک بنی اسرائیل اولان نعمتلرندن برسییده بودر که «کولکه ایتدیک سیزک باشنگز
اوسقه بولودی». بنی اسرائیلی تیه صحرا سنده اولان وقت گونک حرارندن و گجه نك
سویوغندن ساخلیوردی «ونازل ایتدیک سیزه ترنجبین و پشمش قوش» و الله تعالی
بیوردیکه «یوک سیزه ویردیگمز پاک و پاگیره روزی لردن» و قتیکه مصر کی می
ما کولاتی چوخ اولان یردن چخوب برآب و علف سیز صحرا ده ایستی گونک آلتنده
بو قدر نعمته یتشدیر الله شکر اتمه دیلر اودر که خداوند عالم بیورور بنی اسرائیل
«بزّه ظلم اتمدیلر اما اوز نفس لرینه ظلم ایلدورلر» یعنی اوزمانکه اونلاره امر و
نهی اولونان کیفیاته عمل اتمدیلر اونلارک عمل اتمک لرنک بزّه بر فائده سی و
عمل اتمه مک لرنک بزّه بر ضرری یوخدر اما ضلالت و کمر اهلقده قالمقک ضرری
اوز لرینه عاید اولور ۵۸) زمانیکه بز دیدیک بنی اسرائیل که داخل اولوک بو
کنده» که عبارت در شام بلاد نك اریحا کندن «پس یوک اوندن نه زمانکه ایسته گز
وسعت ایه» زحمت سیز «و کندنک یا عبادت خیمه سنگ قاپوسندن داخل اولوک سجده تعظیم ایدن
حاله» و داخل اولوب سجده ایدن وقتنده «دیون که کناهمزک توکولمکندن اوتری سجده
ایدیروک تا اینکه بز باغشلیاق سزک کیچن گناهلار گزی و تیزدر که احسان ایدن
کسلرک اجرنی و مزدنی آرق ایدم ریک ۵۹) پس عوض ایتدیلر اوکسلر که ظلم
ایتدیلر آنلاره دیلن (حطه) سوزنگ عوضنه باشقه بر سوز» یعنی بز اونلاره
دیمشدک که او سوزی دیون که اونک سببیله گناهلار گزدن خلاص اولاسنگر اما اونلار
داخل اولان وقتنده (حطه) دیدیلر یعنی گناهلاریمزک باغشلانمقی عوضنه بوغدا
ایستیوروک خداوند عالم اونلارک بونوع حرکت و عملری مقابله بیورور که

ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سَجْدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَفَرْنَاكُمْ
 خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ۵۹) فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ
 ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۶۰) وَاِذَا سَأَلَكَ الْمَوْتَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ
 بِصَاحِكِ الْحِجْرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كَلُوا وَاشْرَبُوا
 مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْلَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ۶۱) وَاذْكُرْ لَمْ يَمُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ

«پس بزنازل ايتديك اوكسلره كه ظلم ايتديلر» اوز نفسلرينه و اونلاره دييلن سوزه عمل
 اتمديلر «گوك طرفندن يتشن عذاب اوجهته كه اونلار فاسق اولديلر» اونلارگ
 بو فسقى مقابلنده طاعون ناخوشلقنه مبتلا اولوب برگونده يتمش مين يا يوز ايگرمي
 آدم تلف اولدى ۶۰) زمانيكه موسى سو ايستدي خداوند عالمدن اوز قومندن
 اوترى» كه وادى يتده سوسوز قالمشديلر «پس يز ديدوك كه عصانى اور داشه»
 ايلكه موسى عصانى داشه اوردى «اون ايكي چشمه داشدن جارى اولوب» بنى
 اسرائيل اون ايكي قبيله اولماقه كوره هر قبيله ير چشمه دن سو گوتوروب «هر
 بريسي او قبيله اهلندن سو گوتورمك يرينى بيلديلر «و گورديلر. كه بر برينه
 ازدهام اتمه سوللر پس خداوند عالم بيوردى كه «بيوك و ايچون الله و يرديكى
 روزى دن» كه من وسلوى و يروب و سودن دخى ايچون «و حدگزدن تجاوز
 اتميوك ير يوزينده او حالده كه فساديدنلر اولاسكز» ۶۱) زمانيكه سزگ اسلاقكز ديديلر
 كه ياموسى بز صبر ايدنه بيلمروك آتجق برطعامه» كه من وسلوى ولا لازمدر كه او گابريولداش
 وقار يشمادخى ولا «دعايله بزدن اوترى الله كه بزدن اوترى چخارتسون اوزادلردن كه
 ير اونى گوگرد: سبزي، خيار، سارمساق، عدس و سوغان اقسامندن خطان
 يتشدى الله طرفندن كه «ايا عوض اتمك ايستيورسكز او شئيى كه آتجاق در او
 شيك عوضنه كه او سيزدن اوترى يخشى در» يخشى دن ال چكورسكز آتجاق شيئندن
 اوترى «دوشون» بوتيه دن گيدون شهرلردن «برشهره بدرسيككه سيزگ ايچون
 واردر شهرلرده اوزاديكه سؤال ايتكز وشامل اولدى اونلار ايچون جزيه ويرمك ذلتى
 وفقيرلك و قايتديلر اللهك غضبيله و بو قدر ذلت و فقره يتشمك سببى بودر كه گافر
 اولورلر (اولديلر) اللهك آياته ويغمبرلرى قتل ايدرلر جرم و تقصير سيز و بو
 قدر پيغمبرلرى اولدرمك اوسببه ايدى كه الله عاصى اولديار و حدندن تجاوز ايدرديلر»
 يعنى الله معصيت ايتكمده حدندن تجاوز ايتسديلر بو آيه نك اعجاز و غيبدين خبر
 ويرمگنه دليل در يهودى طايفه سسى هميشه ذليل و حقوقدن بى اختيار اولماقلارى

قَادَعُ لِنَارِكَ يَخْرُجُ لِنَامِيَا تَنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ قَنَاهَا وَقَنَائِهَا وَفَوْمِهَا وَعَدَسِهَا وَجَلِهَا قَالَ
 اَتَسْبِدُونَ الَّذِي هُوَ آدَنِي بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهْطُوا مَصْرَافًا لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
 الذِّلَّةُ وَالْمُسْكِنَةُ وَابْأَوْبَغَضَ مِنْ اللَّهِ ذَلِكَ بَانَهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بَايَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ
 النَّبِيَّ بَغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ (۶۲) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى
 وَالصَّابِّينَ مِنْ أَمْنِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

(۶۲) اوکسارکه مومن اولدیلر و اوکسارکه یهودی اولدیلر و او کسارکه نصرانی اولدیلر
 مؤمن محمد^صمه یهود موسی^صمه نصاری عیسی^صمه ایمان کتورمک ایله (نصرانی
 آدلانماقک و جسی اودرکه بلادشامدن ناصره آدلو قریه ده مریم و عیسی^ص سکونت ایدوب او
 یردن رجوع ایدندن صوگره او قریه ننگ اهل لری عیسی^صیه ایمان گتوروب ناصره
 و صوگره نصرانی ایله تسمیه اولوندی اما یهودیلرک بو اسمله آدلانمقی یا (هاد)
 سوزندن در که توبه معنی سنه در که گوساله پرستلکدن توبه ایتدیلر یا اینکه
 یهودانک معربی در که بو طایفه یعقوب^صک ییوک اوغلی یهودانک آدیله آدلانوبلر
 «یولدز پرستلر» یولدزه ستایش ایدوب کمان ایتدیلر که اللهم میل ایتدیلر
 (صائب مائل معنانه) یعنی مؤمن و یهودی و نصرانی و ستاره پرست «اوکسارکه اینانه
 اللهم و قیامت گونه» هر بریسی اوز زماننک پیغمبرینه ایمان گتوره و اودینده قالا
 زمان نسخدمدیک واللهم انکار اتمکدن کنار اول «ویخشی عمل عمله گتوره پس اولار
 ایچون اجر واردر الله یاننده که الله تعالی اولاره اوز یانندن اجر و یرم جکدر و آنلار
 ایچون قیامت کوننده قورخی یوخدر» اوگونده که فاسقلر قورخا جقدر «و اولار محزون
 اولمازلر» اوگونده که مخالفلر محزون اولارلر (۶۳) زمانیکه بز سیزدن (سیرک
 اسلافنگزدن) عهد آدیق که توریت ده یازیلانه عمل ایدم سگز اما سیز بو عهدی قبول
 اتمدگز و تکبرلق باشلادگز اوگا گوره «بیز گوتوردوک باشکزک اوستنه طور داغنی»
 خداوند عالم امر ایتدی جبرئیه که فلسطین داغندن بر پارچه بنی اسرائیلک قوشون
 معرکه سی اندازم سنده قویار دوب و بر آدم قدی او جالقدده اولارک باشی اوسته ساخیلوب
 الله طرفندن امر اولدیکه «اخذا یدگز اوزادیکه بز و یردیک سیزه اوز قوتگز و وسعتگز
 ایله و اولنده یازیلانی یادگز گتوروک شاید که» عقابه باعث اولان مخالفتدن «قورخاسگز»
 و مستحق ثواب اولاسگز (۶۴) «صوگره روگردان اولدگز» سیزک اسلافکز قایتیدلار ایتدیکلری
 عهده وفا اتمکدن زمانیکه داغی باشلارنک اوستنده گوردیلر و جناب موسی اولاره
 دیدیکه اگر توریته اطاعت اتمکی قبول اتمه سگز داغ باشکزده دوشه جک قبول ایدنلر

وَلَا هُمْ يُخْزَنُونَ (۶۳) وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ وَإِذْ كَرَّوْا مَافِيهِ أَعْلَمَكُمُ تَقْوَنَ (۶۴) ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (۶۵) وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِينَ آتَيْنَاكُمْ مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
قِرَدَةً خَاسِئِينَ (۶۶) فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ (۶۷)
وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَذْبَحُوا بِحُزْنٍ وَهُمْ لَا يَسْتَكُونُونَ

اختیار ایله سجده ایتدیلر الله کمال خضوع ایله اما اکراه ایله قبول ایدنلر باشلارنی
یره قویوب کوزلرنک اوجیله داغه باخوردیلر که اولنلارک باشنه دوشر یانه «پس اگر
اللهک فضلی و رحمتی سیزک حقنره شامل اولمایدی» سزک اسلافنکترک توبه اتمک
جهننه «هراینه ضرر چکنلردن اولاردن» (۶۵) و هراینه دوغرولقبله بلدنر او کسلرگ
احوالنی که حدلرندن تجاوز ایتدیلر شنبه گونی «زمانیکه او گونده بالق صید ایتدیلر و حال
انکه اولاره دیمشدیلر که شنبه گونی صید اتمک حرامدر ایلکه بونهیه مرتکب اولدیلار
» پس بز دیدیک اولاره که میمون اولون اللهک رحمتندن اوزاق اولان حالده
(۶۶) پس بیز اولنلاری عبرت ایتدیک او کسلره که اولنلارک یانلارینده و دال لارینده
ایدیلر «یعنی اولنلاری عبرتو و قورخمالو واقعه ایتدیک هم او عصرده موجود اولان
آدماره که گوروب عبرت اتسونلر و بوندن صورده تدریجا گنل مخلوقات دخی ایشیدوب
عبرت اتسونلر «ویرهزکار آدماره موعظه ایتدیک» تمام قصه اغرافی سورده سنده (۶۷) یانکره
گتوروک «اوزمانی که موسی ۴ اوز قومنه دیدیکه خداوند عالم امر ایسر سیزه که بر
اوکوز کسه سگز» اونک بر عضونی مقتول آده اوراسنر تالانیکه دیریلوب قاتلنی نشان
ویرسون بنی اسرائیل «دیدیلر که آنا بزه استمیزا ایدرسن» آیا بر اوکوزک عضونی
مقتوله اورمقله اولی دیریلر «موسی دیدی که من پناه آپارورم الله که من جاهلردن
اولام» که الله تعالی امر اتمین شیئی اوکا اسناد ویرم (۶۸) بنی اسرائیل دیدیلر که دعا ایله بزدن
اوتری اللهکا بزه بیان اتسونکه بقره ندر» وصفتی نظوردر «موسی دیدیکه الله بیورور
که او اوکوز نه اوقدر قوجدر که ایشدن دوشه ونه بکردر که ایش باجارمیه حد وسطده
بوایلی صفت آراسندهدر «پس عمله گتورک اوزادی که اوکا امر اولو ندر سگز» (۶۹) دیدیلر
که گنه دعا ایله بزدن اوتری اللهکا که بزه بیان اتسونکه اوبقره ندرنکی ندر موسی
دیدی الله تعالی بیورور که او بر اوکوز درنکی ساری و خالصدر» ساریقی گوزل
نه اوقدر تنددر که قرا اولا ونه اوقدر آچیق در آغه مائل اولا «اونک رنکی شاد ایدر
باخانلاری» یعنی هر کس کورسه خوشه گلر (۷۰) گنه دیدیلر که دعا ایله بزدن اوتری

مَنْ الْجَاهِلِينَ (۶۸) قَالُوا ادْعْ لِنَارِكَ يٰيُنٰسُ مَا هٰى قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنهٗا بَقْرَةٌ لَا فَاْرَضُ وَلَا بَكْرٌ
عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ فَاَفْعَلُوْا مَا تُوْمَرُوْنَ (۶۹) قَالُوا ادْعْ لِنَارِكَ يٰيُنٰسُ مَا لُوْنَهَا قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ
اِنهٗا بَقْرَةٌ صَفَرَاءُ فَاقْع لُوْنَهَا تَسْرٰلِطٰرِبِيْنَ (۷۰) قَالُوا ادْعْ لِنَارِكَ يٰيُنٰسُ لِنَامٰهِي اِنَّ الْبَقْرَ
تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَاِنَّا اِنْشَاءَ اللّٰهِ لَمُهْتَدُوْنَ (۷۱) قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنهٗا بَقْرَةٌ لَا ذَلُوْلٌ تَبْرٰلْاَرْضُ وَلَا

اللهم كما كه بزه بيان اتسونكه او كوزك صفتى بوندن زياده ندر او كوز بزه مشتبه اولوب
يعنى او كوزلر بر برينه او خشيور «اگر الله تعالى ايستيه هر آينه بز هدايت تاپمش
اولاروك» (۷۱) «موسى ديديكه خداوند عالم بيورور كه او او كوز نه ايله رام اولوبدر كه
يرى شخم اتسون و نه اينكه قويلاردن سو چكوب زراعتى سيراب اتسون جميع عيب لردن
سلامت در واونده باشفه رلك يو خدر بنى اسرائيل ديديلر كه ايندى حقى گتوردون و بز
او بقره نى تاندوك بس بنى اسرائيل او او كوزى كسديلر اما يا خون دگليدى كه اونى ايديديلر
القصة مقتول كيم اولماقنى باره سنده اختلاف و اريسه ده مشهورى بودر كه بنى
اسرائيلده برگوزل عورت واريدى كه جمال كمال ونسب شريف صاحبي ايدى اونك
خواستگارلى چوخ اولوب او جمله دن اوچ نفر عموسى او غلنلارى واريدى كه
اونلارگ بريسي صاحب علم ايدى عورت او كاراضى اولوب او بريسي عموسى اولادى
حسد ايدوب او بيبچاره عالمى اولدوروب كجه وقتى آپاروب بنى اسرائيل چوخ
اولان محله نك بريسه آنديلار ايلكه صبح اولدى مقتولك عموسى اوشاقلارى كه
قاتلردن عبارت اولاو محله يه گلوب احوالتى گورنده لباسلارنى جروب باشلارنه توپراق
ساوروب موسى به شكاييت ايتديلر موسى ۴ قدر جستجو ايتديسه قاتلرن اثر
تاپولمادى موسى ۴ دركه خداوند عالمه استغاثه ايدوب وحى يتشديكه يا موسى خبر
وير بنى اسرائيله كه براوكوز اولدوروب اونك بر عضونى مقتوله اورسونلار كه
ديرينوب قاتلنى خبر و برسوگ موسى بو احوالاتدن بنى اسرائيلى خبردار ايدن
وقتده اونلار چونكه چوخ يحييا ايديلر اول ايتديلر كه هر نوعله اولورسه اوگوز
كسمكى اوزلرندن رد ايدلر كورديلر كه اگراوكوز آلماسالار گرگ قسامه ايتسونلر
(يعنى اللى نفر اشراف قومدن قسم ايدلر كه قاتلى بيلمورلر كه كيملر اگرا آند
ايچسملر گرگر مقتولك ديه سنى ويرملر اگرا قسم ياد ايتمسملر گرگر قاتلى
ويرسونلر) اگرا سؤال وجواب باشلاميوب هانسى او كوز اولوريسه كسيديلر
كفايت ايدردى اما اونلار سؤال ايتدكجه جواب دخی شدتلو اولدى تاينكه او
نوع او كوزى بر جوانده تاپوب چوخ سؤال جوابدن صوگره دريسى دولسى

تَسْقِ الْحَرْثَ مُسَلِّمَةً لَّأَشْيَةٍ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئَ بِالْحَقِّ فَنُلْحِقُهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ
 (۷۲) وَأَذَقْنَا لِقَامَ فَاذَارِعِم فِيهَا وَاللَّهُ مَخْرُجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (۷۳) قَتَلْنَا أَسْرِيَهُ
 بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُخَيِّلُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيُبْرِئُهُمْ أَيْتَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (۷۴) ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ
 بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لِمَا يُتَّقَعِرُ مِنْهُ اللَّانْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا
 لِمَا يَشَقُّ فِيخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَاءً يَبْهَطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

قریل قیمتته آلوب کسیدلر. بو اوکوزک صاحبی برنفر جوان اوغلان ایدی تجارت ایدردی برگون متاعندن بر قدر نفعلو قیمتته ساتوب ایوه گلدیکه صندوق کلدنی آپارسون گوردیکه کلد آتاسنک باشی آتنده درو آتاسی ده یاتوبدر ایستمدی آتاسنی یو خودن بیدار ایده پس مشتری لری گرو قایتاروب آتاسی بیدار اولاندن صوگره احوالاتی آتاسنه اقل ایتدی آتاسنی او مالک نفعی مقابلنده همان اوکوزی اوغانه باغشلا دی خداوند عالم آتایه احترام ایتک مقابلنده اوغلان نفع کثیر یتوردی (۷۲) «زمانیکه اولدوردگز (اسلامگز) بر نفری واونده اختلاف و مرافعه آتدگز» برگز اوبرگزک اوستنه آتدگز «و الله تعالی ظاهر ایدندر اوشیئی که سیز اوئی گزلیرسگز» قاتلک نام و نشاننی دیمکن (۷۳) پس بر دیدوک که میتک بر عضونه اوروگ اوکوزگ بر عضونی» تالینکه دیریله واوندن خبر آلوک که قاتلی کیمدر ایلکه اوکوزک قویروقی میتنه اوردیلار اللهک اذنیله دیریلوب سؤلّه جواب ویردیکه اوئی ایکی عموسی اوغلانلاری اولدوروب بنی اسرائیل محلّه سنه آتوبلار اولاردن دیه آتماق ایچون. «هاییله خداوند عالم دیریلدر اولی لری» نجه که اولی نی دیریلندی هاییله نطفه دن انسان کامل عمله گنورر و انسانات وفات ایسدندن صوگره دوباره دیریلدر «وسیزه گوسترر اوز آیات و دلائلنی شاید که سیز قاناسگز» که الله تعالی عجیبه امرار عمله گتورمکن عاجز دگلدر (۷۴) پس برک اولدی سیزگ قبلرگز» ای یهودی طائفه لری موسی دن او قدر معجزاتی ایشیدوب محمدؐ دن بو قدر معجزاتی گورندن صوگره «سزگ قبلرگز داش کبی برکدر» هیچ موعظه سیزه تأثیر اتمور «یا اینکه» سزگ قبلرگز «داشدا ده برکدر بوجهته که داشلاردان اوگونه سی وارد که هرآینه اوندن آرخلار جاری اولار» و اوندن خلق نفع بردار اولارلار «و داشلاردن اونوعی وارد که هرآینه یاریلار و اوندن سوچخار» اما سزگ قبلرگز دن هیچ فائده عمله گلمز «واوندن او گونه سی دخی وارد که هر آینه داغلردن اشاقه دوشر اللهک قورخوسندن والله تعالی غافل دگلدر اوزاددن که سیز عمل ایدیرسگز» یعنی سزگ عمل لرگز دن غافل دگلدر وها-

نصف

(۷۵) اقْطَعُوا انْ يَوْمَئِذٍ الْكُلْمَ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يَحْرَفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۷۶) وَإِذَا قُلُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا لَا تَحَدِّثُوهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (۷۷) أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (۷۸) وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ الْأَلْفَاظِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ (۷۹) قَوْلِ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

موسنی ییلور (۷۵) «آیا طمع ایدیرسگنر» یا محمد سیزوا صاحبگنر که ذکر اولان «یهودی لر سیزه ایمان گنور سونلر و حال آنکه واریدی اونلاردن (اسلاقلرندن) فرقه لر که ایشیدیر دیلر اللہک کلامنی» و امر و نهینی طور داغنده «صوگره تغییر ویریر دیلر اونی اوز عقل لریله فهم ایدندن صوگره» اوزلری ایشیدوب قانردیلر اما گلوب بنی اسرائیلله دین وقتده باشقه طرحیله دیر دیلر «و حال آنکه اونلار بلور دیلر» که اوز دانشدیلاری خلاف در جناب موسی ایله طوره گیدنلرک بعضی سی اللہ طرفندن ایشدکلی سوزی نقل ایدندن صوگره بونی دخی آرتوردیلر که: اللہ بیوردیکه بو حکملری باجارسا گنر عمله گنور گنر ایستمه سگنر عمله گنور میون یعنی یارسلو اللہ اونلارک بیوکلری بیله اولان صورتده ایا اونلارک اولادندن طمع ایدیرسگنر که سزه اینانوب مؤمن صادق اولار (۷۶) زمانیکه اونلار ملاقات ایتدیلر اوکسلره که ایمان گنور وبلر» سلمان ، مقداد و ابوذر کبی «دیرلر» که بزلرده سزگ کیمی «ایمان گنور مشوک» محمد گنورن قرآنه و شریعتنه «و زمانیکه خلوت ایدر بعضی سی بعضی سی ایله بربرینه دیرلر که آیا خبر و یورورسگنر اونلاره اوزادی که اللہ تعالی سیزه آچوبدر تا حجت گنوره لر سیزه اونیه اللہ گنرک یاننده» یعنی نه سببه محمد ک نبوتنگ و دیننگ دوغری اولماقی باره سنده توریته گوردک گنر سوزلری اونلارک یاننده دانشرسگنر که بو سوزلری سیزگ اللہ حضورنده پیس لگنرزه دلیل گنور لر و دیرلر که نه سببه بیله بیله و قاناقانا ایمان گنور- مورسگنر بونی «نیه آلامورسگنر» که اوز گنر اوز پیس لگنرزه اونلاره دست آویز ویررسگنر اونلارک بوسوزلرنگ جوابنده اللہ تعالی بیورور که (۷۷) آیا اونلار بلور لر که خدا ولد عالم ییلور اوزادیکه اولی گیزیور لر» محمد ک عداوتی بار سنده «واوزادیکه آشکار ایدور لر» باطنده کفر و ظاهرده ایمان اظهار اتمک لریندن (۷۸) یهودیلردن وارد اوکسلر که برشیثی اوخومیور لر (امی یعنی آنادان گن حالده بی سواد قالان) بلمز لر اللہ طرفندن نازل اولان کتابی مگر اینکه اوز گه سی اوخویوب اونلاره دییه که بواللہ کلامیدر» یا اینکه توریتی بلمز لر مگر اوز آرزو لرینه موافق که ییزیغمبر اولادی جهنمه داخل اولماز

لِشْتَرَوْا بِهِ نَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ۸۰) وَقَالُوا لَنْ تَمْسَنَا
النَّارُ أَلَا يَأْتِيَانَا مَعْدُودَةٌ قُلْ أَخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يَخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ۸۱) بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ۸۲) وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۹۳)
وَإِذَا خَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ

«وآنلار دگلدلرلر مگر اینکه ظن و تقلید ایدرلر» و آتا بابالری گیدن یولیله کور
کورانہ گیدرلر ۷۹) پس وای اولسون» یاشدتلو عذاب اولسون «اوکسلره که کتابی
یازارلر اوزالریله» واحکام توریتی تغییر و تبدیل ایدرلر «صوگره دیرلر که بو
یازیلان الله طرفندن در تاینکه» بوسوزلری سساتالار وایشیدن آدملر «اوکتابی آلالار
آزقیمته پس وای اولسون اونلاره اوزاددن که اونلارک اللری» یلان مطلبی «یازوب
و وای اولسون اونلاره اوزاددن که کسب وقزالج ایدرلر» ۸۰) ایلکه یهودی
قوملردن بریسی دیدی اومنافقره که بوگونه گناه ایشه نه سبیه مرتکب اولورسکزر
ودینگری ضایع ایدیرسکزر جواننده «دیدیلر» که بوخلاف عمل لریمزک مقابلنده «اود
بزه یتشمز مگر برچه گونلر» یعنی گناه ایتدیگمز گونلر قدری. یاییغمبر «اونلارا دیگن
که آیا اللهدن عهدنامه گتوروبسکزر» که سزک کفر مقابلنده اولان عذابکزر همیشه
دگلدلر اگر اللهدن عهدالمسکزایسه «پس الله البته عهدنه مخالف ایتمز یا اینکه دیرسکزر
الله اوزادیکه بیلمورسکزر» عهدالمسکز یا اینکه برعث سوزدر دانشرسکزر هرایکی
ادعاده کاذب سکزر ۸۱) بلی هراوکسلرکه پیس عمل کسباید و اونک اطرافنی احاطه ایده
دو تدیقی خطاومعصیتلر» برنوعله که اونی دیندن خارج ایده «پس بوگونه آدملرجهنم
اهلیدرلر واونلار جهنم اودینده همیشه لك قالاجا قدرلر ۸۲) و اوکسلرکه الله و
بییغمبره ایناندیلر و دلیاده یخشی عمللر عمله گتوردیلر اونلار بهشت اهلیدرلر
که اولنده همیشه لك قالالودرلر ۸۳) یادکزه گتوروک اوزمانیکه ییزبنی اسرا تلدن محکم
عهدآلدیق» که هم اوزلری عمله گتورسونلر و همیده اولادلرینه وصیت ایتسونلر که
«عبادت ایتمه سونلر مگر» صفات کمالیهنی جمع ایدن «الله و آتا و آنالرلرینه احسان
احسان ایتسونلر و یاخون قوملرینه و یتیم لر و مسکین لر» کومک لیک ایتسونلر «و جمیع
مخلوقاته یخشی سوز دیوگ» پیس و نالایق سوز دیمیوگ یا اینکه جمیع خلقله یخشی
قرارله رفتار ایتسونلر خواه هم مذهب لری و خواه غیری هم مذهب لریله «ونماز قیلون
وزکوة و یرک بوگونه عهد ایدندن صوگره ای یهودیلر عهدکزدن قایتکزر مگر

وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حَسَنًا وَاقْبُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ
وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ (۸۴) وَإِذَا خِذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَآتِفُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تَخْرُجُونَ أَنْفُسَكُمْ
مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ (۸۵) ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتَخْرُجُونَ
فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ
وَهُوَ حَرْمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَاخْزَأْ

اینکه آرزو» او عهدت اوسته قالدگز «وسزگ جوخگز عهددن اعراض ایدنلرسگز»
(۸۴) گنه یادگزه گتوروگ «اوزمانی که بز عهد وميثاق آلدیق» سزگ کچنلرگزدن
که (قانلارگزری) یعنی بعضکز بعضکزگ قانلارنی «توکمیه سگز وبعضکز بعضکزری اوز
مملکتگزدن اخراج ایتیمیه سگز و بوگا اقرار اندگز» که او عهد حقیقته
اولونوب «و سزه بوگا شاهدلرسگز» که آتالرزگز بو عهدی ایدوب
(۸۵) سوگره سیزلر ای یهودی طائفه لری بر برگزری اولدورورسگز و خارج
ایدیرسگز اوزگزگز بر فرقه سنی مملکت لرندن» قهر و غضب ایله و قاتلرگزه و شهردن
اخراج ایدنلرگزه بعضکز «کومک لیک ایدیرسگز گناه ایله و عداوت ایله» یعنی حق سیز
و ثبوت سیز محض تعصب و عداوت قاعده سیله رفتار ایدیرسگز و اگر شهردن
اخراج ایتدگز آدملری سزگ دشمن لرگز یاخارج اولالارگز سیزدن سوا باشقه
دشمنلری «اسیر ایدوب گتورسه لر سیز فدییه ویرورسگز» اوز مالسگزدن و آلورسگز
«و حال آنکه حرام اولمشدی سیزه اوللاری شهردن اخراج ایتمک آیایمان گتورورسگز
کتابک بعضی سنه» که عبارتدر فدییه و یروب آزاد ایتمکدن «وبعضی سنه کافر اولورسگز»
عبارتدر اوللاری اولدورمکدن و اخراج بلد ایتمکدن. چونکه اوس ایله خزرچ قبیله سی
آراسنده عداوت واریدی قریض اوسه و نضیر طائفه سی خزرجه کومک ایدردی
وهر وقت بوایکی طائفه بر بری ایله دعوا ایتسیدیلر او بری طائفه اولیله همراهی
اولوردیلر اما مدعی لرندن بریسی اسیر اولسیدی اونی پول و یروب اسیرلکدن
خلاص ایدردیلر «پس اجر و مزد یوخدر اوکسه که بوجور ایشلری عمله گتوره
سیز یهودی طائفه سنندن مگر ذلیل اولماق دنیا زنده کالقلنده» که سیزدن بو دنیاده
جزیه آلناجا قدر «وقیامت گونده وارد اولارلار عذابک شدتلور اینه» که معصیت لرنگ
یپولکک قدریله یپولک عذاب اوللاره یتشه جک «والله تعالی غافل دکلدلر او عملدن که
سیز ایدرسگز (۸۶) او یهودیلر او صفتده اولالردر که دنیانگ زندکالقلنی آلوبلر
آخرنگ مقابله» یعنی آخرتک نعمت و بهشتندن ال چکوب طاعت و عبادت ایتمه مک

مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ الْآخِرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (۸۶) اُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ
عَنَّهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يَنْصَرُونَ (۸۷) وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرِّسْلِ
وَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَإِنَّا هُوَ بَرُّوحُ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ
أَنفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ (۸۸) وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ

جهنمه دنيانگ نچه گونليك حياتنه راضي اولوبلار «پس يونگون اولماز اولاردن
آخرت عذابى واولاره كومكليك اولونماز» وبركس باجارا بلمزكه اولاره كومك
ايدوب عذابى اولاردن دفع ايدمه (۸۷) هرآينه تحقيقا بزموسى به توريه كتابى ويرديك
كه بريم امر ونهيمزه شامل ايدى «واونگ دالنجه گنه ييغمبرلر گوندرديك وعيسى
بن مريمه دليللر و معجزملر ويرديك واونى قوتلنديرديك پاك روح ايله» كه
عبارتدر جبرئيلدن «آيا هراوييغمبر كه سيزه الله طرفندن گله اوقرارله كه سيزگ
نفسلرگتر ايسته ميه» كه سزه امر ايدمه اوشيئى عمله گتورمكه كه سيزاونى ايسته مرستگ
ويا سيزى نهى ايدمه او شيئدن كه سيز اونى دوست دوتورستگ «پس» بوصورتمده
«اوگا تكبرلك ايدوب ايمان گتورمه دگتر بر طائفه نى وفرقه نى تكذيب ايتدگتر» موسى
وعيسى كيمى وانلارى يالانچى حساب ايتدگتر «وبرفرقه نى اولدورورستگ» (يعنى
سزك اسلاگتر اولدورديار) زكريا ويحيى كيمى (۸۸) ديديلر كه بريم قلملر يمز علم
وخيرك قابلايردر» يعنى جميع علوم بريم قلملر يمزدر اما بو علملر ده يوخدر كه
يامحمد سنك وصفك ييغمبرلرك بريسك كذاينده اولايائيكه بز هر علمى ييلوروك
اماسنك علمكا احتياجمر يوخدر الله تعالى اولارگ سوزلرنك رنده ييورورك «بلكه
الله اولاره لعنت» ورحمتدن وخيردن اوزاق «ايتسوك اولارگ كفرى» وحقك
اوستنى اورتمك «جهنمه پس اولار الله حكمنك آزينه ايمان گتوررلر» بعضى سنه
ايمان گتوروب بعضى سنه كافر اولارلار (۸۹) زمانيكه يهودياره الله طرفندن كتاب
گادى» كه عبارتدر قرآن شريفدن ايله قرآنيكه «تصديق ايدندر اوتورائى كه اولار
ايله در» يعنى اولارگ اللرينده اولان تورائى اوقرآن تصديق ايدوب اوتوريه ده بو
ييغمبرك اسمى وصفاتى بيان اولوبدر. محمدؐ اظهار رسالت ايدن دن «سابق زمان
اللهن فتنه ونصرت ايتيورديلر اوييغمبره اينانمين لرگ ضررينه» وآماده ايديار او
ييغمبره كومكليك ايتمكه «پس زمانيكه اولاره گادى او كس كه اونگ

بَكْفَرِهِمْ قَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ (۸۹) وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا فِيهِمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَاعْتَدَ اللَّهُ
عَلَى الْكَافِرِينَ (۹۰) بُسْمًا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَعِثْنَا أَنْ يَزِلَّ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبُؤْسًا بَغْضٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ (۹۱) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ

نعتنی و صفتنی تانیوردیلر و بیلوردیلر اولک دوغر یلقنی «اونک نؤقتلی داندیلر
و اوکا کافر اولدیلر پس اللہک لعنتی حقک اوستنی اورتن لره اولسون»
(شان نزول) یهودی لر توریه ده گورمشدیلر که عربدن برنفر پیغمبر مبعوث اولوب غیر
ایله اجد آراننده سکونت ایده جکسر پس بر جمع گلوب اویرلرده سکونت ایدوب پیغمبرک
زمان بمثنی گوز لیوردیلر و بعضی تیمایه بعضی سی فدکه بعضی سی خیبره منتشر اولدیلر،
احدک یاننده سکونت ایدنلر یواش یواش مدینه نی و اطرافنی اللرینه گتوروب چوخ مال
جمع ایتدیلر بو خبر تبع پادشاه یمنه (کورمه مش پیغمبره ایمان گتورمش) یتشوب
اونلارله دعوا ایدن وقت تبع طائفه سی مغلوب اولوب آخرده تبع دیدیکه سیزگ شهرگز
بکا چوخ خوش گلور و ایستیورمه بو شهرده اقامت ایدم اونلار جواب ویردیلر که
بو سکا خوش گلمک سببی بودر که بویر پیغمبر آخر الزمانک هجرت و سکونت محلی در،
و بویری هچکس تصرف ایده بلمز مگر اوجناب، تبع دیدیکه من اوز جماعت مدن بر طائفه نی
سزیه برابر بویرده ساخلارام و قویارام سیزیه بویرده قالسونلر تاینکه او پیغمبر
ظهور ایدن وقت اوکا کومک ایک ایتسونلر پس خزرچ طائفه لرینی اومکانده ساخلادوب
اوزی یمنه کتدی بوایکی قبیله ایلکه چوخالدیلر یهودیلرک مال لرینه ال اوزوللق ایدیردیلر
یهودیلر دیوردیلر که محمد پیغمبر مبعوث اولان وقتده سیزی اوز مملکت مزدن اخراج
ایدمر وک اما زمانیکه خداوند عالم او حضرتی مبعوث ایتدی انصار طائفه سی که اوس و خرج
در او حضرته ایمان کتوروب یهودیلر اوز دین لرینده قالدیلر اودر که خداوند عالم
بیورور یهودیلر بوندن سابق الله تعالی دن کومک لیک ایستیوردیلر که وعده اولونان
پیغمبر تیز کلسون تا اوکا کومک لیک ایتسونلر ایلکه همان پیغمبر مبعوث اولدی
یهودی لر اولی انکار ایتدیلر (۹۰) کنه خداوند عالم یهودی لری مذمت ایدوب بیورور
که «پیس شیئی در که ساتدیلار اوز لرینی اونک مقابلنده که کافر اولالار اوکسه که
الله تعالی نازل ایددر» موسی یه یامجده یعنی دین دشمنلرندن هدیه لر و پوللر
آلدیلار که حق اظهار ایتمیه لر و بو عمللری حسد یولیه ایدی «حسد ایدیردیلر
اوکا که الله تعالی قرآن و شریعت نازل ایده اوزی ایسته دیکسی بنده لرندن برکسه

اٰنۡوَابًا نَّزَلَ اللّٰهُ قَالُوۡا اٰتٰوۡنَا اٰتٰوۡنَا عَلَيْنَا وَيَكْفُرُوۡنَ بِاٰوْرَآءِهِ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوۡنَ اَنْۢبِيَآءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلِ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيۡنَ ۙ (۹۲) وَلَقَدْ جَآءَكُم مَّوۡسٰى بِالْبَيِّنٰتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ ظَالِمُوۡنَ ۙ (۹۳) وَاِذَا خَذْنَا مِيثَاقَكُمۡ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّوۡرَ خَذُوۡا مَاۤ اٰتَيْنَاكُمۡ بِقُوَّةٍ وَّاسْمَعُوۡا قَالُوۡا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاُشْرِبُوۡا

پس اونلار قايتديلر اوحالده كه اونلاره الله غضبي شامل اولدى غضب غضب اوستندن » اولمجي غضب عيسى نى تكذيب ايدوب ميمون اولانده بريسى محمد ۴مى تكذيب ايدوب اونك اصحابنك قلجيله مقتول اولانده « واللهي الكار ايدنلر ايچون دردناك عذاب واردر ۹۱) زمانيكه اونلاره دييلدى كه ايمان كتورون اوزاده كه الله تعالى نازل ايدوبدر ، محمد ۴مى عبارتدر قرآنن يهوديلر « ديديلر كه بز ايمان كتوردك اوزاده كه بزه نازل اولوبدر » عبارتدر تورتدن « كافر اولارلر اوندن سوايسنه و حال انكه اونلار كافر اولديقلري قرآن حق و دوغرى در و او قرآن تصديق ايدن در اونلاريله اولان توراتى » يعنى اونلار قرآنه كافر اولورلار و حال انكه او قرآن حقدر و تصديق ايدير اونلار ايمان كتورديكلى توراتى خداو- ندعالم بيورور كه اكر اونلار توراته ايمان كتوروبلرايسه نجه كه اوزلري ديورلر اونلاردن خبر آل « و ديكلن بس نه سيبه اولدورورسكز (يعنى سزك اسلافتكز اولدورديلر) اللهمك ييغمبرلرينى بوندن قياق اكر توراته ايمان كتوروبسكز » و حال انكه تورته قتل نفس عموماً و قتل ييغمبر مخصوصا حرام ايدى ۹۲) و هرآينه كلدى سيزه موسى ۴ دلائل و معجزه لريله صوكره سيزه كوساله نى اوزكزه الله اخذايتدكز موسى طوره كيدندن صوكره اوحالته كه سيزه » اوز عملكز جهته اونغسكزم » ظلم ايدنلر دكز ۹۳) زمانيكه بز سيزك اسلافتكز دن عهد و ميثاق آديق و طور داغنى سزك باشكزك اوستنه گوتوردوك » توراته عمل ايتمكى قبول ايتمه مك جهته و ديدوك كه » اخذ ايدوك سيزه و يرديكمز واجباتى اوقوت و استطاعتله كه واركزدر و ايشيدك » سيزه دييلن و امر اولان سوزلري سزك اسلافتكز » ديديلر كه سزك سوزكزى ايشتيك اما امركا معصيت ايتديك و داخل اولدى اونلارك قلبلرينه كوساله نك محبتى اونلار الله كافر اولمق جهته » يعنى او معصيت لر اوجهته ابديكه كوساله پرست لك محبتى اونلارك يورگنده و اريدى يالينكه موسى كوساله نى خورده ليوب سويه تو كوب اونلار ايچمشدى اوگا عبادت ايدنلر ايله ايتمينلر بر بريندن آيريلماق ايچون اوگا عبادت ايدنلرك قلبنده كوساله نك محبتى و اريدى او سو جهته كه ايچمشديلر

«دیگنن یا پیغمبر نه پيس امر ايدير سيزه سيزگ ايمانگزر اگر موسی به و تورانه ايمان گتور بسگزر» نهجه كه اوزگزر ادعا ايدير سگزر یعنی تعلیق به محال یوليله بیورور اگر اونلار سیزه بيله امر ایدیر یسه پيس امر ایدیر لکن معاذالله كه اونلارگ موسی علیه السلامه و تورانه ايمان گتورمك لری اونلاره اوگونه امر لر ایده بلكه اونلار مطلق ايمان گتورمه مشدیر (۹۴) یا پیغمبر یهودیله «دیگنن كه اگر آخرت ایوی» و قیامت گونی بهشته ده مهیا اولان مقاملر و اونك نعمت لری «الله یاننده سیزگ ایچون مخصوص اولوبسه نه اینکه سائر آدم لره» نهجه كه دیلر كه بهشته گیتمز مگر یهودی لر «پس آرزو ایدگزر اولمگی اگر دوغری دیور سگرایسه» زیرا كه هر كس بهشته گیتمگی یقین ایتسه دنیا محنت لر لدن خلاص اولوب همیشه لیک نعمته یتشمگی دوست دوتار و اوگا یتشمكه تله سر (۹۵) ابدأ آرزو ایتمز لر اولوهی اوزاد جهنمه كه اونلارگ اللری گوندروبدر» و تحصیل ایدوبدر جهنمه باعث اولان كناهلری توراتی تحریف و قرآنی تكذیب ایتمك كیمی «والله تعالی عالمدر ظالم لره» كه اونلار ادعا ایدیر لر اوشیئی كه اونلارده یوخدر (۹۶) هر آینه سن تاپارسن اونلاری مخاوفاتگ حریص راقی دنیا نك زندكانلقنه» اونلار آخرنده بهشتدن ناامید اولمه گوره «اونلار حریص راقی در لر اوكلردن كه الله شریك قرار ویردی لر» هر چند مشرك لر چوخ حریص در دنیا ده ساغ قالمقه اما یهودی لر اونلاردن دخی زیاده حریص در لر ساغ قالمقه «دوست دوتار اونلارگ هر بریسی كه كاش عمر ایده مین ثیل اما همان مین ثیل عمر ایتمك اونی اوزاق ایدن دكلدر عذابدن والله تعالی اونلارگ عملنی گورندر» الله تعالی عمله گوره جزا ویرر (۹۷) دیگنن یا پیغمبر او كسه كه دشمن دوتا جبرئیلی بدرستیكه جبرئیل نازل ابدی قرآنی سنك قلبك اللهك اذنی و امریله تصدیق ایدن حالده اوزندن سابق نازل اولان كتابلری و هدایت ایدن و بشارت ویریجی اولدیقى حالده مؤمن لره» پیغمبرك نبوتنی یعنی هر كس جبرئیلی دشمن دوتوب و او گتورن كتابلره كافر اولوبدراوندن اوتری كه او قرآن شریفی پیغمبره

عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبَشْرًا لِّلْمُؤْمِنِينَ (۹۸) مَن كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ (۹۹) وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ
آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ (۱۰۰) أَوَكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۱۰۱) وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ
مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (۱۰۲) وَاتَّبَعُوا
مَا تَلَوْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى مَالِكٍ سَلِيمٍ وَمَا كَفَرَ سَلِيمٌ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ

گتوروب و مؤمن لره مژده يتوروب اونى دشمن دوتماق او گتوردیگنى دشمن
دوتماق کیمیدر. علمای یهوددن عبدالله بن صوريا حضرت پیغمبر^عدن خبر آلدیکه
وحیى سگا هانسی ملک گتورور حضرت ییوردی جبرئیل گتورور عبدالله دیدی
اوبزیم دشمنمزددر اگر میکائیل گتوروسیدی بزسگا ایمان گتورردیک چونکه موسی به
خبر ویردیکه بخت نصر گلوب بنی اسرائیلی قتل عام ایده جک وبوندن سوا پیس
خبرلری همیشه اوگتورورایدی اما میکائیل همیشه خیرخبر گتورردی (۹۸) هرکس
دشمن اولا الله» اوگا مخالفت ایتمک ایله «واونک ملائکه لرینه وییغمبرلرینه وجبرئیله
ومیکائیله بدرستیکه الله تعالی کافرلریله دشمندر (۹۹) بز نازل ایتدیک سگا آشکار
اولان علامت لر» که دلالت ایدر سنک دوغریلق ایله پیغمبر اولماقکا «و اونى انکار
انکار ایتمز مگر بکار لر» وحقدن بویون قاچردانلار خواه یهودی و خواه سائر طائفه لردن
(۱۰۰) آیا کافر اولدیار یهودیلر هراوشیئه که عهد ایتدیار واونلردن برطائفه همان
عهدی ترک ایتدیار بلکه اونلارگ چوخى ایمان گتورمیوبلر» چونکه یهودیلر عهد
ایتمشدیلرکه پیغمبر گلن زمانده اوگا ایمان گتورلر اما بو عهد وفا ایتمدیلر
(۱۰۱) زمانیکه یهودیلره الله طرفندن اونوع پیغمبر کلدیکه اونلارگ کتابلرینی تصدیق
ایدیردی» عیسی و محمد^ع کیمی «اهل کتابدن برطائفه الله کتابی دالارینه آتدیلر»
یعنی یهودیلره هانسی پیغمبر گلوب و او پیغمبر اوسوزی دیورکه یهودی لر اقرار
ایتدوگی پیغمبرده همان سوزی دیوبدر اوصورتده یهودیلر کتابلرینی دالارینه
تولویوب اوز کتابلرینه عمل ایتمز لر «گویا که هیچ زاد بیلمور لر» وهیچ زاد کتاب
لرنده اوخومیوبلر محمد^عک پیغمبرلگی باره سنده (۱۰۲) یهودیلر تابع اولس دیار
اوزاده که شیطانار» خواه شیطان انس و خواه جن «اوخویور لر سلیمان^عگ زمان
سلطنتنده» اونگ عهدنده بیله گمان ایدیردیلرکه سلیمان ساحر ویا کاهن در چونکه

النَّاسِ السَّحَرِ وَمَا نُزِّلَ عَلَى الْمَكَّكِينَ يَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَقَّ
 قَوْلًا إِنَّا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ
 بِضَارِبِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بَأْذَنَ اللَّهِ وَ يَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ

حدیث ده وارد اولویدرکه سلیمان ۴ وفات ایدندن صوگره جنلر وساحرلر برکتناچه
 یازوب آخیرنده قیدایتدیلرکه بونی آصف برخیا اوغلی سلیمان یازوبدر خزینه مالی اولان
 علمدن هرکس فلان شیئی مثلا ایستیه فلان شیئی عمله گتور سوگ و اوکتابچه نی سلیمانگ
 تختی آلتنده دفن ایدیلر صوگره اوزلری اولی تاپوب خلقه نشان و یروب بیله
 خلق آراسنده منتشر ایدیلرکه سلیمان بونیله سائرلرینه غلبه ایتدی اودرکه الله تعالی
 بیورور «سلیمان الله کافر اولمادی» سحر استعمال ایتمگله «اماشیطانلر کافر اولدیلرکه
 تعلیم ایدردیلر خلیقه سحری» و دیوردیلرکه بوسحر عملی سلیمانلر قالمادر و هکذا
 شیطانلر تعلیم ایدردیلر خلیقه «اوزادیکه نازل اولمشدی هروت و ماروت آدلو ایکی
 نفر ملائکه یه بابل شهرینده» که کوفه ننگ قربنده در: زمائیکه نوح ۴ دن صوگره
 ساحرلر چوخ اولدی الله تعالی ایکی نفر ملائکه گولسدردی اوزمانگ پیغمبرنک
 یاننه ساحرلرک سحرلرنگ اصل سبب و کنهنی و اونلارک سحرلرینی باطل ایتمگی
 تعلیم ایتمک ایچون پس او پیغمبر اولی اوگره نوب خلقی قان دیروب سحرایله معجزه نک
 فرقنی اونلاره بیلدیردی و خلقی سحرله ضالته سالمقدن نهی ایتدی نجه که برحکیم
 زهری برنفره گوستور و دیورکه بوزهردر هرکس استعمال ایتسه قاتلدر و اگر بر
 کسه بوزهردن ویریلسه اولنگ علاجی فلان دوا در البته زهرایله هیچکسی مسموم
 ایتمیوگ صوگره او پیغمبر او ایکی ملکه امر ایتدیکه ایکی بشر صورتنده اوکیفیتی
 خلق آراسنده نجه که الله تعالی بیوروب منتشر ایده نجه خداوند عالم بیورور «تعلیم
 ایتمزدیلر او ایکی ملک» سحری و اولی باطل ایتمگی «براحده تاینکه دیردیلرکه بودر
 بوندن غیری دگلدرکه بز امتحان ایچون واروق» که تعلیم تاپاسکز و عملنی عمله
 گتورمه سکز «پس کافر اولماکن» سحری استعمال ایتمگیله یا استعمالنی جائز بلمگیله
 «پس بابل آدم لری تعلیم آلوردیلر او ایکی ملائکه دن» یا ایکی صنفدن مماثلوا الشیاطین-
 ما نزل علی المکین «اوزادیکه آیریلق سالوردیلر کشیله اونگ جفتی آراسنده» اونوع
 حیلله لر، ایهام ایله لرکه فلان شیئی فلان سیاق اتسن و فلان یرده دفن اتسن عورت له
 اری یا ازله عورتی آراسنده عداوت عمله گلر و او سحرلر ضرر ویرن دگلدر
 براحده «تأثیر خاص ایله «مکر اللهگ اذنیله و اونلار تعلیم آلوردیلر اوزادی که اونلاره
 ضرر ویرردی و اونلاره نفع ویرموردی» زیرا که اونلار اگر او قصده تعلیم آلوردیلرکه

اَشْرٰى مَّالَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلٰقٍ وَلَبَسَ مَا شَرٰوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ (۱۰۳)
 وَلَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا وَاَتَقَوْا لِتَوْبَةٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّوْكَانُوْا يَعْلَمُوْنَ (۱۰۴) يَا اَيُّهَا
 الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوْا اَنْزُرْنَا وَاسْمَعُوْا وَلِلْكَافِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ (۱۰۵) مَا يُوَدُّ
 الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ
 وَاللّٰهُ يَخْصُصُ رَحْمَتَهُ مَنْ يَّشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ (۱۰۶) مَا نَسَخَ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نَسِيْهَا نَاَتِ

حزب

سحر اسونار اوصورتده اونلارگ تعليم آلمافي اونلارگ دين و ايمانلرينه زيان
 اولوردى اگر محض علم قصديله تعليم آلورديلرايسه اوصورتده دخى باشقه منفعت
 منظور اولمازدى «وهرآينه يهوديلر بلديلر كه هر كس كه» ديننى ويروب «اوسحرى آلا
 اونگ ايچون آخرتده نصيب وحصه بهشتدن يوخه در وهرآينه پيس در اوزاديكه
 آلديلر اوليله اوزلرينى اگر بيلسلر» كه آخرتى ساتديلر وبهشتده اولان حصه لرنى
 ترك ايدوب سحرايتمگى اونگ مقابلنده آلديلر اوندن اوتريكه سحرايدمگ اعتقادى
 بودر كه مؤثر حقيقى سحر در نه ايلكه الله تعالى (۱۰۳) اگر اونلار ايمان گتوريديلر واللهين
 قورخيديلر» ترك معاصى و ترك سحر ايتمگيله «هرآينه الله طرفندن اولان جزا و اجر
 يخشى ايدى اونلاره اگر بيلسيديلر» ايمان گتورمگك ثغنى وكفرده قالماگك ضررينى
 (۱۰۴) ايلكه يهودى لرگ مذمتى تمام اولدى خداوند عالم فرمايش ايدير كه «اى او كسلر
 كه ايمان گتوروبسگزر ديميوگ راعنا» بو كلمه نك وانظرنا كلمه سنگ معنى سى عرب
 لغتيله مراعات ايت معنى سنه در كه پيغمبر ۴ احكام شرعى بيان ايدنده اصحاب (راعنا
 يارسول الله) ديرديلر يعنى يزى گوزله و بر قدر صبر ايت تائينكه احكام شرعى
 يخشى آليايق ولكن يهودى لغتيله ايشيت ايشتمدون معنى سنه در كه اونلارده فحش
 مترله سنده استعمال اولوردى مؤمنلر پيغمبره راعنا سوزنى ديمكدن يهوديلر فرصت
 تابوب بولفظله استهزا يوليله راعنا ديورديلر اوگا گوره الله تعالى بيوروركه راعنا
 ديميون اونگ عوضه «انظرنا ديوگ وترمان كه پيغمبر سيزه امر ايتدى ايشيدگزر»
 اونگ فرمايشينى و شمات ايدن «كافرلر ايچون ييوك عذاب واردر» اوگا شمات
 ايتمك وسوز نه باخماق سببه (۱۰۵) دوست دو تمازلراهل كتابدن اولان كافرلر و مشركلر
 دخى دوست دو تمازلر كه نازل اولا سيزه اى مؤمنلر الله طرفندن برخير» علم دن ، معجزه دن
 «والله تعالى رحمتنى مخصوص ايدر او كسه كه اوزى ايسگر» و هر كسى ايسته سه پيغمبر
 ايدر «والله تعالى ييوك فضل و رحمت صاحبي در» هر كسى ايسته سه اوگا توفيق كرامت
 ايدر (۱۰۶) بزبر آيه نى نسخ اتمروك» يعنى حكمنى كوتورمروك «يا ياددن چخار ماروق»

يُخَيِّرُ مِنْهَا أَوْ مَلِئَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۰۷) أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَدِّيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (۱۰۸) أَمْ تَرَى الَّذِينَ أَنْزَلْنَا رَسُولَكُمْ فَكَأَنَّكَ كَأَنَّهُمْ كُفَرٌ بِلَا إِيْمَانٍ قَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۱۰۹ وَكَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ غَدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ

یعنی رسمنی کوتورمروک «مکر اینکه اوندن یبخشی سنی یا اونگ مثلنی کتوره روک» نسخ ایله انسانگ فرقی بودرکه نسخ اوگا دیلرکه اونگ یازیسی قالار اما حکمی ترک اولار اما انسا اودرکه رسمی کوتورولر اما حکمی قالار چونکه بعضی عصر لرگ واشخاصگ تفاوتنه کوره مصلحت لر دخی تفاوتلو اولار اوگا کوره آیه لردن بعضی سی منسوخ اولوب بولنگ علتی همین سوره نگ ۱۴۳ مجی آیه سنده قبله نگ تغییر ی خصوصنده بیان اولاجاق. بو آیه اونده نازل اولدیکه مشرک لر و یهودی لر دیور دیلرکه باخون محمده بوکون اصحابنه برنوع امر ایدیر نجه کوندن سوگره باشقه طور امر ایدیر اوگا کوره الله تعالی بیورورکه «ایاسن بلمرسنکه الله تعالی هر شیئه قادر در» که منفعت و صلاح وقت ایچون حکمه تغییر و تبدیل ویر ۱۰۷) یا محمد آیا بلمرسنکه الله ایچوندر یرگ و کوکگ پادشاهلقی و عالمدر اونلارگ تدبیرنه یو خدر سزگ ایچون اللهم سوا اولی بتصرف که اونلارگ تدبیرنه ملاحظه ایدد و کومک ایدن یو خدر اوندن سوا ۱۰۸) آیا ایستیور سنکر» ای یهودیلر و ای قریش طایفه لر «سؤال ایدد سکر پیغمبر گزیدن نجه که سؤال اولوندی موسی دن بوندن سابق» یعنی سیز دخی ایستیور سگز اونوع اعتراض و بی موقع سوز لر سؤال ایدد سکر نجه که یهودی لر موسی دن خبر آلدیلر از انجمله دیدیلرکه برایمان کتورمروک اللهم کورمینجه بو آیه اویرده نازل اولدیکه اون نفر یهودیلر دن و مشرک لردن حضرتگ یاننه کلوب بعضی مطالب بی موقع سؤال ایتدیلر اولنگ جوابنده خداوند عالم بیورور که یهودیلر سنله رفتار ایتمک استیور لر نجه که موسی ایله رفتار ایتدیلر «هر کسکه کفری عوض ایدد ایمانه» یعنی بو آیات الله طرفندن اولماقنه شک کتورندن سوگره کافر اولا «پس بتحقیق دوز بولدان چخوب ضالته دوشوبدر» ایمانده قالسیدی او یول اونی چکردی دوز بهشته ۱۰۹) دوست دوتوبدراهل کتابگ چوخی بونیکه اگر باجار سالر سیزی کفره قایتارالار سیز ایمان کتورندن سوگره» سزگ حقنکرده پیغمبر ۴ عمله کتوردیکی حرمتلره «حسد ایتمک جهتنه» و اونلارگ بو تمناسی «اونلارگ اوز یانلار ندن در» و اوز خواهش نفسانیه لریدر نه اینکه اونلارک تدبیری و سیزی حق طرفه چاغر مقی سببی ایله در

بِأَمْرِ إِنْ أَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۱۰) وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقَدَّمُوا
لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنْ أَنْتُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (۱۱۱) وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ
إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارًا تِلْكَ أَمَاتُهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
(۱۱۲) بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرٌ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَهُمْ يَجْزَنُونَ (۱۱۳) وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ
الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ

و حال آنکه اولارک بومتناسی «حق اولارلا آشکار اولاندن سوگرمدر» پغمبردن کوردیکلری
معجزات و هکذا توریقه اونگ اوصافنی ایشیدنندن سوگرمه بوخیاله دوشدیلر،
اونلارگ بو کونه خیاللری مقابلنده یا پغمبر سن وسنگ اصحابک «اونلارگ کنهالارنی
باغشلیوگ ومؤخذ ایتمیوگ او زمانه کیمی که الله دن امر واذن کله» اونلارله جهاد
ایتمکه ویا جزیه آلمقه «بدرستیکه الله تعالی هر شیئه قادر در» و هر وقت انتقام آلمقه امکانی وارد در
(۱۱۰) نمازی قیلوگ وز کوتی وبریگ وهر نوع یخشی ایش که اوز گردن اوتری اوز و گردن
قباق کونده ره سگز «آخرت آزوقه سی ایچون ومؤمن قرداشلار گزگ فقیر لرینه بذل ایده سگز
«اونگ ثوابنی واجرنی تاپارسگز الله در کاهنده بدرستیکه الله تعالی کوریجی در اوزادیکه
سبز عمل ایدرسگز» هیچ شی آلمه کرلین دگلدر (۱۱۱) دیدیلر یهودی نصرانی طایفه لر ی:
یهودی دیدی که البته بهشته وجنته داخل اولماز مکر یهودی، نصرانی لر دیدیلر که بهشته داخل
اولماز مکر نصرانی لر بوخیالات اونلارگ آرزو لریدر» همیشه بیله آرزو ایدیر لر اونلاره
«دیکن که کتوروگ اوز ادعا گزه دلیل گزی اکر دوغری دیور سگز ایسه» دلیل سبز ادعا
باطلدر (۱۱۲) بلی هر کسکه خالص ایده اوزینی الله دن اوتری «حق و دلیل ایشده» اونس
لیکواردر پس اونگ ایچون او عملگ مزدی و ثوابی وار الله یاننده قیامت کونی و اونلاره
قورخی بوخدر» سائری لر قورخان کونده «اونلار محزون اولماز» وفات ایدن وقته
زیرا که جان ویرندن سابق مکانلارنی بهشته کورر لر (۱۱۳) یهودیلر دیدیلر که نصاری لر
بر شیئی اوسته دگلدر» بلکه دینلری باطلدر «نصرانی لر ده دیدیلر که یهودی لر بر شیئی اوسته
دگلدر لر» دینلری باطلدر اونلار بوسوز لری دیدیلر «و حال آنکه اونلار کتاب اوخویار لر»
اهل علم و کتاب در لر باچار لر لر الیرینده اولان تور اتوا انجیله باخوب حق تاپالر «یهودی و نصاری
بر برینی تکذیب ایدن کیمی عالم اولمیانلر وبی سواد لر» مشرکوت پرست لر کیمی «اونلارگ
سوز لری کیمی سوز لر دیدیلر» بونلر دخی دیدیلر که ییزیم دینبر حقدیر باشقه دینلر ناحقدیر «الله
تعالی حکم ایدر بو طایفه لر آراسنده قیامت کونی او شیئی باره سنده که اونده اختلاف ایدیر لر» بوندیاده

قَالَ يَحْكُمَ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَبِمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (۱۱۴) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ
 مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا لِأَخَافِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا
 خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۱۱۵) وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَمَّ
 وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (۱۱۶) وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ لَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَّهُ قَانُونَ (۱۱۷) بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا

کیم ظالم را قدر او گسستن و اوظالمدن که منع اید الهی مسجد لرند الهی اسم
 شریفی ذکر اولمقدن و سعی اونگ خراب اولمقنه» قویمیه که الهی عبادت
 اولونماقله اومسجد لر آباد اولا «اومانملرایچون لایق وروا دگل ایدی که اومسجد لر
 داخل اولالار مگر اینکه کمال خضوع و خشوع و قورخیله» داخل اولالار و الهی
 عدلندن قورخالار «اونلارایچون وارد دنیاده ذلیل لیک» که اونلاری حرمدن منع
 ایدر لر و دوباره گلمگه قویمازلار «اونلاره قیمت گوننده بیوک عذاب وار» اونلارگ
 بوگونه ظلملری جهتنه. بویآه شریفه حدیبیه دعواسننده حضرتی مکّه مکرمیه داخل
 اولماقه منع ایدن لر خصوصنده در نجکه تفصیل قصه ۴۸ مجی سورهمسنگ اولنده
 ذکر اولونار (۱۱۵) الله ایچون در مشرق و مغربگ اطرافی» یعنی جمیع یر اطرافیه اونگ
 ایچون در اگر سزه مانع اولالار مسجد الحرامده نماز قیلماقه یر یوزینگ هامسی مسجد در
 «پس هانسی طرفه یوزگری چوگورساگز» یا اینکه هریرده اولساگز نماز وقتی
 یوزگری مسجد الحرامه دوندرسهگز «همان یرده در الله بیوران طرف» یا اینکه
 الهی ذاتی اوطرفده در بر مکان اوندن خالی دگلدر «حقیقتده خداوند عالم» قدرت
 و رحمت جهتنه «وسعتلو» و جمیع مصالح اموره «عالمدر» اولمچی تفسیره گوره
 بویآهنگ شان نزولی سنتی نمازلری خصوصنده در خواه آتلا خواه پیاده هانسی
 طرفه نماز قیلسه جائزدر (۱۱۶) یهودیلر «دیدیلر که الله تعالی» عزیری اوزیچون
 «اولاد اخذ ایدیلر» نصرانی لر دیدیلر که عیسی الهی اوغیلدر مشرکین مکّه
 دیدیلر که ملائکه لر الهی قزلاریدر «پاک و پاکیزه در الله تعالی» بوگونه عیوبات
 و قصصا نادن «بلکه الله ایچوندر یرلرده و گوگاردده اولانلارگ هاموسی» بو ذکر
 اولان مخلوقاتگ «هاموسی الله مطیع در لر» و اونگ الهی مقتنه اقرار ایدور لر
 اختیارا یا ایدکه حالت ایلده گوسترور لر که هاموسی مخلوق در و مخلوق خالق سیز عمله
 گلمز (۱۱۷) الله تعالی یرلری و گوگلری یوخن وجوده گتورندر و زمانیکه اراده
 اید بر شیئی» عمله گتورمگی و یا خلق ایتمگی «بودر و بوندن غیری دگلدر که اوگا

يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۱۱۸) وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَنْزِيلُ آيَةٍ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ (۱۱۹) إِنَّا رَسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْئَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ
(۱۲۰) وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودَ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ هُوَ الْهَادِي
وَلَنْ أَتَّبِعَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (۱۲۱)
الَّذِينَ آمَنُوا هُمْ أَكْثَرُ عَلَى قُلُوبِهِمْ يَتْلُونَ قَوْلَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ

بیورار که اول پس همان ساعتده اولار» نه اینکه ایشیدیلن نداء ایلله و قولافه یتشن
سسیله دیر بلکه محض خداوند عالمگ اراده سی دیمک منزله سنده در (۱۱۸) دیدیلر او
کسرلرله عالم دگلدلرلر» احکام توراته یا اینکه خبرداردرلر و لکن مضمونه عمل
اتمورلر «نه سببه بزیه الله دانشمور» و یامحمد سنگ پیغمبر لکئی خبر ویرمور «یا اینکه»
بز ایستدیگمز مطالب باره سنده «بزه بر علامت گله» خداوند عالم بیورور که «هایله
او کسرلرکه اونلاردن قباق ایدیلر بو آدمارگ دیدیکلری سوزلرگ مثلنی دیدیلر»
بونلاردن سابقده اولان امتلر اوز پیغمبرلرینه بعضی سی دبدیکه بزه المهی آشکارا
گوستر بعضی سی مائده ایستدیلر بونلارله «اونلارگ قبلری بربرینه شبیه در» عناد
و کورلقده «تحقیقا بز بیان ایتدیك دلائلمزی او قومه که» ایمان گتوردیلر و ایمان
لرینده «یقین ایدرلر» (۱۱۹) بز سنی گوندردیک» پیغمبر لیگه «حقله یخشی خبرلرله
بشارب ویرن وجهنم ایلله قور خودان حالده» اگر سگا ایمان گتور میوب اصرار اتسه لراوز
کفرلرینده اوندن غمگین اولمه «وسن سؤال اولونماز سن جهنم اهللر ندن» که نه سببه اونلر گناه
ایتمکده اصرار ایدرلر (۱۲۰) و راضی اولماز سندن یهودی و نه نصرانی تا اینکه اونلارگ مذهبنه
تابع اولاسن» یعنی اگر اونلار سندن راضی اولمیلار اونلارگ مذهبنه داخل
اولمینجه بوضورتده نجه امیدوار اولارسن که اونلار سنگ دینگا داخل اولاجاقلار
«دیگن که آجق اسلام دینی در حق یوله هدایت تاپمش وهرآینه اگر تابع اولاسن
اونلارگ نفسانی خواهش لرینه سگا الله طرفندن یقین لیک گلندن صوگره اوصورتده
یوخدر سنگ ایچون الله طرفندن بردوست و نه کومک» که سگا کومک لیک ایدوب
عذابی سندن دفع ایده. بوآیه شریفه خطاب در پیغمبره اما مخصوص امتدر ایاک اعنی
واسمعی یاجاره قبیلندن قزیم سگا دیورم - گلنیم سن ایش (۱۲۱) او کسرلیکه
اونلاره کتاب ویرد شوک اوخویورلر او کتابی لازمه اوخومق قرار یله» یعنی مو عظه لر نندن نصیحت

قَالَ لَكَ هَمَّ الْخَاسِرُونَ (۱۲۲) يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ (۱۲۳) وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا يُجْزَى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ
وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ (۱۲۴) وَإِذْ أَبْلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبَّهُ بِكَلِمَاتٍ فَاتَمَّهِنَّ
قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا بَنِيَ لَكَ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

قبول ایدیر لر بهشت آیه لرینی او خویاندۀ اللمہدن بهشت ایستور لر جنہم احوالی او خویاندہ
اللمہ پناہ آیار و رلار «او جور اشخاص لر ایمان گتور رلار و اینا نار لار اللہ» و اونلار گ ایمانی ہم
ظاہری و ہمی باطنی در «وہر کسکہ اوگا کافر اولار» اونک مضمونہ تغییر و تبدیل ویر مکہ
یا مضمونہ اینا نامقلہ «پس و انلار در زیان کار لر (۱۲۲) ای بنی اسرائیل یاد کرہ گتور و گ
منم اولعتمی کہ سیزہ اولیلہ انعام اتمشم و سیزی آرتوق اتمشم جمیع عالم اہل لرینہ
(بو آیہ ننگ تفسیری ۴۷ مجی آیہدہ ذکر اولدی ۱۲۳) بو آیہ شریفہ ننگ ترجمہ سی
ہمین سورہ ننگ ۴۸ مجی آیہ سندی ذکر اولوندی (۱۲۴) زمانیکہ امتحان ایتدی
ابراہیم علہ السلامی ابراہیمک الہی برنجہ کلمہ ایلہ پس ابراہیم ۴ اوامتحان لر گ
ہامسنی تمام ایتدی اولدن صوگرہ خداوند عالم بیوردیکہ یا ابراہیم من سنی خلقہ امام
و پشرو و پیغمبر ایدہ جگم عرض ایتدیکہ منم اولادمندہ امام ایتکن خداوند عالم
اونک جوابندہ بیوردی کہ منم عہدیم کہ عبارتدر امامتدن «ظالمہرہ یتشمز» بو
آیہ ننگ تفسیریندہ چہ مطلبہ اختصاراً اشارہ اتمک فائدہدن خالی دگلدر (۱) خداوند
عالم جناب ابراہیمی امتحان ایتدی اوغلی اسماعیلی ذبح اتمک ایلہ بوقصہ ۴۷ مجی
سورہ ننگ ۱۰۱ مجی آیہ سندی مشروح اولار (۲) اون امری عملہ گتور مکہ بشی
باشدہ در: شاری کسمک، سقالی قرخدیرمہ ماق باشی قرخدیرمہ ماق، مساوک و خلال اتمک
بشی بدندہ در: بدنک توکنی زایل اتمک، ختنہ، دیرناقلاری کسمک، جنابت
غسل اتمک و سوایلہ نجاستی یوماق (۳) آیا امامت لابدر کہ اللہ طرفندن اولسون
یا اینکہ بندہ لر گ اتخاییلہ دخی اولار و بوسوزیلہ امامہ اثنا عشریہ استدلال ایدیر
علی بن ابی طالبک پیغمبردن صوگرہ پیغمبرگ نصیلہ خلیفہ و امام اولمقنہ و مفسرین
اہل سنت و الجماعتک تفسیر لرندہ بو مطلب خصوصندہ برسوز دانشیو بلر مگر
اینکہ امام فخرزای تفسیر کبیریندہ بیلہ نقل ایدیر کہ (اوکسر کہ قائلدر لر اوگا کہ
امام، امام اولماز مگر نض ایلہ بو آیہ یہ تمسک ایدوبلر) بو خصوصدہ علما آراسندہ
عملہ گلن استدلال لری ذکر اتمک بیفائدہ اولمقہ گورہ تفصیلدن اعتراض ایتدیم
(۳) امامتدہ معصوم اولق شرطدر کہ امامتدن سابق و امامت وقتندہ کناہ کبیرہ و صغیرہدن

(۱۲۵) وَاجْعَلْنَا لَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمَّا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مَصَلًّى وَوَعِدْنَا
إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَأَسْمِعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ
(۱۲۶) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مِنْ أَمْنٍ
مِّنْهُمُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأَمَتَّ قَلِيلًا ثُمَّ اضْرَطُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِشِ
الْمَصِيرِ (۱۲۷) وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَأَسْمِعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ

عاری وبری اولسون تفسیر قاضی صاحبی ده بوگا قائلدر دیرکه بوآیه دلیلدر انبیاننگ
کنامه کبیره دن معصوم اولماقنه حتی بعثندن سابق وکنه بوآیه دلیلدر اوگا که فاسقک صلاحیتی یوخدر
امامتو بو آیه ننگ تفسیرینده فخرراری دوردمجی مسئله ده امامیه ننگ استدلالنی احسن و
جهله ذکرایدوب وهاکذا کوزل استدلال ایدوب عصمت انبیاده او اندارده که اونی نقل
اتمکه مجال یوخدر (۱۲۵) زمانیکه بزمنه ننگ ایوینی قایتماق وخطر جمع اولماق و زیارت
گاهیری ایتدیک مخلوقاتنه «انسان و حیوان داخل اولسا هلاکتدن خلاص در» و اخذایدیک
مقام ابراهیمدن نماز قیلانیر» زمانیکه کعبه یه طواف ایتدیکز مقام ابراهیمده نماز قیلوگ
مقام ابراهیم بیتنگ قاپوسنگ مقابلنده ایکر می ذراع تخمیناً اوزاقلقده برداشگ اوستنده
دمیردن اطرافی دو تولمش و اوستنه پرده چکلمش یردر اویرده برداش وار جناب
ابراهیمگ ایاقی اوگا اثرایدوب نقشی اونگ اوستنده قالوبدر همان داشگ اوستنه
چخوب مکه ننگ ایوینی تمیر ایدوب «وبز عهد ایتدیک ابراهیمه واونگ اوغلی
اسماعیله که منم ایویمی پاک و پاکیزه ساخلیون» بتلر اویره جمع اولماقدن
«طواف ایدنلرایچون و نماز قیلوب چوخ رکوع و سجود ایدنلردن اوتری» بوگا
گوره واجبدرکه اوگا داخل اولان کس پاک و پاکیزه اولالا نجات ظاهریه و باطنیه دن
(جنایت حیض و نفلس) (۱۲۶) اوزمانکه ابراهیم خداوند عالم درگاهنه عرض ایتدیکه
«پروردگارا اینگلن بوشهری امن و امان صاحبی و روزی ایت بوشهرگ اهله
جمع میوه لردن» جناب ابراهیمگ دعاسنگ برکتندن مکه شهری همیشه فراواناق
و طائف یسری آب و هوا سنگ سلامت لیگی و میوه جاتنگ چوخلوقیله مشهور
در ابراهیم علیه السلام دعاسنده بیله عرض ایتدیکه میوه جاتدن روزی ایشگلن «اوکساره
که ایمان گنورمش اولالا اللهه و قیمت گوننگ دوغریلقنه» الله تعالی اونگ دعاسنگ
مقابلنده «بیوردیکه هرکس» او میوه جاتدن ییوب «کفران نعمت ایدنه پس اوگا آز
مدت نفع و یروب سوگره اونی لابد ایدرم اودیله عذاب اولمقه و نه پس گیده جک
یردر» (۱۲۷) اوزمانکه ابراهیم گوتوردی بیتنگ اساس و بنوره سنی «یعنی باشلادی

أَتِ السَّمِيعَ الْعَلِيمَ (۱۲۸) رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَإِنَّا
 مَنَّاسُونَ وَتَبَّ عَلَيْهِمُ انْتِ الْتَوَابُ الرَّحِيمِ (۱۲۹) رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
 آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۱۳۰) وَمَنْ
 يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ الْأَمْنُ سَفَهُ نَفْسُهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
 الصَّالِحِينَ (۱۳۱) أَذَقَالَ لَهُ رَبُّهُ اسْلِمَ قَالَ اسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۳۲) وَوَصَّى بِهَا
 إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَأْنِي إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

مکه ننگ ایونگ بناسنی تعمیر اتمکه «واسماعیل» دخی اونیلہ ایشلیوردی هر ایکسی
 دعا ایتدیلر «خدایا بواوی تعمیر ایتکی بزدن قبول ایتکلن بدرستیکه سن سن
 دعالری ایشدن» و بزیم نیت لریزدن «خبردار اولان» (۱۲۸) پروردگارا بزیم هر
 ایکمزی مسلمانلار و سنگ امرگا اطاعت ایدنلر ایت و بزیم اولادمزدن بر طاقه نی
 سگا اینانان و اطاعت ایدن امت ایت و بزہ بیلدیرکلن بزیم عبادت یرلریمزی» که هانسی
 عبادتی و عملی هانسی مکانه اتمک لازمدر «وبزه باغشلاگان» او عمللر که بزدن
 صادر اولماقی لایق دگلیدی «سن سن توبه ایدنلرک توبه سنی قبول ایدن و رحم
 ایدن» (۱۲۹) پروردگارا گوندردکلن اولنلاره اولنلارک جنسندن و نسلندن اولان پیغمبر
 پیغمبرمز^۴ دیورورکه منم او پیغمبرکه بابام ابراهیم اللهدن ایستیوب «او پیغمبر اوخیه
 اولنلاره سنگ آیه لرگی» سن اوگا گوندردگون کتابدن «و او کتابی اولنلاره اوگرده
 و معرفت و حکمتی تعلیم» و اولنلارک نفوسنی تکمیل ایده «و اولنلاری پاک ایده»
 شرک و معاصی دن بدرستیکه سن سن غلبه ایدن و جمیع امرلرک نهی لرک حکمت
 ایلهدر» (۱۳۰) کیم رغبت و اعراض ایدر (یعنی هچکس روگردان اولماز) ابراهیم
 مذهبندن مگرا و کسکه نفسنی ذلیل ایده تحقیقا بزاونی اختیار ایتدیک دنیا ده» پیغمبر لکه
 و اوزینی جمیع آدملردن آرتوق تاپدیق «و بدرستیکه او آخرتده هر آینه صالح و
 برگزیده لردن در» (۱۳۱) ابراهیمک الهی اوگا دیدیکه مسلمان اول» یا تسلیم اول اللهمک
 قضا و قدرنه و اظهار اخلاص ایت فی الفور ابراهیم «دیدیکه تسلیم اولدیم عالم لره
 تربیت و یرن الله (۱۳۲) وصیت ایتدی ابراهیم و یعقوب دخی وصیت ایتدی اولادنه
 که ای منم اولادم بدرستیکه الله تعالی اختیار ایلدی سیزک ایچون دین اسلامی
 پس سیز البته وفات ایتمیون مگر او حالته که سیز مسلمانلار سکز» یعنی مسلمان دیننده
 ثابت قالوب حالت اسلامیتده وفات ایدگ (۱۳۳) آیا سیز شاهدلر ایدگز» و حاضر

(۱۳۳) اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ اِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ الْهَآءَ وَآلَهُ اَبَاتِكَ اِبْرَاهِيْمَ وَاسْمٰعِيْلَ وَاسْحٰقَ الْهَآءَ وَاحِدًا وَنَحْنُ لَكَ مُسْلِمُونَ
(۱۳۴) تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ (۱۳۵) وَقَالُوا كُونُوا هُودًا اَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرَاهِيْمَ خَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ (۱۳۶) قُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ اِلَى اِبْرَاهِيْمَ وَاسْمٰعِيْلَ
وَاسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا اُوْتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَمَا اُوْتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَّبِّهِمْ
لَا تُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَكَ مُسْلِمُونَ (۱۳۷) فَاِنْ اٰمَنُوْا بِمِثْلِ مَا اٰمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اٰهْتَدُوا وَاِنْ

ایدئثر «او زمانیکه یعقوبه حاضر اولدی وفات ایتمک» یعنی وفات اتمک وقتنده
«یعقوب اوز اولادینه دیدیکه نه شیئه عبادت ایدم جک سیز مندن سوگره» یعقوبگ
مقصودی اولادنگ توحیده اقرار ایتمگی و اولاردن عهد و میثاق آلقاییدی اولار
«دیدیلرکه بز عبادت ایلرؤک سننگ اللہگا و سننگ آتالارگ ابراهیم و اسماعیل و
اسحاق اللہینه که بونلارگ هاموسنگ اللہی تک و یکانه اللہدر و بز هامومز او
واحد اللہه مسلمان و تسلیم اولمشوق (۱۳۴) بونلار (ابراهیم و یعقوب اولادی)
بر طائفه درکه هاموسی سیزدن قباق کیچوب گیتدی او طائفه ایچوندر کسب ایتدیکلری
وسزگ ایچوندر کسب ایتدیگنر» هرکس اوز عملنگ جزاسنه یتشه جک «و سیز
سوال اولونماز سگز اوزاددن که اولنار عمل ایدیر دیلر» اولنارگ پیس عملی جهتنه
سیز عذاب اولونماز سگز و یخشی عملری جهتنه سیز یخشی مزد و اجر آلماز سگز
(۱۳۵) یهودی لر دیدیلرکه یهودی اولوگ تا اینکه هدایت تاپاسگز نصاری لر دیدیلر
که نصرانی اولوگ تا اینکه هدایت تاپاسگز یا پیغمبر دیگلن که بلکه بز ابراهیم
ملتی واهلندن اوللوق او حالته بوملت مایلدر حق و ابراهیم دگلیدی مشرکلردن
(۱۳۶) دیوگ که بز ایمان گتوردوک اللہه و اوزاده که بز ازل اولوب» یعنی قرآنه
«واوزاده که نازل اولوب ابراهیمه و اسماعیله و اسحقه و یعقوبه و یعقوبگ اولادنه و
او کتابلره که نازل اولوب موسی و عیسی ۴مه» که توریه و انجیلدر «و جمیع او کتابلره
که پیغمبرلره و یریلوب هاموسی اللہ طرفندن نازل اولوبدر بیز فرق قویماروق
او کتابلرگ یا او پیغمبرلرگ بریسیله او بریسی آراسنده» یهودیلر کیمی که بریسنه
اینانوب او بریسنه اینانمورلر «و بیز اولنارگ هاموسنه اطاعت ایدلرؤک (۱۳۷) پس
اگر سائر آدملر ایمان گتوریدیلر سیز ایمان گتورن کیمی پس تحقیقا اولنار

تَوَلَّوْا قَالُوا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۱۳۸) صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ
 مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ (۱۳۹) قُلْ أَسْأَلُونَكَ فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا
 أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ (۱۴۰) أَمْ يَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
 وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارًا قُلْ أَتُمُّ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ
 شَهَادَةَ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ (۱۴۱) تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
 وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۱۴۲ سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ

جزو
۲

هدایت تابار دیلر و اگر اونلار حقدن اعراض ایتدیلر بس بودر بوندن غیر ی دگلدر
 اونلار کفر و مخالفت دده درلر» مؤمنلر اونلاره غمناک اولماسون «پس تیزلک ایله
 الله تعالی سنی ساحلار اونلاردن» و اونلارگ شرلرندن» و الله سزگ قولغزی ایشیدن
 و عملغزی بیلن در» (۱۳۸) الله تعالی بویادی ورنلک لدی» الله تعالی یه مخصوص بویاماقله
 یعنی اسلام رنکیله ورنلک لدی چونکه نصاری اولادلر نی ساری سوا یله غسل و یرو-
 ردیلر الله تعالی ده مسلمانلاری اسلام رنکی ایله بویادی» کیمدر که کوزل اولا اللهدن
 رنلک جهتنه» اللهگ بویاماقی جمیع رنکسازلردن کوزلدر «و بز مسلمانلار الله
 عبادت ایدنلر وگ (۱۳۹) دیکن یایغمبر آیا بز یله مجادله و قیل قال ایدرسنر اللهگ
 خصوصنده» چونکه اهل کتاب دیور دیلر که جمیع انبیا بز دلدر و بزیم دینمز و کتابمز
 سابق و قدیمدر اکر محمد پیغمبر اولسیدی گزک بز دن اولیدی الله تعالی اونلارگ
 جوابنده بیورور که الله خصوصنده نیه دشمن چلیک ایدرسنر «والله هم بزیم الله زدر
 هم سیزگ» بر طایفه یه مخصوص دکلدر «بزیم عمامزگ نفی بزه و سزگ عملغزگ
 نفی سیزه در» و اکر بزیم عملمز جهتنه بیزه اگرام اتسه عیب دکلدر اوندن اوتریکه
 «بیز الله اخلاص و ایمان ایله عبادت ایدیردگ» نه اینکه سیز (۱۴۰) آیا سیز دیور سنر که ابراهیم
 و اسماعیل و اسحق و یعقوب و اونگ اولادی یهودی ایدیلر یا نصرانی ایدیلر دیکلن
 آیا سیز یخشی بیلور سنر یا اینکه الله یخشی بیلور و کیمدر ظالمراق اوکسدن که انکار
 ایده اونگ یاننده الله طرفندن اولان شهادتی» یعنی بر احدیو خدر که اهل کتابدن ظالمراق اولا
 بوسببه که انکار ایتدیلر اللهگ شهادتی ابراهیمگ پاک و پاکیزه اولمقنه و اونگ یهودی
 و نصرانی اولماقنه یا اینکه محمدگ نبوتنه که توراته نعمتی گور و بلر اما ایندی اونلردن
 خبر آلان وقتنده شهادت لرگ ظاهر ایتمیوب انکار ایدیلر «الله غافل دکلدر اوزاددن که
 سیز عمل ایدرسنر» نه دانشک و ایده سنر الله هاموسنی بلور! (۱۴۱) بو آیه ننگ تفسیری و ترجمه سی
 ۱۳۴ آیه ده ذکر اولوندی تکرار دن مراد اونلاری چوخ قورخوتق در (۱۴۲) «تیزدر که دیر خلقتک

مَوْلِهِمْ عَنْ قُبُلَتِهِمْ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۱۴۳) وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا كَرَامَةً وَسَطًا لَّنُكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلٰى النَّاسِ وَيَكُوْنُ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَّمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتُمْ عَلَيْهَا اِلَّا لَنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُوْلَ مِنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقْبِهٖ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلٰى الَّذِيْنَ هَدٰى اللّٰهُ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ

سفیهلری» اوکسر که شعور و عقل ایله دانشمیوب محض تقلید جهتنه ایراد ایدوب دیرلر «نه شیئی دولاندیردی اولنلاری اوز قبله لریندن ایله قبله که واریدیلر اونگ اوزرینه» نه سبب باعث اولدی که مسلمانلار نهچه ئیللر ایله یوزلرینی چوکوروب بیت المقدس طرفه نماز قیلدیلاری قبله دن یوزلرینی مکه طرفه دوندر دیلر «یا محمد دی الله ایچون در مشرق و مغرب» ایله دکندر که بر مکان وبرطرف الله مختص اولسوگ اوبریسی اولماسون «هدایت ایدراونیه اوکسی که ایستر دوزوراست اولان یول طرفه» شأن ترول: جناب پیغمبر مکه ده اولان زمان یوزینی نمازی قیلان وقتده بیت المقدس طرفه ایدردی وبقدر امکان مکه اونیه بیت المقدس آراسنه دوشردی یعنی یوزی هم مکه طرفه وهمی بیت المقدس طرفه اولاردی واون اوچ ئیل بوقرارله رفتار ایدردی زمالی که مدینه یه هجرت ییوردی کنده اون یدی آی بیت المقدس طرفه نماز قیلاردی یهودیلردن بر طائفه دیدیلر که بزیم دینمزگ حق اولماقی اوندن معلوم در که محمد نمازینی وسائر عبادتنی بزیم قبله مز طرفه ایدیر بوسوز اوحضرته آغر گلدی وقلب شریفی ایستدی که مسلمانلارگ قبله سی مکه طرفه اولا جبرئیل نازل اولوب، بو سوز حضرت ایله جبرئیل آراسنده مذاکره اولوب عرض ایلدی یارسول الله بوخواهی خداوند عالم دن ایت الله سنگ خواهشگی رد اتمز ایلسکه جبرئیل گیتدی دوباره ۱۴۴ مجی آیه نی گنوردیکه بیت المقدس دن مکه طرفه دولمک باره سنده در، یهودیلر بوکیفیتدن خبردار اولوب دیدیلر که نه امر باعث اولدی اونلارگ بیت المقدس دن یوز دوندرمک لرینه ویهودیلرگ بعضی سی دیدیلر که نهچه ئیللردر که بیت المقدس طرفه نماز قیلوب سن ایندی یوزگی مکه طرفه دوندردیگ اگر مکه طرفه نماز قیلماق صحیح ایسه پس کچمش نمازلرگ عبث اولوب واگر بیت المقدسه نماز قیلماق صحیح ایسه پس بوندن سوگره اولان عبادت لرگ صحیح اولماز حضرت اوآیه نی اوخودی که لله المشرق والمغرب جمیع اطراف اللهک ملنکی در او عبادت لریم ده صحیح در که بیت المقدس طرفه قیلشم و بوندن سوگره مکه طرفه اولان نماز لریم ده صحیح در (۱۴۳) «هایله نیز سیزی میانه طائفه

ایماندکم ان الله بالناس لرؤف رحیم (۱۴۴) قدری قلب و جهك فی السماء فتولینك
قبلة ترضیها قول و جهك شطر المسجد الحرام و حیث ما كنتم قولوا و اوجوهكم
شطره و ان الذین اوتوا الكتاب لیعلمون انه الحق من ربهم و الله بغافل عما یعملون

ایتدیک پیغمبرلردن اشاقه و کیچن امتاردن یوخاری چونکه هر شیئک حد وسطی
مطلوب و مرغوبدر یا اینکه وسط بگنلش معنی سنه در اوگا گوره خلاق عالم بیوردیکه
نجه که سیزی بیت المقدس دن مکیه دوندر دیک هایلله سیزی مطلوب و عدالت صاحبی
اولان طائفه ایتدیک «تا اینکه سیز شاهدلر اولاسکز سائر آدمیره» قیامت گونده
«و پیغمبرده سیزلره شاهد اولا» قیامت گونده سائر پیغمبرلرگ امتی اوز پیغمبرلرلرگ
تبلیغ رسالت لرنی انکار ایدرلر پس الله تعالی پیغمبرلردن شاهد ایستر تا اثبات
ایستولر که خلقه احکامی یقورولر و حال آنکه خداوند عالم اوزی عالمدر پس
پیغمبرلر محمدؐ گ امتنی شاهد گوسترر و اولار ادای شهادت ایدرلر امتلردیرلر که
سیز هاردان بیلدنر دیرلر که بزیم پیغمبرمز بزه خبر ویردی بومطالبی الله طرفندن
اوگا نازل اولان وحی موجبیلله پس خداوند عالم اشرف مخلوقاتدن خبر آلا
اوز امتنگ اطوار و اخلاقندن حضرت شهادت و برر اولارلرگ عدالتنه نجه که
دوردمجی سورهلگ ۴۰ مجی آیسی بومطلبه مقوی در «سن ایسته دیگنگ طرفی بز
قبله اتمدوک مگر اونندن اوتریکه بز بیلک که کیم تابع اولار پیغمبره و کیم دونه جک
دالی طرفنه» یعنی سنی سابقی قبله اولان بیت المقدس دن دوندر دیک مکه سمتنه تا اینکه
خواهش نفسانیله و حقیله سکا تابع اولانلار معلوم اولسون زیرا که او حضرت
مکه ده اولان وقت جماعتگ خواهشی اوایدی که قبله مکه اولا اما الله تعالی بیورمشدیکه
جماعت نمازلارنی بیت المقدسه قیلسولر ایسکه او حضرت مدینه یه تشریف آپاردی
اهل مدینه نگ خواهشی اوایدی که قبله بیت المقدس اولا نه ایسکه مکه پس الله تعالی
جماعتگ خواهشلرنگ عکسنه امر ایتدی مؤمنلر ایله غیر مؤمنلر بربرندن آیریلماق ایچون
«هرچند که قبله نگ بیت المقدس دن مکیه تغییر ویریلنگی بیوک امردر مگر اوکسلره
که الله هدایت ایدوب» اولاری و اوکسلره که الله امرینه اطاعت ایدرلر اگرچه
ایستدیک لرلرگ خلاف اولا «الله تعالی ضایع ایدن دکلدرسیزگ ایمانگزی» و نمازلارگزی
«و خداوند عالم مخلوقاتنه هر آینه مهربان و رحم ایدندر» (۱۴۴) «تحقیقا بزگوردوک
سنگ یوزگ دولانماقنی کوکده» جناب پیغمبر همیشه گوک طرفنه باخوردی انتظار
وحی ایچون یا اینکه تمنا ایدردی که قبله مکبه اولایدی کبه ابراهیمک قبله سی و بیت المقدس
یهودی طائفه سنگ قبله سی اولمق ایچون اولاره مخالفت اتمک ایستیوردی «پس

(۱۴۵) وَلَئِنْ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَتَتْ بِتَابِعِ قِبَلَتِهِمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعِ قِبْلَةٍ بَعْضٍ وَلَئِنْ آتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ (۱۴۶) الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۱۴۷) الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

هرآينه سنی دولدریک اوقبايه که من راضی اولارسان پس یوزیگی دولدر مسجده الحرام طرفه» حضرت مدینه لک خارچنده بر مسجده نماز قیلان وقتده ظهر نمازندن ایکی رکعت قیلمشدی که جبرئیل نازل اولوب حضرتی دولدردی مکه سمتنه حتی کشیلر عورتلر مقامنده و عورتلر کشیلر مقامنده دوزدیلر بو مسجده مسجده القبلتین دیرلر «هریرده اولدگز یوزگری اوطرفه دولدرک» خطاب پیغمبرده اما حکم جمیع امته که نماز قیلان وقت یوزلرلی مکه طرفه ایتسولرر «و اوکسلره که توریه کتابی ویریلوب» اولار اهل علم و اهل کتابدیرلر «هرآینه بلرلر که اوتحویل حق والله طرفندن در» زیرا که اهل علم و معرفت ییلر که هر شریعت صاحبنه الله تعالی بر نوع قبله معین ایدر «والله تعالی غافل دگلدر اوزاددن که یهودیلر عمله گتوررلر» یخشی عمل ایدملر یا پیس هاموسنی الله ییلور (۱۴۵) «وهرآینه اگر گتورده سن او کسلره که کتاب ویریلوبدر جمیع آیه لی» و دلیل و حجت و معجزه گوسترده سن یهودیلره کعبه ننگ قبله اولماقنک دوغریلقنه «سنگ قبلگا تابع اولمازلار» اولدس اوتری که سنله عداوتلری اوقدردر که دلیل اولاره کفایت اتمز «ودگلسن سن اولارک قبله سنه تابع اولان و اولارک بعضی سی ده بعضی سنگ قبله سنه تابع دگلدر» یهودی لر بیت المقدسک داشنه توجه ایدر نصرانی لر گون طلوع ایدن یره و هر طائفه اوزلی حق ییلور او بریسنی باطل «هرآینه اگر تابع اولاسن اولارک خواهش لرینه اوندن سوگره که سگا یقین گلوبدر» و جبرئیلک واسطه سیله سندن و امتندن اوتری کعبه ننگ قبله اولماقی سگا امر اولوبدر بو صورتده یهودی لرک خواهشنه تبعیت ایدوب بیت المقدسه متوجه اولسان «اووقت سن هرآینه ظالمردن سن» بو امر دخی ایاک اعنی واسمعی یا جاره قییلندن امته خطابدر (۱۴۶) اوکسلر که اولاره کتاب ویرمشوک (علماء) تانیارلر اولی» یعنی محمد پیغمبری نعتی، صفتی، بعثت و هجرت یرلرنی لازمجه بلمک ایله «نجه که تانیارلار اوز اولادلرینی بدرستی که اولاردن برقره هر آینه انکار ایدرلر حتی و حال انکه اولار ییلورلر» سنگ الله طرفندن حق پیغمبر اولماقنی (۱۴۷) حق در سنگ پیغمبرلقک سنگ الله طرفندن پس یا پیغمبر سن شک ایدلردن اولما» شک اتمه بونده که اولار سنی تانیوب ییلوب انکار ایدرلر

۱۴۸) وَلِكُلِّ وُجْهٍ هُوَ مَوْلِيهَا فَاسْتَغْوِ الْحَيَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۴۹) وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا لِلَّهِ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (۱۵۰) وَمِنْ حَيْثُ
 خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ
 لِتَلَايَكُنَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمِ
 نْمَنِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (۱۵۱) كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا

۱۴۸) هامو طائفه ایچون یوز دوندرمک یری واردر الله در دوندن اویره» جمله
 دین و مذهب صاحب لرنگ برقبه سی واردر که یوزینی اوقبله و شریعت طرفنه دوندن
 و مخلوقاتنی او طرفه دوندن اللهدر «پس پیش دست لیک ایدوگ یخشی ایشاره»
 طاعات و خیراته «نه یرده که اولساگز الله تعالی هامگری گتوره جکدر» هانسی مکانه
 دخی اولونساگز قیمته گونی الله سیزی محشره گتوره جکدر «حقیقته الله تعالی هر
 شیئه قادر در» ۱۴۹) «هر یردن که چخدیگ» سائر شهرلره سفرا تمک ایچون و نماز
 قبلماق ایستدیک «پس یوزگی دوندر مسجد الحرام طرفنه بدرستیکه مسجد الحرام
 طرفنه توجه اتمک هرآینه حقدر الله طرفندن والله تعالی غافل دگلدر سزگ عمل لرگزردن
 ۱۵۰) بوآیه نگ اولی تکرار اولوب «هر یردن که چخدیگ یوزگی دوندر مسجد
 الحرام طرفنه» تکرار اولونوب تاکیدا و لزوم عمل ایچون «وهر یرده اولساگز
 یوزگری دوندر وگ مسجد الحرام طرفنه تا اینکه مخلوقاتگ سیزه بر دلیلی اولمیا»
 یهودی لر دیمیه لرکه محمد ۴ ابراهیم ملتیه مطابق اولماق ادعاسی ایدیر لازم ایدی
 که اونگ قبله سنه تابع اولایدی «مگر یهودیلرگ ظالم لری» سکا ایراد ایدر لر که
 محمد مکیه توجیه ایدیر قومی و قومنگ دیننی دوست دو تماق جهتنه و یا خون زمالده
 اونلارگ دیننی دخی قبول ایدم جکدر نه که قبله لرینی قبول ایتدی «پس اوللاردن
 قورخمیوگ» طعنی وردی سیزه ضرر یقورمز «ومندن قورخوگ» که بگا مخالفت
 اتمک سیزگ دنیا گزه و آخرت گزه ضرر یقورر و سیزگ مکیه توجیه اتمک گزگ بر
 نفی دخی بودر که من ایستدیمکه «تمام ایدم سیزه اوز نعمتمی و تا اینکه سیز
 هدایت تا پاسگز» تمام ایدم سیزه نعمتمی سیزی بهشته داخل اتمک ایله یا اینکه دین
 اسلامده وفات اتمکله ۱۵۱) بز نعمتمزی سیزه تمام اتمک ایستدیک «نه که سیزه
 اوز جنس گزردن و اوز نسب گزردن اولان پیغمبر گوندردیک اوخویار سیزه بزیم آیه لر می

عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ
 (۱۵۲) فَادْكُرُوا اِذْ كُنْتُمْ اَشْكَرًا وَاَشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا (۱۵۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (۱۵۴) وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 أَمْوَاتٌ بَلْ أحيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ (۱۵۵) وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
 وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ (۱۵۶) الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ
 مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (۱۵۷) أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ

و پاک ایدر سیزی، ظاهری و باطنی نجاست لردن و تعلیم ایدر سیزه کتابی و حکمتی (هر
 شیئی مطابق مصلحت عمل اتمک) و تعلیم ایدر سیزه اوز ادلاریکه سیز بلمیر سگز» (۱۵۲) «منی یاد
 ایسنگ» طاعت و عبادت ایله «منده سیزی یاد ایدیم» سیزه ثواب و اجر و یرمکله
 و سیزه و یردیگیم نعمت مقابلنده «بکا شکر ایدوگ و کفران نعمت ایتمیوگ (۱۵۳) «ای
 او کسرکه ایمان گتور و بسگز کومک لیک ایستیوگ صبر اتمک و نماز قیلماق ایله
 بدرستیکه الله تعالی صبر ایدنلر ایله در» الله صبر ایدنلرگ دعاسنی قبول ایدر و اونلاره
 کومک لیک ایدر بو آیه نگ تفسیری همین سوره نگ ۴۵ مجی آیه سنده ذکر اولدی
 (۱۵۴) و او کسرکه الله یولنده و جهادده مقتول اولوبدر اونلاره وفات اتمش لر
 دیمییوگ بسکه اونلار دیری درلر و لکن سیز بلمور سگز» اونلارگ دیری اولماقلارنی
 اونلار بو عالمده دیری در یرلر و ایچرلر و دنیا بهشتنده اللهگ نعمتیه لنت آپارارلار
 یا اینکه اونلار ظاهرده اولودرلر و لکن اونلارگ آدلاری دیری لر کیمی همیشه
 سویلنور بو آیه شریفه بدر دعواسنده شهید اولانلارگ حقنده در بدر احوالی
 ۸ مجی سوره نگ او ائلنده ذکر اولونار (۱۵۵) «هر آینه بز سیزی امتحان ایده روک»
 یعنی سیزه بعض مصیبت لر یتوروگ که خلقه معلوم اولسونکه سیز بلالره صبر
 ایدر سگز والللهگ قضاسنه تسلیم اولار سگز یانه «بر شیله: قورخودن و آجلقدن و
 مال لارگزگ و جانلارگزگ و میوه جانگزگ اسکیل مکیله» پادشاهلاردن و دشمنلرگزگدن یا
 اللهدن قورخماق، آجلق عمله گلر نرخلارگ بهالقیه یا اوروجه، ماللر و دولت لر آزار
 تجارتگ کسادیه و منفعتگ آزلقیله یا زکوة و صدقه و یرمک ایله، جان لرگزگ آزار ناخوش
 لق لرگ جو خلقیه یا شهادتله، میوه جات آزار زراعت لرگ و محصول لرگ آرز حوصله کلمکیله
 یا نمره قلب اولان عزیزلرگزگ و فاتیله «ومژده و یر صبر ایدنلره ایله صبر ایدنلرکه
 زمانیکه اونلاره مصیبت یتشدی اونلار دیدیلر (یا دیرلر) بدرستیکه بیز اللهگ
 ملکی و قولی واروق و ییز الله طرفنه قایدانلاروک» مصیبت وقتنده هر کس بو

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (۱۵۸) إِنَّ الصَّافِيَاتِ الْمُرَوِّاتِ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ قُنَّ حِجَّ الْبَيْتِ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ (۱۵۹) إِنَّ الَّذِينَ

ذکری اوخوبا الله تعالی اولنگ کچمش گناهلارنی عفو ایدر (۱۵۷) «بو اشخاصه الله طرفندن باغشلاماق واحسان واردر واوللاردر لر الله طرفنه هدايت اولمش لار (۱۵۸) «بدرستیکه صفاومروه (الله عبادت ایتمک مقاملرنگ) علامتلرندن در پس هرکسیکه قصدایده اللهک ایوبنه» ومخصوصی قاعده ایله زیارت وطواف ایده طواف حج «یاطواف عمره پس قورخی وگناه یوخدر اوآدمه که صفا ایله مروه آراسنده طواف ایده» یعنی سعی ایده سعی عبارتدر یدی دفعه صفادن مرویه ومرودن صفایه گتمکدن صفادن مرویه دوت دفعه ومرودن صفایه اوچ دفعه (شان نزول): صفا ایله مروه برکشیه بر عورتنگ آدیدر صفا کشی و مروه عسورت ایدی کعبه نگ ایوبنده بونلار زنا ایتدیلر الله تعالی اونلارنگ هر ایکسنی داش ایدوب اهل مکه دخی عبرت اولماق ایچون هر بریسنی برداغنگ یعنی صفائی بو حالده صفا آدلانان داغنگ مروه نی مروه آدلانان داغنگ اوستنه قویدیلر که بوایکی داغنگ آراسنده سعی ایدن حاجی لر اونی گوروب عبرت گوتورسونلر وبوگونه عمل لره مرتکب اولماسونلر برمدت بومطبدن کچندن صوگره مشرکلر ایله گمان ایتدیلر که اوایکی شکلی عبادتدن اوتری نصب ایدوبلر پس اونلاره تعظیم ایدوب سعی ایدن وقتده اونلاری اوپردیلر پیغمبر ۴ عمره قضا سفرنده بیوردیکه اوبت لری صفا و مروه دن گوتوره لر و اونلاری سندیرالار حضرتنگ فرمایشنه گوره اوبت لری سندیراندن صوگره مسلمانلاره خوش گلمیوردی صفا ایله مروه آراسنده سعی ایتمک ویله گمان ایدیردیلر که اهل شرک شعاری در نه اینکه الله حکمی وحجنگ فرائضاتندر بوسبیه آیه نازل اولدیکه صفا ومروه آدلانان مکانلر الله عبادت ایتمک یرلری در «هرکسه طوافی چوخ ایده» یامستحبی طواف ایده یا اینکه یخشی ایشلره رغبت ایده «پس خداوند عالم مزدویرندر و خبرداردر» ایتدیگز عملدن (۱۵۹) اوکسلر که گزلدیلرلر بزنازل ایتدیگمز دلیل لری وهدایتی» یهودی عالمری کیمی که محمد ۴ ش خصوصنده ییلدیکلری وگورد- کلری آیتلری وسائر دلائلی انکار ایدیلرلر وگورورلر جمیع هدایته باعت اولان امرنگ هاموسنی واونلارنگ هاموسنی انکار ایدیلرلر «اولدن صوگره که بزاونلاری خلق ایچون بیان ایتمشوک کتابده» تورت وسائر کتابلرده «اونلاره الله لعنت ایدر وجمیع لعنت ایدنلر لعنت ایدر» یعنی نجه که ملائکه لر ومؤمنلر ودنیاننگ جمیع اهلی اونلاره لعنت ایدر حتی اونلار اوزلریده اوزلرینه لعنت ایدرلر چونکه اوللر دخی دیرلر

يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَهُدًى مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ
 يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ (۱۶۰) ۞ الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ أُولَٰئِكَ أَتُوبُ
 عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۱۶۱) ۞ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ
 لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (۱۶۲) ۞ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ
 يَنْظُرُونَ (۱۶۳) ۞ وَاللَّهُ كُفُّوا إِلَهُ الْوَاحِدَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ (۱۶۴) ۞ إِنَّ فِي خَلْقِ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفَلَاقِ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا

که الله لعنت ايتسون الله اينالمانلره يو سوز اوزلرينه لعنت ايتمک در (۱۶۰) «مگر
 اوكسلر که توبه ايتديلر» عهدی گزله مکدن «واصلاح ايتديلر» افساد ايله خراب
 ايتديکلى ايشلری «ويان ايتديلر» پيغمبرگ لعنتی و صفتی اوقرارله که توريده و
 سائر کتابلرده اوخوموش-دبلار «پس من اوللاری باغش-لارام ومن چوخ باغشليان
 ورحم ايدن» (۱۶۱) اوكسلر که ايناناديلا «الله و محمد» نبوتله «واولديلر کفر حالنده
 اوللاره اولسون اللهگ و ملائکهنگ و مخلوقاتنگ هاموسنگ لعنتی (۱۶۲) اوللار
 هميشه ليک در لعنتده» اللهگ رحمتدن اوزاق اولماق جهننه جهنمه چونکه لعنت
 اللهگ رحمتدن اوزاق اولماق معنی سنه در رحمتدن اوزاق اولانگ یری جهنمدر
 «اوللاردن عذاب يونکول اولماز» نه برگون بلکه بر ساعت «و اوللاره مهلت
 ويريلمز» (۱۶۳) و سيزگ اللهگز بر و تک اللهسر عبادته مستحق الله تکدر و شریکی
 يوخدر يو سوزگ تأکیدی ايچون الله بيورور که «يوخدر مستحق عبادت اولان
 الله مگر اولله که رحمن و رحيمدر» رحمن و رحيمگ تفسیری بسم اللهگ تفسیرنده
 بيان اولوندى (۱۶۴) بدرستیکه گوکلری و یرلری خلق اتمکده» که خلق اولوب ستونسیز
 و باشقه تدبیره محتاج د گلدلر یخلماق و دوشمکدن ساخلامق ايچون و جميع یرگ
 اوستنده بر طرح و بر قرارله گورونور «و گيجه و گونوزگ مختلف اولماقنده»
 بری نورانی در بریسی قرانلق برینده کسب اولونار اوبریسنده استراحت اگر هر
 ايکیسی نورانی اولسیدی خلقگ احتیاجی و نظامی عمله گلیمزدی بو مطلبگ تفصیلی
 ۱۷ مجی سوره نگ ۱۲ مجی آیه سنده بيان اولونار «و گمیده که جاری اولار دریاده
 خلقه نفع و یرمک ايچون» که الله تعالی گمیلری خلق ايچون مرکوب ایدوب کجه و
 گولوز سیر ایدر سیزدن آب علف ایسته مز و باشقه فطر وار که باشقه آیه لرده
 الله تعالی بيوروب اوزون مسافه نی آز زمانده طی اتمک کیمی «و اوزادده که الله تعالی
 نازل ایدیلر کوگ طرفندن عبارتدر سوزدن» اگر بردمه نازل اولسیدی ایولری

أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِائًا فَآحَا بِهَ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفَ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (۱۶۵)
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا أَذْيُرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ (۱۶۶)
إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ (۱۶۸)

یخوب یریوزینده اولان آبادلقی ومیوه جاتی ضایع ایدردی ولكن یاغش یاغدیریوب آهسته وقطره قطره کوندردیک «پس دیری ایلدیک اونیلہ یری اولندن صوگره» آغاجلارو نباتات ضایع اولماق مقامنه یتشنسن صوگره یاغش سبیلہ اوت ودانه ومیوه قسملری تازه دن عمله گلر «وپرا گنده ایتدی یره هر نوع حرکت ایدن حیواناتدن» بعضی سی یمک ایچون قویون وکیچی کیمی بعضی هم یمک وهم سوار اولماق ایچون آت وده وه وسائر چارپالر کیمی بعضی سی یرتجی قسمندن سیزی محافظت اتمک ایچون «وییل لری دولاندیرمقده» بر طرفدن اوبری طرفه گیدوب یریوزینده اولان عفوتلری زائل ایدیر حبوباتی ومیوه لری کامل ایدر آغاجلاری ایکی جانلو ایدر «اللہک قدرتیله بولودی دولاندیرمقده» یاغش لاری گوتوروب اللہک امری اولان یره آپارور بو ذکر اولان کیفیت لرگ هاموسنده «دلیل لر وار عاقل طائفه لره» که عقللری ایلہ بونلاری فکر ایتسونلر ویلسونلرکه بونلار دلیل در مستحق عبادت اولان اللہک وجودنه که الله سیز بوقدر خلقلر وامرلر وجوده گلمز (۱۶۵) خلاقندن اونوع انسان واردرکه اخذ ایدر اللهمن سوا یولداشلار» یعنی ایلہ آتم وار که اللہی ترک ایدوب اللہه باشقه شریک قرار ویرروبت لری اوز لرینه الله بلرلر «دوست دوتارلر اونلاری اللہی دوست دوتان کیمی» اونلاره اطاعت وتعظیم ایدرلر اما «اوکسلر که اللہه ایمان کتوروبلر اونلار اللہی چوخ دوست دوتانلارد» یعنی اللہه ایمان کتورولر اللہی چوخ دوست دوتارلر اللہه شریک قرار ویرلرلر اوز بت لرینی دوست دوتمقدن زیاده «واوز نفس لرینه ظلم ایدنلر اونلاره نازل اولان عذابی کورن وقتده اگر بونی ییلہ لر که قوت الله ایچون در» واونلرگ بتلری او عذابی اولنلر دن دفع ایده ییلمور هر اینه پشیمان اولارلر وییلرلر که «خداند عالمگ عذابی شدلوردر» لوکلمه سنگ جوابی محذوف در لجه که ترجمه دن معلوم اولور (۱۶۶) بت لری اللہه شریک قرار ویرلرلر اگر کورہ لر «اوز مالیتگه اوز اقلق ایلدی تابع اولمشلر» یعنی رئیس لر واللہقه قبول اولمش کسلر تبرا ایلدی «او

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا مِنْكَ يَرْبُّهُمْ
 اللَّهُ أَعْمَالُهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ (۱۶۸) يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا
 مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (۱۶۹) إِنَّمَا
 يَأْمُرُكُمْ بِالْأَسْوَأِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۱۷۰) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا

کسلردن که اونلاره تابع اولوبلار» یعنی رعیت لر وتبعه لردن «و هاموسی کوردیلر
 عذابی و قطع اولدی اونلارک سببلری» کوردیلرکه عذاب یتشدی و جمیع سببلر
 که اوکا دست آویز اتمشدیلر کسیدلی و جمیع تدبیرلر هیچ اولدی وقادر اول
 ییلمدیلر الله طرفندن نازل اولان عذابی دفع اتمکه بوسوزلر عطف در سابقه و اونک
 متمی در بوحالده هراینه اونلار پشیمان اولارلار (۱۶۷) «دیدیلر اوکسلرکه تابع
 اولدیلار» یعنی قیامت کوننده یاوفات ایدوب اوزلرینی بیس حالتده کورن وقتده
 دیرلر چونکه کله جکده واقع اولماقی یقین اولان سوزی کچمش زمان سوزیله
 دیمک اولار یعنی کناء کارلر و ناحق آدملره وایشلره تابع اولانلار دیرلرکه «اگر
 بزیم ایچون دوباره قایتماق اولایس بیز اوزاقلق ایدهروک تابع اولدوقمز آدملردن
 نجه که اونلار بزدن اوزاقلق ایتدیلر» بونلارک سوزلرک مقابلنده خداوند عالم
 بیورور «هایله الله کوستورور اونلاره اوز عمللرینی اونلاره حسرت اولان حالده»
 یعنی چونکه دنیاده ایتدیکلری عمللری اللهدن غیری سندن اوتری ایدوبلر اونلاره
 اوعمللرک مزدی و اجری اولماقنه و اونلارک عکسنه اللهدن اوتری عبادت
 ایدنلرک اجری بالمضاعف یتشمه که «کوره اولمچیلره اوز عمللری حسرت
 اولوب پشیمان اولارلار اوز عمللردن» و اونلار جهنم اودیندن چخان دکلدلرلر
 بلکه همیشه لك جهنمده قالمادیلار (۱۶۸) «ای آدملر بیوگ اوزادلردن که یرده در»
 جمیع میوه لردن و طعاملردن «حلال و پاکیزه اولان حالده» بوآیه اوکسلرک حقتده
 نازل اولدیکه طعام و لباسک یخشی سنی اوزلرینه حرام اتمشدیلر صوگرا بیورور
 که «وتابع اولمیوگ شیطانک قدملرینه» شیطان کیدن یوللره واونک وسوسه و
 بیس عمللرینه «حقیقتده او سیزگ ایچون بیوگ دشمندر (۱۶۹) حقیقتده شیطان
 سیزگ ایچون بیوگ دشمندر امر ایدیر سیزی بیس ایشلره و گناه امرلره و بوکا که
 دیه سگزر الله اوزادیکه بلمور سگزر» اونک ضررلی وکناء اولمانی الله شریک قرار
 ویرمک، حلال اولال شیلرک حرام و حرام اولان شیلرک حلال اولماقی کیمی.
 (۱۷۰) «زمانیکه دیلمش اولدی اونلاره که تابع اولوگ اوزاده که الله تعالی اونل

مَا نَزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ يَنْتَبِعُ مَا لَفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَقُولُونَ شَيْئًا وَلَا يَسْتَدِينُونَ
 (۱۷۲) وَمِثْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمِثْلِ الَّذِي يَنْقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءَ وَنَدَاءَ صَمِّ بِكُمْ
 عَمَى فَهْمَ لَا يَقُولُونَ (۱۷۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا
 لِلَّهِ أَنْ كُنْتُمْ عِبَادَهُ تَعْبُدُونَ (۱۷۴) إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَاللَّحْمَ وَلَحْمَ الْحَتِّ بِرِ
 وَمَا أَهْلٌ بِهِ لِنَبِيِّ اللَّهِ فَمَنْ اضْطَرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 (۱۷۵) إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ

نازل ایدوبدر» بو سوزگ جوانده «دیدیلر که بلکه بز تابع اوللوق او دینه که
 بز تابدوق آتالار می اودینده» الله تعالی اولارگ جوانده بویورور که «اگر اولارگ
 آتالاری بر شیئی آتالار و هدایت تا میانیلر اولار» حق و دوعری یولا -
 او صورته کنده آتالار نه تقلیداً تابع اولارلار (۱۷۱) «او کسلرگ مثلی که کافر
 اولدیلار» و آتا بابالرنک تقلیدی ایله الله شریک قرار ویردیلر اولاری ایمانه
 دعوت ایدن شخصگ مثلی «او کسگ مثلی در که سسلنور بر حیوانی که ایشتمز مگر
 چاغرمقی و سسلنمکی» یعنی آتجق قولاقنه برس کلور و چاغرانگ مطلبنی
 آتالامور کافرلر دخی حیوانلر کیمی حضرت پیغمبرگ سوزنی قانماق ایستیمورلر
 بوجور کافرلر «کارلار و لالار و کورلار دیلر پس اولار عقلرله بر شیئی تا میازلار
 (۱۷۲) «ای او کسلر که ایمان گتوروبسگر ییوگ اوزادلارگ پا کیزه لرندن
 که سیزه روزی ویرمشوک و شکر ایدگ الله» که بوشیئلری سیزه یارادوب
 و حلال ایدوب «اگر سیز الله عبادت ایدنلرسگر (۱۷۳) بودر و بوندن
 غیری دگلدر که الله تعالی حرام ایتدی سیزه میتنی (میتة اوحیوان در که باشی
 شرعی قرارله کسلمیه و بالینکه هیچ کسلمه مش اوز باشنه اوله) «وقانی و دوقوز
 اتنی و اوحیوانیکه الله غیریسی آدینه سس اوجالوب» یعنی باشی کسین وقتده
 الله غیری سگ آدی ذکر اولوب «پس هر کسکه لاعلاج قالا حدندن خروج
 ایدن و تجاوز ایدن اولمیه پس او گناه یوخدر» بو شیئلری حاجت قدری یمکه
 «خداوند عالم باغشیلان و رحم ایدندر» باغی ظالم معنی سنه و عادی حدندن کچوب
 جوخ یمک معنی سنه وارددر (۱۷۴) «او کسلر که گیزلیورلر الله تعالی نازل ایدن
 کتابلری و اونی ساتورلار آز پوله او کسلر یمزلر قازینلارینه مگر اوده» یعنی او
 آدملر که الله فرمایشنگ اوستنی اورتوب دنیاده جهال و سفیهلره رئیس اولماق
 ایچون امری نهی یرینه ویا نهی امر عوضنه خلقه دیوب خلقلگ دنیاسندن نه

مَا يَكُونُ فِي بَطُونِهِمُ الْأَثَارُ وَلَا يَكْتُمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
 (۱۷۵) أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ بِالْهَدْيِ وَالْعَذَابُ بِالْغَفْرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى
 النَّارِ (۱۷۶) ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ تَزَلَّ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ
 بَعِيدٍ (۱۷۷) لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ
 بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى
 وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ

حزب

بردار اولورلار اولنلارک خلقندن آلدیقلاری پوللار اوددر که قارین لارینه
 دولدورورلار «دانشدیرماز اولنلاری الله تعالی قیامت گوننده» یخشی سوزله بلکه
 اولنلاری رحمتدن اوزاق ایدر «وانلاری پاک ایتمز» گناهلارینی باغشلامقله «وانلار
 ایچون بیوک عذاب واردر» قیامت گوننده دنیاده ایتدیقلری عمل لر جهته (۱۷۵)
 «وانلار اوکسلردرکه ضاللتی آلدیلار هدایت مقابلنده وعذابی باغشلانق مقابلنده
 پس نه شیئی اولنلاری چوخ صبر ایدن ایلدی اوده» یعنی نه جرئت ایتدیلر
 او عمل لر مرتکب اولدیلار که اودیله عذاب اولماق سزاوار اولدیلار (۱۷۶) بو
 عذاب اوسبیه در که الله تعالی نازل ایتدی کتابی حقله» پس اونی ترک ایدوب مضموننه
 عمل ایتمدیلر بوسبیه عذابه مستحق اولدیلار «ویدرستیکه اوکسلرکه اختلاف ایتدیلر
 کتابده» بعضی دیدیلر سحر در بعضی دیدیلر شعر در بعضی دیدیلر کاهنلقدرد «هر آینه
 حقندن اوزاق اولان غداوتده درلر» (۱۷۷) یخشی عمل دگلدر که یوز یئیزی
 دونده ره سئز گون چیخان یا گون باتان طرفه اما یخشی عمل اوکسک عملیدر که
 ایمان گئوردی اللهم و قیامت گوننه و ملائکه یه و قرآنه و پیغمبر لر و مالنه محبتی اولدیقی
 حالده اومالدن ویره یاخون قومنه و یتیم لر و مسکین لر و یول گچوب گیدن لر و سائل لر
 و بورجلو اولان قوللاری آزاد اتمک (گنه یخشی آدم اودر که) نماز قیلا و زکوة ویره
 و یخشی آدم در عهد لرینه و فایدن لر زمانیکه عهد ایتدیلر و صبر ایدن لر شدتلو گوندر و محتاج اولان
 زمالدرده و قورخی و قتنده بوکسلر اولدر در که سوز لرینده و عمل لرینده دو غریدیدلر
 و اولنلار دیدیلر متقی لر» بویآه شریفه جمع گوزل صفتلر و شاملدر بو قدر اختصارله
 صحت اعتقاد، خلقله گوزل رفتار، اخلاقی تمیز ساخلاماق صفتلرندن بر شیئی
 قالمیوبدر که اوکا جامع اولمیه بویآه شریفه رددرا وکساره که چوخ دانشوردیلر
 قبله باره سنده و هر طائفه اوز قبله سنه توجه ایتمک فضیلتی ذکر ایدر دیدیلر نصاری
 دیوردی مشرق، یهودی دیوردی مغرب طرف قبله اولمق اولی در اولنلارک جوابنده

وَالْمُؤْمِنُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (۱۷۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرُّ بِالْحَرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ فَمَنْ عَفَا لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْئًا فَاتَّبِعْ بِالْعُرْفِ وَأَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مَنِ اعْتَدَىٰ بِعَدَاكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۱۷۹) وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

خداوند عالم بیوردیلار که بونلارگ هیج بریسی یخشی عمل اولماق دلیل اولماز بلکه یخشی لیک اونیل اولار که بوآیده ذکر اولان عملر او آدمین عمله گمله (۱۷۸) «ای اوکسلر که ایمان گتوردگنر واجب اولدی سیزه قصاص قتلده» یعنی واجب اولدی برابر لیک وقاتل ایلله گرک رفتار اولسون اونوعیلله که قاتل رفتار ایدبر مقتول ایلله مساواتی الله تعالی اوزی بیان ایدوب بیورور «آزاد آزاد مقابلنده، قول قول مقابلنده عورت عورت مقابلنده» آیه دن مفهوم اولور که قول مقابلنده آزاد قتل اولولماز اما اوکاتنییه اولونوب قولگ دیه سنی گرک ویرسون کشی عورت مقابلنده قتل اولمز مگر اینکه عورتگ قاتنی ایستین یاریم دیه قاتلگ وارثنه ویره. زمان جاهیلنده ایکی قبیله آراسنده قان دعواسی اتفاق اولوب قسم یاد ایتدیلر که آزادی قول مقابلنده عورتی کشی مقابنده، ایکی آدمی بر آدم مقابلنده اولدرسونلر ایلکه اشرف مخلوقات پیغمبر لکه مبعوث اولدی او قبیله لر حضرت دن قان مسئله سنی خبر آلدیلر او حالده بوآیه شریفه نازل اولدی «پس اوکسه که عفو اولونوبدر قرداشی طرفندر برشیئی» یعنی اگر مقتولگ ولی و وارشی اوز دین قرداشی اولان قاتله حقنک و اختیارنک بعضی سنی باغشلیه قصاص حقنی باغشایوب آنجق دیه ایستیه یا اینکه وارثلرگ بعضی سی حقنی باغشلیه «اوصورنده یخشی قاعده ایلله رفتار اتمک لازمدر» هر ایکی طرفدن اما مقتول طرفه لازمدر که دیه نی قبول ایدوب قصاص اتمه سون اما قاتل طرفه لازمدر «اداتمک یاخشی لک ایلله» که سهل انکارلق ایتیمبوب دیه نی تیزلک ایلله ویرسون «بو تخفیر تخفیف در الله طرفندن و مرحمت در» وایشلرگ آسان اولماقیدر و خلقه نعمدر زیرا که قتل مقابلنده آنجق قتل اولایعفو او صورتده مقتولگ آدمی هر گز قاتندن بدون عوض گچمیوب هیج قاتل خلاص اولماز «پس هر کسه حدندن تجاوز ایده بو حکمدن خبردار اولاندن صوگره» هر کس که دیه آلوب مقتولی دوباره اولدوره یادیه نی آرتق آلا یاویرن اسکیک ویره «پس او شخص ایچون درناک عذاب وار» (۱۷۹) «سیزگ ایچون قصاصده دیر لیک واردر» اولدن

(۱۸۰) كَتَبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ أَنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ
وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ (۱۸۱) مَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَسَمَعِهِ فَإِنَّمَا أَنِمَ عَلَى
الَّذِينَ يَدُلُّونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۱۸۲) مَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ خِفًا أَوْ إِنَّمَا فَصَلَحَ
بَيْنَهُمْ فَلَا آثَمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۸۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (۱۸۴) أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ مَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

اوتریکه هرکس آدم اولدورسه ییلورکه اونی دخی اولدوره جکله بوجته حفظ ایدر
اوزینی قتلدن بوآیه شریفه نهایت فصاحت و بلاغت اوزره درایکی ضدی بر بریله جمع ایدوب
گوستورورکه بونده برنوع حیات عظیمه وارکه اگر برکس ییلکه اولدورسه اوله جک
هرآینه آدم اولدورمز و هر ایکسی دیری قالار پس قصاص و آدم اولدورمک
دیری لگه باعث اولدی «ای عقل صاحبی شاید که سیز پرهیز ایدمه سگز»
(۱۸۰) «یازیلمش اولدی سیزه وصیت ایتک زمانیکه سزک برژنه اولمک علامتی
ظاهر اولدی اگر مال قویوب گیده آتا و آنا گزه و قوم اقوام گزه و وصیتی یخشی
قاعده و عدالت ایلله ایلک حق در مؤمنلره» وصیت اتمک لازمدرکه عدالت ایلله اولسوگ
وارنگ برینه آزوبرینه چوخ اولماسون حق سوزی منصوب در حنفی اولمش حق سوزیله
(۱۸۱) «پس هرکس که دگشدره وصیتی ایشیدن صوگره پس بودر و بوندن غیری
دگلددرکه اونک گناهی اوکسلره درکه اوگا تغییر و یروب بدرستی که الله تعالی ایشیدن
وییلندر» تغییر و یروب شخصک عملنی وصیت ایدمه نگ وصیتی (۱۸۲) «پس هرکسکه
قورخا (قورخی بویرده ییلک معنی سنه در یعنی هرکسکه ییلله) وصیت ایدندن
میل یا اینکه گناه اتمک» بر کس گوره و ییلله که وصیت ایدن قصده و یا اینکه باشقه
سبیلرله حقندن عدول ایدوب و نلندن (اوجندن بر) زیاده وصیت ایدوب و ایشیدن
آدم «اصلاح ایدمه وارث لر آراسته پس اوآدمه گناه یوخدر» تغییر و تبدیل اتمکده اولدن
اوتریکه اوآدم باطلی تبدیل ایدوب حقه «بدرستی که خداوند عالم باغشلیان و رحم ایدندر
(۱۸۳) «ای مؤمنلر واجب اولدی سیزه اوروج نهجه که واجب اولدی او کسلره که
سیزدن سابق ایدیلرکه شاید که سیز پرهیزکار اولاسگز» اختلاف واردرکه کچمش
زمانده اوروج پیغمبرلره واجب ایدی یا اینکه امت لرینه دخی واجب ایدی (۱۸۴) سیزه
واجب اولان اوروج «سایلمش گونلدر» کنایه در آزلندن «پس هرکس که سیزدن
ناخوش اولا یاسفرده اولا پس او حسابده و سایده آیری گونلدر» اوروج دوتوگ

مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۱۸۵) شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۱۸۶) وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ

ناخوشلق و مسافرت وقتنده اوروج دو تمیوب او حسابده ناخوشلقدن صحت تاپاندن و سفردن قایداندن صوگره اوروج دوتسون «واوکسلره که طاقتی وار اوروج دوتمه یا افطار ایدوب کفاره ویرمکه اوکسلرا یچون مسکین لره طعام ویرمک کفاره سی واردر» بو آیه ننگ حکمی اوّل اسلامده ایدی که خلاّق اوروج دوتمه عادت ایتممشدیلر اونلاره رخصت ویریلمشدیکه افطار ایدوب کفاره ویرسونلر هرگوندن اوتری یاریم صاع (۳ گروانکه) صوگره بو آیه منسوخ اولدی فمن شهد منکم الشهر فلیصمه آیه سیله یا اینکه آیه منسوخ دگلدر معنی سی بیلهدر که او کسلره که طاقندن زیاده در اوروج دوتماق قوجه کشی وقوجه عورت کیمی و سود ویرن عورت کیمی اونلاره کفاره واردر «پس هرکس که رغبت ایده خیره» کفاره ننگ قدرینی آرتوره «پس او یخشی در سزگ ایچون واوروج دوتماقکز یخشی راقدر» افطار ایدوب کفاره ویرمکدن «اگر بیله سگز» اوروجک ثوابنی (۱۸۵) یوخاری آیه ده ذکر اولان ایام معدودات «رمضان آیدر که نازل اولویدر قرآن او آیه ده هدایت در مخلوقات و دایل لردر هدایت دن و عرفاندن» یعنی قرآن نازل اولویدر خلق ایچون هدایت و دلیل اولدیقی حالده که حقه هدایت ایدر وحق ایلله باطل آراسنده تشخیص و تمیز ویرر «پس هرکسکه رمضان آینده حاضر اولا» مسافر و ناخوش اولمیه «گرکدر اوروج دوتسون و هرکسکه ناخوش اولا و یاسفرده اولا پس او سایده باشقه گونلرده دوتسون» تکرار تاکید ایچوندر «الله تعالی سیزه آسانلق ایستیور چتین لیک ایستور» سفرده و ناخوش اولان وقتده افطار ایدوب ناخوشلقدن صحت تاپان وقتده اوروج دوتماق سزگ ایچون آسانلقدر نه اینکه ناخوشلقده و سفرده اوروج دوتماق «گرکدر سایه تکمیل ایده سگز» افطار ایتدیگکز مقدارده قضا ایده سگز «گرکدر الله تعظیم ایده سگز سیزی هدایت اتمک مقابلنده و امیدکه شکر ایده سگز» چتین ایشی سیزه آسان اتمک مقابلنده (۱۸۶) «زمانیکه منم بنده لیریم سندن سؤال ایده لر منی» منم خصوصمده: روایت اولوب که اعرابی بیغمبردن سؤال ایتدیکه آیا بیزیم

اِذَا دَعَاَنِ فَلَيْسَ تَجِيْبُوْا بِى وَلِيُوْمِنُوْا بِى لَعَلَّكُمْ يَرْشُدُوْنَ (۱۸۷) اَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَقَ اِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهِنَّ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوْهُنَّ وَابْتَغُوا مَّا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَبَيِّنَ لَكُمْ الْحَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْحَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ اَمْ كُنْتُمْ الصِّيَامَ اِلَى اللَّيْلِ وَلَا تَبَاشِرُوْهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُوْنَ فِى السَّاجِدِ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا

التهمز یاخونددرکه اونيله خلوتى مناجات ايدك يا اوزاقده درکه اوجا سسله ندا ايدك خداوند عالم بیورور یا پیغمبر اونلاره دی «حقیقته من یاخونم قبول ایدرم چاگران شخصک چاغرمقنى پس گرکدرکه قبول ایتسونلر منى» من اونلاری اطاعت و ایمانه چاگرانده منم دعوتى قبول ایتسونلر «گرک بگا ایمان گتورسونلر» و اینانسونلرکه من قادرم مندن ایستدکلرنی ویرمگه «امیدکه اونلار حقه یتشه لر» (۱۸۷) «حلال اولدی سیزه اوروج دوتماق گجه سنده عورتلرکزله جماع اتمک اونلار سیزگ ایچون لباسدر و سیز اونلار ایچون لباس سکز» لباسه تشبیه اولونماق او جهتهدرکه لباس انسانه یاییشان کیمی اریله عورت معافه ایدن وقتده بربرینه یاپیشور وانسان لباسدن آیریلماق چتین اولان کیمی کیشی عورتسیز وعورت ککشی سیز قالماقی چتین امردر آیه شریفه ننگ ترونده ایکی خبر وارد اولوب (۱) سابق زمانده ییوب ایچمک جایزایدی غروبسن یاتماق وقتنه دیک یاتاندن صوگره دوروب یمک جائز دگلیدی ۲ مجی خلیفه عمر حضرتلری برگجه یاتوب دوروب جماع ایدوب صباحی گون احوالاتی حضرته خبر و یروب عذر ایستدی صوگره بو آیه نازل اولوب گجه لر صبحه کیمی یمک وایچمک وجماع حلال اولدی (۲) خوات بن جیبرگ حقنده نازل اولوبدر خندق دعواسنده خندق قازمقدن گجه ایوینه گلوب عورتنه دیدیکه طعام واریسه گتور اطار ایدک عورتی جواب ویردیکه بر قدر صبرایت حاضر ایدوب گتوروم او کشی قوجه و یورغون اولدقنه گوره تکیه ایتمشدی عورت اطار گتورن وقتده ککشی یوخودن آیلوب یمک شرعاً جائز اولماقه گوره اطار اتمیوب صباحی گون خندق قازان وقتده آجندن غش ایدوب پیغمبر احوالاتدن خبردار اولوب رقتی جهتنه الله تعالی بو آیه نی نازل ایدوب گجه لر صبحه کیمی ییوب ایچمک وجماع جائز اولدی «الله تعالی بیلدیکه سیز اوز نفس لرگزله خیانت ایدرسکز پس الله تعالی سیزگ توبه کزى قبول ایلدی» وسزگ گناه کزى باغشلا دی «پس ایندی عورتلرله مباشرت ایدوگ وایستیوگ اوزادیکه الله تعالی سیزگ ایچون

تَقَرَّبُوهَا كَذَلِكَ يَسِينُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (۱۸۸) وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتَدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لَأَأْتِیَا قَرِيبًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْأَثَمِ وَأَنتُمْ
تَعْلَمُونَ (۱۸۹) یَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِیتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَیْسَ الْبِرَّ بِأَنْ
تَأْتُوا الْبُیُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مِنَ التَّقَىٰ وَأَتُوا الْبُیُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَأَقْوِلُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۱۹۰) وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ یَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا یُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ (۱۹۱) وَأَقْتُلُوهُمْ حِثَّ تَقَفْتُمُوهُمْ وَآخِرُ جَوْهَرٍ مِّنْ حِثِّ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ

یازوبدر» یعنی جماعی عمله گتورمیوگ محض خواہش نفسانیدن اوتری باسکہ
اونی عمله گتوروگ محض نسل آرتماندن اوتری و الہندن اولاد ایستیوگ کہ
اولاد اولماق واولماق لوح محفوظہ یازیلوب «یوگ وایچوگ اوزمانہ کیمی کہ
آشکار اولا سیزہ صبحک آغ سابی ایلہ قرا سابی» گجہنگ قرانقلیلہ گونگ نورانی
لیگی بربرندن معلوم اولانادیک «صوگرہ اوروجی تمام ایسوگ گجہسیدک و
عورتلرلہ مباشرت ایتمیوگ اوحالندہ کہ سیز مسجدلرہ عبادت ایدلرسنر بودر
الہک نہی لری پس نہی لره یاخون اولمیوگ هاییلہ اللہ تعالیٰ بیان ایدر آیاتنی
مخلوقاتہ امیدکہ اونلار قورخالار» اللہ مخالفتمکدن. اعتدکافی مخصوصی
عبادتدر: رمضانہ ویاغیر آیلرہ اوچ گوندن آز اولمیان مدتہ مسجدہ اوروج
حالدہ عبادت اتمک ومسجددن چولہ چخماق مگر واجبی ایشدن اوتری تفصیلی
فقہ کتابلرندہ (۱۸۸) «ییمیوگ اوزمال لرکزی اوز آراگزده باطل ایلہ» یعنی بربرگز
مالنی خلاف شرع قرارلہ یمیوگ «وسالمیوگ اونگ امرینی حاکملرہ» یعنی
اوزگہ مالنی ییوب مرافعہ ایچون حاکملر یانہ گیتمیون تا اینکه حکومتک حکمیلہ
اوزگہنگ مالنی ناحق طریقیلہ بیہسنر «و حالانکہ سیز بیلورسنر» کہ آلدیقنر
اوز مالسنر دگلدر اوزگہ مالیدر (۱۸۹) «سؤال ایدرلر سندن تازہ آیلاردن» و
اونلارگ کیفیتندن بیوک وکوچک اولماق حکمتندن بومستلہنی خبر آلان شخصلر
عوام اولمقہ گورہ وایگ نوری آزالماق و آرتماق کیفیتنی اوللرہ قانددیرمق چقین
اولمقہ گورہ اللہ تعالیٰ ییورورکہ یامحمدؐ اونلرہ «دیگلن کہ آیلار وقتلردر خلق
ایچون» علامتلردر خلقک عبادت، زراعت وتجارت وقتلرینی ییلدیور وبورجلارگ
وعورتلرگ عدہ لرنگ تمام اولماقنی گوستور «وحج» واوروج و فطرہ وسائر
عبادت وقتلری یتشمگی گوستور «بخشی عمل دگلدرکہ سیز کلہ سنر ایولرہ
ایولرگ دالندن» زمان جاهلیندہ احرامدہ اولان وقت ایولرگ قاپوسندن ایوہ

أَشَدَّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ
كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (۱۹۲) فَإِنْ أَسْتَهْوُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۹۳) وَقَاتِلُوهُمْ
حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أَسْتَهْوُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ (۱۹۴)
الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالشُّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتِ قِصَاصٌ مَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ

داخل اولماق حرامیدی ایولرگ دالندن قف قازوب ایولرینه داخل اولاردیلر
الله تعالی او بدعتی کوتوروب لمی ایتدی که او نوع ابوه داخل اولماق یخشى
ایش دگلدر «اما یخشى عمل اوکسگ عملیدر که اللهدن قورخه و گلکثر ایولره
ایولرگ قابولریندن واللهدن قورخوگ امیدکه سیز رسنگار اولاستر» (۱۹۰) «دعوا
ایدوگ الله یولنده اوکسریله که سیزله دعوا ایدیر وحددن تجاوز ایتمیوگ» دعوا
وقتنده: اول دعوايه ابتداسیز طرفدن اولماسوگ. غفلة اونلارگ اوسته توکولمیوگ،
بورون قولاق کسمیوگ، اوشالاری عورتلری قوجهلری اولدورمیوگ «بدرستیکه
الله تعالی دوست دوتماز حددن تجاوز ایدنلری» (۱۹۱) اولدوروگ اونلاری نه یردمکه
تایدگر و اونلاری چخاردوگ اویردن که سیزی چخارتدیلر» بوآیه فتح مکه خصوصنده در
نجه که مشرکین مکه سیزی مکه دن اخراج ایتدیلر سیزده اونلاری اخراج ایدوگ
«فتنه اتمک شدتلودر اولدورمکدن» اونلار فتنه سالوب سیزی مکه دن اوزاق
اتمک شدتلودر سیزاونلاری اولدورمکدن «واونلارله دعوا ایتمیوگ مسجد الحرامگ
یانتده اونلار سزله دعوا ایدن زمانه دیک پس اگر سزله دعوا ایتسهر پس سیزده
اونلارله دعوا ایدوگ بیله در کافرلرگ جزاسی (۱۹۲) پس اگر سیزمکه یه داخل اولان
وقت اونلار دعوا ایتمیهر» دایانار وتوبه ایدهلر «پس الله تعالی باغشلیان و رحم ایدنلر»
(۱۹۳) دعوا ایدگ اونلار ایله او وقته دیک که فتنه اولمی» شرکدن ال کوتوروله
«ودین الله ایچون اول» خلق مسلمان اول و شرک فتنه سی کوتوروله «پس اگر
دایانالار» و شرکدن ال کوتورهلر پس دشمن دوتماق یوخدر مگر ظالمله» ظلم ایدنه
ظلمی اندازمسنده عوض ایتمک اولار نه اینکه حددن زیاده (۱۹۴) حدیبیه دعواسنده
ذی قعد الحرام آینده مشرک لر مسلمانلار ایله دعوا ایتمشدیلر عمره قضاء ایچون مسلمان لر گلن وقت
گنده حرمتلو آیلارگ بریسنه دوشمک جهتنه مسلمانلار دعوا ایتمک ایستور دیلر الله تعالی
خبر و ایدی اونلاره عوض ایتمگی و یوردی «حرمتلو آی حرمتلو آی عوضنه»
نجه که اونلار حرمتلو آیگ حرمتنی ساخلامادیلر سیزده اونلاره عوض ایدوگ
«هر حرمتلو شیئه عوض وار» گچن ثیل حرمتلو آید سیزله دعوا ایتدیلر بوئیلگ

مَا عَتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَأَقْوَالَهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (۱۹۵) وَأَتَّقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۱۹۶) وَالْمَوَا
الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ
يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ
أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَصِيَامًا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ

همان آینده سیزده اولدره عوض و قصاص ایدیگ «هرکسه سیزگ حقنکرده خدنن تجاوز
ایندی پس تجاوز ایدوگ اوگا اوقرار و اندازایله که سیزه تعدی ایدوبلر» سیزگ
آدمکزی حرمده اولدورلر و حرمگ احترامنی گوزله میله لر سیزده قصاصی حرمده
ایدوگ «والله دن قورخگ» اذن و یریلمین عملی عمله گتورمیوگ «ویبلوگ که الله
پرهنیز ایدنلرایله در» اولاری دشمنلردن ساخلار (۱۹۵) والله بولنده مالکزی صرف
ایدوگ و اوزوگزی اوزالارکزیایله هلاکته آتمیوگ» یعنی اسراف ایتک ایله مالکزی
ضایع ایدوب اوزگزی و عیالکزی آجلق ایله اولدرمیوگ «واحسان ایدوگ بدرستیکه
الله تعالی احسان ایدنلری دوست دوتار. (۱۹۶) تمام ایدیگ حجی و عمره نی التهن
اوتری» یعنی حجی و عمره نی جمیع شرایط و واجباتیله عمله گتوروگ محض
اللهک فرماننی عمله گتورمک ایچون «پس اگر منع اولدگز» حجی تمام اتمکدن
قورخی یا دشمن یا ناخوشاق مانع اولماق سببلریله «پس اوشینی که میسراولا
قرباندن» یعنی اگر احرامدن چخماق ایسته دگز لازمدر که دوه، مال یا قویون
هانسی ممکن اولسا هدیه گوندرسکز و «باشلارکزی قیرخدیروگ قربان اوز محلنه
یتشن زمانه دیک» یعنی گرک یتشه حرمه «پس هرکسه سیزدن ناخوش اولا یا اینکه
باشنده آغری اولا» مثلاً باشنده یاره اولادیت ایده یا وقدرت اولا که انجیده ولابد اولاباشنی
قرخدیرمقه «پس فدیة وار اوروج دن یا صدقه دن یا قرباندن» بو شخصک تقارسی
اودرکه محصور اولوب هدی گوندرمه مش عذر جهتنه باشنی قرخدیرو محصور
اولدیقی یرده بر قویون کسسون یا اوچ گون اوروج دوتسوگ یا آلتی مسکینه
طعام و یرسوگ هر برینه یاریم صاع «پس زمانیکه خاطر جمع اولدگز» مانع لقند
خلاص اولوب فراغت لقه چخدیگز «پس هرکسه لذت چکوب عمره ایله حجه کیمی»
یعنی هرکسه عمره ایچون احرام باغلیوب عمره دن خلاص اولان زماندن حج
اعمالنی تمام ایدنه دیک لذت آپاره حرام اولان شیئری عمله گتورمک ایله اوآدمه

أَهْلَهُ حَاضِرِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (۱۹۷) الْحَجَّ أَشْهَرُ مَعْلُومَاتٍ مَّنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَارَفَتْ وَلَا قَسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمَهُ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ (۱۹۸) لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لِنَاضِلِينَ (۱۹۹) ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسَ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۲۰۰) فَإِذَا قُضِيَ مِنْكُمْ

ممکن اولان قربانی کسمک لازمدر «پس هر کس که قربان تاپیمه اوگا واجبدر اوج گون حج وقتنده اوروج دوتماق ویدی گون دخی اوروج زمانیکه مملکتکتره قایتدکتر بواون گون تمام ایدجی در» قویون کسمگ فضیلتنی بالینکه هاموسی اون گوندر «بو عمره تمتع اوکس ایچوندر که اونگ اهلی مسجد الحرامده حاضر اولمیه» یعنی مکه اعلی اولمیه «قورخون الهمدن و بیاوگ که الله تعالی شدتلو عذاب ایدندر» اوکسلره که اللهم اطاعت اتمیه وحجک ارکاننی صحیح عمله گنورمیه (۱۹۷) «حجگ وقتی معلوم آیالارد» شوال - ذی قعدة - ذی حجه «پس هر کسه که او آیالرده حج واجب اولدی» مقدمات حجی عمله گنورمگیله تلبیه دیمک و اشعار و تقلید ایتمک کیمی تلبیه عبارتدر بودکرلری دیمک دن (لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لك لا شريك لك) اشعار و تقلید اودر که حج قران و افراد ایدن کسه دوه نگ کوهاننی یاروب باشماقلارینی دوه نگ بوینندن آسماق لازمدر «پس جائز دگلدر جماع ایتمک، پیس سوز دیمک، دعوا ایتمک ایام حجده و هرگونه یخشی عمل ایتسه کز اونی الله تعالی بیلر پس آزوقه جمع ایدوگ بدرستی که آزوقه لرگ یخشی سی تقوی در» بعضی عربلردن حجه گیدن وقتده یول آزوقه سی گوتور میوب یولده حاجیلره کل (انکل) اولوردیلر الله تعالی اونلاره یورور که حجه گیدن یول آزوقه سی گوتورگ و آزوقه لرگ یخشی سی اوزنی اوزگه مالی یمكن ساخلا مفدر - ومندن قورخوگ ای قلب صاحب لری» که قلبه اولان عقلگ هدایتیله یخشی فی یمانندن حق ناقصدن تمیز و یررسکز (۱۹۸) زمان جاهلیتده حجه گلن آدم تجارت ایده بلمزدی الله تعالی او حکمی گوتوروب بویور «ضرر یوخدر سیزگ ایچون که الهمدن احسان ایتیه سگز» تجارت اتمک ایل «پس زمانیکه عرفاتدن کوچ ایتدکز پس ذکر ایدوگ اللهم مشعر الحرامده و ذکر ایدوگ اللهم نیجه که هدایت ایتدی سیزی» دین اسلامه «هرچند که بوندن سابق سیز هرآینه گمراه - لاردن ایدکز (۱۹۹) سوگره کوچ ایدوگ اویردن که خلق کوچ ایدر واستغفار ایدیک

فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا
وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ (٢٠١) وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (٢٠٢) أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ
(٢٠٣) وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا تَأْتِيهِ عَلَيْهِ مِن تَأْخِرٍ
فَلَا تَأْتِيهِ عَلَيْهِ لِنِ اتَّقَىٰ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (٢٠٤) وَمِنَ النَّاسِ
مَن يُعْجِبُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قُلُوبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ (٢٠٥)

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَأَحْبَبُ الْفُسَادِ
(۲۰۶) وَإِذَا قَبِلَهُ أَخَذَ اللَّهُ عِزَّهُ بِالْأَيْمِ فَحَسْبَهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادَ (۲۰۷)
وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ (۲۰۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

فائدن اونوع آدم واردرکه سنی تعجبه گنورر اونگ سوزی دنیانگ زنده گانگنده»
اظهار اسلام ایدوب سنگ حضورنده جوخ پرهیزکار واحسان صاحبی اولماقیله
اوزینی سگا نشان ویرر «واللهی شاهد گوسترر اوشیله که قبلنده در» یعنی سگا
آلد ایچر که مؤمن خالصدر « و حالانکه اودر دشمنلرک شدتلوراقی» مسامانلاره
(۲۰۵) زمانیکه قایدوب گیدرویا اینکه والی و حاکم اولار سعی ایدرکه فساد ایده یریونده
ویوخ ایده زراعتی ونسلی والله فسادی دوست دوتماز زمانیکه صاحب اختیار و
حاکم اولدی اونگ اطوار و حالتندن معلوم اولان رشد و صلاحک عکسنه فتنه و
قیل و قال سالوب زراعتلری یاندرار. انسانات و حیواناتی اولدرمک ایلله اولنلارک نسلنی کسر
یا اینکه اونگ شوملقی و کثرت ظلمی جهنمه الله تعالی یاغشی قطع ایتمک سببیلله
زراعتلر و حیواناتلر تلف اولار (۲۰۶) زمانیکه او آدمه دییلله که اللهم دن قورخ
اونگ عزتی اونی وادار ایدر گناهه» عزت و دولتی جهنمه موعظه ونصیحت اوکا
تاثیر ایتیمیور گناهه مرتکب اولار « پس بسدر اوکا جهنم» اونگ پیس عملنک
مقابلنده «ونه پیس دوشکدر» که اولندن اوتری مهیا اولوبدر. بواوچ آیه زهره قبیلله سنگ
حا کمی اخسن نام حقنده نازل اولوب که فصیح بلیغ آدم ایدی حضرتک خدمتنده
اظهار اسلام ویلان یره قسم یاد ایدردیکه من حقیقتنده مسامانم برگیجه اخسن
جماعتک زراعتنی یالندیروب دورت ایاقلارینی هلاک و فرار ایتدی (۲۰۷) «آدملردن بعضی-
سی واردرکه اوز نفسنی ساتار اللهک رضاسنی اله گتورمک ایچون و الله تعالی
بنده لرینه مهرباندر». بعضی تفسیرلرده مرقومدرکه بوآیه بلال و صهیب و عمار بن یاسر
واولنگ آتا و آناسنگ حقنده نازل اولوبدر مشرکلر اونلاری دوتوب عذاب ایدیر-
دیله صهیب دیدیکه من بر قوجه کیشی ام نه سیزله اولماقیمک سیزه بر خیری وار
ونه سیزک دشمنگزلله اولماقمک بر ضرری و مکده جوخ مال و متاعیم وارا اونلاری سیزه
ویریم منی آزاد ایدوگ مشرکلر بوکا راضی اولوب اونی آزاد ایتدیلر اما خباب
بن ارت و ابوذر و عمار قاجوب مدینه یه گلدیلر اما عمارک آناسی سمیه نی ایکی
دوهیه باغلیوب اولدوردیلر ویاسری قلیج ایلله اولدوردیلر. فخر رازی تفسیر کیرنده
نعلبی اوز تفسیرینده، غزالی احیاء العلومده، ابونعیم حافظ اوز مسندنده یازوبدرلر،
که بوآیه نازل اولوبدر علی بن ابی طالب ک شأنده اوگیجه که حضرت پیغمبرک

أَمَّا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَفَّاهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (۲۰۹)
فَإِنْ زَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۲۱۰) هَلْ يَنْظُرُونَ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمُسْكَّةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ (۲۱۱)
سَلَّىٰ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْكُمْ آلِيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ يَسَّةٍ وَمِنْ بَدَلٍ نِعْمَةٍ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ (۲۱۲) زَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (۲۱۳) كَانَ النَّاسُ

فراشنده یا قلوب حضرت غاره تشریف آباردی، زمانیکه حضرت علی یابندی جبرئیل
باشی اوسته و میکائیل ایاقی آلتندده دوروب جبرئیل دیدی بخ بخ کیمدر سنگ
مثک ای او طالب اوغلی الله تعالی سنه ملائکه لرینه فخر ایدر پس بوآیه یغمبر ۴مه
نازل اولدی (۲۰۸) ای مؤمنلر داخل اولوگ صلحه هامکر و تابع اولمیوگ شیطانک
قدملرنه «شیطانک پیروی سی اولمیوگ «بدرستیکه اوسیزگ بیوک دشمنکدر»
(۲۰۹) پس اگر دیندن چخاسکر سیزه دلیلار و معجزه لر گلندن صوگره» یعنی
محمد ۴مه ایمان گتوروب و کفایت قدری معجزه لر گورندن صوگره دوباره شیطان
تابع اولوب سوزونه باخمیوگ و اطاعت ایتمیوگ «پس بیلوگ که الله تعالی قادردر
و حکم ایدندر» حقله (۲۱۰) آیات انتظار چکورلر» و یول گوزلیورلر الهی تکذیب ایدنلر و
حال آنکه الله تعالی اونلارک عذرلرینی کسوب و اونلاره معجزه گوندروب هیچ
شیئی قالمیوب اونلارک هلاکتندن «مکراینکه اللهم امری گله اونلاره بولوت لارک
کولمکه لرینده» آغ بولوت لارده که مظنه رحمتدر اونلره غفله اوندن عذاب نازل اولو (و
ملائکه گله عذابه و هلاک اولماقه «الله تعالی امر ایده و جمیع ایشلر الله طرفنه
قایدیلار» (۱۲۱) «سؤال ایت بنی اسرائیلدن که تقدیر و یردیک اونلاره ظاهر اولان
آیه لر» و معجزه لر بعضی سی ایمان گتوردی بعضی سی انکار بعضی سی اقرار و
بعضی سی عوض ایتدی «هرکسکه تغییر و تبدیل ایتدی اللهم نعمتی» و او آیاتی که
اونگ جهنمه ایمانه کلمک نعمتی حاصل اتمک لازم ایدی عوضنه خیانتلری زیاد اولدی «اوندن
صوگره که نعمت اونلاره گلوب یتشدی پس بدرستیکه خداوند عالم شدتلو عذاب
ایدندر» و نعمت یتشدن صوگره کفران نعمت ایدنه شدتلو عذاب یتشملودر (۲۱۲)
زینت لو اولدی دنیانک زنده گانلقی کافر اولانلاره و ریشخنده ایدرلر مؤمن اولان
اشخاصه» اونلارک نقری جهنمه «واوکسلرکه پرهیزکار اولدیلر ریشخند ایدنلردن
یوخاری مرتبه ده درلر قیامت گونده و الله تعالی حسابسز روزی ویرر هرکسه که ایستر

أَمَّةٌ وَاحِدَةٌ قَبِلَتْ اللَّهَ التَّيَّيْنِ مَبْشَرَيْنِ وَمُنْذِرَيْنِ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۲۱۴) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَكْبِرِينَ الْبَاسَ عَاوِضًا عَوَازِلُ لَوْ اخْتَلَفْتُمْ لَقَالَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَأْتِ الْفَتْحُ قَدْ مَضَى أَمْرُكُمْ فَاسْتَلَوْا مَاذَا يَنْفِقُونَ قُلْ مَا نَنْفِقُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّذِينَ وَالْأَقْرَبِينَ نَصْرُ اللَّهِ قَرِيبٌ (۲۱۵)

(۲۱۳) جميع مخلوقات بر طائفه وبرمت ايديلر» مذهب حقده آدميله ادريس يالينكه نوح آراسنده يالينكه مذهب باطلده متفق ايديلر زمان جاهليتده كه پيغمبرلري يوخ ايدى عبارتدر ادريس، ياصالحك امتندن يالينكه امت عومى «پس الله تعالى پيغمبرلر گولدردى اونلاره بشارت ويرنار وقورخودالار اولان حالده ونازل ايتدى اونلاريله كتاب دوغريلقله تالينكه حكم ايده خلقك آراسنده اوشيتلرده كه اونده اختلاف ايتديلر واختلاف اتمدى اونده (كتابه) مگراوكسلر كه (اونلاره كتاب) ويريلمشدى» يعنى اونلاره كتاب ويريلمشدى كه او كتاب جهته اونلارگ آراسنده اولان اختلاف گوتوروله ولكن همان كتاب سبب اولدى اونلار چوخ اختلاف اتمكه «اولدن صوكره كه اونلاره دليل لر گلدى» واونلارگ آراسنده دوشن اختلاف «حسد جهته اولدى پس الله تعالى هدايت ايتدى اوز ايتتمكيه ايمان گتورنلري اوشيه كه اونده اختلاف ايتديلر» يعنى مؤمنلر اختلاف اولونان مطالبك حقيقتلى تا يوب حقه تابع اولديلار «اللهم اذنيه والله هدايت ايدر اوكسى كه ايستر دوغرى يوله» (۲۱۴) آيا گمان ايتدگنر» استفهام تعجب وچتين سايقا وپيغمبرى ومؤمنلري صبر وثابت قدملقه شجاعتلو ايتكم ايچوندر «بهشته داخل اولاستنر وحال آنكه بو حاله ديك سيزه گلميو بدر اوكسلرگ واقعه سى كه سيزدن قباق گچوبلر» يعنى حالا سيزه يتشميو بدر وسيز گورميو ستر اومصيت لرگ و واقعه لرگ مثلى كه سيزدن قباق اولان امتلر گوروبلر «يتشدى اونلاره برك ايشلر وضرلر» قتل، غارت، مملكتدن اخراج اولونماق كيى «ويرلرندن قويا ريلمش اولديلار» اونلاره يتشن شدتلر جهته زلزله اولمش كيى «اوزمانه كيى كه پيغمبر واوگا ايمان گتورنلر ديديلر نه وقت در اللهم نصرتى» ظلمك شدتى وزمانگ اوزونلقى جهته صبرلري تمام اولوب اللهم نصرت ايتديلر الله تعالى بيورور «خبردار اولوگ اللهم كومك ليكى ياخوندر» (۲۱۵) «سؤال ايدرلر سندن نه شئى الله يولنده صرف ايتسونلر ديگن هر شئى كه مالگزدن صرف

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا فَعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (۲۱۶) كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (۲۱۷) يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَقَالَ فِيهِ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدَعَ سَبِيلَ اللَّهِ وَكَفَرَ بِهِ وَالْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَأَخْرَاجَ أَهْلَهُ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقِتَالِ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدَّكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

اتسکڑ اول آنا آنا کڑه سوکڑه یاخون قوملر کڑه ویتیم لره و مسکین لره و یول کچنلره» صرف ایدوگ. سؤل اولولمشدی نفقه دن اما جواب بیان اولدی صرف اولونماق محلندن زیرا که محل صرف عمدہ و لازملودر علاوه هر چند آیدہ محل صرف سؤل او- لونمائی معلوم دکلدر اما اوندن دخی سؤل اولولمشدی نجه که روایت اولوب که عمرو بن جموح دولتو و قوجه کشی ایدی پیغمبر^ص دن سؤل ایتدی نه اتفاق ایدک مالمزدن و نه یره صرف ایدک پس همان آیه نازل اولدی «و هر نه خیر ایش ایدہ سکز پس خداوند عالم اونی ییلن در» (۲۱۶) «یازیلدی سیزه جهاد اتمک و او سیزه ناخوش کاور امید که سیز ناخوش دوتاسکز بو حالدہ بر شیئی که او سیزه کله جکده خیردر» جهادی بو حالدہ ناخوش دوتورسکز اما آخرتده سیزه خوش کله جک جهاد سببنه بهشته مستحق اولماق ایچون «و امید وار که دوست دوتاسکز بو حالدہ بر شیئی که او سیزه شردر» حرام اولان شیئلری بو حالدہ دوست دوتار سکز و حال انکه عاقبتی شر و مستوجب جهنم در «و الله تعالی ییلور و سیز بیلمور سکز» که له شیئی سزدن اوتری یخشوی و نه شیئی پس در (۲۱۷) «سؤل ایدر لر سندن حرمتلو آیالاردن» اشرف مخلوقات جمادی الاخری آئنده اوز بیبی سی او علی عبدالله بن جحشی بر جمعه بدر دعواسندن ایکی آی قباک کوندر دیکه شامدن قریش کاروانی کلمکه منتظر اولسون رجبگ اوچمچی کونی کاروان یتشوب عبدالله اوج نفر آدم اولدوروب ایکسینی اسیر ایدوب دوه لری یوکلریله کتوردیلر مدینه و لکن عبدالله او کونی جمادی الاخری نگ اوتوز- مجی گونی حساب اتمشدی قریش طائفه سی بو سوزی ایشدوب شهرت ویردیلر که محمد اشهر حرامده دعوا اتمکی حلال ایتدی و حال انکه او آیالار امن و امان آیالاریدر جهاده کیدنلره بو سوز آغر کلوب حضرتدن سؤل ایتدیلر اشهر حرامدن بعض تفسیر لرده سؤل ایدن مشرک لردر خبر آلدیلر «حرمتلو آیلرده دعوا ایتمکدن دیکلن یا پیغمبر او آیالارده دعوا ایتمک بیوک امردر و الله یولنه کتمکدن ساخلا مقدر و الله کافر اولماق

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۱۸) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ
هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۲۱۹) يَسْأَلُونَكَ
عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا كَبَرٌ مِّنْ أَثْمِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ

و مسجد الحرامه كتمكدن ساخلامقدرو مکه اهلنی مکهدن اخراج اتمك عبارتدر پیغمبری و مؤمنلری مکهدن اخراج اتمكدن وزر و بال و كناه جهتنه «چوخ بیوك كناهدر الله یاتنده و فتنه سالماق بیوك اقدرد آدم اولدورمكن» سؤاله جواب ویرندن صوگرا خداوندعالم مشرك لرگ شدت عداوت لرندن خبر ویرور «وهمیشه سیزله دعوا ایدرلر تاینکه سیزی دینگزندن قایتارالار اكر باجارسالار» بوكلمه استبعاد طریقلهدر یعنی باجاریامازلر «وهر كسكه دینندن دونه و وفات ایدهدا حالتده او شخص كافر در پس او آدمك عمللری هیچ اولار دنیاده» مسلمانلار كوردیكلری منفعت و ثمره اسلامدن «و آخرتده» بهشت و ثوابدن محروم اولارلر «و او شخصلر جهنم اودنگ یولداشلاری در اولار همیشه لیک جهنمده قالمالودیلر» (۲۱۸) «او كسلر كه ایمان كتوردیلر و او كسلر كه مکهدن مدینهیه كوچدیلر و جهاد ایتدیلر الله یولنده اولار امیدوار اولارلار اللهك رحمتنه» بو آیه نازل اولویدر عبدالله بن جحشك یولداشلیله رجب آینده دعوا اتمك خصوصنده و شهادت ایدر خداوندعالم اونگ یخشلقنه و بیورور كه «الله باغشایاندرد» او كناهیکه سهم و احتیاط سیزلیك جهتنه اولاردن صادر اولوب «ورحیمدر» ثواب و برمكه (۲۱۹) سؤل ایدرلر سندن شرابدن و قماردن دیككن كه اولارگ هر ایکسنی عمله كتورمكده بیوك كناه وار» اوندن اوتریکه هر ایکسی جمیع شرگ کلیدی در «و منفعت وار خلاق ایچون» شراب و قمارده كسب مال، کیف و وقت کیچورمك کیمی «و اولارگ كناهلاری نفع لرندن چوخدر» بو آیه اول اسلامده نازل اولمقه گوره حکم قطعی حرمت لرینه ویریلمیوب و قلبی اله كتورمك یولیه منفعتلری و ضررلری ذكر اولوب ایلكه اسلام بر قدر محكم اولدی فاجتنبوه آیه سیله بو حکم منسوخ اولدی «سؤل ایدرلر سندن نه شیئی خرج و مصرف ایتسونلر دیككن میانهرو قراریه رفتار ایتسونلر» نه بخل و نه اسراف اما عفو سوزنگ آشكار معنی سی باغشلامقدرد بو صورتده معنی بیله اولور كه دنیاده انسان نه قدر پول خرج و مصرف ایدهدا خلقك هاموسنی اوزندن راضی ایدهدا بیلمز اما دشمنلردن انتقام آلمیوب باغشلامقله دشمنلرنی اوزندن راضی ایدهدا بیلمز «هایيله الله تعالی بیان ایدر سیزه اوز آیت لرینی امید كه سیز فكر ایدهدسگز دنیا و آخرتده» و اولارگ امر لرینده كه صلاح و نفعلو اولانلاری اخذ ایدهدسگز (۲۲۰) «سؤل ایدرلر سندن یتیم

مَاذَانْفَقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ بَيِّنَ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ (٢٢٠) فِي الدِّينِ
وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُوا عَنْهُ فَأَخَوَانَكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ الْمَفْسِدَ مِنَ الْمَصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَيْنَاكُمْ أَنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (٢٢١) وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاتِ
حَتَّى يُؤْمِنُوا بِمَا لَكُمْ مِنْهُ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْبَبْتُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاتِ
حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلِبِئْسَ مَوْجِبُ خَيْرٍ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْبَجَكُمْ أَوْلَاكُمْ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ
يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْغَفْرِ بِأَذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (٢٢٢) وَيَسْأَلُونَكَ

لردين زمانيكه االدين ياكلون اموال اليتامى ظلما آيهسى نازل اولدى هر كسك ياتنده يتيم
وارايدى ياتندن چخاردى بو خصوصده ييغمبردن خبر آلديلار كه بيتم لريله انواع
رفتار اولونا الله تعالى ييورديكه يامحمد «ديكلن كه اونلاره اصلاح ويرمك خيردر»
اونلارگ ايشارينه دخل تصرف و اونلارله رفتار و شراكت اتمك اونلاردن كنار
اولماقدن ياخشى در «واكر اونلارله برلش سكر اونلار سز لرگ قرداشلار كزدر» دين
جهننه هميشه فرداش قرداشله كرك معاشرت اتسوك «والله تعالى بيلور فساد ايدنى
اصلاح ايدندن» بيلور كه كيمار يتيملرله رفتار ايدير اصلاح ايجون يا فساد ايجون
«واكر الله تعالى استهسه هراينه سيزى زحمته سالار» سيزه تكليف ايدر اونوع
امر كه سيز اونى عمله كنور ميكله زحمته دوشرسنر «الله غالبدر وحكم ايدندر حكمتله
٢٢١) «نكاح اتميوگ مشر كه عورتلرى ايمان گنورن زمانه ديك و هر آينه مؤمنه گنيز
ياخشى در مشر كه آزاددن هر چند سيزگ خوشكزه كله» مشر كه عورت واونى
جمالى و حالى و مالى جهننه دوست دوتاسنر «ومشرك لرگ نكاحنه ويرميوك مسلمه عورت لرگزى
مشركلر ايمانه كلن وقته ديك هراينه مؤمن قول ياخشى در مشر ك آزاددن هر چند كه سزگ خوشكزه كله»
مشركلر جمالى، مالى و حالى جهننه «اونلار» مشر ك و مشر كه لر «دعوت ايدر لر
اوده» يعنى كه ره كه اونگ آخرى جهنم اوديدر چونكه ارله عورت طبعنده قويولان
ميل و محبت سببه و بر طرفدن دخى نفسگ زورى و شيطانگ و سوسه سى ايله مشر ك طرف
مسلمانى اسلامدن دولدهر كه ره پس سزاوار اودر كه اونلارله قوم اولمياسنر «والله تعالى
دعوت ايدر بهشته و باغشلامقه اوز اذيله» يعنى جننه و باغشلامقه سبب اولان اعمالى
عمله كنورمكه كه عبارتدر ايمانندن و طاعتدن اللهك توفيقيله «ويان ايدر امر و
نهيى مخلوقاته اميد واره كه اونلار نصيحت قبول ايده لر» بقيه سى ٥ مجى سورهنك
٦ مجى آيه سنده ٢٢٢) «سؤل ايدر لر سندن حيضدن ديكلن او مردار و نجاستدر
بس كنار اولوگ عورتلردن حيض وقتنده و اونلارا ياخوناق اتميوگ (جماع)

عَنِ الْمَجْزِ قُلْ هُوَ آذَى فَاَعِزَّلُوا الْنِّسَاءَ فِي الْمَجْزِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا
 طَهَّرْنَ فَأَلُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (۲۲۳)
 نَسَاؤَكُمْ حَرْثُكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنْتُمْ وَقَدِمُوا إِلَىٰ نَفْسِكُمْ وَقَدِمُوا إِلَىٰ اللَّهِ وَاعْلَمُوا
 أَنَّكُمْ مَلَائِقَةُ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (۲۲۴) وَلَا تَجْمَلُوا اللَّهَ عِزًّا لَّيَالِكُمْ أَنْ لَا تُدْرِكُوا
 وَلَتُحْصَايَنَّ النَّاسُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۲۲۵) لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْوَ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ

پاک اولان زمانه دیک پس زمانیکه پاک اولدیلار (غسل ایتدیلر) کلون اولارک یانه
 او یردن که الله تعالی سیزه امر ایدبدر یعنی او یردن که اولاد طاب اتمک
 ایچون الله تعالی امر ایدبدر «بدرستیکه الله تعالی دوست دوتار کناهدن توبه ایدنلری
 و دوست دوتار پاکیزه لری» سو ایله اوزینی یویوب چرکی و نجاستی ازاله
 ایدنلری. اولاییلر که بو آیهده توبه دن مراد حیضلو عورتله یا خونلق حرام اولمقه
 گوره بر کس بو حرام عملی عمله کتورسه و صوگره توبه اتسه توبه سی قبول
 اولمقه اشاره اول (۲۲۳) «سیزگ عورتلرگز سزگ زراعتنکدر» زراعت یرگزدر
 تشبیه اولوندی عورتلر مرزعه یه اوٹا تخم سیمک کیمی رحمه منی داخل اولماقله
 «پس کتوریک اکیٹری هانسی یرده (یا هانسی زمانده) ایستورسنگز ایسه و کوندروگ
 اوزکز ایچون خیر ایش» صالح اولاد بو ار-عورت لک جهتنه اللهدن ایستیوگ که او
 عملنک ثوابی سیزه عاید اول «واللهدن قورخوگ و بیلوگ که الله ملاقات اید-
 جک سنگز» آزوقه حاضر ایدوگ که یولده آج قالمیاسنگز «و مزده ویر مؤمنلره»
 اللهک همیشه لیک نعمتیه (۲۲۴) اللهی اوز آندلارگزگ قرارگاه ایتمیوگ «والله آند
 ایچمکی تجارت و شغل لرکزه آلت اتمیوگ هرکس یالاندن آندایچه کافر و دوغریدن آندایچه
 کناه کار اولمقی حدیثده وارد اولوب یالاینکه اللهی مانع قرار اتمیوگ آندلارگزده دیمیوگ
 آند ایچمشم که هیچ بر کسه یخشیلق اتمیم بو تفسیره کوره معنی بیله اولور که
 او نوع قسم اتمک لنگز مانع اولماسون بوگا که «یخشیلق ایدمه سنگز» قوم لرکزه و
 فقیره لره «و پرهرکارلق ایدمه سنگز و اصلاح و یرده سنگز خلقک آراسنده والله ایشد-
 ندر» سزگ آندلارکزی «وبیلندر» سیزگ نیت لرکزی (۲۲۵) «الله سیزه عذاب
 اتمز بیهوده آندگز ایله» یعنی او آند جهتنه که قلبا آند ایچمیوب محض دلیل
 سوزگزگ تاکیدی جهتنه لاوالله و بلی والله دیورسنگز «اما عذاب ایدر اوشیئی
 جهتنه که کسب ایدبدر سزگ قلبگز» قلبا آندی اراده اتسه گز اونگ جهتنه هم
 کناهه مرتک اولورسنگز و همیده آنده عمل اتمه سنگز کفاره واجب اولار «والله

يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (۲۲۶) لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصًا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَأَوْقَانِ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۲۲۷) وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۲۲۸) وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبَعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ

باغشلیاندر» که لغو آند ایچمک جهته سیزه مؤخذه اتمور «تلمین در» سیزه عذاب کوندرمیوب اوقدر صبر ایذیر که یالان آند ایچمکه توبه ایده سنکتر (۲۲۶) «اوکسلر ایچون که ایلاء ایذرلر» ایلاء اودر که شخص آند ایچور که عورتله دورت آیدن آرتق یاخونلق اتمیه اوگا ضرر ویرمک ایچون «دورت آی منتظر اولماق» اختیاراری واردر «پس اکر رجوع ایقیدلر» آندی سندیریوب کفاره ویرمکیله «پس بدرستیکه الله تعالی باغشلیاندر» عورته ضرر ویرمک کنهانی «ورحم ایذندر (۲۲۷) و اکر قصد ایقیدلر طلاق ویرمکی پس الله تعالی ایشیدندر» طلاق «و خبرداردر» اونلارگ قلیلرته (۲۲۸) «طلاق ویریمیش عورتلر» اکر اونلارله طلاق ویرن زوج آراسنده مباشرت عمله کله و او عورت حیض کورن اولا «منتظر اولارلار اوز نفسلرینه اوج قرء» چولکه عورتلر کشیه کتمکه چوخ طالبه اولارلر اوگا کوره لازمدر که اوج دفعه حیض کوروب تمام اولانه کیمی کوزلیوب کشیه کتمه سونلر «و حلال اولماز اونلارا بو که مخفی دوتالار او شیئرلی که الله تعالی اونلارگ رحمارینده خلق ایذندر» حملدن، حیضدن، پاک اولمقدن عده تیز چیخوب تیزاره کتمکدن اوتری یا طلاق ویرن کشینگ حق رجوعنی باطل اتمک ایچون «اکر عورتلر ایمان کتوروبلریسه الله و قیامت کوننه (بو کیفیئرلی کزلتمسونلر) و اونلارگ کشیئرلی سزا واردر اونلاری قایتارمقه» سابق نکاحه ویردیکاری طلاقدن رجوع اتمکه «عده زمانده اکر کشیلرگ قصدی بو رجوعدن اصلاح ایسه» نه اینکه ضرر ویرمک «عورتلر ایچون حق واردر کشیلرده نجه که کشیلرگ حق وار عورتلرده یخشی لیک قراریه» او قاعده ایله که شریعتده و عادتده انکار و قبیح حساب اولمیه کشیلر کرک تکلیف اتمه سونلر عورتلره و عورتلر دخی تکلیف اتمه سونلر کشیلره او شیئرلی که تکلیف حقاری یوخدر «کشیلرگ بر درجه عورتلره زیاده حقاری وار» ار و عورتلیک سبیلرینده هر ایکسی برابر شریک لردر اما زوج اونی حفظ اتمک و اوگا نفقه و کسوه ویرمک فضیلتنه

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۲۲۹) الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَمَا سَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقْبِلَا حَدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقْبِلَا حَدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حَدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (۲۳۰) فَإِنْ طَاقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقْبِلَا حَدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حَدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۲۳۱) وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَيُلْفِنَ أَجْلَهُنَّ فَمَا سَكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

مخصوص صدر «الله تعالی قادر در وحکم ایدندر» قادر در احکامه مخالفت ایدوب اوبری شریکته ظلم ایدندن انتقام آلمقه و مصلحت ایله رفتار اتمکه (۲۲۹) «طلاق و یرمک ایکی در» او طلاقیکه کشینگ قایتماق اختیاری اولا ایکی دفعه در اوچومجی باین در که زوجک دخی حق رجوعی یوخدر «پس یخشیق ایله ساخلامق یا احسانله ایله آزاد اتمک» یعنی رجوع ایدن وقتنده یخشیق رفتار ایله ساخلیه یا طلاقنی و یروب آزاد اتمک ایله عورته احسان ایده «و حلال اولماز سیزه که اونلاره ویردیگز مهردن برشیئی آلاستز مکراینکه کشیله عورت قورخالار اوندن که عمله کتوره بامیهلر الله تعالی نگ امرلرنی» زوجیت شرطلرنی کوزله مکده «پس اگر قورخاستز که هر ایکیسی اللهک احکامنی عمله کتوره بلمیه جکلر پس کناه یوخدر اونلارا او زاده که عورت اولی فدا ویره» عورته کناه دکلدن که ارینه یول ویره که اولنگ عوضنده زوجی اوگا طلاق ویره و کشیده کناه یوخدر که عورتنگ طلاقنی و یرمک مقابلنده اونگ فدیسهنی قبول ایده «بودر اللهک حدلری پس بوسر» حددن تجاوز اتمیوگ و هر کسکه الله تعالی قویدیقی حددن کچه پس اونلار ظالمدر» (۲۳۰) پس اگر کشی عورته طلاق ویره» اوچومجی طلاق «پس روج ایچون حلال اولماز او عورتی ترویج اتمک او طلاقدن صوگره تا اینکه او عورت نکاح اولا زوج آخره پس اگر ایکمجی زوج اوز خواهشی ایله او عورته طلاق ویره اوصورنده کناه یوخدر که بر برینه قایدالار» کشی عورتی و عورت کشینی دوباره هر ایکی طرفک خواهشیله اختیار ایدهلر «اگر هر ایکیسی ظن ایدهلر که عمله کتوره جکلر اللهک حدودنی» و شرعه مطابق رفتار ایده جکلر «بونلاردر اللهک حدلری و قراری بیان ایدر اونی او قومه که عالم اولارلار (۲۳۱) «زمانیکه طلاق ویردیگز عورتلرگز و عده مدتی تمام اولماقه یتشه» زوج خواهش ایده زوجسهنه رجوع اتمکی «پس اونلاری ساخلیوگ معروو ایله» رجوع ایدنده قصدگز موافق قاعده

اَوْسَرَحُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ وَلَا تَنْسِكُوْهُنَّ ضَرَارًا تَعْتَدُوْا وَمَنْ فَعَلَ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَتَّخِذُوْا آيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَا اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ
وَالْحِكْمَةِ بِظَنِّكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ (۲۳۲) وَاِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ
فَلْيَنْ اَجَلِهِنَّ فَلَا تَمْضُوْهُنَّ اَنْ يَكُنَّ اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ذٰلِكَ
يُوعِظُ بِهِنَّ كَاَنْ مِنْكُمْ يَوْمَئِذٍ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاطْهَرُوْا اللّٰهُ يَعْلَمُ
وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ (۲۳۳) وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِّئِنْ اَرَادَ اَنْ يَتِمَّ الرَّضَاعَةُ

ساخلامق اولانه اينكه ضرر ویرمك قصديله و اگر خیالنگز رجوع ایتمك و معروف
نیقیله ساخلامق اولماسه اوصورتده ال چكوك « معروف قاعده ايله » تا عده سی
تمام اولوب اوز نفسنه مالکه اولسوك « واوللاری ضرر خیالیله ساخلامیوك تا اینکه
اونلاره ظلم ایده سگزر » رجوع ایدن وقتده خیالنگز اویبچاره لره ضرر ویرمك اولماسوك
که اوصورتده سزگ طرفنگزدن عورت لر حقنده تعدی و ظلم اولار « وهرکس ضرر
ویرمك قصديله رجوع ایتسه هر آینه اوز نفسنه ظلم ایدوبدر و اخذ ایتمیوك اللهم
آیاتنی اتمهزا یونیلله » واونده گوستریلن امر ونهی لری یونگول حساب ایتمیوك ذکر لر
هاموسی تا کید ایچولدر » یادنگزه گتوروك اللهم سزه اولان نعمتنی » که عورتلرگ
لفسرنی و مال لرینی سیزه حلال ایدوب « واوز اذکه نازل ایدوب سیزه کتاب و حکمتدن
موعظه ایدر او نیله سیزه » تا اینکه سیزده نصیحت قبول ایده سگزر « قور خون اللمدن و بیلوگ که
الله تعالی هر شیئه عالمدر » (۲۳۲) زمانیکه طلاق ویردنگز عورتنگزه و عورتلر یقشدیلر عده ساخلامق
مدته یعنی عده مدتی تمام اولدی پس منع ایتمیوك که اونلار لکاح ایده لر ز وچ لرینه « بوآیه یا خطاب
دراولمچی ز وچلره که عده تمام اولاندان سوگزه اونلار ز وچ جدید اختیار ایتمکه مانع اولماسونلار
یا اینکه خطاب ولی لره در که اونلارگ عده سی چیخاندن سوگزه تازه ارا اختیار اتمکه مانع اولماسونلر
» اگر اونلارگ آراسنده (زوجه مطلقه ایلز وچ جدید آراسنده) راضی لک عمله گله یخشی-
لیک ایلله بوا امر ونهی ایلله الله تعالی نصیحت ایدیر او کسلره که ایمان گتوروب لر اللهه و قیامت گوته.
مذکور عمللر سزگ ایچون فعلو و پاکیزه در و صلاحی و نفعی الله بلور اما سیز بیلمور-
سگزر « علمنگزگ آزلقی جهتنه (۲۳۳) آنالار سود ویرلر اوز اولاد لرینه ایکی ٹیل
تمام او عورت ایچونکه اراده ایده که سود ویرمگی تمام ایده » یعنی اگر عورت
سود ویرمك ایستیه و اگر سود ویرمك ایستیه ز وچ اختیار یو خدر اولی و ادار
اتمکه و آنالر اولادنه ایکی ٹیل سود ویرر سوزی بوگذا دلالت ایدیر که سود
ویرمك اونلارگ حقیدر آنالگ اختیار یو خدر اوشاقی آناسندن آلماقه

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ الْاَوْسَعُهَا لَا تَنْظَارُ وَاللَّهُ
يَوْلَاهَا وَلَا مَوْلُودَ لَهُ يَوْلَاهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا
وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُسَنِّضُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ
مَا تَتِيمَ بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (۲۳۴) وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ
مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَضَّعْنَ بِنَفْسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (۲۳۵) وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

اگر آنالار خواهش ایدلهلر سود ویرمگی «وآتایه واجبدلر سود ویرگی عورتگی
لفقه وکسوده سنی عرف و عادت قاعده سیله ویره تکلیف اولولنماز بر نفس مگر طاقت
قدریله» آتا و آنا بر بریسه گرک تکلیف ایتیمه قدرت و قوتندن زیاده اولان امرلری
بو قرارله که «آنا ضرر ویرمه سون زوجه اولاد جهته» مثلا آنانگ آتایه
غضبى دوتماق یا اولدن رنجیده اولماقی جهتنه اوشاقه سود ویرمه یا اینکه عورت
اوشاقه باخماق سببیل آتا نگران قالا یا اینکه زوجه تازه حملدن قورخوب زوجدن
اوز افاق ایدله «وآنا ضرر ویرمه سون عورتنه اولادی سببیل» یعنی اولادی آناسنگز الندن
آلمیه وسود ویرمک ایستین صورتده مانع اولمیه یا حملدن قورخوب عورتیله یا خونلیک
اتیمه «وارنه ده بونگ مثلی لازمدر» یعنی آتایه واجب اولان آنانگ وارنه دخی لازمدر
که اوقرارله اولادگی آناسیله رفتار ایدله «اگر آتا و آنا اوشاقی سوددن آیرماق ایستیهلر
ایکی ثیلدن قباق هر ایکسینگ رضاسی و مصلحتی ایلله اوللابه برگناه یوخدر» هرایکی
طریق رضاسی شرط اولماق محض اوشاقگی صلاحنی گوزله مک ایچوندر «واگر
ایستیه سگز که اولادگز دایه طلب ایدله سگز سزه گناه یوخدر زمانیکه اوشاقی تسلیم ایتدگز
دایه لره معروف و عادت قراریله سود ویرمک حق ویره سگز و قورخوگ اللمدن»
دایه لرگ حققی کسمیوگ «وبیاوگ که الله تعالی گورندرسیز ایتدگز عمللری» (۲۳۴) اوکسلر که
سیزلردن وفات ایدر و اونلاردن عورتلر قالار لازمدر که گوزلیله دورت
آی اون گون «عده ساخلیوب اره گیتیمه لره زمانیکه اوللارگ عده ساخلامق مدتی یتشدی پس سیزه
(ای ولی و وارثلر) گناه یوخدر او عملده که عورتلر اوز نفسلری ایچون یخشی عمل
ایدوبدر» زوج جدید خیالنه دوشمک یازینت ولباس قبول ایتمک کیمی «والله تعالی
خبرداردر سزگ عملگزه (۲۳۵) سیزه گناه یوخدر اوشیئی ده که کنایه ایلله خبر ویردگز
عورتلری ایسته مکدن» یعنی مطلقه اولوب عده سی تمام اولماش عورتلره خواستکار

فَبَاعِرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النَّسَاءِ أَوْ أَكْتَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنْكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ يَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزَمُوا عَقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَعَلِّمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَعَلِّمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ (۲۳۶) لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسَعِ قَدْرَهُ وَعَلَى الْمَقْتَرِ قَدْرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْخَيْرِ (۲۳۷) وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنُصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي

اولوب آشکار اظهار مطلب ایتیموب کنایه ایله دیمک گناه دگلدر مثلاً دیه که سن نه گوزل سن، نه عاقل سن یامن او عورتی ایسترمکه سن صفته اولا وسائر اونوع کنایه لو سوزلر که عورت اوزگه شخصه گتمگی خیال اتمیه «یا اینکه معضی دوتدکز اوزیا تکزده» هچکسه خواه مطلقه یه ویا باشقه کسه دیمه دکز که من سنی آلاق فکرندام «الله تعالی بیلور که سیز تیزلیک ایله او عورتلره ذکرایده جک سیز» اونلاری ترویج اتمگه دلالت ایدن سوزلری هم سیزگ اونلاره رغبتکز جهتنه وهمیده اوواهمه دن که باشقه آدم سبت ایدوب خواستکارلق ایده پس بولوع سوزلری اونلاره دیمگک ضرری یوخدر دیوگ «اما وعده ویریلمز او عورتلره خلوت (یعنی فلان یر وفلانگ ایوی وعده یریدر) مگر اینکه دیه سکز عرف وعاده مطابق سوز و قصد ایتیموبک نکاح عقدنه تالاینکه یاز بلمش عده ومدت تمام اولا و بیلوگ که الله تعالی عالمدر سزگ قلیلرکزده اولانه پس قورخون و بیلوگ که الله تعالی باغشیلندر» اوزادیکه قصد ایتمسکز اما عمل ایتیموبسکز «وحلیم در؟ تیز عذاب ایدن دکلدر، ایتمدکز عمله آنجق قصد ایتمک مقابلنده عذاب ایتمز

(۲۳۶) «گناه یوخدر سیز» نه گناه وار ونه مهر جهتنه نه شغل ذمه لیک «اگر طلاق ویره سکز مادامیکه اونلاره ملاقات ایموبسکز تالاینکه معین ایده سکز اونلارا یچون فریضه مهر» مطلقه غیر مدخوله ایچون نکاح جاری اولان وقتده مهر تعیین اولوبدر یسه نصف و یرمک واجبدر اگر مهر معین اولماسا «اونلاره منفعت و یرگ دولتو شخصه اونک اندازه سیله وفقیر آدمه اونک اندازه سیله نفع و یروگ اولوع نفع که عرف وعادت اونی تحسین ایده حق اولوبدر احسان ایدندلره» فقه و حدیث کذا بلرند معروف بودر: دولتو بواو یا بر خدام متوسط بردست لباس فقیر بر درهم یا بر اوزوگ تفصیلی فقه کتابلارنده (۲۳۷) و اگر طلاق ویره سکز عورتلرگز اونلاره ال اوزاداندن سابق احوالنده اونلارگ نفعنه مهر واجب ایتمسکز پس معین ایتدکزگز نصفی» عورته یتشر «مگر که اونلار اوزلری باغشیه یا اوکس باغشیه که اونک النده در نکاحی باغلامق» عبارتدر ولی دن که اونلارگ نکاحنه

يَدُهُ عَقْدَةُ السَّكَاحِ وَأَنْ تَقُوا اقْرَبَ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ لِيَنْكُمُ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
 (۲۳۸) حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَى وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ (۲۳۹) فَإِنْ خِفْتُمْ
 فَرَجَلًا أَوْ كَبَاءً فَأِدَّاءَ أَمْنَتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ (۲۴۰) وَالَّذِينَ
 يَتُوقُونَ مَتَكُمْ وَيَدْرُونَ أَرْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَرْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ اخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجَ
 فَلَا جَنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَا فِي أَنْفُسِهِمْ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۲۴۱) وَلِلْمُطَلَّقاتِ

مباشرت ایدوب «و اگر باغشایاستز تقوی به یاخونراقدر» عبارتدرکشی مهری و یروب
 زوجهنگ عفونه منتظر اولمیه «یادگزدن چخارمیوگ اوز آراگزده احسان اتمگی»
 بعضگز بعضزده اوز آراگزده احسان ایدوگ «بدرستیکه الله سیزگ عملگزدن
 خبرداردر (۲۳۸) حفظ ایدوگ نمازلاری و مداوت ایدوگ وسطده اولان نمازه و دوروگ
 اللهدن اوتری دعا ایدن حالده» صلوة وسطی بعضی تفسیره گوره ظهر نمازیدر
 وسطده واقع اولماقه بناء صبحدن صوگره عصردن قباق بعضی احادیثه گوره صلوه
 وسطی نماز یومیه آراسنده مخفی در لیله قدر کینی صبحدن ابتدا ایدنده عصر اورتا
 نماز اولور ظهردن ابتدا ایدنده شام وسطی اولور هلم جرا (۲۳۹) «پس اگر
 قورخدنکز» اوغریدن یایرتجی حیوانلاردن «پس قیلوگ سواره یاپیاده اولدقنکز
 حالده پس زمانیکه خاطر جمع اولدکز» محل امنه یتشمکه «پس ذکر ایدوگ اللهم
 یعنی نماز امن قیلوگ «نجه که الله تعالی تعلیم و یروبدر سیزه اوزادی که بلمورسگز»
 شریعتدن و کیفیت نمازدن (۲۴۰) «اوکسلرکه سیزدن وفات ایدوبلر واونلارگ
 عورتلری قالبلر و وصیت ایدوبلر عورتلرینه بر متاع بر ثیله دیک» بو قرارله
 که عورتلر اومدده اوندن منتفع اولالار مسکنلرندن خارج اولمازلار» یعنی وارثگ
 اختیاری یوخدر اونلاری خارج اتمکه. اول اسلامده کیشی وفات ایدن وقتده قاعده
 بیله ایدی که اصل مالدن بر ثیل عورتنه نفقه وکسوه و مسکن ویریلوب صوگره
 ارث آپارمیلوب زوجگ ایویندن گیدردی بو مسئله نسخ اولدی ربع و ثمن آیله
 ایله بوگماگوره خداوندعالم بیورور که «اگر عورتلر چخوب گیدهلر سیزه بر
 کناه یوخدر او عملده که عورتلر ایلدیلر اوز نفسلرینه یخشیلقدن» مثلا اوزینه زینت
 ویرمک و زوج جدید خیالنده اولمق کیمی «و الله تعالی غلبه ایدن و حکمتله رفتار ایدندر
 (۲۴۱) طلاق ویریلیمیش عورت ایچون بر حصه وارد ریخشی لیک ایله اونی ویرمک
 سزاواردر پرهیزکارلره» هر کس عورتنه طلاق ویرسه خواه دولتلو و خواه فقیر
 گرکزدر اوگما بر شیئی ویرسون که دست خالی اولماسون بوغده مویر، لباس، پول کیمی

امام حسن ۴ هیچ عورته طلاق ویرمدی مگر که اوگما پای ویردی حتی مین قریل
دخی وارددرو بو امر استحبابیدر نه وجوبی باینکه طلاق رجعی ده عده گونلرنگ
فقه سفندن عبارتدر (۲۴۲) هایله خداوند عالم بیان ایدر سیزه اوز آیتلرینی امید که
سیز عاقل اولاسنیز» (۲۴۳) «آیا گورمرسن اوکسلی که خارج اولدیار اوز شهرلرندن
اولمک قورخوسندن و اولار نچه مین نفرایدیلر پس الله تعالی اولاره بیوردیکه
اولوگ صوگره الله اولاری دیریلندی بدرستیکه الله تعالی تفضل و مرحمت صاحبی در
خاقله اما خلقک چوخی شکر اتمزلر» ذکر اولان طائفه شامک قربنده واسط شهرنگ
یاخونقنده اولان بر قریهنگ حننده در اولار نچه مین نفرایدیلر طاعون ناخوشلقی
اولارک شهرنه چوخ دوشردی دولتولری شهردن چیخوب گیدردیلر فقیرلری
قالاردی و قالارلرک چوخی اولردی و گیدنلردن آز آدم اولردی پس اوجماعتک
یرده قالانلرنگ رأی بو اولدیکه هروقت اولارک شهرنه طاعون دوشسه هاموسی
شهردن چخسونلار زمانیکه اوشهره طاعون دوشدی شهر اهلنگ هاموسی شهردن
چخوب قاچدیلار اولوگ قورخوسندان تاینکه برکنده یتشدیلر و اویرده قالب
اولمکن خاطر جمع اولدیلر الله تعالی اولارک هاموسنی بردن اولدوردی اولارک
بدنلری چورویوب سوموکلری قالوردی بنی اسرائیل پیغمبرلریندن بریسی که مشهور
حزقیل دراوکننگ یالندن کچنده اولاری کوروب آغلادی و عرض ایلدی پروردگار اگر
ایسته من اولاری بر ساعتدیر لدرسن وحی کلدیکه آیدوست دوتارسن اولاری احیاتمکی
عرض ایتدی بلی پس خداوند عالم اولاری او پیغمبرک دعاسیله دیریلندی بعضی
حدیث کتابلرینده وارد اولوبدر که بو کیفیت لوروز بایرامی کوننده اتفاق اولوبدر
پیغمبرک اولارک اوستنه سوسیمه کی ایله ۶۰ ۳۲۰ ایل بوندن سابق الله تعالی طرفندن
حقیقی قانون کتورن پیغمبر اکرممز بویوروبدر که بر شهرده ناخوشلق اولسه
او شهره گتمیون و اولدو قنکر یرده ناخوشلق واریسه چخمیون یعنی او ناخوشلقی
باشقه یرلره آپارمیوگ همان قانونی بو زمانلرده جمله طبیبلر باشه دوشوب همین
خیال ایله قارتین بنایدوبلر (۲۴۴) الله یولنده جهاد ایدوگ «دعوادن قاچماق اولومدن نجات ویرز

فِيضَاعُهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقِضُ وَيَسِطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَوْنَ (۲۳۶) أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَأِ مِنْ
 بَنِي إِسْرَآءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذِ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ آيَاتٌ لَنَا لَمَّا آمَنَّا تَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ
 أَنْ تَتَّخِذَ عَلَيْكُمْ الْقِتَالَ الْآثَاتِلُوا قَالُوا وَمَالُنَا الْقِتَالَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا
 وَإِنَّا تَمَتُّوا قَلْبًا كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالَ تَوَلَّوْا الْأَقْلِيَاءَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ (۲۳۷) وَقَالَ
 لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ
 بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ

«وویلوا که اله تعالی ایشدنددر» دعوان قاجانلارگ سوزلرینی «خبرداردر»
 قلیلرینده دوتدقلرینی (۲۳۵) کیمدر او کسه الله بورج ویره کوزل بورج «هرکس
 بورج ایستین شخصه بورج ویره اللهدن اوتری باشقه منفعت کوزله میه «پس
 الله تعالی آرتورار اولنگ ایچون چوخ مقابل لر» بورج ویردیکی مبلغدن «والله تعالی
 آلا و آچار» فقیرایدر ودولتلو ایدر، وسعتنر اولان وقتده بخل اتمیوگ «وانگ
 طرفنه قایداجاسنر» سیزه جزا ویرر او قرارله که باشقه لرله رفتار ایدوبسگر
 (۲۳۶) «آیا گورمدگ وباخمدوگ او طایفه یه بنی اسرائیلدن موسی دن صوگره زمانیکه
 دیدیلر اوز پیغمبرلرینه که بزه بر پادشاه برانکیخته ایت تاینکه الله یولنده دعوا
 ایدگ» یعنی آیا بوکیفیتنگ علمی سکا یتشوبدر بنی اسرائیل اشموئیل پیغمبره دیدیلر
 او سوزلری «پیغمبر اولارا دیدیکه آیا سیز امیدوارسنر که اگر جهاد سیزه واجب
 اولا وسیز دعوا تمیه سنر» بو سوز جماعتدن بیعت آلمات حکمندهدر «دیدیلر بزه
 نه اولوبدر که الله یولنده دعوا تمیک و حال انکه بز اخراج اولمشوک اوز شهرلریزدن
 و اولادیزدن پس زمانیکه اولاره دعوا اتمک امر اولسوندی دال چوکوردیلر
 قایتدیلر مکر اولاردن برآزی و الله تعالی عالمدر ظالمه» وانلارنگ عملرینه
 (۲۳۸) «اولارگ پیغمبری اولاره دیدیکه بتحقیق مبعوث ایتدی الله تعالی طالوتی
 پادشاهله دیدیلر که نه طالوت بزه پادشاه اولار و حال انکه پادشاهله بز اونن
 لایقراق و سزاواروک و حال انکه اوگما ویریلمیویدر وسعت مالندن» یعنی نه پادشاه
 اولار و حال انک دولتی یوخدر «پیغمبر دیدیکه بدرستیکه الله تعالی اونی اختیار ایدبدر
 سیزه و آرتوق ایدبدر اولی فضیلت و وسعت علم و بدن جهتنه و الله تعالی ملکنی ویرر
 هرکسه که ایستر» القصه طالوت بنی اسرائیل نسلندن ابن یامین بن یعقوب سبطندن
 فقیر، پریشان حال، اولاغیله خلقه سوکتوروب کنران ایدن آدمیدی ایلکه بنی اسرائیل
 اوزلرنگ پیغمبرلندن خواهش ایتدیلر که دعا ایلسون تا اینکه الله تعالی اولارا بر

وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلِكًا مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَآلَهُ وَاسِعَ عِلْمٍ (۲۳۸) وَقَالَ لَهُمْ نَسِيِّمُ أَنْ آيَةً مَّا أَنَا بِمَلِكٍ أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا (۲۳۹) فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَّمْ يَلْطَمِهِ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً يَدَهُ فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٌ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّادِقِينَ

پادشاه تعیین ایتسوگ که اونگ سرکرده لکیله عمالقه قوميله الله یولنده دعوا ایدله
اما امیدلری اوایدی که یهودا سبطندن اونلارا پادشاه اولاجاق زیراکه قاعده اونلارگ
آراسنده قدیم زماندن ایله اولمشدیکه نبوت لاوی اولادندن وسلطنت یهودا اولادندن
اولوردی ایلکه پیغمبر دعا اتدی الله تعالی خبر ویردیکه طالوتی اونلاره پادشاه
ایتدیم پیغمبر بو احوالاتی بنی اسرائیلله خبر ویروب بو خبردن تعجب ایدوب دیدیلر
که طالوت فقیر آدمدر بز اوندن سزاواروق پادشاهلقه پیغمبر بیوردیکه پادشاهلق
الله النده در هر کسی ایستیه پادشاه ایدر هر کسی ایستیه پادشاهلقی اونگ الندن
آلار خلاصه اونلار طالوتگ پادشاهلقه راضی اولوب پیغمبردن سؤل ایتدیلر
طالوتگ سلطنت علامتی (۲۳۸) «اونلارگ پیغمبری اونلارا دیدی که پادشاهلق علامتی
اودر که کلر سیزه تابوت که اولده سکینه و آرام اولماق واردر الله طرفندن و
موسی اولادندن وهارون اولادندن قالان مفرکاتگ بقیه سی واردر که اونی ملائکه
کتورر بدرستیکه بونده علامت وارسزگ ایچون اکرسینر مؤمنلر اولاسز»

بقیه القصه سکینه و تابوت هرایکسی بر شیئی در هرچند تواریخده هر بریسنی آیری
شیئی حساب ایدوبلر بهر حال سکینه نه ایسه تابوتگ ایچنده اولاردی. اما تابوت
همان او صندوقدر که موسی لگ آناسی موسی لی اوگا قویوب اونی دریاه آمشدی
بو تابوت بنی اسرائیل آراسنده قالوردی موسی وفات ایدن وقتده توراتک لوحلری
وموسی ننگ زرهنی واونگ یاننده اولان آیات نبوتی و تابوتگ ایچینه قویوب وصیسی
یوشع بن نونه تسلیم آمشدی تابوت بو حاليله قالوردی تالیکه اونی خفیف سایوب
اوشاقلار کوچلرده اوليله اوینوردیلر وقدر که تابوت بنی اسرائیل آراسنده عزیز
ایدی بنی اسرائیل طایفه سی دخی نهایت عزت و شرافت ایله کون کچوروردیلر
زمانیکه باشلادیلر معصیت اتمکه و تابوتی خفیف سسایقه الله تعالی تابوتی اونلارگ
آراسندن کوتوردی زمانیکه همین پیغمبردن سؤل ایتدیلر او پادشاهگ خصوصنده

الشَّابِرِينَ (۲۵۰) وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أقدامَنَا

و اونگ علامتی خبر آیدیلر پیغمبر بیوردیکه او پادشاهگ علامتی اودرکه تابوت سزه کنهده کلوب یقشر او تابوتگ خاصیتی اودرکه سکینه در یعنی هانسی طایفه نگ آراسنده اولسا او طایفه دایانوب الله طرفندن یقشن فوته کوره دعوان قاجماز و او تابوتی ملائکه لر کوتور نصرت دن اوتری (۲۴۹) ایلکه بنی اسرائیل طالوتگ ساطنته راضی اولدیلا و کوستریلی علامت لر اوتده ظاهر اولدی و تابوت الله طرفندن یقشدی طالوت اونلارا سرکرده اولوب عمالقه ایله جهاد اتمکه عازم اولدیلا «ایلکه طالوت قوشونی ایله اوز شهر لرندن آیریلدیلا طالوت دیدیکه بتحقیق الله تعالی امتحان ایدم ~~چکدر~~ سیزی آرخ ایله پس هر ~~کسکه~~ او اوسودن ایچسه مندن و منم تبعه مندن دگنلس و هر کسکه اوندن دادمادی او آدم مندن در مگر ایچن وقتده بر کف (آوج) ایله گوتوره پس ایچدیلا اوسودن مگر اولاردن آزی» ۳۱۳ نفر دن سوا هاموسی ایچدی بونلارگ بعضی سی دادمادی بعضی سی کفیه گوتوروب ایچدی. بقیه القصة طالوت فلسطین طرفنه گیدن وقتده اشموئیل پیغمبر اوگما خبر ویردیکه بو قوشوندن بر آز جماعت سکا تبعیت و باقیسی تخلف ایدم چکبر بونگ علامتی اودرکه بو سفرده بر بیابانه یقوشه جاسگنر که قوشون اهلنه سوسوزلق غلبه ایدم چک و قیافلارنه چخان سویه یقشنده اوسودن هر کس ایچسه و آزوقه گوتورسه اللهم غضبه گرفتار اولوب یولده سوسوزلق شدتدن هلاک اولوب گتمکه حرکتی قالمیوب و جهاد ثوابندن محروم اولارلر اما هر کسکه آنجق بر ایچم قدری سوا ایچ سکا تابع اولوب جهاد فیضی تاپا جقدر بو احوالاتی طالوت لشکرینه خبر ووروب هاموسی متمهد اولدیلا که اونگ فرماننه عمل ایدم لر اما ایلکه اردن چاینه یقشدیلر سوسوزلق شدتدن قوشونگ چوخی اوزلر نی سویه سالدیلار هر کس که آز ایچدی سیراب اولدی هر کسکه تکرار ایچدی دوداقلاری قارالوب دخیده سوسوز اولوب طالوت ایله گیده بلمیوب تخلف ایتدی آنجق ۳۱۲ یادورت مین هر اولیله جهاده عازم اولدیلا و یتمیش آلتی مین نفر کروه قالدیلا «زمانیکه طالوت و آلیله اولان مؤمنلر نهری کچدیلا اولار دیدیلر که بو گون بزیم طاقتمز یوخدر جالوته و اونگ لشکر نه. اوکسار که یقین اتمشدیلر که حقیقته اولار اللهم رحمتنه ملاقات ایدلر در دیدیلر که آز طایفه واردر که چوخ طایفه یه غلبه ایتدی اللهم اذینله والله صبر ایدنلریله در» و الله اونلره کومک در (۲۵۰) «زمانیکه مقابل اولدیلا» طالوت و اونگ باشنده اولان ۳۲۳ نفر مؤمنلر که سوا ایچمدهیلر

وَأَنصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (۲۵۱) فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاتَّبَعَهُ اللَّهُ
الْمَلِكُ وَأَبْكَمَهُ وَعَلَّمَهُ تَمَاشَاءَ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ
وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ (۲۵۲) تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ (۲۵۳) تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ

جزو
۳

مگر بر ایچم «جالوته و اونگ قوشولنه دیدیلر که پروردکارا توك و دولدور بزه
صبری و ثابت ایت بزیم قسم اریمزی کافر اولان قومه (۲۵۱) پس الله تعالی نگ اذنبه
سندیدیلر مؤمنلر اونلاری و داود اولدیردی جالوتی و الله تعالی ویردی اوگما
هم پادشاهلق و همی نبوت و تعلیم ایتدی اوگما او علمدن که الله ایستر»
بقیه القصة الله تعالی وحی گوندردی اشموئیله که جالوتی اوکس قتله یتوره جکدر که موسی نگ
زهری (دعاده قلجدن ساخلانقه دمیردن قایریلمش لباس) اونگ قدینه دوزگله
نه اوزون اولا و نه قصه و اوزیده لاوی بن یعقوب اولادندن در. آدی داود بن اسی.
اسی (ایسا) نگ اون اوغلی واریدی هاموسندن کوچکی داود ایدی ایلکه طالوت بنی اسرائیلی
جالوتگ دعواسینه تکلیف ایتدی زهری هر کسگ اگتنه اورتدی ایسه کمیسنه اوزون
گلوردی کیمی سنه قصه اوجمله دن اسی نگ دوقوز اولادی دخی بو قرار اولدی
طالوت اسایه دیدی که آیا بونلاردن سوا گنده اولادگ وار یانه جواب ویردیکه
بر او غلیمده وار هاموسندن کوچک در قویونلارگ یاننده قویمشم امز ایتدی که آدم
گوندر و بر اولی گتوره ایلکه آدم گیدوب حضرت داودی چاغردی گلن وقتنده
النده بر ساپانت (دش آتماق آلتی) واریدی اوچ کوچک داش یردن گوتور و بر
توبره سنه قویدی داود شجاعتلو و قوتلو آدمیدی زمانیکه لشکرگاه حاضر اولدی
موسی نگ زهرنی اگتنه گیدی اوگما مساوی اولدی داود گلوب جالوتگ برابرند
دوردی جالوت فیله سوار اولوب باشنده تاج و آننده بر یاقوت واریدی که ایشیق
ویریدی و قوشونی قباقلنده صف چکمشدی داود اودا شلاردن برینی گوتور و بر
ساپانته قویوب آتدی جالوتگ لشکرنگ ساغنه دوشدی بریسی آتوب صول طرفنه
دوشدی و برینی آتوب جالوتگ آننده اولان یاقوتگ اوستندن دگوب مغزنه داخل
اولوب یره دوشوب مقتول و لشکری مغلوب اولدی اوندن سوگره الله تعالی داوده
نبوت و پادشاهلق کرامت ایتدی «اگر الله تعالی دفع اتمسیدی خالقگ بعضی سنی بعضی سی ايله
هر آینه یر فاسد اولاردی» یا ایزکه یر اهلی فساد ایدردیلر «ولکن الله تعالی تفضل صاحبی در
عالملرگ اهللرینه (۲۵۳) بودر اللهک آیت و علامتتری» نچه مین نفرگ احوالی، طالوته سلطنت
ویرمک، تابوتی گتورمک، جالوتی اولدورمک بر اوشاقت آنده و داودی پادشاه و پیغمبر

دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ مَا اقْتُلَ الَّذِينَ
 مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَنُفِخَ مِنْ أَمْنٍ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ
 وَلَوْشَاءَ اللَّهُ مَا اقْتُلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ (۲۵۴) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا عَمَارَ قَنَا كَمْ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ (۲۵۵) اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ

اتمك بواحوالاتی «او خوروق سنا دو غریقله بدرستیکه سن هراینه گوندریلمشردن
 سن» یعنی بو احوالتردن سنی خبردار ایدیریک سنگ پیغمبر اولماقنا گوره که
 پیغمبر لازمدر هر خبردن خبردار اول (۲۵۳) بولار پیغمبرلردر بعضی سنی آرتق
 ایتمشوک بعضی سنه (بعضی سنده ایله فضل وارد که اوبریسنده یوخدر) اولاردن
 واردر اوکسکه اونیلله الله تعالی دانیشدی» بدون واسطه موسی کیمی طور سینهاده
 محمد^ص کیمی معراج گجه سنده «بعضی سنگ درجه سنی اوجا ایتدی» و اوکا بعضی
 فضیلت ویردی که سائر پیغمبرلره ویرمدی گنه اشرف مخلوقات کیمی «ویر ویردیک
 عیسی بن مریمه معجزه لر» اولی دیر یلتمک وناخوش لره شفا ویرمک کیمی «واوگا
 قوت ویردیک پاک روح ایله» یاجبرئیل ایله «واگر الله ایسته سیدی بربریله قتال
 اتمزدی» جبرا و قهراً دعوا اتمکدن ساخلاردی «اوکسلر که پیغمبرلردن صوگره
 ایدیلر اولارلا معجزه لر کلندن صوگره اما اوز اختیارلری ایله اختلاف ایتدیلر پس اولاردن
 بعضی سی اوکسلردر که ایمان گتوردی واولاردن بعضی سی کافر اولدی و اگر
 الله تعالی ایسته سیدی دعوا اتمزدیلر اما الله تعالی ایلر اوشیئی که ایستر» (۲۵۴) ای اوکسلر که
 ایمان گتوروب سگز صرف ایدوگ الله یولنده اوشیئدن که سیزه روزی ویرمشوک
 اوندن قباق که کلسیزه برگونیکه اونده آلیش ویریش اولماز و دوست لیک گوزله مک
 اولماز و شفاعت اتمک اولماز» تالینکه اوگونه فقهه ویروب عذابی رد ایده سگز
 یا اینکه دوست لار سگز گلوب سیزه گومک ایده و دقت دوتیمه و یا اینکه محترم آدم لر گلوب
 سیزه شفاعت ایده «وکفران نعمت ایدوب زکوتی ویرمینار ظالم لردر» اوز نفسلرینه
 ظلم ایدوب واجبی زکوتی ویرمیوب وارث لره ساخلیوب جهنم اودینی قبول ایدوب لر
 اوز نفسلرینه (۲۵۵) «الله در عبادته مستحق، یوخدر الله مکر او الله که دیری در
 همیشه لیک در دولماز اونی یونکول یوخی (بینکی) واونگ ایچون یاتمق یوخدر»
 رددر یهودی لره اولار لگ اعتقادی اوایدیکه الله تعالی یرلری وکوک لری خلق ایدندن
 صوگره یورولوب گرسی اوستنده ایاقلارنی بودنگ اوستنه قویوب یاتدی استراحت

عِنْدَهُ الْإِبَادَةُ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَخْفَعَهُمْ وَلَا يَحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (۲۵۶) لَا آكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدَرَيْنِ الرَّشْدِ مِنَ الْإِنِّ مَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا

اتمک ایچون « الله مخصوصدر او مخلوق که گوگلرده و یردهدر » گوگلرک و یرک اوزیده الله مخصوصدر جمیع تدبیرنه و دولاندرمقنه قادردر « گیمدر اوکسه شفاعت ایده اللهک یالنده مگر اونک اذنبه » شفاعت ایدن شخص گرک برابر اولا اوکسه که اونک یالنده شفاعت ایدیر ویا اولندن بردرجه آرتق اولا ویا درجه جهتنه اسکیک اولسادا گرک بیوکک اوکایله محبتی والتفاتی اولا که شفاعت ایدن شخصک و ساطنتی رد اتمک ایله قلبنی سندیرمه راضی اولمیه ویا اینکه شفاعت ایدن شخصدن قورخسی اولسا بوضورتلرک هیچ بریسی اللهده یوخدر بوگا گوره هیچکس الله درکاھنده شفاعت اتمز مگر اللهک اذنبه « الله تعالی ییلور جمیع مخلوقاتک کچنلرده اولمش واولارک کله جکده اولاسی ایشلرنی واحاطه ایده بلمزلر الله معلوم اولان شیلره مگر اوجزه که الله تعالی اوزی ایستر » اوزندن غیر یسنه تعلیم اتمکی پیغمبرلره وحی گولدرمکیله « وسعتلو واحاطه ایدندر خداوند عالمک سلطنت و قدرت گرسی می و علمی گوکلره ویره » و بونلرده اولان مخلوقات اللهک علم و قدرتندن خارج اولماز « والله آغیر و زحمت دگلدر اولاری ساخلاق والله اوجادر » اولندن که عقللر اونی درک ایده « بیولدر » او اندازده که جمیع اولندن سوا یی اولان مخلوقات اونک یالنده کوچک و حقیردر (۲۵۶) « هیچکسه زور اولونماز دینه داخل اولمقده بتحقیق آشکار اولدی دوزلیک کمر اهلقدن » بنای اسلامده هیچکی زورله دین اسلامه داخل اتمک جائز دگلدر هرکی اوز اختیار یله و دلیللر و معجزه کورمکیله اسلامه داخل اولمالیدر. انصاردن برنفرک ایکی اوغلی و ارایدی بعثتدن سابق نصرانی اولمشدیلار ایلکه مدینه گلیدیلر آناسی اوللاری وادار ایتدی اسلامه داخل اولماقده اولار قبول اتمدیلر اینکه مرافعه ایچون پیغمبرک یاننه گلیدیلر آتا دیدیکه آیا من نجه راضی اولومکه منم بدنمک بعضی سی اوده داخل اولا منم گوزیمک قباقتنده بوآیه نازل اولدیکه زورله دینه داخل اولماق اولماز هدایت ایله ضلالت آشکاردر بو سوز رددر اوکسلره که اسلامک بناسی زورله خلقی اسلامه داخل اتمکی، اسلامه ایراد ایدیر دلیل گتورورلر پیغمبرک جهاد اتمکنی بوادعارد اولونور هم بوآیه ایله هم جزیه آلتماق ایله یعنی حضرت هانسی طائفه ایله دعوا ایدوب غالب اولدیقی صورتده مغلوب طرف اوز اختیار-

اَقْصَا۟مَ ۙ هَآءِ ٱللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۲۵۷) اَللّٰهُوَلِ ٱلَّذِي۟ۤ اٰمَنُوۡا بِخُرْجِهِمۡ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ
وَالَّذِي۟ۤ كَفَرُوۡا اَوَّلَآءُهُمۡ ٱلطَّاغُوۡتُۙ يُخْرِجُوۡنَهُمۡ مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
ٱلْاَثَرِۙ هُمْ فِیۡهَا خٰلِدُوۡنَ (۲۵۸) اَلَمْ تَرَ اِلَآ اَۤلٰذِی۟ۤ حٰجَّ اِبْرٰهِيۡمَ فِیۡ رَبِّهٖۤ اَنۡ اٰتٰهٖ ٱللّٰهُ ٱلْمَلٰٓئِكَۃَ اِذْ قَالَ
اِبْرٰهِيۡمُ رَبِّی۟ ٱلَّذِی۟ۤ یُحٰییِ وَیَمِیۡتُۙ قَالَ اَنَاۤ اَحِیُّ وَ اَمِیۡتٌۙ قَالَ اِبْرٰهِيۡمُ فَاِنَّ ٱللّٰهَ یَاۤتِی۟ بِٱلشَّمْسِ
مِّنَ ٱلْمَشْرِیۡقِۙ فَاتِّۙ بِهَآءِ ٱلْمَغْرِبِۙ فَبُهِتَ الَّذِی۟ۤ كَفَرَۙ وَ ٱللّٰهُ لَا یَهْدِی ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِیۡنَ (۲۵۹) اَوْ

لری ایله یادین اسلامی قبول ایدیردیلر یالینکه اوز دینلرینده قلوب معین خرجی
ویرمکه مقصد اولوردیلر. اما حضرتک جهادی دفاع قیلندن اولوب هر طائفه
اونگ مقابلنده قوشون گئورنده اوجناب لابداً دعوا ایدردی. «پس هر کسکه کافر
اولا طاغوته» شیطانه یابترلر یاللهدن سوا باشقه ناحق معبودلره «وایمان گئوره
اللهه تحقیق چنک اوروب محکم اییه که اونگ ایچون کسيلمک یوخدر» عرومگ
اصلی اییک آخرنده اولان چنکاله دیرلر «والله تعالی ایشیدن ویلاندر» جمیع قوللری
ونیت لری (۲۵۷) «الله تعالی ایمان گئورنلرگ صاحب اختیاریدر اونلاری خارج ایدر» اوز
توفیقی و هدایتی ایله «ظلماتدن» ظلمات جهلندن و هواوهوسه تابع اولمقدن و
کفره چکن شبهه لردن «نوره» نور هدایت و مغفرته و علمه «و اوکسلر که اللهه کافر
اولدیلر اونلارگ ولی لری بقلردر اونلاری خارج ایدر ایشیق لردن قارانلقه اونلار
اودیله یولداشدیلار و همیشه لیک قالمالودرلر اولده» (۲۵۸) «آیا گورمرسن» یعنی
سگا خبری یتشمدی و بلمدوک اونگ کیمی که گورورسن «اوکسی که احتجاج ایتدی
ابراهیم^۳ ایله الله باره سنده» تعجب لو سوزدر نمرودگ ابراهیم^۴ ایله مباحثه سی «بوکه الله
تعالی اوگا پادشاهلق ویرمیشدی» اونگ عوضنده لازمیدی که شکر ایدیدی عوضنه
باشلادی الله خصوصنده مباحثه اتمکه «اوزمالیکه ابراهیم دینی منم اللهم ایله الله در
که اولدورر و دیریلدر نمرود دیدی که منده اولدوروب و دیریلده رم» نمرود آتلا-
مادی دیریت مک و اولدورمگک حقیقتنی گلامی حمل ایتدی ظاهره یعنی عفو اتمک
ایله احیا ایدرم امر ایتدیکه مستحق قتل اولان محبوسلردن ایکی سنی گئوروب
بریسنی عفو و بریسنی قتل ایتدی و دیدیکه بریسنی اولدورمکدن احیا ایتدیم بریسنی
اولدوردم ابراهیم^۴ اونی اصل مطلبدن چوخ کنارگوروب مسئلهگک طرحنه تغیر
ویروب اونگ فهمی اندازه سیله استدلال ایدوب بیوردیکه «حقیقی الله گونی مشرقدن
گئورور، سن اونی مغربدن گئور پس اوکسیکه کافر اوله شدی معطل قالدی جوابدن
و الله تعالی هدایت اتمز او نفسه ظلم ایدن قومی» که قصدا هدایتی قبول
اتمور و بیلور که پیغمبرگ س-وزی حق و اونگ سوزی ناحقدر

كَأَنِّي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ لَبِثْتُ مِائَةَ عَامٍ فَأَنْظَرْنِي إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَى خَارِكِ وَلِتَجْعَلَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۶۰) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِيْ كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أُولَئِكَ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ

(۲۵۹) آیا گو مر سن او کس کمبیسنی که عبارت اولار میا پیغمبر یا عزیزدن نجه که ابن عباس نقل اید بدره بخت نصر بنی اسرائیلی قتل ایدلدن صوگره اولاردن چوخ آدم اسیر اتمشدی اوجمله دن بریسی عزیز ایدی اولاری بابله گتورن وقتده «مرور ایتدی بر قریه یه که یخلمشدی سقفلری اوستنه» پس عزیز بر آقا جگ آلتنده دوشوب اولاغنی آقاجه باغلیوب قریه نی گزوب خراب گوردی آدم لری اولمش وبربری اوسته توکولمش و حیوانات اولاری ییوب وجسد جسده قاریشوب «پیغمبر دیدیکه الله تعالی نجه دیر یلدر بونلاری اولندن صوگره» بوسوز پیغمبرگ عدم معرفته دلالت ایتمور بلکه اقرار ایدیر اوز عجز نه دیر یلتمک طریقی بلمکدن و احیاییدن الهک کمال قدر تندن یا اینکه تمنا ایدیر که گوز یله گوره بصیره تنگ زیادتی ایچون. اوقریه ننگ میوه گتورن آقاجلاری وار ایدی بر قدر انجور وبر قدر اوزومدن ییوب وسویندن بر قدر گوتوروب یاتنه قویوب یاتدی «پس الله تعالی او پیغمبری اولدوردی و یوزئیل اولی قالدی» یاتان وقتده جوان ایدی «صوگره اولی دیر یلندی الله تعالی بیوردیکه قدر دایانمن دیدیکه برگون دایانمش» باخوب گوردیکه یاتان وقتده گون چخمشدی و حالا باتمیوب دیدی «یا گونگ بعضی سنی بیوردیکه بلکه دایانمن یوزئیل پس باخکن طعامکا و شرابکا؟ خراب اولمیوب» باخدی گوردیکه یاتان وقت یاتنده قویدی میوه وسو خراب اولمیوب «و باخکن اولاغکا» باخدی گوردیکه اولاغک سوموکلرندن سوا هیچ یری قالمیوبدر و برسس ایشندی که ای چورومش سوموکلر پس هر بریسی بر طرفدن گلوب بریرینه یاشوب اوندن صوگره دمارلر وسائر اجزاء وات عمله گلوب دری اولارگ اوسته آرتوب توك گوگوروب هامسندن صوگره روح داخل اولان کیمی اولاغ قالدی ایاقه خطاب گلدی «بو عمللری ایندیک تاینکه سنی علامت ایدک مخلوقاته» که قیامت گونده دیر یلمگی انکار اتمیه لر «و باخکن سوموکلره نجه بر برنگ اوستنه قویوب مرکب ایدیر وک صوگره اولگ اوستندن ات اوتور وک زمانیکه اوکا دیر یلتمک مسئله سی معلوم اولدی دیدی که الله تعالی هر شیئه قادر در (۲۶۰) «زمانیکه ابرهیم دیدی پروردگارا بگا گوسترگه نجه دیر یلدر سن اولمش» تاینکه گوزوم ایله گوروب بصیرتیم آرتا «الله یوردی که آیا اینانمیوبسن» که

لِيُطْمِئِنَّ قَلْبِي قَالَ فَخَذَارُ بَعَّةٍ مِّنَ الطَّيْرِ فَصَرَّهِنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا مِّنْهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۲۶۱) مَثَلُ الَّذِينَ يَبْغُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي

من قادرم احیاءتمگه «دیدنی بلی اینالمشم و لکن منم قلبم خاطر جمع اولسوگ» جناب ابراهیم بومسئله لی سؤال اتمکده نچه سببلر وارد اولوب ۱) جناب ابراهیم برگون گوردیکه سو کنارنده برجیفه دوشوب دریا حیوانلاری دریادن چیخوب او جیفه دن ییدی و چول حیوانلاری ده گلوب دریا حیوانلارینی ییوب گیدن وقتده یرتجی قوشلار او حیوانلاری ییدیلر و اوچوب گندیلر ابراهیم بوکیفیتده معطل قالوب دیدنی که پروردگار بگا گوستر او حیوانگ بدننی یرتجی لرگ، یرتجیلرگ بدننی قوشلارگ قارلندن نجه جمع ایدوب اونلاری دیری ایدرسن ۲) ابراهیم ایله نمرود مباحثه ایدن وقت نمرود برنفری آزاد و برنفری قتل اتمشدی و دیمشدیکه اولدورمک و دیریت مک بودر جناب ابراهیم اوڭانکار ایتدیکه سن گوسترن اولدرمک و دیریت مک دگلدر بومسئله لی نمروده قالدیرمق ایچون عرض ایتدی پروردکارا بگا گوستر اولی دیریت مگی تاینکه منم قلبم فراغت اولسوگ مسئله لی نمروده قالدیرمق ایله ۳) الله تعالی ابراهیم ۴ه وحی ایتمشدیکه من برنفری اوزیمه خلیل ایدم جگم عرض ایتدی پروردکارا اونگ علامتی ندر جواب گلدی علامتی اودر که اونگ دعاسیله اولی دیریلر، ایلکه ابراهیمگ مرتبه سی درجات عبودیت ده آرتوب چوخ معجزه لر اونده ظهور اتندی قلبنه گلدیکه شاید همان خلیل اوزی اولا پس او سوزی الهمدن سؤال ایتدی تاینکه خاطر جمع اولا که اللهم خلیلی اودر «الله تعالی بیوردیکه قوشلاردان دوردنی آل و اولنره دقتله باخ» که اولوب دیریلندن صوگره شبیه اولمیه که بو قوشلار همان قوشلاردردر و اوللاری پاره پاره ایت «پس قوی گلن اونلاردن هر داغه برپارچه صوگره چاغور اوللاری گلسونلر سنگ طرفکا سرعتا و ییلگن که الله تعالی غالبدر و حکم ایدندر» القصه ابراهیم دورت قوش قوشلاردن انتخاب ایتدی اوردک، طاووس، خروس و ککرس یا قارقا اونلارگ باشینی کسوب اوزینی پارچه لیوب بربرینه قاتوب اون داغک باشنه اونلاری قسمت ایتدی و باشلارنی ائنده ساخلیوب اونلاری آدلاریله چاغردی و یالنه دانه وسو قویوب باخوردی ابراهیم گوردیکه جزع لر اوچوب بعضی سی بعضی سته متصل اولوب تمام بدن اولاندن صوگره هر بریسی گلوب اوزباشنه متصل اولدی جناب ابراهیم اونلارگ باشلارینی ائندن قویوب قوشلار اوچوب صوگره گلوب هر بریسی دانه ییوب سوا یجدیلر، ابراهیم قوشلار آراسنده بودورت قوشی انتخاب اتمک علتی اودر که طاووس اشاره در انسان ده جبتی اولان حب جاه وزینته نجه که طاوس مزین در، ککرس اشاره در انسان چوخ یمگه مایل اولمقه

سَبِيلَ اللَّهِ كَمَنْ لِحَبِّهِ أَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سَبِيلَةٍ مَائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يَضَاعَفُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (۲۶۲) الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَفْقَوْا مَنَّا
وَلَا آذَى لَهُمْ أَجْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۲۶۳) قَوْلٌ مَعْرُوفٌ
وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا آذَى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ (۲۶۴) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا
صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْآذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فُتِلَهُ

کرکس کیمی، خروس اشاره در انسان شهوته چوخ طالب اولمه خروس کیمی،
اوردک اشاره در انسان هیچ شیئدن پرهیز اتمه مگه اوردک کیمی. سلسله عرفاد یوبلر
که ابراعیم ۴ اوزینی مقام حقیقتده اولی حکمنده بیلوب عرض ایلدی که پروردگار ا من
سندن سوا سنی دوست دو تفاق سببه اولی حکمنده ا منی ا حیات خطاب گلدی که
آیا ایمان گنور میوبسنکه من پیغمبریم من عرض ایلدی بلی و لکن ایسترم مقام حقیقتدن
مقام مکشفیه باصطلاح عرفا یا مقام علم الیقین دن عین الیقین مقامه گلم باصطلاح
متشرعین خطاب یتشدی دورت حیوانده اولار صفتی اوزندن قطع ایله تا اینکه دیری اولاسن
(۲۶۱) او کسلرک مثلی که صرف ایدر لر مال لرینی الله یولنده بر عدد دانه نی
اکن کسک مثلی در بر داله گوگرد یدی عدد سنبیل» یعنی بردانه دن عمله گلن
بوغدادن یدی ساق عمله گلر «وهر بر یسنده بر سنبیل اولار وهر سنبیلده یوز عدد دانه اولار
والله آرتور ار هر کسه ایسترو الله تعالی وسعت و تفضل صاحبی در وفقه ویره نگ نیتنه عالمدر»
بر دانه دن یوز دانه ویرن الله قادر در برجه احسان ایدن کسه یوز حبه یا زاده احسان ایده
(۲۶۲) «او کسلر که صرف ایدر لر مال لرینی الله یولنده صوگره تابع اتمزلر
نقعه ویردیکرینه منت قویماقی و نه اذیت ایتمگی» احسان ایدندن صوگره احسان ایتدیکلری
آدملره منت قویمازلر و اذیت ایمزلر احسان اتمک جهتنه «اونلار ایچون واردر احسان لرنگ
اجری و مزدی الله یاننده و اونلار ایچون قورخی یوخدر و محزون اولمازلر قیامتده
(۲۶۳) یخشی سوز دانشمق» و سائل یخشی دیل ایله قایتارمق مثلاً سائله پول ویرمیوب
الله ویرسون دیمک و سائلدن بیس عمل گورنده اونی «باغشلاق یخشی در او احساندن که
اوگما تابع اولار اذیت ویرمک و الله بی احتیاج در» احسان ایدوب دالنجه اذیت ایدن لرنگ
احسانندن «و حلیمدر» اونلار ا تیز تنبیه اتمز (۳۶۴) «ای ایمان گنورنلر باطل
اتمیوگ احسانلار گزی منت قویماق و اذیت اتمک ایله اوکس کیمی که مالی صرف ایدر اوزینی
خلقه نشان ویرمک ایچون و ایمان گنورمز (گنور میوبدر) الله و قیامت گونه بوئک مثلی» احسان
ایدوب صوگره اذیت ایدن و منت قویان آدم یا اینکه ایمان گنور میوب ریایله احسان

كَمَثَلِ سَفْوَانٍ عَلَيْهِ تَرَابٌ فَاصَابَهُ وَابِلٌ فَفَرَّكَ صَدَأً لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ ثُمَّ كَسَبُوا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (۲۶۵) وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ
وَتَشِينًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْلاَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُبْصَرْهَا

ایدن آدم «صاف داش مثلی درکه اوستنده توپراق اولایس اوڭایتشه بیوک قطره لو یاغش
یس اوداشی صافی و تمیز اولمش ایدر» الله تعالی ایکی مثل ذکر ایدبدر احسان ایدوب
صوکره منت قویان آدم ایچون اول تشبیه ایدبدر اولوع احسان ایدن آدمی اوکسه که
ریاء ایله احسان ایدوب واوزیده اللهه قیامته ایمان گتورمیه و بوکافرگ احساننگ
بطلانی واضح اولان کیمی احسان ایدوب صوگره منت قویان شخصگ احسانگ بطلانی ده
واضحدر. ایکنجی دفعه تمثیل ایدوب هرایکی صورتده: احسان ایدن کافری، منت
قویان محسنی تشبیه ایدوب داشه واحسانی اونگ اوستنده اولان توپراقه و کفری
ومتی تندیاغشه پس نهجه که یاغش داشگ اوستنده اولان توپراقی آپارار هکذا منت
قویماق واذیت ایتمک ویا اینکه کافر اولماق باطل ایدر احسانگ اجرنی نهجه که تند
یاغش داشگ اوستندن توپراقی آلوب هیچزاد قالمز واوندن نفع گورمک اولماز
هائیهله منت قویان شخص احسانندن فائده گورمز اودرکه خداوند عالم بیورور بو
گونه احسان ایدنلر «قادر اولایلمزلر برشیئه اوزاددن که کسب ایتدیلر» یعنی بر
ثواب واجر یتشمز او عملگ مقابله که عمله گتوروبلر «والله تعالی هدایت ایتمز
کافر اولان قومی» خیر و ثوابه آیمدن کنایه طریقیله معلوم اولور که ریا و منت قویماق
واذیت اتمک کافر صفتی در مؤمنلر گرگ اوندن اجتناب ایتسونلر (۲۶۵) «اوکسرگ مثلی که
صرف ایدرلر ماللرینی الله رضاسنی اختارمق واوز نفسلرینی ثابت قدم اتمک ایچون»
یعنی احسانی محض اللهدن اوتری ایدندن صوگره عادت ایدرلر که اوزلرنی
ساخلیلار احسانی فاسد ایدن شیئلردن: منت قویماق، اذیت اتمک، ریا و عجب کیمی بو
آدملرگ مثلی «بوستان کیمی درکه اوجایرده واقع اولوب اوڭایاغیش یتشه وایکی مقابلی
میوه گتوره پس اگراوڭایوک قطره لو یاغیش یتشه سه ده خورده قطره لو یاغیش یتشر» بوآیه
شریفده الله تعالی تشبیه ایدبدر اللهدن اوتری احسان ایدنلری اوجایرده اولان بستانه و احسانی
اوناچه ننگ میوه سنه نهجه که اوجایرده اولان یاغچه یتندیاغش یاغسه ده سیلر هر کر اوڭا ضرر
یتور میوب بلکه میوه سنگ زیاده تنه سبب اولار هکذا اللهدن اوتری احسان ایدنلرگ
اجری بالمضاعف اولار و اگر تندیاغش یاغوب میوه سی بالمضاعف اولماساده
لامحاله نارین یاغش یاغماق کفایت ایدر و میوه لری خراب اولماقدن ساخلار «والله تعالی
سبزگ عمللرگزی گورندر» کیفیت و قدر فقهه سنی و اوڭا باعث اولان اموراتگ سببگ

وَابِلْ فَطَلَّوْا اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ صَبْرٌ (۲۶۶) اَبود اَحدَمُ اِنْ تَكُوْنُ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَجْدٍ وَاَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ لَهُ فِيْهَا مِنْ كُلِّ الشَّجَرَاتِ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَاصْبِرْ لَهَا
اَعْصَارٌ فِيْهَا نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ (۲۶۷) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّقُوا مِنْ طَبِئَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَتِمَّمُوا الْحَيْثَ مِنْهُ
تَتَفَقَّهُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخَذِهِ الْآنَ تَتَمَضَّوْنَ فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيْرٌ حَمِيْدٌ (۲۶۸) الشَّيْطَانُ
يَعِدُّكُمْ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ (۲۶۹) يُؤْتِي

هاموسنی بیلور (۲۶۶) «آبادوست دوتورسیزگ برگزکه اوتگ ایچون اولا بریوستان
خورما واوزوم آقاجلارندن که جاری اولار اوتگ آلتندن آرخلار اوشخص ایچون
واردر اوبستانده جمیع میوه لردن پس اوباغک صاحبی قوجالوب ضعیف اولا و صغیر اوشاء
قلاری قالاه وکسب اتمکه قدرقلری اولمیه «پس او آقاجلاره و بستانه کندیل یتشه اولیگ
اودی اولا و اودایله اوبستان یانه» یعنی بواوع کیفیتی هیچ کس دوست دوتماز بو آیه ده
مثلدرا وکسه که احسان ایدوب سوگره منت قویا واذیت ایده بو صورتده احسانه آخرتده ویریه سی
باغچنی منت قویماق واذیت اتمک اودیله یاندیرر «هایله خداوند عالم بیان ایدر سیزلره
اوز ایتلرنی شایدکه سیز فکر ایده سنکز» آیت لرده و سیزه گوستریلن مثل لرده و
اونلاردن عبرت کوتوره سنکز (۲۶۷) «ای مومنلر صرف ایدوگ کسب ایتدکنگر شیئی لرگ
حلال لریندن و کوزل لرندن و اوزاددن که بز چخاردوک سیزه یردن» حیوانات و میوه جات
و معادلدن. زمان جاهلیتده عربلریس برلردن کسب ایدوب اسلامه داخل اولاندن سوگره
ایستدیلرکه حرام پولاردن تصدق ایتمونلرکه یرده قالان ماللری پاک و حلال اولا الله تعالی
بیوردیکه حلالدن احسان ایدوگ نه اینکه حرامدن و مال لرگزگ یخشی سندن احسان
ایدیگ نه اینکه پس لرندن «وقصد اتمیوگ که مالک پیسنی و عیب لوسنی انفاق ایده سنکز
و حال انکه سیز اولی آلان دکلسنکز» باشقه آدمدن یعنی بریسی اوگونه مالی سیزه ویرسه
پیس لکی جهننه آلماز سنکز «مگر انکه گوزگز یوما سنکز اولنده» و سهل الکارق
ایده سنکز و بور جلوده عیب لومالدن سوا باشقه شیئی تایمیه سنکز «ویلوگ که الله تعالی
بی احتیاجدر» سیزگ احساننکردن، امر ایدوب احسانه محض سزگ نفکز ایچون
«بکنمش در» عمل لرگز قبول ایدوب مزد ویرمکیله (۲۶۸) شیطان وعده ویرر سیزه فقری
و سوسه ایدر که احسان اتمیوگ پولکز تمام اولار «وامر ایدر سیزی پیس ایشلره» بخل
و منع زکوة «والله تعالی وعده ویرور سزه کناهلاردن باغشلامقه و اوز فضلنه والله تعالی
وسعت و برن و بیلن در» (۲۶۹) ویرر حکمتی (عقل و فکرایله ایش گورمکی و هر شیئی

الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ
 (۲۷۰) وَمَا تَنْفَقُوا مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ
 (۲۷۱) إِنْ تَبَدُّوا لَاصِدَاتٍ فَعِمَا هِيَ وَأَنْ تَخْفَوْهَا وَتَوَلَّوْهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
 وَيُكَفِّرَ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (۲۷۲) لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ
 يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تَنْفَقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا تَقْسَمُ وَمَا تَنْفَقُونَ إِلَّا أَنْتَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفَقُوا
 مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلَمُونَ (۲۷۳) لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا

اوزیرلده صرف اتمکی) اوکسه که ایستر وهرکسه اوگا حکمت ویریلوب پس بتحقیق
 اوگا چوخ خیر ویریلوب ونصیحت قبول اتمز مگر قلب صاحب لری» که اولار گ قلب لری
 خواهش نفس لری عمله گتور مکن خالص در (۲۷۰) اوقدریکه اتفاق و مصرف ایتدکز
 الله یولنده آزیاجوخ، گزین یا آشکار «یا اینکه لازم ایتدکز نذر دین پس بدرستی که الله تعالی
 اونو ییلور» اونگ مقابلنده سیزه جزا ویره جکدر «وظالم لره گومک ایدنلر یوخدر»
 یعنی اوکسر که مال لری معصیت لرده صرف ایدیرلر و صدقه ویرمیوب هم اوز لری نه وهم
 حق صاحب لره ظلم ایدیرلر اولار له هیچکس گومک ایدوب الله گ عذابندن خلاص ایده بلمز
 (۲۷۱) اگر صدقه ویرمکی آشکار ایده سنکز پس نه یخشی شیدر آشکارا ویرمک» باشقه لرده
 گوزوب صدقه ویرمکه رغبت ایدرلر «واگر گزین ویره سنکز فقرا یه پس او یخشی
 راقدر سیزه آشکارا ویرمکن تا اینکه کفار له اولار گ کناهلار گزگ بعضی سندن والله تعالی
 سیزگ عمان گز دین خبر دار در» الله ترغیب ایدیر ریا دین اجتناب اتمکه (۲۷۲) واجب
 اولمیوب بدرستگا یا پیغمبر اولار ی زوراً هدایت اتمک» آتجق سگا لازمدر الله امرنی
 یتورمک «لکن الله هدایت ایدر اوکسی که ایستر و اوزادیکه سیز احسان و صرف
 ایدر سنکز مال گز دین پس اوز نفس لره در اونگ لفعی و سیز مصرف اتمز سنکز مگر
 الله رضایتی حاصل اتمک ایچون وهر نه که صرف ایتدکز مال گز دین سیزه عوضی
 ویریلر و سیز ظلم اولونمش اولماز سنکز» ثوابی و مزدی سیزه یتشمکه (۲۷۳) «صدقه
 و یروک اوقیر لره که الله یولنده جهاد اتمک سبینه ساخلانوبلر» حرکت و کسب روزی اتمکن
 «قادر اول بلمز لری یریوزینده سیره» و سفر و کسب روزی اتمکه بوا یه نازل اولوب اصحاب
 صفه خصوص سنده که دورت یوز فرایدی مهاجر لردن حضره مشغول ایدیلر احکام
 شرعیه تعلیم آلماق و همیشه دعوا اولان وقتده دعوا یه گیتمکه «اولار گ احوالندن
 خبردار اولمیانلر اولار ی دولتلو کمان ایدرلر اولار گ عقی جهتنه» و سؤل دین
 اوز لری نی ساخلاق جهتنه «سن تانور سن اولار ی علامت لری ایل» یوز لرنگ ساریقی

يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنَاءَ مِنَ التَّعْطَفِ لَمَرَاقِهِمْ بِسْمِيهِمْ لَا يَسْتَلُونَ
النَّاسَ الْخَافًا وَمَاتَّقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عِلْمٌ (۲۷۴) الَّذِينَ يَنْفَقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۲۷۵) الَّذِينَ
يَاْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخْبِطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقِ اللَّهَ فَلَهُ
مَسَلَفٌ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۷۶) يَمْحَقُ اللَّهُ

حزب

ويزمرده حالق لری ایله «سؤال اتمزلر خلافتدن الحاح وکوج ایله وهرشیئیکه صرف
ایده سنئز یخشی لقند پس بتحقیق الله تعالی اوکا عالمدر» (۲۷۴) «اوکسلرکه مصرف
ایدرلر اوز مال لرینی گجه وگوندوز مخفی و آشکار پس اولار ایچون اجر واردر الله
یالنده واولاره قورخی یوخر واولار مخرون اولمازلار» تفسیر تیان ده قتل اولوبدر
که بوآیه شریفه حضرت امیر المؤمنین علی ۴ گ حفته نازل اولوب حضرت گ دورت
درهمی واریدی الله یولنده فقرا یه ویردی بریسنی کجه بریسنی کونوز بریسنی آشکار بریسنی
گزین ییمبر ۴ خبر آلدی باعلی نه شیئی وادارایتدی اوپولار گ هاموسنی الله یولنده صرف
اتمکه عرض ایلدی اللهم وعدمه سنه اینانماق پس بوآیه نازل اولدی اما تفسیر فخر رازی
وقاضی ده ایکی روایت قتل اولونوب بریسی حضرت علی وبریسی حضرت ابوبکر
باره سنده نازل اولوب (۲۷۵) «اوکسلرکه ربایرلر» ربا اودرکه اوز گیه بورج ویریلن
قدردن آرتق آلتاق مثلا بر درهم و یروب ایکی درهم آلتاق (تفصیلی فقه کتاب لر نه) بمعوث
اولان وقتده قبر لر ندن دورا ییلر مزلر مگر اوکس گیمی دورا لرکه شیطان اولی خط و صرع
ناخوش لقنه کرتار ایده» زمان جاهلیت ده عرب لر کمان ایدیر دیلرکه دیوانه لری شیطان
اوروب در اوجه ته نه دوز یول گیده ییلر لر ونه ده دوز داشه ییلر لر بوآیه دخی اولر لک
اصطلاحیله نازل اولوبدر «بوجنون و عذاب اونگ مقابلنده در که اولار دیدیلر بودر
وبوندن غیر ی دگدر که آلیش ویریش ربا گمیدر و حال آنکه الله ساتمقی آلمقی حلال
ایدوب وربانی حرام پس هر کس که اوکا نصیحت گله الله طرفندن پس اوکس نفسنی
ساخلیه حرامدن اونگ ایچوندر گچمش عملی» الله اوندن مؤخذه اتمز «وهر کسکه دوباره مرتکب
اولا پس اولار اودگ یولداشلا ریدر واونده همیشه لیکدرلر» (۲۷۶) الله تعالی ربانگ
برکتلی کوتور و تربیت ویرر صدقه یه» حدیث ده وارد اولوب هر خیر عملگ مقابلنده
الله بر ملائکه موکل ایدوب ثواب و اجر ویرمه اما صدقه نی خداوند عالم اوز رحمت انه
آلوب اوکا تربیت ویررنجه که سزگ برگز اوشاقنه تربیت ایدر اوشخص اوزی ویردیکی

الرَّبُّوا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَتَمَّ (۲۷۷) اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَاَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ
(۲۷۸) يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا اِنَّ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ (۲۷۹) فَاِنْ لَّمْ
تَفْعَلُوْا فَاذْنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاَنْتُمْ فَاسِكُمْ رُّؤُسِ اَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُوْنَ
وَلَا تَظْلَمُوْنَ (۲۸۰) وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلَىٰ مِيسْرَةٍ وَاِنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ (۲۸۱) وَاَقْوُوا يَوْمًا تَرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَقَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُوْنَ (۲۸۲) يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اِذَا تَدَايَيْتُمْ بِدِيْنٍ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوْهُ

صدقه قيمه گوئند يثشر گوررکه احدداغی بیوک لکده بیوک اولوبدر «والله دوست
دوتماز جمنع ناشکر وکنه کار آدمی» (۲۷۷) «او کس لکه ایمان گتوردیلر و صالح ایشلر
عمله گتوردیلر و نماز قیلدیلر و زکوة و یردیلر اولنلار ایچون اجر واردر اولنلار
الهی یالنده و اولنلار قورخی یوخدر و اولنلار محزون اولمازلار» (۲۷۸) «ای ایمان
گتورلر قورخون للهدن و ترک ایدوگ اوزادیکه ربادن قالوبدر (یعنی خلقه شرط ایله
و یروب تابحال الماستنر) اگر مؤمنلر سنکرایسه (۲۷۹) پس اگر اللهنگ حکمنه عمل
اتمیه سنکز ربانی ترک اتمک باره سنده «پس اعلام ایدیک دعوا یه للهدن و اوننگ پیغمبرلندن
یعنی اعلان ایدون الله و پیغمبرله دعوا اتمک» و اگر توبه ایده سنکز «ربا یکندن» سزگ
ایچون در سزما یه لرگز اوسرما یه که خلقه و یروب سنکز زیاده آلامق قصیده اوزگزه یثشر
«ظلم اتمز سنکز» بورجلورله زیاده آلامقله «و ظلم اولمش اولماز سنکز» یولنکزی بی منفعت
قالماق یا ناقص اولماقله (۲۸۰) اگر سیزگ بورجلولارگز فقیر و عسرت صاحبی اولالر پس
مہات و یرمالودر قدرت و قننه دیک و اگر اولنلار صدقه و یره سنکز «اوپولی باغشلامق
واوندن گچمک ایله «یخشی را قدر سزگ ایچون» مہات و یرمکن «اگر سیز بله سنکز»
احسان اتمک ثوابی (۲۸۱) قورخوگ اوگوندن که اوگونده قایداجا سنکز الله طرفنه
صوگره هرکسه کسب ایتدیک عملک اجر و یرولر «خیره خیر شره شر» و اولنلار
ظلم اولولماز «ثوابک قصانبله (۲۸۲) «ای مؤمنلر زمالیکه معامله ایده سنکز نسیه قرار یله
معین و قننه کیمی پس اونی یازوگ و گرگدرکه یازا سزگ آراگزده عدالتله یازان» که
آرتق و انسکیک اولمیه «ولازمدر منع اتمه سوگ یازان شخص لجه که الله اوگا تعلیم ایدوب»
نجه که الله اوگا نفع و یروب یازی بلنک ایله اوده خلقه نفع و یرسنوگ خلقک حاجتی روا
اتمک ایله «ولازمدر که یازان کس یازسوگ و املا اتموگ (لعلانک اصل معنی سی بریسی

وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيَمْلِكِ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَوَكَّلْ رَبَّهُ وَلَا يَخْشَ مِنْ شَيْءٍ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ مِنْهَا أَوْضَعًا
أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْلِكَ هُوَ فَلْيَمْلِكْ وَلَيْتَهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ
فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّاهِدَاتِ أَنْ تَضِلَّ أَحَدُهُمَا
فَتَذْكُرَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَى وَلَا يَأْبَ الشَّاهِدَاتُ إِذَا مَدَّعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى آخِرِهِ ذَلِكَكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَقَوْمٌ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَى الْأَنْفُسِ
إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَاسْتَشْهِدُوا
إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَلَّحُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بَكُمْ وَأَقْوَالُ اللَّهِ

دیوب بریسی یازمق در امابویرده عبارتدر بورجلونگ اقرارندن) اوکسکه اونگ
ضررله درحق (بورجلو) وهرایکیسی گرگدرالهدن غورخ سوگ وحقندن بر شیتی
ناقص اتمه سوگ پس اگر بورجلو اولان شخص سفیه اوله «عقلنگ ازلفی یا اسراف
اتمکی جهمته» یا ضعیف اوله «بس جهمته یا فهم یا لاجهمته» یا استطاعتی اولمه اقرار اتمکه
هجر جهمته که کسب روزی اتمکه مانع اوله یا لال اولمق ویا باهقه موانع جهمته «پس املا تسون
عدالتله اولنگه ولی سی و شاهد دوتون ایکی نفر شاهد سزگ کشیلر گردن و اگر ایکی کشی
اولمه پس بر کشی وایکی عورت اوکسکدرن که سبیزراضی اولار سنکتر شاهدلردن»
راضی اولار سنک اونلارگ دیانت وصلاح و عفت لرینه، برکشی عوضنه ایکی نفر عورت
اولماق اوسبیه درکه «اگر بریسی یادندن چخار سه بریسی او بریسنک یادینه کتور وگرگدر که
منع اتمه سوگ شاهدلر زمانیکه شهادت ایچون دعوت اولونالر» آیه ننگ شمولیتی
وار بوگا که شاهد اولمه دعوت اولونان و قدنه منع اتمیوک گلوگ شاهد اولون و همیده
دالتی وار اقامه شهادته ایلمکه شاهد اولدگر حاکم شرع یانه گلوب شهادت اتمکدن
ممانعت اتمیوگ «بوونی یازمه غمکین اولمیون حق کوچک اولایلیووک معین مدکه دیک
بویمنی کتابت عمله کلمک عدالتلور الله یاننده وثابت و محکم تر در اقامه شهادت ایچون
ویاخور اقدر که سبزشک اتمیه سنکتر» بورجک جسنده و قدرنده و مدتده «مگر تجارت
نقد اولار که لونی دولاندر اسنکتر اوز آرا گزده» مالی برکتر لو بریسنه ایله ویره و او
دخی پولنی ایله او بریسنه ویره «پس بو صورتده سبزشک ایچون کتاه بوخدر کملو کاغذی
یازمه سنکتر و شاهد دوتوگ زمانیکه آلیش ویریش اتمیه سنکتر و ضرر ویریلمش اولماسوگ
یازان و نه شاهدلر» یعنی کتب و شاهدلر ضرر ویرمه سوگ مثلا دعوت اولاندا کلمه لر

وَيُطِيعُكَ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۲۸۳) وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ أَمَانَتَهُ وَلْيُقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ أَمَّا قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ (۲۸۴) اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْذَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۸۵) آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكِهِ وَكِتَابِهِ وَرَسُولِهِ لَا تَفَرَّقْ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رَسُولِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا

یا کتابتہ و شہادتہ تغییر و یرہلر یا تحریف ایدہلر یا اینکه کاتب و شاهد لہ ضرر و یریلیمہ سوگ
مثلاً شاهد لہر و کاتب لہر ایچون ضروری و عجلہ لوایش اولان وقت دعوت اولونا یا اولنار
کلمک و گنمک و ایشندن معطل اولماق ایچون اجرت مثلی و یریلیمہ «پس اگر ضرر
و یرہلر حقیقتہ اوکناہدر و اللہک طاعتندن چخماقدہر و اللہدن قورخوگ
اونگ امرندن چیخمیوگ و اللہ تعالی سیزہ تعلیم ایدر» اوز حکملرنی کہ سیزگ مصالحنکرہ راجعدر
«واللہ ہر شئیہ المدر» بو آیہ متضمندر تجارتک چوخ مسائلہ و سورہ بقرہ دہ بشیوز حکم
واردر آنجق بو آیہ دہ اون بش حکم وار بو آیہ دلالت ایدیر جمیع متمدن شہر لہ دہ متداول
اولان قاعدہ تجارت و سیاحتہ (۲۸۳) «واگر سیز سفر دہ اولاسنکر و کاتب تاہمیہ سنکر
پس او صورتہ کرو آلون کہ الہیتشمش اولاپس اگر بعضنکر بعضنرہ خاطر جمع اولاہ
یعنی مال صاحبی مشتریہ خاطر جمع اولوب مالنی رهن سیز و یرہ «پس واجبدر کہ
بورجنی و اماتنی ردایتسون اوکسکہ امین کمان اولونوب (مشتری) و گر کردر قورخسون
اللہدن خیالت اتمہ سوگ» بوندن سوگرہ اللہ تعالی شاهد لہر خطاب ایدوب بیورور
«کز لتمیوگ شہادتنی و ہر کسکہ شہادتنی کزلہ دہ» اداء شہادتہ قدرتی اولوب ادا اتمکدن
جاننہ و مالنہ قورخسی اولمیہ «بدرستی کہ اونگ قلبی کناہ کاردر» کناہدر کناہک بیوک لکنس
«واللہ سیزگ عملکرہ المدر (۲۸۴) «اللہ ایچوندہر اوزاد کہ گوگلر دہدر و اوزاد کہ یرہ دہدر
واگر آشکار ایدہ سنکر اوزادیکہ سیزگ قلبکر دہدر خیردن و شردن یا اولنی مخفی دوتا سنکر
اللہ تعالی اونگ حسابنی سیزدن ایدہ جکدر پس باغشلار اوکسی کہ اولنی
باغشلاق ایستر و عذاب ایدر اوکسکہ اولاعذاب اتمک ایستر و اللہ ہر شئیہ قادردر
(۲۸۵) ایمان گتوردی پیغمبر اوشیئہ کہ اوکا نازل اولدی اوز اللہنک طرفندن
و مؤمنلرک هاموسی ایمان گتوردیلر اللہ و اونگ ملک لرینہ و کتاب لرینہ و پیغمبر لرینہ»

وَالَيْكَ الْمَصِيرُ ۲۸۶) لَا يَكْفِيكَ اللَّهُ قَسَاً إِلَّا وَسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا أَوْرَاقَ كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَلَأَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

حضرت رسول^{۱۴} بیورور که معراج گنجی سینده الله طرفندن سس گلدی امن الرسول بما اتزل الیه من جوابنده عرض ایتمکه مؤمنلرده ایمان گتوردیلر بیورودی دوغری دیدوگ یامحمد «بز آیز ماروق رسول لردن بریسینگ آراسنی» پیغمبر لرگ آراسنده فرق قویماروق «مؤمنلر دیدیلر که ایشدوک واطاعت ایتمک ایستروک پروردگار باغشلامقگی وسنگ طرفگادر قایداجاقیر» اولندن سوگره ۲۸۶) الله تعالی معراج گنجی سی یاعموما بیورودی «الله تعالی تکلیف ایتمز مگروسعت وطاق قدری، اولفسگ اوزلقندن اوتریدر کسب ایتمدیگی خیر واولنگ ضرر نه در کسب ایتمدیگی شر» پیغمبر عرض ایلدی یا اینکه الله تعالی بیورور بوگونه دعا ایتمک «پروردگار! بزه مؤخذه اتمه اگر بز یاددن چخاردیق یاسهو ایتمدیگ» ترک واجب ویا نهیه مرتکب اولدوق «پروردگار! اگر تکلیف لریله بز یو کلمه نهجه که اگر یو کایله تکلیف ایدوبسن او کسلره که بز دن سابق ایدی (بنی اسرائیل) پروردگار! بزه حمل اتمه اوزادیکه بزیم طاقتمز یو خدر اوکا و بزیم گناه مزدن کیچ ویزی باغشلا و بزه رحمت سن سن بزیم آقامز پس بزه کومک لیک ویر کالر لرگ اوستنه» الله تعالی بیوردی که هر نه سؤال ایتمک هاموسنی ویردیم: گچن امت لرگ نمازی قبول اولما زدی مگر معبدلرده اما سنگ امت گایرگ هر جزئی مسجد وپاک ایدن ایتمیم. گچن امت لرگ لباسنه نجاست یتشه گر کدی کسیدیلر اما سنگ امت گاسوئی پاک ایدن اتمشم. گچن امت لر قربانلارینی بو یونلارنده بیت المقدسه آپاریدیلر هر کسگ که قربانی قبول اولسیدی گوگدن اود گلوب یاندیراردی اوکس شاد وهر کسگ قربانی قبول اولما سایدی اود گلمیوب صاحبی شرمنده قایداردی اما سنگ امتگ قربانی فقرا و مساکین امتگ قارین لاری ایتمیم هر کسگ قربانی قبول اولسا بالمضاعف ثواب یتشر هر کسگ قربانی قبول اولما سادنیاعقوبتی یو خدر . گچن امت لر بریخی ویا برییس عمل مقابلنده بریخی ویا پیس اجره یتشردی اما سنگ امتگا بر بد عمله بر بد جزا و بریخی عمله اون بخشی جزا ویردیم. گچن امت لر اگر بخشی عمل اتمکه لیت ایدیدیلر ولسکن فعله گلمه مش جزا ویریلمزدی اما سنگ امتگ محض نیت خیر ایتمک ایله جزا ویردیم. گچن امت پیس عمله لیت ایدوب عمله گتورمه مش اولسادا اونگ نامه اعمالنده یازیلاردی اما سنگ امتندن پیس عمل نیت ایدوب فعله گتورمینجه نامه اعمالنه یازمادیم. گچن امت لر گناه ایدن کییی اونلارگ گناهی قابولار نه

يا زبيلورمى و توبه لرى قبول اولمازدى تا اينكه دوست دوتدوللارى طعامك بريسنى
 اوزينه حرام ايديديلر اما بوشدتى سنگ امتندن گوتورديم و اوللارگ گناهنى اونيله
 منم اوز آرامده ايتديم و هروقت توبه ائسه لر قبول ايده رم. كچن امتلر گرگ اوزون مدت
 توبه ايهيديلر تا قبول اولايدى اما سنگ امتندن ايگرمى - اوتوز - يوز تيل معصيت
 ايدوب پشيمان اولان كى توبه لرىنى قبول ايده رم و بوندن سوا دخى مرحمتلر امت
 پيغمبرؐ گ حقنده التفات اولونوب كه تفصيل و يرنگك بوم مختصره كنجايشى يو خدر
 بوجهته بوامته امت مرحومه ديرلر .

چوخ شكر و ثنا ايديرم خداوند عالمه كه توفيق كرامت ييوردى سورة بقره گ
 ترجمه و تفسيرىنى تمام ايتديم و كمال عجزله مسئلت ايديرم يرده قالان سورة لرى
 ترجمه ائمگه توفيق و يرمنكى. انهولى التوفيق

سورة آل عمران ۲۰۰ آیه در مدینه نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۱) اَلَمْ يَكُنْ لَّآلَهُ الْاُھْوَا الْحَى الْقَيُّومُ (۲) نَزَلَ عَلَیْكَ الْكِتَابُ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیْنَ يَدَیْهِ وَانْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْاِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ ھَدًی لِّلنَّاسِ وَانْزَلَ الْفُرْقَانَ (۳) اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیْدٌ وَاللّٰهُ عَزِیْزٌ ذُوْا نِقَامٍ (۴) اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخْفِیْ عَلَیْهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَلَا فِی السَّمَآءِ (۵) ھُوَ الَّذِیْ یُصَوِّرُكُمْ فِی الْاَرْحَامِ كَیْفَ یَشَآءُ لَا اِلٰهَ اِلَّا ھُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ (۶) ھُوَ الَّذِیْ اَنْزَلَ عَلَیْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰیٰتٌ مُحْكَمٰتٌ ھُنَام

الْمُك تفسیری اول سورة بقره ده وایکمی آیهلک تفسیری سورة بقره ننگ ۲۵۵ مجی آیهسندہ ذکر اولدی (۳) «الله تعالی نازل ایلدی سکا قرآنی حقه تصدیق ایدن حالدہ قباقدہ اولان کتابلاری ونازل ایلدی توریت وانجیلی قرآنی نازل ایلندن سابق خلافتہ هدایت اولان حالدہ ونازل ایلدی حقه باطلی ایران احکامی.

(۴) بدرستیکه اوکسلرکه کافر اولدیلا راللمک آیاتنه اولار ایچون واردر شدتاوعذابلر والله غالبدر» هیچکس مانع اولایلمز اوکا «انتقام صاحبیدر» هیچکس اونگ کیمی انتقام آلا ییمز. (۵) بدرستیکه الله تعالی به مخفی اولماز برشیئی یرده وله گوگلرده (۶) اودر اوکسه آنا بطندہ سیزگ صورتگری چکر نهجهکه ایستر» گوزل صورتلرایله یاقبیح، اوغلان یاقیز «یوخدر الله مگر اوللهکه غلبه ایدن وحکم ایدندر» (۷) اودر اوکسه نازل ایلدی سکا قرآنی اونگ بعضی سی آیات محکماندر» آیه لرگ هاموسی محکمدر مقصود محکمن اودرکه دلالت ایدن دراوز معنی سنه آشکارا واختصار طریقیله دگلدرکه هامو اونی فهم اتمکدن عاجزاولا «اوللارددر کتابگ آناسی» بومذکور اصلدر باقیسی اوندن حصوله گن فرعدر «بعضی سی نهجه معنی به اوخشیاندر» اونگ معنی سی واضح اولماز مگردقت نظریه نهجهکه تفسیرنده نهجه معنی حاصل اولمه (یا) حرفیله قید اولوبدر مثلا آیه نك معنی سی یایلهدر یا اویله «اما اوکسلرکه اوللارگ قلیبرینده حقدن باطله وبدعته میل اتمک وار پس تابع اولارلار اوآیه لره که متشابهدر» یاظاهره تابع اولارلار یا اینکه تاویل ایدرلر باطل قراله ۲۰ مجی سورہ نك ۴ مجی آیه سی یمی «فتنه طلب اتمک ایچون» تاینکه اولله خلقی شک وشبهه به سالسونلار «وآیه نك تاویلنی طلب اتمک ایچون» یعنی خواهش ایدرلر که کیف لری ایستین قرارایله تاویل ایدوب خواهشایله مطابق سوزلرنی ثابت ایدرلر «ییلمازلر اونگ تاویلنی مگراوکسلرکه محکمدر

الْكِتَابِ وَآخِرَ مَثَابِهِمْ فَمَّا أَذِنَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا
بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ (۸) رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ
أَذْهَبْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (۹) رَبَّنَا أَنْتَ جَامِعُ
النَّاسِ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْفِي الْمِعَادَ (۱۰) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ
تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ
(۱۱) كَذَّابِالِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ

علمده» ائمه علمه السلام بیوروبلار که بزرگ راسخ لر پیغمبر ۴ راسخ لرگ افضلی در
علمده الله تعالی تعلیم ایدوب اوکا نازن اولان نلامک ظاهر و باطن معنی لرینی. باشقه
حدیث ده وارد اولوب که گلام اوج قسمد بر قسمنی عالم و جاهل بیلر لر بر قسمنی بلمز مگر
اوکسکه ذهنی صافی و حسی لطیف و عقلی صحیح اولا اوکسلردن که الله تعالی سینهنی
آچوبدر اسلام ایچون بر قسمنی بلمز مگر الله تعالی و اولنک پیغمبر لری. و علمده محکم
اولانلار «دیرلر بزایمان گتوردوک اوکا، محکم و متشابیهگ هاموسی بزیم اللهمزگ
یانندن در و نصیحت قبول ایدن اولمازلار مگر عقل صاحب لری» ذهن لرینگ صافلقی و
ایتیلگی ایله حقی ناخذن امتیاز ایدرلر. (۸) پروردگار ا بزیم قلبمزی مایل ایتمه هدایتدن
ضالته اوندن صوگره که بزای هدایت ایدوب سن حقه بزواوز یانندن رحمت التفات ایت
بدرستیکه سن چوخ بخشش ایدنسگ» ذکر اولان دعا راسخ لرگ سوز لرگ بقیه سی در
(۹) پروردگار سن خلقی جمع ایدن سن برگوندن اوتریکه اونگ وقوعنده شک یوخدر «حساب و کتابدن
اوتری «بدرستیکه الله تعالی وعده یه خلاف ایتمز» بوآیه دخی راسخ لرگ دعا سنک تئمه سیدر
(۱۰) اوکسلر که کافر اولدیلار دفع ایدمه بلمز اولانلرگ ماللری و اولادی اولانلاردن
برشیئی «اللهم عذابندن» «اولانلر در جهنم اودینگ آلیشیقی» (۱۱) کفار قریشگ پیغمبر ی
وحقی انکار اتمکده عادت لری و قاعده لری «فرعون اولادنگ قاعده سی کیمی و اوکسلر
کیمی در که اولانلاردن سابق ایدیلر» نهجه که اولانلار «تکذیب ایتدیلر بزیم آیه لریمزی» بوتورده
تکذیب ایتدیلر سن «پس الله اخذ ایتدی اولانلاری گناه لری سببیلله والله تعالی نگ
عذابی شد تلودر» (۱۲) «دیگن اوکسلر که کافر اولدیلار تیز لیک ایله مغلوب اولارسنک
و محشور اولارسنک جهنم طرفنه ونه پس آماده اولومش یردر جهنم». زمانیکه
حضرت رسول بدر دعوا سنندن فتح و نصرت ایله مدینه یه مراجعت بیوردی جمیع یهودیلری

شَدِيدَ الْعِقَابِ (۱۲) قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سِتْرَةٌ وَلَهُمْ فِي جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ
 (۱۳) قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ
 مِثْلَهُمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ
 (۱۴) زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ

بنی قینقاع بازارنه جمع ایدوب بیوردیکه ای یهود جماعتی قورخون اللمدن که بدرگولی
 قریشه نازل اولان مصیبت سزگ ایچون ده واقع اولا، اسلامه داخل اولون اولار انازل
 اولان بلاسیزه نازل اولاندن سابق زیرا که سبز ییلور سزگه من اللمگ حق پیغمبری ام
 نجه که کتابلار گزده گور و سزگ دیدیلر یا محمد سنی مغرور ایتمه سوگ برنجه پرا گنده
 قوم که دعوا علومندن خبرلری یوخیدی فرصت تاپوب اولارا غالب اولدگ والله
 اگر بیزایله دعوا اتسن هرآینه ییلرسن برنجه آدموق پس بوآیه نازل اولدی والله
 تعالی آشکار ایتدی پیغمبرگ ۴ گ دوغریلقنی که بنی قریضه نی اولدر دیلر و بنی نصیری
 جلاع وطن و خیبری فتح و یرده قالانلار نه جزیه مقرر ایتدیلر و مشرکر مغلوب و
 بوکیفیت لر بیوک معجزه قولی اولدی او حضرتگ پیغمبرلگنه (۱۳) بتحقیق وارد
 سزگ ایچون آیت» و بیوک معجزه پیغمبر ۴ گ سوزنگ صدقنه «ایکی دسته ده که
 ملاقات ایتدیلر» بربرنه بدر دعوا سناسته» بردسته دعوا ایدیردی الله یولنده» پیغمبر
 و اونگ اصحابی «اوربری دسته کافر لر ایدی» قریش مک «مشرکر گورردیلر مسلمانلاری
 ایکی اوزلری قدری» مشرکرلر مین نقره یاخون ایدیلر تاینکه مسلمانلردن قورخوب
 قاچالار بوکیفیت دعوا باشلانندن سوگره ایدی اما دعوا دن قباق مشرکرلر مسلمانلری
 آز گوروب دعوا به جرئت ایتمشدیلر یا اینکه مسلمانلر گوروردیلر مشرکرلری ایکی
 اوزلری قدری که مسلمانلار اوچ یوزاون ونجه نفر ایدیلر تاینکه ثابت قسم اولوب
 نصرته یقین ایدلر الله تعالی گوستردی بوقرارله «کوزوگ ظاهرده گورمگی ایله» که گوزایله
 گوریلن شیئی ده شک اولماز «الله تعالی کومک ایدر اوکسه که ایستر» نجه که بدر
 دعوا سناسته جزئی مسلمانلار کلی کفار مقابلنده کومک ایتدی «بدرسئیکه یونده
 هرآینه عبرت وار بصیرت صاحب لرینه» عقل صاحب لری آنلار که آزچوخه غلبه ایده بلمز
 مدر اللمگ کومک لیگی ایله . (۱۴) «زینت و یرلمش اولدی مخلوقات یوزلری
 ایستدیکلرینی دوست دوتماق: عورتلردن و اولاددن و جوخ مقدار تحصیل اولمش ماللر
 قریلدن و گوموشدن و تعلیم اولولمش آنلاردن و دورت آیاقلی لاردن و ا کین لردن یونلار
 دنیا ده زنده گانلق متاعیدر» بولر او'اسه دنیا ده یاشامق اولماز و آخرتده «اللمگ
 یاننده در قایداجاق یرگ گوزل لگی» قنطار عبارتدر اوکوزگ دریمی دولولیکده

بَغِيًّا يَنْهَمُ وَمَنْ يَكْفُرْ بَيِّنَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (۲۰) فَإِنْ حَاجَّكَ قَوْمٌ
 أَتَمَّتْ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنْ أَتْبَعَ قَوْلَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ وَالْآمِنِينَ ءَاسَلْتُمْ فَإِنْ أَتَمُّوا
 فَقَدْ أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ (۲۱) إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
 بِبَيِّنَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ
 بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (۲۲) أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَأْوَاهُمْ مِنْ نَارٍ
 (۲۳) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيحًا مِنَ الْكِتَابِ يَدْعُونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ

تمام ایدندن صوگره «پس دی یا پیغمبر من خالص ایتدیم لفسمی الله» من قلبا اینالیدیم
 الله واوندن غیرسنی شریک قرار ویرمدیم «بگما تابع اولانلارده تسلیم اولدیلار
 ودیگن اوکسلره که اولنلار کتاب ویریلوب و اوکسلره که امی دیلر» کتابلری
 یوخدر مشرکین عرب کیمی «آیا سیزده مسلمان اولدیز پس اگر مسلمان اولدیلر
 تحقیق هدایت تاپدیلار» واوز لفسلرینه نفع ویردیلر ضلالتدن چخماق ایله «و اگر
 دال چوکوردیلر» وسندن اعراض ایتدیلر «پس آجق سگما واجب اولان یقورمکدر»
 سگما ضرر ویرمز اولنلارگ اعراضی «و الله گورندر و باخاندلر بنده لرینه» و اولنلارگ
 عملرینه (۲۱) بدرستکه اوکسلر که کافر اولورلار اللهگ آباتنه و اولدورورلر پیغمبری
 لاحقله و اولدورورلر اوکسلری که امر ایدیرلر عدالتله پس بشارت ویر اولنلار
 دردناک عذابله» مخاطب اهل کتاب در پیغمبرگ عصرنده اولنلرگ آتا- بابالری
 ۴۳ پیغمبر اولدوروب حضورده اولنلاری اسلامگ فعلنه راضی اولماق و محمد صمی
 اولدورمک فکرینه دوشمک لری سببنه مذمته لایق اولدیلر اما الله تعالی پیغمبری اولنلارگ
 شرندن محافظت ایتدی (۲۲) اولنلار اوکسلردر که هیچ اولدی اولنلارگ عمللری
 دیاده و آخرتده» دیاده مستحق مدح اولمادیلار و ماللری و جانلاری حفظ اولولمادی
 و آخرتده مستحق بهشت اولمادیلار «ویوخدر اولنلار ایچون کومک ایدیلر» که عذاب
 اولنلاردن دفع ایتسونلر (۲۳) آیا گورمیک اوکسلری که ویریلمش اولدی بر
 حصه کتابدن» عبارتدر یهود علمالردن «دعوت اولونورلار اللهگ کتابی طرفنه»
 توریه «تاییکه توریه حکم ایده اولنلارگ آراسنده» محمد صم لبوتی خصوصنده
 حضرت رسول برگون اولنلارگ درس اوخولان یرینه داخل اولوب اولنلاری دین اسلامه
 تکلیف ایتدی اولنلارگ بریسی عرض ایلدی سن هانسی دینده سن حضرت بیوردی
 مات ابراهیم اوزره دیدیلر ابراهیم یهودی ایدی حضرت بیوردی منله سزگ آراژده
 توریه حکم اولسوگ اولنلار قبول اتمدیلر خداوند عالم بو مطلبی خبر ویروب

يُنْهَمُ ثُمَّ يَقُولُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مَعْرُضُونَ (۲۴) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمْسَنَا النَّارُ
 إِلَّا آيَاتًا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (۲۵) فَكَيْفَ إِذَا جُمِعَتْهُمْ
 لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوَقِعَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (۲۶) قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ
 الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ
 يَوْمَ تَبْدَأُ الْحَيَاةَ الْآخِرَةَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۷) تَوَلَّجَ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَتَوَلَّجَ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
 وَخُجِرَ الْحَيُّ مِنَ الْمَيِّتِ وَخُجِرَ الْمَيِّتُ مِنَ الْحَيِّ وَتَرَزَّقَ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

بیورور «صوگره دال چوکورر بر فرقه اونلاردن» و حال آنکه بیلورلر که توایه
 عمل اتمک واجبدن «اونلار اعراض ایدنلردن» حقه تابع اولماقدن (۲۴) اونلارک اوسوزلری
 واعراضلری اوندن اوتیریدر که اونلار دیدیلر یزه اود دگمز مگر بر نچه سایلمش
 گونلر و معرور ایتدی اونلاری اوزاد که دینلرینه افترا ایتدیلر «بهتان دیدیلر اوز
 دینلرینه نسبت گویا اونلار پیغمبر اولادی اولماقلرینه گوره بابالری اوللره شفاعت
 ایده جکدر (۲۵) نجه بیله اولابلر یالینکه نئوع اولار اونلارک احوالی زمانیکه بز
 اونلاری جمع ایده روک برگون ایچون که اونده شبهه یوخدر» جزا و بریملک ایچون
 هامی محشور اولاجا قدر «وویرولر جمیع نفسلره دنیاده کسب ایتدیکی عملک جزاسی
 واونلارک حقنده ظلم اولماز» عمللرک جزاسی یقشمک بهتنه (۲۶) دیکن: ای منم اللهم
 هامو ملک لرک صاحبی سن ویررسن پادشاهلقی هر که که ایسترسن و آلارسن پادشاهلقی
 هر کسدن که ایسترسن و عزیز ایدرسن دنیا و آخرتده هر کسی که ایسترسن و ذلیل
 ایدرسن هر کسی که ایسترسن سنگ النده در خیر و احسان بدرستی که سن هر شیئه قادرسن
 بو آیه شریفه استبداد و مطلق پادشاهلک حقیقته دلالت اتمز که فلان شخصی الله پادشاه
 ایدوب اوندن آلمات اولماز نجه که بعضی لر بیله استدلال ایددر نظر عاجزانه
 گوره پادشاهلق منحصر دگدر مطلق بر شخصک اختیار نده اولقه بلکه مشروط شخصک و جماعتک
 النده اولمه دلالت ایدرنجه که همین سوره ننگ ۱۵۹ مجی آیه سنده ذکر اولار (۲۷) داخل
 ایدرسن گجه نی گولوز و گونوزی گجه یه «بر بریسنک دالسنجه گلمک ایله یالینکه
 گجه دن گوتوروب گونوزک اوستنه قویوب کجه نی قصه و گونوزی اوزون اتمک ایله
 و بالعکس گونوزدن گوتوروب گجه ننگ اوسته قویوب گجه نی اوزون و گولوزی
 قصه اتمک ایله» و خارج ایدرسن دیرینی اولودن «انسانی نطفه دن قوشلری یومورتادن یا مسلمان
 کافردن» و خارج ایدرسن اولونی دیری دن «قوشلردن یومورتا انسانات و حیواناتدن
 فضله یا مؤمندن کافر» و روزی ویریرسن هر کسه که ایسترسن حساب سیز

(۲۸) لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ (۲۹) قُلْ أَنْتُمْ خِفَافُ صُدُورِكُمْ أَوْ تَبَدُّوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳۰) يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تُوَدَّلُو أَنْ يَنْهَا وَبَيْنَهَا أَمَدًا بَعِيدًا وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ (۳۱) قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

(۲۸) مؤمنان کافر لری اوز لرینه دوست اخذ اتمه سوگ « تا اینکه اولار ک دوست لقلاری محض اللهدن اوتری اوله الله تعالی دوباره تاکید ایدوب بیورور «مؤمنلردن سوا» هیچکسی دوست دو تماسون خواه مشر کلری خواه فاسقلری «وهر کس بونی ایده» یعنی ایمان گتورمینلری دوست دوتا «پس دگلدر اللهدن» واونگ دوستلقندن «برشئی ده» الله یولیندن بالکلیه خارجدرلر «مگر اینکه اولاردن قورخاسکز برنوع قورخماق» اسلام طاقه لری همین آیه استدلایل ایدیرلر تقیه نگ جواز نه خواه مال خواه جان صدمه سی مقابلنده اما اهل اسلامدن اشاعره طاقه سندگ بعضی سی قائلدر که جان صدمه سنده تقیه جائزدر امامال صدمه سنده جائز دگلدر بعضی سی قائلدر که اول اسلامده که مسلمانلار ضعیف ایدیلر تقیه جائز ایدی اما اسلام قوت تاپاندن صوگره تقیه حکمی گوتورولدی بهر صورت امامیه اعتقادنه گوره مطلقا تقیه جائز وبلکه واجبدر الی قیام قائمنا «والله تعالی سیزی قورخودور اوزوندن» یعنی اوز الله لقیله سزی قورخودور نه اینکه جهنم و عذاب ایله بوندن بیوک قورخو تماق هرگز عقله گلنز «والله طرفنده در قایداجاق یر» (۲۹) دیگن اگر گرلین دوتاسیگز اوشیشی که سیزگ سینه لرگزده در «کفاری دوست دوتمقدن «یا اینکه اونی آشکار ایده سیگز اونی الله ییلور وییلور اوزادیکه گوگلرده در واوزادیکه یرده در» و سیزگ آشکار وگرلین عمل لرگز ده ییلور «والله هر شیئه قادر در» (۳۰) «برگونه که (قیامتده) هر نفس دنیا ده ایتدیگی خیر عمانی اوز یاننده حاضر اولونمش تاپار و دنیا ده ایتدیگی پیس عملی ده گوروب آرزو ایدر که کاش اولیله عملی آراسنده اوزاق مسافت اولیدی والله تعالی قورخورد سیزی اوزیله» تکرار اولوب تا کیددن اوتری «والله مهرباندر بنده لرینه» الله سیزی قورخودر محض مهربالقدن اوتری و سیزگ مصلحت گزری گوزله مک ایچون که الله دن قورخوب معصیته مرتکب اولمیا سکز. (۳۱) دیگن یایغمبر اگر وار سنکز ایسه اللهم دوست دوتان پس بگا تابع اولوگ تا اینکه الله سزی دوست دوتسوگ «آیه دن آشکارا معلومدر که پیغمبره جمیع عمل لرینده

رَحِيمٌ (۳۲) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ (۳۳) إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَالْإِيزَمَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ (۳۴) ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۳۵) إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۳۶) فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتُ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أَخَافُهَا بِكَ وَذَرَيْتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (۳۷) فَتَقَبَّلَهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا

تابع اولمیلر الہی دوست دوتمور «وتالیکنہ اللہ تعالیٰ باغشایہ سزگ گناہلارتری واللہ تعالیٰ باغشیلان ورحمایدندر» اوکا تابع اولانلار (۳۲) دیکلن اطاعت ایدوگ اللہویغمبرہ پس اگر اعراض ایدہ سکر بتحقیق اللہ تعالیٰ کافر لری دوست دوتماز . (۳۳) بدرستی کہ اللہ تعالیٰ بگندی آدمی ونوحی و ابراہیم اولادنی و عمران اولادنی عالم لگ اهلندن» رسالت ونبوۃ واولناری محترم ایتدی ملائکہ لردن . ابراہیم اولادی عبارتدر اسماعیل واسحق واولنارگ اولادندن و آل عمران عبارتدر موسی و ہارون اولاد عمران بن یصہر بن فاحت بن یعقوبدن یامریمک آتاسی عمران مائان اوغلنگ اولادندن ویزیم پیغمبریمز ۴ داخل در ابراہیم اولادہ (۳۴) «ذکر اولان اولادلرگ بعضیسی بعضی سندن» آیریلوب وبریسی اوبریسنک اولادی در «واللہ ایشیدندر» خلقگ سوزلرنی «ییلندر» عمللرنی (۳۵) یادگا گنور اوزمانیکہ عمرانگ عورتی حنہ دیدی کہ پروردگار من نذر ایدیم کہ اوز بطنمدہ اولان اوشاقی سکا خدمتکار ایدم» بیت المقدس دہ «پس قبول ایت مندن» منم نذریمی «بدرستی کہ سن ایشدنسن» منم دعای «خبردار سن منم نیتہ (۳۶) زمانیکہ دوغدی مریمی» آرزوسی اوایدی کہ اوغلان اولوب بیت المقدس دہ خدمت ایدیدی و رسم دگلیدی قیز اوشاقینگ خدمت ایتمگی . «حنہ دیدی کہ پروردگار من قیز وضع حمل ایتدیم (واللہ اعلمدر کہ او عورت نہ وضع حمل ایتدی) بوجملہ معترضہ مریمک سوزی دگلدر اللہ تعالیٰ حضرت پیغمبریمز ۴ خبر و پرورد کہ مریم تنوع شرافت و فضیلت صاحبی اولماقنی آتاسی بیلموردی اللہ ییلور کہ مریم بطور قیزدر و گلہ جکدہ اوندن براوغلان عملہ گلہ جکدر کہ ییوک پیغمبر لردن حسابدر بوجہتہ حنہ «دیدیکہ اوغلان اوشاغی قیز کیمی دگلدر و بتحقیق من اولی آدلان دیریم مریم ایلہ» ماریانگ عربسیدر ماریا او وقتگ افتندہ عابدہ معنی سنہ ایدنی «و بتحقیق من اولی سنگ پناہکا ویردیم و اونگ اولادیندہ سنگ پناہکا ویرورم اوشیطانگ اغواسندن کہ سنگ درگاهندن قاوولمشدر (۳۷) پس قبول ایتدی اونی اونگ الہی گوزل قبول

وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَارِزِقًا (۳۸) قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (۳۹) هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ (۴۰) فَتَدَاكَ الْمَلَائِكَةُ حِوَارًا هُوَ قَائِمٌ يَصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بَصَدَقًا بَكَلَمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَوَسَيْدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ (۴۱) قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ

اتمک ایله» یعنی الله اونگ نذرنی قبول ایدوب اونگ حقنده احسان ایتدی قری اوغلان یرینده قبول اتمک ایله «اولی گوگرتدی گوزل گوگرتمک ایله» اوگاتریدیه ویردی گوزل وجهله زمانیکه حنه مریمی وضع ایتدی برپارچه یه ساریبوس مسجده گنوروب عابدلرگ یاننده قویوب دیدی من بوقری بیت المقدسه نذرایتشم عابدلر او قری قبول اتمگه شوقمند اولدیلر چونکه حنه ننگ آتاسی ماثان واونگ اولادی همیشه بنی اسرائیلک بیوکلری وپادشاهلاری اولوبدر زکریا دیدیکه من سزاوارم اونی ساخلامقه اوندن اوتریکه ایشاع اونگ خاله سی منم عورتدر عابدلر راضی اولمادیلر و هاموسی ۲۷ نفر ایدیلر راضی اولدیلر قرعه یه بو کیفیت همین ۳ مجی سورننگ ۴۵ مجی آیه سنده مرقوم اولاجا قدر آخرده «اونگا زکریا فکیل اولوب هروقتکه زکریا مریمگ یانته داخل اولاردی محرابده اونگ یانته حاضر روزی تاپاردی» چونکه مریمدن اوتری بیت المقدسگ یانته مخصوصی برغرفه بنا اتمشدیلر اونگ یانته هیچکس داخل اولمازدی زکریادن غیری واونگ یدی قیوسی واریدی زکریا او قابولارگ هاموسنی باغلیوب گلیدینی اوز یاننده ساخلاردی گولده بردفمه اونگ یانته گلنده گوردی که مریمگ محرابنده وایرده که مریم عبادت ایدردی یای زمانی قیش میوه سی قیش زمانی یای میوه وارد (۳۸) زکریا دیدی ای مریم نه یردن حاصل اولدی سنا بو روزی» غیر موسمه و حال آنکه قابولار هاموسی باغلیدر «مریم دیدی بوروزی الله یانندن در الله تعالی حساب سیز روزی ویرر که اوکسه که ایستیر (۳۹) «بله وقتده» زکریا مریمدن بو کرامتی واونگ الله یاننده اولان منزلتی گوروب اوز نفسنده دیدیکه اواللهیکه قادردر مریمه غیر موسمه بهشت روزی سی گولده رمگه هرآینه قادردر که بگا و عورتمه قوجه و قتمزده اولاد ویره «زکریا اللهم دعا ایتدی و دیدی پروردگارا مرحمت بگا اوز طرفندن پاک اولان اولاد» نهجه که حنه یه بولوع قیز اولادی ویردیک حنه ننگ باجی سی ایشاعده بر اولاد ویرر که سنگ یانته کرامت صاحبی اول «بدرستیکه سن دعائی ایشن و قبول ایدلسن» (۴۰) «پس ملائکه چاغردی زکریانی او حالده که محرابده ایاق اوستنده نماز قیلوردی و دیدیکه خداوند

كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ (۴۲) قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آتَيْكَ الْإِنكِكَمَ التَّاسِي
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ الْأَرْضَ وَأَذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ (۴۳) وَادْفَأْتُكَ الْمَلَائِكَةَ
يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ (۴۴) يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ
وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ (۴۵) ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
أَذِيقُونَ أَفَلَا مَهْمُ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ (۴۶) إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ
يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِهَاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ

عالم سگا بشارت و پرور بحیی آدلو او غلان ایله تصدیق ایدن حالدله الله طرفندن
اولان کلمه نی « عبارتدر عیسی دن که اونگ گلمکنی خبر ویره جک «و آقا اولان حالدله
اوز قومنه وجوخ ساخلیاندر نفسنی» شہوات و لهولعبه مرتکب اولماقدن وعورت آلمقدن
«و پیغمبر اولان حالدله صالحردن» یعنی صالحردن عددندن اولاجا قدر (۴۱) زکریا
دیدیکه پروردگارا نجه منم ایچون اولاد عمله گلر و حال آنکه بگا یثدویدر قوجالک
و منم عورتیم دوغمیاندر» هرایکسی یوز سنینه یا خون ایدیلر «الله تعالی یاملائکه دیدیکه
بیله در» اولاد گنورمک وقتنگز گنجوب «الله ایلر اوشینی که ایستر» عجائبدن وعادتده
گورولمین امردن (۴۲) زکریا دیدی پروردگارا منم ایچون بر علامت گوستر» که اولیله
حملدن خبردار اولوب سگا شکر ایدیم «الله یوردی که سنگ علامتگ اودر که سن
دانشمه قادر اول بیلمز سن اوج گون مگر اشاره ایله» یا اینکه خلق ایله دانشمیب او
مدتده الله شکر و عبادت ایده سن سگا ویریلن نعمت مقابلنده یا اینکه آیتهنگ معنی سی
اودر که خلقله دانشمیه سن تا اینکه الله سگا اولاد ویره نه اینکه دانشه بلمز سن. اللهم
«جوخ ذکرایت» خلقدن دانشمه عاجز اولان وقتده «و تسبیح ایت شام و صبح» زوالدن
یا عزدن غروبه دیک و صبحدن ظهره دیک (۴۳) زمانیکه ملائکه دیدی مریمه ای
مریم بدرستیکه الله تعالی سنی بکندی و سنی پاک ایتدی» عورتلره مخصوص اولان
نجاستدن «وسنی برگزیده ایتدی عالمرگ عورتلرینه» اوگا ملائکه گوندرمک ،
بیوک کرامتله مخصوص ایتمک، ارسیز اوگا اولاد ویرمک، یسودیلرگ بهتاتندن
خلاص اتمک، اوشاقی دانشدیرمق و سائر کرامات لرله که مناسبته ذکر اولونار
(۴۴) ای مریم عبادت ایت اللهم و سجده ایت و رکوع ایت رکوع ایدنلر ایله» شاید رکوع
خضوع و خشوع معناسه اولا لجه که ۲ می سوره لک ۴۳ مجی آیه سنده، شرح اولدی
(۴۵) بوسوز لر غیب خبرلندن در» اواحوالات واقع اولان وقتده یا پیغمبر سن
اویرده یوخیدینگ و غائب ایدینگ «بز وحی ایده ریک اولی سگا» و س یوخیدینگ او وقتده

المُقَرَّبِينَ (۴۷) وَيَكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ (۴۸) قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرًا قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۴۹) وَبَعَثْنَا الْمَرْكَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفَخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَآبِرًا إِلَّا كَهْ وَالْأَبْرَصَ وَآحِبِّي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْتِبِخُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَاتِدِخِرُونَ فِي

زمانیکه آنار دیلر قلم لر نی که اونلارگ هانسی کفیل اولالار مریمه ویوخیدگ سن اونلارگ یاننده زمانیکه بربریله تراغ ایدیر دیلر «مریمی ساخلامقه شوقمند اولماق ایچون چونکه نذر اولمش اوشاقی خدمته قابل اولونجه احبار لرگ بریسی بسلمک اونلارگ عادت لری ایدی آخرده بیله قرار قویدیلر که هرکس فولاددن اولان قلم لر نی که اولیله توریه یازیر دیلر سویه سالالار هرکسگ قلمی سویگ اوستنده دایانسا مریمه کفیل اولاس ذکر یانگ قلمی سویگ اوستنده دایانوب ماباقیستگ قلمی باتدی و منازعه قطع اولدی (۴۶) زمانیسکه ملائکه مریمه دیدی یامریم الله تعالی سکا بشارت ویرور اوز طرفندن اولان کلمه ایله» یعنی بر کلمه سوز ایله آتاسیز عمله گلن اولاد ایله که «آدی مسیح در» مشیخک معربی مبارک معنیسنه «عیسی در مریم اوغلی صاحب مرتبه در دنیا ده» نبوت و ریاستله «و آخرت ده» شفاعت و اوجا مرتبه لو اولماق له «والله مقرب اولانلاردن در» گوگه گیتیمک و ملائکه ایله همنشین اولماق ایله عیسی آنادن اولماش آناسی آدیله آدلاندیرمق مریمه خبر ویرمکدر که بو اوغلان آتاسیز خلق اولاجا قدر (۴۷) «خلق ایله دانشار اوشاقلق حالتنده بشیک ده اولانده و بیوک و چوخ سنتی اولانده و صالحلردن در» یعنی اوشاقلق و بیوک لیک و قتلرینده اونگ حالی بر قرار له در بیوک پیغمبر لر کیمی خلق له دانشوب معجز گوسترر (۴۸) مریم عرض ایتدی پروردگارا هاردان بگا اولاد اولار و حال آنکه بر نفرگ الی بگا دگمیو بدر الله تعالی ییوردی بیله در الله یار ادار اوزادیکه ایستر زمانیکه حکم ایدر برایشی اتمگی بودر و بوندن غیری دگلدر دیر اوگا که اول پس اولار (۴۹) والله تعالی تعلیم ایدر عیسی به یازمقی و اوخومقی و حکمتی و توریه و انجیلی و اونی پیغمبر کوندر بنی اسرائیل و پیغمبر لگه یتشنده خلقه بیله دیر که بتحقیق من گلشم سیزه سیزگ الله گز طرفندن اولان معجزه ایله» یالینکه من اوز پیغمبر لگمه اللهدن معجزه کتورمشم «بیله که من درست ایده رم سیزه پالچیقدن قوش صورتی کیمی صوگرا روح نفخ ایدرم یس قوش اولار» دیری حالتده اوجار او فعل مندن دگلدر بلکه هر نه اسم اللهگ اذیله در و گوزلو ایدرم آنادن

يُؤْتِكُمْ أَنْ فِي ذَلِكَ لَا يَلْعَنُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۵۰) وَمَصَدَقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَا حِلَّ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجَنِّتُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاقْتُولُوا لِلَّهِ وَأَطِيعُوا (۵۱) إِنَّ اللَّهَ رَجَبِي وَرَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (۵۲) فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِمَا نَامُسِلُونَ (۵۳) رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۵۴) وَمَكْرُوهٌ وَمَكْرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ لِمَا كَرِهِينَ (۵۵) إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ قُمْ وَرَافِعُكَ إِلَى مَوْطِئِكَ مِنَ الَّذِينَ

حزب

دوغولان کوری ویدس ناخوش اولانی و اولنی دیریلدرم اللهک اذنیله و خبر و یررم سیزه ایولرژده بیدکتری و آزوقه ایدوب ساخلادقکری حقیقتده هرآینه نشالهلروار سیزگ ایچون (منیمبرلقمه و دوغریامقه) اگر وارسکز سیز ایمان گئورنلر» (۵۰) و تصدیق ایدنم منم یانمده اولان توراتی» یامندن مسابق نازل اولان توراتی «تائیکه حلال ایدم سزه بعض شیئری که سیزه حرام اولوبدر» موسی ننگ شریعتده پی و بالی و دوه اتی یملک و شنبه گولی ایشه مشغول اولماق کیمی «وگئوردیم سیزه نشالهلر الله طرفندن» تکرار اولولوب تاکید و اتمام حجت ایچون «خورخوگ الله دن و بگا اطاعت ایدون» اوامرلرده که دعوت ایدریم سیزی (۵۱) حقیقتده الله منمده اللهم در و سزگده اللهژدر پس اوگا عبادت ایدوگ بودر دوزیول» اونیله گیدن حق یوله یتشر . (۵۲) زمانیکه عیسی یقین ایتدی اونلارک کفرنی که هیچکونه نصیحت اونلره فائده و یرمز و گوردیکه اونلار کفرلرنده قالوب ایمان گئورمدیلر «دیدنی کیمدر منم کومک لریم حواریون دیدیلر بزیك اللهک کومک لری بیز ایمان گئوردیک الله و سن شاهد اولگلن که بز مسلمانلاروق» حواریین عیسی یه خالص نیت ایله ایمان گئورلردن عبارتدر مشتق در حور دن که خالص آغ معناسنه در که اونلار پالتار یوونلار ایدیلر که خلقک چرک لو لباسنی یویوب چرکدن تمیز ایدردیلر (۵۳) «حواریون دیدیلر پروردگار ا بزی ایمان گئوردوک اوزاده که سن نازل ایتدیک و بز تابع اولدوق عیسی پیغمبره پس بزی یازگلن شاهد لرایله» سنگ برلقکا یاقیامت گوتنده خلقک عمل لرینه شهادت ایدنلرایله (۵۴) اوکسلر که اونلاردن عیسی کفر احساس اتمشدی «حیله ایتدیلر» عیسی یه غفله اونی اولدرمکه «والله اونلارک حیله سنی اوزلرینه قایتاردی» حقیقتده اونلار حیله نی اوزلرینه ایتدیلر «والله حیله ایدنلره جزا و یرنلرک یخشی رافیدر» عیسی نی یهودیلره نشان و یرنی عیسی عوضنه دوتوب اولدوردیلر. (۵۵) زمانیکه الله تعالی بیوردیکه یا عیسی من عهدمه وفا ایدم جگم سنگ

كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُم بَيْنَكُمْ فِي مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (۵۶) فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذْبُهُمُ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَالُهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ (۵۷) وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أَجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (۵۸) ذَلِكَ تَقْلُوبٌ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ (۵۹) إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۶۰) الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ (۶۱) فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْمَعْلُومِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعِ آبَاءَنَا وَإِبْنَاءَنَا

خصوصنده» یا اینکه سنی اولدوره جگم یا اینکه سننگ اجلگی تاخیر ایده جگم سنی ساخلاماق ایله اونلار سنی قتل اتمکدن «وسنی گوتورن اوز طرفمه» گوگده ملائکه لرگ یالنه «وسنی پالایدنم اوکسلرگ یولداشقلردن که کافر اولدیلر و اوجا و غالب ایده جگم سکا تابع اولانلری اوکسلره که کافر اولدیلر قیامت گونهدیک» اوللاری غالب اتمک ایله یهودی لره. مسلمانلر عیسیٰ صامی نصاری دن زیاده دوست دوتور بوجهته مسلمان و نصاری یهودیلره غالبدر بوخبر شاهددر بزیم پیغمبریمزگ دوغریلقنه که ۱۳۲۶ ثیل بوندن خبر ویروبدر «صوگره منم طرفمه در سیزگ هامیترگ قایداجاق یری پس من حکم ایدهرم سیزگ آراگرده اوامرلرده که سیز اولنده اختلافی ایدردکتر» بعضیلر افراط ایدوب اوکا الله دیور بعضی تفریط ایدوب آتاسیز و قبیح سوزلر دیدورلر. خداوند عالم کیفیت حکمی بیان بیورور (۵۶) اما اوکسلر که کافر اولدیلار» عیسیٰ به یهودیلر کیمی «اونلارا عذاب ایدهرم شدتلو عذاب دلیاده» ذلیل اولماق «وآخرتده» جهنم «واونلرایچون کومک ایدنلر یوخسدر (۵۷) واما اوکسلر که ایمان گتوردیلر ولیاقتی اولان عمللر عمله گتوردیلر پس اونلارگ اجر و مزدلرینی الله ویرر والله ظالملری دوست دوتماز» عیسیٰ لگ کیفیت عروجی صامجی سورنگ ۱۵ مجی آیه سنده مرقوم اولار (۵۸) بوخبری بیز اوخویاروق سکا آیه و معجزلردن و حکمتلو نصیحتلردن که شک و شبهه لگ اوکا یول تاپه افندن محکدر . (۵۹) بدرستیکه عیسیٰ لگ مثلی الله یاتنده آدمگ مثلی کیمدر» غریبه و عجیبه اولماقده «الله تعالی خلق ایتدی آدمی تویراقدن صوگره اوکا دیدی که اول پس اولدی» پس بر صورتده که آدمی تویراقدن آتاسیز و آتاسیز خلق اتمک عجیبه اولما عیسیٰ لی محض آتاسیز خلق اتمک نه چوخ عجب اولار (۶۰) امر عیسیٰ ده ویریلن خبر «حقدر اللهگ طرفندن در پس اولما گلن شک ایدنلردق (۶۱) پس هرکسه سنله مجادله ایده عیسیٰ خصوصنده اولدان صوگره که سکا یقین عمله گلویدر» عیسیٰ لگ پیغمبر لکنه نه اینکه الله لقنه «پس دیگلن گلون چاغراق

وَنِسَاءً وَأَوْلَادًا وَمَنْ يَكْفُرْ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعَذِّبُ الْمُكَذِّبِينَ (۶۲) إِنَّ هَٰذَا لَمَوْعِظَةٌ لِّلْعَالَمِينَ

بزده اوشاقلا ریمزی سیزده اوشاقلا رگزی و عورتلریمزی و عورتلرگزی و هربریمز اوز نفسلریمزی و اوز نفسلرگزی» هر کس چاغرسون اوز اهلنگ عزیزنی و ثلبنه یاپشانی. الله تعالی اولادی و عورتی مقدم ایتدی نفسه اوندن اوتری انسان اوزینی همیشه زحتمه سالار اولاردن اوتری «صوگره بربریمزه نفرین ایدهک پس اللهک لعنتنی یالان دالشانلره ایدک».

تفسیر تبیان و جلالین و تفسیر قاضی و تفسیر کبیر فخر رازی ده یازو بلارکه بو آیه شریفه دلالت ایدر حضرت امیر المؤمنین ع ک پیغمبردن صوگره هامودن اشرف اولماقنه بنده حقیر مترجم ترجمه ایدیرم فخر رازی نگ عین عبارتتی: ایکجی مسئله زمانیکه پیغمبر ع بنی نجران نصاری لرینه بیان ییوردی عیسی نگ حقنده اولان آیاتی و اوز نبوتنگ دلائلی اولار اوز ایتدی کبری الکاردن دونمیوب حضرت ییوردی که اللهک حکمی اودر که اگر منم دینمی قبول اتمه سه گز سزله مباھله (نفرین) ایدم دیدیلر یا ابا القاسم یوگون گیدک اوز امر لر مزده فکر ایدک صوگره گلوب سگا جواب و یرک ایلکه مرخص اولدیلر اوز آرا لارینده هامودن بیوک و صاحب تدبیر عاقب نامله مصلحت ایتدیلر اودیدیکه سیز بیلور سگز که محمد اللهک حق پیغمبری در و سیزه حق سوز دیور آند اولسون اللهه هیچکس اوز پیغمبریله مباھله اتمیوب مگر اینکه هاموسی هلاک اولوب اگر سیزده مباھله اتمه گز هامو گز هلاک اولاجا سگز و اگر اوز دین گزده قالمق ایستیور سیگز پس وداع ایدون بو کشنی و خاطر جمع اولوب اوز مملکت گزده قایدون. حضرت رسول ایویندن چیخدی اگنده بر قرا عبا و ار ایدی قرا توکدن و حسین ع می قوجا قنه آلمشدی و حسنک اللدن دوتوب پیغمبرک دالنجه فاطمه و اونک دالنجه علی بن ابی طالب گلوردیلر و حضرت اولنره ییوردی من دعا ایدنده سیزده آمین دیون. اولنرک عالمی دیدیکه ای نصاری جماعتی حقیقته برپاره یوز لر گورورم که اگر اللهدن سؤال ایده داغلاری یرندن گوتورمکی هر آینه عمله گنورر البته مباھله اتمیون که سیزده هلاک اولار سیگز و یر یوزینده برضر نصرانی قالماز دیدیلر یا ابا القاسم ییزیله قرار ایتدی که سنله مباھله اتمیک و سنگه دینگا دخی اقرار اتمیک حضرت ییوردیکه ایدیکه مباھله اتمه دگر اسلامه داخل اولون مسلمانلرله نه نوع رفتار اولونور ایسه سیزله ده همان قرار ایله رفتار اولونا نصرانی لر راضی اولمیوب حضرت ییوردی پس حاضر اولون دعوا یه دیدیلر بزم عربله دعوا اتمگه ظافتمز یوخدر اما مصالحه ایدیروک سنله که بزله دعوا اتمیه سن و بزی دینمزدن اخراج اتمیه سن بزده هر ثیلده ایکی مین لباس و یرروک برمیننی صفر آئنده و میننی رجب آئنده و اوتوز زره و یرروک دمیردن حضرت اولارله بو

قرار له مصالحه ایدوب بیوردی که آند اولسون اولله که منم جانم اولنگ ائنده در هر آینه هلاکت نجران اهلنه حاضر ایدی و اگر مباحله اتسیدی لر هاموسی مسخ اولوب میمون و دو قنوز اولوب صوگره هاموسی هلاک اولاردیلر حتی قوشلاری آقاجلارنگ باشنده. روایت اولونوب که حضرت اوغبانی اورتن و قتده اول حسن ۴ صوگره حسین ۴ گلوب عبانگ آتته داخل اولدیلا صوگره فاطمه و علی ۴ گلوب داخل اولوب حضرت بوآینه نی اوخودی: انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا (مترجم عرض ایدر که بوآینه شریفه ننگ ترجمه سی ۳۳ مجی سوره ننگ ۳۳ مجی آییه سنده بیان اولونار قایدق قخر رازی ننگ کلامنه) در دنجی مسئله بوآیه دلالت ایدیر بوگا که حسن و حسن ۴ حضرت پیغمبرگ اوشاقلار یدر چونکه پیغمبر وعده و یردیکه هر کس اوغلانلرینی چاغرسون و حضرت پیغمبر حسین ۴ می گوردی پس واجب اولدیکه اونلار پیغمبرگ اوشاقلاری اولوب قولی تا کید ایدیر انعام سوره سنگ ۸۴ مجی آییه سی (ومن ذریته داود و سلیمان الی قوله و زکریا و یحیی و عیسی) و معلومدر که عیسی ابراهیمه نسبت و یریلوبدر آناجهتنه نه اینکه آناجهتنه پس ثابت اولدیکه قزگ اوغلی اوغول آدلانار. بشمچی مسئله) ری شهر بنده برکیشی و ایدری آدی محمود بن حسن حمصی ایدی و اثنا عشریه طائفه سنگ ملامسی ایدی و بیله گمان ایدردی که علی رضی الله عنه جمیع پیغمبرلردن افضلدر محمد ۴ دن سوا و استدلال ایدردی بوآیه ایل (الفسنا و انفسکم) و یردیکه انفساندر مراد حضرت پیغمبرگ اوزی دگلدر زیرا که انسان اوزی اوزینی چاغرماز بلکه مراد اوزندن غیر سی در و اجماع ایدوبلر که بوغیر علی بن ابی طالبدر پس آییه دلالت ایدیر که نفس علی ۴ نفس محمد ۴ در و ممکن دگلدر بو قصد اولونا که بونفس او نفسگ عینی در پس مقصود بودر که بونفس او نفسگ مثلی در و بو مطلب تقاضی ایدر اونیکه اوایکی نفس بربریه مساویدر اما نبوتده مساوی اولماق دفع اولونور بونیه که اجماع اولوبدر که محمد ۴ خاتم انبیاد و اوزی دخی افضلدر علی دن برده قالان ماده لرده علی ۴ هامودن افضلدر اوندن صوگره اجماع منعقددر اوگا که محمد ۴ افضلدر جمیع انبیادن پس لازم گلور که علی ۴ دخی افضل اولا جمیع انبیادن و بو استدلالی قوتلندیرور جمله اهل اسلام یاننده مقبول اولان حدیث: که پیغمبر ۴ بیوردی هر کسکه ایستیه آدمی گوره علمده و نوحی گوره طاعتده و ابراهیمی الله خلیل اولمقده و موسی نی هیبتده و عیسی لی بگه لملش لکده پس اوآدم باخسون علی بن ابی طالبه پس حدیث دلالت ایدیر اوگا که علی ۴ ده جمع اولوبدر جمیع گوزل صفتلر که سائر پیغمبرلرده تلتک و ایدری و اما سائر امامیه طائفه لرنگ کهنه و تازه لری استدلال ایدیر بوآیه ایل اوگا که علی ۴ افضلدر سائر اصحابدن اوندن اوتریکه بوآیه دلالت ایدیر اوگا که علی ۴ پیغمبرگ نفسی منزله سنده در مگر بعضی فضیلتده که مختصدر نبوتده بو صورتده پیغمبرگ نفسی منزله سنده اولان شخص افضلدر سائر صحابه دن،

الْقَصَصَ الْحَقَّ وَمَنْ أَلِهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۶۳) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 بِالْمُفْسِدِينَ (۶۴) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا
 نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ
 (۶۵) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ إِلَّا وَالْأَنْجِيلَ الْأَمِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا
 تَعْقِلُونَ (۶۶) هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجِّجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ
 يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (۶۷) مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا

تمام اولدی فاضل رازی ننگ استدلالی مراجعت ایدگ بقسمه آیه ننگ ترجمه سنه
 ۶۲ بدرستی که بوخبر لر هر آینه دوغری قصه لر در یوخدر الله، برو مستحق عبادت
 و مستجمع جمع صقات کمالیه اولان اللهدن سوا حقیقه الله هر آینه اودر غلبه ایدن و مصاحفته
 رفتار ایدن (۶۳) پس اگر اهل کتاب اعراض ایده لر بدرستی که الله عالمدر فساد
 ایدنلره که توحیددن اعراض ایدوب الهی اوج بیلمک ایله نفسی یاسائر مخلوقی فاسد
 و خراب ایدر (۶۴) دیگن ای اهل کتاب گلون بر کلمه ننگ طرفنه که برادر برز ایله
 سیزگ آرا گزده بو که عبادت ایتیمک مگر الله و شریک ایتیمک اوکابر شیئی عبادتده
 و اخذ الیمه بزمیم بعضیمز بعضی سنی الله لار اللهدن سوا» بعضی دیمیه که عزیر اللهک
 اوغلیدر بعضی عیسی اللهک اوغلیدر بعضی ملائکه اللهک قرلاریدر «پس اگر
 اعراض ایده لر توحیددن پس سیز دیون ای مؤمنلر شاهد اولون بوگا که بتحقیق ییز مسلمانلاروق»
 ۶۵ ای اهل کتاب نیه مجادله ایدیر سکر ابراهیم خصوصنده و توریه و انجیل نازل
 اولمادی مگر ابراهیمدن سوگزه «یهود و نصاری ابراهیم ۴ گ خصوصنده نزاع
 ایدوب یهودی لر ادعا ایدیردی که ابراهیم یهودی ایدی نصاری دیوردیکه ابراهیم
 نصرانی در هر ایکسی پیغمبر ۴ گ یانته مرافعه به گلدیلر پس بو آیه نازل اولدی معنی
 بیله در یهودی و نصاری مذهبی حادث اولدی تورات و انجیلک نازل اولماقیله موسی به
 و عیسی به و ابراهیم موسی دن مین ایل و عیسی دن ایکی مین ایل قباقدی بو صورتده
 لجه اولاییلر که ابراهیم یهودی اولای و یانصرانی اولای «آیا تعقل و فکر اتمیور سکر»
 ادعای محال اتمکه (۶۶) خبردار اولون سیز او احق لر سکر که مجادله ایتدک سکر بر شیئده
 که اولی بیلمور سکر پس نیه مباحثه ایدیر سکر اوشیئده که اولده سزرگ علم سکر
 یوخدر» یعنی بلمه دک سکر سوزی نیه دانشور سکر و ابراهیمک کتابنده بیله سوز یوخدر
 «والله تعالی بیلمور ابراهیمی و اونک دینی و سیز بیلمور سکر (۶۷) دگلیدی ابراهیم

كَانَ مِنَ الشَّرِكَينَ (۶۸) اِنَّ اَوَّلِي النَّاسِ بِاَبْرَهِمَ الَّذِيْنَ اَتَّبَعُوْهُ هَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاللهُ
وَلِيُّ الْمُؤْمِنِيْنَ (۶۹) وَدَّتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَضِلُّوْكُمْ وَمَا يَضِلُّوْنَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَشْعُرُوْنَ (۷۰) يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ (۷۱) يَا اَهْلَ الْكِتَابِ
لِمَ تَلْبِسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ (۷۲) وَقَالَتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ
الْكِتَابِ اٰمَنَّا بِالَّذِيْ اُنْزِلَ عَلٰی الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَحٰجَةُ الْهَارِ وَاكْفَرُوْا اٰخَرَةً لَّعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ

یهودی « که مغربہ نماز قیلا » و « نہ نصرانی » کہ مشرقہ نماز قیلا « لکن واریدی
پس عقیدہ لردن یحشی عقیدہ مایل و مسلمان و دیکیدی اللہ شریک قرار
ویرلردن » بوسوز اعتراض در مشرک لردہ عزیری و مسیحی اللہ شریک قرار ویروردیلر
۶۸) بدرستی کہ مخلوقاتک ابراہیمہ اک یاخون اولای ہر آیتہ او کسلردر کہ اوگا
تابع اولدیلر اوز امتندن و بومحمد پیغمبردر و او کسلردر کہ ایمان گتوردیلر «
بو پیغمبرک امتندن چوخ مسئلہ لردہ اولیلہ موافق اولماق جہتنہ « واللہ مؤمنلرک ولی سیدر »
۶۹) « دوست دوتدی اہل کتابدن بر طائفہ کہ گمراہ ایدیدیلر سیزی » یہودی لر حذیفہ
و عماری و معاذی دعوت ایتدیلر دونوب یہودی اولمقہ بو آیتہ نازل اولدی « اولار ضلالتہ
سالمازلار مگر اوز نفسلرینی » ضلالتہ سالماق ایستمک گناہی اوز لرینہ قایدار یا اینکه
ضلالتہ سالا بلمز لر مگر اوز لری کیمی بیعتلری « اولار آنلامور لر » ضلالتہ سالماق
گناہی . ۷۰) ای اہل کتاب نہ کافر اولور سگزر اللہک آیتہ و حال انکہ سیز
شاہدر سگزر » بوگا کہ اوحضرتک صفتنی اوز کتاب لار کنگزدہ گوروسگزر یا اینکه
گورور سگزر معجزاتی و ییلور سگزر کہ معجزہ آجق پیغمبر لردن عملہ کلد . ۷۱) ای اہل
کتاب نہ اور تور سگزر حق باطل ایلہ » حق تحریف (ساخته) اتمک ایلہ « و حق گیز لیور سگزر
اوحالتدہ کہ سیز ییلور سگزر » اونگ حق اواماقنی ۷۲) اہل کتابدن بر طائفہ دیدیکہ
مؤمنلرہ نازل اولان احکامہ گوندوز ایمان گتورون و گونگ آخرندہ اوگا کافر
اولوگ شاید کہ اولار رجوع ایدملر » کہ بن اشرف و مالک بن صیف قبلہ بیت المقدس دن
کعبہ یہ تحویل اولان وقت اوز آدملرینہ دیدیلر کہ ایمان گتوروگ محمدہ و کعبہ یہ
نماز قیلاقلارنہ و اول نہاردہ اولار ایلہ نماز قیلون صوگرہ نماز قیلون بیت المقدسہ
نمازگ آخرندہ شاید کہ محمدی لردیہ لار کہ اولار بزدن اعلمدر لر بر شیئی قانون بزیم
دینمزدن اوز دین لرینہ قایتدیلر بلکہ بوسوزلہ محمدی لر اوز دین لرندن قایدالار
علیحدہ روایتدہ اون ایکی نفر خیر یہودی لرگ علما سندن اوز آرا لرنیدہ بیلہ گفتگو
ایتدیلر کہ اول نہاردہ اسلامہ داخل اولوب صوگرہ آخر نہاردہ دیدیلر کہ بز

(۷۳) وَلَا تَوَدُّوا الْأَلْمَنَ بَعْدَ دِينِكُمْ قُلْ إِنْ أَلْهَىٰ هَدَىٰ اللَّهُ أَنْ يُوْتِيَ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (۷۴) يُخَصِّصْ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۷۵) وَمَنْ أَهْلُ الْكِتَابِ مِنْ أَنْ تَأْمَنَهُ بِنِظَارِ يُودِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَا يُودِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا أَمَادَتٌ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأَمِينِ سَيْدٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۷۶) بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

کتابلاریمزہ باخوب و علمالرحله مشورت ایدوب تاپمادوق محمدی اونقله که توریقه وارشاید که بوسوزله مؤنلر شک ایدوب دینلرندن رجوع ایدلر.
 (۷۳) بو آیه مشکل آیهلردندر نچه نوع معنی ایدوبلر آنجق آسانی ذکر اولونور «یهودیله دیدیلر که ایمان گتورمییون مگر اوکسه که سیزگ دینکزه تابع اولا دیکن یایغمبر بدرستیکه هدایت اللہک هدایتی در» و دین اللہک دینی در واللہک هدایتی اودر که «ویریلمش اولا براحده سیزه ویریلن شیئگ مثلی» علم و حکمتدن اگر سیزده اولانلارگ مثلی اولنارده تاپولسه اوصورتده اولنار مؤمن لیک ادعای ایده بلرلر «یااینکه سیزله محاجه ایدلر سزگ اللہکزگ یاننده» واحتجاجده غالب اولالار یامعنی ییله در که سیزه ویریلن کتابک مثلی محمدی ویریلمکه واللہ یاننده سزله سوال وجواب اتمکه حسد آپاریرسگز «دیکن که ایمانه هدایت اتمک وتوفیق ویرمک اللہ النده در ویرر اونی هرکسه که ایستر واللہ تعالیٰ نیک رحمتی وسعتلو واوزی هر شیئ عالمدر» (۷۵) «واهل کتابدن بعضی سی وار که اگر سن اونی امین ایده سن چوخ ماله» یعنی اوگا امانت تاپشوراسن «سکا قایتارار» عبدالله بن سلام کیمی قریش اهلندن برغر اوگامین ایکی یوز اوقیه قزیل تاپشورمشدی ایستین وقتده رد ایندی «واولنلاردن بعضی سی وار که اگر اولی امین ایده سن بر دیناره ادا اتمز» چوخ ماله امین اولولان نصاری در آز ماله امین اولونمیان یهودی در «مگرایتکه تقدیر که اونک اوستنده قائم اولاسان» باشنگ اوسته دوروب مطالبه ایده سن «بو» یعنی آز ماله امین ایدوب ایستین وقتده ویرمه مک «اوسیدر که اولنار دیلر که یول یوخدر بزه امی لرده» یعنی اهل کتاب اولمیانلارگ وبزیم دینمزه اولمیانلرگ مال لرینی آلوب قایتارماق کناه دگلدیر وبزیم دینمزه بو عمله وزروبال یوخدر «واللہه یالان دیورلر» یالان ادعایله «واولنار ییلورلر» که دیدیکری یالاندر» (۷۶) «بلی هرکسه عهدله وفا ایده» امانتی صاحبنه رد اتمک ایله «واللہدن قورخه پس اللہ تعالیٰ اللہدن قورخالاری دوست دوتار» (۷۷) «اوکسار که عوض آلارلار اللہ ایله ایتدیکلری عهدی و آندلارینی

الْمُتَّقِينَ (۷۷) اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاِيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۖ اُولٰٓئِكَ لَا خَلٰقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَلَا يَكْلِمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يَزِيْزُ بِهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ (۷۸) وَاِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُوْنَ السِّنَنَ بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُمِّنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُمْ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَقُوْنُ هُمْ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُمْ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكُذْبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ (۷۹) مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَ وَالنَّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا بَالِغِيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ (۸۰) وَلَا يَأْمُرُكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيْنَ اَرْبَابًا ۚ اِيَّامَكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ

آن یوله «اللاهک عهدنی وایچدیگری آندی یوله وریاست وپیشوالقه ساتالار «اوکسلر ایچون حصه یوخدر قیامت گوننده رحمتدن واللّه اوللارایله دانشماز ونظر رحمتیله اوللارا باخماز قیامت گوننده واوللارگ عملنی پاک وتعریف اتمز واوللار ایچون واردردنک عذاب» بوآیه نگ مثلی ۲ مجی سورۃ ۱۷۴ آیه ده تفسیر اولوندی (۷۸) یهودیلردن هرآینه برپاره فرقه لر واردردیلرینی دونددرلر کتابه» یعنی الله طرفندن نازل اولان توراتی دوندروپ تحریف ایدرلر «تاایسکه سن (مسلمانلر) اوباطل سوزلری توریه کتابی گمان ایدمسن و اوسوزلر توراة دن دگلدر و دیرلر که اوخود یقصری الله یانندن در حال انکه اودگلدر الله یانندن و دبلر الله یالانی و حال انکه اوللار بیلورلر» که الله یالان دیولتر بوآیه ده نچه یرده ناکید وار اللهدن اولمیاننی الله طرفندن اولماقه نسبت ویرمگه (۷۹) «روا دگلدر بر بشره بوکه الله تعالی اوگا کتاب (قران) و حکمت (مصلحته وفاق عمل اتمک) و نبوت ویره صوگره دیه که بکائنده لز اولون اللهدن سوا» برگون ابورافع قرطی و نجرانی لرگ رئیس حضرت پیغمبر ۴ گ خدمته گلوب عرض ایتدیلر آیا سن خواهش ایدرسنکه بزسگا عبادت ایدک وسنی اللهلقه قبول ایدک حضرت ییوردی معاذ الله که اللهدن غیر یسنه عبادت اولونا ومن امر ایدم اللهدن غیر یسنه عبادت اولونمقه بوگامبعوث و مامور اولماشم یا اینکه نصاری به منمت در که بز عیسی به کتاب و نبوت ویرندن صوگره هر کر دیمو بدیر که گلون منم اللهلقه اقرار ایدون بلکه دیو بدیر که الله اقرار ایدون «وبلکه اولون الله عبادت ایدلر» یا عالم لر ربانی عبارت در علم و علمده کامل اوللار درن «بوسببه که سیز بر برگزه تعلیم ایدرسنک کتابی و او سببه که حکم اللهی درس ویریر سنک» تعلیم و تعلیمک فائده سی حق تالمق و اوگا اعتقاد اتمک در (۸۰) و بر بشر ایچون (خواه عیسی ۴ خواه محمد ۴) یوخدر که سیزه امر ایده که ملائکه نی و پیغمبر لری الله لار اخذ ایده سنک آیا الله امر ایدیر سزی کافر اولمقه اوندن صوگره که سیز مسلمانلار سنک» (۸۱) اوزما که الله تعالی جمیع پیغمبر لرگ عهدنی آندی» ایکی نوع معنی به احتمال وار امجی:

اِذَا نْتُمْ مُسْلِمُونَ (۸۱) وَاِذَا خَذَلَهُ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَّ لَمَّا اٰتٰیْكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ مَّجَاءَ كُرْسُوْلٍ مُّصَدِّقٍ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَتَنْصُرُوْهُ قَالَ اَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰی ذٰلِكُمْ اٰصْرِيْ قَالُوْا اَقْرَرْنَا قَال فَاشْهَدُوْا وَاَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشّٰهَدِيْنَ (۸۲) فَمَنْ تَوَلٰی بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ (۸۳) اَفَتُحِبُّ دِيْنََ اللّٰهِ يَغُوْنَ وَلَهُ اَسْلَمَ مِنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّالِهٖ يَرْجِعُوْنَ (۸۴) قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اَنْزَلَ عَلَيْنَا وَمَا اَنْزَلَ عَلٰی اٰبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَاَلِیَّاسَ وَمُوسٰی وَعِیْسٰی وَالنَّبِیُّوْنَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَفْرِقْ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (۸۵) وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْغٰیِبِیْنَ

«نه زمانکه سیزه کتاب وحیبت گلدی» الله طرفندن واکتا بلر دلالت ایتدی سیزگ پیغمبر اولماق توره بونوع عهد آلدیکه «صوگره هر وقت سیزه اولوع پیغمبر گله که تصدیق ایده سیزگ یا تکرده اولانی» عبارتدر تورات و انجیلدن که بوکتا بلرله صوگره گلن پیغمبر (محمد) گتوردیکی کتابگ احکامی مطابق اولا لمانگ جوابی «هر آینه سیز پیغمبر لر اوگایمان گتوره سکز اوگاکومک لیک ایده سکز»^۲ مجی یا اینکه هر پیغمبر اوز امتدن ذکر اولان قرارله عهدیعت آلوبدر لر هر ایکسی معنی یه گوره الله تعالی «بیوردی آیا اقرار ایتدک سکز» که من بو عهدی سیزدن آلدیم «وایتدک سکز اقراره گوره منم عهدی آیا آلدیک سکز» اوز امتگزدن یانه که او پیغمبره ایمان گتوره لر و کومک ایدهلر «دیدیلر اقرار ایتدیک الله تعالی بیوردی شاهد اولون» من بو عهدی سیزدن آلمقه یاسیز اوز امتگزدن عهد آلمقه «ومنده سزله شاهد لردن» بیوک قورخی در عهدی سندیر لرله هر کسک شهادتی انکار ایتک ممکن اولسه ده اللهگ شهادتی انکار اتمک اولماز (۸۲) پر هر کسکه بو عهد میثاقدن صوگره اعراض ایده پس اولار دیلر فاسقلر» (۸۳) آیا اللهگ دینندن سوا یسنی خواهش ایدیر سکز واللها یجون تسلیم اولوبدر او کسلر که گوگلرده ویرده در اوز خواهش لر یله «دلائل و معجزه لر واسطه سیله» یا اینکه قورخو سبب یله «نجه که عاصیلره بلا گوندروب یا اینکه مؤمنلرگ قلیجه او لوبلر «والله طرفته فایدارلار» (۸۴) «یا پیغمبر دیگلن بزایمان گتوردیک الله و او قرآنه که بزه نازل اولوب و او حکملره که نازل اولوب ابراهیمه و اسماعیله و اسحقه و یعقوبه و اونگ اولادله و اوکتا بلرله که ویریابوب موسی یه و عیسی یه و سائر پیغمبر لرله که هاموسی الله طرفندن در بزفرق قویماروق پیغمبر لردن بریسنک آراسنده» بریسنی تصدیق و بریسنی تکذیب اتمزوک «وبز اوگاک تسلیم اولانلاریق (۸۵) و هر کسکه اسلامدن غیری باشقه دین خواهش ایده پس اوندن قبول اولماز دیناده و او شخص آخرتده زیانکار- لردندر (۸۶) نجه هدایت ایدر الله تعالی بر قومی که کافر اولدیلار ایمان گتورندن صوگره و شهادت ویردیلر که پیغمبر حقدر و گلدی اولارلا نشانه لر» بو قدر معجزاتی

يَقْبَلُ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (۸۶) كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ
وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۸۷) أَوَلَيْسَ
جَزَاؤُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ وَالْمَلَائِكَةُ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ (۸۸) خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُونَ عَذَابَ
وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ (۸۹) إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
(۹۰) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ أَزْدَادًا كَافِرًا لَنْ قَبْلَ تَوْبَتِهِمْ وَأَوَّلَشْكَ هُمُ الصَّالُونَ
(۹۱) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْمَاتُوا وَهُمْ كَافِرٌ قُلْنَ قَبْلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مَلَأَ الْأَرْضَ ذَهَبًا وَلَوْ اقْتَدَى
بِهِ أَوَّلَشْكَ لَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ وَمَالَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ (۹۲) لَنْ تَأْلَوْا الْبَرَّ حَتَّى تَنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا

جزو

۴

وآیاتی گورندن صوگره گنه کافر اولدیلا «والله هدايت امتز ظالم قوملری (۸۷) اوللارگ
جزاسی اودرکه اونلارا اولسون اللهگ لعنتی وملائکتهنگ وجميع مخلوقاتگ لعنتی
(۸۸) اوللار همیشه لیک دیلر جهنمه یونگول اولولماز اوللاردان عذاب و اونلارا
مهلت ویریلمز» یا اینکه الله تعالی رحمت گوزیله اولره باخماز (۸۹) مگر اوکسلرکه
توبه ایتدیلر» مرتد اولاندن صوگره «واصلاح اولدیلا پس الله تعالی باغشلیان ورحم ایدندر»
بوآیه شریفه نازل اولوب حارث بن صامت انصارینگ حقهده بر لفری حیهله ایله اولدوروب
پیغمبردن قاجوب مرتد و مکه اهله ملحق اولدی صوگره پشیمان اولوب اوز قومه آدم
گوندر دیکه پیغمبردن خبر آلسونکه آیاتوبه معکندر یانه اونلار بواحوالاتی
پیغمبره عرض ایتدیلر بوآیه نازل اولدی برضر مکه یه گیدوب حارثه احوالاتی نقل ایتدی
حارث دیدی که من ییلور مکه سن دوغری دیور سن و پیغمبرده دوغری دیور و الله تعالی
هامودن دوغری دیور پس مدینه قایدوب حسن اسلامه عمر ایتدی (۹۰) اوکسلر که
کافر اولدیلا ایمان گتورندن صوگره پس کفری آرتور دیلا «کفرده قالماق ایله «اونلارگ
توبه سی قبول اولولماز و اونلاردیلار ضالته ثابت اوللار (۹۱) اوکسلر که کافر
اولدیلا و اولدیلا کافر اولدیلا حالدیه پس قبول اولولماز اونلارگ هر برسندن کفاره
و فدییه یردولسی قزیل» چونکه کفر جهته هیچ عمل قبول اولماز «واگرچه او
قدر مالی فدییه ویره» نفسی عذابدن خلاص ایتمکه گنه فائده ویرمز یا اینکه معنی
ییلدر که کافرلردن بریسی دلیاده یردولسی پول صرف ایده عذاب آخرتدن خلاص اولماق
ایچون نه اینکه علیحده ثوابدن اوتری گنه قبول اولماز «اونلار ایچون وارد در دنک
عذاب و یوخدر اونلاره کومک ایدنلر» (۹۲) «یتشمز سیکز یاخشی لقه تالاینکه صرف
ایده سگز اوشینی دن که اولی دوست دوتور سیکز» یولدن مالدن، جاه جاللدن، «وهر شیشدن
که افاق و مصرف ایدر سگز پس الله اوکا عالمدر» جزا ویرر احسانگزرگ حسابیه

تَنفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (۹۳) كُلَّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَآئِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَاتُوا بِالْتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ حَادِقِينَ (۹۴) قُلْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (۹۵) قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۹۶) إِنْ أَوَّلَيْتَ وَضَعِ النَّاسَ لِلَّذِي يَكُونُ مَبَارَكًا وَهَدَىٰ لِلْعَالَمِينَ (۹۷) فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ

(۹۳) جميع يميلولر حلال ايدى بنى اسرائيله مگر اوشيشى كه يعقوب حرام ايتدى اوزينه توریه نازل اولاندن قباقي» جناب يعقوب زمانيكه دوه اتى وسودى بيردى ييلى آغريردى پس حرام ايتدى دوم اتى يمگى. توریه نازل اولاندن صوگره موسى ۴ دوم اتى يمگى اوزينه حرام اتمدى اما گنده يمهدي بوگا گوره يهوديلر ديديلر كه دوه اتى حرام ايمش كه بزيم بابالار مزاولى يموردى اوگا گوره خداوند عالم بيورور «ديگنك يا يغمبر گنورون تور اتى اوخويون اگروار سگنر دوغرى دين لر (۹۴) هر كس كه افترا ديه اللهه يالانى» بوگمانله كه انبيالره حرام ايدى «بوندن صوگره» كه توریه نازل اولوب «پس اولارديلر ظلم ايدنلر» اوزنفسارينه حق واضح اولاندن صوگره (۹۵) ديگنك كه الله تعالى دوغرى ديدى» يعنى الله دوغرى بويور سيز يالان ديور سگنر «تابع اولون ابراهيم ملتنه كه پاك و پا كيزه درود گلدنر ابراهيم اللهه شريك قرار و ير نلردن (۹۶) بدرستيكه اولمجي ايوكه وضع اولونوبدر مخلوقاتنه عبادت ايچون هر آينه او اوبودر كه مكده در» عبارت در كه بدن اول او ايوى آدم بناليدوب صوگره ابراهيم ۴ صوگره جرهم قبيله سى صوگره عمالقه صوگره قريش حضرت پيغمبرك وقتنده او تفصيل ايله كه تاريخ كتابلر نده مرقومدر «بركنلودر» خيرى و نبي چوخدر حج وعمره به قصد ايدنلره و مكه به گيدوب طواف ايدنلره هم گناهلارندن باغشلاماق وهمى آخرتده عملى قدر لجه ثوابه يتشمك وهميده مخلوقاتك مكه به گنمك جهتنه اهلنگ روزيسى چوخ اولماق جهت لريله «وعالم لرك اهلنه هدايت در» اولار ك قبله سى و عبادت گاهى در (۹۸) اونده آشكارا علامت لروار» هر كس اوگا تعرض اتسه اللهم قمرو غضبته يتشر اصحاب فيل وسائر لرى كيمى جمله بيناتندن در «مقام ابراهيم» اويرده برداش و اردر كه ابراهيم ۴ مكه نك ايوبنى تعميد ايدن وقده ايافى اوداشك اوسته قويوب ديوارى تعمير ايدردى ديوار او جالده قجه داش دخی او جالوب ابراهيم ديوارك اطرافنى تعمير ايدردى بوجهته حضرتك ايافى اوداشه داخل اولوب اثرى داشده قالوب جمله كرامات ابراهيمندن محسوبدر ۲ اوداش مكه نك ديوارنگ ياننده ايدى زمان جاهليتده اوداشى گوتوروب بو حالد مقام

إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ عَنِ الْعَالَمِينَ (۹۸) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ (۹۹) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ آمَنَ بَقَوْلِهَا عَوْجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (۱۰۰) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ تَطْبَعُوا فَرِيقًا

ابراهیم ایلہ مشهور اولان یرہ قوبدیلار فتح مکده حضرت رسول اوداشی اولجمی یرینه قویوب او یرده قالوردی خلیفه ثانی نگ زمانه دیک خلیفه ثانی زمانده گنه همان یرہ قوبدیلار که بوحالده او مقامده در «هرکس مکیه داخل اولا خاطر جمع اولار» قصاص دلیادن که قاتل او یرہ داخل اولسا اوکا قصاص اولونماز بلکه اوکاتنک دو تولار که مکدهن خارج اولا تالینکه اوکا قصاص اولونا. حضرت امام جعفر صادق ۴ ابوحنیفه بیوردیکه بگا خبرو یر هانسی یردر او یرکه الله تعالی بیورور هرکس اوکا داخل اولسا امانده اولار عرض ایلدی کعبه حضرت بیوردی زمانیکه حجاج بن یوسف منجیق قویوب عبدالله بن زبیری مکده مسجد الحرامده قتله یئوردی پس نه سببه عبدالله امین اولمادی ابوحنیفه صاحب اولوب عرض ایلدی یا بن رسول الله پس آیه ننگ مضمولی نه در بیوردی هرکس بزیم ولایتمزه داخل اولامین اولار اللهک عذابندن بونوع حدیث لر چوخ وارد اولوب. حجه گیدوب زیارت ایتمک «الله ایچون خاقه واجبدر» هامویه بوخ بلکه «اوکسه که قوه سی اولا مکه طرفنه یول جهننه» بدن و یول آذوقه سی اولان آدمه اگر یول آذوقه سی اولا بدن استطاعتی اولمیه نایب دوتار واگر بدن استطاعتی اولا یول آذوقه سی اولمیه واجب دگلدر (۹۷) «هرکس که کافر اولا» استطاعتی اولوب مکیه گنمه مک جهننه «پس بدرستیکه الله تعالی بی احتیاجدر عالم لرگ اهلندن» بوآیه دن آشکارا معلوم اولور استطاعتی اولوب مکیه گنمین شخصک کفری بعضی استدلال ایدیر که کفر حاصل اولار واجب لگینه اعتقاد اتمه مک جهننه نه اینکه واجب لگینه اعتقاد ایدمه اما سهل انکار لق یا باشقه سببلره گوره ترک ایدمه یولک زحمتی یا خرج اولوناسی پوله خستی جهننه بو استدلال اکثر علما نگ قولنه مخالفدر بوجهته که جمیع واجباته اعتقاد اتمه مک ایله انسان کافر اولار اختصاصی حجه یوخدر وجه جمع اودر که اوچ شیئی ترک ایدن ظاهرده مسلماندر اما دنیادن گیدن و قتده اوکا دیرلر (مت ای میقه شئت اما یهودیاً و اما نصراناً) یعنی اول هانسی دینده استیورسن ایسه یهودی یا نصرانی دیننده (۱) نماز قیلیمان (۲) مجی حجه گیتمین (۳) زکوة یرمین. (۹۸) دیگنن ای اهل کتاب نیه کافر اولور سکر اللهک آیت و علامت لرینه والله شاهد و حاضر در اوزاده که عمل ایدیر سکر و سزگ عمل لرگزری گورور سیزه جزا یرمه جکدر عمل لرگزری مقابلنده (۹۹) «دیگنن ای اهل کتاب نیه مانع اولور سکر اللهک یولندن و دین اسلامه داخل اولمقدن اوک- که ایمان کتوروبدر» یا ایمان کتورمک ایستور «والله یولنه اگر یولک و عیب اختار و سکر و حال الکه سیز

مِنَ الَّذِينَ آتَوُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بِدِيَارِكُمْ كَافِرِينَ (۱۰۱) وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تَقْلَىٰ
عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (۱۰۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ (۱۰۳) وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُم إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

شاهد ستر که دین اسلام حقد ر «والله تعالی غافل دگلدر سیزگ عمل خردن» تکرار محض تا گید
واونلاره مذمت اتمک در (۱۰۰) ای مؤمنلر اگر اطاعت ایدیه سیزگ اهل کتابدن بر طائفیه
سیزی قایتار ادرلر سیزایمان گتورلدن سوگره کافرلر زمره سنه اوس ایله خزر جردن
برنجه نفر اگلشوب صحبت ایدردیلر شاس بن قیس یهودی اویردن گچنده اونلارگ
یغیلوب صحبت اتمک لرلدن حسد جهتنه غضبه گلوب یهودی لرلدن برقره دیدیکه اونلارگ
یالنده اگمشوب سابقده اوس ایله خزر ج آراسنده عمله کلن دعوان بر قدر صحبت ایدوب
اوخصوصده انشا اولونان اشعاردن اوخویا اودعواده نصرت و غلبه اوس ایچون اولمشدی
اویهودی ننگ سوزلدن بوایکی قبیله آراسنده نزاع عمله گلوب بربرلرینه فخر ایدوب
اوس اهلی دیدیلر بزدرلر خزیمه، حنظلله، عاصم و سعد بن معاذ که بنی قریضه دعوا سنده
حکم اولدی. خزر ج اهلی دیدی بزدرلر ابی بن کعب، معاذ بن جبل، زید بن ثابت و سعد
بن معاذ خرده ایش دعوا اتمگه وسلاح گتورمگه یتشدی هر ایکی طرفدن خیلی جمعیت گلوب
حضرت رسول دخی بوایشن خبردار اولوب اصحابله اویره تشریف آپاردیلار حضرت
بیوردی که آیا زمان جاهلیتی تازه دن میدانه گتوریر سیزگ حضرت اونلارگ دعوا لرینی
ساکت ایدوب عداوتی آرادن گوتوروب بربرله مصافحه ایتدیروب حضرت رسول الله
اصحابله قایتدیلار بو آیه نازل اولدی. (۱۰۱) ولجه کافر اولور سیزگ و حال آنکه اوخونار
سیزه اللهک آیه لری و سیزگ آرا گزده در اللهک پیغمبری و هر کسکه یاپوشه آله و
اونگ امر نه اطاعت ایدیه تحقیق هدایت اولونوب دوغری یوله.

(۱۰۲) ای مؤمنلر قورخوگ اللهدن حق قورخماق والبتیه اولمبون مگر او حالتده که
سیز مسلمانلار سیزگ حالت اسلامده اولمگه سعی ابدوگ (۱۰۳) هامگز چنک اورون
اللهک ایینه «دین اسلامه یافر آه» و متفرق و پرا گنده اولمبون و یاد گزده سالون اللهک سیزه
اولان نعمتی اوز مانده که سیز جاهلیت زماننده «بربرگز ایله دشمن لر ایدگز پس
الله تعالی سزگ قلبلر گزگ آراسنده مهربانق عمله گتوردی اسلام سببیه پس اللهک
نعمتی سببیه بربرگزله قرداشلار اولدگز» اوسله خزر ج بربرله آتابر قرداشلار

(۱۰۴) وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۱۰۵) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۱۰۶) يَوْمَ تَلِيضُ وُجُوهٌُ وَسُودَ وُجُوهٌُ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ لِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (۱۰۷) وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۱۰۸) تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ الْحَقُّ وَرَمَّا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ (۱۰۹) وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ (۱۱۰) كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكُنَّا

ایدیار اونلارک اولادی آراسنده عداوت غمله گلوب یوزایگرمی تیل مدتی بو عداوت گون بگون آرتوب تالینکه هرایکیسی اسلامه گلوب عداوت اونلارک آراسندن گوتورولدی «واردکتر سیز اوددن اولان خندقک کنارنده» یعنی جهنم اودنگ کنارنده ایدکتر اولن ساعتده او خندقده دوشه جاق ایدکتر «پس الله تعالی سیزی اوندن خلاص ایلدی هایبله الله تعالی بیان ایدر سیزه اوز آیاتی شاید که سز هدایت تاپاسکتر» وهدایتده ثابت قدم اولاسکتر (۱۰۴) «لازمدر اولسون سیزدن بر طایفه که دعوت ایدلر خیره و امرا ایدلر یخشوی ایشلره ونهی ایدلر پیس ایشلردن اوکسلردن رستکارلر» (۱۰۵) واولمیوگ اوکسلر کمی که پراگنده اولدیله واختلاف ایدیلر «یهودیله ونصاریله کمی «اوندن صوگره که اونلارا گلدی معجزله واونلاره وارد در دناک عذاب» (۱۰۶) اوگونده که بعض یوزلر آغ اولار و بعض یوزلر قرا اولار اما او یوزلر که قرا اولار» اونلارا دیرلر که «آیا کافر اولدکتر ایمان دن صوگره» بواش خاصلر عبارتدر بدعت و باطل رای صاحب لرندن نه اینکه شاملدر جمیع گناه کارلره چونکه گناه کارلرک چوخی کافر اولماز گناه مرتکب اولمق جهنمه «پس دادیک عذابی سز کافر اولماقکتر سببیه (۱۰۷) واما اوکسلر که یوزلری آغ اولار اللهک رحمتنده درلر اونلار رحمتنده وبهشتنده همیشه لیک اولانلاردر (۱۰۸) بواللهک آیت لریدر او خوروق سکا حقله و الله ظلم اتمک ایستمز عالم لریک اهل لرینه» بوسبیه که ظلم ایدن باظلمک قباحتنی بیلمور یا اینکه ظلم اتمکه محتاجدر هر ایکسیندن الله اوجادر (۱۰۹) «الله ایچون در او مخلوق که گوگلرده در او مخلوق که یردددر و الله طرفنه قایدار جمیع امرلر» الله جزا و یرر خیر اهاننه خیر شر اهلنه شر (۱۱۰) واردکتر سیز یخشو امت که ظاهر اولدکتر خلق ایچون امر ایدرسکتر یخشو ایشلره ونهی ایدرسکتر پیس ایشلردن و ایمان گتوررسکتر الله و اگر ایمان گتوریدی اهل کتاب» نجهله سیز

خَيْرَ آلِهِمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ (۱۱۱) لَنْ يَضُرَّوكُمُ الْإِنْدِيَّانَ يَقَاتِلُوكُمْ يَوْمَ الْأَدْبَارِ
 ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ (۱۱۲) ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ أَيْنَ مَا تَقْبَحُوا الْأَبْجِلُ مِنَ اللَّهِ وَحِبْلُ مِنَ النَّاسِ وَبَاؤُ
 بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ بَأْنَهُمْ كَانُوا يُكْفَرُونَ بَيَّاتُ اللَّهُ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ
 يَغْيِرُ حَقَّ ذَلِكَ بِأَعْوُ أَوْ كَانُوا يَعْتَدُونَ (۱۱۳) أَيْسَ وَسَوَاءٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَمَةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ
 اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ (۱۱۴) يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
 عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ (۱۱۵) وَمَا يَعْلَمُونَ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ

ایمان گنور و بسنر «هر آینه اونلار ایخشی اولاردی اونلار دین ده مؤمنلر وار» عبدالله بن سلام و اولنگ اصحابی کمی «و چوخی فاسقلردر» کفرده تمرد ایدوبلر (۱۱۱) ضرر ویره بلمزلر سیزه مگر اذیت طعنه و قورخو تمناق کیمی «واگر سیزله دعوا ایدولر سیزه دال لارنی چوگوروب قاچارلار» و ضرر ویره بلمزلر اولدورمک و اسیر اتمک ایل «صوگره اونلار نصرت اولونمازلار» هیچکس اولماز که اونلار کومک لیک ایتسون و سیزگ حمله گزی اونلار دین دفع ایتسون (۱۱۲) اورولمش اولدی یهودی لره ذلیل لیک نفسلرنگ و مال لرننگ و اهل لرننگ هدر اولماقیله «هاسی یرده که تاپیلدیلر» چاره یوخدر ذلتدن خلاص اولمه «مگر الهدن اولان امانله» اسلامه داخل اولمق ایل (مترجم حقیر عرض ایدیر که نهچه ضرر یهودیلر دین بیوک شهرلر ده اقامت اتمک و خدمته داخل اولمه و بعض ایشلر گورمک قادر اولمیب مگر دین اسلامه حقیرگ اطلاعیله داخل اولماقیله ذلتدن خلاص اولدیلر) «و خلائق دین اولان امانله» مؤمنلرله عهد و میثاق اتمک که اونلارله باغلا دقلاری عهدله نجات تاپیلر «والله طرفندن اولان غضبه گرفتار اولوب قالدیلر و اورولدی اونلار ذلت و مسکین لیک» ایدا اونلارگ پادشاهی اولماز همیشه سرگردان قالب پناه و رئیس معتبر تاپمازلار «بونگ سببی اودر که اونلار کافر اولوردیلر اللهک آیه لرینه و اولدور و دیلر پیغمبرلری ناحقیله و اولنگ جهنی اونلارگ معصیت اتمک لری و حدلرندن تجاوز اتمک لری ایدی» بوگونه غیبدن خبر و یرمک دلات ایدیر حضرتگ دوغریلقنه و معجزه سنه (۱۱۳) «برابر و بر درجه ده دگلدر اهل کتابدن» عبدالله بن سلام و اینگ اصحابی کمی ایمان گنورلار - ایمان گنورمینلرله اوندن اوتری که «اهل کتابدن بر طائفه وارد که قیام ایدندر» حق مسلمان اولماقیله «او خویارلار اللهک آیه لرینی گجه و قناری احوال ده که سجده ایدرلر» یعنی گجه نماز نده (۱۱۴) ایمان گنورلر الله و قیامت گونه و امر ایدرلر معروفه و نهی ایدرلر منکر دین و تله سرلر یخشی عمللره و اونلار صالحلر دندر» (۱۱۵) هر جور خیر عمل لر ایتسلر ناقص اولونماز اولنگ

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ (۱۱۶) اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اِنْ لَّمْ يَنْفُ عَنَّهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَّ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ (۱۱۷) مَثَلُ مَا يُنْفِقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيْحٍ فِيْهَا صِرَاصٌ حَرَتْ قَوْمٌ ظَمَوْا اَنْفُسَهُمْ فَاهْلَكَتْهُمْ وَاَمْظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ (۱۱۸) يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَالُوْكُمْ خَبَالًا وَّ دُوَا مَعِنْتُمْ قَدِيْدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ اٰقْوَاهُمْ وَاَمَّا خِفَتِيْ صَدُوْرِهِمْ اَكْبَرُ قَدِيْنًا لَكُمْ الْاٰيَاتُ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْنَ (۱۱۹) هَا اَنْتُمْ اَوْلَاۤءُ تَحِبُّوْنَهُمْ وَلَا يَحِبُّوْنَكُمْ وَتُؤْمِنُوْنَ بِالْكَذٰبِ كُلِّهِ وَاِذَا الْقَوُومُ قَالُوْا مَنَآ وَاِذَا خَلَوْا عَضَوْا عَلٰى سِكِّمِ الْاَنَامِلِ

ثوابی واللہ تعالیٰ بیلندر پرہیزکار لرگ احوالنی (۱۱۶) او کس لرگ کافر اولدی لر او نلاردن بی احتیاج اتمز او نلار لرگ مال لر ی و نه اولاد لر اللہ دن بر شیئی « یعنی او نلار لرگ مالی و اولادی عوض و یریلوب اللہ دن گلن عذاب او نلاردن دفع اولماز » و او نلار او دگ یولدا شلار یدر اونده همیشه لیک قالما لودر لر (۱۱۷) او کس لرگ مثلی که صرف ایدر لر مال لرینی بود نیانگ زندگانقنده « نه اینکه اللہ یولنده یا اینکه پیغمبری اذیت اتمک یولنده یا اوز عالم لرینه یا ریا یله یا عیش و عشرت « او ییلگ مثلیدر که اونده شدت لو سویوق وار او قومگ زراعتنه یتشه که ظلم ایدوب لر او نفس لرینه « کفر و ممصیت ایله یا ایله یرده زراعت ایدوب لر که لیاقتی یوخدر « پس او ییل زراعتی خراب اید « نه که سویوق ییل زراعتی تلف ایدر و اوندن نفع گوتورمک اولماز هایلله ذکر اولان امر لر احسانی ضایع ایدر « اللہ او نلار ا ظلم اتمدی اما او نلار اوز نفس لرینه ظلم ایدر لر « مال لرینی اللہ بیوران قرار له مصرف اتمه مک جهتنه. (۱۱۸) ای او کس لرگ ایمان گتوروب سگزم سر اخذ ایتیبوگ اوز گزدن سوا « یعنی مسلمانلاردن سوا هیچکسی اوز گزده محرم اتمیبوگ « قصور اتمز لر سرگم آرا گزده فساد سالمقده دوست دوتار لار سرگ زحمت چکه گتری تحقیق آشکار اولدی عداوت او نلار لرگ آغزلار دن « چخان سوز لرایله که شدت عداوت لر دن نفس لرینه مالک اولا بلیموب دانشور لر « او نلار لرگ سینهلری گیزلین ساخلیان مطالب ییو کدر « آشکار چخان سوز لر دن « حقیقت بیان ایتدی ک سزه آیاتی اگر سیز آگلیه سگزم (۱۱۹) خبر دار اولون سیز « خطا ایدن لر سگزم کفاری دوست دوتماقده « سیز او نلاری دوست دوتار سگزم و او نلار سزی دوست دوتماز لار و سیز ایمان گتور سگزم کتابگ هاموسنه « یعنی او نلار سیزی دوست دوتور و حال انکه سیز او نلاری دوست دوتور سگزم و کتاب لرینه دخی ایمان گتورور سز پس سیز نه دوست دوتور سگزم او نلاری و او نلار سیزی دوست دوتور بو آیه منمندر اصحاب پیغمبر ص که او نلار محکم دیلر باطل لیک لر نده سیز دن سیزگ حق لغزرایله « زمانیکه سیزه ملاقات ایتدی لر دیر لر که بز ایمان گتور دوگ و زمانیکه

مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مَوْتُوَابِضَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۱۲۰) إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوءُهُمْ وَإِنْ تَصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِبَايَعْمَلُونَ مُحِيطٌ
 (۱۲۱) وَأَذْغَدُوا مِنْ أَهْلِكَ تَبَوَّى الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ الْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۱۲۲) أَذْهَمَتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهِنَّ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (۱۲۳) وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِدَرْ وَأَنْتُمْ أَذَلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۱۲۴) أَذْهَمَتْ لِلْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدَّكُمْ بِكُمْ بِئَلَّةِ الْآفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُزَلِّينَ (۱۲۵) بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ فُورِهِمْ هَذَا يُمَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ الْآفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ (۱۲۶) وَمَا جَعَلَ اللَّهُ الْإِبْرَشَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ

خلوت ایتدیلر بارماقلارنی دیشدرلر سیزه اولان آجیقلارندن» اوزمانکه گوررلر سیزگ بربرگزله جمعیت واجتماعگری باشقه چاره تاپمیوب حسد و تأسف لرنندن بارماقلارنی دیشدرلر «یا پیغمبر دیکن او لون غیضگزدن» او لن زمانه کیمی اسلام عزیز و سیز ذلیل اولاجاقسکر یاد عادر او لنه کیمی عیظده اولون «بدرستیکه الله تعالی عالم در سینه لرگ حقیقتنه ۱۲۰) اگر سیزه نعمت یتشه» بربرگزله اتفاق دن و دشمنه نصرت تاپماق دن «اونلارا پیس گلر» عملری آرتار «واگر سیزه پس لك یتشه» محنت دن یا اوستگزه دشمن گلمکدن «شاد اولارلار اوکا و اگر صبر ایدسه سکر» اونلارگ عداوتنه و اونلار ایله خلطه اتمکدن «اوزگری ساخلیه سکر ضرر ویرمز سیزه اونلارگ حیلهری بر شیئی بدرستیکه الله تعالی سیز ایتدکگزه احاطه ایدن و بیلندر» (۱۲۱) زمانیکه اوزاها گنگ یانندن چوله چخدون (مذینه دن احده) که یرمهیا ایدیردون مؤمنلره دعواتلک ایچون والله ایشدن در سوزلرگری و بیلندر نیت لرگری» (۱۲۲) زمانیکه ایکی طائفه سیزدن قصد ایتدیلر که سندن آیریلارلار» اولر عبارتدر بنوسلمه و بنوحارثه یا اینکه اوسله خخرج انصار دن «والله اونلارا کومک ایدندر والله گرگدر توکل ایتسونلر مؤمنلر.

(۱۲۳) تحقیق نصرت و یردی الله سیزه بدر دعوا سنده اوحالده که سیز ضعیف ایدگر پس قورخوگ اللهم» ثابت قدم اولوگ شاید که «سیز شکر ایدسه سکر» اللهم نعمته که ضعیف لره نصرت و یردی دشمن قوی مقابلنده اگر شکرا یتسه سکر الله نعمتنی آرتورار (۱۲۴) اوزمانیکه سن دیوردوگ مؤمنلره آلیاسیزه کفایت ایتمز بوکه کومک ایدسه سیزه سیزگ اللهم سیز اوچمین ملائکه ایله که الله طرفندن نازل اولمشلاردر (۱۲۵) بلی» مشرکار تاخیر سیز سیزگ اوستگزه گان و قتده «اگر صبر ایدسه سکر و قورخاسکر اللهم (قاچمه سکر) کومک ایدرسیزه سیزگ اللهم بشمین ملائکه ایله که اونلار نشانه لنمشیدیلر»

بِهِ وَمَا نَصَرَ الْإِيمَنُ عِنْدَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (۱۱۷) لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَاطِبِينَ (۱۱۸) لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ (۱۱۹) وَاللَّهُ مَافِي السَّمَوَاتِ وَمَافِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (۱۲۰) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۱۲۱) وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (۱۲۲) وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (۱۲۳) وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (۱۲۴) الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ

حزب

باشلارینده آغ عمارلار و ارکه شجاعت نشانه سیدر (۱۲۶) الله تعالی ملائکه لرایله سیزه گومک اتمدی مگر سیزه بشارت ویرمکه نصرتدن اوتری و تائینکه خاطر جمع اولاسزک قلبلرکزه دگلدر نصرت مگر الله طرفندن که غلبه ایدندز و نصرت و ذلتی حکمت اوزیندن ایدندر» (۱۲۷) الله سیزه نصرت ویردی «تائینکه کسه کافر اولانلارک برطرفنی» اولاردن ناقص ایده بعضی سنی اولدوروب بعضی سنی اسیر اتمک ایله «یائینکه اولنلاری ذلیل ایده تائینکه اولنلار قایدالارنا امید حالده» بولچه آیه اشاره در بدر آدلوریده واقع اولان دعوایه و حضرتک اویرده غالب اولماقنه بوقصه ننگ تفصیلی ۸ مجی سورده ننگ ۷ مجی آیه سنده انشاء الله بیان اولار (۱۲۸) «سکا بر شیئی یوخدر» و سکا هیچ کسک اعتراض اتمکه حتی یوخدر «الله اولنلاری باغشلیه» اگر توبه ائسه لر «یا اولنلارا عذاب ایده» اگر اصرار ائسه لر «بدرستیکه اولنلار ظالم لردر» ظلملری جهنمه مستحق عذاب اولوبلار (۱۲۹) الله ایچوندر اومخلوق که گوگلرده و اومخلوق که یرلرده در باغشلار هرکسی که ایستر و عذاب ایدر هرکسه که ایستر والله باغشلیان و رحم ایدندر» بو آیه دلالت ایدر اوکا که انسان گرنک خوف ایله رجا آراسنده اولسون الله تعالی عذاب و رحمت اتمکنی مخفی ساخلیوب (۱۳۰) ای مؤمنلر ربانی نیجه قات آرتوق آلوب یمیون» جاهلیسته در بر مبلغ و بروردیلر ربایله برمدته کیمی صوگره آرتوروردی لر اوبری مدته کیمی تائینکه آز بولیه بورجلونک مالنگ هاموسنه مالک اولوردیلر «قورخون اللهیدن شاید نجات تاپاسکز (۱۳۱) و قورخوگ او اوددن که مهب اولوبدر کافرلردن اوتری» احتساب ایدوگ اولنلارک عملی کیمی عمل ایتمیوگ. (۱۳۳) «و اطاعت ایدوگ الله و اونگ پیغمبرینه شاید که سیزه رحم اولونا (۱۳۳) و سرعت ایدوگ اللهک باغشلاق اسبابی طرفنه و اوبهشت طرفنه که اونگ عرضی (کنلیگی) گوگلر ویردر» حضرت رسول ۴ دن سؤال اولوندیکه جنتک عرضی گوگ ویر اولاندا بس جهنم هاردادر حضرت بیوردی سبحان الله گونوز گلنده گیجه هاردا فالور «مهبیا

وَالضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ الْغَاطِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۱۳۵) وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمِنْ يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَهُمْ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۱۳۶) أُولَئِكَ جِزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

اولوبدر بشت پرهيزكارلر ايچون (۱۳۵) اوكلر كه صرف ايدرلر ماللاريني تنك ليك زمالى و تنك ليك اولميان زمان او زلرينه تنك ليك زمانى فقيرليك كيمي يا خلقه تنك ليك زمانى «وعصبلرينى ساخليا نديلار» بدخلق دكلدر «وعفو ايدنلردر خلقدن» معصيت واذيت مقابلنده كه اولارا خلقدن يتشر «والله تعالى احسان ايدنلرى دوست دوتار» (۱۳۵) و اوكلر كه زمانيكه گناه عمل ايتديلر يا اينكه نفسلرينه ظلم ايتديلر «زندان بيوك ظلميله» صوگره اللهدين گناهلرينى باغشلا نقي ايستديلر «شيمان اولمقله» كيم باغشليار گناهلارى اللهدين سوا توبه دن صوگره واصرار اتمزلر ايتدكلرينده واولاز بيلورلر» كه ايتدكلرى عمل لر قبيحدر (۱۳۶) اولار ك جزاسى باغشلا ن مقدار اولار ك اللهى طرفندن و باغچه لردر كه جارى اولار اونك آلتندن نهرلر هميشه ليك ديلر اولدا نه يخشى در عمل ايدنلر ك مزدى» (شان نزول) معاذين جبل آغليه آغليه حضرت پيغمبر ك خدمته داخل اولوب عرض ايتدى يارسول الله قابوده بر جوان دوروب گوزل صورتلو بدنى ترو تازه اما آغليور اوغلى اولمش آنا كيمي حضرت بيوردى اولى منم يانه گتور اوجوان حضرت ك خدمته داخل اولوب بعد از سلام حضرت خبر آلدى اى جوان نيه آغليور سن عرض ايلدى نجه آغلام يوم و حال آنكه من ايله گناهه مركب اولمشم كه اونك بر جزئى جهتنه الله منى جهنمه آپاراجدر و ابدأ منى باغشلاميه جكددر حضرت خبر آلدى آيا الله شريك قرار و يروب سن عرض ايتدى پناه آپارورم الله، اوگا شريك قرار و يرمكدن بيوردى آيا آدم اولدور و بسن عرض ايتدى خير حضرت بيوردى الله سنك گناهلار كى باغشلار هر چند بيوك داغلار قدرنده اولار عرض ايتدى منم گناهيم داغلاردن بيوكدر بيوردى الله باغشلار هر چندكه يروا ونك دريالرى و آقا جلارى واونده اولان مخلوقات قدر لجه اولار جوان عرض ايدى منم گناهيم اولاردن بيوكدر حضرت بيوردى الله باغشلار هر چند گوگلر واونك يولدوزلارى وعرش وكرسى بيوك لكد اولار جوان ديدى منم گناهيم اولاردن ده بيوكدر حضرت اوگا غضبك باخوب بيوردى واى اولسون سگا آيا سنك گناهك بيوكدر يا الله جوان يخلدى باشلادى آغلامقه حضرت بيوردى اى جوان آيا خبر و يرمز سن گناهلار نسن بريسنى جوان عرض ايلدى بلى من يدى ثيلدر كه نبش (سوكمك) قبر ايدوب اولولرى قبردن چيخاردوب كفن لريني سوياردم انصار طائفه سندن بر قز وفات ايدوب اونى

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ (۱۳۸) قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ (۱۳۸) هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ
 (۱۳۹) وَلَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا إِنَّا نَكْنُتُمْ مُؤْمِنِينَ (۱۴۰) إِن يَسْأَلْكُمُ فَارْحَبُوا

دفن و جماعت مراجعت ایدندن سوگره ایلکه کیجه اولدی من قبرستاله گلوب اولی
 قبردن چخاردوب کفنی سویوب قبره قویان وقت شیطان اولی منم نظریمدہ زینت لو
 گوستر و ب دیدی آیا اونگ قارتنگ آغلنه و سائر رنگ بیولکنه باخورسان او قدر
 منه و سوسه ایتدی که من نفسی ساخلیا بیلمیوب اولیه فعل قبیحه مشغول اولوب قبره قویان
 وقت برسی گلدیکه ای جوان وای اولسون سکا قیامت گونگ بادشاهندن اوگونه که حکم
 ایدر منیله سنگ آراندہ نجه که منی عریان قویدوگ خلق آراسندہ و کفنی سویدوگ
 آخرده منی احوالته گتوردنکه قیامت گوننده محشور اولام جنابت حالتیله وای اولسون
 سنگ جوانلقکا جهنم اودیلہ حضرت بیوردی اوزاق اول مندن قورخورامکه منده
 سنگ اودینکله یالام بهلول نام ایلکه پیغمبردن ناامید اولدی خلق آراسندن قاجوب
 مدینہ لک داغلارینہ گیدوب اللہک عبادتنه مشغول اولدی جمله دعا لرک مضمونگ
 بعضی سی بودر پروردگار! من سنگ پیغمبرگک قاپوسنه گیتدیم منی قاپوسندن ناامید
 قایتاردی سنگ قاپوندن سوا غیری قاپوتا میدیم که اوکا پناه آپارام بوقبیل سوزلردن
 دیوب قرخ گون عبادتنه مشغول اولدی قرخمچی گون عرض ایتدی الهی اگر منم
 توبه می قبول اتسن و حی کوندر اوز پیغمبرگا منم خصوصده والاود گولدر گوگدن
 تائیکه دنیاده یا توب آخرت رسوالقندن قورتولام پس همین آیه نازل اولوب حضرت
 رسول بیوردی که کیم منی دلالت ایدر توبه ایدن جواله معاذ عرض ایتدی یا رسول الله
 فلان داغده در حضرت اوز اصحابی ایلہ داغه تشریف آپاروب اوجوانی اختاروردی
 ناگاه گوردیلر که یکی داشک آراسندہ اللہی بویینه زنجیر لیوب یوزی قرالوب
 گوز لرنگ کپیریک لری توکولوب آغلامقدن متصل آغلیور و توبراقی باشنه توکور
 و جولوگ جانور لری ایلہ مونس اولوب حضرت گیدوب اونگ زنجیرنی آچوب
 بیوردی یا بلال بشارت اولسون سکا که الله تعالی سنگ توبه کی قبول و آیه رحمت سنگ
 حقنکده گوندر و ب (۱۳۷) تحقیقا کیچدی گندی سیزدن سابق بعضی عادتلر و واقعہ لر
 که الله اولی سنت و عادت اتمشدی که اوست ایلہ یول کیدنلردن الله نارضی اولوب
 اونلرہ عذاب گونه روردی «پس سیرایدوگ یرده و باخوگ که نجه اولدی تکذیب ایدلارگ
 آخری» سیزده اوندن عبرت ایدون (۱۳۸) برقرآن بیان در عموما جمیع خلقه گچمش
 آدم لرک احوالی بیان ایدر و هدایت و موعظه در خصوصاً متقی لرہ (۱۳۹) ضعیف اولمیون»

الْقَوْمِ قَرِحَ مِثْلَهُ وَتِلْكَ الْيَامِ نَادَا لَهُمَ الْبَاسَ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخَذَ مِنْكُمْ شَهَادَةً وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (۱۴۱) وَلِيَمِخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَمَحَقَّ الْكَافِرِينَ (۱۴۲) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ (۱۴۳) وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمُنُونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَآيْتُمُوهُ وَالْتَمْتُمْ تَنْظُرُونَ (۱۴۴) وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَأَنْ تَكْفُرُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ عَلَى عَقِيْبِهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (۱۴۵) وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا

جہاد دین بدر دہ سیزہ یقین زحمت جہنمہ «و محزون اولمیں» او کسارہ کہ سیزدن قتل اولو بدر او حالہ کہ سیز او جالار ستر» او نلاردن او جاسگزاش جہنمہ یا عاقبت جہنمہ «اگر سیز مؤمنار ستر» (۱۴۰) اگر سیزہ بود عوادہ یارہ یثوب بتحقیق قومہ دہ اونگ کیمی یارہ یثوب و بوگونلری نصرت و غلبہ گونلری «دولاندیروق خلقت آراسندہ» برگون بر قومہ نصرت اولور اوبری گون اوبریسی قومہ «تائیکہ اللہ تعالیٰ بیہ او کساری کہ ایمان گتور و بلر» ایماندہ ثابت قدم اولانلار سوزلہ ایمان گتور نلردن آیریلسونلر «و بود عوادہ سیزدن شاهدلر یا شہیدلر قرار ویرہ» و اکرام ایدہ درجہ شہادتہ یثوبلری «واللہ ظالملری دوست دو تماز (۱۴۱) و تائیکہ اللہ تعالیٰ خالص و صافی ایدہ او کساری کہ ایمان گتور و بلر» کناندن «وہلاک ایدہ کافرلری» (۱۴۲) آیا گمان ایدیر ستر کہ سیز بہشتہ داخل اولاستر و حال انکہ اللہ تعالیٰ سیزدن جہاد ایدنلری و صبر ایدنلر، یلمیور» یعنی اللہ ییلوردی کہ جہاد اتمدتر و سیزی یاراداندن سابق ییلوردی کہ کیم جہاد و صبر ایدہ جک و کیملر جہاد و صبر اتمیہ جک (۱۴۳) تحقیق سیز آرزو ایدیر دتر اولمگی شہادتہ اوکا (دعوا یہ) ملاقات ایدندن سابق پس تحقیق سیز اونی گوردتر او حالندہ سیز باخوردتر» کہ ستر قباحتدہ سیز قرداشلار تر شہید اولدیلر. زمانیکہ اللہ تعالیٰ خبر ویردی بدر شہادالریہ ویریلن کرامت و درجات بہشتی مؤمنلر شہادتہ رغبت ایدوب دیدیلر الہی بزہ بر جہاد گوستر کہ اولدہ درجہ شہادتہ یثوب زمانیکہ احد دعواسی اولدی ۱۴ نفر دن سوا هاموسی دعوادن قاجدیار (۱۴۴) دگلدر محمد ۴ مگر اللہک پیغمبری بتحقیق کچوبدر اوندن سابق پیغمبرلر» موتلہ یا قتللہ «اگر محمد ۴ اوز اجلیلہ وفات ایدہ یا مقتول اولا قایداستر دال طرفتہ» سابقی کفر ترہ» اشارہ در احد دعواسندہ لشکرک قاجماقنہ پیغمبر ۴ ییلوردی منم محمد رسول اللہ اولمہ مشم و مقتول اولمہ مشم منافقلر دیدیار بو حالہ گنہ پیغمبر برہ استمزا ایدیر قاجمادی او دعوادہ مگر علی ابن ابی طالب و ابودجانہ و ۱۲ نفر «ہرکس قایدہ دال طرفتہ پس ضرر ویرمز اللہ بر شیئی» او نلارک

تَوْبَتُهُ مِنْهُمْ يَرُدُّ تَوْبَابَ الْآخِرَةِ تَوْبَتُهُ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ (۱۴۶) وَكَانَ مِنْ نَبِيِّ قَائِلٍ مَعَهُ رِبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ (۱۴۷) وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَأَسْرِفَنَا فِي أَمْرِنَا وَنُبْتَ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (۱۴۸) فَأَنبَتَهُ اللَّهُ تَوْبَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوْبَابَ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْحَسَنِينَ (۱۴۹) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنَقَّلُوا خَاسِرِينَ

مرتد اولماق لریله «وتیزدرکه الله تعالی جزا ویرر شکر ایدناره» دعواند فاجمیانلره (۱۴۵) یوخدر بر نفس ایچونکه او له مگر اللهک اذیلله» وایسته مگیله، اجل مقدم ومؤخر اولماز «اولمک یازیلویدر وقتله اولان یازیلله» جولکه اولمک اللهک اذیلله در پس له سببه دعواند فاجورسگر «وهرکسکه دنیا ثوابی ایستیه بز اولی ویرروک» کنایه در احد گوتنده بعضی آدملرگ غنیمت جمیع اتمگه مشغول اولماقندن «وهر کس آخرت ثوابی ایستیه بز ویرروک اوندن وتیزدر جزا ویرروک شکر ایدناره» بویه نازل اولویدر حضرت امیر المؤمنین علیه السلامک حقنده که احد دعوا سنده یتمش یاره حضرته یتشمشدی پیغمبر ۳ ام سلیم وام عامره بیوردیکه حضرتک یاره لرینه مرهم قویسونلر دیدیلر یار رسول الله بر مکاله معالجه ایدوب دوا ایدوروک او بری یاره آچیلور وفورخوروک که اویرالر صحت نایمه حضرت وارد اولوب اویرالر گوروب بیوردی بویرانگ بریسی هرکه یتشسه اوکا کفایت ایدر ومبارک النی هانسی یاره ننگ اوستنه چکردی ایسه یخشی اولاردی حضرت علی هر یاره یخشی اولاند الله شکر ایدردی (۱۴۶) چوخ پیغمبر لردن وارد که دعوا ایدوب اونیلله علماء عربانی لرگ چوخ بیست است اولما دیار اوشیتی جهنمه که اولنلار یتشدی الله یولنده وضعیف اولمادیلار «دین امر لرده یادشمنلردن» ودشمنه آلچاق لیق وتملق اتمدیلر» پس سیز له سببه پیغمبری قویوب فاجدگر «والله تعالی دوست دوتار صبر ایدنلری (۱۴۷) ودگلدی اولنلارگ سوزلری مگر اینکه دیدیلر ای بزیم الله مز باغشلا بزیم گناغلاریمزی واسراف ایتیمگیزی اوزامر لریمزده وثابت ایت بزیم قدملریمزی وبزه نصرت ویرکافر قومه (۱۴۸) ویردی الله تعالی اولنلار» استغفار (توبه) جهنمه «دنیا اجر ومزدلی» غنیمت و نصرت «وآخرت ثوابنگ گوزه لنی» جنت ولعت «والله تعالی دوست دوتار احسان ایدنلری» قولله یافعله (۱۴۹) ای مؤمنلر اگر اطاعت اید سگر کافر لره فایتار ارلار سیزی دال طرفتزه پس فایدارسگر زیان کارلر اولان حالتده» هم دنیا وهم آخرتده. اشاره در احد گوتنده فرار ایدنلره که اولنلار دیوردیلر فایدوگ فرداشلار گزگ طرفنه واوزکهنه دینگزه (۱۵۰) «بلکه الله تعالی سیزگ گه مکثدر و اودر

(۱۵۰) بَلِ اللّٰهُمَّ وَلِيُّكَمَّ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ (۱۵۱) سَنَلْقَىٰ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا يَهْمُ النَّارُ وَبَشَ شِئْوَى الظَّالِمِينَ (۱۵۲) وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُ إِذْ أَخْبَسْتُمْ بِأَنفُسِكُمْ إِذَا فِئَتُكُمْ مِنْكُمْ وَلَقَدْ أَخَذَكُمْ بِالذِّمَّةِ مِنْ يَدَيْدِ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ

کومت ایدن لرگ یخشی سی» اوندن کومت ایستیون نه اینکه مشرک لردن (۱۵۱) «تیزدر که ییز آقاروق قورخونی کافر لرگ قلیلرینه» که احد دعواسندن قاجدیلر و حال آنکه اونلار غلبه و پیغمبرگ لشگری فرار اتمشدی «اوجهنه که شریک و یردیلر الله اوزادیکه نازل اولمامشدی اوکا برهان» اونلار الله شریک و یردیلر برشیئی که اونک الله لقنه هیچ دلیل یوخدر «اونلارگ قایدان یری جهنم در و پسر در ظالم لرگ یرلری». جناب پیغمبر احد دعواسنده ایکی داغک آراسنده الی قرا دم عبدالله بن جبرگ سرکرده لگیله قویوب بیورمشدیکه او یرده قراول اولوب کفاردن هر کس گلسه مانع اولوب اولدورسونلر و لشکر اسلام خواه غالب و خواه مغلوب اولایرلردن حرکت ایتمه سونلر که لشکر اسلام غالب اولاجقدر اوکا گوره کفار قریش او یردن تردد اتمگه قادر اولمیوب حضرتگ قوشونی غالب و قریش مغلوب اولوب باشلادیلر غنیمت جمع اتمگه اواللی نفر بواحوالی گوروب قراول لیک دن ال گوتوروب باشلادیلار غنیمت کسب اتمکی بو کیفیت باعث اولدی لشکر اسلامگ قاجماقنه و همان یری کفار بوش گوروب لشکر اسلامه حمله ایتدیلر همان کیفیتی الله تعالی خبر و پرور که (۱۵۲) «هرآینه دوغری ایلدی الله تعالی سیزه اوز وعده سنی زمانیکه سیز دعوا ایدردگزر اللهگ اذنبه تالینکه سیز بدیل لیک ایتدگزر» رای لرگز ضعیف اولوب غارته میل «وقیل وقال ایتدگزر بواورده» مشرک لر فرار ایدن وقتده بعضی دیدی بوندن صوگرا بویورده دورماقمرگ لفعی یوخدر بعضی دیدی پیغمبره مخالفت ایتدگزر «ومعصیت وعصیان ایتدگزر اوندن صوگره که من گوستردیم سیزه اوزادی که دوست دوتوردگزر» نصرتدن غنیمت دن و دشمنگ فرارندن «سیزدن وار اوکس که دنیانی ایستور» اوکس لرکه مرکزینی ترک و جمع غنیمت قصد ایدر عبدالله جبرگ اصحابی کیمی «وسیزدن وار اوکسکه آخرتی ایستیور»: او کس لرکه ثابت قدم اولدی پیغمبرگ امرنده عبدالله جبر اوزی نچه آدمه او یرده قالوب درجه شهادته یتشدیلر «سیزی مشرک لره غالب ایدلن صوگره سیزی مشرک لردن قایتاردی و اونلار سیزه غلبه ایتدی تالینکه الله تعالی سیزی امتحان ایده و هرآینه تحقیقا عفو ایتدی سیزدن» اوز فضل و رحمتیله «والله مالی فضل صاحبی در مؤمنلره» تفضل ایدر عفوایله (۱۵۳) زمانیکه داغه چخوردگزر و خبردار اولموزدگزر براحده» بربرگزی

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (۱۵۳) اذْصَعِدُونَ وَلَا تَلُون عَلَى أَحَدٍ الرُّسُولَ يَدْعُوكُمْ فِي آخِرِكُمْ فَأَتَابَكُمْ عَمَّا
بِقِيمِ الْكِتَابِ تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَيْرٌ بِالْعَمَلُونَ (۱۵۴) ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ
بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَاصَاً يَشْفِي طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ
يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ يَخْفَوْنَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَدُونُ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ
لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَقَاتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بَيْتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ

گوزلیوب دایانموردکیز «ویغمبر سیزی جاغروردی سیزگ دالکیزجه» اددعواسنده
خلق قاجان و قتده پیغمبر ۴ بیوردی ای اللهک بنده لری قایدوگ منه اللهک پیغمبری
هارا قاجر سیگیز الله دن و اونگ پیغمبر لدن «پس الله جزا و یردی سیزه غمی غم ایله»
سیز قاجماق جهننه پیغمبری غمگین اتمک مقابلنده الله سیزی غمگین ایتدی بعضی کیز
مقتول اولدی، غنیمت الکزدن چخدی، دعوادن قاجماق سیزه بیوک عار اولدی یا
اینکه اولمچی غم عبارتدر بدر دعواسنده مسلمانلر غلبه اتمک سینه مشرکله غمگین
اولدیلر اما اجد دعواسنده سیز مغلوب و غمگین اولدکیز «تاینکه محزون اولمیا سیز
اوزاده که فوت اولوب سیزدن (غنیمت اددعواسنده) و اوزاده که سیزه تشوب» قرداشار-
کیزک اولمکندن و بوگا عادت ایدکیز که دنیاده غم و غصه دن هیچکس قورتولماز «والله
خبرداردر سیز ایتدکیز عمله» (۱۵۴) «صوگره الله تعالی نازل ایتدی سیزه غمدن
صوگره راحت و امن لیک که یوخی دوتدی سیزدن بر طائفه لی» بر مر تبده که قلیج
سیزگ الکزدن دوشوردی یردن گوتوروب گینه سیزی پینکی دوتوردی بولار
عبارتدر مؤمنلردن اللهک نصرته اینانوب خاطر جمع یاتوردیلر «وبر طائفه که
منافقلردر اوزلری اوزلرینی غمگین ایتمشدی» خلاص اولماق ایستوردیلر «وگمان
ایدیردیلر الله دوغری اولمیان ظن اهل جاهلیتک ظنی کیمی»: محمدک دینی و اوزی
یوخ اولاجاق «دیردیلر آیانیزیم ایچون بودعواده نصرت وار» نه که وعده و یرور
«دیگن غلبه و نصرت هاموسی الله ایچوند» الله همیشه غالبدر «گیزلین ساخلیورلر
اوز نفسلرینده اوشیئی که ظاهر اتمزلر سگا» ظاهراً دیرلر که بزغال اولارق اما
باطنلرینده انکار و تکذیب ایدرلر و بر برینه خلوت ایدنده «دیرلر که اگر دعواده
بزه نصرت اولیدی بوردا اولمز دیک دیگن یایغمبر اگر سیز ایولر کزده اولایدکیز
هرآینه اوکسلر که اوللارا مقتول اولماق تقدیر اولمشدی اوللار قتل اولوناسی یرلرینه»
و میدان قتل و قتاله «گیدردیلر» و نفع اتمزدی مدینه ده اقامت اتمک «و تاینکه امتحان
ایده خداوند عالم سیزگ سینه لر کزده اولالی و سیزگ سرلر کزی دخی ظاهر ایده»

وَلِيَتْلَى اللَّهُ مَا فِي صُدُورِهِمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۱۵۵) اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْاِجْمَاعِ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللَّهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ (۱۵۶) يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاَقْلَوْا لِاٰخِيَائِهِمْ اِذَا ضَرَبُوْا فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوْا غَزًى لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَاتُوْا وَاَقْتُلُوْا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِيْ وَيُمِيتُ وَاللَّهُ لَبَّاسِعْمُوْنَ بِصُوْرٍ (۱۵۷) وَلَئِنْ قَتَلْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللَّهِ اَوْ مِتُّمْ لَمْ فَرِّجْ مِنْهُم مِّنْ اَللَّهِ وَرَحْمَةُ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ (۱۵۸) وَلَئِنْ مِتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَآلِ اللَّهِ تَحْشَرُوْنَ (۱۵۹) فَبَارِئَةٌ مِّنْ اَللَّهِ لَئِنْ لَّمْ يَكُنْ فَعَلًا غَلِيْظًا

نفاق دن و اخلاص دن «والله عالم در سینه صاحب لرینه» (۱۵۵) بدرستی که او کس لری که دال چو گوردیلر سیزدن ایکی جمعیت بر برینه ملاقات ایدن گون «مسلمانلار و مشرک لریک جمعیت لری احد دعوا سندن» «بودر و یوندن غیر ی دگلدر اولاری لغزش ایقیدردی شیطان او معصیت گ بعضی سنگ سبیلده که اولار کسب ایقیدلر» ترک مرکز و غنیمته طمع اتمک ایله «بتحقیق عفو ایلدی الله اولاری» توبه و اعتذار جهتنه «خداوند عالم باغشیلاندر گناه لاری و حلیم در» تیز عذاب اتمز تالینکه توبه ایلدلر (۱۵۶) ای مؤمنلر اولمبون او کسار کیمی که کافر اولدیلر و دیدیلر اوز قرداشلارینه «اوزهم عقیده لرینه و باهم نسب لرینه «زمانیکه مسافرت ایقیدیلر» ایودن چیخوب تجارت ایچون سفره گیدوب سلامت قایتمادیلر «یا اینکه جهاده گیتدیلر و شهید اولدیلر» بونی دیدیلر که «اگر اولار بزیم یانمزده اولسیدیلر وفات ایتمزدیلر تالینکه الله تعالی بونی حسرت ایده اولار گ قبلرنده» اولار گ او گونه پیس نیت لرینه گوره یا اینکه او کافر کیمی اولمبون که سیز گ اولار لیت ده و خیالده اولما مقسّر اولاری شادایدر «والله اولدورر و دیریلدر» اولدوروب دیریلدن التهدر سفرده و جهاده ساخلیان و ایوده قالانی اولدورن التهدر «الله تعالی گورندر سیز گ عمل لر گزی» (۱۵۷) و اگر قتل اولولاسکز الله یولنده یا وفات ایده سکز هر آینه الله طرفندن اولان باغشلانماق و رحمت یخشدر اوز اددن که جمع ایده لر» دنیاده ساغ قلوب مال و اموال و منافع دنیا جمع ایتمکدن آخرت یخشدر.

(۱۵۸) و اگر دعوا ده قتل اولاسکز یا اینکه اجل سکز ایله اوله سکز هر آینه الله طرفنه قیامتد جمع اولاجاسکز (۱۵۹) پس التهدر رحمتی سبیلده سن اولار ایوموشا قلق ایقیدیگ» و غضب اتمیدیگ و حال انکه اولار سکا مخالفت ایقیدیلر «واکر سن بدخوی و کج خلق و یورکی برک اولسیدیگ هر آینه داغیلار دیلر سگ اطرافندن پس باغشلا و کیچ اولار دن و الله دن طلب مفررت ایت اولار ره و مصلحت و مشورت ایت اولار ایله» دعوا ایشندن یا جمیع ایشلرده. الله تعالی پیغمبرنی شورایه امر اتمکده چوخ مصلحت وار اوجمله دن قلب لری

الْقَلْبَ لَا قُضَا مِنْ حَوْلِكَ فَأَعَفَ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَشَاوَرَهُمْ فِي الْأَمْرِ فَأَذَاعَزَمَتْ فَقَوْكُلَ عَلَى اللَّهِ
 أَنْ اللَّهُ يَحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (۱۶۰) أَنْ يَنْصُرَكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَأَنْ يُخَذِّلَكُمْ مِنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ
 بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (۱۶۱) وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُلَ وَمَنْ يَكُلْ يَأْتِ بِغُلٍّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (۱۶۲) أَفَمِنْ أَنْبَعِ رِضْوَانِ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ سَخَطٍ
 مِنْ اللَّهِ وَمَا وَهَّ جَهَنَّمَ وَشِئِ الْمَصِيرِ (۱۶۳) هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِرِّهِمْ يَصْلُحُونَ

اله كنورمك، رای صاحبزنت مؤمن و منافق اولماقلارندن خبردار اولماق، صاحب عقله
 غیر صاحب عقلگ امتیازی و بوندن صوگره مسئله شوری خلق آراسنده سنت و عادت
 اولماقی هر چند رسول اکرم هم سلطنت و هم نبوت ایله تشریف گتوروب و اوجناب
 صاحب عقل کل اولماقی دوست و دشمن قبول ایدیر بونیه ییله حقیقی قانون قویان
 الله اونى امر ایدیر سلطنت شورایه. فخر اولسون ملت اسلامه آخر مجی قرنلرده باشه
 دوشولمش مطلبه دین اسلامین تیل بوندن مقدم امر ایدوب «زمانیکه» شوری دن صوگره «یقیناً قصد
 ایده سن پس الله توکل ایت» اوایشی عمله کتورمکده «الله تعالی دوست دوتار توکل ایدنلری»
 که اوللاره کومک ایدر (۱۶۰) اگر الله سیزه نصرت ایده پس بر احد سیزه غالب
 اولماز و اگر الله سیزی مغلوب ایده پس کیمدر اوکسکه سیزه کومک ایده اللهدن صوگره
 والله کرکدر مؤمنلر توکل ایدملر (۱۶۱) جائز دکلدر پیغمبره که خیانت ایده
 غنیمتدن کرلین بر شیئی کوتورمکیله. احدث عواسنده درده قراول چکنلری مذمت ایتدیلر
 که نیه قاجدگز دیدیلر که کمان ایتدیک که پیغمبر بزه غنیمتدن حصه ویرمیوب هرکس
 ایتدیگی غنیمته صاحب اولاجا قدر یا اینکه غنیمت لرگ ایچنده بر عدد قرمری قطیفه
 فوت اولدی اصحابدن برقر دیدیکه نیه قطیفه بوشیلرگ ایچنده یوخدر ییله ظن ایدر که
 پیغمبر کوتورمش اولا پس برلر گلوب پیغمبره خبر ویردیکه فلان شخص همان قطیفه نی
 فلان یرده باسیردی حضرت آدم گوندروب او قطیفه نی گتورتدی و بوآیه نازل اولدی
 «هرکس که خیانت ایده او غورلیوب خیانت ایتدیگی شیئی گتورر قیامت گوتنده» او حالته
 بوبنه یوکلنمش اولار «صوگره اجر ویرلر هر نفسه اوزادیکه کسب ایدوبدر»
 یخشی عمله یخشی جزا پیس عمله پیس جزا «وانلارا ظلم اولماز» نه ثوابده و نه عقابده
 (۱۶۲) آیا اوکسکه تابع اولا الله رضاسنه احدث عواسنده جهاد ایدنلر «اوکس کیمیدر که
 قایدالله غضبیه» دعسوادن قاجانلار «واونگ قایداجاق یری جهنمدر و پیس
 قایداجاق یردر (۱۶۳) بوآده لره درجه لر وارددر الله یاننده والله گور یجیدر اوزادی که
 عمل ایدرلر» الله امرینه تابع اولانلارگ و اولمیانلارگ درجه لری تفاوت لودر

(۱۶۴) لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (۱۶۵) أُولَئِكَ أَصَابَكُمْ مِصْبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِنْهَا قُلُومًا إِنِّي هَذَا قَلِيلٌ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۶۶) وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقِي الْجَمْعَانِ فَإِنَّ اللَّهَ وَلِيٌّ لِلْمُؤْمِنِينَ (۱۶۷) وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَافِرِينَ مَثَلٌ اقْرَبْ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ

(۱۳۴) هر آینه الله تعالی منت قویدی مؤمنان را زمانیکه او نازلده اوز لریندن پیغمبر مبعوث ایتدی» عرب لغتلیه عرب نسلندن تالینکه اونلار اوی پیغمبرگ سوز لرینی آسانقله قانالار «او خویار اونلار فرآنی وحکمتی هرچندکه اونلار پیغمبر مبعوث اولاندن قباق آشکارا وظاهری ضالانده ایدیلر» (۱۶۵) «هرچندکه سیزه مصیبت یتشدی اما یتوردگز ایکی اونگ مثلی قدر مصیبت» بدر دعواسنده یوز قرخ آدمه مصیبت یتوردیلر یتمش نفری اولدوروب یتمشنی اسیر ایتدیلر اما اجدده مسلمانلاردن آنجق یتمش نفر آدم مقتول اولدی مؤمنار غمگین اولمقه گوره بو آیه نازل اولدی «دیدگز که نه یردن بومصیبت» بزه یتشدی» و حال آنکه بزه نصرت وعده ایتشدی «دیگن که سیزگ اوز گزگ طرفنددر» که بدر دعواسنده اختیار ایتدگز چونکه بدر دعواسنده اسیرلر خصوصنده اصحاب آراستنده اختلاف عمله گلوب انصار دیدی یار رسول الله اونلاری بزه باغشلا واونلاری اولدورمه جبرئیل نازل اولوب عرض ایتدی که خداوند عالم مباح ایدوب سیزه اونلاردن فدیة (عوض) آلوب و آزاد ایتمگی اما گله جگ ئیللرده سیزدن قتل اولاجا قدر فدیة آلوب آزاد ایتدگز آدملر عددنده پیغمبر بواحوالی خبرو یردی اصحابه واصحاب راضی اولوب دیدیلر بوئیل فدیة آلوب اونیلر کسب قوت ایدروک وگن ئیل شهید اولوب بهشته داخل اوللوق بو قرارله فدیة آلوب یتمش نفر آزاد ایتدیلر ایلکه احد دعواسنی عمله گلدی اصحابدن یتمش نفر شهید اولوب اصحاب عرض ایتدیلر یار رسول الله بومصیبت بزه هاردان یتشدی و حال آنکه بزه نصرت وعده اولونمشدی بو آیه نازل اولدی که قتل اولماق گزگ سیزگ اوز گزندن در گیجین ئیل خواهش ایتدگز «بدرستیکه الله تعالی هر شیئه قادردر» ایستیه نصرت و یرر ایستیه و یرمز (۱۶۶) اوزادیکه سیزه یتشدی ایکی فرقه بربرینه یتشن گون (احد دعواسنده) پس اللهم اذن لیله» و تقدیرله مطابق ایدی «تالینکه مؤمنلر بیلهلر» دعراده صبر ایدنلری و قاچانلاری و بربریندن تفاوت لری معلوم اولو (۱۶۷) و منافقارده بیلهلر» بریسنک کفری و او بریسنک ایمانی ظمور ایتمک ایلر «دیلمش اولدی منافقارده که گلون دعوا ایدون الله یولنده یا اینکه دفع ایدون» دشمنلری

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَكْتُمُونَ (۱۶۸) الَّذِينَ قَالُوا لِأَخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُوا مَا قَتَلُوا الْقَاطِلَ فَأَدْرَأَ عَنْ
 أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۱۶۹) وَلَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالًا بَلْ أَحْيَاءٌ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْزُقُونَ (۱۷۰) فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ
 مِنْ خَلْفِهِمْ أَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۱۷۱) يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَإِنَّ اللَّهَ

نصف

تفسیر گزیدن و مال لرگزیدن و سواد لشکری آرتوروگ «دیدیلرکه اگر بز بودعوانی
 دعوا بیل سک هرآینه سیزه تبعیت ایده روک» اما نوبوع امر دعوادگلدر بلکه آنجق نفسی
 هلاکته سالماقدر «اونلار بوگونکی گونده کفره و کافرله یاخونراقدر اونلارک
 ایمانه و مؤمناره یاخون اولماقلا رندن دیرلر آغزلار یله اوشیئی که قلبلرینده یوخدر
 والله اعلمدر اوشیئه که اونلار گیزلین ایدیرلر» نفاقدن (۱۶۸) اوکسلرکه دیدیلر اوز
 قرداشلرینه «اوکسلردن که احده اونلارک آدملری مقول اولمشدی «واوزلریده
 اوتورمشدیلر» دعوا یه گتمدن «اگر بزه اطاعت ایقیدیلر» و دعوا یه گتمه سیدیلر
 «اؤلمزدیلر» نجه که بز اؤلمه دیک «دیگان دفع ایدوگ اوز گزیدن اؤلومی اگر دوغری
 دیورسیگزایسه» که دعوا یه گتمک باعث اولدی اونلارک اؤلومنه (۱۶۹) والته گمان
 ایتنه اوکسلرکه مقول اولوب دیلر الله یولنده که اونلار اؤلیردر بلکه دیری لر در الله یاننده
 روزی و یریلمش اولارلر «بهشت روزی لر یله (۱۷۰) اونلار شاددر لر او نعمتله که الله اونلار
 و یروب اوز فضلندن» شهادت و همیشه نیک دیری قالمق و بهشت لذتئی ایله لذت آبار مق ایله
 «و مزده و یرلر اوکس اره که ملحق اولما دیلر اونلارک دالنجه» مؤن قرداشلار رندن صف جهاده
 دوروب اما شهید اولمیو بلر بونیله که «اونلار قورخو یوخدر و اونلار محزون اولما زلار»
 یعنی الله یاننده دیری حساب اولوب روزی بینلر دیرلر او دعواده شهید اولمیانلاره
 یالسا حایله یا اینکه اونلارک شهادتندن سوگرمه وفات ایدوب شهیدلر درجه سنه یتشمینده
 (۱۷۱) شادلیک ایدر لر الله دن اولان نعمت و تفضل ایله و بد رستیکه الله ضایع ایتمز مؤمنلرگ اجرینی.
 احد دعواسندن سوگرمه زمانیکه اشرف مخلوقات اوز اصحابیله مدینه داخل اولدیلار
 جبرئیل نازل اولوب عرض ایتدی یارسول الله الله تعالی امر ایدیر که قوشونندن اوکسیکه
 یرالودر اونلاری گوتوروب قریشک دالنجه گیده سکر حضرت بیوردی منادی ندا ایتدی که
 ای مهاجر و انصار هرکس مجروحدر خارج اولسون و هرکسک که یراسی یوخدر خارج
 اولماسون اما تاریخ کتابلرنده یارالو عوضنه احد دعواسنده حاضر اولانلر یازیلوبدر
 هر حالده بودعوا یه آنجق احد دعواسنده حاضر اولانلر گیتیدیلر پس اصحاب یرالرینه
 دوا و مرهم قویوب مجروح حالده مدینه دن چخوب حمراء الاسده (مدینه ایله ۸ میل فاصله لو

لَا يَضِيعُ أَجْرُ الْمُؤْمِنِينَ (۱۷۲) الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا نَأْتَاهُمُ الْقَرْحَ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ (۱۷۳) الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱۷۴) فَاقْبَلُوا نِعْمَةً مِنْ اللَّهِ وَفَضْلًا بِمَسْئَلِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ رِضْوَانُ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ (۱۷۵) إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا اللَّهَ

بر منزل در) یتشدیلر و قریش طائفه سی روحایه نازل اولمشدیلر عکرمه بن ابی جهل و حارث بن هشام و خالد بن ولید دیدی لرکه قایدق مدینه یه غارت ایدک اونلار ک پهلوالی حمزه مقتول اولوب باقیلری ضعیف و پریشاندر ایلسکه اونلار خزاعه لوصفوانه ملاقات ایتدیلرکه مدینه دن گلودی واحوال خبر آلدیلار صفوان دیدیکه من محمدی و اونگ اصحابی حمراء الاسده قویدیم سیزگ دالگترجه کمال سرعتله کلوردیلر ابوسفیان دیدی که بو بیوک حیله کارلق در بودفه بزاونلارا غالب اولدیق بو حالد نعیم بن مسعود اونلارا راست گلوب ابوسفیان اوگادیدی هارایه گیدیرسن دیدی مدینه گیدیرم طعام آماق ایچون ابوسفیان دیدی آیسکا سکندرکه حمراء الاسدن گذار واصحاب محمده ملاقات ایدوب اولره دیه سنکه قریشک یرده فالانلاری جمع اولوبلار بلسکه محمد قورخوب گیروقاید و بولگ عوضنده سگا اون دوه یوکی خرما و میوز و یررم نعیم راضی اولوب صباحی گون حمراء الاسده یتشوب اصحابه دیدی کیملری اختار و رسکز دیدیلر قریشی دیدی قایدوگ که قریشک جمع هم قسملری و بود عواده اونلاردن تخلف ایدنلر هاموسی اجماع ایدوب و بیله گمان ایدیرمه اونلارگ اتولی بو ساعت ظاهر اولا جبرئیل نازل اولوب عرض ایتدی یار رسول الله قریش مدینه گیتمک فکرندن دوشدی اونلارگ قلبنه قورخی دوشوب قایتدیلر سیزده قایدوگ مدینه بو آیه نازل اولوب واحوالاتی خبر و یرور (۱۷۲) «اوکسلرکه قبول ایتدیلر المپی و رسولی اوندن سوگره که اونلار ایا رایتشمشدی» همان ساعت یار الوحالد دعوا یه چخدیلر «اوکسلر ایچون که اونلار احسان ایتدیلر و الله دن قورخدیلر بیوک اجر وار (۱۷۳) اوکسلرکه اونلاره آدملر» نعیم بن مسعود «دیدی بدرستیکه آدملر» ابوسفیان و اونگ اصحابی «جمع اولوبلار سیزگ ایچون قورخوگ اونلاردن پس اونلارگ ایمانی زیاده اولدی و دیدیلرکه کفایت ایدر بزه الله و نه یخشی ولیدر (۱۷۴) پس قایتدیلر الله طرفندن اولان نعمت» و عافیت و ثبات قدم «و فضل ایلکه اونلارا پس لیک یتشمه شدی» یرا و یادشمنلرگ حیله سی «وتابع اولدیلار اللمگ اونلاردن راضی اولماقنه» آنلارگ جرئتلو وزخمدار حالد چخماقلار نه گوره «والله بیوک فضل صاحبی در» (۱۷۵) بودر و بوندن غیری دکلدر شیطان (لعیم) قورخودور اوز دوست لرینی» منافق لری و ایوده قالوب یغمبرایه چخمیا نلاری «پس اونلاردن قورخمیوگ و مندن قورخون» بگامخالفت

اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۱۷۶) وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ انَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا
 يُرِيدُ اللَّهُ لِیَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۱۷۷) اِنَّ الَّذِیْنَ اشْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْاِیْمَانِ
 لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ (۱۷۸) وَلَا یَحْسَبَنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوا اَنَّہُمْ لَمْ یَلْمِ لَهُمْ خِیْرًا لِّقَسَمِهِمْ
 اِنَّمَا لَمْ یَلْمِ لَهُمْ لَیْزًا دَاوُوا اِنَّمَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّہِیْنٌ (۱۷۹) مَا كَانَ لِلّٰہِ لِیَذَرَ الْمُؤْمِنِیْنَ عَلٰی مَا اَنْتُمْ عَلَیْہِ حَتّٰی
 یَمِیْزَ الْخَبِیْثَ مِنَ الطَّیِّبِ وَمَا كَانَ لِلّٰہِ لِیُطْلِعَکُمْ عَلَی الْغَیْبِ وَلَکِنَّ اللّٰہَ یَجْتَبِیْ مِنْ رِّسَالِهِ مَنْ یَشَآءُ فَامْنُوا بِاللّٰہِ
 وَرِسَالَہِہِ اِنْ تُوْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا فَلَکُمْ اَجْرٌ عَظِیْمٌ (۱۸۰) وَلَا یَحْسَبَنَّ الَّذِیْنَ یُخْلَوْنَ بِمَا اَنْتَہُمْ مِنَ اللّٰہِ مِنْ
 فَضْلَہٗ هُوَ خِیْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَیُطَوَّقُوْنَ مَا یُخْلَوْنَہِ یَوْمَ الْقِیَمَةِ وَاللّٰہُ مُرِثَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

اتمکدن «اگر سیزوارسگز مؤمنلر» (۱۷۶) محزون اتمهسون سنی اوکسلرکه سرعت
 ایدرلر کفره (منافقلر) بدرستیکه اوللارسکا برشیئی ضرریقوره بلملر الله تعالی
 ایستدورکه اوللاره آخرتده بر حصه یتشمیه ثوابدن واوللاریچون واردر بیوک عذاب
 (۱۷۷) اوکسلرکه آدیلرکفری ایمان مقابلنده البتہ ضرر ویره بلملر الله برشیئی واوللار
 ایچون واردردنلک عذاب» (۱۷۸) والبتہ کافر اوللارکمان اتمهسونلرکه بزیم واوللار
 مهلت ویرکمیز یخشی لیکدر اوللارا» واوللارگ یخشی لقندن اوتریدر «بودرو
 بولدن غیردیگلدرکه بزاوللارا مهلت ویردیگ تائیکه اوللارگ آخری بواولا که آرتورالار
 کنأهلارنی واوللار ایچون واردردنلک عذاب» (۱۷۹) الله ترک ایدن دگلدر
 مؤمنلری اوقرارلکه سیزوارسگز» بربرگزده قاریشمش سگز مخلصگزایله منافقز معلوم
 دگلدر «تائیکه تمیزایله نامیز بربرندن آیریله» چتین امرلره تکلیف اولماقله «الله تعالی سیزی
 خبردار اتمز غیبه ولکن الله تعالی برگزیده ایدر اوز بیغمه برلرندن اوکسی که ایستر» اوکا
 وحی کونده رر وبعضی غیبی اوکا بلدیرر «پس ایمان گتورون الله واولگ پیغمبرلرینه
 واکر سیز ایمان گتور» حق ایمان گتورمک «وقور خاصگز» قاقدن «پس سیز ایچون
 بیوک اجر واردر» الله یاننده (۱۸۰) البتہ کمان اتمهسونلر اوکسلرکه بخل ایدرلر اوزاده که
 الله اوللار اویروب اوز فضلندن (دولت، مال) بونی کمان اتمهسونلرکه بخل یخشی در
 اولار بلکه بخل شدر اوللارا تیزلیک ایله اوللارگ بوینییه گچوریلر اوللار بخل ایتدی کیری
 شیئی قیامت کولنده» حدیث نبوی در هر مالیکه اونگ زکوتی ویریمیه الله تعالی اولی قیامت
 گولنده قلاده ایدوب اوشخصک بوینیته سالار «والله ایچوندر گوکلرگ وبرگ میرائی»
 یرده گولده هر نه وار یسه هاموسی اللهکدر نه سیبه مخلوقات اللهک مالنی اللهک بنده لرینه
 ویرمکه بخل ایدرلر «والله خبر دارد سزگ عمل لرگزده» (۱۸۱) هر آینه بتحقیق الله ایشندی

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (۱۸۱) لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلُهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلَ ذُو قُوَّةٍ عَذَابَ الْجَحِيمِ (۱۸۲) ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَالَمِينَ (۱۸۳) الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدُونا الْأَنْتُمْ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَّاقُرْبَانِ تَأْكُلُهُ النَّارُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۱۸۴) فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ (۱۸۵) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّ أَتَوْفُونَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَن زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَادْخُلَ الْجَنَّةَ

او کسر لږگ قولنی که دیدیلر الله فقیردر و بزددولتلو» بوسوزی یهودیلر دیدی او وقت که او آیه نی ایشندیار (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا) کیمدر او کسکه الله قرض الحسنه بوج ویره «تیزلک ایله یازاروق اونلار دیدیکلری سوزی» بیوک قورخولما سوزدر بوسوز اللهدن اوندن اوتری که یهودی لرگ بوسوزی کلمه کفر واستهزادر «ویازاروق اونلار پیغمبرلری ناحق اولدور ملک لرینی و دیه روک دادون یاندران عذابی» بوسوزله انتقام آلولق (۱۸۲) بو عذاب سیزگ اللرگز اوزگزدن قباق گوندر دیکی عملرگ مقابنده در بدرستیکه الله ظلم ایدن دکلدر بنده لرینه» بلکه عدالت ایدر (۱۸۳) او کسر که دیدیلر الله عهد ایدوب بزله» تورات ده امر ایدوب «که بزیمان گنور میک هیچ پیغمبره تا اینکه او معجزه نی گنوره که قربانی اود گلوب یاندریره» اشرف مخلوقاتک رده بوسوزاری یهودیلر دیدیلر و حال آنکه بوسوز باطل و بی معنی سوزدر اوندن اوتریکه گوگدن اود گلوب اونلارگ قربانی یاندریمق معجزه سی ایله باشقه معجزه لر آراسنده که پیغمبردن گوردیلر نه فرق وارد بلیکه خیال لری محض عناد ایدی «دیکن یای پیغمبر بتحقیق گلدی سیزه پیغمبر مندن قباق جور بچور معجزه ایله او معجزه ایله که سیز دیدگز» قربانی اود گلوب یاندریمق «پس نیه او پیغمبرلری اولدور دگز اگر دوغری دیور سگز» تفسیرده وارد اولوب سرکه بوسوزی دینلر ایله پیغمبرلری اولدیرنلرگ فاصله سی بشیوز ییلدر الله تعالی تنبیه ایدوب بوسوزی دینلره محض بونلارگ رضاسیله آتابا بالرنک فعلنه (۱۸۴) پس اگر تکذیب ایتدیلر سنی» اوندن غمکین اولمه «بتحقیق تکذیب اولولوب او پیغمبرلر که سندن قباق گلدیلر نوع بنوع معجزه لر ایله و حکمت و موعظه لر ایله و نورانی کتاب ایله» که شامل ایدی شرائع و احکامه تورات و انجیل و زبور کیمی (۱۸۵) هر نفس اولومی دادیچی در» حدیث ده وارد اولوب یراهلی هاموسی اولر برقر قالماز صوگره گوک اهلای اولر هیچکس قالماز مگر ملک الموت و حمله عرش و جبرئیل و میکائیل پس الله تعالی ملک الموتدن خبر آلا ر که کیم دیری قالوب و حال آنکه اوزی

فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ (۱۸۶) لَتَبْلُوُنَ فِيْ أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَ مِنَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَنِ الَّذِينَ أُشْرِكُوا أَدَى كَثِيْرًا وَأَنْ تَصْبِرُوْا وَلَتَقُوْا أَنْ ذَلِكُمْ مِنْ عِزِّ الْأَمْوَرِ (۱۸۷) وَإِذَا خَذَلَهُ مِثْقَالُ ذَيْنِ أَوْتُوا الْكِتَابَ لَتَسَيِّئِنَّ لِلنَّاسِ وَلَتَكْتُمُوْنَهُ فَبِذُوْهُ وَرَاءَ ظُهُوْرِهِمْ وَاسْتَرَوْا بِهِ ثِمْنَاقِلًا فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ (۱۸۸) لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُوْنَ بِمَا آتَوْا

اعلمدر عزرائیل عرض ایدر پروردگار اقامیوب مگر حمایه عرش وجبرئیل ومیکائیل ومن خطاب یتشر سیزده اولون هامی اولر اللهندن سواهیچ کس قالماز «بودر بوندن غیردی دگادر که تمام اجرکز ویریلر» خیره خیر شره شر «قیامت گوتنده پس هر کسکه اوزاق اولا اوددن وداخل اولا بهشته پس مراده یتشدی و دگادر دنیاننگ دیریلگی مگر مغرور اولماق متاعی» آلت در مغرور اولوب الله اطاعت اتمه مکه (۱۷۶) هراینه البته امتحان اولور ناسکز مال لرگزده وجان لاگزده» اماما لرگزده انفاوه تکلیف اولماقله ویاباشقه آفتلر یتشمگله اما جانگزده جهاده گنمک قتل و اسیر ومجروح اولماق ایله «وهراینه البته ایشیدرسکز اهل کتابلردن که سیزدن قاباق وارایدی ومشرکلردن چوخ اذیت لو سوزلر» پیغمبری هجو ایتمک، دینه طعنه، کفاری مسلمانلرگ اوسته دعوت ایتمک کیمی «پس اگر صبر ایده سکز واللهندن قورخا سکز» الله مخالفت ایتمکدن «بدرستیکه صبر وتقوی ایشلره قصد ایتمک دندر» یاینکه واجب امرلردندر وباعث در ثابت قدملگه (۱۸۷) زمانیکه خداوند عالم عهدآلدی اوکسلردن که اونلاره کتاب ویریلوب» اهل کتابلر یاعلمالر «هراینه البته بیان ایتسونلر او کتابی مخلوقات و مخفی دوتما سونلر اولنی پس آتدیلر او عهدی دالری طرفه» یوزلریننگ قباقله گتورمدیلر کنایه در عدم اعتقادن «آلدیلار اوننگ عوضنه آز پول مال دنیادن نه پسدر اوزاد که آلدیر» یعنی یهودیلردن توراۃ موجببله عهد آلمشدیکه محمد ص ۴ گ اوصافنی دیوب ایمان گتورمکه ساعی اولسونلار یاینکه عالملردن عهد آلمشدی کتابدن او خودو قلازنی خلقه یتورسونلر بونلار دنیامالنه وریاست وباشقه شیئلرگ هوسیله اللهگ امرنی توللیوب خواهلرنی عمله گتوردیلر (۱۸۸) البته گمان اتمه اوکسلری که شاد اولارلار اوزاده که گتوردیلر «حیله دن وحقی دانمقدن یاطاعات وعباداندن «ودوست دوتارلار که اونلار تعریف اولونلار اوزادایله که عمله گتورمیوبلر» عهده وفا ایتمه مک وحقی انکار ایتمک له یعنی هرکس تعریف اولونار خیرایشی دوتماق مقابلنده اما اونلار ایستورلر عمله گتورمدیکی ایشلر مقابلنده تعریف اولالار «البته سن گمان ایتمه اونلاری عذابدن خلاص اولان واونلاره دردناک عذاب وارد» اونلارگ کفری وحیله سی جهنمه (۱۸۹) الله ایچوندن گوکلرگ ویرگ پادشاهلقی

وَيُحِبُّونَ أَنْ يَحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارَةِ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۱۸۹) وَلِلَّهِ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۹۰) إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ
الَّذِينَ فِيهَا لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ (۱۹۱) الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَقُومُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
(۱۹۲) رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (۱۹۳) رَبَّنَا أَنْتَ سَمِعْنَا
مَنْذِرًا يَا بَنِي آدَمَ إِنَّا أَمَرْنَا بِكُمْ فَأَمَّا رَبَّنَا فَاعْفُ رَنَا ذُنُوبَنَا وَكُفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ
(۱۹۴) رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رِسْلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ
(۱۹۵) فَاسْتَجِبْ لَهُمْ بِرَبِّهِمْ إِنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مَنْ ذَكَرَ وَأَتَىٰ بِضَئِيقٍ مِنْكُمْ مِنْ بَعْضِ

والله هر شیئه قادر در «عذاب ایتمکه عاصیلره بهشت ویرمکه اطاعت ایدنلره (۱۹۰) بدرستیکه
گوگلری ویری خلق ایتمکه وگیجه گونوزک مختلف اولماقنده هر آینه علامت لر و نشانه لر
واز عقل صاحب لرینه» اللهک توحیدنه وکمال قدرت و قوتنه که یدی گوگی بربرینگ
اوستنده ستون سز خاق ایدوب و تقدیر اونلارده شیلر خاق اولونوب که عقله تصویر ی
ممکن دگلدر (۱۹۱) اوکسلر که ذکر ایدر لر الله ایاق اوسته و او تور دیقی برده و بو گوگلری
اوسته یاتد یقلمای حالد» یا اینکه نماز قیلماقدن عبارتدر صحیح و سلامت آدم ایاق اوسته
و قدرت ی اولمیان او تور دیقی حالد و ناخوش آدم یاتد یق حالد «و فکر ایدر لر
گوگلرک ویرک خلق اولماق کیفیتنده» و اونلاردن عبرت گو تور لر ~~ص~~ بر ساعتک
فکری یتمش ثیلک عبادتدن یخشی در فکر ایدر لر که «پروردگار خلق ایتمیوسن
بو خلقی باطل و عبث یر» پاکسن عبث ایش دو تماقدن پس بز ی ساخلا جهنم اودیندن
(۱۹۲) پروردگار سن هر کسی که داخل ایدنه سن جهنم اودینه بتحقیق اون ی رسوا
ایدرسن وظالم لره کومک یوخدر» (۱۹۳) پروردگار انرا ایشتدیک منادی «عبارتدر پیغمبر
یا قرآن دن «چاغوراردی ایمانه که ایمان گتور وک الله کزه پس بزا ایمان گتور دیک پروردگار
بزییم بیوک گناهلاریمز ی باغشلا و کوچک گناهلاریمزک اوستنی اورت» هر چند که
هامو گناهلار قبیحدر اما بیوک گناهلارک کفار سیدر بو مطلبک شرحی ۴ مجی
سورهلک ۳۰ مجی آیه سنده عرض اولونار «وبزی اولدور وحشره گتور یاخشی آدم لربله»
(۱۹۴) پروردگار ایزه ویرا و زادی که وعده ویروسن اوز پیغمبر لر کا و بز ی رسوا ایتمه قیامت
گوننده» بود نیاده توفیق ویرمکه و او اعماله مشغول اولما قله که آخرتده رسواله باعثدر «بدرستیکه
سن مخالفت اتمز سن وعده یه (۱۹۵) پس قبول ایتدی اونلارک الله ی اونلارک دعا لرینی بیله که

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَآخَرُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَآوَوْا فِي سَبِيلِي وَقَالُوا وَقَدْ تَلَوْنَا كُفْرًا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَنَّتُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ
(۱۹۶) لَا يَفْرُكَ قَلْبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْيَلَادِ (۱۹۷) مَنَعَ قَلِيلٌ مِمَّا وَهَبَ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَبِشِّ الْمَاهِدِ
(۱۹۸) لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا إِلَهُهُمْ جَنَّتُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ

من ضایع ایتمرم سیزدن عمل ایدن لرگ عملنی کشی دن و عورتدن سیزگ بعضی گزیدن در
کشی عورتدن و عورب کیشدن و هرایکسی بر اصلند در «پس او گس لرکه کوچدیلر و زور
ایله خارج اولوندیلر اوز شهر لرندن (مکه دن) و ادیت چکدیلر منم یولمده» ایماندن
واللهدن اوتری «ودعوا لیدیلر کفارله و اولدیلر جهادده هرآینه من کفارله ایدرم و
اورترم اولارگ معصیتلرینگ اوستنی عفوایله و هرآینه داخل ایدرم اولاری
بهشتگ باغلارینه که جاری اولار اولارگ آلتندن آرخلار مزداولان حالدله الله یاننده
واللهگ یاننده در جزا و مزدگ گوزلی» بوآیه لر هرچند عمومی در یخشی عمل ایدن لرگ
خصوصنده و لاکن نزولی خصوصیدر پیغمبرگ دالنجه مکه دن مدینه هجرت ایدن لرگ
باره سنده در زمانیکه امیر المؤمنین علی ۴ مکه دن مدینه هجرت اتمک ایستدی حضرتگ
دالنجه مکه دن بر یوک دسته گلوب ایستدیلر حضرتی قایتارسون لر حضرتله اوچ فاطمه مدینه
کیدور دیار فاطمه بنت رسول الله، فاطمه بنت اسد، و فاطمه بنت زبیر حضرت آشکارا مکه دن چخوب
ضجنانده برگون وبر گیجه نزول ایتمدی که مسلمانلارگ ضعیف لر ییشه او جمله دن ام ایمن
حضرت پیغمبرگ کنیزی او گیجه حضرت علی و فاطمه لر نمازه مشغول ایدیلر و اللهی ذکر ایدیردیلر
حالت قیام و قعودده صبحه کیمی ذکر کردن عبارت علی و انانندن عبارت فاطمه لر در
(۱۹۶) البته سنی مفرور ایتمسون کافر اولانلارگ شهرلرده گرمگی» گلوب گیتمگی
و تجارتلرینده نفع گورمگی و زراعتلرینگ حاصل کتورمگی و گذرانلرینگ و سعتی
چونکه مدینه لگ مؤمنلری مکه مشرکلرینگ و سعت روزی لرینی گوروب دیورلردی
که اللهگ دشمنلری بوگونه و سعت رزق ایله عمر ایدرلر اما بزر آجندن اولور و
الله تعالی اولارگ جوابنده بیورور (۱۸۷) «آز متاعدر» الله تعالی مؤمنلره مهیا ایتمدیگی
عیش مقابلنده و تیز فانی اولاندر «صوگره اولارگ یری جهنم در و له پیس حاضر اولمش
یردر» (۱۹۸) اما او کس لرکه قورخدیلا ر اللهدن اولار ایچون وارد جنت لرکه
آخار اونگ آلتندن آرخلار اولار همیشه لیک در بهشتده که تدارک لر در الله یاننده
حاضر اولوب و اوزادیکه الله یاننده وار» آخرت آزوقه سندن «یخشی در لیکو کارلره» بدکارلر
یاننده اولانلردن اولندن اوتریکه بو همیشه لیک و اولار زائل و فانی در (۱۹۹) اهل کتابدن

خَيْرَ الْأَبْرَارِ (۱۹۹) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ
لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ
(۲۰۰) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

هر آینه او کس وارد در که ایمان گنورر الله و او قرآنه سیزه نازل اولوب در و او کتابله
که اونلارا نازل اولوب (توریه و انجیل و غیرهما) شکسته نفس لیک ایدر لر الله
الله آياتنی آمازلار آز بوله» نه که احبار لر گ بعضی سی آز بولدن اوتری تحریف
ایقیدیلر «اونلار ایچون اجر واردر الله یاننده بدرستی که الله تعالی تیز حساب چکوب
قور تور اندر» چونکه هر شیئه عالمدر وعده و یردیگی اجری تیز و یرر (۲۰۰) ای ایمان
گنور نار صبر ایدون» و اجباتی عمله گنور مگت زحمتنه «و تحمل ایدوگ» مصیبتلرده «و آماده اولون»
سرحدلرده لازم اولان تدارکی حاضر اتمک ایله «والله دن قورخوگ شاید که رستکار اولاسگز»

سورة النساء نازل اولوب مدينه ده ۱۷۶ آیه در ﴿

حزب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
(۱) يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا
كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا (۲) وَاتَّقُوا الْبَنَاءَ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَبْدُلُوا الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَثِيرًا

(۱) ای آدم لر قورخوڭ اوالله من که خلق ایلدی سیزی بر نفسدن» عبارتدر آدم ۴دن
«وخلق ایتدی او نفسدن اونگ جفتی» حوانی زمانیکه خداوند عالم خلق ایتدی جناب آدمی
توپرافندن وملائکه لر الله امریله اونا سجده ایتدی لر جناب آدمه یوخو عارض اولوب
یاتدی الله تعالی حوانی آدمک توپرافتک آرتوقندن خلق ایدوب آدم یوخودن بیدار
اولندن سوڭره کوردیکه اونگ یاننده اوزینه اوخشیان آدم وار آدم بیدار اولان کیمی حوا
آدمدن اوزاق اولدی زمانیکه آدم حوایه ملاحظه ایتدی که صورت و سیماده آدمه شبیه در
مگرایکجه عورتدر حوایله دانشدی حوا آدم لغتیه جواب ویردی آدم خبر آلدی سن
کیمن دیدی اللهک مخلوقیم منی سندن اوتری خلق ایدوبدر نجه که گورورسن آدم عرض
ایتدی پروردکارا کیمدر بومخلوق که بگامانوس اولدی خطاب یتشدی یا آدم بومنگیزیم
حوادرآیا دوست دوتارسن که سنیه یولدش اولا عرض ایتدی بلی یاربى وسگا بونگ
مقابلنده شکر ایدرم الله تعالی بیوردیکه اولی مندن خواستکار اول عرض ایلدی الهی من
اولی سندن ایستبورم ندرسنگ رضاگ بوباره ده خطاب یتشدی من رضام اودر که
منم دینمی اوگا تعلیم ایده سن آدم قبول ایتدی خداوند عالم شهوتی آدمه القا ایدوب آدم
حوانی اوزینه طرف چاغردی حوا قبول ایتیب دیدی سن من یانمه کل الله تعالی امر
ایتدی آدمه که سن حوانگ یالیه گیت آیاه دوروب حوانگ یالنه گندی اگر ییله اولماسیدی
هرآینه رسم اولاردی که عورتلر گیدوب کشیلره خواستکارلق ایدردیلر «وپراکنده
ایتدی بویکی سندن چوخ کشیلر وعورتلر وقورخون اوالله من که سؤال اولمش
اولار سگزر اوندن ورحماردن» یعنی قیامت گونده الله تعالی سؤال ایدر تقوی دن که
اونی عمله گتوردگزر یانه ورحمدن سؤال ایدیر که قطع ایتدگزر یاصله رحم عمله گتوردگزر
یا اینکه قورخون اوالله من ورحمدن که اونیه برگر او برگر دن سؤال ایدر سگزد و یدر سگزر که
(استلک بالله وبالرحم یا نشدک بالله وبالرحم) نجه که بوآندی دلیله بیوک حساب ایدر سگزر هایلله
عمل ایلده بیوک حساب ایدوگ بربرگزه ظلم انمیون «بدرستی که الله تعالی سیزگ اوستگزد»

(۳) وَأَنْ خِفْتُمْ الْإِغْطَا فِي الْيَمَانِي فَأَنْكِحُوا مَا بَلَغَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْقَلُ وَرَبَاعٍ فَإِنْ خِفْتُمْ الْإِعْدْلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ ادْنَى الْإِعْدْلُوا وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْنَةً فَإِنْ طَبَنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ تَقْسًا فَكُلُوهُ هِنْشًا مَرِيشًا (۴) وَلَا تَوْنُوا السَّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمْ الَّتِي

باخیجی در « ۲) زمالیکه یتیم لر حدبلوغه یتشدیلر « ویروگ اونا لارگ مال لر نی اوز لرینه و عوض اتمیوگ ناپاکی پاک ایلله » اونا لارگ حلال مال لرنگ عوضنده حرام مال ویرمیون « یا اینکه حلال کسب ایتمکی یتیم مالی یمک ایلله عوض اتمیون « و اونا لارگ مال لرینی اوز مال غزایلله یمیوگ بدرستیکه اویوگ کناه در « ۳) و اگر قورخاسنرکه یتیمارده عدالت اتمیه سنر » بر عورت آلا سنرکه او عورتگ یاتنده یتیمی اولا صوگره اویتمک حقنده عدالت ایده ییلیمیه سنر. چونکه چوخ زمان اولوردی که دول عورتگ یتیمی اولوردی و یتیم دخی دولتلو اولوردی و بونوع عورتلردن نهجه سنی آلوردیلر صوگره یتیم لرگ مال لرینه خیانت عمله گلوری الله تعالی بیورورکه بیاه صورتده « نکاح ایدوگ سیزدن اوتری بوکونه قصانندن پاک اولان عورتلری ایکی ایکی - اوچ اوچ دورت دورت » بوعدلرگ هانسنی ایسته سنر عمله گنوره بلر سنر « پس اگر قورخاسنر که عدالت اتمیه سنر » نیچه عورتلر آراسنده « پس بریسنی » آنجق نکاح ایدوگ باقیسنی ترک ایدوگ. اگرچه دین اسلامده دورت دورت آلمقه اذن ویریلوب اما اونا لارگ آراسنده عدالت ایتمک شرط در اونا لارگ یمک، ایچمک، لباس ویرمکده و اونا لارگ یاننده یانمقده مثلاً برکشی نگ دورت عورتی اولسه گرگدر که هرگجه بریسنک یاننده یاتسون ایکی عورتی اولسه هر بریسنک یاننده دورت گجه دن بر یاتسون علاوه قدیم زمان ده حساب سیز عورت آلماق جائز ایدی اول اسلامده بوگونه متداول امری بردن گوتورمک و منع اتمک ممکن اولماقده گوره الله تعالی عدالتی شرط ایتدی و یقین در که هرگز عدالت ممکن دگلدر بلکه بوسببه چوخ عورت آلماقی ترک ایده لر « یا اینکه نکاح ایدوگ او عورتیکه مالک اولوب سیزگ الیرکز » عبارتدر کنیزلردن که محض ساتین آلمق ایلله نکاح عمله گلر صیغه نلاح جاری اتمک حاجت یو حدر « عورت یا کنبه آلمق یا خوندر که اوزگری زحمتلو اتمیه سنر » و عورتلره ظلم اتمیه سنر یا اینکه کنیز جمیع احکامده آزاده عورت کیمی دگلدر تکلیفک چوخلقدنه « و ویروگ عورتلره اونا لارگ مهر لرینی هبه (باغشلامس) اولدیقنه گوره » اللهک امریله یا اینکه طیب نفسله عوض سیز. هرکس تزویج ایده بولیت ایلله که عورتگ مهر نی ویرمیه او شخص الله یاننده زانی حکمنده در « پس اگر اوز میل و خواهش لر یله مهر لردن بر قدر سیزه باغشلیه لر پس اونویوگ کوارا ولنت ایلله » بر شخص امیر المؤمنینه عرض ایتدی یا رسول الله منم بطنم آغریور حضرت بیوردی که عورتگ وار عرض ایتدی

جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْوِهِمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا (۵) وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ
 إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا
 وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ
 وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا (۶) لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ

بلی بیوردی عورتندن خواهش ایت مہرندن بر قدر سٹاہباتسون اوپول ایلہ بر قدر
 بال آلوب یاغیش سوی ایلہ ممزوج ایدوب ایچ اونندن اوتریکہ اللہ تعالیٰ بیورور گوگن نازل
 ایلدیک مبارک سو وبال حقندہ بیورور آری دن عملہ گلور مختلف شراب واونده شفا
 وار ومہر خصوصند بیورور اگر عورتلر مہرندن بر شیئی ہبہ اتسہ لرسبزہ کو ارادر
 زمانیکہ برکت وشفاء کو اراق بریردہ جمع اولا شک سیز اولندہ شفا وار. راوی دیرلجہ
 کہ حضرت بیورمشدی اوقرارلہ عملہ کتوردیم شفا تاپدیم وباشقہ حدیثدہ وارد اولوب
 کہ اوسویہ برنجہ آہ قرآندن اوخومق اولی درزیراکہ قرآن خصوصندہ بیورور نازل
 ایلدیک قرآن دن اوآیہ نی کہ اولندہ شفا وار (۴) ویرمیون سفیہ لہ اوز مال لرگزنی کہ اللہ تعالیٰ
 او مال لر ایلہ سیز قائم اولماق وکذران ایتمک وضع ایددیر «یا اینکہ سفیہ و بی عقل و سن رشده یتشمین
 او شافلا رگ مال لر نی کہ اللہ تعالیٰ سیزی اونلارا قیم وولی ایددیر اونلارگ اختیار نہ ویرمیون
 بونہی ولیلرہ در ومالگ نسبتی ولی لہ ویرمک اونندن اوتریدر کہ او مال لر ولی لرگ
 اختیار نہ در «وروزی ویرون یتیم لہ او مال لر دن ولباس ویرون، یا لکہ او مال ری یتیم لہ
 محل روزی وکسب ایدوگ او مال لر ایلہ یتیم لر دن اوتری تجارت اتمکیلہ «ویدیوگ اونلارا»
 شرع وعقل روا کوردیکی «یخشی سوزی» بدسوز وقلب انجیدن سوز دیمیوگ (۵)
 امتحان ایدوگ یتیم لری» اونلارگ احوال نہ درست یتشمک ایلہ «اووقتہ کیمی یتشہر لکاحہ»
 بلوغ حد نہ کہ قابل اولار لکاحہ «پس اگر اونلار دہ رشد تاپدگز» وکوردکگز کہ تجارت
 اتمک با جارا لر وعقل لر کاملدر «ویدیوگ اونلارا مال لرینی ویمیون اونلارگ
 مال لرینی بدخرج لیک وسرعتلہ اونلار بیوک اولانہ کمی» یعنی ولی ووصی اولان لر یتیمگ
 مالی تلف ایتمک وخرج ایدوب قور تولمقہ چالیشمیہ کہ صغیر کبیر اولان کیمی الندن آلا جاق
 «وہرکسکہ غنی اولا گرگدر کہ اوزنی ساخلیہ یتیم مالی یمکدن (حق سعی آلماسون)
 وہرکسکہ فقیر اولا یخشی نوعلہ یسون» حق سعی واجرت گوتور سہ عرفدن زیادہ یہ
 طمع اتمہ سون «زمانیکہ یتیم لرگ مال لر نی اوزلرینہ ویردکگز پس اونلارا شاہد دوتون»
 کہ پولار نی تسلیم ایتدگز تا اینکہ گلہ جکدہ تہمت وخصومت عملہ گلمیہ کفایت ایدر
 اللہ حساب چکمگہ» (۶) کشیدر ایچون حصہ واردر او مال دن کہ آتا و آنا ویاخون

الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا (٧) وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقَرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا (٨) وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ
خَلْفِهِمْ ذُرِّيَةً ضَعُفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (٩) إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا أَوْ سِجِلًا مَسْمُومًا (١٠) يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ
مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَىٰ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ
وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ

قوملر ترك ايدوب (قويوب گيدوب) عبارتدر بوآيه ارث قويماق وارث آپارمقك
حقيتي باره سنده «عورتلر ايچولده» حصه وار ذكر ا ولان اشخاصدن «اومتروكاتدن
جوخ اولا يا آزا ولا» وارثلر ايچون يتشمسي حصه «واجبي حصه در» زمان جاهليتده
ذكور طائفه سي ارث آپاروردي اما انايه حصه ويرمورديلر خداوند عالم بيوروركه
كشي وعورت على السويدهر ارث آپارمقده (٧) زمانيكه حاضر اولا تركه ني قسمت
اتمگه» وارثلر ايله بر يرده وارثدن غيري ياخون قوملر و يتيملر ومسكينلر پس
روزي ويروگ اونلارلا ميتك مالندن» اونلارگ اوره كني سنديرماق ايچون «وديوك
اونلارلا مهربان سوز» ويرنده آزلقنه عذر ايستيون واونلارلا منت قويميون بوآيه
منسوخدر اول دفعه ياخون اولميان قوملره ارث يتشوردي اما اونلارلا بر شئي
ويرمك ستندر (٨) گرگدر قورخسون اوكلر كه اوزلرندن صوگره ضيف اولاد
قويوب گيدهلر وقورخالر اونلار» امردر كه وليلر يتيملرگ امورائتي دولاندرمقده
اللهم قورخسونلار اونوعله رفتار ايتسونلر يتيملر ايله كه دوست دوتارلر اونلارگ
اولاديله اونوع رفتار اولونماق «پس قورخسونلار اللهم» يتيملرگ امرنده «وگرگدر
ديسونلر دوغري سوز» اوز اولادلرينه ديديكلي قراره (٩) اوكلر كه ييرلر
يتيملرگ ماللرني ظلم ايله بودر وبوندن غيري دكلدر ييرلر قارنلرينه اودي» يعنى
ييرلر اوشيئي كه چكر آپارار جهنمه «وتيزليك ايله يتشرلر قزارمش اوده جهنمه
(١٠) وصيت ايدير يالمر ويا واجب ايدير خداوند عالم سيزگ اولادگزرگ ارث
آپارمقنده اوغلانلر ايكي قر حصه سي» اوندن اوتريكه قز باشقه آدمه عيال اولاجاق
واوغلان باشقه قزي عيال ايدمك گنده برابر اولور «اگر وارثلر قزلار اولا»
ذكوردن وارث اولميه «ايكي دن زياده پس اونلارگ هر بر سنده» وفات ايدن شخصك
مالنگ «اوچدن برى يتشر» واگر قز بر نفر اولا پس اوگا نصف يتشر. وفات

فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلَا مَهَ السُّنَسِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يَوْصِي بِهَا أَوْ دِينَ إِبْشَاءُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ إِيَّاهُمْ أَقْرَبَ
لَكُمْ فَعَفَا عَنْهُمْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا (۱۱) وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ زَوْجَاكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرِّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يَوْصِينَ بِهَا أَوْ دِينَ وَلَهُنَّ الرِّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثَّمَنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّتِهِ تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دِينَ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ

ایدننگ آتا و آناسنگ هر بریسنه مالسنگ آلتی دن بری یتشر اگر وفات ایدن شخصک
اولادی قالا» خواه ذکور خواه انث خواه بر نفر خواه چوخ «پس اگر اومرحومک
اولادی اولمیه و وارث اولا آنجق آناسی و آناسی بس اولنگ آناسنه مالسک اوجدن
بری یتشر و اگر مرحومک قرداشی دخی قالا آناسنه آلتی دن بری یتشر» و معین
اولان قرار وارثلره یتشر «وصیت دن صوگره که اوکا وصیت اولونار» یعنی مرحوم
اولان شخص ایتدیکی وصیتی اخراج ایدنن صوگره «یا اینکه مرحومک بورجنی
اخراج ایدنن صوگره سیز بیلیمورسنگز که سیزک آتالارنگز و اولادنگز هانسی
یاخولراقدر سزه نفع جهته» که اوکا سزک مالنگزدن چوخ یتشه اما الله تعالی یخشی
بیلور که کیمه چوخ و کیمه آز یتشمک لازمدر. عربلر اولادک قوتلوسنه چوخ
وضعیفنه آز ویردیلر اما قره ویرمزدیلر فوقده ذکر اولان حکملر «سیزه واجبدر
الله طرفندن و الله عالمدر» مصلحتلره و وارثلرک مرتبه ودرجه سنه «وحکیمدر» حکمت
ایله قسمت ایدر. (۱۱) سیزک ایچون واردر عورتنگزدن قالانگ نصفنی اگر اوللارک
اولادی اولمیه و اگر عورتلرک اولادی اولسا پس سزک ایچون دورتدن بر وار
عورتلر دن قالان مالدن وصیتی و دینی چخاندن صوگره و عورتلر ایچون سیزدن
قالان مالدن دورتدن بر وار اگر سیزک اولادنگز اولمیه و اگر سزک اولادنگز اولسا
پس عورتلر ایچون سگزدن بر وار سیزدن قالان مالدن سیز ایتدنگز وصیتی و
بورجنگزی چخاندن صوگره و اگر برکشی وفات ایده وارثی آتا اولادی اولا یا عورت
وفات ایده باجسی و قرداشی اولا» اما آتادن آتادن بر اولمیه «اونلارک هر بریسنه
آلتی دن بر یتشر و اگر ایکی دن زیاده اولا پس اونلار اوجدن برده شریکدر» اوز
آرالرنده برابر بولرلر خواه هاموسی اوغلان خواه هاموسی قریبا بعضی سی اوغلان
بعضی سی قز اولالر. همین نیچه کلمه دن معلوم اولور (۱) آتا اولادنه اوجدن بر
یتشمک (۲) آتا اولادی اوغلان و قیز برابر بولمک (۳) آتا و آتا بر اولادنگ وجودیله
آتا بر حصه آبارماق (۴) آتا و آتابر اولاددن اوغلان ایکی حصه و قیز بر حصه آبارماق

مِنْهُمَا السِّدْسَ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ بَوْصَىٰ بِهَا أَوْ دِينَ غَيْرَ مَضَارِ وَصِيَّتِهِ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَلِيمٌ (١٢) تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ جَنَّاتُ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (١٣) وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يَدْخُلْهُ نَارٌ آخِلًا ذَا قَبُولٍ عَذَابٌ مُبِينٌ (١٤) وَالَّذِي يَأْتِيَنَّكَ الْفَاحِشَةُ مِنْ نِسَائِكَ فَاستَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ تَوَفِّيَهُنَّ الْمَوْتَ أَوْ يُحْمَلَ إِلَيْهِنَّ سَبِيلًا (١٥) وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِيَا مِنْكُمْ فَأُذَوْهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا

«وصیت اولونانی و بورجی چخاندن صوگره اما وصیت گرگرد ضر ویرن اولمیه» وارنلره، ثلثدن زیاده اولمقیله «والله عالمدر» ضر ویرن وصینه «وحلیمدر» تیز عذاب اتمز (١٢) بودر اللهک حدودی» اوشریعتیکه حد قویولوبدرکه اولدن کناره پنخلیمه «وهر کسکه اطاعت ایده الله واونگ پیغمبرینه الله داخل ایدر اونی اوجنتلره که اونگ آلتندن لهرلر جاری اولار و همیشه لیک درلر بهشته و بودر بویوک اجره یتشمک (١٣) وهر کسکه معصیت ایده الله واونگ پیغمبرینه والله قویدیقی حدلردن تجاوز ایده الله تعالی داخل ایدر اونی جهنمگ اودینه واونگ ایچون ذلیل ایدن عذاب واردر» (١٤) او عورتلریکه زنا ایدرلر سزگ عورتلرگزندن» اگر ارلو عورت اولا «پس شاهد ایستیوگ اولنلاردن دورت شاهد سیزدن» یعنی هرکس قذف ایده بر عورتی زنا ایله اولندن دورت نفر شاهد طلب ایدون عورت او عملی اتمکه پس «اگر شاهد اولیلر پس اوللاری حبس ایدون ایولرده اولنلار اولوم تابانه کیمی یالینکه الله تعالی اولنلارا علیحده یول معین ایده» وکیفیت تنبیه ایچون باشقه حدود نازل ایده. اول اسلامده بوقرارله عمل اولونوب صوگره بوآیه منسوخ اولدی ۲۴ مجی سورهنک ۲ مجی آیهلریله (۱۵) هر او عورت وکشی که فحشاء لیک عمله گتوره» ارسیز عورت و عورتسیز کشی لر «پس هر ایکسینه اذیت ایدوگ» دیل اذیتی «اگر توبه ایتدیلر و اصلاح ایتدیلر» نفسلرینی پس اعراض ایدون اولنلاردن بدرستیکه الله تعالی توبه نی چوخ قبول ایدن ورحم ایلیندر» بعض تفسیرده بوآیه لواطه باره سنده در وحدی حواله اولوبدر حضرت پیغمبرگ رای شریفنه اوجنابگ حکمی هرایکیسنی اولدورمکدر اگر فاعل و مفعول عاقل و بالغ اولالار و عاقل و بالغ اولمیا نه ادب ویرمکدر حاکم شرعگ صلاح گورمگی ایله (۱۶) بودر و بولدن غیریدگلدر اللهک عهده سنده قبول اتمک اوکسگ توبه سنی که پیس عمل ایدرلر آلاما مالیک ایله صوگره تیز توبه ایدرلر» معصیت اتمک قلبه یر ایدندن سابق «پس اولنلارگ توبه سنی الله قبول ایدر والله تعالی

(۱۶) اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (۱۷) وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُم الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ إِلَّاهُ وَالَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (۱۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِيَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا تَكْسِبُوهُنَّ الْأَنْفُسُ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَمَا اتَّكَمْتُمْ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا (۱۹) وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بِهَذَا نَاقِثَاتٍ مِثْلًا (۲۰) وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ

بیلندر اخلاصله توبه ایدنلری «و حکیمدر» مصلحتله موافق رفتار ایدر
 (۱۷) توبه یو خدر او کسرده که معصیت عمللر ایدر لر تالینکه اولمک اولارک بریسنه کله «اولمگنی یقین ایدن وقتده» دیر که بتحقیق من یو حالده توبه ایتدیم، یو کونه آدمک توبه سی قبول اولماز. «وگنه توبه یو خدر او کسرده که اولر لر کفر حالتنده اولارا مهیا ایتدیک دردناک عذاب»
 (۱۸) ای او کسر که ایمان کتور و بسکتر حلال اولماز سیزه وارث اولاسکتر عورتلره کراهیت اوزیله «زمان جاهلیتده قاعده بیله ایدی هر کسک قومی وفات اتسیدی و اولنگ عورتی اولسیدی او شخص وفات ایدن کیمی اولنگ قوملرندن بریسی او عورتنگ اوستنه بر لباس آتاردی و اوصورتده او کشی همان عورتنگ نکاحنه و هابیله سابقی وفات ایدن زوجندن او کایتشه سی مهره وارث اولاردی و هیچکسک اختیاری یو خیدی او عورتی آلمقه و یو نوع کیفیت دفعاتله اتفاق اولوب پیغمبرک خدمتنه عرض حال ایتدیله یو آیه نازل اولدی «اولاری حبس و اذیت ایتمیوگ تالینکه سیز آپاراسکتر اولارا و یردیگنکترک بعضی سنی» یعنی مهرلرنی سیزه باغشلیله ر طلاقلری لی آلماق ایچون «مکرکه کتورلر آشکار معصیت» نشوز و بد رفتار و عفت اتمه مک کیمی «واولار له کدران ایدون یخشی لک ایله» فعلده الصافی و قوله یوم و شافلق ایله «اگر سیز عورتلری دوست دوتمرسکتر امیدوار که سیز برشیئی دوست دوتمیاسکتر و الله تعالی اوندی خوش خیر قویمش اولا» پس صبر ایدوگ و طلاق و یرمیون الله صبر مقابلنده اجر و یر (۱۹) و اگر ایستنه سکتر بر عورتی عوض ایده سکتر بر عورتنگ یرینه» یعنی عورتکتره طلاق و یر و علاوه عورت آلماق ایستنه سکتر «و یر و بسکتر اولارک بریسنه بر قنطار مهر پس اولر دن برشیئی کرو آلمیون آیا اونی بهتان دیمکله و یو ک کنا هله آلور سکتر» قنطار جوخ مال معنی سنه یا اینکه او کوزک دریسی دولوقده قزیلدر
 (۲۰) نه اونی آلور سکتر و حال انکه مباشرت ایدوب بعضکتر بعضی کتره «بربرکترک عییلو و اورتلو

أَفْضَىٰ لَكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَآخِذْ مِنْكُمْ مِّمَّا قَاعَلَيْطًا (٢١) وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
 الْأُمَّا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا (٢٢) حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبنَاتُكُمْ
 وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبنَاتُ الْأَخِ وَبنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمُ
 مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَّاتُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ
 تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ
 الْأَخْتَيْنِ الْأُمَّا قَدْ سَلَفَ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (٢٣) وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ الْأُمَّا مَكَتَ إِيْمَانُكُمْ

جزء
 ٥

یرلرینی کور و بستر «وآلدیلار سزدن محکم عهد» عقد نکاح ایدن وقتده آلهنگ حکمیله
 عهد آلوبلارکه معروف قاعده ایله ساخلیلهر و بامطلقه ایدهلر (٢١) نکاح اتمیوگ آتاکیز
 نکاح ایدن عورتلری «خواه او نیله مباشرت ایدهلر خواه اتمیلهر «مکرایکجه کچمش زمانده»
 بونوع نکاح عمله گلوب اوجهته مستحق عذاب اولماز سکز «بدرستیکه اونوع نکاح کناه
 والله یاتنده دشمن دو تولمش و پس یولدر» چکوب جهنه آپارار (٢٢) حرام اولدی سیزه
 آنالارگز، قیزلارگز، باجیلارگز، بیلرگز، خاله لرگز، قرداشگز قزلاری و باجیلارگز
 قزلاری «یعنی بونلارگ نکاحی. آنالگ و بیبی نگ خالانگ اوزی حرام اولان کیمی نقدر
 یوخاری قالخه حرامدر مثلا آنالگ آناسی و اونگ آناسی هکداعمه و خاله نگ آناسی نقدر
 یوخاری قالخه هایلله قرداش قزی و باجی قزی نقدر اشاقه کیسه حرامدر بومذکور نسبت
 ایله دراما سبب ایله حرام اولار «سیزگ آنالارگز که سود و یروب سیزه و سوددن حاصل
 اولان باجگز و عورتلرگزگ آناسی و سیز قوجا قگزده تربیت و یردیکگز قزلار او
 عورتلرگزدن که اونلار ایله مباشرت ایدوب سکز و اکراونلار ایله مباشرت اتمیو بستر پس
 قورخی یوخدر او قزلری نکاح انمکه و حرامدر سزگ صلبی اولادگزگ عورتلری»
 خواه اولادگز او عورتلر ایله مباشرت ایدهلر خواه اتمیلهر «وگنه حرامدر ایکی
 باجنگ آراسنی جمع اتمک (بربرده آماق) مگر اینکه بوندان سابق عمله گلوب الله تعالی
 باغشلیان و رحم ایدن» چونکه کیچن پیغمبر لرگ بعضی سنگ و قتنده ایکی باجی بربرده جائز ایدی
 (٢٣) حرام اولدی سیزه رلو عورتلر مگر او عورتلر که سیزگ اللرگز مالک اولدی»
 غبارتدر او عورتلردن که جهاد وقتی اسیر اولونه اسیر ایدنلره حلالدر «الله تعالی حرام
 ایدوب و یازوب سیزه» یوخاریده یازیلان عورتلری «و حلال ایدوب سیزه بونلردن سوا یسنی
 تالینکه طلب ایدوب سکز اوز ماللرگز ایله اوزلرینی ساخلیان و زنا ایتمین عورتلری پس
 او عورتلریکه اوندن لذت آپاردگز و یرون اونلارگ اجرت و مهرلرینی وجوب یولیه
 وگناه یوخدر سیزه اوشیده که راضی لک اولوب واجب اولادن صوگره» یعنی مهر

معین اولانندن صوگره رضاء طرفین ایله هر قدر مهری آرتوروب اسکتمک ممکندر
 «بدرستیک الله تعالی عالم وحکیمدر» فماستمعتم آیه سیله امامیه لر استدلال ایدیرلر متعه ننگ
 حلال اولمقنه چونکه بومسئله محل اختلاف در امامیه ایله اهل سنت آراسنده کشف مسئله
 ایچون نقل ایدک امام فخر رازی ننگ تفسیر کبیرندن: قول ثانی مراد بو آیه دن حکم متعه در
 که عبارت اولاوندن که برکشی اجاره ایدیر بر عورتی مال معلوم ایله معین مدته دیک و
 آیه له مجامعت ایدیر علمائ اتفاق ایدوبلر بوگا که ابتداء اسلامده حلال ایدی روایت
 اولونوب که پیغمبر عمره قضاده مکینه کشریف گئوردیلر مکه ننگ عورتلری اوزلرینه
 زینت ویروب لشکرگ قباقره چیخمشدیلاار اصحاب شکایت ایتدیلر عزوبت مدتنگ
 اوزونلقندن حضرت بیوردی لذت آپاروگ بو عورتلرایله و اختلاق اولوب علما آراسنده
 که آیا بوجواز نسخ (حکمی گوتورولمک) اولوب یانه امتنگ سواد اعظمی بوگا قائلدر که
 نسخ اولوب آز سواد دیولر که نسخ اولمیوب حلال لیک ده قالور بو قول روایت اولونوب
 ابن عباس دن وعمران بن حصین دن اما ابن عباس دن اوج نوع روایت وار (۱) عماره دیر
 که سؤال ایتدیم ابن عباس دن متعه دن که زنادر یانکاح دیدی نه زنادر وله نکاح دیدیم بس
 ندر دیدی متعه خبر آلدیم آیا اوننگ ایچون عده وار بیوردی بلی خبر آلدیم بر بریندن
 ارث آپارارار یانه دیدی نه (۲) ابن عباسه دیدیلر که ای ابن عباس سنگن ایکی اوغلنگ متعه
 ایدوبلر ابن عباس دیدی الله اونلاری او لدور سوگ من فتوا ویرمدیم اوننگ حلال
 اولمقنه هر حالده بلکه دیدیمکه مضطر آدمه حلالدر نه که میته و خنزیراتی حلالدر
 (۳) اقرار ایتدی که من سوخدر یا ایها الناس اذا طلقتم النساء آیه سیله اما عمران ابن حصین
 دیر که بو آیه نازل اولوب متعه خصوصنده واولدن صوگره بر آیه نازل اولمیوب که اونی
 نسخ ایده و بزه امر ایدوب رسول خدا و متعه ایتمشوک و بزه پیغمبر بو خصوصده نهی
 بیورمیوب صوگره برکشی اوزرای ایله ایستدیگنی دیوب، اما میر المؤمنین علی بن ابی
 طالب دن شیعه لر روایت ایدوب اوننگ حلال لقنی محمد بن جریر طبری تفسیرنده
 علی دن روایت ایدوبکه اگر عمر نهی ایتمیدی متعه نی زنا تمزدی مگر شقی و محمد
 بن علی مشهور به محمد بن حنفیه روایت ایدوبکه علی ۴ برگون ابن عباسگ یالندن
 گنجنده گوردیکه فتوا ویرور متعه ننگ حلال اولمقنه علی ۴ بیوردی حضرت پیغمبر ۵ نهی ایتدی متعه دن
 و اهلی حماردن. جمهور علما استدال ایدوبلر متعه ننگ حرمتنه نه وجهله (۱) وطی جائز
 دگلدر مگر زوجه و مملوکه نی بو آیه ننگ دلائله که بیورور مؤمنلر اوزلرینی حفظ
 ایدرلر مگر عورتلرندن و کنیزلرندن و متعه شکس نه زوجه در نه کنیز نهجه دلیل ایله (۱) اگر
 زوجه اولسیدی گرک ارث اولایدی اوجهته که الله بیورور عورتگزدن قالان مالینگ
 نصفی سزگدر و بالاتفاق متعه ده ارث یوخسدر ب) عده واجب اولاردی اری اولن
 عورت دورت آئی اون گون عده ساخلامق قرآنله ثابت در (۳) حضرت عمر دن روایت اولوب

که اوز خطبه سنده دیدی ایکی متعه واریدی پیغمبرک زماننده من اولاردن نهی ایدیرم
وهرکس اولاری عمله گتورسه اوکا عذاب ایدرم بوسوزی دیوبدر صحابه یتک اجماعنده
هیچ کس اوکا انکار ایتمیوبدر و بودخی اوچ وجهدن خالی دگلدر (۱) صحابه هاموسی
عالمیدیلر متعه ننگ حرمتنه و ساکت اولدیلار (۲) عالم ایدیلر مباحقنه و لکن ساکت
اولدیلار سهل انکارلق جهته (۳) نه حرمتندن خبردار ایدیلر نه حلال لقندن اوکا گوره
ساکت اولدیلار اولمچی وجه مطلوبدر ایکمچی باعث اولار عمرک و اصحابک
کفرنه زیرا هرکس بیله که پیغمبر حکم ایدوب متعه ننگ حلال اولمقنه وضوکرده نسخ
اولمیوب بونیله بیاه هرکس دیکه حرامدر البته کافر اولار وهرکسکه اونی تصدیق ایده
ویله که او آدم خلاف دیور و خطا ایدور کافر اولار اوچونجی قسم باطلدر اوجهته که
متعه مباح اولان صورتده نکاح کیمی خلق محتاجدر اوننگ حالنی بلمگه و بو نوع مطلب
هیچکسه مخفی قالماز ایلمکه بوا یکی قسم باطل اولدی ثابت اولار که صحابه ننگ سکوتی
اوجهته ایدیکه هامو بیلوردیکه متعه منسوخ اولوبدر. اوچومجی حجه حرام اولمقه روایت
ایدوب مالک زهریدن عبدالله و حسن ابناء محمدان علی بن حسین علی دن
اوده روایت ایدوب پیغمبر^ص دن که نهی یوردی متعه دن و اهلی حمارلری یمکن ربيع
بن سبره آتاسندن روایت ایدیر که گوردیم رسول خدانی رکن ایله مقام آراسنده دوروب
دالنی کعبه یه سرکویوب یوردی ایماالناس بدرستیکه من امر ایتدیم بو عورتلر له لنت
اتمگه (متعه یه) خبردار اولون الله اونی حرام ایتدی قیامت گونه دیک هرکسک یاننده
متعه عورت اولمش اولسا و نندن الچکسون. امامت ننگ حلال اولمقنه قائل اولانلار
استدلال ایدوبلر نه وجهله حجة (۱) بو آیه ایله استدلال اتمک نه نوعدر (۱) نکاح متعه
داخلدر بو آیه اوندن اوتریکه الله تعالی بیورور (طلب ایده سکر مالکرایله) مال ایله
عورت طلب اتمک همیشه لیک ده اولی بلر و و قتله ده اولابلر بو صورتده هر ایکی قسمک
حلال اولماقنه دلالت ایدر (۲) ابی بن کعب بیله قرائت ایدوب که (فما استمتعتم به منهن
الی اجل مسمى) یعنی اگر عورتلردن متعه ایتدکز معین و قته کیمی و ابن عباس دخی بیله
قرائت ایتدی و صحابه لردن بوسوزه انکار ایدن اولمادی پس بومطلب اجماع امت ایله
قبول اولمش اولار (سیزگ استدلایکزک تقریری که عمر مفع متعه نی ذکر ایتدی و صحابه دن
هیچ کس انکار اتمدی بوسوز دلیلدر متعه ننگ حرمتنه) بزه دخی دلیلدر که ابن عباس
بو قرارله قرائت ایتدی هیچکس انکار اتمدی (۳) آیه دن مفهوم اولان محض مال ایله
طلب اتمکدر ارسیز عورتلری اوندن صوگره بیورور که اولارک اجرتی و یروک
اونلاردان لذت آپارندن صوگرا بوسوز دلالت ایدیر که محض مال ایله طلب ایتمک و طیبی جائز
ایدر بو کیفیت نکاحده یوخدر چونکه اوعله گلمز مگر عقدله و ولی و شهودله اهل
سنت یاننده پس آیه دلالت^ص ایدیر محض متعه یه (۴) بو آیه ده واجبدر اجرتی و یرمک محض

کِتَابُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأَحْلَلْ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ حَصْنًا غَيْرَ مَسَافِحِينَ قَدْ اسْتَمَعْتُمْ بِهِ مِنْهُمْ فَاتَوْهِنْ أَجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

متعایله و متعه عبارتند از لذت و لقعدن اما نکاحه مهری و یرمک واجب اولماز محض لذت ایله آیا گورمرسنکه محض نکاحیله نصف مهر واجب اولار (۵) اگر بویانهی حمل ایدک نکاح لازم گلور بر سورده اکاحک حکمنی تکرار اتمک زیرا که قول سورده بیوروب نکاح ایدوگ بر ایکی اوچ دورت سوگره بیوروب صداقلرنی و بیرون اما اگر آینهی حمل ایدک نکاح متعهیه اوصورتده حکم جدید اولار پس تکراردن بوگونه حمل اولی در حجة (۲) امت اجماع ایدوب بوگا که متعه شریعت اسلامده جائز ایدی و بومستلده خلاف یوخدر بلکه اختلاف بونده در که ناسخ عمله گلوب یانه اگر ناسخ واریسه یا معلومدر تواترایله یا آحادایله (متواتر اوحدیث لره دیرلر که چوخ نفرلر اوحدیثی نقل ایده آحاد اوگا دیرلر که آنفر اونی نقل ایده) اگر تواترایله معلوم ایسه علی بن ابی طالب و عبدالله بن عباس و عمران بن حصین بو تواتری و اونیله ثابت اولماقی دین اسلامدن انکار ایدیر و بودخی باعث اولور اونلار ک کفرینه بوده اجماعیله باطلدرواگر آحادایله ثابت ایسه اوده باطلدر اوندن او تریکه متعه نک حلال اولماقی ثابت در اجماع و تواترله اگر احادله نسخ اولسا لازم گلور ظن قطعی دفع ایده بودخی باطلدر و اوروایت که پیغمبر اهلی حماری و متعهنی حرام ایتدی بو کیفیت واقع اولوب خیبرده و اکثر روایت اودر که متعه مباح اولوب حجة الوداعده و یوم فتحده هر ایکسی خیبردن سوگره واقع اولوب و ناسخ گرک منسوخدن سوگره اول و اوکسکه دیوب لچه دفعه حلال اولوب و نچه دفعه حرام او قول ضعیفدر هیچکس بوگافائل اولمیوب حجة (۳) روایت اولونوب که حضرت عمر منبر اوستنده بیوردی ایکی متعه و ایدی که پیغمبر زماننده شرعی ایدی من منع ایدیرم هر ایکسنی متعه الحج و متعه النکاح بوسوز دلیلدر اوگا که متعه زمان پیغمبرده و اریمش و من نهی ایدیرم سوزی دلالت ایدیر که پیغمبر وقتنده نسخ اولمیوب عمر اولی نسخ ایدوب زمانیکه بومطلب ثابت اولدی پس بز دیردک بوکلام دلالت ایدیر که متعه زمان پیغمبرده و اریمش و ناسخی یوخمیش و اونک زماننده نسخ اولمیان عمرگ سوزیله نسخ اولماز عمرگ نه اختیاری و ارکه شرع اسلامی اوز خواهشیه نسخ ایده الجواب (۱) نکاح اتمک حرام اولان کس لری ذکر ایدندن سوگره یرده قالان عورتلرگ نکاحی حلال اولماقنی الله تعالی بیان ایدوب تحریمدن مراد نکاح اولان کیمی حلالدن مراد گرک نکاح اولانه اینکه متعه (فاضلک بوسوزی غیر مقبولدر که بزده دیوروک حلالدن مراد نکاح در امان دیوروک که متعه دخی نکاحک بر تسمی در) (۲) احصان اولماز مگر نکاح صحیحده

(۲۴) وَمَنْ لَا يَسْتَطِيعَ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مِمَّا كَتَبْنَا لَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَيِّكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاتُوهُنَّ اَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَخَذَاتِ اَخْدَانٍ فَاِذَا اَحْصَنَّا فَاَنْتَيْنِ بِحَاشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذٰلِكَ اَمِنْ خَشْيَةِ الْعَمْتِ مِنْكُمْ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرَ لَّكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

(۲۵) يَرْيِدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سَبِيْلَ الدِّينِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ

(۲۶) وَاللّٰهُ يَرْيِدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيْدُ اَلَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الشَّهَوَاتِ اَنْ لَا تَمْلِكُوْا مِثْلًا عَظِيْمًا

(۳) زنايه سفاح دیرلر اوندن اوتریکه سفاح اودور که منی جاری اولوب اولاد طلب اولمیه ونکاحدن سوا باشقه طریقیله اولاد صحیح اولماز تمام اولدی امام فخر رازی ننگ بیانی فخر رازی ننگ قاعده سی همیشه بیله در امامیه ننگ استدلالنی احسن وجهه بیان ایدوب ردینده اختصارا برنجه کلمه یه کفایت ایدر بزده اونوع فاضلک استدلالنی بیان ائنگه کفایت ایدوب جوانبی محول ایتدیک قاری ننگ اوزلرینه

(۲۴) هرکسه سیزلردن مال جهتنه قوه سی اولمیه (مهر ویرمه) مؤمنه و پاکدامن آزاده عورت آلفاقه اوصورنده جائزدر که سزگ اللزگ مالک اولدیقی مؤمنه کنیزلردن تزویج ایده واللّه اعلمدر سیزگ ایمانگزه» چوخ کنیز وار که آزاده عورتدن بخشی در ایمان جهتنه «سزگ بعضئر بعضئرندن در» هامگز آدم و حوا اولادسئر کنیز آلفاق جائزدر اوج شرط ایله اولمچی فقیر اولماق نهجه که ذکر اولدی «پس کنیزلری نکاح ایدون اولارگ صاحب لر ننگ اذنیله و اجرت لر نی و یروگ بخشی لیک ایله و تزویج ایدوگ عقیقه لر ی آشکارا ز نایتمینلری و کرلینده اوزلرینه دوست ساخلامیالاری پس زمانیکه او کنیز لر عقیقه اولدیلر یا لر لوعورت اولدیلر تزویج ایله «وز ناعمله کتور دیلر پس اولارگ حقنده آزاده عورتلره اولان عذابگ نصفی وار» آزاد وارلو عورتلرگ عذابنی سنکسار اولما قدر وار سیز آزادگ عذابنی یوز تازیانه در چونکه سنکسار اولمقک یار یسنی کنیزلره عمله کتورمک ممکن دکلدن اوسبیه کنیزگ زاده عذابنی الی تازیانه معین اولدی. ۲ مجی شرط «بو کنیزلری تزویج اتمک اوکسگ حقنده در که عورتسز قالمق زحمتندن قورخه که بوجه ته زنايه مرتکب اولار واکر صبر ایده سئر وکنیز آلمیاسئر خیردر سیزه واللّه باغشلیان ورحم ایدندر (۲۵) اللّه تعالی ایستیور که بیان ایده سیزه» سیزدن مخفی مصلحتلری و عمللرگ کوزه لنی «وهدایت ایده سیزی اوکسلرگ طریقه لرینه که سیزدن قباق واریدی» انبیواهل حقدن «وسیزی باغشلیه واللّه تعالی بیلنو حکیمدر» (۲۶) واللّه تعالی ایستیور که سیزی باغشلیه» تکرار اولوب مبالغه دن اوتری «و

(۲۷) يَرْبِدُ اللَّهُ أَنْ يَخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا (۲۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا (۲۹) وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عَدُوًّا وَظَلَمًا فَسَوْفَ نَصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا (۳۰) إِنْ لَجِئْتُمْ بِوَكَابٍ مَاتَهُمْ عَنْهُ نَكْفَرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنَدْخِلُكُمْ مَدَافِرَ كَرِيمًا

او کسر که تابع اولور لار نفسارگ خواهر شرینه ایستور لر که سیز حقدن باطله میل ایده سگز بیوک میل اتمک و دین اسلامدن خارج اولاسگز (۲۷) الله تعالی ایستور که سیزدن یونکل ایده» بوشریعت اسلامیه ایله آغرتکیلرلی وز نایه دوشمیه سگز «وانسان ضعیف خلق اولوب» نه شهوتگ چتین لکنه صبر ایدرونه طاعتک مشقته (۲۸) ای مؤمنلر بیوک اوز مال لرگز آراقده باطل ایله» شرع جائز گورمین تجارت ایله یا قمار ایله «مگر اینکه تجارت اولا سزگ راضی لقتز ایله» بورج آلساگز وفا ایدوگ هر چند که قاپو قاپو لقمه لقمه یغما قیله اولا «اوزگز اولدور میون» بعض وقت اتفاق اولوردی که مسلمانلار دشمنه حمله ایدیر دیر هر نوعیله اولسا پس الله تعالی نهی ایتدی که طاقتدن زیاده قراره رفتار اتمک اوز نفسنی اولدور مک حکمنده در یا اینکه بربرگز اولدور میون هاموگز برجان حکمنده سگز «بدرستی که الله تعالی سزه رحم ایدندر» اوزگز زحمته سالمای سیزدن ایسته مور (۲۹) هر کسکه بونی ایده» نهی اولان شیئرلی عمله گتوره «عداوت و ظلم ایله» وحدندن تجاوز ایده «پس تیزلیک ایله اونی یتور روگ جهنگ اودینه و بو الله آساندر» هیچکس اللهگ قدر تندن چیخا بلمز

(۳۰) اگر اجتناب ایده سگز اوگناه لرگ بیو کندن که اوندن نهی اولونوب سگز ییز باغشلا روق سیزدن کوچک گناهلاری» ومحو ایده روک سزگ نامه اعمال گزدن «وسیزی داخل ایده روک بیوک و گوزل داخل اولماق مکانه بهشتده» کناه کبیره که اونگ مقابلنده جهنم وعده اولونوب بونلرد کفر، آدم اولدور مک، عاق والدین، ربا یمک، زنا، لواط، غیبت، شراب ایچمک، قمار، اوغورلق، یتیم مالی یمک، دعوادن قاچماق و بادیه نشین اولماق شهره هجرت ایدلدن صوگره راوی حدیث امام جعفر صادق عدن سؤل ایتدیکه بر در هم یتیم مالی یمک بیوک گناه در یا اینکه نمازی ترک اتمک حضرت بیوردی نمازی ترک اتمک راوی عرض ایتدی پس نمازی ذکر بیور ما دئز حضرت بیوردی اولمچ کناه که کفر در تارک الصلوة اوگاد اخلدر یعنی نماز قیلیمان کافر در مجمع الببالده شیخ طبرسی ره ذکر ایددر که مصیبت لر هاموسی کبیره در ا مابعضی سی بعضی سندن بیوک در و کناه صغیره یو خدر اما او بر سنه نسبت صغیره اولور بوسوز موافق آیه شریفه نگ مضمونیه بو

(۳۱) وَلَا تَتَّبِعُوا أَفْضَلَ اللَّهِ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ الرِّجَالِ نَفْسِيًّا مَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَفْسِيًّا مَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا (۳۲) وَلِكُلِّ جِثْلًا مَوْلًى مَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلَّذِينَ عَقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ فَأَوْهَمْتُمْ نَفْسَهُمْ أَنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا (۳۳) الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ

قرار له که بر شخصه ایکی کنه عارض اولا بر قرار له که نفسنه مالک اولمیه و او ایکی کناهگ یو کندن اوزینی ساحلیه گوچکنی عمله گتوره مثلا امر دائر اولا نامحرمه باخماق ایله او پمک آراسنده باخماقه کفایت ایدوب اوبری سندن ال چکه یا اینکه او پمک ایله جماع آراسنده اولمیه کفایت ایدوب اوبری سندن اوزینی ساحلیه بوسورتده او پمگه گوره باخماق و جماعه لبست او پمک صغیره حساب اولوب الله اونی عفو ایدر (۳۱) آرزو اتمیوگ او شیئی که الله تعالی آرتق ایدوب اونیه بعضی گزی بعضی گزه دنیا امر لرندن دولت مرتبه گوزل عورت کیمی یعنی دیمین کاش منمده فلا نکس کیمی دولت اولایدی یا اونگ دولتی منده اولایدی بلکه دیوگ پروردکارا بگاده اونگ مثلنی مرحمت ایله «کشیلر ایچون حصه وارد اوشیئندن که کسب ایتدیلر (جهاد کیمی) و عورتلر ایچون حصه وار اوشیئندن که کسب ایتدیلر» ار لرینه اطاعت کیمی یا اینکه هر کس قازانیدی اوزینکدر بر بر گزه حسد اتمیون بلکه «اللهمک فضلندن و قور تلمیان خزانه سندن ایستیون الله تعالی هر شیئه عالمدر» هر کس نیه مستحقدر ایسه اونی عطا ایدر (۳۲) «کشی لرگ و عورتلرگ هر بریسنه و دینار معین ایلدیک» بعضی سی بعضی سندن اولی دز ارث آپارمه «او مالس که ترک ایدوب قویوب گیددب آتاو آلا و قوم لر» یعنی رحم واسطه سیله اولان یا خون قوملر «او کسلر که باغلادیلر سزگ آندگزی پس اولارگ حصه سنی و یرون» اول اسلامده زمان جاهلیت قاعده سیله بر بر یله آلدایچوب دیوردیلر سنگ قانگ منم قانم سنگ دعواگ منم دعوام سنگ سلامت لکک منم سلامت لکیم درس مندن ارث آپار من سندن بوسورتده هانسی قیاق اولسیدی اوبریسی اولدن آلتی دن بر آپاراردی بو عادت نسخ اولدی (واولوا الارحام) آیه سیله که رحم واسطه سیله ارث آپار یلار «بدرستی که الله تعالی هر شیئه شاهددر» (۳۳) کشیلر صاحب اختیار و قیم لر در عورت لرنگ اوستنده «نفقه و یرمکه و تادیب اتمکه» بعضی صفت لر سی ایله که الله فضلیت و یروب بعضی لی بعضی سنه «کشیلرگ آرتو قلعی وار عورتلره کمال عقل و حسن تدبیر لری و قدرت و قوتلری کسب و تجارت و عبادت و جهاده» «وجهت له که مصرف ایتدیلر اوز مال لرندن» اولارگ نکاحنده مهر دن و نفقه و کسوه دن «پس صالحه عورتلر

فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا (۳۴) وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا (۳۵) وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَابْنِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْجَارَ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارَ الْجَنَبَ وَالصَّاحِبَ بِالْجَنَبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ

اطاعت ایدنلر و غیبی حفظ ایدنلردر» هم اوزلرینی حفظ ایدرلر هم زوجلرنگ ماللرنی «اوتنگ مقابلند که الله حفظ ایدوب اونلاری» اونلارگ ارلرینه امر ایددیر که عورتلری یخشی قرار له ساخبلر «واو عورتلر که قورخورسگر اونلارگ ناهیزه اولماقلارندن» که سزگ اطاعتلردن چخوب معصیت ایدلر «پس اونلار موعظه ایدوگ» سوز له اگر اونیلہ اصلاح اولماسا «کنار اولون اونلاردن باتماق یرند» رخت خوابده یاتان وقت دالتزی چوگورون سوگره بر رخت خوابده یاتمیون اونیلہ یاخولق ایتمون اگر اونیلہ گنه اولماسا «پس اونلاری اورو» برقرار له که اتنی قوبارماسون و سوموگینی سندیرماسون بعضی فتوالرده قان چخماسون و گوگر مه سوز «پس اگر اطاعت ایتدیلر سیزه اوصورده اونلارگ ضرر له باشقه یول آختار میوگ» اذیت و مذمت ایتمکه «حقیقه الله تعالی اوجا ویو سکر» ناحق یره عورتلرہ ظلم ایتسه کتر سیزدن انتقام آلا ر .

(۳۴) و اگر قورخدگر کشی ایله عورتنگ اختلافندن» که کشی عورتی و عورت کشنی مقصر ایدیر «پس گوندهرون بر نفر حکم ایدن کشی طرفدن برینی عورت طرفدن» بو حا کملرده علم و عدالت شرطدربو خطاب پادشاهه در زمانیکه زوج و زوجه شکایت ایتدیلر سلطانگ امریله برنفر حکم کشنگ قومارندن بریسنی زوجهنگ قومارندن انتخاب ایدرلر یا اینکه خطاب زوج و زوجهدر. آیا حکم ایدلره جائددر که طلاق ویره لر اگر صلاح گورسه لریانه آیه دن بو معلوم اولور چونکه اگر حا کملرگ طلاقه اختیاری اولماسا بس حا کم اولماقک فائده سی ندر اما علمالرگ بعضی سی نک رأینده جائز دگلدر مگر اینکه هر ایکسی حکملری وکیل ایتمش اولالار طلاقه «اگر حکملر قلباً اصلاح ایتمک ایستیه لر الله تعالی کیشیلہ عورت آراستنده موافقت ویرر» حا کملرگ حسن نیت لر یله «بدرستیکه الله تعالی عالمدر» حکملرگ خیالنه که افساد ایستیورلر یا اصلاح «و خبرداردر» سیزگ مصلحت و منفعتکزه (۳۵) و عبادت ایدوگ الله و شریک قرار ویرمیون الله بر شیئی آتا و آنا کزه احسان ایدون و قوملرکزه و یتیم لره و مسکین لره و او همسایه یه که یاخوندن» قوم لق جهته یا اینکه ایوگر بربرینه یاخوندن «و فقیر قوتنویه» که بر قدر سیزدن اوزا قدر حدیثده وارد اولوبدر قرخ ایوه کیمی دورت طرفدن همسایه حساب اولونار «یار و یولداشه که یاتندهدر»

لَا يَحِبُّ مَنْ كَانَ مُحَنًا فَخُورًا (۳۶) الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِأَمْوَالِهِمُ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا (۳۷) وَالَّذِينَ يَنْفَقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا (۳۸) وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا (۳۹) إِنْ اللَّهُ لَا يُظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً بَضَاعُهَا وَتُؤْتِ مِنْ لَدُنْهِ أَجْرًا عَظِيمًا (۴۰) فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا (۴۱) يَوْمَئِذٍ يُوَدِّعُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَا الرَّسُولُ لَوْ تَسَوَّى

یولداشدرسنه شرعی امرده تعلیم وصنعت وسفرکیمی «یول اوغلنه» مسافرو قوناق کیمی «واواشخاصه که سیزگ اللرک اونلارا مالک اولوبدر» قول وقراباش کیمی «بدستیکه الله دوست دوتماز اوکسیکه تکبر وفخرایدن اوله» فقیرلرک قیدنه قالیمه (۳۶) اوکسلرکه بخل ایدرلر» ذکر اولان فقیرلره احسان اتمزلر «وامرایدرلر خلقی بخله ومخفی ایدرلر اوزادیکه الله تعالی ویروبدر اونلار اوز فضلندن» دولت ونعمتندن که لازم ایدی اظهار ایدیدیلر یخشی یرلره صرف اتمک ایله «الله تعالی مهیا ایدوب کافره ذلیل ایدن عذاب» گرک ییوریدی حاضر ایتدیک بخیل لرده کافرلره بیوردی مقصود اودرکه بخل سیبله آدم کافر اولار مثلاً زکوة واجبی نی ویرمه مک ایله (۳۷) اوکسلرکه که صرف ایدرلر مالترینی خلقه گوسترمکدن اوتری» نه اینکه الله رضاسندن اوتری بوقسمی بخل ایله شریک اتمک سری بودرکه هراکیسی شریک در صرف اتمه مکده اولمچی قسم مطابق صرف ایتیموب وبوقسم مصرفنه صرف ایتیموب «وایمان گتورمز لر الله وقیامت گونه وهرکسه شیطان اوگا یولداش اولا ییس یولداشدر» که انلاری نامناسب یوله دلالت ایدوب (۳۸) نه ضرر اولاردی اونلاره اگر ایمان گتوریدیلر الله وقیامت گونه و صرف ایدیدیلر اولنمتملردن که الله اونلاره روزی ویروب والله تعالی اونلاره عالمدر» هرکسک عملنه گوره جزا ویره جکدر (۳۹) خداوند عالم ظلم اتمز ذره نگ آغریلقی قدری نه اهل احسانک احسانک ثوابندن آزالدار ونه اهل معصیتک مزدلرندن آرتورار «اگر یخشی عمل ذره قدری اولا الله تعالی اونک ثوابنی آرتورار واوز یانندن بیوک اجر ویرر» یخشی عمل صاحبنه محض تفصل جهتنه (۴۰) نه در» اونلاک حالی قیامت گونده «زمالیکه بزگتوره ریک هرامتدن برشاهد وهرامتک اور ییغمبرنی و سنی یامحمد اونلارا شاهد گتورروک «بوآیه نگ تفسیری ۲ مجی سورہ نگ ۱۴۳ مجی آیه سنده شرح اولوندی (۴۱) بوگونکی گونده الله کافر اولنلر و پیغمبره معصیت ایدنلر آرزو ایدرلر که کاش او لیدیلر واونلرک اوستنه توپراق توکولیدی یراونلرک اوستنه دوز اولیدی واللهدن هیچ برسوزی

بِهِمُ الْأَرْضَ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا (۴۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سَكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنَا الْأَعْيَارِ سَبِيلَ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمْ تَمْسُكُمُ النِّسَاءُ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا غَفُورًا (۴۳) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ (۴۴) وَاللَّهُ عَالِمُ بَإَعْدَاتِكُمْ وَكُنِيَ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكُنِيَ بِاللَّهِ نَصِيرًا (۴۵) مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّقُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ

گیزلین دو تالیب امزله «امیر المؤمنین بیورور قیامت گوننده گناه کارلردن حساب چکیلنده آغزلار یومولار آلرودر یلردا نشار وایاقلار گیندیکری بر شهادت ایدر پس الله بر سوزی گیزلتمزلر (۴۲) ای مؤمنلر نمازه یاخون اولمیون او حالده که سیز مست سگزر تا اینکه ییله سز که نه دیور سگزر» بو آیه تک کیف گتورن شیئلری ایچمک خصوصنده در یالینکه شاملدر جمله اوزاد لر که نمازی درست عمله گتورمکه مانع اولا نه که حضرت علی^ع دن روایت اولونوب که نمازه یاخون اولمیوگ سیزی پنکی دونان وقتده تا اینکه ییله سگزر نه دیور سگزر رکوع وسجودده وایله دگلدر نه که چوخ آدم گمان ایدیر مؤمنلر شرب ایدرلر بدرستی که مؤمن شرب اتمزومست اولماز بوسوز نهایت تا کیددر شربدن اجتناب اتمکه «ونه جنب اولان حالده نماز محلنه (مسجده) مگر یول گچن حالده» مثلاً مسجدهک بر قاپوسندن گیروب اوبری قاپوسندن چخاسگزر امام سجده الحرامدن گچمک جائز دگلدر «یا اینکه سیزگ برگز بیت الخلا دن گله» کنایه در حدیث دن «یا اینکه ال اورمش اولاسیگزر عورتلره» کنایه در مجامعتدن «پس سو تا پیمالر پس تیمم ایدوگ او جا و پاکیره» کنایه در توپرافدن «پس مسح ایدوگ اوزگزه و آلرگزه بدرستی که الله تعالی گچن در تقصیر اتدن و باغشلیاندر گناهلاری» غسل یادستماز عوضه تیمم اتمکگ قراری اودر که آلری توپرافه اوروب یوزینه چکه و صوگره صول الگ ایچیله ساغ الیک دالنه و ساغ الیله صول الیک دالنه چکه (۴۳) آیا گورمرسن او کس لری که اوللره ویریلوبدر آرحصه کتابدن» یهودی علمالرینه تور اتدن «ضلالتی آلرلار» هدایت عوضنده «وایستر لر که ای مؤمنلر سیزی ضلالته سالار» اولدن صوگره که محمدهک اوصافنی گوروب واونی ییلوب حق یولدن سیزی کنار اتمک ایستیور (۴۴) «والله چوخ ییلندر سزدن سزگ دشمنگری و کفایت ایدر الله سزگ امرگزه مباشرت اتمکه و کفایت ایدر الله سیزه کومک اتمکه (۴۵) او کس لردن که یهودی اولدی لر ایله کسلر واردر که تغییر ویرلر کلمه لری برلرندن» بر کلمه نی که پیغمبر^ص گ و صفنه دلالت ایدر گو توروب یرینه باشقه کلمه قویماقله. یهودیلر حضرت پیغمبره استهزا

وَرَاعِنَالْيَا بِالسَّنَةِ هُمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعِ وَأَنْظِرْ نَالِكَانَ خَيْرَ الْهَمِّ
وَأَقْوَمَ وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا (٣٦) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِنَا
نَزَّلْنَا مَوْعِدًا لَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَقْضِمْ وَجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَالْعَنَانِ السَّبْتِ
وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا (٣٧) إِنْ اللَّهُ لَا يُغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَى إِثْمًا عَظِيمًا (٣٨) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَزَّكَوْنِ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكِي مَنْ يَشَاءُ وَلَا

طريقه ايله سوز ديوردير كه ظاهري صحيح و باطنده طعنه و سب ايدى مثلا «ديلر ينى دماغلاره
قويوب آغز لر ينى او ينادان حالده» و يا اينكه ديلر ينى حقدن پاطله مائل ايدن حالده و دير لر
ك ايشتيديك سنك قرتكى «باطنده ديوردير» و معصيت ايتديك سكا و ايشيت بريم قولمزي
بز سنى ايشتمه روك «سوزك بزه قبول دگل بوسوزلري باطنده بيس معنى ايله ديوردير
يعنى ايشيت كار اولوب ايشتميه سن بريم جانمز سندن خلاص اولسون «وبزى گوزله»
راعنا سوزى يهودى ديلنده فحش سوز يدى يعنى راعينا بريم چوبانمز بوسوزلري ديوردير
«طعنه ايدن حالده دينه و اگر اولار ديدير ايشيتديك و اطاعت ايتديك» ايشتيديك و معصيت
ايتديك عوضه «وايشيت» ايشتميه سن عوضه «بزه باح» بزى گوزله يرينه «هر آينه اولاره
يخشى راق و عدالت اوراق اولاردى» بو آيه لگ مثلى ٢ مجى سور هك ١٤٤ مجى آيه سنده
ترجمه اولدى «لكن الله اولار العت و رحمتندن اوزاق ايتدى اولار ك كفرى جهتنه
بس ايمان گتورمز ل مكر آزه طائفه يالينكه ايمان گتورمز ل مگر سكا نازل اولان احكامك
آزينه كه اوگا اعتنا اولولماز بعض آيه يه ايمان گتوروب بضى سنه گتورميور لر.

(٣٦) اى اهل كتاب ايمان گتوروگ او قرآنه كه بز نازل ايتديك تصديق ايدندر سيزله
اولان توريه كتابنى اوندن قباكه تغيير و يروك بعضى يوزلري و او يوزلري دونه
روب دال طرفه ايد هروك حقيقه بونوع اولار يالينكه هدايت تپمش لر زمره سندن
دولوب ضلالتنه دوشن لردن حساب اولار لر «يالينكه اولار ي رحمتدن اوزاق ايدك
نجه كه لعنت ايتدگ شنبه صاحب لر ينه و واردر اللهم امرى يقين اولمش شبهه سيز
عمله گلمه لودر (٣٧) الله باغشلا ماز كه اوگا شرك و يريابه و باغشلا ر اوندن آشاقه
معصيتى او كسه كه ايستر» تفضل و احسان جهتنه «وهر كسه اللهم شرك قرار و يره
بس تحقيق مرتكب اولوبدر بيوك گناهه» كه سائر گناهلا ر اونك ياننده كوچك در
(٣٨) آيا گورمر سن او كس لري كه اوز نفس لر ينى تعريف ايدر لر» بو آيه نازل اولوب
يهودى و نصرا يلر حقدنه كه اوز لر نى تعريف ايدوب ديدير كه بزيك اللهم اولادى
و دوستلري و ديدير كه بهشته داخل اولماز مگر يهودى يانصرانى «بلكه الله تعريف

يُظْلَمُونَ قَتِيلًا (۴۹) أَنْظِرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ إِثْمًا مِينًا (۵۰) أَلَمْ تَرِ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْمَدُنِ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا (۵۱) أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنَهِمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا (۵۲) أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَلَكِ فَإِذَا لَا يَأْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا (۵۳) أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا (۵۴) فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا (۵۵) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمًا

ایدر هر کسی که ایستر و ظلم اولونمازلار قتل قدری « قتل خرما دانه سنگ اوستنده اولان پرده ده دیلر (۴۹) باخ یایغمبر نجه بهتان ایله آلهه یالان دیولتر اوز ادعالرینده » و کفایت ایدر افترایه و اونگ پیسلکنه اونگ آشکارا گناه اولماقی (۵۰) آیا گورمرسن اوکسلی که اولاره ویریلوب بر حصه کتابدن اینانارلار جتبه و طاغوته « (بت لرگ آدلری) عرب مشرک لری یهودی عالمارینگ یانته گیدوب خبر آدیلر که بزیم دینمز افضلدر یامحمدگ دینی یهودیلر دبدیلرکه سیزگ دینگز افضلدر محمدگ دینندن. الله تعالی بو احوالاتی خبر ویرور گورمرسن یهودیلرگ عالمالینی « دیورلر اوکسلره که کافر اولدیلر (مشرک لره) بولار هدایت یاخونراقدر اوکسلردن که محمد^صمه ایمان گتوردیلر (۵۱) اونلار اوکسلردر که الله تعالی اونلاره لعنت ایدوب و هر کسکه الله اوگا لعنت ایده، سن اونلاره کومک، تا پامازسن » که اونی عذابدن خلاص ایده. (۵۲) آیا اونلار ایچون حصه وار پادشاهلقدن « البته یوخدر بو آیه غیبه و حضرتگ دوغریچی پیغمبر لکنه بیوک دلیدلر که یهودیلر سلطنتدن محروم اولمقه خبر ویروب اگر اونلاره پادشاهلق ویریلسه « اوزمان مخاوفاته خرما دانه سنگ اوستنده اولار قطع سندی ویرمز لر » کنایه در اونلارگ بخلندن پادشاهلق ویریلنده خرما دانه سی ویرمین طائفه فقیر اولسا نئوع بخل ایدر (۵۳) آیا حسد ایدر لر پیغمبر و مؤمنلره اوجهته که الله تعالی اونلره اوز فضلندن ویروبدر » پیغمبر لیک و دشمنه غلبه ایتمک « و حال آنکه ابراهیم اولادنه کتاب و حکمت و یردیک بدو یونلردن علاوه اونلره بیوک پادشاهلق دخی و یردیک « الله عاجز دگلدر که ابراهیم اولادی داود و سلیمان سه لظنت و نبوت و یرن کیمی محمد^صمه دخی اونگ مثانی و یره مکرمحمد^ص ابراهیم اولادی دگلدر (۵۴) یهودیلردن واردر او کسکه ابراهیمه یامحمد^صمه ایمان گتوردی و اونلردن واردر اوکسار که اوزینی ایمان گتورمکدن ساخلادی » اگر تیز لیک ایله اونلره عذاب اولمسه ده « کفایت ایدر جهنم ده قزارمش اود » اونلره آخرتده عذاب اولمق ایچون (۵۵) اوکسلر که کافر اولدیلار بزیم آیت لریمزه تیز لیک ایله یقوره ریک اونلاری جهنم

نَضَحَتْ جُلُودَهُمْ بِدَنَانِهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا (۵۶) وَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
 مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ضَالِّينَ (۵۷) إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ
 النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا (۵۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ
 كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (۵۹) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ

حزب

اودینه هر قدر که اونلارگ دریاری قاینیوب تمام اولار اونلاری عوض ایدیه روک
 باشقه دریایه تاینکه عذاب دالار بدرستیکه الله تعالی غالب وحکیم در» بوآیه ایراد
 ایدوبلر که اولمجبی دری یالوب تمام اولاندن صوگره ایکمجبی درینک معذب اولماقی
 عدالتدن کناردر که گناه ائمه مش بدن عذاب چکه بو ایراده نچه جواب ویریلوب ماحصلی
 بودر که اولمجبی دری یانقله فانی محض اولماز که ۲مجبی دری تازه دری اولا بلکه
 صورتی تغییر تاپار نه اینکه ماده سی مثلاً کرچی سندروب توپراق ایدوب دوباره کرچی
 کسمک یالینکه اوزوکی اریدوب دوباره دن قایرمق کیمی دیمک اولار که بواوزوگ
 یابوکرچی اوکرچیگ یا اوزوگگ غیری در کم و کیفنده یاعینی در جوهرنده و یاماده سنده
 (۵۶) و اوکسلر که ایمان کتوردیلر و یخشی ایشار دوتدیلاز تیزلیک ایلله اونلاری داخل
 ایدیه روک بهشتلره که اونلارگ آلتندن نهرلر جاری اولار همیشه لیک قالمالودرلر
 اونده، مؤمنلر ایچون وارد بر بهشت لرده جمیع نجاستدن پاک عورتلر و داخل ایدیه روک
 اونلاری همیشه لیک کولگه یه» که گون نچخماق جهنمه کولگه نی ایستی ائمز. (۵۷) بدرستیکه
 الله تعالی امر ایدیر سیزه امانت لری قایتاراسکز صاحبنه» حضرت باقر ۴ بویوردی که
 باخمیوگ آدم لرگ رکوع و سجود نه بر شیمی در عادت ایدیدر اگر ترک ایتسه وحشت ایدر
 ولکن باخون اونک دوغری دانشمقنه و امانت دیانتنه بعضی مفسرلردن بیورور که
 بوآیه مخصوصدر ائمه یه که اللهمک امانتنی که خلافتدر اهلنه قایتاروگ نااهل الله
 اولماق خلافتدر و ائمه دن صوگره خطاب در دین بیوکرلرینه نجه که آیه تنگ مابعدی دلالت
 ایدیر بیورور که «زمانیکه حکم ایندیگز خلقک آراسنده الله امر ایدیر که عدالت ایلله حکم
 ایدیه سکز بدرستیکه الله سیزه یخشی و گوزل نصیحت ایدیر بدرستیکه الله ایشیدن و گورندر»
 سیزگ قولکزی و حکمکزی (۵۸) ای مؤمنلر اطاعت ایدوگ الله و اطاعت ایدوگ پیغمبره
 و اوامر صاحبنه که سیز مؤمنلر دندر» تفسیر قاضی ده یازوبدر که اولی الامر
 عبارتدر خلفا و قضات و سرگرده لردن الله امر ایدوب خلقی اونلارگ اطاعتنه اونلاری

أَمَّا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَنْ يُتَخَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أَمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (۶۰) وَأَذِاقِلْ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُونَ عَنْكَ صُدُودًا (۶۱) فَكَيْفَ إِذَا صَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ

عدالتہ امر ایدندن صوگرہ بعض کتابلرده عبارتدر جملہ امرالہ اطاعت اتمکدن بو سوز ہر حالده قبول دگلدر ضرورت وقورخی وقتندہ اطاعت واجبدر اما ضرورت اولمیان مقامده شخص اوزینی حکامہ یا خون ایتکم قصیدلہ قلبا اطاعت ایتکم باشقہ آیہلرگ مضمونہ گورہ حرامدر اما امامیہنک استدلالہ گورہ بوآیدہ اولی الامر سوزی اون ایکی امامک حقندہ در اوفضیلته گورہ کہ بونلارده وار وغیری لریندہ یوخدر وبولوع استدلال باشقہ کتابلرده تفصیلا ذکر اولوب وبویردہ کنجایشی یوخدر «پساگر نزاع ایدہ سگر ای مامورار برشیئی ده» امور دیندن «پساود عوالو مسئلہ نی فایتارون اللہ» اولک قرآنہ رجوع ایتکمکہ «ریغمبرہ» حال حیاتدہ اولان وقت اوزندن سؤال ایتسکیہ وفاتندن صوگرہ اوکسدن کہ اوکا رجوع ایتکمکہ امر اولونوبسگر اگر ایمان گتوروبسگر ایسہ اللہ وقیامت گونہہ وبوقاعدہ یعنی اللہہ ریغمبرہ ردایتکم «بخشی در وگوزلدر تأویل جہتنہ» ہوا ی نفسلہ اولان تاویل گزندن (۵۹) آیا گورمرسن اوکسلی کہ گمان ایدیرلر کہ اونلار ایمان گتوروبلر اوشیئہ کہ سگنانازل اولوب واو کتابلرہ کہ سندن بقای نازل اولوب اونلار ایتسیور کہ مرافعہ ایچون شیطان یانہ کیدہلر و حال انکہ امر اولوبلار کہ اوکا اینانمیلار و شیطان ایتسیور کہ اونلاری گمراہ ایدہ حقندن اوزاق گمراہ لیک». اصحابدن برنفر بشرنامہ برنفر یہودی آراسندہ منازعہ وقیل قال اولوب یہودی پیغمبرگ و منافق کم بن اشرف یہودی نک مرافعہ سنہ راضی اولوب آخردہ اشرف مخلوقاتک مرافعہ سنہ گلوب اوجناب یہودی نک نفسنہ حکم ایدوب منافق راضی اولمیوب یولده گلن وقتدہ امیر المؤمنین قباقلاریندن چیخوب یہودی احوالاتی نقل ایتدی حضرت منافقندن خبر آلدی کہ حقیقتدہ سن پیغمبرگ مرافعہ سنہ راضی اولمادیگ، منافق اقرار ایتدی حضرت ییوردی بر قدر بویردہ دایان من گلن زمانہ دیک پس ایولرینہ گلوب قلعجی آلوب منافقک بوینتی اوردی و دیدی کہ پیغمبرگ حکمہ راضی اولمیانک جزای بودر (۶۰) زمانیکہ اونلارہ دیلمش اولدی کہ گلون اوشیئک طرفنہ کہ اللہ نازل ایدوب و گلون پیغمبرگ طرفنہ گوررسن منافق لری (بشر) اعراض ایدرلرسندن برنوع اعراض اتمک» (۶۱) نجاہ و لاجقدر» اونلارک احوالی «زمانیکہ اونلارا مصیبت یتشدی اوسب ایلہ کہ اونلارک اللری مقدم ایتشدی» یعنی اونلارک اوز غملرینہ گورہ کہ سندن غیری سنک مرافعہ سنہ کیدوب و سنک حکمکا راضی اولمیوب علی ۴ گالندہ قتل اولوندی «صوگرہ

جَاؤُكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَحْسَنًا وَتَوْفِيقًا (٦٢) أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا (٦٣) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (٦٤) فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى تُخْرِكَهُمْ بِمَا كَانُوا فِي أَنْفُسِهِمْ يَجْرُونَ وَإِنِ اتَّبَعْتَهُمْ سَتَرْنَا عَنْهُمْ آيَاتِنَا وَلَوْلَا تَبَتُّنَا عَلَيْهِمْ إِنِ اتَّقَلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَلَوْ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بَلْ كَانُوا خَيْرَ الْوَعَّادِينَ وَاسْتَشْبَهْنَا بِلَهُمُ الْوَعْدِ وَأَظْهَرْنَا أَيْدِيَنَا عَنْهُم وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ مِنْهُمْ لَعَلَّكَ كَافَّةٌ بِالْغَالِبِينَ (٦٥) وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (٦٦) وَإِنِ اتَّبَعْتَهُمْ سَتَرْنَا عَنْهُمْ آيَاتِنَا وَلَوْلَا تَبَتُّنَا عَلَيْهِمْ إِنِ اتَّقَلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَلَوْ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ مِنْهُمْ لَعَلَّكَ كَافَّةٌ بِالْغَالِبِينَ (٦٧) وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ مِنْهُمْ لَعَلَّكَ كَافَّةٌ بِالْغَالِبِينَ (٦٨) وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأُوتِ لَهُ مِنْ فَضْلِهِ فَمَا لَهُ بِشَيْءٍ يَكْتُمُ مِنْهُ شَيْئًا فَإِذَا أَخْرَجْنَا مِنْهُ شَيْئًا مِنْ فَضْلِهِ لَعَلَّكَ كَافَّةٌ بِالْغَالِبِينَ (٦٩) وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأُوتِ لَهُ مِنْ فَضْلِهِ فَمَا لَهُ بِشَيْءٍ يَكْتُمُ مِنْهُ شَيْئًا فَإِذَا أَخْرَجْنَا مِنْهُ شَيْئًا مِنْ فَضْلِهِ لَعَلَّكَ كَافَّةٌ بِالْغَالِبِينَ (٧٠)

گلدیلر سنگ یانتا و آند ایچر لر الله که بزاراده ایتمک سندن غیری سنگ یانته مرافیه گیتمکده «مکرسنا زحمت ویرمه مک و موافقت ایتمک» وایکی مدعی و مدعی علیه آراسنده اصلاح ویرمک (٦٢) اونلار اوکسلردر که الله تعالی بیلور که نه وار اونلار گ قلوبنده پس اعراض ایت اونلاردن (عذرلرینی قبول ایتمک ایله) اونلارا نصیحت ایله و دی اونلار گ اوزلرینه «مخفی حالده» اثر ایدن سوز «قتل و اخراج ایله قورخو تفاق کی می (٦٣) بزهیچ بریغمبر گوندزمدیک مگر ایتکه اوکا اطاعت اولونا الله گ اذنیله «هرس پیغمبره اطاعت اتمسه الله اطاعت ایتمیوب» اگر اونلار نفسلرینه ظلم ایدن زمان گلدیلر سنگ یانتا و استغفار ایدیلر الله اخلاصه و پیغمبرده اونلار ایچون اللهدن باغشالماق ایستیدی» و شفیع اولیدی اونلاره الله و ساطت اتمک ایله «هر آینه تاپار دیلر اللهی توبه لری قبول ایدن و رحم ایدن (٦٤) بیله دگلدر آند اولسون سنگ الله گ ایمان گتورمز لر و خالص مؤمن اولمز لر تا ایتکه سنی حکم ایدلر او واقعه لرده که اونلار اوز آراسنده اختلاف ایدر لر صوگره تاپمیله اوز قلوبلر نده تنک لیک سن ایتدک گ حکمده و تسلیم و اتقید ایدلر کمال تسلیم اولماق» اونلار گ ظاهر ایمانه اعتبار اتمه مؤمن او صورتده اولار که سنگ حکمنا ظاهرده و باطنده راضی اولالار (٦٥) و اگر بزواج ایدیدیک اونلار که اوز نفس گری اولدور و گ «جهاده کتمک ایله یا ایتکه بنی اسرائیل کی می توبه دن اوتری یا ایتکه سنا اطاعت ایدن اتمیه نی» یا ایتکه شهر گزدن چخون ایله مز لر اونی مگر اونلاردن بر قدری و اگر اونلار ایدیلر اوششی که اونلاره نصیحت اولونور هر آینه اونلاردن اوتری بخشی اولاردی و ایمانده ثابت قدم لیک جهته محکم اولاردی (٦٦) و اوز زمان هر آینه ویرردیک اونلاره اوز یانمزدن بیوک اجر (٦٧) و هر آینه اونلاری هدایت ایدردیک دوزیوله (٦٨) هر کسه اطاعت ایده الله و پیغمبره

أَنعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشَّهَادَةِ الصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلَئِكَ رَفِيقًا (۶۹) ذَلِكَ الْفَضْلُ
 مِنَ اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ عَلِيمًا (۸۰) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخذُوا حِذْرَكُمْ فَانفَرُوا ثَبَاتٍ أَوْ تَفَرُّوا جَمِيعًا
 (۷۱) وَإِنْ مِنْكُمْ لَمَن لَّيْطِظُنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مِصْيَةٌ قَالُوا بِنِعْمِ اللَّهِ عَلَيْنَا أَدْلَمَ إِنْ كُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا
 وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَأْلَمُتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا
 (۷۳) فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلْ
 أَوْ يُغْلَبْ فَمَوْفٍ نَّوْتِهِ أَجْرًا عَظِيمًا (۷۴) وَمَالَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ

پس اونلار « قیامت گونده بهشتک چوخ اوجا دره جه لرینده همنشین دیلر » اوکسلر ایله که
 الله او نلاره نعمت و یروب عبارتدر پیغمبر لردن و چوخ دوغری انشانلاردن و شهیدلردن
 و صالح لردن و بونلار نه کوزل یولد اش لردن (۶۹) بونوع آدم لرله یولد اشلق اللهک
 فضلی و مرحمتی در و کفایت ایدیر الله بلمک جهته (۷۰) ای ایمان گتورنلر « همیشه دعوا به
 آماده اولوگ « کو توروک اوز گزله سلاح گزی و چخوگ جهاده دسته دسته یا اینکه
 چخون هامگز بریرده » دشمن سیزی دسته دسته گورنده سیزدن قور خار امداد اغنق
 گورسه قور خامز لر اگر هاموگز بریرده اولسا گز چوخ قور خار لر (۷۱) « بدرستی که
 وارد سزدن هر آینه اوکسه تاخیر ایدر » دعوا به گیتمین منافق لر « پس اگر سیزه
 مصیبت یتشه » اولمک قاجم و کیمی « دیر (گنج گان) بتحقیق الله بگا نعمت و یردی او جهنه که
 من اونلار له حاضر اولمادیم » اونلاره یتشن بلادن بگاده یتشردی (۷۲) و اگر یتشه سیزه
 مرحمت الله طرفندن (فتح و غنیمت کیمی) هر آینه دیر ای قوم آرزو ایدورمکه منده
 سیزله اولایدیم تا اینکه منده یتشیدیم بیوک عوضه » غنیمته (کان لم تکن) جمله معترضه در یعنی
 اونلار آجق غنیمتی آرزو ایدر لر سزگ فکر گزله قالمازلار « گویا سیز یزیه اونلار گ
 آرا منده دوست لیک یوخدر (۷۳) لازم در دعوا سون الله یولنده اوکسلر که ساتار لار
 دنیا ننگ زند کالقی آخرت مقابلنده » یعنی مخلص لر و قس لرینی الله یولنده بذل ایدن لر « و هر
 کسه دعوا ایده الله یولنده گر گدر مقول اولسون یا اینکه غلبه اتسون پس تیز و یرروگ
 اوگا بیوک اجر » هر ایکی صورتده خواه هنر گوستروب غلبه ایده یا شهید اول (۷۴) « نه اولوبدر
 سیزه که دعوا ایتمور سگز الله یولنده و اوکسلری اسیر لیک دن خلاص اتمک یولنده که
 اونلار ضعیف اولوبلار کشیلردن و عورتلردن و اوشاقلاردن اونلار دیر لر ای بزیم
 اللهمز خارج ایله بز یوقریه دن که اونگ اهلی ظالم در و بزه اوز طرفندن صاحب لیک
 و بزه اوز طرفندن کومک لیک ایت » بو آیه شریفه مکه اهلندن اوکسلر گ حقننده در که ایمان
 گتوروب هجرت اتمک قوت لری یوخیدی و همیده مکه اهلی اونلره اذیت ایدیر دیلر

وَالنِّسَاءَ وَالْوِلْدَانَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اهْلُهَاوَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصْرًا (٧٥) الَّذِينَ آمَنُوا يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا (٧٦) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كَفُوا أَيَدِيَكُمْ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ (٧٧) قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تظْلَمُونَ فَتِيلًا (٧٨) إِنْ مَا تَكُونُوا يَدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُوحٍ مُسْتَعِدَّةٍ وَإِنْ تَصِبْهُمْ حَسَنَةً يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تَصِبْهُمْ سَيِّئَةً يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا (٧٩) مَا صَابَكَ

واونلاردا اخلاصله الله دعايدوب نصرت ايستيورديلر تااينكه بعضى سنه ميسراولدى چخوب مدينيه كتمك اما بعضى سى فتح زمانه ديك مكده قالديلار تااينكه الله تعالى تك امريله ولى لرگ وناصر لرگ افضلى اشرف مخلوقات مكه نى فتح ايدوب واونلار خلاص اولديلار (٧٥) او كسلر كه ايمان گتورديلر جهاد ايدر لر الله بولنده واو كسلر كه كافر اولديلار دعوا ايدر لر طاغوت يولنده پس دعوا ايدون شيطانك دوست لر ايله (مشركار) ايله بدرستيكه شيطانك حيله سى ضعيف در. (٧٦) آيا باخمز سن او كسلر كه دييلمش اولدى اونلار كه ساخليون اللرگزى دعوا دن ولماز قيلون وزكوة ويرون» مسلمان لر مكده اولان وقت آرزو ايديرديلر كه اونلار اذن جهاد ويريله «زمانيكه واجب اولدى اونلار دعوا اتمك» مدينه هجرت ايدندن سوگره «او وقتده اونلار دن بر طائفه خلقدن قورخار» كه اوللارى اولدور لر «اللهدن قورخان كيمى» كه اونلار عذاب گله «يا اللهدن قورخمقدن ده زياده» مشرك لردن قورخار لر «ودير لر كه اى يزيم الله عز و جل نيه يازديك بزه دعوا نى نه اولاردى كه بى تاخير ايديك ياخون زمانه ديك (٧٧) ديكنن يايغمبر دنيا متاعى آزد و آخرت ياخشى در او كسه كه قورخار الله دن وسيزه ظلم اولو نماز خرماتك تخمك پرده سى قدر» (٧٨) نه يرده اولسا گز سيزى اولوم تاپار هر چند كه اولسا گز محكم بر جرده و اوطا قلرده. واگر منافق لر بوللق ونعمت يتشه دير لر كه بو الله ياتندن در واكر اونلار قحط وفقير لك يتشه دير لر سندن در» مخاطب پيغمبر ٤ در يعنى سنگ شوم لغت جهتنه بزه بلايتشدى «ديكنن يايغمبر هاموسى الله طرفندن در» اونلارى يارادان و گوندن الله در «پس نه اولوبدر بو قوم ياخون دگلدن لر كه سوزى قانلار» كه هر شيئى اللهك ايستمگى ايله در (٧٩) اى آدم لر «نه شيئى سكايتشه نعمتن

مِنْ حَسَنَةِ مَنْ اللَّهُ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا
 (۸۰) مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا (۸۱) وَيَقُولُونَ
 طَاعَةٌ أَذْأَبْرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ
 عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا (۸۲) أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانُوا مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ
 اخْتِلَافًا كَثِيرًا (۸۳) وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ

پس الله دندر «یا اللهم فاضلی در یا امتحاندر» و اوشی که سکا یتشه بلادن پس سنگ
 اوزلندن در «معصیت جهته سنگا یتشوب. بوسوزک ضدلیگی یوخدر کل من عندالله ایله
 اولدن اوتریکه یاراتماق ویتورمک الهمدن در اما حسنه الهمدن احسان و امتحاندر و سیئه
 جزادر «بزنی جمیع خلقه پیغمبر گوندردیک و کفایت ایدر الله شاهد اولمقه» سنگ
 دوغریچی پیغمبر لقا (۸۰) هرکسه اطاعت ایده پیغمبره بتحقیق اطاعت ایدوب الله
 زیرا که پیغمبر اللهک سوزونی خلقه یتوررر اونگ سوزینه اطاعت ایتمک اللهک اوزینه
 اطاعت ایتمکدر امر ایدن ونهی ایدن الهمدر «وهرکسه اطاعت دن روگردان اولاپس
 ییز گوندردم دواک سنی اونلاره باخیچی» سکا یتورمک و بزه حساب چکمک

(۸۱) زمانیکه سن امر ایدمن اونلاری برامره «دیرلر طاعتدر» بزیم بورجیمز سکا
 اطاعت ایتمکدر «زمانیکه سنگ یانندن چخدیلا اونلردن بر طائفه گیجه لر یاتیموب
 تدبیر ایدرلر اوشیگ خلافتکه سن دیرسن والله یازار» اونلارگ نامه اعمالنه «اونلارگ
 تدبیرنی پس اعراض ایت اونلاردن» و انتقام فکرنده اولمه «وتوکل ایت الله کفایت
 ایدر الله وکیل اولمقه» الله کفایت در سنی اونلارگ شرنندن ساخلامقه (۸۲) آیا فکر
 اتورلر قرآنک معنی لرینه و اگر الهمدن غیر یسنگ یانندن اولایدی» نهجه که اولار
 گمان ایدرلر «هرآینه اونده چوخ اختلاف تاپاردیلر» معنی لری بر بریله ضد اولماق،
 تفاوت نظم. بعضی سی فصاحتدن کنار اولمق و واقع ایله مطابق اولماق کیمی (۸۳) زمانیکه
 اونلاره بر خیر گلوب یتشددی خاطر جمع اولماقندن یا قورخماقندن اوننی شایع
 ایدرلر «مسلمانلارک ضعیف لرندن بر طائفه و ارایدی که اونلاره دعوا خبر لرندن بر
 احوالات یتشن کیمی وعده نصرتدن یا جهاده گوندربلن اصحابک شهادتندن بی تدبیرلک
 ایدوب منافق لره دیوردیلر و اونلردخی فساد سالمق نیتیه منتشر ایدریدیلر اگر بی
 تدبیر اصحاب بو خبری فاش ایتیموب «اونی قایتاریدیلر پیغمبرک اوزینه یا اوز صحابه یولداش لریندن
 اولان رای و تدبیر صاحب ارینه و اونلاره دیدیلر هرآینه او خبری ییلوب تدبیرنی
 ایدریدیلر» یعنی اوسوزی ایشدن وقتده پیغمبره دیدیلر اوجناب افشا اولماق و اولماق

وَالْأُولَى الْأَمْرُ مِنْهُمْ لَعَلَّ الَّذِينَ يَسْتَبْطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْ أَفْضَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَا تَبْعُمُ الشَّيْطَانَ
 الْأَقْبَلًا (٨٤) فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَكُفَّ الْأَنْفُسُ وَحَرَضَ الْمُؤْمِنِينَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَكُفَّ
 بِأَسْ الذِّينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا (٨٥) مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
 وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كُفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْبِلًا (٨٦) وَإِذَا حُجِمَ حُجَّةٌ
 فَحِجُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رَدُّهَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا (٨٧) اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا (٨٨) فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ

نصف

صلاحتن دیردی یا اینکه اولوالامره دییدیلر اوده پیغمبردن بیلوب نه صلاح ایه
 دیردی اوکا عمل ایدردیلر «وَاْگَرَاللّٰهُ تَفْضَلُ وَرَحْمَتِيْ اُولَمِيَايْدِي سِيْزَه» پیغمبر
 وکتاب گوندرمک ايله «هرآينه تابع اولاردگز شيطانه کفرده قالاردگز مگرآرطافه» اهل
 بصيرت وکمالدن (٨٤) پس جهاد ايت الله يولنده» اگر چه تک فالاسن «تکليف اولونماز سن
 مگر اوز نفسکا و ترغيب ايت مؤمنلری دعوايه اميدوار که الله ساخليا اوکسرک شرندن
 که کافر اولدیلار و الله شدت اودر» قريشدن «فورخو وعذاب اتمک جهته (٨٥) هرکسه شفاعت
 ایده گوزل شفاعت» مراعات ایده مسلمک حقنی یا اینکه دفع شرايده اللهدن اوتری «او
 شخص ايچون حصه وار شفاعتدن» ثوابی تشه جک «وهرکسه پيس شفاعت ایده» مؤمنلرک
 ضرره «اولاجاق اوکا معتبر حصه اونک وزر و بالندن و الله تعالى هر شينه قادردر.
 (٧٦) زمانیکه تحت ویريلمش اوکا و گز بر تحيه ايله پس سیزده تحت ایدوگ اوندن
 گوزلی ايله یا اینکه اوتحیه نگ اوزینی رد ایدنگ بدرستی که الله هر شينه حساب ایدندر»
 هرکس سیزه سلام ویردی جوانی اوندن آرتق گوندر وک سلام علیکم دیدی سیزده
 سلام علیکم ورحمه الله دیوگ هديه گوندر سه لر مقابلنده هديه گوندر وک (٨٧) الله
 موجوددر اللهدن سوا الله یو خدر هرآينه سیزی جمع ایدر قیامت گولنه شک یو خدر»
 که واقع اولاجا قدر «وکیمدر دوغری دین راق اللهدن سون دانشماق ده (٨٨) پس نه
 اولدی سیزه که منافق لر خصوصنده ایکی فرقه اولدگز». بر طائفه مکده دن گلوب مدینه ده
 مسلمان اولوب سوگره مکیه گیدوب کافر اولدیلار و یمامیه سفر ایتدیار پس مسلمانلر
 اولارله دعوا ایت مکده اختلاف ایدوب بعضی سی دیریلر مسلمان دیلر بعضی دیدی کافر
 دیلر الله یورور نه جهته موافقت ایتدگز «الله اولار ی قایتاردی ذیل اولماقه» و مشرک
 حکمنه داخل اولدیلار «کسب ایتدکلری کفر مقابلنده آياسیز ایستور سکر که هدایت
 ایده سکر اوکسیکه الله اونی ضلالتنه سالور» توفیقی اوندن سلب ایت مکده «پس هرکسیکه
 الله ضلالتنه ساله سن اوکا یول تاپمز سن» هدایت کسب ایتدیرمگه (٨٩) دوست دو تددیلر

أَرْكَسَهُمْ إِنَّمَا كَسِبُوا التَّوْبَةَ إِنْ تَهَدُّوا مِنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ سَبِيلًا (۸۹) وَدَوَّالُو
تَكْفُرُونَ كَفَرُوا فَتَكُونُونَ - وَاعْفَا لَاتَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَبْهَجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَعَذَابُهُمْ أَثَقَلُ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَتِلَاءَ وَلَا نَصِيرًا (۹۰) إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ
إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاؤُكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقَاتِلُوكُمْ أَوْ يَاقَاتِلُوكُمْ قَوْمُهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يَاقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَالِيكُمُ السَّلَامُ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا
(۹۱) سَتَجِدُونَ أَخْرَبِينَ يَرِيدُونَ أَنْ يُبَايِعُوكُمْ وَيُؤْمِنُوا بِقَوْمِهِمْ كَلِمَاتٍ يَرْكَسُونَ إِلَىٰ الْغَفْلَةِ أَرْكَسُوا

که سیز کافر اولاسکز لجه که اولار کافر اولدیلار تا اینکه هابیگر کفرده برابر اولاسکز پس
اولردن اوزگزیه دوست لر دو تمیون تا اینکه هجرت ایدلر الله یولنده «نه اینکه دنیا
غرضلرندن اترری «پس اگر اعراض ایدلر اولاری دو تون و اولدورون نه یرده که تایدیگز»
کافر لر کیمی «واخذ اتمیوگ اولار دن دوست ونه کومک (۹۰) مگر اوکساری (همان
مرتدلردن) که یتشرلر او قومگ یاننه که سیزله اولارگ آراسنده عهد و میثاق وار» که
اولارگ سیز یله وسیزگ اولار له دعوا و قتال اتمکه خیالنگز اولمیه «یا اینکه گلدیلر سیزه بر
حالتده که تنگ اولوب اولارگ سینه لری و ایستمر لر که سیز له دعوا ایدلر یا اینکه اوز
قوملری اولان مشرک لری له دعوا ایدلر» هر ایکی صورتده اولنری اولدور مک جائز
دکلدر بواجه شریفه یادکر اولان مرتدلر باره سنده در یا اینکه بنی مدلج طائفه سی حقنده
نازل اولوب حضرتگ خدمتنه کلوب عرض ایتدیلر بزیم سینه مز تنگ اولوب سنگ
پیغمبر اقتنا شهادت ایتمکن و بزیم قوممیزگ سیز یله نه مییزگ بزیم قوم مز یله ایشی
اولماسون حضرت وعده و یردیکه بسدر دعوا سندن قایدانن صوگره جواب و یره
«اگر الله ایسته سیدی هر آینه اولاری مسلط ایدردی سیزه» اولارگ قلملر نی
قوتلو و قورخنی اولارگ قلمنن زائل ایدردی «وهر آینه سیز له دعوا ایدردی
لر» و اوزلر نیی ساخلا ماز دیلر «اگر سیز دن اوزلر نیی کنار ایتدیلر و سیزه
متمعرض اولوب دعوا اتمدیلر و سیزه تسلیم اولدیلر پس الله سیزه یول و یرمدی
اولارگ ضررینه» و اذن و یرمدی اولارگ مالنی اخذ اتمکه (۹۱) تیزلیک ایله
تا بارسن علیحدده قوم ایستلر که سنی خاطر جمع ایدلر» که سیز اولردن غفلت
ایده سنگر «وهمیده اوز قومنی خاطر جمع ایدلر» سیز دن، اسد و غطفان قبیله سندن بر
جمع عینیله ایله حضرتگ خدمتنه کلوب ایمان کتوروب بطن نخله اقامت ایدوب سوز
و یردیلر که قوم یله حضرت و اصحاب نه معترض اولمیه لر حضرت اوکا احق مطاع آدقو یمشدی
ایلمکه اوزلر نه گیتدیلر باشلا دیلر مسلمانلارگ دعوا سنه «هر وقت که دعوت اولوندیلر قنینه» مسلمان-

فِيهَا قَاتِلْهُمْ يَغْتَرِلُوا لَكُمْ وَالْيَوْمَ الْيَوْمَ يَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ فَخَذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ لَقِيتُمُوهُمْ
وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مِّمَّا (۹۲) وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا أَخْطَأَ مِنْ قَتْلِ
مُؤْمِنًا خَطَا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا إِنْ يَصْذُقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوِّكُمْ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَّةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا وَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (۹۳) وَمَنْ
يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءُ دَمِهِمْ خَالِدًا فِيهِمْ وَأَغْضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا
(۹۴) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَيَبُّوا أُولَئِكَ قَوْلُ الْإِيمَانِ الَّتِي أَلَيْكُمْ السَّلَامُ لَسْتُ

لرځ دعواسنه «قايدير ديلر فتنه يه پس اگراو کفار کنار ايتميه لر اوز لر يني سيز له دعوا اتمکدن
وسز له سلمده اولميه لر والارني ساخلا ميه لر سزځ دعوا گز دن پس اولار ي اسير ايدون
واؤلدورون هر يردمه که ممکن ايتدځر واولار له الله سيز ي مسلط ايدبر آشکارا مسلط ايتمک ايله»
(۹۲) جائردکلدر بر مؤمنه بر مؤمنی حق سيز اولدوره مگر ايتکه خطا يله اولدوره
وهرکسکه بر مؤمنی خطا يويله اولدوره پس قول آزاد ايتسون وديه تسليم اتسون مقتولځ
اهلنه مگر ايتکه تصدق ايدملر» و باغشليالار خطا ايکي قسمدر بريسي محض خطا در فعلند،
وقصدلند خطا ايدمه مثلاً قوشه آتوردي سسپهوا آدمه دگدي بريسي خطا شبيه عمددر
فعلند قصد او نيتمده سسپهوا اولاً مثلاً ادب ويرمک دن اوتری اورمق باعث قتل اولاً «پس اگرا
مقتول سزځ دشمنځر اولان قومدن اولاً امام مؤمن اولاً» يعنی قاتل مقتولځ مؤمن اولماقني
بيلميه دارالحریده کفار آراسنده اولان مؤمن کيمی «پس لازمدر برنفر مؤمن قول آزاد
ايدمه واگراو قومدن اولاً که سز له اونځ آراسنده عهد وميثاق اولاپس گزگدر ديه
ويرسون مقتولځ اهلنه وبرنفر مؤمن قول دخی آزاد اتسون وهرکس غلامی تاپميه
آزاد اتمکه ايکي آی بربرنگ دالنجه اوروج دوستون توبه دخی اتسوځ اللهم دن اوتری
والله واردر عالم وحکيم (۹۳) وهرکسکه بر مؤمنی اولدوره قصداپس اونځ آخرت
جزاسی جهنمدر هميشه ليک قالا جاقدر اولده» ياچوخ زمان قالا جاقدر «والله تعالی
غضب ايدر اوځا ولعت ايدر ومهبلايدر اوځا در دناک عذاب» بجهکه آخرتده هاييله
دنپاده (۹۴) «ای مؤمنلر زمانیکه سفرايتدځر الله يولنده پس آختاروځ» مؤمن کيمدر کافر
کيمدر مستحق قتلدر يانه «وديميوځ اوکسه که سزه اسلامي آثار» مسلمانم ديه يا ايتکه تسليم
اولوب صلح اتمک ايتيه «سن مؤمن دگلسن» بوسوزی اولوم قورخوسندن ديورس
«خواهش ايدور سځر دليا زندکانلقتځ متاعنی» ايتيور سځر که اوځا کافر ديوب مالنی

مُؤْمِنَاتٍ لَّيْسَ لَهُنَّ جَزَاءٌ إِلَّا مَا عَمِلْنَ فِي حَيَاتِهِنَّ ۚ وَسَيَأْتِيَنَّهُنَّ الْغَاسِقَاتُ الَّتِي أَهْلَتْ لَهُنَّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَهِيَ الْغَاسِقَةُ الَّتِي أَهْلَتْ لَكُمُ الْيَوْمَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ سَيَكُونَنَّ مِنَ الْبَاقِيَاتِ ۚ وَتَجْعَلُنَّ أَرْجُلَهُنَّ مَتَرًا يَمْشُونَ عَلَى الْأَسْطِثَاءِ ۚ فَذَرْهُنَّ ۚ مَا جَنَابُ اللَّهِ عَمُّ الْغَافِلِينَ ۚ (۹۵) لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرِ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكَأَلَا عُدَّةَ اللَّهِ الْحَسَنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا (۹۶) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَأَلَا اللَّهُ عَفْوَ رَاحِمًا (۹۷) إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمْ الْمَلَائِكَةَ ظَالِمًا لِنَفْسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا أَكُنَّا مُسْتَعْضِفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ

النَّارِ إِلَّا سَكْرٌ «پس الله یاننده غنیمت جو خدر سیزده بوندن قباقی بیله ایدگز» اول اسلامده کلمه شهادت دیمکه سزگ مالگز و قانگز حفظ اولودی «پس الله منت قویدی سیزه» سیزی ایمانه هدایت اتمکله «پس اختار وگ» مسلمانلری اسلامه داخل اولانلرایله اونوع رفتار ایدون نجه که سیز اسلامه داخل اولانده سزیه رفتار ایتدیلر «بدرستیکه الله خبرداردر سزگ عملگزه» (۹۵) دعوایه کتمیوب ایوینده اوتوران مؤمنلرکه ضرر صاحبلی دگلدرلر «ناخوش وشل وکور کیمی» برابر اولماز الله یولنده ماللری و جانلری ایله جهاد ایدنلر ایله «تبوک دعواسنده نجه نفر ایولرینده قالوب و دعوایه کتمدیلر جمله سسندن بری عبدالله بن ام مکتوم ایدی که کور ایدی حضرتک خدمته گایوب آغلیوردی عرض ایتدی یارسول الله من کور اولماق جهتنه دعوا دن کرو قالانلر ایله قالمشم بوآیه نازل اولدی «الله تعالی آرتوق و فضیلتلو ایدبدر ماللریله و نفسلری ایله جهاد ایدنلری ایوده قالانلردن درجه جهتنه و هاموسنه الله یخشو وعده و یروب» ثواب و جنت «والله آرتوق ایدوب دعوایه گیدنلری ایوده قالانلردن بیوک اجرایله (۹۶) مجاهدلره آخرت درجه لر ی و باغشلا نطق و رحمت وار الله طرفندن و الله باغشلیان و رحم ایدندر» جهاد ایدنلرگ فضیلتی تکرار اولوب محض خلقی دعوایه ترغیب اتمک ایچون (۹۷) «او کسار که ملائکه اونلارگ روحلرینی قبض ایدر او حالتده که اونلار اوز نفسلرینه ظلم ایدنلردر» هجرتی ترک ایدوب مشرک لرایله موافقت اتمک ایله ملائکه لر اونلاری مذمت ایدوب «دیدیلر نه یرده ایدگز اونلار دیدیلر بز ضعیف لر ایدوک برگ یوزینده» اهل شرک بز ظلم ایدیر دیلر اونلارگ چو خلقی و قوتی و بزرگ آزلقی و ضعیف لکی جهتنه ملائکه لر اونلاری تکذیب اتمک یولیه «دیدیلر آیا اللهگ یری و سعتلو دگلیدی سیز هجرت ایدیدگز او یرلره» نجه که مکه اهلی هجرت ایتدیلر مدینه «پس اونلارگ قایداجاق یرلری جهنمدر و ییس قایداجاق یردر» بوآیه دلالت ایدیر وجوب هجرته او یردن که شخص اوز دیننی او یرده ساخلا. مقه قادر اولمیه بوآیه نازل اولوبدر او کسلرگ حقنده که مکده اسلامه مشرف اولمشدیلر

جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا (٩٨) إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَتَنَبَّهُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا (٩٩) فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَفْعَلَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا (١٠٠) وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مَرَاغِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (١٠١) وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ أَنْ هَتَمْتُمْ إِلَى الْغَنَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا (١٠٢) وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بَأْسَلِحَتِهِمْ

امام دینیہ ہجرت ائمہ مشدیر (٩٨) مگر ضعیف لر کشیلردن و عورتلردن و اوشاقلاردن کہ قادر اولابلزلر برتدبیرہ و هدایت تاپمازلار یولہ « یعنی تدبیر تاپابلزلر کہ کمری دفع ایدملر ویول تاپابلز کہ ایمانہ داخل اولالرسفیه خادم، عورت، اوشاق و قوجہ اشخاص گیمی بالیکہ یولہ بلد دگلدرلر (٩٩) « امیدوار کہ اللہ بو آدملری عفوایدہ واللہ عفوایدن و باعشایان در (١٠٠) هرکسکہ ہجرت ایدہ اللہ یولندہ « اهل شرکدن قاجق و دیننی حفظ اتمک ایچون اوز وطنندن ال گو توروب گیدہ « یرگ یوزیندہ بیوک توپرق و وسعت روزی تاپارو هرکسکہ ایوبیندن چخا ہجرت ایدن حالده اللہ طرفہ یایغمہ طرفہ صوگرہ اونی اولمک درک ایدہ تحقیق واقع اولوب اونک اجری اللہ و اللہ باغشلیان و رحم ایدندر. زمانیکہ ہجرت آیہ سی نازل اولدی برنفر مسلمانلاردن جذب آدلو مکده آیہ ننگ مضمونندن خبردار اولوب دیدی واللہ من اوکسلردن دگلم کہ استننا اولمش لرہ داخل اولام من قوتلویم ویولیدہ تانیورم اما اوشخص برک ناخوش ایدی اوغلانلارینہ دیدی کہ واللہ من بوکجه مکده اولمیه جگم منی مکدن اخراج ایدون پس اولی تختہ قویوب مکدن اخراج ایتدیلر مدینہ گتورمک ایچون ایلکہ تنعیمہ یتشدی وفات ایتدی و بوآیہ نازل اولدی (١٠١) زمانیکہ سفر ایتدکتر گناہ یوخر سزه کہ نمازی قصر وقصہ ایدسگر « دورت رکعت او نمازلری ایکی رکعت اتمک ایہ سفرده مطاقا قصر واجب در اما جہادده شرط ایله اوصورتده کہ « اگر قورخاسگر کہ کافرلر سیزی آلدادالر « اونلار سیزی آلدادوب نمازہ مشغول اولان وقتده اولدورہ لر « بدرستیکہ کافرلر سیزلہ بیوک دشمنلردر » (١٠٢) زمانیکہ جناب پیغمبر حدیبیہ دعواسندہ مکہ بہ تشریف آپارمق ایستیوردی بوخبر اهل مکہ یہ یتشوب خالد بن ولید ایکی یوز نفر ایله پیغمبرگ مماعتی ایچون گوندر دیلر اونلار داغلارگ تپہ اریلہ گلور دیلر ایلکہ ظہر نمازی اولدی بلال اذان دیوب پیغمبر اصحابیہ نمازہ مشغول اولوب خالد دیدیکہ اگر پیغمبرگ اصحابنہ نماز اوستندہ حملہ ایتسیدیک هرآینہ اونلارا غلبہ ایدردیک اوندن اوتریکہ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَآلَتُهُمْ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْنَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مِيلًا وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ إِذِي مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخَذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا (۱۰۳) فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقَعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا (۱۰۴) وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا

اونلار هرگز نماز لرینی قطع اتمزلر بر قدر بولن ۰ وگره گنه اونلارگ بر نماز وقتاری اولاجک که نمازی گوز لریندن زیاده دوست دوتارلر اونمازی قیلاندا اونلارا حمله ایدر یکه پس جبرئیل نازل اولوب قورخی نمازنی گتوروب پیغمبره تعلیم ایتدی که جهاده و قورخی وقتنده اونوع نماز قیلسونلار «زمانیکه سن اولسن لشکرگ آراسنده اونلردن اوتری نماز جماعت قیلماق ایستدیک» سن اونلره امام اولان حالتده «گرگدر که جماعتگ بر طائفه سی سنله نمازه دورسون واوزلری ایله دعوا یراقلرنی گوتورسونلر زمانیکه سجده ایدوب» اولمچی رکعتی سنله قیلدیلار ایکمچی رکعتی اوزلری قیلوب نمازینی تمام ایتسونلر «پس اولسونلار سزگ قباقرده» سیزی حفظ اتسونلر اوندن سوگره سن ایکمچی رکعتده اوقدر صبر ایت که «گلسونلر اوطائفه که نماز قیامادیلر» وسیز اولمچی دسته ایله نماز قیلان وقتنده سیزی حفظ ایتدیلر «نماز قیلسونلر سنله وگرگدر که اوزلرینی حفظ اتمک اسبابنی اوزلریله گوتورسونلر» وتشهدده اوقدر صبر ایت که اونلر بر رکعتی اوزلری تک قیلوب تشهدده سکا تشسونلر «دوست دوتدی کافرلر کاش سز غافل اولایدگز سلاحلارگزدن و متاعلرگزدن» هامگز بردفمه نماز قیلوب ماللرگزی واسباب اسلحه لرگزی بی صاحب قویماقله «میل ایدر دیلر سیزه بردفمه حمله ایتکه وگناه یوخدر سیزه اگر سیزه اذیت اولایاغشدن یا اینکه ناخوش اولاسگز بوصورتنده اسلحه گزی یره قویه سگز» رخصت وار که یاغش یا ناخوشلق جهتنه اسباب اسلحه آغراولا یره قویوگ والا «اسلحه گزی اوزگزیله گوتورون بدرستیکه الله تعالی مهیا ایدوب کافرلره دردناک اولان عذاب (۱۰۳) زمانیکه نمازدن فارغ اولدگز» اما گنه دعواده سگز «پس ذکر ایدوگ اللهم ایاق اوسته و اوتوران یرده و بوگرگز اوستنده» شاید که ذکر جهته الله سزی غالب ایده دشمنگزه «زمانیکه حاطر جمع لکه یتشهگز» اوز شهرلرگزه و وطن لرگزه یتشمک ایله «پس نماز قیلون» تمام قاعده ایله نجه که جهاده و سفرده قصر قیلور دگز «بدرستیکه نماز مؤمنلره یازیلو بدر معین اولمش قرارله». عار اولسون اوگونه شخصلره که آدلارنی مسلمان قویوب نمازی ترک ایدرلر و حال انکه نماز باره سنده اوقدر تأکید وارد که جهاد وقتنده ده نمازی ترک اتمک الله رخصت و یرمیوب اوندن اوتری مخصوصی آیه گونده روب آیانمازی ترک ایدوب و املتا دینلرک

تَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ كَمَا تَالْمُؤْمِنِينَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا
 (۱۰۵) اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا اَرٰىكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا
 (۱۰۶) وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ اِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (۱۰۷) وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ اللَّهَ هُمْ
 اِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ مِنْهُمْ اَنْ يَخُونَا اَنْيَمًا (۱۰۸) يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُم

سوزلری و دلیل لری ندر؟ (۱۰۴) سست اولمبون» الله و پیغمبره و سیزه دشمن اولان
 «قومی طلب اتمکده» عبارتدر مشرکین مکهدن احد دعواسندن قایدانندن صوگره نجهکه
 ۳مجی سوره ننگ ۱۴۱مجی آیهسنده یازیلدی «اگر سیز انجیرسکز» یرالارگزک زحمتندن
 و سفرک مشقندن «بدرستیکه اولارده انجیورلر نجهکه سز انجیرسکز اما سیز امید
 دوتورسکز اللهدن اوشیشی که اولار امید دوتورلار» سیز امید دوتورسکز اظهار دین
 و ثوابه یتشمکه اما اولارگزک دعواری محض تعصب و دنیا ایچوندن «والله تعالی عالمدر»
 خلقک مصالحنه «وحکیمدر» تدبیرنده (۱۰۵) «بدرستیکه بز نازل ایتدوک سکا قرآنی حقله
 تاینکه حکم ایدمن خلق آراسنده او قرارله که الله تعالی سکا نشان و یروبر اولما خیانت
 ایدنلرگ نفعنه» و اولاردن شری دفع اتمک ایچون خیانتدن بری اولانلریله «دشمن چیلنک
 اتمه» (۱۰۶) و استغفار ایله الله بدرستیکه الله باغشلیان و رعیم ایدندر». بو آیه ننگ شأن نزولنده
 یازیلوبدر که انصاردن مدینهده طعمه بن ابیرق آدلو برکیشی قتاده بن نعمان آدلو بر مسلمانن
 که بدر دعواسنده حاضر اولانلردن ایدی بردانه دعوا گیممی اوغورلادی او گیمم اون
 چوالنگ ایچنده ایدی طعمه همان چوالی دالنه آلوب آپارانده چوالنگ جریفندن
 اون توکولوردی آپاروب زید آدلو بر یهودیه تاپشوردی مال صاحبی خیردار اولوب
 اونگ ایزریله گیدوب زیدگ ایویته یتشده مالنی اویرده تاپدی سؤال وجوابدن صوگره
 زید انکار ایده ییلمیوب اقرار ایتدی که بومالی بکا طعمه و یروبر در طعمه ننگ قومی
 که مسلمان ایدیلر جمع اولوب اوز آرالرینده ببله مصلحت و مشورت ایتدیارکه اگر
 بوایشک اوستی آچیلسه طعمه به گزک حد شرعی یتشه بخشی بودر که بوشیلر یهودی
 النده دوتولمق بهانه سیله بلکه طعمه نی بوبلادن خلاص ایدگ صوگره جمعیت ایلله
 حضرتک خه متنه گلوب احوالاتی عرض ایتدیلر که قتاده ننگ مالی یهودی النده
 تایلوبدر و خواهش ایتدیلر که طعمه ننگ بی آبرو اولماقنه حضرت دخی راضی اولمیه
 و اوجناب گویا یهودی به تنبیه اتمک خیالنده ایدی که بو آیه نازل اولدی (۱۰۷) «سوزلشمه
 اوکسلرک طرفندن که اوز نفسلرینه خیانت ایتدیلر والله دوست دوتور اوکسی که
 چوخ خیانت ایده و گنه کار اولا.

اَذِيبْتُونِ مَا لِيَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا (۱۰۹) هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَنِجَادِلُكُمْ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا (۱۱۰) وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا (۱۱۱) وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبْهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (۱۱۲) وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيضًا فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا (۱۱۳) وَلَوْ أَفْضَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَتَهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضْلُوكَ وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَصِفُونَ (۱۱۴) لَأَخْبِرُنِي كَثِيرٌ مِنْ نَجْوَاهُمْ أَلَمْ يَأْمُرْ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ

حزب

۱۰۸) بنده لردن قور خارلار اللمدن قور خارلار و حال انكه گيجهلر تدبير و حيله كارلق ايندرلر اوسوزلر ايله كه الله راضى دگلدر اوسوزلرى عمله گتورمگه واردر الله تعالى اونلارگ عملنه احاطه ايدن علم جهتنه» هيج شيئي اللمدن فوت اولماز (۱۰۹) «خبردار اولون سيز اى مؤمنلر مجادله ايتدگيز اونلارگ (طمه نك قوملرى) طرفندن دنيا نك زنده كانقنده پس كيم مجادله ايدر اونلارگ طرفندن قيامت گوتنده آيا كيم اونلاره وكيل اولار» و حمايت ايدر اللهم عذابندن (۱۱۰) «وهر كسكه پيس عمل ايده» كه ضررى اوزگيه يتشه او غورلق كيمي «يا اينكه نفسنه ظلم ايده» كه ضررى اوزينه يتشه شراب ايچمك كيمي «صوكره اللمدن باغشلا نمق ايستيه» توبه شرطلرني عمله گتوره «اللمى باغشليان ورحم ايدن تايار (۱۱۱) وهر كسكه گناه كسب ايده بودر بوندن غيرى دگلدر كه اوز نفسنه كسب ايدير» گناهي باشقه كسه گيجمز «والله تعالى بيلن و حكيم در» هر شيئي مصلحت ايله عمله گتورر (۱۱۲) هر كسكه سهوا يا قصد گناه ايده صوكره او گناهي گناهدن برى اولان آدمك اوستنه آنه» نهجه كه طعمه يهودى نك اوستنه آتدى «بتحقق اوز بوينينه گوتوروب بهتان و بيوك كناه» اوز كناهني اوز گه نك اوستنه آتماق و برى ني تهملو اتمك جهتنه كناه اوستندن كناه اتمكدر (۱۱۳) «اگر اللهم سكا فضلى و رحمتى اولميايدى» سكا لازم اولان مطالبى و دشمن حيله سنى بيلدير مكيه «هر آينه قصد ايدردى اونلاردن بر طائفه بوگا كه سنى يولدان كنار ايدلر» هر چند اونلار سنى ايتديلر سنى كناه ايش عمله گتورمكه اما الله سغه توفيق ويردى «وضالته سالا بلملر مگر اوز قسلىرني و سكا ضرر يتوره بلملر بر شيئي» الله سنى ساخليان و سكا كومك ايدن وقوت ويرندر «نازل ايتدى سكا كتاب و حكمت و تعليم ايتدى سكا» اومخفى اموراتي كه نبوتدن سابق «سنا ونى بلموردون و اللهم فضلى سكا يودر» نبوتدن بيوك رحمت يو خدر كه سكا ويريلوب (۱۱۴) «خير

يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ أُوْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (١١٥) وَمَنْ يَشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا (١١٦) إِنْ اللَّهُ لَا يَغْفِرَ إِنْ يَشْرِكْ بِهِ وَيَغْفِرَ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا (١١٧) إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا (١١٨) أَعْنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا (١١٩) وَلَا ضَانَهُمْ وَلَا مِئْتَهُمْ وَلَا مَرْنَهُمْ قَلِيلًا كَانَ أَذْنُ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْنَهُمْ

یوخدر اولارگ کرلین دانشقلارلر چوخنده» نجه که طعمه خصوصنده خلوت دانشیر دیلر «مگراوکسه امرایده صدقه ویرمکه، گوزل ایشه، یا خلق آراسنده اصلاح ویرمکه هرکس بواج امری لری عمله گتوره اللهک رضاسنی اله گتورمکدن اوتری پس تیزلک ایله ویرروگ اوگا یوک اجر (١١٥) هرکسه مشقته سالایمغیری» او نیله دشمنچلیک اتمک سببیه «اولدن صوگره که آشکار اولوب اوگا هدايت» وحق یول «وتابع اولو مؤمنلرگ یولندن غیر یسنه» دین حنفی دن باشقه دینه تابع اولو «اولی ترک ایدروک دوست دوتدیقی شیئه» ضلالت و غیر حقه تابع اولماق دن یا اینکه دنیاده دوست دوتدیقی شیئگ جزاسنی اوگا ویرروک «ویتوروگ اولی جهنمه ونه پس قایداجاق یردر». ایلکه طعمه نک عیبگ اوستی آچیلدی مرتد اولوب مکیه قاجدی چونکه او غورلقی دوست دوتوردی مکده او غورلقه گیدوب بر شخصگ دیوارنگ آلتنی قازانده دیوار اوچوب آلتینده قالوب جهنمه واصل اولدی (١١٦) «بدرستی که خداوند عالم باغشلا ما ز الله شریک ویرمک کناهنی واوندن آشاقه کناهی باغشلا ر اوکسه که ایسترو هرکس که الله شریک قرار ویره بتحقق کمراه اولوب حقدن اوزاق ضلالت ایله (١١٧) مشرک لر عبادت اتمزلر اللهدن غیر یسنه مگر عورتلره» او بترلره که ازلره عورت آدی قویولوبدر هر طائفه نگ بر بتی واریدی اونا عبادت ایدردی و دیر دیلر فلان قبیله نگ انشی سی لات وعزی و منات لفظلری مؤلت اولمه گوره «وعبادت اتمزلر» همان انشی لره عبادت اتمک جهتنه «مگر الله اطاعتندن چخان شیطان» که بت لره عبادت اتمک شیطانگ و سوسه سی و اغواسیله در (١١٨) «الله اونی اوز رحمتندن اوزاق ایتدی و شیطان دخی دیدی که هر آینه من اخذ ایدرم سنگ بنده لرندن معین و مقرر اولمش حصه» یوزده دو قسان دو قوولی اوزمه پیروی ایدرم (١١٩) «وهر آینه اولاری ضلالت سالارم وهر آینه اولاره آرزولر ایلده رم» طول طولانی عمر اتمک، حساب، کتاب، قیامت اولماق گیمی «وامر ایدرم اولاره که هر آینه قطع ایدرلر دورت آیات او حیوانلرگ قولالارنی» زمان جاهلیتده هالنسی دوه بش دفعه دو غوب بشیه جی ذکور اولسیدی او حیوانگ قولاقنی کسوب او حیوانی آزاد

فَلْيَعْرِضْ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا مُبِينًا (۱۲۰) بَعْدَهُمْ
وَيَمْنِيهِمْ وَمَا بَعْدَهُمُ الشَّيْطَانُ الْأَغْرُورُ (۱۲۱) أُولَئِكَ مَا يُؤْمِنُ بِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحْجَا
(۱۲۲) وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا وَنُفِخَ فِي الصُّورِ قَوْلًا (۱۲۳) لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ
مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَى بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا (۱۲۴) وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ
مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْصُرْ بِهِهُ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ قَبْرًا (۱۲۵) وَمَنْ أَحْسَنُ

واوندن فقیر بردار اولماقی حرام حساب ایدر دیلر «وهر آینه امر ایدرم اونلاره که هر آینه
تغییر ویررار اللهک خلقنه» صورت یاصفت جهنمه قولدری آخدا اتمک وداغلامق
یا اینکه اصل وضمی تغییر اتمک کیمی لواط و سحق و باشقه جلالی حرام یا حرامی حلال
اتمک گیمی «وهر کسکه الله تعالی دن غیری شیطانی اوزینه دوست اخذ ایده» الله اطاعت
اتمکی ترک و اونلاره عبادت اتمکی اختیار اتمک ایله «پس بتحقیق زیانکار اولدی آشکار
زیانکار» اصل سرمایه عمرینی و یروب بهشت آلاماق عوضنه جهنم آلوب.

(۱۲۰) یا لان وعده ویرر شیطان اونلاره و آرزو ایتدیرر «اوزون اوزاق آرزولر ایدوب
آخرتی اونودمق، فقردن قور خودوب احسان ویرمه مکه و سوسه ایله «و وعده ویرمز
اونلاره شیطان مگر مغرور اولماقی» و سوسه ایدر که الله کریمدر آخرد توبه ایدرسن
الله رحیمدر باغشلا (۱۲۱) «شیطان تانغ اولانارک یری جهنمدر و اوندن قاجمه هیچ
یرویلر تاپمازلر (۱۲۲) اوکسلر که ایمان گتوردیلر و صالح ایشلر ایتدیلر تیز لیک
ایله اونلاری داخل ایدر لیک اوبهشت لره که اونگ آلتندن نهر لر جاری اولار همیشه
لیک درلر اولنده اللهک وعده سی دوغریدر کیمدر اللهمن دوغری اولان دانشق
جهنمه (۱۲۳) نه سیزگ آرزولر کزله و نه اهل کتابگ آرزولر یله «الله تعالی وعده ویردیکی
ثوابه یتشه بلمز سگز: مسلمانلر اهل کتابه فخر ایدوب دیدیلر بزیم پیغمبرمز سیزگ
پیغمبر گزدن اشرفدر بوجهته بهشته بزاولایز یهودیلر دیدیلر بزیم پیغمبرمز و کتابمز
سیزدن مقدمدر بوجهته بهشته بزسیزدن اولایز بویه رددر اونلاره که آرزو ایله
بهشته گتمک اولماز بلکه «هر کسکه پیس عمل ایده اونگ جزاسنی چکه جک» هم دنیاده
و همی آخرتده «و تاپماز اوزیندن اوتری اللهمن سوابر دوست» که اونی دوست دوتا
«ونه گومک» که غذایی اوندن دفعه ایده (۱۲۴) وهر کسکه صالح عمل عمله گتوره کیشیدن
و عورتدن احواله که مؤمندر پس اونلار داخل اولار لر بهشته و ظلم اولماز لار نقطه قدری
(۱۲۵) کیمدر گوزل دین جهنمه اوکسدن که اخلاصه یوزینی الله طرفته چوگوره او

دِينًا مِّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَأَخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا (۱۲۶) وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا (۱۲۷) وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ لِلَّهِ يَفْتَدِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا بَدَلُكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي بَيْتِ الْمُنَازَعَاتِ لَأَتَوَّنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّهُ كَانَ

حالده که احسان ایدندر و تابع اولای ابراهیم ملتته یاکا اولان حالده «یا اینکه باطلدن حقه میل ایدن حالده و ملت ابراهیم الله یاتنده اوگونه پسنداولونمش درکه «الله تعالی ابراهیم می اوزینه دوست خذ ایدو بدر» الله تعالی ایلکه ایستدی ابراهیمه دوستلیک بشارتی گونده ره ملک الموت امر الهی ایله جوان گوگچک اوغلان صورتده اگنده ایکی دست آغ لباس باشندن سو تو گولن حالتده جناب ابراهیم ک ایوبینه گلوب حضرت ایوبینه داخل اولان وقت ملک الموت چوله چغندی اونی استقبال اتمکه جناب ابراهیم غیر تلو آدهیدی هرکه ایودن چغیدی قابونی باغلیوب گلیدینی اوزیله آپاروردی قایدانده آچاردی ابراهیم همان شخصی گوردیکه اونگ ایوبندن چخور غیرت ال ویردی جناب ابراهیم بیوردی یاعبدالله سنی منم ایوبیمه یم داخل ایتدی دیدی ایوگ صاحبی ابراهیم دیدی ایوگ صاحبی مبدن اولیدراذن ویرمه دی گوروم سن کیمن دیدی منم ملک الموت ابراهیم قور خوب خبر آلدی آیامنم روحیمی قبض اتمکه گلوبسن دیدینه و لکن سنا بشارت ویرمه که الله تعالی سنی اوزینه خلیل ایتدی حدیث دیکرده وارد اولوبکه الله تعالی ابراهیمی اوزینه عبد ایتدی نبوت دن سابق ونبی ایتدی رسول اولماقدن سابق و رسول اخذ ایتدی خلیل ایدندن سابق و خلیل اخذ ایتدی امام اخذ ایدندن سابق (۱۲۶) «الله ایچوندن او مخلوقانکه گوگاردده و یرده وار الله تعالی جمیع شیئله احاطه ایدن در (۱۲۷) سندن فتوی خبر آلا رلار عورتلرگ میرائی باره سسندنه دیکن الله بیان ایدر سیزه اونلارگ حقنده اولان حکمی و بیان ایدر سیزه او حکملری که اوخونار سیزه قرآندن او عورتلرگ یتیم لری خصوصنده که ویرمز سکر انلاره او میرا نیکه اونلاره واجب اولوب» چونکه زمان جاهلیت ده صغیره و عورته ارث ویرمز دیلر بوسبیه که جهاده گتمینک ارث آپارمقی قبیح در ارثی او آدم آپار سونکه جهاده گیدوب اوندن نفع عاید اولا و هابیله اگر برکسک یاننده جمال و مال صاحبی یتیم قیز اولسیدی او قیزی مهرالمثلدن آز نکاح ایدردی لرا گر مال سیز جمال سیز اولسیدی هرگز نکاح اتمزدیلر بوجهته الله تعالی مذمت ایتدی اونلاری که سیز ویرمز سکر عورتلرگ ارثی «واعراض ایدر سکر اوندن که اونلاری ایه ویرزه سکر» نه اوز گز ترویج ایدر سکر و نه مالنی اوزینه ویرمز سکر که زوج اختیار اتسونلر و بوجهته اونلاری هیچ کس ترویج اتمور بوبهانه ایله گوز لیور

بِعَلِيمًا (۱۲۸) وَإِنَّ امْرَأَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا ثَمُوزًا وَاعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَصْلَحَا
 بَيْنَهُمَا صِلَا حَا وَاصْلَحْ خَيْرًا وَاحْضَرْتَ الْإِنْفُسَ الشَّحَّ وَإِنْ أَحْسَنُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ كَانَ بَيْنَهُمَا خَيْرٌ
 (۱۲۹) وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمْلِكُوا كُلَّ الْمَلِيقِ فَتَدْرِوْهَا كَلِمَةً
 وَإِنْ تَصْلَحُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا (۱۳۰) وَإِنْ يَتَفَرَّقَا فَيُغْنِ اللَّهُ كَلَامَهُنَّ سَمْعُهُ وَكَانَ اللَّهُ

سگزرکه اونلار وفات اید و ماللری سیزه قالا یا اینکه معنی ییله اولاسکه اونلارک ماللرنی
 ویرمورسگزر بوجهته که اویتیملری اوزگزکاح اید سگزر بوقرارله الله تعالی بیان ایدیر
 سیزه «صغیر اوشاقلارک ضعیف لری باره سمند» که اونلارک حقلرنی ویره سگزر
 کبیر اولان وقتده و بیان ایدیر سیزه که «یتیم لر ایله عدالتله رفتار اید سگزر» اونلارک
 نفس لر بند و ماللرینده «وهر نه که یخشی لیک اید سگزر بدرستی که الله تعالی اولی ییلندر»
 ایتدگنر یخشی لق مقابلنده اجر آلا رسگزر (۱۲۸) «واگر عورت قورخارینگ ناشیزه اولماقندن»
 ناشیزه عبارتدر ارله عورت بربرنگ واجب حقنی ویره مکن «مثلا عورت گوره که زوجی
 اونگ صحبتندن کنار اولور یا فقه سنی ویرمور یا اونگا اذیت ایدیر» بصورتده اونلره
 کناه یوخدر که اوزلری بربریله صلح ایدوب باریشهار» زوجه مهرنگ بعضی سنی ارینه
 باغندلمیه یا بعضی حقلرنی ارنندن گوتوره «صلح اتمک یخشی در» طلاقله بربرندن
 آیریماقندن ویا بربری ایله دشمن چیلک اتمکدن «وجمله ففساره بخیل لیک حاضر در»
 ابدآ آیریماز: عورت راضی اولماز وحقندن سخاوت ایدوب کچمز که آری ایدله انشمیه
 وحقنی ویرمیه وکشیده راضی اولماز که عورتی اوندن اعراض اید ویا اینکه عورتنه
 محبنی اولمیان وقتده اونگ حقلرنی جان دلیله ادا اید «واگر سیز کشیلر عوتلره
 یخشی لق اید سگزر واللهمدن قورخاسگزر» عورتلره ظلم اتمیه سگزر «پس بدرستی که
 الله خبر دارد در روشنیته که عمل ایدیر سگزر (۱۲۹) و سیز هرگز باچارماز سگزر
 که عدالت اید سگزر عورتلرک آراسنده» قبالاً اونلاری برقرارله دوست دوتاسگزر «هرچند
 که طمع اید سگزر عدالت اتمکه پس میل ایتمیوگ تمام میل ایله» بریسه ایله میل اید سگزر که
 دخی سیزده میل قالمیه او بریسنندن اوتری «واونی ترک اید سگزر گوگدن آسلمیش کیمی»
 کنایه در اوندن که اولی غیر معلوم حالنده ساخیلسگزر ارسز عورت کیمی «پس اگر اصلاح
 اولاسگزر وگله جک بدبخت لیک دن قورخاسگزر» یا عرفه مطابق ساخیلون یا اینکه طلاقنه آزاد
 ایدون «بدرستی که الله تعالی باغشلیان ورحم ایدندر (۱۳۰) اگر بربرندن آیریلار» صلح
 ایله سازش عمله کلمیه ولابدأ منجر اولاطلاقه اوصورتده دخی واهمه اتمیون فقیر قالمقندن
 «الله تعالی غنی ایدر هر ایکسنی اوز وسعتی اید الله وسعت روزی ویرن و حکمت ایله رفتار

وَأَسْأَلُكُمْ فِيهَا (۱۳۱) وَلِلَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَقُدُوسٌ ذُو الْعَرْشِ أَوَّلُ الْكِتَابِ مَنْ
 قَبْلَكُمْ وَأَيُّكُمْ أَنْتُمْ وَاللَّهُ وَافٍ بِالْعَهْدِ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ كَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا
 (۱۳۲) وَلِلَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا (۱۳۳) إِنْ يَشَاءِ يُذْهِبْكُمْ بِهَا النَّاسَ
 وَيَأْتِ بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا (۱۳۴) مَنْ كَانَ يَرْبِدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابٌ
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا (۱۳۵) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَقْوَامًا يَتَّقُونَ بِالْقِسْطِ
 شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا

ایندرد (۱۳۱) الله تعالى ایچوندر او مخلوق که گوکلرده و برده وار و هاموسگ روزی سی
 اللمدن یتشور «بتحقیق وصیت ایتدیگ او کسلره که کتاب و یریمشدی سیزدن سابق»
 یهودی لر و نصرانی لر دن «وسیزه ده وصیت ایتدیگ که اللمدن «ورخون» بو آیه ده الله جمع ایدوب
 جمیع مخلوقاتی اولین و آخرین دن بر خاصیت که عبارت در تقوی دن و لفظ تقوی دارادر جمیع یخشی
 عمل لراتمکه و قبیح عمل لر دن اجتناب ایتمکه «واکر کافر اولاسکز» تقوی لی ترک ایتکمیله
 «پس الله ایچوندر او مخلوقات که کوکلرده در و او مخلوقات که یرده در و الله تعالی
 بی احتیاج در» خلقک اوزندن و عبادتندن «و برکزیده در» خواه او گاحمد اولوسون خواه
 اولونماسون (۱۳۲) الله ایچوندر او مخلوق که کوکلرده و برده وار کفایت ایدر اللهم
 وکیل لیکی «تکرار اولماق تاکید در او گاکه هیچکس اللهم اختیار نندن چخابلمز (۱۳۳) «اگر
 الله تعالی ایستیه سیزی فانی ایدر ای جماعت و کتور باشقه طائفه لر و الله تعالی سزی یوخ
 ایدوب او بریسی کتور مکه قادر در (۱۳۴) هر تسکه ایستیه دنیا ثوابی «جهاد ایده آنجق غنیمت
 ایچون بو آرز ثوابدر «والله یالنده واردر دنیا و آخرت ثوابی» هر ایکسنی طلب ایدوگ
 الله دن نه اینکه آلیجاغنی که عبارت در دنیادن «والله تعالی ایشیدن و ییلندر (۱۳۵) ای ایمان
 کتور نلر عدالتی چوخ عمله کتورن اولون محض اللهم اوتری» شهادت ایدون نه اینکه
 طمع دن اوتری «هر چند که شهادتی اوز نفسگزر ضررینه یا آنا گزرگ و قوملرگزر ضرر نه
 ایده سگر» اکر ضرر نه شهادت ایتدکگر شخصلر «فقیر یادولتلو اولالار» کنه ده دوغری شهادت
 ایدون دولتویه احترام یا فقیر و رحم جهتنه یا لان شهادت اتمیون بوسبیه که «الله اولنره اولی در»
 و یاخوندر اولنره یاخشی لقی ایتمکه نه اینکه سیز الله اوزی اولنره رحم ایدر «و تابع اولمیون
 نفسگزر خواهشنه که حق دن دونه سگر و اکر سوزگزی دکشدره سگر یا اینکه شهادت دن یوز
 دونه ره سگر پس بتحقیق الله خبر داردر سیز ایتدکگر عمله» عملگره مطابق سیزه جزا
 و یره جکدر (۱۳۶) «ای او کسلره که ایمان کتور و سگر اللهم» ظاهر ده دلیل ایله، قلب ایله دخی
 ایمان کتور و گ اللهم و اونگ پیغمبرینه و او کتابه که الله نازل ایدر اوز پیغمبرینه و او

تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ اِنْ تَعَدَلُوا وَاِنْ تَلَوْا وَتَعَرَّضُوا فَانِّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا (۱۳۶) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ مَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
 وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا (۱۳۷) اِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا
 ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اَزْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُفْضِرْ لَهُمْ وَلَا يَدِيَهُمْ سَبِيلًا (۱۳۸) بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ
 لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (۱۳۹) الَّذِينَ تَخَذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْنِئذِينَ عَنْدَهُمُ
 الْعِزَّةُ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا (۱۴۰) وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ
 بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ اَللَّهُمَّ اِذَا مَثَلَهُمْ اِنَّ اللَّهَ جَامِعُ
 الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا (۱۴۱) الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْحٌ مِنَ اللَّهِ

کتابه نازل ایدیدر بوندن سابق» توریة وزبور وانجیل و غیره کیمی «وهر کسکه کافر
 اولالله واونگ ملائکه لرینه و کتابلارله و پیغمبرلرینه و قیامت کولنه پس بتحقیق کمراه
 اولوب در اوزاق کمراه لك» اوقدر اوزا قدر که دوباره حقه قایتمز
 (۱۳۷) «بدرستیکه اوسلر که ایمان گتوردیلر» یهودیلر کیمی ایمان گتوردیلر موسی یه
 و منافق کیمی ایمان گتوردیلر پیغمبره «صوگره کافر اولدیلر» کوساله پرست لیک ایلله
 «صوره گنه ایمان گتوردیلر» کوساله پرست لکدن قایتماق ایلله «صوگره گنه کافر اولدیلر
 عیسی یه «صوگره کفرلرینی آرتوردیلر» محمد صه یالینکه آیه عمومنده قالوب ایکی دفعه
 ایمان گتوروب ایکی دفعه کافر اولانلاره شاملدر «اولماز که الله تعالی اولناری باغشایا
 ونه اولناری هدایت ایده بهشت یولنه» اولنارگ بصیرت لری کوردر حق گورمز لره
 هدایت تاپالار (۱۳۸) «بشارت ویر منافق لره که اولنار ایچون دردناک عذاب وار»
 (۱۳۹) اوسلر که کافر لری اوز لرینه دوستلر اخذ ایدر لر نه اینکه مؤمنلری آیا ایستیور لر
 که اولنارگ یاننده عزیز اولالر» اولناری دوست دو تمقله «پس بدرستیکه عزت هاموسی
 الله ایچوندر» هیچکس عزیز و غلبه ایدن اولماز مگر اللهک ایستمکیله (۱۴۰) «و حال انکه
 الله نازل ایددر قرآنده بونی که زمانیکه ایشتنیگر که اللهک آیه لرینه تکفیر اولونور
 واستهزا اولونور پس اولنارله اوتور میوب» او کیفیتی گورن کیمی دورون گیدون «تالینکه
 شروع ایده لر اوندن غیری صحبتبه» اگر دور میوب اولنارله اوتوراسگر «بدرستیکه
 سیز اوز مالده اولنارگ مثلی سگر» کفر واستهزاده «حق یقئده الله تعالی جمع ایدندر
 منافق لری» که پیغمبرگ یاننده اظهار ایمان ایدوب کافرله اوتوروب قرآنه استهزا اولماقی
 ایشیدیر لر «وکافر لری» که قرآنی استهزا ایدیر لر «جهنمده هاموسنی بر یرده

قَالُوا لِمَ لَنَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كُنَّا لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا لِمَ لَنَسْجُودَ عَلَيْكُمْ وَنَعْبُدُكُمْ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (۱۴۲) إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا (۱۴۳) مَذْذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ ۚ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا (۱۴۴) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخَذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَرْيَاؤُنَ أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مِمَّنَا (۱۴۵) إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَهُمْ صَبْرًا (۱۴۶) إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْحَابُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(۱۴۱) منافقردن او کس لکه منتظر در که سیزه بر شیئی یتشه پس اگر سیزه الله طرفندن فتح یتشه دیرلر آیا بزده سزله دکل ایدوک « غنیمتدن بزده و یروک » و اگر کافرلر ایچون بر حصه اولا « دعواده نصرت تا بقاقدن » دیرلر کافرلره آیا غلبه اتمه دیک سیزه ومنع اتمه دیک سیزدن مؤمنلری « سیزی اولارلرگ گوزلرینه قوت لو ایدوب اولارلری سیزدن قورخودوب و اولارلری سیزدن قایتاردوق که سیزی اولدورمدیلر پس بزى شریک ایدوک او غنیمت لره که مسلمانلاردن ایدوب سگز بو آیه شریفه ده مسلمانلارگ نصرتی فتح و کفارگ نصرتی نصیب آدلانوب زیرا که نصیب عبارتدر دنیا امرندن که تیز زائل اولاندر « پس الله حکم ایدر سیزگ آرا غزده قیامت گوئنده والله تعالی یول ویرمز کافرلره مؤمنلرگ ضررله « قوه جهتنه کافرلر غلبه ایتسه لرده حجت جهتنه غالب اولا بلمز لره (۱۴۲) « بدرستی که منافق لره حیلله ایدیرلر الله ده اولارلر حیلله ایدر (سورة بقره ده ذکر اولدی) وزمانیکه نمازه قالدی خا لار کسالت ایله دورارلر و اوزلرینی خلقه گوسترلر » که بز نماز قیلوروق (ریا ایله نماز قیلارلر) « و ذکر اتمزلر الهمی مکرآز » اگر گوره لر که اولارلری گورن اولاجاق آنجق اونده نماز قیلارلار (۱۴۳) « متردد و حیران درلر کفرله ایمان آراسنده « نه بولارلرگ طرفته نه اولارلرگ » نه بالکلیه مسلمانلار طرفته در نه کافرلر طرفته مؤمنلر کیمی ایمانلرنی ظاهر ایدرلر و لکن قلب لرنده ایمان یوخدر و قلب لرنده کفری ساخلارلار و ظاهر اتمزلر نجه که کافرلر ظاهر ایدرلر « و هر کسی که الله ضالته سالا پس تا پماز سن اونگ ایچون یول » که حقه گیدوب یتشه (۱۴۴) ای او کس لکه ایمان گتور و سگز اخذ اتمیوگ کافرلری دوست لر مؤمنلردن غیرى آیا ایستبور سگز که اللهک سیزه آشکارا تسلطی و محکم دلیلی اولا » سیزگ منافق اولما غزده اولارلریله دوست اولماق سببیلله یا اینکه الله تعالی نگ سیزه عذاب اتمکه ذیلی اولا اولارلری دوست دو تماق جهتنه (۱۴۵) « بدرستی که منافق لره جهنمگ اشک آشاقه دره که سنده در » بهشتگ نچه درجه سی اولان کیمی جهنمگ ده نچه در که سی وار بهشتگ درجه لری بر برنگ

جزو
۶

وَأَعْتَصِمُوا بِاللَّهِ إِخْلَاصًا لَهُمْ لَعَلَّكُمْ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا
 (۱۴۷) مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِكُمْ بَعْدَ أَنْ شَكَرْتُمْ وَأَمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا (۱۴۸) لَا يَحِبُّ اللَّهُ
 الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ الْأَمْنِ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا (۱۴۹) إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا مَخْفُوءًا وَتَعْفُوا عَنْ
 سَوْءِ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا (۱۵۰) إِنْ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ يُؤْمِنُونَ أَنْ يَكْفُرُوا
 بَيْنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيَقُولُونَ نَحْنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيَدْعُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا
 (۱۵۱) أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَتَّىٰ رَاعَتْهُنَّ أَنْفُسُكُمْ أَفَإِنَّكُمْ لَعَبِيدٌ لِلْكَافِرِينَ عَذَابُهُمْ شَدِيدًا (۱۵۲) وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ

اوستنددر اماجهنمگ درکه لری بربرنگ آتنددر «تايمزن سن اولار ايچون گومک» که اولاری جهنمدن خارج ايد (۱۴۶) مگر اوکسار که توبه ايتديلر «نفاقدن «واصلاح ايتديلر حاللرنی وچنک اوردیلر الله دينينه وخالص ايتديلر دينلرنی اللهدين اوتری پس اولار مؤمنار اياه درلر» هم بودنياده همی آخرتده «وترليك ايله الله ويرر مؤمناره بيولاچر ومزد (۱۴۷) نه نفع ايدر الله سيزه عذاب اتمکه اگر شکر ايدم شکر وایمان گتوره سکر» آياسيزه غيظ اتمکه گوره قلبی آرام دوتار يا برضرری دفعه ويانفعی جلب ايدر الله تعالى بوللردن اوجادر «وواردر الله شاگر» يعنی آز عبادتی قبول وچوخاچر عطايدس وشکرگزى «ييلن. (۱۴۸) الله تعالى دوست دوتمز اوجادن پيسلکی ديمگی مگر اينکه ظلم اولمش اولا» يعنی هرکس برکسه پيسلک اتسه الله دوست دوتماز پيسلک اولمش آدم اوپيسلکی مخفی ساخلا ميوب باشقه کساره اولی سويليه مگر که مظلوم اولاو صورتده ظلمی اوزيندن دفع اتمک ايچون دانشماقک زيانی يوخدر «الله تعالى ايشدندر ويانددر» دانشماقک دانشقنی واولک يالان ودوغريلقنی (۱۴۹) «اگر يخشی عملی آشکارا ايدم سکر يا مخفی عمله گتوره سکر يا اينکه پيسلکی عفو ايدم سکر» انتقامه قادر اولماقله «بدرستیکه الله تعالى باغشليان وقادر در» کمال قدرتيه عفو ايدر وانتقام آماز بوايه مکارم اخلاقده کفايت ايدن موعظه در (۱۵۰) «اوکسار که کافر اولورلار الله واولک پيغمبرلرينه وایستيورلر که آيريلق سالار الله واولک پيغمبرلری آراسنده» الله ايمان گتورورلر اما پيغمبرلرينه کافر اولورلار «وديوورلر که بزايما ن گتوريريك بعضی سنه وبعضی سنه کافر اولوروق» يهودی لرگیمی موسی يه ايمان گتوردیلر اما عیسی ومحمد ۴ ايمان گتورمديلر «وايستيورلر که بولک آراسنده» گفرله ايمان آراسنده «يول اخذ ايدملر (۱۵۱) اولار کافر درلر حقيقهده وزمهيا ايتديک کافرله دردناک عذاب (۱۵۲) واکسار که ايمان گتوردیلر الله واولک پيغمبرلرينه وفرق قويما ديلاز پيغمبرلرگ بريننگ آراسنده» بلکه هاموسنه ايمان گتوردیلر «اولاره تيزليک ايله ويرروک اجر ومزدلرنی

وَرَسُولِهِ لَمْ يَفِرْقُوا مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا
 (۱۵۳) يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنْزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْأَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ
 فَقَالُوا إِنَّ اللَّهَ جَهْرَةٌ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ أَخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْيَسَنَاتُ ففَعَفُونَا
 عَنْ ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا (۱۵۴) وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ
 سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا (۱۵۵) فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرِهِمْ
 بآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا
 (۱۵۶) وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا (۱۵۷) وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ

والله تعالى باغشلیاندر» اونلارگ گچمش کناهلارنی «ورحم ایدندر (۱۵۳) سؤل ایدر سندن اهل
 کتاب بونیکه سن سن اونلاره گوگدن کتاب نازل ایتدیره سن» کعب بن اشرف یهودی بر
 جماعتله حضرته عرض ایتدیکه اگر دوغری پیغمبر سن ایسه گوگدن سکا کتاب نازل
 اولسون که بزاونی گورک نه که موسی به نازل اولدی الله تعالی بیورور یا پیغمبر بو
 سوز سگابیوک و شدید اولماسون «بتحقیق سؤل ایلدیلر موسیدن بوندن بیوگنی پس
 دیدیلر اللهی بزه آشکارا گوستر پس اخذ ایتدی اونلاری ایلدیریم اونلارگ ظلمی
 سببيله» محال شیئی طلب اتمک ايله بوگاده کفایت اتمیوب «صوگره گوسالیه عبادت ایتدیلر
 اوندن صوگره که اونلاره معجزه لر گلمشدی پس عفو ایتدیک بوندن» وسیع رحمت مزایله
 «وویردیک موسی به بیوک تسلط (۱۵۴) و کوتوردوک اونلارگ اوستنه طور داغنی
 اونلارگ عهدی سببی ايله» تائیکه داغ اونلارگ اوستنه دوشوب اولدوره «و دیدوک
 اونلاره» موسی نگ دینه «داخل اولوب عبادت چادرنگ قاپوسنه سجده ایدن حالده»
 بو قابودن سجده ایدن حالده کناهلار یگزگ توگولمگنی آرزو ایدوب گچون دیدوک اما
 اونلار بوسوزگ (حطه) عوضنه حنطه دیدیلر که قرمز ی بوغدادر «دیدوک اونلاره شنبه گونی
 حددن تجاوز انمیوگ» اوشیئه که سیزه حرام اولوب بالق صید اتمکدن «و آلدیق اونلاردن
 محکم عهد» بومذ کوراته (۱۵۵) پس اونلار اوز عهدلرنی سن دیرمه واللهک آبت لرینه
 و دلیل لرینه کافر اولماقلار نه گوره و پیغمبر لرنی ناحق یره اولدورمک لرینه و بیزیم قبلریمز
 علمگ قابلاری در دیمک لرینه یا بیزیم قبلمزده پرده وار سزگ سوز گزی ییلموریک دیمکه
 گوره بولارگ علم ادعا اتمکری خلا قدر «بلکه الله تعالی مهر لیو بدر اونلارگ قبلر لرنی
 اونلارگ کفری جهننه ایمان گتورمز لر مگر آز طائفه لری» بو آیه نگ جوابی حرمانا گله جک
 ۱۶۰ مجی آیه ده (۱۵۶) و اونلارگ کفری و عیسی به و مریمه بیوک بهتان دیمک لری

مَرِيَمَ رَسُوْلَ اللهِ وَمَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلْبُوْهُ وَلٰكِنْ شَبِّهَ لَهُمْ ۚ وَانَ الَّذِيْنَ اَخْتَلَفُوْا فِيْهِ فَاَنبِئْهُمْ مَّا لَهُمْ مِنْ عِلْمٍ
اِلَّا اَتْبَاعُ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوْهُ يَقِيْنًا (۱۵۸) بَلْ رَفَعَهُ اللهُ اِلَيْهِ وَكَانَ اللهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا (۱۵۹) وَانْ مِنْ

سببته» که اونی زنا به نسبت ویردیلر و دیدیلر یوسف نجاریله زنا ایدوب و عیسی
اوندن عمله گلوب (۱۵۷) و اونلار دیمک جهته که بزاولدوردک عیسی بن مریمی که
اللمک ییغمبری در و اونی اولدورمدیلر و داره چکمدیلر بلکه اونلاره مشتبه اولدی»
القصة وقتیکه یهودیلردن برجماعت عیسی^۴مه و آسانسه سبا ایتدیلر و اوندن قدر
معجزه گوردیلر سه انکار و اتفاق ایتدیلر عیسی نی اولدورمکه الله تعالی بو خبردن حضرتی
خبردار و اونی گوگه چیخارمقی اوگایا ایدردی عیسی^۴ اصحابنه دیدیکه هانسگر راضی
اولور سئز که منم شکمه داخل اولوب داره چکیلر و قتلدن صوگره بهشته داخل اولار آرا لردن
بری اوگا راضی اولوب حقتعالی اونی عیسی به شبیه صورته دونده روب یهودیلر اونی
عیسی کمان ایدوب داره چکدیلر اما توار یخده نقل اولان بودر که عیسی^۴ اصحابنه دیدیکه
سیزدن برتر دنیا مالندن اوتری منی اولدورمکه قصدا یده چکدر حوارین انکار ایتدیلر
آخرده طهطیانوس یا یهودا آدلوسی یهودی لرگ یالنه گلوب دیدیکه بگاله ویر سئز که من
عیسی نی سیزه نشان و پروم یهودیلر اونی اوتوز پارچه گوموشه راضی ایدوب یهودا
دیدیکه سیز منم دالمجه گلوب من هر کسک النندن دوتوب مصافحه ایتسم و یوزندن او پس
بیلون که او عیسی در او موافق حضرتک یالنه گلوب النندن دوتوب و یوزندن او پوب
اونشانه یهودی ار اوجنابی دوتماق ایستینده الله تعالی عیسی نی گوگه چکوب یهودیلر
او منافقی عیسی صورتنده گوروب اونی دوتوب داره چکنده اصرار ایتدیکه
عیسی دگام من طهطیانوس (یا یهودا) سیزگ یولداشئزم قبول اتمیوب دیدیلر سن
عیسی سن بو حیلله ایله بزیم الیمزدن قورتولوب قاچماق ایستیور سن
» و بدرستیکه او کسلر که اختلاف ایتدیلر عیسی ننگ حقه ده هر آینه شک ده درلر عیسی دن
بعضی سی دیدی عیسی یا لانچی ایدی اونی حق یره اولدوردوگ بعضی سی دیدی اگر
بز اولدوردیکمز عیسی ایدی پس هانی بزیم یولداشمز بعضی سی دیدی یوزی عیسی ننگ
یه زیدی اما بدنی بزیم یولداشمزگ بدنی ایدی مؤمنلر دیدیلر که عیسی نی الله تعالی
گوگه آپاردی » یوخدر اونلار ایچون یقین مگر گمانه وظنه تابع اولماق و اولی یقینا
اولدورمدیلر (۱۵۸) بلکه الله تعالی اونی اوجالدوب گوتوردی اوز طرفنه » نه اولی
اولدورمکه قادر اولدیلر و نه عذاب انمکه » والله تعالی غلبه ایدلدر » هیچکس الله غالب
اولا بلمز » و حکیمدر » جمیع امرلری مطابق حکمندر (۱۵۹) » یوخدر اهل کتابدن
براحد مگر اینکه هر آینه ایمان گتورر عیسی به اولندن قبات » هر چند روحی آغزندن

أَهْلَ الْكِتَابِ الْإِلَهِ مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَوْقَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا (١٦٠) فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أَهْلَتْ لَهُمْ وَبَدَّاهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا (١٦١) وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلَهُمْ آمَوَالُ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (١٦٢) لَكِنَّ الرَّاكِبِينَ فِي الْعَالَمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ مِنْ قِبَلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا (١٦٣) إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ

بِالْبَيْتِ
وَمَا أُنْزِلَ

چیخان وقتده اولار «وقیامت گوندده اولارلا شاهد اولار» اولارلرک خلاف دانشمقنه ونصرانیلرک خلاف ادعالرینه که عیسی اللہک اوغلیدر. قمی ره شهر بن جوشب دن روایت ایدرکه حجاج بکا دیدی قرآندہ برآیه وار منی شکه سالوب من دیدیم هانسی آیه در همین آیه نی اوخودی و دیدی آند اولسون اللہ من چوخ یهودی ونصرانی اولدور مشم گورمه مشم عیسی لک نبوتنه اقرار ایدہ حتی دوداقنه حرک ویرمک ایله دیدیم اللہ امیری اصلاح ایتسون آیه لک معنی سی ایله دگلدرکه سن تاویل ایدیر سن حجاج دیدی بس نطورددر دیدیم قیامتدن سابق عیسی یریوزینه نازل اولار هیچکس قالماز یهودی ونصرانی دن مگر آنکه ایمان گتورر لر عیسی یه اونلک وفاتندن سابق ومهدی قائمک دالسنده نماز قیلار حجاج دیدی وای اولسون سنه بوتاولی کیمدن اخذ ایدوسن دیدیم بکا حدیث ایتدی محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب حجاج دیدی بوسوزی صاف چشمه دن اخذ ایدوسن (١٦٠) یوخاری آیه لردہ ذکر اولان «ظلم سببیلہ که یهودی لردن عمله گلدی حرام ایتدیک اولارلا پاک اولان شیئلری که اولارلا حلال اولمشدی» اولارلا حرام اولان شیئلر ٦ مجی سورہ لک ١٤٨ مجی آیه سنده مرقومدر «واولارلر چوخ مانع اولماق جهتنه اللہک یولندن (١٦١) واولارلر با آلمق جهتنه و حال آنکه اوندن نهی اولونوبلار واولارلر یمنک سببیلہ خلقک مال لر نی باطل نوعله «وحرام اولان وجهلرایله «ومہیا ایتدیک کافر اولانلار» نه ایتکه توبہ ایدوب ایمان گتورنلر «در دناک عذاب» (١٦٢) «اما اولارلر دن علمده معکم اولانلار وموسی یه ایمان گتورنلر ایمان گتورر لر او قرآنہ که سکا نازل اولوبدر و او کتابلرہ که نازل اولوبدر سندن سابق وایمان گتورر لر نماز قیلانلار» یعنی انبیایہ یا آنکه من مدح ایدیرم نماز قیلانلاری «وزکوتی ویرنلری وایمان گتورنلر در اللہ وقیامت گوته اولارلا تیزلیک ویرروگ بیوک اجر ومزد» اولارلرک ایمانی جهتنه. (١٦٣) بدرستی که بز وحی ایتدیک سکا نجه که وحی ایتدیک نوحه واولدان صوگره اولان پیغمبرلرہ وبز وحی ایتدیک ابراہیمه واسماعیلہ واسحاقہ و یعقوبہ واونلک

وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَاتَّبَعُوا مَا كُنَّا نُوحِي إِلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرَسُولًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ وَكَلامَ اللَّهِ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا (۱۶۵) رَسَاف مَبْشَرِينَ وَمَنْذَرِينَ لَلْآلِئِ لِيَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (۱۶۶) لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا (۱۶۷) اِنِّ الذِّئِن كَفَرُوا وَصَدَّاعِن سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ ضَلُّوا (۱۶۸) اِنِّ الذِّئِن كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا (۱۶۹) الْاَطْرَبِقِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا (۱۷۰) يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرِّسُولُ

اولادنه وعيسى به وايوبه ويونسه وهارونه وسليمانه و ويرديك زبوري داوده.
 (۱۶۴) وبعض پيغمبرلر گوندرديك كه اونلاري سڭا قتل ايتديك بوندن سابق وبعض پيغمبرلر گوندرديك كه سڭا دبمه مشوك والله تعالى دانشديردى موسى نى برنوع دانشديرمق» واسطه سيزكه هيچكسك حقنده عمله گلميوب (۱۶۵) اونلاري گوندردوك رسوللر مزده ويرنلر وقورخودا نلاردر» بهشت و جهنم ايله «تائينكه خلق ايچون اللهيه دليل واحتجاج يري اولميه پيغمبرلردن صوگره» ديميلهركه الهى اكر بزه پيغمبر گوندرسيدون اوڭا ايمان گتوررديك و بلمديكمزى اولدن تعليم آلارديق «والله عزيز وحكيمدر (۱۶۶) اما الله شهادت ايدير او قرآنكه سڭا نازل اولوبدر» چونكه پيغمبر بيوراندكه بڭا وحى نازل اولوب كفار ديديلر شاهدك كيمدر الله بيورور من شاهدكم كه «الله نازل ايدوب قرآنى اوز بلمگنه مطابق» كه سن اهلسن نبوته يازمانك احوالنه مطابقدر «وملائكه لرده شهادت ايديرلر وكفايت ايدر اللهك شهادت اتمكى (۱۶۷) «او كسلر كه كافر اولديلر وباشقه كسلريده منع ايتديلر اللهك يولندن بتحقيق كمراه اولديلار اوزاق كمراهلق» هم اوزلرى ضالته دوشديلر وهمى اوزگه نى ضالته سالديلار (۱۶۸) «او كسلر كه كافر اولديلار وظلم ايتديلر اولمازكه الله اونلاري باغشليه ونه اونلاري هدايت ايده دوز يوله (۱۶۹) مگر جهنم يولنه كه هميشه ليك درلر اونده و اونلاري هميشه ليك جهنمده اتمك الله آساندر (۱۷۰) اى آدملر بدرستيكه گلدى سيزه بو پيغمبر حظه الله طرفندن پس ايمان گتورون كه سيزه يخشى اولسون اكر كافر اولسا كتر پس الله ايچوندر او مخلوقاتكه گوگلرده ويرده در» سيزك ايمانكتره محتاج دكلدر «والله تعالى عالم وحكيمدر» (۱۷۱) «اى اهل كتاب (غلو) جلدنن يوخارى چخميوڭ اوز دينگزده» يهوديلر غلو ايدوب ديديلر عيسى ولدالنزادر

بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَمَّا خَيْرَ لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (۱۷۱) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ الْإِلَاحَ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَأَمْتُهُ الْقِيَمَةُ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَأَمَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً إِنَّهُمْ خَيْرُ لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ الْوَاحِدُ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا (۱۷۲) لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمُ إِلَيْهِ جَمِيعًا (۱۷۳) فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَنْزِلُ بِهِمُ

نصاری غلو ایدوب دیدیلر عیسی التہدر «دیمیوگ التہ مکر حق سوز» کہ تک و شریک-سینذر «بودر بوندن غیرى دکلدن کہ عیسی بن مریم التہک پیغمبری در والتہک کلمہ سینذر یتور و بدر مریمہ و عیسی روح صاحبی در کہ التہک طرفندن صادر اولوبدر پس ایمان گتور وگ التہ واونگ پیغمبر لرینہ و دیمیوگ کہ اللہ اوچدر» اللہ-مسیح-مریم یا اینکه اللہ، عیسی، روح القدس «اوزثری ساخلیوگ» اوچہ قائل اولمقدن «کہ سزگ ایچون یخشی در بودر و بوندن غیرى دکلدن مستحق عبادت اولان اللہ بر اللہ در پاک در اوندن کہ اواللتہک اولادی اولا اوکا مخصوصدر» واونگ ملکی در «جميع مخلوقات کہ گوگاردہ ویردہ وار کفایت ایدر کہ اللہ جميع مخلوقاته وکیل اولا» واونلارگ ایشلرینہ تک اوزی تدبیر ایدہ (۱۷۲) عیسی^{۱۴} اوزینی کنار اتمز و عاریلمز بوگا کہ التہ بندہ اولا» بنی نجران طائفہ سی پیغمبر^{۱۵} مہ دیدیلر کہ بزیم صاحبمزی عیلو اتمہ حضرت بیوردی کہ صاحبکر کیمدر دیدیلر عیسی بیوردی لجه من عیلو ایدیرم عیسی نی دیدیلر کہ سن دیورسن کہ عیسی التہک بندہ سیندر حضرت بیوردی کہ ہیچکس انکار اتمز التہک بندہ سی اولماقہ نہ عیسی «وہ مقرب ملائکہ لر و هرکسکہ التہک بندہ لکندن بویون قاجیره و تکبر لیک ایدہ پس تیز لیک ایلہ اللہ محشور ایلر اونلارگ هاموسنی اوز طرفنہ» التہک بندہ لکنہ اقرار ایدنلری و اتمین لری و جزا ویر اونلارہ هر بریستگ احوالہ مطابق (۱۷۳) «اما وکسلر کہ ایمان گتور دیلر و صلاحیتی اولان عمل لر ایتدیلر پس اللہ تعالی اونلارگ اجر و مزد لر نی ویرر و زیاده ایدر اونلارگ مزد لر نی اوز فضلندن و اما وکسلر کہ گردکش لیک و تکبر ایتدیلر پس اللہ عذاب ایدر اونلارا درناک عذاب ایلہ و تا پاماز لار اوز لرینہ اللہدن سوا نہ دوست و نہ گومک لک ایدن» کہ اونلارا گومک لک ایدہ (۱۷۴) ای آدم لر بتحقیق گلدی سیزہ دلیل و برهان اللہکثر طرفندن و نازل ایتدیک سیزہ آشکارا نور» برهان عبارتدر معجزہ دن نور قرآن دن یعنی دلائل عقلیہ و نقلیہ سیزہ گوندر دیک (۱۷۵) «اما وکسلر کہ ایمان گتور دیلر اللہ و اوگا چنک اور دیلر پس تیز لیک ایلہ

مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَكْفَوْا وَاسْتَكْبَرُوا فَعَذَابُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا (۱۷۴) يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بِرَهْمَانٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَانْزَلْنَا إِلَيْكُمْ تَوْحِيدًا (۱۷۵) فَاذْكُرُوا لِلَّهِ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا (۱۷۶) يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ أَمَرَ أَهْلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ خَاتَمٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشَّكْلَانِ تَمِيرُكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

اللہ اونلاری داخل ایدر اوز طرفندن اولان رحمتہ وفضل واحسانہ واونلاری ہدایت ایدر اوز طرفنہ و دوغری و دوزیولہ (۱۷۶) سندن فتوا خبر آلا رلار «گلالہ دن «دیکن اللہ سیزہ فتوی ویرر گلالہ ده» گلالہ عبارتدر آتابریا آتابر باجی فرداشدن و قومدن «اگر بر شخص وفات ایدہ اولادی اولمیه اما اونگ باجی اولا» یالقوز آتایا آتابر «پس باجیہ مالگ نصفی یتشرواگر باجی وفات ایدہ آتا و آتابر فرداشی قالا» فرداشی باجی سندن ارث آبارار جمیع متروگہ نی اگر باجنگ اولادی اولمیه اگر باجی ایکی نفر اولاپس» هر بریسنہ متروگہ نگ برثلثی یعنی ایکسنہ «ایکی ثلث یتشرواگر وارثلر باجی و فرداش اولاپس ذگور طائفہ سنہ ایکی عورت حصہ سی یتشر اللہ تعالی بیان ایدر سیزہ احکامنی کہ ضالته دوشمیه سکنر واللہ هر شینہ عالمدر» مصالح عبادی اونلاردن یخشہ ی بیلور

سورة المائدة مدینه ده نازل اولوب (۱۲۰) آیه در

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أَحَلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْفَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حَرَامٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ (۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّهُرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَتَتَعَوْنَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نَقُومٍ أَنْ ضَعُوكُمْ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا

حزب

(۲) ای مؤمنلر وفایلدوڭ عهدلرکزه که پیغمبر واسطه سیله ایدوب سکر الله و پیغمبره و کتابلره ایمان گتورمکده یا واجباتی عمله گتوروب نهی اولونلاردن اجتناب اتمکده یا مخلوقاتله عهد اتمسکزه معامله وسائر امورات دنیویه ده «حلال اولدی سیزه دورت آیاقلو حیوانلر» یا اولنلرگ قارتند اولان بالالر انعام عبارتدر سکر جفت حیواناتدن قویون، گیکچی، دوه و اوکوز اهلی و وحشی لری لجه که ۴۳ مجی سوره ننگ ۴۳ مجی آیه سندمه مرقومدر «مگر او حیوانلر که سیزه بیان اولونلر» اوللارگ حراملقی که «سیز احرام ده اولان وقتده اوزگزه حلال اتمیه سکر» یعنی صید اصلا حلالدر اما حج یا عمره ده احرام باغلیان وقتده سیزه حرامدر هم صید (آو) اتمک هم صیدایله ذبح اولان حیوانات «بدرستی که خداوند عالم حکم ایدر اوشیقه که ایستر» هانسی ایستر حرام ایدر هانسی ایستر حلال ایدر (۳) ای مؤمنلر حلال اتمیون اللهک علامت لرینی یعنی بیحرمت لیک اتمیون الله حرمتلو ایدن علامتله مکان جهنمه: مسجد الحرام، مقام ابراهیم، صفا، مرو، مناء، مشعر، عرفات یا زمان جهنمه: بایرام گونلری، عرفه و یوگیمی گونلر ده و مکالدره معین اولان عبادت لری عمله گتوره «و بیحرمت لیک اتمیون حرمتلو آیلاره» اونده دعوا اتمک ایله «و کعبه ده اولان قربانلره وفلا ند» قلاتد اودوه در که حجه حاجی اوزباشماقنی دوه ننگ بوینندن آسوب دوه ننگ گوهاننی قانادار علامت اولماق ایچون که اودوه قرباندر تا اینکه برکس اوکا تمرض اتمیه «بی احتراملق اتمیون کعبه نی قصد ایدن حاجی لزه که اوللار اللهمدن ثواب و فیض و راضی لق ایستلر» دنیا و آخرت ایچون «وزمانیکه احرامدن چخدگر پس صید ایدوڭ» هروقت خواهی اتمسکزه «وسیزی و ادار اتمه سنگ او قومک بغضی و عداوتی که سیزی منع ایتندی مسجد الحرامدن» و اونی زیارت اتمکدن حدییته یلی «بوڭا که حددن تجاوز ایدمه سکر» اتقام ایله . بربرگزه کومک لیک ایدوڭ «عفو اتمک و تقوی یه، کومک لیک اتمیون کناه باعث عمل لری عمله گتورمکه و عداوته» شفای نفس و انتقام ایچون «واللهمدن قورخوڭ بدرستی که الله تعالی ننگ عذابی شدتلودر» ۲ مجی آیه ده وعده ویریلمشدیکه حرام اولان

تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (۴) حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِلْغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَإِن تَسْقَمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقِ الْيَوْمَ يَسِّرَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضَيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

شیتلرسزه اوخونار همین آیده اوخونمقه شروع اولونوب بیورور (۴) « حرام اولدی سیزه میته » که ذبح شرعی عمله کلمه مش اوز باشنه اوله « قان و دو قوز اتی و او حیوانکه ذبح اولان وقت اللهدن غیر سنگ آدی ذکر اولونا » مثلاً ذبح اولونا بت لرگ آدینه « حرامدر منخنقه » مجبوسلر باشی کسلمش حیوانی یملر بلکه حیوانی بوغوب اولدوروب صوگره بیرلر بوخیاله که حیوانگ قانی گیدندن صوگره اولگ طعمی اولماز (حرام اولدی موقوذه) قویونگ اللرنی وایاقلارنی باغلیوب او قدر دو کوردیلر اولن زمانه دیک اولندن صوگره بیردیلر (متردیه) حیوانگ گوزلرینی باغلیوب بامک اوستندن یره آتاردیلر اولندن صوگره بیردیلر (نطیحه) ایکی توچی یا قویونی بربرله دو کشد بیردیلر هانسی اولسه اونی بیردیلر « و او حیوانیکه اونو وحشی حیوانلر اولدوروب ائندن ییوب مگر اینکه شرعی قرارله ذبح ایده سگر و او حیوانلرکه کسلیوب بت لرگ آدینه » بت پرست لر بت خانه طرفه حیوانلارگ یوزینی دونده روب کسر دیلر و مشرکین مکه عبادت ایتدی کیری بت لر طرفه کسر دیلر « او حیوانکه قسمت ایده سگر قمار اوخلار یله » حیوانی اون جزئه قسمت ایدوب قمار اویناردیلر اوخ آتماق ایله : اون عدد اوخ ایدی یدی سنگ پری اولاردی اوچنگ پری اولمازدی او اوخلارکه پری اولاردی بونلاردر الفذ بر پای، تؤم، ایکی پای، مسبل اوچ پای، ناس دورت پای، جلس بش پای، زقیب آلتی پای معلی یدی پای و او اوخلارکه پری یوخدر، سفیح، نیج، وعد همان اون اوخی بر برینه قاریشدروب نیجه نفر آدم قمار اوینو یوردیسه قرعه ایله قسمت ایدردیلر آخر مجبی اوچ اوخ هر کسگ حصه سنه دوشه بونلاره لازمدر حیوانگ پولنی ویرسون و حیوانی اویدی اوخ صاحب لری اوز آرا لارینده ذکر اولان قرارله قسمت ایدردیلر بو اوخاره ازلام دیردیلر بعضی بیوروککه ازلام عبارتدر اوخ واسطه سیله استخاره اتمکدن اوچ اوخگ برنگ اوستنه یازاردیلر (بگامرا یدی منم اللسیم) بری سنگ اوستنه (نهی ایتدی منم اللسیم) اوچومجی نگ اوستنه (غافل اولدی) بر علی حده شخص اوخ قابندن اوخی اخراج ایدردی اگر امر خارج اولسیدی عمل ایدردی نهی خارج اولسیدی عمل اتمزدی غافل خارج اولسیدی تاخیر ایدردیلر الله تعالی بونلارگ هاموسندن نهی ایدوب بیوردی

فَمِنْ اضْطَرَّ فِي مَخْصَئِهِمْ مَجَانِبَ لَانِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۵) يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ
لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مَكَلِّينَ تَعْلَمُونَ لَنْ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا اسْكَنَ عَلَيْكُمْ
وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (۶) الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَطَعَامُ الذِّبْنِ
أَوْ تَوَالِ الْكِتَابِ حَلَّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ

«بونلار فسقدر» کناهد «بوگون مایوس اولدی اوکسلرکه کافر اولدیار سزگ دینکزدن»
که اونی باطل ایده بلمز لر یا این که سیزی دین اسلامدن رد ایده بیلمز لر گون بگون سیزگ
قوتکیز جهنته «پس اونلاردن قورخمیون» که سیزه غلبه ایده لر «ومنندن قورخوگ»
منم امریمه مخالفت ائسه کز مستحق عذاب اولار سئز «بوگون کامل ایتدیم سیزه سزگ دینکزی
وتمام ایتدیم سیزه نعمتی» هدایت و توفیق ایله یافتج مک و قواعد جاهلیتی برهم اتمک ایله
«واختیار ایتدیم سیزه اسلامی دین جهنته» امامیه لرگ اعتقادنه گوره بوآیه شریفه نازل اولوبدر
منزل غدیر خمد حجه الوداعدن قایدانده زمانیکه حضرت پیغمبر ^ص علی لی خلیفه ووصی
اتدی بهر حال بوآیه حضرت رسولگ آخر نبوتنده نازل اولوب و بوآیه دن صوگره ناسخ
واقع اولمیب تفسیر کبیرده یازیلوبدر که ۸۱ گون اشرف مخلوقاتک و فائتدن سابق نازل
اولوبدر «پس هرکسه آج اولوب لاعلاج قال» بوشیلردن بریسنی یمکه «کنانه مایل
او میان حالده» لذت قصیدله یمه مک گیمی یا حدر خستدن زیاده «بدرستیکه الله تعالی باغشلیان
ورحم ایدلدر» (۵) سؤل ایدر لر سندن نه زاد حلال در اوللره دیکن حلال اولدی سیزه
پاک شیلر که قلب اونندن نفرت اتمیه «و تعلیم ویر دینکز یرتجی حیوانلرگ صیدی او حالده که
اونلره ادب اولونمشدر» یعنی اوصیدلر که ایتی دیر ناقلی قوشلار یا دورت ایاقلو حیوانلر
واسطه سیله عمله گله مثلاً قزیل قوش جمیع قسم از یله یا شکار ایتی کیمی «تعلیم ویرمش اولار سئز
او حیوانلره او علم لردنکه الله تعلیم اید بدر سیزه» صاحبی کیت دینده گیده کل دینده کله ساخلا
دینده ساخلیه و او حیوانی یمیه «پس ییوگ اوز اددنکه که او حیوانلر ساخلیو بلار سیزه»
ایتدیکلری صیدلردن «واللهک آدنی ذکر ایدوگ اوگا» حیوانی صیدایچون گوندن
وقته بسم الله دیون گوندروگ که ذبحک تسمیه سیدر و قورخون اللهدن سز حرام
اولان لری استعمال ایتمیون «بدرستیکه الله تیز حساب چکندر» (۶) بوگون حلال اولدی
سیزه پاک شیلر و اهل کتابک طعامی سیزه حلالدر» بعضی تفسیر ایدوب طعامی
(حبوبات) داله اقسامنه بوغدا و آریا کیمی شیلر و ذبیحه یه امین اولونماز مکر اهل توحید بعضی
روایتده وار زمانیکه کوردکز غیر مسلمی ذبیحه یه اللهک آدنی ذکر ایتدیلر پس
اونلارگ ذبیحه لرنی ییوگ واکر کورمه سئز یمیون واکر برنفر مسلمان سگا خبر
ویره کسمیه اتمکه ییوگ بعضی روایتده وار مطلق یمیون «وسزگ طعامکز اونلارا

حلالدر» کناه یوخدر سیزه که اولارا طعام ویره سگر. بومسئله علمای اسلام آراسنده محل اختلافی در جمیع مسلمانلار اتفاق ایدوبلر اهل کتابدن غیری سنگ ذبیحه سنگ حرام اولماقنه اصنافی کفاردن خواه بت پرست خواه آتش پرست خواه مرتد خواه مسلمانلارگ آراسنده کافر حساب اولان غلاة کیمی اما اختلافی ایدوبلر اهل کتابگ ذبیحه سی باره سسنده اکثر علمای شیعه مذهب اوجمله دن شیخ طوسی و شیخ مفید وسید مرتضی و ابن ادریس و جملة متأخرین و حنبلی طائفه سی اهل سنت دن قائل اولوبلار جماعه اهل کتابگ ذبیحه سنگ حرمتنه و بر جماعت قائل اولوبلر حلال اولماقنه اوجمله دن حنفیه و شافعیه و مالکیه و امامیه دن ابن ابی عقیل و ابن جنید و شیخ صدوق و ابن بابویه لکن شیخ صدوق شرط ایدوب تسمیه ایشتمکی و اونگ راینه کوره اهل کتاب ایله مجوسی آراسنده فرق یوخدر ابن ابی عقیل مجوسی نگ ذبیحه سنگ حرام اولماقنه قائل اولوب حکمی مختص ایدوبلر یهود و نصاریه. حلیته قائل اولانلارگ دلیلی نهچدر اولمجی) همین آیه که اهل کتابگ طعامی سیزه حلالدر طعام عبارتدر کل اوشیدن که اوئی بیرلر پس شاملدر ذبیحه یه زیرا که ات طعام قیبلندن در بوصورتده طعامدن ذبیحه اراده اتمک نصدر اما حبوباته تفسیر اتمکده بر فائده یوخدر اوندن اوتریکه غیر اهل کتابگ حبوباتی حلالدر پس تخصیص خالی از فائده در ایکمجی) نهچر وایتلردر جمله سندن خبر مستفیض یامتواتردر که حضرت رسول تناول ییوردی زهر لشمش قویون قیچنی که یهودیه عورت هدیه اتمشدی حضرتله تناول ایدن صحابه وفات ایدوب هروقت اوزهرگ اثری حضرتده تأثیر ایدیردی حتی آخروقتده زهرگ اثری باعث اولدی حضرتگ وفاتنه بونوع حدیثلر چوخدر ذکر ی باعث تطویلدر. اوچومجی) اصل مباح اولماقدر حرمت ثابت اولان زمانه کیمی. اما حرام ییلن لرگ دلیل لری اول (۶ مجی سوره نگ ۱۲۱ مجی آیه سی آیه لا تا کلوا مما لم یذکر اسم الله علیه یعنی یمیوگ اوشیدن که اللهم آدی اوگا ذکر اولمیوبلر پس کافر اللهمی تانمور و ذبیحه یه اللهم آدن ذکراتمور پس اولی یمک حرامدر. ثانی) زیاده روایتلردر وارد اولوب اهل کتابگ ذبیحه سنگ حرمتنه هرکس ایستیه اور وایتلردن خبردار اولو رجوع اتسه ن مسالك . چه اهر الکلام کتابلرینه. ثالثا) جایز ییلن لرگ دلیل لرنی رد اتمکدر اولنارگ اولمجی دلیلی ایه طعام الذین اوتوا الکتاب حل لکمدر بو آیه نگ ظاهری ضدر و لا تا کلوا مما لم یذکر اسم الله ایله بو ایکی آیه نی تخصیص و بربریه موافق اتمک اولماز مگر طعامی حبوباته تأویل اتمک ایله تالینکه هرایکی آیه بربریه موافق اولو و هم لغت ایله مطابق اولو و طعامی حبوباته تخصیص و یرمک شایمدر حدیثده نهجه که ابوسعید حذری نقل ایدر کنانخرج صدقه الفطر علی عهد رسول الله صاعا من طعام او صاعا من شعیر یعنی زکوة فطره نی و یرردیک پنه بر ۴۳ عهدنده بر صاع بوغدا یا بر صاع آریادن ابن اثیر نهپایه کتابنده دیوبلر که طعامدن

أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصَيْنِينَ غَيْرِ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَخَدِّينَ أَخْدَانٍ
وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ

عبارت بوغدادیو ایکمچی استدلال ایدوبلر اصل حلیت ایله اما اصل حلیت ایله او وقت استدلال اتمک اولار که اصل اوز حالتنده قالوب اونگ حکمی باشقه دلیل ایله کوتورولمیه و حال انکه اصل حلال لق کوتورولدی آیت ولاتاً کلووا و احادیث نبویه ایله اما خبر ذراع مسموم پس اونگ صحتی معلوم دکلدی که جامانده که تواتر ایله ثابت اولا بود دلیل لر معلوم اولاندن صوگره چونکه علمای امامیه نگ چوخی و بیوک لری حراملقه قائلدر بلکه اجمع دیمک اولار و علی الخصوص حلال بیلمک ۶ مجی سورہ نگ ۲۱ مجی آیه سینیه مخالفدر بوجهته حرام بیلمک قوتلو قولدر نه که ۳ مجی دلیلده ذکر اولوندی رجوع ایدیه که آیه نگ ترجمه سنه: حلال اولدی سیزه ترویج اتمک «عقیقه عورتلری که ایمان کتورولر الله و پیغمبره» و حلال اولدی سیزه «عقیقه عورتلر اوکسلردن که اوللارا کتاب ویریلوبدر سیزدن سابق» یعنی اهل کتاب اولان عورتلری ترویج ایتیمک جائزدر که عبارت اولایهودی و نصرانی دن و بر قوله کوره جوس. بومسئله کنهده محل خلافدر که آیا اهل کتابی ترویج ایتیمک جائزدر یا نه جواز قائل اولانلرگ دلیلی همین آیه نگ ظاهری در حراملقه قائل اولانلرگ دلیل لری (۱) ۲ مجی سورہ نگ ۲۲ مجی آیه سیدر نه که ذکر اولدی و دیوبلر که اهل کتابلرده مشرک لر در هانسی شرک بوندان بیوکدر که عیسی نگ اللهلقنه قائل اولونا (۲) بویا و اوقده نازل اولوبدر که مسلمان کشیلر چوخ و مسلمان عورتلر آزاو لمقه کوره رخصت ویریلیمشدی کتابیه لرگ نکاحنه اما صوگره مسلمان عورتلر چوخالمقه کوره بور رخصت کوتورولدی یوخاریده ذکر اولان آیه ایله (۳) چوخ آیه لر وارددر که دلالت ایدیر کفارین اوزاق اولمقه او جمله دن ۱۰ مجی سورہ نگ مجی آیه سی و ارس عورتلیک زماننده محبت آرتوب سبب اولار هم کشیک هم اولردن عمله کلن اولادگ میلنه کافره عورتگ دیننه داخل اولمقه (۴) همین آیه نگ آخرینده بیورور هر کس کافر اولا الله اونگ عملی هیچ اولار بوسوز لر باعثدر کافره عورتلردن نفرت اتمکه اگر اولنلاری ترویج اتمک جائز اولسه ایکی سوز بربریله ضد اولار بهر حال اوصورتده جائزدر که «زمانیکه ویره سگر اولنلارگ مهرلرنی او حالده که سیز زندان اوزگری ساختیلانار اولاسگر (بوسوز لواطیه دخی شاملدر) و آشکارازنا ایدنلر اولمیه سگر و گزلین دوست ساخلامیاسگر و هر کسکه کافر اولا ایمانه» والله اینانمیه و شریعتی انکار و یا ترک ایدیه «بتحقیق اونگ عملی هیچ اولار و او شخص آخرتده زیانکارلردندر» که سرمایۀ عمرنی بی منفعت عملده صرف ایدوب (۷) ای مؤمنلر زمانیکه دوردگر نماز قیلیمقه پس بویوگ اوزگری و آلرگری مرفق ایله

إِلَى الصَّلَاةِ فَاتَّعَسُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
وَأَنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُوا وَأَنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ
النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۸) وَاذْكُرُوا
نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
(۹) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَانُ قَوْمٍ عَلَى أَنْ لَا تَعْدِلُوا

و مسح ایدوگ باشکره و یا قلا رگزه توبه کیمی « علمای اسلام آرا سنده واقع اولان
اختلاف التری مرقه کیمی یا مرق له برابر یومق (الی) لفظنک معنی سندن عمله گلوب هر
کس (الی) نی مع معنی سنه استعمال ای دیر ابتدائی مرقندن حساب ای دیر یعنی التری یو یوگ مرقله
و هر کسه انتها معنی سنه دو تور ابتدائی التری او جندن حساب ای دیر مرقه کیمی
اما ایاقی یوماق یا مسح اتمک اختلافی ناشیدر ارجلکم لفظنی رؤسکم یا وجوهکم
کلمه لرینه عطف اتمکدن چونکه بومسنه نی فهم اتمک کم سواد کدله مشکدر و بوترجمه
کم سواد لر ایچون عمله گلوبدر اوکا گوره بوباره ده بسط و برمیوب با سواد لر تفسیر
کتابلرینه رجوع ایدر «واگر سیز جنب اولاسکز پس غسل ایدوگ وان کنتم مرضی دن
فامسحوا بوجوهکم و ایدیکم دیک ۴ مجی سورنک ۴۲ مجی آیه سنده ترجمه اولوبدر» الله
ایسته مورکه سرب ایچون زحمت و بره و اما ایستیورکه سیزی پاک ایده» ظاهری و باطنی
نجاستلردن «تا اینکه تمام ایده سیزه نعمتی» که اوزوگری پک ساخلا مقله جمیع ناخوشاقتدن
خلاص اولار سنکز «امید وار که سیز شکر ایده سنکز» اللهمک نعمت لرینه
(۸) یادگره سالون اللهمک نعمتی که سیزه و ربوب و عهدنی که سزله با غلیوبدر
سیزی اسلامه توفیق و ربوب و عهد آلوبدرکه امر نه اطاعت ایده سنکز خواه سیزه خوش
کله خواه کلمیه «زمانیکه دیدگر که ایشندیک و اطاعت ایتدیک و قورخون اللهمدن»
نعمتی یاددن چیخاردوب عهدنی سندر میون «بدرستی که الله سینه لرده اولان سرلردن
خبرداردر (۹) ای مؤمنلر عدالتله چوخ قائم اولانلار اولوگ الله شاهد اولدقنر حالده»
بو آیه ننگ تفسیری ۴ مجی سورنک ۱۳۵ مجی آیه سنده ترجمه اولدی «وسیزی و ادار
ایتمه سون بر قومگ عداوتی بوکا که سیز عدالت ایتیه سنکز» سیزایله اونلارگ آرا سنده
اولان عداوت سبب اولماسون عدالتدن کنار اولمقنر بوروبون قولاق کسمک، قدف
ایتمک، عورتا و شاق اولدرمک و عهدی سندی رماق کیمی شفاء قلبدن اوتری «عدالت
ایدوگ عدالت تقوایه یاخوندنر و اللهمدن قورخوگ بدرستی که الله خبرداردر او عمله

اَعْدُواْ هُوَ اقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُواْ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (۱۰) وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَّاجْرًا عَظِيْمًا (۱۱) وَالَّذِيْنَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا اُولٰٓئِكَ اَخْتَابَ الْجَحِيْمَ (۱۲) يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اِذْ كُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هُمْ قَوْمٌ اَنِ يَبْسُطُوْا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَتَقُواْ اللّٰهَ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ (۱۳) وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِي اِسْرَآءِيْلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّیْ مَعَكُمْ اِنْ اَقَمْتُمْ الصَّلٰوةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَرْتُمْهُمُ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا كُفْرَ فَرْنَ عِنْدَكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَا دَخْلًا لَّكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا اَلْاَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ (۱۴) فَبِمَا نَقُضُّهُمْ مِّثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ

که سیزایدیر سکز (۱۰) الله وعده ایدو بدرا و کس لره که ایمان گتور و پ و یخشی عمل را یدو بلر آنلاره با غشلا نطق و بیوک اجر و اردر (۱۱) و او کس لره که کافر و ولدیلر و تکذیب ایتدیلر بزیم آیه لریمزی اونلار جهنمگ یولدا شلا ریدر (۱۲) ای مؤمنلر یاد کنه سالوگ اللهم سیزه اولان نعمتنی اوز مانکه قصد ایتدی بر قوم بوگا که سیزه اللارینی آچارلر پس الله ساخلا دی اونلارگ اللرنی سیزدن عبارتدر اهل مکه تک قتل و اذیت لرندن که الله ساخلا دی حدیبیه کولنگ صلجی ایله که صوگره مکه لی فتح ایتدگر اللهم من قورخون واللهم کر کدر توکل ایدلر مؤمنلر اللهدر خیری یتورن و شردن دفع ایدن (۱۳) زما نیکه خداوند عالم بنی اسرائیلدن عهد آلدی جناب موسی نگ واسطه سیله که اونگ امرندن خارج اولمیه لر «ومبعوث ایتدیک بنی اسرائیلدن اون ایکی قیب» یعقوبگ اون ایکی اوغلنگ هر بری سندن بر طائفه عمله گلمشدی موسی ۴ هر طائفه به بر نفری وکیل و امین و رئیس ایتمشدی که هر بریسی اوز قبیله سنگ احوال و اوضاعندن خبر دار و لا یا اینکه شام شهر نه گولدرمشدی لجه که ۲۳ مجی آیه ده ذکر اولونار «والله تعالی اونلارا دیدی که من سیز ایله وارام» نصرت و یرمه که «هر آینه اگر نماز قیلا سکز و زکوة و یره سکز و ایمان گتوره سکز منم پیغمبر لیمه و اونلاره کومک لیک ایده سکز و بوج و یره سکز اللهم گوزل بوج (ربا آیمیه سکز) هر آینه من کفار ایدرم سیزدن گناه لری» یا اینکه کوچک گناه لار گزی حساب گتورم و یا گناه لار گزگ اوستنی اورترم «والبتہ داخل ایدرم سیزی او جنت لره که اونگ آلتندن نهر لر جاری اولار پس هر کس بوندن صوگره کافر و لا پس بتحقیق ایترو بدر دوزیولی (۱۴) پس اونلارگ عهدی سند یرماقی سینه اونلارا لعنت ایتدیک» رحمت زدن اوزاق ایلدیک «اونلارگ قبلر نی برك ایتدیک» هیچ گونه موعظه و نصیحت اونلاره تاثیر اتمز «تغییر ایدر لر اللهم سوز لر نی اوز یرلرندن و یاددن چخاردیلر»

وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَاسِئَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۱۵) وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِنْهُمُ اثْنًا مِمَّنْ قَبَّلُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَاعْرِضْنَا عَلَيْهِمُ الْعُدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ (۱۶) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا

و ترك ايتديلر «اوحصه و قسمتی که اونلاره یاد آورلیک اولمشدی» و وعده و یریلمشدی بهشتدن و سائر لنت لردن «وسن همیشه خبردار اولاجاقسن اونلاردن عمله گلن خیانتته مگر اینکه اونلاردن آز» طائفه خیانت اتمدیلر «پس اونلاری عفوایله و کناهلارندن گنج بدرستی که الله تعالی احسان ایدیلری و کناهی عفوایدیلری دوست دوتار» (۱۵) و او کسلردنکه دیدیلر یز نصاری یوق، اونلاردن عهد آلدیق «نجکه بنی اسرائیلدن عهد آلمشدوک که اللهم ویغمیره ایمان گتوره لر» پس اونلار دخی ترک ایتدیلر انجیلده ذکر و امر اولدو و قناری حصه و قسمتی پس آتدیق اونلارگ آراسنه عداوت عمل ایله «دشمن چلیک» قلب ایله هم دنیا و هم دین جهتنه بربرایله عداوت ایدر لر «قیامت گوتته دیک و تیزلیک ایله الله اونلاری خبردار ایدر اونلارگ اوز عمل لرینگ مقابلنده» عذاب اتمکله (۱۶) ای اهل کتاب بتحقیق گلدی سیزه بزم رسولمز بیان ایدر سیزه او خبر لرگ و حکم لرگ چو خنی که سیز مخفی دوتور سگز کتابدن و چو خنی عفوایدیر» بر نفر عورت خیبر اهلندن که یهودی لر آراسنده حسب و نسب صاحبی ایدی اویرگ اشراقگ بریسیله زنا ایدوب جماعت اونلاری رجم اتمک ایستمدیلر (رجم اودر که بر شخصی بیلنه گیمی یره با سسیروب او قدر اونا داش آتار لر که داش آلتنده اؤلر) و حال آنکه هر ایکسی ارلو و عورتلو ایدیلر مدینه یهودیلرینه آدم گوندردیلر که پیغمبردن خبر آل سولار شاید رخصت اولار جم اتمه مکه پس کعب بن اسید و شعبه بن عمر نه نفر ایله حضرت نک یاننه گلوب دیدیلر یا محمدؐ بزه خبر و یر زانی و زانیه دن اگر محصن اولالار اونلارگ حدی لدر حضرت بیوردیکه آیامن حکمه راضی او اوب سگز دیدیلر بلی پس جبرائیل نازل اولوب رجم آیه سنی گتوردی پیغمبر احوالاتی اونلاره خبر و یردی یهودیلر راضی اولمادیلر جبرائیل نازل اولدیکه ابن صوریانی حکم قراریت و ابن صوریانی قاتدی پیغمبره صفتیله حضرت بیوردی آیاتانور سگز او جوان امردی که رکی آغ و گوزی اگری در مدینه ده ساکن اولار آدینه عبدالله ابن صوریایا دیر لر دیدیلر بلی حضرت بیوردی او بطور آدم سر سزگ آرا گزده دیدیلر یر یوزینده قالان یهودی لرگ اعلمی در موسی یه نازل اولان احکامه حضرت بیوردی آدم گوندروب اولی چاغر دیلر ایلکه حاضر اولدی حضرت بیوردی سنی آلد و یرورم اولله که توراتی موسایه نازل

مَا كُنْتُمْ تَخْشَوْنَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ (١٧) يَهْدِي
 بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
 (١٨) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ
 يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَآمَهُ مِنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
 مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (١٩) وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
 قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مَلِكُ

ایندی ودریانی یاروب سیزه لجات و یروب فرعون ی غرق ایندی زنا ی محصنه نگ حکمی
 ندر دیدی اگر قور خمیا دیدیم که توراتک الهی منی یاندر ارادی اگر یالان دیسم هرآینه
 اقرار اتمزدیم و لکن بگا خبرویر یا محمد قرآنده اونگ حکمی ندر بیوردی اگر دورت
 نفر شاهد شهادت اید ز نایه میلی سر مه داندنه گورن گیمی ز نایدن آده سنکسار اولو لار
 ابن صوری ایدنی بو قراره نازل اولوب توراتده حضرت بیوردی پس نه سببه الهیگ
 امرینه تغییر ویردگز دیدی هر وقت که ضعیف لردن ز نایندی رجم ای تدیك اما شریف لر
 ز نایندنه رجم اتمیوب ترك ای تدیك پس زنا شایع اولدی حتی پادشاهک عموسی اوغلی
 ز نایندی اوگار رجم اولمادی صوگره باشقه بر فقیر آدم ز نایندی ایستدیلر اوگار رجم اتسونلار
 اونگ آدم لری دیدی پادشاهک عموسی اوغلنه رجم اولماش راضی اولما روق بو آدمه
 رجم اولونا پس هاموسی متفق اولدیلار بوگا که رجم عوضنه قرخ تازیانه اورولوب
 یوزینی قارالیوب هر ایکسی اولاغه سوار و یوزینی اولاغک دال طرفنه ایدوب گوچه
 و بازارده گزیدیرلر یهودیلر ابن صوریاه ریدیلر نه تیز خبر ویردون توراتک حکمنی
 سن حکمه اهل دگلسن چونکه غائب ایدوگ بزایسته مدوک سنگ آدیکی بیس لیک ایله یادیدک
 دیدی منی توراته آندویر دیلر منده دو غریسنی دیدیم پس او شخصاره مسجدک قاپوسی
 یاننده رجم ایدوب بیوردی من اقل اوکسمکه توراتک حکمنی احیا ایتدیم ترك اولاندن
 صوگره پس بوآیه نازل اولدی «بتحقیق گلدی سیزه الهی نور (محمد ۴) و بیوک کتاب
 (فران) (۱۷) او نیله الله هدایت ایدر اونگ رضاسنه تابع اولان کسی سلامت یوله» که
 سلامت در عذابدن «و خارج ایدر اونلاری ظلماتدن و انواع کفر دن نور اسلامه
 اوز اذنیله و هدایت ایدر اونلاری دوز یوله» او یول ایله گیدن یول آزمز و ضالته دوشمز
 (۱۸) بتحقیق کافر اولدیلر اوکسار که دیدیلر الله مریمک اوغلی مسیح در دیکن پایبغم کریم
 مانع اولار الهیگ قدرت و اراده سنگ مقابلنده اگر الله ایستیه که هلاک ایدمه مسیح بن مریمی و
 اونگ آناسنی و جمیع یر یوزینده اولانلاری والله ایچوندر کوک لرک ویرک و اولنارک

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَيْهِ الْمَصِيرُ (۲۰) يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرَّسْلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۱) وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا النِّعَةَ الَّتِي اللَّهُ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَ لَكُمْ مَلَكًا وَكَوَّأَتَيْكُمْ مَا لَمْ يَكُنْ لَكُمْ مِنْ الْعَالَمِينَ (۲۲) يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ (۲۳) قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا فِيهَا قَوْمٌ مُجَارِبِينَ وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَأَن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَأَنَّا دَاخِلُونَ (۲۴) قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ

آراسنده اولانلارگ پادشاهلقی خلق ایدراوزادیکه ایستروالله هر شیء قادر در (۱۹) یهودیلر ونصرانیلر دیدیلر که بزیک اللهم اولادی ودوست لری» یهودیلر دیدی بز عزیزگ اولادیوق عزیزده اللهم اوغیلدر نصرانی لر دیدیلر ییز مسیحک شیعه لریوک اوده اللهم اوغیلدر «دیکن یایغمبر پس نیه الله عذاب ایدیر سزه کناهلارگز جهنمه» دنیاده قتل واسیر و مسخ اولماقله آخرتده اودله مکر آتا اوز اولانه وشخص اوز دوستنه بوکونه عذاب ایدر «بلکه سزیشر سگز اوکسار جمله سندن که الله خلق ایدوبدر باغشلار اوکسی که ایستر» ایمان کتورنلری «وعذاب ایدر اوکسه که ایستر» ایمان کتورمین لر «والله ایچوندر گوگلرگ ویرگ واولانلارگ آراسنده اولان مخلوقاتگ پادشاهلقی واولنگ طرفنه در قایداجاقیر» (۲۰) ای اهل کتاب بتحقیق کلدی سیزه بزیم پیغمبر یز بیان ایدر سزه پیغمبر لرگ حضوری قطع اولان وقتده «عیسی ایله محمد پیغمبر ۴ آراسنه ایلم فترت وجاهلیت دیر لر که وحی قطع اولمشدی ظاهرده بنی ووصی یوخیدی «ناخوش دوتوروق که سیز دیه سگز که ییزه پیغمبر کلمدی که بشارت ویره وقورخوده بتحقیق کلدی بشیر ونذیروالله هر شیء قادر در (۲۱) زمانیکه موسی دیدی اوز قومه ای منم قومیم یادگز سالون اللهم نعمتی اوز مالیکه سیز بنی اسرائیل طائفه سندن پیغمبر لر قراراندی وسیزی پادشاهلار ایتدی و ویردی سیزه اوفضلی که عالمرا ملندن برکسه ویرمیوبدر» دریانی یارمقدن، بولودکولکه سالماقدن، من وسلوی نازل اتمکدن و حدسیر پیغمبر لر دن (۲۲) ای منم قومیم داخل اولوگ پاکیره (شامه) که الله تعالی یازوبدر سیزه «اویرگ مسکن اولماقنی «ودر نمبون دال طرفه پس قایدارسر زیانکار اولان حالد» اوز نفسگزه هم دنیاده غنیمتدن الکز چیخار همی آخرتدن (۲۳) دیدیلر ای موسی بدرستی که اویرده قوتلو قوملر وار» بزیم تابیز یوخدر اولانلارله مقابله اتمکه دوغریلق ایله بز اوگدا داخل اولایلمر وک اولانلار او شهر دن خارج اولانا نیمی اکر اولانلار خارج اولسار شهر دن بز داخل اولانلار وک

يَخَافُونَ اَنَّمْ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخَلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَاذْخَلْتُمُوهُمَا فَانْتَمَّ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ قَتُولُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۲۵) قَالُوا يَا مُوسَى اِنَّا لَنَدْخُلُهَا اَبَدًا مَا دُمَا فِيهَا فَادْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا اِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ (۲۶) قَالَ رَبِّ اِنِّي لَا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِي وَاخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (۲۷) قَالَ فَانْهَاجْهُمْ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيَهُونَ فِي الْاَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (۲۸) وَاَتَىٰ عَلَيْهِمُ نَبَا ابْنِ اٰدَمَ بِالْحَقِّ اذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتَقَبَّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يَتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ قَالَ لَأَقْتَتَلَكَ قَالَ اِمَا يَتَقَبَّلُ

نصف

(۲۴) ایکی کشی دیدی» موسیٰ ننگ عموسی اوشاقلاری یوشع بن نون بن افرائیم بن یوسف بن یعقوب وکالب بن یوفنا بن یهودا بن یعقوب «اوکسلردن که آتشدن قورخا دیلر والله نعمت ویرمشدی اونلارا» ایمانله بونی دیدی «که داخل اولون قریه ننگ قاپو سندن غفلة پس زمانیکه داخل اولاسنر قاپویه سیز غایبه ایدنلر سننر» اونلارک بدنلری بیوک اولمقه گوره سیزه حمله ایده بلملر «والله توکل ایدوگ اگر وارسنر مؤمنلر» و وعده سنه تصدیق ایدنلر (۲۵) دیدیلر ای موسیٰ بز هرگز داخل اولمروق اوشهره ایدا لقدرکه اونلار شهره در پس سن اللهم ایلله گیت ودعوا ایدوگ بز بویرده اوتور انلاروق» بوسوزی استمزا وعدم مبالات ایلله دیدیلر (۲۶) موسیٰ دیدی پروردکارا من مالک اولمارام مگر اوز نفسمه وقرداشم هرونه پس تفرقه سال بز ایلله فاسق قوم آراسنه (۲۷) الله موسیٰ ننگ دلپله یا ایلکه موسیٰ الله طرفندن اولان وحيله «دیدى بدرسنیکه اوشهر حرام در اونلارا قرخ ئیل یر یوزینده حیران گررلر پس غمگین اولما فاسق قومه» چونکه اونلار مستحق درلر بوگونه عذاب اوز عمللری جهنمه القصه نه که ۱۳م جی آیه ده ذکر اولدی جناب موسیٰ ۱۲ نقیب گوندردی که گیدوب شام اهلندن خبر گتورسونلر وشم اهلی بت پرست ایدیلر اولره عمالقه طائفه سی دیردیلر و جناب موسیٰ اولره دیمشدیکه شامده گوردیکلری احوالاتی بنی اسرائیلله خبر ویرمه سونلر ایلکه اونلر شامه گیتدیلر گوردیلر که شام اهلی اوجا بویلو قوتلو آدملر در قورخوب قایتدیلر و موسیٰ ننگ اطاعتندن چیخوب گوردیکلرنی خبر ویردیلر مگر یوشع وکالب دیمه دیلر ایلکه بنی اسرائیل شام اهلک قوت وشجاعتنندن خبردار اولدیلر شامه گیدوب دعوا اتمک ایستمدیلر شهره داخل اولمقه مأمور اولان قوم آلتی یوز مین نفر ایدی گجه زمانی کوچوب گیدردیلر ایلکه صباح اولاندا گوروردیلر که همان منزله درلر بربرینه دیردیلر که یول آزمشوق قرخ ئیل بوقرارله رفتار ایتدیلر تا اینکه اوصحرا ده هرون صوگره موسیٰ وفات ایتدیلر یوشع بن نون ایلله شهره داخل اولدیلر (۲۸) اوخی اونلار آدمک ایکی اوغلی هابیل وقابیلنک احوالی

اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ (۲۹) لَنْ نَبْسُطَ إِلَيْكَ لَتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ يَدِي إِلَيْكَ لَا قُوَّةَ لِي إِلَّا خَافَ اللَّهُ
 رَبَّ الْعَالَمِينَ (۳۰) أَنِّي أَرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِنَبِيٍّ وَأَتَمَّكَ فَتَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ الثَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ
 الظَّالِمِينَ (۳۱) فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ (۳۲) فَبَعَثَ اللَّهُ
 غُرَابًا يَبْحِثُ فِي الْأَرْضِ يَرِيهَ كَيْفَ يُوَارِي سَوْآتِهِ أَخِيهِ قَالُوا لَيْتَنِي كُنَّا مِثْلَ هَذَا غُرَابٍ

دوغری لقایله « زمالیکه الله تعالی وحی ایتدی آدمه که وصایتی هایله ویرسون
 وحال انکه قایل اولدن بیوک ایدی قایل بواحوالدن خبردار اولدی غضبه گلوب
 دیدی من اولایم وصایته پس جناب آدم اولارا امر ایتدی که هر بریسی قربان آباروب
 الله یولنده صرف ایدلر هایلیگ قویونی واریدی بر عدد یخشی کون قویون
 گوتوروب نیتی اوایدیکه الهگ امرینه رضا ویره قایل اکنجی ایدی سنبلگ بسلرندن
 بر قدر گوتوروب اوزیله بوفکری اتمشدیکه اونگ قربانی قبول اولا یا اولمیه حق
 اولیله در و آدمگ قولنه راضی اولمیا جقدر «پس هرایکسی قربانلارنی آباردیلا پس
 بریسنندن (هایل) قبول اولدی و او بریسنندن (قابل) قبول اولمادی « قایلله غضب
 غلبه ایتدی که نه سببه منه قربانم قبول اولمیه و سنگ قربانگ قبول اولا کثرت حسدن
 هایله دیدی که «هراینه من سنی اولدورم هاییل دیدی» منی اولدورمگه و مقصرا و لمایمه
 بر سبب یوخدر اگر سنگ قربانگ قبول اولمادی اوزوگ مقصر سن «بودر و بوندن
 غیردی دگلدنر که الله تعالی پر هزکارلردن قبول ایدر» (۲۹) اگر سن الکی آجاسن بکا
 منی اولدورمگه من الیمی آجان دگلم که سنی اولدورم بدرستیکه من الهدن قورخورام
 او الله که عالم لرگ اهلنه ترتیب ویرندر (۳۰) من ایستورمکه سن قایداسان الله طرفنه منم
 گناهم و اوز گناهگ ایله تائینکه سن جهنم اودنگ یولداشلارندن اولاسن و بوجهنم ظلم
 ایدن لرگ جزاسی در» بویه دن معلوم اولور که مقتولگ گناهی قاتلگ بوینه حمل اولاجقدر
 (۳۱) «پس خواهش ایتدی اونگ نفسی» یا آسان ایلدی «اوز قرداشنی اولدورمکه پس
 اولی اولدوردی و پشیمان اولانلاردن اولدی» هم دنیاده و همی آخرتده. شیطان و سوسه
 ایتدی قایلله که اگر هاییل ساغ قالسا اونگ اولادی همیشه سنگ اولدگا فخر ایدم جقدر
 پس قایل فرصت آختاروردی هایلی اولدورمکه برگون گوردیکه هاییل یاتوبدر بر بیوک
 داش گوتوروب هایلیگ باشندن اوروب اولدوردی پس بیلمدیکه اونی نقرار ایله دفن
 اتسون (۳۲) «پس الله تعالی بر قارغه گوندردی یری قازوردی تائینکه اوگما گوستره که
 قرداشنگ بدنتی نجه یره باسدیره» قایل گوردیکه بر دیری قارغه بر اولی قارغنی
 گتوروب دیمدیکه و ایاقلاریله یری قازوب قارغنی دفن ایتدی قایل «دیدی ای قوم وای
 اولسون بکا ایمن عاجز اولدیم که منده بوغرابگ مثلی اولام پس منده دفن ایدم قرداشمگ

قَاوَارِي سَوَآءَ أَخِي فَاصْبَحْ مِنَ النَّادِمِينَ (۳۳) مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَآءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ
نَفْسًا يَفْرِقْ نَفْسًا أَوْ فَسَادًا فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ (۳۴) إِنَّمَا جَزَاءُ
الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ

میتہ سنی پس قایل پشیمان اولانلاردن اولدی» بوسبیه قاعدہ اولدیکہ میتی توپراقده
دفن ایدہ لر (۳۳) «بوجهتہ بزیازدیق بنی اسرائیلہ» هرچند آیتہ نگ ظاہری مخصوصدر
بنی اسرائیلہ امامعنی سی شاملدر جمیع خلفہ «بونیکہ هرکس بر آدمی اولدوره کہ او شخص
آدم اولدوره مش اول» کہ اونیلہ مستحق قصاص اولا «یا اینکه یروزینده فساد اتمه مش
اولا» شرک و یول کسمک گیمی «گہ یا کہ آدم لرگ هاموسنی اولدوروب» اوندن اوتریکہ
اللہ حرام ایدن فانی بوآدم حلال ایدوب وبر نفس دن نچہ ٹیلدن صوگرہ متعدد نفس ار
اولاجاق ایدی بوقدر مخلوق برتک نفس اولان آدمدن عملہ گلوب «وهرکسکہ بر نفسی
دیریلده» سبب اولا بر نفسگ دیری قالماقنه عفوایله یاقتلدن وجمله اسباب هلاکندن
خلاص اولماقلہ «پس گویا کہ جمیع مخلوقاتی احیا ایددر» بوآیتہ نی بیله تاویل ایدوب لر کہ
برکسی برکس اولدوره ضالته سالماق و دین حق دن خارج اتمک ایلہ یادیریلده هدايت
اتمکہ اونگ گیمی در کہ جمیع مخلوقاتی اولدوروب و یادیریلدوب چونکہ برنفر کمره
اولان شخص باعث اولاجا قدر گروور گروور مخلوگ ضالته و هکذا هدايت تا پمش بر شخص
گروور گروور خلقگ هدايته «وهر آیتہ بتحقیق گلدی اولاره بزیم پیغمبر لر یزمه مجزه لر
ایله صوگرہ اولنلاردن چوخی بوقدر تا گید اولوناندن صوگرہ هر آیتہ اسراف ایدنلردر»
وحددن گیچنلردر حرامی حلال و قدغن اولمش قانلری توکمکده (۳۴) بودر و بوندن
غیری دگلدر او کسلرگ جزاسی کہ دعوا ایدر لر الله و اونگ پیغمبری ایلہ وسعی ایدر لر
یریوزینده فساد اتمکہ بودر کہ مقتول اولالار یا اینکه اللری و ایاقلاری کسبله خلاف
قاعدہ سیله (یعنی ساغ اللری صول ایاقلاری یا عکسنه) یا اینکه نفی اولونلار اویردن» کہ
بوکناهلاری اویرده ایدوب لر بوآیتہ دن معلوم اولور کہ یریوزلده فساد ایدن الله و پیغمبر
ایله محاربه در هر کس قطع طریق ایدہ امام و حاکم شرع مختاردر بوجز لرگ بریسنی مقصرگ
حقندہ عملہ گتورمکہ اما نفیدہ علمالریاز و بلار کہ بوکناهی عملہ گتوردیکی شهر دن ویردن
اخراج ایدوب هانسی شهره گوندریلسه او یگ اهلنه اعلام اولوتار کہ او آدم نفی اولونوب
اونیلہ دانشمق یمک، ایچمک، نکاح و دوست لیک اولونماسون «بوتنبیه اولنلرگ ایچون
رسوالیک در دنیا ده و اولنلار ایچون واردر آخرتده بیوک عذاب» کناهلارنگ بیوک لکی
جهتنه (۳۵) «مگراو کسلر کہ توبه ایتدیلر اولدن قباک کہ سیز قادر اولاسکز اولنلاره تنبیه

مِنْ خَلْفٍ أَوْ يَنْقُومِ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۳۵) الْاَلَّذِينَ
 تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۳۶) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۳۷) اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا وَالَّذِيْنَ لَا
 اِلٰهَ اِلَّا هُوَ جَعَلَهُمْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَأْتِقِلٌ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ (۳۸) يَرِيدُونَ
 اَنْ يُخْرِجُوْا مِنَ النَّارِ مَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ (۳۹) وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا

اتمکه پس بیلوگ که الله باغشلیان و رحم ایدندر» یعنی حاکم شرع اوگما تنبیه ایدندن قابق
 توبه اتسه تنبیه اولونمز اگر حاکم شرعگ اختیار نه یتسه حکم شرعی گرک جاری اولا هر
 چند حق صاحبی عفو اید بوایه شاملدرتک حق الله و حق الناس شامل دگلدر مثل توبه ایدن
 شخص فساد سالوب آدم اولدورسه توبه جهنته قصاص ساقط اولماز و اگر الله شریک
 قرار ویرسه باشقه تنبیهی دخی یوخدر بوایه شریفه دن ییله استدلال اولونوبکه توبه محض
 حق الله جهنته در اما حق الناس حصه سنده حق صاحبنگ رضاسی عمله گلمسه توبه صحیح
 دگلدر (۳۶) ای مؤمنلر قورخوگ الله طرفته وسیله اختاروگ» که او وسیله ایله
 مزده و اجره یتسه سگز «و جهاد ایدوگ الله یولنده امیدوار که سیز رستکار اولاسگز»
 (۳۷) او کس لکه کافر اولدیلار اگر اولار ایچون اولا یر یوزینده اولان شیئرلرگ هاموسی
 اونیله بریرده اونگ مثلی ده اولا تا آنکه اولاری عوض ایدله لر اوز جانلارینی قیامت گوننگ
 عذابندن قور تولمقه اولاردن قبول اولماز و اولار ایچون وارد در دناک عذاب
 (۳۸) ایسترلر که جهنم اودندن چیخالار و اولار اوددان خارج اولان دگلدر و اولاره
 همیشه لیک عذاب وار (۳۹) او غورلق ایدن کیشنگ و عورتنگ اللرنی کسوگ تا اینکه
 مزد اولا دیاده کسب ایتدی کیری کناهه اللهک عذاب و عقوبتی اولان حالده والله غلبه ایدن
 و حکیمدر». دین اسلامگ بومسئله سنه ایراد اولونوبکه برانگ قیمتی بش یوز قزیلدر
 برکس برگسگ النی که گرگدر بش یوز قزیل ال صاحبنه دیه ویره سبندر که بر قزیلگ
 دورت دن بری قدری او غورلق اتسه اونگ الی کسبله جواب ویریلوبدر که ال وسائریدن
 پارچه لری اوز قیمتنده قالار اوز مانه گیمی که بدنی یارادان اللهک حکمنه مطابق اوبدلی
 تمیز ساخلیه ایلکه حکم الهیدن چیخماق ایله بدنگ هاموسنی یا عضونی مردار ایتدی دخی
 اونگ قیمتی تماماً ایتدی کسوب آتماق لازمدر هر کس عربلرگ وحشی و طمعکار قفلرندن
 خبردار اولسه بیلر که بوکونه تنبیه آتجق و اولاری او غورلقدن ساخلار اگر یوز مانگ
 قانونلری ایله رفتار اولونسیدی هیچکس مالنه امین و صاحب اولایلمزدی. ایلکه بالغ و عاقل
 کن او غورلق ایتدی و شرعاً ثابت اولدی اونگ ساغ النگ بار ماقلارنی آتجق کسرار ۲ مجی

اَيَّدِيْهِمَا حِزَابًا كَسَبَا لَكَالَا مِنْ اِلٰهِ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ (۴۰) فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَاَصْلَحَ فَاِنَّ اِلٰهَ
يَتُوْبُ عَلَيْهِ اِنَّ اِلٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ (۴۱) اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اِلٰهَ لَمَلِكِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَعْذِبُ مَنْ يَشَاءُ
وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ (۴۲) يَا اَيُّهَا الرَّسُوْلُ لَا يَحِزُّكَ الَّذِيْنَ يَسَارِعُوْنَ
فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْا اٰمَنَّا بِقَوَّامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوْبُهُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا سَاعُوْنَ لَلْكَذِبِ سَاعِرِيْنَ
لِقَوْمٍ اٰخَرِيْنَ لَمْ يَأْتُوْكَ حِرْفُوْنُ الْكَلِمِ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اَوْثَقْنَا هٰذَا فَخُذُوْا وَاِنْ لَمْ تَوْثُوْهُ
فَاَحْذَرُوْا وَمِنْ يَرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتُهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اِلٰهِ شَيْئًا وَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يَرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَطَهِّرْ قُلُوْبَهُمْ لَهُمْ

دفعه صول اياقتگ بارماقلارنى ۳مجبى دفعه حبس ايدرلر ۴مجبى دفعه اؤلدورمك لازمدر
وبوتنبیه اوصورتده دركه مال صاحبی تنبیهی طلب ایده والاحاکم شرعگ اختیاری یوخدر
اوز باشنه تنبیہ اتمکه هرچند شرعاً اوئگ یاننده ثابت اولا امامرافعه دن صوگره تنبیہ ساقط
اولماز هرچند مال صاحبی باغشلیه. (۴۰) «پس هرکسه توبه ایده اوغورلقدن وغسنه
ظلم ایدنن صوگره واصلاح اولا پس بدرستیکه الله اوئگ توبه سنی قبول ايدر وبدرستیکه
الله باغشلیان ورحم ایدنر» آخرتده امدانیده توبه ايله حد شرعی ساقط اولماز (۴۱) «ای
مخلوقات آیابلمرسن بونی که خداوند عالم ایچوندر گوئگ لرگ ویرگ پادشاهلقى عذاب
ايدر هرکسه که ایسترو باغشلار هرکسی که ایسترو الله هرشیته قادردر (۴۲) ای ییهمبر
غمگین ایتمه سون سنی او منافق لره» اوزلری کیمی منافقاری وکافرلری گورنده «تیرکفرلرینی
اظهار ايدرلر بونلر اوکسلردندر که» سنی ومؤمنلری گورن وقتده «اغزلارنده دیدیلر که
ایمان گتوردوک وحال انکه اونلارگ قلمبلری ایمان گتورمیوبدر ویهودی لردن بعضی یالان
سوزه جوق قولاق ویرن وایشیدنلر وار» اونلارگ عالملری تورائگ معنی سنه
تغییر ویروب اونلره قلا ایدنده اونلرده بویالان سوزلره قولاق آسوب قبول ايدرلر
یالینکه هدايت قصدیه سنگ سوزلرگی ایشتورلر بلکه یالاندن قولان آسورلر که سنگ
سوزگی ایشیدوب احوالدن خبردار اولوب صوگره سنه استمزا ایتسونلر وهاییله
یهودی لردن اوکسلر وار که «سنگ سوزگی ایشیدنلردر» بوقصد ایله که یهودیلردن «سنگ
یالنگا گلمین طائفه لردن اوتری» جاسوسلق وخبرچی لیک ایدلر «تغییر ویرلر حتی
سوزلری اوز یرلرلندن» وحقیقی معنی لردنن که الله تعالی اوکلمه لری اویره و او
مراده وضع ایتمشدی «دیرلر که اگر سیزه بو ویریلدی» محمد ۴ سیزه ییزدیین
سوزلری دیدی «پس اونی قبول ایدون واگر بوسوزلر سیزه دییلمدی باشقه طور
دییلدی پس قورخون» او سوزلری قبول ایتکدن. شان نزول مدنده هارون
اولاندن ایکی نسل وارایدی بری بنی نضیر مین نر بری بنی قریظه یدی یوز نفر اما

فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۴۳) سَمِعُونَ اللَّكْظَ أَكَلُونَ لَلْهَيْبَةِ فَانْجَبُوا
فَاحْكُم بَيْنَهُم أَوْ اعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ

بنی نضیر مال و حال جهتنه بنی قریظه دن زیاده ایدیلر و عبدالله بن ابی ایله هم قسم ایدیلر و اگر اونلارگ آراسنده قتل اتفاق دوشسه و بنی نضیردن بر آدم اولسه بنی قریظه دن قصاص آلوردیلر اما بنی قریظه دن اولسه بنی نضیر قصاصه راضی اولموردیلر بوخصوصه بوایکی فرقه آراسنده زیاده مباحته اولوب آز قالدی بیوک دعوالر عمله کله تالکله بوایکی طائفه آراسنده وثیقه یازیلدی که اگر بنی نضیردن برنفر بنی قریظه دن برنفری اولدورسه قاتلی دوهیه سوار ایدوب یوزنی دوهنگ دالی طرفنه دونه روب یوزنی قارالبوب کزدیروب نصف دیه آسونلر و اگر بنی نضیردن بر آدمی بنی قریظه اولدورسه لر قاتلدن تمام دیه آلوب همیده قتل اتسونلر زمانیکه حضرت مکه دن مدینه هجرت ایددی و اوس ایله خخرج اسلامه داخل اولدیلر یهودی لر ضعیف اولوب بنی قریظه دن برنفر اویری طائفه دن بریسنی اولدوردی بنی نضیر آدم کوندردیلر که مقتولک دیه سنی و همیده قاتلنی کوندرسونلر قصاص اتمک ایچون بنی قریظه دیدیلر بو توراتک حکمی دکلدر بلکه بو حکم درکه بزدن قوتلو اولدیقنزه کوره احداث ایدوب سگز یا دیه آلوگ یا قصاص ایدوگ و الله بودر محمد کلون کیدک اولگ محاکمه سنه بنی نضیر عبدالله بن اییگ یاتنه کلوب دیدیلر خواهش ایت محمددن که بزیم شرط نامه مزی لغواتمیه عبدالله دیدی منله برنفر کوندروگ کلسون کیدک محمدگ یاتنه من احوالاتی اوگا دیوم اگر سزگ نفعنزه حکم اتدی قبول ایدوگ والا راضی اولمیوگ پس برنفر آدم کوندروب عبدالله ایله کلدیلر حضرتگ یاتنه عبدالله احوالاتی حضرته عرض ایتدی که بنی قریظه ایله بنی نضیر آراسنده بوگونه شرط نامه وار و هر ایکسی راضی اولوبلار سزگ حکمگا خواهش ایدیرم اونلارگ شرطلرنی لغو اتمیه سن زیرا که بنی نضیر صاحب سلاح و قوتدر قورخورامکه اونلاردن سیزه صدمه یتشه حضرت غمکین اولوب برشتی بیورمادی جبرئیل نازل اولوب بوآیه نی کنوردی. (یحرفون الکلم من بعد مواضعه) یعنی عبدالله بن ابی و بنی نضیر (وان لم تؤتوه فاحذروا) یعنی عبدالله دیدی بنی نضیر که اگر سزگ نفعنزه حکم اتمسه راضی اولمیون «وهر کسیکه الله امتحان ایتمک ایستیه» یا اینکه اوز عملنگ پس لکی سبینه گوره ضالانده قالمقنی استیه «پس سن مالک اولماز سن اوگا برشتی و اونی هدایت ایده یلمز سن اونلار اوکساردرکه الله ایستیمویدر که اونلارگ قلبنی پاک ایده» نجاست کفر و نفاقدن «اونلار ایچون رسوالیک

«أَنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (٣٤) وَكَيْفَ يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ (٣٥) إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَتُورِيحُكُمْ بِهَا التَّائِبُونَ الَّذِينَ اسْلَمُوا الَّذِينَ هَادُوا وَالرَّابِثُونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتَحْضَوْا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْا اللَّهَ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّائِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ (٣٦) وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا

وارد در دنیاده» جمله یهودی لره جریه ویرمک و بنی نصیره جلاى وطن اتمک ایله «اونلار ایچون آخرتده دردناک عذاب وارد (٣٣) تا کیداً تکرار اولوندى «چوخ ایشیدنلردر یالانى چوخ بین لردر حرامى» اصلا حرام اولان خمر نبید و سایر کیف کتورلرل کیمی یالینکه عارضی اولاحرام آتش ویریشن حصوله کلن پول یارشوه و غیرذلک «پس اگر کلهلر سنگ یانکا اختیارگ وار حکم ایله اونلارگ آراسنده یالینکه اعراض ایت اونلاردن و اگر سن اعراض ایدهن اونلاردن پس سکا ضرر ویره بلملر و اگر حکم اتسن حکم ایت اونلارگ آراسنده عدالت ایله بدرستیکه الله دوست دوتار عدالت ایدلری (٣٤) نجه سنی حکم ایدرلر» اونلارگ قصدی حقى تانماق و شرعى اقامه اتمک دکلدر بلکه مقصودلری اودر که سکا نازل اولان شریعتگ حکمی توراتک حکمندن آسان اولسا اونیله رفتار ایدهلر ظاهرده اوز نفعلری ایچون دز «و حالانکه اونلارگ یالنده تورا وار و تورا یقده اللهگ حکمی یازیلوبدر صوگره اعراض ایدرلر» یعنی ایلکه کوردیلر سنگ حکمگ موافقدر توراتگ حکمیله اعراض ایدرلر بوسببه که «دکلدر اونلار ایمان گتورلر» اوز کتابلرینه گراوگانا نسیدیلر البته عمل ایدردیلر (٣٥) «بدرستیکه بزنازل ایتدیگ توراتی اونده هدایت ونورانی لیک وار حکم ایدر اونیله اویقمبرلر که تسلیم اولدیلر الله بو حکمی ایدرلر اوکسلر که یهودی اولدیلر یالینکه هدایت تایدیلر و حکم ایدر عالملر و عابدلر او احکامله که حفظ ایدوبلر اللهگ کتابندن و عالملر او کتابه شاهدلر و قراوللر ایدیلر پس آدملردن قورخمیون» و طرف دارلیک ایتمیوگ تورخی جهتنه «ومندن قورخون و تبدیل ایتمیوگ منه آیهلریمی آز پولگ مقابلنده» رشوت آلوب غیر حقى عوضه رواج ویرمیوگ «و هرکسه حکم ایتمیو او قرارله که الله نازل ایدوبدر پس اونلار کافرلردر (٣٦) بزیازدیق یهودیلره توراتده بونیکه برنفس مقابلنده» برآدم برآدمی اولدرسه او آدمی اولدرمک «وگوز گوز مقابلنده و بورون بورون مقابلنده و قولاق

أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (۴۷) وَقَفِينَا عَلَى أُنُورِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مَصَدَقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
 مِنَ التَّوْرَةِ وَأَتَيْنَاهُمُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمَصَدَقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
 لِّلْمُتَّقِينَ (۴۸) وَلِيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
 هُمُ الْفَاسِقُونَ (۴۹) وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مَصَدَقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمَعِيْنَا عَلَيْهِ فَأَحْكَمْ
 بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَمِيعَةٍ مِنْكُمْ شَرْعٌ وَمِنْهَا جَاوِلُوا
 شَاءَ اللَّهُ لَجَلَمَكُمْ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَلَكِنْ لِيَسْأَلُكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
 فَيُنشِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (۵۰) وَإِنْ أَحْكَمْتُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ

قولاق مقابلنده ویا را مقابلنده قصاص اولولار پس هر کس که قصاصی عفو ایدہ پس
 بوعفو گفاره در « عفو ایدن شخصک گناهارنه » وهر کسکه حکم ایتیمه او قرارله که الله
 نازل ایددر پس اولولار ظالمدر (۴۷) گچمش پیغمبر لرگ دالنجہ عیسی بن مریمی
 گوندر دیک تصدیق ایدندر اونگ قبائنده اولان تورائی و ویردیک اوگالنجیلی اوندہ
 هدايت ونور وار و تصدیق ایدندر اونگ اندہ اولان تورائی و هدايت وموعظہ در
 پرهیزکارلرہ (۴۸) گر کدر انجیل اهلۂ حکم ایدہ لر اوزادله که الله اوندہ نازل ایددر وهر
 کسکه حکم ایتیمه او قرارله که الله نازل ایددر پس اولولار فاسقدر (۴۹) و بز نازل
 ایتدیک سکا قرآنی حقلہ و تصدیق ایدندر اونگ یاننده اولان کتابلری وناظر در او کتابہ
 تغییر و تبدیلدن ساخلیاندر یا شاهد در اولولارگ دوغریلقنه « پس حکم ایت اولولارگ آرا سنده
 و تابع اولما اولولارگ راینه » اعراض ایتیمه او حکم لر دن که الله طرفندن سکا نازل اولوبدر سیز
 اهل توراة و انجیل و قرآندن هر برکزه بر گونه شریعت قرار ویرمشوک » که او یول ایلہ
 گیدہ سگز « وهر برکزه آشکار یول آچمشوک » و اگر الله ایستہ سیدی هر آینه سیزی برامت
 ایدردی « بردین اوزرہ » و لکن الله تعالی سزی امتحان ایدر سیزہ ویریلن کتابلر بارہ سنده
 کیم عمل ایدر هر عصر وقرندہ اوز شریعت و کتابنه هر عصرگ حکمت وضعیه سی بر
 طورله اولماقہ گورہ « پس بربرکزدن قباہہ دوشون یخشی ایشلر عماہ گتور مکہ الله طرفندہ در
 سزگ هامگزگ قایداجقی خبر ویرر سیزہ قیامت گونندہ اوامردہ که سیز اختلافی ایدر سگز
 ۵۰. و حکم ایت اولولارگ آرا سنده الله نازل ایدن حکملہ و تابع اولما اولولارگ خواهشنہ
 و قورخ اولاردن که سنی آلدادوب دوندہ لر او احکامک بعضی سندن که الله نازل ایددر
 پس اگر « حکم الهی دن » اعراض ایدہ لر پس ییلکین که الله تعالی ایستور که اولنرہ مصیبت
 یتورہ گناهارلرنگ بعضی سی سبیلہ » یعنی گناہلری چوخدر والله چوخوندن گچچوب

وَأَحْذَرُهُمْ أَنْ يَقْتُلُوا عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ
 ذُنُوبِهِمْ وَإِنْ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ (٥١) أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ اللَّهِ حُكْمًا
 لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ (٥٢) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُمْ أَنْتَ لَبِئْسَ الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ (٥٣) فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ
 فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا فِي أَنْفُسِهِمْ تَادِمِينَ (٥٤) وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا
 بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبَحُوا خَاسِرِينَ (٥٥) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ

حزب

بعضی سی سببیلہ اللہ اوانلرہ تنبیہ ایدہ «حقیقتہ خلیفہ چوخی فاسق قلدر (٥١) «آیا سندن
 جاهلیت حکمنی ایستبورار» واللہ حکمندن اعراض ایدر لر ایستبور لر سن اونلار ک
 آراسندہ جاهلیت قرار ی ایلہ حکم ایدہ سن «کیمدر اللہ دن گوزل راق حکم جہننہ او قومہ
 کہ یقین ایدن لر دیر لر» دین اسلام ک گوزل لکنہ (٥٢) ای مؤمن لر یہودی لر و نصرائی لر ی
 دوست دو تمیون» و انلار ک سوزینہ خاطر جمع اولمیو ک کہ سیزہ کومک ایدر لر
 «اونلار ک بعضی سی بعضی سیلہ دوست درار» یہود یہودی نی نصرائی نی قویوب سیزہ
 کومک ایتمز «هرکس سیزلر دن اونلاری دوست دوتا پس او آدم اونلار دندر» اونلاری
 دوست دو تمقہ گورہ هرکس هرکسی دوست دوستا اولنلہ حشرہ گلرہ «بدرستی کہ
 اللہ ہدایت ایتمز ظالم لر اولان قومی» کہ او زفسلرینہ ظلم ایتدیلر کفاری دوست دو تماق ایلہ
 (٥٣) پس گور رسن اوکس لری کہ اونلار ک قبلریندہ ناخوش لیک وار» عبد اللہ بن ابی
 کیمی «سرعت ایدر لر اونلار ک طرفنہ» گیتمکہ قلباً اونلاری دوست دو تماقلہ
 «دیر لر کہ بز قور خوروق بزہ مغلوب اولماق یتشہ» عبادہ بن صامت حضرت رسول ۴
 عرض ایتدی منم یہودی دوستلریم وار کہ عددری چوخدر من بری اولدیم
 اونلار دن وفا یتدیم اللہ ویغمبر طرفنہ عبد اللہ ابن ابی دیدیکہ من قورخورامکہ بزہ
 مغلوب اولماق عارض اولامن یہودی لر ک دوستا قنندن بری اولمرام پس بو آیہ نازل اولدی «پس
 امید وار کہ اللہ فتح ویرہ پیغمبرینہ یا برایش اولا اللہ طرفندن» مؤمن لر ک عزتہ و مشرک لر ک
 ذلیل اولمقنہ «پس منافق لر پشیمان اولار لر او زادہ کہ قبلریندہ گر لین ساخلیو بلر» نفاق دن
 ویغمبر ک حقدنہ شک اتمکدن (٥٤) «مؤمن لر دیر لر» بربرینہ یا یہودی لر «آیا بو منافق لر
 اوکس لر در کہ اللہ آندایچدیلر غلیظ آندلار کہ اونلار ہر آیتہ سیز ک قعقرہ در لر» اما ایندی
 قاقلری ظاهر اولدی «هیچ اولدی اونلار ک عمل لری و او زلرینہ زیان ایدن لر اولدیلر

يُرْتَدُّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةً لَأَنَّهُمْ ذَلَّكَ فَضَّلَ اللَّهُ يَوْمَهُ مِنْ شِئَاءٍ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ
(٥٦) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

(٥٥) ای مؤمنلر هر کس که سیزدن مرتد اولا «یا اینکه دعوادن قایده الله بر ضرریتشمن
» پس تیزلیک ایلله الله گئورر بر قومکه الله او قومی دوست دوتار و اقوم اللهی دوست
دوتارلر، مؤمنلره یوموشاقلق ایدنلدر «مشتق در ذلذدن ذالک کسریله نه اینکه ضمیله ذلیل
معنی سنه «غلبه ایدنلدر کافرله جهاد ایدرلر الله یولنده و قورخمازلار مذمت ایدنلرگ
مذمتندن» جمیع علمای اسلامگ اتفاقیه بو آیه شریفه نازل اولوبدر علی بن ابی طالب ۳ گ
حقنده و بوگا ایکی دلیل تفسیر کبیرده نقل اولوبدر (۱) پیغمبر ۴ خیبر گولنی علمی علی ۴ مه
و یرمک خصوصنده بیوردی من و بررم علمی صباح بر کشیه که دوست دوتار اللهی و پیغمبری و
اونی دوست دوتار الله و پیغمبر بو آیه ده یازیلان صفت همان سوزگ عینی درجه که اوسوز
علی ۴ گ حقنده در بو آیه دخی اونگ حقنده گرک اولسون (۲) الله تعالی بو آیه دن صوگره
انما ولیکم الله آیه سنی بیوروب بو آیه علی نگ حقنده در نجه که ذکر اولونار بو آیه ده
گرک اولنگ حقنده اولسون ایکی آیه بر برینه متصل و مربوط اولماق ایچون و بعضی
دیوبدر که بو آیه انصارگ حقنده در اولندان اوتریکه اولار نصرت و یردیلر پیغمبره و
اظهار دینده سهیلر ایتدیلر بعضی دیور فارس اهلنگ حقنده نازل اولوب ایلکه پیغمبردن
خبر آلدیلر یار رسول الله کیملدر اولار حضرت النی سلماننگ چکننه او ووب بیوردی
بو وونگ امثالی، هرگاه دین آسپلمش اولیدی اولدوزدن هر آینه اوگا یقشردی فارس اولادی
» بو اللهنگ فضیلدر و یرر او کسه که ایستر» و بیلر که او محل قابلدر فضله «والله وسع و یرندر»
اوز جودیه «عالمدر» محل جوده (٥٦) بودر و بوندن غیری دگلدر که سیزگ اولی
بتصر شکر الله در و اونگ پیغمبری در و او کسلدر که نماز قیلارلار و زکوة و یرلر او حالده
که رکوع ایدنلدر» بو آیه شریفه ده حضرت امیر ۴ گ حقنده نازل اولوب تفسیر کبیرده
یازیلان حدیثنگ ترجمه سیدر: عطا ابن عباسدن نقل ایدوبدر بو آیه علی بن ابی طالب ۴ گ
حقنده نازل اولوبدر عبدالله بن سلام دیر زمانیکه بو آیه نازل اولدی دیدیم یار رسول الله
من گوردیم علی بنی تصدق ایتدی اوزو گنی فقیره رکوع حالنده ابی ذر روایت ایدر که
من پیغمبر ۴ ایلله ظهر نمازینی قیلدیم سائل مسجده گلوب سؤال ایتدی هیچکس بر شیئی
و یرمدی پس سائل آلرنی گوگه گوتوروب دیدی پروردگارا سنی شاهد دوتورامکه
من پیغمبرک مسجده سائل ایتدیم هیچکس بگا بر شیئی و یرمدی علی ۴ رکوعده
ایدی ساع الینگ کوچک بارماغنه اشاره ایتدی سائل گلوب اونگ بارماقندن

(٥٧) وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ (٥٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا بِكُمْ هُزُوعًا وَلِعِبَانِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (٥٩) وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوعًا وَلِعِبَادَ ذَلِكَ عَصَاةً قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ (٦٠) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقْصِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا

اوزوگی چپخارتدی پیغمبرگ حضورنده پیغمبر بیوردی پروردگارا منم قارداشم موسی سندن سؤال ایتدی دیدی که پروردگارا منم سینهمی شرح ایله الی آخر پس آیه نازل ایدوب هارولی اوکا قرداش ایتدوگ پروردگارا من محمد سنک پیغمبرگ وبرگریدنم پس منم سینهمی آج وایشمی آسان ایت ومنم اوزاهلمدن علینی بگاوزیرایله اونیه دنم بیلمی محکم ایت ابوذر دیر آند اولسون الله حضرت رسول بوکلمه لری تمام ایتمه مشدی جبرئیل نازل اولوب بوآیه نی گتوردی شیعه لر دیورلر بوآیه دلالت ایدیر که امام علی در پیغمبردن صوگزه اوندن اوتریکه ولیدن مراد بوآیه ده ولایت در پس ولی گرك علی اولسون نه اینکه باشقه آدم بوسوزدن صوگزه ولی معنی سنی اولی بتصرف اولمه استدلال ایدوب آخرده دیور که اگر ولی عبارت اولمیه علیدن اون ده آیه نك معنی سی بیله اولور که ای مؤمنلر سیزگ امور اتکزه تصرف ایدن الله و پیغمبر و او مؤمنلر در که نماز قیلارلار و اوروج دوتارلار بونده لازم گلور که بوصفته اولان مؤمنلرگ هاموسی متصرف اولسون جمیع ایشلره بوصورتده امامک لزومی یوخدر پس لابد در دیمک که اوندن عبارت شخص واحد و اودخی علی بن ابی طالب در و بوآیه علی ۴ گ حقنده وارد اولماقه اولونان ایرادلر و سؤال وجواب اوز محلنده مرقوم در تمام اولدی فاضلک یبانی (٥٧) «هرکسه دوست دوتا اللهم و اونک رسولنی و اوک لریکه ایمان گتور دیرلر پس بدرستیکه اللهم قوشولی غلبه ایدنلر در (٥٨) ای اوکسلر که ایمان گتور و بسگز دوست اخذ ایتمیون او کسلری که سزگ دینگری استمزا و بازیچه حساب ایتدیلر اوللار عبارتدر اوکسلردن که اونلار اکتاب و یروب سیزدن قباک و کافر لری ده دوستلر اخذ ایتمیوگ والله دن قورخوگ اگر سیز وارسگز مؤمنلر (٥٩) و اگر سیز چاغراسگز اونلاری نمازه اولی استمزا و بازیچه حساب ایدرلر بو وجهته در که عقل ایله فکر اتمزلر» حق ایله باطلی تشخیص ویرمکده یهودیلر اذان سسی ایشندنه استمزا ایدوب دیر دیلر الله یا لانیجی نی اودله یا ندرسون از قضا و نك خادمی اودگتورن و قتده شراره سی اوزالنی یاندوردی (٦٠) یا پیغمبر دیگنلر ای اهل کتاب آیازی ناخوش دوتورسگز بزدن هیچ پیس عمل صادر اولمیون مگر اینکه بز ایمان گتور دیک الله و اوزاده که

أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَكْثَرُ مُنَافِقُونَ (۶۱) قُلْ هَلْ أَنْبِئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدَ وَاجْتَاذِيرُو عَبْدَ الطَّاعُونَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ (۶۲) وَإِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفَرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ عَالِمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ (۶۳) وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسَارِعُونَ بِالْآثِمِ وَالْعِدْوَانِ وَآكُلِهِمُ السَّحْتِ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (۶۴) لَوْلَا يُنْفِخُهُمُ الرِّبَّانِيُّونَ وَالْأَجَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْآثِمُ وَآكُلِهِمُ السَّحْتِ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (۶۵) وَقَالَتِ الْيَهُودُ دِيْدَالَهُ مَغْلُوْلَةً غَلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَعْنُوا بِلِقَاءِ إِبْرَاهِيمَ

بزه نازل اولوب واوزاده که بوندن سابق نازل اولوب» کچمش پیغمبر لره نازل اولان کتابلردن «اماسزگ چوخگر فاسقلرسگر ۶۱» یا پیغمبر دیگن آیمان خبر ویریم سیزه بوندن بدترینی» یعنی هر چند سیز اوزگر پیس طائفه سگر اما ایستورسگر سزدن پسنی «عوض جهتنه الله یاننده» خبر ویریم یا اینکه سیز بیزی پیس بیلورسگر آیایستورسگر که بزدن پیسنی سیزه خبر ویریم «اوکسدر که الله اولی رحمتدن اوزاق ایتدی و غضب ایلدی اوگا و او» اردن میمون و دونقوز ایتدی و اوکسدر که عبادت ایتدی طاغوته» بت لره یا شیطان «بونلار بدتر لردر مکان جهتنه و گمراه تر لردر دوز یولدن» میمون اولانلار شنبه گولنی حلال ایدوب صید ایدنلره خنزیر اولانلار مائدهیه کفران نعمت ایدنلر و طاغوته عبادت ایدنلر گوساله پرست لردر هر اوچی بنی اسرائیلدن در یعنی سزگ نسل سزگ بونوع پیس لگی ایله بزی پیس بیلورسگر ۶۲ زمانیکه گلر لر سنگ یانگا دیر لره که بزایمان گتوردوک و حال آنکه داخل اولدیلر سنگ یانگا کفرله والله اعلمدر که گزله دور دیلر کفری ۶۳ سن گور رسن اولنارگ چوخنی سرعت ایدر لر نهاده و عداوتده» یاحددن تجاوز ایتکده و حرام یمکده «هرآینه پیس دراونلار ایتدی کلری عملر ۶۴ نه سببه نهی ایتمیور اولنارگ عالم لری و عابد لری اونلاری یالان دیمکدن و حرام یمکدن هرآینه پیسدر اوزاد که ایدیلر ۶۵ یهودیلر دیدیلر الله الی زنجیرلنمشدر» کنایه در بخلدن «باغلو اولسون اولنارگ اللری ولعت اولسون اولنارا اوسوزگ مقابنده که دیدیلر بلکه الله سخاوت اللری آجیق در روزی ویررنجه که ایستر و هرآینه سکا الله طرفدن نازل اولان قرآن آرتورار اولنارگ چوخنه طغیان و کفری» یعنی قرآن گرگ اولنارگ کفرنی بالمره گوتوریدی اما اولنارگ کفر و طغیاننی آرتورار نجه که ناخوشگ ناخوشلغنی آرتورار صحیح آدم لرگ خوراکی و ایلانگ زهرنی آرتورار یزگ نباتاتی آرتوران یاغشگ قطره لری مقصر مکندرله اینکه یاغش «ونز آتدوق اولنارگ آراسنه دشمن جیلک و خصومت قیامت گونه دیک

مَبْسُوطَاتٍ يَنْفُقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمَا مَا أَتَزِلُ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا
وَالْقَيْنَابِينَهِمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارَ الْحَرْبِ أَطْفَاَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمَفْسِدِينَ (٦٦) وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا
عَنَّهُمْ سِتَاتٍ لَّوَلَدَخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ (٦٧) وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِّنْهُم مَّامَقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ
(٦٨) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ

هر قدر شعله ور ایندیله اودی دعوا ایچون الله تعالی اولی خاموش ایتمی «یهود طائفه سی
اوقدر شدتلو و هیبتلو ایدیکه مکه مشرک لری و مدینه قبیله لری اولاردن قورخور دیلار
پیغمبر ۳ بنی قریظه نی قتل و بنی نضیری جلاء وطن و خیبره وفدک و سائر لرینه
غلبه ایتمی بر مرتبه ده که یهودی لر هر یرده جمیع مخلوقاتدن ذلیل در «سعی
ایدر لر یرده فساد سالمقه و الله تعالی دوست دو تمار فساد ایدر لر (٦٦) و اگر اهل
کتاب ایمان گتوره لر محمد ۴ و الله من قورخالار هر آینه بز اورته روك اولار ک
گناه لرنی و هر آینه داخل ایدریک اولاری ناز نعمت ایله دولی اولان بستلره
(٦٧) و اگر اولار توریه و انجیلی اقامه ایدر لر» مضموننه عمل ایتمک ایله «واو ایدیکه
اولارا نازل اولوب اولار ک اللهی طرفندن هر آینه بیر لر باشلاری اوستندن و
ایاقلاری آلتندن» یعنی روزی لری و سعتلوا اولادی و برکت و یریلردی گوگن باغیش و یردن
نباتاتک چوخاقی سببیلر «اولاردن بعضی سی ذوغری دین طائفه در» یهودی لر دن
بر طائفه ایمانه گلوب اولار ک آدلاری مقتصد ایدی (میانرو) «واو اولار ک چوخ
پس عمل لولدر» (٦٨) بویته شریفه نگ شان ترونده علمای اسلام آراسنده اختلاف وار
جمیع علمای امامیه و اهل سنتدن بعضی سی بیورو بلار که بویته نازل اولوب علی بن
ابی طالب حقنده تفسیر کیبرده بیله یازیلوبدر: ایله که بویته نازل اولدی حضرت
اونک الندن دو توب بیوردی (من کنت مولاه فعلى مولاه اللهم وال من والاه و عا دمن عا دیه)
پس عمر رضی الله یتشوب دبدی گوارا اولسون سگای ابوطالب اوغلی اولدو ک منم
آقام و جمیع مؤمن کشی و مؤمن عورتک آقاسی علمای امامیه نگ تفسیرینه گوره
اشرف مخلوقات حجة الوداعدن قایدوب غدیر خم منزلنه یتشوب امر بیوردی کاروانک
قباجه گیدن لر گرو قایتاریلوب و دالده قالانلار گوزلنلوب جمیع حجاج بریره جمع
اولوب حضرت دوه جهازندن براو جایر قایریلوب حضرت بر خطبه طولانی اوخویوب
آخرده بیوردیکه اللهم امر یریه علی بن ابی طالبی من اوزیمه وصی و جانشین ایتمی

مَنْ النَّاسِ إِنْ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (۶۹) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلِيُزِيدَكُمْ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَانًا
وَكُفْرًا فَلَا تَنَاسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (۷۰) إِنَّ الدِّبْرَ أَمَنُوا الَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۷۱) لَقَدْ أَخَذْنَا
مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قَالِمْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا
وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ (۷۲) وَحَسِبُوا أَنَّ الْآلِهَةَ قَتَلَتْهُمْ فَعَمُوا صَمَوَاتِهِمْ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا صَمَوَاتِهِمْ

و جميع اصحابه امر ايتدى كه على به بيعت ايتسونلر اكثروايتته گوره حضرت پيغمبر
على ۴۱ مى انگ اوسته آلوب اوقدر قالديردى كه حضرتك قولتوقنگ تو كى
گوروندى ويورى (الله من والاه الخ) آيتنگ تفسيرى وتاويلى بيله اولار
«اى پيغمبر يتور اوزادىكه نازل اولدى سكا على ننگ حقنده واگر يتورميه سن
على ننگ حقنده نازل اولان آيتنى پس سن يتورميو بسن پيغمبر لقى واللّه سنى ساخلار
خلقدن وانلار ك شردن بدرستيكه الله هدايت ايتمز على ننگ ولايتنه كافران قوملى»
واگر آيتنى بوقرارله ترجمه ايتمك وعمومنده ساخلياق اونده معنى بيله اولار اى پيغمبر
يتوركلن اوزاديكه سكا نازل اولوب اكر يتورميه سن پس يتورميو بسن، اوصورتده بوكلامده
برفانده اولماز (۶۹) ديكلن اى اهل كتاب دكلسكز سيز درست مذهب اوزره تايتكه عمل ايده سكر
تورات وانجيله واوزاده كه نازل اولوب سيزه اللهم كز دن «وهرايتنه سيزك اللهم كز
طرفدن نازل اولان حكملى يهوديلرك چوخنگ طغيانلى وكفرنى آرتورار (بو آيتنگ شرحى
۶۴ مجى آيتده يازيلدى) غمكىن اولما كافرلر اولان قومه» اونلار ك طغيانك وكفرنگ
چوخلفنگ ضررى اوزلرينه فايدا جاقدر (۷۰) اوكسلركه ايمان كتورديلر واو-
كسلركه يهودى اولديلر ومجوسلر وترسالر اوللاردن اوكسلر واركه ايمان كتورديلر
الله وقيامت گونه وشايسته عمللر ايتديلر پس اوللارا قورخى يوخدر ودكلدر اونلار كه
محزون اوللار» بو آيتنگ تفسيرى ۲ مجى سوره نك ۶۲ مجى آيتسنده ذكر اولدى
(۷۱) هرايتنه بيز بنى اسرائيلدن عهد آلدق» توحيد ونبوت وامامتة «وكوندر ديك
اونلارا پيغمبرلر» اونلارى حق يوله هدايت اتمك «هروقتكه كلى اونلارا پيغمبر
اونوع حكملى ايله كه اونلار ك نفسلى خواهش اتمور برفرقهنى تكذيب ايتديلر
وبر فرقهنى اولدورلر (۷۲) و كمان ايتديلركه قتنه اولماز» يعنى كمان ايتديلر
كه پيغمبرلى تكذيب و قتل اتمك جهته عذاب نازل اولماز «پس گور وكار اولديلر»
حقى كورمكدن وايشتمكدن «صوكره توبه ايتديلر واللّه اونلار ك توبه سنى قبول

كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ (۷۳) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ ابْنُ إِسْرَآئِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مِنْ يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا الثَّارُ وَاللَّظَالِمِينَ مِنَ النَّصَارِ (۷۴) لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثُ ثَلَاثَةٍ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ وَاحِدٌ

ایتدی صوگره کنه گور وکار اولدیلار اونلارک چوخی والله گورندر اونلارک عمللری (۷۳) هرآینه کافر اولدی او کس لکه دیدیلر الله مسیح بن مریم روح حال انکه عیسی دیدی ای بنی اسرائیل عبادت ایدوگ او الله که منم اللہیم در و سزگ اللہ کدر» منده سزگ کیمی مخلوقم و عیدم «بدرستیکه هر کس الله شریک قرار ویره بتتحقیق الله اوگا بهشتی حرام ایدبدر و اونگ آرامکاهی جهنمدر و ظالم لره هیچ کومک ایدنلر یوخدر» (۷۴) هرآینه کافر اولدیلر او کسار که دیدیلر الله اوج اللہک اوجومچی سیدر» جمهور نصاری قائلدر افانیم ثلثیه یعنی الله مر کبدر اوجدن آتا.. اوغول.. روح القدس و دیمور لر الله اوجدر بلکه اوجینی بریلور لر بوبرده فخر رازی نگ برنفر عالیه اولان صحبتنی ذکر اتمک خالی از لفع دکلدردیر که خوار زنده ایشندیم برنفر نصرانی عالمی کلوب ادعای تحقیق ایدیر اولیله گوروش.. وب اثنای مباحثه فخر رازی دیر من دیدیم که اولا الله جسم و مکانه قرار دو تان و عرض اولماز اما عیسی عبارتدر شخص بشری دن وجوده کلدی یو خلقدن صوگره و سیزگ سوزگزه گوره مقتول اولدی دیری اولاندن صوگره، اوشاق ایدی صوگره بیوک اولدی بیردی ایچردی یا تاردی بوندن معلوم اولور که قدیم دکلیدی حاش ایدی و ممکن ایدی واجب دکلیدی ثانیاً سیز اقرار ایدرسنگز که یهودیلر اونی دوتوب داره چکدیلر و آقاجده دیری ساخلا دیلار و قابر قه سنی سندیر دیلر و عیسی چاره اختاروردی قاجمه و کزنمکه و او وقتده اظهار جزع و فزع ایدردی پس اگر عیسی الله ایدی یا اینکه الله اوگا داخل اولمیشدی یا اینکه اللہک بر جزئی اوگا داخل اولمیشدی نه اونلاری دفع اتمدی و اونلاری بالکلیه هلاک اتمدی و نه حاجت واریدی که اونلاردن اظهار جزع ایدوردی اوجومچی یا کرک قائل اولماق بوگا که الله همان شخص جسمانی در که گوزله گورونور یا اینکه الله بالکلیه عیسی به داخل اولوب یا اینکه اللہک بعضی سی اوگا حلول ایدوب هر اوجی باطلدر (۱) اگر عالمک هاموسنگ اللہی همان جسم ایسه او وقتده که یهودی لر اونی اولدوردیلر سزگ سوزگزه گوره دیمک اولور که یهودی لر عالمک اللہنی اولدوروب پس جمیع عالم نجه الله سیز قالدی و یهودی لر کیمی دنی واسکیک آدم لر اولدورن الله نوع عاجز اللہدر (۲) اگر الله جسم و عرض اولما سا نجه عیسی به داخل اولایلر اگر فرض اولونا که الله جسم ایدی و عیسی به داخل

وَأَن لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ (۷۵) أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۷۶) مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
وَأَمَّا صَدِيقَةٌ كَانَا يَتَكَلَّمَانِ عَلَى النَّاسِ كَيْفَ نَبِيَّيْنِ لَهُمُ آيَاتٍ ثُمَّ انْظُرَانِي يُؤْفَكُونَ (۷۷) قُلْ
الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۷۸) قُلْ يَا أَهْلَ

اولدی اوصورتده کرک بوجسمگ جزعلری اوبریسی جسمگ جزعلرینه قاریشه
بوصورتده لازم گلور اوجمگی جسمگ که الله در پارچه لانمقی واکر عرض ایسه
محتاج اولور مکانه محتاجدن الله اولماز (۳) اللهگ جزئی که عیسی به داخل اولوب
اکر اوجزه معتبر ومعنی به جزایسه لازم کلور اللهگ ناقص اولماقی واللهگ
اللهاق حائده قالماقی واکر جزء معنی به دکل ایسه اللهگ جزئی اطلاق اولماز
پس هراوچ غرض باطلدر دوردمجی تواترایله ثابتدرکه عیسی چوخ راغبایدی الله
عبادت واطاعت اتمکه اکر عیسی الله اولسه لازم کلور اوزینه عبادت ایده بومحادر
که شخص اوزی اوزینه عبات ایده بوسوزلردن صوگره من کشیشن خبر آدیمنکه
سببندر بوگاهه سیز عیسی نی الله کمان ایدیرسگز دیدی بوجهته که اوندن عجائب
وغرائب مشاهده اولونور اولی دیریلتمک وناخوش لری یخشی اتمک کیمی وبوشیلر
ممکن اولماز مکر اللهدن من دیدیم که عصائی اژدها اتمک عقلگ یالنده مشکلدن
اولونی دیری اتمکدن اوندن اوتریکه اولی ایله دیری شکله بردر مکراینکه اولیده
روح یوخدر اما عصا ایله اژدها آراسنده مشاکلت ومناسبت یوخدر پس زمانیکه
عصائی دوندهروب اژدها اتمک موسی نك الله اولماقنه دلالت اتمیه هکذا اولی نی دیری اتمک
دخی عیسی نك الله اولماقنه دلالت اتمز بووقته اونگ نفسی کسلوب جوابه قادر اولمادی
«ویوخدر بر معبود برحق مگر یکانه اولان الله واکر ال گوتورمیه لر اوسوزدن که
دیورلر» که الله اوچدن مرکبدر «هراینه دردناک عذاب یتشر اوکسلره که کافر اولدیلر
(۷۵) آیا قایتمورلار الله طرفته واللهدن باغشلا نماق طلب اتمورلر والله باغشلیان
ورحم ایدندر» بنده لرینه (۷۶) دگلدر مسیح بن مریم مگر پیغمبر بتحقیق کیچوبدر
اوندن سابق پیغمبرلر» اودخی اویپیغمبرلرک جنسندن درکه اونلارک اثباتی ایچون
اوزلرینه معجزه ویرمشوک «واونگ آناسی چوخ دوغری دانشلدر» هیچ بریسی
الله دگلدرلر بلکه اللهگ برلیکنی تصدیق ایدوبلر «هراکیسی طعام بیردیلر» که
لازمه بشریتدندر «باخکن یاپیغمبر نجه بیان ایده روک اونلاره نشانه لر» وعلامت لر
عیسی نك الله اولماقنه «وصوگره باخکن که نجه یولدن دونورلر» وحقدن اعراض
ایدیلر (۷۷) دیگن یاپیغمبر آیا عبادت ایدیرسگز اللهدن شیریه که مالک

الْكِتَابَ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ (۷۹) لَعْنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ (۸۰) كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (۸۱) تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَقُولُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُمْ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَخْطُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ (۸۲) وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ مَا نُزِّلَ عَلَيْهِ

اولماز سیزه ضرر ونه نفع ویرمگه والله در ایشیدن ویلن (۷۸) دیکلن ای اهل کتاب دینگرده اولمیان سوزی دیمیون» وعیسی نی پیغمبرلیک مرتبه سندن اللہلق درجه سته قالدیرمیون «وتابع اولمیون او طائفه ننگ خواهرلرینه که گمراه اولوبدیلر محمدؐ ک نبوتندن قباق وگمراه ایدوبلر اوللاردن چوخنی واوز لریده کمراه اولدیلر دوز یولدن» محمدؐ ک نبوتندن سوگره (۷۹) لعنت اولوندیلر بنی اسرائیلدن اوکسلر که کافر اولدیلار داودؑ و مریمؑ اوغلی عیسی ننگ دیلیله» زبور وانجیلده «بوملعون اولماق اوسبیه ایدیکه اوللار گناه عمل ایتدیلر وحدندن تجاوز ایتدیلر (۸۰) اوللار گرو چکیلیردیار اوبدعملدن که اتمشدیلر» یا اینکه بریسی اوبریسنی معصیتده گورنده اونی نهی از منکر اتمزدی «هراینه پسدر اوزادی که اونی ایدردیلر» معصیت لردن (۸۱) گوررسن اوللاردن چوخنی دوست دوتارلر مشرک لری هراینه پسدر او عمل که اونی اوزلرندن قباق آزوقه گولده روبدر اوز نفسلرندن اوتری» گوندردیگری آزوقه بودر که الله غضب ایدبدر اوللارا وعذابده اوللار همیشه لیک دیلر (۸۲) و اگر ایمان گتوریدیلر الله و پیغمبره و او شریعت که اوللارا نازل اولوب هراینه کفاری دوست دوتمازدیلر اما اوللار گ چوخی کناه کارلردر» و دیندن خارج عمل ایدوبلر

(۸۳) هراینه سن تبارسن یمودی لری و مشرک لری مخلوقات گ شتلولوسی عداوت جهتنه ایمان گتورنلره و مسلمانلاره و هراینه تبارسن مخلوقات گ یا خونراقی دوست لیک جهتنه ایمان گتورنلره اوکسلری که دیدیلر که بز نصارالروگ» یعنی مسلمانلارا یا خون دوست اولان نصرانی لردر اوندن اوتریکه اوللار گ قیلری یوموشا قدر و علم و فقهه راغبدرلر «بوکاسب اودر که اوللاردن کشیش و عابدلر واردر و اوللار تکبرلک اتمزلر» حق قبول اتمکدن زمالیکه آنلیلار (۸۴) زمانیکه ایشتیدیلر آیاتی که نازل اولوب پیغمبره گوررسن اوللار گ گوزلرینی باش توکر» آغلیار «اوجهندن که ییلدیلر که قرآن حقدر دیرلر ای بزیم اللهم بز ایمان گتوردوک قرآنه پس بز یاز شاهدلر ایله» بز شاهدوک بوآیت گ حق اولمقنه (۸۵) نه اولوبدر بزه که ایمان گتورمیه ک

مَا اتَّخَذُوهُمْ اَوْلِيَاءَ وَلٰكِنْ كَثِيْرًا مِنْهُمْ فَاسِقُوْنَ (۸۳) لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 الْيَهُودَ وَالَّذِيْنَ اٰشْرَكُوْا وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا الَّذِيْنَ قَالُوْا اِنَّا نَصَارَىٰ ذٰلِكَ بِاَنَّ
 مِنْهُمْ قِسِيْسَیْنَ وَرَهْبَانًا وَاتَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ (۸۴) وَاِذَا سَمِعُوا مَا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰى
 اَعْيُنُهُمْ تَفِيْضٌ مِّنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اَمْنًا فَاٰمَنَّا فَاٰمَنَّا مَعَ الشَّاهِدِيْنَ (۸۵) وَمَا لَنَا
 لَا نُوْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ اَنْ يَدْخُلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ (۸۶) فَاتَّبَعْنَاهُمْ لَّهٗ
 بِمَا قَالُوْا وَاجْتَبٰ تَجْرِبٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِيْنَ فِيْهَا وَذٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِيْنَ (۸۷) وَالَّذِيْنَ

جزو
۷

اللهم واوشیته که بزه گاروب حقندن و بز طمع ایدیریک که بزى اللهم داخل اید صال
 قوملرله اونلار داخل اولان مقاملره (۸۶) پس الله جزا ویردی اوللارا اونلار
 دیدیکلری سوزگ عوض نده بهشتلرکه اوللارگ آلتندن نهرلر جاری اولار
 همیشه لیک درلر اونده و بودر احسان ایدنلرگ جزاسی». شان نزول زمانیکه مکده
 قریش طائفه سی پیغمبره و اوگا ایمان گتورن اصحابه چوخ اذیت ایتدیلر الله تعالی
 امر ایتدی که اونلار حبشه یه هجرت ایتسونلر جعفر بن ابی طالب یتمش نچه نفر
 مسلمانلار ایله گمیه منوب حبشه یه گتدیلر ایلکه قریش بوکیفیتدن خبردار اولدیلر
 عمرو بن عاصی و عماره بن ولیدى نجاشی پادشاه حبشه نگ یاننه چوخ هدیه لر ایله
 گوندردیلر ایلکه اونلار نجاشی نگ یاننه گیتدیلر هدیه لر نی و یروب دیدیلر ایها الملك
 بزدن بر نچه نفر بزیم دینمزه مخالفت واللملاریمزه سب ایدوب سنگ مملکتگا
 گلوبلر قریش بزى سنگ یانگا گوندروب که اونلاری گرو قایتاراسن نجاشی آدم
 گوندروب جعفر طیارى چاغروب اولندن احوالاتی خبر آلوب جعفر جواب ویردی که
 اونلاردن خبر آلوگ آیانز اونلارگ قول لاریوق یالینکه آزادوق جواب ویردیلر که
 بلکه آزاد وقومگ نجبالر ندرلر جعفر دیدی خبر آلون آیا اونلاره بورجمز وار
 یا اونلاردن آدم اولدوره شوک که اونگ جهتنه بزلى ایستیورلر جواب ویردیلر که
 بونلارگ هیچ بریسی یوخدر و لکن بزیم دینمزدن چیخوب بزیم الله لاریمزه سب
 ایدیللر و جماعت آراسنه پراکنده لیک سالورلار جعفر دیدی ایها الملك بلی الله تعالی
 بزیم شهرمزه بر نفر پیغمبر مبعوث ایدوب بزه امر ایدیر نماز قیلماقه، زکوة
 ویرمگه نسبی ایدیر ظلمدن، قان توکمکدن، زندان، ربادن، میته وقان و خنزیر اتی
 یمكن و امر ایدیر بزى عدالته واحسانه جعفر جمیع محسنات اسلامى سایوب نجاشی
 دیدیکه الله تعالی عیسی بن مریمی همین امرلر ایله مبعوث ایدوبدر یا جعفر آیا حفظ
 ایدوبسن او آیات که الله اوی پیغمبره نازل ایدوب جعفر دیدی بلی نجاشی دیدی بر قدر

كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ (۸۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَبِيعَاتِ
مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (۸۹) وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَأَقْوُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ (۹۰) لَا يُؤْخَذُ كَفَرًا بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخَذُ بِمَا
عَقَدْتُمُ الْإِيمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ

اوندن قرائت ایت جعفر باشلادی سورة مریمدن اوخومه ایله بوآیه یقشدی که
وهزی الیک بجذع النخله نجاشی باشلادی آغلامقه ویدی والهی بودر حق دن. عمر
عاص مطلبنی تکرار ایتدی نجاشی غضبناک اولوب عمروک یوزندن اوروب دیدی
ساکت اول آلد اولسون الله اکر او یغمبرک آدنی پس لیک ایله چکه سن سنی یوخ
ایدرم پس عمرو عاص مکبه رجوع ایدوب احوالاتدن قریشه خبر ویردی وجعفر
یولداشلاریله کمال احترامله حبشهده قالدی تالینکه فتح خیبرده حبشهده گلدر جمیع
اصحابی ایله او وقتده نجاشی نگ بر اوغلی تولد اتمشدی آدینی محمد قوبدی نجاشی
ماریه قبطیهلی فاخر لباسلر و عطر و بریراس آت اوتوز نفر کشیش ایله حضرتک
خدمته گوندردی اونک اطوار و اخلاقندن خبردار اولماقدن اوتری اونلار مدینه
یتشن وقت حضرت اوللاری اسلامه دعوت ایتدی و قرآن دن بر نجه آیه اوخودی
از آنجمله واذ قال الله یا عیسی ابن مریم اذکر نعمتی الخ کشیشلر بو آیهلری ایشدنده
باشلادیلار آغلامقه ایله نجاشی نگ یاننه رجوع ایتدیلر حضرتک ماسترتدن خبر
ویردیلر و قرآندن ایشدیکلرنی اوخودیلر کشیشلر و نجاشی و اوللارک یاننده حضور
ایدلر آغلادیلار نجاشی باطنده ایدان گتوروب حبشهده چخوب حضرتک خدمته
گلنده یولده وفات ایتدی پس بوآیه نازل اولدی. (۸۷) واکسلرکه کافر اولدیلر و تکذیب
ایتدیلر بزیم آیهلری میز او نلار جهنمک یولداشلاریدر (۸۸) ای مؤمنلر حرام اتمیوگ
اوزگزه اوباک شیلری که الله تعالی سیزه حلال ایدوب وحدندن تجاوز اتمیوگ بدرستی که الله
الله تعالی دوست دوتماز حددن تجاوز ایدلری. بوآیه شریفه نازل اولوبدر امیر المؤمنین
وبلال و عثمان بن مطعونک حقنده اماعلی ۴ آندایچدی که ابداً گیجه یاتمی بلال قسم ایتدی که
گوندوز افطاراتمی اما عثمان آندایچدی که نکاح اتمیه عثمانک گوزل عورتی و ارایدی هر
گون عایشه نگ یاننه گلوب عایشه خبر آلدی که لیه معطاسن و اوزگا زینت و یرمیوسن دیدی
کیمدن اوتری اوزومه زینت و یروم و حال آنکه منم اریم آندایچوبدر که عورتله یاخونلق
اتمیه و زهد و رهبانلک ایدم عایشه بوکیفیتی حضرته خبر ویردی حضرته جماعتی مسجده
جمع ایدوب حمد و ثنادن صوگره ییوردی بعضی قوملر الله حلال ایدن نعمتلی اوزلرینه

رَقَبَةً فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَارَةٌ إِيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا إِيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۹۱) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ (۹۲) إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ (۹۳) وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (۹۴) لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا

حرام ایدوبلر و حال آنکه من گجه لر یاتورام و نکاح ایدیرم و گولوز نهاریدورم هرکس منم ستمدن چخامندن دگلدر دیدیلر یا رسول الله ییز آندایچمشوک بوآیلر نازل اولدی (۸۹) «بیوگ اوشیئرلر دنگه الله سیزه روزی ایدوب حلال ویا کیزه اولان حالده و قورخوگ اواللهندن که سیز اوکا ایمان گتورویسگز (۹۰) الله مؤخذمه سیزه سیزگ آندلارگز کفوی ایله» لغوی آند لاوالله و بلی والله دیمکدر دلیله قلیدن گچورمه مش «اما عذاب ایدر سیزه اوآنده که اولی قصد اتمسگز» بولوع آندی سندیر ساگز عذابه مستحق اولاجاسگز و اگر آندی سندیر ساگز «پس اونگ کفار سی اون مسکینه طعام ویرمکدر او طعامگ و سطندن که او زاهل عیالگزه ویرورسگز» اوزگز ییدیگز دن نه آرتق و نه اسکیک اولا نوع و قدرده بزیم ولایت لرگ وزنی ایکی کرونگه خورشیه چورک یا ایکی کرونگه بوغدا «یا اینکه اونلاره لباس» او قدرکه عورتینی اورتمک ممکن اولار «یا اینکه بر قول آزاد اتمک پس هرکسه بومذ کوراتی تاپیمه پس اوچ گون اوروج در بودرسگز آندلارگز کفار سی زمانیکه آندایچوب» سندیر دگز «و حفظ ایدوگ آندلارگز هایلله بیان ایدیر الله سیزه شریعت علامت لرینی امیدوار که شکر ایده سگز» اللهمک نعمت لرینه (۹۱) ای مؤمنلر بودر و یوندن غیر دگلدر چاخر» ایچمک «و قمار اوینامق و بته قولق اتمک و قمار اوخلاری مردار در پس اجتناب ایدون اوندن امیدوار که سیز نجات تاپاسگز» جهنم اودندن. قمار عبارتدر هراویوندن که اونده اودمق اودوزمق اولا هر چند قوزله اولا انصاب جمله بت پرست لیک و بت طرفه حیوان باشی کسمک از لام قمار اوخلاری. نه که همین سورمگ ۴مچی آیه سنده یازیلدی (۹۲) بودر و یوندن غیری دگلدر شیطان ایستیور عداوت و دشمنچیلیک سالا سیزگ آراگزه خمر و قمارده و سیزی منع ایده اللهمک ذکرندن و نمازندن پس آسایسز گرو دور میاجاسگز» شرب خمر و قمار اوینامقندن هیچ گورو لمیویدر که شرب و قمار مجلسنده دعوا و عداوت عمله کلمیه و بوایشه مشغول اولان لرگ نمازی گیچیمیه (۹۳) اطاعت ایدوگ الله و اطاعت ایدون بیغمبره و قورخون» الله مخالفت اتمکندن

وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقُوا وَآمِنُوا بِقَوْلِ وَاَحْسِنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۹۵) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لِيُؤْتِيَكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَلَّهِ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مِنْ يَخَافِهِ بِالْغَيْبِ فَمَنْ أَعْدَى
بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۹۶) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حَرَمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ
مَتَعَمَّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ
أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِ عَفَا اللَّهُ عَنْمَا لَكُمْ مِنْ عَادٍ يَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو النُّقْمِ
(۹۷) أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرَمًا

اگر یوز دوندہ رسگر اللہ و پیغمبرہ اطاعت اتمکدن نہ اللہ ضرریتور رسگر نہ پیغمبرہ
«پس یلوگ کہ بتحقق بزیم رسول مزہ در آشکارا یتورمک» اونگ امر نہ اطاعت اتمک و
اتمہمک اجر ی سیزہ یتشہ جکدر (۹۴) ہیچ کناہ یوخدر اوکسلرہ کہ ایمان گتوردیلر و
یخشی عملر دوتدیلر ہر قسم حلال شیناری یمکدہ اگر حرامدن پرهیزایدہ لر و ایماندہ
محکم وثابت قدم اولالار و یخشی عملایدہ لر و پرهیزکارقدہ ثابت اولوب ایماندہ دوام
ایندن صوگرہ تقوی ایدوب احسان ایدہ لر واللہ دوست دوتار احسان ایدناری زمانیکہ
شراب و قمار حرام اولماق آیہ سی نازل اولدی مہاجر و انصار حضرت رسول ۴؎
خدمتہ گلوب عرض ایتدیلر یا رسول اللہ بزیم آدماریمزدن چوخی مقتول اولوب و حال انکہ
اونلار شرب خمر ایدوبلر آیا ضرر یتورر اونلارہ بو آیہ نازل اولدی (۹۵) ای مؤمنلر
ہر آینہ خداوند عالم سیزی امتحان ایدر صیدن بر شئی ایلہ کہ اوگاسزگ اللرگرو نیزہ لرگر
یتشر تائیکہ اللہ بیلہ کہ کیم اولندن قورخور خلوتدہ و غائبانہ آخرت عذابندن قورخوب
شکاردن اجتناب ایدیر بو آیہ نازل اولوب حدیبیہ سفر ندہ او قدر صید نشکرہ یا خون گلمشدیکہ
اللری اونلارہ یتشیردی «پس ہرکسکہ حدندن تجاوز ایدہ بوندن صوگرہ پس اونگ ایچون
دردناک عذاب وار (۹۶) ای مؤمنلر صید (آواتمک) اتمیون او حال دہ کہ سیز احرامدہ رسگر
ہرکسکہ سیزدن صید اولدورہ قصدا پس اونگ جزاسی و کفارہ سی اولدوردگنک مثلی در
چاریادن» صید اولونان حیوانک مثلنی بیلمکدن اوتری «حکم ایدر بوگاسیزدن ایکی ہر
عادل شخصلر» مثلاً مارال صید ایدوبسہ قویون - وحشی حمار ايسہ اوکوز - دہ
قوشی ايسہ دہ و بو کفارہ صرف اولار «ہدیہ اولان حال دہ یتشہ جک کعبہ یہ» کعبہ نگ
یاندہ گرک ذبح اولونا «یا اینکه کفارہ سی مسکین لرہ طعام ویرمک اولاجا قدر یا او بر ابردہ
اوروج دوتماق» تفصیلی گلہ جک سورہ لرگ آیہ لر ندہ تکرار اولاجا قدر «تائیکہ صید ایدن
شخص عمنک عذابنی دادہ اللہ تعالی باغشلا دی گچمشدن» یعنی اولمجبی دفعہ نی کفارہ

وَأَقُولُ اللَّهُ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (۹۸) جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الَّتِي فِي الْحَرَامِ قِبَاً لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقُلُودَ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۹۹) اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۰۰) مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ (۱۰۱) قُلْ لَا يَسْتَوِي الْحَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْحَبِيثِ فَاقُولُوا اللَّهُ يَأُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ (۱۰۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْلُوا

سبيله "وهر كسكه ايكمجى دفعه صيدايدى پس الله اوندن انتقام آلا و الله غلبه ايدن وانتقام صاحبي در" ايكمجى دفعه صيد ايدنن كفاره ايستميون انتقام ايدى جندى (۹۷) حلال اولدى سيزه درياده شكار اتمك واولى يمك سيزه حصه و قسمت اولان حالده ويول گيدن شخصه "دوزليوب اوزيله آبار مق" و حرام اولدى سيزه صحرا صيدى تقدركه احرامده سگزر قورخون اولله يندن كه اونك طرفنه محشور اولاجا سگزر (۹۸) الله تعالى كعبه نى حرمتلو ايوايدوب خلقك ايشلر نى برپا اتمك ايجون" اولار ارك سب و معيشت لرى هم دنيا و همى آخرت ايشلرى مستقيم اولار، قورخان آدم پناه آبارار، ضعيف آدم او پرده خاطر جمع اولار، تجار قازانچ ايدى رجماعت سائر اطرافدن اويره جمع اولماق جهتنه، كناه كار او برى قصد ايدوب كلسه كناهى باغشلا ناره، حاجتلىر بر آورده اولار، عقل و شعور صاحبلىرى دينلنگ هر يرندين جمع اولوب دنيا و دين امر لار ينده مصلحت و مشورت ايدى لر "والله تعالى مقرر بيور و بىدر حرمتلو آي و قربان و دوه لركه تقليد اولونار (تقليدنگ ترجمه سى بوسوره ننگ ۳ مجى آيه سنده تفسير اولوندى) بو امر لار اوندن اوترى در سيزيله سگزر كه الله تعالى بيلر اوزاديكه يرده در" يعنى زمانيكه مطلع اولدكز كعبه و حجه و مناسك ده وضع اولان حكمت لرى اوضورتده يقين ايدى سگزر كه "الله جميع شيئلىرى بيلن در" (۹۹) و بياوگ كه اللهم عذابي شدت لودر كناهكار لره والله تعالى باغشليان و رحم ايدندر" اطاعت ايدنلره (۱۰۰) "يو خدر پيغمبره مگر يتورمك والله بيلر اوشيئى كه آشكار ايدى سگزر و مخفى ساخلا رسگزر" تصديق و تكذيب دن يافعل و عزيمتن (۱۰۱) يايغه بىر "ديكن برابر اولماز تميز شيئله مردار شيئى" الله ياننده: حلال ايله حرام، مؤمن - كافر، عالم - جاهل، عبادت ايله كناه "هر چنده سنى اعجبه گتوره مردار كچو خلفى" دنيا ده پس شيئى يخشى شيئدن چو خدر مقصود هر شيئنگ اوزنگ يخشى اقيدر آزو چو خلقك اعتبارى بو خدر "پس قورخوگ الله يندن اى عقل صاحبلىرى اميدوار كه سيز نجات تا پاسگزر" (۱۰۲) اى مؤمنلر سؤال اتميوگ برپاره شيئلردن اگر اوشيئلر سيزه ظاهر اولسا سزگ ناخوش - كزگى "كفر" صفيه بنتى عبدالمطلبك برنفر اوغلى وفات ايتدى برنفر اصحابدن اوگاديدى كه باشكى اورت پيغمبر لره

عَنْ أَشْيَاءٍ أَنْ تُبَدِّلَكُمْ تَسْوِمًا وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلَ الْقُرْآنُ لَتُبَدِّلَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ
 حَلِيمٌ (۱۰۳) قَدْ سَأَلْنَا قَوْمَ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ (۱۰۴) مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ
 وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
 (۱۰۵) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ

قوم اولماق سگالغ ویرمز صفیه بواحوالاتی پیغمبره خبر ویروب حضرت غضبناک
 مسجده بیوروب جماعتی جمع ایدوب بیوردی بعضی آدمار خیال ایدیرکه منم قوم لریمه
 منم قوم اولماقیم نفع یتورمز اگر مقام محمودده دورسام بیگانه لره شفاعت ایدرم گجامانده
 قوم لریم اولاً بوگون هرکس مندن آتاسنی خبر آلسا هرآینه خبر ویروم بر شخص ایاقه دوروب
 عرض ایتدی یار سوا الله منم آتام کیمدر حضرت بیوردی سگ آتان اوکسدن غیردی درکه
 اونگ آدیله چاغرولورسن سگ آتاگک آدی فلان بن فلاندر ایکمچی نفر آدم ایاقه دوروب
 سؤل ایدوب اودخی بوقرار جواب آلدی برنفر دوروب عرض ایلدی یار رسول الله پناه
 آپارورق الله الله واونگ پیغمبرنگ غضبندن بزى عفو ابله الله سنی عفو ایلسون پس
 بوآیه نازل اولدی «واگر سؤل ایده سگنر اوشیلردن قرآن نازل اولان وقتده» هدرکه
 محمد ۴ ساعدر واوگ قرآن نازل اولور و بیلمک ایسته دیکگنر شیئرگ احوالی قرآنده
 صراحتله بیان اولمیویدر اواحکام «سیزه آشکار اولار» پیغمبرگ بیانیله اما سیزه ناخوش
 کلر «الله تعالی باغشلا دی همان سؤل لردن والله باغشلیان وحلم ایدندر (۱۰۳) بتحقیق
 سؤل ایتدی اولی بر قوم سیزدن قباق صوگره اوسیه کافر اولدی لار» بنی اسرائیل طائفه سی
 (۱۰۴) زمان جاهلیتده بیله قاعده ایدی که دوه بش دفعه دوغسیدی و بشمچی دفعه ارکک دوغیدی
 اونى آزاد ایدر دیلر اونگ سودی واتى حرام اولاردی اوگا بحیره دیر دیلر و بر شخص ناخوش و یا
 سفرده اولان وقت نذر ایدر دیکه شفا تاپاندن و یا سفردن قایدندن صوگره بر دوه آزاد ایتسون
 اودوه سائبه دیر دیلر اولمچی کیمی سودی واتى حرام اولاری اگر قویون دېش-ی
 دوغسیدی دیر دیلر بو بزیم مال مزرر اگر ایرکک دوغسیدی اولی بتلرنگ آدینه کسر دیلر
 اگر جفت دوغسیدی دیر دیلر چونکه دیش بالا بزیمدر ایرککده باجسینه یا پشوب اودخی
 بزیمدر اوگا و صیله دیر دیلر اوگر دوه اون دفعه دوغسیدی اونگ اتنی یلمک و اوسته سوار اولماق
 حرام ایدی اوگا حام دیر دیلر اونگ اتی و توکی حرام ایدی ایشتمک اولمازدی و بو عملی
 الله اسناد ویر دیلر الله تعالی بیورور که «الله شرعی اتمیویدر بحیره و نه سائبه و نه وسیله و نه خام
 اما اوکسر که کافر اولدی لار بهتان دیور لر الله یالانی» اوشیلرگ حرمت اسناد لی الله ویرمکه
 «واونلارگ چوخى عقل اوزیله رفتار اتمور لر (۱۰۵) زمانیکه اونلارده دیلیدیکه گلوگ
 اوزادگ طرفه که الله تعالی نازل ایدیر و گلون پیغمبر طرفه» که الله حکمنی ایشیدوب

اباؤهم لا يعلمون شيئا ولا يهندون (۱۰۶) يا ايها الذين امنوا عليكم انفسكم لا يضركم من ضل اذا
 اهتديتم الى الله مرجعكم جميعا فينبئكم بما كنتم تعملون (۱۰۷) يا ايها الذين امنوا شهادة بينكم اذا حضر
 احدكم الموت حين الوصية اثنان ذوا عدل منكم او اخران من غيركم ان اقم ضربتم في الارض فاصابتكم
 مصيبة الموت تحبسونهما من بعد الصلوة فيقسمان بالله ان ارتبته لا تشتري به ثمنا ولو كان ذا قربي ولا نكنم
 شهادة الله انا ذالمن الاثمين (۱۰۸) فان عثر على انها استحقاقا ثمنا فآخرا ان يقومان مقامهما من

او گره له سنگز» دیدیلر کفایت ایدر بیزه اوزادکه بز تاپدیق اونگ اوزرینده آتالاریمز آیا
 اگر اونلارگ آتالری برشیئی بیلمینلر و هدایت تاپمینلر اولایدیلر» اوندہ دخی
 عنادلرنگ اوستنده دایانوب دعوت اولونان حقه گلمیوب گنده ده آتالرنگ یولیه گیده جک
 ایدیلر (۱۰۶) ای مؤمنلر سزگ اوزرگزده در حفظ ایدوگ قسلسرگز» سعی ایدیگ
 اوزگزری کناهدن ساخلاقمه مشرک لرگ قیدنه قالمیون «سیزه ضرر ویرمز او کسلرکه
 ضالانته دوشوبلر زمالیکه سبز اوزگزهدایت تاپدگز» مؤمنلر تاسف ایدیردیلر کافرلرگ
 ضالالتدن الله ییوردیکه سز اوزگزری ساخلیوگ ضالالتدن کافرلرگ ضالالتگ سزه ضرری
 یوخدر «الله طرفنده در سزگ قایداجاق مکالکز پس الله خبر ویرر سیزه اوزادی که سیز عمل ایدر سنگز
 (۱۰۷) ای مؤمنلر شرعی اولدی سزه اوز آراگزده شاهد دوتماق سیزگ
 بزگزده اولمک زمانی یتشندہ وصیت ایتمک وقتنده ایکی نفر عادل شاهد سیز مسلمانلاردن یا
 اینکه ایکی نفر شاهد سیزدن غیری آدملردن (اهل کتابدن و مجوسدن) اگر سیز
 مسافر اولاسیگز و یتشه سیزه اولمک مصیبتی» یعنی بوصورتده مسلمان اولمیان کسلری
 شاهد دوتماق جائزدر «صوگره اگر سیزه شبیه عمله گاه اونلارگ سوزلرنده اونلاری
 ساخلیون نمازدن صوگره» قسمی شدتلاوتمک ایچون «پس اونلاره آند ویررلر الله»
 وارثلر یا حاکم شرع» بوگاقسم ایدرلرکه «بز عوض ایتمروک شهادتی پوله» یعنی
 پول آلوب سوزیمز دگشدرمروک «هرچندکه او آدمکه اونگ نفعنه یا ضرره آند
 ایچروک (مقسم له) بزه یاخون قوم اولو وگز تلمروک اللهدن اوتری شهادت ایتدگی»
 اگر بز شهادتمز گزله سگ «اووقت بزهرآینه گنه کارلردن اولوروق» (۱۰۸) اگر
 معلوم اولو که غیر اسلامدن اولان شاهدلر مستحق اولدیلا رگناهه» یعنی یالان شهادت
 ایدوبلر یا اینکه شهادتی تغییر و تبدیل ایدوبلر «پس ایکی علیحده شاهدلر قائم
 اولارلار اونلارگ عوضنه اوورتهلردن که اونلارگ ضررنه خیانت اولوبدر واونلار
 سزاواردیلر ارثه» یعنی اولمجبی شاهدلرگ خلافنه شهادت ایدلر شک سیزدر که مال قویوب
 وفات ایدن شخصک وارثلرندن اولاجا قار پس قسم ایدرلر الله که هرآینه بزیم

الَّذِينَ اتَّخَفُوا عَلَيْهِمْ الْأَوْلِيَانِ فَيَقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا عَدَدُ نَا إِذْ أَلَمَ الظَّالِمِينَ
 (١٠٨) ذَلِكَ أَذْنِي أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ آيَاتُنَا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 اسْمِعُوا لِلَّهِ لَابْهَدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ١٠٩ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْقَالَوَالْعَلَمُ لَنَا أَنْتَ
 أَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ (١١٠) أَذَقَّ اللَّهُ يَاسُوعُ ابْنَ مَرْيَمَ أَذْكَرُ نَعْمَنِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ ذَاكَ إِذَا بَدَأْتَكَ
 بِرُوحِ الْقُدُسِ تَكَلَّمَ النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَلَّمَا وَادْعَلَمْتَكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرِيَّةَ وَالْإِنْجِيلَ وَادْعَلَمْتَكَ
 مِنَ الطِّينِ كَيْفَةَ الطَّيْرِ بِأَذْنِي فَتَفْتَحُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِأَذْنِي وَتَبْرَأُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِأَذْنِي وَادْعَلَمْتَكَ الْمَوْتِ
 بِأَذْنِي وَادْعَلَمْتَكَ بِإِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ

شهادتهز دوغری در اولارگ یعنی اولمچی شاهدلرگ شهادت لرندن و بز حدندن
 تجاوز ایتمدوک اگر تجاوز ایتمش اولساق او وقت هرآینه ظالمردن اوللوق (١٠٨) بو
 حکم» یعنی شاهدلره آندویرمک دوغرویو «یاخونراقدرکه اولمچی شاهدلر دوغریقله
 شهادت ایدله لری یالیکه بوندان قورخالارکه» اولارگ شاهدلری قبول اولماسه «آندلر
 رد اولار» وارلله ومدعی لره «اولار» اولمچی، شاهدلر «آند ایچندن صوگره» رسوا
 اولارلار یالان شهادته و قسمه «وقورخون لاهیدن وایشیدوگ والله هدیات ایتمز
 فاسق اولان قومی (١٠٩) قیامت گوننده الله تعالی جمع ایدر پیغمبرلری پس دیر اولاره»
 سیزامتگری منم طرفمه چاغراند «سیزه نه جواب ویریلدی» پیغمبرلر دیرلر» خدایا
 اواندازه ده که سیز عالمسگر «بزیم علممز یوخدر بدستیکه سن سن حمید غیب لری یالان»
 آشکاروکرلین دن خبردار سن (١١٠) «زمانیکه خداوند عالم ییوردی ای عیسی بن مریم
 یادگا کتور منم سگا و آنا سگا اولان نعمتی اوز مانیکه سنی قوت لو ایتدیم پاک روح ایاه من خلقه
 دانشوردون بشکده (اوشاق اولان وقتده) وسنگ چوخ اولان وقتده» هر حالتده سگا
 تفاوت یوخیدی دانشمه قادر اولماقده «واوز مانیکه سگا تعلیم ایتدیم کتاب و حکمتی و توراتی
 وانجیلی و اوز مانیکه پالچقدن قوش صورتنده یارانش قایروردون پس اوفوروردون
 اوگا حقیقتده قوش اولوب اوچوردی منم اذنمله و شفاویروردوگ آنادن دوغولمه که ره
 وبرص لاخلوشلقنه منم زمانمله و خارج ایدوردون اولونی» قیردن و تیری اولوردی «منم
 اذنمله. و زمانیکه ساخلا دیم بنی اسرائیلی سندن» اولارگ شرنی سندن دفع ایتدیم او وقت که سنی
 اولدورمک ایستیور دیار «وقتیکه سن کلدون اولاره دلیل لرایله» یالیکه سن اولاره
 معجزه کتوردوگ «پس یهودی لردن اوکسار که کافر اولدیلر دیدیلر دکلدنر بو معجزه لرمکر
 آشکارا سحر» و سگا سحر دیدیلر بو معجزه لر ۳ مجی سورهلک ۴۹ آیه سنده ذکر اولدی

(۱۱۱) وَأَذَاهُ حَتَّىٰ إِلَى الْخَوَارِجِينَ أَنْ آمَنُوا بِإِي وَرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَشَهِدْنَا بِمَا نَسْلَمُونَ (۱۱۲) إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۱۱۳) قَالُوا نَرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ إِنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهِمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ (۱۱۴) قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (۱۱۵) قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَهَلْ يَكْفُرُ حَزْب

(۱۱۱) واوزمائيكه من وحى ايتديم حواريينه عيسى واسطه سييله يالهامله «كه ايمان كتوروك بگاومن پيغمبريمه، ديديلر بزايمان كتوردوك وشاهد اول بوگا كه بتحقيق بزمسلمان لاروق (۱۱۲) يادگا كتور ياپيغمبر «اوزمائيكه حواريين عيسى به ديديلر كه آيا سنگ اللهمك باجارا كه بزه كوگدن خوراك كونده ره» حواريين ايمان كتور مشدیلر وييلوردیلر كه الله بوگا قادر در اما سؤال لری بوايدى كه آيا بوگا اللهمك حكمتى تقاضايدريانه نه ايكه قدرتى وار عيسى ديديكه قورخون اللهمك» بونوع سؤال لری انكدن «اكر سيز وار سكر مؤمنلر» اونگ قدرته (۱۱۳) «ديديلر كه بزايمان استيوروك اومائده دن ييگ وبزيم قلمبريمز خاطر جمع اول» كوزايله كوزمك ايله وييلگ كه بزايمان نبوتگا ايمان كتورمگمزي سن تصديق ايدوبسن» يايكه ادها نبوتده دوعرى ديوبسن بزه نبوتگ دوعرى در «وبزاهدلر اولاق نبوتگا» غائب اولانلارگ ياننده (۱۱۴) «عيسى بن مريم عرض ايلدى بوزوردكارا مائده نازل ايت بزه كوگدن تا ايكه بزه بايم اول» مائده نازل اولان كون «ببزيم زمانمزمده حاضر اده خاصه وييزدن صوگره گلنلره وسندن علامت ومعجزه اولا منم پيغمبر ليكمه وبزهر روزى ويروسن روزى ويرنلرگ يخشى سى سن (۱۱۵) «الله تعالى بيوردى من مائده نازل ايدنم سيزه پس هر كسكه كفران نعمت ايدم سيزدن مائده نازل اولانندن صوگره من عذاب ايدرم اوگا اوگونه عذاب كه او عذابله برا حده عذاب ايقمرم عالملرگ اهلندن» حضرت بيورديكه اوتوز گون اوروج دوتوگا اوندن صوگرا سؤال ايدوگ اللهمك هره كه استيور سكر ايلكه اوروج دوتوب اوتوز گون تمام اولمى ملائكه لى برخونچه كتوردى ايچنده پشمش باليق كه اوستنده فلوسى پاك اولمشدى ياننده دوز-سرکه-سبزيات بش قطعه چورك برنگ اوستنده زيتون ۲ مجى ده بال ۳ مجى ده ياغ ۴ مجى ده دوز لانس وقورمش ات حواريون ديديلر ياعيسى بو معجزه دن علاوه بزه آيرى معجزه ده نشان وير عيسى بيوردى ديرى اول اى باليق پس باليق ديريلوب فلوسى ظاهر اولوب صوگره عيسى تك امريله اوز حالتنه قايتدى تكليف ايتديلر كه ياعيسى بسم الله مائده دن تناول ايت عيسى ديدى معاذ الله

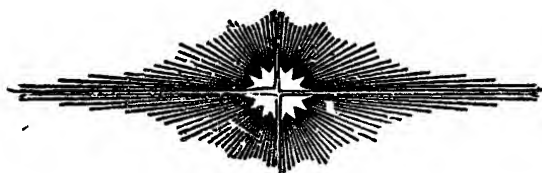
بَعْدَ مَنْكُم فَاِذَا عَذِيبُهُ اُتِيَ اَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِيْنَ ۝۱۱۶ وَادْفَعْ اللَّهُ بِإِغْسَى ابْنِ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ
لِلنَّاسِ اخْذُونِي وَآمِئْتُمْ إِلَيْهِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ بِي بِحَقِّ أَنْ كُنْتَ قُلْتَهُ
فَقَدْ عَلِمْتَهُ لَعْنَهُ فِي نَفْسِهِ وَلَا أَعْلَمُ ۝۱۱۷ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۝۱۱۷ مَا قُلْتَ لَهُمْ إِلَّا مَا مَرَّ بِي
بِهِ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُمْ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَتَى الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ
وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝۱۱۸ إِنَّ تَعَذُّبَهُمْ فَأَنْهَمَ غَدَاكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

اوکس بیرکه مائده ایستیوب عیسی ننگ تناول اتمه مکنه کوره اونلار قورخوب یمدیلر
عیسی ۴ فقیرلری وزمین کیر ناخوشلقی اولانلاری وسائر ناخوشلاری چاغروب مین
اوج یوز نفر او مائده دن ییوب هاموسی دویدی و مائده اوز یرنده قالدی ناخوشلر شفا
تاپدیلر و فقیرلر دولتلر اولدیلا روفا زمانه دیک حواریون پشیمان اولدیلر یمکه
پس شروع ایتدیلر مائده دن یمکه اما جماعتنگ چو خلقنه گوره اللری یتشموردی
اوگما گوره عیسی ۴ نوبه قرار قویدی مائده قرخ گون اونلارگ آراسنده قالوب
صوگره غائب اولدی صوگره برگون نازل اولوردی برکون اولموردی پس ۳۳۳ نفر کافر اولوب کجه
ایولرینه گلوب اهل عیال ایله یاتدیقلای حالدده الله اونلاری خنزیره مسخ ایدوب
کوجه لرده کزوردیلر ایلکه جماعت بو احوالی گوردیلر آغلیوب داد و فریاد ایلدیلر اوج
کولدن صوگره مسخ اولانلار هاموسی هلاک اولدیلار بعضی روایت لرده وارد در
که بعضی سی آبی و بعضی سی ایلان باق اولدیلار

۱۱۶) زمانیکه خداوند عالم ییوردی « هر چند الله تعالی قیامتده بیوراجاق چونکه الله تعالی
بیلورکه کله جکده محققاً عمله کله جکدر خبر ویرور کچمش زمان کیمی «ای مریمگ
اوغلی عیسی آیا سن دیدیگ مخلوقاته که منی ومنم آنای یکی الله بیلون اللهمن سوائی»
بوسوز کفاره مذمت در اوندن اوتریکه نصاری بیله گمان ایدیلرکه عیسی اونلارا
دیوب که منی و آنای الله بیلون «عیسی دیرکه خداوندا سن پاكسن» اوندنکه سنگ
شریکک اولا « بکا لایق دکلدن او سوزی دیم که دوغری دکلدن اکر من او سوزی
دیمش اولسام بتتحقیق سن اوئی بلرسن سن عالمن منم قلبمده کرلین اولانا ومن
بلمیرم سنگ یاننده اولانی بدرستیکه سن غیب لری چوخ چوخ بیلن سن» عیسی ۴
بوسوزه اقرار ایدنده عیسی نی الله بیلنلردن اوتری عنزیری قالماز ۱۱۷) «من دیدیم
اونلارا مکر او سوزی که سن امر ایدوب سن» اوئی خلقه دیمکه اوسوز بودر که «عبادت
ایدون اولله که هم منم اللهیم در همی سیزگ» منیله سیزگ آراگرده بفرق یوخدر
هاموزن عبدیک معبود حقیقی به «ونقدر که من اونلارگ آراسنده واریدیم اونلره شاهد

(۱۱۹) قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (۱۲۰) لِلَّهِ الْمَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ایدم « قویموردیم اونوع اعتقاد اتمکه » زمانیکه منی اولدوردون سن اونلار اتمکه بان سن وهرشیته شاهد وهریرده حاضر سن « بیلور سنکه من اونلاره اوسوزلری دیمه مشم (۱۱۸) « اکر اونلارا عذاب ایده سن پس اونلار سنگ بنده لر گدر » سنی قویوب اوز که سنه عبادت اتمکه گوره مستحق عذاب دیلار « واکر باغشلا سن پس سن سن غالب و حکیم » هروقت ایسته سن عذاب اتمکه قادرسن و نه اتسن موافق حکمت ایدوب سن (۱۱۹) « الله تعالی بیوردی بوگون برگوندر که نفع ایدر دوغری دانشانلارا اونلار گ دوغری دانشمقی اونلار ایچون واردر باغچه لر که اونلار گ آلتندن جاری اولار نهر لر همیشه لیک دیلر اولده ، الله تعالی اونلردن راضی اولدی و اولرده راضی اولدی لر آللهدن بویوک رستکار قدر » که الله بنده سندن راضی اولوا و اوٹا بهشت ده اوقدر درجه ویره که بنده ده اللهدن راضی قالا (۱۲۰) الله ایچوندر گوکلر گ ویرگ پادشاهلق و الله هرشیته قادر در

سورة انعام ۱۶۵ آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (۲) هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَإِلَىٰ مَسْمًى عِنْدَهُ أَنْتُمْ تَمُوتُونَ (۳) وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَوَجْهَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ (۴) وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (۵) فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ أُولَئِكَ الَّتِي هُمْ يُسْتَهْزَءُونَ

(۱) حمد الله ایچوندن ایله اللہیکه یوخن وار ایلدی کولگری ویری و ایلدی قرانلوق لیکی وایشیقلی «خلق ایله جعلگ فرقی اودر که خلق یوخن عمله کتورمک دروجمل برشیئی برشیئن عمله کتورمک در نوری چراغدن تورتمک کیمی» صوگره اوکسره که اوزلرنگ اللهنه کافر اولدیلر میل ایدر لر «حقدن باطله بوآیه رددر اوج طائفه خلق السموات والارض رددر دهریه لره اونلار دیور لر عالم قدیمدر اولی یوخنر الله بیورور گوک ویر یوخیدی الله یوخن وجوده گتوردی وجعل الظلمات والنور رددر بت پرستلره اونلار دیور لر نور وظلمت الله ومدبر دیلر الله بیورور اونلار یوخیدیلر صوگره عمله کلدی ثم الذین کفروا بالحق رددر مشرکین مگه اونلار دیور لر بزیم بتلریمز بزیم اللهم زدر (۲) الله ایله اللهدر که خلق ایتدی سیزگ اولگز ی پالچقدن صوگره یار ائدی ومقدر ایتدی بر اجل» که مقدم مؤخر اولماز «برده معین وقت واردر الله یاننده» هروقت ایستیه آتورار و آزالدار یخشی وپس عمل الیمک ایله صله رحم اتسه نر مدت حیاتنر آرتار قطع اتسه نر آزالار «صوگره سیز شک ایدرسنر» اولی نرگ دوباره دیریلوب مبعوث اولماقنه (۳) و او الله گوکلرده ویرده سیزگ آشکار وکزلین عمللر نری ییلر وکنه ییلر اوششی که سیز گسب ایدرسنر» خیردن وشردن (۴) «وگلمز سیزه اللهم نرگ آیت لرندن بر آیت مکر اینکه اولدن اعراض ایدرسنر» بوآیه شریفه دلالت ایدیر بوگا که حضرت پیغمبردن معجزه لر صادر اولوب قرآن شریفک اعجاز اولماقندن علاوه بوسوزگ تفصیلی ۴۵ سورهلرک ۲ مجی آیه سنده شرح اولار (۵) پس بتحقیق تکذیب ایتدیلر حق (قرانی) زمانیکه اونلار اگلدی پس تزلیک ایله گلر اونلارا او قراننک خبر لری که اوکا استهزا ایدردی لر «قرآنده متصل خبر ویریلور دیکه اسلام غالب ومشرک لر مغلوب اولاجاقلر وانلار استهزا ایدیر دیلر بو خبر لر تیزلیک ایله عمله کلنده اونلار نه ایده جکر

(۶) اَلَمْ يَرَوْا اَمْ اَهْلَكْنَاهُمْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَانَهمْ فِي الْاَرْضِ مَا لَمْ يُمْكِنْ لَكُمْ وَاَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ
مِدْرَارًا وَاجْعَلْنَا الْاَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَاهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ
(۷) وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِاَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّيْنٌ
(۸) وَقَالُوْا لَوْلَا اَنْزَلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ اَنْزَلْنَاهُ لَقَضٰى اَلْاَمْرَ ثُمَّ لَا يَنْظُرُوْنَ (۹) وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا
لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُوْنَ (۱۰) وَلَقَدْ اسْتَهْزَءَ بِرَسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا
مِنْهُمْ مَا كَانُوْا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ (۱۱) قُلْ سِيرُوْا فِي الْاَرْضِ ثُمَّ اَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِيْنَ

(۶) آیا گورمدیلر قدر هلاک ایتدیک اونلاردن سابق طائفه لردن که قوت ویرمشدیک
اونلاره یرگ یوزینده» جسملرنک بیوک لکندن وروزی لرنک وسعتندن «اواندا زده
که اوقوتی ویرمدیک سیزه (ای اهل مکه) وگولدردیک گوگ طرفندن بربریسنگ
دالنجه یاغان یاغش وخلق ایتدیک نهرلری جاری اولاردی اونلارنگ (آقاجلارنگ)
آلتندن» پس اونلار فراواناق ایله گذران اتمکه کفرنعت ایتدیلر «پس بز هلاک
ایتدیک اونلاری گناهلاری سببیله ودوباره خلق ایتدیک اونلاردن صوگره علیحده
طائفه لری (۷) واگر سگا کاغدا وستنده یازیلمش کتاب گونده ربیدیک پس اللریله سورتدیلر»
که یازنی محو ایتسونلر یا اینکه گوزلریله گوریدیلر که سگا قرآن گوندرمشوک دیردیلر
بریم گوزمز مستدر اللریله لمس اتسیدی لرده گنه انکار ایدردیلر «هراینه اوکسلر که
کافر اولوبدیلار دیرلر دگلدر بو مگر بیوک سحر» عنادت و قساوت قلب جهتنه.
(۸) «دیدیلر نیه اوگا (محمد ص) ملک نازل اولمادی» که اوننگ پیغمبرلگنی تصدیق ایدیدی
وزله دانشیدی و دیدیدی بوشخص پیغمبردر «واگر بز ملائکه گوندریدیک هراینه
حکم اولوناردی هلاکته» عادت الله ییله جاری اولوبدر که ملائکه نازل اولانده عذابی
اوزیله برابر گتورر «صوگره مهلت ویرلمز» ملائکه نازل اولاندن صوگره نجه
که سائر پیغمبرگ امتلرینه نازل اولدی (۹) «اگر پیغمبری ملائکه جنسندن گوندریدیک
هراینه اونی انسان وکیشی صورتنده گرک گوندرک» اوندن اوتریکه بشر قوه سی ملک
گورمکه قادر اولابلمز «هراینه بز حقگ اوستنی اورتردیک نجه که اوللار اورتورلر»
یعنی حق اونلارا مستور قالاردی نجه که ایندی حقگ اوستنی اورتورلر ملک ده
گوندرسیدیک اونلار دیردیلر که بودخی بزیم کیمی بشردر بوآیه مشابهی ۱۷ مجی
سوره ننگ ۹۵-۹۰ آیه لرینده و ۲۵ مجی سوره ننگ ۸-۷ مجی آیه لرینده نازل اولوبدر
(۱۰) «بتحقیق استهزا اولونوبدر سندن سابق اولان پیغمبرلره» سگا اولان استهزالردن
غمگین اولما «پس اللهگ عذابی احاطه ایتدی استهزا ایدلری استهزا اتمکری سببیه

(١٢) قُلْ لِمَنْ مَافِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ بَيْنَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (١٣) وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (١٤) قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ تَحْذُولِيَّتَنَا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا يَطْعَمُهُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (١٥) قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (١٦) مَنْ يَصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ قُدْرَتَهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ لِلْبَلِيغِ (١٧) وَإِنْ يَسْسَسْكَ اللَّهُ بَضْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَسْسَسْكَ بَخِيرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (١٨) وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ (١٩) قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ هَذَا الْقُرْآنِ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ

(١١) دیکن یا پیغمبر مکه اهلنه سفر ایدوگ یرگ یوزنه صوگره باخون «اوز گوزلرگز ایله کچمش پیغمبرلرگ خبرلرینه وگوروگ که «نجه اولدی پیغمبراره تکذیب ایدلرگ آخری» ونجه عذاب ایله هلاک اولدیلر (١٢) «دیکن یا پیغمبر کیمگ ایچولدر گوگلرده ویرده اولان مخلوقات دیکن الله ایچولدر واجب ایدیلر اوزینه رحمتی» اولاتیمین ادله صوگره پیغمبر گولدرمک وکافرلره مهلت ویرمک ایله «هراینه جمع ایدر سیزی قیامت گوتنده اونده شک یوخدر واکسلر که زیان ایتدیلر اوز نفسلرینه» عمر سرمایه سنی ناحق یره مصرف اتمکیله «پس اولار ایمان گتورمز لر» (١٣) الله ایچولدر مکالده اولانلار: یر گوک واولنلارده اولان مخلوقات کیمی هایبله «الله ایچولدر گجه وگونوزده ساکن اولانلر واللهدر ایشیدن وبلن» هیچ شیئی اوگا مخفی قالمز (١٤) «دیکن آیا اللهدن غیر سنی من دوست وصاحب اختیار اخنایدیم اوزیمه ایله اللهیکه گوکلری ویری یوخدن وار ایدلر و او روزی ویرر خلقه و اوگا روزی ویرلمز و اوگا احتیاجی یوخدر دیکن بگا الله امر ایدیلر که من تسلیم اولانلارگ اتمجی سی اولام و بگا امر اولویدر که البته سن الله شرک ویرنلردن اولما (١٥) دیکن اگر معصیت ایدم الله بیوک گونگ عذابدن قورخورام» گناهم سبینه قیامتده بگا عذاب ایده. (١٦) «هرکسدن که بوگونکی گونده عذاب قایتاریلویدر پس الله اوگا رحم ایدوب» وفضل الهی اونگ حقنده شامل اولوب «ونو بویوک رستکارلقدر (١٧) و اگر سگا اللهدن ضرریتشه» مرض و فقر کیمی «پس اونی دفع اتمکه قادر اولان یوخدر مگر الله و اگر سگا خیر یتشه» صحت بدن و دولت کیمی «پس الله هر شیئه قادردر» ایستیه همیشه لیک ایدر ایستیه زایل ایدر (١٨) والله قهر و غلبه ایدندر جمیع بنده لرنگ اوستنده والله حکیمدر جمیع اموراتده

بَلِّغْ أَيْدِيكُمْ لَشَهَادَتِهِمْ أَنَّهُمْ عَلَى اللَّهِ إِهْلَاءُ خَيْرٌ قُلْ لَا شَهِدَ قُلْ إِنَّا هُوَ الْوَاحِدُ إِنِّي بِرَبِّي مُتَشَكِّكُونَ
 (۲۰) الَّذِينَ آتَيْنَاهُم الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ
 (۲۱) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ (۲۲) وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا
 ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ شُرَكَاءُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ (۲۳) ثُمَّ لَمْ يَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ
 قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ (۲۴) أَنْظِرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ
 (۲۵) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا

و خبردار در « جميع گزین و آشکارا به ۱۹) «دیکن هانسی شائی بیوکرا قدر شهادت
 جهنمه» که من حق ییغمبر اولماقیمه شهادت ایدمه «دیکن الله هامودن بیوکدر شاهددر
 منله سزگ آراگزده» من حق ییغمبر اولماقمه «و وحی اولوبدر بگا بوقرآن تاینکه
 سیزی قورخودام او قرآنله و قورخودام او کسی که بوقرآنک خبری اوگا یتشوب»
 قیامت گوته دیک گن طائفه لردن «آیا سیز هرآینه شاهد اولار سگز بوگا که الله ايله
 باشقه الله لاروار» و بتلری الله شریک ایدیر سگز دیکن یایغمبر من شاهد اولمارام»
 بتلرک الله شریک اولمقنه «دیکن یایغمبر بودر و بوندن غیرى دگلدر عبادته مستحق
 اولان الله برادر و بدریستیکه من اوز اقم او کس لردن که شریک قرار ویرورلر» الله بتلری
 و سائرلری (۲۰) او کس لره اونلار ا کتاب ویرمشدیک تانیوردیلر (ییغمبری) نجه که
 تانیورلر اوز او شاقلارنی» صورتی و ضقیله «او کس لره نصاری و یهودیلردن اوز
 نفسلرینه زیان ایتدیلر پس اوللار ایمان گتورمز لر (۲۱) کیمدر ظالمراق او کس دن
 که بهتان دیر الله یالانی» دیوللر که ملاتکه اللهک قزلاریدر و بتلر بزیم
 شفیع لریمزد «یا اینکه تکذیب ایتدیلر اللهک آیه لرینی بدرستی که رستگار اولماز ظالمز
 (۲۲) او گونده که بز محشور ایده روک اونلارک هاموسنی صوگره دیروک او
 کس لره که الله شریک قرار ویروبلر هاردار سیزک شریک لرگز» هانی او الله لار
 که اونلاری منه شریک اتمشدگز «ایله شریک لری که سیز گمان ایدیر دگز» اونلار
 بگا شریک در (۲۳) «صوگره اونلارک عذری اولماز مگر اینکه دیلر آند اولسون
 الله ای بزیم اللهمز دگلدوک بز مشرک لر (۲۴) باحگل یایغمبر نجه یالان دیدیلر»
 و تکذیب ایتدیلر «اوز لرینی و گمراه و غائب اولدی اونلار دن او بتلر که اوگا بهتان
 و افترا ایدر دیلر» الله شریک ویرمکدن و اوللردن شفاعت گوزلیوردیلر
 (۲۵) و مشرک لردن او کس لر واردر که سگا قولاغ آسار لر» قرانی اوخویان وقت

كَلَّامًا لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ نَجَادُلُوكَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَٰذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ
 (۲۶) وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (۲۷) وَلَوْ تَرَىٰ
 إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نَرُدُّوهُ لَنَكْذِبَ بَيِّنَاتٍ رَبَّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (۲۸) بَلْ بَدَّلَهُمْ
 مَا كَانُوا يَحْفَظُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوهُ لَاعَادُوا لِمَ نَهَوْنَا عَنْهُ وَأَنَّهُمْ كَاذِبُونَ (۲۹) وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا
 الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ (۳۰) وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا

«بز اولارک قلب لرینه پرده سالدوق ایستمدیک که اونی آنلیلار و اولارک قولالارینه
 آغریق سالدیق و اگر گوره لر جمیع معجزه لری ایمان گتورمز لر سگ یانما گلوب
 مجادله ایدر لر اوکسلر که کافر اولدیلر دیر لر دگلدر بومعجزه و آیت لر مگر کچمش
 و قتلرک افسانه و بی اصل سوزلری» (۲۶) بنی هاشم هر چند حضرت رسوله کومک
 ایدوب قریشک شرنی حضرتدن دفع ایدر دیلر اما ایمان گتورمه مشدیلر الله تعالی خبر
 ویروب بیورور که «اولار منع ایدر لر پیغمبردن قریشک اذیتنی و کنار اولار لر
 اولدن» ایمان گتورمز لر یا اینکه کفار خصوصنده در معنی بیله اولار که اولار خلقی
 نهی ایدر لر حضرته تابع اولمقدن اوزلری ده کنار اولماق ایستر لر «و هلاک ایتمز لر مگر
 اوزلرینی و آنلاماز لر» که اولارک ضرری اوزگه یه تعدی ایتمز آنجق اوزلرینی هلاک
 ایدر لر (۲۷) «و اگر گورده سن اولار ی زمانیکه دایانوبلار اودک اوستنده» جهنمه
 داخل اولوبلار یا جهنمک کنارنده «دیر لر ایکاش قایتمش اولیدیق دنیایه و تکذیب ایتیمیدیک
 بزیم اللهمزک آیه لرینه و مؤمنلر له بر یرده اولادیق» (اگرک جوابی - او وقتده
 اولار ی پیس حالد گور رسن) (۲۸) بلکه آشکار اولدی اولارا اوشیئر که گیزلین
 ساخلیوردیلر بولدن ساییق» قافدن و قبیح عمللردن «و اگر قایتار یلمش اولادیلر
 دنیایه» جهنمه داخل اولاندن صوگره «هر آینه قاید ایدر لر اوشیه که اوندن نهی اولونمشدیلر
 اولار هر آینه یالان دانیشمالاردیلر» ایتدیکلری وعده دن تخلف ایدردی لر دنیایه
 قایداندا (۲۹) بو آرزونی ایدن مشرک لر اوکسردر که همیشه آخرتی انکار ایدوب «دیر دیلر
 دیر یلمک یوخدر مگر بودنیاده اولان دیر یلمک و بزبرده دیر یلمز دگلوک» محض دنیادن
 گیدن کیمی دیر یلمک تمام اولور دخی باشقه عالم یوخدر (۳۰) «و اگر سن گورده سن
 اولار ی اوزمانکه دوروبلار اللهمک حضورنده» نجه که گناه کار ینده آفاستگ حضورینده
 دایانار «الله تعالی بیورار آیا بگوئد که گون حق دگیلدی» و حال آنکه سیز تکذیب ایدوب
 دیوردیگر هیچ شیئی یوخدر مگر دنیانگ زنده کالقی «دیدیلر بلی حقدن آندا ولسون
 بزیم اللهمزه الله تعالی بیوردی پس دادک عذابی سزک کافر اولماقکزرک سببیه.

قَالَ فَذَوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (۳۱) قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ (۳۲) وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَقْنُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (۳۳) قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لِيَحْزَنَكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بَيَاتٍ اللَّهُ بِحُجُودِ (۳۴) وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَىٰ مَا كَذَّبُوا وَآوَذُوا حَتَّىٰ أَتَيْهِمْ نَصْرُنَا وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَأِ الْمُرْسَلِينَ (۳۵) وَإِنْ كَانَ كِبَرُكَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ

نصف

(۳۱) بتحقیق زیانکار اولدی لر اوکسر که تکذیب ایتدیلر الله ملاقات ایتمگی «دیدیلر که دوباره دیریتک یوخدر «زمانیکه قیامت گونی اولاره غفلت گلدی دیدیلر (دیرلر) ای قوم بزه حسرت وندامت اولسون اونگ مقابله که بزقصر ایتدیک اونده» یعنی دنیاده عمل ایتمه مک ایله یاساعت قیامته اوگا ایمان «گتورمه مک ایله «اونلار گوتورلرر گناهلارنی دال لارینه خبردار اول نه پیس یوکدر که یوکنورلر» اویوگ آلتسندن چیخایلمزلر (۳۲) «دگلدن دنیا زنده گاناقی مگر باز یچه وایون «که تیززایل وفانی اولاندر «وهرآینه آخرت ایوی یخشی در» لذتک همشیه لیگی جهتنه «اوکسر که اللهدن فورخارلر آبابس نه سببه عقله درک ایتمورلر» که فانی ایشدن اوتری عمرلرینی فوت ایتمیوب همشیه لیک لذتی درک ایتمه که برقدر مشغول اولالر (۳۳) «بتحقیق بز بیلوروک هرآینه محزون وغمگین ایدرسنی اوکسر که اونوع سوزلر دیرلر اونلار سنی تکذیب ایتمورلر حقیقته بلکه سنی تکذیب ایدن ظالم و اقمده اللهک آیاتی انکار ایدیلر» چونکه سنگ سوزلرگ هاموسی الله سوزی در (۳۴) «بتحقیق تکذیب اولونوب سندن سابق اولان رسوللر پس اونلار صبر ایتدیلر تکذیب ایدلمک واذیت اولونمق زحمتلرینه تائیکه بزیم طرفمزدن اونلاره کومک لیک یتشدی والله تعالی نگ سوزلرینی و وعده لرینی دگیشدیرن اولماز» نه وقت مصلحت اولدی او وقتده نصرت گله جگدر سنده اویغمبرلر کیمی صبرایت ومنتظر اول اللهک نصرته «البته بتحقیق گلدی سکا پیغمبرلرگ خبری» واونلاره وارد اولان مصیبت لر و آخرده اونلارگ غلبه سی وجمیع دشمنلرینگ هلاکتی (۳۵) «واگر آغیر اولا سکا اونلارگ اعراضی» سندن وسکا ایمان گتورمکن چون حضرت پیغمبر ۳ هر قدر حرث بن نوفل بن عبدمناف ایما نه دعوت ایتدی اما قبول ایتمیوب عناد ایدردی و حضرتده چوخ ایتتوردی اولگ ایما نه گلمکنی حضرتگ تسلی سندن اوتری الله تعالی بیورور «پس اگر باچارارسن ایسه که بر سوراخ تاپاسن یرده»

سَلَامًا فِي السَّمَاءِ فَتَاتِبِهِمْ يَا بُولُوشَاءَ اللَّهُ لَجَمْعَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْخَالِهِينَ (۳۶) إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَى يَبْعَهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (۳۷) وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَئِنْ كَثُرَ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ (۳۸) وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ (۳۹) وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا صُمُّوا بِكُمْ فِي الظُّلُمَاتِ مِنْ يَسَاءِ اللَّهُ يُضِلُّهُ وَمَنْ يُشَأْ بِجَعَلِهِ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۴۰) قُلْ أَرَأَيْتُمْ

اولدن يرگ ایچنه داخل اولاسن دیا اینکه نردبان تاپاسن که گوگه چخاسان اولاره بر نشانه گتوره سن» اوز بئوتنگک دوغریلقنه که اولار اینالوب ایمان گتوره لر اگر باجارسن بوا مرلی عمله گتور بونیه بیله اولار ایمان گتور میه جگر «واگر الله تعالی ایسته سه هرآینه جمع ایدر اولاری هدایت» ولکن جبراله هدایت گتور مک مافی حکمت اولماقدن سوا بونوع هدایت تاپان مستحق مدح اولماز انسان فاعل مختاردر پس البته سن اولما گلن بلیمین لردن» اللهمک جمیع ایشاری موافق حکمت اولماقنی (۳۶) «بودر وبوندن غیری دگلدر قبول ایدر ایمانی اوکسلرکه ایشیدر لر» اللهمک آیت لرینی باطنی قولاقلارله آنلامق قصدیه واما اوکسلرکه سن ایستورسن اولارگ ایمان گتور مکنی اما اولار اوزلری ایسته مور لر اولار «اولمشلر منزله سنده در الله اولاری قیامتده دورقوزار صوگره الله طرفنه قایدارلار» اوزمانده اللهمک آیاتی ایشدر لر (۳۷) «دیدیلر نیه نشانه نازل اولمادی پیغمبره اوزاللمندن» کفار طرفندن ایراددر که نیه مجزه صادر اولمادی اونگ بئوتنگک دوغریلقنه «دیگن یا پیغمبر بدرستی که الله تعالی قادردر بوگا که نشانه نازل اید اما اولارگ چوخی بیلیمور لر» که الله بوگا قادردر ولکن اولارگ مصلحتی دگلدر حکم گلن کیمی مهلت ویر یلمیوب هلاک اولارلار . (۳۸) «یوخدر یر یوزینده حرکت ایدن» یرده اولان خورده حیوانانسن «ویوخدر اوچان حیوانلر که قناتلریله اوچار هواده مگر اینکه اولارده سیزگ کیمی امت لر وطائفه لردر» اولارگ روزی لری واجل لری وتریت لری هاموسی اللهمک خلقی واراده سیله در «بز بر شیئده قصور و تفریط ایتمه دوک کتاب ده یاز مقده» جمیع احکامی امردن نهیدن خیردن ضرردن بیان ایتدیک «صوگره جمیع امت لر الله طرفنه محشور اولارلار» (۳۹) «اوکسلرکه تکذیب ایتدیلر بزیم آیت لریمزی کارولال دیلر حق ایشتمکدن وگور مکن «کفرگ قرانلقنده درلر هر کسی که الله ایستر اونی گمراه ایدر» اوزی گمراه خلقی اختیار ایتمگه گوره «وهر کسی که ایستراونی دوزیولده ثابت ایدر» اوشخص اوز اختیاری ایله هدایت طالب اولمقنه گوره (۴۰) «دیگن یا پیغمبر آیا سن گوردوگ اوزگزی

اِنْ تَسْكُمُ عَذَابُ اللَّهِ اَوْ اَتَيْكُمْ السَّاعَةُ اَعْرِ اللَّهَ تَدْعُونَ اَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۴۱) بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ
 مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَاءَ وَنَسُونَ مَا تَشْرُكُونَ (۴۲) وَلَقَدْ ارسلنا الى اممٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ
 وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ (۴۳) فَلَوْلَا اِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ
 الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۴۴) فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ ابْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ اِذَا
 فَرَّحُوْا بِمَا اَوْتُوا اخَذْنَاهُمْ بِغَتَّةٍ فَاَذَاهُمْ مُبْلِسُونَ (۴۵) فَقَطَّعْ دَاخِرَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ (۴۶) قُلْ اَرَايْتُمْ اِنْ اخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَرَجَكُمْ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِنْ اِلَهِ غَيْرِ اللَّهِ

یعنی مکادی گوروم اگر الهی عذاب دنیای سیزه یتشه و سزی هلاک ایده یا اینکه
 گله سیزه قیمت او وقتند کیمی فریاده چاغرا جاقسکز «آیا الهدن غیر سنی فریاده
 چاغرا سکز» که سیزه کومک ایده «اگر وارسیکز سیزدوغری دینلر» که بتلر سیزگ
 الهی کزدر (۴۱) «بلکه الهی چاغرا سکز فریاد کزده پس اگر الله ایستیه و مصلحت گورمه سیزدن
 دفع ایدر اوبلانی که سیز الهی چاغرو سکز و ایستیور سکز اوبلانی سیزدن گوتورمگه
 و بلا سیزه یتشن وقتند سیز یاد کزدن چخاردار سکز و الهی که اولاری الله شریک قرار و یرید کز
 (۴۲) بتحقیق پیغمبرلر کوندر دیک سندن سابق اولان امتلره «پس امتلر اولاری
 تکذیب ایتدیلر «پس بزودتدوق اولاری قورخی و ضررله «ناخوشلق ، قحطالیک
 و ماللارگ و جانلارنگ آزالماقیله «شایدکه اولار ذلیل لیک ایدوب توبه ایده لر
 (۴۳) زمانیکه اولاره کلدی بزیم شدتمز و عذابمز لازمیدی بزطرفمه قایدوب
 توبه ایدیدیلر اما اولارگ قبلری برك اولدی وزینت لو ایتدی اولارا شیطان او عملی
 که اولار عمل ایدردیلر (۴۴) زمانیکه اولار یادلارندان چخارتدیلر اوشیتی که
 اولارگ یادلرینه کتور یلمشدی» اولارا موعظه و یاداور لیک اولمشدیکه اگر الهی
 اطاعتندن خارج اولساگر الهی غضبی سیزی کرتار ایده جکدر «پس بز آچدوق
 اولارا هر شیئگ قابولارنی» صحت بدن و وسعت رزق «تاینکه اولار شاد اولدیلر
 اوشیته که اولارا و یر یلمشدی» مشغول اولدی لر عیش و عشرته و بو نعمتلی و یرن
 الهی یاددن چخارتدیلار «دوتدوق اولاری غفله پس او وقت اولار ناامیددیلر»
 الهی رحمتندن (۴۵) «پس قطع اولدی ظلم ایدن قومگ آخری» و هیچکس اولاردن
 قالمادی «حمد اولسون الله که عالمله تربیت و یرندر» ظالم لگ شرندن خلاص
 اولمق بیوک نعمت اولمقه کوره الله تعالی اوزی حمد ایدوب خلقه دخی حمد
 اتمکی تعلیم بیورور (۴۶) «دیکنن یایه مبر مشرک لره بکادیون گوروم اگر الله
 آلا سیزگ قولاقیزی و کوزلر کزی» سزی کار و گورایده «و مهرباسا سزگ قبلر کزه»

يَا نَبِيَّكُمْ بِهِ أَنْظِرْ كَيْفَ نَصَرَفَ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذِقُونَ (۴۷) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أُنِزِّلَ اللَّهُ غَظَبًا مِنْ سَمَاءٍ عَلَىٰ جَهَنَّمَ هَلِ امْلَأَتْ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۴۸) وَمَا رُسُلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ فَمَنْ أَمْسَلَ وَاصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۴۹) وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يُمَسِّمُهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (۵۰) قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ أَنِّي مَلَكٌ إِنِّي تَوَّعْتُ الْأَمَّا يُوْخَىٰ إِلَىٰ قُلُوبِ هَٰؤُلَاءِ سَتَتَوَلَّى الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرَ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ (۵۱) وَانْذِرْ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنَّ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (۵۲) وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ

عقل شعوری سیزدن آلا حقیقی اللهدن سوائی کیمدر اوالله که بوقوه لری سیزه گتورمه که قادراولا» گوزگزی قولاقگزی قلیگزی دوباره کتوروب سیزه ویره «باخ گورنجه مکرر ایتدیک دلیل لری» اونلاری هدایت اتمک ایچون وبونجه آیه لری مکرر ایتدیکدن «صوگره اونلار اعراض ایدر لر» وبودلیل لری قبول اتمز لر (۴۷) «آیا گوردگزی سیز اگر کله سیزه اللهک عذابى غفلة» برعلامت و مقدمه ظاهر اولماش «یاایککه آشکارا» مقدمه و علامت ظاهر اولاندن صوگره اللهک عذابى گوره سگزر «آیا هلاک اولار مکر ظلم ایدن قوم لر» یعنی عذابله هلاک اولماز مکر اوکسلرکه کفر سببيله ظالم اولدیلر (۴۸) «ویر کوندر مروک پیغمبر لری مکر اینکه بشارت ویر لر در» مؤمنلره بهشت له «وقور خودا نلار در» کافر لری جهنم ايله «پس هرککه ایمان گتوره و اصلاح اولا پس اونلارا قورخی یوخدر عذابله واونلار محزون اولماز لار» مزد لر گ فوت اولماق ايله (۴۹) «واوکسلرکه تکذیب ایتدیلر بزم آیت لریمزى اوللار عذاب یتشر اونلار گ فسقى و طاعتدن چخماقلاری سببيله (۵۰) «دیگنن یا پیغمبر من سیزه دیمورمه اللهک خزانه لری منم یانمده در ومن ییلومور غیبی» بدون واسطه بلکه اللهک تعلیمی و وحی ايله ییلومور «ومن دیمورمه من ملائکه جنسندن من تابع اولما رام مکر اوشینه که مکا وحی اولولار» کیچمش وکاجک خبر لری دیمورم مکر وحی واسطه سیله «دیگنن یا پیغمبر آیا برابر در کور وگوزلو» هدایت تاپمش وضالانده اولان یا عالم وجاهل «آیا فکر اتمور سگزر (۵۱) قورخوت قرآن ايله اوکسلری که قورخار لر بوندن که محشور اولالار الله طرفنه احوالنده که یوخدر اونلار ایچون اللهدن سواى دوست ونه شفاعت ایدن شاید که اونلار پرهیز ایده لر (۵۲) ومنع اتمه» سنگ یالگا چوخ گلمکدن «اوکسلری که جاغرار لار اوز لر لگ اللهنى صباح وآخşam» یعنی علی الدوام عبادت ایدر لر «ایستیر لر اللهک رضاسنى یوخدر سگنا اونلار گ حسابندن برشیئى و یوخدر سنگ حسابندن اونلارا برشیئى» هیچکسگ حسابنى هیچکسندن آلمیه جک لر «اگر سن اونلاری

رَبِّهِمْ بِالْعُدْوَةِ وَالْعُشِيِّ يَرْبُدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْئٍ وَمِنْ شَيْئٍ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْئٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ (۵۳) وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مِثْلُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ (۵۴) وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مِنْ عَمَلِكُمْ سَوَاءٌ يُجَاهِلُتُمْ تَابٌ مِنْ رَبِّهِ وَأَصْلَحْ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۵۵) وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ (۵۶) قُلْ إِنِّي نَهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ

یاندن کنار ایدهن سوگرا اولارسن ظالمردن» بویانهنگشان تزلونده بیله روایت ایدوبلر که مدینهده فقیر طاقهالر واریدی اونلارا اصحاب صفه دیردیلر حضرت اونلاردن اوتری مسجدگ یاننده سکی تربیت اتمشدی که اویرده قالوردیلر حضرت رسول الله همیشه اولارگ احوالنه یتشردی اونلاره یملو خوراک گتوردی وحضرتله چوخ نشست برخواست ایدردی لر چوخوقت اولوردیکه اغنیالر پیغمبرگ یالنه گلوب فقرالری تاخوش دوتوردیلر و دیوردیلر بونلاری یاندن کنار ایت تاینکه بزده سننگ یانگما گماک برگون انصاردن برنفر حضرتگ خدمتنه گلوب گوردیکه پیغمبرگ یالنده اصحاب صفهدن بریسی چوخ یاخونلقده اوتوروب صحبت ایدیر انصاری اوزافده اگلشوب حضرت بیوردی یاخونه گل انصاری گلمدی حضرت بیوردی شاید که قورخدون اولگ فقری سگما یاپشه انصاری دیدی یارسول الله بونلاری یاندن کنار ایت (۵۳) «هایله بز امتحان ایتدیک اونلارگ بعضی سنی بعضی سیله» دولتولری فقیرلر ایله ضعیفلری مقدم ایتدیک غنیلره اونلارگ اسلامه سبقت اتمک لری جهتنه «تاینکه غنیلر دیه لر آیا بونلاردر که الله تعالی منت قویوبدر اونلارا بزم آرازدن» وحال انکه بزار دولتلو و اشراق مدینه ایک اگر دین اسلام حق اولسیدی گرک ییز دولتولر ایمان گتوریدیک نه ایتکه فقیرلر بونلارگ جوابنده الله بیورور «آیا الله تعالی عالمتر دگلدر شکر ایدنلره» هرکس دین اسلامی اختیار ایده وشکر عمله گتوره الله توفیقنی آرتورار و کفران نعمت ایدنلره عقاب ایدر (۵۴) «زمانیکه گلدی سننگ یانگما اوکسلر که ایمان گتوروبلر بزم آیهلریمزه پس دیکن اللهگ رحمتی سیزه اولسون» اصحاب صفه خصوصنده وارد اولوب که یاپیغمبر اصحاب صفه نی گورن کیمی سبقت ایت سلام ویرمکه «یازوبدر و واجب ایدبر سننگ اللهگ اوز نفسنه رحمتی» بنده لرندن اوتری «هرکس سیزدن پیس عمل ایده آنلامازلیک ایله سوگره توبه ایده معصیتدن سوگره اصلاح ایده اوزینی پس الله باعشلیان ورحم ایدندر (۵۵) هایله تفصیل و برورگ نشانه لریمز تاینکه آشکاراولا گناه ایدنلرگ یولی» یعنی کاه مشرک لرگ

تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا تَسْبَحُ لَهُ أَهْوَاءَ كَمَا قَدْ ضَلَّتْ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ (۵۷) قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عُنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْحُكْمَ لِلَّهِ بِقِصِّ الْحَقِّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ (۵۸) قُلْ لَوْنٌ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقَضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ (۵۹) وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ يُعَلِّمُ مَا فِي الْبُرُوجِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَأْسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مَبِينٍ (۶۰) وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنْفِخُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۶۱) وَهُوَ

گاه توبه ایدن لرگ احوالنی بیان ایدر یک خاقی هدایت اتمکدن اوتری (۵۶) «دیگن یایغمبر من لهی اولمش اولدیم» بگما ویریلن دلائل ومعجزه جهتنه «بوندن که عبادت ایسم اوکسلره که سیز عبادت ایدر سگزر اللهدن غیر سی سنه دیگن من تابع اولمارام سیزگ خواهشلرگز» اگر سیزگ خواهشکره تابع اولسام «بتحقیق گمراه اولام واو وقتده من اولمارام هدایت اولمش لردن (۵۷) دیکن من الله طرفندن اولان دلیل وحجت واضحه اوزرهام» وعین الیقین ییلورمه اللهدن سوا الله یوخدر «وسیز تکذیب ایتدکز اللهی» بگما نازل اولان آیت لره اینتامادکز «منم یانمده یوخدر او عذابی که اوگما تلسیر سگزر» وگوگدن عذاب ایستیور سگزر: چونکه مشرکلر دیور دیلر که اگر من حق ییغمبر سن ایسه بزه گوگدن داش یاغسون «دگلدن حکم مگر الله ایچون» عذابگ نیز وگیج گلمگی اللهدن در «بیان ایدر حقى واللہ تعالی حکم ایدن لرگ ییخشی سیدر (۵۸) دیکن اگر منم یانمده اولیدی» اوقدرت وقوت که عمله گتوره بلیدیم «او عذابی که اوگما تله سیر سگزر هراینه امر تمام اولاردی منله سیزگ آراگزده» و عذابی نازل ایدوب سیزی هلاک ایدر دیم اما اختیار واراده اللهده در «والله اعلمدر ظالمه» هروقت مصلحت بلر عذاب نازل ایدر (۵۹) «اللهک یاننده در گزلین ایشلرگ آچلماق گلیدلری ییلمز اونى مگر الله، واللہ ییلر اوزادیکه دریاده و صحرا ده در وبریا پراق آقاجدان دوشمز مگر اینکه الله اونى ییلر وبردانه یوخدر یرگ قرانلو قنده توپراقگ آلتنده و یوخدر یاش وقوری مگر که وارد ر بیان ایدیچی کتاب ده» لوح محفوظ ده یا قرآن ده (۶۰) الله ایله اللهدر که سزی گیجه ده اولدورر» یوخی سببیه وروحگزر تصرفنی ساخلار «وبیلر اوزادیکه گوندوز کسب ایتدکز صوگره سیزی دیریلدر» حشر دن اوتری یا یوخیدن گوندوز بیدار ایدر «تاینکه تمام اولامعین مدت واجل صوگره الله طرفنه در سیزگ قایداجا کز اولمک ایله صوگره سزی خبر دار ایدر اوزاده که عمل ایدر سگزر» جزا ویرمک ایله (۶۱) واللہ تعالی

الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلْ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ
 (۶۲) ثُمَّ رَدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ (۶۳) قُلْ مَنْ يَنْجِيكُمْ
 مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَجَبْنَاهُمْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ (۶۴) قُلْ اللَّهُ
 يَخْتِمْ مَنَاقِبَهُمْ كُلِّ بِكْرٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ (۶۵) قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ
 فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتَ آرَائِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُدْخِلَكُمْ فِيْ بَعْضِ أَمْثَلِ كَيْفَ نَصْرُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ
 يَفْقَهُونَ (۶۶) وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ (۶۷) لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ
 تَعْلَمُونَ (۶۸) وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ

غلبه ایدندر بنده لرنگ اوستنده و گوئندهر سیزه حفظ ایدنلر «ملائکه لردن که سزی
 حفظ ایدنلر شیاطین دن «اوزمانه دیک که سیزگ برگره اؤلک و قتی گله اولنی قبض روح
 ایدر بزیم ایلچلر یامز و اولار تقصیر ایتمز لر» و قئندن تاخیر ایتمکه (۶۲) «صوگره
 قایدارلار اوزلرینگ حقیقی آقاسی الله طرفنه خبردار اول الله ایدر بونگونکی گونگ
 حکمی و او حساب ایدنلرنگ سرعتله حساب ایدنی در» حساب چکر گوز یوموب
 آچان قدر زمانده (۶۳) «دیگن کیمدر سیزه نجات ویره صحراودریانگ ظلماتندن»
 یعنی شدت و زحمتدن «چاغرارسنر اللهی (تضرع) آشکارا دیا ایلله یالوارمقله و گبزین
 قایلرگز ایلله و دعا گزده دیر سیز که اگر بزه نجات ویرسن بوشدندن هر آینه بزشر
 ایدنلردن اوللوق (۶۴) دیگن الله سیزه نجات ویرور شدندن و هر نوع غمدن صوگره
 سیز شرک قرار ویرسیئز» الله و ایتدکیز عهده وفا ایتمز سیئز (۶۵) «دیگن الله
 قادر در سیزه عذاب گوئنده سیزگ باشز اوستندن» نجه که لوط قومنه و اصحاب قبله یوخاری
 طرفدن داش یاغدی «یا اینکه سیزگ ایاقلا رگزگ آئندن» نجه که فرعون و قارونی
 غرق و خسف (یره باتماق) ایتدی «یا اینکه قاریش دیروب فرقه فرقه ایده» هر بریسنگ خواهشی
 و فکری مذهبی مسلکی مختلف اولماقله بربریتزه عداوت ایدر سیز بزیم زمانمز کیمی
 «وداد دیره سیزگ بعضی گزه بعضی گزگ شدتی» بعضی بعضی نی اولدوره و ظلم ایده
 «باخگن نجه مکرر ایده روك ایلریمزی شاید که اولار آنلیار» حق باطلدن
 (۶۶) «و تکذیب ایتدی قرآنی سنگ قومگ و حال آنکه قرآن حقدر دیگن من سیزه
 وکیل و قراول دگلم (۶۷) قرآنده ویریلن خبرلرگ هر بریسنگ بر وقتی و زمانی
 وارد که اولنده قرار تاپا جقدر و تیزلک ایلله بلر سیئز» واقع اولان و قتده (۶۸) زمانیکه
 سن گوردگ او کس لری که استمز ایدر لر بزیم آیه لریمزه پس اعراض ایت اولار دن» اولار

وَأَمَّا يَنْسِفُكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بِهِدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (٦٩) وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَهُمْ يَتَّقُونَ (٧٠) وَذَرِ الَّذِينَ أَخَذُوا دِينَهُمْ لَمَآ وَهُمْ غَوَّاهُ وَغَرَّاهُمْ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا وَذَكَرَ لَهُمْ أَن تَسْلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ لِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ (٧١) قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُردُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ هُدَيْنَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُوهُ إِلَى الْهُدَىٰ ائْتِنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ

ایله اوتوروب دورما «تالینکه شروع ایدلهر اوندن باشقه سوزی دانشمه اگرسطیان سنگ یادیدن چیخارده» اونلارله اگلشمگ قدغن اولماقنی «پس یادگا دوشندن صوگره ظلم ایدن قوملرایله اکلشمه واونلارگ مجلسندن گیت (٦٩) قرآله استهزا ایدن کسلردن اولوناسی حسابدن برشیئی وگناه یوخدر قبیح سوز دانشماقدن اجتناب ایدن کسلره» کهبونلار اونلارله اوتوروب دورارلر «اما گرکسدر مؤمنلر اونلارگ یادینه سالسوللر جهنی شاید که اونلار قورخالار» اللهدن و اوعملاردن اجتناب ایدلهر روایتده وارد اولوب درکه فلاقعد بعد الذکری آیه سی نازل اولاندن صوگره مسلمانلار دیدیلر که مشرکر بزه استهزا ایدن وقتده بز مجلسدن دورساق گرکدر مسجدالحرامه داخل اولمباق وطوافی ایتمیک پس آیه نازل اولدی و امر اولوندی لر موعظه ونصیحت ایتمگ (٧٠) «ترک ایت اوکسلری که اخذ ایتدیلر دینارینی او یون و باز یجه» یا اینکه کیف لری ایستدیکلری شیئی اوزلرینه دین ایدوبلر یا اینکه بایرام گونلرینی که اونلاره عبادت گونی در لهولعبه مشغول اولماق دین اخذ ایدوبلر «مغرور ایدوبلر اونلاری دنیانگ دیریلگی» و آخرتی یاددن چخاردوبلر «اونلارگ یادینه گتور و موعظه ایت که هر نفس هلاک اولار کسب ایتدیگی عملگ پیسلگی ایله یوخدر هیچ نفس ایچون اللهدن سوا بردوست ونه شفاعت ایدن» که اوندن عذابی دفع ایده «واگر عوض ویره جمیع عوضاری» هر نهیه اقتصداری واریسه عذابدن خلاص اولمقه عوض ویره «اوندن آتماز و قبول اولماز اونلار اوکسلردر که اوزلرینگ کسب ایتدیگری عمل ایله اونلار ایچون ایچملو وارد قاینار سودن و دردناک عذاب وار او عمل جهته که کافر اولدیلار» یعنی ایچلری قاینار سویال دیرار و چوللرینی جهنمگ اودی (٧١) «دیگن آیانز عبادت ایدهک اللهدن سوا اوباطل اللهه که بزه لفع ویرمز و ضرر ویرمز و آیا رجوع ایدک دال طرفمزه» و دین اسلامدن شرکه قایدق «اوندان صوگره که الله هدایت ایدبر بزی، اوکس کیمی اولاق که اوگاشیطان غلبه ایدبر یرگ یوزینده خبران» حالتده

حزب

وَأْمُرْنَا لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۷۲) وَإِنْ أَقْبَمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقَوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (۷۳) وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ (۷۴) قَوْلَهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَبِيرُ (۷۵) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ إِذْ رَأَى أَنَّهُ اتَّخَذَ حَصَنَةً لَهُ إِلَهَةً أَتَىٰ آيَاتِكَ يَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۷۶) وَكَذَلِكَ نَرَىٰ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَيْكُونُ مِنَ الْمُوقِنِينَ (۷۷) فَلَمَّا حُجِّنَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْآفَلِينَ (۷۸) فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

ضالانده قلوبدر بنوع آدمک «یولداشری واردر شیاطین دن اونی دعوت ایدر هدایت طرفته و دیر که گلون بزیم طرفه دیکلن یایغمبر هدایت اودر که الله طرفندن اول» والله طرفندن اولمیان هدایت دگلدر ضالاندر و دیکلن که «بزارم اولونمشوک که بزمنمان اولاق عالمره تربیت ویرن الله (۷۲) و امر اولونمشوک که نماز قبولون واللهین قورخوگ و اول الله ایله اللهدر که اونگ طرفنه حشر اولونار سیگنر (۷۳) والله ایله اللهدر که خلق ایتدی گوگلری ویری حق و حکمت ایله و اوگونکه الله تعالی دیر اوگا اول پس اولار» یعنی خلق ایتمکه باشقه برتدیر و علاجه محتاج دگلدر اول سوزی ایله جمیع خلقی خلق ایدر (۷۴) «اللهی قولی دوغریدر والله ایچوندر پادشاهلق اوگونکه نفخ اولونار (اوفورورنر) صوره» حدیث صور ۳۹ مجی سورنک ۶۷ مجی آیه سنده شرح و بیان اولونار انشاء الله «الله تعالی غیبین خبردار در و اودر حکم ایدن و هر شیئن خبردار (۷۵) زمانیکه ابراهیم دیدی اوز آتالیقی آره آیا سن بت لری اوز یگا اللهلار اخذ ایدرسن بدرستیکه من گورورم سنی و سنک قومگی آشکارا ضالانده» جناب ابراهیمک آتاسک آدی تارح در آرز ابراهیمک آتاسک آتاسیدر یا اینکه ابراهیمک آتاسک قرداشیدر که آتاسک و فالتدن صوره آتاسی اوگا کیدوب ابراهیمی ده یالنجه اونگ ایوبنه آپارمندی و ابراهیم اونگ یاننده اولمه کویا اوگا آت خطاب ایدردی (۷۶) «هایله بزکوستردوک ابراهیمه گوگلرگ ویرگ پادشاهقنی تالیکه یفین ایدلردن اولسون اللهی قدرتنه» یعنی ابراهیمه کوستردیک یری جمیع مخلو قاتیل و اطرافله و هکذا کوکلری و اولاردا اولان ملائکه لری (۷۷) «پس زمانیکه کجه قارنلق اولدی اوگا قرائلق کجه داخل اولدی «بریولدوز (زهره) کوردی دیدی آیا بومن اللهدر» نجه که زهره به عبادت ایدلر بیله کمان ایدیلر «زمانیکه یولدوز غائب اولدی ابراهیم ۴ دیدی من دوست دوتمارام غائب اولانلاری» اللهقه قبول ایدم

(۷۹) فَلَمَّا رَأَى السَّمَاءَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ
 (۸۰) إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۸۱) وَحَاجَهُ قَوْمُهُ قَالَ اتَّخَذْتُمْنِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنِي وَلَا خَافَ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ (۸۲) وَكَيْفَ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۸۳) الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ

که بر حال دین بر حاله دین و یوح اولماق مخلوق صفتی در مخلوقدن الله اولماز
 (۷۸) «پس زمانیکه آبی گوردی طلوعه ابتدا ایدن حالده دیدی آیا بومن اللهمدر ایلکه آی باتدی دیدی اکر هدایت اتمیه منی منم اللهم هرآینه من کمرام اولان قوملردن اولارم» جناب ابراهم اوز عجزنه اقرار ایتدی که اللهک توفیقی اولماسا هدایت تاپماق غیر مقدوردر خصوصاکه آی اوزی عاجزدر زوالدر اوزینی ساخلامقه باچارماز (۷۹) پس زمانیکه کونی گوردی گون طلوع ایدن حالده دیدی آیا بومن اللهمدر بوهاموسندن بیوکدر زمانیکه اودخی باتدی دیدی ای منم قومیم بدستیکه من بریام اولاللهلاردن که سیز اولی شریک ویررسکر» حق اولان معبوده (۸۰) بدرستیکه من دوندریم یوزیمی اولله طرف که یوخن عمله کتوردی کوگاری و یری باطلدن حقه مائل اولان حالده و مسلمان اولان حالده و من دگلم مشرک لیر ایلله» ابراهیم ک کزاری دوشدی اوطائفه لره که بر قسمی زهریه بر قسمی آیه بر قسمی گوله عبادت ایدردیلر بو نوع استدلالک هر بری رد در اوقسمه که اوکا عبادت ایدردیلر (۸۱) «واحتجاج ومخاضمه ایتدی ابراهیمه اونک قومی» توحیدده «ابراهیم ک ییوردی که ایا منله صحبت له شورسکر الله باره سنده و حال انکه الله منی هدایت ایدوبدر اوز توحیدنه و من قورخمرام اوللهدن که سیز اولی الله شریک ایدوبسکر» والله برخیر و شره قادر دگلدر «مکر اینکه منم اللهم ایستیه برشیتی» بگا ضرر ویرمکی «منم اللهمک علمی هرشیه وسعتلودر» محدود دگلدر اونک علمی «آیا یادکزه کتورمزسکر» قادرله عاجزک فرقتی (۸۲) «نجه من قورخوم اوللهدن که سیزشریک قرار و یروبسکر» او بگا ضرر یقوره بلمز و «سیز نجه قورخمازسکر بوندن که سیز شریک قرار و یروبسکر الله اوشیتی که نازل اولمیوبدر اونک دوغریلقنه سیزدن اوتری بر دلیل» یا کتاب یا حجة «پس ایکی فرقه ننگ هانسی سزا واردر خاطر جمع اولماقه و قورخماقه» آیا من و بگا تابع اولانلار معبود حقیقیه عبادت ایدوب سرک اللهلردن قورخمیه یا اینکه سیز وسائر مشرک لره که دلیل وثبوت سیز برجمادی الله

بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمَنُ وَهُمْ مُبْتَدُونَ (۸۴) وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
 دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (۸۵) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا
 هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
 الْمُحْسِنِينَ (۸۶) وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ (۸۷) وَاسْمِعِلْ وَإِسْمَاعِيلَ
 يُونسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ (۸۸) وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَأَجْنِبْنَاهُمْ
 وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۸۹) ذَلِكَ هَدَى اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا

شریک قرارا ایدوبسگز «اگر بیه سگز» حتی (۸۳) اوگسرگه ایمان گتوردیلر و
 قاریش دیرمادیلار ایمانلارنی ظلمله اونلار ایچون در خاطر جمع لیک واونلاردر
 هدایت تاپمشلار (۸۴) بودر بزیم دلیل لریمز ویردیک اونی ابراهیمه تائیکه حجت
 اولا اوز قومنه بز اوجالداروق نچه درجه اوکسی که ایستروک علم و حکمت ایله
 «بدرستی که سنگ اللهم حکمت ایله ایش کورن و ترقی موضعنی بیلندر (۷۵) و ویردیک
 اوگا اسحق و یعقوبی هرایکسنی هدایت ایتدیک ونوحی اونلاردن سابق هدایت
 اتمشدوک و ابراهمک اولادندن در داود و سلیمان و ایوب و یوسف و موسی و
 هرون و هابیله بز جزا ویردیک احسان ایدنلره (۸۶) کنه اونگ اولادندن زکریا
 و یحیی و عیسی بن مریم که آنا طرفندن نسبتی ابراهیمه بشور «والیاس هاموسی
 صالح در (۸۷) و تفضیل ویردوک اسماعیل و یسعی و یونس و لوطی عالمرگ
 اهلرگ هاموسندن (۸۸) و هکذا تفضیل ویردیک اونلارگ آتالاردن و اولادندن
 و قدراشلاردن بعضی سنی واختیار ایتدیک اونلاری نبوته و هدایت ایتدیک اونلاری
 دوز یوله (۸۹) بودر اللهم گ هدایتی هدایت ایدر اونیله اوکسیکه ایستر اوز
 بنده لردن واکر اونلار شریک قرار ویردیر اللهم» اونلارگ شان لرگ و فضل لرگ
 چو خلقی ایله «هرآینه هیچ اولار اونلارگ دنیاده ایتدیکلری عمل لری» سائر خلق کیمی
 عمللری باطل اولار (۹۰) «اونلار اوکسلردر که اونلاره کتابلر و خلق آراسنده حکم
 اتمک و پیغمبر لیک ویردیک اکر بواوچنه بوقریش طائفه سی کافر اولالار پس او
 پیغمبر لره و کتابلره ایمان کتورمکی محول وواگذار ایتدیک برقومه که هرگز اونلر
 کافر اولمازلر» عبارتدر انبیا ویا مجاهدلر ویا ملائکه ناصرین وامت مرحومه دن
 (۹۱) «اونلار اوکسلردر که الله تعالی اونلاری هدایت ایدندر» عبارتدر کچمش
 پیغمبر لردن «پس اونلارگ هدایتته اقتدا ایت و پیروی اول و دیکن ی پیغمبر من

لَحِيطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۹۰) اُولَئِكَ الَّذِينَ اتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ فَاِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وُكِّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُوْا بِهَا بِكَافِرِيْنَ (۹۱) اُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهِدْيِهِم مَّا قَنَدَهُ قُلْ لَا اسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِيْنَ (۹۲) وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِذْ قَالُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّمَّنْ شَبَّيْ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِمُوسٰى نُوْرًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ لِيَجْلُوْا لَهُ قَرَاطِيْسٌ لِّبَدْوِنَهَا وَيُخْفُوْنَ كَثِيْرًا وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوْا اَنْتُمْ وَلَا اٰبَاؤُكُمْ قُلْ اللّٰهُ يُمْرِسُ فِيْ خُوضِهِمْ لِيَلْعَبُوْنَ (۹۳) وَهٰذَا كِتَابُ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقٌ لِّلَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهِ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ (۹۴) وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرٰى عَلٰى اللّٰهِ

سؤل اتمرم اوگما براجر» تبليغ رسالته برحق ايستمرم «دكلدر تبليغ رسالت اتمك مكر موعظه وياد اورليك دن عالمرگ اهلنه (۹۲) وتانماديلار الهى حق تانماق» اواندازه ده كه لازمى تانماق وتظيم اتمك اواندازه ده تانماديلار «زمانيكه ديديلر الله تعالى نازل اتمى ويدر بشرجنسه برشئى» وحيدن ونوتدن «ديكلن يايغمبر كيم نازل ايتدى اوكتايكه موسى اونى كتوردى خلقه نور وهدايت اولان حالده» سيز ديورسگر هيچ كسه وحى ويغمبرليك كلمىوب بس موسى به نه ديورسگر كه اوگما تورا نازل اولوبدر «سيز يهودى لر اوكتاي پارچه كاغذر ايدر سگر» يعنى اونى الله كلامى بلمىوب بر پارچه يازيلمش كاغذ حساب ايدر سگر «بعضى سنى اشكار ايدر سگر واحكامنگ چوخنى كزليورسگر وسيزه تعليم اولوندى» محمدؐ واسطه سيله «اوخبرلر كه بلموردگر سيز ونه سزگ آناگر» تورات ده ييلدگر دن زياده «ديكلن الله سيزه اونى نازل ايتدى صوگره ترك ايت اونلارى اوفعلده كه شروع ايدوبدر سنى تكذيب اتمكه الچك قوى اويناسونلار» اوينوب آخرده پشيمان اولوب آييلارلار (۹۳) «بو بركتابدر نازل ايتديك بركتلو وتصديق ايدندر اوكتابلى كه اونسن مقدم در وتايكه سن قورخوده سن مكه اهلنى واوكسلى كه اونگ اطرافند در» اهل شرق وغربن «واوكسلكه آخره ايمان گتوررلر» وآخرتگ عذابندن قورخارلر «ايمان گتوررلر قرآنه واولار نمازى» كه دينگ ستولى در نماز وقتلرينده «حفظ ايدرلر» (۹۴) «وكيمدر ظالم راق اوكسدن كه بتمان ديه اللهه يايئكه ديه كه بگا وحى اولونوب وحال انكه اوگما برشئى وحى اولونمىوب واوكسدن كه ديه تيزليك ايله بگا نازل اولار اوكتايگ مثلى كه الله نازل ايدندر» بوآيه نازل اولوبدر عبدالله بن سعد ابى سرحك حننه مدينه ده اسلامه گلوب خوش خط اولماقه گوره هروقت حضرته

كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلَ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي
 غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَفْئِسْكُمْ الْيَوْمَ بِمُحْزَنٍ عَذَابٍ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ
 تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْكِبُونَ (۹۵) وَلَقَدْ جِئْتُمُو نَافِرَادٍ مِمَّنْ كَلَّخْنَاكُمْ
 أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلَئِنْ كُنْتُمْ مُخْذِلِينَ لَأُولَئِكَ مَوَازٍ يُحْزَنُونَ وَمَنْ يَرْكَبْهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
 لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ (۹۶) إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى الَّذِي يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

آیه نازل اولیدی حضرت اونی احضار ایدوب حضرت اوخو یاردی عبدالله یازاردی
 اتفاقاً حضرت سمیع بصیر بیورانده یازاردی سمیع علیم یالینکه واللہ بایمعلون خیر
 عوضنه بصیر یازاردی صوگره عبدالله مرتد اولوب مکیه قاجوب دیردیکه محمدین
 سوزلردن منده دیورم پیغمبره نازل اولان آیالردن بگاده نازل اولوب ایلکه بوآیه
 نازل اولدی فتح مکده پیغمبر اونگ قاننی هدر ایتدی عثمان که اولیله سود قدداشی
 ایدی اونگ لندن دوتوب مسجد الحرامده حضرتک خدمتته گتوروب عرض ایتدی
 یارسول الله بومنه قدداشمدن عفو ایت حضرت ساکت اولدی لجه دفعه تکرارندن
 صوگره حضرت اونی عفو بیوردی حضرت اصحابه بیوردیکه من دیمه مشیم هرکس
 اولی گورسه اولدورسون بریسی دیدی یارسول الله منم گوزیم سنده ایدی که اشاره
 ایدینگز من اولدوریدیم حضرت بیوردیکه گوزله اشاره اتمک پیغمبرلره حرامدر
 «واگر گورسه من اوزمانکه ذکر اولان ظالم لر اولومک شدتند اولا وملائکه لر
 اللرنی آچالار اونلارک روحلرنی قبض اتمک اولنلار دیرلر که اوزگزنی خلاص
 ایدوگ» اگر باجارورسکز ایه «بوگونکی گون سیزه جزا ویرولر ذلیل لیک یتورن
 عذاب ایله اوغملک مقابلنده که سیز الله دوغری اولمیان سوز دیردکز واللهم
 آیت لرینه تکبر ایدنلردن (۹۵) بتحقیق بریم حضوریمزه یالقوز گلدنر» قیامت
 گوننده حشره گلرسکز تک وتنه نه مالکز نه اولادکز نه کومککز یالینکه اوبت لره
 اوگا عبادت ایدردکز سیزک یانگزده اولماز اونلاردن آیری فالارسکز او حالته
 وهیئتده اولارسکز «نجه که اول دفعهده سیزی خاق اتمشدیک» آنادن تولد ایدن
 صورته «وسیز ترک ایتدکز» یعنی دنیاوه قویوب کیتدکز «اوشی لری که سیزه ملک
 ورحمت اتمشدیک وبز گورمروک سیزلر ایله سیزک شفیع لرگزنی که سیز گمان
 ایدردکز که اونلار شریک لردن الله سیزه دنیا رآخرته شفاعت ایده جکدر «سزله
 اونلارک آراسی کسیلدی وضاع اولدی سیزدن اوزادیکه سیز گمان ایدردکز» که
 اونلار سیزه شفیع اولاجا قدر (۹۶) «بدرستی که الله تعالی در دالنه فی وخرمانک تخمنی

وَمَخْرَجَ الْمَنِّ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ (٩٧) فَالِقَ الْأَصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حِسَابًا نَّاذِلًا تَقْدِيرَ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (٩٨) وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (٩٩) وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُم مِّنْ نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ (١٠٠) وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا مِّنْهُ جَبَانًا كَبِيرًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قَنَاطِيرُ دَانِيَةٍ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرَّمَانَ مَشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِذَا فِي

یاران» ونباتات و آقا جلری گوگردن در» خارج ایدر دیرلی میتدن و خارج ایدندر میتی دیری دن» بو آیه ننگ تفسیری اوچومجی سورہ ننگ ۲۷ مجی آیه سفندہ بیان اولدی «بودر او الله که مستحق عبادتدر پس نهیره چویریلور سئز» حقندن ناحقه (۹۷) الله تعالی در صبحی یاران» و گجه ننگ قرانلقندن ایران «والله تعالی گجه نی سیزدن او تری استراحت زمانی ایتدی» خاق گجه لر حرکتندن ساکت اولار «والله تعالی گونی و آیی حساب اوزره ایتدی» بوقره ننگ ترجمه سی رحمن سورہ سنگ ۵ مجی آیه سفندہ مشروح اولار «بوایشلر غالب وعالم اولان اللهم تدبیری ایله در (۹۸) او الله ایله الله در که خلق ایتدی سیزه او اودوزلر تالانکه اولار گ واسطه سیله یول تاباشلر صحرا و دریانگ قرانلقند» او صورتده که دریاده و صحرا ده علامت اولمیا اراده ایتدی کی طرفی تانقه یولدوز علمندن خبردار اولان آدم لر یول تابار «بتحقیق بز تفصیل ویردیک آیلری او قومه که بیلر لر (۹۹) او الله ایله الله در سیزی وجوده گتوردی بر نفندن (آدمندن) پس سیزگ ایچون قرار دوتماق یری واردر» آنا گزگ بیلندہ پایرگ بوز بندہ وامانت اولماق یری وار بودنیاده یا آنا گزگ قارندہ بتحقیق بز تفصیل ویردیک آیلریمزی او قومه که آنلیالار» چونکه بواحوالاتی آنلاماق اولماز مگر دقت نظر ایله (۱۰۰) «او الله ایله الله در که گوک طرفندن سونا زل ایتدی پس بز خارج ایتدیک اوسو ایله هر صنف و قسم اونلاری و خارج ایتدیک اولدن سبزیات خارج اولار سبزیاتندن بر بر ننگ اوستقه یغلمش دانلر یعنی سنبل و خارج اولار خرماننگ چیچک لرندن بر برینه متصل خوشلر و خارج اولار باغچه لر اوزومارندن زیتون دن و نار دن بعضی سی بعضی سنه اوخشیاندر بعضی سی اوخشیان دگلر» صورتده رتکده و دادینده «باخگ هر بر ننگ میوه سنه اوزمانکه میوه ویره» اولندہ او اندازده کوچک در که اوندن منتفع اولماق قابلیتی یوخدر تدربجا بیوک اولور «وباخوگ اونگ عمله گلمگنه» نهج بیوک اولوب صوگره لذتلو اولور بدرستیکه

ذَلِكُمْ لَا يَأْتِ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (۱۰۱) وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ (۱۰۲) بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۱۰۳) ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ (۱۰۴) لَا تَدْرِكُهُ الْبَصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْبَصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (۱۰۵) قَدْ جَاءَكُمْ بِصَائِرٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ (۱۰۶) وَكَذَلِكَ نَصْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسَتْ وَلِبَيِّنَةٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۱۰۷) اتَّبِعْ

یونده علامت وار» اللهک صنع قدرته «اوکسلر ایچونکه ایمان گتوره لر» و بیلر لر که بو قدر مخلوق خالق سیز اولماز (۱۰۱) «الله ایچون شریک قرار ویردیلر ملائکه لر» اونلارا عبادت ایتدیلر یا اینکه دیدیلر ملائکه لر اللهک قزلاریدر ملائکه لر جن اطلاق اولماق ملائکه لرده جن کیمی مخفی اولمقه بناء یا اینکه اونلارگ شأنی آز اتمک ایچون یا اینکه جندن عبارت شیطاندر شیطانلی الله شریک ایتدیلر اطاعتده الله اطاعت ایدن کیمی شیطان عبادت ایتدیلر «و حال انکه اونلاری الله خلق ایدیلر و افترا ایتدیلر الله اوغلان و قزلار» مشرک لر دیدیلر ملائکه لر اللهک قزلاریدر اهل کتاب لر دیدیلر عزیز و مسیح اللهک اوغلیدر اونلار بوسوزی دیدیلر «علم سیز» حقیقتدن خبردار اولماش «یا کدر الله تعالی اوزاددن که وصف ایدر لر» (۱۰۲) الله تعالی گوگلری ویری یوخن وجوده گتورندر هاردن ونجه اللهک اوغلی اولار و حال انکه اللهک عورتی یوخدر» که اوندن اولاد عمله گله «وهر شیئی الله خلق ایدیلر» ملائکه لریده الله خلق ایدیلر پس نجه اولاییلر که بوسورده اللهک عورتی و اولادی اولو الله هر شیئه عالمدر» (۱۰۳) بوصفت لرله موصوف اولان الله سیزگ اللهکدر الله یوخدر مگر جمیع صفات کماله جامع اولان الله که هر شیئی خلق ایدندر پس اوکا عبادت ایدوگ و الله هر شیئه وکیلدر

(۱۰۴) درک ایتمز اللهی جمیع نوزلر و الله درک ایدر جمیع گوزلری و الله لطیفدر» اوندن که گوزلر اولی درک ایده گورمک لازم دو توبدر جسم اولماقی و الله جسم دگلدر «خبرداردر» جمیع مخلوقاتگ اوزلرینه و عمل لرینه و سوزلرینه (۱۰۵) «بتحقیق سزگ اللهکزرگ طرفندن سبزه دلیل لر گلدی» قران شریفک هر بر آیه سی بر دلیلدر اللهک وارلقنه «پس هر کسکه حق گوردی پس اوز نمنسندن اوتری گوروبدر» نفی اوزینه یتشه جکدر «هر کسکه کور اولا» حق گورمکدن گنه «اوز نمنسنگ ضرنددر و من سبزه قراول دگلم» که بیس ایشاره مرتکب اولمقه مانع اولام (۱۰۶) «هایله بز تکرار ایده روك آیه

مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (١٠٨) وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اشْرَكُوا مَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ (١٠٩) وَلَا تَتَّبِعُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْبُوا اللَّهَ عَدُوًّا بُعِيدًا كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (١١٠) وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ (١١١) وَقَلْبُ أَقْصَدْتُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ كُمَالٌ يُؤْمِنُونَ بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرَهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (١١٢) وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلِيشَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْعَوْنُ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ

جزو
٨

لریمزی و او قدر بر بریتک دالنجہ حکملر گوندر ربک کہ دیر لر کہ یا محمد سن بوسوز لری درس اوخو یوبسان «یهودیلردن» وهر آینه بیان ایدر وک آیه لری او قومہ کہ ییلر لر «واوگا عمل ایدر لر (١٠٧) «تابع اول او امره که وحی اولولوب سکا الله طرفندن الله یوخدر مگر الله واعراض ایت مشرک لردن اونلارک سوزنه جواب ویرمه (١٠٨) «واگر الله ایسته سیدی مشرک اولماز دیلار» گوج ایله اونلارک هاموسنی مسلمان ایدردی «وبز سنی اونلارا قراول ایتدیک و سن اونلاره وکیل دگاسن» آنجق پیغمبر سن سندن یتورمک لازمدر اونلاردن سکا اطاعت ایتمک (١٠٩) «سب و فحش ایتمیوگ اوکسلره که عبادت ایدر لر اللهدن غیر سنه» یعنی اونلارک الله لرینه سویمیوگ «اونلارده سب ایدر الله عداوت وجهات اوزره هایلله زینت لو ایتدیک هر طائفه یه اونلاک عملنی صوگره اونلارک اللهی طرفنه در اونلارک فایدا جاقی یرلری پس الله خبر ویرر اونلاره اوزادیکه اونلار عمل ایدر دیلر» اونلار خبردار اولارلار حساب و کتاب وقتنده (١١٠) مکه مشرکلری «آند ایچدیلر آندلرک محکمینی که اگراوللره ایستدیکلری معجزه گله هر آینه ایمان گتورلر دیگنن یا پیغمبر که معجزه لرگ هاموسی الله یاتنده در» قادر در هر نوع معجزه گوندر مکه «وسیز ییلمور سکر که او معجزه لر گلسه لرده اونلار ایمان گتورمیه جگر دوباره باشقه معجزه ایستیه جگر (١١١) «بز اونلارک یور کلرینی و گوزلرنی دولاندیر یریق» حقی گورمکن و ییلمکن اونلارک عمل لرینه گوره برنوعله که حق ییلمزلر «نجه که قرآن اول دفعه نازل اولانده اوگا ایمان گتورمه مشدیله» ایندی دخی ایمان گتورمزلر «وترک ایدر ربک اونلاری طغیانلرینده سرگردان قالان حالد» (١١٢) «واگر بز اونلارا ملائکه نازل ایدک یا اینکه اونلار ایله اولی دانشه» اولینی دیریلدک «ومحشور ایدک اونلارا هر شیئی» ملائکه لردن دسته دسته «اونلار ایمان گتورمزلر مگر اینکه الله ایستیه» اونلارک ایمان گتورمکنی «اما اونلارک چوخ ییلمیلر در» جهالتله سنله معارضه

كَلَّ شَيْئِي قَبْلَ مَا كَانُوا يَوْمِنُوا إِلَّا أَنْ بَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ (۱۱۳) وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا
لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَاطِئِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
مَافَسَلُوهُ فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ (۱۱۴) وَلَتَصْنَعِيَ إِلَهُ أَفْنِدَّةَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِبَرَضِهِ
وَلَيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ (۱۱۵) أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتَغَى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا
وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونُ نَفْسٌ مِنَ الْمُفْتَرِينَ (۱۱۶) وَتَمَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۱۱۷) وَإِنْ طَعَا أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضْلُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا خُرُوصٌ (۱۱۸) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ

ایدرلر (۱۱۳) «هایله قرار ایقدیك هر ییغمبردن اوتری دشمن» نجه که یامحمد سنگ
دشمنلرگ وار هایله سائر پیغمبرلرگ ده دشمنلری وارایدی «جن وانسگ شیطن لرندن
(شیطان بویرده اللهگ اطاعتندن چیخان معنی سنه در) بعضی سی وحی ایدر بعضی سنه
باطنده باطل و ظاهر دوزیت اولونمش سوزی آلداتماق بولیه و اگر سنگ اللهگ ایستیه بربرینه
باطل سوزلری دیمزدیلر و پیغمبرلرگ دشمنلری اولمازیدی پس ترك اییدی اوللاری
وانلارگ افترا ایتمک لرلی» و قنده عمللریندن خبردار اولارلار (۱۱۴) «ترك ایت (قوی ایمان
گتورمینلر ایشتسونلر» باطل سوزلری «و پسندایتسونلر و راضی اولسونلار و سوسه لره
و کسب ایتسونلر او قدر که کسب ایده ییلرلر «گناهند آخرتده هاموسنگ جزاسی یتشه جکدر
(۱۱۵) اللهندن غیر یسندن من حکم ایدن طلب ایدیم» که منیله سزگ و حقله باطل آراسنده
حکم ایده «و حال آنکه ایله الله در که نازل ایتدی سزه قرآنی تفصیل اوزره یا اینکه فصل
و قطع ایدر باطل و حقله آراسنده «واوکسلر که اوللار کتاب ویرمشوک» یعنی تورا و انجیل
«ییلرلر که او قرآن نازل اولویدر اللهندن حقله پس البته سن اولما گلن شک ایدنلردن
(۱۱۶) «و تمام اولدی سنگ اللهگ سوزی دوغریلق و دوزلیک جهتنه اونده نقصان
یوخدر عوض ایدن اولماز اللهگ سوزلرنی الله ایشیدن و ییلن در (۱۱۷) «واگر
اطاعت ایده سن یریوزینده اولانلارگ چوخونه» چوخ عبارت در یهودیلر و کفار و
جهال و هوای نفسه تابع اولانلاردن بونلار مؤمنلره گوره چوخدر «سنی گمراه ایدرلر
الله یولندن اونلار تابع اولمازلار مگر گمراه» ایله گمان ایدرلر که اونلارگ آتالاری
دوز یولیه گیدوبلر «واوللار دگلدر مگر یالان دانیشانلار» (۱۱۸) بدرستی که سنگ
اللهگ هامودن چوخ بیلور اوکسی که گمراه اولویدر اللهگ یولندن و والله اعلمدر
هدایت تاپمش لاره (۱۱۹) «یوگ او حیوانلرگ اتندن که اللهگ آدی اوکا ذکر

عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (١١٩) فَكَلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ (١٢٠) وَمَالَكُمْ
 إِلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَّرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيُضْلُونَ بَاهُوا أَنَّهُمْ
 بغير علم إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ (١٢١) وَذَرُوا ظَاهِرَ الْأَثَمِ وَبَاطِنَهُ إِنْ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَثَمَ سَيَجْزَوْنَ
 بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (١٢٢) وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفُسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ
 إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ (١٢٣) أَوْ مِنْ كَانَ مِثْلًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا
 لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيَّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
 (١٢٤) وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا يَجْرِمُهَا لِيُكَرَّ وَافِقِبَاهَا وَمَا يُمَكِّنُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا

اولونار» باشى كسيلن وقتده «اگر اللهم آيه لرينه ايمان گتور و بسگتر» مشرك لر
 مسلمانلره ديورديلر كه آيا اوزگتر انكز ايله كسديگتر حيوانلرى ييورسگتر اما الله اولدره نى
 ييميورسگتر (١٢٠) «نه اولوبدر سيزه كه ييميورسگتر او حيوانلردن كه اللهم آدى اوگاذكر
 اولوبدر» نه غرض جهتنه اوزگترى ييله زحمته سالورسگتر «رحال آنكه حرام اولان شيتلرى
 تفصيل ايله سيزه بيان ايدوبدر» و حرام شيتلرى يمك جائز دگلدر مگر اينكه چاره سيز
 اولاسگتر اونی ييمگه بدرستيكه كفارگ چوخی هر آينه ضالته سالارلر» سيزى حلالى حرام
 و حرامى حلال ايتمكله نه اينكه علم و شريعت قراريله بلكه «اوز خواهش ليله علم سز حقيقتده
 سنك اللهم يبلندر حددن تجاوز ايدلرى (١٢١) ترك ايديك آشكار و گز لين گناهلرى
 او كسلر كه گناه كسب ايدرلر تيزليك ايله جزالنمش اولارلر كسب ايتديكلرى
 عمل ايله و عمل لر يگ جزاسى اولره يئشر (١٢٢) و ييميوگ او حيواندن كه اللهم
 آدى اوگاذكر اولميو بدر» ذبح اولونان وقتده «بدرستيكه اللهم آدى ذكر اولميان
 حيوان نافرمان ليك ايله عمله گلوبدر «يا اينكه اونی يمك گناهدر» و بدرستيكه شيطان لر
 و سوسه ايدرلر اوز دوست لرينه كفاردن تا اينكه سيز ايله مجاذله ايدلر» بو سوزله كه
 اوز انكز ايله اولدوردگترى ييورسگتر اما الله اولدورهنى كه اوز اجليله اولوبدر يمرسگتر
 «واگر شيطانلاره اطاعت ايدده سگتر سيز الله شريك قرار ويرنلردن سگتر» اللهم
 اطاعتى ترك ايدوب شيطانه اطاعت ايدورسگتر

(١٢٣) آيا او كسله كفرله اولى ايدى بيز اولى ايمانله ديرلقتديك و ويرديك اوگا
 ايشقلى كه او نك ايشيقيله سير ايدر خلقگ آراسنده او كس كي ميدير كه كفر قرانقننده
 قالوب اولدن هيچ چيخا بلمي» يعنى آيا بوايكى نوع آدم بربرينه او خشاندر او نلارگ
 آراسنده فرق يوخدر «هايله زينت ويريلمش اولدى كافرله او نلارگ عمل لرى»
 كه گوز لرينه زينت لو كلدى (١٢٤) نجه كه مكه نك بيوك لرى و دولقولورى خلقه مالع

يَشْعُرُونَ (۱۲۵) وَادَّجَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رَسُلُ اللَّهِ أَفَلَا عِلْمٌ
حَيْثُ يُجْعَلُ رِسَالَتُهُ سَبِيْبَ الَّذِينَ أَجْرُوا أَصْفَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَكْرَهُونَ (۱۲۶) قُلْ
يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُهْدِيَهُ يَشْرَحُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُزِدْهُ يُزِدْهُ أَنْ يُجْعَلَ صَدْرُهُ ضَيْقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ
فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ (۱۲۷) وَهَذَا صِرَاطُكَ مُسْتَقِيمًا
قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ (۱۲۸) لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

اولورلر سنه ایمان گتورمکه «هایله بز هرقریهنگ بیوکلرینی گناه کارلرندن یاکناه کارلریندن بیوکلر ایتدیک تاینکه مکرایدملر اوقریهده ومکر ایده بلمزلر مکر اوز نفسلرینه و آلامورلر» گه او عملرک جزاسی اوزلرینه عایددر بوآیه شریه متشابه آیهلردندر گه الله تعالی هرقریهنگ بیوکلرینی گناه کارلردن ایدر وانلار گناه ایتمک سببنه او قریهنگ اهلته عذاب نازل اولار بوآیهنگ تفسیری ۱۷ مجی سورهنک ۱۶ مجی آیهسنده مرقوم اولار (۱۲۵) «زمالیکه اولارا (قریهنگ بیوکلرینه) الله طرفندن آیت و علامت گلدی اونلار دیدیلر هرگز ایمان گتورمیک تاینکه بزه ویریه اوزادگ مثلیگه ویریلوبدر اللهک رسوللارینه» ابوجهل دیدی گه بزهامومز عبدمناف اولادی یوک وشرافتده برابروک برنفر بزسنلدن چخوب ادعای نبوت ایدیر بز هرگز راضی اولماروق و او ییغمبره تابع اولماروق مادامیکه اوکا نازل اولان وحیدن بزده نازل اولا الله اونک جوابنده بیورور «الله چوخ بیلندر هانسی یرده ایدر اوز رسالتنی» نبوت حسب ونسب و مال ایله دگلدر بلگه نفسانی فضیلتلر ایلهدر اوز بندهلریندن کیمی لایق گوره نبوته اولی برگزیده ایدر «تیزلیک ایله ذلیللیک یتشر اوکسلره که گناه ایتدیلر الله یانتده» قیامت گونده «ویتشر اونلارا شدتلو عذاب او عمل جهته که حیله ایدردی لر (۱۲۶) پس هرگسی که الله تعالی هدایت ایتمک ایستیور اونک سینه سنی آچار اسلامه» اونک قلبنی ایشقلانندیروب مایل ایدر حقه «وهرگسی که ایستیور اونک سینه سنی چوخ تنک ایدر» ایشتدیک سوزی ضبط ایده بیلمز وهیچ شیئه اینانماز اونوع آدمک ایمانه گلگکی اونک گیمیدرگه «گویا گه قالخار گوگه» نه که اونک گوگه چیخماقی محالدر ایمانه گلگکی ده محالدر هایله الله اونلارک قلبنی دارایدن گیمی عذاب ایدر اوکسلره که ایمان گتورمزلر (۱۲۷) و بو بیانلرگه قرآنده گوستریلوب سنک اللهک یولیدر دوز اولان حالده بتحقیق بز تفصیل ایله ذکر ایتدیک آیتلریمزی اوقومه که متذکر اولالار» و بیلهلر که هرشیئه الله قادردر (۱۲۸) حتی تائیانلر و عمل ایدنلر ایچوندر سلامت ایو»

(۱۲۹) وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَوْمَ عَشْرَ الْجِنِّ قَدْ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ بَعْضًا مِمَّنْ بَعْضٌ وَبَلَّغْنَا الْجَنَّةَ الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قُلُوبَ النَّارِ مَوَاسِيَكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (۱۳۰) وَكَذَلِكَ نَوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (۱۳۱) يَوْمَ عَشْرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُو آيَاتِ اللَّهِ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَاهِدُنَا عَلَى أَفْسَانَا وَغَرَّبَتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ (۱۳۲) ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ

جميع آفتدن و بليهن یعنی جنت «اونلارگ اللهنك ياتنده» الله اصل لاكنالهم رجوع اونا لاری مقام موعوده يتور «والله در اونا لارگ و ليسی او عمل مقابلنده که اونا لار عمل ايدردیلر (۱۲۹) یادگار گتور او گونیکه الله محشور ایدر اونا لارگ هاموسنی ای شیطاين جماعتی بتحقیق سیز چوخ اولدگز انسانلادن هرکسه سیزی دوست دوتدی سیزدن حساب اولار هرچسند سیزگ جنسگزدن اولمیه یا اینکه سیز انسانلرگ چوخنی یولدن چخارتدگز «اونلارگ دوستلری که انسانلادن در دیدیلر پروردگار ا بزیم بعضی بعضی بضمزدن نفع بردار اولوب» انسان نفع گوروب شیطاندن که شیطان گوستردیگی یوله گیدوب حرام عمل لر یله لذت چکوب، شیطان دخی انساندن او نفعی گوروب که مؤمنلری اوز لرینه مطیع ایتمک ایله مقصودینه چاتوب «وبزیتشدیک اوز مدت مزه که سن بزه مدت قویمشدون» یعنی قیامتده اقرار ایدر لر که شیطان اطاعت و بعتی انکار ایدوبلر «الله بیوردی که جهنمدر سزگ مقامگز همیشه لیک سگز اونده مگر اوز زمان که الله تعالی ایستیه (حشر و حساب چکمک وقتی) بدرستی که الله تعالی حکمت ایله رفتار ایدن و ییلندر» جميع مخلوقاتگ عملنی (۱۳۰) «هایله دوست ایدر لیک ظالم لرگ بعضی سنی ظالم لرگ بعضی سنه» بر بریله دوست و محب اولار لر یا اینکه ظالماری مسلط و والی ایدر وک ظالم لره تا اینکه ظالم لراوز جزا لرینه یتشهر یا اینکه ظالم لروشیطان تابع اولان لر دلیاده بریده اولان کیمی آخرت دهه بریده اولار لر و عذابی بریده چکر لر «او معصیت جهنمه که دنیاده کسب ایدر لر (۱۳۱) ای جن و انس جماعتی آیا گلمدی سیزه پیغمبر لر اوز جنسگزدن» جن جنسندن پیغمبر مبعوث اولماق بعضی تفسیر لر دن معلوم اولور یا اینکه تغلیب جهنمه در یا اینکه معنی ییله در پیغمبر لر گلوبدر سزگ برگزگ جنسندن «او خویار لار سیزه منم آیه لریمی و قور خودار لار سیزی بوگونکی گونگزه ملاقات ایتمکدن» یعنی قیامت گونندن اونا لار «دیدیلر بز شهادت ایتدیک اوز نفسلریمگز ضررینه» که گناه ایتمشوک و پیغمبر لریمگز سوزنه باخاماشوک «ومغرور ایتدی اونا لاری دنیا زندگانلقی» و لذت لری و آخرتدن بالکلیه اعراض ایتدیلر و ایشلری اوقدر تنگه دوشدیکه «شهادت ایتدیلر اوز نفسلرنگ ضرر نه که اونا لار کافر لر ایدیلر

رَبِّكَ مَهْلِكُ الْقَرَىٰ بَطْلَمَ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ (۱۳۳) وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مَّا عَمِلُوا مَآرَبُكَ بِغَافِلَةٍ
يَسْمَلُونَ (۱۳۴) وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءِ يُهْزِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ
مَآيَ شَاءَ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ (۱۳۵) إِنْ مَاتُوا وَعَدُونَ لَأَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ
(۱۳۶) قُلْ يَاقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ

(۱۳۲) بوجن و انسہ پیغمبر گوندرمک اوجہتہ در کہ سنک اللہک کندلرک
اہلنی ظلم ایلہ ہلاک ایتمز اوحالندہ کہ اوقریہ لرک اہلی غافلدردر» اولارہ اول
پیغمبر گوندہرر و غفلتدن آیلدار ایلکہ ایمان گنورمدیلر اووقت عذاب ایدر
(۱۳۳) تکلیف اولونمش شخصلرک «ہربرسی ایچون درجہلر واردر ایتدیکلری
عمل مقابلندہ و سنک اللہک غافلدگلدر اوشیئدن کہ اولار عمل ایدرلر» اولارک
عمل لرینگ قدری مقابلندہ اولاراجزا ویریلر (۱۳۴) «سنک اللہک بی احتیاجدر»
بندہ لردن و اولارک عبادتدن «رحمت صاحبیدر» تکلیف ایدر بندہ لری عبادتہ اولار
نواب ویرمکدن اوتری، ای گنکارلر «اکر اللہ ایستہ سیزی» اولدوروب بودیادن آپارار
و «خلیفہ ایدر سیزدن سوگرہ ہرکسیکہ ایستر» سزی ہلاک ایدندن سوگرہ خلق ایدر ایلہ مخلوقکہ
اللہ اطاعت ایدوب سیزک خلیفہ و وارث زاولار سزک یرلرگزہ «نہ کہ سیزی یاراندی
علیحدہ قومک اولادلدن» کہ اولارکیدوب اولارک یریندہ سیز ساکن اولورسگز «بدرستیکہ
اوشیئ کہ سیزہ وعدہ اولونور» حشرونشر و عقابدن «ہرآینہ شک سیز کلملور و سیز
دگلر اللہی عاجز ایدنلر» اللہک ملکندن خارج اولابلمز سگز کہ اللہ وعدہ ایتدیگی
عملہ گتورہ بیلمیہ (۱۳۵) «دیگن یا پیغمبر مشرک لہ کہ ای جماعت عمل ایدوگ اوز
استطاعت و امکاگز قدرلجہ بدرستیکہ من عمل ایدنم اوز قدرتم قدرجہ» بوندن بیوک
قورخوتمق اولابلمز کہ پادشاہ رعیتنہ دیہ کہ نہ باجارورسگز ایدیگ مندہ نہ باجارورم
ایدہ جگم ہاردہ قالدیکہ پادشاہلار پادشاہی بیلہ بیورا یا اینکہ پیغمبر ۴ بیورور قدر
کہ سیز باجارورسگز کفر و عناد و عداوت ایدون مندہ صبر و استقامت اسلامدہ و ارام
«پس تیزدر کہ بیلر سگز اوکسیکہ اونک ایچون اولار آخرت ایوینگ سرانجامی و
اویودہ یخشی گون گیچورمک کیمہ قسمت اولار و حقیقتدہ ظالملر نجات تاپمازلر
(۱۳۶) مشرکین عرب «اللہ ایچون حصہ قرار ایتدیلر اوزاددن کہ اللہ خلق ایدوب
زراعتدن و چارپادن پس دیدیلر بو اللہ ایچوندر اوزگان و خیال لریلہ» نہ اینکہ اللہ
اونلار امر ایتمش اولاد دیدیلر کہ «بودخی بزیم شریکریمزکدر» یعنی اوبت لرک حصہ سیدر
کہ اونلاری بزہ شریک قرار ویرمشدیلر «پس او حصہ کہ اونلارک شریک لرنگدر
اللہ یتشمز» بلکہ بثلرہ صرف ایدرلر و او حصہ کہ اللہکدر اویشر اونلارک

الظَّالِمُونَ (١٣٧) وَجَعَلُوا اللَّهَ مَثَادًا مِّنَ الْخُرْثِ وَالْإِنْعَامِ نَصِيبًا قَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا إِنَّا كَانُوا شُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (١٣٨) وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِّكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ شُرَكَائِهِمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ (١٣٩) وَقَالُوا هَذِهِ إِنْعَامٌ أُوحِثَ حِجْرٌ

شریک لرینه» زمان جاهلیتده زراعتک بر حصه سنی یا حیوانک بالالارندن بر قدر معین ایدردیلر الله اونو قوناقلاره و فقیرلره صرف ایدردیلر و بر قدرنی بتلره معین ایدوب بت قایر مه صرف ایدردیلر صوگره اکر اللهدن اوتری معین اولان حصه یخشی و بتدن اوتری معین اولان پیس اولسیدی اونو بتلره صرف ایدوب دیردیلر الله غنیدر و بتلر محتاجدر اکر عکسنه اولسیدی گنه بتلره صرف ایدوب اللهدن اوتری بر شیئی صرف ایتمز دیلر اوسبیه الله تعالی ییورور هر شیکه شریک لره حصه ایدوبلر و حاصلی یخشی عمله گلوب الله ویرمورلر والله معین اولان حاصل یخشی عمله گلنده بتلره ویرورلر پیسدر او حکمیکه ایدرلر» (١٣٧) هابیله زینت ویردی مشرک لرگ بتلری اونلارگ چوخنه اولادنی اولدرمگی» اولادنی چوله آتوردیلر که چول حیواناتی هلاک ایتسون و قیزلارینی دیری حالد ییره دفن ایدردیلر عیال بار اولمقدن قورخماق ایچون یا اینکه بتلرگ یاننده اولادنی ذبح ایدردیلر بو عمللری اونلارگ بتلری زینتلو ایتدیلر «تا اینکه اونلاری هلاک ایدلر اغوا ایتمک ایله و تا اینکه قاریشیدر الارا اونلار ایدیلرینی» پیس ایله یخی لی ممزوج ایدلر بربرینه «واگر الله ایستییدی اونو ایتمز دیلر» الله زورله اونلاری بو عملدن ساخلاردی «پس ترک ایت اونلاری و او عمل لری که اونلار یالان باغلیورلار الله» قوی هر نه ایستیورلر ایتسونلر (١٣٨) «دیدیلر بو حصه که الله مزده معین ایتمشوک حرام اولان دورت ایاقلو حیوانلار و زراعتلردر اونلاری یمزلر مگر اوکسکه بزایستروک» آنجق کشیلره و بتخانه لرگ خادم لرینه ویرردیلر عورتلره ویرمز دیلر نوسوزی دیردیلر «اوزگمان و خیال لریله» نه اینکه اللرینده بر دلیل و ارایدی «و بونلر او چهار پالردر که اونلارگ آرخه لری حرام اولوبدر» بحیره و سائبه دن که ۵ مجی سورهلک ۳۰ مجی آیه سنده بیان اولدی «و او چهار پاد که ذکر ایتمزلر اللهک آدنی اوکا» ذبح و یا نحر ایدن وقتده و بو عملری الله اسناد ویرردیلر «الله بهتان دین حالد و تیزدر که الله جزا ویرر اونلارا او عمل مقابلنده که الله افتر او بهتان اسناد ویرردیلر (١٣٩) دیدیلر او حیوانلارگ» بحیره و سائبه ننگ «بطننده اولان بالالار مختص در کیشی لریمزه و حرامدر عورتلریمزه و اگر آنا بطنندن اولی چیخسا ذکور و انات اوند

لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَأَ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ سِحْرٌ بِهِمْ لَعَنُوا إِنْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (۱۴۰) وَقَالُوا إِنَّا بَطْنُ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالَصَ لَدُنَّا كُورَنَا وَمَحْرَمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ مِنْتَهُمْ فَبِهِمْ سِحْرٌ كَأَسْحَرٍ بِهِمْ وَصَفَهُمْ أَنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (۱۴۱) قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (۱۴۲) وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُ الْأَلْوَانِ يُتَوَنَّى وَالرَّيْحَانُ مِثْلَ آبِهَا وَغَيْرِهَا مُتَشَابِهًا كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (۱۴۳) وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَوْلَةٌ وَفَرَشَاتٌ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ

حزب

شریک در تیز در که الله اولار یالار وصف لرگ و قسمتلرگ جزاسنی ویرر بدرستی که الله تعالی حکیم و علیم در (۱۴۰) بتحقیق زیانکار اولدیلار اوکسلر که اوز اولاد لرینی اولدوردیلر سفاهت و علم سیزلیک ایلله بونی بلمدیلر که الله ویرم جکدر اولارگ روزی لرینی ایلله فکر ایتدیلر که روزینی اونلر ویرور «و حرام ایتدیلر اوز لرینه او حیواناتیکه الله اولار روزی ویرمشدی» بحیره و سائبه کیمی بو حکمی ایتدیلر «الله بهتان دین حالده بتحقیق گمراه اولدیلر و دگل ایدیلر هدایت تاپمشلر» حق و دوغری یوله (۱۴۱) الله ایلله الله هر که خلق ایتدی او گونه اوزوم باغلاری که اوجالانوبدر آقاجلار اوستنه قالدیر یابدر و بعضی سی «قالدیر یلیوب» یرگ یوزینه دوشه نوبدر و گنه خلق ایتدی «خرما آقاجی و زراعت لر مختلف اولان حالده اولارگ میوه لری» رنگ، داد، عطر و اندازه ده: بوغدا، آریا، دوگی، نخود و غیره «بیوگ اولارگ هر بریستگ میوه سندن زمانیکه میوه ویره» زکاتنی ویرمه مش «و ویرگ زکوة حقنی بچمک گونی» یا اینکه فقیر لر ایستیه اولارگ ده حق اکیلی وار اونی مضائقه ایتمیوگ «واسراف اتمیوگ» تصدق ویرمکه یا ضائع اتمکه «بدرستی که الله تعالی اسراف ایدنلری دوست دوتماز (۱۴۲) الله تعالی خلق ایتدی چار یالردن یوگ گوتورن حیوانلر» و اولارگ تولک لرندن و دری لرندن «فرش یاراتدی» بیوگ اوزاددن که الله تعالی سیزه روزی و یروب و تابع اولمیوگ شیطانک قدم لرینه بدرستی که او سیزگ آشکارا دشمنگ زدر (۱۴۳) بیوگ سکر جفت حیواندن (۱) قویوندن ایکسینی «ایرکک و دیشی یا اینکه اهلی و وحشی (۲) «کیچیدن ایکسینی دیکن آیا» قویونگ یا کیچی نگ «ایرکک لرینی الله حرام ایدوبدر یا اینکه دیشیلرینی یا اینکه حرام ایدوبدر دیشی قویونگ و کیچی نگ قارینلارینده اولان بالالاری» خواه ایرکک اولا خواه دیشی «بنا خبر و یروگ

الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (١٣٤) ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الصَّانِئِينَ مِنَ الْمُعْزَاتِ إِنْتِنَ قُلْ الذِّكْرَيْنِ حَرَّمَ أُمُّ الْاُنْتَيْنِ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْاُنْتَيْنِ نُبُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (١٣٥) وَمِنَ الْاَبْلِ اُنْتَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرَاتَيْنِ قُلْ الذِّكْرَيْنِ حَرَّمَ أُمُّ الْاُنْتَيْنِ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْاُنْتَيْنِ إِنْ كُنْتُمْ شُهَدَاءُ اذْوَصِيكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (١٣٦) قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أَهْلَ لِغَيْبِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ

بيلد كئزدن اگر دوغرى ديور سئز ايسه» بونلارگ بريسنك حرام اولماق باره سنده (١٣٤) (٣) «دوه دن ايكيى» عربى ويختى يالينكه اركك وديشى (٤) «قرا مال دن ايكيى ديكن ايكي ايركى يايكى ديشينى الله حرام ايدوب يالينكه اوحيوانيكه اوگا شامل اولوبدر ايكي ديشى لرگ» دوه نك ومانك «قارينلارينده اولانلرى يالينكه سيزلر شاهدلر ايدئز و حاضر مجلس ايدئز اوز مانيكه الله وصيت ايتدى بوگونه حرام اولمه پس كيمدر ظالمراق او كسدن كه بهتان ديه الله يالانى تالينكه ضالته سالا خلقى علم سيزليك ايله بدرستيكه الله تعالى هدايت ايتمز اوقومى كه ظالملردر» اوز فسلرينه الله حلال ايدنى حرام اتمك ايله (١٣٥) ديكن يايغمبر بگا وحى اولولان احكام آراسنده تاپميرام اوگونه طعام كه اولى يمك حرام اولايك ايستين شخصه» يعنى حرام اولماق هواى فسله دگلدر بلكه موقودر وحى اللهيه، حرام دگلدر «مگر ايتكه ميته اولاياتوكولمش قان اولاي» كه شاتندن جارى اولماقدر نه ايتكه اوقالكه يوره كده يادالاقدم اولايالينكه ايتله مزوج اولايادونقوز اتى اولايپس بدرستيكه اولجسدر يالينكه برحيوانك باشى كسيلن و قتده اللهدن غيرى سنك آدى ذكر اولونا» الله آدى چاغير يلميوب بتلر آدينه كسيله بونلر حرامدر» پس هر كسكه چاره سيز اولاي بونلرى يمكه ضرورت اونى وادارايده «وباشقه محتاجك الندى آلميه و حندن كيچوب چوخ ييميه بوصورتارده سنك اللهك باغشليان ورحم ايدندر» بونوع يمك مقابلنده عذاب اتمز (١٣٦) حرام ايتديك يهوديلره جميع ديرناق صاحبي اولان حيوانى» خواه هواده اوچان خواه يرده گزن حيوان اولايهرگونه ديرناق صاحبي اولايالينكه شكار اتمك ديرناقى اولاي اوچومجى قسمده مفسرلر آراسنده اختلاف وار «وقرا مال دن حرام ايتديك اونلارگ پيلرلى مگر اوپى لركه اوحيوانلارگ آرخه لرينده اولاياباغر ساقلارينده اولاي قارشمش اولاي سوموگنه بو حرام اولماقى اونلاره جزا ويرديك اونلارگ ظلمى سبيله و بدرستيكه بز دوغرى يوك» خبر وعدو وعيدلر يمزده (١٣٧) پس

وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (١٥١) قُلْ لَعَالُوا أُنَظَّرُوا حَرَّمَ رَبِّيَ كَيْفَ
الْأَتَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ أَمَلٍ أَنْ نَحْنُ نَرْزُقْكُمْ وَآبَاؤُهُمْ وَلَا
تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطْنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ الْبَاطِلُ ذَلِكَ وَمِصْرُكُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ (١٥٢) وَلَا تَقْرَبُوا أَمْوَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا
الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلَفْ نَفْسًا وَلَا وُسْعًا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ
أَوْفُوا ذَلِكَ وَمِصْرُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (١٥٣) وَإِنْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقْرَبَ مِنْكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَمِصْرُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (١٥٤) ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

زنا که گزین اول و اولدور میوگ اوفسیکه الله تعالی حرام ایددر» اونی اولدور می
«مگر حقه» شرع شریف خواهش ایده اونی اولدور می مرتدی و محسن زنا ایده نی
یا قصاص موجبله اولدور می و اجب اولان اشخاص کی می «بو حکم لری الله سیزه
وصیت ایدر که حفظ ایدسکز شاید که آلیاسکز» بو حرام گوسنریلن امر ارگ فایده سنی
(١٥٢) «ویاخون اولمیوگ یتیم مانه مکر او خاصیت له که کوزل اول» تلف دن ساخلا اق
و تجارت له آرتور مق کی می «آلینکه یتیم یتشه قوت وقتنه» عبارت در بلوغ و عقادن
«و وفایدیگ اولچی و چکیه عدالت و برابر نیکی ایل» اوز گزه چدن و اولیچنده تنوعله رفتار
ایدیر سکز ایسه او قرار لده رفتار ایدون اوزکیه اولچن و چکن وقتنه «بیز تکلیف
اتمروک بر نفسه مکر اونگ استطاعتی قدر لجه و زمانیکه برسوز دیدیگز» حکومت یا
شهادت زماننده «پس عدالت ایدوگ هر چند که مخاطب سزگ یاخون قومگز اول
والله ایتدکگز عهده وفا ایدوگ بونلاری الله سیزه وصیت ایدوب شاید که سیز
نصیحت قبول ایدن اولاسکز» بودوقوز امر جمیع پیغمبر لرگ امتنه حرامدر

(١٥٣) «بدرستیکه بومذگورات منم یولیمدر دوز اولان حالده پس اوگا تابع اولوگ
و تابع اولمیوگ هوای نفسدن ناشی اولان یولره پس او یولار سیزی پراکنده
ایدر الله یولندن الله بوگا وصیت ایدوب شاید که سیز پرهیز ایدسکز» ضالاندن
(١٥٤) «صوگره بز موسی به کتاب ویردوگ کرامت و نه تمیزی تمام اتمک ایچون اونگ
مقابلنده که کوزل قیام و رفتار ایتدی» یا اینکه جمیع اوشلره که یخشی عملر صاحب لر
«و او کتاب تفصیل ایله بیان ایدن ایدی هر شیئی و هدایت و رحمت ایدی شاید که
بنی اسرائیل اوز لرنگ اللهنه ملاقات ایدوب جزا آلمقه ایمان کتوره لر
(١٥٥) بو قرآن بر کتابدر که بز اونی نازل ایتدیگ بر کتلودر پس اوگا تابع اولون و

تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَقْصِلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهَدًى وَرَحْمَةً لِّعَلَّهِمْ بَلَقَاءُ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ (۱۵۵) وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكًا فَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَرَحَّمُونَ (۱۵۶) أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ (۱۵۷) أَوْ تَقُولُوا لَوْلَا أَنزَلَ عَلَيْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بَيِّنَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ (۱۵۸) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ أَنْفُسَ إِيْمَانِهِمْ تَكُنْ أَمِنْتَ مِنْ قَبْلِ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا قَلِ أَنْتُمْ تَنْظُرُوا أَنَّا مُنْتَظِرُونَ

قورخوگ اللهمن شایدکه سیز رحم اولوناسکز» اوگا تابع اولوب مضمونه عمل اتمک ايله (۱۵۶) «ایسته مدیک بونیکه دیه سگزکه کتاب نازل اولوبدر ایکی طاقه یه بزدن سابق» یهود ونصاریه «وز اولی اوخومقدن غافل ایدیک» عرب اغننده اولماق سببه و بز بلمه دیک که اوکتابارندر ونه خصوصده در (۱۵۷) «یا اینکه سیز دیه سگز» نجه که اولار اگ کتاب نازل اولمشدی «اگر بزه ده کتاب نازل اولسیدی هر آینه بز اوللاردن آرتوق هدایت تاپالار اولاردیق» اوندن اوتریکه بز قصص و اشعار و خطبه و سائر فوئه اوللاردن خبرداروق «پس بتحقیق سیزه کلدی اللهگز طرفندن آشکارا دلیل اولان قرآن و هدایت و رحمت پس کیمدر ظالمراق اوکسدن که تکذیب ایتدی اللهگ آياته» اولارگ صحابی یلدن صوگره «وخلق اوگا تابع اولمقدن منع ایتدی تیزلیک ايله جزا و یروگ اوکسلره که اعراض ایدرلر بزیم آیله ریمزدن شدتاو جزا ايله اوعه اگ متابلنده که خاقه مانع اولارلر» قرآنه اینالمقدن (۱۵۸) «آیا منتظر اولورلار» یعنی منتظر اولمازلار «مکرایکه اولار ملائکه کله» عذاب ايله یاماک موت کله «یا اینکه سزگ اللهگ امری و عذابی کله یا اینکه سزگ اللهگ علامت لرنگ بعضی سی کله اوگولکه سزگ اللهگ علامت لرنگ بعضی سی کله» «ایامتگ آناری و مقدمه سی ظاهر اولان نفع ویزد برنفسه اولگ ایمانه گه مکی گه او نفس بو علامتاری گورندن سابق ایمان گتورمه مشدی یا اینکه ایمن گتور دیکی وقتده یخشی عه گسب اتمه مشدی» عاصی مؤمنک نفسیه ایمانی آراسنده گناهنگ چو خلقی و یخشی عملنگ ازلفی حایل اولوب ایماندن اوگا خیر حاصل اولماز «یا پیغمبر دیکلن منتظر اولون بدرستی که ییزده منتظر وگ» گه گیم ایچوندر نجات گیم ایچوندر عذاب (۱۵۹) «اوگسلره آیردیلاز دینلرینی و فرقه فرقه اولدیلاز» هر بریسی اوزلرینه بریشوا قبول ایدوب اوگا تبعیت ایتدیلر «سن دگلسن اوللاردن

(۱۵۹) اِنَّ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنََهُمْ وَكَانُوْا شِعَالًا سَتَ مِنْهُمْ فِيْ شَيْءٍ اِنَّمَا اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يَنْبِئُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ (۱۶۰) مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الْاَمْتِلُهَا وَهُمْ لَا يَظْلَمُوْنَ (۱۶۱) قُلْ اَنْبِئْ هِدِيْنِيْ رَبِّيْ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ دِيْنًا قِيَمًا مِّلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ (۱۶۲) قُلْ اِنْ صَلَاتِيْ وَنَسْكِىْ وَنَحْيَاىْ وَمِمَّا يَلِيْهِ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ (۱۶۳) لَا شَرِيْكَ لَهٗ بِذٰلِكَ اَمَرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ (۱۶۴) قُلْ اَغِيْرَ اللّٰهِ اَبْقٰى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اَلْعَلِيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ثُمَّ اِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ (۱۶۵) وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ خَلَاقًا اَلَا تَرْضَوْنَ اَنْ يَّرْفَعَكُمْ فَوْقَ بَعْضِ دَرَجٰتِ السَّمٰوٰتِ لِيُبْلِغَكُمْ فِيْ مَا اَنْتُمْ اِنْ رَبَّكَ سَرِيْعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

بر شیئده» مقصر و اولارک سؤالی سندن اولونماز یا اینکه سن اولاردن اوزاقسان «اولارک امری» واختلافی جهته اولارک آراسنده حکم اتمک رجوع اولونا جاق «الله طرفته صوگره الله خبر ویرر اولار ایتدی کیری عمل لرایله» عملرنگ مزدی یتشند بیلر لکه نوع پیس ایشلر گور و بیلر (۱۶۰) «هر گس که دنیاده بریخی عمل ایده پس اوکا الله طرفندن اون دفعه اونک مثلی» یخی جزا ویریلر اللهک تفضلی جهته «وهر گسکه بر پیس عمل ایده پس جزا ویریلر مکر بر عدد اونک مثلی اللهک عدالتی سببیه و اولاره ظلم اولونماز» نه ثوابک اگسیگ لیکی ونه عذابک آرتو خلقی ایله (۱۶۱) «دیکن بدرستی که منی هدایت ایتدی منم اللهم دوز یوله» وحی و ارشاد ایله «بر دینه که محمدر و ابراهیم دینی در باطلدن حقه میل ایدن حالد و ابراهیم مشرک لردن دکل ایدی» پس نه سبیه سیز مشرک اولوب سگز (۱۶۲) «دیکن بدرستی که من نمازیم و عبادت لیرم و قربانم و دیرلکم و اولولکم الله ایچون در» یعنی دیرلک و قتنده اولان عبادت لیرم و اولمکه حاضر ایتدی کم عملر هاموسی الله ایچوندر «ایله الله که عالم لرک اهلرینه تربیت ویرندر (۱۶۳) الله ایچون شریک یوخدر و بو اخلاصه من امر اولونشم و من مسلمانلارک اولمچی سیم» عالم عهدده (۱۶۴) «دیکن آیا من اللهدن غیرى الله آختاروم» واونی عبادتمه شریک ایدیم «و حال انکه والله هر شیئک اللهیدر و گسب اتمز هیچ نفس طاعتدن و معصیتدن «مکر اوز نفسندن اوتری» ثوابی و عقابی اوزینه یتشه جکدر «وگوتورمز گناه کار شخص باشقه سنگ گناهنی صوگره اوز اللهک طرفته در سیزگ قاید جاق یرگز قیامت گوننده پس خبر ویرر سیزه اوزادیکه سیز اونده اختلاف ایدردگز» حقى باطلدن ویدی یخی دن آیرماق ایله (۱۶۵) «الله ایله

اللهمدر که سیزی گچنلرگزگ یرینده اگلشنلر ایتدی «یااینکه الله طرفندن نصب اولان خلیفه لر ایتدی «وبعضگی اوجا ایتدی بعضگزگ اوستنه نچه درجه لر ایل» شرافت، دولت، عقل وسائر فضائل ده «تالینکه سیزی امتحان ایده اوشیتی ده که سیزه ویروب» آیا شکران نعمت ایدیر سسگز یا کفران «بدرستیکه سنگ اللهمک تیز حساب چکوب قورتولاندر» کفران نعمت ایدلردن «والله باعشلیان ورحم ایدندر شکر نعمت اولانلاره»

نصف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سورة اعراف ۲۰۵ یا ۲۰۶ آیه در مکده نازل اولوب

(۱) المص (۲) كِتَابُ أَنْزَلِ الْبِكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لَتَنْدَرِيهِ وَذِكْرُ الْمُؤْمِنِينَ
(۳) اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ (۴) وَكَمْ مِنْ

(۱) منم الله که مقتدر وصادقم (۲) بوقرآن یرککتابدر نازل اولوبدر سکا پس سنگ سیننده تنک لیک اولماسون اونی تبلیغ ایتمکن» حضرت رسول قوز خودری که پیغمبر لگی اظهار ایدنده تکذیب واذیت ایده لر بوجهته فکر وغمدن آیر یلمیوردی الله تالی اونگ تسلیسندن اونری بوآیه نی نازل ایتدی «تالینکه سن قور خوداسن قرآله» وبوقرآن سکا نازل اولوبدر مؤمنلرگ یادینه سالماقدن اوتری (۳) تابع اولون ای اهل مکه و احکامه که سیزه نازل اولوب سیزگ اللهمگزدن وتابع اولمیوگ اللهمدن غیردی دوستلره» شیاطین جن وانسدن که سزی ضلالته سالوب دین حقدن کنار ایدر «آز وقتده سیزگ یادگزده دوشر» وآز نصیحت قبول ایدر سسگز (۴) چوخ قریه نگ

قَرِيَةً اَهْلَكْنَاهَا فَبَجَاءَ هَا بِاسْتِغَاثَةٍ اَوْهُمْ قَاتِلُوْنَ (٥) فَمَا كَانَ دَعْوُهُمْ اِذْ جَاءَهُمْ بِاسْمِ الْاِثْنِ
 قَالُوا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِيْنَ (٦) فَلَنَسْتُلْخِ الْاِثْنِ اَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ وَلَنَسْتُلْخِ الْمُرْسَلِيْنَ (٧) فَلَنَقْصُصْ عَلَيْهِمْ
 بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِيْنَ (٨) وَالْوَزْنُ يَوْمَ الْحَقِّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَاولئك هم الْمَفْلُحُونَ
 (٩) وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَاولئك الَّذِينَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ (١٠) وَلَقَدْ
 مَكَّنَّاكُمْ فِي الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ (١١) وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قَلْنَا
 لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا اِلَّا اِبْلٰسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّٰجِدِيْنَ (١٢) قَالَ مَانَعَكَ الْاَسْجُدَ

اهلنى هلاك ايتديك پس گلدی بزم عذابمز اونلاره گجه ياتديقتلارى حالده»
 لوط قومى گيمى «ياگون اورتا وقتى قىلوله يوخيسى ايدن حالده» شعب قومى گيمى مقصود
 بودرگه عذاب نازل اولوب غفلت زماننده (٥) «پس اولمادى اونلارك دعاسى»
 عذاب گلن وقتنده «مكره ديديلر بدرستيكه بيز واريديك ظلم ايدنلر» اوز نفس لريمزه كه
 پيغمبر يمزگ سوزنه اطاعت ايتميوب گناهه مرتكب اولديق (٦) «پس هراينه البسته
 سؤال ايدم روک اوگسردن كه اونلارك طرفنه پيغمبر گوندريلوبدر» امتدن سؤال
 اولونار كه پيغمبرگ امرينه اطاعت ايدوبلر يانه «وهراينه سؤال ايدم روک پيغمبر لردن»
 كه تبليغ رسالت ايدوبلر يانه (٧) «وهراينه بيز قتل ايدم روک پيغمبر لره وامته اونلارك
 كزلين و آشكار ايشاريندن» عالم اولديقمز حالده واونلاردن غائب دكل ايديك» كه
 آشكار وكزلين ايشارندن خبردار اولميايديك (٨) «عمللرى وزن اتمك» و آغرايله
 يونكلنى بلمكه وعمله جزا ويرمكدن اوترى آسيلان ترازو «قيامت كوئنده حقدر
 پس هر كسگ ترازوده چكيلن عمللرى آغيرا ولا» يعنى خيرلرى شرلريندن چوخ اولو
 «پس اونلار ديلار رستكارلر (٩) وهر كسگ كه ترازولرى يونكل اولو پس اونلاردن
 اوگسلكه زيان ايتديلر اوزلرينه اوسببكه اونلار دنيا ده بيز آيت لريمزى» تكذيب اتمكه
 كوره «ظلم ايدرديلر» اوز نفسلرينه (١٠) «بتحقيق بيز بيرلشديرديك سزى يريوزنده
 وسيزه قدرت وقوت ويرديك وسيزگ ايچون يرده معيشت وكذران درست ايتديك
 اما خلق ايتديكمز نعمت لرنگ آزينه سيز شكر ايدرسنگز» (١١) «بتحقيق سيزگ اصلنگز
 آدمى خلق ايتديك صوگره صورتنى چكديك» كوز، بورون، قولقلار، دوداق،
 اللز، اياقلار درست اتمك ييله بو حالتلر آدم ايچون عمله كلندن «وگره ملائكه لره
 ديديك كه سجده ايسوگ آدمه پس سجده ايتديلر مكر شيطان آدمه سجده ايدنلاردن
 اولمادى (١٢) الله بيوردى له سبب سنى منع اتدى كه سجده اتميه سن آدمه زمائيكه من
 سگا امر ايتديم آدمه سجده اتمكه شيطان ديدى من اوندن يخشيم منى سن خلق ايتديك

اِذَا مَرَّكَ قَالَ اِنَّا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (۱۳) قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاَخْرَجْنَاكَ مِنَ الصَّاعِرَيْنِ (۱۴) قَالَ اَنْظِرْنِي اِلَى يَوْمٍ يَبْعَثُونَ (۱۵) قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ (۱۶) قَالَ فَبِمَا اَغْوَيْتَنِي لَاقَعْدَنَ لَهُمْ صِرَاطُكَ الْمُسْتَقِيمَ (۱۷) ثُمَّ لَا تَجِدُ فِيهِمْ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ (۱۸) قَالَ اَخْرِجْهُمْ مِنْهَا مَذْذُؤًا مَدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ (۱۹) وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (۲۰) فَوَسَّسَ لَهُمَا

اوددن واونی خلق ایتدیگ پالچیقدن» شیطان قیاس ایتدی اودایله پالچیق آراسنده اولان نورانیته امامتقت اولمادی آدمگ نورانیته ایله اوز نورانیته (۱۳) «الله تعالی بیوردی دوش آشاقه اومزلت و قدر قیمتن» که واریدگ ملائکه لر آراسنده «پس صحیح اولماز سکا که سن بویرده تکبر لیک ایده سن» بویر شکسته نفس لیک ایدن لر گ مقامیدر «پس چیخ بوردن بدرستی که سن گوچک اولان لر دن سن» سنگ کبرگ جهنمه الله سنی هامودن اسکیک ایتدی (۱۴) «شیطان دیدی بگامهت ویرا و کونه دیک که خلق مبعوث اولار لار» و منی اولدورمه و تیز بگاعذاب گوندرمه (۱۵) الله تعالی اولگ سؤالنی قبول ایدوب «بیوردی بدرستی که سن مهلت ویریلمش لر دن سن» (۱۶) شیطان دیدی اگر منی آدمه سجد اتمکه امراته سیدیگ من ضالته دوشمزدیم «سن اوسبیه که منی یولدان چخاردوگ هرآینه من اوتورارام بنده لر ایچون سنگ دوز یولنده» نجه که یول کسنلر یولده اوتوروب گلوب گیدنلری سویار لار منده دوز یول ایله گلوب کیدنلری یولدن چخاردارام و نوع بنوع حیله لر ایدهرم شیطان بیوک ترک ادب لیک ایدوب اوزنگ اطاعت ایتمه مگنی الله طرفندن ضلالت حساب ایتدی که سن بیلوردوگ که اطاعت ایتمه جگم نه سبیه بگا امر ایتدیگ آدمه سجد ایتمه (۱۷) «صوگره هرآینه من گلم اولنارگ قباقدن و دال لرندن و ساغلارندن و صوللرندن و سن تاپماز سن اولنارگ چوخن شکر ایدنلر» دورت طرفدن احاطه ایدوب قویمارام یخشی عمل لره اقدام ایتمه و وادار ایدهرم حرامه (۱۸) «الله تعالی بیوردی خارج اول بهشتدن مذمت اولمش و قولمش حالده او کسلر که سئالبع اولار هرآینه البته دولدورم جهنمی سیرگ هاموگز یله (۱۹) و دیدیک آدمه ای آدم سا کن اول سن و سنگ جفتگ حوا بهشته پس بیوک هانسی میوه دن که ایستیه سگز و یاخون اولمیوب بو آقاجه» بوغدا یا اوزوم یا امامت آقاجیدر «اگر یاخون اولوب او آقاجک میوه سندن ییه سگز هرآینه ظلم ایدن لر دن اولار سگز» اوزن سگز (۲۰) «پس وسوسه ایتدی اولاره شیطان و مقصودی او ایدیکه

الشَّيْطَانُ لِبَدِي لَهُمَا مَآوِيٌّ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِبِهِمَا وَقَالَ مَا نَبِيَّكُمَا رَبِّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْأَنْ تَكُونَا
مَلَائِكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ (٢١) وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ (٢٢) فَدَلَّيَهُمَا بِغُرُورٍ
فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتِبُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا إِلَهُكُمَا
عَنْ تَلَكُمَا الشَّجَرَةَ وَقُلَّ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ (٢٣) قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِن لَّمْ
تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٢٤) قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مَسْكَنٌ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ (٢٥) قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ (٢٦) يَا بَنِي

ظاهر اولاً اوللاره اوشيشي كه یرده لو ایدی اونلارگ عورتین لرندن» وبریسی او
بریسنگ عورتینی اووقته دیک گورمه مشدی شیطان ایستدیکه اونلارگ عورتینی
ملائیکه لر گورسونار یا اینکه عورتین دن عبارت اونلارگ گزاهی اولاً پس شیطان
وسوسه سنده «دیدى نهی ایتمدی الله تعالى سیزی بو آقاجدن مگر اونندن اوتریکه
ایتمدی سیزیکی ملائیکه اولاسکز یا اینکه بو یرده همیشه لیک قالانلاردن اولاسکز»
چونکه بو میوه نگ خاصیتی اودر که هرکس اونندن ییسه ملک اولوب همیشه لیک
بهشته قالار (٢١) «شیطان آنداییدی اونلارکه سیزه هرآینه نصیحت ایدنلردن
(٢٢) پس شیطان اشاعه سالدی آدم وحوانی فریب ایل» آدم گمان ایتمدیکه خلاف یر
الله آند ایچمک اولار پس آقاجگ یاتنه گلوب حوا اومیودن اوچ دانه آلوب
ایکینسی آده ویردی بریسی اوزینده قالدی «زمانکه او آقاجگ میوه سندن بییدیلر»
لباسلاری اگنلرندن اوجب «عورتینلری گورسندی یاپشیدیردی لار عورتینلرینه
بهشتگ آقاجلارنگ ابراقلارندن» هانسی آقاجه یاخون گیدردیلرکه اونگ ورقدن
آلالار آقاج اونلاردن قاجوردی مگر انجیر آقاجی «ندا ایتدی اونلارا اونلارگ
اللهی ویوردی آیامن نهی ایتمدیم سیزی بو آقاجدن ویدیم سیزه که شیطان ییوک دشمندر»
اونگ سوزینه باخمیون (٢٣) «دیدیلر ای بزییم اللهم بز ظلم ایتدیک اوز قسملریمزه
واگر سن بزی باغشلا میاسن وبزه رحم ایتمیه سن هرآینه بز زیان کارلردن اوللوق
(٢٤) الله ییوردی دوشون اشاعه بهشتدن بعضکز بعضکز دشمن سکز وسیزه وار
یرگ یوزینده آرامکاه و متاع بر زمانه دیک» بوآیه نگ تفسیری ۲ مجی سوره نگ ۳۶ مجی
آیه سنده شرح اولوندی (٢٥) «الله تعالی ییوردی دنیاده دیری اولار سکز واونده وفات
ایدر سکز واوندن خارج اولار سکز» عملکزه جزا آلقا ایچون (٢٦) «ای آدم اولادی
بتحقیق بز سیزه لباس گوندردیک اورتر سیکز اوز عورتلرگزی وسیزه زینت یاراندیق»
قاش بالتار وتقوی لباسی «دخی سیزه گوندردیک ظاهری لباس سیزگ بدنرگی

اَدَمَ قَدَانَزَلْنَاهُ عَلَيْنَا لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِبْشًا وَلِبَاسَ التَّقْوَى ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ
يَذْكُرُونَ (۲۷) يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا أَنَّهُ يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ (۲۸) وَإِذَا قَالُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آيَةً نَّوَالَهُ أَمْرًا نَّهَاهُ اللَّهُ لَّا يَأْمُرُ
بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ مَا تَعْلَمُونَ (۲۹) قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ

ایستی - سو بوخن ساخلیان کیمی گوزل صفتلرله صفتلنمک سیزی بودنیاده ذلتن
آخرتده عذابدن ساخلار «واللهدن قورقماق لباسی ییخشی در سیزه» لباس همان لباسدر
که انسان ظاهر بدننی اونيله اورتر اما ریش عبارتدر مال دنیادن که احتیاج بدننی
اونيله اورتر لر اما لباس تقوی عبارتدر حرامدن اجتناب ایتمکدن متقی آدم عورتیننی
اورتر نامحرمه گوسترمکدن هرچند لباسی اولمیا اما فاجر بدننی نامحرمه گوسترر
هرچند متعدد لباسی اولا * بولباس کوندرمک کیفیتنی اللهم فضلنه ورحمته
دلالت ایدن علامت لردندر شایدکه اونلار نصیحت قبول ایده لر (۲۷) ای آدم اولادی
شیطان سیزی آلداتماسون نجه که سیزگ آتا و آنا گز آدم وحوانی بهشتدن چیخارتدی
اونلارا وسوسه ایدوب نهی اولمش میوه نی یدیرمک ايله «اونلارگ لبسلرینی اگین
لرندن چیخارتدی تاینکه اونلارا گوستره اونلارگ عورتینلرینی بدرستیکه شیطان
واونگ قوشونی سیزی گورر لر اویردن که سیزا اونلاری گورمزسگز» شیطان انسانگ
بدنه داخل اولار قان دماره داخل اولان کیمی «بدرستیکه بز شیطانلری دوست
ومحب ايله دیک اوکسلرکه ایمان گنورمز لر» اللهم ویغمبره (۲۸) «زمانیکه قباحتی
آشکار اولان عمل عمله گنوره لر» بت پرستلک وبتی عربان طواف ایتمک کیمی «دیدیلر
تا بدیق اونگ اوزرینده آتالاریمزی وبوعمل لری بزه الله امرایدوبدر» اوزباشمزه
عمله گنورمروک «الله هرگز قیدج ایشه امرایتمز آیا دیورسگز الله اوشیتی که
بیلمیورسیگز» (۲۹) «دیکلن امرایتدی منم اللهم عدالته وییوردیکه دوندرون یوزگزی»
الله یا کعبه یه یا بیت المقدسه «هربر سجده وقتنده وچاغروک اللهم» نماز فیلانده
یا هروقت یا عبادت ایدوگ الله «اخلاص ايله اولان حالده الله ایچون در دین واطاعت
نجه که یوخن سیزی وجوده گتوردی هابله سیزقایدارسگز اونگ طرفنه او حالده
که برفره هدایت تابوب واونلاردن برفره یه سزاوار اولوب در گمراهلیک دد فالق
بدرستیکه شیطانلری اوزلرینه دوست دوتدیلر الله سوا واونلار گمان ایدیرلرکه

الضلالة انهم اتخذوا الشياطين اولياء من دون الله ويحسبون انهم مهتدون (۳۰) يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (۳۱) قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَلِكَ تَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۳۲) قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَالْأِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۳۳) وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ (۳۴) يَا بَنِي آدَمَ إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتُفَصِّلَ لِلنَّاسِ آيَاتِهِ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ (۳۵)

اولار هدايت تاپمشلاردر» هدايتده وضالانده فالانلارگ هاموسي اوز اختيارلري ايله عمله گتوروبلر (۳۰) «اي آدم اولادي اخدايدوگ زينتكري جميع سجده و عبادت وقتنده» بايرام گونلرينده جمعهده و مسجده و اجماع ايچنه گيدنده غسل ايدوگ تازه لباسلركري گيوگ عطر استعمال ايدوگ سقاللريكري دارايوگ تاينكه خلق سيزدن نفرت ايتمه سون «ويدوگ وايچون حلال اولان شينلري واسراف ايتميون» افراط و تلف ايتمك ايله يا حلال دن حرامه تعدي ايتمك ايله «بدرستيکه الله اسراف ايد نلري دوست دوئماز (۳۱) ديگن ياييغبر کيم حرام ايتدی الله خلق ايدن زينتي» لباسدن وساير اسباب تجملدن «ايله زينت که الله خارج و ظاهر ايدوب بنده لردن اوتری» يردن چخان پنبه، کتان، اوتدن عمله گلن پارچه يا حيواناتدن عمله گلن ايپك، يون و جواهرات کيمي «وکيم حرام ايدوب پاکيزه شينلري روزی قبيئلندن، ديگلن بوزنت لر اوکسلر ايچوندر که ايمان گتورديلر تاينکه دنيا زنده گانلقنده» استعمال ايتسونلر اما کافر استعمال اتمکي تبعيت ايله دراما «آخرنده مخصوصدر مؤمنلره» کفارگ شراکتی يوخدر «هابيله بز تفصيل ايله آياتمزي بيان ايدره وک او فومه که بيلرلر» اللهمک امريني حلال و حرامدن (۳۲) «ديگلن بودروبوندن غيری دگلدر حرام ايتدی منم اللهم گناه عمللري اونگ آشکارا اولانني» فاحشه لر ايولرنگ اوسته علم او جالدارديلر خلق بيلمکدن اوتری «وگيزلين اولانی» آتالارينگ عورتني آلماقی که جاهليتنده رسم ايدی يا اينکه هر بر گناه عملی آشکار وگزين ايتمک حرامدر «واثمي» عبارتدر چاخردن «وبغيي» گزلين زنا ويا اينکه «ناحق يره ظلم ايتمگی وشرک قرار ويره سکر الله او شخصي و شيئي که اوکا نازل اولميويدر بر دليل و بيلمه دگتر سوزی و بهم تانی الله ديه سگتر» يالان قنوا و يروب ديه سگتر که الله بيله يور و ربود کراولان امر لرگ هاموسي حرامدر (۳۳) «هر طاقه ننگ بر اجل و مدتی

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۳۵) وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۳۶) فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمُ النَّصِيبُ مِمَّنْ فِي السَّعِيرِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ نَسْنَأُ يُنْفِقُونَ قَالُوا إِنَّا مَّا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ (۳۷) قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ آخِثَهَا حَتَّىٰ إِذَا دَارَ كُورُهَا جُمُوعًا قَالَتْ أَخْرِيهِمْ لَاوْلِيَهُمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ ضَلُّوا نَفَاتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ (۳۸) وَقَالَتْ أُولِيَهُمْ

وارد ر ایلکه اونلار گ اچلی یقشدی تاخیر ایتمز لر بر ساعت و بقا که کیچمز لر « اجل عبارت لر
یا اولمک وقتندن یا عذاب نازل اولمق زمانندن (۳۴) » ای آدم اولادی اگر سیزه پیغمبر لر گله سز گ
جنس گز دن نقل اید سزه بزیم آیه لریمزی پس هر کسکه قورخا اولی تکذیب ایتمکدن
واصلاح اید عملی پس اونلره قورخی یوخدر و اونلار محزون و اومازلار (۳۵) و او
کسلر که تکذیب ایتدی لر بزیم آیه لریمزی و تکبر لیک ایتدی لر آیه لره عمل ایتمکدن
اونلار اود گ یولداشلاری در وجه منده همیشه لیک در لر (۳۶) پس کیمدر ظالمراق
او کمدن که بهتان دیدی الله یا لانی « الله اسفاد ویره لر اوشیئی که الله اولی بیور میوب
« یا اینکه الله بیور دیقته ایثامیه اونلاره یتشر اونلاره یازیلان حصه و قسمت » عمر و
روزی یا عذاب « زمانیکه اونلاره گلدی بزیم ایچی لریمز یعنی ملک الموت که اونلاری
اولدوره ملائکه موت دیر هار دادر اوباطل الله لار که سیز عبادت ایدیر دگر اللهدن
سوا اونلار دیدیلر اونلار بز دن غائب اولدی لار » یابزی گمراه ایتدی لر و ناچار سوز
تایمیوب « شهادت ایتدی لر اوز لر ننگ ضرر نه که بتحقیق اونلار و ارایدی لر کافر و اونلار
(۳۷) الله تعالی اونلارا بیوردی داخل اولو گ جهنمه او امت لر گ زمره سنده که
سیز دن سابق گیدیلر جن و انس گ کفار ندن هر زمان که بر طائفه داخل اولدی جهنمه
لعت ابدر اوبریسی قرداشلارینه « که اونلاره تبعیت ایتک جهتنه ضلاله دوشوب لر
« او زمان که هاموسی بر بری سنگ دالنجه جهنمه یتشر لر آخر میجی لر » کوچک لر و
تاع لر « اولمچی لر » و پیشوالر ه خطاب ایدوب « دیدیلر ای بزیم اللهمز بونلار بزى ضلالته
سالدیلار پس ویر اونلاره ایکی قات عذاب » بریسی بوجهته که اوزلری ضالانده ایدیلر
بریسی بوجهته که بزى ضالانده سالدیلر « الله تعالی بیوردی که هر بر گزه ایکی قات عذاب
وار » بیوک لره هم کفر لری و همی ضالانده سالماقلارینه گوره اما کوچک لر کفر لری
و تقایدلری جهتنه « اما سیز بیلمر سکر » که الله سیزه نه نوع عذاب لر اید جک (۳۸) « اونلار گ

لَا خَيْرَ لَهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْهِمْ أَنْ تَقُولُوا بَلْ كُنَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ (۳۹) إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا
بَيِّنَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ (۴۰) إِنَّهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٍ مِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الظَّالِمِينَ (۴۱) وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا أَشْرًا مِنْهَا وَلَا نُكَلِّفُهَا أَثْقَالًا وَلَا تُلَاقُوا
فِيهَا خَالِدُونَ (۴۲) وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي هَدَىَٰنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَىَٰنَا اللَّهُ لَفَدَّ جَاءَتْ رُسُلُنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ

اولجی سی دیدی. پشوالر «آخر مجی لر» تابع لر» «سیرگ خیرگز» بزیم ضرریمزه
هیچگونه فضیلت یوخدر» هاموز عذابده برابر وک «پس دادیگ عذابی اوجمتله که
کسب ایدیردگز» عملرگز جزاسی در بین سیزی زورله معصیت وادار ایتمه دیک
بلکه اوز اختیارگزله عمله گنوردیگز (۳۹) «اوکسلر که تکذیب ایتدیلر بزیم آیه لریمزی
وتکبرلک ایتدیلر قرآله ایمان گنورمکن اونلاره گوکلرگ قابولاری آچلماز» کنایه در
اونلره رحمت وبرکت یتشمکن و دعالرنگ قبول اولماقندن «وداخل اولمازلر بهشته
اوزمانه دیک که دوه اینهنگ گوزینه داخل اول» یعنی نهجه که دوه اینهنگ گوزندن
گیچوب گیده بیلمز هایلله اونلارده بهشته داخل اولمازلار «وهایلله بزجزا ویریریک
گناکارلره» اونلاری بهشته داخل ایتمه مک ایلله

(۴۰) «اونلار ایچون واردر جهنمده فرش لر واونلارگ اوستنده اورتولرر وهایلله
اجر ویرروگ ظالم لر» کنایه در جهنم اودی اونلری هر طرفدن احاطه اتمسن (۴۱) «واو
کسلر که ایمان گنوردیلر ویخشی عمل لر ایتدیلر بز تکلیف اتمروک بر نفسه مکر اولنگ
وسمتی واستطاعتی قدری اونلار بهشتگ یولداشلاری در و اونلار بهشته
همیشه لیک درلر (۴۲) بزچهارتدیک اوشی که اهل بهشتگ سینه لر نده دنیاده واریدی
حسد وکینه دن اوبهشته که «اوننگ التندن نهرلر جاری اولارودیدیلر» اهل بهشت بهشته
داخل اولاندن صوگر «حمدالله ایچوندر بز هدایت ایتدی بوبهشته» سبب اولان ایمانه
«بزر هدایت تاپان اولمازیدیک اگر الله بز هدایت اتمیدی بتحقیق گلدی بزیم
اللهمزگ پیغمبرلری حقله» پس بز هدایت تاپدیک اونلارگ ارشادیلله «وندا گلدی
اونلارا که بودر اوجنت که سیزه ارث ویریدی او عمل مقابلنده که سیز عمل ایدیردگز» دنیاده
یخشی عمللردن حدیثده وارد اولوبدر که جمیع مخلوقاتگ حصه ودره جه سی وار
بهشته اگر مؤمن اولدی اوز حصه سی اوزنه یتشر وکافر اولانگ حصه سنه مؤمنلر
وارث اولارلار. (۴۳) «سسلندی بهشت اهللری جهنم اهللرینه که بتحقیق بزحق

الْجَنَّةَ أَوْ رَتَّبُوها بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۴۳) وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَإِنَّهُمْ لَبُئْسَ لَیْسَ لَهُمْ عَلَى الظَّالِمِينَ (۴۴) الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ (۴۵) وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسْمِیْهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ (۴۶) وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۴۷) وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسْمِیْهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ

حزب

تایدوق او وعده‌نی که بیزه وعده اتمشدی بزیم اللهمز پس آیاسیزده دوغری تایدگز او وعده‌نی که الله سیزه ویرمشدی اونلار دیدیار بلی حق تایدیق پس اعلام ایقندی براعلام ایدن که اللهک لعنتی ظالمیره اولسون» روایت ده وارد اولوب که اذان ویرن حضرت امیر^ع اذن عبارت در ایله اذان ویررکه جمیع خاق ایشیدر وجهنم اهلی مأیوس اولارلر جهنمدن خلاص اولمقدن (۴۴) «اوکسلرکه مانع اولارلار اللهک یولندن» قویمازلر که خلق ایمان گتوره لر ودوز یولیه گیده لر. «والله یولنه اگر یلیک آختارلر» واحکام اللهی تغییر ایدرلر اوز خواهش نفسانیله لر ایله «واونلار آخرته اینانمایا لردر (۴۵) بهشت ایله جهنم آراسنده پرده ومانع وار» بریسی نگ اهلی اوبریسنه گیده بلمز (اعراف اوجا یردر بهشت ایله جهنم آراسنده نه بهشت منزله سنه یتشر نعمت ولذته ونه جهنمه یتشر عذاب وزحمتده) «اعرافده کشیلر وار» تانیارلار بهشت و جهنمک اهل لرینگ هاموسنی علامت ونشانه لر یله «امیر المؤمنین^ع اذن روایت وارد اولدوبدر که ییز دایاناروک بهشت ایله جهنم آراسنده اهل بهشتی وجهنمی تانیاروک نشانه لر یله «وسسلندیلر اعراف اهلی بهشت اهل لرینه که سلام سیزه اولسون» یعنی اونلاری گورنده سلام ویررلر «وداخل اولمادیلر اصحاب اعراف بهشته او حالتده که اونلار طمع ایدرلر» که بهشته داخل اوللار اما الله اوز فضلیله اونلاری بهشته داخل ایدر (۴۶) «زمانیکه گوزلرینی دوندردیلر جهنم اهل لرینگ طرفه دیدیلر ای بزیم اللهمز بزى ظالم قوملر ایله بریرده اتمه» جهنمده (۴۷) «اعراف اهل لر جهنمک اهلنگ بعضی سنی علامت ونشانه لر یله تانیوب وچاغروب دیرلر سیزه فائده ویرمدی دنیاده جمع ایتمکگز مال لر واوزادیکه سیز بیوک لیک طلب ایدیردگز» یعنی مال واموالگز وتکبر لکگز به باعث اولان منصب وحکومتگز جهنمدن سیزی خلاص اتمدی» (۴۸) اعرافده اولانلر جهنم اهلنه دیرلر «آیا بو بهشت اهل لر ی همان اوکسلردر که سیز دنیاده آند ایچوب دیوردگز که اللهک رحمتی اونلارا یتشمز»

جَمَعَكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُسْكِرُونَ (۴۸) أَهْوَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِرَحْمَةِ أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ
 لَا خَوْفَ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ (۴۹) وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا
 مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى السَّكَافِينِ (۵۰) الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ
 لَهُمْ أَوْلَاءَ وَغَرَّبَتُهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نُنْصِيهِمْ كَأَنَّهُمْ كَانُوا آبَاءًا نَحْنُ بَجَدُونَ
 (۵۱) وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هَدَىٰ وَرَحْمَةٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (۵۲) هَلْ يَنْظُرُونَ
 إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلٍ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شَفْعَاءَ
 فَيشْفَعُوا لَنَا أَوْ لَرُدْفَعَمَلٍ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

واونلارا حقارت گوزيله باخوردن «ای مؤمنلر داخل اولوگ بهشته قورخی یوخدر
 سیزه جهنمدن دگسگن سیزکه محزون اولار سگن

(۴۹) جهنم اهللری بهشت اهللرینه چاغروب دیرلر توکون بزه بر قدر سودن» چونکه
 بهشت اوجاده در جهنم آله قاده اوننگ ایچون سو ویرون دیمبوب سو توکون دیلر
 «یا اوطاعمدن که الله سیزه روزی ایدبر اونلار دیرلر که الله تعالی بهشتک سوی و طاعنی
 کافرلره حرام ایدبر (۵۰) اوکسلرکه دینلرنی اویون بازلق و لغو عمل ایدوبلرو
 مغرور ایدوب اونلاری دلیانگ دیریلکی پس بوکون اونلاری یادیه زدن چخارداروق»
 یعنی خیر و رحمتله اونی یاده گتورمروک «نجه که اونلار یادلردن چخارتدیلر بوگونکی
 گونلر بنه ملاقات اتمگی و اوجهنه که بزیم آیت لری می انکار ایدیر دیلر (۵۱) نتحقق اونلارا
 کتاب گتوردیک» و عقاید، احکام، مواظ و قصه لری «تفصیلا بیان ایتدیک یقین طریقیله هدايت
 ایدن و رحمت اولان حالد اوقومه که ایسان گتورلر (۵۲) آیا منتظر اولارلار قرآن
 ویردیکی خبرگ سرانجامه» و ایمان کتو، مزلر «اوکونکه قرآنک سرانجامی و ایتدیکی
 وعده لرنگ دوغریلقی معلوم اولار اوکسلر که اونی یاددن چخارتدیلر» و حکمنه
 عمل اتمه مشدیلر «بوندن سابق دیرلر بتحقق کلدی بزیم اللهم رب ایلچی لری حقله» ایدری
 معلوم اولدی که پیغمبرلر دوغری دیورلریمش «پس آیا وارد شفاعت ایدنلر که بزه شفاعت
 ایده لر یا اینکه دنیا به قایداق و بوندن قباق دنیاده ایتدی کمز عملدن غیر سینی عمله گتورگ»
 عبارتدر یخشی عمل لردن «بتحقق زیان ایتدیلر اوز نفسلرینه» عمرلرنی کفرده صرف
 اتمک ایله «اونلردن غائب اولدی اوشی که بهتان باغلیور دیلر» و بتلری الله بیلور دیار بو
 کونده بتلردن اونلره فائده یتشمز (۵۳) «بدرستیکه سیزگ اللهم عزایله الله در که خلق ایتدی
 گوگلری ویری آلتی گونده» اگر ایستیدی چوخ آرزمانده خلق ایدردی اما ایستدی که

(۵۳) ان ربکم اللہ الذی خلق السموات والأرض فی سنۃ ايام ثم استوی علی العرش نفسی الیل
النہار یطلبہ حبیباً والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامرہ الالہ الخلق والامر تبارک اللہ رب
العالمین (۵۴) ادعوا ربکم تضرعاً وخفیۃً انہ لا یحب المعتدین (۵۵) ولا تقسدا فی الارض
بعد اصلاحها وادعوه خوفاً وطمعاً ان رحمۃ اللہ قریب من المحسنین (۵۶) وهو الذی یرسل
الریاح بشراً بین یدی رحمته حتی اذا اقلت سحاباً نقلاً اسقناہ ببلد میت فانزلنا بہ الماء فاخرجنا
بہ من کل الثمرات کذلک نخرج الموتی لعلکم تدرکون (۵۷) والبلد الطیب یشیر نباتہ

خلفہ بیلدیرہ آرام ایله ایش گورمگک فضلنی «پس قصد ایتدی عرشى خلق ائمگه
گجه اورتر گوندوزی» بربریسنگ دالنجہ گلمک ایله «وگوندوز گیجهنى سرعتله طلب
ایدر» برآتم برآدمک دالنجہ سرعتله گیدن کیمی «وگون وآی واولدوز لار رام اولمشلر
واللهک امرینگ واختیارنگ آلتندہ در. خبردار اول الله ایچوندر جسد عالملى
وروح عالملى اوجادر اول الله که عالملى تربیت ویرندر، خلقله امرگ فرقى بودر
که خلق جسمدن عمله گلن وامر مجرد اتدن عمله گلن شیئہ دیبورلر یعنی الله در
جميع شیئلى خلق ایدن وهر امرده تدبیر ایدن (۵۴) «چاغرون اللهى زارى لیک
وگرلین لیک حالتيله بدرستیکه الله دوست دو تماز حدندن تجاوز ایدنلری و اوجادن
چیفروب دعا ایدنلری (۵۵) وفساد سالمیوگ یرگ یوزینده» کفر ومعصیت وظلم
ایله «یری اصلاح ایدنن صوگره» پیغمبرلر و احکام شرع گوندر مکيله «وچاغرگ اللهى»
اونگ غضبندن ودعالرگزگ قبول اولماقندن «قورخان حالده» واللهک رحمتنه
ودعالرگزگ قبول اولمقنه «طمع ایدن حالده بدرستیکه اللهک رحمتی یاخوندر احسان
ایدناره (۵۶) والله ایله اللهدر که گونده در بیللری بشارت اولان حالده اوز رحمتنگ
قباقنده» یعنی یاغشندن قباق ییلى مزده چی گوندر صبا ییلى بولودی داغدار اما
شمال ییلى جمع ایدر «زمانیکه یاغش سببيله آغر اولان بولودی قالخیزار سورده روک
اولی اوتی اولمش ویا تمش شهره پس سویی نازل ایتدیگ بولوت ایله و خارج ایتدیگ
سوسببى ایله جميع میوه لری. اولی یری دیریلدوب میوه چیخاران کیمی قیامت گونده
جميع اولولری یردن خارج ایده روک شاید که سیز نصیحت قبول ایده سگز» که
اولمش اوتی دیریلدن وقدرت صاحبی اولان الله اولمش بدن دیریلده بلر.
(۵۷) توپراقی تمیز اولان شهرگ اوتی خارج اولار اللهک اذنبه» اوتی وقعی
چوخ اولار « و اویرکه خبیث و شوراکت اولا اونگ اوتی چخماز مکر آز هابيله
بزآیت لری تکرار ایده روک او قوم که شکران نعمت ایدهلر» شاید آیه هریفه یوندن کنایه

بِأَذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبَتْ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نَصْرَفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُشْكِرُونَ (۵۸) لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (۵۹) قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّ لِلَّذِينَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (۶۰) قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَالٌّ وَلَا لَكُمْ رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۶۱) ابْلُغْكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحْ لَكُمْ وَأَعِمْ مِنْ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۶۲) أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلْيُحْمَلَكُمْ تَرَحُّمُونَ (۶۳) فَكَذَّبُوهُ فَاتَّبَعُوا الَّذِينَ فِي الْفَلَكِ وَاعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ (۶۴) وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ (۶۵) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا

اولا که پاک طینتده و قلبده کوزل صفتلار و فضیلتلار جوخ اولار اما خیث طینتده یونلرگ اثری اولماز و اگر اولسادا جوخ آز اولار (۵۸) «هرآینه کوندر دیک نوح پیغمبری اوز قومنه پس دینی ای منم قومیم عبادت ایدوگ الله یوخدر سیزگ ایچون بر الله مستحق عبادت اولان الله من سوا بدرستیکه من قورخورام سیزه ییوک کونلک عذابندن» اگر ایمان کتور میه سئز اوگونده سیزه عذاب یتشر (۵۹) «نوحگ قومنگ ییوک لری دیدیلر هرآینه ییز گوروروک سنی آشکارا ضاللتده (۶۰) نوح دیدی ای منم قومیم منده ضاللت یوخدر اما من پیغمبرم الملرگ الله منگ طرفندن» هرکس بگا ایمان کتور سه هدایت تاپار (۶۱) «من یتورورم سیزه منم الله منک ایلیچیلیک لرینی ونصیحت و پرورم سیزه و من ییلورم الله طرفندن اوشئی که سیز ییلور سئز» مخالفت جهتنه سیزه نکهونه عذاب نازل اولاجا قدر (۶۲) «آیاسیز تعجب ایدیر سئز که سیزه موعظه و یادلاریک گلدی سیزگ جنسکزدن برکشیه تا اینکه سیزی قورخوده» کفر و معصیت سمبیله یتشن عذابندن «و تا اینکه سیز قورخاسئز و قورخقم جهتنه شاید که سیز رحم اولوناسئز» (۶۳) پس تکذیب ایتدیلر اولی و بر نجات و یردیک اوگا واکسلره که اونیله کمید و ایدیلر» اوگا ایمان کتورلردن «و غرق ایتدیک اوکسلری که تکذیب ایتدیلر بزیم آیلریمز بدرستیکه اونلار و ایدیلر کور قوملر» بصیرت گوزلری کورایدی. بوقصه ۱۱ مجی سورهنک ۳۳-۵۰ آیلر نده و ۷۲ سورهنک اولندن آخرینه دیک بیان اولونار (۶۴) و گوندر دیک عاد قومنه اونلارگ قرداشی» یعنی اونلارگ نسلندن اولان «هودامی» هود بن شالخ بن ارفخشذ بن سام بن نوح. نوح ۴ ایله عاد عمو اوغلی ایدیلر عادگ آدیله اوقوم آدلانمه گوره هوده اونلارگ قرداشی دییلور «هود دیدی ای منم قومیم عبادت ایدوگ الله یوخدر الله اونندن سوا آیاسیز قورخماز سئز»

مِنْ قَوْمِهِ اِنَّكَ لَتَرَيْكَ فِي سَفَاهَةٍ وَاِنَّكَ لَتَكْذِبُ مِنَ الْكَاذِبِينَ (۶۶) قَالَ يَاقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۶۷) اَتْلُفُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَاَقَالُكُمْ نَاصِحًا امِيْنًا (۶۸) اَوْعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَاذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً فَاذْكُرُوا اِلَّا هَؤُلَاءَ لَكُمْ تَفْلَحُونَ (۶۹) قَالُوا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذْرًا مَا كُنَّا يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا فَاتَّبِعْنَا اِمَّا نَا اِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ (۷۰) قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ اَتَجَادِلُونَنِي فِيْ اَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

اللهمك عذابندن و اوگا شريك قرار ويريرسكتر (۶۵) قومك رئيس وشريف لري كه كاير ايديلر ديديلر ييز سنى سفاهت ده گوروروك هم سنگ علقك يوخدر وهمي ده «ييز سنى كمان ايديروك يالانچي لردن (۶۶) هود ديدى اى منم قوميم منده سفاهت يوخدر امان پيغمبرم عالمرك الله طرفندن (۶۷) من يتورورم سيزه اللهمك ايلچي ليك لرينى ومن سيزه نصيحت ويره لم وامينم» اداى رسالتده تغيير وتبديل اتمرم اللهمك حكمى (۶۸) «آياسيز تعجب ايتدكتر بوگا كه سيزه ياده گتورن موعظه ونصيحت گلدى سيزك اللهمك طرفندن سيزك جنسكردن اولان بر كشي تاينكه سيزى قورخوده ويادكتره سالون اوزمالى كه الله تعالى سيزى خليفه لرتدى نوح قومندن صوكره» اولار ك يرلرينه وارث اولدوكر اولار معصيتلري سببنه هلاك اولانن صوكره «والله آرتق ايدوب سيزى يار اتمقده قوت جهنيله» هر برى اوجا بويلو وقوتلو ايديلر «پس ذكر ايدوگ اللهمك نعمت لرينى شايدكه سيز رستكار اولاسكتر (۶۹) ديديلر كه آياسن گلوبسن كه ييز عبادت ايدك تك وواحد الله ويز ترك ايدك اوالله لارى كه اولاره بزيم آتالاريمز عبادت ايدردى پس كتور بزه او عذابى كه بزه وعده ايديرسن اكر سن وارسن ايسه دوغرى دين لردن (۷۰) هود ديدى بتحقيق سيزه اللهمكردن عذاب و غضب يتشمك واجب اولدى آيامنله مجادله ايديرسكتر برپاره بت لر وقورى آدلار باره سنده كه آد قويمسكتر سيز وسيزك آتالار كتر» برجمادگ آدلى الله قويمسكتر آدى الله اطلاق اولونوريسده الله صفتى اولرده يوخدر محض اسم بى مسمى وعزيز بى جهت در «الله تعالى نازل ايتميوبدر اوگا بر تسلط ودليل» اكر اولار حقيقتده الله اولسيديلار قدر قلى اولاردى آيت ونشان گولدرمكه «پس منتظر اولوگ عذابه بدرستيكه من سيزايه منتظر اولانلارايه وارام» گورگ عذاب نوقت وكيمه يتشه جكدر (۷۱) «پس ييز لجات ويرديك اوگا واوكسلره كه اونيله بردينده ايديلر بزطرف دن اولان رحمت ايله وقطع ايتديك اوكسلرك كوكنى كه تكذيب ايتديلر بزيم

فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ (۷۱) فَانْجِنَا وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَّعْتَ اَبْرَ الْذِّينَ
كَذَّبُوا اَيَّانَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ (۷۲) وَالىٰ تَمُودَ اِخَاهُمْ حَالِحًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ
اِلٰهِ غَيْرِهِ فَذُجِّاءَ لَكُمْ يَسِيْرُهُ مِّنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةٌ فَذُرُّوْهَا تَاْكُلْ فِيْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا
سَوْءًا فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابُ اَلَمٍ (۷۳) وَاذْكُرُوْا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْۢ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْاَرْضِ
تَتَخَذُوْنَ مِنْ سَهْلٍ لَهَا قَصُوْرًا وَتَنْحِتُوْنَ الْجِبَالَ بُيُوْتًا فَادْكُرُوْا اِلَّا اللّٰهَ وَلَا تَتَوَفَّي الْاَرْضِ
مُفْسِدِيْنَ (۷۴) قَالَ اَلْمَلَائِكَةُ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهِ الْمَذِيْنَ اسْتَضَعُّوْا لِمَنْ اَمِنْ مِنْهُمْ اَتَعْطَمُوْنَ
اِنْ صَالِحًا مَّرْسَلٌ مِنْ رَّبِّهٖ قَالُوْا اِنَّا بَعَاثُ رُسُلٍ بِهٖ مُّؤْمِنُوْنَ (۷۵) قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا اِنَّا بَالِذِي

آیت لری میزدی و دکل دیار ایمان گتورنلر» الله تندیل گوندردی که ونلاری هلاک ایتدی
(۷۲) «گوندردیک تمود قبیله سنه اونلارگ قرداشی صالح پیغمبری دیدی ایمن قومیم
عبادت ایدوگ الله یوخدر الله اوندن سوا بتحقیق سیزه الله گردن معجزه کلدی
بودر الله دوه سی» آتاسیز آتاسیز الله قدرتیله عمله گلوب، سیزه «علامتدر منم
دوغری پیغمبر اولماقیمه پس قویوگ اونی الله وسعتلو یرنده علف لردن اوتلاسون
واوگا پس لیک یتورمیون» علفدن وسودن منع ایتمکدن اوتری اورمیون اکر اذیت
ایتسه گز «سیزی دردناک عذاب دوتار» دلیاده عذاب و آخرتده جهنم ایه
(۷۳) «یادگزه گتوروگ اوزمانیکه» سیزی الله خلق ایتدی «وسیزی خلیفه لر ایتدی
عاد قومندن صوگره وسیزی یرلشدیردی اونلارگ یرینده یرلرگ یوموشاق لردن
اوطا لار تیکرسکز» کریچ و آهک و کچ درست اتمک ایل «و داغلاری یونوب ایو
قایر ارسکز» اونلارگ عمری اوقدر اوزون ایدیکه سقف لر خراب اولاردی عمر لری
تمام اولاندن سابق بوجهته داغلاردن یونوب ایو قایر اریلار «پس یادگزه گتوروگ
الله لکم نعمت لرینی طغیان و حد گزندن تجاوز اتمیوگ یر یوزینده فسادیدن حالده
(۷۴) هود قومنگ متکبر رئیس لری دیدیلر استهزا یولیله او کسلره که ضعیف
اولمشدیلر و ایمان گتورمشدیلر: آتاسیز بیلورسکزه صالح الله طرفندن گوندیرلیمش
دوغریچی پیغمبردر اونلار دیدیلر نیز اوگا کوندریلر احکامه ایمان گتورنلروگ
(۷۵) او کسلره تکبر اتمشدیلر دیدیلر که او کشیه که سیز ایمان گتوروسکز بز اوگا
اینلرمز (۷۶) پس دوه لک ایاقنی کسدیلر «بی له دیلر» هر چند دوه نی نه چه نفر
اولدورمشدی اما چونکه هاموسی اوگا راضی اولمشدیلار بوسبیه جمع صیغه سیله
کلوب هاموسنه شامل اولمقه گوره «ودال جوگوردیلر الله امرندن و دیدیلر

أَمَنَّا بِهِ كَافِرُونَ (۷۶) فَعَقَرُوا الذَّاقَةَ وَعَتَوَاعَنَ أَمْرِهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ أَتُنَبِّئُنَا بِمَا تَعْدُو أَنْ كُنْتَ
مِنَ الْمُرْسَلِينَ (۷۷) فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (۷۸) فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ

ای صالح گنور بزہ او عذایکے بزہ وعده ویروبسن اکر اللہ طرفندن کولدر یلمش پیغمبر لردن ایسه» (۷۷) «پس اونلاری زلزله دوتدی صوگره اوز ایولرینده میت کیمی دوشمشار اولدیلر گویا یرہ یاپوشوبلر» صالح قومنگ یری مداین صالح آدلو قریه در مدینه ایله شام آراسنده وداغ لردن یولولما ایولرگ بوحالده اثری معلوم در (۷۸) «پس صالح اونلاردن اعراض ایتدی و دیدی ای منم قومیم بتحقیق من یئوردیم سیزه اللهمک ایچیلکیکی نصیحت ویردیم سیزه لکن سیز دوست دوتمور سگنر نصیحت ویرلری». القصه صالح ۴ قرخ سننده نبوته مبعوث اولوب نچه نفر اوکبا ایمان گتوردیلر قومک رئیسری اونک یالینه گلوب دیدیلر سن اگر اللهمک حق پیغمبری ایسن بریوک دوه توکی قرا گوزلری قرا قارنده دوقوز آیلق اوشاق داشدن چخارت که همان ساعت وضع حمل ایده صالح ۴ راضی اولوب بیوردیکه جماعت شهردن چخوب شامک کنارینده اولان داغک یاننده منتظر اولسونلار جناب صالح دعا ایدوب بروقت جماعت گوردیلر که داغ حامله عورت کیمی فغان ایدوب داش آیریلوب بریوک دوه داشک آراسندن چخوب چخان کیمی وضع حمل ایتدی حضرت صالح اوز قومنه وصیت ایتدی دوهنی حفظ ورعایت اتمگه و دیدیکه جماعته منحضر اولان سو برگون جماعتک اولسون و اوبری گون دوهنگ اولسون اوسوی دوه ایچن گون جماعت گلوب دوهنی ساغوب سودینی مصرف ایتسوللر برگون صدو آدلو عورت که نهایتده گوزل ایسی مصدع آدلو برکشنی اوز وصلی طمعیله دوهنی اولدورمگه ترغیب ایتدی مصدع یدی نفری اوزیله بوفکره شریک ایدوب دوه عادت مقرره ایله سو ایچن وقتده مصدع اوخ ایله و قذارنام قلیچ ایله دوهنی اولدوردیلر نمود قومی بو احوالاتدن خبردار اولوب گیدوب دوهنی پارچه لیوب اتنی قسمت ایتدیلر. دوهنگ بالاسی اواحوالی گورنده قاجوب شهردن چیخدی پس قوم بیلدیلر که قبیح ایش گورو بلر صالحک یالنه گلوب عذر ایستدیلر که بوامر بزیم مصلحتمز ایله اولمیوب دعا ایله الله بزہ عذاب گوندرمه سون صالح بیوردی سعی ایدوگ که دوهنگ بالاسنی اله گتوره سگنر و سزگ آراگزردن چخامسون که اونگ برکتیله هلاکتدن خلاص اولاسکز صالح ۴ جماعته داغ طرفه گیتدیلر ایلکه دوهنگ بالاسی اوچ دفعه دیدی (یا صالح واما) و داغده گوزدن غائب اولدی صالح بیوردیکه دوهنگ هر ناله سی برگونه اشاره در اوچ گوندن صوگره هامکز هلاک اولاجاسکز حقیقه تده

يَا قَوْمِ اقْبَلُوا بُعْدَكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَفَعَتْ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَحِبُّونَ النَّاصِحِينَ (٧٩) وَلَوْ طَأَذَقَلْ قَوْمِهِ
 أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ (٨٠) إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
 النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ (٨١) وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ
 أَنْهُمْ أَقْلَسَ يَتَطَهَّرُونَ (٨٢) فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (٨٣) وَأَمْطَرْنَا
 عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ (٨٤) وَالْإِنَّمِ يَخَافُونَ أَيْدِيَنَا وَيَقُولُونَ مَتَى نَقُومُ

اوج گوندن صوگره شدلو صیحه آشکار اولوب سسک هیبتندن هاموسی هلاک اولدیلر.
 (٧٩) وگوندردیک لوط پیغمبری» لوط بن هاران بن تارح ابراهیمک خالاسی یافرداشی
 اوغلیدر و ابراهیمک عورتی ساره اوطک باجیسی ایدی «زمانیکه دیدی اوز قومه
 آیا بیس عملر عمله گتورورسکز ایله عمل لکه عالم اهل لرلدن برنهر سیزدن سابق
 بو عملی اتیوبدر» لوط مهمان نواز شخص ایدی بوجسته اونگ یالنه تردد چوخ
 اولوردی برگون شیطان گلوب اونلارک زراعتلرنی خراب ایتدی صباحی گون
 جماعت خبردار اولوب خراب ایده لی بلمدیلر که کیمدر نهجه دفعه بو کیفیت عمله
 گلوب آخرده قراول قویوب شیطان دخی امرد جوان صورته اونلارا ظاهر اولوب
 اولی دوتوب برلره تاپشوردیلر که اونی ساخلیه صباحی گون اوکا تنبیه ایده لر ایلکه
 گیجه اولدی شیطان باشلادی آعلامقه صاحب خانه خبر آلدی که آعلاما فک سببی ندر
 شیطان دیدی هر گیجه آتام منی اوزیله بر رخت خوابده یاتدیراردی صاحب خانه لاید
 قالوب اولی اوزیله رخت خوابده یاتدیروب شیطان اونی تولیوب لواط عملنی اوکا
 تعلیم ایلدی ایلکه صاحب خانه اونیه لواط ایتدی برلوع لذت حاصل ایدوب صباحی
 گون احوالانی جماعته نقل ایتدی و شیطان غائب اولوب بو عمل اونلارک آراسنده
 شایع اولدی اودر که خداوند عالم ییورور (٨٠) «آیا سیز هر آینه گلسکز کشیلره»
 عورتلره گمان کیمی «شهووت یولیه نه اینکه عورتلره» که اونلاری ترک ایدوبسکز
 «بلکه سیز اسراف ایدن قوم لرسکز» کشیله یاخوناقنده نسل ضایع اولمقه گوره اسراف
 و امتادی ترک و غیر معتادی استعمال ایدرسکز (٨١) «لوط قومنگ جوابی اولمادی
 مگر اینکه دیدیلر چخاردوگ لوطی اوکا ایمان گتورنلر ایله اوز قریه نژدن اونلار
 بر طافه درلر که پاک لیک ایدرلر» لواط عملندن (٨٢) «پس بز نجات ویردیک لوطه
 و اونگ اهلنه مگر اونگ عورتنه که جماعته قالانلر ایله اولوب و اونلار له هلاک
 اولدی (٨٣) و بز یاغدیدیک داشتن مرکب اولان یاغش پس باخکن که نهجه اولدی
 گناه کار لرک آخری» لوط قصه سی امجی سوره ننگ ۷۸-۸۴ آیه لرینده ذکر اولونار

اللَّهُ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرَ قَدْ جَاءَكُمْ بِآيَاتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۸۵) وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرَكُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (۸۶) وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (۸۷) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعْمَدُنَّ فِي مِلَّتِنَا

جزو

۹

(۷۴) «گوندردیک مدین شهرینگ اهلنه» مدین بن ابراهیم اوشهری بنا ایتمگه گوره اونگ آدیله آدلانوب «اولارک قرداشی شعیبی» شعیب بن مکیل بن یسخر بن مدین اوجناب قومه گوزل طرحیله موعظه ایتمگه گوره اونگا خطیب الانبیا دیردیلر «شعیب دیدی ای منم قومیم عبادت ایدوگ تلک اولان الله یوخدر سیزگ ایچون الله اوندن سوا بتحقیق گلدی سیزه دلیل ومعجزه الله طرفندن» منم نبوتمگ صحتنه «پس وفاییدوگ ودوز رفتار ایدوگ اولچی وچکیه وخلقگ حقلرینی ناقص ایتمیوگ وفساد سالمیوگ یرگ یوزینده کمر وظم ایله، اصلاح اولاندن صوگره» شرع وپیغمبر واسطه سیله «بویخشی در سزگ ایچون اگر سیز مؤمنلر اولاسیگر» ومنم سوزلریمی تصدیق ایده سگر. جماعت شعیبگ سوزنه باخمیوب یوللارک کنارینده اوتوزوب گلوب گیدنلره دیردیلر که شعیب یالانچی در اونگ سوزینه باخمیوگ شعیب اوللارا دیدی:

(۸۵) یول کنارنده اوتورمیوگ بوقصدله که قورخوداسگر» گلوب گیدنلری «وسیز منع ایده سگر اللهگ یولندن (حق دینه داخل اولماقدن) اوکسلیرکه ایمان گتوروبلر الله واللهگ یولینه اگری لیک آختاراسگر و یادگره سالون او زمانیکه سز آز ایدگر پس الله تعالی سیزی چوخ ایتدی» نسل یامال جهتنه «وباخوب گوروگ لجه اودی فساد ایدنلرگ آخری» هود، لوح، لوط و سائر پیغمبرلرگ قومی معصیت وعدم اطاعت جهتنه هاموسی هلاک اولدیار (۸۶) «واگر بر طائفه سیزدن ایمان گتورن اولا او الله که من اونگ گوندربلیمشیم وبر طائفه اولا که ایمان گتوریه پس صبر ایدوگ» ومنظر اولوگ «تا اینکه الله حکم ایده بزیم آرامزده» اولنده معلوم اولار که هانسی طائفه به نصرت یتشجک وهانسی طائفه مغلوب اولاجاق «والله تعالی حکم ایدنلرگ چوخ یخشی سیدر (۸۷) شعیب قومندن متکبر اولان رئیسار دیردیلر یا شعیب هر آینه بز کندیمزدن خارج ایدروک سنی و اوکساری که سنیه بریرده ایمان گتوروبلر یا اینکه هر آینه البته قایدارسان بزیم ملتزمه» لابد منم بوایکی امرگ بریسنی عمله گتورمگه «شعیب دیدی

قَالَ أَوْلَوْكُنَّا كَارِهِينَ ۝ (٨٨) قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَنْ عَدْنَا فِي مُلْكِكُمْ بَعْدَ أَنْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَمُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۝ (٨٩) وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَتَنَّابِعْتُمْ شَعْيَا أَنْكُمْ أَذْخَارُونَ ۝ (٩٠) فَآخَذْتَهُمُ الرِّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَانِبِينَ ۝ (٩١) الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعْيَا كَانُوا لَمْ يَفْعَلُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعْيَا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ۝ (٩٢) فَقَتَلُوا عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْقَوْمَ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝ (٩٣) وَمَا رَسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ۝ (٩٤) ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ

آیابر ناخوش دوتالار دگل ایدیک» سیزگ دینگری بز لجه سیزگ دینگره گلك و حال آنكه بزاونی ناخوش دوتوروك یاینكه كراحت وزورله بزى دینگره داخل ایتمك ایستیه سگز گنده داخل اولماروق ۸۸) « بتحقیق بزبهران دیمش اولوق اللهم» ادعای نبوت باره مسنده «اگر بز قایدق سزگ دینگره اوندن صوگره كه الله بز نجات ویروبدر سزگ دینگردن» روگردان اولماق جهتنه جهنمدن «بزه جائر دگلدركه سیزگ دینگره قایدق مگر اینكه الله ایستیه» بزیم ذلت و هلا كتمزی «احاطه ایدوبدر بزیم اللهمز جمیع شیئله علم جهتنه» عالمدر جزئی و كلی ایشله «بز اللهم توكل ایتدیک» كه بزى ایمان اوزرنده ساخلیه «پروردگارا آچكلن بزایله بزیم قوم سزگ آراسنی» یا حکم ایت حقله «وسن سن حکم ایدلرگ یخشى سى ۸۹) شعیبك قومندن كافر رئیسار بربرینه دیدیلر كه اگر سیز تابع اولاسگز شعیه» واوز دینگری ترك اید سیزگ سیز اوز مالدهر آینه زیان كار اولار سگز ۹۰) پس اولاری زلزله دوتدی صوگره قالدیلار اوز ایلورینه یوزلری اوسته دوشمش حالتده هلاك اولدیلر ۹۱) اوكلر كه تكذیب ایتدیلر شعیی» برنوعله یوخ اولدیلر كه «گویا اوشهرده یوخ ایدیلر و اوكلر كه شعیی تكذیب ایتدیلر اوز نفسلرینه زیان ویرلردن اولدیلر» هم دنیاده هم آخرتده ۹۲) «پس شعیب اعراض ایتد» اولاردن ویدی ای منم قوم هر آینه بتحقیق من سیزه یتوردوم اللهم رسالتی ونصیحت ویردیم سیزه» منی تصدیق ایتمه دگر «پس نجه محزون اولوم اوقومه كه كافرلردر ۹۳) بز پیغمبر گوندرمدیک بر قریه مگر اینكه اوقریه نك اهلی ایمان گتورمه مك سینه اوقریه اهلی مبتلا ایتدك شد تاره» فقر کیمی «وضرره» ناخوش لق کیمی «شاید كه اولار آلچاق لق وتوبه ایدلر» وایمانه داخل اولالار ۹۴) ايله كه فقیر و ناخوشلق سینه ایمانه گلمدیلر اتمام حجت ایچون

أَحْسَنَهُ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّ وَالْأَلْسَاءُ فَآخَذْنَاهُمْ بِعَقَدِهِمْ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (۹۵) وَلَوْ
 أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا
 كَانُوا يَكْسِبُونَ (۹۶) أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ نَائِمُونَ (۹۷) وَأَمِنَ أَهْلُ
 الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا حَتَّىٰ وَهُمْ يُلْعَبُونَ (۹۸) أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ
 (۹۹) أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ إِنْ لَّوْنُ شَاءَ أَصْبَنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنُطِيعُ عَلَىٰ
 قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ (۱۰۰) تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقِصَ عَلَيْكَ مِن نَّبَاتِهَا وَلَقَدْ جَاءَ تَهُم رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

«صوگره بز عوض ایتدیک پیسیرینه یاخشیفی» بلاو محتئی گوتوروب یرینه فراوانلق
 وعافیت قویدوق «تاینگه اونلار مرفه الحال اولدیلار» نباتات و حیواناتلرگ زیاده تیله
 «ودیدیلرکه بتحقیق یتشدی بزیم آتالاریمزه شدت لر و محت لر» لازم ایدی شکر
 ایدیدیلر اللهگ نعمت لرینه ولكن آتالارگ عسرت لرنی یاده گتوروب باعسالادیلار
 کفر سوزلر دانشمه «پس بز دوتدوق اونلاری غفلة او حالده که اونلار آنلاموردیلر»
 عذاب نازل اولماقی مگر نازل اولاندن صوگره (۹۵) «اگر شهرگ اهلی ایمان
 گتورسیدیلر و پرهیزایتسیدیلر» شرک و معصیت دن «هرآینه بز آچاردیق اونلاره گوگدن
 ویردن بئشن برکت لری» گوگدن گن ویردن چیخان نعمت لرگ هاموسی اونلاره یتشردی
 «اماتکذیب ایتدیلر پیغمبرلری پس بز اخذ ایتدیک اونلاری کسب ایتدیکلری پیس
 عمل لرگ مقابلنده (۹۶) آیا خاطر جمع اولدیلر پیغمبرلری تکذیب ایدن قریه اهللری
 اولندن که گله اونلاره بزیم عذابمز کیجه وقتی او حالده که اونلار یاتمش اولالار
 (۹۷) آیا خاطر جمع اولدیلر او قریه لرگ اهللری که اونلاره گله بزیم عذابمز نهار
 وقتی او حالده که اونلار اوینوبورلار» مشغول اولوبلار اونلارگ آخرته نفع گتورمین
 ایشلره (۹۸) «آیا خاطر جمع اولدیلار الله اونلاره مهت ویرمه پس خاطر جمع اولماز
 اللهگ مهلتندن مگر زیان کار اولان قوملر (۹۹) آیایان ایتمدی الله تعالی او کسلره
 که وارث اولارلار هلاک اولانلارگ یرنه اویرگ اهلی هلاک اولاندن صوگره بونی
 بیان ایتدی که اگر بزایسته سک عذاب یتوره روک اونلاره گناه لری جهنمه» نهجه که
 اوندن سابق امته یتوردوک «ومهر اوردیق اونلارگ قلیبرینه اونلارگ پیس عمللری
 سبینه پس اونلار ایشتمزلر» پیغمبرلرگ موعظه و نصیحت لرینی (۱۰۰) «بو قریه لرگ
 بعضی خبرلرندن سکا قل ایدره روک بتحقیق گلدی اونلارا اونلارگ پیغمبرلری معجزلرله
 پس اولمادیلر که ایمان گتوره لر» پیغمبرلره اوجهسته که اونلاری قباچه تکذیب
 ایتمشدیلر» عالم ذر و عالم عهدده یا اینکه اول امرده انکار ایتمشدیلر صوگره تصدیق

فَمَا كَانُوا لِلَّذِينَ كَذَبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ (۱۰۱) وَمَا وَجَدْنَا
لَاكْثَرَهُمْ مِنْ عَهْدِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ جَاءَهُمْ لِقَاءُ إِبْرَاهِيمَ (۱۰۲) ثُمَّ بَشَّرْنَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (۱۰۳) وَقَالَ مُوسَى يَا فِرْعَوْنُ أَنَا
رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۰۴) حَقِيقٌ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَارْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ (۱۰۵) قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَاتَّبِعْنِي أَهْلَ الْبَيْتِ مِنَ الصَّادِقِينَ
(۱۰۶) فَاتَّقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ (۱۰۷) وَنَزَعَ يَدَهُ فَادَاهِيَ بَيَضَاءَ لُطَافٍ مِنْ رَبِّهِ
(۱۰۸) قَالَ الْمَلَأَيْنِ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ (۱۰۹) يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ

ایتمگی عار حساب ایتدیلر واللہ اعلم «ہائیلہ اللہ تعالیٰ مہرلیور کافر لرگ قلبلرینی
۱۰۱) ویز تاپمادیق اونلارگ چوخی عم-دہ وفاایدن بلکه اونلارگ چوخی
ہرآینہ فاسقلردر ۱۰۲) سوگرہ گوندردیک اونلاردن سوگرہ موسیٰ لی اوز معجز
لریمزایلہ فرعونہ واونگ قومنہ پس ظلم ایتدیلر یعنی کافر اولدیلار او معجزاتہ
پس باخ گور نجہ اولدی فساد ایدن لرگ آخری» فرعون مصر دہ پادشاہ اولن لرگ لقبی در
نجہ کہ فارس پادشاہنہ کسری روم پادشاہنہ قیصر دیرلر آدی ولیدن مصعب بن ربان
ایدی ۱۰۳) «موسیٰ دیدی ای فرعون من پیغمبرم عالم لرگ ربی طرفدن سگا و قومثا
۱۰۴) سزاوردن بگا کہ دیمیم اللہ مگر دوغری سوز بتحقیق من گلدیم سیزہ دلیل
ایلہ سیزگ اللہ لرگ طرفدن پس گوندن منلہ بنی اسرائیلی» قویگن منلہ گیتسولنر
اوز آتالارنگ وطنی اولان شامہ و اونلاری اوز یگزہ قول ایدوب چتین خدمت
ایتمکدن آزاد ایت ۱۰۵) «فرعون دیدی اگر سن اللہ طرفدن معجزہ گتور و بسن ایسہ
پس اونی گتور اگر سن وار سن دوغری دینلردن ۱۰۶) پس موسیٰ عصاسنی آندی
پس اوزمان آشکارا اڑدہ اولدی» وہیچکس اونگ اڑدہ اولمقندہ شک ایتمزدی
۱۰۷) «موسیٰ ۴ الینی قولتوقنہ سالوب سوگرہ الینی چخاردی پس اوزمان نورانی
ایدی باخانلارا گونگ لوری کیمی ۱۰۸) فرعون قومنگ رئیس لری دیدیلر کہ بوہرآینہ
بلیجی ساحردر ۱۰۹) ایستیور کہ خارج ایدہ سیزی اوزیرگزدن» و سیزگ شہرگزر
مصر دہ اوزی پادشاہلق ایدہ «نہ گونہ امر ایدیر سگزر» موسیٰ نگ حقندہ عمل ایدک
۱۱۰) دیدیلر اونی و قدراشنی ساخلا و گوندنر گلن جمیع شہرلرہ جمیع ایدنلر
۱۱۱) گتور سولنر سکا بلیجی ساحر لرگ هاموسنی ۱۱۲) سحر ایدنلر گلدی لر فرعونگ
یالنے دیدیلر گرگ بزہ مزد واجرت ویریلہ اگر بز اولاق غلبہ ایدنلردن ۱۱۳) فرعون

فَمَاذَا تَأْمُرُونَ (۱۱۰) قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ (۱۱۱) يَا تَوَكُّبُ بِكُلِّ
 سَاحِرٍ عَلِيمٍ (۱۱۲) وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ (۱۱۳) قَالَ
 نَعَمْ وَأَنْتُمْ لِمَنِ الْمَقَرِّينَ (۱۱۴) قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمَلْقَبِينَ (۱۱۵) قَالَ
 الْقَوَا فَمَا لَكُمْ بِالْقَوْلِ اسْحَرُوا آعَيْنِ النَّاسِ وَاسْتَزْهِبُوهُمْ وَجَاؤُ بِسِحْرٍ عَظِيمٍ (۱۱۶) وَأَوْحَيْنَا إِلَى
 مُوسَى أَنْ لَقِيَ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ (۱۱۷) فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

دیدنی بلی بدرستی که هر آینه سیزمقرب لردن اولارسیئیز» مقرب اولماقدن بیوک انام
 اولماقه گوره فرعون ساحرلره وعده ایتدی که اگر سیز غالب اولسا کثر همیشه منم
 منم حضورمده اولاجاقسکز ایلکه ساحرلر شعبده لرینی حاضر ایدوب معین یرده جمع
 اولدیلر (۱۱۴) دیدیلر یاموسی سن آتارسن عصائی یابز اولاق آتالاردن» مخیر
 ایتدیلر جناب موسی نی محض ادب گوزلمکدن اوتری وبوادب باعث اولدی اوللارک
 ایماته (۱۱۵) «موسی دیدی سیز آت» یاموسی نک کرمی جهته ایدی یایلکه
 موسی بیلوردی که الله اونی تصدیق ایده جک خسواه اول اولا خواه آخر «زمایکه
 آتدیلر جادوگر لیک ایتدیلر خلقگ گوزلرینه» گوزلرایله گوردیلر که اوللار آتدیلر اژدهایه
 بنزر «وقور خوتدیلا ر خلقی وگتوردیلر بیوک سحر» ساحرلر بیوک وکوچک یوشون
 ونازک ایپلرک ایچنه جیوه وسائر اجناس دولدرمشدیلر یره آتوب گون دوشنده
 بربرینه قارشوب خلق ایله گمان ایتدیلر که ایلان وازدهادر بربرنگ اوستنه چیخوب
 (۱۱۶) «وبز وحی ایتدیک موسی به که عصائی آت» ایلکه موسی عصائی آتدی بیوک
 اژدها اولوب «پس ساحرلر یالان دن قایردیق لری شیئرلی اوددی» (بلغ) ایلکه اژدها
 اوایلری ییدی حاضرینه متوجه اولانده خلق قاجوب بربرینی آتاق آتته سالوب جمع
 کثیر هلاک اولدی ایلکه موسی اژدهانک قوی وقندن یابوشوب انه آلانده عصا اولدی
 (۱۱۷) پس حق واقع وثابت اولوب باطل اولدی اوشینکه ساحرلر عمل ایتمشدیلر
 (بیان) دین اسلامده انبیای عظامدن معجزه صادر اولقی حد ضرورته یشوب

اسلام دینی ایله متدین اولانلرک هاموسی بومطلبه اقرار ایدیلر و علمای اسلامدن خوامتکمین
 وخواه اصولیین دن بومطلبی انکار ایتمیوبلر. معجزه نک معنی سی کم سواد قدراشلار یمزک
 ذهنلرینه یاخون اولان عبارتله اوندن عبارتدر که انبیای عظامدن بعض وقتلر عاده
 گورونمین ایشلر گورونوب پیغمبرگ ادعاسنه مطابق وسائلگ ایستدیگنه مقارن وموافق که
 اونوع ایشلری باهقه آدملر عمله گتوره بیلملر وصادراولان معجزه لر ایکی قسمدر

بر قسمی آیات شریفه قران ایله وارد اولان معجزه لر در نجه که هر پیغمبر گ احوالی قرآن شریفده ذکر اولان وقتده معجزه سی دخی بیان اولوبدر وبرسی حسی وتواتر ایله ثابت اولان معجزه لر در هرایکینک تفصیلی بزیم پیغمبریمز محمد ص گ معجزه لرینی ۵۴ مجی سوره ننگ ۲ مجی آیه سنده بیان ایدن وقتده ذکر اولونار . اما قالان پیغمبر لر گ معجزه لر ی خصوصده همین مقامده برنجه سوز دیمگه مجبورم : علمای مفسرین ومتکلمین رضوان الله علیهم اجمعین گ کتاب لرینک هیچ بریسند بو حاله دیک نظر عاجزانه یتشمیوبدر که انبیای عظامدن معجزه صادر اولمق ممکن اولمیه مگر فلاسفه طائفه سی ننگ اعتقاد لر ی بو گادر که خارق عادت، عقلا وعاداتا متنوع ایشک عمله گل مگی ممکن دگلدر بزیم مقصودمز بویرده فلاسفه ایله سؤل وجواب ایتک دگلدر بزیم صحبتمز و خطایمز او طائفه ایله در که قرآن شریف حقیقه تده الله کلامی اولمقنه اقرار ایدیر چونکه اوکا منکر اولانلار ایله سؤل وجواب ایتمگک طرحی باشقه سیاقله در که او خصوصده دخی سورة مر قومه ده برنجه کلمه دیمگی تعهد ایدیرم اصل مطلبمز بونده در که بوماده ده جمله مفسر و یامحرر اوز فکر وتصورنی آزاده بیان ایتمگه مختار اولدیقی کیمی بر مذاقده رفتار ایتمگک وجوب و ازومنی جمله ارباب عقلا یاننده مسئله اجماعی اولماق ظن ایسدریم نه اینکه بو مسائلک برینده فیلسوفانه عینی مسئله ده عکسنه بیان ایتمگی خطا حساب ایتسم تقصیر ایتمه مشظننده ام بو گولر ده بر جلد تفسیر قرآن شریفک مطالعه سنه تصادق ایدوب خارق عاده دائر مسئله لر گ تاویلنده زیاده منافات دریافت ایتدکجه تعجب لنسیم : قرآن شریفک ۲ مجی سوره ننگ ۴۳ مجی آیه سنده (ورفعنا قوقهم الطور) یعنی طور داغنی بنی اسرائیلک اوستنه گوتوروردک سوزونی تاویل و «الله تعالی اونلاری قورخوتمقدن اوتری طور داغنگ صورتنی اونلار گ باشنگ اوستنده مصور ایتدی» دیمک، وهمان سوره ننگ ۶۵ مجی آیه سنده (قلنا لهم کونوا قرده خاسئین) گ تفسیرنده عبارتک ظاهر لدن معلوم اولان (دونون میمون اولون) سوزنی تاویل و «الله تعالی اونلار گ باطنلرنی مسخ ایدوب میمون صورتینه داخل ایلدی میمون کیمی مکر وحیله دن باشقه هیچ بر عمل اونلردن ظهوره گلمیوب» دیمک، سورة مائده ننگ ۴۶ مجی آیه سنده (وجعل منهم القردة والخنازیر) گ تفسیرینده عبارتدن ظاهر اولان : او طائفه ننگ بعضی سنی الله تعالی میمونلر ودوقوزلر ایتدی سوزلرینی تاویل و «الله تعالی اونلاردن مسخ ایدوب اونلار گ باطن صورتلرینی میمون ودوقوز صورتنه داخل ایدوب» دیمک، و هکذا ۲۰ مجی سوره ننگ ۱۲۶ مجی آیه سنده بدر دعواسی خصوصنده الله تعالی ننگ آشکار فرمایشنگ مقابلنده که بیورور (یمدکم ربکم بخمسۃ الاف من الملائکة) یعنی کومک ایدرسیزه سیزگ الله گز بش مین نفر ملائکه ایله بوسوزی تاویل و

«الله تعالیٰ کومک ایتمکده ملک یاغیر ملکه احتیاجی یوخدر لکن نوع بشر آراسنده هربر امرخیری ملائکه یه اسناد ویرمک جهتنه الله تعالیٰ ده اونلارگ اصطلاحیله تسکیم ایدوب کومک مقامنده ملک آدینی ذکر ایدیر تاینکه قلبیری آرام اولوب جهاد ایتمکده ثابت قدم اولسونلر» دیمک، ۶ مجی سوره نگ ۹ مجی آیه سنده (ولو انزلنا ملکا لقضی الامر) یعنی اگر بز ملائکه گوندرسیدیک هرآینه ایش قورتوراردی وعذاب نازل اولاردی سوزونگ مقابلنده تأویل و «نجه که صاحب شریعت اوقوه روحانیه نبوتدن گاه ملکه گاه روح القدس گاه اسم خاصله جبرئیل و میکائیل تعبیر گتوروبدر» دیمک، وهریرده ملک آدی ذکر اولدقده اولی قوه روحانیه تعبیر ایتمک یعنی طبیعت و حکمتله ظاهر ا ممتنع گورولن شیئلری تأویل ایتمک و جمله آیات قرآینه ده بوقبیل سوزلری صاحبی راضی اولمیان قرارله تأویل ایدوب زحماته مرکب اولاندن صوگه «همین سوره نگ ۱۰۷ مجی آیه سنده «موسی عصاسنی آتدی لاگاه عصا آشکارا اژدها اولدیکه اونگ اژدها اولمقنده هیچ بر شک و تشبیه اولمادی» دیمک حقیقتده بیوک منافات و چوخ محل تعجبدر بوجهته که بنی اسرائیلگ دونوب میمون و دوقوز اولماقی و طور داغی بنی اسرائیلگ باشی اوستنه گوتورولمگی یا گوگدن یرمه ملائکه گلنگی و فلان فلان اوقول ص حبنگ اعتقادنه گوره عادتده محال قبیلندن ویا اینکه قلب ماهیت غیر ممکن بابتندن ایسه عصانگ دونوب اژدها اولمقنه نه قرارایله اقرار ایدیر و حال آنکه انسانگ دونوب میمون و یاد و قوز اولماقی عصانگ اژدها اولمقندن آساندر بوجهته که عصا جماد قبیلندن و انسان و میمون و دوقوز و سوسمار (کرتنگه) هاموسی عصادن که جمادات قبیلندن در بر مرتبه ترقی ایدوب حیوانات مرتبه سنه یتشوبدر. بلی علم طبیعت و حکمت قاعده سیله بزده انسان دونوب میمون اولماقنه قائل اولمایق اوصورنده بحسب طبیعت عیسی ۴ گ آتاسیز دوغولماقنی هانسی دلیل عقلی و طبیعی ایله اثبات ایده ییله رز. علاوه برین همین رای صاحبی عیسی ۴ گ معجزه لرینی یازان وقتده نچه یرلرده اوجمله دن ۳ مجی سوره نگ ۴۸ مجی آیه سنده ترجمه ایدن وقتده ییله دیور «من قایروب دورلدرم سیزدن اوتری. پالچیقدن قوش صورتنگ مثلنی اوصورته نفس و ررم الله تعالی اذنیله قوش اولار و آنادن دوغما کوری برص ناخوشلقی اولانی یخشی ایدوب شفا و یررم و الله تعالی اذنیله اولیلری دیریلدرم» بوصورنده طبیعت اقتضاسیله اولنی دیریلتمک و آنادان دوغولما کوری نوعله یخشی اتمک اولار. ملک مسئله سنه گلندکه ملکی قوه روحانیه تعبیر ایدن جناب ۱۱ مجی سوره نگ ۲۲ مجی آیه سنده دیور «نجه ملائکه ابراهم ۴ گ حضورنه گلوب سلام و یردیلر ابراهیمده اونلارگ جوابنده سلام و یردی (ملائکه لر انسان صورتنده ابراهیمه وارد

(۱۱۸) قَلْبُوا هَذَا كَلِّقُوا صَاغِرِينَ (۱۱۹) وَالْقَى السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ (۱۲۰) قَالُوا
 إِنَّا نَرَى رَبَّ الْمَالِئِينَ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ (۱۲۱) قَالَ فِرْعَوْنُ امْتَحِنِي قَبْلَ أَنْ أَذِنَ لَكُمْ

اولدیلر ابراهیم اوللاری قوناق گمان ایدوب اوللردن اولتری طعام تدارک ایتدی (الخ)»
 وهمان سورہ ننگ ۷۸ مجی آیہ سنده دیورک «ملائکہ لر ابراہیمک یانتن خارج اولوب
 لوطیانتہ گندیلر... (ملائکہ انسان صورتندہ لوطہ وارد اولماق جهتہ لوط اوز
 قومنگ لواط عملندن خوف ایدوب کہ مبدا قوناقلاریلہ یمان عملہ مباشر اولالر
 غمگین اولدی)» عجا ملک قوۃ روحانیہ دن عبارت اولدیقندہ هانسی قوت درکہ ابراهیم
 اوللارہ طعام تدارک ایدہ یا اینکه لوط پیغمبر اوللارلہ لواط اولماق دن قورخہ (ملائکہ
 بارہ سنده اولان سوزیمزگ تمامی ۳۵ مجی سورہ ذر اولونار) بو مشکلی هیچ
 نوعلہ حل اتمک اولماز مگر اینکه قائل اولاق خداوند عالمک کمال قدرتہ کہ ارادہ
 ایدن حالده اوز پیغمبرلرنگ اللریندہ برپارہ خارق عادت امرلر ظاہر ایدرتا اینکه
 او پیغمبرلرگ اللہ طرفندن گوندیرلمک لرینہ دلیل کافی اولوبو گونه معجزہ لر اللہ
 طرفندن ظہورہ گلکمکہ ہرگز عادت امتناع تصور اولونماز علاوہ برین اگر خداوند عالم
 بنی اسرائیلی دوندہ روب میمون ویا دوقوز صورتلرینہ مسخ اتمک دن مقصود اوللارگ
 باطنلرینی مسخ اتمک ایسہ اوصورتدہ بونوع عذاب ورسوالیک بنی اسرائیلہ مخصوص
 دگلدر بلکہ سائر طائفہ لرگدہ باطنی میمون، دوقوز، ایت، ایلان قورباغہ اولماق
 طبیعی در بنی اسرائیلدن میمون صفتی حیلہ کارلق عملہ گن کیمی سائر طائفہ لر دن دخی
 باشقہ حیواناتگ خاصیت لری ظہورہ گلکمک بدیمہی در عجا لفظلر معنی لرگ قلبی
 اوللق ملاحظہ سیلہ جعل منہم القردہ والخنازیردن آیۃ کریمہدہ باطن سوزی، ورفما
 فوقہم الطور آیہ سندن صورت سوزی معلوم اولمور وبولفظلرہ تاویل سیز قائل
 اولماق: «بنی اسرائیلی میمون ودوقوز ایتدی دیمک وطور داغنگ بر حصہ سنی
 بنی اسرائیلگ باشنگ اوستنہ گوتوردی دیمک نہ شرعہ ونہ اللہک قدرتنگ مقابلندہ
 عرفہ مخالف در مگر اینکه اللہک قدرتی یوخ اوزینی دخی انکار ایدوب بریوللق
 طبیعتی اللہ ییلک اوصورتدہ عقلا وعادتا ممکن اولمیان شیئلری انکار وجملہ معجزہ
 لری ونمازی واوروجی تاویل ایدوب بالکلیہ آسودہ اولاق علی العجاہ بوقدرہ
 کفایت ایدوب بائسی مناسبت ایلہ گلہ جکدہ ذکر اولمقہ حوالہ ایتدیم.

(۱۱۸) پس ساحرلر مغلوب اولدیلر وقایتدیلر کوچک اولان حالده» ذلیل حالتدہ
 اوللارده خلقہ قوشولوب قاجدیلا (۱۱۹) «ساحرلر اللہ سجده ایدن حالتدہ یوزلری
 اوستہ یرہ دوشندیلر (۱۲۰) دیدیلر بزایمان گنوردوک عالمہ تربیت ویرن اللہ کہ موسی

اِنَّ هَذَا الْمَكْرَ مَكْرٌ تَمَوْهُ فِي الْمَدِينَةِ لَتَخْرِجُوْا مِنْهَا اَهْلَهَا فَوْفَ تَعْلَمُوْنَ (۱۲۲) لَا قَطْعَ اَيْدِيْكُمْ
 وَاَرْجُلِكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَحَبْسِكُمْ اَجْمَعِيْنَ (۱۲۳) قَالُوا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُقْبِلُوْنَ (۱۲۴) وَمَا نَقِمُ
 مِنْكَ اِنَّ اَنْشَاءَ رَبَّنَا لَمَاجَاءٌ لَّنَا رَبَّنَا قَرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ (۱۲۵) وَقَالَ الْمَلَأُ
 مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيَفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ وَيَذُرْكُمُ الْهَيْكَلُ قَالَ سَتَقْبَلُوْنَ اِنْشَاءَهُمْ
 وَلَسْتُ جِبِيْ نِسَاءَهُمْ وَاِنَا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ (۱۲۶) قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْا اِنَّ
 الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ (۱۲۷) قَالُوا اَوْذَيْنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ تَأْتِيْنَا

وهارونگ اللهيدير» (۱۲۱) فرعون ديدى سيز ايمان گتوردگتر موسى به اونندن قباق
 كه سيزه اذن ويريله بدرستيکه بوسيزگ ايمان گتورمگتر برحيله دركه او حيله نى شهرده
 موسى ايله ايتمشديگتر «صحرايه چخاندن قباق وسوزلشمشدگتر «تا اينکه بومصر شهرنگ اهلنى
 شهردن کنار ايده سگتر» فرعونگ بوسوزى خلقى فريب ايتمگ ايچون ايدى كه ساحر لرگ ايمان
 گتورمگنه تابع اولماسونلر «پس تيزليك ايله بيلرسيزگتر» كه سيزه نه عذاب ايدرم (۱۲۲) «هر آينه
 من كسرم سيزگ اللرگزى واياقلا رگزى خلاف طرفدن» ساغ الكزاييله سول اياقكزى
 ياصول الكزاييله ساغ اياقكزى «صوگره هر آينه البته دار آقاجندن آسارام سيزگتر هاميكزى»
 (۱۲۳) «ديديلر بز اللهمز طرفنه دونوب گيده روك» سن بزى اولدرمكدن وداره
 چكمكدن واهمه مز يوخدر (۱۲۴) «وسن انتقام آلامز سن بزى مگر اولدن اونريکه
 بز ايمان گتوردوك اوز اللهمزگ معجزه لرينه زمائيكه اومعجزلر بزه اللهمز طرفندن
 گلدى» وبزيم هدايتمه سبب اولدى «پروردگار! بزيم قلمزه صبرى توك دولدور
 وبزى اولدور مسلمانلقده ثابت اولان حالتده (۱۲۵) فرعونگ قومنگ اشرافى
 فرعونه ديديلر كه آياسن ساق قويارسن موسى نى واونگ قومنى تا اينکه فساد ايده لر
 يريوزينده وسكا والله لاريكنا عبادت ايتمگى ترك ايده لر» فرعون اوز قومنه بت لر ترتيب
 وامر ايتمشدى اونلاره عبادت ايتمگه فرعونه ياخون اولماق ايچون، بوجهته ديردى
 من سيزگ بيوك اللهگترم «تيزليك ايله من اونلارگ اوغلان اوشاقلاريني اولدوررم
 وقز اوشاقلارنى ديرى ساخلارام» عادت سابقه ايله «بدرستيکه بيز اونلارگ اوستنه
 غلبه ايدنلر ورك» اونلار بيزيم اللريمزگ آلتنده در (۱۲۶) «موسى اوز قومنه ديدى كومكليك
 ايستيوگ الله دن وصبر ايدوگ» فرعونگ اذيقنه «يراللهگ ملكى در ارت وير راونى
 هر كسه كه ايستر اوز بنده لرinden و آخرت پرهيزكارلر ايچوندر» موسى بوسوزله
 وعده ويردى اونلاره نصرت تا يماق واونلارگ يادينه گتوردى او وعده نى كه اونلاره ايتمشدى
 قبطى لرى اولدور وب يرلرني بنى اسرائيله ويرمكدن (۱۲۷) «بنى اسرائيل ديديلر بزه اذيت

وَمِنْ بَعْدِهِمَا جُنَّتْ نَاقَالُ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَهْلِكَ عِذُّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ
 (۱۲۸) وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ (۱۲۹) فَإِذَا
 جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا النَّاسُ هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطْرُؤُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ الْأَلْمَاطَ إِنَّهُمْ غَنَّا
 وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (۱۳۰) وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ تُسْحَرْنَا بِهَا فَمَنْ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ
 (۱۳۱) فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا

اولونو بدرسن گلندن بقال» ذکور اولادیمزی اولدورمک واوزمزی قول کیمی ایشلتمک
 ایله «وسن گلندن صوگرده» بزه اذیت ایتیمکن ال گوتورمدیلر» پس نوقت بزاونلردن
 خلاص اولاریق «موسی دیدی شاید سیزگ اللهیز هلاک ایدیه سیزگ دشمنگری و سیزی
 خلیفه ایدیه یر یوزینده صوگره الله گورکه سیز نجه عمل ایدیه جک سیگز» کفران نعمت
 ویا شکران نعمت ایدیه جک سیگز (۱۲۸) «هرآینه بتحقیق بز اخذ ایتدیک فرعون اولادنی
 تیللر ایله» بهالیک و قحط لیک «ومیوه لرنگ آزلقیله شایدکه اونلار موعظه قبول ایدیه لر
 (۱۲۹) پس زمانیکه اونلاره یخشی لیک گلدی» اوجوز لیق فراوان لیک کیمی «دیدیلر بزم
 جهتمزده بوفراوان لیک و اگر اونلاره پیس لیک یتشسه ایدی بهالیق و بلا کیمی بدفال اوراردیلر
 موسی یه واونیله اونلاره» دیردیلر بوبلا اونلارگ بدقدم لیک لرندن در «خبردار اول
 اونلارگ بدفال اورماقلاری الله یالنده در» الله هاموسنی یخشی بلور «اما اونلارگ چوخ
 ییلمز لر» که اونلاره یخشی و پیس لیک گلمکگ سری ندر

(۱۳۰) «فرعونگ قومی دیدیلر قدر بزه آیت و نشانه گتوره سن که اونیه بزه سحر
 ایدیه سن پس بز سگا ایمان گتورنلر دگولوک (۱۳۱) پس بز اونلارا طوفان
 گوندر دیک» زمانیکه سحره لر و سائر آدم لر موسی یه ایمان گتور دیلر فرعونگ وزیر
 هامان دیدیکه یافرعون هر کس که موسی یه ایمان گتور و بدر اونی دوت حبس ایت
 فرعون اونلاری حبس ایدندن صوگره موسی خواهش ایتدیکه اونلاری آزاد ایدیه
 فرعون قبول اتمدی پس الله تعالی نگ امریله نیل چایی داشوب اونلارگ یرلرنی
 وایورلرنی سو دوئدی فرعون دیدی یاموسسی دعا ایله الله بو طوفاندن بزه نجات
 ویرسون بنی اسرائیلی و محبوس لری آزاد ایدرم نهیره ایستورلر گتسونلر موسی
 دعا ایتدی نیلگ سوی چکیلدی فرعون ایستدی اونلاری آزاد ایتسون هامان دیدی
 اگر اونلری آزاد ایتسن سنگ سلطنتگ زایل اولار پس فرعون اونلاری آزاد اتمدی
 ۲مچی تیل الله «چکیرتکه» گوندردی اونلارگ جمیع محصولاتنی و لباسلرنی سقال-
 لرینی ییدی ۳مچی تیلده «گنه» گوندردی بدنلرینه حیواناته اذیت اتدی ۴مچی

وَكَاثُوفًا مَّجْرِمِينَ (۱۳۲) وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعِ لَنَا رَبَّكَ مَا عَاهَدَ عِنْدَكَ
لَنْ كُشِفَتْ عَنَّا الرِّجْزُ لَنُؤْمِنَ بِكَ وَلَنُرْسِلَنَّ بِكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ
إِلَى أَجَلٍ هَمَّ بِالْعَنَاءِ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ (۱۳۳) فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ (۱۳۴) وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا
الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا أَوَّلَ مَا نَكَلَّمَ رَبُّكَ الْخَسْفُ عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بِأَسْبَاطِهِمْ وَأَوَدَّعْنَاهُمَا مَا كَانَ يَصْنَعُ

تیلده «قورباغه» گوندردی ایولری اونیلده دولوب آغز لرینه طعام قویاندا قورباغه
طعام دن قباق داخل اولدی همجی تیلده «قان» گوندردی نیلگ سوی قان اولدی
بنی اسرائیل ایچنده سو اولوردی قبطی ایچنده قان. بعض روایتیه گوره قبطی لرگ
دماغ لرندن قان آخوب چوخ آدم تلف اولدی بوبلا لرگ هر بر یسنده فرعون واولنگ
قومی استدعا ایدیر دیلر که بوبلا بزدن گوتور ولسون بنی اسرائیلی آزاد ایدک موسی
دعا ایدوردی اوبلا رفع اولوردی اما فرعون هامانگ تحریکیله عهدنه وفا اتموردی
الله تعالی بیورور بو ذکر اولان بلالری «تفصیل ویریلمش آیت لر ایتدیک پس
تکبر لیک ایتدیلر ایمان گتورمکدن واولار گناه کار قوملر ایدیلر» (۱۳۲) «وزمانیکه
اولار عذاب واقع اولدی» بعض تفسیره گوره رجز عبارتدر یاقاردن که هرگز
گورم دیکاری قاریاغدی و سویو قش شدندن تنگه گلدیلر یاطاعون دن برگونده جمع
کثیر هلاک اولدی «دیدیلر یاموسی دعا ایت بزدن اوتری اللهم اوزادگ مقابلنده
که فرعون سنگ یاننده عهد ایدوب اگر سن گوتوره سن بزدن عذابی هراینه بز
سگا ایمان گتورریک و هراینه سنله گوندریک بنی اسرائیلی پس زمانیکه بز گوتوردوک
اولاردن عذابی اومده کیمی که اولار یتشن در» مدت غرق یامدت حیاتهدیک اما اوزمان که
عذاب اولاردن گوتورولدی «او وقت اولار عهدی سندیرارلار» و عهدنه وفا اتمزلر
(۱۳۳) «پس بز انتقام آلدیق اولاردن واولار غرق ایتدیک دریاده اوسبیه که
اولار تکذیب ایتدیلر بزیم معجزه لریمزی واولر بومعجزه لر دن غافل ایدیلر» فکر
اتموردیلر که بشردن بو قدر معجزه صادر اولماز (۱۳۴) «بوز ارث ویردیک او
قومه که اولار ضعیف اولمشدیلر» اولاد لر نی اولدوروب اوز لر نی خدمتکار اتمک
ایله «یرگ مشرق طرفنده و مغرب طرفنده» یعنی ارث ویردیک بنی اسرائیل مصری
شامی واونگ اطرافنی فراغه و عمالقهدن سوگره «ایله یرلر که برکتلو اتمشدیک»
فراوانلق ایله «و تمام اولدی سنگ اللهمک گ زل سوزلری بنی اسرائیل» وعده نصرت
ویریلمشدی وفا اولوندی «اولار صبر اتمک سببیه و خراب ایتدیک اوقصرلری

فَرَعُونَ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ (١٣٥) وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قُلْ انْظُرُوا مَا يُشْرِكُونَ (١٣٦) إِنَّ
هَؤُلَاءِ مَتَّبِعَاهُمْ فَبُطِلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (١٣٧) قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ (١٣٨) وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَقُولُونَ ابْنَاءُ
وَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ (١٣٩) وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا
بِشَرْقِ قَوْمِ مِيقَاتِ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ (١٤٠) وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ ارْنِي أَنْظِرْ لَكَ لَنْ

حزب

وعمار تلری که فرعون و اونگ قومی بنا اتمشدیلر و خراب ایتدیک اوشیئی که اونلار
اوجا اتمشدیلار» بنالردن یا آقاجلار اوستنده تریت ویردیگری اوزوم آقاجلارندن
(١٣٥) وکیچوردوک بنی اسرائیلی دریادن پس گلدیلر بر قومگ یانکه که عبادت ایدردیلر
اوزلرینه معین ایتدیگری بتلره که اوکوز صورتنده ایدی بنی اسرائیل موسی یه دیدیلر
یاموسی بزیم ایچونده اللملار ترتیب ایت نجه که اونلارگ اللملاری وار» اونلار
عبادت ایدن کیمی بزده بتلره عبادت ایدگ «موسی دیدی بدرستیکه سیز بر
قومسگر که جاهل سگر» اللمی تانمقه وحقله باطل آراسنده فرق قویمورسگر.
(١٣٦) «بوت پرستلر اولدو قلاری دین هلاک اولمشدر» الله تعالی زیر زبر ایدر
اودیئی که اونلار اوزلرینه دین اخذ ایدوبلر «وباطلدر اوعبادت که اونلار عمل ایدرلر
(١٣٧) موسی دیدی آیا من اللمدن غیری اللملر استیوم سیزه و حال انکه الله سیزه
تفضل ایدوب و آرتق ایدوب سزی عالملرگ اهلنه (١٣٨) سیز یادگزه گتوروگ
اللمگ سیزه اولان نعمتلرنی اوزمانکه نجات ویردیک سیزه فرعونگ اولادلدن
که سیزه شدتلو عذاب یقوروردیلر اولدوریدیلر سیزگ اوغلانلارگری و دیری
ساخیوردیلار قزلارگری و بونده بیوک امتحان واردر سیزگ اللمگزدن» نجات
ویریلیمک سیزه نعمت و سابقی عذابدن خلاص اولماق دوباره نعمتدر بونلرگ مقابلنده
کرك شکر ایدمه سگر (١٣٩) «و بز وعده ویردیک موسی یه اوتوز کون» اوروج
دوتوب سوگره اوگا توریت نازل اتمکی «و تمام ایتدیک اوتوز کونی اون کونله
پس تمام اولدی اونگ اللمگ قویدیقی وعده قرخ کونله» بوقصه ۲ مجی سورهلرگ
اهمچی آیه سنده مشروح اولدی «موسی دیدی قرداشی هروله که خلیفه اول بگا قومگ
ایچنده و اصلاح ایت قومگ ایشنی و تابع اولما مفسدلرگ بولنه (١٤٠) زمانیکه موسی

تَرَبُّيْ وَلَكِنْ اَنْظُرْ اِلَى الْحِلِّ فَاِنَّ اسْتَقْرَمَكَ لَهُ فُسُوفٌ تَرَبُّيْ فَلَمَّا تَجَلَّى رُبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكَاوُخًا
مُوسَى صَعَقًا (۱۴۱) فَلَمَّا افَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ ثَبَّتَ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ (۱۴۲) قَالَ يَا مُوسَى اِنِّي
اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ (۱۴۳) وَكَتَبْنَا لَهُ
فِي الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلاً لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَاْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِحُسْنِهَا

کلدی بزیم میقاتمزه» او بره که اوندہ وقت قرار ایتمشدیک «ودانشدی اولیلہ اونگ
اللمی» بلا واسطہ ملک وقومہ خبر ویردی بومطلبدن دیدیلر بزسنگ سوزگا اینالماروق
تا اینکه اونگ سسنی ایشدک نجه که سن ایشدیرسن پس یدی یوزمین قومدن یتمش
نفر انتخاب ایدوب اوزیلہ برابر گتوروب داغک اشاقسندہ قویوب اوزی طورہ
عروج ایتدی وسؤل ایلدی اللہدن کہ اونلارا سسنی ایشدیرہ پس اونلار آلتی
جهندن سس ایشیدوب دیدیلر بزاینماروک کہ بزایشتدیکمز سس اللہکدر تاللمگ
اوزینی کورمینجه. ایلکہ بوسوزی دیدیلر صاعقہ کلوب اونلاری یاندوردی موسی
عرض ایلدی الہی بنی اسرائیل منی تمہتلو ایدہ جملکہ سن آپاروب اونلاری اولدوردون
پس اللہ اونلاری احیا ایتدی پس قوم دیدیلر سنگ دعاگ جہتنہ اللہ ییزی دیریلندی
اگر دعا اتسن اللہ اوزنی بیزہ کوستر خطاب یتشدی یاموسی ایستہ اوشیتی کہ جماعت
ایستیور پس «موسی دیدی پروردکارا بکا کوستر اوزیکی کہ من سکا باخیم اللہ
بویوردی منی کورہ بلمزسن» نہ دلیادہ ولہ آخرتدہ «اما باخ داغہ اگر داغ یریندہ
قرار تاپسا تیزلیک ایلہ منی کوررسن پس زمانیکہ ظاہر اولدی موسی نگ اللہنگ
اقتداری ونوری داغ طرفنہ داغی پارچہ پارچہ ایتدی ویخلدی موسی غش ایدن
حالدہ (۱۴۱) ایلکہ غش دن آیلدی دیدی الہی سن گوزلہ گورولمکدن منزہ سن من
توبہ ایتدیم سکا بو کولہ جرئتن ومن اینانا نارگ اولمجی سیم» اوگا کہ سنی کورمک
اولماز (۱۴۲) «اللہ تعالی ییوردی یاموسی بدرستیکہ من برکزیدہ ایتدیم سنی مخلوقاتدن
اوز ایلچی لیک لریمہ» توریک سفرلرنی سکا نازل ایتمک وسنہ بلا واسطہ دانشمقلہ
«پس اخذایت اورسالتی کہ سکا ویردیم واولگنن شکر ایدنلرایلہ» منم نعمت لریمہ
(۱۴۳) «ویازدیق اونگ ایچون لوح لردہ ہرشیئدن» کہ اوگا احتیاج اولار «موعظہ
وتفصیل اولان حالتدہ جمیع اوامر ونواہیہ پس اخذایت اونی قوت قلب ایلہ وامر
ایت قومگا کہ اولگ چوخ کوزل حکم لرنی اخذاتسونار تیزدر کہ من کوسترم سیزہ
واسقلرگ ایولرینی» فرعونگ وقومنگ مسکن لرینی کہ اللہ طاعت ایتمہ مک جہتنہ خراب اولوبدر
(۱۴۴) «تیزلیک ایلہ من گروساخلارام اوز آیت لریمی قبول اتمکدن اوکس لری کہ تکبر لیک

سَارِبَكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ (۱۴۴) سَاصَرَفَ عَنْ آيَاتِي الَّذِينَ يَكْبُرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغِيَاثِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَبُوا بَيِّنَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِينَ (۱۴۵) وَالَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِنَا وَقَعَاءُ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ الْإِمَّا كَأَنَّهُمْ يَعْمَلُونَ (۱۴۶) وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجَلًا جَسَدًا لَهُ خَوَارِ (۱۴۷) أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلَمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ (۱۴۸) وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ الْخَاسِرِينَ (۱۴۹) وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي

ایدرلر یرده حق سیز» فکر و عبرت اتمزلر کچمش و قتلرگ احوالندن «واگر کوره لر جمیع معجزه لری ایمان کتورمز لر اونلار» از بسکه او قدر تقلید و هوای نفس تبعت ایدویلر «واگر گوزلر یله گوره لر نجات تاپماق یولنی اولی یول و مسلک اخذ اتمزلر اوزلرینه (۱۴۵) واکر گمراه لیک یولنی گوره لر اونی اوزلرینه یول اخذ ایدرلر بواوندن اوتریدر که اونلار تکذیب ایتدیار بزیم آیه لریمزی و واریدیلر اوندن غافل اولانلار (۱۴۶) واکسلر که تکذیب ایتدیار بزیم آیت لریمزی و آخرت ملاقات اتمکی هیچ اولدی اونلارگ عمللری آبا جزا و یرلمش اولارلار مکر ایتدیکلری عمل مقابلنده» نه عمل که دنیا ده ایدویلر آخرت ده اونگ جزاسنه یتشه جکلر (۱۴۷) «موسی نگ قومی موسی میقاته گیدندن صوگره بنی اسرائیلگ زینت و قزیل لارندن گوساله قایردیلر که روح سیز جسد ایدی اما سسی واریدی (۱۴۸) آیا گورموردیلر که گوساله اونلار یله دانشمور و اونلاری هدایت اتمور بریوله» بگونه ضرر و نفع کتورمین «حیوانی اوزلرینه الله ایتدیلر و اولر ظلم ایدنلر ایدیلر» ارز نفسلرینه (۱۴۹) «زمانیکه دیشله دیلر اللرنی» کمال ندامندن «وگوردیلر و نیلیدیار که اونلار کمراه اولوبلار» گوساله یه عبادت اتمک ایل «دیدیلر اگر بزه رحم اتمیه بزیم اللهمز و بزى باغشلامیه هراينه بزى انکارلردن اولاروق (۱۵۰) زمانیکه موسی طور سینادن قایتدی اوز قومنه غضبناک و تاسف لو حالتده دیدی پیس خلیفه اولدگر بگا» الله عبادت اتمک عوضنه گوساله یه عبادت ایتدگر «آیا تلسدگر اللهگرمز امرینه» و موسی نگ گلمگنه منتظر اولما دگر که وعده اولونان توراتی کتوریدی که اللهک امر و نهینى بیلیدگر و شدت غضبدن «لوحلى آتدی» بعضیسی سندی «و فرداشی هر ونگ باشندن یا توکندن دوتوب اوز طرفنه چکوردی» بوسببه که قوم گوساله پرست اولانده نیه قومگ ایچندن

اعجلتم امر ربكم والقي الألواح واخذ برأس أخيه يجره إليه قال ابن أم أن القوم استضعفوني
وكادوا يقتلونني فلا تشمت بي الأعداء ولا تجعلني مع القوم الظالمين (۱۵۱) قال رب اغفر لي ولأخي
وأدخلنا في رحمتك وأنت أرحم الراحمين (۱۵۲) إن الذين آخذوا العجل سينالهم غضب
من ربهم وذلة في الحياة الدنيا وكذلك نجزي الْمُعْتَرِينَ (۱۳۵) وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا بِرَبِّكَ مِنْ بَعْدِ الْغَفْرِ رَحِيمٌ (۱۵۴) وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضِبَ أَخَذَ
الْأَلْوَحَ وَفِي نُحُوتِهَا هَدًى وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَهْتَدُونَ (۱۵۵) وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ
رَجُلًا مِمَّنْ نَبَأْنَا لَمَّا آخَذْتَهُمُ الرِّجْصَةَ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَبَائِي أَتَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ

چخما دیکه اللهک عذابى اونلاره شامل ونازل اولیدی «هرون دیدی ای آنام اوغلی»
بوسوز طلب ترحمه جوخ یاخون سوزدر «بدرستیکه قوم منی ضعیف ایتدیلر»
موعظه ایله اونلاری ساکت ایده ییلمدیم «یاخون ایدیکه منی اولدوریدیلر» من
اونلارک عملنی شدتله انکار اتمک گوره «پس بکا دشمنلری شمات ایتدیرمه ومنمت
اتم منی ظلم ایدن قوملرایله (۱۵۱) موسی دیدی ای منم اللهم باغشلامنی ومنم قرداشمی
ویزی داخل ایت اوزرختکا وسن سن رحم ایدنلرک رحم ایدن راقی» (۱۵۲) اونلارا
دییلدیکه «اوکسلرکه اخذایتدیلر گوسالهنی» واکا عبادت ایتدیلر «تیزلیک ایله اونلارا
الله طرفندن غضب یتشر» بربرنی اولدوروب دوگره توبه لری قبول اولار وذلک
یتشر اونلارا دنیاده» یاملک لرنندن چخارلار یاجزیه ویرلر «وها ییله بز جزا ومزد
ویرورک الله بهتان دینلره» اونلار گوسالیه دیدیلر (هذا الهکم واله موسی)
(۱۵۳) «واوکسلرکه گناه عمللرایتدیلر وصوگره توبه ایتدیلر کناه عمله کتورندن صوگره
وایمانده ثابت اولدیلر بدرستیکه سنک اللهک توبه دن صوگره هرآینه باغشلیان ورحم ایدندر
(۱۵۴) زمانیکه موسی ننگ غضبی ساکت اولدی» یره آندیقی «لوحلری آلدی واونگ
نسخه سنده هدايت ورحمت واردر اوکسلرکه اللهمن قورخارلار» مصصیت اتمگدن
(۱۵۵) «اختیار ایتدی موسی اوز قومندن یتمش کیشی بزیم میقاتمه» تفصیل احوال
همین سوره ننگ ۱۴۰ مجی آیه سنده شرح اولوندی «زمانیکه اونلاری ایلدیرم دوتدی
موسى دیدی یاربى اگر سسن ایسته سیدوگ اونلاری ومنی قباقدہ اولدورردیگ
آیا سن هلاک ایدرسن بزى او عمل سینه که بزیم سفیه لریمز ایدوب» اللهک آشکارا
گورونمهنی ایسته مکده «دگلدلر بوایشلر مگر سنک امتحانگ» اوزمانکه سسکی
بونلارا ایشندیردون طمعه دوشدیلرکه سنی گورسونلر «ضالته سالارسن وامتحان

مَنَازِلِهِ الْاَفْتِنَكَ تَقُلْ بِهَآءِ مِنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مِنْ تَشَاءُ اَنْتَ وَلِيْنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِيْنَ (۱۵۶) وَاسْكُتْ لَنَا فِيْ هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ اَنَّا هُنَا اِلَيْكَ قَالِ عَذَابِيْ اَصِيبُ بِهَ مِنْ اَشَاءُ وَرَحْمَتِيْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكُنْ بِهَا لِلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ وَيُوْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُوْنَ (۱۵۷) الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِيْ يَجِدُوْنَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْاِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ اَصْرَهُمْ وَالْاَعْلَالُ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَزَّرُوْا وَنَصَرُوْهُ وَاتَّبَعُوا

ايله هر كسيكه ايسترسن (جاهل وبيمعرفتلى) وهدايت ايدرسن او كسيكه ايسترسن (عالم واهل معرفتى) سن سن بزيم آقامز وصاحب اختيارمز پس باغشلا بزى ورحم ايت بزه وسن باغشليا نلارگ يخشى سى ايسن ۱۵۶) ياز بزه بودينده گوزلليك» معيشتده ياتوفيق طاعتده «وآخرته جنت بدرستيكه بيزرجوع ايتديك سنگ طرفگا الله تعالى يبوردي من عذابى يتوررم او كسه كه اوگا عذاب ويرمك ايسترم ومنم رحمتم وسيع در هر شيه» دلياده مسلمه وكافره مطيعه وعاصيه «پس تيزليك ايله رحمتى واجب ايدرم او كسلره كه قور خارلار» اللهم من شرك ومعصيت اتمزلر «وزكوة ويرلر او كسلره كه اونلار بزيم آيت لريمزه ايمان گتوررلر ۱۵۷) او كسلره كه تابع اولارلر الله طرفندن گوندريلمش» وملائكه واسطه سيله الله طرفندن خبر ويريلمش «پيغمبره كه امى در» هيچكسدن علم تحصيل اتمويدر يا اينكه مكه اهلى در چونكه مكه يه ام القري ديبلر يعنى قريه لرگ آناسى هامو قريه لر اوندن فصل اولوب «ايله پيغمبركه اولى يهودى لر ونصارى لر يازيلمش تا پارلار نعت واسم وصفتيه اوز. يانلارينده اولان توراة وانجيلده». بريهودى حضرتگ خدمته گلوب عرض ايتدى من سنگ نعتكى تورا تده او خودوم محمد بن عبد الله تولدى مكده هجرتى طيبه يه اولاجاق كج خاق وقلبي بركه فحش ويرن ونامربوط سوز دانشان دگلدن ومن شهادت ويرورم اللهم وحدانيتنه وسنگ نبوتگا «اوپيغمبر امر ايدر خلفى يخشى ايشلره ونمى ايسر اونلارى قبيح عمللردن وحلال ايدر خلقه پاك شيئلى وحرام ايسر اونلارا خبيث شيئلى ويونكول ايدر اونلاردن چتين تكليفلى (نجه كه بقره سوره سنگ آخرينده ذكر اولدى) وگوتورر او زنجيرلى كه واريدى اونلارگ اوستنده» كناية در آغير تكليف لردن «پس او كسلره اوگا ايمان گتورديلر، دشمنلرينى اوندن منع ايتديلر، اوگا گومك ايتديلر وتابع اولديلار او قرآنه كه اوگا نازل اولوب يواشخاص اونلاردرلر رستكارلر.

۱۵۸) ديگن ياييغمبر من اللهم گوندريلمش ام سزگ هامزره او اللهم كه اونگ

التَّوْرَةَ الَّتِي أَنْزَلْنَا مَعَهُ أَوْ لَشَيْءٍ هُمْ الْمَفْلُحُونَ (۱۵۸) قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مَلَكُوتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيُّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يُوْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبَعُوا مَا كَلَّمَكُمْ تَهْتَدُونَ (۱۵۹) وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ (۱۶۰) وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى إِذَا اسْتَسْقَيْهِ قَوْمَهُ أَنْ ضَرْبُ بَعْضِكَ الْحَجَرِ فَإَنْجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْعَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلَوى كُلَّوَا مِنْ طَبِيبَاتٍ مَارَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُوا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (۱۶۱) وَأَذِقِلْ لَهُمْ سَكُونًا هَذِهِ الْقَرْيَةُ وَكَلَّوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ

ایچوندر گوگلرگ ویرگ پادشاهلغی، یوخدر حق معبود مگراو، اولدور و دیریلدرس ایمان گتوروگ اللہ و اونگ رسولنه که خبرگتورن و مکه لودر ایله پیغمبر که ایمان گتورر اللہ و اونگ کتابلارنه و سیزده اوکا تابع اولوگ شاید که سیزهدایت تاپاسگز دوغری یوله (۱۵۹) موسی نگ قومندن برپاره طائفه واردر که هدایت تاپارلارحقه وحقله عدالت ایدرلر حکم وقتنده عبارتندر موسی به ایمان گتورناردن (۱۶۰) «وقسمت ایتدیک بنی اسرائیلی اون ایکی سبطه هو بریسی برامتدر» یعقوبگ اون ایکی اولادنگ هر بریسی بر طائفه و بر قبيله اولماق حسابيله «ووحی ایتدیک موسی به زمانیکه سواسته دی اونگ قومی» مصردن چیخانندن صوگره مصرایله شام آراسنده واقع اولان صحرا ده بولی وحی ایتدیک که «اور عصائی داشه» زمانیکه موسی عصاسنی داشه اوردی «پس اوداشدن اون ایکی سوراخ یاریلدی و اون ایکی چشمه جاری اولدی هر سبط اوز لرینگ سواچمک یرلرینی بلدیلر» موسی اونلاره نشان ویرمک ایله «و کولگه لیک ایتدیک اونلاره بولودی و نازل ایتدیک اونلاره» دن وسلوی (تفسیری سورة بقره ده ۵۷ آیه ده ذکر اولدی) و دیدیک اونلاره ییوگ اوحلال و پاکیزه طعاملردن که اللہ تعالی سیزه روزی ایدوب و بزه ظلم ایتمدیلر و اما وارایدیلر که اوز نفسلرینه ظلم ایدریدیلر «بو قدر نعمت مقابلنده کفران نعمت ایدوب بودنیاده نه نوع عذابله گرفتار و آخرتده مستحق جهنم اولدیلار (۱۶۱) - (۱۶۲) مجی آیهلر ۲ مجی سورة نگ ۵۸-۵۹ مجی آیه سنده ترجمه اولوندی (۱۶۳) «سؤال ایت یهودیلردن او قریه نگ خبرندن که دریالگ یاخلاقنده ایدیلر اوز مانکه تجاوز ایتدیلر شنبه گونده» اللہ مقرر ایتدیگی حددن که ییورمشدی شنبه گونی صید ایتیمیوگ «اوز ملئیکه گلوردی اونلاره و اونلارگ بالیق لاری شنبه گونی سوپگ اوز یله و اوگونکه بالیق لار گلمیوردیلر هایلله بز امتحان ایده روک اونلاری

سَجْدًا تَنْفِرُ لَكُمْ خُطْبَاكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (١٦٢) فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ لَمَّا كَانُوا يَظْلُمُونَ (١٦٣) وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذِ اتَّبَعْتَهُمْ حِينَ نَأْتُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا يَسْتَوُونَ لَا آتِيهِمْ كَذَلِكَ بَلْوَهُمْ لَمَّا كَانُوا يَفْسُقُونَ (١٦٤) وَإِذْ قَالَتْ أُمَةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعْطُونَ قَوْمًا اللَّهُ مَالَهُمْ أَوْ مَعْدِبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذَرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (١٦٥) فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعِزِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَمَّا كَانُوا يَفْسُقُونَ (١٦٦) فَلَمَّا عَتَا عَنْ

اوشیشی ایله که اولار فاسق اولار دیلر « اطاعت ائمه مکیله و طائفه ساکن ایدیلر دریا کنارینده الله نهی ایتمشدی که شنبه گونی بالق دوتمه سونلر اما اولار بیوک حوضلر ترتیب ایدوب او حوضلری متصل ایتدیلر دریایه نهرلر واسطه سیله بالق لر شنبه گونی دریادن چیخوب نهرلر ایله گلوردیلر حوضلره دولوردیلر او جماعت بو حیله ایله شنبه گونی صید ایتمروک دیوب دریایه متصل اولان نهرلری دوتوردیلر و مانع اولوردیلر بالقلر دریایه داخل اولمقه ایله که یکشنبه گونی اولوردی بالقلاری صید ایدوردیلر و او جماعت هشتادمین نفر دن آرتیق ایدیلر یتمش مین نفر بو نوع عمله مر تکب اولوردیلر صید ایتمینلر اونلاره نصیحت ایدردیلر که الله گ امرندن تجاوز ایدناره عذاب نازل اولار ایتمیوگ بو نوع عملی (١٦٣) « زمانیکه اونلاردن بر جماعت دیدی فیه موعظه ایدیر سکر بر قومه که الله اونلاری هلاک ایده جکر یا اینکه اونلاره عذاب ایده جکر شدتلو عذاب ایله دیدیلر بزیم موعظه ایتمه گیمز محض الله عذر گتورمکدن او تریدر » که نهی از منکر ایتمکه تقریط ایتمدوک و همیشه بز ماموروک امر بمعروف و نهی از منکر ایتمکه « امیدوار که اونلار قور خالار » عذاب نازل اولان زمانه دیک توبه ایده ار (١٦٥) « زمانیکه یادلر نیدن چخارتدیلار اوسوزلری و موعظه لر ی که ذکر اولمشدی و واعظ و ناصحلر دیمش دیلر نجات و یردیک او کسلره که نهی ایدردی اونلاری پیس عمللره مر تکب اولماق دن و اخذ ایتدیک او کسلری که قس لرینه ظلم ایتدیلر شدتلو عذایله اونلار گ فسقی جهننه (١٦٦) پس زمانیکه طغیان ایتدیلر و حد دن زیاده عمله گتوردیلر اوشیلری که اوندن نهی اولمشدی لر اونلارا دیدیک میمون اولوگ رحمتدن اوزاق اولان حالده » پس اون مین نفر آدم لر گوردیلر که اونلار گ نصیحتنی قبول ایتمور لر او قریه دن چیخوب باشقه قریه یه گیتدیلر دیدیلر قور خوروک الله گ عذابی نازل اولا و بز لریده اونلار ایله بریده احاطه ایده اونلار چیخان کیمی الله تعالی او قریه نگ اهانی میمون ایدوب اوچ گوندن صوگره هاموسی هلاک اولدیلر بعضی کتا بلردن معلوم اولور

نصف

مَانِهِ وَاعْتَه قَلْبَاهُمْ كُونُوا قَرْدَةً خَاسِئِينَ (۱۶۷) وَادْأَذَنْ رَبِّكَ لِيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۶۸) وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَامَهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ مَنْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (۱۶۹) فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالِدَارِ الْأُخْرَى خَيْرٌ مِنَ الدَّارِ الَّتِي هُمْ فِيهَا يَتَّقُونَ فَلَا تَعْلَمُونَ (۱۷۰) وَالَّذِينَ يَمَسُكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ

که بوطائفه ثمود قومدن (ایله) اهلندن ایدیلر (۱۶۸) «اوز مانیکه اعلام ایتدی سنک اللهک هرآینه البته من مبعوث ایدهرم یهود طائفه سنه قیمت گونه دیک اوکسی که تکلیف ایدر اونلاره عذابک پیسنی» اؤلدرمک وجزیه آلماق کیمی نجهته الله تعالی گوندردی سلیمان ۴دن صوگره بخت نصری اونلارک مملکتنی خراب و عورت اوشاقلارینی اسیر و اوزلرینی قتل و یرده قائمشلارنه جزیه قرار ایتدی اشرف مخلوقاتک زمانه دیک مجوسلر آلوردیلر حضرتک بختندن صوگره حضرت مدینه ده آوردی و قیامتیه دیک اونلاره ذلت یوزویرر «بدرستیکه سنک اللهک هرآینه تیز عذاب ایدندر دنیاده و بدرستیکه هرآینه باغشلیان و رحم ایدندر» توبه ایدنلره (۱۶۸) «بیز متفرق ایتدیک یهودی لری یوزینده فرقه فرقه» آز مملکت وار که اوندی یهودی اولمیه «اونلارک بعضی سی صالحارد» الله ایمان گنوروب «وبعضی سی بوندن اشاقدر صلاحیتلری اولماقده» عبارتدر ایمان گنور میسنلردن «بیز امتحان ایتدیک اونلاری نعمت لرو محنت لرایله شاید که اونلار قایدالار» الله طرفنه (۱۶۹) «پس خلیفه اولدی اونلاردن صوگره گنلر و وارث اولدیلار تورات کتابنه آلارلار بودنیانک مالتی» رشوت عنوانیله توراتک مضموننی خلقک خواهشنه مطابق تحریف و ترجمه ایتمکدن اوتری «ودیرلر که تیزلیک ایله بز باغشلا ناروک و اگر اونلاره ویریلن پولک بر مثلی ده اونلاره ویریه اونیده آلارلار» ورد ایتملر «آیا اونلاردن توریقه ده عهد آلمادیکه دیمیهلر الله مگر حق» سوزی و اللهی تکذیب ایتمیهلر «وتوراته اولان احکامی درس اوخودیلر» اما مضموننه عمل ایتمیدیلر «و آخرت ایوی یخشی در اوکسلره که قورخارلار» حرامه مرتکب اولماقدن «آیا عاقل اولمورلر» و فکر ایتمورلر توراته یازیلان احکامک شدته (۱۷۰) «واوکسلر که چنک اورارلار قرآنه یا توراته واقامه ایدرلر نمازی بدرستیکه بز ضایع ایتمورک اصلاح ایدنلرک اجرینی (۱۷۱) زمانیکه بز قویاردیق طور داغنی و گوتوردوک

أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ (١٧١) وَإِذْ نَفَخْنَا فِي جِبِلِّ فَوْقِهِمْ كَانَهُ ظَهْرُ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ وَأَقْبَعَ بَيْنَهُمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَإِذْ كُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (١٧٢) وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ (١٧٣) أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ (١٧٤) وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (١٧٥) وَأَتْلَوْهُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا فَأَتَاهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ (١٧٦) وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَىٰ

اونلارگ باشلارینگ اوستنه گویا که سایه باندرو یقین ایتدیر که اونلارگ اوستنه دوشه جکدر و اونلاره دیدیلکه آلوک او حکمیکه سیزه ویریلوبدر قوت بدن و قلب ایله و یادگزیه سالوک و یادگزیدن چخارتمیوگ او امر ونهیی که اونده در شایدکه سیز الهدن قورخاسکز» بواحوالات سورة بقره ده ذکر اولوندی (١٧٢) «یادگا گتور اوزمانی که اخذ ایتدی سنگ اللهگ آدم اولادنگ آرخالاردن اونلارگ اولادینی» بعضی آیهنی بیله تفسیر ایدوبلر که آدمگ صلبندن گلن اولادی که قیامت گونه دیک نسلابدنسل گله جکدر ذره صورتنده آدمگ بلندن چخاردوب یرله گوگگ آراسنی دوتدی «واونلاری شاهد دوتدی اوز نفسلرینه واونلارا بیوردیکه آیامن سزگ اللهگ دگلم دیدیلر بلی سن بزیم اللهم سن یز شاهد اولدوق» سفگ وحدانیتکا اول او کسیکه جواب ویردی حضرت خاتم الانبیا واوندن سوگره اونگ خلیفه وجانشین لری ایدی الله تعالی بیورور بواقرار آلمقدن غرض بودر که ایستمدوگ بونیکه «قیامت گوننده سیز دیه سگز که بیز بوندن غافل ایدوگ» وملفت اولماشدوگ (١٧٣) «یا اینکه دیه سگز بودر بوندن غیری دگلدر شریک قرار ویردیلر بزیم آتالریمز بوندن سابق بزده واریدوگ اونلارگ اولادی» آتالریمز تقلید وتبعیت ایتدیک پروردکارا «آیابزی هلاک ایدرسن او عمل ایله که اولی گمراه اولان کسلر ایدوبلرهایله بز تفصیل ویردیک احکامه شاید که اونلار رجوع ایده لر» تقلیددن (١٧٤) بوآیه شریفه نازل اولوبدر بلعم بن باعور انگ حقنده که بنی اسرائیل علمالردن ایدی «اوخی اونلارا اوکسگ خبرینی که اوکا ویرمشدیک اوز آیتیزی» جوخ بیوک عالم وزاهد کیشی ایدی هر نه دعا ایتسیدی الله قبول ایدردی زمانیکه «آیت لردن آیریلدی سوگره شیطان اولی اوزینه تابع ایلدی» بربریه یولداش اولدیلر «پس بلعم گمراه لردن اولدی» بلعم فرعونه مایل اولوب زمانیکه فرعون موسی نی درک ایتمک قصدیه مصردن چیخدی بلعمه دیدی که دعا ایله الله موسی نی واصحابی حبس ایتسون بلعم اولاغنه مینوب ایستدی گیتسون اولاغ گیتمدی بلعم قدر اولاغی دوگدی گیتمیوب

الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمَلَ عَلَيْهِ يَلْهَثَ أَوْ تَتْرَكهُ يَلْهَثَ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِنَا فَاقْصُصْ الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ (۱۷۶) سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِنَا وَانْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلَمُونَ (۱۷۷) مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَا وَلِيَّكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (۱۷۸) وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ (۱۷۹) وَلِلَّهِ

الملك امریله دیله گلوب دیدی وای اولسون سنه لیهمنی دوگورسن آیا ایستیورسن من سنله گلوب بددعا ایدم اللهک پیغمبرینه و مؤمن قومه پس الله اسم اعظمی اونگ قلبندن سلخ ایتدی وبروایتته گوره موسی ۳ مصردن چیخوب شامه گیدوب بنی کمانده جباری طائفه لری ایله دعوا ایدن وقتده عمله گلدی. (۱۷۵) «اگر بزیاسته سیدوک اونی اوجا ایدردوک» نیکوکارلر منزله سنه «اما او میل ایتدی آشاقه یره و تابع اولدی اوز خواهشنه» دنیادن اوتری «پس اونگ مثالی ایتگ مثیلدر اگر اوکا حمله ایدهن دیلنی چخاردار شدتلونفس چکمک ایله هورر یا اینکه اولی ترک ایدوب حمله ایتیمه سن گته دیلنی چیخاردار» یعنی اوکا نصیحت ایدهن یا ایتیمه سن حالت ضالته در «بو اوکسک مثیلدر که تکذیب ایتدیلر بزم آیت لری مزه پس نقلات بوقصه لری شایده که اونلار فکر ایدهلر» و ایشلرینگ عاقبتندن قورخوب گیچمش شخصلر کیمی اولمیلار (۱۷۶) «پس اولدی مثل جهتنه او قومه که تکذیب ایتدیلر بزم آیت لری مزه» و اونلار ایته تشبیه اولدیلر «و وار ایدیلر اوز نفس لری نه ظلم ایدردیلر (۱۷۷) هر کسیکه الله هدایت ایدر پس او آدم هدایت تاپمش در و هرکس که ضالته دوشمش اولا پس اونلار در زیانکارلر» هدایت تاپمش مفرد و زیانکار جمع اولماقک سببی اودر که هدایت تاپمشلار قدر چوخ اولسا برلقر حکمنده در طریقت لری متحد اولماق گوره اما ضالته دوشنلرک طریقت لری مختلف در (۱۷۸) «هر آینه بتحقیق خلق ایتدیک جهنم ایچون انس و جندن چوخ طائفه اونلارک قلبلری وار که اونیله آتلامازلار و اونلارک گوزلری وار اونیله گورمزلر و اونلارک قولاقلاری وار اونیله ایشتمزلر» گویا اونلارک هر بریسنک قباقنده پرده وار که مانع اولار اونلارک حق گورمک و ایشتمک و آتلاماقلارنه «اونلار دورت ایاقلو حیوانلار کیمی در» فکرلری محض معیشت دلیادر «بلکه اونلار حیواندن گمراه درلر» حیوانلار خیرایله شری، یرتیجی حیوانله غیر سنی تانیورلر اما بونلار خیرلریله شلرینی بلمورلر دوست لری ایله دشمن لری آراسنده فرق قویمورلار «اونلار دیلر غافلر (۱۸۹) الله مختصدر گوزل آدلار و نلرایله اللهی چاغروک و ترک

الْأَسْمَاءَ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يَلْحَدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
 (۱۸۰) وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ (۱۸۱) وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ (۱۸۲) وَأَمْلَىٰ لَهُمْ أَنْ كَيْدِي مَتَّبِعِينَ (۱۸۳) أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ
 جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مِّمَّنْ (۱۸۴) أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ
 شَيْءٍ وَإِنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ (۱۸۵) مَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَا
 هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (۱۸۶) يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مَرْسِيهَا قُلْ إِنَّا لَعَالِمُهَا

ایدوگ اوکسری که عدول ایدر لر اللهگ اسمرلنده» او آدلار ایله آدلاندیرار لر اوز
 اللریله درست ایتدی کیری بتلری «تیزلیک ایله اونلاره جزا ویریلش اولار اوز
 عمل لری ایله» عمل لرگ جزاسی اوز لرینه یتشر (۱۸۰) «واوسلردن که بزخلق ایتدیک
 بر طائفه ده واردر که هدایت تاپار لار حقه وحقله عدالت ایدر لر» حکمه بو آیه نگ مثلی
 ۱۵۹ مجی آیه ده کیچدی (۱۸۱) «واوکس لر که تکذیب ایتدیلر بزم آیه لریمزه اونلار گ
 حقنده استدر اج ایده روک اویردن که اونلار بلمز لر» استدر اج اودر که الله تعالی یواش
 یواش بر شخصه ترقی ویرر مال و دولت و اولاد و سائر خوش بخت لیک کیمی و
 او بنده شکر عوضه کفران نعمت ایتک جهننه مستحق عذاب اولار. حدیثه وارد
 اولوب الله بر بنده نگ خیرینی ایسته سه گناه ایدن کیمی اوگا بلا ویرر که پشیمان
 اولسون و معصیت دن توبه ایتسون اما بر بنده نگ پیسنی ایستین و قتده متصل اوگا
 نعمت ویرر که توبه یادینه دوشمسون (۱۸۲) «ومهل ویرروک اونلاره بدرستیکه»
 اونلار گ گناه لری مقابلنده «منم ذلیل ایتمگ محکم در» هیچ شیئی له رفع اولونماز.
 (۱۸۳) آیا فکر انمیور لر که اونلار گ یولدا شنده یعنی پیغمبر ۴۰۰۰ جنون لیک آثاری یوخدر
 اودکلدر مگر اشکارا قورخودن» اللهگ عذابندن و جهنم دن (۱۸۴) «آیا باخمور لر
 نظر اعتبار ایله گوکلرگ ویرگ عالم لرینه والله تعالی خلق ایتدیگی شیئله» که قدر
 بونلرده مخلوقات وار «آیا باخمور لار بوگا که شاید بواش اولاکه اونلار گ اجلی
 یاخون اولوب» اولمک زمان لری یتشوب نه سببه ایشلر نگ تدارکنده اولمور لر اوصورتده
 که بو قرآنه اینانمیور لر «پس هالسی سوزه ایناناجاقلار» البته قرآنه ایمان کتورمین
 هیچ سوزه اینانماز (۱۸۴) هر کسی که الله ضلالت سه سال و اوز باشنه بوراخا پس اونگ ایچون
 هدایت ایدن یوخدر والله ترک ایدر اونلاری که اوز طغیان لرینده سرکردان اولار لار
 (۱۸۶) سؤال ایدر لر سندن ساعت قیامت دن نوقت اولاجا قدر اونگ یتشمکی دیکلن
 یایغمبر بودر و بولدن غیری دکلدر که قیامت ی بلمک الله یالنده در» اوندن خبردار

عَنْدَرَبِي لَا يَجِبُهَا لَوْ قَتَلَهَا الْاَهْوَقَلْتُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ لَا تَأْتِيَكُمْ الْاِبْتِنَةُ يَسْئَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ اِنَّمَا عَلَّمَهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۱۸۷) قُلْ لَا اَمْلِكُ لِنَفْسِي نَقْعًا وَلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ اعْلَمُ الْغَيْبَ لَا سْتَكْثُرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ

اتمیویدر تہم ملک مقربى ونہ بنى مرسلی «اونگ و قتنی ظاہر اتمز مکر اللہ» اونگ کز لین لیکی قالا جقدر واقع اولان زمانہ دیک «آغر اولدی» قیامتگ قورخوسى گوکلرده ویرده» اولارگ اهلارینہ «گلمز سیزہ مکر غفلتله» تاجر تجارتندہ زارع زراعتندہ ہر شغل صاحبی اوز شغلندہ مشغول اولان وقتدہ بردن ظاہر اولار «سندن سؤال ایدر لر گویا گہ سن اولدن خبر دار سن دیکلن قیامتگ علمی اللہ یاتندہ در اما خلقگ چوخی بلمز لر کہ اونگ علمی اللہ مختص دز». قریش نجہ نفری نجران یہودی لرگ علماسی یاتندہ گوندردیلر کہ نجہ چتین مسئلہ لر اوگرہ نوب پیغمبردن خبر آلالار بنی نجرانگ علماسی دیدیلر کہ قیامت گونئی اوندن خبر آلوگ اگر دیدی کہ بلرم بیلوگ اللہک پیغمبری در والا کاذبدر پس بوآیہ نازل اولدی

(بیان) عالم اسلامیتگ ضدنہ چالیشان خارجی عالم لری اصلا و باطندہ نہ ایسہ اوزینی اسلام عالمی قیافہ سندہ نشان ویرلردن بعضی سی اولرہ تبعیۃ حضرت رسول اکرم ص ہ تبلیغ رسالتدن باشقہ منصب ویرمکہ بخل ایدوب ہمین آیہ شریفہ و مجی سورہ نک (انعام) ۴۹ مجی و ۱۱ مجی سورہ نک (ہود) ۳۳ مجی آیہ لری (قل لا اقول لکم عندی خزائن اللہ ولا اعلم الغیب) و ۱۶ مجی سورہ نک (نحل) ۷۷ مجی آیہ سی (لہ غیب السموات والارض) و ۲۷ مجی سورہ نک (نمل) ۶۵ مجی آیہ (قل لا یعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ) ایلہ کہ ظاہر آیہ شریفہ دلالت ایدیر علم غیب خداوند عالمہ منحصر اولمقہ استدلال ایدوب لر کہ پیغمبر مرصگ غیب دن خبر ویرمکہ قدرت و قوتی یوخدر بو قول صاحب لرنگ برگوزی ذکر اولان آیہ لری گوروب مقصود لرینی بیان ایدوب لر سہدہ اوبریسی کوزی ۷۲ مجی سورہ نک (جن) ۲۶ مجی آیہ سی (فلا یظہر علی غیبہ احدا الا من ارتضی من رسول) نی گورمگدن کوردرد آیہ شریفہ نک ظاہر معنی سی بودر کہ اللہ تعالیٰ ظاہر اتمز غیبینی براحدہ مگر اوکسہ کہ برگزیدہ ایدیدر اوز پیغمبر لرندن بو آیہ لرگ آراسندہ اولان ظاہری منافاتی و انبیای عظام گ علم غیبسن مستقلا خبردار اولماق واللہ تعالیٰ طرفندن یتشن فیض واسطہ سیلہ کچن و گلہ جک غیب لری کامل و جملہ بیلمک بارہ سندہ اولان دلیل لریمزی همان سورہ نک ۲۶-۲۷ مجی آیہ لریندہ بیان اتمگہ اللہن توفیق ایستیورم واللہ الموفق (۸۷) دیکلن من مالک اولمارام اوز نفسہ نفع چکمگی ونہ ضرر دفع اتمگی مگر

لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (۱۸۸) هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّيْهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَتَتْهُ دَعَا اللَّهَ رَبَّهَا لَنْ أَنكِحَهَا خَالِئًا تُكَوِّنُ مِنَ الشَّامِرِينَ (۱۸۹) فَلَمَّا أَتِيَهُمَا صَالِحًا جَعَلَهُ شَرِكًا فِيمَا أَتِيَهُمَا فَقَالَ اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (۱۹۰) أَشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يَخْلُقُونَ (۱۹۱) وَلَا يَسْتَطِعُونَ لَهُمْ نَصْرٌ أَوْ لَا تَقْصَمُ يَنْصُرُونَ (۱۹۲) وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ (۱۹۳) إِنْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادًا أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا السَّكْمَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۱۹۴) اللَّهُمَّ ارْجُلِ

اوزادیکه الله ایستیه «بکاوحی والهام اتمک ایله بیلدیره» و اگر من غیبی ییلن اولسیدیم هرآینه چوخ ایدردیم خیر ایشلردن و بکاپسلیک یتشمزدی «فقر و ناخوشلیک کیمی» دگلم من مگر قورخودن و بشارت و یرن اوقومه که ایمان گتورر لر (۱۸۸) الله ایله اللهدر که خلق ایتدی سزی بر نفسدن (آدمدن) و خلق ایتدی اولدن «یا اونگ اوز جئسدن یا آدم خلق اولدیقی توپراگ یزده قالاتدن «اونگ جفتنی (حقانی) تائینکه ساکن اولا اونگ طرفنه واونیه مانوس اولا پس زمانیکه مقاربت ایتدی آدم حق ایله حق اویوک گو توردی یونکل یوک» کنایه در بطنتده اولاد اولماقدن صوگره برمدت بوقرارله کچدی نچه وقت حمل اولنگ بطنتده قالدی «پس زمانیکه او حمل آغیر اولدی» اوشاگک بطنتده بیوک اولماقیله «دعا ایتدیلر الله که اگر بزه صالح اولاد و یرسن هرآینه بز اوللوق شکر ایدنلردن (۱۸۹) پس زمانیکه الله تعالی اونلارا صالح یعنی آفت و ناقص اعضا اولماقدن سلامت اولاد و یردی الله شریک لر قرار و یردیلر اولادده که الله اونلارا و یرمشدی پس اوجادر الله اوزاددن که شریک قرار و یرملر الله» حوا هر بطنتده ایکی اوشاق وضع حمل ایدردی بری اوغلان بری قیز (جعله شرکاء) ایکی نفر الله شریک قرار و یردیلر سوزی آدم و حوادم عبارت دگلدر معاذ الله پیغمبر هرگز مشرک اولماز بلکه ضمیر او ایکی نفر مولوده قایدور اوللار و اونلاردن صوگره اولدلری بدون تعیین مشرک اولدیلار (۱۹۰) «آیا الله شریک ایدیلر اوبتلری که قدرت لری یوخدر بر شیئی خلق اتمگه و اونلار خلق اولوبلر» اوزلری مخلوق اولدیقلاری حالده نجه الله اولا بلر لر (۱۹۱) «بتلرگ قدرت لری اولماز که اوز عبادت ایدنلرینه کومک لیک ایدلر و اوزلرینه ده کومک اینه بلملر (۱۹۲) اگر سیز چاغراسکز مشرک لری هدایت و اسلامه» یا اینکه سن چاغراسان بتلری که اونلاره عبادت ایدنلری هدایت ایدلر «سیزه تابع اولمازلار سیزه برابر در یا اونلاری دعوت ایدلر یا اینکه ساکت اولاسکز» بواکی صورتگ هرایکسند اوللاردن اسلامه گلمک امید یوخدر (۱۹۳) «اوکسلر که عبادت ایدر لر

يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَكُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَكُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَكُمْ أُذُنٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَدْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تَنْظُرُوا (۱۹۵) إِنْ وَلِيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَقُولُ الصَّالِحِينَ (۱۹۶) وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَنْبِعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا انْقِصَبُ يَنْصُرُونَ (۱۹۷) وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (۱۹۸) خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ (۱۹۹) وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نِزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۲۰۰) إِنْ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ (۲۰۱) وَإِخْوَانُهُمْ

اللهدين غيری سنه اوبت لر سیزگ کیمی بنده لر در «اختیاری اوزگه لرنگ اللربنده در «پس چاغروگ اولاری سیزه جواب ویرسونلر» وایشلرگز کومک لیک ایتسونلر «اگر سیز دوغری دیورسگز» که آنلار الله در (۱۹۴) «آیا اولارگ آیاقلاری وار که اونيله یول گیده لر یا اینکه اولارگ اللری وار که اونيله اورارلر یا اینکه اولارگ گوزلری وار که اونيله گورلر یا اینکه اولارگ قولاقلاری وار که اونيله ایشیده لر دیکلن یا محمدص چاغروگ شریک لرگز» واولاردن کومک لیک ایستیوگ «صوگره بکا حیللر ایدوگ» یعنی حالا گوروگ سیزگ خیال ایتدگنلر الله لاردن سیزه کومک لیک گله ییلر صوگره بکا مقابله ایدوگ وحیللر فکرینده اولوگ «پس بکا مهلت ویرمیوگ (۱۶۵) بدرستی که منم کومکیم الله در ایله الله که قرآنی نازل ایتدی والله کومک ایدر صالح کسلره (۱۹۶) واکس لری که چاغورسگز الله لردن سوا اولارلر قادر اولابلزلر سیزه کومک لیک اتمگه واولار اوزلرینده کومک لیک ایده بلزلر (۱۶۷) واکس لرن چاغراسان اولاری هدایت تاپمه ایشتمزلر وگورسن اولاری باخارلار سگا او حالدکه اولار گورمزلر» یعنی سنگ تکلیفک مقابلنده اولار جانسیز صورت کیمی سگا باخارلار جواب لاری اولمامقه گوره سوز تاپمازلار دیمگه (۱۹۸) «عادت ایت عفو اتمگی» انتقام فکرینده اولما همیشه یخشی لقه «وگوزل اخلاقه امرایت واعراض ایله جاهل لردن» اولارگ عملی مقابلنده اولار سبکده رفتار اتمه مدارا ایت (۱۹۹) «واگر سگا شیطال دن وسوسه یتشه پس الله پناه آبار بدرستی که الله تعالی ایشیدندر» سنگ دعا اتمگی «ویلندر» سنگ صلاحی (۲۰۰) «واکسلر که الله لردن قورخدی لر زمانیکه اولارا شیطان دن وسوسه وخیالات یتشه یادلرینه گتورلر» الله امر ونهی نی ویلرلر که اوخیالات شیطان دن در «پس اوزمان اولار اهل بصرت اولارلر» ویلرلر وقانارلار خطانی صواب دن (۲۰۱) اما شیطانلارگ فردا شلاری «عبارتدر الله لردن قورخیا نلاردن» اولاری چکرلر هلاکته صوگره اولار قصور اتمزلر «وال چکمزلر اولاری همیشه لیک ضالانده ساخلامقدن

يَمْدُونَهُمْ فِي الْغَيْبِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ (٢٠٢) وَإِذْ أَلَمَ تَائِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلْنَا إِنَّمَا اتَّبَعْنَا مَا يَوْحَىٰ
إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرَ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (٢٠٣) وَإِذْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ فَاسْتَمِعُوا
لَهُ وَأَنْصَتُوا لِلْكَتْمِ لِرَحْمَتِهِ (٢٠٤) وَإِذْ كَرَّرْنَا فِي نَفْسِكَ نَضْرَعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ
بِالْقُدُورِ وَالْأَحْصَاءِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ (٢٠٥) إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيَسْجُدُونَ لَهُ يَسْجُدُونَ

(٢٠٢) «زمالیکه اونلارا معجزه گلمیه دیدیلر نیه سن بر معجزه اختیار ایتمه دیتگ» یعنی
اگر الله طرفندن سکا آیه نازل اولاونی تکذیب ایدیرلر و اگر آزمدت آیه نازل اولماسا
دیرلر نیه سن اوزون اوزولدن اوتری آیه و معجزه اختیار ایدوب دیمورسن و
گتورمورسن «دیگن من تابع اولدیم اوشینه که بگا وحی اولونار منم اللهمدن» من
اوزمدن آیه اختراع ایده بلمرم «بوقرآن آشکارا دلیلدر سیزگ اللهمدن و هدایت
ورحمتدر اوقومه که ایمان گتورلر (٢٠٣) زمانیکه قرآن اوخوندی پس ایشیدوگ
اونی و ساکت اولوگ شاید که سیز رحم اولوناسیگز». اول اسلامده نماز وقتنده
جماعت دانشوردیلار صوگره بوآیه ایله امر اولوندی که نمازده ساکت اولسونلار
اما علمانگ چوخی هروقت قرآن سسی گلنده ساکت اولماقی واجب ییلورلر
(٢٠٤) «ذکر ایت اللهم اوزیالنده (شاملدر جمیع ذکرلره) تضرع و قورخوایله
و دلیل ایله دانشمافدن عمله گلن جهردن آلچاق قرارله» اولدن اوتری که بنوع ذکر
باعثدر اخلاصه و ترویور یادن خالص اولمقه «صبح وقتی و آخشام وقتی و اولما غافلردن»
الله ذکرینی و عبادتنی عمله گتورمگه یا اینکه اللهم ذکر ایت آلچاقدن عبارتدر
ظهر و عصر نمازندن و ذکر ایت اللهم برکلامی اوجا دانشماق حالندن آلچاق
عبارتدر جهری نمازردن که بنمازلر عمله گلر صبح و آخشام وقتلری (٢٠٥) «بدرستیکه
اوکسلر که سنگ اللهم یالنده در» یعنی الله یالنده شان و مرتبه صاحب لریدر ملائکه و
انبیا و اولیا کیمی «تکبر لیک ایتمزلر اللهم عبادتندن و اوگا تسبیح ایدرلر و آجق
اوگا سجده ایدرلر» سنده اونلار کیمی الله عبادت ایت.

سورة الانفال ۷۶ آیه در مدینه نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حزب

(۱) يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاِنْفَالِ قُلِ الْاِنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاصْلَحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۲) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَّيْت عَلَيْهِمْ آيَاتَهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (۳) الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۴) أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (۵) كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ (۶) يَجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا كُنَّ

(۱) «سؤال ایدر لر سندن انفالک حکمندن» انفال اویردر لر که اولنگ اهلی او یردن آیریلوب گیده لر یا اینکه اوز اختیار لری ایله ویره لر و هکذا قامشاق یرلر، داغلار، چوللر و اویرلر ده اولان معدنلر، پادشاهلار گ اوزلرینه مخصوص شیئر و وارثلری اولمیان اشخاص گ مالی «دیگن انفال الله گ و اولنگ پیغمبر لک در پس قورخون اللهدن» غنیمت باره سنده اختلاف ایتمکدن «واصلاح ویرگ قردا شلار گزگ آراسنده» اگر بو خصوصده بربریه قیل و قال ایده لر «و اطاعت ایدوگ الله و اونگ پیغمبرینه اگر سیز مؤمنلر سکر» بو آیه بدر دعواسنده غنیمت خصوصده نازل اولدی او کیفیت بو دعوانگ آخرنده شرح اولونار انشاء الله (۲) «بودر و بوندن غیر ی دگلدن مؤمنلر اوکسلردر که زمانیکه الله ذکر اولونار اونلار گ یاتنده اونلار گ قلبلری قورخار» الله گ هیبت و عظمتندن «و زمانیکه اونلاره الله گ آیت لری اوخونار اونلار گ ایمانی آرتار والله توکل ایدر لر (۳) اوکسلر که نماز قیلار لر و اونلره ویردیگن روزی لردن الله یولنده صرف ایدر لر (۴) اونلار در حقیقی مؤمنلر اونلار اچون درجه لر وار الله یاتنده و گناهلارینگ باغشلانمقی و گوزل روزی وار» بهشتده (۵) الله تعالی سکا کومک ایدندر بدر دعواسنه گیتمکه «نجه که سنی خارج ایتدی اوزایوندن» که مکده ایدی و سنی مدینه گتوروب غالب و منصور ایتدی «حقله بدرستی که بر طاقه مؤمنلردن هر آینه ناخوش دوتار لر» بدر دعواسنه گیتمگی (۶) «مجادله ایدر لر سنله حقه» سن ایستیر سن جهاده گیده سن اسلامی آشکار ایتمکدن اوتری اونلار ایستلر کاروانی غارت ایتمکه گیتمگی «اوندن صوگره که حق آشکار اولدی گویا که اونلار آباریلورلار اولومه اونلار باخان حالتده» یعنی اونلار جهادی ایستیمورلر اونلاری اکرام ایله آبارورلر نجه که انسانی اولومه آبارارلار و گوز اولدور مک آلتی گورر.

كَأَنَّمَا يَسْقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ (۷) وَاذْيَعِدَّكُمْ اللَّهُ أَحَدَى الطَّائِفَيْنِ أَنَّهُ لَكُمْ وَتُودُونَ
 أَنْ غِيَرُذَاتُ الشُّوْكَهَ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ (۸) لِيَحِقَّ
 الْحَقُّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (۹) اذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجِبْ لَكُمْ أَنِّي مُمِدِّمُكُمْ

هجرتک ۲مجي ٹيلنده ابوجهل جناب پيغمبره کاغذ يازوب اونى قورخوتمشدى
 وحضرت، ابوجهلک واعيان قريشک بدر دعواسنده مقتول اولماق خبرينى ويرمشدى
 بواننده ابوسفياں قرخ نفر اعيان مکة ايله شامدن تجارتدن قايدوب مکة يه گيديرديلر بو
 خبر حضرت يه يتشوب طلحه وسعيد ناملى تحقيق ايچون گوندى اونلر مدينه دن چيخوب
 بر قدر يول گيتمشديلر يولى ايتوروب خبر گنوره بيلمديلر حضرت احمد ابن عاصم
 وعدى بن عمرو گوندروب اونلر بر قدر مسافت قطع ايدندن صوگره ايشتديلر يه ايکى عورت
 بر بريله صحبت ايدير بريسى او بر يسندن بورجنى ايسستيوب او دخى جواب
 ويرديکه صباح قريشک کاروالى گلر اونلاره شيئي ساتوب بورجمى ويرم احمد
 خبر آلدى که کاروان نه وقت گلوردیدی صباح يالوبرى گون احمد يولداشيله مدينه يه
 رجوع وحضرتى خبردار ايتديلر او طرفندن ابوسفياں بدره يتشوب گوردیکه علف
 وآزوقه ساتماق ايچون محدبن عمرو بدر منزلنده دوشوب در اوندن خبر آلدیکه محمدگ
 جاسوسلرندن خبرگ واريانه دیدى هيچکس گورمديم مگر ايکى نفر شتر سوار قويگ اوستنده
 دوشوب ده وه لر ينه سو و يروب قايتديلر ابوسفياں همان يره گيدوب اونلارگ ده وه لر ينگ پشگلنى
 ياروب دیدى آنداولسون الله مدينه ده وه لر ينگ پشگلنى در يقين محمدگ جاسوسلريد
 يقينا محمدصگ قوشونى کمينده در بوسوزى ديوب يولنى دولانديروب شامه مراجعت
 ايندى پس گيروگيدوب قهر منزله يتشوب ضميم بن عمرو ي چاغروب بر فرزندگيدن ده
 واون قزىل اجرت ويردى بوشرطله که آلتى گونلک يولى اوچ گونده مکة يه گيدوب اهل
 مکة لى خبردار ايد که محمدص آغير لشکرايله کاروانى غارت ايتمکه گلور البته چوخ
 آدمه کاروانگ کومکنه گلسونلر پس ابوسفان کاروانى گوتوروب دريا کناريله بش
 گونده جديه واوردن اوچ گونه مکة يه وارد اولديلار او وقت يتشديلر که مکة اهلى
 کاروانگ کومکنه گتمشديلر بو طرفدن جناب پيغمبر رمضان آينگ ۳مجي گونده ام
 مکتومى مدينه ده خليفه قويوب بدره گيتمک تدارکنده اولديلار (۷) «اوزمانکه الله وعده
 ويردى سيزه» ايکى طائفه نگ بريسى سزگ اولاجاق «يا قافله يه ال تا يوب غارت ايدرسينگر يا قوشونه
 يتشوب دعوايدرسينگر» وسيز دوست دوتارسنگر که شوکت صاحبندن (دعوا) غيرى سى سيزه ولا
 (غارت) والله تعالى ايستيور که حقى حق ايد اوز کلمه لرى ايله «ودعوا سوزينى دوغرى ايد
 «وکافرگ کوکنى کسه ۸) تا اينکه الله تعالى غالب ودوغرى ايد حق طرفى ومحو

بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ (۱۰) وَمَا جَعَلَ اللَّهُ الْإِبْرَی وَلَظْمِنَ بِهٖ قُلُوبِكُمْ وَمَا نَذَرَ الْأَمِنْ
عِنْدَ اللَّهِ أَنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۱۱) إِذْ يَنْشَبِیْكُمْ النَّعَاسُ أَمْنَةً مِنْهُ وَيَنْزِلُ عَلَیْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءٌ

و نابود ایدہ باطلی ہر چند کہ کافر لر ناخوش دوتار لر « خلاصہ حضرت ۳۱۳ لفرایلہ
مدینہ دن چیخوب صفرا منزلنہ یتشدیلر گیجہ حضرت علی نی گوندردیکہ قریشدن بر
خبر گتورہ حضرت زبیر بن عوام وسعد بن ابی وقاصی گوتوروب بر قدر یول گیتمشیلر
کہ ہر جماعتہ راست گل دیار اونلار حضرتی گورندہ قاجوب اما برنجہ نفری دوتوب
یہ مبرگ یاننہ گتوردیلر حضرت او وقتدہ نماز قیلوردی ایلکہ نمازدن فارغ اولدی
اونلاردن خبر آلدی کہ قریشدن نہ خبرگ وار غلاملر خبرویردیلر کاروانگ دریا
یولیلہ مکہ گیتمگنی و قریشک کومگہ گلیمگنی و اونلارک منزلی بو حالده تپہ نگ الندہ
اولماقنی حضرت خبر آلدی کہ قریش نہ قدر در جواب ویردی کہ عدد لرلی بلعم و لکن
بر گون دوقوزدوہ برگون اون دوہ نحر ایدر لر حضرت ییوردی مین نردن آز دوقوز
یوز نردن چوخدیلر حضرت خبر آلدی قریشک ییوکلر لدن کیملر وار دیدی عقبہ
وشیبہ ربیعہ اولادی، ابوالہختری، حکم بن خرام، حارث بن عامر، ابوجہل، امیہ بن
خلف، سہیل بن عمرو و عمرو بن عبدود حضرت ییوردی اہل مکہ اوز جگر گوشہ لر نی
سیزگ قباقتزہ گوندروب پس حضرت اویردن کوچ ایدوب اثیلدہ لشکر گاہ ایتدی
اویر سون اوزاق اولماقہ گورہ دستماز و غسل ایتک اونلارا مشکل اولوردی
شیطان اونلارہ وسوسہ ایتدی کہ پیغمبر سیزہ وعدہ نصرت ویور و حال آنکہ
کفار سیراب و سیز تشنہ قالوبسکز چون مسلمانلار بوسوزدن غمگین اولدیلار
اللہ تعالیٰ بواد گوندروب یاغش یاغدیردی نہجہ کہ ییورور (۹) « اوز مالیکہ سیز استغاثہ
ایدر دیگز انامکزہ » ایلہ کہ حضرت اوز لشکرنگ آزلقنی و دشمنگ چوخلقنی گوروب
خداوند عالمہ دعا ایتدی و عرض ایلدی بکا وعدہ نصرت ویروسن الہی اوز وعدگا
و فالیت « پس اللہ قبول ایتدی سیزگ دعا گزی بونیلہ کہ من کومک ایدہنم سیزہ مین
نفر ملائکہ ایلہ کہ مؤمنلرگ دالنجہ گلندر » (۱۰) « واللہ ملائکہ گوندمگہ وعدہ ایتدی مگر سیزہ
نصرتلہ بشارت ویرمکن اوتری و تا اینکہ خاطر جمع اولا سیزگ قبلرگز » کہ
سیزگ آزلقکز و دشمنگ چوخلقی سزگ مغلوب اولماقتزہ باعث اولماز « و دگدر
نصرت مگر اللہ یانندن بدرستیکہ اللہ غلبہ ایدن و حکم ایدندر »

(۱۱) زمانیکہ دشمنگ چوخلقنی گوروب قورخودن یاتا بلموردکز اللہ قورخنی سیزدن
زائل ایدوب « یوخی سیزی دوتدی اللہ دن یتشن خاطر جمع لیک جہتنہ و اللہ سیزہ
گوک طرفندن یاغش گوندردی تا اینکہ سیزی پاک ایدہ سو سبیلہ و آپارا سیزدن

لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيَذْهَبَ عَنْكُمْ رَحِمَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ (۱۲) اِذْ يُوْحٰى
رَبُّكَ اِلَى الْمَلَائِكَةِ اِنِّى مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا سَالِقِيْ فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الرَّعْبُ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ (۱۳) ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَاقَوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ (۱۴) ذٰلِكُمْ فَذُوقُوْهُ وَاِنَّ لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابَ النَّارِ (۱۵) يَا أَيُّهَا

شیطانک نجاستنى» که احتلام جهنمه جنب اولمشدگز یا اینکه شیطانک وسوسه سنى که سیزه وسوسه اتمشدى نهجه که فوقده ذکر اولدى « و تا اینکه محکم لیک ویره سیزگ قلبلرگز و ثابت اولایاغش سببیلله سیزگ ایاقلارگز » قوملق یرده ایاقگز یرده دورمازدی اما یاغش جهنمه یرمحکم اولدی که ایاقگز لغزش اتمه سوگ (۱۲) « زمانیکه وحی ایتدی سنگ اللهگ ملائکه لره که من سیزایله وارم پس ثابت قدم ایتدیگ اوکسلى که ایمان گتوردیلر » اونلارا بشارت و یرمک و سواد لشکری آرتورمقایله « تیزلیک ایله من آثارام کافرلرگ قلبنه سزگ قورخوئزى پس اوروگ بویونلارگ یوخاریسنی » باشلارلی « واورون جمیع بارماقلاری » یعنی باشلارنی والدرلی ده کسون که قلیج دوتا بیلمیه لر (۱۳) « بو اوندن اوتریدر که اونلار مخالفت ایتدیلر الله و اونگ پیغمبرینه و هرکسه مخالفت ایده الله و اونگ پیغمبرینه پس بدرستی که الله تعالی شدتله عذاب ایدلدر ». پس حضرت جماعته خبر و یردیکه اوکاروانیکه اونگ قصدیه گلمشدیک بزدن فوت اولوب و دشمن بزله دعوا اتمگه گلوب ایندی مصلحت ندر حضرتگ مقصودی بومشورتدن خلقگ قلبنی بلمک ایدی ابوبکر رضه ایاقه دوروب دیدی یارسول الله بوکلنلر قریشگ بیوکلریدر کمال تدارک ایله گلوبلر اما بز دعوا قصدیه گلمه شدیک که تدارک گوریدیک حضرت بیوردی اگلش عمر رضه ایاقه دوروب اودخی اوگونه مشورت گوستردی مقدار ایاقه دوروب عرض ایلدی بز سکا ایمان گتورمشیک و شهادت ایدیری که سنگ وعده لرگ حقدر اگر بیوراسگز که اوزگزى دریایه توکون هراینه حاضریک اوزیمزى دریایه توکمگه حضرت بیوردی الله سکا جزای خیر و یرسون اگلش پس سعدبن معاذ دوروب عرض ایلدی یارسول الله شاید که سیزگ خیالگزار انصارگ خیالنی بلمک در بیوردی بلی سعد دیدی هر نه خواهش ایدرسن بیور عمله گتورک و بزیم ماللریمزى آل هرطور ایسترسن صرف ایت او شیئی که سن آلارسن بکا خوش گلر اوندن که یرینده بکا قالار من بویولیه هرگز گلمه مشم و مدینه ده ایله آدملریمز و ارکه جهاده بزدن قوتلوردر اگر بلیدیلر که دعوا واقع اولاجاق هراینه تخلف اتمزدیلر اما بیز تدارک ایده ریگ دشمنگ دعوا سنه امید

واریک که الله بزه کومک لیک و نصرت ویره اگر بوندن علاوه کیفیت واقع اولاً اوصورتده تندگیدن دوهلره سوار و بزیم قوممزه ملحق اولارسن حضرت بیوردی نه بلکه الله بگا وعدۀ نصرت و بیروب بودر ایی جهلگ و عتبه و شیث و فلان و فلانگ محل قتلی خلاصه اودعواده ایکی آت یتمش دوه واریدی نوبه ایله منردیلر قریشگ اوردوسنده دورت یوز آت واریدی زمانیکه قریش حضرتگ اصحابنگ آزلغنی گوروب ابوجهل دیدی اونلار بردفمه لیک خوراک منزله سنده در اگر قوللاریمزی گوندرسک هراینه اوللاری هلاک ایدرلر عتبه بن ربیعه دیدی شاید اوللارگ کمینی اولا عمرو بن وهبی که شجاعنلو آدمیدی گوندردیلر گیدوب اطراف لشکری گزوب قایدوب خبر گتوردیکه اوللارگ مددی و کمینی یوخدر اما مدینه نگ سو چکن دوهلری اولوم یو کلیوبلر دوهلرینه گویا لالدرلر دانشمورلار افعی ایلا بلار کیمی باخورلار قلعلارندن سوا پناه لاری یوخدر دال چوکورمز لر مگر مقتول اولالار و مقتول اولمازلار مگر اینکه اوز مقدارلری عددده بزدن اولدوره لر پس فکر ایدوگ اوز ایشکزده ابوجهل دیدی سن بوسوزی قورخولدن دیورسن حضرت اوللارگ یانینه آدم گوندردی که من ایستمرم سزله دعوا ایدم اگر من اوز ادغامده دوغری ام سیز منم اهلیم سگز و اگر یالانچی یم او صورتده عربگ قورتلاری منی تمام ایدر پس سیز قایدیگ گیدیگ ومنله دعوا اتمیوگ عتبه دیدی والله بوکیشی یخشی دیور عتبه دوه سنه منوب قریشگ آراسنده گزوب دعوا اتمکدن خلقی منع ایدیردی و دیردی جماعت بوگون بگا اطاعت ایدوگ و صوگره دنیا نگ تمامنه دیک بگا معصیت ایدوگ قایدوگ مکیه شرابدن ایچوگ حوری کیمی عورتلرله لذت ایدون محمد سسزگ عمگر اوغلیدر ایلکه ابوجهل بوسوزی ایشتدی دیدی ای عتبه بیله معلوم اولورکه عبدالمطلب او شاقلارنگ قاجی سنی قورخودوب خلقی قورخوردورسن عتبه دوه - سندن پیاده اولوب ابوجهله حمله ایتدی آتنی پیلیوب دیدی آیا منم کیمی آدمی قورخویه نسبت ویرمک اولار بوگون قوم بیلر که قورخان ولیم و مفسد کیمدر پس آدملر واسطه اولوب اوللاری بربریندن آیروب عتبه اوز قرداشی شیبه و اوغلی ولیده دیدی دوروگ دعوا لباسگری گیوگ عتبه قرداشی و اوغلیله پیغمبرگ قوشونگ قباقره گلوب اوزلرینه کفو (تای) ایستدیلر اوچ نفر اولارگ مقابله سنه چیخوب عتبه خبر آلدی سیز کیملر سگز اوللار اوزلرنی نشان ویردیلر عتبه دیدی سیز بزه کفو دگل سگز قایدوگ اوز مقامگزه حضرت رسول عبیده بن حرت بن عبدالمطلبه باخدی که یتمش سننده ایدی بیوردی دور یا عبیده صوگره حمزه یه باخوب بیوردی دور یا حمزه صوگره امیر المؤمنینه باخوب بیوردی دور یا علی حضرت بیوردی یا عبیده سن عتبه ایله و یا حمزه سن شیبه ایله و یا علی سن ولید بن عتبه ایله مقابل اول پس اوچی اوللارگ

الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفَافِلًا لِّوَلَوْ هُمُ الْآدِبَارُ (۱۶) وَمَنْ يُولِهِمْ يَوْمَئِذٍ بَرَهُ إِلَّا
مَنْ حَرَّفَ الْقِتَالَ أَوْ مَنَحَيزًا إِلَى فِتْنَةٍ قَدْ بَاءَ بِنَضْبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا وَهَ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (۱۷) قَلَمٌ
تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتُ إِذْ رَمَيْتُ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا إِنَّ

مقابله سنه گيدوب عبيده عتبه حمله ايدوب باشندن برقلج اوردى وعتبه عبيده نك
بالدرلن برقلج اوزوب هرايكسى يره يخلديلار اما حمزه شبيهه حمله ايدوب بر
بريله اوروشورديلار اما اميرالمؤمنين ۴ وليده حمله ايدوب چكنندن برقلج اوزوب
قولتقنك آلتندن چخوب حضرت بيوروركه وليدكسلمش ساغ قولنى صول ايله
گوتوروب منم باشمه برنوع شدتله اورديكه . خيال ايتديم گوگلر باشمه يخلدى
پس حمزه ايله شبيهه قول بويون اولوب مسلمانلار ديديلر ياعلى گورمورسن كه ايت
عمكگ قيچندن دوتوب چونكه حمزه اوجا بويلو ايدى حضرت بيوردى ياعم باشكى
اشاقه ايت حمزه باشنى شبيهه نك مسينه سنه قيوب حضرت قلج ايله اوزوب اونك
باشنك ياريسنى كسدى صوكره حضرت امير حمزه ايله عبيده نى يارالو حالته گوتوروب
حضرتك يالنه گتوردى حضرت باخوب آغلادى عبيده ديدى يارسول الله آيا من
شهيدم بيوردى بلى سن اولمجي شهيدسن منم اهل بيتمن پس حضرت ترتيب لشكر
ايدوب بيوردى گوزلرگزى يومون وقلجگزى چكميوگ من سيزه اذن ويره نه ديك
پس جماعت گورديلر كه قرا بولوت گوگك يوزينى دوتوب هوا دن سلاحلرگ بربرينه
دگمك سسى گلور وبركس ديور كه (افدم خيردم) حضرت بيورديكه ملائكه لرگ
آتلارگ وسلاحلرگ سسى در وجبرئيل در آتته تشويق ايدير گتمكه حضرت يردن
برآووج قوم گوتوروب اونلاره آتدى وبيوردى (شاهت الوجوه) يوزلرگز قبيح اولسون
اوداشاردن هر كسه دگدى ايسه اوگون مقتول اولدى نجه كه خداوند عالم بواحوالاتى
خبر ويروب بيورور (۱۴) «بودر سزگ جزاگز پس دادگ اولنى و بدرستى كه كافر لر
ايچون واردر اودگ عذابى (۱۵) اى اوكلر كه ايمان گتوروب سگز زمانيكه ملاقات
ايتدگنر اوكلر كه كافر اولديلر اونلار چوخ طايفه اولان حالده پس اونلارا دال
چوگوروب قاچميوگ (۱۶) وهر كسه بوگون اونلارا دال چوگوره مگر اينكه قاچوب
دوباره قايداء قاچوب قايتماق فنون حربدن حساب اولوردى عربلر آراسنده «يا اينكه
كومك ايدن حالده بردسته يه پس بتحقيق قايدوبدر اللهك غضبه واولگ قايدء جاق
مكاني جهنمدر وپس قايدء جاق يردر (۱۷) پس سيز اونلارى اولدور مدگنر» اوز
قولنر ايله «ولكن الله اونلارى اولدوردى» ملائكه نازل اتمك واونلارگ قلبه
قورخنى سالماق وسيزى خاطر جمع اتمك ايله «وسن آتمادوگ اوز مالكه آندوگ»

اللَّهِ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۱۸) ذَلِكُمْ وَانَّهُ مُوَهِّنٌ كَيْدَ الْكَافِرِينَ (۱۹) اِنْ تَسْتَفْتِحُوا قَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ لَنْتَهُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فُتُنُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَاِنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ (۲۰) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنهُ وَاتَّقُوا تَسْمُونَ (۲۱) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمُونَ (۲۲) اِنْ شَاءَ الدُّوَابُّ عِنْدَ اللَّهِ الصَّمُّ

اونلارک طرفنه برآوج قوم «بلکه الله آتدی تاینکه الله نعمت ویره مؤمن لره گوزل نعمت» نصرت و غنیمت ایله «بدرستیکه الله ایشیدن در سزگ دعاگری و ییلندر قلب لرگری (۱۸) بونلردن غرض اودرکه الله تعالی کافر لرگ حیله سنی ضعیف ایدندر» و سیز مؤمنلری اونلار غالب ایدندر. ابوجهل ایکی صفک آراسندن چیخوب دیدی پروردکارا محمد قطع رحم ایتدی و بزه بر شریعت گتوردیکه اونی بز تانموروک علیحده روایت گوره دیدیکه الهی زیم دینمز قدیم و محمدگ دینی تازه در هانسی دینی سن دوست دوتار سن ایسه اوگا گومک ایت الله تعالی بیورور (۱۹) «اگر فتح ایستور سگز پس بتحقیق سیزه فتح گلدی و اگر دعوان ال گوتوره سگز پس اویخشیدر سیزه و اگر سیز قاید سگز دوباره دعوا اتمگه بزده قاید اروق» دوباره نصرت ویرمگه «وسزگ جماعت گز بر شیتی سیزدن دفع ایده بلمز لره هر چند که جوخ اولا سزگ دسته گز و بدرستیکه الله مؤمنلر ایله در» بو حالده عمرون جموح ابوجهل یثوب بودندن برقلج اوردی ابوجهل ده اونگ قولسندن اوروب قولنی کسندی در یسندن برقدر قائمشدی عمروانی ایاقنگ آلتنه قویوب زورله چکوب اودرینی قویاردی و کسلمش النی آتدی. برلقر قول یا عبد الله بن مسعود ابوجهلی بو حالده گوروب دیدی حمد اولسون الله که سنی ذلیل ایتدی پس ایاقنی اونگ سینه سنه قویدی که باشنی کسه ابوجهل دیدی ای قویون اوتاران منم اولمکیمدن بگا چتین او اولدیکه منم قتلمه عبدالمطلب اولادندن بریسی مباشر اولمیوب نسبی مشهور اولمیان آدم منی اولدوردی پس اونگ باشنی کسوب حضرتک خدمتنه گتوروب عرض ایتدی یا رسول الله بودر سینگ دشمنک ابوجهلک باشی حضرت سجده شکر ایتدی الله پس بودعواده کفارندن یتیمش نفر مقتول و یتیمش نفر اسیر اولدی هرکس بوقصه ننگ تفصیلنی خواهش اینسه تواریخ کتابلرینه رجوع ایتسون.

(۲۰) «ای اوکسلر که ایمان گنور و سگز اطاعت ایدوگ الله و اونگ رسولنه و اوندن یوز دوندردیوگ و حال آنکه سیز ایشیدر سگز» قرآنی یا پیغمبرک نصرت و وعده ویرمکنی (۲۱) «واولمیوگ اوکسلر کیمی که دیدیلر ایشیتدیک» یعنی ایشیتکم ادعاسنی ایتدیلر

الْبَكْمَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (۲۳) وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مَعْرِضُونَ
 (۲۴) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ
 بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ (۲۵) وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً
 وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (۲۶) وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَخَطِفَكُمْ
 النَّاسُ فَأُولَئِكَ أَيْدِيكُمْ وَأَيْدِيكُمْ يُنْصِرُهُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطِّيبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۲۷) يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۲۸) وَاعْلَمُوا أَنَّمَا

«و حال آنکه اونلار ایشتمز لر» حقیقتده که اوندن منتفع اولالار (۲۲) «بدرستی که یریوزینده حرکت ایدن لرگ پسر اقی الله یالنده اونوع کور لر ولال لر در که عقله رفتار اتمز لر (۲۳) و اگر الله تعالی اونلارده خیر بلسیدی هرآینه اونلار ایشتمز یردی و اگر ایشتمز سیدی ده هرآینه یوز دوندروب حقدن اعراض ایدر دیر (۲۴) ای مؤمنلر قبول ایدوگ الهی و رسولی زمانیکه سیزی دعوت ایده اوشیه که سیزی دیریلدر» و همیشه دیری ساخلار یعنی بهشته سیزی دعوت ایدن وقتده ایمان گنورمک سببیه اجابت ایدوگ «وییلوگ بونی که الله تعالی حایل اولار آدمه اونگ قلبنگ آراسنده» مثلدر الله تعالی نگ انسانه یا خون اولمقنه نهایت مرتبه ده: انسانله قلب آراسنده هیچ فاصله یوخدر معینا الله او قدر انسانه یا خوندر که او نیله قلبنگ آراسنده حایل اولار یا اشد در بوگا که الله خبرداردر قلبده اولان شرلره یا اینکه اگر الله تعالی برکسگ خیرنی و سعادتنی ایستیه حایل اولار او نیله معصیت آراسنده و اگر شقاوتنی ایستیه حایل اولار او نیله ایمان آراسنده یا اینکه الله تعالی انسانله اونگ قلبنگ آراسنده حایل ولا رواو شخص وفات ایدر پس اولمک زماندن قباق فرصتی فوت اتمیوب الله اطاعت ایدیک «بدرستی که اونگ طرفنه محشور اولاجاقسگز» عملس لرگزگ مزدنی آلمه (۲۵) «قورخون او امتحالندن که البته یالقوز سیزگ ظالم لرگزه یشتمز» بلکه هامنگزه یتشردنیاده آراگزده تفرقه و بدعتلر ظاهر اولمق جهتنه، ظالم لره بلا یتش زلملری جهتنه سائر لره یتش امر بمعرو فی ترک اتمک جهتنه «وییلوگ که الله تعالی شدتلو عذاب ایدندر (۲۶) یادگزه گنور وگ اوز مانیکه سیز آرایدگز وضعیف اولمش لرایدگز یرگ یوزینده» مکه ده قریشگ انده یا اینکه خطاب عربلره در فارس و رومگ انده «قورخاردگز که خلق سیزی قاریا پس الله سیزه یر و یردی مدینه ده و سیزی قوتلو ایتدی اوز کومک لکی ایه دعوالرده و روزی و یردی سیزه پاک شیئرلردن و غنیمتلردن شاید که سیز شکر ایده سگز (۲۷) ای مؤمنلر خیالت اتمیوگ امانت لرگز و حال آنکه سیز بیلور سگز» که خیانت ایدو بسگز

أَمْوَالِكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ فَتَنَّاوَانِ اللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (۲۹) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۳۰) وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّتِي تُوَكُّوْا أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَا كِرِينَ (۳۱) وَإِذَا

بوآیه شریفه نازل اولوبدر ابی لبابه بن عبدالمنذر انصاری ننگ حقنده زمانیکه بنی نصیر قبیله سی طالب صلح اولوب آخرده راضی اولدیلار سعدین معاذک حکمنه یهودیلر خواهش ایتدیلرکه ابولبابه نی اونلارگ یالنه کونده ره زیراکه اونگ اهل و عیالی اونلارگ یالنده ایدی ایلکه حضرت ابولبابه نی یهودی لرگ یالنه کوندردی اونلار ابولبابه دن احوال خبر آلندا ابولبابه بارماقیله بوغاز نه اشاره ایتدی یعنی هامنکر ذبح اولاجاقسکز جبرئیل بو احوالی پیغمبره خبر ویروب ابولبابه دخی پیغمبرگ یالنه کلمیوب دیدی یقین من خیانت ایتدیم پس مسجده کلوب اوزینی مسجدگ ستوننه باغلا دی و قسم یاد ایتدی که بونی آچمارام گرک اولم یا اینکه الله منم توبه می قبول ایدم تمام قصه ۹ مجی سورده ننگ ۱۰۲-۱۰۴ مجی آیه لرینده (۲۸) «بیلوگ بدرستیکه سزگ مال لرگز و اولادگز امتحاندر» الهی سزی یادگز دن چخاردار «بدرستیکه الله یانتده بیوک اجر واردر» اوکسه که اللهگ رضاسنی اختیار ایدم (۲۹) «ای مؤمنلر اگر الله دن قو خاسکز» وجهاده صبر ایدم سگز الله تعالی سیزه کومک ایدوب دشمنه غالب اولارسکز و بوجهته «سیزه فرق ویرن قوه مرحمت ایدم» فرق ویررسکز حقه باطل آراسه «واورتر سزگ کناهلارگزگ اوستنی و باغشیلار سیزی والله بیوک فضل و مرحمت صاحبدر (۳۰) یادگا گتور اوزمانیکه سکا حیل ایتدی لر اوکسلر که کافر اولدیلار» کفار مکهدن و دارالندویه جمع اولوب مشورت ایتدیلر که «سنی حبس ایتسونلر» بریوگ ایچینه قویوب قاپولارنی برکیدوب ترده مانع اولوب بر سور اخدن بقدر کفایت طعام ویرسونلر «یا اینکه اولدورسونلر» فاجلاری ایل «یا اینکه سنی اخراج ایتسونلر» مکهدن «اونلار حیل ایدرارسکا والله اونلارگ حیل لرینی اوزلرینه رد ایدر والله تعالی مکر ایدنلرگ یخشی در» بوآیه کریمه اشاده در حضرتگ هجرتنه مشرکین مکهدارالندویه جمع اولوب اولمچی سوزی دیدیلر شیطان که نجدی آغ سقال صورتنده مجلسه داخل اولمشدی دیدی بویس رای درنی هاشم جمع اولوب حبس دن چخاردار لر واکرا وزلرنگ قوه سی اولماسا موسم حجه جمع اولان عربلر دن گومک طلب ایدر لر پس ۲ مجی سوزی دیدیلر شیخ نجدی دیدی بو اولمچی دن بدتر دراوندن اوتریکه محمدی اولدورن آدمی بنی هاشم ساغ قویمازلار که کیریوزینده کزه پس اوچو مجی لی دیدیلر شیطان دیدی بوده قبیح رای در اولدن اوتری که محمد فصیح و متکلم شخصدر ایلکه عربلر اونگ فصاحت لسانی کورسهر فریفته اولارلار دیدیلر پس بطور ایدمک دیدی اهل مکه ننگ هر نسلندن بر قرح جمع اولسون و بو

تَنَلُّهُمْ عَلَيْهِمْ يَاتِنَا قَالُوا قَدِ سَمِعْنَا لَوْلَا نَشَاءُ لَقَتْنَا مِثْلَ هَذَا إِنَّ هَذَا الْأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ (۳۲) وَادْفَعُوا
 اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ اثْبُتْ بِالْعَذَابِ إِلَيْهِمْ (۳۳) وَمَا
 كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (۳۴) وَمَا لَهُمْ لَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ
 يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَ إِنْ أُولِئَاؤُہِ الْأَوَّلُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
 (۳۵) وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ الْأَمْكَاءِ وَتَصَدِيْقُهُمْ فَنُفُو الْعَذَابِ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (۳۶) إِنْ الَّذِينَ

جمعیته بنی هاشم مدنه برنفر داخل اولسون پس هامگزیردن توکولوب اونی اولدور وگ
 بنی هاشم باجارا بلمزکه هامگزى اولدوره لر اکر دیه ایستیه لر اوچ دیه ویر وگ دیدیلر بو
 یخشی رایدر پس اتفاق ایتدیلر اونگ قائلنه وحضرت مامور اولدی هجرتیه .
 (۳۱) زمانیکه اوللاره اوخونار بزم آیه لریمز دیدیلر ایشیتدیک اکر بزده ایسته سک
 هرآینه دیروک بولگ مثلنی» بوسوزی نضر بن حرث دیمشدی و بدر گوئنده حضرت
 امیر اونگ بویننی اوردی بوملعون ایرانه سفر ایدلده کهنه تاریخلردن بعض احوال
 تعلیم آلمشدی خلقی آلداتماق ایچون قرآن خصوصه سنده دیوردیکه «دگلدر بو مگر
 گچمشارگ قهقری» رستم اسفندیار وسائر فارس پادشاهلارنگ احوالنه قیاس ایدوب
 دیردی بوده اوللارگ مثلنی در (۳۲) «زمانیکه دیدیلر پروردگار ا اگر بو قرآن حقیقتده
 سنگ طرفندن گوئنده ریلوبدرسه داش یاغدیر بزه گوگدن یا گوئندر دردناک عذاب»
 بوسوزی حرث بن عمر یا نعمان بن حرث دیدی (۳۳) «دگلدر خداوند عالم اوللاره
 عذاب ایدن تقدیرکه سن اوللارگ ایچنده سن و دگلدر خداوند عالم اوللاره عذاب
 ایدن نه قدر که اوللار استغفار ایدر لر (۳۴) نه اولوبدر اوللارا که الله
 اوللاره عذاب ایتمیه و حال آنکه اوللار منع ایدر لر مسجد الحرامدن» ایش او مقامه گلدیکه
 اشرف مخلوقات و مؤمنار لابد قالب مکهدن هجرت ایتدیلر وحیدیه تیلی قویما دیلر
 پیغمبری واصحابنی مکیه گلمکه «ودگل ایدیلر اوللار مسجد الحرامگ رئیسری، دگلدر
 اونگ ولی لری مگر پاکتر» شرکدن وت پرستلیکدن یا اینکه اوللار اللهگ دوستلر
 دگلدر لر اللهگ دوست لری اوندن فورخان لردر «اما اوللارگ چوخی بلمور لر» که
 اوللاره ولایت یو خدر. پیغمبر ص یوردیکه الله تعالی منی مبعوث ایدوب پیغمبر لکه
 جمیع پادشاهلار بگا تذلل و اطاعت ایده جکلر بگا اطاعت ایدوگ و جمیع عالمه
 بیوک اولوگ ابوجهل دیدی اگر محمد ص گ دینی حق ایسه الله باشمه داش سالسون
 (۳۵) «ودگل ایدى اوللارگ نماز قیلماقی مگر صغیر چالماق والیرینی بربرینه
 اورماق» حضرت نماز قیلان وقت مشرکلر گلوب حضرتگ ساغ وسولنی کسوب

كَفَرُوا وَيَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَفْضَحُونَ عَنْهَا كَذِبًا لَكُنْ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً تُمْ يَغْلِبُونَ (٣٧) وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ (٣٨) لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (٣٩) قُلِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنِّي سَتِيهِمْ بِغُلَامٍ مَّا أَقْدَسَ لَكُمْ وَأَيُّهَا يَهُودَ أَفَقَدْ مَضَىٰ سَنَتُ الْأَوَّلِينَ (٤٠) وَقَالُوا لَهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ بَالِغُ الْأَمْرِ (٤١) وَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَىٰكُمْ نَعِمَ الْمَوْلَىٰ وَنَعِمَ النَّصِيرُ (٤٢) وَعَلِمُوا أَنَّمَا أُغْنِيَهُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خَمْسَةَ رُسُلٍ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ

جزو
۱۰

صفيير ايدير ديلر وال چالير ديلار كه اولنگ قرائت سسنى ايشتمه سونلر بو آدملر هاموسى بدر دعواسنده مقتول اولدى لر الله تعالى يبورور «پس دادگ عذابى» بدر دعواسنده قتله يتشمگى واسير اولماق ياجهنمگ اودنى «سيزگ كفرگ سببه ۳۶) اوكلر كه كافر اولديلر صرف ايدرلر مال لر ينى كه منع ايدهلر خلقى الله يولندن پس تيزليك ايله مال لر ينى صرف ايدرلر صوگره مال لرى اونلاره حسرت اولار صوگره اونلار مغلوب اولارلار» بوآيه مشركين مكه حقهده درايلكه ابوسفيان مضمى مكه يه گوندردى كه كاروان اوستنه پيغمبرگ غارت ايتمك خبرنى مكه اهلنه ديه هر كس هر نيه قوهسى گلوردى پول يغوب پيغمبر صگ دعواسنه تدارك ايدوب گوندر ديلر هاموسى تلف اولوب آدم لر ينك بعضى سى مقتول بعضى سى اسير اولدى (۳۷) «واوكلر كه كافر اولديلار جهنم طرفنه سورولرلر (۳۸) تا اينكه الله تعالى خيىنى پاك دن آيرا» وكافرى مؤمندن وفاسدى صالحدن تميز ويره «وخيشنگ بعضى سنى بعضى سنگ يالنه گنوروب و هاموسنى بريرده جهنمه گوندره اونلار درلر زيانكارلر (۳۹) ديكلن اوكلره كه كافر اولديلر اگزال گو توره لر» كفرن وييغمبر له دعوا وعداوت ايتمكدن «اونلارگ كيچمش گناهلرى باغشلا نار واگر دوباره قايدالار» سنله دعوا ايتمگ «بتحقيق كيچدى سابق طائفه لرگ عادنى» اونلارگ باشنه گلن بونلاره دخى واقع اولار (۴۰) «دعوا ايدوگ كفار له اوزمانه ديك كه شرك وكفر تا پيلميه ودينك هاموسى الله ايچون اول» وباطل دينلر ضايع اولوا واگر كفرن الگو توره لر بس الله گورندر اونلارگ عمل لر ينى» اكر توبه ايتسه لر الله قبول ايدر (۴۱) «اگر اطاعتدن اعراض ايدهلر وكفرن الچكميه لر پس ييلوگ كه الله تعالى سزگ صاحبزدر نه يخشى صاحب وله يخشى كومك ايدندر (۴۲) وييلوگ اوزادكه غنيمت ايتدگنر» بر شينى كفاردن قهراً آلدنر يالينكه هر نوع ايله اولسا نفع ايتدگنر بوآيه ننگ تفسيرى طوائف اسلام آراسنده مختلف در بر

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ إِن كَذَّبْتُمْ أَمْنَتُمْ بِاللَّهِ وَمَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ
الْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۴۳) إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوِّ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبَاسِفِلِ
مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافِمْ فِي الْمِعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا (۴۴) لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ
وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ أَسْمِعُ عُلَمًا (۴۵) إِذْ يَرْيَكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكُمْ

طائفه قائلدر بوگا که غنیمت عبارتدر جهاد زماننده کفاردن بر شیئی زورله آماقندن
بر طائفه قائلدر بوگا که عبارتدر هر نوعله فجع ایتمکن تجارت، معدن، دریاه باتوب
جواهرات چخار مقندن پس اونگ بشدن بری الله ایچوندن و پیغمبرگ قوملری
ایچوندن و یتیم لر و مسکین لر و یول اوغلی ایچوندن» تفاسیر شیعه دن و هابیله تفسیر
قاضی بیضاوی و تبیانندن معلوم اولور که یتیم و مسکین و ابن سبیل عمومی دگلدر بلکه
پیغمبرگ یتیمی و فقیری و ابن سیبلی ایچوندن عبارت در هاشم اولادندن «واگروار ستر
سبز ایمان گنور لر الله و او حکامه که بز نازل ایتدیک اوز بنده مز محمد صه آیر یلماق
گونده» بدر دعوا سنده که حقله باطل آراسنده اوگون فرق ویریلوب بر برندن
آیریلدی «او گونده که ایکی جمیعت بر برینه ملاقات ایتدی» مسلمانلار ایله مشرک لر
«والله هر شیئه قادر در» آڑ طائفه نی چوخه غالب ایتمگه و ملائکه نی نصرت ایچون گوندن مگه
(۴۳) «اوز مالیکه سبز بدر چولنگ مدینه یه یاخون طرفنده و اولار مدینه نگ اوزاق
طرفنده و کاروان سبز آشا قده ایدی» که کاروانی دریا کنار ایله آپاردیلر بویرلری
سایماقندن مقصود مشرک لرگ قوتلی بیلدیر مکدر که اولار لگ او قدر قوتلریله سبز
اونلاره غالب اولدگز عده قصوی ده سو واریدی اما عده دنیده یوخ ایدی و کاروان
اونار لگ داننده اولمقی اونلاره قوت ایدی «واگرسبز مکه اهل یله و عده لشیدگز دعوا
ایتمگه» که فلان معین گونده حاضر اولوب دعوا ایدک «هر آینه اختلافی ایدر گز و عده گاهده»
سبز خبردار اولار دگز اوز گزگ آزلقندن و اولار لگ چو خلقندن راغب اولماز دگز
دعوا یه هکذا اونلار ده قبلر نده رعب گوروب قور خار دیلر دعوا ایتمگه اما الله تعالی
سبزی خبر سبز بریره جمع ایتدی «تا اینکه حکم ایده او ایشه که اولی عمله گنور مک
لازم و اولمالو ایدی» که سبز کیمی تدارک سبز وضعیف لری قریش کیمی تدارکلو
و قوتلو جماعته غالب ایده محض اسلامی اوجا لتمع و دشمنلری یخماق ایچون
(۴۴) «تا اینکه هلاک و لا اوکسه هلاک اولدی و دلیل موجب یله که اولی گوردی و تا اینکه
دیر یله اوکسه دیر یلدی و دلیل موجب یله که اولی گوردی» کافر لرگ کفری و مؤمن لرگ
ایمانی گر کفر حجت و دلیل ایله اول نه اینکه تقلیداً «بدرستی که الله تعالی ایشیدن

كَبِيرًا فَلَسْتُمْ وَلْتَنَازَعْتُمْ فِي الْأُمُورِ لَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۴۶) وَأَذِيرْ يَكُونُهُمْ
إِذَا لَقِيتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قِبَلًا وَقُلَلِكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ يَقْضَى اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَاللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ
(۴۷) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبِتُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۴۸) وَأَطِيعُوا
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (۴۹) وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

ویبلندر (۴۵) «یادشا سال اوز مانیکه الله قریش جماعتنی سکا یو خوده آز جماعت گوستردی»
و حال آنکه جوخ ایدیلار اوز اصحابنی جرئت لو ایتمک ایچون «واگر جوخ جمعیت
گوستریدی هرآینه قیل وقال ایدرگز دعوا امرنده قاجمقله دایالمق آراسنده اما الله تعالی
سلامت ایتدی» سیزی قورخامدن وقاجمقندن «بدرستیکه الله ویبلندر سینه صاحب لرینه» هر چند
ظاهرده خطاب حضرت پیغمبره در اما باطنده اصحابه در (۴۶) «واوز مانیکه الله تعالی
اونلاری سیزگ گوزگزّه آز جمیت گوستردی بر بریزگه ملاقات ایتدگنر وقنده»
ابن مسعود دیر بزیم گوزمزه او اندازده آز گلدیکه منم یالنده اولان برنفره
دیدیمکه آیا اونلار یتمش نفر اولار دیدی بلی یوزنفر اولار ایلکه اونلاردن بر
نفری اسیر ایتدیک اولدن خبر آلدیق که سیز قدر جمعیت ایدگز دیدی مین نفر
«وسیزی آز ایتدی اونلارگ گوزلنده» حتی ابو جهل دیدی بر دفعه لیک خوراک
منزله سنده در «گرک الله حکم ایده اوامره که عمله گلمه لو ایش ایدی والله طرفه قایدار
ایشلرگ هاموسی» غالب ومغلوب اولماق اللهگ ایستمگیله در له اینکه چو خلق یا آزلقله.
(۴۷) «ای مؤمنلر زمانیکه ملاقات ایتدگز بردستیه» دعوا اتمک دن اوتری «پس ثابت قسم
اولوگ داغیلمیون وجوخ ذکر ایدیگ اللهی» اللهی ذکر اتمک ایله امیدوار اولوگ
نصرت «شایدکه رستکا اولاسگز» نصرت تا ایماق ایله (۴۸) «واطاعت ایدوگ الله
واونگ پیغمبرینه وتراع اتمیوگ» اوز آراگزده اختلاف آراء ایله «پس ضعیف اولار سگز
وکیدر سیزگ ییلگز ودولتگز» دولتی ییله تشبیه اتمک عبارتدر هزایکیستگ تیزقانی
اولماقندن یا اینکه ییل عبارتدر نصرت دن همیشه نصرت ملائکه سی یتشده اونلارگ
کوله گندن معلوم اولوردی اونلارگ کلمکی «وصبر ایدوگ بدرستیکه الله تعالی صبر ایدنلر
ایله در (۴۹) واوکسر کیمی اولمیوگ که خارج اولدیلار اوز مملکت لرندن» اهل مکّه
کاروانه گومک اتمک قصیده شهر دن چخدیلا «فخر ایله و خلقه اوز لر نی کوسترمکدن اوتری»
تا اینکه اونلاری تعریف ایده لر تنجاعت وسخاوت وتمصبا یله «ومانع اولور دیلا اللهگ
یولندن» قوموردیلر دعوا سیز هرکس اوزیر لرینه قایده یا اینکه قوموردیلر که مکّه اهلی

(۵۰) وَادْخُلُوا لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّي جَارٍ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْ الْفِئْتَانِ
نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ اِنِّي بَرِئٌ مِّنْكُمْ اِنِّي اَرَى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّي اخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ
(۵۱) اذِ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينَهُمْ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَانَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۵۲) وَلَوْ تَرَى اذِ يَقُولُ الذِّينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ
وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ (۵۳) ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتِ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ (۵۴) كَذَابٌ

دين اسلامه داخل اولالار «والله احاطه ايدن و بيلندر اونلارگ عمللريني (۵۰) اوز مانيكه
شيطان زيتلو ايتدي ابرنلاره اونلارگ عمللريني» وسوسه اتمك ايله پيغمبرگ دعواسنه
«وشيطان ديدى كه بوگون مخلوقاتدن هيچكس سيزه غلبه ايدمه بيلمز من سيزه پناهيم». بدر
دعواسنده شيطان سراقه بن مالك صورتنده گلوب ديدى من بوگون سيزه پناهيم علمگزي بگا
ويروگ پس شيطان علمي الله آلوب اوز مرده لرني باشنه جمع ايدوب لشكري تحريص
ايدردى حضرتگ دعواسنه «زمانيكه ايكي فرقه بربريله كوز وشديلر شيطان قايتدى دال
آياقلارنگ طرفنه» يعنى دعوا قصدندن قايتدى و حيله سى باطل اولدى «ويدى من اوز اقام
سيزدن بدرستيكه من كورورم اوزادى كه سيز كورمورسكز من قوز خورم الله من» كه بگا
پسليك يتشه «والله گ عذابى شد تلودر» شيطان ايله كه كوردى جبرئيل ملائكه لر ايله ايلر بنده
حربه لر كلور علمي آتوب باشلادى قاجمه علمي منيه بن حجاج الله آلوب شيطانگ اتمكندن
دوتوب ديدى ياسراقه آيا لشكري پرا كنده ايدورسن ديدى اگر من گوره ني سيزده گورسه كز
مندن قباق قاجارسكز اونگ قاجما قبله قریش لشكري آراسنه پرا كنده لك دوشوب مغلوب
اولديلر ايلكه مكه يه گلديلر سراقه ني مذمت ايتديلر كه نه سببه قاچدون سراقه جواب
ويرديكه من سيزگ گتمگ كزذن خبردار اولماشم گچا مانده كه دعوان قاجام ايلكه
مسلمان اولديلر اووقت بلديلر كه سراقه صورتنده شيطان بو علمي ايدوبدر
(۵۱) «اوز مانيكه منافق لر واو كسلر كه اونلارگ قابنده شك ناخوشاقي واريدى ديديلر كه
مغرور ايتدى بومسلمانلارى اونلارگ ديني» برنوعله مغرور ديلر كه آز جمعيت ايله چوخ
جمعيتك مقابلنه چخوبلار اونلار جوانى الله ويروب بيورور «هر كس توكل ايدمه
الله بدرستيكه الله تمالى غالب در» نصرت ويرر ضيفى قوتلويه و آزي چوخه «وحكمت
ايله رفتار ايدندر» (۵۲) كاش گوريدك اوز مانيكه ملائكه لر اولدورر كافرلرى اورارلار
يوزلرينه «قباقدن گلنده و دال لاريندن اورارلار» دالدا ن گلنده و ديرلر اونلاره «دادك
يانديران عذابى» ملائكه لرگ حربه سى هر كسه دكسيدى اونلارى ياندوروب قارالدارى
(۵۳) «بوتنبه او عملگ سبيله در كه اونلارگ اللرى كسب ايدوب و بدرستيكه الله ظالم

اَلْفِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ
 (۵۵) ذَلِكَ بِاَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مَغْفِرًا لِّعَمَلِهِمْ اَعْلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يَغْيُرُوْا مَا بِاللّٰهِ مِنْهُمْ وَاِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيْمٌ
 (۵۶) كَذٰبُ اَلْفِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَانْعَرَفْنٰ اِلَ
 فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَاۡنُثٰٓءٍ اَلْمُنِیْنَ (۵۷) اِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَمَا هُمْ بِلٰیۡمُوْنَ
 (۵۸) الَّذِيْنَ عٰهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَهُمْ فِی كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُوْنَ (۵۹) فَاَمَّا تَثَقَفْنِمْ
 فِی الْحَرْبِ فَشَرِدَبِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ لَمْ يَلْمِمْ يَدْكُرُوْنَ (۶۰) وَاِمَّا خٰفِیْنَ مِنْ قَوْمٍ خِبَانَةٌ فَاَبْذَلْنٰهُمْ

ایدن دگلدر بنده لرینه» بلکه اونلار اوز لرینه ظلم ایدبدر کناه عملاره مرتکب اولمق ايله
 (۵۴) بونلارگ قاعده سی «فرعون اولادنگ قاعده سی کیمیدر واونلاردن سابق
 اولانلار کیمیدر که کافر اولدیلر اللهم آیت لرینه پس الله تعالی اخذ ایتدی اونلاری
 گناهلاری سببینه» بونلاری دخی گناهلاری سببینه اخذ ایدر «بدرستیکه الله تعالی
 قوتلو وشدتله عذاب ایدنر» اونی دفع انه که هیچکس قادر اولابلمز (۵۵) «بوعذابگ
 اونلارا یتشمگی اوسببه در که الله تعالی برطایفه یه وبردگی نمته تغییر ویرمز اونلار
 اوز حاللرته تغییر ویرن زمانه دیک» بخشی حالدن پس حاله نجه که قریش حاللرینه
 تغییر ویردیلر پیغمبرله عداوت اولدورمکه س می وآياته استهزا اتمک کیمی
 «بدرستیکه الله تعالی ایشیدن ویلندر» پیغمبری تکذیب ایدنلرگ سوزلرنی وعمل لرینی
 (۵۶) «فرعون اولادنگ قاعده سی کیمی واونلاردن قابالارگ قاعده سی کیمی
 تکذیب ایتدیلر اللهم آیت لرینی پس بز هلاک ایتدیک اونلاری اونلارگ گناهلاری
 سببینه وبز غرق ایتدیک فرعون اولادنی واونلار هاموسی ظالم لر ایدی» قریش
 جماعتیده آز مسلمانلرگ ادرینه هلاک اولدیلر (۵۷) «یر یوزینده گزئلرگ پیسی
 الله درگاهنده اوکسلردر که کفرده اصرار ایتدیلر پس اونلار ایمان گتورمز لر
 (۵۸) اوکسلر که اولردن عهد آلویسن سوگره اونلار سندیرارلار عهدلرنی هر
 دفعه ده» حضرت رسول نبی قریضه ايله عهد اتمشدیلر که دشمنی حضرتگ اوستنه
 تحریک اتمه سونلر پس عهدی سندیردیلاز مشرکین مکیه سلاح ویرمک ايله سوگره
 دیدیلر که یادیمزدن فراموش اولوب دوباره عهد ایتدیلر گنه عهدی سندیردیلاز
 خندق دعواسنده «اونلار قورخمازلار» اللهم عذابندن (۵۹) «اگر عهدی سندیران
 جماعته دعواده یتشه سن» و غلبه ایدوب نصرت تاپاسان «اوصورنده اونلاری اولدورمک
 سببینه اولکوت وداغت اونلارگ دال طرفلرنده اولان آدمیری بلکه اولر یادلرینه
 گتورملر» سزله ایتدیگری عهدی ویزدن قورخوب دعوايه جرئت اتمیه لر.

عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ لِلَّهِ لَا يَجِبُ الْخَائِنِينَ (٦١) وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا أَنَّهُمْ لَا يَمْجِزُونَ
 (٦٢) وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْجَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
 مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلَمُونَ
 (٦٣) وَإِنْ جَحَحُوا لَسَلَمْنَا فَأُتِيَتْهَا تَوْكَدٌ عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (٦٤) وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ
 يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيْدِيكَ يُنْصِرُهِ وَالْمُؤْمِنِينَ

٦٠. «واگر هم عهد اولدق قومتک خیانت اتمکندن قورخاسن پس اونلاریله
 ایتدنگ عهده آشکارا و دوزلیک ایله اونلار طرفه آت» و سندی رمقی اونلره خبر
 ویر له ایتکه اونلار سنگ رفتارندن قانالار که سن عهده سندیرو بسن «بدرستیکه
 الله دوست دو نماز خیانت ایدلری ٦١» بود عوادن قاچوب قورتاران کافر لر گمان
 اتمه سونلر که اونلر قاچمق ایله خلاص اولدیلر اونلار اللهی عاجز ایده بلمزلر «هروقت الله
 قادر در هر کسی ایستیه غالب اتمکه یا ایتکه خطاب پیغمبره در: سن گمان ایتمه که عوادن
 قاچانلر سیزگ الث کردن خلاص اولدیلر اونلار سیزی عاجز ایده بلمزلر گنه ال
 نایوب اونلری اولدورم جک سکر ٦٢» «ای مؤمنلر حاضر اولوگ دشمنلر گزی دفع
 اتمکه اوشیله که با جارسکر دشمنلری دفع اتمکه «قوت دن» اوخ و قلیج ایله یا هر-
 زمانگ اوز حالنه مطابق قوه ایله «والله یولنده آت با غلاماق و حاضر ساخلامق ایله»
 که لازم اولان وقتده اوز گزی و مال گزی حمل و نقل ایده سکر «بویله قورخودار سکر
 الله دشمنی و اوز دشمن گزی و اونلاردن سوا باشقه آدم لری که سیز اونلاری فردا
 فردا ییلمور سکر که کیملردر» بوگون نماز قیلار لار صباح کافر اولار لار «الله
 اونلاری تانیور و سرن خبر دار در و اوزادیکه الله یولنده صرف ایدر سکر و یریلر
 سیزه اونگ مزدی و اجری و سیز ظلم اولمش اولماز سکر» عملکر ضایع اولماقی و ثوابک
 آزلقی ایله. بو آیه شریفه امر ایدیر مسلمانلاره که دشمنی دفع اتمک اسباب و آلاتی تدارک
 ایدلر و دشمندن غفلت اتمیه لر بو آیه اختصار ایله امور سیاسی هنگ هاموسنه دارا و شامل در
 ٦٣. «واگر مائل اولالار صلحه پسر سنده مائل اول صلحه و توکل ایت الله» اونلارک
 حیله لرلر قورخما الله در سنی ساخلیان «الله ایشیدن و ییلندر» اونلارک قول لرلی
 و فعل لرلی بو آیه بدر دعوا سنگ تمه سندر ٦٤ «واگر ایستیه لر سکا حیله ایدلر»
 صلحه که بو حالده سنگ دعوا یه آماده اولان لشکرکی دفع و صوگره اوزلری قوت
 جمع ایدوب خبر سیز سیزگ اوستکره توگوله لر «پس الله سکا بسدر و کفایت ایدر» والله
 ایله الله در که سکا گومتک لیک ایتدی هم اوز نصر تیله و همید مؤمنلریله و دوست لیک

مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا آتَيْنَا بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۶۵) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (۶۶) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَإِنَّمَا هُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (۶۷) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ عَسَاكَ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (۶۸) مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ آسَرَى حَتَّى يَشِخْنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

سالدى اونلارگ آراسنه» اوس وخزرج طائفه لری هجرتدن سابق بربريله دشمن ایدیلر اسلام سببيله عداوت اونلارگ آراسندن گوتورولوب دوست اولدیلر بوگا سبب اللهدر «اگر سن یر یوزینده اولان شیئرلرگ هاموسنی صرف اتسیدیگ دوستلق سالبلمز ایدوگ اونلرگ آراسنده اما الله تعالی دوستلق سالدی اونلارگ آراسنه» اسلام ايله «یدرستیکه الله غالب وحکیم در» هر نه ایستیه عمله گتورر (۶۵) «ای پیغمبر سکا گو ملک لیک اتمک کفایت ایدر الله او مؤمنلرکه سکا تابع اولویدر» یا اینکه الله کفایت ایدر سکا و سکا تابع اولان مؤمنلره (۶۶) «ای پیغمبر ترغیب ایت مؤمنلری دعوايه اگر سیزدن ایگرمی نفر صبر ایدن آدم اولاغله ایدر لر ایکی یوز نفره واگر سیزدن یوز نفر اولاغله ایدر لر کافر لر دن مین نفره» سیزگ برکز اونلارگ اون نفره مقابلدر «بوسبیه که اونلار اوطور قوملردر که آنلاماز لار» دعواگ علتی ثواب قصدیه گنمور لر اما چونکه سیز دین یولنده دعوا ایدر سگز جاتگز دن بالکیه گچمک جهته جرتگز آرتوق در (۶۷) «ایندی الله یونکول ایتدی وچتین ایشی سیزدن گوتوردی ویلدی که سیزده ضعیف لیک وار پس اگر سیزدن یوز نفر صبر ایدن اولاغله ایدر لر ایکی یوز نفر کافره واگر سیزدن مین نفر اولایکی مین نفره غلبه ایدر لر الله اذیلله والله صبر ایدنلر ایلدر» بوآیه ناسخ در سابق آیه اول دفعه اون نفرگ مقابلنه برنفر گتمک واجب ایدی صوگره الله تخفیف و یروبا یکی نفرگ مقابلنه برنفرگ گیتمگی واجب اولدی (۶۸) «صلاح دگلدر پیغمبره که اسیر لر اونگ مالی اولا» واسیر لر دن فدیة آلا بلکه اوگا صلاح اودر که اونلاره قلیج اوره «تا اینکه چوخ اولدوره یر یوزلده ومبالغه ایده قتلده» کفاری بالکیه مضحل اتمک ایچون «ایستیور سگز دنیا مالی» فدیة آلمق ايله «والله ایستیور سزدن اوتری آخرتی» ثواب و یرمگی «والله غالب در دشمنلره وحکم ایدلدر» مصلحت ايله ايله که بدر دعوا سنده غنیمت واسیراله گلدی حضرت او خصوصنده اصحابله مشورت ایتدی گیمی مصلحت گوردی غنیمتی یاندر مقی واسیرلری اولدومگی علی الاخیره یيله خواهش ایتدیلر که

(۶۹) لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۷۰) فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (۷۱) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَ الْأَشْيَاءِ إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذْتُم مِّنْهُم وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (۷۲) وَإِنْ يَرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۷۳) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا

غنیمتی قسمت و اسیرلری فدیہ آلوب آزاد ایدهلر حضرت یوردیکه چه نفر اسیرلردن فدیہ آلوب بود عواده آزاد ایتسه کز او عددده گان ئیلده واقع اولان دعواده سیزدن مقتول اولاجا قدر اصحاب بوگا راضی اولدیلار که بوئیلک اسیرلرنگ فدیهلرنی آلوب ملتذ اولوب کان سنهده آخرت فیضنه یتشه روک پس همین آیه نازل اولدی (۶۹) اگر سابقده اللهک حکمی بو اولمیایدی «که غنیمت لر حلالدر هر آینه غنیمتدن آلدقک شیلر مقابلنده» سیزه دردناک عذاب یتشردی (۷۰) پس یوگ او شیلدن که غنیمت ایدوب سکز» یافدیهدن «حلال و پاکیزه اولان حالد و قورخون اللهدن فتنه سالمیوگ بدرستیکه الله باغشلیان و رحم ایدندر

(۷۱) دیگن او کسلره که سیزگ الله کزدهدر اسیرلردن اگر الله اولارگ قبلر نده خیر وصحت نیت بیله هر آینه سیزه ویرر سیزدن آلان فسادن یخشنی و باغشلار سیزگ گناهکزی و الله باغشلیان و رحم ایدندر» بو آیه نازل اولوبدر عباس و عقیل و نوفل بن حرث حقنده حضرت پیغمبر امیر المؤمنینی گوندردی که گورسون اسیرلر ایچنده بنی هاشمدن کیم وار حضرت ملاحظه ایدندن صوگره خبر ویردی بنی هاشمدن اولان اسیرلری حضرت اوزی تشریف گتوردی اولارگ یانه ایلکه عقیلی گوردی بیوردی یا ابایزید ابوجهل مقتول اولدی عقیل دیدی بوندن صوگره تهامهده سگا دشمن قالمادی ایلکه عباسی گتوردیلر حضرت بیوردی یاعم اوزگا و قرداشگ نوفله و قرداشگ اوغلی عقيله فدیہ ویر آزاد اول دیدی یا محمد سن ایستدورسن من آخرده سائل بکف (دیلنجی) اولام حضرت بیوردی ام الفضلگ یاننده قویدوقک پولدن ویرکه اوگا اوپولی تسلیم ایدوب دیمشدگ که اگر من بودعوادن گلمهسم بوپولی اوزگا و اولادگا صرف ایت دیدی قرداش اوغلی بوخبری سگا کیم دیدی حضرت بیوردیکه جبرئیل الله طرفندن بگا خبر گتوردی عباس شهادت دیوب دین اسلامه داخل اولدی اسیرلر هاموسی فدیہ ویرندن صوگره حالت شرکده مکیه رجوع ایتدی مگر عباس و عقیل و نوفل (۷۲) «واگر سگا خیانت ایتک ایستیه لر» سنله ایتدکری عهدی سندیرمقله «پس بوندن سابق اولار الله دخی خیانت ایدوبلر کفرله پس الله سگا امکان ویردی اولارندن انتقام الله تعالی بیلن و حکمت ایله

وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ عَلَىٰ قَوْمٍ يَنْكُرُونَ مَا أَنْتُمْ مَبْعُوثُونَ فِيهِ وَلِلَّهِ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (۷۴) وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِبَعْضِ أَوْلِيَاءِ بَعْضٍ أَتَعْلَمُونَ تَكْفُرَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٍ كَبِيرٍ (۷۵) وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (۷۶) وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِهِمْ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

رفتار ایدلر (۷۳) بدرستی که او کس را که ایمان گنوردیلر و هجرت ایتدیلر و وطنلرندن اللہی و پیغمبری دوست و دوتا ق ایچون مکدن مدینه یه «و جهاد ایتدیلر مال لریله و جانلریله اللہ یولنده» بووصفلر مهاجرلر خصوصنده در «او کس را که یر و یردیلر و کومک ایتدیلر» پیغمبره و مؤمنلره بووصف انصار خصوصنده در «بونلارک بعضی سی بعضی سنگ دوست لریدر» و وارثلریدر حضرت رسول مدینه یه تشریف گتورندن صوگره مؤمنلری بربریلره قرداش ایتدی هانسی قرداش وفات ایتسیدی او بری قرداش ارث آپاراردی ورثه لری ارث آپارمازدی بذر دعواسندن صوگره (و اولولوا الارحام بعضهم اولی ببعض) نازل اولوب اخوت آیه سی فسخ اولدی «و او کس را که ایمان گنوردیلر و هجرت ایتدیلر سیزه اونلارک دوستاقتدن منفعت یوخدر تا اینکه هجرت ایدلر و اگر سیزدن کومک لیک ایستیه لر دینده کفارله دعوا ایتمکه پس واجبدر سیزه که اونلاره کومک لیک ایدیه سیگزر مگر او قومله دعوا ایتمکه که سزله اونلارک آراسنده عهد و پیمان اولا» اونلارایله مصالحه و معاهده ایتمش اولاسیگزر که اونلارله دعوا ایتمیه سیگزر او صورتده جائز دکلدر که مؤمنلره کومک لیک ایدیه سیگزر «والله تعالی سیز ایتدگزر عملی گورندر (۷۴) و او کس را که کافر اولدیلار اونلارک بعضی سی بعضی سنگ دوست لریدر» اللہ تعالی نهی ایتدی کفاری دوست دوتا قی و اونلاره کومک لیک ایتمگی هر چند یاخون قوم اولا «اگر سیز ایتمیه سیگزر» او امری که اللہ واجب ایدلدر مؤمنلر بربرینی دوتاقتدن «یربوزینده فتنه و بیوکفساد اولار» مسلمانلر متفق اولمیوب آرالارینه تفرقه دوشوب کفار فرصت تاپوب اسلامی ضعیف و مضحمل ایدلر (۷۵) و او کس را که ایمان گنوردیلر و هجرت و جهاد ایتدیلر اللہ یولنده و او کس را که مؤمنلره یر و یردیلر و کومک لیک ایتدیلر اونلار دیلر مؤمنلر حقیقتده اونلار ایچون

وارد اللهك باغشلامقى وزحمت سيز روزى (۷۶) و او كسلر كه ايمان گتورديلر مؤمنلر هجرت ايدندن صوگړه وهجرت ايتديلر سيزايله پس اوللار سيزدنلر» هر چند سيزايله هجرت ايتميوبلر «وقوملق صاحبلى بعضى سى اولى در بعضى سندن اللهك كتابنده» هر كس وفات ايدن شخصه ياخون اولسا ميراثى اوآبارار «بدرستىكه الله هر شيته عالمدر» طبقه ميراثى وهانسى مرتبه او برى سندن مقدم اولماقى سيزدن يخشى بيلور

سورة التوبه (۱۲۹) آيه در مدينه نازل اولوب ﴿

بَرَاءَتٍ سَوْرَه سى غضبه شامل اولديقيچون سائر سوره لر كى اولنده بسم الله يوخدر بوسيه سنت دركه بسم الله عوضه بوسولزل اوخونا
اعوذ بالله من النار * ومن شر الكفار * ومن غضب الجبار * العزة لله الواحد القهار *
ولرسوله المختار وللمؤمنين

معنى سى بودركه الله سبيغفورم جهنم اودندن ومشركلرك شرنندن واللهك غضندن عزيزلك الله ويغمبر ومؤمنلر ايچوندر

(۱) بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۲) فَسَبِّحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ يَخْزِي الْكَافِرِينَ (۳) وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى

حزب

(۱) الله و پیغمبر بری درلر او عهددن که مشرکلر ايله ایدوبسگر» جناب پیغمبر عهدی سندیرمقک جوازنه ایکی دلیل ذکر ایدبدیلر بریسی بودرکه پیغمبر عهد باغلامشدی او زمانه دیک که او عهدی الله رفع ایده وحی ايله ایکمجی عهدی مشرکلر برهم ایتدیلر نه اینکه پیغمبرص «پس سیاحت ایدگ یرده دورت آی» هانسى یره گیتسه گز هیچ کس سیزی منع ایتمز «ویدلوگ که سیز الهی عاجزایده بیلمز سیگز» مغرور اولمیوگ الله سیزه مهلت ویرمه «وبدرستیکه الله کافرلری رسوا ایدندر» قتل واسرایله یا عذاب آخرت ايله

زمانیکه اشرف مخلوقات هجرتک ۹ مجی ثیلنده فتح مکه ایتدی مشرکلری حج ایتمکدن منع ایتمدی ومشرکلرک رسمی بوایدیکه هرکس بر لباسده طواف

النَّاسِ يَوْمَ الْحِجِّ الْأَكْبَرِ إِنَّ اللَّهَ بَرِّئٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبَسِّمُوا فَهِيَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تُولِيَهُمْ
فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابِ آلِيمٍ (۴) إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدِينِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْمُتَّقِينَ
(۵) قَالُوا نَسِخَ الْآسَافُ الْحَرَمَ فَأَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُوا هُمْ
وَاقْعُدُوا إِلَيْهِمْ كُلَّ مَرَدَفٍ نَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

ایتسیدی اولی ساخلاق جائز دگل ایدی گرک اونی تصدق اییدی هرکس مکه به داخل
اولسیدی گرک برلباس کرایه اییدوب سوگره صاحبنه رد اییدی هرکسک قوسی
اولماسیدی عریان طواف اییدردی عرب لردن برنفر گوزل وکوک عورت طواف
ایچون گلوب کرایه ایتمکه قوسی اولمیوب لابداً عریان حالتده طواف اییدوب اللرنک
بریسنی قباغه بریسنی دالسنه قویوب دیدیکه بوگون عییلر آشکار اولار جماعت
اونک تماشااسنه جمع اولوب اوکا مشتری اولدیلار بوخبر مدینه ده حضرت رسوله
یتشوب غمگین اولدی ایله که بوآیه نازل اولدی حضرت ابوبکری چاغروب بیوردی
که مکه به گیدوب بوآیه لری موسم حجه مناده خلقه اعلان ایده ایلمکه حضرت
ابوبکر بوله دوشدی جبرئیل نازل اولوب عرض ایلدی یار سول الله خداوند عالم
بیورور که بوخبری اعلان ایده ییلمز براحده مگر سن یاسنگ اهلندن برنفر حضرت
پیغمبر امیر المؤمنین^۴ می چاغروب بیوردی یا علی تیزلیک ایله گیدوب آیه لری ابوبکر
آلوب منی ده کفار اعلان ایست حضرت روحانز ایله ابوبکر یتشوب آیه لری اوندن آلوب ابوبکر
مراجعت اییدی برروایت گوره هر ایکسی گیتدیلر اما آیه نو مناده علی^۴ قرائت اییدی (۳) «بو
اعلاندر اللهدن واونک رسولندن جماعته بیوک حج گونده» که قربان بایرامی
ایدی «بدرستیکه الله بری در مشرکلردن واونک رسولیده بریدر پس اگر توبه
ایده سگز کفردن پس اویشی در سیزه و اگر اعراض ایده سگز بیلوک که سیزه اللهی
عاجز ایدن دگلسگز» بزی سیزه مسلط ایتمکدن یاسیزه عذاب ایتمکدن «ویشارت
ویر اوئسلره که کافر اولدیلر در دناک عذاب ایله» (۴) مشرکلر عهدی سندیره گوره
دورت آیک تمامندن سوگره مهلت تمام اولار «مگرا وئسلرکه سیز عهد اییدوب سگز
اونلر ایله سوگره اونلر عهدن برشیئی س-سیندیر میوبلر وسیزک ضرر گزه برکسه
کومک لیک ایتمیوبلر پس تمام ای دوک اونلارک عهدنی مدنی تمام اولانا کیمی بدرستیکه خداوند
عالم پرهیزکار لری دوست دوتار (۵) زمانیکه تمام اولا حرم ستلو آیلار» که اونلاره
مهلت و بریلمشدی اینکرمی گون ذی حجه دن، محرم، صفر، ربیع الاول و اون ایکی

(٦) وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ أَمَانَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ (٧) كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِمْ وَاللَّهُ يَنْصِبُ الْمُتَقِينَ (٨) كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا ذِمَّةَ يَرْضَوْنَكُمْ بَاقُوا هَمَّ وَتَابَى قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ (٩) اشْتَرَوْا بَيِّنَاتٍ لَّهِ أَمْنًا قَلِيلًا فَفُتِنُوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (١٠) لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا ذِمَّةَ الْإِسْلَامِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ (١١) فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخِوَا نَكُمْ فِي الدِّينِ

گون ربیع الآخر دن یا اینکه شوال، ذی قعدہ، ذی حجه و محرم «پس اولدورون مشرک لری نه یردمه که تایدیئر» خواه حرمک ایچنده خواه جولنده «اونلاری اسیرایدوگ و اونلاری ساخلیوگ» حایل اولوگ اونلاریله مسجد الحرامک آراسنده «اونلاری اگلشدیروگ کیچه جک و گذرگاه لرده» که باشقه شهره لره پراگنده اولماسونلر «پس اگر توبه ایدهلر» شرکدن ایمان گنورمک ایلله «ونماز قیلالار و زکوة و یرملر پس اونلارگ یوللارنی آجون» متعرض اولمیدوگ قویوگ نه یره گیدورلریسه گنسونلر «بدرستیکه الله تعالی باغشایان در» اونلارگ گچمش گناهلارینی «ورحم ایدندر ٦» و اگر مشرکلردن بریسی امان ایستیه پس اوگا امان ویر تا اینکه ایشیده اللهم کلانی» و مطلع ولاحقیقت امر دن «صوگره یتورگلن اولی امان محلنه» اگر ایمان گنورمیه «بواندن اوتریدر که اونلار بر قومدرلرکه بلمزلر» ایمان نه دروسن دعوت ایتدیگک دینک حقیقتی نه در (٧) «لجه عهد صحیح اولار مشرکلر ایچون اللهم یالنده و اونک پیغمبرنک یالنده» و حال آنکه اونلارگ خیال لری عهدی سن دیرما قدر «مگر اوکسلر که سزله عهد ایتدیلر مسجد الحرامک یالنده» بو حاله کیمی اونی سیندیرمیوبلر سیزده منتظر اولوگ «پس مادامیکه دوزا اولالار سیزایله اوز عهد لرینده پس سیزده دوز اولوگ اونلاریله بدرستیکه الله دوست دوتار متقی لری (٨) نجه اونلاریله عهدی ساخالق اولار و حال آنکه اگر سیزه نصرت تاپالار مراعات اتمزلر سزایله قوملق یاهم قسم اولماق ونه عهد و فایتمگی، راضی ایدرار سیزی آغزلاریله» آنجق دلیل ایلله دیرلر که اطاعت و عهد و فایده روک «ومنع ایدر اونلارگ قلب لری» قلباً و فایتمک ایستمزلر «اونلارگ چوخی فاسقلردر (٩) ساتدیلار اللهم آیتلرینی آزبوله پس اعراض ایتدیلر اللهم یولندن بدرستیکه اونلارگ عمل ایتدگاری چوخ پیس عملدر (١٠) گوزله مزلر مؤمنلرگ حقنده نه قوملیک ونه عهد و انلار دیرلر حدلدن تجاوز ایدنلر

وَتَقْصِلَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۱۲) وَإِن نَّكُنَّا إِلَّا أَنبَاءٌ مِّنْ بَعْدِهِمْ وَطَعْنَا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا
 أُمَّةَ الْكَفْرَانِهِمْ لَا يُبَٰيِنُ لَهُمْ قَوْلُهُمْ وَلَهُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ۚ فِيهِ يَأْتِيهِمُ السَّيْلُ الْكَبِيرُ ۚ وَمَا لَهُمْ لَمَّا قَالُوا إِنَّا أَنبِئُكُمْ قَوْلَ الْمُرْسَلِينَ وَلَا تُخَافُوا الْقَوْمَ ۚ اللَّهُ مَعَنَا وَلَا مَعَ الْكَافِرِينَ ۚ قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۱۳)
 الرَّسُولُ وَهُمْ بَدُّوْكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ اتَّخَشَوْا لَهُمْ فَالَلَهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ (۱۴) قَاتِلُوهُمْ
 يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُنْصِرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ (۱۵) وَيَذْهَبُ غَيْظُ
 قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۱۶) أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
 جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(۱۱) پس اگر توبه اید «لر» کفردن وعهدی سندیرمقدن «ونماز قیلاار و زکوة ویره لر
 پس اونلار سیزگ دین قرداشلار کزدر و بز بیان اید «روک آیت لریمزی او قوم که عمل
 ایدر لر» (۱۲) و اگر سندیرالار آندلارینی عهد ایدندن صوگره و طعن و عیب ایدر
 سیزگ دینگز «پس دعوا ایدوگ کافر لرگ پیشوا و سرکرده لر یله بدرستی که اونلار
 ایچون آندلار یوخدر» حقیقتده آندلاری آند اولسیدی اونی سندرمزدیلر «شاید که
 اونلار او عملدن ال گوتوره لر» مقصود کز دعوان بواولسون که بدعتی و کفری یر
 یوزیندن گوتوره سکر ایله که اونلار کفردن ال گوتور دیلر سیزده دعوان ال گوتوروگ
 نه اینکه دعوان مقصود کز اذیت اول (۱۳) «آیا دعوا اتمز سکر او قومه که آندلارنی
 سندیر دیلر و قصد ایتدی لر بیغمبری مکه دن اخراج ایتمگه والار اول دفعه ابتدا ایتدی لر
 سزله دعوا اتمگه آیا قورخور سکر اونلردن و دعوا ایتمور سکر اونلار ایله پس الله سزاواردر
 که اوندن قورخاسکر» مؤمنلر گر کسدر که اللهدن قورخالار (۱۴) «دعوا ایدوگ
 مشرک لر ایله تا اینکه الله عذاب ایدر اونلار سزگ الکرگز ایله و اونلاری رسوا ایدر
 و نصرت ویره سز و اونلارگ ضررنه و شفا ویره مؤمن فوملرگ سینه لرینه
 (۱۵) و آپارا اونلارگ قیلیرینده اولان غیضی» که سیزه غضب ایتمشدیلر «والله او
 کسگ توبه سنی قبول ایدر که اونی ایستر والله بیلن و حلیمدر (۱۶) آیا ایله گمان
 ایدیر سیزگه الله تعالی سیزی اوز باشگره قویار» و سیزی دعوا یه امر ایتمز «و حال
 انکه الله بیلیمو بدر سیزدن او کسلی که جهاد ایتدی» بو آیت لک مثلنگ ترجمه سی ۳ مجی
 سورده نگ ۴۲ مجی آیه سنده ذکر اولدی «و بیامدی او کسلی که اخذ ایتمدیلر اللهدن
 سوا و بیغمبردن و مؤمنلردن سوا مخفی دوستلر» گرک دعوا یه امر اولاسیگز تا اینکه
 حکمه اطاعت ایدن خالص مؤمنلرله اطاعت ایتمین فاسقلر بربرندن آیر یله «والله
 خبرداردر سیزگ عملگره (۱۷) جائز دگلدر مشرک لره اللهدن اوتری مسجلدر

(۱۷) مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِم بِالْكُفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
 وَفِي النَّارِهِمْ خَالِدُونَ (۱۸) إِنَّمَا يُعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
 الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُتَهَدِّينَ (۱۹) أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَهْدَى
 الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ (۲۰) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ
 دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (۲۱) يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَوَرْضَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ

تعمیر ایدہ لر» ہارادہ قالدیکہ مسجد الحرامی تعمیر ایدہ لر «و حال آنکہ شہادت ایدر لر
 اوز لر ننگ کافر اولماقنہ» اظہار شرک ایلہ و بیتنگ اطرافنہ بتلر دوزمک ابنہ، «اونلار
 اوکسلردر کہ هیچ اولوبدر اونلارنگ عملر ی و جہنمدہ اونلار ہمیشہ لیک قالانلاردر».
 مسلمانلار مذمت ایتدیلر بدراسیر لر لی قطع رحم ایدوب پیغمبر ایلہ دعوا ایتنگہ عباس
 دیدیکہ بزیم پیسمزی دانشور سگز یخشی مزی دلگزرہ گتور مور سگز دیدیلر یخشی
 عملگزر ندر دیدیلر مسجد الحرامی تعمیر و بیتہ پردہ سالوب حجاجہ قوناقل ایدروک
 پس ذکر اولان آیہ نازل اولدی (۱۸) «بودر و بوندن غیری دگلدر تعمیر ایدر
 اللہک مسجد لر نی اوکسلر کہ ایمان گتوروب اللہ و قیامت گوننہ و نماز قیلار و زکوۃ
 ویزر و قورخماز مگر اللہدن پس امیدوار کہ اونلار ہدایت تاپمش لاردن اولالار»
 صحیح نسائی ننگ ۲ مجی جزوندہ، ابن مغازل ی و ابو نعیم اوز مسندہ لر یندہ مالکی فصول
 المہمدہ بیلہ ذکر ایدوب لر کہ عباس دیدی من افضل من اوندن اوتریکہ حاجیلری
 زمزم سویلہ سیراب ایتمک بٹام حولدر شبہ دیدی من افضل بیتنگ کلیدی من الیمدہ در
 امیر المؤمنین بیوردی من ہامودن قباق ایمان گتور مشم صوگرہ ہجرت ایدوب پیغمبرگ
 قبائندہ جہاد ایتشم ہراوچی پیغمبرگ حکمنہ راضی اولوب احوالاتی عرض ایدندہ
 بو آیہ نازل اولدی (۱۹) «آیا حاجیلری سیراب ایتمگی و مسجد الحرامی تعمیر ایتمگی
 تشبیہ ایتدگزر اوکسہ کہ ایمان گتوردی اللہ و قیامت گوننہ و جہاد ایتدی اللہ یولندہ
 بونلار اللہ یالندہ برابر اولمازالار واللہ ہدایت ایتمز ظالم قوملری (۲۰) اوکسلر
 کہ ایمان گتوردیلر و ہجرت و جہاد ایتدیلر اللہ یولندہ مال لری و جانلری ایلہ اونلار
 چوخ بیوکدر درجہ جہتنہ اللہ یالندہ و اونلار در لر رستکار لر (۲۱) بشارت ویرر
 اونلارہ اونلارگ اللہی اوز طرفندن اولان رحمت ایلہ و جنت لرایلہ و اونلار ایچون
 او جنت لردہ ہمیشہ لیک نعمت لر وار (۲۲) اونلار ہمیشہ لیکدر بہشتندہ نقدر کہ اللہ
 وار بدرستیکہ اللہک یالندہ بیوک اجر وارد» اونلار ایچون (۲۳) «ای مؤمنلر

فِيهَا نَجَمٌ مُبِينٌ (۲۲) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (۲۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
 آبَاءَكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَوَلَّيْكُم مِّنْهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمُونَ (۲۴) قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَنِسَاءُكُمْ وَأَخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ
 اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ
 فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (۲۵) لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي
 مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كُرُوسُكُمْ فَلِمُنْ لَّغْنٍ عَنْكُمْ شَيْئًا وَظَوَّغَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ
 وَلَّيْتُم مَّدْيَنَ (۲۶) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا

دوست دو ترمیوگ آتا لارگزى و قرداش لارگزى اگر کفرى ایمانه اختار ایدله و هر کسکه
 سیزدن اونلاری دوست دوتا پس اونلار در لر ظالم لر

(۲۴) دیگن اگر سزگ آتا لارگز و قرداش لارگز و عورت لارگز و قوم لرگز و اومال لرکه
 کسب ایدویسگر و تجارتگر که اونگ کساد اولماقندن قورخورسگر و بگندگنر
 ایولرگز سیزه دوست دو تولمش اولا یعنی اونلاری چوخ دوست دوتا سگر «اللّه
 دن و اونگ رسولندن واللّه یولنده جهاد اتمکدن پس منتظر اولوگ تا اینکه اللّه تعالی
 گتور سوک سیزه اوز امرنی» و عذابنی او وقتده معلوم اولارکه بونلرگ هانسی بخشی در
 «واللّه هدايت اتمز فاسق اولان قومی (۲۵) بتحقیق اللّه نصرت و یردی سیزه چوخ
 یرلرده» هشتاد دعواده او جمله دن «حنین دعواسنده» که واقع اولوبدر مکه ایله طائف
 آراسنده «اوز مالکه سیزه تعجب گتوردی سیزگ چوخلغز» زه انیکه ایکی دسته بر
 یرینه یتشدی خایفه ثانی بیوردیکه بوگون بر مغلوب اولماروق «پس بی احتیاج اتمدی
 سزگ چوخلغز سیزدن بر شیئی و وسعتلو یر سیزه تنک اولدی» کنایه در قورخودن
 قوشونگ چوخلغیله «صوگره اعراض ایتدگر دعوادن دال دونده رن حالده»

(۲۶) صوگره اللّه نازل ایتدی سکینه و آرام اولماقی پیغمبره و مؤمنلره و نازل ایتدی
 «لائیکه قوشونلارنی که سیز اولی گورموردگر و عذاب ایتدی کافرلره و بودر کافر لرگ
 جزاسی (۲۷) صوگره اللّه تعالی باغشلار یرندن صوگره او کسیکه ایستر واللّه
 تعالی باغشلیان و رحم ایدندر» بودعوایه حنین دعواسی دبر لر وقتیکه رسول خدا
 فتح مکه ایتدی هوازن قبیلله سنه خبر یتشدیکه پیغمبر اونلارگ اوستنه گلجکدر پس
 هوازن جماعتی دعوا تدارکی گوروب مالک بن عون نصری نی اوزلرینه رئیس ایدوب
 ماللرنی و عورتلرنی و چارپالرنی اوزلرینه برابر گوتوروب او طاس آدلو مکانه

وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (۲۷) ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۲۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

یتشدیلر ایلکه بوخبر پیغمبره یتشدی قبیلله لری جمع وجهاده تحریرصایتدی واوللارا وعدۀ نصرت و یوروب بیوردیکه اوللارگ مال لرنی و عورتلرنی غنیمت ایده جکله بنی سلیم قبیلله سی مین نفرله مزینه قبیلله سی مین نفرله دعوایه حاضر اولدیلا ر پس جماعت دعوایه رغبت ایدوب حضرت ییوک علمی علی ۴مه و یوروب جمعا ۱۲ مین نفرله عازم جهاد اولدیلا ر مالک بن عون امرایتدیکه اهل عیالی و ماللری دال طرفده قویوب اوزلری درملرده و داغلارگ ائک لرینده گز لنوب صبح وقتی بردن حمله اتسولر و دیوردیلر که پیغمبر ایندیه دیک دعوا اتمیودر اوکسارله که دعوا علمندن خبردار اولا ایلکه حضرت صبح نمازنی ادا ایتدی حنین چولنه یتشنده هوازن دسته سی یتشوب حمله ایدن وقت بنو سلیم قبیلله سی قاجوب اونگ دالنده اولان دستلر اوللارا باخوب قاجدیلر هیچکس قالمادی مگر امیر المؤمنین یاننده اولان آدمارله ثبات قدم ایدوب دعوا ایدردی عباس پیغمبرگ دوه سنگ جلوندن دوتوب حضرت بیوردی نهیره قاجورسکز منم رسول الله هیچکس حضرتۀ ملتفت اولمیوب نسییه بنت کعب مازینه اوللارگ اوستنه توپراق آتوردی که توپراق سزگ باشکزه اولسون نیه قاجورسکز حضرت بو حالی گورنده قلجنی چکوب عباسه بیوردیکه بوتپه نگ اوستنه چیخوب سسلن ای اصحاب بقره نهیره قاجورسکز ایلکه انصار عباسگ سسنی ایشتدیلر قلجلارنگ قننی سند یروب دیدیلر لیک یار رسول الله حضرت خبر آلدی یاعباس بولار کیملردر حضرتۀ خبر ویردی که انصارلردر پس حمله ایدوب دعوایه شروع ایتدیلر اووقته گوردیلر که سلاح سسی و اتلارگ شیحه سسی گلور حضرت بیوردی ملائکه لردر سزگ کومککزه گلور پس هوازن لشکری سنبوب قاجدیلار اوللارگ ماللری و عورتلری و اولادی اصحاب پیغمبرگ غنیمتنه یتشدی پس بردسته هوازن اهلندن حضرتگ خدمتنه گلوب ایمان گتوروب عرض ایتدیلر بوگون بزدن آلتی مین نفر اسیر اولوب و غنیمت اولان دوه و قویونگ حد و حصری یوخدر حضرت بیوردی یامالکزی آلون اسیرلرکز قالسون یا اسیرلرکزی آلون مالکز قالسون دیدیلر ییزهیچ شیئی قوم لریمزه برابر بلمروک حضرت بیوردی که اوللاردن اسیر اوللاری رد ایتسولر و هرکسه اوز خواهشله ویرمه بزمقروض اولوروق که اونگ مقابلنده اولی راضی ایدک اصحابگ هاموسی راضی اولدیلر بوقصه نگ تفصیلنی حدیث و تاریخ کتابلرله رجوع (۲۸) ای مؤمنلر بودر و بوندن غیری دگلدر که مشرک لرنجس لردر یاخون

بَعْدَ غَمِّهِمْ هَذَا وَانْخَفَمَ عَلَيْهِمْ فَوْفَ يَغْنَبُكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ اِنْ شَاءَ اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۲۹) قَالُوا
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ (۳۰) وَقَالَتِ الْيَهُودُ دَعِيزُ ابْنِ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ اِذَا
يُؤْفَكُونَ (۳۱) اتَّخَذُوا اٰخْبَارَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا
اِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا اِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (۳۲) يَرِيدُونَ اَنْ يُطْفِئُوا نَوَارَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ

اولماسونلار مسجدا الحرامه بوئيلدن سوگره و اگر سيز قورخاسگر فقردن» حرمدن
اونلاری منع اتمک جهتنه که گلوب کسب و تجارت ایدردیلر و سیزه نفع حامل
اولوردی «پس تیزلیک ایله الله سیزی غنی ایدر اوز فضلندن اگر ایستیه بدرستیکه
الله تعالی ییلندر سیزگ احوالگری و حکیمدر (۲۹) دعوا ایدوگ او کسلر ایله که
ایمان گتورمز لر الله و قیامت گونه و حرام اتمز لر اوز لرینه اوزادیکه الله و اونگ
پیغمبری حرام ایددر و دین قبول اتمز لر اوز لرینه حق اولان اسلام دیننی» بو کسلر
عبارتدر «او کسلردن که اونلارا کتاب و یریلویدر قتل ایدوگ اوزمانه دیک که
ویره لر جزیه و بدهی الری ایله قد اولان حالتده که اونلار ذلیل لیک ایله کوچک
اونلاردر (۳۰) یهودی لر دیدیلر عزیر اللهگ اوغیلدر و نصاری لر دیدیلر مسیح
اللهگ اوغیلدر بو اونلارگ سوزیدر آغزلاری ایله دیورلر» مثلدر دیرلر سوزدر
دانشرسن حقیقتی یوخدر «اونلارگ سوزلری اوخشار او کسلرگ سوزنه که کافر
اولدیلر بوندن سابق زمانده» دیدیلر که ملائکه اللهگ قرلاییدر «الله اوللاری
اولدورسون» یا اللهگ اتمتی اونلارا اولسون «نجه ونه یره دونرلر» حقدن باطله .
(۳۱) «اهل کتاب اوز عالم لرنی و زاهد لرنی الله لارا خدا یتدیلر الله دن سوا» یعنی اونلارا
اطاعت ایتدیلر الله حرام ایدنی حلال و حلال ایدنی حرام اتمکده «و مریگ اوغلی
مسیحی» الله ییلدیلر «اونلار امر اولونمیوبلار مگر اینکه عبادت و اطاعت ایدلر بر
اولان الله» بر اولان الله دن باشقه الله یوخدر مقدس و پاکدر اوزاددن که اوگا
شریک و یرورلر (۳۲) ایستورلر که اللهگ سوزینی (پیغمبر صمی) آغزلاریله
خواموش ایدلر والله قویمازه که اونلار اوز مقصوده یتشه لر اللهگ سوزنی
خواموش اتمک ایله «مگر اینکه الله تمام ایدر اوز سوزینی هرچند که کافرلر ناخوش
دوتالار (۳۳) الله ایله الله در که گوندردی اوز پیغمبرینی (محمصد) هدایت و دین
حقه تاینکه دیننی ظاهر اید جمیع دین لره» و اونلارگ هاموسنگ ناسخی اول «هرچند

وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا رَسُولَهُ فَتُنَاجُوا اللَّهَ ۚ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْفَظُونَ عَهْدَ اللَّهِ ۚ (٣٣) هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (٣٤) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كَثِيرًا مِنَ الْآخِبَارِ وَالرَّهْبَانِ لِيَآكُلُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيُصَدِّدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (٣٥) يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْقَهُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ (٣٦) إِنَّ عَذَابَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خُلِقَ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلَمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَفَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُفَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (٣٧) إِنَّمَا التَّسْبِيحُ بِإِذْنِ الْكَافِرِ يَضِلُّ بِهِ الدِّينُ كَفَرُوا يَحْلُوهُنَّ عَامَا وَيَحْرِمُونَهُ عَامَا لِيُؤْاطُوا عَذَابَ

که مشرک لر فاخوش دو تالار (٣٤) ای مؤمنلر بدرستی که یهود عالم لرنگ وزاهد لرنگ چوخی هراینه بیرلر خلقک مال لرنی باطل ایله «حرام یول ایله رشوه آلوب عوامه احکامی تغییر ایدرلر «ومنع ایدرلر خلقی الله یولندن» وحق دیندن «واوکسلر که خزینه ایدوب ساخلارلار قریلی وگوموشی و مصرف اتمزلر اونلاری الله یولنده پس بشارت ویر اونلارا دردناک عذاب ایله (٣٥) اوگولده که» خزینه ساخلانمش قریل وگومش «جهنمک اودینده قیزاریلوب اونلارله داغ باسیلار اونلارگ آتالارینه» (پیشانی) فقیر گلنده قاش وقاباقلارنی سالوبلر «و بوکورلرینه» فقیری گورنده بوکورلرنی چوگوروبلر «ودال لرینه واونلاره دیولرکه بودراو زادی که خزینه ایدوب سگزر اوزگزدن اوتری ساخلوب سگزر پس دادک اووزر وبالک ضررنی که سیز خزینه ایدیر دگر» (٣٦) بدرستی که آیلارک سای و حسابی اللهک یاننده و کتابنده اون ایکی آیدر او گولدن بری که الله خلق ایدوبدر گوگلری ویری او آیلارک دوردی حرمتلو آیدر» حرامدر اولده دعوا ایتمک ذی قعده الحرام، ذی الحجه الحرام، محرم الحرام، رجب «بودر محکم دین پس بو آیلاردا اوز نفس لرگزه ظلم ایتمیوک» بو آیلارده دعوا ایتمک ایله «ودعوا ایدوک مشرکلرک هاموسی ایله نهجه که اونلارگ هاموسی سیز ایله دعوا ایدرلر و تعصب ایدوب هاموسی سیز ایله دعوا ایتمک قصد ایدرلر «وییلوک که الله تعالی برهیز ایدنلر ایله در». (٣٧) عرب آراسنده قاعده ایدیکه حرمتلو آید دعوا ایتمک ایسته سیدیلر اونی حلال ایدوب اوندن سوگره اولان آبی حرام ایدر دیلر بو قرارله رفتار ایدوب آرقالمشدی حرمتلو آیلار خلقک آراسندن کوتوروله و بوٹا (نسیئی) دیر دیلر اودر که الله تعالی بیورور «نسیئی» یعنی برآبی اوبری آیه تاخیر ایتمک «کفری آرتور ما قدر

مَاحِرِمَ اللّٰهَ فَيَحِلُّوْا مَاحِرِمَ اللّٰهِ زَيْنَ لَهُمْ سُوْءُ اَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِيْنَ (۳۸) يَا اَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمْ اٰتُوا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ تَاَقُلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ اَرْضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ
فَمَا مَنَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ الْاَقْبَلِ (۳۹) اَلَا تَنْفَرُوْا يٰعَذِبُكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا

بعض مفسر لر دیوبدیلر که نسیئی اولدن عبارتدر هر آیده ایکی ثیل موسم حج قرار
ایتمشدیلر مثلاً محرمده ایکی دفعه صفرده ایکی دفعه ثیلک آخرینه دیک بو قرار له
موسم حج معین ایدردیلر او ثیلده که حضرت رسول حجة الوداع ایتمشدیلر ذی حجه
آینده واقع اولمشدی حضرت بیوردیکه موسم حج همیشه ذی حجهده معین اولدی
نجه که بوندن سابق اونوع ایدی «گمراه اولار نسیئی ایله اوکسلر که کافر اولدیلر حرمتمو آیلری
برئیل حلال وبرئیل حرام ایدر لر» اولمچی بدعتی جناده بن عوف قویدی موسم حجهده ندا ایتدی
سیزگ اللهگزر محرمی حلال ایتدی او بریسی ثیلده سسلندی که سیزگ اللهگزر محرم
آینی حرام ایتدی «تائینکه موافق ایدر لر اوایلارگ حسابنی که الله حرام ایدوبدر»
دورت آینگ ساینی دوز ساخلیله «پس حلال ایدر لر اوزادی که الله حرام ایدوبدر
زینت لشمش اولدی اولار له اولارگ پیس عملری والله هدايت ایتمز کافر قوملری»
اولارگ هدايتنه قابلیت لری اولماقه گوره (۳۸) «ای مؤمنلر نه اولوبدر سیزه زمانیکه
دییله (پیغمبر ص دیه) سیزه که کوچون الله یولنده دعوان اوتری آغیر اولار سیگزر
یرگ طرفنه» آغر لقتزی یرده سالوب اوتورار سگزر «آباراضی اولدگز دنیاگ ساغلقنه
آخرتدن» ال گوتوردگز «پس دگلدر دنیاگ لذتی آخرت مقابلنده مگر آز» شیئی
که شالنه اعتماد اولونماز بو آیلر تپوک دعواسنگ حقنده در بوقصه تدریج ایله بو
سوره نگ آخرینه دیک ذکر اولونار سبب دعوا اختصاراً بودر که هجرتگ ۹ مجی
ثیلنده شامدن مدینه به کاروان گلوب تجارت ایچون زیتون باغی وآغاون گتورمشدیلر
اهل کاروان مدینه اهلنی خبردار ایتدیلر که سلطان روم آرتیق لشکرایله مدینه به عازم
اولوب مقدمه لشکر بلقایه یتشوبدر عربستانده سکونت ایدن نصاری هر اقلیوسه که
اووقت تمام آوروپانگ ایمپراطوری ایدی خبر ویرمشدیکه پیغمبر وفات ایدوب بو
اطراف قحط جهتنه پراگنده در زحمت سیز بو یرلری تصرفه گتورمک ممکندر
قیصر دخی باغبانام سرکرده نی قرخ مین نفرایله مدینه به گوندردی بو احوالات حضرت ه
یتشوب لشکر تدارک ایتمکه امر ایتدی حضرتگ همیشه قاعده سی اوایدیکه هیچ دعوا ده
اوز قصدندن لشگری خبردار ایتمزدی اما بودعوا ده آشکارا بیوردیکه روم دعواسنه
گتملو واروق سببی اوایدیکه خلق بیاسونلر که اوزاق مسافته سفر ایدم جکلر تدارک
گورسونلر علاوه براین مؤمن ایله منافق معلوم اولار زیرا که اووقت میوه لرگ

غیرکم ولا تضروه شیئا والله علی کل شیئی قَدِیرٌ (۴۰) الا تنصروه فقد نصره الله اذ اخرجه الذين
 كفروا انا انین اذھما فی الغار اذ یقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا انزل الله سبینه علیہ وایدہ
 بجنود لم تروھا وجعل کلمۃ الذین کفروا السفلی وکلمۃ اللہ علی العلیا والله عزیز حکیم
 (۴۱) اقرؤا حفا واثقالا وجاهدوا باموالکم وانفسکم فی سبیل اللہ ذلکم خیر لکم ان کنتم
 تعلمون (۴۲) لو کان عرضا قریبا وسفرا قصدا لاتبعوک ولكن بعدت علیہم الشقة وسیحلفون
 باللہ لو استطعنا لخرجنا معکم لیلکون الله سہم واللہ یعلم انھم لکاذبون (۴۳) عفا الله عنک ل ما اذنت

در یلمک وزراعت لرگ پیچلمک وقتی ایدی وجماعت ایستیور دیلر که آقا جلارگ کولیکه سنده
 برمدت استراحت ایدلر (۳۹) «اگر سیز دعواند اوتری کوچمیه سئز الله تعالی
 عذاب ایدر سیزه دردناک عذاب و عوض ایدر سیزدن علاوه طاقه و سیز ضرر
 ویره ییلمز سئز پیغمبره بر شیئی واللہ هر شیئی قادر در (۴۰) جمله معترضه در اما
 تحریر و ترغیب در صبره «اگر سیز پیغمبره کومک ایتیمیه سئز پس بتحقیق الله اوکا
 کومک ایتدی اوزمان که مشرکلر پیغمبری مکدن چیخار تدیلر اوخالده که ایکی نفرگ
 ۲ مجی سی ایدی» بری اوزی وبری ابوبکر رضه ایدی اونلاردان سوا کیمسه یوخ ایدی
 «اوزمانیکه» اونلار ثورداغ سنده اولان «غارده ایدیلر اووقت پیغمبر بیوردی اوز
 یولداشی نه» ابوبکره غمکین اولما بدرستیکه الله ییز ایلدر» ایلکه پیغمبر گوردیکه
 ابوبکر قورخور بیوردی آیا ایستیورسن یولداشلارگی سگا گوسترم دیدی بلی پس
 حضرت اللرنی اونگ گوزینه چکوب گوردیکه انصار بریره جمع اولوب صحبت ایدیلر
 «پس الله تعالی اوکا آرام اولماقی گوندردی و قوتلندردی پیغمبری ملائکه قوشونلاری
 ایلکه یاپیغمبرسن اونی گورمورسن» یا اینکه ای جماعت سیز اولما لکه لری گورمور سئز
 «والله تعالی کافرگ سوزلرینی آلیق ایتدی» مقصود لری عمله کلمدی «واللهک کلمه سی
 اوجادر» نه که اوزی اوجا و غالب در «والله تعالی غلب و حکیم در» بوی آیه شریفه حضرت
 رسواک مکدن هجرتی خصوص سنده نازل اولوبدر ایندی رجوع ایدک تبوک دعوا سنک
 ذکر نه (۴۱) کوچون آغیر ویونگول اولان خالده قوجه و جوان، سرمایه سزلر پیاده
 دولتولر آتلو یارغبتله یونگول وکرا هتله آغیر اولان خالده «وجهاد ایدوک مال لرگز
 وجان لرگز ایله الله یولنده بوللار یخشی در سیزگ ایچون اگر بیلسه سئز» جهادک
 فضیلتی (۴۲) اگر سن دعوت ایتدیگک ایش یا خون زمانده عمله گلن دنیا نفعی و میاله سفر
 اولایدی هر آینه سکا تابع اولاردیلار ولکن بو دعوا سفری اوللاردن اوتری
 مشقتلو و مسافتی اوزاق سفر اولدی» اوجهته اصحاب بهانه لر گدوردیلر «تیزدر

لَهُمْ حَتَّى تَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَعَلَّ الْكَافِرِينَ (۴۴) لَا يَسْتَاذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ (۴۵) إِنَّمَا يَسْتَاذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْتَ تَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ (۴۶) وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدَّ اللَّهُ

که آند ایچرلر که اگر استطاعتمز اولیدی بدن و مال جهتنه هرآینه سیزایله چیخوب
دعوایه گیدردیک اونلر اوزلربنی هلاک ایدرلر» یالاندان آندایچمک ایلہ «والله تعالی
بیلورکه اونلار البته یالانچی لارد» وقوه لری وارسیزایله گیتمکه اما اوزلری کسالت
ایدیر وقصداً گیتمورلر بویا اشاره در بودعوان تخلف ایدنلره و دعوان صوگره
گلوب عذر ایستنلره (۴۳) ایلہ که اشرف مخلوقات منافق لرک نچه سنه اذن ویردی دعوان
گروقالمقه الله تعالی کمال مرحمت یولیلہ پیغمبرینه یوردی «الله سنی باغشلاسون نیه
اونلاره اذن ویردیگ» سندن اذن ایستین وقتده واونلارک یالانلاری قبول ایتدوگ
یخشی اولاردیکه اونلره اذن ویرمیدیک «تا اینکه سنا آشکار اولایدی اوکسلرکه
دوغری عذر گتوردیلر ویالانچی لاری دخی بیلیدگ» وبو کیفیت هامونگ یاننده
آشکار اولاندن صوگره دوغری دن عذر گتورنلره اذن ویریدیک نه اینکه یالانچیلره
(۴۴) «سندن اذن ایسته مزلر اوکسلرکه ایمان گتوردیلر الله و قیامت گونه ماللری
وجانلری ایلہ جهاد ایتمکدن» گیروقالمقه بلکه سرعتله اقدام ایدرلر جهاده «والله
عالمدر متقیلره (۴۵) بودر و بوندن غیری دئلدرکه سندن اذن ایسترلر گیروقالمقه
اوکسلرکه ایمان گتورمیوبلر الله و قیامت گونه واونلارک قبلری ایمان گتورمکده
شبهه لودر پس اونلار اوز شبهه لرینده حیران اولارلار» نه ایمانلری معلومدر ونه قفلری
(۴۶) «و اگر ایستیدیلر دعوایه خارج اولماقی هرآینه سفردن اوتری تدارک
حاضر ایدردیلر و تدارک قوه لری واریدی اما الله ناخوش دوتدی اونلارک حرکتی»
زیرا که اونلار دعوایه گیتسیدیلر مسلمانلار آراسنده ناملق ایدوب فتنه سالاردیلار
«پس الله اونلاری دعوایه گیتمکدن ساخلادی و دیبلدی اونلاره اگلشوگ اگلشنلرایله»
مدینه ده قالان عورت و اوشاق لارایله بیوک کنایه و مذمتدر کیشیلر عورت لرایله
اوتورمقه. ایلکه حضرت مدینه دن چیخوب صرف منزلدن کوچمک ایستیوردی عبدالله
بن ابی که منافق لرک رئیس ایدی اوز قومیلہ حضرتدن دولوب مدینه یه مراجعت
ایتدی دیدی بن بنی اصفرایله (روم) دعوایه گیده بلرم بونلارایله خیال ایدرلر رومیلرایله
دعوایتمک آسالدیر، آنداولسون الله گورورمکه بولشگر مغلوب اولوب دنیا تگ اطرافنه
داغیولبارلر بوخبر حضرت یقشنده اونگ تسلی خاطر ی ایچون آیه نازل اولدی
(۴۷) اگر اونلار سیزایله چیخسیدیلر آرتورماز ایدیلر مگر فساد و شری وسیزگ

عَدَّةً وَلَسٰ كِنَّ كَرِهَ اللّٰهُ اَنْبَعَثَ مِنْ فِطْرِهِمْ وَقَبْلَ اَقْدَامِ الْقَاعِدِيْنَ (٤٧) لَوْ خَرَجُوْا فِىْكُمْ مَّازَادُوْكُمْ
 الْاِخْبَالَ وَلَا وُضِعُوا لِخَلَالِكُمْ يَسْتَفْتُوْكُمْ الْفِتْنَةَ وَفِيْكُمْ سَمَاعُوْنَ لَهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ (٤٨) لَقَدْ
 ابْتَدُوْا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَبْلَ اُولٰٓئِكَ الْاُمُوْر حَتّٰى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهَمَّ كَارِهُوْنَ (٤٩) وَمِنْهُمْ
 مَنْ يَقُوْلُ اَنْذَرْنِيْ وَلَا تَفْتِنِيْ اَلَا فِى الْفِتْنَةِ سَقَطُوْا اَوْ اَنْ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌ بِالْكَافِرِيْنَ (٥٠) اِنْ تَصِبْكَ حَسَنَةٌ
 نَّسُوْهُمْ وَاِنْ تَصِبْكَ مَّصِيْبَةٌ يَقُوْلُوْا قَدْ اَخَذْنَا مِمَّنْ قَبْلَ وَيَوَلّٰوْا وَّهُمْ فَرِحُوْنَ (٥١) قُلْ لَنْ
 يَّصِيْبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ (٥٢) قُلْ هَلْ تَرٰبُصُوْنَ بِنَا اِلَّا

اور تا قنجره دوشوب فتنه ايتمك ايسترديلر» قوشونگ قلبنه قورخى سالماق وليت ليرنى
 خراب ايتمك ايله «وسيزگ آرا گزده اونلارگ سوزينى ايشتدلر وار» ناملر وار
 كه سيزگ خبر لر گزى بيلوب اونلاره خبر وير لر يا اينكه سيزگ لشكر گزگ آراسنده
 منافقارگ سوز ليرنى واغواليرنى قبول ايدن لر وار» ايمانلرنگ ضعفى جهتنه «والله
 تعالى يبلندر ظالملى (٤٨) بتحقيق فتنه سالمق ايستديلر» سنگ اصحابكگ آراسنه
 «بوندن سابق» احد دعواسنده «وتديبر ايتديلر سنگ ايچون برياره ايشلر» وحيله لر
 اشاره در حضرت امير پيغمبرگ يالندن قايدان وقتده منافقار اوگا قوى قاماز مقدن
 «تا اينكه حق گلدى و ظاهر اولدى اللهم امرى» سكا نصرت وتأييد يتشمكه «و
 اونلار ناخوش دوتانلاردر» سكا كومك يتشمكى وسنگ دينكگ او جالمقنى «پيغمبر ص جندب
 بن قيسه كه بنى سلمه قبيله سنگ رئيسى ايدى ييوردى كه منله دعوايه گيتمك ايسته مر سن
 شايد روم قزلارندن برينى كنيز عوضه اله گتوره سن عرض ايلدى يارسول الله منم
 قوميم بيلور كه من عورته چوخ طائبم قورخورامكه بنى اصفرك قزلارندن گوروب
 اوزيمى ضبط ايده بلميم پس منى فتنه به سالما اذن وير من نو دعوايه گيتيوم الله
 تعالى ييورور (٤٩) «منافقار دن وارد كه او كس كه ديور بكا اذن وير دعوا دن گرو
 قالمقه ومنى فتنه به سالما خبر دار اول اولنر فتنه به دوشديلر» دعوا دن گيرو قالمقه «وجهنم
 هراينه كافر لرى احاطه ايدندر (٥٠) اگر سكا دعوا لرده حسنه» نصرت وغنيمت
 «يتشه اونلارى پيس ايدر» اونلاره ناخوش گلر حسد جهتنه غمگين اولار لر «واگر
 سكا مصيبت يتشه شاد اولوب دير لر بتحقيق بيز اوز ايشمزي بوندن قباق عمله گتورديك»
 يخشى اولديكه دعوايه گيتمدوك «وگيرو قايدار لر او حالده اونلار شاد اولان لردر
 سنگ مفلوب اولماقگا (٥١) «ديگن بزه هيچ بر بلا ومصيبت يتشمز مگر او شيمى
 يتشر كه الله بزه يازويدر اودر بريم اولى بتصرفم و اللهم آتجق گر كدر مؤمنلر
 توكل ايدلر (٥٢) ديگن آيا منتظر اولور سگز بزه» كه بريم آخريمز

اَحَدَ الْحَسَنَيْنِ وَنَحْنُ نَرَبُّ بِكُمْ اَنْ يَصِيْبَكُمْ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ اَوْ يَدِيْنَا فَرَبِّصُوا اَنَامَكُمْ
مَتَرَبِّصُونَ (۵۳) قُلْ اَتَقْعَوْنَ اَطْوَعًا اَوْ كُرْهًا لَنْ يَتَقَبَّلَ مِنْكُمْ اَنْتُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِيْنَ (۵۴) وَمَا
مَنْعَهُمْ اَنْ يَتَقَبَّلَ مِنْهُمْ لِنَفْقَاهُمْ اِلَّا اَنْهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كَسَالٰى
وَلَا يَنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ كَارْهُوْنَ (۵۵) فَلَا تَعْجَبْ اَمْوَالَهُمْ وَلَا اَوْلَادَهُمْ اِنَّمَا يَرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُوْنَ (۵۶) وَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ
مِنْكُمْ وَلٰكِنْهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُوْنَ (۵۷) لَوْ يَجِدُوْنَ مَلٰجِاْ وَمَغَارَاتٍ اَوْ مَدْخَلًا لَّوَلَوْ اَلِهَةٌ هُمْ يَجْمَعُوْنَ

نه طور اولاجا قدر هيچ شيئي اولماز «مگر ايكي گوزل شيئگ بريسي» يانصرت
تا يوب غنيمت يادرجه شهادته يتشوب جنت تحصيل ايدەروك «بزده منتظر اوللوق
سيزه كه الله اوز يانندن سيزه عذاب گوندهر» يا گوگدن عذاب گلر «يا بيزم اليمزايله»
كفرگز سببته قتل اولارسيئز «پس سيز منتظر اولوگ» بيزم ايشمزگ عاقبتنه «بزده
منتظر اوللوق سيزايله» سيزگ امرگزگ آخرنه. بو سؤال جوابدن صوگره جذب
ديدى كه اگر بيز جان ايله سيزه كومك ايدە بلمديك ايسه مال ايله سيزه كومك ليك
ايدەروك الله تعالى بيوردي (۵۳) «ديگلن مصرف ايدوگ مالگزي اوز خواهشگزايله
يا ايستمين حالده الله تعالى سيزدن قبول ايتمز اوسببه كه سيز فاسق قوملرسيئز
(۵۴) اومنافلرگ احساسنى قبول ايتمكده هيچ برشيئي سگامانع اولمادى مگر اينكه
اونلار كافر اولديلر الله واولنگ پيغمبرنه» واونلارگ مالنى سيز قبول ايتمه مگه سبب
محض اونلارگ كفرى اولدى «واونلار قيلمازلار نمازى مگر اوحالنده كه اونلار
كسالت لودرلر» نماز قيلماق لازمدر كه ثوابه رغبت و نمازى ترك ايتمك عذابه مستحق
اولماقه اعتقاد ايتمك ايله اولاه اينكه قيلماق و قيلماق برابر اولاه «وصرف ايتمزلر
پوللاريني مگر اوحالنده كه اونلار ناخوش توتارلر» چونكه ثواب و عقابه اعتقادلرى
يوخدر (۵۵) «پس سنى تعجبه گنور مسون اونلارگ ماللرى ونه اونلارگ اولادى»
بونلار اونلارا سبب عذاب و وبالدر «بودر بوندن غير دگلدر كه الله ايسيئور كه
دنياده اونلاره عذاب ايتسون مال و اولادلرى سببيله» قازانماقگ و ساخلا مقگ زحمتيله
واولادلرى اؤلك ايله «واونلارگ جانلارى زحمت ايله چيخه اوحالده كه اونلار كافرلردر»
وكفر سببيله جهنمه داخل اولالار

(۵۶) «آندايچرلر كه اولر هر آينه سيز مسلمانلر دندر و خال انكه اونلر سيز مسلمانلر جمله سندن
دكلدرلر اما اونلر سيزدن قورخان طايفه لردر» كه اوللرى قتل يا ايسير ايدە سئز (۵۷) «ا. ك.
اونلر اوز لرينه آرخه و كومك تاپالر يالينكه غارلر تاپالر» كه اونده كيزلنلر «يا اينكه داخل

(۵۸) وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَخْطُونَ
 (۵۹) وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ (۶۰) إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا الْمُؤَلَّفَةُ قُلُوبُهُمْ

اولماقیری» وەحکەم قلعە کە اوزلرینی سیزدن ساخلیه بیلەر «ەر آینه یوز چوکور لر لر
 اویرلرە او حالتدە کە اونلار سیزدن اعراض ایدنلردر (۵۸) واردر منافق لردن اوکسکه
 عیب ایدرسکا صدقە لری قسمت اتمکدە» حضرت رسول صدقە قسمت ایدن وقتدە حرقوس
 بن زهیر مشهور بە ابن ذی خویصر دیدی یار رسول الله عدالت ایلەر فتنار ایت حضرت بیوردی
 وای اولسون سکا اکرم من عدالت اتمەسم پس کیم عدالت ایدر بوشخص آخردە خوار جلرگ
 سرکرده سی اولوب نهر وان دعوا سئبدە حضرت امیرگ قلعی ایلە مقتول اولدی بعضی
 حدیث لردە وارکە غنیمت یا صدقە قسمت اولاندا غنیلردە کلوب کمان ایدیر دیلرکە اونلار دہ
 حصە یتشە جکدر حضرت فقرا یه قسمت ایدن وقتدە کوز لریلە بر برینه اشاره ایدر دیار
 کە دعوا لر بزیم قوتمز ایلە عملە کلور اما پول قسمت اولاندا بزە حصە یتشیمور الله بویورور
 «ا کر اونلار صدقە دن بر حصە ویریلە سندن راضی اولار لار واکر ویریلمیە او وقتدە
 اونلار غضب ناک اولار لار» اونلار گ رضا و غضبی اوز شخصی نفع لرندن اوتریدر نه اینکه
 اللهم دن اوتری (۵۹) «واکر اونلار راضی اولالار الله و بیغمبر اونلارە ویردیکە» غنیمت
 یا صدقە دن «ودیه لرکە کفایت ایدر بزە اللهم فضلی تیزدرکە الله بزە اوز فضلندن ویرر
 واونگ رسولی دخی ویرر و بز الله راغب لریک بیزیم روزیمزە وسعت ویرمکە
 قادردر» اگر بونوع سوز دیەر اونلارە یخشی در نه اینکه ناراضی لیک اتمک
 (۶۰) «بودر و بوندن غیری دگلدرکە صدقە لر مخصوصدر فقیرلرە و مسکین لردە» کە
 فقیردن احتیاجی آرتق اول «و صدقە نی جمع اتمکە عمل ایدن لردە و قلب لری تالیف اولان
 کسلرە» کە هر چند الله ایمان گتور و بیلر اما کامل مؤمن اولمیو بیلر اونلارە
 صدقە دن ویرمک اولارکە اونلارگ قلب لری الە کلوب هم اوزلری کامل مؤمن اولالار
 و همبده اونا باخوب سائر ایمان گتورمین لر ایمان گتورە لر یا اینکه اسلام سرحد لریندە
 اولان کسلرە ویریلرکە سرحدی دشمن هجومندن ساخلیه لر «ورقە لردە» یعنی اوکسلرە
 کە اونلارگ بویننە کفارە کلوب حلال یولده مثلاً خطایله آدم اولدوروب اما قوه سی
 یوخدر کفارە ویرمکە پس صدقە دن اوکا ویرمک اولارکە کفارە نی ادا لیتسون یا اینکه
 اوگونه قول وکنیز لری آلوب آزاد اتمکە کە آقار لری اذیت ایدە «و بورجلو اولانلارە»
 بورجلو دوشوب ویرمکە قوه تی یوخدر «والله یولندە» جهاده صرف اتمکە یا گوری
 تیکمکە و سوگتورمکە یا مدرسه لر آچمکە «ویول اوغلنە» سفره چیخوب قوه تی یوخدر

حزب

وَفِي الرَّقَابِ وَالْفَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۶۱) وَمِنْهُمْ
الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَذْنٌ قُلْ أَذْنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يَوْمَئِذٍ يَوْمَئِذٍ بِاللَّهِ . وَيَوْمَئِذٍ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ
آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۶۲) يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنَّ كَانُوا مُؤْمِنِينَ (۶۳) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُمْ يُحَادِدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّهُ تَارَ

وطنه گتمگه و بورج و یرن یو خدرکه وطنه گتسون او قدر و یرمک اولار که گیدوب
وطنه یتشه بو آدماره صدقه و یرمک «فرض در الله طرفندن والله بیان و حکم ایدندر
(۶۱) «منافقلردن او کسلر وارکه اذیت ایدرلر پیغمبره و دیرلر که پیغمبر قولادر» هر نه
ایشته اوڭ اینانور بایئکه هرکس هر نه دیسه اوڭا قولاق آسور چوئکه او حضرت
او قدر حلیم ایدی که هیچ برسوز دانشانه کچ خلق لک اتمزدی عبدالله بن نفیل خلوت
ایدوب نهچ نفر منافقلرایله پیغمبرگ سوزنی دانشوب بریسی دیدی که ساکت اولوڭ
بوسوزی پیغمبر ایشیدر رسوا اوللوق دیدیلر پیغمبرگ ایشیدن قولاقی وار هر نه
دانشسالار ایشیدر بعضی روایت گوره حضرت پیغمبر علی ایله چوخ خلوت دانشوردی دیدیلر
پیغمبر علیه قولادر او هر نه دیسه بودا قولاق و یرور الله تعالی بیورور «دیکن یخشی
قولادر سیزه» سیزگ سوزگزه قولاق و یرمک اوندن یخشیدر که سیزگ سوزگزی
کسوب سیزه غضب ایده «ایمان گتوزر الله و ایمان گتور ریغنی تصدیق ایدر مؤمنلری
و پیغمبر رحمتدر سیزلردن او کسلره که ایمان گتور و بذر و او کسلر که اللهگ پیغمبر نه
اذیت ایدرلر اونلاره زحمتلو عذاب واردر

(۶۲) منافقلر الله آند ایچرلر سیزدن اوتری» که بزده سزدن ایک و سیزگ کیمی
مسلمانلاریگ و آنددن قصدلری او ایدی که سیزی راضی ایدلر» سیز باطنه خبردار
دگلسگز سیزی راضی اتمک اونلره فایده و یرمز «والله و اونگ رسولی سزا واردر
که اونلری راضی ایدلر» ایمان و اطاعت ایله «اگر اونلار مؤمنلر ایدلر» چوئکه الله
باطنلره خبرداردر گرک منافقلکدن توبه ایدلر (۶۳) «آیا منافقلر بیلمورلر که هرکس
مخالفت ایده الله و اونگ پیغمبر نه پس حقیقتده اونگ ایچون واردر جهنم اودی
همیشه لیکدر اونده بودر بیوک رسوالیک». و دیعه بن ثابت نهچ نفر منافقلرایله لشکرگ
قیاقچه گیدوب دیردیلر بوکشی ایستیور که پادشاهلارگ تختی اوستنده اگلش هرگز
میسر اولماز مخبرن فحس دیدیکه من راضیم سیزگ هر برگز بگا یوز تازیاله
اوراسگز اما بزیم حق مزده آیه نازل اولمید که قیامته دیک رسوا اولاق پس حضرتگ
خدمتنه گلوب احوالی خبر و یردی حضرت عماری اونلارگ یانه گولدر و اونلاری

جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْحَزَى الْعَظِيمُ (٦٣) يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةُ تُبَايَعِهِمْ بِمَا فِي
 قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهِزُوا إِنَّا اللَّهُ مَخْرُجٌ مَا تَحْذَرُونَ (٦٤) وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
 قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (٦٥) لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ
 طَائِفَةٍ مِنْكُمْ أَعَذِبَ طَائِفَةٌ بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ (٦٦) الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ
 يَمُرُّونَ بِالْمُسْكِرِ وَيَتَهَوَّنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمُ الْإِنْسَانُ هُمُ الْفَاسِقُونَ
 (٦٧) وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتُ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَبِيبُهُمْ وَأَعْنَابُهُمْ
 عَذَابٌ مُّقِيمٌ (٦٨) كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَكَانُوا آوَاءُ وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا

احضار واولارله عتاب وخطاب ايدنده اونلار بيلديلر كه اكارا ايدنه باميه جكر ديديلر
 سفر وقتنده ظرافت ايديردوك يولك اوزاقلق زحمتي آزانق ايجون پس بو آيه
 نازل اولدى (٦٣) «منافقلر قورخارلر كه اونلارگ زياننه برسوره نازل اولا كه
 اونلارگ قلبلرينده اولان سوزلرى مؤمنلره خبرويره ديكلن استهزا ايدوگ بدرستيكه
 الله ظاهر ايدندر اوزاديكه سيز قورخورسنگز» كه الله تعالى سيزگ سرلرگزى پيغمبرينه
 خبرويره قورخدقنگز علتله دوچار اولدنگز (٦٤) «واگرسن سؤال ايدنه سن اونلار دن»
 كه نه سوزلر دانشوبسنگز «هراينه ديرلر كه بز مسافرلر ايدوگ ظرافت ايديردوك
 ديكلن آيا الله واونگ پيغمبرينه استهزا ايديرسنگز (٦٥) عذر ايسنه ميوگ بتحقيق
 كافر اولدينگز ايمان اظهار ايدندن صوگزه اگر باشلياق سيزگ بر طائفة گزى توبه
 جهننه عذاب ايدنه روك اوبرى طائفيه اوسبيله كه اونلار گناه كارلردر» وگناهده اصرار
 ايدنلر وتوبه اتمينلردر (٦٦) «منافق كشيلر وعورتلرگ بعضى سى بعضى سندن در»
 اونلار آند ايجورديلر كه بز سيزدن ايك اونلارى الله تكذيب ايدير «اونلار امر
 ايديرلر پس ايشلره» كفره ومعصيته «ونمى ايديرلر يخشى ايشدن» ايمان وطاعتدن
 «ودوتارلار اللرنى» خيرات وصدقاتدن بخل اتمك ايله «اللهى ياددن چخارديلار
 پس اللهده اونلارى ياددن چخاردى» رحمت وفضلنى ويرمكدن «بدرستيكه منافقلر
 اللهگ امرندن چخالار و فاسقاردر (٦٧) الله وعده ايدويدر منافق كشيلره وعورتلره
 وكفاره جهنم اودينى هميشه ليك ديلر جهنمده جهنم عذابى بسدر اونلارا جزا جهننه
 والله اونلارى اوزاق ايدندر اوز رحمتندن واونلاره هميشه ليك عذاب واردر
 (٦٨) سيز منافقلر اوكسلر كيمي سگز كه سيزدن قباق واريديلر وسيزدن گوجلر ايديلر
 قوت جهننه وچوخ ايديلر ماللر واولادلر جهننه پس لنت آبار ديلر اونلره ويريلن

بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتِعْهُمْ بِخَلْقِكَ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (۷۰) أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ مَدِينٍ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أُنْتَهَمَ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (۷۱) وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۷۲) وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

دنیا مالیه» اونلار نقرار ایله دنیادن بهره آیار دیلر سیزده اونلار کیمی بهره آیار وگ
دنیا نه اونلاره قالدی ونهده سیزه قالار «پس سیز لذت آیار دگر اوز قسمتگر ایله
نجه که لذت آیار دیلار اوکسلر که سیزدن قباق واریدی اوز حصه لریله وداخل
اولدگر باطله نجه که اونلار داخل اولدیلار اونلاردر اوکسلر که هیچ اولدی
اونلارگ عملری دنیاده و آخرتده واونلاردر زیان کارلر (۷۰) آیا گلمدی اونلارا
اوکسلرگ خبری که اونلاردن قباق ایدی» معصیتلری جهتیه هر بریسی برنوع عذابه
گرفتار اولدیلر: «نوح قومی» نجه غرق اولدیلر طوفانله «وعاد قومی» نجه هلاک
اولدیلار ییل ایله «ثمود قومی» هلاک اولدی صیحه ایله «و ابراهیمگ قومی» نمرود
هلاک اولدی پشه ایله «ومدین اصحابی» هلاک اولدیلار اود ایله «ویرلری تپه سی
اوسنه دون» لوط قومی «اونلارگ هاهوسنه پیغمبرلر گلدی معجزه لر ایله پس
دگلدنر الله تعالی که اونلاره ظلم ایده اما اونلار اوز نفسلرینه ظلم ایدرلر»
پیغمبر لرگ سوزنی قبول اتمه مک جهتیه سنگ قومگاده عذاب کله جگ سنی تکذیب اتمه کله گوره.
(۷۱) «مؤمن کشیلرگ ومؤمنه عورتلرگ بعضی سی بعضی سنگ دوست لریدر» نجه که
منافق لر بربرنگ دوست لری ایدر «ایمرایدر لری بخشی شیئاره ونهی ایدرلر پس شیئرلردن
ونماز قیلارلار وزکوه ویرلر واطاعت ایدرلر الله واونگ پیغمبرینه اونلار
اوکسلردر که تیزلیک ایله اونلاره الله رحم ایدر الله غالب در هر شیئیه وحکیمدر (۷۲) الله تعالی
وعده ویردی مؤمن کس-یلره ومؤمنه عورتلره باغلر وبسبائلر که اونگ آلتندن
بهرلر جاری اولار همیشه لیک درلر اوندن الله اونلاره گوزل مسکنلر ویرر همیشه لیک
بمشئده والله طرفندن اولان راضی لیک» که اونلاره ویریله جگدر «هر شیئدن بیوگدر
«بوراضی لیک بیوگ نعمتدر» اوندن آرتق نعمت خیاله گلمز (۷۳) «ای پیغمبر جهادایت

(۷۳) يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَفِي الْمَصِيرِ
 (۷۴) يَحْطِئُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ يَعْلَمُونَ
 تَقَمُّوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا
 أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَالُهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (۷۵) وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ لَا يَنْتَهِبُوا
 مِنْ فَضْلِهِ لِنَصَّدَّقُوا وَلَكُنْ مِنْ الصَّالِحِينَ (۷۶) فَلَمَّا أَتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ

کفار له قلجه و منافقار له» دلیل و احتیاج له یا حد اور مقله «واونلاره غلیظ لیک ایت»
 دعوا وقتی رحم اتمک غلبه ایتمه ماعدر «واونلارگ قایداجاق یرلری جهنمدر
 وپس قایداجاق یردر». تبوک دعواسنه امر اولان وقتده جلاس بن سوید اوز اولاغنه
 سوار اولوب قبادن مدینه گلوب منافقردن بریسنه راست گلوب دیدی که اگر
 محمد دیدیگی سوزی دوغری دیورسه من بو اولاغدن بدترم اونگ عورتنگ اوغلی
 مصعب دیدیکه ای اللهم دشمنی ایله سوز دیدوگ که اگر اونگ اوستنی اورتم
 اوز هلاکتمه شریک اولمشم و اگر دیسم سن رسوا اولار سن پس گلوب بو احوالی
 پیغمبره خبر ویردی حضرت اونی چاغروب عتاب ایدنده انکار ایتدی پس بو آیه
 نازل اولدی (۷۴) «قسم ایدر لر الله که هیچ سوز دیمو بیلر هر آینه بتحقیق کفر
 سوزی دیدیلر و کافر اولدیلار مسلمان اولاندن سوگرمه و قصد ایتدیلر اوشینه اوکا
 یتشه بلمدیلر» پیغمبری تبوک دعواسندن قایدان وقتده اولدورمگه «واونلار عیب
 اتمدیلر» یا مؤمنلردن کراحت اتمدیار «مگر اینکه بی احتیاج ایتدی اونلاری الله و اونگ
 پیغمبری اوز فضلندن» حضرت مدینه به تشریف گتورمه مش اونلار فقیر ایدیلر حضرتنگ
 قدمی سایه سنده اونلار دولتلو اولدیلر «پس اگر توبه ایدلر یخشی اولار اونلارا
 و اگر روگردان اولالار» نفاقدن اصرار اتمک ایله «الله عذاب ایدر اونلارا دردناک
 عذابه دنیاده و آخرتده» قتل و جهنم ایله «ویو خدر اونلار ایچون یریوزینده دوست
 ونه کومک ایدن» که اونلارا نجات ویره جهنم عذابندن (۷۵) «منافقردن وارد
 او کسکه الله ایله عهد ایتدی که اگر الله بزه اوز فضلندن مرحمت ایده و وسعت
 روزی ویره البته تصدق ایدم روک و البته صالحردن اوللوق» بو آیه شریفه ثعلبه بن
 خاطب نامگ حقنده نازل اولوب چوخ فقیر ایدی حضرت عرض ایتدیکه دعا ایله
 الله بکا دولت ویرسون حضرت بیوردی آز مال که شکر ایدم سن یخشی در چوخ
 مالدن که اونگ حقنی ادا اتمیه سن ثعلبه آند ایچدی هر اینه جمیع حقوق شرعی نی
 رد ایدرم پس حضرت دعا ایتدی الله اونگ آز قویوننه او قدر وسعت ویردیکه

(۷۷) فَأَعْقِبَهُمْ نَفَقَا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

(۷۸) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ (۷۹) الَّذِينَ يَلْمِزُونَ

الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جَهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۸۰) اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ

مدینه ننگ یری کفایت و یرمیوب اوزاق یرلره کیتدی و جمعه و جماعته حاضر اولای
بیلمدی حضرت عاملر گولدردی که گیدوب زکوة آسون ثلمه دیدی زکوة جزیه ننگ
قرداشیدر بخل ایدوب و یرمدی الله تعالی بیورور (۷۶) «پس زمانیکه الله اوز فضلندن
اونلارا وسعت مال و یردی اونلار بخل ایتدیلر» واجبی حق و یرمکن «وروگردان
اولدیلار» الله اطاعت اتمکن «اوحالده که اونلار اعراض ایدلردر (۷۷) پس
بخل باعث اولدی اوکا که اونلارک قلبنه نفاق دوشدی اوگونه دیک که ملاقات
ایدرلر الله» و مبعوث اولارلر یا اینکه ملاقات ایدرلر بخلگ جزاسنه «اوسبیه که خلاف
وعدہ اولوبلار الله و اوسبیه که اونلار یالان دانشورلر» بواکی صفت منافق صفتی در
(۷۸) آیا بیلمیورلر منافق که الله تعالی بیلور اونلارک قلبلرینده گزلتدیکلری سری
و بربریه گزلین دانشدیلارینی و الله غیبلری جوخ بیلندر (۷۹) اوکسلر که عیب ایدرلر
اوز خواهرلریله صدقه و یرن مؤمنلره و اوکسلر که برشیئی تاپمازلر احسان ایتمگه
مگر اوز طاقتلری اندازده سنده» عبدالرحمن بن عوف برکیده دورت مین درهم
پول گتوردی و علیه بن زید حارثی برصاع خرما گتوروب عرض ایتدی یا رسول الله نخلستانمندن
ایکی صاع خرما عمله گادی برصاعنی اهل عیالیمه ساخلوب برصاعنی گتوردم دعوایه
صرف اوامقه حضرت عمر رضه مالنگ یاریسنی و حضرت عثمان قوشونگ تدارکنی
و یردی منافقلرک نیچه سی دیدیلر که بونلر شهرت سوولدرلر ریالیله احسان ایدرلر
علیه دن اوتری دیدیلر که الله سننگ برصاع خرماکا احتیاجی یوخیدی «پس استمزا
ایدر منافقلردن بعضی سی الله اونلارا استمزالرینک مزدنی و یرر و اونلره دردناک
عذاب واردر (۸۰) استغفار ایت یا ایتمه» هاموسی بردر «اگر استغفار ایدهن اونلاردن
اوتری یتمش دفعه پس البته الله اونلاری باغشلاماز» یتمش سوزندن مقصود عدد
دگلدر بلکه مقصود مبالغه در عربلرک مبالغه سی یدی و یتمش ایدی که سایر طایفه لرده
مین در دیرلر که مین دفعه سکا فلان سوزی تاپشوردوم یعنی جوخ دفعه «بو باغشلاماق
اوسبیه در که اونلار کافر اولدیلر الله و اوننگ پیغمبرینه و الله هدایت ایتمز فاسق
قوملری» بوایه منافقلرک رئیس عبدالله بن ابی حنقه نازل اولوبدر او وفات ایدن

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (۸۱) فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْ يُقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا اتَّخَذُوا فِي الْحَرِّ قُلُوبًا نَارًا جَهَنَّمَ أَشَدَّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ (۸۲) فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً لِّبِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (۸۳) فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعَدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ (۸۴) وَلَا تَصِلَ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ (۸۵) وَلَا

و قتله اونگ اوغلى عبدالله كه مؤمن آدم ايدى حضرتدن خواهش ابتدى كه آتاسنگ حقنده دعا ايده حضرت دخى اونگ خاطرينه دعا ايتمه گوره بوآيه نازل اولدى (۸۱) «تپوك دعواسندن گرو قالان منافقر شادا اولديلر جهاده گيتيموب اوتورماق سببى ايله ييغمبرگ امرنگ خلافته وناخوش دوتديلار كه جهاد ايده لر ماللى وجانلارى ايله الله يولنده». و مسلمانلارى ساخلامق ايچون «ديديلر سفرايتمه يوگ ايستى وقتنده يامحمد اونلاره ديگكن جهنمگ اودى» كه اللهگ سوزنه اطاعت ايتمه مكدن اوترى سيزه مهيا اولوب «شدتلودر ايستى ليك جهنمه» دنيا ايستى ليكندن «اگراونلار آنليديلر» اللهگ وعدو وعيدنى (۸۲) «پس هرآينه آز گولسونلر» دنيا ده دنيا مدنتنگ آزلقنه گوره «وهرآينه چوخ آغلاسونلر» آخرت مدنتنگ چوخلغنه گوره «پس اونلارگ چوخ آغلامقى مزد واجردر اونلارگ كسب ايتدكلرى كفر وفاق مقابنده (۸۳) اگرا الله تعالى سنى» بودعوا سن سلامت ليك ايله «قايتارا مدينه ده اولان منافق طايفه لرگ ياننه» كه تخلف ايدوب سن ايله تپوك دعواسنه گيتيموب لر وسنگ بانگا گلرلر «واذن ايستلر دعوايه چيخمقه» وديرلر كه اكر بوندن صوگره گنه دعوا ولسا سنه مسافرت ايده روك «پس سن ديگكن البته سيز خارج اولماز سيز منله دعوايه ابدًا و البته سيز من ايله برابر منم دشمنمله دعوا ايتمز سگر بو سببه كه سيز راضى اولدگر ايوده اگلشمكه اول دفعه» تپوك دعواسنه گيتمه دگر «پس هر دعوا ده اگلشوگ مخالفت ايدنلر ايله» عورت اوشاقلار ايله يا عذر سيز دعوايه گيتيموب الله و ييغمبره مخالفت ايدنلر ايله (۸۴) «ونماز قيلمه منافقرگ هيچ بريسته بو حكم سنا هميشه ليكندز» يايينكه اوشخصلره نماز قيلمه كه هميشه ليك اولديلر كفرله اولمكدن كنائه در چونكه حضرت هميشه منافقلره نماز قيلوردى سائر مسلمانلر كيمي «ودورماونلارگ قبرى اوسته» دعا ايتمك ايچون «بدرستي» اونلار كافر اولديلار الله واونگ ييغمبرينه واولديلر او حالته كه اونلار كافرلر درلر (۸۵) مجى آيه نك ترجمه سى ۵۵ مجى

تَجِبْكَ اَوْ اَلَهُمْ وَاَوْلَادَهُمْ اِنَّمَا يَرِيءُ اللّٰهُ اَنْ يَّعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ
 (۸۶) وَاِذَا اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ اَنْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوْا مَعَ رَسُوْلِهِ اَسْتَذٰنَكَ اَوْ لَوْ اَلَطُوْلُ مِنْهُمْ وَقَالُوْا
 ذُرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِيْنَ (۸۷) رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ
 (۸۸) لٰكِنِ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ جَاهِدُوْا بِاَمْرِ اللّٰهِ وَاَنْفُسِهِمْ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْخٰبِرَاتُ وَاُولٰٓئِكَ
 هُمُ الْمُهْلِكُوْنَ (۸۹) اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنٰتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِيْنَ فِيْهَا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ
 (۹۰) وَاَحْءَ الْمَعْدُوْرُوْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَفَعَلَ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ سَيِّبَ الَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ (۹۱) لَيْسَ عَلٰى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلٰى الْمَرْضٰى وَلَا عَلٰى الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ مَا يَنْفِقُوْنَ

آیه ننگ ترجمه سنده ذکر اولوندی (۸۶) «زمانیکه بر سوره قرآن ندن نازل و امر اولدی
 که ایمان گتوروخ الله و جهاد ایدوخ اونگ پیغمبری ایله او وقتده اذن ایستدیلرسندن
 دعوایه گیتیمگه مال و قوت صاحبیری اولان منافق لر و دیدیلرکه بزدن ال گتور که
 بز او تور انلرایله اولاق» و عورت او شاقلار ایله بریده قالاق (۸۷) «راضی اولدیلار»
 و اونلار گ نفسلری روا گوردی که عورت و او شاق و ناخوشلر کیمی «تخلف
 ایدیلر ایله فالالار و مهر اورولوبدر اونلار گ قلیلرینه پساونلار آنلامازلار» الله گ
 امر و نهیلرینگ فائده سنی که دعوایه گیتیمگه نه قدر سعادت و گیتیمگه نه قدر شقاوت
 وار (۸۸) «اما پیغمبر و اوکسلر که ایمان گتوروب پیغمبرایله بریده جهاد ایتدیلر
 ماللریله» الله یولنده جهاده صرف ایتدیلر «و نفسلریله» دعوا ایدیلر «اونلار ایچون
 واردد خیرلر جنت و نعمیدن و اونلار دیلر نجات تاپانلار (۸۹) الله تعالی مهیا ایدیلر
 اونلاره باغچه لر که آلتندن نهرنر جاری اولار همیشه لیکدرلر اولده بودر بیوک
 نجات تاپماق (۹۰) چول عربلر ندن بعضی سی گلوب عذر گتورلر» دعوایه
 گیتیمگه و حقیقتده عذرلری یالان ایدی «تاییکه اونلارا اذن و یریه دعوایه گیتیمگه
 و او تور دیلر دعوایه گیتمدیلر اوکسلر که یالان دیدیلر الله و اونگ پیغمبر نه تیز لیک ایله
 اوکسلره که کافر اولدیلر دردناک عذاب یقشر (۹۱) گناه یوخدر ضعیفلره»
 قوت لری یوخدر جهاده گیتیمگه «ونه ناخوشلره و نه اوکسلره که تاپمازلار گیتیمک
 خرجنی و دعوا آلتنی زمانیکه عمل لرینی خالص ایدیلر الله و پیغمبره» حقیقتده
 دیدیکلری دوغری اولاق «احسان ایدیلر هیچ یول یوخدر عیب اولونمقه والله
 باغشیلان و حم ایدندر (۹۲) گناه گناه یوخدر اوکسلره که زمانیکه گلدیلر سنک یانگا
 که سن اونلاری سوار ایدهن» مرکب و یره سن هم اوزلری سوار اولالار و همیده

حَرَجَ إِذَا نَصَحَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (٩٢) وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا
 مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَعَيْنُهُمْ تَهْيِضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا
 مَا يَنْفِقُونَ (٩٣) إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْيَاءُ رَضُوا بَأَن يُكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ
 وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (٩٤) يَتَذَكَّرُونَ لَكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ إِن تَوَّابٌ
 لَكُمْ قَدْ نَبَأَ اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
 فَيَنْبَشِّرُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (٩٥) سَيَحْفَظُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا أَتَقَلَّبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَعَنَ رُضَا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا

جزو
۱۱

اشیالرینی یو کلیه لر، یدی لفر پیغمبرک یاننه گلوب دوه ایسته دیلر تبوک دعواسینه
 گیتمک ایچون واونلار آغلیوردیلر اووقت که یاپیغمبر «سن دیدیگ اونلاره که من
 سیزی حمل ایده بامرمر مرکبه» وسیزک خواهشکزی عمله گتورمگه قوتیم یوخدر
 بوجماعته بکائون دیرلر «اونلار قایتیدیلر پیغمبرک یانندن اوحالته که اونلارک گوزلری
 یاش توکوردی محزون لیک جهتنه که برشدی تابمادیلر صرف ایدوب دعوایه گیدیدیلر
 (٩٣) بودر وبوندن غیری دگلدر یول وار عیب ایتمگه اوکسلره که سندن اذن
 ایستیوردیلر «دعواند تخلف ایتمگه» و حال آتکه اونلار غنی لرایدیلر «وقوتلری واریدی دعوایه
 گیتمگه» راضی اولدیلر که تخلف ایدلر ایله اولالار الله تعالی اونلارک قیلرلی مهرلیوب پس
 اونلار ییلملزلر «دعوایه گتمکک فضیلتنی (٩٤) «سیزه عذر گتورلر سیز قایدندن صوگره»
 سیز تبوک دعواسندن مدینه گلندن صوگره اودعوایه حاضر اولمیان منافقلسیزدن عذر
 ایستلر ویالان بمانه لر دیرلر «دیگنلن یاپیغمبر عذر گتور میوگ بزاينالماروق سیزه» و دیدگنر
 عذرلره «بتحقیق الله خبر ویردی بزه سیزک خبرلرکزی و تیزلیک ایله الله گورر سیزک
 عملکزی واونک پیغمبری ده گورر» هر بنده لک عملنی وفات ایدنده نشان ویرلر
 اومتنگ پیغمبرینه «صوگره سیز قایتار یلار سکز» وفات ایدندن صوگره «گزین و آشکاری
 ییلن اللهک یالنه پس خبر ویرر سیزه اوزادیکه سیز دنیا ده ایدردکز» یخشی دن ویسندن
 ومقابلنده سیزه جزا ویرر (٩٥) «تیزلیک ایله سیزدن اوتری الله آند ایچرلر
 زمانیکه سیز دعواند قایدوب اونلرک طرفنه گلر سکز تالیکه سیز اونلاردن اعراض
 ایده سکز» واونلاری مذمت ایتیمه سکز «پس اعراض ایدوگ اونلاردن» اوتوروب
 دورمیون یا اونلاری مذمت ایتیموگ «بدرستیکه اونلار نجس در واونلارک یری
 جهنمدر مزد اولان حالده اوعله که اونلار کسب ایدرلر» باطنی نجس آدم مذمتله
 تمیز اولماز (٩٦) «سیزه آند ایچرلر که سیزی اوزلرندن راضی ایده لر پس اگر
 سیز اونلاردن راضی اولاسکز» اونلارک احواله بلداولماقه گوره سیزک راضیلق سکز

عَنْهُمْ أَنَّهُمْ رَجَسُوا مَا وَهَبَهُمْ جَهَنَّمَ حِزًّا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (۹۶) يَحَافُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ
فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (۹۷) الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ
أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۹۸) وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يَنْفِقُ
مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۹۹) وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يَنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا أَنفِقُوا لِمُمَّنَّ سَيَدْخِلُ اللَّهُ
فِي رَحْمَتِهِ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (۱۰۰) وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِذْنِ رِضَىٰ اللَّهِ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

اونلاره برفائدهسى اولماز «پس الله راضى اولماز گناه ايدن قومدن (۹۷) چول
عربلى شدتلودر كفر و منافق ليك جهنمه» كندهلى اولان كافرلر مدينه اولان كافرلردن
قلبلى برك و سوزايشتمين در علم سيزليك لرى جهنمه «سزاواردر كه بيلميله اوقرار
وحدلى كه الله نازل ايدددر اوزيغمبرينه» حلال و حرامدن چول عربلى الله حكى
ايشتميوب قلبلى برك ايسده شهرده ساكن اولنلر الله حكملرى ايشديرلر و نه سببه
منافق و قلبلى برك اولورلر «الله تعالى بيلنددر اونلارگ احوالى و حكم ايدندر»
عمللرينگ مقابلنده (۹۸) «منافق اعربلردن اوكلر واردر كه جهاده مصرف ايتديكى
مالى جريمه حساب ايدرلر» اونگ ثوابنه اعتقادلى اولماقه گوره «ومتظر اولارلر
سيزه زمانه نك حادثه لرنى» گوزليورلر كه پيغمبر وفات ايدن كيمى مشرك لگه رجوع
ايدلر «اونلارا اولسون زمانه نك پيس حادثه لرى» رسوا و هلاك اولماق «والله
ايشيدندر اونلارگ سوزلرنى و بيلنددر اونلارگ نيقتى (۹۹) چول عربلرندن واردر
اوكلر كه ايمان گتورر الله و قيامت گونه و فقه ايتديكنى الله ياخون اولماق حساب
ايدر و پيغمبرگ دعاسنى نما ايدر خبردا اولوگ پيغمبرگ دعاسى اونلارى الله ياخون
ايدندر» يالنيكه فقه و صدقه لار اونلارى الله ياخون ايدندر «تيزليك ايله اونلارى داخل ايدر
اوز رحمتنه بدرستيكه الله باغشلياندر اونلارگ گناهنى و رحم ايدندر (۱۰۰) اوكلر كه
سبقت ايدوبلر ايمانه و اولمجي لردر» ايمانه گلمكده و پيغمبرگ اميله حبشه و مدينه
«هجرت ايدندر و پيغمبره كومك ايدن مدينه اهلندن و اوكلر كه اونلاره تابع
اولوبلار يخشى عمللر ايله الله تعالى راضى اولدى اونلارن و اونلارده راضى اولدیلار
الله و الله اونلره مهيا ايتدى اوگونه جنت لركه اونگ آلتندن نهرلر جارى اولار
هميشه ليك درلر اوننده بودر بويوك رستگارليك» (مهاجر) مكه دن هجرت ايدوب

أَبْدَازَكَ الْفَوْزَ الْعَظِيمَ (١٠١) وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا
 عَلَى النَّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ لَحْنٌ نَّعَلِهِمْ سَتَعْدِبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يَردُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ (١٠٢) وَآخَرُونَ
 اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخِرًا سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
 (١٠٣) خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
 عَلِيمٌ (١٠٤) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَاخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْتَوَابُ
 الرَّحِيمُ (١٠٥) وَقُلْ أَعْمَلُوا بِمَا يَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ

مدينه يه گيدنلره (انصار) مدينه اهلنه دييلور كه ماللري و جانلري ايله حضرت ه گو ك ايتديلر
 (١٠١) مدينه ده سيزك اطرافكزده اولان اعرابدن برپاره منافقار وار» اظهار اسلام
 ايديرلر و ناطنده كافرلردر «و مدينه اهلندن ده منافقار وارد سن اوللاري بلمز سن بيز
 بيلوريك اوللاري تيزليك ايله عذاب ايدمريك اوللارا ايكي دفعه» دنيا ده رسوا ليك آخترده
 جهنم ايله ياد نيا ده عذاب قبر و آخترده جهنم ايله يا جانلري و ماللري ايله «صوگره قايدار لر
 بيوك عذابك طرفنه (١٠٢) دعوا دن تخاف ايدن «نچه قهر لر اقرار ايتديلر كناهلرينه
 و يخشي عمل لريني قارشيديرديلر باشقه پيس عمله اميدكه الله تعالى اوللاري باغشيله
 بدرستي كه الله تعالى باغشيان و رحم ايدندر» اوچ نفر اصحاب دن ابولبابه و ثعلبه و اوس تخاف
 ايدوب تبوك دعوا سنه كتمه مشديلر منافقار خصوصنده نازل اولان آيه لرگ خبراري اوللاره
 يتشوب هلاكت لرينه يقين ايدوب كلوب اوز لريني مسجدك ستوللرينه باغلوب قسم ايتديلر
 كه اوز لريني ستون دن آچميه لر بيغمبر اوز مبارك ايله آچان زمانه ديك بيغمبر ص
 بيوردي كه منده اوللاري آچمارام الله طرفندن حكم صادر اولميينجه پس همين نچه آيه نازل اولدي
 (١٠٣) اوللارگ ماللرنگ زكوتني آل» چونكه اوللارگ توبه سي قبول اولوب اوللاري
 ستون دن آچان و قتده ابولبابه ديدى يارسول الله من جميع اموالى الله يولنده صدقه ايتديم الله
 بيوردي كه ماللرنگ بعضى سني آل «تا اينكه اوللاري پاك ايدم سن» كناهلارگ چركندن «وسن
 پاكيزه ايدم سن اوللاري» صدقه سببي ايله منافقار زمره سندن اخراج اتمك ايله «صدقه
 آلان و قتده اوللارا دعايت و رحمت كوندر بدرستي كه سنگ دعا گ اوللارا آرام قلب ليك در
 والله تعالى ايشيدن در» سنگ اوللارا دعا اتمك گي «وييلندر» اوللارگ نيت لريني جميع
 احسان ايدن كسه دعا اتمك لازم در مثلا: الله قبول ايتسون يا الله بركت و يرسون ديمك كيمي
 (١٠٤) «آيا بلمورلر كه آتجق توبه ني الله قبول ايدرا و زبنده لرندن و صدقه ني آلار» هر كس
 صدقه و يرسه كويا اللهم قدرت الله و يروب بوجهته سنت در كه فقيره صدقه و يرن شخص

وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۱۰۶) وَآخَرُونَ مَرْجُونَ لَمَّا رَأَى اللَّهُ مَا يَعِدُهُمْ وَامَّا يُتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۱۰۷) وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ (۱۰۸) لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رَبِّ جَالٍ

اوازانی او په کویا اللهم که الله د کوبدر «و بدرستی که الله توبه نی چوخ قبول ایدندر و رحم ایدندر
 (۱۰۵) دیکلن یا محمد ص عمل ایدوگ» اللهم امر لرینه «پس تیزدر که سیزگ عملگری
 کورر الله و اونگ پیغمبری و مؤمنلر معتبر حدیث ده وارد اولوبدر که دوشنبه و پنجشنبه گونلری
 امتگ عمللری جناب پیغمبره عرض اولونار اوندن صوگره بربر ائمه لره عرض اولونار
 اکر او عمللری خشی اولسا اوندن شاد اولار لاریس عمل اولسا غمناک اولار لار «وتیز لیک ایله
 سیز رجوع اولونار سگز کرلین و آشکاری ییلن الله حضورله پس سیزه خبرو بربر اوزادگ
 مقابله که سیز عمل ایدردگز (۱۰۶) بعضی آدملر واردر که امید دوتولمش در و موقوفدر
 اللهم امر واراده سنه یا اولنار عذاب ایدر عدالتیله یا اینکه اولناری باغشلار فضلیله و الله
 تعالی ییلن و حکم ایدندر (۱۰۷) و اوکسلر که ایله مسجد بنا ایدیلر که ضرر یاتورندر» باشقه
 مسجد لره مسجد حضرت رسوله یا مسجد قبا به «و کفره و مسلمانلارگ آراسنه تفرقه دوشمه
 باعثدر» و او مسجدی بنا ایتدیلر «منتظر اولماقدن اوتری اوکسه که دعوا ایتدی الله و اونگ
 پیغمبری ایله بوندن سابق» بو آیه لک شان ترولنده ییله یازوبلار که قبا اهل مسجد قبا نی تعمیر
 و حضرت پیغمبردن توقع ایتدیلر که کلوب او مسجدده نماز قیلا حضرت تشریف آپاروب او
 مسجدده نماز قیابو منافقلردن برنجه نفر حسد آپاروب دیدیلر که بزده ییر مسجدده تعمیر
 ایدوب اولنده نماز قیلا روق محمدگ جمعه و جماعتنه حاضر اولماروق پس قبا مسجدنگ یاننده بر
 مسجد تیکوب حضرتگ خدمتنه کلوب عرض ایتدیلر که ناخوش لردن اوتری و قرانق
 و یاغشو گونلردن اوتری مسجد تعمیر اتمشوک خواهش ایدیر وک او مسجدده تشریف
 گتوروب نماز قیلوب بزه دعا ایدنه سن حضرت او وقتده تپوک دعواسنه عازم ایدی
 بیوردی من بو حالده سفر تدارکنده ام قایدندن صوگره کللم پس حضرت سفردن
 قایدانده بو آیه نازل اولدی که او مسجد خلقی پراکنده اتمکدن اوتری تعمیر اولونوب
 و ابو عامر راهبگ انتظارندن اوتری در چونکه مشارایه زمان جاهلیتده راهب ایدی
 حضرته حسد آپاروب خندق دعواسنه برسبب دخی او اولمشدی فتح مکه ده قاچوب
 طائفه گتمشدی اهل طائف اسلامه گلن وقتده قاچوب شامه گیدوب روم پادشاهنگ
 یاننده نصرانی اولمشدی بوشخص منافقلره آدم گوندر و پ سفارش اتمشدی که بر مسجد

يَجِبُونَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى اللَّهِ يَجِبُ الْمُطَهِّرِينَ (١٠٩) أَفَمَنْ أَسْسَ بَنَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرًا مِنْ أَسْسَ بَنَانَهُ عَلَى شَفَا جَرَفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (١١٠) لَا يَزَالُ بَنَانُهُمُ الَّذِي بَوَارِبَهُ فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (١١١) إِنْ اللَّهُ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِمَا بَعَثَ الَّذِي يَأْتِيكُمْ بِهِ

بنا اتسولر واورده بگا منتظر اولسونلار که من شام پادشاهنی گتوروب محمدی مدینه دن اخراج ایدرم بو خبری الله اوز پیغمبرینه بیلدیروب بیورور که او مسجد بنا اولوبدر الله و پیغمبرایله محاربه ایدن شخصدن اوتری «وهرآینه قسم ایدرلر که بز او مسجدی تیکمکه بخشی لادن غیری بر مطلب اراده اتمدیک و الله شهادت ایدر که اولار هرآینه یا لاجپی لدر» قصدری اسلام آراسنه تفرقه سالما قدر (١٠٨) «اونده دوروب هرگز نماز قیلما هرآینه بر مسجد که اول بان گوندن بنا اولوبدر الله مدین قورخماق قاعده سیله سزاوادر که سن اونده دوروب نماز قیلاسان» عبارت در مسجد قبادن «ذکر اولان مسجدده برپاره کشیلر واردر که دوست دوتارلر که» نماز قیلا لار پاک اولان حالتده یا اینکه دوست دوتارلر که «پاک اولالار گناه لار دن و الله دوست دوتار پاک اولالاری (١٠٩) آیا و کسکه بنا ایدر او مسجدگ بناسنی الله قورخماق اوزره و الله گرضاسندن اوتری بو بخشی در یا و کسکه اونگ بناسنی عمله گتوروب یرگ چو خورگ کنارنده که ویران اولاندر» نه که چو خورگ کنارینده بنا اولان ایو خراب و ویران اولوب دره یه توکولر هایله او مسجد خراب اولوب «توکولدی جهنمگ اودینه (یعنی بانی لری) و الله هدایت اتمز ظالم لار لان قومی» پس پیغمبر امر ایتدیکه او مسجدی خراب اتسولر (١١٠) «اولار بنا ایتدیکری مسجد اولارگ قلب لرینده اولان شک و شبهه نی و نفاق آرتورار مگر اینکه پارچه پارچه اولا اولارگ قلب لری» یعنی اولار نفاق حالتده قالا جالار اولمک زمانه کیمی «و الله تعالی بیلندر» اولارگ نیتلرنی او مسجدی تعمیر اتمکده «و حکم ایدندر (١١١) الله تعالی ساتون آلدی مؤمنلردن اولارگ جانلرنی و ماللرنی اونگ عوضنده که اولاره بهشت لار واردر بوالیش و یریشدن غرض اودر که مؤمنلر الله یولنده دعوا ایدرلر اولدورلر مشرک لری و مشرک لار اولاری اولدورلر» یعنی بهشت اولارگ مزدی در خواه اولدورلر خواه اولر «الله وعده ایدر جهاد اتمکده اونوع وعده که دوغریدر توریده و انجیل ده و قرآند یازیلوبدر کیمدر عهده جوخ وفا ایدن الله پس شاد

وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (۱۱۲) التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّاجِدُونَ الرَّا كُونَ السَّاجِدُونَ
 الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (۱۱۳) مَا كَانَ
 لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قَرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ (۱۱۴) وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
 لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ (۱۱۵) وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْهِمْ حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ
 إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۱۱۶) إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيَمِيتُ وَمَالُكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

اولون اوييگزي ايله كه آتش و يريش ايدوبسئز الله ايله» فانيي و يروپ باقيني آلوبسئز
 «بودر اوييوك ثوابه يتشمك (۱۱۲) اومؤنلرگ بوصفت لري واردر كه توبه ايدنلردر،
 الله عبادت ايدنلردر، الله حمد ايدنلردر، اوروچ دوتالار، ياعلم تحصيلندن اوتري
 سفره گيدنلردر، «ركوع ايدنلر، سجده ايدنلر، امر ايدنلردر يخشي عمللره، نهى ايدنلردر پيس
 عمللردن و حفظ ايدنلردر الله حكيم لريني و امر و نهى لريني ياه حمدص بشارت وير مؤمنلره
 (۱۱۳) جائز دگلدر پيغمبره و مؤمنلره كه استغفار ايدلر مشركلره هر چند كه مشركلر
 اولارلرگ ياخون قوملري اولا اولدن صوگره كه اوللاره معلوم اولا كه مشركلر
 جهنمگ يولداشلاريدر» مسلمانلار حضرته عرض ايتديلر كه استغفار ايدل اولارلرگ
 آتا و آلارينه كه زمان جاهليتده اولوبلر پس بوآيه نازل اولدى بعض ذكرايدنلر
 كه بوآيه حضرت پيغمبرص آتاسي آمنه يه دعا ايتمك خصوصنده نازل اولوب گويا آمنه
 مشركه حالتنده وفات ايتمكه گوره حضرت آتاسندن اوتري طلب مغفرت ايستدى و
 الله تعالى او حضرته اذن وير ميوب نهى ايتدى حاشا بواعتاددن (۱۱۴) «دگلدر ابراهيمگ
 آتاسندن اوتري استغفار ايتمكي مگر او وعده دن اوتري كه ابراهيم آتاسنه وعده ايتمشدى» ابراهيم
 آتالفنه ديمشدى كه استغفار ايدرم سكا بو شرطله كه ايمانه گله سن يايئكه آتاسي وعده
 ايتمشدى ابراهيمه كه اوگا ايمان گنوره چكدر اگر اوغلي آتاسنگ حقنده استغفار
 ايدل بوجهته ابراهيم اوگا استغفار ايدردى «پس زمانيكه آشكار اولدى كه آتاسي
 الله دشمندر» وعده و فاليتمدى «آتاسندن اوزاق اولدى و دعا ايتمدى بدرستيكه
 ابراهيم چوخ دعا ايدوب آغليان واوره گي نازك وحلم ايدندر (۱۱۵) الله تعالى
 هيچ بر قومى ضالته سالماز» يايئكه حكم ايتمز بر قومگ ضالته «اولدن صوگره
 كه اوللاري هدايت ايدوب تايئكه بيان ايدر اوللاره و امر و نهى كه اوئيله برهيزكار
 اولارلر» و اگر بيلندن صوگره تقوى ايتميه لر او صورتده حكم ايدر اوللارلرگ
 ضالته «بدرستيكه الله هر شيئه عالمدر (۱۱۶) الله ايجوندر گوگلرگ ويرگ پادشاهلى

مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (١١٧) لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُمْ يَرُؤُونَهُمْ رَحِيمٌ (١١٨) وَعَلَى الثَّلَاثَةِ
الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنْ اللَّهِ
إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (١١٩) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّادِقِينَ (١٢٠) مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

حزب

ديريلدر اولولرى واولدورر ديرى لرى ويوخدر سيزگ ايچون اللهدين سوا دوست
ونه كومك ايدن (١١٧) بتحقيق الله تعالى باغشلاى ييغمبر سبيله مهاجر وانصارى
كه تابع اولديلر ييغمبره او نيله تپوك دعواسنه گيتكمده «چتين ساعتده» آزوقه، سو
وسوار اولماق جهتنه كه سفرده چوخ آدميره هر اوچى عارض اولمشدى «اوندن
صوگره ميل ايتدى جهاددن اوللاردن برطائفهنگ قلب لرى» وقصدايتديلر دعوان
قايتمقى پس الله اوللارى خطادن ساخليوب وييغمبرايه دعوايه گيتديلر «صوگره الله
اوللارى باغشلاى بدرستيكه الله مهر باندن ورحم ايدندر» توبه ايدلره (١١٨) «الله
تعالى باغشلاى اوچ نفرى كه تخلف ايتمشديلر» دعوان بريسى محض اهل عياليه
راحت اولماق ايچون بريسى باغنه ونخلستانه باخقم ايچون او بريسى اهل عيالى
يالقوز قويماق ايچون ايلكه حضرت دعوان قايتدى اوللار حضرتك ياته گلديلر
حضرت اوللارايه دانشمادى اصحاب اوگا تيبت ايدوب دانشماديلر حتى اوللارگ
اهل عيالى اوللارايه دانشماديلر پس مدينه اوللارا تنك اولوب داغلارا و صحرا لره
قاجديلر اتفاق اولورديله اوللارگ اهل وعيالى طعام گتوروب ويردى اما اوللارله دانشمور
ديلر پس اوللارگ بعضى سى بعضى سنه ديديلر كه خلق بزله دانشمورلار اولى اودر
كه بزده بربريمزايه دانشمباق پس بربرندن آيريلوب اللى گون بو حالده قالوب تضرع
ايتديلر تايينكه الله اوللارد عفوايتدى الله خبر ويرور اوللارگ احوالنى «تايينكه
يرتنك اولدى اوللاره وسعتلو اولماق» كنايه در اوندن كه يرگ وسعتى اياه غمدرنگ
چوخقلندن ير اوللارا دار اولدى حتى «اوز نفسارى اوللاره تنك اولدى» غمگ و
غصهنگ كترندن تنكه گلديلر «ويقين ايتديلر كه قاجقم يرى يوخدر مگر الله تعالى
طرفنه صوگره الله تعالى آسان ايتدى اوللاره الله طرفنه قايتمقى تايينكه توبه ايدملر
بدرستيكه الله در توبه نى چوخ قبول ايدن وبنده لرينه رحم ايدن در

(١١٩) اى مؤمنلر قورخوگ اللهدين و دوغرى دانشانلارايه اولون (١٢٠) مدينه اهلنه
ومدينهنگ اطرافنده اولان چول عربلرينه جائز دگلدر كه تخلف ايدملر اللهنگ

وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ فِي ذَلِكَ بَأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا غَصَّةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطُؤْنَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (۱۲۱) وَلَا يَنْفَقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۱۲۲) وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ أَعْلَمَهُمْ بِحُدُودِ (۱۲۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (۱۲۴) وَإِذَا

پیغمبریندن « و دعوایه گتمیهلر «وجائز دگلدر اونلارا اوز نفسلرله رغبت ایدهلر و اوزلرینگ راحتلقنی گوزلیوب پیغمبرگ نفسنه مقید اولمیهلر» وراضی اولورلار که اوزلری راحت اولالر اما پیغمبر ایستی ده جهاده گیده «بوجائز اولماق» و پیغمبره تابع اولماق و جوبی «اوندن اوتریدر که اونلاره یتشمز سوسوزلق و بدن زحمتی و الله یولنده آج قالمق و قویمز لر ایافلارنی اویره که کافرلری غضبه گتورر اویره گتمک و یتشمز لر دشمندن برآفته» قتل و مجروح و غارت اولمق کیمی «مگر اینکه یاز یلمش اولار اونلارا بوزحمت لر مقابلنده صالح عمللر حقیقتده الله ضایع اتمز یخشی عمل ایدن شخصلرگ اجرنی (۱۲۱) و مصرف اتمز لر الله یولنده آز یاچوخ شیئی و جهاده گیدن و قتده هیچ بر صحرالردن کچمز لر مگر اینکه یاز یلمش اولار اونلار ایچون بویوک اجر» یا اینکه یازیلا اونلارگ اجرلری نامه اعمال لرینده «تائیکه الله جزا ویره اونلار اعمل ایتدیگرلی طاعتگ ثوابندن زیاده ثواب اللهمک تفضلی ایله (۱۲۲) جائز دگلدر که مؤمنلر هاموسی سفر ایدهلر جهاده» و مرکز اسلامده هیچکس قالمیه یا اینکه هامو پیغمبرگ خدمتته گیده تعلیم شریعتدن اوتری که بوامر امور معاش و سیاستله منافیدر «پس اگر سفر ایده اونلارگ هر فرقه سندن بر طائفه تائیکه اوگره نه لر مسائل دینی و قورخودالر اوز قوم لرینی زمانیکه رجوع ایتدیلر اوز قوماری طرفنه تائیکه شاید که اهل بلد قورخالر» علمالرگ موعظه سندن بوآیه تحریر و ترغیب در طلب علمدن اوتری سفره گتمکه (۱۲۳) «ای مؤمنلر دعوا ایدوگ او کفارله که سیزه یاخوندر» یاخولی قویوب اوزاقه گتمیوگ سیزگ غیبتگزده یاخونده اونلار افساد ایدرلر «وگر کدر کافرلر سیزده شجاعت و جرئت تاپسونلر» نه اینکه سست لیک که جرئت بهم ایتسونلر «وییلوگ که الله پرهیزکارلر ایله در (۱۲۴) زمانیکه بر سوریه نازل اولدی منافقلردن بعضی سی بعضی سنه دیر که سیزگ هالسی برئزه بوسوره ایمان آرتوردی» و یقینگز و بصیرتگز زیاده اولدی «اما او کسلر که ایمان گتوردیلر پس

مَا أَنزَلَتْ سُورَةً مِنْهُمْ مَنْ يَقُولَ أَيْكُمُ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيْمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيْمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ (۱۲۵) وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ (۱۲۶) أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ (۱۲۷) وَإِذَا مَا أَنزَلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (۱۲۸) لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ (۱۲۹) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَلَّ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

سوره لر اونلارگ ایمانی آرتوردی» کچمش آیهلرده ایمانلاری لجه که آرتشدی بونده دخیده زیاده اولدی «و مؤمنلر بشارت ویرلر بربرینه» آیهلرگ و سوره لرگ نزولی ایله گوررسنکه اونلارگ آیین لرینده شادلیک علامتی وار (۱۲۵) «اما اوکسلر که اونلارگ قلبلرینده شک و شبهه ناخوشلقی وار پس سوره لر آرتورار اونلارگ نفاق اوستنه نفاق و نجاست کفر اوستنه دوباره نجاست کفر و اونلار اولدیلر اوجالده که کافرلردر (۱۲۶) آیا منافقلر گورمورلر که اونلار امتحان اولونورلار هرئیلده بردمه یا ایکی دفعه» دعوایه گتمکه تکلیف اولونارلر اما گتمورلر و گناه کار اولورلر یا اینکه اولمک علامتی گورورلر مرض و سائر دردلردن «صوگره تویه اتمورلر» کفر و نفاق دن «و یادلرینه گتورمورلر اللهم نعمت لرینی (۱۲۷) زمانیکه سگا بر سوره نازل اولدی منافقلرگ بعضی سی بعضی سنه باخارار» کراحت ایله بربرینه دیر که «آیا سیزی مسلمانلردن بر آدم گورور» که بو حالتگزی گوروب سائرلره خبر ویره «صوگره او مجلسدن داغیلوب گیتدیلر الله داغندی اونلارگ قلبارنی» او فائده دن که مسلمانلار آیهلری ایشتمکدن فائده گوتورورلر «بوسبیه که اونلار اونوع طاقفه در که آلامازلار» اللهم مرادنی سوره لری نازل اتمکدن.

(۱۲۸) بتحقیق سیزه پیغمبر گلدی اوز جنسگزدن» بشردن یاعربدن یا اسماعیل اولادلدن «چتین در پیغمبره اوشیشی که اوزگزی زحمته سالوبسگر» دنیاده ایمان گتورمیوب آخرتده جهنمه گتمک سبینه «حریصدر سزگ ایمان گتورمگره مؤمنلره مهربان و رحم ایدندر. (۱۲۹) پس اگر سیزدن اعراض ایدلر» حقندن و نابع اولماقندن «پس دیگن الله بکا کفایت ایدر اللهم باشقه الله یوخدر اوکا من توکل ایتدیم و اوالله بیوک عرشگ پروردکاری در»

سورة یونس ۱۰۹ آیه در مکده نازل اولوب

بسم الله الرحمن الرحيم

(۱) اَلرَّثَلَتْ اٰیَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ (۲) اَكُنْ لِلنَّاسِ عَجَبًا اِنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اُنْذِرَ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صَدَقَ عَنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنْ هَذَا اِلَّا سَاحِرٌ مَبِينٌ (۳) اِنْ رَبُّكُمْ اللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِیْ سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلٰی الْعَرْشِ یَدْبِرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَیْءٍ اِلَّا مِنْ عِنْدِہٖ ذَلِکُمْ لِلّٰهِ رَبِّکُمْ فَاَعْبُدُوْهُ اَفَلَا تَذَکَّرُوْنَ (۴) اِلَیْهِ مَرْجِعُکُمْ جَمِیْعًا وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا اَنْہٗ یُعِیْذُ الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیْدُہٗ لِیَجْزِیَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِیْنَ کَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِیْمٍ

(۱) او اللہم کہ گورورم بو» پیغمبره نازل اولان آیه لر «قرآنک آیه لری در کہ حکم ایدندر» حقله باطل آراسنده یا اینکه حکمت ایلہ دانشاندر (۲) «آیا خلق ایچون تعجب در کہ بز وحی ایتدیك اونلار جنسندن اولان برکشیه کہ قورخوت خلقی» چونکہ اهل مکہ دیدیلر کہ چوخ تعجب در اللہ برکس تا پمادی پیغمبر گوندر مکہ مگر ابوطالبک یتیمنی اللہ تعالی بیورور تعجب دگلدر هر کسی قابل گورسک پیغمبر لگه مبعوث ومأمور ایدم روک کہ خلقی جهنم ایلہ قورخوت «وبشارت ویر ایمان گتورلرله بونگله کہ اونلار ایچون واردر دوغری پیشوا» یا اینکه گوزل اجر «اونلارک المہنگ یالنده» قیامت گولی «وکافرلر دیدیلر: بو آشکارا ساحر در (۳) سزک اللہکز وسیزه تربیت ویرن قادر اللہدر کہ گوگلری ویری آلتی گون مدتی زمانده خلق ایتدی صوگره غالب اولدی عرشه (عرشک تفسیری ۷ مجی سورہ نلک ۵۳ مجی آیه سنده بیان اولدی) تدبیر ایدر جمیع مخلوقک ایشلرینه یوخدر شفاعت ایدن مگر اللہک اذندن صوگره» کفار دیدیلر کہ بتلریمز بزہ قیامتده شفاعت ایدر اللہ بیورور کہ شفاعت ایدن گرک اللہدن اذن آلا بتلرکہ غیردی عقولدر اذن آلمقه قابلیتی یوخدر کجا مانده کہ شفاعت ایدہ «بوصفت لرایلہ موصوف اولان اللہدر سزک اللہکز اوکا عبادت ایدوگ آباسیز یادکزه گتورمیه جکسکز» اللہک حکملرلی وموعظه قبول اتمیه جکسکز (۴) «اللہ طرفنده در سزک هاموگزک فایدا جاق یرکز» یارجوع اتمککز «اللہک بو وعده سی دوغریدر» اللہ سیزی یوخدر خلق ایتدی وسیز اولندن صوگره دوباره سیزی فایقارار تاینکه جزا ویره اوکسلره کہ ایمان گتور دیلر وصالر عمللر ایتدیلر جزا ویرر عدالت ایلہ» نه بیس عملکز مقابلنده چوخ عذاب ایدر ونه یخشی عملکزک ثوابندن آزالدار «واللہ کافر اولانلره قاینامشی سودن ایچملو وباشقه اذیت ویرن عذاب واز اونلارک

وَعَذَابُ الْيَمِّ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ (۵) هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ
لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِّينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۶) إِنَّ فِي
اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ (۷) إِنَّ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ نَارٍ وَرَوْضَاتِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِمَا الَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ (۸) أُولَئِكَ
مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (۹) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ
تَجْرِي مِنَ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (۱۰) دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ
(۱۱) وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۲) وَلَوْ يَعْلَمُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَاسَةَ جَاهِلِهِمْ بِالْخَيْرِ لَقَضَىٰ

کفری مقابلند (۵) الله ايله الله در که گونی ایشیقلو ایتدی» گوندوزدن اوتری و آبی
نور ایتدی» گجه دن اوتری، ضیا چوخ ایشیق در نور اوندن آز ایشیه دیر لر چراغه
نور دیر لر اما ضیا دیمزلر «والله تعالی آیدن اوتری معلوم منزل لر مقدر ایتدی تائیکه
سینر بله سکر قیللرگ سایی وحسابی» ایشقنگ آزلقی ايله اولنی و آخرنی و تمام ایشق اولماقله
نصفنی. بودوره تمام اولمقله بر آوی و اون یکی دفعه آیش تازه لنمگیله برئیل اولار «الله تعالی
خلق اتمدی بومذکورائی مگر حقله» خلقک بفعلرندن اوتری وحسابلر نی درست ساخلماق
ایچون «شرح ایدر آیله ری آیله گونددر اوقومه که بلر لر» وهر آیه دن بر مطلب فهم ایدر لر
(۶) «گجه و گولوزگ مختلف اولماقنده و اوزاد لارده که الله تعالی خلق ایدو بدیر گوگارد
ویرده» یولدوزلردن، آیدن، گوندن، بولدودن، یاغشدن، حیواناتدن. جماداتدن،
انواع رزق لردن «هر آینه نشانه لر و علامت لر وارد» اللهمک برلیگنه و قدرته «او
قومدن اوتریکه اللهمدن قورخار لر (۷) اوکسلر که امیدوار اولمازلار بزم طرفمزدن
اولان جزایه یتشمکه» و ثوابه طمع ایتکم ایچون عبادته راغب اولمازلر آنجق «راضی
اولدیلر دنباده آز مدت دیری قالقه و خاطر جمع اولدیلر که دنباده همیشه قالا جاقدر
واوکسلر که بزم آیت لریمزدن غافلدر (۸) اوکسلرگ قرار گاهلری جهنمدر او عمل
مقابلنده که کسب ایدر لر (۹) اوکسلر که ایمان گتوردیلر «الله و اونگ پیغمبرینه
واوندن علاوه» یخشی عملر عمله گتوردیلر الله تعالی اولاری هدایت ایدر ایمانلری
سببیله نعمتلو بهشتلره که اولارگ آلتندن نهر لر جاری اولار (۱۰) مؤمنلرگ
دعاسی بهشتده بودر که دیر لر پاکسن ای الله» نه اینکه عبادت قرار یله بلکه تسبیح
ایتکم لذتی آبارالار «واولارگ بربرینه تحیه سی سلام علیکم دیمکدر» یا اینکه ملائکه لر
اهل بهشته سلام ویرر که سلامت قالدکز جمیع آفات و بلالردن یا جهنمدن (۱۱) «اولارگ

إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَبِئْسَ الَّذِيْنَ لَا يُرْجَوْنَ لِقَاءَنَا فِي طَعْنَانِهِمْ يَمْسَهُنَّ (۱۳) وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا لِحِطَّتِهِ أَوْقَاعَهُدَا أَوقَاتِمَا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَانُ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّهِ كَذَلِكَ زِينٌ لِّلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ (۱۴) وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ (۱۵) ثُمَّ جَعَلْنَا كَمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُونَ (۱۶) وَإِذَا نَتَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجَوْنَ لِقَاءَنَا أَمْتٌ بَقَرَانِ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَن أَبَدِلَهُ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ اتَّبَعَ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ أَنِّي

دعاستنگ آخر می سی بودر حمد الله ایچوندر که عالمه تربیت ویرندر «شکرا ولسون الله که بزى بالردن سلامت وبهشته داخل ایتدی (۱۲)» اگر الله تعالی مخلوقات عذاب وشر گوندرمکه تلهسه اولار خیر ونفع گوندر یلمکه تلهسن کیمی» یعنی مخلوقات اوزلرینه یخشى دعا ایدن وقتده الله اونی قبول ایدن کیمی بددعالری ده قبول ایتسه نهجه که انسان حالت غضبده اوزینه واولادنه بددعا ایدر «هرآینه تمام اولار اونلارک اجلی» وتیز اولارا عذاب نازل اولار ولكن الله اولاره مهلت ویرر «پس بیز ترکه ایدر وک اوسلری که امیدوار اولمازلار بزه ملاقات ایتمکه» حشر ونشره اینانمازلار اونلاری اوزباشلارینه ویل ایدر وک که «اوز طغیالرینده وکفرلرینده حیران قالار (۱۳) زمانیکه انسانه ضرر، محنت وبلا یتشه بزى چاغرار» اوبلانی اوندن گوتورمکه «بوگری اوسته یاتان حالده» که اورتومقه قدرتی اولمیه «یا اوتوردیقى حالده یاایاق اوسته پس زمانیکه او بنده دن ضرری گوتوردوک واوٹا سلامت لیک ویردیک اولمچی یولیه گیدر گویا که بزى چاغرمیویدر اوضرره که اوٹا یتشوبدر» وگویا بزدن ایستمیویدر اوبلاٹک اوندن گوتورلمگنی «هایله زینت لشمش اولسدى اسراف ایدنلره اونلارک عملی» بوآیه تحریر و ترغیب در که بنده گرك الله شکر ایده اوٹا یتشن بالارک دفعنده واللهی یادیندن چخارتمیه (۱۴) «بتحقیق بزى هلاک ایتدیک سیزدن سابق اولان طائفه لری انواع عذاب ایله زمانیکه ظلم ایتدیلر اوز نفسلرینه و اونلارک پیغمبرلری معجزه لر ایله اونلره گلدی واونلار دگلدیلر که ایمان کتوره لر» وایمان گتورممگی درجه یقینه یتشدی «هایله بزى جزا ویرریک گنه کار اولان قومه (۱۵) صوگره بز سیزی ایامت محمد خلیفه لر ایتدیک یر یوزینده اوطائفه لردن صوگره» که اونلاری اولدوروب سیزی اونلارک یرلرینده ساکن ایتدیک «تاینسکه گورک سیز نهجه عملر ایدرسکز» سیزگده عملگزه گوره جزا ویرروک (۱۶) «زمانیکه اوخونار اونلاره بزیم آیت لریمز دیدی لر اوکسلر که امیدوار اولمازلر بزه ملاقات ایتمکه»

أَخَافُ أَنْ عَصَيْتَ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (۱۷) قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا آَلَوْتَهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (۱۸) فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرِمُونَ (۱۹) وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَنْبِئُونِ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (۲۰) وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِي يَوْمٍ أَهْلِكُوا

حشر و لشره «گنور بر قرآن بو او خود و قک قرآندن غیر ی یا اینکه اونی عوض ایت» حلالی حرامه یا حرامی حلاله کنایه در اوندن که مضمونته راضی اولموردیلر و اولارک خواهشنه مطابق دگلدی «دیگنن یا محمد جائز دگلدیر بگا که من اولی دگشدریم نفسمک خواهشله تابع اولمارام مگر اوشینه که بگا اللهدن وحی اولوبدرا گر معصیت ایدم الله اوصورتده ییوک گونک عذابندن قورخورم (۱۷) دیگنن اگر الله ایسته سیدی من او قرآنی سیزه او خودمازیدیم و بگنازل اولمازدی و سیزه اونی تعلیم ایتمزدیم» یعنی نازل ایتمزدی که سیزه تعلیم اولایدی و بوقران نازل اولاندن قباق «من دایاندم سیزگ آرا گرده اوزون وقت» ۴۰ ثیلدن زیاده سیزله مکده اولمشم و اوقت نه ادعای نبوت ایتدیم و نه قرآن او خوبوب سیزه تعلیم ایتدیم «آیا نیه فکر اتمورسکز عقل لرگزله» تاییده سکز که بو او خوددیم قرآن الله کلامیدر (۱۸) «پس کیمدر ظلم ایدن راق او کسدن که بهتقان دیه الله یا لانی» یا لاندن پیغمبرلیک ادعا ایده «یا اینکه تکذیب ایده اللهک آیه لرینی» نه سکز مشرکلر اینانمورسکز «حقیقتده قرآنی تکذیب ایدن گناه کارلر نجات تا پمازلر» نه دنیاده و نه آخرتده (۱۹) «مشرکلر عبادت ایدرلر اللهدن سوا اوبت لره که اولار ضرر و نفع یتوره بیللمزلر» اگر بشردن اولان بته عبادت ایتسیدیلر گنده مستحق ذم ایدیلر اما جان سیزه عبادت ایتمک چوخ قیبحدر «ودیرلر بولار بزه شفاعت ایدنلردر الله یا ننده» نه اینکه حقیقتده اللهدر «دیگنن آیا خبر و یورورسکز الله او بتلرگ وارلقنی که الله بیلمیور نه گوگلرده و نه یرده» اولارک الله اولماقنی بونوع الله لر گوگلرده و یرده یوخدر که اولارک الله شریک و شفیع اولماقنی بلیدی «پاک و اوجادر الله اونوع معبودلردن که اولر شریک قرار و یورورلر (۲۰) دگلدی مخلوقات مگر تک بر فرقه» و متحد ایدیلر تک بر دینده آدمک و قنده «پس اختلافی ایتدیلر» دینلری آرتور دیلر اول دین اختراع ایدن قایل اولدی صوگره نوح ماننده اون فرقه اولدیلر بو قرارله گلدگجه آرتق اولدی نفوسک زیادتیله «اگر سنک اللهک طرفندن سوز و یریلمه مش اولایدی» که بو دنیاده گناه کاره عذاب ایتمگده همیشه

يَحْتَفُونَ (۲۱) وَيَقُولُونَ لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةً مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْغِيبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ (۲۲) وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَدَضِرَاءَ مَسْتَهْمِ إِذْ لَّهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلْ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا أَرْسَلْنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ (۲۳) هُوَ الَّذِي يَسِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكُمْ وَجَرَبَ بِهَمَّ بَرِّيحٍ طَبِيبَةٍ وَقَرَحُوا بِهَا جَاءَ تَهَاوِيحُ عَاصِفٍ وَجَاءَ هَمُّ الْمَوْجِ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُوا أَنَّهُمْ أَحْبَبَ بِهِمْ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ (۲۴) فَلَمَّا أَنْجَيْتَهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْتُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ مَتَاعًا

تاخیر عملہ گلہ جکدر «ہر آئینہ حکم اولاردی اونلار گ آراسنده اوزادده کہ اونلر اختلاف ایدر لر» حقدہ اختلاف ایدر لر عذاب نازل ایدر دی واختلاف خاق آراسندن گوتور لر دی (۲۱) «مشرک لر دیر لر نہ جہتہ بویغمبرہ اللہ طرفندن معجزہ گلمدی» کہ خلقی مضطر ایدہ ایمان گتورمگہ مثلاً ایمان گتورمینلرہ اولوع بلایتشہ کہ چارہ سیز قالوب ایمان گتورہ لر مشرک لر اولوع معجزہ ایستہ مدیلر کہ اوحضرت گ صدقہ ویغمبر لگتہ دلالت ایدہ اولوع معجزہ لر چوخ گوردیلر بلکہ اولوع معجزہ ایستدیلر کہ زور لہ ایمانہ گلمگہ سبب اول «پس دیگن کہ بودر وبوندن غیر ی دیگدر کہ غیب اللہ ایچوندر» مصلحتی اللہ یخشی بیلور جمیع تکلیف ومزد اختیار مقابلندہ اولار نہ اینکہ اضطرار «پس منتظر اولوگ اللہ عذابہ بدرستی کہ من سیز ایلہ انتظار چکنلر ایلہام» اللہ بٹا وعدہ نصرت ویرویدر (۲۲) «زمانیکہ بز دادیز دیر روق خلقہ رحمتی ضرر یتشدن صوگرہ» نہ کہ مکہ اهلنہ یدی ٹیل قحط وبہالق چکندن صوگرہ اوجوزلق وفر اوللق ایتدیک «اوزمان اونلار قبلر یندہ بزیم آیت لریمزہ حیلہ ایدر لر» خلق گ آراسنہ شہمہ سالماق ایلہ یا اینکہ استہزا ایتمک ایلہ «یا محمد اونلارہ دیگن اللہ قادر در حیلہ مقابلندہ سیزہ تیز عذاب ایتمگہ بدرستی کہ بزیم ایلچیلریمز کہ عبارتدر ملائکہ لردن یازار لار سیز لر گ حیلہ گزی» حساب وقندہ حیلہ نگ جزاسی سیزہ یتشر (۲۳) «اللہ ایلہ اللہدر کہ سیزی سیرایتدیرر صحرادہ ودیادہ» دورت ایاقلو حیوانلر سو وگمی خلق ایدبدر صحرالردہ ودیالردہ سیرایتمگہ تجارتدن وسفردن اوتری «ایلکہ گمیہ سوار اولارسگز وگمیلر اونلاری آپاروردی اونلر گ خواشنہ مطابق پاکیل ایلہ واولیلہ شاد اولدیلری خالدہ اونلرہ تدبیل ولپہ گلدی یقین ایتدیلر کہ اونلاری هر طرفدن لپہ احاطہ ایدہ جگ اووقندہ چاغردیلار اللہی دینلرینی اللہ خالص ایدن خالدہ» نہ اینکہ بتلری اللہ شریک ایدر دیلر ویدیلر «پروردگار اگریزہ بوشدتدن نجات

الْحَيَوةِ الدُّنْيَا نَمِ الْيَنَامِ رَجَعَكُمْ فَيَنْبِشُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۲۵) اِنَّمَا مِثْلُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ
 اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا بَا كَلَّ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ حَتَّى اِذَا اخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرَ
 فَهَآ وَازَيْنَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَا اَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا اَنْتَبَهَا اَمْرُنَا لَيْلًا وَنَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ
 بِالْاَمْسِ كَذَلِكَ قُفِّلَ الْاَبَاتُ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (۲۶) وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
 اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۲۷) لِلَّذِيْنَ احْسَنُوا الْحَسَنَى وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهُهُمْ قَسْرٌ وَلَا ذُلٌّ اُولَٰئِكَ
 اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُونَ (۲۸) وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ مِّثْلُهَا وَتَرَهُمْ
 ذُلًّا مَّا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوْهُهُمْ قُطْعًا مِّنْ اَيْلٍ مُّظْلَمًا اُولَٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ

ویرسن البتہ بزاللمہ شکر ایدن لردن اوللوق (۲۴). ایلکہ بزاونلارہ نجات ویردیک» او
 شدت و محتندن «اوزمان اونلار گناه ایدرلر یر یوزینده ناحق یرہ ای جماعت بودر
 وبوندن غیر ی دگلدر سیزگ گناهگز اوز نفسگزدر دنیاده نچہ گون دیری قالماق
 لذت لری ایلہ صوگرہ بزیم طرفمزدر سیزگ قایداجاق یرگز پس بز خبر ویرر یک
 سیزہ عملہ گتوردگگز فسادگ مقابلنده جزا ویرمگیلہ (۲۵) بودر وبوندن غیر ی
 دگلدر دنیا زندگانلقنگ مثلی سو کیمی در کہ بز گوگدن نازل ایتدیک (یاغش) ویاغشلہ
 قاریشدی یرگ اوستی اوشیشلردن کہ اونی خلق یرر» حبوبات، میوه جات سبزیات کیمی
 «وحیوانات یرر» اوت و علف کیمی «اوزمانہ کیمی کہ یر اوز گوز لکنی آلا» یرگ یوزی
 اونلار ایلہ زیتہ اوالار نوع بنوع چچک لروکلر و اوتلریلہ «واونباتاتک صاحبی گمان ایدر
 کہ اوندن نفع بردار اولمقہ قادردر غفلہ بزیم امریمز گلر سویوخ یادولی دن گجہ
 یا گوندوز پس اونی پیچلمش وگوکندن چیخار یلمش ایتدیک گویا کہ دوتنکی گون
 اوحالندہ دگل ایش هایلہ بیز تفصیل ویردیک آبت لری میزی اوقومہ کہ فکر ایدرلر»
 نچہ کہ نباتات برگیجہ دہ یوخ اولار هکذا السانک حیوتی آزمندہ تمام اولار

(۲۶) «اللّٰهُ خَلَقَ چاغورر سلامت لیک ایوینہ» بہشتہ کہ او ایو سلامت در جمیع بلا
 و محتندن «وهدایت ایدر او کسی کہ ایستر دوز یولگ طرفنہ (۲۷) یخشی عملر ایدن
 کسلرہ گوزل درجہ لروارو عمل مقابلندن دخی آرتق اجر وار» بر عملہ اون اجر اللہگ فضلی
 جہتنہ» واونلارگ یوزلرینہ قرالق و ذلیل لیک یتشمز» آخرتدہ یوزلری قرا و اوزلری
 ذلیل اولماز» واونلار بہشتک یولداشلر ایدر اونلار بہشتدہ ہمیشہ لیک قالانلاردر
 (۲۸) اوکسلر کہ دنیاده گناه کسب ایتدیلر اونلارگ جزاسی برگناہ مقابلندہ بر نوع
 پیس جزادر واونلار اذلیل لیک یتشر، اللہ طرفندن اونلرہ یتشن پیس عذابہ مانع اولان یوخدر»

فِيهَا خَالِدُونَ (۲۹) وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَائِكُمْ فزِيلْنَاهُ بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا تَاعِبُونَ (۳۰) فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ غَافِلِينَ (۳۱) هَٰذَا كَلْبُوا كُلِّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ وَرَدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (۳۲) قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمِنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبِرُ الْأَمْرَ فَسَبِّحُوا لِلَّهِ قُلُوبًا أَفَلَا

که عذابدن اوللاری حفظایده «گویا که پرده له نوب واور تولوب اولارک یوزلری قرانلوق گيجه ننگ پارچه لری ایله» قیامتده اولارک یوزلری قرا اولار «اولار جهنم اصحابی در اولار جهنمده همیشه لیک قالانلاردر (۲۹) اوگونه بز حشره گتوره روک مخلوقاتک هاموسنی صوگره دیه روک اوکسلره که شریک قرار ویردیلر الله اوندن غیر یسنی» ماللرندن یابت لرندن و دیه روک «دوروک اوزیر گرده سیز اوزگزر و سیزگ شریک لگزر» که سیزدن سؤال اولوناجاق «پس ییز آیره روک اولارک آراسنی» هر برندن آیری آیری سؤال ایده روک مشرک لره دیروک نیه بت پرست اولدگزر بتلره دیه روک نه قابلیتله سیز مستحق عبادت اولدگزر الله بتلری دیله گتوروب جواب ویرلر یازبان حالله «دیرلر اولارک شریک لری» بتلر دیرلر بت پرست لره «سیز ییزه عبادت ایتیمور دگزر» بزیم امر لریمز و راضی لیمز ایله و سیز بزه عبادت ایتیمگیزی هرگز بز آنلاماشدیک (۳۰) «پس کفایت ایدر اللهک شهادتی و حکمی ییزله سیزگ آرا گرده سزگ بزه عبادت ایتیمگیزدن هر آینه غافلر ایدیک» نجهته اولمچی آیهده ذکر اولوندی (۳۱) «بوقماده آشکار ایدر و خبر ویر هر نفس او عملی که سابق وقت عمله گتور بدر» خیردن و شرندن و نفسمنی و ضررینی آشکارا گورر «اولار قایتار یلار الله طرفنه که اولارک دوغری و حقیقی آقار ایدر و ضایع اولار اولارندن اوزادکه اولار افترا و بهتان دیردیلر» اولار بیله خیال ایدر دیلر که الله شریک قرار ویردیلر الله لار اولاره شفاعت ایده جگر بوطنلری باطل اولار (۳۲) «یا محمد دیگن بو کفار کیم سیزه روزی ویرر» و روزی نی کیم خلق ایدر و گوندروب «گوگن نازل اولان یاغیش سبب ایله «ویردن» چخان نباتات و میوه جاتله «آیا کیم مالک اولار که سیزه قولاق و گوزلر ویره و کیم خارج ایدر دیرینی اولیدن و خارج ایسر اولینی دیریدن» کیم خارج ایدر انسانی نطفه دس و نطفه لی انساندن «و کیم تدبیر ایدر» گوگده ویرده اولان «ایشلری» که هاموسی موافق حکمت عمله گلیر خداوند عالم اوزی بو سؤالدن جواب ویروب ییورار «پس تیز لیک ایله دیرلر الله در» بوایشلری عمله گتورن «دیگن

تَقْوَنَ (۳۳) فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصَرِّفُونَ (۳۴) كَذَلِكَ جَعَلَ كَلِمَةَ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۳۵) قُلْ هَلْ مِنْ شَرِكائِكُمْ مَنِ يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلُودًا يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفِكُونَ (۳۶) قُلْ هَلْ مِنْ شَرِكائِكُمْ مَنِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِي فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (۳۷) وَمَا يَتَّبِعْ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يَفِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ (۳۸) وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَقْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ

آیا اللمهدن فورخماز سگزر و اوصورنده که سیزه یقین در که بتلر بوایشلره قادر اولار بیلمز لر هامیسنک مدبری اللمهدر نه سببه اللمهدن قورخمیوب گنه بته ستایش ایدرسگزر (۳۳) «بو کیفیت لره قادر اولان الله در که سیزگ حقیقی اللمهگزر ندر حقدن صوگره مگر ضالالت» یعنی حقدن رجوع ایدلن صوگره هیج شیئی یوخدر مگر گمراهلق زیرا که واسطه یوخدر یا انسان حقه گرك اولسون یا ضالانده حقی تالیاندن صوگره «پس نهیره قایدورسگزر» (۳۴) هابله سزاوار اولدی سنک اللمهگ عذابی اوکسلره که فاسق اولدیلر اوندن اوتریکه اوللار ایمان گتورمز لر (۳۵) یا محمد دیگن مشرکله آیا سیزگ شریک لرگزدن واردر اوکسکه خلقی یوخدن وجوده گتوره صوگر یوخ ایدوب دوباره فایتاره» قیامت گوننده حساب و کتاب چکمک ایچون «دیگن یا محمد الله خلقی یوخدن وجوده گتورر صوگره اولی دوباره فایتارار پس نهیره دورسگزر» حقدن و باطله میل ایدرسگزر» سیز عبادت ایتدگنر بتلر اولدور و دیر یلتمکه قادر دگلدر (۳۶) «دیگن یا محمد آیا سیزگ شریک لرگزدن» که سیزگ گمانگزه گوره اوللار اللمهگ شریک لریدر «واردر اونوع کس که خلقی هدایت ایده حقه» و دوغری یوله، شک سیز اوللار دیه جکر که اونوع کس یوخدر پس سن «دیگن الله در اوکسکه هدایت ایدر حقه و دوغری یوله آیا اوکسکه خلقی دوغریه هدایت ایدر اونگ امر و نهینه تابع اولماق لایقدر یا اینکه اوکسکه هدایت ایده بلمز و اوزی دخی هدایت تاپماز مگر اینکه اونگ اوزی هدایت اولونا» بتلر و باطل معبودلر کیمنی نه هدایت ایده بلر لر و نه اوزلری هدایت تاپارلار «پس نه اولوب سیزه نه حکم ایدرسگزر» نه سببه عبادته مستحق اولانی ترک ایدوب ضرر و نفع ویرمین جمادی الله اخذ ایدرسگزر (۳۷) «تابع اولمازلار اوللارگ چوخی مگر ظنه» آتا بابا یولیه گتمکه گوره «حقیقنده ظن بی احتیاج اتمز حقدن بر شیئی» ظنله حقی تاپماق اولماز لازمدر که عقل ایله استدلال ایدوب حقی تاپماق «الله تعالی بیلندر او عملی که اوللار ایدیر لر» اللمدن غیر یسنه عبادت اتمکدن

لَا رَبَّ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۳۹) أَمْ يَقُولُونَ اقْتَرَبَهُ قُلُوفَاتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۴۰) بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِمْ يَحِيطُوا بِعِلْمِنَا وَلِمْ يَأْتِنَهُمْ تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ (۴۱) وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ (۴۲) وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٌ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ (۴۳) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَمْسِقُونَ

(۳۸) «بوقرآن بهتان ویا لاندن عمله گلمش واللهدن غیرى سى طرفندن گلمش دگلدن» بلکه الله طرفندن در «وتصدیق ایدندر اوزادیکه اوندن سابق نازل اولوبدر» کتاب لردن وشاهددر توریة وانجیل وزبورگ احکامنگ دوغریلقنه قیامت وحشر ونشرگ صحتنه «وبوقرآن تفصیل ایله بیان ایدندر» اموردینی «شک یوخدر اولنده که نازل اولوبدر عالمره تربیت ویرن الله طرفندن (۳۹) آیا دیورلر که محمدص بو قرآنی اوز یاتندن دوزلدوب یالاندن الله اسناد ویروب دیگلن یا محمدص» اوللارا اکر بوقرآن بشر کلامی ایسه «پس اونگ کیمی بیرسوزه کتورون وچاغرون اوکسیکه باجارارسنر اللهدن غیرى» وهرکسیکه بیلورسنر قوت وقدرتی وار جمع ایدون گورون برسوره گتوره بلرلر «اگر سز دوغری دیورسنر» ایسه که بوقرآن بشر کلامی در (۴۰) «بلکه اینامادیلر اوقرآنه که اونگ معنی لرینی بیلمگه علمری یوخدر» وهیچ وجهله اونى بیلمورلر «وقرآننگ تأویلی اونلره گلمیوب» وقرآنده وعده اولوان عذاب اونلره یتشمیوب نجه که بونلر قرآنی تکذیب ایتدیلر وتفسیرلی وتأویلی بیلموردیلر «هایله اولردن سابق اولان امتلر تکذیب ایتدیلر اوزی یغمبرلرینی پس باخ گور نجه اولدی ظالملرگ آخری» نجه که اونلار هلاک اولدیلر هایله قرآنی تکذیب ایدنلر دخی هلاک اولاجاقلار (۴۱) «مشرک لردن واردر اوکسه ایمان گتورر قرآنه واونلاردن اوکس واردر که ایمان گتورمزلر وسنگ اللهک عالمدر فساد ایدنلره (۴۲) واگر سنی تکذیب ایتدیلر» اوندن غمگین اولما «دیگلن منم ایچوندن منم علیم» اگر یالان دینم وبالی منم عهدمه «وسیزگ ایچوندن سیزگ عملنر» جزاسی سیزه یتشه جکدر «سیز منم عملدن اوزاقسنر ومن ده اوزاقم او عملدن که سیز عمله گتوررسنر.

(۴۳) «مشرک لردن واردر اوکسلر که ایشتمک ایتورلر قرآنی» نه اینکه آلامق قصیده بلکه فصیح وبلغ اولماقنه دقت اتمک ایچون «آیاسن کارآمده ایشتیره ییلرسن اکرچه قرآننگ معنی سنی فکر اتمک عقلری اولمیه» ایکی بیوک عیب هانسی یرده جمع اولسا ویرده

(۴۴) وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعَمَىٰ وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ (۴۵) إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ (۴۶) وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَانْ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ
يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَانُوا مُهْتَدِينَ (۴۷) وَإِنَّا لَنَرِيكَ بَعْضَ
الَّذِينَ نَعُدُّهُمْ أَوْتَوْفِيكَ قَالَيْنَا مَرْجِعُهُمْ إِلَى اللَّهِ فَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ (۴۸) وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا
جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (۴۹) وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُمْ صَادِقِينَ
(۵۰) قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ

قابليت اولماز نه ايتكه ايشتديرمكه پيغمبر ص ده قدرت يوخدر (۴۴) «اونلاردن واردر
او كسكه سگا باخار» نه ايتكه پيغمبر لقا اينا نطق نظريه «آياسن كوري هدايت ايديه بيلرسن» كه
حقى گورمكدن گور اولو بو عيبله «اگر چه گور مين اولالار» بو عيب لر جمع اولان آدمه حقى
بيلديرمك ممكن دكلدر (۴۵) «بدرستيكه الله ظلم اتمز مخلوقه بر شيئي» پيغمبر گوندرمه مش
عذاب اتمز «امام مخلوقات اوز نفسلرينه ظلم ايلدورلر» پيغمبر لر «اينا نايوب جهنمه مستحق
اولالار (۴۶) «او كوكله الله جمع ايدر اولالارى» حسابدن اوترى اونلار ايله خيال ايدر لر
كه «گويا دنياده دايانميوبلر مگر كونگ بر ساعتني» چوخ عمر ايدنلر دليبا عمر ني بو اندازه ده
آز حساب ايدر لر آخرت گوللرنگ طولى جهننه و آخرتده مخلوقات «بربريني تانيارلر»
نجه كه دنياده بربريني تانيار ديلار ياليتكه بربرينه اوز خطالريني و بربريسنگ خطالريني
تانيدارلار «بتحقيق زيانكار اولديلر او كسلر كه تكذيب ايتديلر الله ييشمكه» و قيامتده جزا
آلمقه «اونلار هدايت تاپمشلر دكل ايديلر (۴۷) يابز گوسترريك سگا» سنگ حياتنده
«مشركلره وعده ايتديكمز عذابلرگ بعضى سنى (نجه كه بدرده وسائر دعوالرده گوستردى)
ياليتكه سنى اولدورريك» او وعده لر ييشمه مش «پس بريم طرفمه در اونلارگ قايداجق
يرلرى» هيچ شئي بزدن فوت اولماز هر وقت عذاب اتمكه قادريك «صوگره الله شاهدر
اونلار دلياده ايتديكلرى عمل لره» وقتنده عذاب ايدر (۴۸) «هر امتگ بر پيغمبرى واردر»
الله تعالى اوني گونده روب خلقى هدايت ايتمكه «املكه اومتگ پيغمبرى گلدى» و تبليغ
رسالت ايتدى بعضى تكذيب و بعضى تصديق ايتديلر «پس حكم اولوندى اونلارگ آراسنده
عدالت ايله» تكذيب ايدلر هلاك و مؤمنلر نجان تاپديلر «اونلار اظلم اولونماز» نه
طاعتگ مزدلگ آزلقنده و نه معصيتگ اجرنگ چو خلقنده (۴۹) «مشركلر ديرلر وقت
اولا جاقدر بو وعده» يا او عذاب كه وعده اولوب يا مبعوث اولماق و قيامتگ قيامى «اكر سيز
واريد گز دوغرى دينلر» كه قيامت حساب كتاب اولا جاقدر (۵۰) «ديكلن من مالگ اولمارام
اوز نفسمه بر ضرر و نه منفعت مگر اوزا كه الله ايستيوب» نه عذاب گوندر وب سيزى هلاك ايديه

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ (۵۱) قُلْ ارَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُهُ بَيَّاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعِجِلُ مِنْهُ الْمَجْرِمُونَ
 (۵۲) أَمْ إِذَا مَا وَقَعَ مِنْكُمْ بِهِ آتَيْنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ (۵۳) ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
 الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ (۵۴) وَيَسْتَبْشِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي رَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ
 بِمُعْجِزِينَ (۵۵) وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمْتَ مَا فِي الْأَرْضِ لَاقْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا
 الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (۵۶) إِلَّا أَنْ لَمْ يَأْتِ الْوَيْلَ وَالْآرِضُ إِلَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
 حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (۵۷) هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۵۸) يَا أَيُّهَا النَّاسُ

بیللم ونه بهشته کونده بیللم «هر طایفه ننگ بر وقتی وار» اولمک وقتی یا عذاب نازل اولمق
 وقتی «ایلکه او نلارک اجلی گلدی بر ساعت تاخیر اولماز و بر ساعت قباحه اولماز (۵۱) دیکن
 یا پیغمبر» عذابی نیز ایستین لر «نه فایده کورمک سکر اکر اللهک عذابى سزه گيجه کله یا
 گونوزنه شیئی سبب اولوبدرکه کناه کار لر تله سیر لر» عذابک نازل اولمقنه (۵۲) «آیا عذاب
 واقع اولان زماندن صوگره ایمان کتوردک قرآنه» و عذابى کورن وقتده اینالندک «آیا ایندی»
 ایمان گورور سکر «و حال انکه سیز عذابه تله سیردک» و نازل اولماقنى ایستور دکر بيله
 معلوم درکه عذاب نازل اولمق اینانمردک (۵۳) «صوگره دییلدی اوکسرله که ظلم ایتدیلر»
 اوز نفسلرینه و آخرته اینالما دیلر «دادینگ همیشه لیک جهنمک عذابى آیا جزا ویرولر سکر
 مگر او عملک مقابلنده که سیز کسب ایدر سکر» کسب ایتدک سکر عملک جزاسى سیزه یتشر
 (۵۴) «یا محمد ص سندن خبر آلار لر که آیا قرآن» یا عذاب نازل اولمقى «حقدر
 دیکن بلی آند اولسوک منم اللهمه که قرآن» و پیغمبرک نبوتى و اوکا نازل اولان
 شریعت ویا عذاب نازل اولمقى «البته حقدر» واونده شک یوخدر «وسیز اللهى
 عاجز ایدن دگلسکر (۵۵) اگر هر ظلم ایدن کسک» او قدر قوتى اولاکه «یرک
 یوزینده اولان مال و دولتر اولارک اولایسدى البته اومالارک هاموسنى عوض
 ویردیلر عذابدن خلاص اولماق و عذابى کورن وقتده پشیمان اولماقلىنى گیزلین
 ساخلار لر و حکم اولوندی اولارک آراسنده عدالت ايله واونلاره ظلم اولونماز»
 بلکه اولار اوزلرینه ظلم ایدر لر (۵۶) «خبردار اول الله ایچوندر اوزاد لر که
 گوگلرده ویرده در خبردار اول اللهک و عدهسى حقدر» یتشمگى موقوفدر اللهک
 اراده سنه «اما اولارک چوخى بیلمیور لر (۵۷) الله دیریلر» اولندن صوگره «و
 اولدورر» دیری اولاندن صوگره «واونک طرفنه فایدار سکر» جزا آماق ایچون
 (۵۸) «ای جماعت بت تحقیق سیزه اللهک طرفندن موعظه و نصیحت ایدن گلدى»

قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ (۵۹) قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ
 وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ (۶۰) قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
 فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ أَلَا اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ (۶۱) وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
 الْكُذْبِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ (۶۲) وَمَا تَكُونُ
 فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلَوْنَ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفْعِلُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ
 عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ
 (۶۳) الْآنَ أُولِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۶۴) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

که عبارت در قرآنند «وشفادر اونا خوشلقه که سیزگ قلبگزده در» نجه که ظاهری قلبده
 عمله گلن ناخوشلق عمد در بدنک باشقه پرینده اولان ناخوشلق لردن وگر کدر
 که تیزلیک ایله علاج اولونا هکذا قلبده اولان باطنی ناخوشلق گده علاجی واجبدر
 وعلاجی منحصر در قرآنه که «هدایت ورحمت در مؤمنله (۵۹) دیگلن اللهک فضلیله ورحمتیله
 گرک شاد اولسونلار» اولدن سواد نیاده شاد ایدن شیئی یوخدر «او قرآن یخشیدر
 اوزاددن که جمع ایدر لر» دنیا مالندن که زائل وفانی اولاندر (۶۰) «دیگلن آیا گوردگز
 اوشیئی که الله نازل ایددر سیزه روزی دن» که حلال ایتمشدی سیزه «پس بعضی سنی
 حلال ایتدگز و بعضی سنی حرام ایتدگز» سائیه و بحیره و وسیله آد قویولانی (۵) مجی
 سورنک ۱۰۴ مجی آیه سی) حرام ایتدگز «دیگلن یا محمد آیا الله اذن ویردی سیزه» حلال
 و حرام ایتمکه «یا اینکه الله افترا و بهتان باغلیورسگز» یقین که الله اونلاری حرام
 ایتمیوب سیز اوزگز حرام ایدوب الله افترا دیورسگز (۶۱) «نه گمان ایدور لر و
 نه جواب ویرمک لر الله قیامت گونده اوکسلر که افترا دیور لر الله یا لانی الله رحمت
 صاحبی در خلقه» اوز فضلیله رحمت ایدر «اما اونلارک چوخی شکر ایتمز لر» اللهک
 نعمت لرینک مقابلنده (۶۲) «سن اولماز سن یا پیغمبر بر عملده و ایشده» دین امرندن تبلیغ
 رسالت کیمی «واو خوماز سن الله طرفندن نازل اولان قرآنندن و هیچ بر عمل ایتمز سگز»
 سن و سائر آدم لر «مگر اینکه بیز سیزه شاهد لرینک» خبردار یک سیزگ عمل لرگز دن
 «زمانیکه داخل اولار سیزگ او عمل لرک بریسنه غائب و اوزاق اولماز سنک الله گدن
 بر ذرمنک اغیرلقی قدری یرده و گوگده و نه ذردن کوچک و نه بیوک مگر اینکه
 هاموسی آشکارا کتابده ثبت اولویدر» عبارت در قرآنن یا لوح محفوظدن (۶۳) «خبردار
 اول اللهک دوستلرینه هیچ قورخی یوخدر قیمت گونگ عذابندن و اونلار محزون

- (۶۵) لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ
- (۶۶) وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۶۷) الْآنَ اللَّهُ مِنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَأَنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ
- (۶۸) هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ تَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مَبْصَرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ
- (۶۹) قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ

حزب

اولمازلر (۶۴) اوکسلر که ایمان گنوردیلر وبرهیزکارلر رلدیلر (۶۵) اونلارده بشارت ومژده واردرد دنیاده وآخرتده» اماندنیاده حان ویرن وقت ملائکهلر مژده ویرر اهل بهشت اولماق ایلله یالینکه مقامنی گورمک ایلله وآخرتده بهشته داخل اولماق ایلله «اللهک سوزلرینده عوض اولماز» یعنی خلاف وعده اولماز یالینکه اللهک کلمه لریتنگ بریسنی گوتوروب عوضنه غیری کلمه قویماق اولماز «بوبشارت بیوک نجات تاپماق و ثوابه یتشمکدر (۶۶) ومخزون ایتمسوگ سنی اونلارگ سوزی» وسکا ایتدکلری استمهزالر وسکا ایفانامقلری وسنی قورخوتمقلری «حقیقتده عزیزلگنگ هاموسی الله ایچوندرد والله ایشیدنرد اونلارگ سوزلرینی» که سگامجنون وساحر دیورلر «ویلندر» اونلارگ قبلرینی الله سکا نصرت ویره جکدر وهاموسی اوزجراسنه یتشه جکلر (۶۷) «یایغمبر خبردار اول الله ایچوندرد اوکسلرکه گوگلرده ویرده وار. واللهدن باشقه شریک لره عبادت ایدنلرده حقیقتده همان شریکله عبادت ایتیمورلر» یالینکه اللهدن غیری اولان بقلره عبادت ایدن کسلر تابع اولدیقلری بتلری دخی الله خلق ایدبدر اونلارگ دلیل لری نه در الله شریک قرار ویرمکده وحال آنکه شریکله اوزلری الله تابع درلر «اونلر تابع اولمازلر مگرظننه» بیله گمان ایدرلرکه اونلارگ آتالاری حق یولیلله گیدوب لربونلرده اونلره تقلید اویولیلله گیدیرلر «دگلدر اونلار مگریلان دینلردر» که بتلرگ الله اولمقلرینه قائل اولورلر (۶۸) «اللهدر اوکسکه سیزه گیهجمنی خلق ایدوب تالینکه سیزاونده راحت اولاسیگر» وگوندوزچکدر زحمتلردن راحت اولاسگر «وگونوزی سیزه ایشیلو ایتدی» که کسب وشغل دالنجه گیده سگر «بونده بیوک علامتله وار اوومه که ایشیدرلر» اللهک کلانمی وفکر ایدرلر عبرت گوتورمکدن اوتری (۶۹) «مشکرلردیدیلر که الله اولاد اخذ ایدبدر» اوزینه ملائکهلری «الله پاکدر» اونلر دین سوزلردن «الله بی احتیاجدر» اولاد صاحبی اولماقدن «الله ایچوندرد هر اوشیئی که گوگلرده ویرده واردرد» زمانیکه گوگلرده ویرده اولان مخلوق هاموسی اللهک ملکی اول او صورته نه احتیاجی واردرد اوزینه اولاد

بِهَذَا أَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۷۰) قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُونَ
 (۷۱) مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا إِنَّمَا يَنَامُرْجُمُوهُمْ ثُمَّ تَنفَعُهُمُ الْعَذَابُ الشَّدِيدُ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ (۷۲) وَأَتَىٰ
 عَلَيْهِمُ نُبُوحٌ أَدْقَالُ لِقَوْمِهِ يَقُومُونَ إِنْ كَانُوا كِبَرًا عَلَيْهِمْ مَقَامِي وَتَذَكَّرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا
 أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُونَ (۷۳) فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا
 سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ أَنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ (۷۴) فَكَذَّبُوهُ فَجَبْنَاهُ
 وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَكَ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

اخدايده» بوديدگنر سوزه سيزگ يانگزرده بردليگنر يوخدر «اياييلمه دگنر سوزي
 اللهگ حقنده دانشورسگنر (۷۰) «يامحمدص ديگن او کس لکه الله بهتان باغليوب
 يالان دانشانلار نجات تاپمازلر» جهنم عذابندن (۷۱) «بو بهتانلري دنيا منفعتي ايجوندر»
 نچه گون ليک رياست ايجون چاليشورلر «صوگره بزيم طرفه مزه در اولارگ قايدا جاق
 يرلري بيز حکم ايده ريك نچه که مصلحت در صوگره دادديرروق اولارا شدتلر
 عذابي اوجهته که اولار وارايديار کافر اولانلار (۷۲) اوخيگان اولاره نوحگ
 خبرلي زماليکه اوزقومه ديدى اى منم قوميم اگر بيوک و آغير اولا سيزه منم سيزگ
 آرا گزده دايالقميم ومن سيرگ يادگزه اللهگ آيتلريني گتورمگيم» وبکا غضبگزدوتوب
 مني اولدورمک ايتيوزسگنر «پس من الله توکل ايتديم» سيزدن هيچ قورخيم يوخدر
 «پس جمع ايدوگ امرلرگزي شريك لر يگزاله برابر» بر امره اتفاق ايدوگ يامني
 اولدورمگه وياشهردن پخارمه بو ايشرايله من سيزي دعوت ايتمگدن ال گوتورميه جگم
 «صوگره مني اولدورمگه قصد ايتمگنر سيزدن غم وغصما ولما سون» بوباره ده مصلحت
 ومشوت ايدوگ که صوگره پشيمان اولميا سگنر «صوگره منم حقمده حکم ايدوگ
 وبکا مهلت ويرميون» بوسوزلر هاموسي قورخوتمقدر که بگا هيچ شيئي ايده بيلمز سگنر
 (۷۳) «واگر سيز منم نصيحتمدن اعراض ايدسگنر من رسالته سيزدن اجرايستمرم»
 که سيزه آغر گله يالايکه من طمع جهتنه سيزي حقه دعوت اتمرم که سيز ايمان
 گتورمه مک جهتنه من نفعدن قالام «دگلدنر منم اجریم مگر الله ومن امر اولمشمکه
 من مسلمانلاردن اولام (۷۴) پس نوحگ قومي اونى تکذيب ايتديلر ونجات ويرديک
 گميده اوکا واونيله اولانلاره غرق اولمقدن «ونجات تاپانلاري هلاک اولانلارگ
 خليفه سى ووارثلري ايتديک و غرق ايتديک اوکس لري که بزيم آيت لر يميزي تکذيب
 ايتديلر پس باخ گور نجه اولدى قورخولمش آدم لرگ! آخري» که ييغمبرلر اولنلاري

(۷۵) ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَبَاجَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ (۷۶) ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ (۷۷) فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا سِحْرٌ مُّحَرَّمٌ
(۷۸) قَالَ مُّوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ (۷۹) قَالُوا
أَجْتَنَانَا تَتْلُو سُنَمَاءَ وَاجِدْنَا عَلَيْهِ آبَاءٌ نَاوُكُونَ لَكُمْ الْكِبْرِيَاءَ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ
(۸۰) وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتَأْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ (۸۱) فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُّوسَىٰ الْقَوَامَا أَنْتُمْ
مَلْقُونَ (۸۲) فَلَمَّا أَتَوْا قَالَ مُّوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرَانِ إِنَّهُ سَيَبْطِلُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

قورخوتديلر اللہک عذایله اوللار قورخمادیلار وایمان گتورمدیلر آخرده هلاک اولدیلار (۷۵) «نوحدن صوگره گنه لیجه پیغمبرلر گوندردیک اونلرک قومنه» هر پیغمبری اوز قومنه «ویپغمبرلر اونلره معجزه لر گتوردیلر وافرکرده اولمادیلرکه ایمان گتورملر اوشیته که پیغمبر گلندن سابق اولی تکذیب ایتمشدیلر» چونکه حق سوزلری اولجه تکذیب ایتمشدیلر پیغمبر گلندن صوگره دخی عار ایتدیلر ایمان گتورمکه «هایله بزمهر اوررق حدندن تجاوز ایدنلرک قبلرینه» اونلارک ایمانندن مایوسلق عمله گلندن صوگره (۷۶) «اویپغمبرلردن صوگره موسی وهرون ۴۱ فرعون واونگ قومنه گوندردیک دلیل ومعجزه لریمز ایله پس تکبرلیک ایتدیلر ایمان گتورمکدن واونلار گناه ایدن قولمرایدیلر (۷۷) پس زمانیکه فرعونگ قومنه دوغری اولان آیت ومعجزه گلدی بزیم طرفمزدن دیدیلر که دگلدر بومگر آشکارا سحر در (۷۸) موسی اونلارا دیدیکه آیاسیزه گلن حق ومعجزه لره سحر دیورسکز» وچالانکه سحر باطل ومعجزه حقدر «وساحرلر نجات تاپمازلر» تیزلیک ایله عیبرلنگ اوستی آچیلار چونکه الله طرفندن دگلندر (۷۹) «دیدیلر آیا سن گلوب سنکه بزى قایتارسن او دیندن که اونده تاپمشوک اوز آتالاریمزى وسن ایستیورسن که مصر یرینده بیوکلیک وسلطنت سیز ایکی فرداشه اولا ویز سیزه ایمان گتورنلر دگلک» (۸۰) ایلکه جناب موسی عصائی آتدی اژدها اولدی فرعون اونى سحر حساب ایتدی «فرعون دیدی گتوروک بگا بلیجی ساحرلرک هاموسنى» (۸۱) ایلکه سحر ایدلر گلیدیلر» فرعونگ یاته ومدت معینه ده سحرلرنی حاضر ایدوب معین گونده «موسى اونلاره دیدی آتون اوشیثری که سیز آتالوسکز (۸۲) ایلکه ساحرلر آتیدیلر موسی دیدی که سیز گتوردگکز سحر در نه اینکه معجزه الله تعالی باطل ایدر

(۸۳) وَیَحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (۸۴) فَمَا أَمَّنَ مُوسَى الْأَذْرِيَّةَ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ (۸۵) قَالَ مُوسَى يَأْقُومُ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ (۸۶) فَقَالَ أَعْلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۸۷) وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (۸۸) وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ الْقَوْمَ مَكْمًا بِمِصْرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَجْعَلُوا بَيْتَكُمْ قِبْلَةً وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (۸۹) وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا

سینز ایتدگنیز سحری بدرستیکه الله اصلاح و محکم اتمز فساد ایدن لرگ عملنی «تائیکه حقه باطل بر برندن آریله (۸۳) «الله حقی حق ایدر» باطلی باطل حقی ظاهر اتمگیله و باطلی یوخ اتمک ایله «اوز کلمه لری سبیلله» که وعده و یروب اوز دینی آشکارا اتمکه «هرچند که گناه کارلر ناخوش دوتارلر» حقه ظاهر اولمقنی (۸۴) «پس ایمان گتورمدی موسی یه و اونگ نبوتنی تصدیق ایتدی «مگراونگ قومندن بر اولاد و نسل» که عبارتدر بنی اسرائیلدن «ایمان گتورنلر قورخو حالتنده ایدیلر فرعونندن و اونگ اشراف قومندن» و قورخوردیلر که اوللاری دینلرندن دولده رملر «و حقیقتنده فرعون اوجالق و تکبرلک ایدن ایدی یرگ یوزینده» مصرده و اطرافنده «و فرعون اشراف ایدنلرندن ایدی» اولدور مکده و ظلم اتمکده حدندن تجاوز اتمشدی.

(۸۵) موسی اوز قومه که ایمان کتورمه شدیلر «دیدنی ایمنم قومیم اکر سینز ایمان گتوروب سنر الله» حقیقتنده نهجه که ظاهرده اقرار ایدیر سنر «پس اوگا توکل ایدوگ اکر و ارسنر ایه الله تسلیم اولانلار» و فرعونندن قورخمیون (۸۶) «اولنلار دیدیلر الله توکل ایتدیک ای بزم الله بزمی سبب امتحان اتمه او قومه که ظالم لر در» یعنی فرعونی بزه غالب اتمه که کافر لر بزم سببمز ایله امتحان اولونلار و دیه لر که اکر اولنلار حق اولسیدیلر هر آینه فرعون اولنلار غالب اولابلمز ایدی (۸۷) و بزی کافر قومگ لندن قورتار اوز رحمتک ایله (۸۸) و بیز وحی ایتدیک موسی یه و قرداشی هرونه که اوز قومگز دن اوتری مصر شهرینده ایولر بنا ایدون» که اونده ساکن اولاسنر «و ایولر گزی قبله سمتنه ایدوگ» ایلکه فرعون بنی اسرائیلک مسجد لرینی خراب ایتدی الله تعالی امر ایدی هرکس اوز ایوینی اوزندن اوتری مسجد اتسوگ یا هرکس اوز ایونده در مسجد شبیمه بنا ایدوب نماز لرینی ایولرنده قیاسونلار و ایولرگ یوزینی قبله طرفنه اتسونلر «نمازی قیلون» ترک اتمیوگ «و مؤمنلره مرده ویر» فرعونندن نجات تاپمه (۸۹) «موسی دیدی پروردکارا فرعونه و اونگ قومه زیت و یروب سن

عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا طُمْسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَأَشْدِدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ
 ۹۰ (قَالَ قَدْ أَجَبْتَ دَعْوَتَكُمْ فاسْتَقْبِلْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْلَ سَبِيلِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۹۱) وَجَاوَزْنَا
 بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَلْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعُدْوًا حَتَّى إِذَا دَرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُوا إِسْرَءِيلَ وَاتَّقُوا اللَّهَ الْمُسْلِمِينَ ۹۲) أَلَمْ تَرَ أَنَّا قَدْ عَصَيْتُ قَبْلَ وَكَفْتُ مِنَ الْمَفْسِدِينَ
 ۹۳) فَالْيَوْمَ نَنْجِيكَ بَدَنَكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

گوزل لباسلر، قزیل، گوموش، اسبابلر، زینت جمال وصحت بدن «ومال دنیا دخی
 ویروبسن دنیانک زندکالقدن ادمم اللهم اونلر ضلالتہ دوشرلر سنگ یولندن ایمنم
 اللهم تغیر ویراونلارگ ماللرینه» واماده دن باشقه مادهیه دولاندیر داش ایت اونلارگ قزیل لارنی
 «وبرک ایت اونلارگ قبلرنی که ایمان کتور مسولر تائینکه گورہلر دردناک اولان عذابی
 ۹۰) الله تعالی موسی وهر ونه ییوردی که سیزگ دعاگز قبول اولوندی پس ثابت
 اولوگ» خلقی ایمانه دعوت ایتمکده فرعون موسی نک بودعاسندن صوگرہ قرخ
 نیل ساغ قالدی «والبتہ تابع اولمیون اوکسلرگ یولنه که بلمیورلر» جاهلدرلر
 اللهک ایشلرینه صبرایت عذاب نازل اولمقه تلسمه ۹۱) «وبز بنی اسرائیلی دریادن
 صحیح وسلامت کیچیردیک وفرعون واونگ قوشونی اونلارگ دالنجہ کیتدیلر ظلم
 وعداوت جهتنه» که کیدوب اونلاری اولدورہلر یامصدرن چخمقه مانع اولالر ایلکه
 فرعون قوشونیلہ موسی نک دالنجہ کیدوب گوردیلر که موسی وقوشولی دریایہ
 داخل اولوب فرعونیلرہ دریایہ داخل اولدیلر «ایلکه فرعولی غرق اولماق دوتدی
 وهلاکته یقین ایتدی دیدی من ایمان کتور دیم بوگا که یوخدر الله مکر اوالله که
 اوگا بنی اسرائیل ایمان کتور ویدر ومن اللهک امرنه تسلیم اولانلردنم» ایلکه فرعون
 چاره تاپمادی خلاصنه چاره سیز ایمان کتورمک فائده ویرمیوب اوگا دیلدی که
 «آیا ایندی ایمان کتورورسن وحالانکه بوندن قاباق عاصی اولدوگ الله وسن
 واریدک فساد ایدنلردن» پس جبرئیل دریانک پالچقندن برقدر گوتوروب اونگ
 آغزندن باسوب دریانک تکه آتدی که غرق اولدی ۹۳) «پس بولون سنگ بدنکا
 نجات ویروگ وسودن چوله آثاروق تائینکه سن علامت و نشانه اولاسن اوکسه سندن
 صوگرہ که جکر» سن ایدن عملی اونلار اتمیلر «خلقک چوخی بزیم علامت لریمزدن
 هرآینه غافل اولانلاردن» فرعونک بدنک نجاتنه سبب اوایدیکه بنی اسرائیلک بعضی سی
 انکار ایدیردیلر فرعونک غرقنی اوجلال مقابلنده که اوئده گورمشدیلر ایلکه گوردیلر
 فرعونک بدننی دریانک لپہسی کنارہ آتوب اوئده یقین ایتدیلر اونگ غرق اولماقنی

(۹۴) وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآصِدَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ
 الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (۹۵) فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا
 إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ
 (۹۶) وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ (۹۷) إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ
 كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ (۹۸) فَلَوْلَا
 كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

(۹۴) «و فرعون غرق اولاندن سوگرمه بز یرویردیک بنی اسرائیله دوغری یر» برکتلو یر شام و بیت المقدسده «وروزی ویردیک اونلار پاکیره شیئی لردن پس بنی اسرائیل اختلاف المدیلر» محمدسنگ حق پیغمبر اولماقنده «قرآن نازل اولانه کیمی» وتوراقده اوجنابگ لعتنی وصفتنی ییلوردیلر اما قرآن نازل اولاندن و اظهار بعثتنن سوگرمه حسد جستهنه اختلاف ایتدیلر بعضی سسی دیدی بزه خبر ویریان پیغمبر بودر وایمان گتوردیلر بعضی سسی ایمان گتورمدیلر «سنگ اللمگ حکم ایدر اونلارگ آراسنده اوزادده که اونلار اختلاف ایدرلر (۹۵) پس اگر شک ایدمن او قرآن ده که سکا نازل ایتدیک» یا خطاب در پیغمبره که شک ایلماق صورتنده که لازمه بشریت در لجه که شخص اوز اوغلنه دیر که اگر سن منم او غلیم ایسن بکا اطاعت ایت یا اولاد آتاسنه دیر که اگر سن منم آتام ایسن بکا متوجه اول وهیچ بریسنده شک یوخدر که آتاسیدر یا او غلیدر و یا اینکه خطاب امته در اگر شک ایتسه نر ای جماعت او خبر لرده که بیز سیزه نازل ایتدیک پیغمبرگ دلیله «پس سؤال ایت او کس لردن که سندن سابق اولان توراتی او خویورلار» بو خبر لرسن نقل ایدن قرار له تورات ده یازیلویدر «بتحقیق سکا قرآن گلدی اللمگ طرفندن پس البته اولما گلن شک ایدن لردن» یقین ایت که الله کلایدر سن مجنون و شاعر دگلسن وسن او خودو قک خیالات و جنلرگ سوزی دگلدر لجه که مشرک لر سکا بهتان دیورلر (۹۶) «والبته او کس لردن اولما که اللمگ آیت لرینی تکذیب ایتدیلر پس زیانکار لردن اولارسن (۹۷) او کس لره که ثابت اولدی سنگ اللمگ سوزی» که اونلار ایمان گتورمیه جک لر یا جهنمده همیشه لک اولاجاقلار «او کس لر ایمان گتورمز لر هر چند که اونلاره جمیع معجزه لر گله تا اینکه اونلار گورملر دردناک اولان عذابی» ایلمکه عذابی گوردیلر ایمان گتورمک ایستلر اما اولوع ایمانگ فائده سی اولماز (۹۸) «بز هلاک ایدن قریه لردن اولمادی او گونه قریه اهلی که ایمان گتورملر و اونلارگ ایمانگ فائده سی اول» عذاب نازل اولاندن

وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ (۹۹) وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا ۖ أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ
حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ (۱۰۰) وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَوْفِّقَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَىٰ الَّذِينَ
لَا يَعْقِلُونَ (۱۰۱) قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُفِي الْآيَاتِ وَالنَّذْرِ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

صوگره «مگر یونس ۴ گ قومنگ ایمانی زمانیکه ایمان گتوردیلر» عذاب نازل اولان وقتده «گوتوردوک اونلاردن رسوا ایدن عذابى دنیاده اونلاری بهره مند ایتدیك اجل لری یتشن زمانه دیک» القصه یونس ۴ موصل گ یاخونلقنده نینوی شهرینده مبعوث اولوب قومنای ایمانه دعوت ایتدی ایکی فردن سوا اوکا هیچکس ایمان گتورمدی بریسی عابد وبریسی عالم ایدی که چوباللق ایدردی ایلکه قومگ طفیانی نهایته یتشدی وحی الهی یتشدیکه اوج گونه دیک اونلاره عذاب نازل اولاجا قدر. جماعت بربرینه دیدیلر که بزینسندن هرگز یالان سوز ایشتمدیگ اگر یونس بوگجه بزیم شهریمزده قالسه سوزینه اینالمیون واگر شهردن چخسه یقین یزه عذاب نازل اولار ایلکه گیجه اولدی یونس ۴ اونلارگ آراسندن چیخوب گیتدی صباحی گون قورخولو بولوت گوگده آشکار اولدی که اوندن توسدی آشکار معلوم اولوردی بونی گورجک هلاک اولماقلارینی یقین ایدوب بر قدر یونس ۴ می آختاردیلر تا پمادیلر تنوخا عالمگ تعلیمی ایله همان ساعت عورتلر، کشیلر، اوشاقلار بریره جمع اولوب حیوانلریله صحرايه چیخوب عورتلری وحیوانلاری بالالاردن آیروب فریاد وفغان ایله اللهه یالواروب توبه ایتدیلر ویونس گتورن امرلره ایمان گتوردیلر الله تعالی اونلارگ توبه سنی قبول وعذابى اونلاردن گوتوردی.

(۹۹) «اگر سنگ اللهگ ایستیه هرآینه ایمان گتورر یرده اولان مخلوقاتگ هاموسی» یعنی الله تعالی بوکا قادردر زورله اونلاری مؤمن ایده ولیکن بوعالم عالم تکلیف در هرکس اوزاختیاری ایله گرک مؤمن ویا کافر اولا تا اینکه مستحق جنت ویا جهنم اولا «آیاسن خلقی اکراه وجبر ایدیرسن تا اینکه مؤمن اولالار» حضرت رسول چوخ ایستوردی که خلقی ایمانه گتوره الله تعالی اوکا تسلی ویرمک ایچون بیورورمنکه قدرت صاحبیم زورله اونلاری مؤمن ایتیمورم سن نه سببه غمگین اولورسان اونلارگ ایمان گتورمه مک لرندن (۱۰۰) «امکان یوخدر بر نفس ایچون که ایمان گتوره مگر اللهگ اذنیله واراده و توفیقی ایله وعذاب ایدر اوکسلره که عقلله فکرا یتملزلر» هر نفس لازمدر که اوز عقلنه مطابق فکر ایدوب استدلال ایله اللهی تالیه هرکسه امر دینده سهل انکارلق ایده وحقی تا یوب ایمان گتورمیه شک سیز عذابه مستحق در (۱۰۱) «دیگنن یا محمدص باخوگ گوروگ نه زادلر وار گوگلرده و برده» دلائل و عبرت لردن

(۱۰۲) قُلْ يَنْتَظِرُونَ الْأَمْلَ أَيُّمِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ
 (۱۰۳) ثُمَّ نُنْجِي الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ (۱۰۴) قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ
 فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا عِبَادَ لِلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ عِبَادُوا اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأَمَرَ
 أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (۱۰۵) وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
 (۱۰۶) وَلَا تَتَّبِعْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ (۱۰۷) وَإِنْ
 يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ

اللمهک وجودنه و وحدانيتنه هر بریسی فرداً فرداً دلالت ایدیر اولاری خلق ایدن
 اللمهک قدرتنه «وکفایت ایتمز بوقدر علامت لر وقور خودانلار اوقومکه ایمان گتورمز لر»
 خیال لری ایمان گتورمه مکه اولان آدمه نقدر چوخ دلائل ظاهر اولسا گنده انکارده
 دوروب حتی قبول ایتمز (۱۰۲) «پس آیانتظار چکور لر» عذاب نازل اولمقه و ایمان
 گتورمیور لر منتظر اولمازلار «مگر اوللردن قبان اولان کس لر گوللری کیمی
 گوللره» گیچمش امتلرده عذاب انتظار چکوب آخرده هلاک اولدیلار مکه مشرک لری نه ده
 برایله گوللر گله جک «دیگنن پس سیزده منتظر اولوگ» اللمهک عذابنه «منده انتظار
 چکبلردن» گوز لیورم اللمهک وعده سنی (۱۰۳) «صوگره بزنجات ویرروک اوز پیغمبر لریمزه
 واکسلره که ایمان گتور دیلر» اولاری خلاص ایدمروک عذاب نازل اولانده مابقیسی
 هلاک اولار «هایله واجب در بزه که نجات ویرروک مؤمنلره (۱۰۴) یا محمد دیگنن که ای جماعت
 اگر منم دینمک حق اولماقنده شک ده سکر» که حقدر یا باطل «من عبادت اتمرم واکسلره که
 سیز عبادت ایدیر سکر اللمدن غیر سینه امان عبادت ایدیرم او اللمه که سیزی اولدور»
 اولدورن و دیریلدن اودر «ومن امر اولونمشم که من اللمه ایتانا ناردن اولام» باخون گورون
 قادر الله عبادت ایتمک یخشی در یا اینکه بر شیئه که اوندن نه نفع یتشر ونه ضرر
 (۱۰۵) «والله بکا امر ایدبر که یوزیگی دین اسلامه دوندر باطلدن حقه میل ایدن حالد
 و البته مشرک لردن اولما» عبادتده اللمه شریک ویرمه (۱۰۶) «چاغر مه و عبادت ایتمه
 اللمدن سوا اوشیئه که سکا نفع ویرمه» اگر اطاعت اتسن «وضرر ویرمه» اگر
 اوگامصیت ایتسن «واگر سگاییشن امرده مخالفت اتسن بدرستی که سن او وقتده ظالمردن
 اولار سن (۱۰۷) و اگر الله سکا ضرر یتوره» بلایانا خوشلق یا مصیبت کیمی «یوخدر
 بر احد که قادر اولا اونی اجمقه اللمدن باشقه و اگر الله سگایا خشیلق ایستیه» صحت بدن
 یا باشقه نعمت لردن «پس یوخدر اللمه فضلنی ردایدن یتورر خیری هر کسه که ایستر
 اوز بنده لرندن والله باغشلیاندر بنده سنگ گناهارنی ورحم ایدندر (۱۰۸) دیگنن ای

الْفُورِ الرَّحِيمِ (۱۰۸) قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ (۱۰۹) وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

مخلوقات بتحقیق سیزه حق اولان قرآن گلدی الله طرفندن پس هر کس که هدایت قبول ایتدی بودر و بوندن غیرى دگلدر که اوزندن اوترى هدایت تاپوبدر» اونک منفعت و ثوابی اوزینه یتشر «وهر کسکه گمراه اولدی پس بودر و بوندن غیرى دگلدر که اوز نفسنی ضلالتة سالوب» و هلاک ایدوب و عذابى اوزى گوره جکدر «من سیزگ وکیلتر دگلم» که سیزی هلاکتدن ساحلیام (۱۰۹) «تابع اول یا پیغمبر او امره که سکاو حی نازل اولونار و صبرایت» کافر لرگ اذیتنه «تا اینکه الله حکم ایده» سنله سنی تکذیب ایدنلر آراسنده اوز امرنی آشکار و سنگ دینگی غالب ایتمکه «والله حکم ایدن لرگ یخشی سیدر» عدالت ایله حکم ایدر .

سورة هود (۱۲۳) آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
(۱) الرِّكَابِ احْكُمْتَ اَيُّهَا ثُمَّ فَصَلْتَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ (۲) اَلَا تَعْبُدُوا اِلَّا اللَّهَ اِنِّى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ (۳) وَاِنْ اسْتَغْفَرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا اِلَيْهِ يُمْنِعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ (۴) اِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(۱) بو قرآن بر کتاب در که محکم اولوبدر اونک آیه لری» نظمى گوزل قاعده ایله در عیب و علت و نسخ اوکایول تاپماز «صوگره تفصیل ویریلوبدر» حلال و حرام و سائر احکامی و گوزل خاصیتلری بیان ایتمک ایله گلویدر بو قرآن «حکیم و خبردار اولان اللهک یاندن (۲) الله بو قرآنده بیله یازوبدر که «عبدت ایتیمه سگز مگر الله بدرستیکه من سیزی الله طرفندن قورخودالم جهنم ایله و بشارت ویرنم بهشت ایله (۳) و گناهلار سگز باغشلا نمقنی اللهدن ایستیون صوگره اونک طرفنه قایدوگ یخشی عمل ایتمک ایله الله سیزی گوزل شیللر ایله لذت چکیدیرر» صحت بدن و وسعت روزی ایله «معین اولان اولمک و قتنه دیک و یخشی عمل صاحبنه عمانگ مزدنی ویرر و اگر اعراض ایدمه سگز سیزه امر اولونان حکملردن و منم نصیحتمدن پس من قورخورام

شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝) أَلَا أَنَّهُمْ يَنْتَوْنِ صُدُورَهُمْ لَيَسْتَخِفُّوْا مِنْهُ الْآخِثِينَ بِتَغْشَوْنِ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ أَنَّهُ عِلْمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۞) وَمَنْ دَابَّةٌ فِي الْأَرْضِ الْأَعْلَى اللَّهُ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۞) وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ
عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوكُمْ أَيَكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَنْ قُلْتَ أَنَكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنْ هَذَا الْأَسْحَرُ مُبِينٌ ۞) وَلَنْ أَخْرَأَنَّهُمْ الْعَذَابُ إِلَى أَمَةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولَنَّ مَا يَجْهَسُهُ الْأَيَّامُ

سيزه بیوک گوئگ عذابندن» که اوگوئگ هم مدتی وهم عذابی بیوکدر ۴) «اللہ طرفه در سزگ قایتماق یرگز واللہ هر شیئه قادردر» مبعوث ایتمگه و جزا ویرمگه ۵) «خبردار اول کفار و منافقار اشاقه ایدر لر سینه لرینی» خلوت دانشوب سینه لرینی بربرینه یاپشیدیرارلار «تاینکه سوز لرینی اللہ دن گز لین ساخلیلار» اونلر بیلله گمان ایدر دیلر که بربرینه یاخون اولماق ایله سوز لرینی اللہ دن گز لین ساخلیلا بیلر لر «خبردار اول او زمالیکه لباس لرینی باشلارینه چکر دیلر» که سنگ قرآن اوخومق سسگی ایشتمیه لر اللہ اونلرگ فکر لرینی بیلوردی «اللہ تعالی بیلر او عملی که گز لین ایدور لر و او عملی که آشکار ایدور لر بدرستیکه اللہ تعالی خبردار در سینه صاحب لرینه» و انلارگ قلبنده ساخلانان مطالبه ۶) «یوخدر یر یوزینده حرکت ایدن خلق» جن انس قوش دورت ایاقلو جمله اوچان و اولتلیان جنسگ هاموسندن «مگر اینکه اللہ در اونلارگ روزی سی» واللہ اونلارگ روزی سنه کفیلدر «ویلر اونلارگ قرار گاه لرینی» آتالارگ صلیبی و آنالارگ رحمنده و وفات ایدندن صوگره «امانت قویولان یری» که اونندن مبعوث اولاجا قدر «بونلارگ هاموسی آشکار اولان کنابنده در» یاقرآنده یالوح محفوظده ۷) «اودر اللہ یکه خلق ایتدی گوگلری ویری آلتی گون قدری و قتده اونگ عرشى سو اوستنده ایدی» سوايله عرش مخلوقاتدن قباق و ارایدی بو مخلوقاتی خلاق ایتمکدن مقصود اودر «تالین که سیزی امتحان ایده که سیزگ هانسگز گوزل و یخشی عمل ایدندر» یعنی سیزله رفتار ایده امتحان ایدن شخصگ رفتار ی کیمی والا خداوند عالم امتحان ایتمه مش هر شخصگ فعلنه عالمدر خلقتدن سابق «واگر سن دیه سن یا محمد اونلارا مبعوث اولاجا سگز» دیر یله جک سگز اولندن صوگره حساب و جزا ایچون «هرآینه اللہ ایتانمیانلر دیر لر که بوسوزلر دگلدر مگر آشکارا سحر و باطل سوزدر» حقیقی یوخدر ۸) «واگر عذاب گوندرمگی اونلاره تاخیر ایدک آز مدته دیک» یا اینکه امت معدوده دن مقصود اصحاب صاحب الزمان ۴ در عددی اوچ یوز اون و نچه نفر بدر اصحابی کیمی «هرآینه استنزا یوليله

بِأَنَّهُمْ لَيْسَ صُرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ (۹) وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مَتَارِحَةً مِنَّا
 نَزْعًا هَامَهُ أَنَّهُ لَيُؤْسُ كَفُورٌ (۱۰) وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ رَاءٍ مَسْنَاهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي
 أَنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ (۱۱) إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ
 (۱۲) فَلَمَّا كُنَّا نَارُكَ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِصَدْرِكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ أَوْ جَاءَ
 مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ (۱۳) أَمْ يَقُولُونَ اقْبُرْهُ قُلْ فَاتُوا بَعْشَرَ سُورِ

دیرلر نه شیئی عذابیی حبس ایتدی و نیه نازل اولمادی خبرداز اول اوگونکه عذاب
 اوللاره گلر اوللاردن ردا اولماز» و هیچکس قادر اولماز که او عذابیی اوللاردن دفع ایدیه
 «ونازل اولدی اوللارا اوشیئی که اوگا استهزا ایدرلر» استهزا ایتدی کیری عذاب
 اوللارا حقیقه نازل اولار (۹) «اگر هر آینه بز داد دیراق و ویرک انسانه بزیم طرفمزدن
 اولان رحمتی» مالدن و اولاددن «صوگره اونعمتی اونگ الندن آلاقی حقیقتده انسان
 ناامید اولان و کفران نعمت ایدندر» خیال ایتمز که نعمت الله مخصوصدر اوز مالنی
 بطریق امالت ویرمشدی گنده دوباره گرو آلدی و گنه ویرمکه قادردر
 (۱۰) «واگر انسانه نعمت لر ویرک ضرراردن صوگره که اوگا یتشمشدی هر آینه دیر که
 مندن پیسلیک لر گتدی» دخی هیچ پیس گون گورمرم «بدرستیکه اوشخص شاد اولان
 و فخر ایدندر» سائر خلقه نه اینکه محنته صبر و نعمته شکر ایدن (۱۱) «مگر اوکسلر
 که مصیبتلره صبر ایتدیلر و یخشیی عمل لر عمله گتوردیلر اوللار ایچون گناهلارنگ
 باغشلا نملقی و ییوک اجر و مزد وار (۱۲) شاید سن ترک ایدنسن اوزادگ بعضی سنی
 که سگا وحی اولونور» مشرک لرگ الله لارنگ آدنی پیس لیک ایله چکمورسن اوللارگ
 شرنندن قورخماقی جهنته «وننگ اولور سنگ سینهگ» اوللارگ اذیتی و تکذیبی
 جهنته «بیله که اوللار دیرلر اگر محمد ص پیغمبر ایسه نیه اوگا خزینه» مال و جواهر
 «گوگدن گلمور یا اینکه نیه اونیله ملائکه گلمدی» که شهادت ایدیه اونگ پیغمبر لکنه
 اوللارگ بونوع سوزلرندن غمگین اولما و تبلیغ رسالت ایت «بودر و بولدن غیری
 دگلدر که سن قورخودان سن والله هر شیئه وکیلدر» شری دفع اتمگده و نفع گورمگده
 اوگا توکل ایت (۱۳) «آیاسنی تکذیب ایدرلر» و دیورلر که سن یالانچی سن و قرانی
 الله افترا باغلیورسن «دیکنن» اوللارا اگر من سیزه او خود و قیم الله کلام دکل ایسه
 و اوز و مدن اختراع اولما در یسه نجه که گمان ایدیر سگز «پس گتوروگ سورهلرگ
 اوزدن بری قدر یا اون سورهلدری» او قرآن کیمی نظمده و فصاحتده «اوز یالانگردن
 افترا و جعلی اولان حالده و چاغروگ اوکسی که باچار سگز الله دن سوا اگر دوغری

مِثْلَهُ مَقْرَبَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۱۴) فَأَلَمْ يَسْتَجِبْ بِإِلْهَامِهِمْ فَاعْلَمُوا
 أَنَّمَا أَنْزَلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَإِنَّا لَهُ الْآخِرُونَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (۱۵) مَنْ كَانَ يَرْيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا
 نُوْفِ إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْصُونَ (۱۶) أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِطَّ
 مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۱۷) أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابٌ
 مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ
 مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ (۱۸) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

دینلر سئزایسه» چاغروک اونلاری سیزه کومک اتسونلر سورہ لرک بر مثلنی گتورمگه
 (۱۴) «پس اگر سیزه جواب ویرمیلر» ای مؤمنلر وایسته دگر آیه ننگ مثلنی گتوره
 بیلیمیلر «پس بیلوگ که قرآن نازل اولوبدر اللہک علمیله» اللہ عالمدرکه بو قرآنی
 اوزی نازل ایدبدر یا اینکه خطاب مشرک لره در یعنی گومگه چاغزدقز آدملر سزگ
 تکلیفکزی قبول اتمیلر قدرتی اولماق جهتنه پس بیلوگ که بو قرآن اللہ طرفنددر
 «وبیلوگ که اللهدن سوا باعقه اللہ یوخدر آبا سیز تسلیم اولارسز» قرآن اللہ طرفندن
 اولمقه (۱۵) «هرکس ایستیه دنیاننگ دیرلگنی وزیتنی» و آخرتن اعراض اید «بیز
 اونلارک عملرننگ جزاسنی تمام و کمال دنیاده ویرروک واونلار دنیاده ناقص
 اولمازلار» یعنی جزالریندن وحقلریندن هیچ شیئی آزا ولماز یعنی اگر صلہ رحم ایدلر
 وسائلی ناامید اتمیلر مظلومک فریاده یتشلر یا اینکه باشقه عمل خیر ایدلر اجری
 اونلار ایتشر وسعت رزق وصحت بدن واولاد ویریلیمک ایلہ (۱۶) «اونلار اوکسلردر
 که یوخدر اونلارا آخرتده مگر جهنمک اودی و هیچ اولدی او عمل که دنیاده ایتدیلر
 وباطلدر او عمل که اونل ایدیردیلر» چونکه او عمل لر محض دنیادن اوتری عمله
 گلوب نه اینکه اللهدن اوتری که آخرتده مستحق ثواب واجرا ولیدیلر (۱۷) «آیا اوکسه
 ایمان گتوروب اللہک طرفندن اولان دلیل ایلہ» وعقل واسطه سیله دین اسلامک حق
 اولماقنی بیلہ «واوندن صوگره اللہ طرفندن شاهد گلہ» قرآن کیمی «وشاهددن قباق
 موسی ننگ کتابی توریه گلوبدر پیشوا ورحمت اولان حالدہ» اوکسک مثلنی در که
 النده هیچ دلیلی اولمیا «بوگونه شخصلر ذکر اولان دلیل لر ایلہ ایمان گتورر قرآنہ»
 یاحمدہ «وهر کسه کافر اولا قرآنہ مشرک لردن» یا کفارندن «پس جهنمک اودی
 اونک وعده یری وقرارگاهیدر پس او قرآن یزدن اولمقده شک اتمه حقیقتده قرآن
 حقدر واللہ طرفندن در اما خلقتک چوخی اینانمورلر» اونک دوغر یلقنه.

أُولَئِكَ يَرْضَوْنَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ (۱۹) الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (۲۰) أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعِجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ الْجَمْعَ وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ (۲۱) أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (۲۲) لَأَجْرِمَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ (۲۳) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاخْتَبَأُوا إِلَى رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۴) مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصْمَى

۱۸) «کیمدر ظالمراق اوکسندن که اوز طرفندس اولان سوزی یالان یره الله اسناد ویره اونلار اللهگ حضورینه گتوریلرلر» واونلردن عمللری سؤال اولانده اونلار عمللرینی دانلرلر اما شاهدلر دیرلر گوردیکلرینی ویلیدیکلرینی شاهدلر عبارتدر یالانیدان یالانکهدن یا مؤمنلردن «شاهدلر دیرلر بونلاردر اوکسلرکه» یالان حساب ایتدیلر اللهگ پیغمبرلرلی و «یالان دیدیلر الله» اللهدن نازل اولمیلک نصبتی الله ویردیلر «خبردار اول اللهگ لعتی ظالمارد» که اوز نفسلرینه ظلم ایتدیلر الله یالان دیمک ایله ۱۹) «اوکسلرکه خلقی منع ایدرلر اللهگ یولندن و یولک کج لیکنی استرلر» آیهنی تحریف ویایر صحیح قاعده ایله تاویل ایدرلر «اونلار آخرته کافرلردر ۲۰) «اونلار اللهی دلیاده عاجز ایدیه بلملر» قاجماقله اللهگ لندن قورتولماق اولماز نوقت ایستیه عذاب ایدر «ویوخر اونلار ایچون اللهدن سوا دوستلر» که انتقامدن وعذابدن اونلاری ساخلیا «اونلرگ عذابی ایکی قات اولار» هم ضلالتلری جهتینه وهم باشقه سنی ضلالتیه ساتماق سببیه اوجهته که اونلار قادر ایدیلر ایشتمکه اما ایشتموردیلر وقادر ایدیلر گورمکه اما گورموردیلر یالانکه صفتدر بقره که «اونلار قادر دکل ایدیلر ایشتمکه واونلار گورمزدیلر»

۲۱) اونلار اوکسلردر که زیان ایتدیلر اوز نفسلرینه الله عبادت اتمک عوضنه بقره ستایش ایتدیلر «ویوخ اولدی اونلاردن اوز اذکه افترا ایدردیلر» گمان ایدردیلر که بتلر اونلاره شفاعت ایدیه جکربو امیدلری عمله گامدی ۲۲) «شک وشبهه سیز اونلار آخرتده چوخ زیان گورنلردر ۲۳) اوکسلرکه ایناندیلار الله» واونگ پیغمبرنه «ویخشی عمللر عمله گتوردیلر والله خاطر جمع اولوب عبادت ایتدیلر اونلار بهشتگ یولداشلاریدر اونلار بهشتده همیشه لیک قالانلاردر ۲۴) بوایکی فرقهنگ مثلی گور وکار وگوزلو وایشیدن آدمکر کیمیدر» مسلمانلار گوزلو وقولاقلو آدم وکفار گور وکر آدم کیمی در مؤمن برسوزی ایشیدوب وبر عملی کورن حالده فکر ایدوب

وَالْبَصِيرَ وَالسَّمِيعَ هَلِ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (۲۵) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ
 مُّبِينٌ (۲۶) أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ (۲۷) فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرِيكَ إِلَّا بَعَثَ الْأَلَذِينَ هُمْ أَرَادْنَا بِأَدَى الرَّأْيِ وَمَا نَرِي
 لَكَ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكَ كَاذِبِينَ (۲۸) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَنَا نَذِيرٌ
 رَحِيمٌ مِنْ عِنْدِهِ فَعَمِيتَ عَلَيْكُمْ أَنْزَلَكُمْ مَوَاطِنَ هَاهُنَا وَهَاهُنَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ (۲۹) وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا
 إِنْ أَجَرِيَ الْأَعْلَىٰ اللَّهُ وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّهُمْ مَلَاقُوا رَبَّهُمْ وَلَكِنِّي أَرِيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ (۳۰) وَيَا
 قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (۳۱) وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا

بخشیه تابع اولار و بیسندن اعراض ایدر کافر اونک عکسنه گویاله گور و بونه ایشیدوب غفلت
 ایله کوتنی کچورر یا اینکه گورمک و ایشتمک ایسته مز «آیا بویکی آدم برابر اولار لار
 مثل جهننه آیانه سببه نصیحت قبول التمز لر و فکر اتمز سگز (۲۵) بتحقیق بز گوندردیک
 لوح ۴می اوز قومنه و دیدی که من سیزه آشکارا قور خودالام» اللهم عذابیله
 (۲۶) «بویله که عبادت اتمیوگ مکر الله بدرستی که من قور خورام زحمتلو گونگ
 عذابندن (۲۷) لوح قومگ کافر اولان رئیسری دیدیلر بز گور مروک سنی مکر انسان
 جنسندن بزیم مثلمز و بز گور مروک سکا تابع اولانلری مکر بزیم اسکیک آدم لریمز»
 که نه ماللری وار و نه مرتبه لری اشراق قومندن سکا تابع اولان یوخدر و تابع اولانلار
 دخی «فکر سیز ایشک اولنده تابع اولوبلار و بز گور مروک که سنگ یزه بر فضیلتک
 اولا» حال ولسب جهننه «بلکه سیزی» سنی و سکا ایمان کتورنلری «یا لانچی لردن حساب ایدیریک
 (۲۸) لوح دیدی ای منم قومیم آیا گوره سگز منی اکر اللهم طرفندن اولان دلیل
 ایله» ادعای نبوت و سیزی الله طرفنه دعوت ایدیریم «و گوره سگز که بگا اللهم طرفندن
 رحمت کلوبدر و اونک حق اولماقی سیزه معضی اولوبدر» یوصورنده کنهده منی
 یا لانچی حساب ایدمک سگز «آیا من سیزه زور ایدیریم نبوتی تانمقه و ایمان کتورمکه
 او حالده که سیز اونی ناخوشه دوتور سگز (۲۹) ای منم قومیم من سیزی الله
 طرفنه چاغرمق مقابلنده سیزدن مزد ایسترم دکدر منم اجرت و ثواب مکر الله
 و من یا لمدن منع اتمرم او کس لری که ایمان کتور و بلر» هر چند فقیر اولالر «بدرستی که
 اولانلار اوزلری نگ اللهم رحمت و ثوابه یتشه جکر» پس من اولانلری یا لمدن نجه
 منع ایدیم «اما سیزی جاهل و اتلامیان قوملر گورورم» بلمور سگز که شخص بیوک
 اولار ایمان ایله نه اینکه دنیا مالیه (۳۰) «ای منم قومیم کیم بگا کومک لیک ایدر» والله

أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ أَنِّي مُلْكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ إِنِّي يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ أَلَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ
 أَنِّي إِذْ أَلَمَ الظَّالِمِينَ (۳۲) قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَكُنتَ جِدَالَنَا قَالُوا كُنْتُمْ مُنَافِقِينَ
 الصَّادِقِينَ (۳۳) قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِاللهِ إِن شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ (۳۴) وَلَا يَنْفَعُكُمْ نَصْحِي
 إِن أَرَدْتُ أَنْ أَصْحَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللهُ يَرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۳۵) أَمْ يَقُولُونَ
 افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِن افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ (۳۶) وَأَوْحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ
 مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدَّمَ فَلَاتُبْتُ شَيْئًا مِّمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۳۷) وَأَضْحَىٰ الْفُلُكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا

طرفندن نازل اولان عذابى مندن دفع ايدر «اكر من اولارى يانمندن قووام پس نه سببه فكر اتمورسگز (۳۱) ومن ديمورم سيزه كه منم يانمده اللهك خزينه لرى وار» هر كس بكا ايمان كتورسه اوڭا خزانمندن ويروب اونى غنى ايدرم «وديمورمكه من ملكم» گوكدن كلمشم «واوكسلره كه سيزگ گوزلرگز اولره حقارتله باخور» وسيز اولارى اسكيك آدمار حساب ايديرسگز عبارتدر مؤمنلردن «من اولره ديمورمكه الله اولره خير ويرميه جكددر» بلكه دنيايه الله اونسلا را خير ويروب ايمانه توفيق ويرديكى كيمى آخرتده ده بهشته داخل ايدم جكددر «والله عالمدر اولارگ قلوبنده اولان مطالبه» اكر اولارى ظاهرده فقير مؤمن اولماقلارنه گوره يانمندن چخارتسم «اووقت من هراينه ظالمردن اولارم (۳۲) ديديلر يانوح كفايت قدرندن زياده بزله دعوا وقيل قال ايتدوگ پس كتور او عذابى كه بزه وعده ايدورسن اكر سن واريسن دوغرى دينلردن (۳۳) نوح ديدى» كه من اوزوم سيزه عذاب كتورن دكلم «بتحقيق عذابى سيزه الله كتورر اكر ايستيه وسيز اللهى عاجز ايدن دكل سگز

(۳۴) ونفع ويرمز سيزه منم نصيحتيم اكر من ايستيم كه سيزه نصيحت ايدم والله ايستيه كه سيزى ثوابدن نااميد ايدم» يامزى هلاكلايده «او اللهدر سيزگ اللهكز واوئگ طرفنه سيز قايدارسگز (۳۵) آيا كفار قريش ديورلر كه محمدص دوغرى خبر ويرمور» نوحك احوالنى يايئكه نوحك قومى ديورلر كه نوح ديديكى سوزلرى يالاندن ديور يا محمد يايئكه يا نوح اوللاره «ديككن اكر من الله افترا ديورم پس بگادر كناهيم» واوئگ عوضنده منه جزا يتشر نه اينكه سيزه «ومن اوزاقم او كناهلاردن كه سيز ايدرسگز (۳۶) نوحه وحى اولوندى كه بوندن صوگره ايمان گتورمز سنگ قومندن مكر اوكلره كه بوندن سابق ايمان گتوروبدر پس غمكين اولما اولما اوشيه كه اولار عمل ايديرلر» اياكه نوح بوسوزى بيلدى قومك حقنده نفرين ايتدى نهجه كه نوح سوره سنده ذكر اولار

تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنَّهُمْ مَغْرُقُونَ (۳۸) وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكَلَّمَا مَرْ عَلَى مَلَا مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ (۳۹) فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مِنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ (۴۰) حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ (۴۱) قُلْنَا احْمِلْ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَئِثَيْنِ وَاهْلِكِ الْأَمْنَ سَبْقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ أَمِنَ وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ (۴۲) وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا

(۳۷) گمی فایرگان بزم گوزیمزگ قبا فنده» یعنی بز سنی گوزلیوروك اونلارگ شرلدن «وبزیم وحیمزایله» بز تعلیم ایدمروك كه گمینی نه طور یاپارلار «ومنی خطاب ایدوب چاغرمه او قومگ حقد كه ظلم ایتدیلر» اوز نفسلرینه واولرگ شفاعتینی ایتمه «اونلار غرق اولمالولردر (۳۸) نوح ۴ باشلادی گمی یایمقه هروقت كه اونگ یانندن اونگ قومنگ اشرافی گیچسیدیلر اوگا ریشخند ایدردیلر» بعضی دیردی یانوح دولگر اولوبسن بعضی دیردی گمی سوده اولار سن گمینی قوریده یاپورسن «لوح دیدی اگر سیز بزه ایندی استهزا ایدیرسگز بتحقیق بزه سیزه ریشخند ایدمروك نه كه سیز بزه ریشخند ایدیرسگز» یعنی سیزگ استهزا ایتمگزه بز جزا ویرمروك سیزه عذاب نازل اولانده (۳۹) «پس تیزلیك ایله بیلسیگز» كه کیم اولیدر آخرده استهزا ایتمگه «وکیمه اولوع عذاب گلر كه اولی رسوا ایدر اوگا درناك عذاب یقشر (۴۰) ایلکه عذاب نازل اولمقه واولرگ هلا کتنه بزیم امریمز یتشه تنوردن سواقینار» (بیان) تنوردن سواقینادی سوزنی «لوحگ قومنه امر شدتلو و مشکل اولدی» دیوب اوزون اوزادی توجیه ایتمک وتنوری اوز معنی سنه دوتوب بوتور کوفه ده اولماقی ذکر ایدن مفسرلرگ سوزلرینی سخیف ونامقبول حساب ایتمک واقعه نه بی معنی سوز ومفسرله نه حرمت سیزلیک در امام فخر رازی تنور خصوصنده اولان اقوالی بیان ایدندن سوگره دیورکه: تنور سوزندن همین چورك پیشیرن یری اراده ایتمک لازمدر وعقلا مشکل دگلدر كه تنوردن سواقینیه وحال آنکه عادت ییله دركه تنور اوجا یرده اولار وسو همیشه آلچاق یرده اولار بوصورته اوجا یردن سواقینامق دلیل ومعجزه در نوحگ پیغمبر لکینه بلی تنور سوزینی باشقه معنی به تأویل ایتمکده هیچکسگ ایرادی اولابیلمز نه كه تنوردن سواقینادی سوزینی بعضی صبیح آچیلدی تفسیر ایدندر اما اوز سوزینی وحی حکمنده ییلوب باشقه رای صاحب لرینه استهزا ایتمک بیوک استبداددر. (۴۱) ییزدیدیک یانوح گوتور اوزگله برابر گمیه هر حیوانانندن ایکی نفر» بری ذکور بری اناث «وگوتور گمیه اوز اهل عیالگی مگر اوکیکه اوگا هلاکت سوزی سابقده دیلوبدر» عبارتدر نوحگ عورتی واغله واوغلی کنعانندن

حزب

بِسْمِ اللَّهِ تَجْرِيهَا وَمَرْسِيهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (۴۳) وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
 نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ (۴۴) قَالَ سَاوِيَ إِلَى جِبَلٍ
 يَعْصِيَنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرَقِينَ
 (۴۵) وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكَ وَيَا سَمَاءُ اقْنَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ
 وَقِيلَ لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۴۶) وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ
 وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ (۴۷) قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تُصَلِّنْ مَا لَيْسَ

«وگوتور اوز گله او کسلی که ایمان گتور و بدر یا محمدص نوحه ایمان گتور مدی
 مگر آزنفر» هشتاد یا یتیمش یکی نفر (۴۲) «نوح یاننده اولان مؤمنلره دیدیکه سوار
 اولوگ گمیه اللهک آدلگ کومک لگیله گمینی جاری ایدن وقت و گمینی ساخلیان
 وقت» یا اینکه گمینی سوده جاری ایدن و دایالندیرن اللهدر «منم اللہیم هر آینه باغشلیان
 و رحم ایدندر (۴۳) گمی لوحی و اوگا ایمان گتورنلری آپاروردی داغلر کیمی
 بیوک لپه لرگ ایچندن» اولوعله اوللاری صحیح و سلامت آپاردی که اوللاره ضرریتشمی
 «ولوح چاغردی اوز اوغلنی او حالده که اوغلی آتاسندن کنار اولوب گمیه سوار
 اولما مشدی» و باشقه دین اوزرینده ایدی «دیدي ای اوغول کل بزیمله گمیه مین و
 کافرلردن اولما» که کافرلر هاموسی غرق اولاجاقلار (۴۴) «نوحک اوغلی دیدی
 تیزلیک ایلله من پناه آپار رام اوداغه که منی سویگ آفتندن ساخلار نوح دیدی ساخلیان
 یوخدر بوگون اللهک عذابندن مگر او کسی ساخلار که الله رحم ایده» اوگا ایمان گتورمک ایلله
 ایمانه داخل اول تا که الله سکا رحم ایده «لپه حائل اولدی آتایله اوغول آراسنده
 پس نوحک اوغلی غرق اولمشلاردن اولدی» (۴۵) زمانیکه الله تعالی ایستدی که
 نوحه نجات ویرسون «دییلدی یره ای یر اود و بلع ایت سویگی» که سندن چشمه لر
 قاینیوب جاری اولمشدی «وای گوک کس» او یاغشی که سندن جاری اولمشدی
 «وسو چکیلدی و حکم اولوندی اللهک امری» قومک هلاکته و نوحک و اصحابنگ
 نجاتنه «و گمی دایاندی جودی داغنده» کوفهنگ قریبده که نوح همان یرده مدفوندر
 «و دییلدی که اللهک رحمتندن اوز اقلق اولسون ظالم اولان قوملره (۴۶) نوح
 دعا ایتدی الله و دیدی ای منم اللہیم منم اوغلوم منم اهلیم دن در و سنگ وعدگ
 حقدر» سن بگا وعدہ ایتدیگ که منم اهلیمی غرقدن نجات ویرده سن پس نجات ویر
 منم اوغومه «وسن حکم ایدنلرگ عدالت ایلله حکم ایده نی سن (۴۷) الله تعالی بیوردیکه
 سنگ اوغلک سنگ او اهلندن دگلدر» که من وعدۀ نجات ویرشم «او غیر صالح

لَكَ بِهِ عِلْمٌ أَنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ (۴۸) قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ بِي بِهِ
 عِلْمٌ وَلَا أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (۴۹) قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ
 وَعَلَى أُمَمٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأَمَّا سَمُوتُ فَسَمِعْنَاهُم بِمَا عَصَوْا فَعُذِبَ أَلِيمٌ (۵۰) تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا
 إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ (۵۱) وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ
 هُودٌ أَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرِهِ أَنْ أَنْتُمْ الْآمِنُونَ (۵۲) يَا قَوْمِ لَا اسْتَغْنَىٰ عَلَيْكُمْ أَجْرٌ
 إِنِ اجْتَرَىٰ الْأَعْلَىٰ الذِّبَىٰ فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ (۵۳) وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلْ

عملدر» یعنی سنگ او غلگ ییس عمل صاحبیدر ایمانه گلمیو بدر کَل مؤمن سنگ
 اهلندر هر چند چوخ اوزاق اولا غیرمؤمن سنگ اهلگ دگلدر هر چند او غلگ
 یاعورتگ اولا «پس مندن سؤال ایتمه اوشیتی باره سنده که سنگ او ثما علمگ یوخدر
 من سگا نصیحت ایدیرم و قور خودورام که سن جاهلاردن اولاسن (۴۸) نوح دیدی
 پروردگارا من پناه آپاریرم سگا که من سؤال ایدم سندن اوشیتی که منم او کا علمیم
 یوخدر و اگر سن منی باغشلا میاسن و رحم ایتمیه سن من زیان کارلردن اولارام (۴۹) دیلدی
 یانوح دوش» داغدن یا گمیدن «بزیم طرفمزدن اولان سلامت لیک ایل» یازدن
 سگا سلام اولسون «و برکت لر اولسون آنا فانا سگا و او امت لر که سنله واردر» گمیه
 سوار اولانلردن «و برپاره امت لر واردر» اولارگ نسلندن عمله گلر «تیز لیک ایل»
 اوللاری لنت صاحب لری ایده روک» دنیاده اولارا نعمت و گذران و یرمک ایل» «صوگره
 اولاره بزدن درناک عذاب یقشر» اولارگ معصیتی جهتنه (۵۰) «یا پیغمبر بو خبر لر
 غیب خبر لرندن در» او واقعه لر اتفاق اولان وقتده سن او یرده یوخ ایذگ «بزاولی
 وحی ایده روک سگا یا پیغمبر سن ییلر دوگ اونی و سنگ قومگ ده ییلر دیلر بوندن
 سابق» زیرا که سنگ قومگ اهل علم دگل ای دیلر «پس صبرایت قومگ اذیتنه» نجه
 که نوح صبرایتدی «حقیقت ده ایشک آخری خیر لو اولماق اللمدن قور خالدر ایچوندر» نجه
 که نوحک عاقبتی خیر اولدی (۵۱) «عاد قومنه گوندردیک اولارگ قرداشی هودی»
 نسبده قرداش ای دیلر نه دین ده «هود دیدی ای منم قومیم عبادت ای دوگ الله» نه اینکه
 بت لره «یوخدر سیزگ ایچون الله لار اللمدن غیری دگلسگز سیز مگر یا لایچی لار»
 یالان دیور سگز که بت لر بزیم اللمزد (۵۲) «ای منم قومیم من پیغمبر لگمه سیزدن
 اجر و مزد ایسترم دگلدر منم اجریم مگر او کسه که منی یوخدن خلق ایتدی آیا فکر
 ایتمیور سگز» که من سیزه دین سوز لری محض سیزگ خیر گزدن اوتری دیورم نه اینکه
 طمع جهتنه (۵۳) «وای منم قومیم اللمدن باغشلانق ایستینون صوگره الله طرفنه

السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَبِزْدِكُمْ قُوَّةً إِلَى قَوْلِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا الْبَحْرَ مِنْ (۵۴) قَالُوا يَا هُوَذَا مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ (۵۵) إِنْ قَوْلُ الْإِغْرِيكِ بَعْضُ الْهَتَابِ سَوْءٌ قَالَ إِنْ شِئِدَ اللَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَشِيرٌ مِمَّا تَشْكُرُونَ (۵۶) مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظَرُونَ (۵۷) أَنِّي لَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبَّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۵۸) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِظٌ (۵۹) وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَجِيَّنَّ هُوَذَا الَّذِينَ آمَنُوا

فایده وگد الله گویا طرفین پی در پی سیزه یا غشلا گونده رر» او وقت هود وعده ای تندی که اگر ایمان گنور سگزر الله سیزه یا غش گونده رر یرلرگز بتورر آفاجلارگز میوه گنورر «والله آرتورار سیزه قوت اوستندن» مالگز اولادگز بربرینگ اوستنه آرتار «واعراض ایتمیوگ» من سزه تکلیف ایتمدیگم سوزلردن «گنه کار اولان حالده (۵۴) دبیدلر ای هود سن بزه معجزه گنور مدگ» که سنگ دور غریلقون بزه معلوم اولایز اوز الله لاریمزی سنگ سوزگ ایله ترک ایدنلر وسکا ایمان گنورنلر دگولوک (۵۵) هودگ قومی دیدی که بزسکا هیچ سوز دیموروک مگر اینکه سکا بزیم الله لاریمزگ بعضی سی پسلیک یتوروبدر» چونکه سن بزیم الله لاریمزه سب ایدیرسن اوکا گوره سنگ عقلگا صدمه یتوروب عقلگا آزالوبدر «هود دیدی من اللهی شاهدوتورم وسیزده شاهد اولوگ بوکا که بتحقیق من اوزاقام اوبت لردن که سیزشریک ایدیرسگز (۵۶) اللهندن غیر یسنی» سزگ گمالگز گوره سیزگ الله لارگز بکا صدمه یتوره جگ قوی یتورسون «پس سیزده هامگز بکا حیله ایدیگ صوگره مهلت ویرمیوگ. (۵۷) من توکل ایتمدیم او الله که منم اللهمدر و سزگ اللهمزدر یوخدر یرده حرکت ایدن مخلوق مگر الله اولنگ آندن دوتاندر» کنایه در اللهک قهر و قدر تندن «بدرستی که منم اللهم عدالتگ دوز یولنده در» بنده لرنگ تدبیرنی دوعری و دوز و حکمتله موافق ایدر (۵۸) «و اگر سیز مندن اعراض ایده سگز پس من یتوردم سیزه و احکامی که اولیله سزگ طرفگز گونده ریلشم» من اوز بورجمی و ایلچی لیکمی سیزه یتوردم «و خلیفه ایدر منم اللهم سیزدن غیری اولان قومی» کفرگز جهتنه سزی هلاک ایدندن صوگره «و ضرر ویره بلمز سگز الله هیچ برشی منم اللهم هرشی حفظ ایدندر» الله منی حفظ ایدر سزگ شرگزردن یا اینکه سیزگ عمللرگز حفظ ایدوب سیزه جزا ویرر (۵۹) «زمانیکه بزیم امریمز گلدی عاد قومگ هلاکنه

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجِّنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ (۶۰) وَتِلْكَ آيَاتُ الَّتِي فَتَىٰ اللَّهُ بِهِمُ عَصَاكَ
وَإِتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ (۶۱) وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَتِي وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ الْآيَاتُ عَادًا كَفَرُوا
بِهِمُ الْآبَاءُ الْعَادِلُ قَوْمُ هُودٍ (۶۲) وَإِلَىٰ نَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرِهِ
هُوَ أَنشَأَكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُمْ تَتَوَبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ (۶۳) قَالُوا
يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبَدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا فِیْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
مَرْيَبٍ (۶۴) قَالَ يَاقَوْمِ إِيَ تَقُتُّونَ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَآتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ

نجات ویردیک هوده واکسلره که ایمان گتورمشدیلر هودله برابر» جمله سی دورت
مین نفرایدیلر «یزیم طرفمزدن اولان رحمت ونعمت ایله ونجات ویردیک اولارلا
قالین عذابدن» نهجه که دنیا عذابندن خلاص ایتدیک هکذا آخرتک آغر عذابندن دخی
خلاص ایدریک (۶۰) «بوقبیله عاد قبیله سیدر که الکار ایتدیلر اللهک آیت لرنی
ومعجزه لری ومعصیت ایتدیلر اللهک پیغمبرلرینه» هرچند اولارک پیغمبری برلر
ایدی چونکه پیغمبر اولارای دعوت ایدیردی کچمش پیغمبرلرک دوغریلقنه برپیغمبری
تکذیب اتمک هاموسنی تکذیب اتمک حکمنده در «وتابع اولدیلار چوخ ظلم وعداوت ایدن
شخصلرک هاموسنک امرینه (۶۱) بودلیاده و آخرتده اللهک رحمتندن اوزاق اولدیلر»
دلیاده عذابه قیامت گوتنده جهنمه داخل اولمق ایله «خبردار اول عاد قومى کافر
اولدیلار اوزلرنک اللهنه خبردار اول اوزاقل اولدی اللهک رحمتندن هود قومى
اولان عاد قبیله سنه (۶۲) نمود قبیله سنه گوندردیک اولارک قرداشی صالحی صالح ۴
اولارای دیدی ای منم قومیم عبادت ایدوگ اللهه یو خدر سیزک ایچون الله لار الله دن
سوا اولله سیزی بردن وجوده گتوردی» اول دفعه ده آتاکر آدمی بردن خلق ایتدی
سیز اوندن عمله گلگنر بوسبیه هامکرک نسبى توپرافه یتشر «وسیزی برلری آباد
وعمارت ایدنلر ایتدی» قوت واستطاعت ویرمک ایله یالینکه سزک عمرکزى چوخ
ایتدی هربری اوچ بوز ئیلدن مین قیله دیک عمر ایدیردی «پس اللهه استغفار ایدوگ»
وشرکدن ایمان گتوروگ «صوگره توبه نى سندیر میوگ منم اللهم یاخولدر» مرحمتیله
مؤمنلره «قبول ایدندر» دعا ایدنلرک دعاسنی (۶۳) «دیدیلر ای صالح سن بوسوزلری
دیندن قباق یزیم آرمزده امید دوتولمش ایدیگ» سندن یخشی امیدلر دوتاردیگ
سندده اولان خوش خلق وگوزل احوال لر جهنمه ایندی سندن ناامید اولدوگ یالینکه
یزیم امیدواریدک که یزیم دینمزه کومک ایدرسن «آیاسن ییزی نهی ایدرسن که بز
عبادت ایدک اوبت لره که یزیم آتالاریمز اولارای عبادت ایدریدیلر بز شک ایدیرز

اِنْ عَصَيْتَهُ فَاَتَزِيدُوْنِي غَيْرَ تَحْسِيْرٍ (۶۵) وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ اٰيَةٌ فَذَرَوْهَا نَكُْلًا فِيْ اَرْضٍ مَّا
 وَلَا تَمْسُوْهَا بِسَوْءٍ فَيَاخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ (۶۶) فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتُّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ ذَلِكَ
 وَعَدُ غَيْرِ مَكْذُوْبٍ (۶۷) فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا مِنْ خِزْيٍ
 يُؤْمِتْنَ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ (۶۸) وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جَانِبِيْنَ
 (۶۹) كَانُ لَمْ يَغْنَوْا فِيْهَا اِلَّا اَنْ تَمُوْدَ كَفَرُوْا رَبِّهٖمُ الْاَبَدُ اَلْتَمُوْدُ (۷۰) وَلَقَدْ جَاءَتْ رَسُلَنَا
 اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرٰى قَالُوْا سَلَامًا قُلْ سَلَامٌ فَاَلْبَثَ اَنْ جَاءَ يَمْعِلُ حَنِيدٌ (۷۱) فَلَمَّا رَا اَيْدِيَهُمْ لَاصِلَ

اودینه که یزی اونگ طرفنه چاغریرسن وهمیده تهمت گتورلدر سنگ دینگ» که
 سنگ خیالگ ریاستدر (۶۴) «صالح دیدی که ای منم قومیم آیا گورم سکر اگر من
 الله طرفندن اولان دلیل ایلله پیغمبر اولام و بئنا اللهک طرفندن پیغمبرلیک گله» او
 صورتده گنه ده شکده اولاجاسکر «اگر من الله معصیت ایتسم او صورتده اللهدن بئنا گلن
 عذابه کیم نصرت ویرر و اگر من سیزه تابع اولسام زیانکارلقدن سوابئنا بر شیئی آرتورم سکر
 (۶۵) ای منم قومیم بودر اللهک دوه سی سزدن اوتری قویوگ اونی اوتلاسون
 اللهک یرینده اوئا پیسلیک یتورمیوگ» اولدورمک یایارالامق کیمی اگر پیسلیک
 ایتسه کر «سزی یاخون و قتده عذاب دوتار (۵۶) ایلکه اودوه لی پیدیلر صالح دیدی
 که لذت آپاروک اوز ایوکرده اوچ گون» اولدن سوکر اللهک عذابی نازل اولاجا قدر
 «بو وعده ایلله وعده در که دوغری در بالان دگلدر (۶۷) زمانیکه عذاب نازل اولمقه
 بزیم امریمز گلدی نجات ویردوک صالحه و اولیلله برابر ایمان گتورلرله بزیم طرفمزدن
 اولان رحمت ایلله و نجات ویردیک دنیا عذابندن «بوگونکی گونگ رسوالقندن بدرستیکه
 سنگ اللهک قوتلو وهر شیئه غلبه ایدندر (۶۸) ظلم ایدنلری شدتو سس دوتدی
 اوز منزل لرینده یوزی اوسته دوشوب هلاک اولدیلر (۶۹) گویا که دولن دلپاده
 یوخ ایدیلر خبردار اول که ثمود قومی کافر اولدیلر اوز لرینگ اللهنه خبردار
 اول ثمود قومی اللهک رحمتندن اوزاق اولدیلار (۷۰) بتحقیق بزیم ایلچی لریمز»
 یعنی جبرئیل و میکائل و اسرافیل (انسان صورتده) «گلوب ابراهیم علیه السلامه
 اسحاق و یعقوبک بشارت خبرینی گتوردیلر دیدیلر سلام اولسون بئنا» ابراهیم
 اولارله جواب ویروب «دیدی سیزه سلام اولسون» جناب ابراهیم قوناق سون
 آدم اولمقه گوره بر اوقدر وقت گچمه مشدی که قوناقلارک قباقره «پیشمش گوساله
 گتوردی» (حیند) اونوع پیشمشه دیرلر که کند یرینده اوجاق الیوب یالنه خورده داشلار
 قویوب اتی داشلارک اوستنده پشورلر (۷۱) «ایلکه ابراهیم گوردی اوللارک

إِلَيْهِ لَكَرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَنْخَفِ أَنا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ (۷۲) وَأَمْرُهُمْ قَائِمَةٌ
فَضَحَكْتُمْ فَبَشَّرْنَاهَا بِاسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ اسْحَاقَ يَعْقُوبَ (۷۳) قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ
وَهَذَا بَلَغِي شَيْخَانِ هَذَا الشَّيْءُ عَجِيبٌ (۷۴) قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ
أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَبِيبٌ (۷۵) فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ
لُوطٍ (۷۶) إِنْ إِبْرَاهِيمَ حَلِيمٌ (۷۷) يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُكَ

اللری گوساله به یتشمیر اولارلرگ حرکتنی ناخوش دوتدی وقلبنده اولردن قورخدی»
چونکه اوزمانده قاعده ایدی که هرکس هر کسه پیسلک ایتمک ایستیه ایدی اونگ
طعامنی یمزدی ایلکه بر شخصک طعامنی یسه ایدیلر ابدأ طعام صاحبنه پیسلک ایتمزدیلر
بوزمانهنگ خلافتنه همی چورگنی بیرلر همی پیسلک ایدرلر بوجهته ابراهیم اولاری
قولدور حساب ایدوب قلبنده قورخدی. ملائکه لر بومطلبی بیلوب «دیدیلر قورخمه
یا ابراهیم بیز ملکریک گوندیر یلمشوک لوط قومنه» واولاری هلاک ایتمکه نه ایتکه سنگ قومنی
هلاک ایتمکه (۷۲) «ابراهیمک عورتی ساره ایاق اوسته دورمشدی» پردنگ دالسندن
قولاق آسوردی «پس عورت گولدی» لوط قومک غفلتندن یا اینکه اسحقک بشارتندن
یا اینکه حیض گوردی «پس بز بشارت ویردیک ساره به اسحق آدلو اوغلان تولد
ایتمک ایله واسحاقک دالنجه یعقوب ابله» که اسحاقک بو آدله اوغلی اولاجا قدر

(۷۳) «ساره دیدی یا قوم وای اولسون بئنا آیامن دو غارام و حال انکه سن فوجا قاری ام»
(۹۸) سننده ام «وبومن اریم فوجه کشی در» یوز ایگرمی یاشنده «حقیقده بومطلب
تعجبلوشی در (۷۴) ملائکه لر دیدیلر آیات تعجب ایدیر سن اللهمک امرندن اللهمک رحمتی و برکتی
سینز اهل بیتنه در» تعجب اویرده اولار که نعمتک سببی معلوم اولمیه سنگ زوجک
اللهک پیغمبری در یا اینکه ملائکه لر دعا ایتدی اولاره که اللهمک رحمتی و برکتی
سینزه اولسون ای اهل بیت ابراهیم «بدرستیکه الله بکنلمش در جمیع افعالنده و کریمدر
احسان ایتمکده (۷۵) ایلکه ابراهیم دن قورخی گیتدی و بشارت یتشدی مجادله ایدردی
بزایله» ملائکه لر واسطه سیله «لوط قومک خصوصنده» جناب ابراهیم خبر آلدی که
لوطک قومنده اللی نفر ایمان گتورن واریانه دیدیلر یوخدر خبر آلدی آیا قرخ
نفر وار دیدیلر یوخدر تا اینکه خبر آلدی بر نفر وار دیدیلر یوخدر جناب ابراهیم
دیددی او قومک آراسنده لوط وار نجه اولاره عذاب نازل اولار دیدیلر بز
یخشی بیلوروک او کسی که او قومده وار هرآینه بیز نجات ویره روک لوطه واونگ
اهلنه (۷۶) «بدرستیکه ابراهیم هرآینه حلم صاحبی ایدی» هر شیندن اوتری کچ خلق اولمازدی

وَاللَّهُمَّ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ (۷۸) وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَتْ بِهِمُ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ (۷۹) وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَاقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَحْزَنُوا فِي ضَيْفِ الْيَسِّ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ (۸۰) قَالُوا الْقَدْ عَلِمْتَ مَالَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقِّ وَائِكَ لَتَعْلَمَ مَا نَبْرِيْدُ (۸۱) قَالَ لَوَانِي بَلِّكُمْ قُوَّةَ أَوْأَبَى إِلَى الرَّكْنِ

«چوخ دعا ایدن و الله طرفه رجوع ایدن ایدی» یعنی ابراهیمک مجادله سی قلبنک یوموشاقلقی جهنمه ایدی (۷۷) «ای ابراهیم بوسوزلردن ال گوتور» که لوط قومنه عذاب نازل اولمق باره سنده مجادله ایدیرسن «بتحقیق سنگ اللهمک امری یتشدی» اونلاره عذاب نازل اولمقه «اونلاره گله جکدر اوگونه عذاب که اونلاردن رد اولان دگلدر (۷۸) ایلکه بزیم ایلچی لریمز لوطک یاننه گلدیلر» بشر صورتنده «لوط پیس حالده غمگین اولدی» اونلارک گلمگندن قورخمشدی که قومدن اونلاره پیسلیک یتشه «وقلبی تنک اولدی اونلار جهته» چونکه اونلاری ساده جوان اوغلان صورتده گوردی و لوط قومی همیشه بولوع مهمانلار حقنده بی احترام لیک ایدردیلر بوجهته غمگین اولوب «دیددی بوگون چوخ قورخولو گوندر» بوملا تکه لر لوطه وارد اولدیلر اوخالده که لوط اوزونک زراعت یربنده ایدی جناب لوط اونلاری ایوینه گنوردی لوطک عورتی بو حالتی گوروب چخوب بامک اوستنده اود یاندیردی بوقهره قوم آراسنده رسم ایدی هرکسه ساده وجوان آدم راست گلسیدی بامک اوسته اود یاندیروب اهل قریه نی خبردار ایدردیلر که جمع اولوب فعل قبیحه مشغول اولالار ایلکه لوطک بامک اوستنده اودی گوردیلر (۷۹) «لوطک قومی اونک یاننه سرعتله گلدیلر و بولدن سابق پیس عمل ایدردیلر» ذکر لر ایله، لوط بو کیفیتی گوروب «دیددی ای منم قومیم بودر منم قیزلاریم اونلار سیزه پاک و پاکیزه ولنت آپارمقه قابیلیتلی درلر» ذکر دن جناب لوط یا اوز صلیبی قزلارینی تکلیف ایتدی اونلاره عقد ایتمکه یا اینکه امتک قزلارینی که پیغمبر امتک آتاسی در یعنی جماعت منم امتک قزلاری اولی در تزویج ولنت ایتمکه نه اینکه اوغلان او شاقلاری «پس فورخوگ اللهمدن و منی قونا اولاریمک یاننده رسوا ایتمیوگ» قوناقه نه رسوالیک اولسا قوناک صاحبه در «آیا یوخدر سیزدن رشید کیشی» که قومی یاخشیه امر و پیسندن نهی ایده (۸۰) «دیدیلر یالوط بتحقیق سن ییلورسن که سنگ قزلارنده» یعنی عورت جنسده «بزیم حقمن یورخدر» بیز عورته میل ایتمروک «سن هرآینه ییلورسن بزیم اراده می» که همیشه ساده وجوان اوغلان او شاقلار الیمزه دوشنده اولیله لنت بردار اولوروق نه اینکه عورتیله

شديد (۸۲) قالوا لوط انا نرسل ربك لن يصلوا اليك فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم احدا لامراتك انه مصيبها ما اصابهم ان موعدهم الصبح اليس الصبح قريب (۸۳) فلما جاء امرنا جعلنا عاليها سافلها وامطرنا عليها حجارة من سجيل منضود (۸۴) مسومة عند ربك وما هي من الظالمين ببيد (۸۵) والى مدين اخاهم شعيبا قال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره

هف

بوايه دن و حجر سوره سنگ ۷۱مجي آيه لرندن هرگز معلوم اولمور كه لوط قومن زنايه تكليف ايدوب اگر لوط ديمش اولا كه قوناقلر يمدن ال گوتورون گلون منم قزلار يمله زنايدون بو صورته لوط اوزى گناهه كومك ايتمش اولار هر كسه لازمدر گناهدن امكان قدرى سوزله وعمل ايله نهى ايده وقوه تى يتشمين وقتنده معنوردر خواه ييغمبر اولا وخواه باشقه كس بوندن علاوه اوز قرينى الواط و اوباشه ادنى آدم تكليف ايتمز نه اينكه اللهمك مقرب ييغمبرى لوط كيمي غيرتلو كيشى وبو حاله ديك تفسير ويا حديث كتابلرينده گوريلمويدركه لوط ۴ قومه اونوع تكليف ايده (۸۱) «لوط ديدى آرزو ايديرم كه سيزى دفع اتمكه منم قوتتم اوليدى» كه سيزى قوناقلر يمدن دفع ايديديم «يا اينكه سو كه نيديم محكم آرخايه» اونوع قوميم وآرخام اوليدى كه اونا آرخالانوب سيزى دفع ايديديم ايلكه ملائكه لر بو نوع غمناك حالتنى گوروب (۸۲) «ديدلر اى لوط بزنسنگ اللهمك ايلچى لرى يوك» الله بى گوندروب اونلارگ هلاكنه «اونلار سيزه يشه بلمز لر» پيسليك ايله «پس گجه اوز اهلك ايله قريه دن چخوب گجه نك ظلمتنده گيت وبراحد سيزدن دال طرفنه باخمه سون» ويا هچكس مائه ودولته ملتفت اولمبوب گنسوك هر كس كه سكايمان گتوروب هاموسى گتسون «مگر سنگ عورتك كه اوگا يشه چكدر او عذابكه قومه يشه چكدر اونلاره عذاب يتشمك وعده سى صبح آچيلانده در اياصبح ياخون دگلدر» از بسكه لوط جماعته چوخ غضبناك ايدى ملائكه لره ديدى كه بوساعته اونلارى هلاك ايدوك ديدلر اياصبح ياخون دگلدر وصبح اولماق دوغرى ايشلردن دگلدر كه بو قدر عجله ايدير سن (۸۳) «ايلكه بريم ارميز گلدى» اونلاره عذاب اتمكه قريه نى سركون ايدوب «آشاقه طرفنى يوخارى ويوخارى طرفنى آشاقه ايدوب اونلره اونوع داشلار ياغدير ديق كه عمله گلمشى گسك دن وبرى بريسنگ اوستنه وياننه قويولوب داش كيمي اولمشدى (۸۴) «او داشلارگ علامتارى اولان حالده» كه عذاب ايجون ترتيب اولمشدى «سنگ اللهمك علمنگ ياتنده بوداشلار ظالمرك باشنه ياغمقى اوزاق دگلدر» هر كس ظالم اولسا الله اونلارگ باشنه دخى داش ياغديرار هر كس لواط عملنه مشغول اولسا لوط قوميله حشره گلو وظالم لر

وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرِيكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ (۸۶) وَيَأْقُومُ
أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مَفْسِدِينَ
(۸۷) بَقِيَ اللَّهُ خَيْرَ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ (۸۸) قَالُوا يَا شَيْعِبَ اسْلُوتْكَ
تَامَرَكَ إِن تَرَكْنَا مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ إِن فَعَلْنَا فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ (۸۹) قَالَ
يَأْقُومُ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَى بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أَرِيدُنَّ إِخْلَافَكُمْ إِلَى مَا أَنْهَيْتُكُمْ

جرگه سنده حساب اولونار (۸۵) ومدین اهلنه اونلارگ فرداشی شعبی گوندردیک
(اعراف سوره سنگ ۸۴ مجی آیه سنه ملاحظه اولونا) شعب دیدی ای منم قومیم عبادت
ایدوگ الله یوخدر اوندن سوا عبادته مستحق الله و ناقص اتمیوگ چکنی واولچونی»
وخلقه اسکوک ساتمیوگ «من کوروم سیزی خیرایله» الله اوجوزلق بوللق سیزه ویروب
اسکیک ویرمکه احتیاجئر یوخدر وبوصفت سبب اولار نعمتگ زوالنه «ومن قورخورام
سیزه اوگونگ عذابندن که احاطه ایدندر جمیع کفاری (۸۶) ای منم قومیم تمام ویروگ
خلقگ حقنی اولچنده وچکننده عدالت ایله واونلارگ شیئرلرنی اسکوک ویرمیوگ وسعی
اتمییوگ که یرده فساد ایدنلر اولاسئر (۸۷) اوقدر که الله سیزه ساخلیویدر» حاللدن
یخشی در سیزه» اوحرامدن که آرتوخ آلوب اسکوک ساتمقدن حاصل اولا «اگر
سیز مؤمنلر سئر ومن سیزه حافظ وقراول دگام» که اللهم نعمتی زائل اولماقدن
ساخلیام (۸۸) «دیدیلر ای شعب آیاننگ نمازگ سگامر ایدیر که بزى وادار ایده سن
که بزترک ایدک اوبت لری که بزیم آتالاریمز اوگا عبادت ایدیردیلر» چونکه جناب شعب
چوخ نماز قیلاردی بوسوزی استسها طریقله دیردیلر «یا اینکه ترک ایدک اوشیئی که
بز ایسته دیکمزی اوز ماللریمرده ایدیردیک» ال بزیم اختیار بزیم آرتق یا اسکیک
ساتروک اوز مالمز حقنده ایدیرولک سگانه دخلی وار «حقیقتده سن حلیم وعافلسن» بوسوزلری
استسها ایله دیوردیلر یعنی سفیه سن که اسکیک ویرمکگ خیرینی بلمز سن یا اینکه حقیقت
ایله دیوردیلر که سن حلیم آدم سن گرک قومگ خیالنه مخالفت اتمیه سن «ویول
گوسترلسن خیرایشلره (۸۹) شعب دیدی ای منم قومیم آیانیز گوره سئر اگر من اوز
پیغمبر لگیمه الله طرفندن دلیل ومعجزه گتورم» گنه منی تکذیب ایده جک سئر
وحال انکه «الله بگا گوزل روزی ویروب» وبگا نبوت یتشوبدر «ومن ایستورم که سیزه
مخالفت ایدم اوشیئده که سزه نهی ایدیرم» نهی ایتدیگم شئی اوزوم عمله گتورمک
ایستورم «من ایسترم مگر اصلاح ایدم» سزگ دین ودلیا ابشئرلری «نقدر که قدرت
وقوتیم یتشور ودکلدر منم توفیقیم مگر الله ایله» الله بگا توفیق ویروب که اونگ

عَنْهُ أَنْ ارْبِدَ الْأَصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتَ وَمَا تَوْفِيقِي بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (۹۰) وَيَأْقُومُ
لَا يَجِرْ مِنْكُمْ شَقَاقِي أَنْ يَصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ
بَعِيدٌ (۹۱) وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ (۹۲) قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ
كَثِيرٌ أَمْ نَتَقُولُ وَإِنَّا لَنُرِيكَ فَنًا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَّكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ (۹۳) قَالَ يَا قَوْمِ
أَرَهْطِي اعْزَ عَلَيَكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخِذُوا مَوَدَّةَ رَبِّكُمْ ظَهَرِيَا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ (۹۴) وَيَأْقُومُ
اعْمَلُوا عَلَى مَكَاتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مِنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي

حکمنی سیزه «اللهم توکلی اتمشم واللّه طرفنه قاید اقام (۹۰) ای منم قومیم
البته منله عداوت اتمک سیزه عذاب یتشمگی کسب ایتدیرمه سون» منله عداوت اتمک جهته
سیزه الله دن عذاب یتشر «او عذابک منلی که نوحک قومه یتشدی» غرق اولدیلر
«یاهودک قومه» بیل ایله هلاک اولدیلر «یا صالحک قومه» صیحه ایله «لوط قومک
هلاکتی اوزاق دگلدر» اولارک هلاکت وقتندن چوخ کچمیو بدر (۹۱) «باغشلامق
ایستیوگ انهگزدن صوگره توبهنگ اوستنده دایالوگ منم اللهم رحم ایدندر
بندلرینه» اگر توبه اتسلر «ودوست دوتاندر» عبادت ایدنلری (۹۲) «شعیبک قومی
دیدیلر ای شعیب بز آللامروک سنگ سورنگ چوخنی» کنایه در عمل اتمه ممکن
«وهرآینه بیزسنی اوزآرامزده ضعیف گوروریک» بدن یا کوز جهته چولکه حضرت
اوقدر آغلامشدی که گوزلری کم نور اولمشدی «و اگر سنگ قومک حرمتی
اولماسیدی هرآینه سنی سنک سار ایدردیک سن بزه عزیزدگلسن» بلکه قومین حرمتنی
ساخلیوروک که اولرده بیزیم دینمزده دیلر اوجهه سکا حرمت ایدیریک
(۹۳) «شعیب دیدی ای منم قومیم آیامنم قومیم سزگ یانگزده اللهم عزیزدر» که اولار
جهته بگا اذیت اتمورسکز واللهم حرمت اتمیوب ایمان گتورمیرسکز «واللهی آتوبسکز
دال طرفکزه» ویاددن چخاروبسکز «منیم اللهم احاطه ایدندر سیزگ عملکزه»
هیچ شیئی اوندن فوت اولماز هر عمل اتسکز جزاسی سیزه یتشه جکدر
(۹۴) «ای منم قومیم عمل ایدک اوز قدرکگز اندازه سیله نه باجاریرسکز ایدیک منده
عمل ایدنم» اوزاده که الله امر ایدوب وتبلیغ رسالت اتمکه «تیزلیک ایله بلرسکز»
کیم یخشی وکیم پیس ایش ایدیر «هرکسه که الله طرفندن عذاب گله اونی رسوا ایدر
وهرکس که یالاجی در» رسوا اولار اللهم عذابیه «ومتظر اولوگ عذابه منده
سزله منتظر» گوزلیورم گورک اللهم عذابی کیمه یتشه جک (۹۵) ایلکه بیزیم عذابم
گلدی نجات ویردیک شعبیه واوگسلره که ایمان گتوردیلر شعبیه برابر بیزیم طرفمزدن

مَعَكُمْ رَفِيبٌ ۙ (۹۵) وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجِيتَ شُعَيْبًا ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَآخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۖ (۹۶) كَانُوا لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا الْآبِدَاءَ ۖ لِمَدِينٍ كَمَا بَعْدَتْ ثُمُودُ (۹۷) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۖ (۹۸) إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۖ (۹۹) يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۖ وَبِئْسَ الْوَرْدَ الْمُرُودُ ۖ (۱۰۰) وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ بَشَرُ الرَّفْدِ الْمَرْفُودِ ۖ (۱۰۱) ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ ۖ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۖ (۱۰۲) وَمَا ظَنَّمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا ۖ انْقَسَبَهُمْ فَمَا اخْتَلَتْ عَنْهُمْ الْهَيْئَةُ

اولان رحمت سبيله وظالملى اونوع شدتلو سس دوتدى كه هاموسى هلاك اولوب اوز يرلرينده وايولرلينده يوزى اوسته قالديلار (۹۶) گويا كه اوشهرده يوخيديلر خبردار اول اوزاقلق اولدى اللهك رحمتندن مدين قومنه نهجه كه اوزاقلق اولدى ثمود قومنه (۹۷) بتحقيق گوندرديك موسى نى معجزه لريمز ايله وآشكار سلطنت وحجت ايله كه اولنگ معجزه سى آشكار معلوم اولوردى سحر دن (۹۸) «فرعون واوننگ قومنه پس جماعت تابع اولديلار فرعوننگ امرنه» واللهك امرلى ترك ايتديلر «فرعوننگ امرى دوزيوله هدايت ايدن دگليدى» يالينكه فرعون اللهق ادعاسنده حق ودوغرى دگل ايدى (۹۹) فرعون اوز قومنگ قباقيجه گيدر قيات گولنده» نهجه كه دنيا ده قباقيجه گيدر «پس واردايدر قومنې جهنمگ اودينه نه پيس در وارد اولديقلى چشمه» كه سوگمان ايدور گيدر لر ياد اخل اولاجاق مكان كنايه در جهنم دن (۱۰۰) «بو دنيا ده وآخرته لعنه گرفتار اولديلر» اما دنيا ده رحمت دن اوزاق اولمقه يا غرقه وقيات گوتنده جهنمه «پيس حصه در كه اونلاره ويريلوب» حصه لى پيس حصه در (۱۰۱) «بو خبر لر بعضى شهر لرگ خبر ليدر ياييغمبر قل ايدروك او خبرى سكا او قريه لردن بعضى سى اياق اوسته در» يعنى خراب اولمبوب «بعضى سى اوت كيمى بچلمش در» يعنى خراب اولوب در (۱۰۲) «ونر ظلم ايتمه دوك اونلاره» اونلارگ هلا كتى ايله «واما اونلار ظلم ايتديلر اوزلرينه» كفر وعذابه باعث عمل لر ايتمك ايله «پس بى احتياج ايتمدى اونلار دن اونلارگ الله لارى» كه بته ستايش ايديرديلر «وعبادت ايدرديلر الله دن غيبرى بر شيئه» يقين كه اوجور عاجز الله اونلاره كومك ايدم بلمزدى «اوز مانكه سنك اللهك امرى يتشدى» اونلارگ هلا كتنه «وبتلر آرتور ماديلر اونلاره مگر ضرر ويرمگى (۱۰۳) بيله در سنك اللهك عذابى زمانيكه عذاب ايدم بر قريه نك اهله و احواله كه اونلر ظلم ايدندر حقيقتده سنك اللهك عذابى شدتلودر (۱۰۴) بو قصه لرده كه قل ايتديك هراينه علامت لر وعبرت لر وار او كسه آخرت عذاب دن قورخه بو آخرت گونى

الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ أَمْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ (۱۰۳) وَكَذَلِكَ
 أَخَذَرَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ أَنْ أَخَذَهُ بِمُشَدِّدٍ (۱۰۴) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ
 عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ (۱۰۵) وَمَا تُؤْخِرُهُ إِلَّا أَجَلٌ مَعْدُودٌ
 (۱۰۶) يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُنَّ أَنْفُسَ الْإِبَادَةِ فَمَنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ (۱۰۷) فَأَمَّا الَّذِينَ شَقَوْا فِي النَّارِ لَهُمْ
 فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ (۱۰۸) خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ فَمَنْ لِمَا يُرِيدُ
 (۱۰۹) وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ
 غَيْرَ مَجْدُودٍ (۱۱۰) فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا

برگوندر که اوٹا جمیع خلائق جمع اولار و اوگوندر که یراهلی و گوک اهلای اولده
 حاضر اولاجاقلر (۱۰۵) بز تأخیر ایتمروک قیامت گونئی مگر سایلمش و آز مدتهدیک
 نه وقت که صلاح بیلسکه (۱۰۶) «اوگونکه قیامت گونی وقوعه گلرهیچ کس دالشمز مگر
 اونگ اذنبه پس حشره گلنلر ایکی قسمدر اونلارگ بعضی سی شقی در» که اوگون
 اونلارا مشقتلو گلر عمللرنگ پیسلگی جهتنه «بعضی سی خوش بختدر» عمللرنگ
 یخشلی لقی جهتنه (۱۰۷) «اوکسلرکه شقی اولدیلار پس اونلار جهنمده درلر اوللار
 ایچون جهنمده ناله و فریاد ایتمک واردر» یا اینکه غمگ چوخلغندن نفسلرینی ایچریده
 ساخیلارلر وگاه چوله چخاردارلر (۱۰۸) «اونلار همیشه لیکدر جهنمده تقدیر که یرلر
 وگوگلر همیشه لیکدر» عربلر مثل دییرلر اوزون مدتهدیک ویرگ همیشه لگنی:
 من فلان ایشی ایتمرم له قدرکه گوگلر ویرلر واردر خداوند عالم اونلارگ دیلرله
 بیورور اونلار جهنمده باقیسدر نه قدر که یرلر وگوگلر وارکنایه در همیشه لکدن
 «مگر اوکسکه الله ایستر» که اونلار همیشه جهنمده قالیمهلر بلکه مدت معینه جهنمده
 قالاندن صوکره الله ایستر اونلاری خلاص ایتمگی «سنگ اللهم هر ایسته دیکی ایشاری
 عمله گتورندر (۱۰۹) واما اوکسلرکه سعید اولدیلار پس اونلار بهشتده همیشه لیک دیلر
 نه قدرکه گوگلر ویرلر واردر مگر اوزاد که الله ایستر» اونلارگ حقنده بهشنه داخل
 اولمقدن سوا باشقه کرامت ایده «اونوع نعمت لر که قطع اولان دگلدر (۱۱۰) پس
 سن شکده اولما اوبت لردن که بومشک لر عبادت ایدیرلر» عابد و معبود هر ایکسی
 جهنمه داخل اولارلار «اونلار بته عبادت ایتمیورلر مگر اونلارگ آتالاری بوندن
 سابق بته عبادت ایدن کیمی هرآینه بز ویرروک اونلاره اونلارگ جزالرینی که
 عمل لرگ عوضنده ناقص اولماز (۱۱۱) بتحقیق موسی به توراته کتابی ویردیک پس

لَمَوْفُوهُمْ نَصِيْبُهُمْ غَيْرَ مَقْصُودٍ (۱۱۱) وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
 مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ وَأَنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْهُ مَرِيبٌ (۱۱۲) وَأَنْ كَلَّا لَمَالِيُوْفِيْنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
 يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ * (۱۱۴) وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ
 ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ (۱۱۵) وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزَلَمَانَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ
 ذَلِكَ ذِكْرَى لِلَّذِينَ كَرِهُوا (۱۱۶) وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (۱۱۷) فَلَوْلَا كَانَ مِنْ

اونده اختلاف اولوندى» بمضى تصديق بعضى تكذيب اينديلىر بوسوزله خدا ولد عالم
 پيغمبر صمه تساي ويرور كه غمگين اولما سنگ قومك سنى تكذيب ايتمكدن گچن
 پيغمبر لرگ قوملى دخى اوز پيغمبر لر بنى تكذيب ايدوبدر «اگر سنگ الله گنگ
 طرفندن اولان سوز سابقده صادر اولميايدى» وسابقده خبر ويرمييندى كه الله جزا
 ويرمكى قيامت گولنه تاخير ايدم چك «هر آينه حكم اولوناردى اولنارگ آراسنده»
 عذاب نازل اولمقله «كافر لر هر آينه شك ده درلر اللهك وعده سندن» يالينكه يهوديلر
 شك ده درلر محمد صك نبوت سندن و اوز لر ينك شكندن سوا اوز گه نى ده «شكه سالاندرلر
 (۱۱۲) هر آينه سنگ اللهك اولنارگ هاموسنه عمل لر ينك جزاسنى ويرر» خيرم خير
 شره شر «الله تعالى اولنارگ عمل لر ينه خبر داردر (۱۱۳) پس دوز دور يا محمد نجه كه
 امر اولونوبسن» ودوام ايت خلقه وعظ ونصيحت ايتمكه والله طرفنه چا غرقه «وگر كدر
 دوز دور سونلر او كسلر كه سنله ايمان گتوروبلر وحددن تجاوز ايتميون بدرستيكه
 الله خبر داردر سيزك عمل كره (۱۱۴) وميل ايتميون او كسلر كه ظلم ايتديلر» اولنارگ
 اعوان والصارى اولميوك و اولنارله عشت و خطه ايتميون «جهنمك اودى سيزه
 يتشر» سيزى يانديرار ظالملى يانديران كيمى «والله من باشقه سيزك دوست گريوخدر»
 كه عذابى سيزدن دفع ايدم «صوگره سيزه كومك اولونماز» دنيا ده نه دشمن مقابانده
 سيزه كومك ايسدن اولار نه آخرت ده عذابدن خلاص ايدن (۱۱۵) «قيل گلن نمازى
 گوندوزك ايكي طرفنده» گون اورتادن قباق عبارتدر صبح نمازندن - صوگره
 عبارتدر ظهر وعصر نماز لرندن يالينكه صبح و آخشم «وگيجه نك اول وقتنده» كه عبارتدر
 عشا نمازندن يا اينكه نهارك ايكي طرفى عبارتدر ظهر وعصر دن وگيجه نك
 اول ساعت نك نمازى آخشم نمازندن «بدرستيكه يخشى عمل لر» هاموسى عموماً يا
 اينكه مخصوصاً بش وقت نماز «پس عملرى آيارار» و اولنارى محو ايدر يالينكه
 يخشى عملر ايتمكه عادت ايتمك باعث اولار پيس عمل لرى ترك ايتمكه «بو سوز
 كه حسنه سيئه لى محو ايدر موعظه و ياد آورليك در اللهى يادينه گتورلر»

۱۱۳ فليقيم كلاماً
 امرت ومن تاب منك ولا تطعوا الله بما تعملون

الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولَوَاقِعَهُ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفُسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتُوا بِهِ وَكَانُوا بِحُجْمِهِمْ (۱۱۸) وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ (۱۱۹) وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ (۱۲۰) الْأَمِنْ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (۱۲۱) وَكَلا تَقْصُصَ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُنَبِّئُ بِهِ قَوْمًا ذَكَرَ فِي هَذِهِ الْحَقِّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

(۱۱۶) «صبر ایت» نمازگزار زحمتی «احسان ایدلرگ اجرنی وەزدنی الله ضایع اتمز (۱۱۷) نه سببه سیزدن سابق اولان املردن خیر و فضیلت صاحببری اولمادی که نهی ایدیدیلر یر یوزینده فساد سالماقدن» بوسوز مذمت و سرزنشدر پیغمبرگ قومنه که بونلارده اونلارگ یوللاریله گیدورلر یعنی تعجبدر که اونلاردن بر کس قالمادی که یخشیه امر و پیسندن نهی ایدیدی هاموسی هلاک اولدیلر «مگر آرزو کس لر اوکسردن که بز نجات و یردیک او طائفه لرگ جمله سندن» انبیا و صالحر کیمی و اولر خلقی نهی ایتدیلر فساد سالماقدن» و ظالم لر تابع اولدیلر اوشیته که عادت ایتمشدیلر» لذات و تنعمه مشغول اولوب الهی یادلرندن چخارتدیلر «اونلار گناه کارلر ایدیلر (۱۱۸) سنگ اللهگ برقریه نگ اهلنی ظلم ایله هلاک ایتمز او حالتهده که اوقریه نگ اهلی اصلاح ایدن اولالار» بلکه قریه اهلی ظالم اولسالار اونلارگ ظلملری سببه اونلاری هلاک ایدر حتی اهل قریه نگ بعضی سی ظالم اولماقله اونلاری هلاک ایتمز بلکه اگر هاموسی یا کثری ظالم اولسالار اوصوتهده هلاک ایدر (۱۱۹) «واگر سنگ اللهگ ایسته سیدی هرآینه مخلوقاتی برملت اوزره ایدردی» و وادار ایدردی هاموسنی مسلمان اولمقه بو صورتده غرض تکلیف فوت اولوب ثوابه مستحق اولان و عملی مقابلنده جهنمه سزاوار اولان بر برلندن شرع ایتزدی «و مخلوقات همیشه اختلاف ایتمکده اولارلا» بعضی یهودی و بعضی نصرانی و مجوس اولدیلر (۱۲۰) «مگر اوکسکه سنگ اللهگ اونلاره رحم ایدبر» توفیق و یرمک ایله «والله تعالی مخلوقاتی رحمتدن اوتری خلق ایدوب» که اونلارا رحمت ایتسون «و تمام اولدی سنگ اللهگ سوزی که من جهنمی جن و انسگ اللهه اینانمیانلری ایله دولدیررم (۱۲۱) گچن پیغمبر لرگ خبرلرندن سکاقل ایتدیمزگ هاموسی اوگونه خبرلردر که اونیله قوتلندیرر و کسنگ قلبکی و سکا بوسوره مبارکه ده حق سوز و نصیحت و یادآورلیک گلدی تا اینکه مؤمنلره موعظه و نصیحت ایده سن (۱۲۲) و دیگنن یا پیغمبر اوکسره که ایمان گتورمز لر نه باچار و رسنر عمله گتوروگ بدرستیکه بز دخی عمل ایدنلرگ اللهگ امرنه «و منتظر اولوگ

(۱۲۲) وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ وَانظُرُوا إِنَّمَا تُنظَرُونَ
(۱۲۳) وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا فاعبدوه وتوكل عليه وما ربك بغافل عما تعملون

اللهک عذابنه بزده منتظر لر وکه اللهک وعده ایتدوگی نصرته (۱۳۳) «اللهه مخصوص در
گوگلرده ویرده اولان مخفی خبر لرگ علمی والله طرفنه قایداریش لرگ وحکم لرگ
هاموسی» جمیع امر ونهی اولنددر «پس اللهه عبادت ایت و اوکا توکل ایت وسنگ اللهک
غافل دگلدر سیزگ عمل گزدن» بلکه هاموسنه عالمدر و هامو عمل مقابلنده جزا و یرده جکدر

سورة یوسف (۱۱۱) آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حزب

(۱) الرَّحْمَنُ آیَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (۲) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (۳) نَحْنُ
نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ (۴) إِذْ قَالَ
يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَايْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ (۵) قَالَ

(۱) منم اوالله که بیلن و گورهنم بوسوره معجزه اولماقی آشکار اولان کتابگ
آیه لریدر (۲) حقیقته یزاونی عربی لغتنده گوندردیک بلکه سیز عقل گزله قانا سکر
بوقرآنک الله طرفندن اولماقنی. قرآن عربی سیز عرب اولمه گوره سیزه حجت
تمام اولور دخی دیه بیلمز سکر که ییز آنلامادیق (۳) «بیز سکاقل ایدریک قصه لرگ
گوزلینی بوقرآنی سنه بیلدرمک ایله هرچندکه قرآنی نازل ایدندن قباق سن غافلردن
ایدیگ» نه یوسفگ احوالی بیلوردیک نه باشقه پیغمبر لرگ (۴) زمانیکه یوسف دیدی
اوز آتاسی یعقوبه ای آتا من واقعه ده گوردم که اون بر یولدوز وگون و آی بکا
سجده ایتدیلر» منم مقابلنده بکا تعظیم ایتدیلر (۵) «یعقوب دیدی ای منم او غلوم
واقه گی فردا شلارگا نقل ایتمه سکا حیل ایدر لر نوع بنوع حیل ایل» جناب یعقوب
اونگ واقعه سنی تعبیر ایتدی که اون بر یولدوز عبارتدر اونگ اون بر فردا شلارندن گون
عبارتدر آتاسندن و آی خاله سندن بروقت اولاجا قدر که بو آدم لر اوکا تعظیم ایدر لر
اونگ شانتگ اوجالقه گوره بوسبیه بیوردی که واقه گی فردا شلارگا نقل ایتمه
«بتحقیق شیطان انسان ایچون آشکارا دشمندر» سیزگ آرا غزده عداوت سالار

يَا بَنِي لَا تَقْصُصْ رِيعَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ (٦) وَكَذَلِكَ
يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّ عَلَىٰ أَبِيكَ
مِنْ قَبْلُ أِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (٧) لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِلْمُسَاءِلِينَ
(٨) إِذْ قَالُوا لِيُوسُفَ وَإِخْوَتَهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عَصَبَةٌ إِنْ آتَانَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (٩) أَقْتُلُوا
يُوسُفَ وَأَطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخَلَ لَكُمْ وَجْهًا أَبْيَسًا لَكُمْ نُوَامِنْ بَعْدَهُ قَوْمًا صَالِحِينَ (١٠) قَالَ قَائِلٌ
مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْءَ فِي غِيَابِ الْجُبِّ يَلْقَاهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ (١١) قَالُوا

(٦) نجه که بوواقعه‌نی سکا گوستردی سنک شرافتک جهته «هايله سنک اللهک سنی پیغمبرلکه اختیار ایدر و تعلیم ایدر سکا خبرلرک تأویلنی» یا علم رؤیانی «و تمام ایدر سکا اوز نعمتی» و فرداشارک سکا محتاج اولار سن اولارک حقنده احسان ایدرسن بولدن زیاده نعمت اولماز که پیسلیک عوضنده احسان ایدرسن والله احساننی تمام ایدر «یعقوب اولادنه» و سنک فرداشارکا سنک الگ ايله او قدر یخشی لبق ایدر که فرداشارک خجالت چکرلر «نجه که بولدن قباق الله دنیا و آخرت نعمتی تمام ایدر و بدر سنک آتالارک ابراهیمه» خلت و نبوت و اوددن نجات و یرمک ايله «واسحقه» پیغمبرلیک و یرمک ايله «بدرستیکه سنک اللهک عالمدر» که کیمی پیغمبرانمک اولیدر «وحکیمدر» جمیع ایشاری حکمت ايله در (٧) «بتحقیق یوسفده و اونک فرداشارلارنده علامت لر و عبرت لر و ار اولارک احوالاتنی سؤال ایدنلره» انسان گناه کار اولار هر چند اولاد پیغمبر اولا الله گناهی باغشلار هر چند بیوک اولا انسان صبر ايله نجات تاپار هر چند بلا بیوک اولا و الحاصل سورة یوسف باشدن ایاقه موعظه و نصیحت در فکر ایدنلره. ذکر اولان اون یکی فرداشک اون نفری بر عورتدن تولد اتمشدیلر که آدی لیاییدی اما یوسف و فرداشی ابن یامین لیانک باجسی راحیلدن تولد اتمشدیلر ایله که یوسفک فرداشاری یوسفک واقعه گورمگندن خبردار اولدیلر (٨) دیدیلر «بعضی سی بعضی سنه که «هرآینه یوسف و اونک فرداشی ابن یامین محبوب را قدر بزم آتامزه بزدن» آتامز اولاری چوخ ایستبور «و حال آنکه بیز چوخ جماعتوگ» اون نفریک بزم نفعمز آتامزه چوخ اولار نه اینکه ایکی نفرک «بدرستیکه بزم آتامز بیوک و آشکار ضالته در» که هامومزی برقرارله ایستمه مگه گوره عدالت ایتمور (٩) «اولدوروگ یوسفی یا اینکه اولی آتوگ اوزاق یره که هلاک اولسوگ تا اینکه آتاکزک یوزی سیزه خالی اولا» سزی گورر و سیزه محبت ایدر «وسیز یوسفدن

يَا بَنَاهُ مَا لَكَ لَا تَأْمَنُ عَلَيَّ يَوْسُفُ وَآلَهُ لَنَاصِحُونَ (۱۲) أَرْسَلَهُ مُعَاذَ آيَاتِهِ وَيَلْعَبُ وَآلَهُ لِحَافِظُونَ
 (۱۳) قَالَ إِنِّي لَيَحْزَنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ (۱۴) قَالُوا
 لَنْ نَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَلَنْ نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا خَاسِرُونَ (۱۵) فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَنْ يُجْلَوْهُ فِي غَيْبَاتِ

صوگره صالح قوملار اولار سگزر» آتاگز سیزله صلاح حاله رفتار ایدر یا اینکه اولدورمک
 جهتنه عمله گلن گناه دن توبه ایدوب توبه دن صوگره صالح آدملر اولار سگزر
 ۱۰. «یوسفگ قرداشلار ندن بر فریدی» بعضی دیوبدر یوقائل یهودا ایدی بعضی
 دیوبکه رویین ایدی اما مشهور اودر که لاوی ایدی دیدیکه «یوسفی اولدورمیوگ»
 آدم اولدورمک ییوگ گناه در «بلکه اونی بر قوبگ ایچنه آتون یولیه گلوب گیدن لرگ
 بعضی سی اونی قویدن گوتوروب آپارسون» آدم اولدورمک دن ایسه بو قراره رفتار
 اتمک یخشی در «اگر یوسفگ حقنده دانشد قکر سوزی ایده جکسگزر» ۱۱. ایلکه یوسفگ
 قرداشلاری مصاحت ومشورت ایدوب یوسفی تلف اتمگه متفق اولدیلار گلدیلر
 آتالرنک یالنه «دیدیلر ای بزیم آتامز نه اولوبدر سکا بزله خاطر جمع اولمورسن یوسف
 باره سنده» و همیشه اونی یاننده ساخلیورسن وقویمرسن بزله اونی بریره گتمگه «بز
 اوگا مخلص لروک» همیشه اونگ خیرله سعی ایدمروک ۱۲. «اونی بزله صباح گوندر
 صحرایه گیدک و اوینیاق و گولک، یولده بربریمزله یورمگه سبقت ایدک بز اولی البته
 حفظ ایدن لروک» و اهمه اتمه اونگ اوشاقلقندن بز ییوگ قرداشلار اونی حفظ
 ایدمروک ۱۳. «یعقوب دیدی البته منی محزون و غمگین ایدر که سیز اونی آپار سگزر»
 ومنم گوزیمدن غائب اولا آیریلقنه صبر ایدم بیلیم و همیده «من قورخورمکه اولی
 آپار سگزر اونی قورت ییه اوحالده که سیز اوندن غفلت ایدم سگزر» و مشغول اولار سگزر
 لهو ولعبه بو عذرلردن غرضی او ایدیکه کنعانگ اطرافنده قورت چوخ ایدی بعض
 روایتده یعقوب واقعه ده گورمشدیکه یوسفه هر طرفدن قورت حمله ایتدی مگر اینکه
 برجه قورت اوگا کومک ایدردی صوگره یر آیریلدی و یوسف یره داخل اولدی.
 ۱۴. «دیدیلر اگر یوسفی قورت ییه و حال آنکه بز قوتلو جماعتوک» گورک که یوسفی
 قورت ییور بز اولی منع اتمیک «بز اووقت زیانکارلردن اولوق» که گوزومز باخا
 باخا قرداشمزی قورده و یرک ۱۵. «ایلکه» جناب یعقوب اذن و یردی و اوزلری ایلله
 برابر «یوسفی صحرایه آپاردیلار» اجماع ایتدیلر که اونی اولدورمک هر بریسی
 بر طرفدن قورت کیمی یوسفه حمله ایدیردینر هانسنه پناه آپاروردیسه اوگا اذیت
 ایدردی ایلکه خنجرلرنی چکدیلر یوسفی اولدورمگه لاوی مانع اولوب قویمادی
 اولدورمگه آخرده «اجماع ایتدیلر که اولی قویه سالسونلار» پس یوسفگ لیاسنی

الْحَبِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهُمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (۱۶) وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ
 (۱۷) قَالُوا يَا أَبَانَا أَتَدْعُنَا لِنُسْتَقِ وَيَتْرَكُنَا يَوْسُفَ عِنْدَ مَا عَاقَاكَ اللَّهُ الذُّبَّ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا
 صَادِقِينَ (۱۸) وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْ أَفَصِرُ جَبَلٍ وَاللَّهُ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۱۹) وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غَلَامٌ

وگویند که ای یوسف یولدوزلاری و آبی و گولی چاغر گلوب سکا سجده ایتسونلر
 ایلکه یوسف قویک نصفه یتشدی قرداشلاری دلوگ ایپنی قطع ایتدیلر یوسف قویک
 تکنده اولان سویگ ایچنه دوشندن سوگره سودن چیخوب برداشگ اوستنده اوتوردی
 «ووحی ایتدیگ یوسفه که هراینه سن خبر ویررسن قرداشلارگا اونلارگ بوگونه
 قبیح عملنی اوحالنده که اونلار بلمزلر» سنگ یوسف اولماقنی نجه که بوسورهنگ
 آخرنده بیان اولونار که مصرده قرداشلارنه واقع اولان احوالی یوسف کماکان
 خبر ویزنده قرداشلاری حیران قالوب دیدیلر آیا سن یوسف سن که بو احوالاتی
 تفصیلا بیاورسن دیدی بلی من یوسفم (۱۶) ایلکه یوسفی قویه سالدیلر اونگ
 کوینه گنی کپچی بالاسنگ فاته بویویوب «آخشام زمانی آغلیه آغلیه آتالرنگ یاتنه
 گلدیلر» یعقوب اوشاقلارنگ یولنی گوزلیوردی ایلکه گوردی اوشاقلاری آغلیورلر
 مضطرب اولوب دیدی نه حادثه واقع اولوب نیه آغلیورسنگز (۱۷) «دیدیلر ای بزم
 آتامز بز گیتدیگ که یورمکه بربریمزه سبقت ایدک ویوسفی شیلریمزگ یالنده
 قویمشدوک» که اونلاری گوزلیه بو جهته اوندن اوزاق دوشمشدیک قایدانده
 گوردوک که «اولی قورت ییوبدر و سن بزم سوزیمزه اینانان دگلسن هرچند که
 بز دوغری دانشان اولساقده (۱۸) یوسفگ قرداشلاری یوسفگ کوینگنی یالان قانله
 گتوردیلر» کیچی بالاسی قانله الوان ایدوب دیدیلر بوقان یوسفگ قانیدر قورت
 داغدانده کوینه گنه آخوبدر و حالانکه کوینگ هیچ یرندن پاره اولمامشدی یعقوب
 کوینگی گورنده دیدی هیچ ایشتمدیم بو حاله دیک بوگونه مهربان قورت که بر شخصی بیه
 اما کوینگنی پاره اتمیه «یعقوب دیدی بوسوزگ اصلی یوخدر بلکه سزک فسنگز
 سیزه برشیی زیتلو ایدوب» نه اینکه یوسفی قورت ییوب بوندن سوگره منم ایشیم
 «گوزل صبر اتمکدر» نه جزع ایدرم و نه برکسه شکایت ایدرم «واللهس کومک لیک
 ایستیورم سیز وصف ایتدیگیزی دفع اتمکه» دیورسنگز که یوسفی قورت ییوب
 (۱۹) ایلکه یوسف اوچ گون قویده قالدی مدین طرفندن «کاروان گلوب» مصره

وَأَسْرَوْهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَالِمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ (۲۰) وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ
الزَّاهِدِينَ (۲۱) وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِمَرْأَتِهِ أَكْرَمِيْهُ بِثَوْبٍ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ
وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَانُهُ يُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلَتَعْلَمَنَّ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ

گیدیردیلر یولی ایتروب همان قویوگ یاننده منزل ایدوب «سو چکنلرنی» که آدی
مالک بن زعر ایدی «گولدردیلر» که گیدوب قویدن سو گتورسوگ «ایلکسقا
دولچه نی قویه سالدی» یوسف دلودن آسیلوب مالک دلوی یوخاری چخاراند
گوردی که دلوده برگوزل اوغلان وار ایلکه بو حالی گوردی «دیدنی ایقوم بشارت
اولسوگ سیزه بو غلامدر» که قویدن چخوبدر «و گزرتدیلر یوسفی تجارتدن
اوتری والله عالمدر او شیئه که یوسفگ قرداشلاری ایدرلر» (اسروء بضاعة)
کلمه سنی بعضی ییله تفسیر ایدبدر که یوسفی قویدن خارج ایدلر اونگ کیفیتنی
سائر اهل کارواندن گیزله دوب دیدیلر که بو غلام سو صاحبگ قولیدر بزه ویروبلر
که اونلاردن اوتری سالتاق بو سوزی دیوردیلر اوندن اوتری که قورخوردیلا
اونلاردن ادعای شراکت ایدلر یا اینکه یوسفگ قرداشلاری اونیه قرداش اولماقی
گیزلدوب دیدیلر بو بزیم قولمزد بزدن قاچوبدر و عبرانی دلیل یوسفه دیدیلر
که اگر سرلرنی اظهار اتسه اونی قتل ایده جکر.

(۲۰) «کاروان اهلی یوسفی اونگ قرداشلریندن آلدیلر قلب پول» یا حرام یوله
آزادی قول عوضینه سالتاق و پولنی آلتاق حرامدر «ونچه سایلمش یعنی آزد رهملره»
ایگرمی درهمه «ساتون آلانلار بویعه کم رغبت ایدیلر» یوسفی آزاد گمان ایتمک
جهتنه قورخدیلر که آزادی قول کیمی آلتاق جهتنه اونلاره الله طرفندن ضرریتشه پس مالک
بن زعر و اونگ یولداشلاری بوسفرده چوخ نفع گوروب همیشه ایشی ترقیده ایدی
نه قدر که یوسف اونگ یاننده ایدی ایلکه جناب یوسفی مصره گتوردیلر غلام و
کنیز ساتان بازارده جناب یوسفی فرعونگ خزینه داری قطفیر که عزیز لقبی ایل
ملقب ایدی آغیر مبلغه ساتون آلدی (۲۱) «یوسفی مصرده ساتون آلان (عزیز)
اوز عورتی زلیخایه دیدی که گرامی دوت اونگ مقامنی» و یخشی منزل اوندن
اوتری مهیا ایت «امید وار که بزه نفع ویره» چوخ قیمته ساتوب پولندن نفع
گورک «یا اینکه اوزیمزه اوغول ایدک» چونکه عزیزگ عنین ناخوشلقی واریدی
عورتله یاخون اولابلمازیدی و عورتی جوان و گوزل ایدی ایستدیکه عورتی یوسفه
میل ایتمکدن ساحلیه بوجهته دیدی اوزیمزه اوغول ایدک، نجه که یوسفی قتلدن و قویدن
خلاص ایتدیک «هاییله نعمت ویردیک یوسفه یرگ یوزینده» عزیز مصرگ و پادشاهگ

النَّاسِ لَا يُلَاحِظُونَ (۲۲) وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
 (۲۳) وَرَأَوْدَتُهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
 رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ (۲۴) وَلَقَدْ هَمَمْتُ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَن رَّأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ

قلبی اوکا مائل ایتدیک «تاینکه اوکا تعلیم ایدک حدیث لرک تأویلندن (اول سورده
 ذکر اولدی) «والله غلبه ایدندر اوز امرنه واراده سنه» یوسفک امرنه اونی حفظ ایدوب
 روزی ویرر «اما خلقک چوخی ییلمز لر» که جمیع حکم واختیار الله النده در
 (۲۲) «زمانیکه یوسف یتشدی کمال جوانلقه» وقوت عقله واون یدی سنی تمام اولدی
 «اوکا حکمت ایلده دانشمق و علم ویردیک» هر کس عزیزک یاننه مرافعه یه گلسیدی
 عزیز اونلاری یوسفک محاکمه سنه گوندردی «هایسله جزا ویره روک احسان
 ایدناره» که مصیبت مقابلنده صبر ایدوب هیچکسک سرنی آشکار ایتدی پس زلیخا
 یوسفک گوزل جمالنی گوروب گون بگون محبتی آرتوق، اولدی (۲۳) «ویوسفه
 اظهار میل ایتدی او عورت که یوسف اونک ایوینده ایدی (زلیخا) واونی اوز
 طرفنه چاغردی ویدی اوطاقک قابولارینی» که براوطاقدن او بری اوطاقه داخل
 اولاردیلار «باغلیوب» ویوسفی فاخر لباسلرایله لباسلاندیروب «دیدنی گل اوشیئه که
 سندن اوتری حاضر در یوسف دیدنی پناه آوارورم الله» بوفعل قبیحه مباشر اولماقدن
 ومنی ساتون آلان شخصه خیانت ایتمکن «بدرستیکه عزیز منم آقامدر بکا گوزل
 تربیت ووروب» اولدن چوخ حرمت گورمشم یا اینکه الله منم الله مدر بکا گوزل مرحمت
 ایدوب ونوع بنوع مرست لرایله بو حاله منی یتور ویدر هرگز الله معصت ایتتم
 «بدرستیکه ظالم لر رستگار اولماز (۲۴) وهرآینه بتحقیق زلیخا قصد ایدی یوسفه»
 که اونیله فعل قبیح عمله گتوره هرچند زورله اولساده «ویوسفده قصد ایدردی
 اگر الله برهان ودیلینی گورمسیدی» برهان عبارتدر نبوتدن وپیغمبرلرده وجودی
 لازم اولان عصمتدن الله تعالی بیورور نجه که اوکا برهان گوستردیک «ایلهده اوندن
 دولاندیردیک خیانت پسگنی وزنایه مرتکب اولماقی بدرستیکه یوسف بزیم بگنلمش
 بنده لریمز دندر» یاخالص الله عبادت ایدن بنده لریمز دندر ایلکه یوسف زلیخانک
 خواهشنی عمله گتورمدی زلیخا هر قدر اصرار ایتدی یوسف قبول ایتدی یوسف
 چاره تاپمیوب ایستدی قاچوب زلیخانک الندن قورتولسون زلیخا ایستدی قاچوب
 یوسفی دوتوب قویماسون گنمکه

(بیان) پیغمبرلردن گناه صادر اولماق ویا اولماق خصوصنده طائفه اسلام
 آراسنده اختلاف واریسده هاموسنی تفصیلا قلا یتمکه امکان اولماقه گوره اختصاراً

اشاره ایتمک فائده سز دگلدن بو بایده اولان سوزلرک آخری درت قسمه راجع در
 (۱) اعتقاده دائر پیغمبرلردن گناه عملگدر یانه بوگا هیچکس قائل اولمیوب مگر خوار جدن
 بر طائفه اولنر دیور که گناه ایتمک کفر در پیغمبرلردن گناه صادر اولوب (۲) پیغمبرلر که
 دائر امرلرده گناه صادر اولار یانه جمله اهل اسلام اجماع ایدوبلر که پیغمبرلردن
 پیغمبرلیک امرنده گناه صادر اولماز قصداً و سهواً والا اولنرک سوزلرینه اعتبار
 ایتمک اولماز (۳) فتوا واحکام بیان ایتمکده بونارده هامو اجماع ایدوبدر که
 قصداً خطا ایتمز لر اما سهواً خطا ایتمکده چوخ طائفه قائلدر که جائز دگلدن (۴) پیغمبرلردن
 اوز ایشلرینه دائر گناه عمله گدر یانه اصل اختلافک عمده سی بو بایده در و بونده
 بش قول وار (۱) قصداً بیوک گناه عمله گتورمکدر و بوگا هیچکس قائل اولمیوب مگر
 حشویه دن بر طائفه (۲) قصداً بیوک گناه صادر اولماز اما کوچک گناه جائز در بوگا
 قائل در آنجق معتزله طائفه سی (۳) قصداً نه بیوک و نه کوچک گناه صادر اولماز
 اما سهواً کوچکی صادر اولار (۴) قصداً و سهواً بیوک و کوچک گناهلرک هیچ بریسی
 صادر اولماز نه پیغمبرلیک وقتی و نه پیغمبرلیک زمانندن سابق بوگا قائل اولوبدر اما میه
 طائفه سی (۵) همان قرارله اما پیغمبرلیک زمانندن سوگره بوگا قائل اولوبدر جمهور
 اهل اسلام (بو اختلافی امام فخر رازی تفسیرینک اولمچی جلدنده ۲ مجی سورلنک
 ۳۶ مجی آیه سنده نقل ایدن و قتده دیوبدر که نبوتدن سابق جائزدر که پیغمردن
 گناه صادر اولار) دوردمچی قول عقلا و قلا قولدر بوگا گور که اگر پیغمبرلردن
 گناه صادر اولدیقنی خاق گورسه اوگا تابع اولوب معصیت ایدر لر و حال آنکه
 پیغمبرلر گلوبار که خلقی معصیت ایتمکدن نهی ایدلر و اگر بر شخصی خلق معصیتده
 گورلر سوگره او آدم پیغمبرلیک ادعا اتسه اوگا اطاعت ایتمکده نفسلر میل ایتمز
 و اگر الله تعالی بر شخصک دره جه سنی آرتوروب اونی خلقه رئیس و خلیفه ایده
 و خلقک اوگا تابع اولمقنی و اطاعتنی اوزینه تابع اولمق و اطاعت ایتمک حساب ایده
 و وحینه امین ایده او شخص دخی ادعای نبوت ایدوب خلقی الله طرفنه چاغیره و گناه
 مرتکب اولماقدن نهی ایده اما اوزی گناه ایده بو صورتده بونوع گناهکار پیغمبریه گناهکار
 امت آراسنده فرق قالماز بونوع پیغمبرک اوزینه ده گناه ایتمین پیغمبر لازمدر که اوگا
 نهی از منکر ایده بو خصوصده بوندن آرتوق تفصیل ویرمه مجال یوخدر اما بعضی
 آیه لردن معلوم اولور که پیغمبرلردن گناه عمله گلوب و هر بریسی اوز مقامنده ذکر
 اولوب و بوندن سوگره اولاجاق انشاء الله هاموسی عبارتدر ترک اولییه مرتکب
 اولماقدن یعنی یخشی اولاردی که اوایشی عمله گتورمییدی نه اینکه گناه ایش دو توبدر
 اوجمله دن همین آیه ایله بعض دیوبدر نهجه که زلیخا قصد ایتدی زلیه یوسف دخی

لَنَصْرِفَ عَنْهُ السَّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ (۲۵) وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَالْأَيُّهَا الَّذِي الْبَابُ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِهَا هَذَا سَوْءٌ إِلَّا أَنْ يَسْجَنَ أَوْ عَذَابَ أَلِيمٍ

قصہ ابتدی بوسوز خلافت آیت شریفہ نگ ترجمہ سی او قرار لہ در کہ ذکر اولدی بوسوزہ دلیلہ: ۱) زنا ایتک اصلا یوک گز مدر خصوصاً براوشاق بر ایودہ تریت تاپوب جوانلق حالتہ یتشہ وایو صاحبی اوکا نہایت مرتبہ حرمت ایده واونگ بارہ سندہ ہیچ برقصور قویمیه اما او شخص ایو صاحبنگ عورتیلہ زنا ایتک فکریندہ اولا بواشی دنیادہ هامودن آلقاق وناجیب وفاسق آدم لر عملہ گنور ملر بس نیجہ اولایلر کہ ابراہیم نسلندن یعقوب اوغلی یوسف کیمی پیغمبر وپیغمبر اولادی عملہ گنورہ ۲) یوسف ایلہ زلیخا واقعہ سندہ شراکت ایدن لرگ هاموسی شہادت ایدوبلر یوسف ۳ پاکلقنہ ۱) یوسف ۴ اوزی دیدی: «زلیخا اوزی منی چاغیردی اونگ خواهشی عملہ گنورمگہ (آیہ ۲۶) پروردگار احبس اولونماق یخشی در او عملدن کہ عورتلر منی تکلیف ایدرلر (آیہ ۳۳) ۲) زلیخا اقرار ایتدی کہ من یوسفی اوز طرفہ چاغیردیم اما یوسف اوزینی ساخلادی (آیہ ۳۲) ایندی حق ظاہر اولدی کہ من اونی چاغیردیم اوز طرفہ و یوسف دوغری داشانلر دندر (آیہ ۵۱) ۳) زلیخانگ اری دیدی بو حیلہ سیز عورتلرگ حیلہ سیدر (آیہ ۲۸) ای زلیخا سندہ گناہندن توبہ ایت سن خطا ایدنلر دسن (آیہ ۲۹) ۴) شہد شہادت ایتدی کہ اگر یوسفگ کونگی قباقدن جریلوب پس زلیخا دوغری دیور یوسف یالانچی لردندر الخ (آیہ ۲۸) ۵) عورتلر شہادت ایتدیلر کہ بیز یوسفدہ ہیچ بریسیلیک ییلرک (آیہ ۵۱) ۶) اللہ تعالیٰ (۲۴) جی آیہدہ) دورت دفعہ شہادت ایدوب یوسفگ پاکلقنہ ۱) بز گوتورک اولدن ییسیلگی ب) بز گوتورک اولدن زلانی ج) بزیم بندہ لریمز دندر د) یوسف بزیم بندہ لریمزگ خالص لردن در ۷) شیطان دیدیکہ پروردگار ا من سنک بندہ لرگک هاموسنی یولدن چیخاردارم مگر مخلص لری واللہ شہادت ایدیر کہ یوسف بزیم خالص بندہ لریمز دندر بو صورتہ یوسفہ زنا اسنادی ویرنلر اگر اللہ بندہ لریذر اللہک سوزنہ باخسونلر اگر شیطان بندہ لریذر شیطانہ اطاعت ایتسونلر ۲۵) «یوسفلہ زلیخا سبقت ایتدیلر بریرینہ قاجمقدہ» تا اینکه زلیخا یوسفہ یتشوب دال طرفندن یوسفگ اتلندن دوتدی کہ قویمیه اولی گیتمگہ ویوسف زور ایتدی الندن قورتورمقہ بو کشا کشدہ «زلیخا اونگ کونہ گنی دال طرفدن برکچکوب جردی بو ائنادہ هر ایکسی یتشہ دیلر زلیخانگ صاحب اختیاری اولان ارنہ گوردیلر کہ قاپونگ یانندہ دوروب» زلیخا گوردیکہ اری اونی اوحالندہ گوردی ایشنگ اوستنی اورتکدن اوتری گناہی بویندن آتماق

(۲۶) قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا إِنَّكَ قَبِيصَةٌ قَدِمْتَ قَبْلَ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ (۲۷) وَإِنَّكَ قَبِيصَةٌ قَدِمْتَ دُبْرَ فَكَذَبْتَ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ (۲۸) فَلَمَّا رَأَى قَبِيصَةَ قَدِمْتَ دُبْرَ قَالَ إِنَّهُ مَنْ كَيْدِكَ أَنْ كَيْدِكَ عَظِيمٌ (۲۹) يَوْسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ لِذَنْبِكَ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ (۳۰) وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ

ایستیوب ارینه «دیدنی که اجر و مزد یوخدر اوکسه که سنگ عورتکا پیس لیک ایستیبه وخیانت ایده مگر اینکه دوستاق اولونا یا اوکا زحمتلو عذاب ویریله» و تازیانه ایلله بدننه دوگوله. ایلکه یوسف گوردیکه زلیخا اولی مقصر ایتدی بیلدیکه سکوت ایتسه تقصیر اوز برینده فالاجدر لابد اولدی اوزینی دوغریه چخارمه (۲۶) «دیدنی زلیخا منی طلب ایتدی» و بدن فعل قبیح ایتمک خواهش ایتدی چونکه مدعیه شاهد لازمدر یوسف نشار ویردی زلیخانگ آدم لرندن بریسنی که ایشدن خبردار ایدی و دیدنی اوندن خبر آل که مقصر کیمدر «شهادت ایتدی برنفر شاهد زلیخانگ اوز آدم لرندن» سوزی آشکار دیمیوب حکمتله جواب ویردی نه اینده گوزله گوردگندن شهادت ایتدی و دیدنی «اگر یوسف کوینگی قباقدن جریلوب زلیخا دوغری دیور یوسف یا لانچیلردندر» یوسف ایستیورمش اوکا قصدایده زلیخا دفع ایدوب کوینگ یوسف ایاقی آلتنده قالوب جریلوب (۲۷) «واگر یوسف کوینگی دال طرفدن جریلوب زلیخا یالان دیور و یوسف دوغری دانشالردندر» یوسف قاچوب که اونگ لندن قورتولسون زلیخا دال دن چکوب جریوب (۲۸) «ایلکه عزیز گوردیکه کوینگی دال طرفدن جریلوب» یوسف بی گناه و زلیخانگ گناه کار اولمقنی بیلوب «دیدنی اوسوز سیز عورتلرگ حیلہ سندن در حقیقتده سزگ حیلہ گز بیوکدر» عورتگ کوچک حیلہ سی کشیلرگ قلبنده جا گیر اولار کشیلرگ بیوک حیلہ سندن (۲۹) عزیز یا شاهد دیدنی «ای یوسف اعراض ایت بوقصه دن» و بو سوزی باشقه یرده سویلمه و صوگره یوزینی زلیخایه دوتوب دیدنی سنده «گناهندن توبه ایت حقیقتده سن خطا ایدناردن» گناهک چوخ بیوکدر ایلکه بوصحبت مصدده خلق آراسنده منتشر اولدی (۳۰) «مصر شهرینده اولان عورتلردن برجماعت دیدیلر که عزیزگ عورتی عشق بازلق ایدیر اوز قولنی اوز طرفنه چاغروور که اونیلہ زنایده و زلیخانگ قلبنی یوسفگ محبتی یاروب بی شعور اولوبدر حقیقتده بز زلیخالی آشکارا ضالالتده گورور و وکه اوز قولی ایلله عشق بازلق ایدیر نه اینکه آزاد شخص ایلله بو عورتلر پادشاهگ ساقی سنگ آشپز خانه ناظرینگ، توساقلر ناظرینگ. قاپوچی باشنگ، طویله چی سنگ عورتلری ایدی

قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَنظِرُ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۳۱) فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَكَاوَأَتٍ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سَكِينًا وَّقَالَتْ أَخْرِجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ (۳۲) قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودَنَاهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاْتَمَعَصِمَ وَلَوْ كُنَّا مِنَّا الصَّاعِرِينَ (۳۳) قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَالْأَصْرَفُ عَلَيَّ كَيْدُهُنَّ أَصَابَ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ (۳۴) فَاسْتَجَابَ لَهُ

(۳۱) «ایلکه زلیخا او عورتلرگ حیلله لرینی ایشتدی» که مذمتدن خیال لری زلیخانی رسوا یتیمک ایدی یا اینکه بو حیلله ایلله خیال لری یوسفی گورمک ایدی که او نه طور گوزلدر که زلیخا کیمی گوزل عورت اوگا محبت باغلیوب «زلیخا آدم گوندری اونلاره» و قوناق تکلیف ایتدی و فرخ نفر اونلاردن سوا مصرگ عورتلرندن چاغردی «اونلاردن اوتزی متکارل مهیا ایتدی» یا اینکه متکادن عبارت طعام وسائر میوه در اوجمله دن ترنج (یور تقال) که مصرده چوخ و غزیز میوه لردندر «وزلیخا عورتلرگ هر بریسنه بر پیچاق و یردی» و جناب یوسفه زیت و یروب «دیددی که» اوزگ اگلشدینگک اوتاقدن چیخ و اونلار اگلشن اوتاقه «گیت اونلارگ یاننه» خدمت اتمک ایچون یاسلام و یرمکه تا اینکه عورتلر یوسفی گورسونلر «پس زمانیکه عورتلر یوسفی گوردیلر» اونگ جمالنه حیران قالوب اونگ حسن جمالنی بیوک مرتبه ده بیلوب بیهوش اولوب میوه عوضنه «الرنی کسیدیلر» و قلبلری یوسفگ یاننده اولمقه گوره یارنگ دردنی حس ایتمدیلر «دیدیلر الله یالک و منزدر» عیب دن و عجزدن که بوگونه انسان خلق ایدوب «بو اوغلان بشر دگلدر بلکه بو اوغلان دگلدر مگر الله یاننده عزیز اولان ملک در» بو حسن جمالده انسان اولماز (۳۲) زلیخا گوردی که عورتلر بردعه یوسفی گورمک ایلله الرنی کسیدیلر «دیددی بودر اوزادیکه سیز منی مذمت ایتدگز» یوسفگ امرنده و حال آنکه هرگون هر ساعت من یوسفی گورورم صوگره اقرار ایتدی یوسفگ بی تقصیر اولماقه و دیدی «البته من طلب ایتدیم یوسفگ ملاقاتنی و اوزینی او عملدن ساخلادی و اگر من امر ایتدیگم ایشی عمله گنور میه البته حبس اولونار و البته ذلیل لردن اولار» مقصودی او ایدیکه بلکه اونی قورخوتمق ایلله خواهشنی عمله گنوره ایلکه یوسف گوردیکه زلیخا اصرار ایدبر فعل قبیحه علاوه برین مصرگ متشخصه عورتلری آدم لر گونسدر دیلر یوسفگ یاتنه زنا عمله گنورمک ایچون (۳۳) «دیددی ای منم اللهم حبس اولماق بگاخو شدر او عملدن که بو عورتلر منی اونگ طر فنه چاغیرورلر پروردکارا اگر سن اونلارگ حیلله لرنی مندن دفع ایت میه سن» اوز لطف و توفیقگ

ربه فصرف عنه كيدهن انه هو السميع العليم (۳۵) ثم بدالهم من بعد ما رواوا الايات ليسجنه حتى
حين (۳۶) ودخل معه السجن فتيان قال احدهما لاني اذنبني اعصر خرا وقال الاخر اني
اربني احمِل فوق راسي خبز انا كل الطير منه نُسْنًا يتاويله انا نريك من المحسنين (۳۷) قال
لَا يَأْتِيَكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ

ايله بحسب بشریت «من اولنارامیل ایدرم ومنمته لایق جاهل لرگ جمله سندن اولارام
(۳۴) پس الله قبول ایتدی یوسف گداسنی وردایتدی یوسف دن عورت لرگ حیلہ سنی
الله ایشیدن لر» دعا ایدن لرگ دعاسنی «وییلن لر» دعا ایدن لرگ اخلاص له دعا ایت مکنی
(۳۵) «زلیخانک اری وشاهد وپادشاه وسائر اهل مصر گوردیلر او علامت لری که
دلات ایدردی یوسف گداسن اولمقنه» بونیلہ ییلہ زلیخانہ زوجہ دیدی که یوسف
منی خلق ایچندہ رسوا ایدیر که گویا من اونی اوز طرفه دعوت ایدیرم یابگاذن
ویر خاق ایچنہ چیخوب اوزیمک پاداسن اولمقمی ظاهر ایدیم یا اینکه یوسفی حبس ایت
تا خلق بیلسولر که مقصودر بو سببه اولنار» ییلہ ظاهر اولدی که چاره یوخدر
مگر ایلکه «هر آینه یوسفی زندانه سالار برمدته دیک» که بوسوز خلقگ آراسند» بر طرف
اولا پس یوسف یدی تیل زندانده قالدی (۳۶) «یوسف له زندانه ایکی نفر جوان
داخل اولدی» بریسی پادشاهک ساقیسی وبریسی چوکچیسی ایدی هر ایکسنی متهم
ایتمشدیلر پادشاهه زهر ویرمک ایلہ «اولنارگ بریسی» که ساقی ایدی یوسفه
«دیدی که من واقعه گوردیمکه چاخر سخیرام» چونکه یوسف اولنارا دیمشدیکه
من علم رؤیا بیلورم او ایستی نفر امتحان یولیلہ ایستدیلر یوسفی امتحان ایدہ لر
ساقی حقیقتده واقعه گورمشدی دیدیکه من واقعه گوردیمکه اوچ سالخوم اوزومی
سخدیم شزایدن اوتری «اوبریسی» یالان طریقیلہ «دیدیکه من ده گوردیمکه باشمده
اوچ طبق چورک گوتورمشم قوشلار منقار لری ایلہ چورگی بیورلر اویوخونگ
تعبیرنی بزه خبرویر بیزسنی احسان ایدن لر دن گوروریک» چونکه جناب یوسفگ
خاصیتی او ایدیکمی بریسنک یری دار اولسیدی یرینی اوکا ویرردی بریسی ناخوش
اولسیدی پرستار لیک ایدردی طعمانی آجلار اویرردی (۳۷) «یوسف دیدی سیزه
مقرر ومعین اولان چورک وروزی ابوگردن گلمز مگر اینکه واقعه گزگ تعبیرنی
سیزه خبرویرم سیزه روزی گلمکدن قباق» یا اینکه سیزه گلن طعمانگ طرح وطورینی
سیزه دیرم که او طعمانر نه نوع ونه قدر در حضرت ایستمدی همان ساعت اولنارگ
واقعه لرینی تعبیر ایدہ اولدن اوتریکه بریسنک تعبیری غمگین لیک گتورن ایدی

لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (۳۸) وَالتَّبَتُّ مَلَّةٌ أَبْسَاطِيْ اِبْرَاهِيْمَ وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ مَا نَاَنَّا اَنْ تَشْرَكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ (۳۹) يَا صَاحِبِي السَّجْنَ اَرِ ابَاكَ مَتَقَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمْ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (۴۰) مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِنْ الْحُكْمُ اِلَّا لِلَّهِ اَلَّا تَعْبُدُوْا اِلَّا اِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۴۱) يَا صَاحِبِي السَّجْنَ اَمَا احَدُكَ فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَاَمَا الْاَخْرَفُ يَصْلُبُ فَنَاكُلُ الطَّيْرَ مِنْ رَاسِهِ قَضِيَ الْاَمْرُ الَّذِي فِيْهِ تَسْتَفْتِيَانِ (۴۲) وَقَالَ لِلَّذِي

يا ابنكه ايستديكه اوزينك ييغمبرلكني اونلره بيلديروب يقين ايدملر كه اونلرگ يوخولريني علم يقين طريقيله تعبير ايدم جكدر نه اينكه ظن و اتفاق دوشمك ايله «بو ايكي خبر» بريسي يوخولرگ تعبيري وبريسي چوركارگ خبري «او علمدنبر كه منم اللهم بكا اوگره دوبر» ييغمبرلره وحى ايله تعليم ايدن كيكي «من ترك ايتديم او قومك طريقيه سني كه ايمان گتورمزلر الله او نلار آخرته اينانميالاردر (۳۸) من تابع اولديم آتا بابالاريم ابراهيم واسحق ويعقوبك طريقيه سنه بزه روا دكلدر كه شريك ايدك الله برشيئي. بوگونه وحدانيته قائل اولماق اللهك بزيه حمزده اولان فضلندن در اما خلقك چوخي شكر ايتمزلر اللهك نعمتليينه (۳۹) «اي منم ايكي دوستاق يولدلاشليم آيا متفرق الله لار» كه بري داشدان بري آقا جندان وباشقه شيلاردن قايريلوب نفع و ضرر ويرمكه قادردكلدر «اونلار يخشي وسزاواردر اللهقه يايئكه تك و قدرت و غلبه صاحبي اولان الله (۴۰) سيز عبادت ايتمزسكز الله دن غيري بت لره مگر براره آدلاره كه حقيقتي يوخدر سيز وسيزگ آتالاركز اونلاره اوز طرفلرگزدن آد قويوبسكز الله اونلار بر دليل و تسلط كوندر ميوبدر» كه دلالت ايدم اونلارگ حقيقتده الله اولماقنه «دكلدر حكم ايتمك مگر الله ايچون الله امر ايدوبدر كه عبادت ايتميه سكز مگر اوگا بودر دوز واگري اولميان دين واما خلقك چوخي بيلمزلر» حقه باطلك فرقني (۴۱) «اي منم ايكي حبس يولدلاشليم اما سيزگ برتر اوز صاحبي خمرله سيراب ايدر» اي ساقى اوچ خوشه كه واقعه ده گوردوگ اوچگون حبسده قالادن صوگره دوردمجي گون پادشاه سني زندانن چيخاردار اولمجي قاعده ايله ساقى ليك ايدرسن «واما اوبريسي» كه چوركيجي در اوچ گولدن صوگره «دار آقا جندن آسيلوب قوشلار اونگ باشسندن مغزني دمديگيله چيخاروب بير.» چوركيجي ديدى من واقعه گورمه مشم بسنله ظرافت ايديرديم يوسف ييوردى منم

ظَنَّا أَنَّا نَجَّىٰ مِنْهُمَا أَذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسِيَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السَّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ (۴۳) وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلْنَ سَبْعَ عَجَافٍ وَسَبْعَ سَنَابِلَاتٍ خُضْرًا وَأُخْرَىٰ بُسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ أَفْتُونِي فِي رَأْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ (۴۴) قَالُوا اضْغَاثَ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ (۴۵) وَقَالَ لِلَّذِي نُجَا مِنْهُمَا أَوْادَكُنَّ بِعَدَمَةِ آنَا أَنْتُمْ تَتَأْوِيلُهُ

تعبیریم سائر معبر لرگ سوزی کیمی دگلدر بلکه غیبدن خبر ویرمک در نه که پیغمبر لر خبر ویرر «تمام اولدی اوامر که سیز من دن فتوا ایستور دگر (۴۲) یوسف ایکی نفرگ بریسته که وحی طریقیله یقین ایتمشدیکه اوشخص نجات تاپا جاقدر (ساقیه) دیدی که منی صاحبگک یاننده ذکر ایت» که ظلم ایله محبوس اولمشام یوسفگ بو سوزی الله درگاهنه نا گوار اولوب جبرائیل نازل اولدی دیدی یا یوسف خداوند عالم بیورور سنی کیم گوزل خلق ایتدی عرض ایتدی الله، سنی کیم آتا گما محبوب ایتدی عرض ایلدی الله، سنی قویدن کیم کنار ایتدی، سنی عورت لرگ حیله سندن کیم خلاص ایتدی هاموسنده عرض ایلدی الله پس جبرئیل دیدی الله بیورور که نه شیئی وادار ایتدی سنی الهی ترک ایدوب اوزون کیمی محتاج خلقه توسل ایتدوب پس نهچئیل حبسده قالما اولدوگ «ایلکه ساقی زندان خلاص اولدی شیطان ساقی نگ یادیندن چخارتدی که پادشاهگ یاننده یوسفگ سوزنی دانشیدی» یا اینکه شیطان یوسفگ یادندن چخارتدی الهی ذکر و اوگاتوکل ایتمگی «پس جناب یوسف نهچه ایل زندانده قالدی» اوچدن زیاده اوندن کم ئیل مشهور روایت گوره یدی ئیل ایلکه الله تعالی ایستدی یوسفگ زندان دن خارج اولماقنی پادشاه قورخولی واقعه گوروب تعبیرنده عاجز قالدی واقعه سی بوایدیکی (۴۳) «پادشاه که ولیدن ریان ایدی دیدی من واقعه ده گوردیم یدی عدد کوك اوکوزی یدی آریخ اوکوز یدی» وکوک اوکوز لر آریخ اوکوز لرگ قارته داخل اولدیلار «ویدی دانه یاشیل سنبل لر گوردیم ویدی دانه قورومش سنبل لر گوردم» که بیچلمشدی قورومش سنبل لر یاش سنبل لر یاحاطه ایتدی «ای اشراف قبائل» وای ساحر لر وکاهن لر «فتوا وبروگ و تعبیر ایدوگ منم واقعه می اگر سیز واقعه نی تعبیر ایدن لر سگز» ایلکه معبر لر بو واقعه نی ایشیدوب تعبیرنده عاجز قالدیلر (۴۴) «دیدیلر سنگ واقعه گ باطل شیطان طرفندن عملمه گلن یوخی لارد» که طعنه گ بخاراندن عمله گلوب «بو باطلی تعبیر ایتمهک عالم دگولوک» ایلکه بو واقعه نی تعبیر ایدن اولمادی ساقی نگ یاده دوشدی که زندانده اونلارگ یولداشی واقعه تعبیر ایتمک بیلوردی پس پادشاهگ یانته گلوب اوز واقعه سنی

فَارْسَلُونَهُ (۴۶) يَوْسُفَ ابْنَهُ الصِّدِّيقَ أَقْسِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتِ سِمَانٍ يَأْكُلْنَ سَبْعَ عَجَافٍ وَسَبْعِ سَنَابِلَاتِ خُضْرٍ
وَآخِرَ بَابِئَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ (۴۷) قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سَنِينَ دَابًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ
فِي سَنَبِلِهِ الْأَقْلِيَامَ تَأْكُلُونَ (۴۸) ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُنْ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَ الْأَقْلِيَامَ
تُحْصِنُونَ (۴۹) ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يَأْتُنَّ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ (۵۰) وَقَالَ الْمَلِكُ
اِئْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْئَلْهُ مَا بَالُ التَّسْوَةِ الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَّ عَنْ رُبِّي

وخبازگ واقعسی تمام قصه ایلله پادشاهه نقل ایتدی نهجه که خدواند عالم بیورور
(۴۵) «زندانه اولان ایکی نفرگ بری که نجات تاپمشدی وچوخ مدتدن صوگره»
زندانه اولان احوالات «اونگ یادینه دوشمشدی دیدیکه پادشاهگ تعبیری من
سیزه خبر ویررم منی گوندرگ» یوسفگ یاننه ایلکه اونی گوندردیلر زندانه
یوسفگ یاننه گلوب دیدی ۴۶ ای «یوسف ای چوخ دوغری دانشان کیشی بزه
فتوا ویر و تعبیر ایت یدی کوك اوکوزگ خصوصنده که اونی یدی آریخ اوکوز
ییه ویدی گوك سنبل ویدی قورومش سنبل خصوصنده شاید که من بوتعبیری
ییلوب خلافتگ یاننه. قایدام» یعنی پادشاهگ وعلما وکاهنلرگ یاننه «امیدوار که اونلار
بیله لر» سنگ علم وفضلگی و سنی زنداندن خارج ایدلر (۴۷) «یوسف دیدی
یدی کوك اوکوز ویدی یاشل سنبل عبارتدر بوندن که یدی ٹیل بربرینگ دالنجه
اوجوزلق بوللق ٹیلر گلر اما یدی آریخ اوکوز ویدی قورومش سنبل عبارتدر
یدی ٹیل قحطلکدن که اقولمچی یدی ٹیلدن صوگره عمله گله جکدر بوگا گوره «سیر
زراعت ایدرسگز یدی ٹیل اوز عادتکز ایلله» هرٹیل بربرینگ دالنجه «زراعتدن
نه قدر بچسه گز قویون اولی سنبلده فالسوگ دوگمیوگ مگر آزمقدارده اوقدر که
ییرسگز» ویمگز کفایت ایدر اگر سنبلده قالسا بوغدا بتی دوشوب خراب ایتمز
ایلکه یدی ٹیل بوقرارله زراعت ایدوب ساخلادگز چوخ بوغدا آذوقه گز اولار
(۴۸) «صوگره سیزه یدی شدتلو و قحطلیک ٹیل لر گلر اوٹیللرده ییرسگز اوبوغدادن
که اوٹیللردن اوتری سابق ٹیلدن ساخلوب یسگز مگر آزشیئی که ساخلارسگز» گلجک
ٹیللرده تخم ایتمکدن اوتری (۴۹) «بوٹیللردن صوگره برٹیل گلر که خلقه یاغش
یاغار» یا اینکه خلقگ فریادنه یتشن اولار قحطدن نجات تاپماق ایلله «واو ٹیلده
میوه لری سیخوب سونی خارج ایدر لر» اوزوم، زیتون، کنجد کیمی که بونلارگ
چوخلقی جهتنه سونی سیخوب منتفع اولار لر ایلکه ساقی بوتعبیری یوسفدن تعلیم
تاپوب پادشاهگ یاننه گلوب احوالی خبر ویردی پادشاه بوگونه تعبیردن تعجب ایتدی

بَكْدِهْنِ عَلِيْمٍ (۵۱) قَالَ مَا خَطْبُكَ اِذَا رَاوَدْتَنِي يُوْسُفُ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوْءٍ
 قَالَتْ اَمْرَاةُ الْعَزِيْزِ الثَّنِ حُصْحَصَ الْحَقُّ اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ (۵۲) ذٰلِكَ
 لِيَعْلَمَ اَنِّيْ لَمْ اخْتَعْ بِالنَّبِيِّ وَانَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْغٰثِيْنَ (۵۳) وَمَا اَبْرءُ نَفْسِيْ اِنْ النّٰفِسُ لَامَارَةٌ
 بِالسُّوْءِ اَلَا مَرْحَمٌ رَّبِّيْ اِنْ رَّبِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ (۵۴) وَقَالَ الْمَلِكُ اَتُوْنِيْ بِهٖ اسْتَخْرِصْنِيْ فَلَمَّا

جزو
۱۳

۵۰. «پادشاه دیدی او معبری منم یانمه گدورگ ایلکه ایلچی یوسفگ یانته گلوب» دیدی پادشاه سنی چاغرور یوسف قبول ایتمدی «دیدی قایت آقا شگ یالینه و اوندن خبر آل که لجه در او عورتلرگ حاللری که اللرینی کس دیر» تحقیق ایستوب که اولار اوز اللرینی کسمک سببی نه ایدی تالینکه منم بی گناه اولماقیم پادشاهگ یانته معلوم اولاجاناب یوسف زلیخانگ آدلی چکمدی بوسبیه که اونگ ایوبنده قالوب اونگ دوز چوره گنی یمشدی اونگ رسوا اولماقنی ایستیبوب عورتلرگ سوزلری تحقیق اولانده زلیخانگ سوزی دخی ذکر اولوناجق ایدی اما یوسف زندالندن چخماش ایستدیکه اگر عزیزگ قلبنده یوسف خصوصنده شبیه وارایسه اوشبیه بالکلیه زائل اولا و پادشاه یوسفه محبت ایدن وقتنده عزیز دیمیه که بو جوان منم عورتمه خیات گوزیله باخوب «بدرستیکه منم اللهم عورتلرگ حیللر سندن خبرداردر» ایلکه ایلچی پادشاهگ یانته گلوب احوالی خبر ویردی پادشاه آدم گوندروب عورتلری یانته چاغردی ۵۱. «دیدی نه در سیزگ امرگر اوزمانکه سیز چاغردوگر یوسفگ نفسنی اوز طرفکره عورتلر دیدیلر الله جمله عیبندن پاکدر بز یوسفده هیچ بر یسلیک و خیات بیلیمرک و عزیزگ عورتی (زلیخا) دیدی ایدنی حق ظاهر اولدی من اونی چاغردیم اوز طرفمه و بدرستیکه یوسف دوغری دانشانلرندر» هر نه دیوبدر دوغری دیوبدر یوسف بو احوالی گورنده دیدی من سنگ اینچگی گروگوندردیم که عورتلردن تحقیق اولونا اوجهته که ۵۲. (بو آیه یوسفگ سوزی ایسه معنی بیله اولور:) بو کیفیت اوندن اوتریدر که پادشاه و یا عزیز بیلسونکه من خیات ایتمدیم اونگ عورتله اونگ غیبتی وقتنده و بدرستیکه الله هدایت ایتمز خیات ایدلرگ حیللر سنی» یعنی حیللر و مکرمه هدایت اولماز هدایت دوغری لده در و اگر زلیخانگ سوزی ایسه معنی بیله اولور: من اوز خیاتم افزار ایتمگیم اوجهته در که یوسف بزم یالمدن غایب و زندانده اولان وقتده اوکا خیات ایتمدیم و سوزگ دوغری سنی دیدیم ۵۳. «ومن نفسی یسلیکن اوزاق ایده بیلیم حقیقته نفس چوخ امر ایدلر یسلیکه مگر اوفسکه منم اللهم اوکا رحم ایده بدرستیکه منم اللهم باغشلیان و رحم ایدلر بنده لرینه»

كَلِمَةً قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ ۝۵۵ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ۝۵۶ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوهُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نَجِيبٌ بِرَحْمَتِنَا مِنْ نَشَاءٍ وَلَا نُنَجِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝۵۷ وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝۵۸ وَجَاءَ أَخُوهُ

۵۴) ایلکه پادشاه یوسفک بی گناه اولمقندن خبردار اولدی «دیدى اولنى گتور وڭ منم يانمه من اونى خالص ايديم اوز يمدن اوترى» واونيله هرايشده مصلحت و مشورت ايديم ايلكه گيدوب يوسفى زنداندن خارج ايدوب احترام و جلال ايله پادشاهك ياننه گتورديلر «ايلكه پادشاه اونيله دالشدى» واولنگ كمال عقلندن وهر علم وفته دار اولماقندن و امانت وديانتندن خبردار اولدى «دیدى سن بوگون بريم يانمزده منزلت و قدر قيمت صاحبسن و امين سن» جميع سلطنتده سنگ امين انگك بئايقين اولدى ۵۵) «يوسف ديدى منى مصر يرينگ خزينه سنه صاحب اختيار ايت» كه خزينه ايشى منله اولسون «بئكامان و يريلن شيى خيانت دن ساخليانم و بيلنم» كه كيم مستحقدر احسان اولونقه يالينكه حساب علمنى من يخشى ييلورم كه ثيلده نه قدر زراعت اولونا نه قدر مصرف و نه قدر حفظ اولونا بعضى حديث كتابلرينده وارد اولوب كه عزيز اوگونلرده وفات ايتدى اونگ منصبى پادشاه يوسفه ويردى و صوگره زليخانى اوگا ترويج ايتدى ۵۶) نجه كه يوسفه گونه گونه نعمتلر و ير مشديك «هايله اولى صاحب اقتدار و اختيار ايتديك مصر يرينده تصرف ايدردي لجه كه ايستردى» خواهش ايتديكى ايشى عمله گتورمكه هيچ مانع يوخيدى «يتورريك رحمتى اوكسه كه ايستروك» دليا و دين نعمتلىمى اوگا و يرروك «ويز ضايع ايتمروك احسان ايدنلرگ اجرى ۵۷) و هراينه آخرت اجرى و ثوابى يخشى را قدر اوكسلره كه ايمان گتورديلر و پرهيزكارلق ايتديلر» پس جناب يوسف دى ثيل زراعت ايتديروب خزانه ده ساخلادى قحط باشلانان بئللرده شروع ايتدى ساتمقه اولمجي ثيلده قزيرل وگوموش مقابلنده ساتدى تاينكه مصرده قزيرل وگوموش قالمادى ۲مجي ثيلده زينت و جواهر مقابلنده ساتدى مصر و اطرافى مصرده جواهرات قالمادى ۳مجي ثيلده چار يا مقابلنده ساتدى و مصرده و اطرافنده چار يا قالمادى مگر اينكه هاموسى يوسفك تصرفنه يتشدى ۴مجي ثيلده قول و كنيز مقابلنده ساتوب مصرده اولان جميع قول و كنيز يوسفك تصرفنه يتشدى ۵مجي ثيلده املا لئو كار و انسرالر مقابلنده ۶مجي ثيلده مزرعه و نهرلر مقابلنده ۷مجي ثيلده اوز جانلارى مقابلنده ساتوب قالمادى مصرده بر احد مگر هاموسى يوسفه عبد اولديلر پس يوسف مصرگ پادشاهنه ديديكه مصر اهلنگ حقنده فكرگ لدر فرعون ديدى يا يوسف رأى سنگ راينگ در يوسف ديدى اى پادشاه من شاهد دوتورام سنى واللهم كه آزاد ايتديم مصر اهلنگ هاموسنى ورد ايتديم اونلارا مالارلى

يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ (۵۹) وَلَمَّا جَهِزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِخَبَرِكُمْ
 مِنْ اَبْنَيْكُمْ اَلَا تَرَوْنَ اَنِّي اَوْفَى الْكَيْلِ وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ (۶۰) فَاِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي
 وَلَا تَقْرَبُونِ (۶۱) قَالُوا سَنُاْوِدَعُهُ اَبَاهُ وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ (۶۲) وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اِجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ

و قوللارینی بوشرطله که سن رفتار ایده سن منم سیرتم ايله وحکم ایده سن منم حکیم
 ايله پادشاه دیدی نه سکا اطاعت ایتمک منم کمال افتخاریم در ومن شهادت ویروم
 اللہک و حدایتنه و سنگ پیغمبرلقکا و الحاصل ایلکه یوسف مصرده صاحب اختیار
 اولدی و قحطلیک ئیلارینده خلقه تنک لیک کچوب کنعانه یعقوب و آل یعقوبده تنک لیک
 یتشوب یعقوب اولادنی جمع ایدوب دیدی ای منم اولادیم بکا خبر یتشوبدر که مصرده
 طعام چوخدر و اونک صاحبی کریم کسدر گیدک اوندن طعام آلوک شاید صکه
 سیزگ حقزده احسان ایده (۵۸) «یوسفک اون نر قرداشلاری گادیلر یوسفک
 یاننه پسر داخل اولدیلر یوسفک یاننه یوسف اونلاری تانیدی اما اونلار یوسفی
 تانمادیلر» اولدن اوتری یوسف تخت اوستنده گلشمشدی اگنده شاهانه لباس و انلارک
 هرگز خیال لرینه گلمز ایدیکه غلام رینه ساتیلان یوسف گلوب مصرده پادشاه مرتبه سنه
 یتشه (۵۹) «ایلکه یوسف اونلارده تدارک گوردی دوه لرینی یوکلمگه امر ایدی» اونلاردن
 خبر آلدی سیز کیملر سگز دیدیلر بز شام اهانندن ابک گلمشوک آزوقه آپارمقه یوسف
 دیدی شاید سیز جاسوسلر سیزگ دیدیلر بز یعقوب بن اسحاق بن ابراهیمک اولادیوک
 آتامز نهایتده محزوندر یوسف خبر آلدی آتا کزک غم دین اولمقنه سبب ندر
 دیدیلر بزیم برنفر قرداشمز وارییدی بزدن سمنده کوچک ایدی برگون بزایله
 صحرايه تماشا یه گیکندی چولده اونی قورت ییدی یوسف خبر آلدی هامگز بر آتا
 و آنادن سگز یا اینکه آنالارکز آیری در دیدیلر آتامز بردر اما آتامز آیری در یوسف
 دیدی نه سببه آتا کز سیزک هامگز گوندروب مصره اما برکزی اوز یاننده ساخلیوب
 دیدیلر اولدن اوتری که آتامز یاننده ساخلادیقی قرداشمز یوسف ايله آنابر قرداشدر
 آتامز یوسفک عوضنه اولیله مانوس اولوبدر «یوسف دیدی سیزگ آتا کزدن
 اولان قرداشکزی منم یانمه گتورون» و اونی گتورنه کیمی من شمعونی اوز یالنده
 ساخلارام «آیا گورمور سگز که من اولچینی دوز ویرورم» و هیچکسه اسکیک ویرمرم
 «ومن قوناق ایدلرک یخشی سی یم (۶۰) اگر اوقرداشکزی بکا گتورمیه سگز سیزگ
 ایچون طعام چکلمیه جکسر و بکایاخون اولمیوک» ومنم شهریمه گلمیوک (۶۱) «دیدیلر
 تیزلیک ايله ایستروک» یا اینکه حسیله ایده روک «ابن یامین دن اوتری اونک آتاشنی»
 راضی ایده روک بزله گلمگه «البته سنگ امرکی عمله گتورریک (۶۲) یوسف قول لرینه

فِي رَحْلِهِمْ لَعَلَّهِمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا أُلْقُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهِمْ يَرْجِعُونَ (۶۳) فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَيْمَانِهِمْ
 قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَ مَنَا الْكَيْلَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا خِزْيَانًا نَّكْتُلُ وَأَنَّا لَمُحَافِظُونَ (۶۴) قَالَ هَلْ أُمِيتُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا
 أُمِيتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ رَحِيمٌ الرَّاحِمِينَ (۶۵) وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا
 بِضَاعَتَهُمْ رَدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بَضَاعَتُنَا رَدَّتْ إِلَيْنَا وَلَمْ يَرْهَئْنَا وَنَحْفَظْ أَخَانَا وَنَزِدَادُ

دیدیکه اونلارگ سرمایه لرنی» که بوغدا آلماقدن اوتری گتورمشدیلر که عبارتدر
 قوروت ویوندن «اونلارگ یوکلرگ ابجینه قویسونلار شایدکه متاعلرنی تالیلار اوز اهللرنگ
 یالنه قایدان وقتده شاید که اونلار دوباره قایدالار» مصره طعام آلمقدن اوتری
 شایدکه باشقه متاعلری اولمیه ایکمچی دفعه گلوب طعام آلقه و خجالت چکمیه ار
 (۶۳) یعقوب اولادی مصردن کنعانه یتشندن سوگره «ایلکه آتالرنگ یانته گلوب»
 ضعیف حالتده سلام ویردیلر یعقوب خبر آلدی که ضعیف سلام ویرمقگره سبب
 ندر و سیزگ یانگزرده شمعونگ سسنی ایشتمرم «دیدیلر ای آتا» بز گلمشوک بیوک
 پادشاهگ یانندن اونگ کیمی آدم گورمه مشوک حکم و حام و علم و شکسته نفس
 و سکنیه و وفارده اگر سنگ دنیاده شبیهگ اولسیدی هرآینه دیردیک که سکا
 اوخشیر اما چونکه نر اهل بیت نبوت همیشه بلایه نشانه اولمشوق اوپادشاه بز
 متهم ایدوب دیدی قرداشگر ابن یامینی گرک شاهد گتوره سگر که شهادت ایده سنگ
 غمگین لیکنگ و تیز قوجه اولماق و گوزگک کم نور اولماقگ سبینی ذکر ایده «وبزه
 بوغدا اولچوب ویرمک منع اولدی» که اگر قرداشمزی آپارمباق گله جکده بزه
 بوغدا ویرلمیه جکدر «بزه قرداشمز ابن یامینی گوندن تا اینکه طعام اولچوب آلوب
 گتورگ و بزاونی هرآینه حفظ ایدریک» که اونا ضریریتشمیه (۶۴) «یعقوب دیدی
 آیامن سیزه امین اولوم اونگ باره سنده و سزه خاطر جمع اولمارام مگر اوقرارله
 که سیزه خاطر جمع اولدیم اونگ قرداشنه بوندن سابق» یوسفی آپارنده منی
 خاطر جمع ایتدگر اما اونی ضایع ایدوب اوستمه ال بوش گلدگر «الله یخشی ساخیلاندن
 والله رحم ایدنلرگ رحم ایدن راقی در» الله رحم ایدر منم قوجالقمه و ضعیف لگمه
 (۶۵) «ایلکه طعام قابالارنی آچدیلار تاپدیلر که متاعلری اونلارا رد اولونوبدر
 دیدیلر ای بزیم آتامز دخسی نه ایستیوروک» بوندن زیاده لازم قدری بزه بوغدا
 ویریلوب «وبودر بزیم سرمایهمز اوزبزه قایدوب» بوندن زیاده احسان نه اولابلر
 «بو هیئلری دوباره آپاروب آدملریمزه طعام گتورریک و قرداشمزی ساخلاریق
 ویر دوه یوکی آرتوق آلولوق قرداشمزدن اوتری بو بریوک آرتماق آساندر» عزیز

كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ۖ (۶۶) قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ (۶۷) وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا غَنَى عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحُكْمَ لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ (۶۸) وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةُ

مصره اولنگ حالته تفاوت اتمز (۶۶) «يعقوب دیدی من ابن یامینی سزله گوندرمم تا اینکه بگا الله طرفندن محکم عهدنامه ویره سگز» عهد ویمین ایدمه سگز الله «ابن یامینی البته منم یانمه گتوره جکسگز مگر اینکه دشمن سیزی احاطه ایده» وسیز مغلوب وهلاک اولاسگز که گتوره بلمیه سگز «ایلیکه یعقوبه عهد و میثاق ویردیلر الله قسم اتمک ایله یعقوب دیدیکه الله وکیل در یز دانشدیقمز سوزه» (۶۷) ایلیکه سفره آماده اولدیلر یعقوب اولادینه وصیت ایدوب «دیدى اى منم اولادیم داخل اولمیوگ مصره بر قاپودن بلکه داخل اولوگ متفرق قاپولردن» یعقوب قورخدیکه اونلاره گوز دگه چونکه هاموسی چوخ گوزل ایدیلر «من دفع ایده بلمرم الله طرفندن گنن قضائی بر شیئله یوخدر حکم اتمک مگر الله ایچوندر جمیع حکم من آنجق اوگا توکل ایتدیم وتوکل ایدیلر اوگا گرگدر توکل ایدلر وایشلرنی اوگا تاپشورالر (۶۸) ایلیکه مصره داخل اولدیلر اویردیکه اونلارا آنالری امر اتمشدی» مصرگ اون دورت قاپوسی واریدی هربری بر قاپودن آیری آیری داخل اولدیلر واونلارگ بوگونه داخل اولماقی «غنی اتمزدی اونلاری الله طرفندن گنن قضادن» اگر اللهم اراده سی اولیدی اونلارا پیسلیک یتشمک هراینه متفرق داخل اولانداده اونلارا یتشردی نهجه که اونلره اوغری اولماق تبتی گلدی «لکن یعقوب اولادنه ایتدیکی وصیت بر حاجت ایدی یعقوبگ قلمبده که عمله گتوردی» مهربانلق جهتنه واضطراب قلبی ساکت اتمک ایچون «وحقیقتده بزیم تعلیم اتمکمز سبینه یعقوب علم ویقین صاحبی ایدی» اللهم قضا و قدرنه وعالم اولوب عمل ایدردی «اما خلقگ چوخی بلمزلر» یعقوبگ علم و معرفتده نه مرتبه ده اولماقنى.

(۶۹) «ایلیکه داخل اولدیلر یوسفه» دیدیار بودر بزیم قرداشمز که امر ایتمشدگ اونى گتورمگه یوسف دیدی چوخ یخشی ایش ایتدیگز برگون اونلاری ضیافته دعوت ایدوب دیدی هرکسکه آنان بر قرداشد رایسه بریرده طعام بیسوگ پس هامو قرداشلار بریره جمع اولوب ابن یامین تک قالدی ایاق اوسته یوسف دیدی نه سبیه سنده اوتوروب طعام ییمورسن دیدی سن بیوردون آنابر قرداشلار بریرده اوتورسونلر

فِي نَفْسٍ يَمْقُوبٍ قَضِيهَا وَأَنَّهُ لَدُوْعٌ لِّمَا عَمِنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۶۹) وَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَى يَوْسَفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ أَنِّي أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۷۰) فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ
بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذِنَ مَوْذَنًا لِّهَا الْعِبرَانِ لِكَيْ يَسْأَرِقُونَ (۷۱) قَالُوا أَأَقْبَلُوا
عَلَيْهِمْ مَاذَا لَفَقْدُونِ (۷۲) قَالُوا أَتَقْدِرُونَ عَلَى أَن تَمْلِكَ وَلَمَّا جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ (۷۳) قَالُوا
تَاللَّهِ أَفَنَدْعُهُمْ مَا جَاءَنَا لِنَفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ (۷۴) قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ

منم آلابر قرداشم یوخدر دیدی من ایشتمشم سنکده آنابر قرداشگ واردر پس او
نجه اولدی ابن یامین دیدی بو قرداشلاریم دیبورلر که اونی قورت ییویدر یوسف
دیدی بس قرداشگک فوتندن سنگاحزن عمله گلمیور دیدی منم اون بر او غلوم وار
هر بریسنه یوسفگ آندن براسم مشتق ایدوب آد قویشم اوئیله تسلی تاپورام یوسف
دیدی من بیله گورورم که یو سفدن صوگره سن عورتلاریله هم صحبت اولوب
اولادگک یوزیندن او پورسن ابن یامین دیدی منم بر صالح آتام وار بگا امر ایتدی
ترویجه که بلکه اولاد عمله گلوب یر یوزینده الله تسبیح ایده پس یوسف دیدی سن
گل منله بر مائده طعام ییک بو احوالی یوسفگ قرداشلاری گورنده عبرانی دلیل
بر برینه دیدیلر الله یوسفی واونگ قرداشنی همیشه عزیز دوتوب ایندی ابن یامین
پادشاهله همکاسه اولویدر اودر که خداوند عالم بیورور یوسفگ قرداشلاری یوسفگ
یائنه گلن وقتده «یوسفگ قرداشی یوسفگ یاننده اوزینه یر تاپدی» اونگ تسلی
خاطرلن اوتری «یوسف دیدی که من سنک قرداشگام» هلاک اولان قرداشگ عوضنده
یا اینکه حقیقته اوزنی قرداشنه تاندی که من سنک قرداشگ یوسفم «سنگ قرداشلرگ
بزیم حمزده عمله گنوردیکاری ایشلردن غمگین اولما ۷۰) ایلکه یوسف قرداشلارنگ
تدارگنی گوردی» اولارا بو غدا ویردی وهر بریسندن اوتری بر دوه یوکی ویرمه
امر ایتدی یوسفگ مشربه سی (کاسه) واریدی که اوئیله سواچردی بهالق زمانی
اوئیله بو غدا اولچردی یوسف همان «اولچنی قرداشی ابن یامینگ یوکنگ ایچنه
قویدی» کاروان یوله دوشوب گیدن «صوگره بر منادی اونلری چاغروب دیدیکه
ای کاروان اهلی دایانون سیز هر آینه اوغری لرسینگر» یعنی سیز یوسفی او غورلیوب
قویاسالدنر صوگره ساتدنر ۷۱) «کاروان اهلی دایانوب یوزلرینی اونلره چوکوروب
دیدیلر له ایتوروبسنر ۷۲) دیدیلر پادشاهگ اولچوسنی ایترمشوک وهر کس اولی
تاپوب گتوره اونگ ایچون بر دوه یوکی طعام اجرت واردر ومن اوکا ضامن
۷۳) یوسفگ قرداشلاری دیدی لر آندا اولسون الله بتحقیق ای قوم سیز ییلورسنر»

(۷۵) قَالُوا جَزَاؤُهُ مِنْ وَجَدٍ فِي رَحْلِهِ فَهَوْجَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (۷۶) فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وُعَاةِ أَخِيهِمْ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وُعَاةِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كَذَلِكَ يُلْوَ سَفَ مَا كَانَ لِأَخِي أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ لَنُفَعَّ دَرَجَاتٍ مِنْ نَشَاءٍ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ (۷۷) قَالُوا إِنَّ يَسْرُقَ فَقَدْ سَرَقَ أَخِي لَهُ مِنْ قَبْلُ فَاسْأَلْهَا يَوْسُفَ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يَبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا

بزیم حسن سیرت و معامله مزدن که «بزگلمه مشوک یر یوزینده فسادساق و بز او غری لر دگولوق» سیز بیلور سکر که یوکومزگ ایچینده سرمایه مزی قایتار یلمش گورنده دوباره اون ی گرو گتوردوک که بلکه سهواً بزیم یوکومزگ ایچنه قویوبلارومصره داخل اولان وقتده دوه لریمزگ آغزنی باغلاه شدیق که خلغک زراعنی تلف ایتمیه لر (۷۴) «دیدیلر او غورلقگ جزاسی نه در» سزگ شرع وعادتگرده «اگر سزبالاچی اولاسگز» وصاعی او غورلامش اولاسگز (۴۵) «یوسفگ قرداشلاری دیدیلر اولچی هرکسگ یوکنده تاپسه یوک صاحبی مال صاحبنگ نوکری اولماق اونگ جزاسیدر» بنی اسرائیل سنتنده «بز بوقرارله جزاویروک ظلم ایدنلره» که نفسنه ظلم و او غورلق ایده (۷۶) «یوسفگ غلامی کاروان اهلنگ قابلارنی و جواللرینی اختارمه باشلادی یوسفگ قرداشنگ یوکنی اختارانندن قباق» تهمتی گوتورمکدن اوتری «صوگره» ابن یامینگ یوکنی اختاروب «اونگ یوکنندن چخارتدی بوقرارله تدبیر ایتدیگ یوسفه» که قرداغنی حبس ایده و تائینکه بوتدبیر سبب اولا آتاسنه یتشمگه «ویوسف اوز قرداشنی پادشاه مصرک دیننده و قانونده قرداشلارینگ النندن آلوب ساخلیه بیلمزدی» و او غورلق ایدن شخصی قول ایتمک قاعده سی مصرده یوخ ایدی بو عمل یوسفدن صادر اولمادی «مگر اونندن اوتریکه الله تعالی ایستدی اونوع تدبیرگ عمله گلمه کنی که یوسف اوز ایستدیکنه یتشه بز اوجالداروق اوکسلرگ درجه لرنی که ایستروک» علم و نبوت ایله نهجه که یوسفگ درجه سنی اوجا ایتدیگ قرداشلارندن «وهر علم صاحبندن یوخاری برعالم واردر» که بریسی او بریسنندن چوخ بیلور (۷۷) «کاروان اهلی دیدیلر اگر ابن یامین او غورلق ایتسه بتحقیق اونگ قرداشی یوسفده بولده قباق او غورلق ایددیر» بوسوز اوکا اشاره ایدی که یوسفگ بی سی یوسفه پرستار لیک ایدردی آناسنگ وفاتندن صوگره و عمه سی یوسفی چوخ ایستردی بر قدر بیوک اولاندن صوگره بعقوب ایستدی که یوسفی اونگ النندن آل سوک اسحاقک کمری اونگ یالنده ایدی همان کمری گتوروب یوسفگ لباسگ آلتندن بلنه باغلادی بعقوب ۴ یوسفی عمه سنگ النندن آلاندن صوگره عمه سی ادعا ایتدی که بکا آتامندن ارث

تَصِفُونَ (۷۸) قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبَاشِيخًا كَثِيرًا قَدْ اخَذَ خَدَانًا مَكَانَهُ أَتَاكَ مِنْ آلِهِ حَسَنِينَ
 (۷۹) قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ الْإِمْنَ وَجَدْنَا مُنَاعِنًا عَنْدهُ إِنَّا إِذَا الظَّالِمُونَ (۸۰) فَلَمَّا اسْتِيسُوا
 مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ
 فِي يَوْسَفَ فَلَنْ أَبْرِحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذُنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (۸۱) ارْجِعُوا

قالان کمر او غورلانو بدر ایلکه آختار دیلر یوسفگ بلنده تاپدیلر بوسبه یوسفی گنه
 عمه سی گوتوروب ایوینه آپاردی یوسفگ قرداشلاری بومطلبه اشاره ایدنده یوسف
 «بوسوزی قیبنده ساخلادی و بو کیفیتگ حقیقتنی اونلارا اظهار ایتیموب دیدی که سیزگ
 او غورلیق یرگز جوخ پیسدر» او غورلقدن منم خبریم یوخ ایدی اما حقیقتده سیز
 او غورلق ایدوب قرداشگری آز پوله ساندگز «والله یخشی بیلور اوشیئه که وصف
 ایدیر سگز» که قرداشگز یوسف او غورلق ایدیدر

(۷۸) «دیدیلر ای عزیز ابن یامینگ آتاسی بیوک وقوجه کشیدر» بزیم آتامز دیموبوب
 اونگ آتاسی دیمکدن غرضلری او ایدی که بلکه پادشاه رحم ایده و اونلارک
 خواهشنی قبول ایده «پس بزیم بریمزی اونگ عوضه آل» ویاننده ساخلا ابن
 یامینی ویر آتاسنه آپاراق «حقیقتده بزه یقین در که سن احسان ایدنلردن سن» بونوع
 قحطلیکده خلقه احسان ایدیر سن آز عوض آلوب چوخ طعام ویرمک ايله

(۷۹) «بوسف دیدی من پناه آپارورم الله که کناه ایتیمه نی کناه کار عوضه آلام مکر
 اوکسی ساخلارمکه مالیمزی اونگ یاننده تاپمشوق» بیورمدی که او غورلق ایدنی
 بلکه دیدی که هرکسی که متاعمز اونگ یاننده تاپیلوبدر تائیکه سوزی یالان اولمیه
 اگر سزگ خواهشگری قبول اتم «اوزمان هر آینه ظالم لردن اولوق» که کناهکاری
 قویوب بی کناهی آلاق (۸۰) «ایلکه مایوس اولدیلر» و یوسفگ قرداشلاری یوسفدن
 ابن یامینی آلوب آپارمقه چاره تاپمادیلر «خلقدن آیریلدیلر بر بریله خلوت دانشان
 حالده» که قرداشلارنی قویوب لچه کتسونلر آتالرگ یاننه «قرداشلارگ بیوکی روین
 دیدی که ایاسیز بیلمور سگز که سزگ آتاکز سیزدن عهد آلوبدر» ابن یامینی کوندرن
 وقنده که اونی سلامت آتاسنه قایتار سگز «و بوندن قباق سیز قصور ایتدگز یوسفگ
 حقنده» اونده ده شرط ایتشدگز آتاسنه گرو قایتاروب گتورمگی امامه دگره عمل
 ایتمه دگز «پس من مصر شهرینده و ارام و بویردن گیتمرم تائیکه منم آتام بکاذن ویره
 اونگ یاننه گیتمگه یائیکه الله منم حقمده حکم ایده» وفات ایتمکه یائیکه قلیجه دعوا
 ایدوب قرداشمی آلام «والله حکم ایدنلرگ یخشی سیدر (۸۱) قایدگ آتاکرگ

إِلَىٰ آبَيْكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَكَانَ اللَّغِيبَ حَافِظِينَ (۸۲) وَأَسْأَلُ
الْقَرْيَةَ الَّتِي كُتِفَ بِهَا النَّبِيُّ أَنْ يَقْبَلَيْهَا وَاتَّاعَدُوا لَهَا الْيَوْمَ (۸۳) قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِرْ جَمِيلًا عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (۸۴) وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ
يُوسُفَ وَأَبِيسَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ (۸۵) قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوُا أَذْكَرَ يُونُسَ حَتَّىٰ تَكُونَ
حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ (۸۶) قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا تَعْلَمُونَ
(۸۷) يَأْتِي أَذْهُبًا وَتَحْسَبُوا مِنْ يُونُسَ وَآخِيهِ وَلَا تَحْسَبُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُبَشِّرُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ

یالنه» و احوالاتی نقل ایدیک «دیونکه ای بزیم آتامز سنگ اوغلک او غورلق ایتدی
و بز شهادت اتدیک سنگ یاننده مگر اوزاده که بز بیلیدیک» بز اونک او غورلقنی
گوزیمزله گورمدوک آنجق بونی گوردوک که اولچی ابن یامینک یوکوندن چیخدی
«بیز غیبی حفظ ایدنلر دگولیک» بیز غیبی بلمدیک او وقتده سنه دیدیک ابن یامینی
بزله مصره گوندن نه بیلیدیک که باشمزه بوکونه واقعه کله جکدر (۸۲) «سؤل ایت
اوقریهنگ اهلندن که یز اوقریهده ایدیک» عبارتدر مصردن مصراهلنگ هاسندن
ایستبورسن خبرآل «واواهل کارواندن خبرآل که اوکاروانله کلمشوک» کنمان اهلندن
«بیز هرآینه دوغری دانشان لاروک» سگا ویردیکمز خبرده (۸۳) یعقوب دیدیکه
سیزگ سوزگز منم یاننده قبول دکلدر «بلکه سیزه سزگ نفسنر برامری زینت
ویردی ومنم شغلیم بوندن صوگره گوزل صبر اتمکدر» که جزع و فرغ اتمرم «امیدکه
الله اونلارک هاموسنی بگا گتوره» یوسفی ابن یامینی ور و بیلی یاشمعونی «بدرستیکه الله
عالمدر بنده لرینه وحکیمدر افعالنده (۸۴) یعقوب اولنردن اعراض ایتدی» شدت حزن
جهتنه «دیدى ای منم طول طولانی یوسفه محزون اولماقیم» قرخ ثیل فاصله اولمشدی
یوسفک غائب اولمقیله وصلی آراسنده یعقوب او قدر آغلادی که «اونک گوزلری
غمک چوخلفندن آغاردی» و آعلامقن گوزی کم نور اولدی «و یعقوب او غلن لرینه
چوخ آجیق او ایدی اما غضبنی ساخلیانیدی» بر کسه شکایت وکله اتموردی
(۸۵) «یعقوبک اولادی دیدیلر آند اولسون الله همیشه یوسفی ذکر ابدرسن او
زمانه دیک که اولمکه یاخون ناخوش اولارسن یا اینکه حقیقتده اولنردن اولارسن
(۸۶) یعقوب دیدى من حاجتمی وغمیمی الله شکایت ایدیرم ویلورم الله طرفندن
اوشئی که سیز بیلور سکر» الله بگا بیلدروبدر که یوسف وفات ایتیبوبدر ساغدر
(۸۷) «ای منم اولادیم کیدوگ یوسفک و قدراشنگ خبرنی دوتوگ» و گور وک ملک صرگ
آدی ندر و هانسی دینده درمنم قلیمه بیله الهام اولوبدر که ابن یامینی ساخلیانک آدی

الْأَقْوَمَ الْكَافِرُونَ (۸۸) فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأُهْلِنَا وَالضَّرَّ وَجِئْنَا بِيَضَاعَةِ
مَرْجٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ (۸۹) قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ

یوسفدر «واللهک رحمتندن ناامید اولمیوگ اللهک رحمتندن ناامید اولماز مکرکافر
اولان قوم (۸۸) ایلکه یوسفک قرداشلاری یوسفک یاتنه داخل اولدیله دیدیلر ای
عزیز مصر بزه واهلمزه آجاق ضرری یتشوب سنگ یانگا آز سرمایه ایله کلمشیک»
برقدریون وقاتدر «پس وفایت بزه اولچی ده» یعنی چوخ متاع ویروزیم سرمایه مزگ
آزلقنه باخما «واحسان ایت بزه» ویایونکل کیچ بزیم معامله مزده یاینکه قرداشمزی
بزه احسان ایت «بدرستیکه الله تعالی احسان ایدنره جزا ویرر» جناب یعقوب برطغری
کاغذ یازوب اوشاقلاریله یوسفه گوندرمشدی ترجمه سنگ مختصری بودر بسم الله الرحمن
الرحیم بوبر کاغذدر عزیز مصره که عدالتنی ظاهر ایدن واولچیده وفا ایدندر
یعقوب بن اسحق بن ابراهیم خلیل الرحمن طرفندن خبر ویرورم سگا ای عزیز مصر بزاو نوع
اهل یتوگ که همیشه بلا بزه سرعت ایدری امتحان اتمک ایچون آسان وچتین لیک
وقتلرینده ایکرمی ئیلدر که مصیبت پی در پی بگاوارد اولور اولمچی سی بودر که منم برنفر
اوغلیم وارییدی آدینی یوسف قویمشدیم اولادیمگ آراسنده اونی چوخ دوست
دوتاردیم واونگ قرداشلاری اونیه آنا بردگلدیلر مندن سؤال ایندیله که اونی اولارله
گوندرم گیدوب صحرا ده عشرت ایده لر ایلکه صبح وقتی گوندردیم گیجه وقتی
گلوب خبر گتوردیلر که یوسفی قورت ییوب بوجهته چوخ غمگین اولدیم اونگ
فراقندن اوقدر آغلادیمکه گوزلریم کم نور اولدی واونگ برنفر آنا بر قرداشی
وارییدی اونیه انس دوتشدیم یوسفدن صوگره هروقت یوسف یادیمه دوشنده
اونی باغریمه باسردیم قلبم برقدر آرام دوتاردی اونگ قرداشلاری بکا خبر گتوردیلر
که سن امر ایدوب سن که اونی سنگ یانگا گتوره لر والاسن بزه طعام ویرمیه جکسن
اوگا گوره اونی قرداشلاریله برابر سنگ یانگا گوندردیم صوگره گلوب بکا خبر
گتوردیلر که گویا او غورلق ایدوب اوجهته سن اونی یاننده ساخیلویسن واولدن آیریلماق
جهته منم غمیم آرتوب ویلیم اگیلوب و مصیبتم آرتوب منت قوی منم بونیمه اونی
آزاد ایتمک ایله و بزه طعام گوندر و آل ابراهیمه احترام ایت. ایلکه بو کاغذ یوسفه
یتشدی کاغذی آچوب او خودی و اویدی گوزلرنگ اوستنه قویدی و اوقدر آغلادی
وناله ایتدی حتی گوزنگ باشی کوینگنی اسلاتدی یوسف هروقت ایستیوردی اوزینی
قرداشلرینه بیلدیره جبرئیل خبر کتوریردی به الله تعالی بیورور حالا صبر ایتسون بودفه گنه
ایستدی که مطلبک اوستنی آجسون جبرئیل نازل اولدیکه یایوسف خداوند عالم بیورور ایندی

وَإِخْبَهُ إِذْ أُنْتَبِهُ جَاهِلُونَ (۹۰) قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ
 مِنْ يَتَقِي وَيَصْبِرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (۹۱) قَالُوا أَنَا لَقَدْ نَارَكُ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ
 (۹۲) قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (۹۳) أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي
 هَذَا فَالْقَوَّةَ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأَتُوبُنِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ (۹۴) وَلَمَّا فَصَلَ الْعِبْرَ قَالَ أَبُو هَمٍّ إِنِّي
 لَأَجْدِرِيحُ يَوْسُفَ لَوْلَا أَنْ تَقْدُونَ (۹۵) قَالُوا أَنَا لَنَنْتَبِهُ لَكَ ضَلَالُكَ الْقَدِيمِ (۹۶) فَلَمَّا انْجَاءَ
 الْبَشِيرَ الْقَبِيحَةَ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بِصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۹۷) قَالُوا

وَقَدْ تَرَكَهُ أَوْزُنِي ثَلَاثُونَ (۸۹) «یوسف فرداشلارینه دبدی آیاییلور سئز که نه ایتدئز یوسفه
 واونگ فرداشنه» که یوسفی آتاسندن آلوب آپاروب قویا سالدئز صوگره قول آدینه
 سالدئز بربر اوزنگ وقرداشی ابن یامینگ احوالی نقل ایتدی ایلکه فرداشلاری
 خجالت چکدیلر کمال کرم واحساندن اونلارگ چوخ خجل اولماقنه راضی اولمیبوب
 دیدی بواشلری سیز ایتدئز «اوزمانکه سیز جاهل اوشاقلار ایتدئز» بوسوزی دینده
 جناب یوسف گوردی اونگ دیشلری لؤلؤ کیمی ایشقلانوب فرداشلاری اونی تانیلدیلر
 (۹۰) «دیدیلر آیا هرآینه سن یوسف سن دیدی بلی من یوسفم وبومنم فرداشمدر
 بتحقیق الله منت قوبدی بزه» بریرده جمع اولماق ایله «هرکسه الله دن قورخا وصبر
 ایده» مصیبت ومعصیته «هرآینه الله تعالی ضایع ایتمز احسان ایدنلرگ اجرلی
 (۹۱) دیدیلر آنداولسون الله هرآینه الله سنی بزه تفضیل ویردی» حلم وعقل وحسن
 وملك جهته «حقیقته بزه هرآینه خطا وگناه ایدنلرک (۹۲) یوسف دیدی سیزه
 بوگون منم طرفه دن مذمت یوخدر الله باغشلار سیزگ گناهتری» من الله من سیزه
 طلب عفو ایدیرم «والله رحم ایدنلردن رحم ایدن راقدر (۹۳) آپاروگ منم بو
 کوینگمی اونی آتامگ یوزینه آتون گوزنگ نوری یرینه گلر وگتوروگ منم یانه
 سزگ اهلئزگ هاموسنی» هاموگز آتام وخالام ایله منم یانه گلون (۹۴) «ایلکه کاروان
 مصدر آیریلوب» یوله دوشوب شلمه طرف گیتدی که فاصله سی اون گون لیک
 یول ایدی بیل اسوب یوسفگ عطرنی یعقوبگ دماغنه یتوردی «یعقوب یاننده اولان
 اولادنه دیدیکه من البته یوسفگ عطرنی تابورم اگر سیز منی سفاهته نسبت ویرمیه سئز»
 اگر بگا دیمیدئز که یعقوب یوسفگ دردندن قوجالوب وعقلی قاجوب سفیه
 اولوبدر هرآینه دیردیم یوسفگ ایگی منم دماغه گلور (۹۵) «دیدیلر آنداولسون
 الله سن کهنه ضالالتنده سن» متصل یوسفی ساغ خیال ایدوب گجه گونوز اوگا یتشمک

يَا أَبَا اسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ (۹۸) قَالَ سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (۹۹) فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَىٰ إِلَيْهِ أَبُوهُ وَقَالَ ادْخُلُوا مَعِيَ مِصْرَ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ آمِنٌ (۱۰۰) وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرَّوَالَهُ سَجْدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رَأْيِي مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلْنَا رُبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدُونِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ أَخَوَتِي

فکر کرده و خیالنده سن ۹۶) «ایلکه بشارت کنورن» یهودا یام الک بن ذعر «گلوب کنعانه یتشدی کوینگی آندی یعقوبگ یوزینه گوزنگ نوری یرینه قایدوب» ضعف قوته قوجالیق جوانلقه وغمگین لیک شادلقه مبدل اولدی «یعقوب دیدی آیامن سیزه دیمدیم که من بیلورم اللهدن اوشیئی که سزیلمیورسگز» من بیلورمکه یوسفگ واقعہ سسی نتیجہ باغلیہ جکدر ۹۷) «دیدیلر ای آتا بزیم گناہلاریمزگ باغشلانمقنی اللهدن ایسته ییز یوسف بارہ خطا وگناہ اتمشیک ۹۸) یعقوب دیدی تیزلیک ایلہ اللهدن استغفار ایدرم سزگ ایچون الله باغشلیان ورحم ایدندر» همان ساعت یعقوب اولادندن اوتری استغفار اتمدی بلکه تاخیر ایتدی جسمہ گونگ صبحنه خلاصہ جناب یعقوب جمیع کوچ وکلفتیلہ کنالندن چخوب مصرہ عازم اولدیلر ۹۹) ایلکہ مصرہ داخل اولدیلر جناب یوسف امر ایتدیکہ جمیع خلق وقوشون بیوکلیری حضرتی استقیال ایتسونلر حضرت یعقوب امرای لشکری کمال جلال وشکوہلہ گورنده یالنده دوران اوغلی یهودادن خبر آلوردی کہ بومنیم اوغلوم یوسفدر خبر ویروردیکہ بوفلان سرکرده در «ایلکہ یوسفہ داخل اولدیلر» یعنی آتایالہ اوغول بربرینہ یتشدی «آناسی وآنالقی (خالہسی) یوسفی باغرہ باسدیلار» وقوجاقلادیلر وبربریلہ گوروشدیلر وصحرادہ قورولان چادرلرده استراحت ایتدیلر نچہ گوندن صوگرہ «یوسف دیدی کہ داخل اولوگ مصر شہرینہ انشاالله خاطر جمع اولان حالده» ملک مصردن واهمہ اتمہ سونلر یعقوب مصرہ داخل اولدی یتمش اوچ نفر ایلہ اما الله بیوردیکہ خاطر جمع حالده داخل اولسونلر اما همین یعقوبدن عملہ گلن اولادکہ بنی اسرائیل آدلانور موسی نگ اتفاقیلہ دعوا ایدن وقتده آلتی یوز مین بشیور یتمش ونچہ نفر ایدیلر معہذا مصر فرعونندن قورخوب اوندن بی اذن شہرہ داخل اولا بلمز دیلر ۱۰۰) مصرہ داخل اولادن صوگرہ «جناب یوسف آتا وآناسنی (کہ خالاسیدی) اوز تختنگ اوستتہ گوتوردی» یوسفہ کرام واحترام اتمک ایچون او وقتنگ قاعدہ سیلہ «یعقوب اولادیلہ یوسفہ کیلدیلر سجدہ تعظیم ایدن صورتده» کہ او وقتگ سلام و تعظیمی بوگونه ایدی «یوسف دیدی ای آتا بودر منم یوخمگ تأویلی کہ بوندن سابق گورمشدیم بتحقیق الله اولی دوغری ایتدی بیدارلقده و منم اللہیم بٹا احسان ایتدی او زمانکہ منی زندان دن

حزب

اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَاءُ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ (۱۰۱) رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَاْوِيْلِ
الْاَحَادِيْثِ فَاطْرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيِّيْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا وَّالْحَقِّيْ بِالصَّالِحِيْنَ
(۱۰۲) ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذَا جَمَعُوا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ
(۱۰۳) وَمَا اَكْثَرَ النَّاسَ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِيْنَ (۱۰۴) وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنَّهٗ هُوَ الْاَذْكُرُ
لِلْعٰلَمِيْنَ (۱۰۵) وَكَانَ مِنْ اٰيَةِ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَمْرُوْنَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُوْنَ (۱۰۶) وَمَا

چرخارتدی و منی بومقامه يتوردی و سیزی صحرا و چوللرده اگلشمکن گتوروب
مصرده شهر لوانتدی و بزی بریره جمع ایتدی «اوندن صوگره که شیطان منله
منم قرداشلاریم آراسنده فسادسالدی حسدجهته بدرستیکه منم اللهم لطف و مرحمت
اینددر اوکسه که ایستر اوزبندلرندن الله عالمدر جمیع شیلره و حکیمدر» جمیع تدبیرنده
یعقوب ۴ یوز قرخ یدی تیل عمر ایتدی مصره داخل اولانده یوز اوتوز سننده
ایدی مصرده اوزیدی تیل عمر ایدندن صوگره و فات ایدوب بیت المقدسه مدفون
اولدی ایلکه یعقوب اوغلی یوسفه یتشدی یوسف وسعت و نعمت ایله گون کچوردوب
بیلدیکه بودنیانگ اعتباری یوخدر اللهم اؤلوم ایستدی و دیدی (۱۰۱) «پروردگارا
سن بگانبوت ویردیک» و یاپادشاهلق درجه سندن او قدر ویردون که منم خواهشمدن زیاده
ایدی «و تعلیم ایتدیک حدیث و واقعه لرگ تأویلنی و تعبیری ای گوکلری ویری خلق
ایدن الله سن سن منیم کومگیم دنیا ده و آخرته منی اولدورگلن مسلمان اولان حالتده»
هیچکس اولمگنی اللهم ایستمیوب مگر یوسف ۴ «و منی مالحق ایت صالح کسلره»
اوکسلره که صلاحیتلری وار بهشته داخل اولمقه (۱۰۲) «بوخبر که سکا قل
اولوندی یا ییغمبر غیب خبرلری جمله سندندر وحی ایده روک اوخبری سکا» ملائکه
واسطه سیله که قومگا خبر ویرسن تادلایل اولا سنگ نبوتکا «وسن یوخیدگ اولاد
یعقوبگ یاننده اوزمانکه اجماع ایتدیلر اوز امرلرینده» که یوسفی قویه سالالار
«و اولار مکر ایدردیلر» یوسفی آتانه ندن آیرمقه.

(۱۰۳) «خلفک چوخنی سنگ نبوتکی و معجزه لرکی تصدیق اتمزلر هرچندکه سن
حریص اولاسن اولارگ ایمان گتورمک لرینه (۱۰۴) سن تبلیع رسالت و بیان شریعت
اتمکه اولاردرن اجر و مزد ایسته مرسن» تالیکه اجر و یرمک جهته کردنک شلیک ایده لر
بوصورتده اولارگ ایمان کتورمه مک لرینه هیچ عنری یری قالمادی «دکلدر قرآن
مگر یادآورلیک در عالم لرگ اهله» که اللهم احکامنی و کیچمش قومگ احوالنی
ایشیدوب عبرت ایده لر (۱۰۵) «چوخ علامت لر و معجزه لر وار گوکلرده ویرده»

يَوْمَنا كَثُرَهم بِاللّٰهِ الْاَوْهم مَشْرِكُونَ (۱۰۷) اَفَمِنَّا اَنْ تاتِيهمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذابِ اللّٰهِ اَوْ تاتِيهمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهمْ لَا يَشْعُرُونَ (۱۰۸) قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي اَدْعُو اِلَى اللّٰهِ عَلَى بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنْ اتَّبَعَنِي
وَسَبِّحْنا اللّٰهَ وَمَا نَافَعُ الْمَشْرِكِينَ (۱۰۹) وَمَا ارْسَلنا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجالًا نُوْحِي اِلَيْهمْ مِنْ اَهْلِ الْقَرْيِ
اَقْلَمَ يَسْبِرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْاُخْرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا
اَفَلَا تَعْقِلُونَ (۱۱۰) حَتّٰى اِذَا اسْتَيْسَسَ الرِّسْلَ وَظَنُّوا اَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جاءَهُمْ نَصْرًا فَجِىءَ مِنْ

اللہک و حدایتہ خلق اونی گورورلر و اولار اوآیت لردہ فکر تمکن اعراض
ایدنلردر (۱۰۶) خلقک چوخى اللہ ایمان گتورمز لر دکلدن اولار مگر مشرکلردر
اعمال و اعمالده اللہ شریک قرار ایديرلر اوجمله دندر دیمک: اگر فلائکس اولماسیدی
بکا فلان ضرر یقشردی بوسوزی که دینلرده مشرکلره داخلدر

(۱۰۷) «آیا بوندن خاطر جمع درلر که اولارله هر طرفدن احاطه ایدن عذاب کله»
عاشیه آتین زین پوشنه دیرلر نجه که آتک زین پوشی آتک هریرینی احاطه ایدر
هکذا اللہ طرفندن کان عذاب اولاری هر طرفدن احاطه ایدر «یا اینکه اولارلا قیامت
ساعتی غفلة کله او حالده که اولار بلمیهلر» عذابک یا قیامتک کلمه کنی

(۱۰۸) «دیکن یایغمبر بویول که سیزه بیان ایدرم منم یولیمدر من و بکا تابع اولان
مؤنلر خاگیروریک اللہک و حدایتنه بصیرت و معرفت ایله» و اللہ طرفندن ویریلن دلیل
و معجزه ایله نه اینکه آتا بابایه تقلید اتمک ایله سزک کیمی اللہ طرفنه دعوت ایدیروک
«و منزله در اللہ شریکدن و من اللہ شریک قرار ویرلردن دکلم

(۱۰۹) سندن سابق بیز هیچ پیغمبر گوندرم دیک مگر قریه لر اهللرتک کشیلرندن و انسان
جنسندن و اولنره وحی کوندریک» اوندن او ترکیه شهر اهللی اکثریه علم اوخویوب
عالم اولار اما قریه اهللری چوخ وقتده علمدن اوزاق اولار و اولاردن گوندریلن
پیغمبرک هر شیئدن خبردار اولماقی دلالت ایدر که بویغمبر اللہ طرفندن در «آیا
مشرکلر سیر اتمورلر یرتک یوزنده باخوب گوره لر که نجه اولدی اوکسلرک
آخری که اولاردن قباق کلوب و کیدوبلر» نجه اللہ اولاری هلاک ایتدی «و هراینه
آخرت ایوی یخشى در اوکسلره که قورخیدلر» دنیا ده قلوب متعم اولماقندن و صوگره
کنه جهتنه جهنمه کتمکدن «آیا فکر و خیال اتمورلر» اولارلا دیلن سوزلری که
ایشیدوب عمل ایده لر (۱۱۰) بزکچن قومه تیز عذاب کوندرمیوب صبر ایتدیک
«تالینکه ایلچیلر مایوس اولدی» قومنگ ایمان کتورمکندن «و پیغمبرلر یقین ایتدیلر
که اولار تکذیب اولوندیلار» قوم برنوعله اولاری تکذیب ایدوبلر و تکذیبده

نَشَاءُ وَلَا يَرْجُوا نَارَ الْمُجْرِمِينَ ۝ (۱۱۱) لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

اصرار ایدوبلرکه هرگز اصلاح اولماق امید یوخیدی اووقته «بزیم ایلچی لریمه بزیم کومک لکیمز کلدی» وکفار عذاب نازل اولدی «پس نجات ویریلدی اوکسه که بزیسته دوک» عبارتدر مؤمنلردن «ورد اولماز بزیم عذابمز کناه کار اولان قوملردن (۱۱۱) هرآینه اولاد یعقوبک قصه لرنده عبرت وجهلدن آیلماق واریدی عقل صاحب لری ایچون . محمدص خبر ویرن احوال بهتان سوز کلدن راما دوغری ایدندر اوکتاب لری که اولنگ قباقلنده در» عبارتدر سائر کتبدن وخلقک احتیاجی اولان حلال و حرامدن و شرالع اسلامدن «هر شیئک تفصیلی قرآنده وارد وهدایت دلات ایدن ورحمته باعث اولاندر اوومه که ایمان گتور لر» چوتکه مؤن اولماق ایستینلر دقتله تعلیم تاپارلر محض حق نیلدی کبری صورته ایمان کتورمک ایچون نه اینکه تعصب و عناددن اوتری

سورة رعد (۱۴۳) آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- (۱) الْمَرْثَلِكِ آيَاتِ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ
- (۲) اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ

(۱) منم او اللہیکه ییلورم و گورورم بودر قرآنک آیه لری و او قرآنکه سگاسنگ اللہکدن نازل اولوبدر حق و دوغری سدر اما خلقک چوخی ایمان گتور مز لر» قرآنه و اونک الله طرفندن اولمقنه اینا نمازلر (۲) «الله ایله اللهدرکه اوجالتدی گوگلری ستون سیز نجه که گورور سکر» که گوگی ساخلامقندن اوتری ستون یوخدر «صوگره غلبه ایتدی عرشه» عرشک تفسیری اغراف سورمه سنده ذکر اولوندی «واو زینه تابع ایتدی گونی وایی» خلقک نفی ایچون «هر بریسی جاری اولار معلوم وقته دیک» عبارتدر قیامتدن یرلرک و گوگلرک و جمیع خلقک «امرئی تدبیر ایدر» مصاحت و حکمت تقاضی ایدن قرارله «تفصیل ویرر آیه لری» آیه آیه فصل فصل گوندرر «شاید

يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يَدْبُرُ الْأُمُورَ يَفْصَلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ يَلْقَاءُ رَبَّكُمْ تَوَقُّونَ (۳) وَهُوَ الَّذِي
 مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي اللَّيْلُ
 النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (۴) وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَّتَجَاوِرَاتٍ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ
 وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِّلَ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي ذَلِكَ
 لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (۵) وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا ثِيَابًا نَلْفَى خَلْقَ جَدِيدٍ (۶) أَوَلَيْكَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

که سبز الہی سگرہ ملاقات ایتمکہ یقین ایدہ سگرہ کہ مبعوث اولمق واؤلندن صوگرہ
 دیر یلمک حقد ر (۳) واوللہ ایلہ اللہدر کہ یری چکدی» اوزون وگن ایندی تائینکہ
 انسانلر و حیوانلر آسانقلہ تعیش ایدہ لر «وخلق ایندی یرده دایانمش اوجا داغلار
 و آرخلار» تائینکہ سولار جاری اولوب بوستانلاری و باغلاری سیزاب و سبزایدوب
 میوه لو ایدہ واللہ تعالی خلق ایندی «جمع میوه لردن ایکی جفت» وایکی نوع آغ
 و قرا، شرین و تورش، یاش و قوری، قیش میوه سی یای میوه سی، ایرکک دیشی و
 اللہک جملة نعمت لردن اودرکہ «گیجه اورتر گولوزی» گیجه نگ قرانلقی گونوزک ایشیقنی
 اورتر گیجه گلر گونوز گیدر «ذکر اولانلر ده البتہ علامت لر و آشکارا دلیل واردر»
 اللہک وحدانیتنه و قدرته «اوقومدن اوتری کہ فکر ایدر لر» و استدلال ایدر لر
 بونیلہ قادر اللہک وجودنه (۴) «یرگ یوزینده بربرینہ یاخون قطعہ لر و پارچہ لر
 وار» کہ بربرینہ یاخون اولمقلہ بربریلہ مختلف در بعضی سی ایلہ داغدر کہ آغاجی
 و اوتی یوخدر محض داشق در هیچ شیئی گوگرمگہ و بتمگہ قابل دگلدر بعضی سی
 میشہ لک و اوللق در یرگ بعضی سی شہورہ زار بعضی سی زراعت ایتمگہ و معدن
 چخارمقہ قابلدر و هکذا یرده «باغچه لر وار اوزوملردن و باشقہ زراعتلردن و خرمالر
 وارکہ» برکوکدن «نچه شاخہ لر عملہ گلوب هاموسی سیراب اولار برسوا یا» یاغش
 ایلہ یانہر سوبی ایلہ «بعضی سنی بعضی سنہ ییمکده آرتیق ایدہ روک» بر سو ایلہ سیراب
 اولور اما بعضی سنگ طعمی ولونی و شیرین و ترشلقی مختلف اولور بونده علامت لر
 و دلیل لر وار اوقومہ کہ عقل ایلہ تاپار لر» کہ بونوغ قدرت صاحبی اللہ اولماسا بوکیفت لر
 عملہ گلمز (۵) یا محمد اگر سن تعجب ایدہ سن» کفارگ سوزندن بعثتی انکار
 ایتمکده «پس چوخ تعجبدر اونلارگ سوزلری دیر لر ایلکہ بز توپراق اولدوق
 آیا بز تازہ دن خلق اولاجیوک» تعجب اودرکہ یوخہ دن وجودہ گنورن اللہ آیا قادر

(۷) وَيَسْتَعِجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَاتَمَ لِقُلُوبِهِمُ الْمَثَلَاتِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ (۸) وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ (۹) اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدَادُوا كَلَّ شَيْئٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ (۱۰) غَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ (۱۱) سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْبَرَ الْقَوْلَ

دگلدركه دوباره اونلاری اعاده ایدہ (۶) بعثتی انکار ایدلر اوکسلردر کافر اولدیلر
اوز لر یئنگ اللہنہ و قدر تنہ او اولار گ بویونلار یئندہ زنجیر لر وار «دینادہ ضلالتدہ اولماق زنجیری
ایله مقید اولدیلر ایئنگہ آخر تدہ بویونلر یئندہ اوددن زنجیر اولاجا قدر «اولار جہنم
اصحابیدر جہنم سیدہ ہمیشہ لیک فالانلردر (۷) تیز ایستیرلر سندن یاپیمبر
اللہ طرفندن عذاب نازل اولماقی رحمتدن قباق» اونلارہ وعدہ ویریلوبدر کہ اگر
ایمان گتورہ سگز سیزہ رحمت و ثواب ویریلر و اگر کافر اولسا سگز جہنم و عذاب
یتشر پس مشرک لر ایمان گتور میوب رحمتہ یتشمہ مش عذاب ایستیرلر و سنی تلسدیر ورلر
عذاب نازل اولماقنہ «و حال آنکہ اونلاردن سابق اولان قومہ عذاب لر گلدی» مسخ
و غرق و هلاک اولماق کیمی نبہ اونلاردن عبرت ایتمورلر دسنگ اللہک ہر آیتہ
باغشلاق صاحبی در مخلوقاتہ اونلار گ ظلمی مقابلندہ «اگر ظالم و کافر ایمانہ گلسہ اللہ
باغشلار «وسنگ اللہک شدتلو عذاب ایدندر» عذابہ مستحق اولانہ ہر ایک صفت
اللہدہ وار ہم عذاب ایتمک و ہم عفو ایتمک (۸) «کافرلر دیرلر نہ سببہ پیمبرہ
اونگ اللہی طرفندن معجزہ گلدی» موسیٰ بہ عصا صالحہ ناقہ نازل اولان آیت
کیمی یامحمد اعتراض ایدلی ساکت ایتمک مشکل در ہانسی آیتی سن گتور سن
اعراض ایدوب باشقہ سنی طلب ایدرلر «بودر و بوندن غیر دگلدر سن نور خودان سن»
اونلاری اللہایلہ «و ہر قوم ایچون برہدایت ایدن وار» تفسیر کشافدہ ابن عباسدن
روایت اولوبدر کہ بوآیہ نازل اولاندہ حضرت مبارک النی امیر المؤمنین علیؑ
سینہ سنہ قویوب دیدی منم منذر و علی ہدایت ایدندر یا علی سنلہ ہدایت تاپار ہدایت
تاپانلار و ابوالقاسم حسکانی بوروایتی ایدندن سوگرہ بونی دخی آرتور و بکہ حضرت
سو ایستیوب دستماز آلاندن سوگرہ النی اول علی نگ سینہ سنہ سوگرہ اوز سینہ سنہ
قویوب دیدی سن ہر قومہ ہدایت ایدن سن (۹) «اللہ بیلور کہ حاملہ عورتک بطئندہ
نہ وار» ذکر و ریائات تمام اولاد یا ناقص «واوزادی کہ رحمہ ناقص ایدر» و فوقوز
آیدن تیز دوغار «واوزاد کہ رحمہ اونی آرتورار» نیچہ سنی دوغار و یا مدت
معلومہ دن گنج دوغار بولر گ هاموسنی اللہ بیلر «و ہر شئی رزق دن واجلدن» اللہک

وَمِنْ جَهَرِيهِ وَمِنْ هُمُ السَّخَفُ بِاللَّيْلِ وَنَارِ النَّهَارِ (۱۲) لَهُمْ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا أَمَانَهُمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَامٍ دَلَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ (۱۳) هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَشِّئُ السَّحَابَ الثَّقَالَ (۱۴) وَيَسْبِغُ الرُّعْدَ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَكُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ

یابنده قدر و انداز مایله در «نه آرتار و نه اسکیلر» (۱۰) ییلندر گزلین و آشکارانی واری و یوخی «الله بیو کدر» اولدن که وصف اولونا و قادر در جمیع شیئله «اوجادر» اوزاددن که مشرک لر دیور لر (۱۱) «برابر در» اللهک یابنده و علمنگ مقابلسنده «سیزدن او کسکه مخفی دانسه و قلبنده ساخلیه و اوکسکه آشکار دانسه و اوکسکه گیجهنگ قرانلقنده ایستدیکنی گیزلین عمله گتورلدر و گولوز آشکار ایدندر (۱۲) الله ایچون ملائکه لر وارد بر برلگ دالنجه نازل اولار» بندهنگ عملنی یا اوزینی حفظ ایتمک ایچون «بندهنگ قباقدن و دالی طرفدن حفظ ایدر لر اللهک امریله» هلاکت و قورخی یرلرندن «الله بر طائفیه ویردیگی نعمتی تغییر ویرمز نه قدر که او طائفه تغییر ویرمه نفسلرنده اولان یخشی عملی» اطاعت ایتمگی معصیته و شکران نعمتی کفران نعمته «ایلکه الله ایستدی که بر قومه عذاب گونده ره پس الله دن سوا اولی دفع ایدن یوخدر و اونلارک ایشنه باخوب کومک ایدن یوخدر

(۱۳) الله ایله الله در که گوسترر سیزه ایلدیریمی قورخماق و طمع اتمک طریقیله» قورخارلار صاعقه دوشوب تلفیات عمله گتورمکدن و طمع ایدر لر یاغش یاغمه که اونلارک زراعتنی گوگرده «و سوئله دولوب آغر اولان بولودی الله خلق ایدر» (۱۴) حال دلیله «ایلدیریم اللهه تسبیح ایدر اللهه حمد اتمگیله» اونک تسبیحی سس اتمکیدر «و ملائکه لرده تسبیح ایدر لر اللهک قورخسندن و الله گونددر ایلدیریمی و ضرر یقورر اوکسه که ایستر» مسلمدن و کافردن «و جاهل لر مجادله ایدر لر اللهک خصوصنده و الله عذاب اتمکه زیاده قوتلدر» (شان نزول) اربدن قیس و عامر بن طفیل حضرت پیغمبر صک خدمتنه گلوب خیال لری حضرتی قتل اتمک ایدی عامر اربده دیده شدیکه من محمده دانشاندا سن ذال طرفه کیچوب حضرتی قلیج ایله اور عامر حضرتله دعوا و قیل مال ایدردی حضرت آهسته جواب ویرردی اربد حضرتک دال طرفنه کیچوب ایستدی قلیجی چکسون بر قاریش چکوب زیاده قلیجی قنندن خارج ایده بلمدی عامر اشاره ایدردی حضرتی اولدورمکه حضرت ملتفت اولوب اربدک حرکتی گورنده عرض ایتمدی الهی اربدک شرنی مندن دفع ایت او قرارله که ایسترسن

يَجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ (۱۵) لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كَيْفِيهِ إِلَى السَّمَاءِ لَيْسَ لَهُمْ قَاهُ وَمَا هُوَ بِجَانِحٍ وَمَا دَعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ (۱۶) وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْعُدْوَةِ الْأَوَّلِ (۱۷) قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ قُلْ أَتَأْخُذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْ يُنْفِثَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلَ اللَّهُ شُرَكَاءَ خَلْقًا وَكَفَلَهُ

الله تعالی صاعقه گوندروب اربدی یاندریوب عامر قاجدی قورتولدی دیدی یامحمد دعا ایتدگ سنک اللهم اربدی هلاک ایتدی هراینه اوقدر آدم گتوررم صحرا ودره لری دولدورار حضرت ییوردیکه الله منی بوقصدلدن منع ایدر ایلکه عامر گیتدی واوزنه کومک گوتورروب کلنده بویننه یاره چخوب هلاک اولدی بومعنی به الله اشاره ایدوب بیورورالله صاعقه گونده روب هرکسی ایستیه اولدورر بونی گوروب گنده نیمعرفتلر اللهم قدرتده گفتگو ایدرلر (۱۵) «الله ایچوندی که دوغری دعالری قبول ایده واکسلر که اللهم باشقه سنی چاغرارلر» وبرکه دوشن وقتده بتلری چاغرارلر «اونلارگ دعالرنی قبول ایده بلمزلر» بتلرک نه قدرت ووقت لری وارکه اونلارگ دعالرنی قبول ایده» دگلدر اونلارگ مثلی «مگر اوکس کیمی که سوسوزلق چوخلقندن اوزاقدان اللرنی آچوب یره قویار که سو گلوب اولگ آغزینه یتشه» وسوی ایچوب سوسوزلقی ساکت اولا «واوشخص سویه یتش دگلدر» نیجه که سو گلوب اونلرگ آغزینه یتشمز وواوشخصک دعاسنی قبول ایتمز هایله بتلردخی اونلرگ دعاسنی قبول ایتمز «دگلدر کافرلرگ دعاسی مگر ضاللتده اولمان» بتلر اونلارگ دعاسنی قبول ایده بیلمه مگه گوره ایستدیکلری عمله گلمز (۱۶) «الله سجده ایدر اوکسکه گوگلرده ویرده در» ملانکه اردن وسائر مکلفین دن بعضی سجده ایدر «اوز خواهشیه» مؤمنلر کیمی بعضی قلع زوریه «استمین حالده» یالینکه منافق سجده ایدر مؤمنلر دن قوخماق سببیه «وانلارگ کولکه لریده سجده ایدرلر» عبارتدر رکوع وسجودایدن وقتده کولکه ننگ حرکتندن. سجده ایدلر سجده ایدرلر «صبح وآخشام» یعنی علی الدوام (۱۷) «دیگن یامحمدص بوکفاره کیمدر گوگلرگ ویرگ اللهم واونلاره تربیت ویرن» وتدبیر ایدن اونلار عاجز قالاندا «سن دیگن اللهم» جمیع خلقک اللهم «دیگن آیسز اوزگردن اوتری اوگونه دوستلر وصاحبلر اخذ ایتدگر که اوزلرینه خیر ونفع ایتمکه قادر دگلدرلر» پس نجه اوزگه آدمه نفع وضرر ویره بیلرلر «دیگن آبابر بدر کور آدم ایله گوزلو آدم آبابر بدر ایشیق ایله قرانلیق»

فَنَسَاهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (۱۷) انزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ
 اَوْدِيَةً بِقُدْرَتِهِ حَتَّىٰ اَصْبَحَ السَّيْلُ زَبَدًا ۚ اَبْيَاحًا مَّيَاقِدُودٍ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ بِدَمْلِهِ
 كَذٰلِكَ يُضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۚ وَاَمَّا الْمَتَاعُ النَّاسِ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ
 كَذٰلِكَ يُضْرِبُ اللَّهُ الْاَمْثَالَ لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْاَحْسَنُ ۚ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ اَنَّهُمْ
 مَانِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ لَاقْتَدُوا بِهٖ اَوَّلَئِكَ لَهُمْ سَوْءُ الْحِسَابِ وَمَا يَهُمُّ جَهَنَّمُ بِشَيْءٍ الْمُهَادِ

هت

وايكی سی بردر جهده در آيا كفر ايله ايمان ضلالت ايله هدايت جهل ايله علم برادر يا اينكه
 بوجهته الله شريك لر قرار ويرديلر كه «الله خلق ايدن مخلوق كيمي بتارده آدم لر
 خلق ايتديلر و او آدم لر الله يارادن مخلوقات او خشوب» معلوم اولماديكه الله يارادن
 هالسي در و بتلر يارادن هالسي در پس اوصورنده كه بتلر قادر اولميولر كه بر
 لفر آدم خلق ايدلر پس له سببه مشرك لر اوللره عبادت ايديرلر «پس ديگنلر مشرك لره
 كه الله هر شيئي خلق ايدن والله برادر» شريك يوخدر «و غلبه ايدندر» جميع
 قدرت و قوت صاحب لر نه (۱۸) «الله گول طرفندن ياغيش سويي گوندردي و سوا خوب
 چولر قدر ي جمع اولدي» و آرخلر و چولك يرلر ياغيشك سويني هر بر ي اوزلر لنگ
 بيوك و كوچك لنگي قدرده گوتوروب «سيلدن عمله گلن كفي (كوپوگي) سيل اوز
 اوستنه گوتوردي» الله تعالي تشبيه ايتدي حقي و اسلامي صاف سويه كه خلقه نفع ويرر
 و باطل و كفر ي كفه كه تيز زائل اولار و نفعي اولماز بوندن صوگره باشقه مثل
 بيورور كه «اودده يالديروب قايناندقنر شيلرده» قزيل و گوموشدن «زيت قايرمه
 ايجون» و يرگ توپراقندن ويردن چيخان مس، دمير، قلع و ساير جواهر اتدن «آلتلر» قاب
 و سائر گدازان اسبابي «ترتيب ايدن و قنده» بوشيلري اريدنده هاموسنگ كفي و ارسويگ كفي
 اولان كيمي بوشيلر قاينان و قنده خالصي تكده قالب و مفشوشي كف كيمي اوسته
 چيخار «هايله الله مثل اورار حقي و باطل و خالص و مفشوشه «او كه كفدر گيدر
 و تلف اولار» اوندن نفع اولماز «اما اوشيشي كه خلقه نفع ويرر» و خالص سودر
 «يرده قالار» و زراعتلر و سائر مخلوقات اوندن نفع گورر «هايله الله مثل لر اورار
 خلقه» اوللارگ دين و دنيا لرندن اوتر ي. بومثلدن شايد مراد بو اولو كه قران ياغيش
 منزله سنده و قلبلر چولر و نهرلر منزله سنده در هر كس اوز وسعت قلبي قدر نهجه
 قرآنن نفع گوتورر و مشركلر سويگ كفي كيمي بر قدر شبيه لو سوزلر خلق
 آراسنه سالوب اوزلريني اوجالته لرده تيز فاني اولارلر اما مؤمنلر صاف سو كيمي
 ايمانده دوام ايدوب بر آز كهچمك ايله كف منزله سنده اولان و سوسه شيطان زائل

۱۹) اَمِنْ يَلْمِ اَنَا اَنْزَلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقَّ كَنْ هُوَاعْمَى اِنَّا يَنْذِرُكَ اَوَلَوْ اَلَا بَابِ (۲۰) الَّذِيْنَ
يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيْثَاقَ (۲۱) وَالَّذِيْنَ يَصِلُوْنَ مَا مَرَّ اللّٰهُ بِهِ اَنْ يُّوْصَلَ وَيَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ وَيَخَافُوْنَ سَوْءَ الْحِسَابِ (۲۲) وَالَّذِيْنَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَانْفَقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُغْنِ الدَّارَ (۲۳) جَنّٰتِ عَدْنٍ
يَدْخُلُوْنَهَا مِنْ اَبْوَابٍ مِنْ اَسْبَاطِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُوْنَ عَلَيْهِمْ

اولوب صاف سو تكدە قالان كيمى وسوسه دخى بر قدر قوت ايمانله زائل اولوب
حق باقى قالار بو قرارلهدر معدنياتنگ خالصى وكفى اريمك زماننده «اللهك دعوتنى
قبول و ايمان گتورن لر ايچون بهشت واجروار. و او كسلر كه اللهك دعوتنى قبول
ايدوب ايمان گتورمديلر ا گرير يوزينده اولان شيئنگ هاموسى او نلارگ اولو ويراوقدر اولارگ
اوستمه آرتا البته بونلارگ هاموسنى فدا ايدر لر» كه قيامتده اولنارى آلوب اولناره عذاب
ايتميه لر اما اولنلاردن عوض قبول اولماز «اونلار او كسلردر كه اونلار ايچون پيس
حساب آلتماق واردر» كه گناه لارندن هيچ شيئ عفو اولولماز اونلارگ هامو
عمللرنگ حسابنى چكر لر وبوگونه حساب چكك البته چتين لگنه گوره پيس احوالدر
«اونلارگ قايداجاق یری جهنمدر ونه پيس مهيا اولمش منزلدر ۱۹) آيا او كسكه
سكا الله طرفندن نازل اولان قرآنك حق ودوغرى اولماقنى بيله و ايمان گتوره كور
آدم كيمى در كه هيچ شيئ گورميه» وحقه باطله فرق ويرميه «بودر ويوندر غيرى
دكدر كه عقل ومعرفت صاحبلرى فكر ايدر لر ويادينده گتور لر» اللهك حكملرينى
وحقه باطلى بر برندن تميز ويرر لر ۲۰) «او كسلر كه وفا ايدر لر الله ايله ايتدكلرى عهده
وسندير مازلر آندايله محكم اولان سوزلر نى» عبارتدر اولدن كه بر شخص عهد و
يا قسم ايدنه بر شيئى عمله گتورمكه ۲۱) «او كسلر كه الله امر ايتديكى احسانى عمله
گتور لر» يعنى صله رحم ايدر لر جمله او كسلره كه الله امر ايددر خواه قوم اولا خواه
اسلام جهتنه هم مذهب اولا «والله من قور خار لر» قطع رحم ايتمكه «وقور خار لار قيامتده
پيس حساب ويرمكدن ۲۲) «او كسلر كه صبرايتديلر» بلالره ومصيت لره يامعصيتلره
«اللهك رضاسنى ايسته مك ايچون و نماز قيلديلار و صرف ايتديلر اوشيتلردن كه
اونلار روزى ايتمشوك گرلين و آشكارا وبخشى ايش ايتمكه پيس ايشى» و عبادت
ايتمكه گناهى اوزلرندن «دفع ايدر لر بو ذكر اولان سفت لر ايله صفت لنمش
شخص لر ايچوندر آخرت ايوى» كه عبارتدر بهشتدن ۳۲) «آخرت ايوى عبارتدر
فانى اولميان بهشتدن اوگا داخل اولار لر ذكر اولان كسلر و او كسلر كه صلاحيتى

مِنْ كُلِّ بَابٍ (۲۴) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ (۲۵) وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ يَقُطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسَدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ (۲۶) اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرَحَوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ (۲۷) وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَيُهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَتَاهُ (۲۸) الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (۲۹) الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسَنَ مَا بِهِ (۳۰) كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ

اولا بهشته داخل اولمقه ایمان گتورمک و پیغمبر گنور نی تصدیق ایتمک ایله «اونلار گ آتالرندن و عورتارندن و اولادندن و ملائکه لر داخل اولار لر بهشت اهلنک یانه هر قابودن» بهشت گ سگز قابی سنگ هر بریسنندن (۲۴) ایلکه داخل اولدیلر دیر لر «سلام سیزه اولسو گ او عملگ مقابلنده که صبر ایتمگ» دنیانگ شدتلو وز حمتلو بلالرینه یا عبادت لرینه یا معصیت لرینه «پس نه یخشی در ایو گ آخری» که آخرت ایوینده قلبگز ایستدیگی نعمت لری گوردگز (۲۵) «واو کسلر که اللہک عهدنی سن دیر لر لر محکم عهد ایندن سو گره قطع ایدر لر اوشیئی که اللہ امر ایتمشدی که اونی وصل ایدر و فساد ایدر لر یر یوزینده» معصیت یا ظلم ایتمک ایله «بوصفت له مقصف اولان کسلره در اللہک رحمتندن اوزاق اولماق و اونلار ایچون در آخرت ایونگ ییسلگی» جهنمده همیشه لك اولماق ایله (۲۶) «اللہ وسعت روزی و یرر او کسه که ایستیر اوز بنده لر نندن و تنک ایدر» روزینی هانسی بریسی مصلحت اولسا عمله گنور و هر کسه که وسعت و یریلدی «شاد اولدیلار دنیاده دیری قالب دنیامالیله آز مدت لذت آپار مقله و دگلدر دنیانگ دیر یلگی مگر آزشیئی» دنیانگ نعمتی نه قدر چوخ اولسا ده فانی اما آخرت نعمتی همیشه لیک و باقیدر (۲۷) «کافر لر دیر لر نه سببه محمد صه اوز اللہی طرفندن معجزه گلمدی» نجه که سائر پیغمبر لره گلوب «دیگن اونلار الله ضلالتنه سالار او کسی که ایستر» بنده نگ اوز اختیار یله دوتدیقی معصیت جهننه اواندا زده که دخی قابل هدایت اولماز «والله هدایت ایدر او کسیکه توبه و انابه ایدوب الله طرفنه قایده» اطاعت ابتمک ایله (۲۸) او کسلر که ایمان گتور دیرلر اللہه و پیغمبره و اونلار گ قلبری خاطر جمع اولار اللہی ذکر ایتمکله خبردار اول اللہی ذکر ایتمک ایله قلبر آرام و ساکن اولار» اضطرابندن (۲۹) «او کسلر که ایمان گتور دیرلر و ایمالندن سو گره صالح عملر ایتمدیلر» که او عملر گ قابلیت و صلاحیتی اولا الله قبول ایتمک و عوضنده گوزل مزد و یرمکه «بونوع کسلره مزد و اجر» یا بشارت یا همیشه لك خیر یا طوبی آقاجی واردر که

فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لَبَتْهُمْ عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابُ (۳۱) وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهَ الْمُوتَى بَلَّ اللَّهُ الْأُمَرَ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَيْئُسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُم بِأَصْنَافِهِمْ قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ (۳۲) وَلَقَدْ أَنْهَزَ رَسُولُكَ مِنْ قَبْلِكَ قَامِلَاتٍ لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ تَأْخُذَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

بر آفاجدر بهشته اصلی حضرت پیغمبرگ قصمرنده در و شاخه لری چکیلو بدر
 جمیع بهشت اهلنگ غره لرینه تعلی اوز تفسیرنده و ابن مغازی اوز کتنبنده ذکر
 ایدوبدر که بهشته اولان طوبی آفاجنگ اصلی علی ۴ گ ایونده در و اونلری چون
 وارد «گوزل فایداجاق مکان» که عبارتدر بهشتدن (۳۰) «هابیله بزسنی گوندردیک
 پیغمبرلکه برامته که اوندن قباق امتلر کیچوب گیدوبدر تاینکه سن اوخویاسن اونلاره
 اوآیه لری که بز وحی ایتدیک سگا» تاینکه ایشیدوب ایمان گتوره لر «و قریش کافر
 اولورلر رحم ایدن الله» واولی تانمورلار که کیمدر «دیگنلرحمن منم اللهمدر
 حقیقی اللهدن باشقه الله یوخرمن اوگا توکل و ایشلریمی رجوع ایتدیم» واونگ طرفه در
 منم فایداجاق مکانیم (۳۱) و اگر عالمده بر کتاب اولایدی که اونگ سببی ایله داغلار
 یرندن حرکت ایدیدی یا اینکه یر پارچه لاندی یا اینکه اوایلر دیریلوب اونیه دانشیدی»
 هرآینه اونقاب بو قرآن اولاردی یا اینکه معنی ییله اولاکه قرآن سببیله داغ یرندن
 حرکت ایدم ویر پارچه لانا یا اونیه اولی دانشه مکه اهلی گنده ایمان گتورمز لر
 چونکه اهل مکه حرمگ صحنده اوتورمشدیلر پیغمبرص اونلاری ایمانه تکلیف
 ایدنده عبدالله بن امیه دیدیکه اگر سن حق پیغمبرسن ایسه مکه نگ داغلاری پارچه لانوب
 مکه نگ یری کین اولسون و داغدان آرخر جاری اولسون واولی دیریلوب شهادت
 ایتسون سنگ دوغریلقکا اوگا گوره بوآیه نازل اولدی «بلکه الله ایچوندر امرگ
 هاموسی» اولی دیریلتمک و داغلاره حرکت ویرمک ویری پارچه لامق «آیا مؤمنلر
 بیلمدیلر که اگر الله ایسته سیدی البته زورله خالقگ هاموسنی هدایت ایدردی
 و کافرلرگ عمللری سبینه همیشه اونلره اذیت ایدن امرلریشتر» مصیبت، بلا، قحط،
 اولمک و اسیر اولمق کیمی «یا اینکه اومصیبتلر اونلارگ اولکه لریشگ یا خوناقنه
 داخل اولار» قورخارلر که اونلرگ شهرینه دخی سرایت ایدم بومصیبتلر اوللرگ
 حقنده متصل عمله گلر «اووقتهدیک که اللهمک وعده سی گله» دعوایه امر اول
 یافتج مکه عمله گله «حقیقنده الله اوز وعده سته خلاف ایتمز (۳۲) و هرآینه استهزا

(۳۳) اَفَمَنْ هُوَ قَاتِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلُوبُهُمْ قُلْ سَمِعُوهُمْ اَمْ تَسْمَعُوهُ لَيْلًا يَعْلَمُ فِي الْاَرْضِ اَمْ يَظَاهِرُ مِنْ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْهُ اللَّهُ فَما لَهُ مِنْ هَادٍ (۳۴) لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ اَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَّاقٍ (۳۵) مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أَكْثُهَا آبٌ مَّوْظِلٌ لِّهَا تِلْكَ عَقَبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعَقِبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ (۳۶) وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهُ أَدْعُو وَإِلَهُ مَآبٍ (۳۷) وَكَذَلِكَ

اولولدی اویغمبرلره که سندن قباق ایدیلر» لجه که سکااستهزا ایدیلر «من کافرله مهلت ویردیم صوگره اولری دوتدیم» عذاب نازل ایتمک ایله «پس لجه اولدی منم عذابیم» آیا او عذابی دفع ایتمکه مشرکلر قادر اولدیلر یانه (۳۳) «آیا والله که جمیع نفسلری حفظ ایدندر و کسب ایتدکلری عمللری بیلندر» عاجز بتلر کیمیدر بولیله ییله «بت پرستلر الله شریک لر قرار ویردیلر یا یغمبر دیگلن اولارگ آدنی دیتک» اولردن عملکلن هنلری بیان ایتک اگر اولرگ بتلری حقیقتده الله اولسیدیلر گرک صفتلنمش اولایدی لر خلق ایتمک، روزی ویرمک، اولدورمک و دیریتمک صفتلری ایله نیجه که آلهده اوصفتلر موجوددر «یا اینکه الله تعالی به یر یوزینده بیلمدیگی شیئی خبر ویررسکر یا اینکه حقیقتی اولمیان برسوز دیورسکر» بونلر هاموسی باطلدر «بلکه کافرله حیللری زبنت لوگورولدی» و مسلمانلر بار سنده ایتدکلری حیللر اوللره اوقدر خوش گلدیکه «حق یولدن منع اولوندیلر» و حقی تاپا بیلمدیلر «و هرکسیکه الله اوزباشنه قویا» عملنگ پیسیلگنه گوره اوصورتده «اوگا هیچ یول نوسترن یوخدر (۳۴) اولار ایچون دنیاده عذاب وار» اولمک واسیر اولماق کیمی «هرآینه آخرت عذابی چتین راقدر» همیشه لیگی و شدتی جهتنه «واللهک عذابندن ساخیلیان یوخدر (۳۵) او بهشتک صفتی که وعده ویریلوبدر پرهیزکارلره بودر که اولارگ آلتندن نهرلر جاری اولار اونک میوه لری همیشه لیکدر هرگز آزالماز و اونک کولگه سی بر طرف اولماز» که حرارت شدت ابد «بو بهشت اوکسلرگ آخر امرلری در که پرهیزکار لق ایتدیلر و کافرگ عاقبت امری اوددر (۳۶) و اوکسلر که اولارا کتاب ویردیک» سنگ اصحابندن یا یهو دی و نصاری لرگ ایمانه گلنلرندن «شاد اولارلر او کتاب سببنه که سکا نازل اولدی و یهود و نصرانی و مجوس طائفه لرنندن اوکسلر واردر که انکار ایدر قرآنک بعضی سنی» اوسوزلری که توری و انجیل ایله مخالفدر «دیگلن یا یغمبر بوندن غیری دگلدر که من امر اولونمشم که الله عبادت ایدم

أَنزَلْنَاهُ حِكْمًا عَرَبِيًّا وَلَنُثَبِّتَ أَهْوَاءَهُمْ بِعَدَمِ جَاءِكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ
 (۳۸) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
 لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ (۳۹) يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ (۴۰) وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ
 بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ فَاِنَّا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ (۴۱) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ
 نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (۴۲) وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ

ویر کسی اوگما شریک قرار ویریمیم و خلقی اللهگ طرفه چاغیرام والله طرفه در
 منم فایدا جاق یریم» اوگونه حکم ایتمک منحصر در الله (۳۷) نجه که گنجش پیغمبر لر
 کتاب گوندردیک اولرگ لغتیه «هایله بز قرآنی گولدر دیک حکمتله مطابق» یا اینکه
 باطل اولماقدن محکم در «عربی لغتیه در واگرسن اوللارگ خواش لرینه تابع اولاسن
 سگا قرآن کلندن سوکره» و یقین ایتمیه سنکه قرآنده گوستریلن احکامگ هاموسنه عمل
 ایتمک واجب در «اوصورتده سگا کومک ایدن واللهگ عذابندن ساخیلن اولماز» بوآیه
 هر چند پیغمبره خطابدر امامقصود امتدر که بوسوزی ایشدوب دینلرینده ثابت قسم
 اولسونلر (۳۸) «هرآینه سندن قباق بز پیغمبر لر گوندردیک اولنلره عولتر و اوهاقلر
 ویردیک» هیچکسگ حق یوخدر که سنی مذمت ایده عورت آلماق و اولاد صاحبی
 اولماق ایله سن ملائکه دگلسن که عورتگ و اولادگ اولمیه «وهیچ پیغمبره معجزه
 ویا عذاب گتورمک ممکن دگلدر مگر اللهگ اذنیله» الله اذن ویرمهش هیچکس
 معجزه گتوره بیلمز «هروقت ایچون برکتاب واردر» یا هرایش و عذاب ایچون بروفت
 وار گاه تورات نازل اولار گاه انجیل گاه قرآن و هر بریسی وقتگ تقاضاسنه مطابق
 نازل اولوب در (۳۹) «اؤل نازل اولان حکمدن هانسنی الله ایستیه پوزار و عوضه باشقه سنی
 قویار» قدر که اولمجبی حکم و قتله موافق ایسه عملنه حکم ایدر ایله تقاضای زمان
 تغییر تا یا حکم دخی تغییر تا پار «والله یاننده در اصل کتاب» (لوح محفوظ) اونده
 یازیلان هرگز محو اولماز عبارتدر اللهگ علمندن (۴۰) مشرک لره عذاب گوندردیک
 خصوصنده «سگا وعده ویردیگمز عذابگ بعضی سنی گوستردیک» که سیزگ انزده
 اسیر و قتل اولار لر «یا اینکه سنی اولدوره ریک» وعده ویریلنلرگ هاموسی عمله
 گلمه میش «حقیقه سگا لازمدن منم احکامیمی خلقه یتورمک ویزه در حساب چکمک»
 و عمللرینه مزد ویرمک (۴۱) «آیاسنی تکذیب ایدلر گورمور لر (گورمیه جکر) که
 بزیم حکمز یرگ یوزینه گلوب آزالداروق یرگ اطرافنی» اولدورمک و هلاک ایتمک
 ایله یا اینکه یری اسلام تصرفنه گتوروب کافر لرگ یرینی آزالداروق «الله حکم ایدر

قَبْلَهُمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسِعِلْمُ الْكَافِرِينَ عَقَبِ الدَّارِ (۴۳) وَيَقُولُ
الَّذِينَ كَفَرُوا السَّمْتُ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

اسلامك غلبه سنه واللمك حكمنى فايقاران اولماز واور سرعته حساب چكن (۴۲) حيله
ايتديلر اوكلر كه اونلردن فباق وارايديلر» اوز ييغمبرلريني تكذيب ايتمكه واولدورمكه
الله اونلارگ حيله لرني باطل ايتدي «والله ايجوندر حيله لرگ هاموسنگ مقابلنده جزا
ويرمك. هر نفس هره كسب ايتديگني الله ييلور وتيزليك ايله كافرارده بيارلر كه كيمك
ايجوندر اوبري ايوگ آخري» قيامت گوننده معلوم اولار كه بهشت كيمه قسمت اولار
وجهنم كيمه (۴۳) «يايغمبر مشركلر سكا ديرلر كه سن الله طرفندن گوندر يلمش ييغمبر
دگلسن اونلره ديگكن الله بسدر شاهد اولمقه منمله سيزگ آرا ژرده وبرده او كسه
اونگ ياتنده در كتاب ييلمك» قرآني، توراني وانجيلي اوخويوب بيلنلر شاهد اولارلر
من ييغمبرلگيمه عبارتدر انبيا وائما ومؤمنلردن

سورة ابراهيم (۵۲) آيه در مكده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(۱) اَلرَّكِتَابِ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ (۲) اَللّٰهُ الَّذِي لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ
(۳) الَّذِيْنَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا وَعَاوِلُكَ

(۱) منم اولله كه گورورم بو اوكتابدر كه يايغمبر بيز سكا گوندر ديك تا اينكه
خلقى چيخارداسن گمراهلق قراللقندن جميع خلقه غلبه ايدن وجميع ايشرينده بگنلمش
اولان اللهم ايشقلى يولنه» عبارتدر ايمانه داخل اولمقندن (۲) «ايله الله كه اونگ
ايجوندر گوگلرده ويرده اولان مخلوق وواى اولسون كافرلره شدتلو عذابدن»
قيامت گوتنده (۳) «اوكلر كه دليانگ زنده كانلقنى آخرتدن آرتيق ايستلر وخلقى الله يولندن
وايمان گنورمكدن منع ايدرلر ويوله گچليك اختارلر» ودين اسلامه عيب ثابت ايدرلر

فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ (۴) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي
 مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۵) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
 النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ (۶) وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِذْ كُنْتُمْ
 نَعْمَةً لِلَّهِ عَلَيْهِمْ إِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ ابْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
 نِسَاءَكُمْ فِي ذُلِّكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ (۷) وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ
 إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ (۸) وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأَنْتَ اللَّهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ (۹) أَلَمْ

«اونلار حقندن اوزاق اولان ضلالتده درلر (۴) و بز هیچ پیغمبر گوندرمدیک مگر
 اینکه اوز قومنگ دیلله تالینکه بیان ایده اونلره» احکام دینی و ترجمه ایتمه احتیاج
 اولمه «پس الله گمراه ایدر» بهشت یولندن «اوکسیکه ایستر» اوز عملی جهته
 «وهدایت ایدر اوکسی که ایسترو الله غلبه ایدندر (۵) وهرآینه بزگوندردیک موسی (۶)
 اوز معجزه لریمزایله که اوز قومگی قارالقدن نورانی لقه چیخارت و نصیحت ویر اونلره
 اللهم گونلریله» بعض گونلرده الله بنده لرگ بعضی سته نعمت کرامت ایدوب و بعضی سنده
 عذاب گوندروب بنده لرگ دو تدقیقلاری عمله گوره «اوگونلرده واقع اولان احوالاترده
 هرآینه علامتله وار هر صبر ایدن کسه که شکر ایدندر» اللهم نعمتلیرینه
 (۶) «یادگا گنور یای پیغمبر اوزمانیکه موسی دیدی اوز قومنه که یادگزه گنورون اللهم
 سیزه اولان نعمتی اوزمانیکه نجات ویردی سیزه فرعون اولادنن که اولر
 داددیر ایدرلر سیزه عذابگ پیسنی» قول یرینه سیزی ایشله دردیله «واولدور یردیله
 سیزگ اوغلان او شاقلا رگزی و دیریلدیله سیزگ عورتلر گزی و بونده سیزه بیوگامتحان
 واردر سزگ اللهم طرفندن» بوایه سورة بقره ننگ ۴۹ مجی آیه سنده شرح اولوندی
 (۷) «موسی (۴) قومنه دیدی یادگا گنور اوزمانیکه سیزگ اللهم سیزه خبر ویردیکه
 اگر شکر ایده سگز منم ویردیگیم نعمتله البته من آرتور ارام نعمتی و اگر کفران
 نعمت ایده سگز بدرستی که منم عذاب البته شدتلودر» اوکسه که کفران نعمت ایده
 (۸) «موسی دیدی اگر سیز و جمیع یر یوزینده اولان مخلوقلت اللهم کافر اولاسگز
 الله بی احتیاج در خلقگ عبادت و شکرندن و عملنده بگنلشدر (۹) آیا گلمدی سیزه
 اوکسلرگ خبری که سیزدن قباق و ارایدی لر نوح، عاد و ثمود قو مندن و او کسلرگ
 خبری که اونلاردن صوگرده در اونلارگ تفصیل احوالنی اللهم باشقه کسه بیلنر
 اونلارگ پیغمبرلری معجزه لر ایله اوقومه گلدیلر پس ردا یتدیلر اوز الترنی اوز

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَقْوَامِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ (۱۰) قَالَتْ لِرَسُولِهِمْ إِنِّي اللَّهُ شَكَّ فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُم إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنَّا نَتَّبِعُ الْآبَاءَ نَحْنُ وَآبَاؤُنَا فَادْعُوا آلَنَا يَذَّوْنُوا لَنَا أَن نَّاتَّبِعَكُمْ بَلْآئِنَّا إِلَى الْآبَاءِ نَذِيرٌ لِّلْمُتَّبِعِينَ (۱۱) قَالَتْ لَهُمْ رَسُولُهُمْ إِنَّا نَحْنُ الْآبَاءُ نَحْنُ الْآبَاءُ نَحْنُ الْآبَاءُ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ مَا كَانَ لَنَا أَن نَّاتَّبِعَكُمْ بَلْآئِنَّا إِلَى الْآبَاءِ نَذِيرٌ لِّلْمُتَّبِعِينَ (۱۲) وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَّبِعَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سَبِيلًا وَلَنُصِرَّ عَلَىٰ مَا دَبَّحْتُمُونا وَعَلَى اللَّهِ

حزب

آغز لارينه» نجه كه تعجب و گولمك وقتنده انسان النى آغز نه قويار يا اينكه اللرىنى پيغمبر لرگ آغز نه قويديلر تكذيب ايتمك ايچون كه ساكت اول يا اينكه شدت غضبدن اللرىنگ دالنى ديشله ديلر «و ديديلر بيز سيزگ پيغمبر لنگره اينا نمر يق وشك ايديريك اوشينگ حق اولمقنده كه سيز بزى اونگ طرفنه چاغرور سگروادعا ايتدبككتر دين بزى شبهه سالور» كه سيز رياست طلب ايدير سگزر (۱۰) «اونلارگ پيغمبر لرى ديديلر آيا اللهه شك واردر» بوقدر دلائلگ وجودى ايله ايله الله كه «خلق ايدندر گوگلى و ىرى و سيزى اوز و وحدانيقنه چاغيرير تا اينكه باغشليه سزگ گناهاركترگ بعضى سنى» و كيز سزه عذاب ايتيموب «سيزى تاخيره سالانمش گونه ديك» وقتكتر يتشده سيزى اوز اجلگتر ايله اولدوره نه اينكه عذاب واسطه سيله «پيغمبر لرگ قومى ديديلر سزدگلسكتر مگر بريم كيمى بشر سبز ايتسيور سگزر كه بزى منع ايدمه سگزر اوبتلره عبادت ايتمكدن كه بريم آتالاريمز عبادت ايدرديلر پس بزه آشكار دليل لر گتورون» سيز عبادت ايتديكتر اللهگ دوغريلقنه و بز عبادت ايتديكتر بقرگ بطلاننه (۱۱) «اونلارگ پيغمبر لرى اونلاره ديدى دوغريد بزه سيزگ كيمى بشرايك اما الله منت قويار هر كسه كه ايستر اوز بنده لر بندن» پيغمبر لگه اختيار ايدر «و بريم قدرتمز يوخدر اوز طرفمزدن معجزه گتورك مگر اللهگ اذنبه و مرحمتيله و مؤمنلره لازمدر كه اللهه توكل ايدملر (۱۲) وله اولويد بزه كه بز اللهه توكل ايتميك و حال آنكه الله تعالى بزى هدايت ايتدى اوز يوللاريمزه» كه ايمان در وهر آينه صبر ايدمه روك بزه ايتدكتر اذيتلره و جميع توكل ايدملره لازمدر كه اللهه توكل ايدملر» بوسوزلر هاموسى پيغمبره تسليمدر (۱۳) كافرلر اوز پيغمبر لرينه جواب و ير مگه سوز تا پيموب «ديديلر كه البته بيز سيزى اوز شهر يمزدن خارج ايدمريك يا اينكه اوز دينگزدن قايدوب بريم دينمزه

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ (۱۳) وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلرَّسُولِ لَنَنُخْرِجَنَّكَ مِنَّ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا
فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ (۱۴) وَلَنَسْكَنَنَّكَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَن خَافَ مَقَامِي
وَخَافَ وَعَبَدَ (۱۵) وَاسْفُتْ حَتَّىٰ أَوْخَا بِكُلِّ جَبَّارٍ عَنِيْدَ (۱۶) مَن زُورَ آتَهُ جَهَنَّمَ وَيَسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ
صَدِيدٍ (۱۷) يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يَسْلِقُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِن زُورِ آتِهِ
عَذَابٌ غَلِيظٌ (۱۸) مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَبَادٍ اسْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ
لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ (۱۹) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّا نَبْشَاهُ بِكُمْ وَيَاتُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ (۲۰) وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ (۲۱) وَيَرْزُقُ اللَّهَ

داخل اولار سئز صوگره الله تعالى اويغمبر لره وحى ايتديكه» اولرگ قورخوتمقلرن دن
عمگين اولميوگ «البته بزظالملى هلاك ايدريك (۱۴) البته سيزى اولارگ يرينده
سا كن ايدريك اولارى هلاك ايدلن صوگره بونجات تايمق اوکس ايچوندر كه
منم حضور مده دورمقدن ومنم عذابدن قورخه (۱۵) پيغمبرلر اللهدن كومك
ايستديلر» يانسه كافرلر كومك ايتسيوب ديديلر الله بزه سيزگ آرا كرده حكم ايتسون
«ظلم ايدن والله حكمه اطاعت ايتمه عداوت ايدن كسلر بودنياده زيانكار وذيلى
اولديلر (۱۶) بوزيانكارلئگ دالى جهنمدر وجهنم اهلى سيراب اولارلر بدنلردن
آخان چرك سويى ايله (۱۷) اوسويى بردفعهده ايچه بيلمىوب «جرعه جره (اودوم)
ايچر» وبوغازندن آشاه آبارا بيلمز «وگوارا سوايچمك كيمى ايچه بيلمز» اوسويى
طبع قبول ايتمهك جهتنه «واوگا او لومك شدلى هر طرفدن گلر واو لى دگلدر»
كه او لوب بردفعهليك قورتالا بلكه زحمتده قالار «اونگ دالنجه برك و قالين عذاب
وار» كه هميشه ليك جهنمده قالماقدن (۱۸) «الله اينالميان كسلرگ دنياده ايتدكلرى
يخشى عمللرگ مثلى كول كيمى در كه تنديل اسن گونده ييل اوگا زور ايدنه» نهكه
اوگونده كولى جمع ايتمك واولندن نفع گورمك اولماز هاييله «الله اينانمىالدر
كسب ايتديكلرى عمللردن نفع گوتورمكه قادر اولاييلمزلر بودر حقندن اوزاق ضلالت»
كه برده د و غرى يوللره قايدوب گلمك لرى چتين در

(۱۹) «اى مخلوقات آيا سن گورمورسن كه الله خلق ايتدى گوگلرى ويرى حظه
اگر الله ايستيه سيزى بودنيادن آبارار و هلاك ايدر وتازه يارانش آدملىر گتورر
(۲۰) بومطلب الله چتين دگلدر (۲۱) جميع مخلوقات قبردن خارج اولرلر حساب
ايچون كز لين عمللرگ هاموسى الله آشكار اولار وعاجزلر وتابع اولالدر ديرلر

جَمِيعًا قَالِ الضُّعْفُ الدِّينِ اسْتَكْبَرُوا اَنَا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قُلْ اَنْتُمْ مَثْنُونَ عَنْ مَنْ عَذَابُ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
 قَالُوا وَهَدَيْنَا اللَّهَ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا اَجْرُ عَنَّا اَمْ صِرْنَا لَكُمْ مَحْجُوسٌ (۲۲) وَقَالَ الشَّيْطَانُ
 لَمَّا قَضَىٰ اَمْرًا لِلَّهِ وَعَدْتُكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ فَاخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِلَّا اَنْ دَعَوْتُكُمْ
 فَاسْتَجِبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلَوْ مَوَّاهُ انْفُسَكُمْ مَا اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا اَنْتُمْ بِمُصْرِخِي اِنِّي كَفَرْتُ بِمَا
 اُشْرَكْتُمُوهُ مِنْ قَبْلُ اِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ (۲۳) وَاَدْخَلَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

او کس لره که تکبر لیک ایتدیلر دلیاده» ریاست جهنمه «بز سیزه تابع ایدیک» هر نه
 دیدگز تقلیداً سیزه تابع اولدوق «پس آیا اللهک عذابندن بر حصه نی بزدن دفع
 ایدرسگز» که بو حالده بزى احاطه ایدوبدر «اونلار دیر لر اگر الله بزى هدایت اتسیدی»
 بهشته وبزى عذابندن خلاص اتسیدی «هراینه بزده سیزى هدایت ایدردیک» بهشته
 و عذابى سیزدن دفع ایدردیک یا اینکه اگر الله بزى دنیاده هدایت اتسیدی ییزده
 سیزى هدایت ایدردیک نه ییز جهنمه گیدردیک ونه سیز «بزه برابر در یاداد فریاد
 ایدیک یا اینکه صبر ایدک» تدبیریمز قور تولوب «بزدن اوترى هیچ قاجماق یری
 یوخدر (۲۲) ایلکه قیامت گوننده ایش تمام اولار» بهشت اهلی بهشته جهنم اهلی
 جهنمه داخل اولار واهل جهنم شیطانی مذمت ایدر لر اونلاری اغوا اتمکده او وقت
 «شیطان دیر که الله وعده ایتدی س-یزه دوغری وعده» پیغمبر واسطه سیله خبر
 ویردی که دوباره دیر یلوب حشرونشر وحساب اولمقه جمع اولاجا قسگز «ومنده وعده
 ایتدیم» که بوسوزلر هاموسی خلاف در معصیت ایدون من سیزى خلاص ایدرم الله کریمدر
 «من ویردیکیم وعده به عمل اتمیوب وعده خلاف اولدیم منم سیزه دنیاده هیچ تسلطیم
 و زوریم یوخیدی» من سیزى زور ایله معصیته وادار اتمدیم «مگر اینکه چاغردیم
 سیزى» وسوسه اتمک ایله «سیزده منی قبول ایتدگز» اوز اختیارگز ایله «پس منی
 مذمت اتمیوگ» سیزه یقشن عذاب جهنمه «ومذمت ایدوگ اوز نفسگزى» که اللهک
 وپیغمبر لرگ حق سوزلرینی ایشتمیوب منم وسوسه می قبول ایتدگز «من سیزگ
 فریادگز» یقشن دگلم و سیزده منم فریادیمه یقشن دگلسگز من انکار ایتدیم بونیکه
 دنیاده عبادتگز منی الله شریک قرار ویردگز» هرگز من الله شریک دگلم
 «حقیقتده ظالم لره اذیت ویرن عذاب وار (۲۳) او کس لره ایمان گتوردیلر ویخشی
 عملار ایتدیلر داخل اولار او نوع بو ستالره که اونلارگ آلتندن نهر لر آخر
 همیشه لیک در لر اونده اوز لرگ اللهک اذلی ایله اونلارگ تحفه سی سلامت لیک در»
 بو آیه ننگ تفسیری بولس سوره سنگ ۱۰ امجی آیه سنده شرح اولدی (۲۴) «آیا سن

جَنَاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ نَحْنُتُهُمْ فِي سَلَامٍ (۲۴) اَلَمْ تَرَ كَيْفَ
ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ (۲۵) تُوَلِّيَ أَكْثَرُهَا كَلًّا
حِينَ بَاذَنَ بِهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (۲۶) وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ
خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ (۲۷) يَسْبَغَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ (۲۸) اَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآخَلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ (۲۹) جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَيُشْسِ الْقَرَارَ (۳۰) وَجَعَلَ اللَّهُ
أَنْدَادًا لِلْظَّالِمِينَ سَبِيلَهُ قُلْ لَمَعُوا فَأَنْصِرْ كَمَ إِلَى النَّارِ (۳۱) قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا

گورم دگ کہ اللہ نجہ مثل اوردی مثل بودر کہ «پاکیزہ کلمہ» کہ عبارتدر لاله الا
اللمدن «پاک آفاج کیمیدر کہ اونگ کوگی ثابتدر و بوداقلری گوگنددر» هر طرفدن
گوگ طرفنه فالخوب (۲۵) «میوه سنی اوز اللہنگ اذنبه ٹیلگ هر وقتند ویرر»
سائر آفاجلارگ خلافنه کہ ٹیلده بردفعه میوه ویرر «اللہ تعالی خالقندن اوتری مثل لردکر
ایدر شاید کہ اولار نصیحت قبول ایده لر (۲۶) ومردار کلمه ننگ (کفر) مثلی
ناپاک آفاج کیمیدر کہ حرکت ایدوب یرگ یوزندن قویارکہ اونگ ایچون برقرار
اولماق یوخدر» آز یل و یاسائر صدمه یتشن کیمی گوگندن چخار کفر دخی
ییلده جزئی صدمه ایله جهنمه داخل ایدر.

(۲۷) «اللہ تعالی ایمانده ثابت و برقرار ایدر او کسلی کہ ایمان گتوردیلر محکم
دلیل ایله هم بودنیانده» کہ ایماندن چخمازلر «وهم آخرتده و گمراه ایدر ظالمیری»
ایمانده ثابت قدم اولمقدن «واللہ ایستدیگنی عمله گتورر» اولاره دنیاده مهلت ویرر
ایلکه اللہ طرفنه قایتمادیلر ازلن گوگندن قیامتهدیک اولاره نوع بنوع عذاب یتشر
(۲۸) «آیاسن گورمرسن و باخما دوگ او کساره کہ اللہ اولره ویردیگی نعمت لره شکر
ایتمگی عوض ایندیلر کفر» یا پیغمبر سنی تانیوب و پیغمبر اولماقنی یقین ایدوب
ایمان گتورمک عوضنه سکا اذیت ایدیلر «وناازل ایندیلر اوز قوملرینی هلاکت
ایوینه» کہ اولاری بدر دعواسنه آپار لر (۲۹) «یتوردیلر اولاری جهنمه ویس
قرار گاهدر جهنم (۳۰) واللہ ایچون شریک لر قرار ایندیلر تاینکه خلقی اللہنگ
یولندن گمراه اینده لر یا پیغمبر ص دیگن نفع بردار اولوگ برنجه گون دنیاده صوگره
سزگ قایتماق یرگژ جهنم اودی طرفنده (۳۱) دیگن یا پیغمبر منم او بنده لریمه
که ایمان گتوردیلر نماز قیلازلار و نفقه ویره لر اوزاددن کہ ییز اولار روزی

الصلوة وَيَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَلْعَبُ فِيهِمْ وَلَا خِلَالُ (۳۲) اللَّهُ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفَلَكَ
لَتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ (۳۳) وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ (۳۴) وَإِيَّاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعْنُوا تَعْتَمِدْ اللَّهُ لَا تَحْصُوا هُنَّ
الْأَنْسَانَ لَظُلُومٌ كَفَّارٌ (۳۵) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ
(۳۶) رَبِّ إِنَّهُمْ أَصْلَحُوا كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعْنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
(۳۷) رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادِعَ بِرْدِي زُرْعَ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

ویرمشوک گزینده و آشکارده اوندن قبایقه اولاره بر گون گله جکدرکه اوگونده
له آیش ویریش وار ونه دوستلق (۳۲) الله ايله الله در که خلق ایتدی گوگاری
ویری وگوگدن یاغیش گوندردی اوسو سببيله سیزه هرمیو دن برنوع روزی
یارا ایتدی وگمیلر قایروب سوار اولماقی سیزه میسر ایتدی تالینکه گمیلر دریاده
جاری اولا الله گ امريله والله آرخلری سیزه مسخر ایتدی» اونيله زراعت ایده سکر
(۳۳) و مسخر ایتدی سیزه گونی و آبی اوزعادتی اوزره حرکت ایدرلر» خلقک
ولباتاتک اصلا حندن اوتری «و مسخر ایتدی سیزه گنجه و گولوزی (۳۴) هراوشیتکه
سیرز اونی سؤال ایتدگکر هاموسنی ویردی» انسان اللهدن گاه سلامتک گاه نجات
گاه غنی لیک گاه اولاد گاه باشقه باشقه مطلبلر ایستر الله دخی هاموسنی ویرر
«واگر سیرز سایاسیئر الله گ نعمتی حساب ایده بیلمز سکر چو خلقنه گوره بدرستیکه
انسان هراینه ظلم ایدن وناشکر لیک ایدندر» بوقدر نعمت مقابلنده (۳۵) «اوزمانکه
ابراهیم دیدی ایمنم اللهیم بومکه شهرنی خاطر جمع لیک یری ایتکلن» او حضرتک
دعاسنه گوره الله تعالی مکهنی هر دورت طرفندن دورت آفاج حرم قرار ایدوب
انسان و حیوانات اوبرده امنده اولوب حتی آفاجلارینی کسمک جائزد گلدر «واوزاق
ایت منی ومنم اولادیمی بئله عبادت ایتکلن (۳۶) پروردگارا اونلار گمراه
ایتدیلر خلقک چو خنی وهرکسه دینده بکاتایع اولدی اوکس مندندر» ومنم اولادیمدر
«وهرکسه بکنا معصیت ایتدی سن باغشلیانسن» اونلارک گناهنی «رحم ایدنسن». ایلکه
جناب ابراهیم عورتی هاجری و اوغلی اسماعیلی گتوروب مکهرینه فویدی الله گ
امريله (۳۷) «دیدی پروردگارا من سا کن ایتدیم اولادیمدن بعضی سنی برچولده
که زراعت صاحبی دگلدر» اویرده سودن و اوتدن اثریوخدر «سنگ حرمتلو

فَاجْعَلْ أَفْتِدَمَنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ (۳۸) رَبَّنَا أَنْتَ تَعْلَمُ
مَا نَخْفَى وَمَا تَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِنَا عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ (۳۹) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ (۴۰) رَبِّ اجْعَلْنِي مَقِماً الصَّلَاةِ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ (۴۱) رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (۴۲) وَلَا
تَحْسِبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ (۴۳) مُهْطِعِينَ
مَقْبَعِي رُؤُوسِهِمْ لَا يَرْتَدَّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ (۴۴) وَانْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ (۴۵) نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ

اولان ایویٹنگ یانندہ» پروردگارا من اولادیمی بویردہ ساکن ایتمکدن غرضیم
اودر» کہ نماز قیلا لر پس خلقک قبلرینی اولارک طرفنہ خواہش ایدن ایت» تاینکہ
اولارایلہ مانوس اولار وتک ویولداشسز قالمیہلر «ومیوملردن اونلرہ روزی ویر
شاید کہ اولار شکر ایدہلر» سنک نعمت لرتکا (۳۸) «ای بزیم اللہم سن بیلورسن
اوزادی کہ بزگزین ایدہریک واوزادیکہ بز آشکار ایدہریک واللہ ہیج بز شیئی
گزین قالمازیردہ ونہ گوگدہ» بوسوزلری اللہ تعالیٰ حکایت ایدیر ابراہیمک دلندن
(۳۹) «حمد اوللہ ایچونسدر کہ منم یاشم بیوک اولان وقتدہ» دوقسان دوققوز
سنمدہ «اسماعیلی واسحاقی نکامرحمت ایتدی منم اللہیم ہرآینہ دعائی ایشیدن وقبول
ایدندر (۴۰) پروردگارا منی نمازی قیلان ایت ومنم اولادیمدن دخی نماز قیلان ایت
ای بزیم اللہم قبول ایت منم دعائی (۴۱) ای بزیم اللہم باغشلا بگامنم گناہمی
وباغشلامنم آتاوانامی وہؤمنلری اوگونددہ کہ حساب چکمک عملہ گلر» جناب ابراہیمک
دعاسی تمام اولدی (۴۲) «یامحمدس اللہی ظالمہر ایتدی کار عمللردن غافل بیلمہ»
بیلہ گمان ایتمہ کہ مظلومک حق یرددقار (۴۳) «حقیقتدہ اللہ تعالیٰ ظالمہر جزا
ویرمگی تأخیرہ سالار اوگونددہ کہ گوزلر برندن چیخوب آچیلوب اورتولہ بیلیم» عذابک شدتی
چہتنہ «سرعت ایدرلر» اولاری چاگران کسلر طرفنہ گیتمکہ یا عذابہ کہ گوزنی
اولدن کوتورمزلر «باشلارنی قالدیران لردر» گولک طرفنہ کہ ایاقلارنگ آلتنی گورمزلر
«اولارک گوزلری اولارک طرفنہ قایتماز» گوزلرنی یوما بیلمزلر «واولارک
قبلری بوشدر» ہیج شیئی آنلامازلار عبارتدر قیامتدن (۴۴) «یامحمدس قورخوت
مخلوقانی اوگونددنکہ اولارا عذاب گلر پس دیرلر او کسلر کہ ظلم ایتدیلر»
اوز نفسلرینہ معصیتہ مرتکب اولمقلہ «ای بزیم اللہم بزنی دنیاہ گرو قایتاز یا خون مدتہ

قَبْلَ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ (۴۶) وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَبَيْنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ
وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ (۴۷) وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ
الْجِبَالُ (۴۸) فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ مَخْلُفًا وَعِدَّتْهُ رَسَلُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ (۴۹) يَوْمَ لَبِدَ
الْأَرْضِ غَيْرِ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ (۵۰) وَتَرَى الْمَجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ
فِي الْأَصْفَادِ (۵۱) سَرَابِلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى وُجُوهَهُمُ النَّارُ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (۵۲) هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّهَا هَوَالُهُ وَاحِدٌ
وَلِيَذْكُرُوا وَلَوْ الْآلِبَابُ

دیک «آزماں بزى دنيا دے ساخلا (۴۵) تا اینکه بز سنگ چاغرمافى قبول ایدک
و پیغمبر لہ تابع اولاق» ملائکہ لہ اللہک امریلہ دیرلر «ایاسیز دگل ایدئز کہ قسم
یاد ایدرد گز دنیا دے کہ یوخدر سزک ایجون زائل اولماق» و دنیا د آخرتہ گیتمک
(۴۶) «و حال آنکہ نیز ساکن ایتدیک سیزی اوکسلرگ یرلرنده کہ ظلم ایتدیلر
اوز نفسلرینہ و آشکار اولدی سیزہ کہ اونلرہ تنوع عذاب ایتدیک و سیزلردن اوتری
مثلر اوردیق» تا کہ ہدایت تاپاسئز و گچمشلرگ احوالنی نقل ایتدیک کہ عبرت
گوئورہ سئر (۴۷) «بتحقیق مکر ایتدیلر» گچمش پیغمبر لہ «قسدر کہ ممکن ایدی
و اللہ یانئمہدز اونلارگ مکرنگ جزاسی هر چند کہ اونلارگ مکرى اواندازدہ اولا
کہ داغلار یرندن حرکت ایدہ» گنہدہ اللہک حجتنی دفع و منع ایدہ ییلملر
(۴۸) «سن یا محمدص اللہی البتہ اوز پیغمبر لہینہ ایتدیگی وعدہ یہ خلاى ایدن
گمان ایتمہ» ہرنہ وعدہ و یرویسہ دشمنہ غالب اولماقدن وعدہ سنہ و فایدہ «اللہ غلبہ
ایدن و انتقام صاحبی در (۴۹) قیامت گونی ایلہ برگوندیر دگی شیریلوب باشقہ نوع
یر اولار» داغلاری میشلری تپہ لری گوئورولوب هریر دوز اولار «و گوگلر دخی دگی شلوب
باشقہ گوک اولار و مخلوقات قبردن ظاہر اولارلر بروقہر صاحبی اولان اللہک حضورنہ حسابدن اوتری
(۵۰) و سن گوررسن گناہ کارلری قیامت کونی زنجیرلردہ بریرینہ باغلانمش» اللری
بو یونلارلہ یا بعضی سی بعضی سنہ باغلانار (۵۱) «اونلارگ کونیک لری قیروقطراندن در
اونلارگ یوزلرینی اود اور تر تا اینکه اللہ جزا ویرہ هر نفسہ اوشیتی کہ کسب ایدبدیر پیس
عملدن اللہ تیز حساب چکندر (۵۲) بو» قرآن یا بوسورہ یا ظالم لہرگ احوالی
«کفایت قدری اولان موعظہ در مخلوقاتہ کرکدر کہ بوسوزلریلہ قورخالر و ییلہ لہ
کہ اللہ منحصر در تک بر اللہ و کرکدر کہ عقل صاحب لری نصیحت قبول ایدہ لہ»

سورة الحجر (۹۹) آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جزو
۱۴

(۱) اَلرَّحْمٰنُ اٰتٰنَا الْكِتٰبَ وَقَرَّانَ مَبِیْنٍ (۲) رَبَّمَا يُوَدُّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِیْنَ
(۳) ذَرَهُمْ یَا كَاوُودُ یَتَمَتَّعُوْا بِیَلْمِهِمْ اَلْمَلٰٓئِكَةُ سَوِّفَ یَعْلَمُوْنَ (۴) وَمَا اَهْلَكْنٰمَنْ قَرْیَةً اِلَّا وَاٰلَهَا
كِتٰبٌ مَّعْلُوْمٌ (۵) مَا تَسْبِقُ مِنْ اَمَةٍ اَجَلُهَا وَمَا یَسْتَاخِرُوْنَ (۶) وَقَالُوْا یٰۤاِیُّهَا الَّذِیْ تَنْزِلُ عَلَیْهِ
الذِّكْرُ اَنْتَ لَمَجْنُوْنٌ (۷) لَوْ مَا تَاْنِیْنَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ (۸) مَا نَنْزِلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا
بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوْا اِذَا مَنظُرِیْنَ (۹) اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَحَافِظُوْنَ (۱۰) وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ فِیْ شَیْءٍ الْاٰوَّلِیْنَ (۱۱) وَمَا یَلْبِیْهِمْ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِیَسْتَهْزِؤْنَ (۱۲) كَذٰلِكَ

(۱) منم اولله که گورورم بو» شاندہ بیوک اولان سورہیا کوکدن نازل اولان کتابلرگ هاموسندن اشرف اولان «کتابک» وممجزه اولماقی «آشکار اولان قرآنک آیه لریدر» آشکارا تمیز ویرر حقلہ باطل آراسنده (۲) «چوخ وقت کافرلر آرزو ایدرلر که کاش مسلمانلر اولایدیلر» اووقت که گورر مسلمانلر بهشته داخل اولورلار (۳) «ترکایت اوللاری که بیسونلر» ایستدیکلری نعمتلری «ولنت آپارسونلر ومشغول ایتدی اوللاری اوزون اوزاق آرزولر پس تیز اولار که بلرلر» وکوررلر ایتدیکلری عمللرگ جزاسنی (۴) «ویز هلاک اتمدک هیچ قریه نی کیچمش زمالده مکرایتکه اوللارگ هلاکتی ایچون معین ومعلوم زمان واردر» اوزمانه کیمی اوللارا مهلت ویریلدی (۵) «هیچ امت قباقه کیچمز اوز مدندن» واولمدندن سابق اوللارا عذاب نازل اولماز «وتاخیر اولونمازلر» همان مدندن (۶) «مشرک لری پیغمبرمه دیدیلر ای اوکسکه اوگا قرآن نازل اولوبدر» یعنی اولنگ کماننه گوره حقیقتده او قرآن الله طرفندن در «سن هرآینه دیوانه سن» اوادعاده که ایدورسن (۷) «نیه بزه ملائکه گتورمورسن» تائینکه شهادت ایده سنگ پیغمبرلققا «اکرسن دوغری دبیلردن سن» الله تعالی اوللارگ جوابنده بیورور:
(۸) «بزنازل اتمدیک ملائکه نی مکر عذابه وعذاب نازل اولان وقتده کافرلر مهلت ویریلمز (۹) حقیقتده بزنازل ایتدیک قرآنی وحقیقتده بزاونی ساخلیان لریگ» آرتوق واسکوک وتغییر وتبديل اولماقدن (۱۰) «وهرآینه سندن قباقی پیغمبر گوندردیک کیچمش طائفه لر» (۱۱) وکلمدی اوللارا هیچ پیغمبر مکرایتکه اوگا استهزا

نَسَكْنَا فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ (١٣) لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سَنَةُ الْأَوَّلِينَ (١٤) وَلَوْ قَفَّحْنَا
عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ (١٥) لَقَالُوا إِنَّمَا سَكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بِلَحْنِ قَوْمٍ
مَسْحُورُونَ (١٦) وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ (١٧) وَحَفَظْنَا هَاجِمًا كُلَّ
شَيْطَانٍ رَجِيمٍ (١٨) الْأَمِنْ اسْتَرَقَّ السَّمْعُ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مَيِّينٌ (١٩) وَالْأَرْضَ مَدَدْنَا هَاوَالِقَيْنَا
فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَلْبَنَّا فِيهَا هَاجِمًا كُلَّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ (٢٠) وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ
(٢١) وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ الْاَعْتَدْنَا خَازِنَةً وَمَا نُنْزِلُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ (٢٢) وَارْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ

ایدر دیار» نجه که سکا استهزا ایدر لر اوندن غمکین اولمه. نجه که کچمش امتلره کتاب
گوندر دیک اوکا عمل اتمدیلر (١٢) هایله بزکتوره دیک قرآنی کناه کار لرگ قبلرینه
داخل ایدر وک اتم حجت ایچون (١٣) «اما اوکا ایمان گتورمز لر وبتحقق قباقد ا
اولا لرگ طریقه سی کیچوب کیتدی» نجه که اولار ایمان گتورمدیلر اولر عذاب
نازل اولدی سنگ امتگ دخی اولارگ طریقه سنه تابع اولدیلر
(١٤) «واکر بز اولارا گوکنن قابو آچاق» که اویردن گوکه باخا لار «وهمیشه وهر
گون اوندن گوکه عروج ایدر لر» واللهم قدرتی گورم لر کنه اینمازلار
(١٥) «البته دیر لر بزیم گوزاریمز» کیفلو گوزلری کیمی «کیفلو و باغلودر بلکه بیز
سحراولمش قوم لرگ» محمد بزه سحرایدوب گوزمز پرده لودر (١٦) «بیز گوگده
برجلر خلق ایتدیک واولی باخانلره زینتلو ایتدیک» گون وای وبولدوز لرله
(١٧) «وگوگی ساخلادیق الله درکاهندن قاولمش شیطان لرگ هاموسندن» هیچ بریسی
اوطرفه گیده بیلمز لر (١٨) «مگر اوشیطانکه گیزلین گیدوب ملائکه لرگ دانشمقنی
ایشتمک ایستیه او وقتده آشکارا اودشمله سی گلر» گوگی حضرت پیغمبره، شیطانلری
اوحضرتگ دشمنلرینه شهابی حضرت علیه تعبیر ایدن لرگ جوابی ملک سورده سنگ
۵ مجی آیه سنده ذکر اولونار (١٩) «ویری چکدیک» فرش کیمی کین واوزون
ایتدیک اگریرگ هاموسی داغ و تپه اولسبدی خلق گذران ایده بلمزدیلر «ویرگ
اوستنه داغلار آتدیک» گنه خلقگ نفعندن اوتری «ویرده گوگرتدیک وزن ایله معین
اولان شیئرگ هاموسنی» قزیل، گوموش، مس وسائر معدن شیئی لری
(٢٠) «وسیزگ ایچون پرده معیشت اسبابی خلق ایتدیک» یمک، ایچمک ولباس «وگنه
خلق ایتدیک او کس لریکه سیز اولر روزی ویرلر دگل سگز» روزلرینی بیز
ویریریک اما اختیارلری سیزگ لریگزده در عبارتدر اهل وعیال، کنیز، غلام

فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَيَّغْنَا كُمُوهَ وَمَا أَنزَلْنَاهُ إِلَّا بَازِلِينَ (۲۳) وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنَمُوتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ (۲۴) وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ (۲۵) وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (۲۶) وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ (۲۷) وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُومِ (۲۸) وَأَذَقَلَّ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرٍ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ (۲۹) فَآذَسُوهُنَّ وَقَفَّخْتُمْ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ السَّاجِدِينَ (۳۰) فَسَجَدَ الْمَلَأِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ (۳۱) إِلَّا إِبْلِيسَ ابْنِي أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (۳۲) قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَنْ تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

وسائر ایو حیوانا قلند (۲۱) «هیچ بر شیئی یوخدر» خواه گوگدن نازل اولا خواه یردن خارج اولا «مگر اینکه بزیم یا نمزده در اونگ خزینه لری» پول خزینه ده حفظ اولان کیمی اونلارگ هاموسی بزیم یا نمزده در «واونی نازل اتمه دیک مگر معلوم اندازه یله» که حکمت تقاضی و خلقه کفایت ایدر (۲۲) «وبز گوندردیک بیلیری حامله اولان حالده» بولود ایله یالینکه اونوع بیل گوندردیک که آقا جلاری ایکی جانلو ایدر «وگوگدن یاغش سوی گوندردیک و سیزی اونیله سیراب ایتدیک و سیز یاغشی خزینه قویوب ساخلیانلر دگاسگر» بلکه الله یاغش سوینی ساخیوب هروقت ایستیه اونده گونده در (۲۳) و «البته حقیقه دیزدیر یلده یلک و اولدوره ریک ویزیک وارلر» همیره همیده یرده اولانلاره اونلاری هلاک ایدوب ملک لرینی باشقه خلقه ویره ریک (۲۴) «وهرآینه سیز دن قباق کیچمش کسلرگ و صوگره گلن کسلرگ احوالی ییز بیلوریک» یا اینکه سیزگ قباچه و صوگره ایمان گتورمیزی بیلوریک (۲۵) «وسنگ اللهمک محشور ایدر اونلری الله حکم ایدن و بیلندر (۲۶) وهرآینه بز خلق ایتدیک انسانی» که سزگ باباگز آدمدر «قورومش و قوخومش قرا پالچقندن (۲۷) وبز خلق ایتدیک جنی آدمی خلق ایدندن قباق توسدی سیز اوددن» یا یاندریجی اوددن (۲۸) «یادگا گتور یا پیغمبر اوز مالی که سنگ اللهمک ملائکه لره بیوردیکه من خلق ایدیجی یم برنفر بشر قورومش و قوخومش قرا پالچقندن (۲۹) ایلکه من تمام ایتدیم اونگ خلقتنی و او فوروم اوده اوز روحمدن» اوگا روح داخل ایتدیم که اونگ سبینه جماد اولان بدن دیر یار «پس اکیلون اوگا سجده ایدنلر اولون» تعظیم جهتنه (۳۰) «پس سجده ایتدیلر ملائکه لرگ هاموسی (۳۱) مگر شیطان که ایستمدی سجده ایدنلردن اول (۳۲) الله تعالی بیوردی ای شیطان نه اولدی سگا که سن سجده ایدنلر ایله اولمادگ» نیه سجده اتمدوگ نجه که ملائکه لر سجده ایتدیلر (۳۳) «شیطان دیدی من اولمارام که سجده ایدم اونوع خلقه که سن اونوی قورومش و قوخومش قرا

(۳۳) قَالَ لَمْ أَكُنْ لَاسْمِ جَدِّ لَبَشَّرَ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَافٍ مِنْ حَمَامَسُونِ (۳۴) قَالَ فَأَخْرَجَ مِنْهَا فَاثَكَ رَجِيمٌ (۳۵) وَإِنْ عَلَيْكَ اللَّعْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ (۳۶) قَالَ رَبِّ فَانْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (۳۷) قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ (۳۸) إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ (۳۹) قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لِأَزِينَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ (۴۰) الْأَعْبَادُ مِنْهُمْ الظَّالِمِينَ (۴۱) قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ (۴۲) إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ (۴۳) وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ (۴۴) لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جِزْعٌ مَقْسُومٌ (۴۵) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (۴۶) آدَخَوْهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ (۴۷) وَتَزَعُّنَا فِي مَدْرِهِمْ مِنْ غُلٍّ إِخْوَانًا

بالچندن خلق ایدوبسن» من اولدن اشرافه که اوددن خلق اولمش اومنه گرك سجده ایدی شیطان بلمدیکه شرافت عمل و دینله درنه اینکه اصل ونسب ایلله (۳۴) «الله تعالی بیوردی چیخ ملائکه لرگ آراسندن بدرستی که سن قاولمش سن (۳۵) سکا اولسون رحمتدن اوزاق اولماق قیامت گونه دیک (۳۶) شیطان دیدی الهی پس بکا مهلت ویر او گونه دیک که خلق مبعوث اولارلر» حساب ایچون واو گونه دیک منی اولدورمه (۳۷) «الله تعالی بیوردی سن مهلت ویر یلمش لردن سن (۳۸) معلوم اولان وقتک گونه دیک» عبارتدر نفخ صوردن (۳۹) «شیطان دیدی پروردکارا اوسبیه که سن منی ضلالتله سالدگ هرآینه من» مخلوقاتک عملنی «یر یوزینده اولرله زینت لو ایدرم و هرآینه اولارلرگ هاموسنی یولدن چخاردارم (۴۰) مگر سنگ او بنده لرگ کی که اولاردن بعضی سی خالص بنده اولانلردر» محض عبادتی سکا ایدرلر. شیطانک ایکمچی بی ادب لیگی اودرکه ضلالتک نسبتنی الله ویردی و حالانکه اوزی اوزینی ضلالتله سالمشدی (۴۱) «الله تعالی بیوردی که منم امریمه اطاعت اتمک دوز یولدر» او یول ایلله گیدن بکا یتشر (۴۲) «منم بنده لریمه» که بکا اطاعت ایدرلر و امریمه مخالفت اتمزلر «سنگ قدرتک یوخدر» که زورله اولارلری گناهه وادار ایدم سن «مگر او کسلره که سکا تابع اولا گمراه اولانلردن (۴۳) و جهنم هرآینه اولنرگ هاموسنگ وعده کاهلری در (۴۴) جهنم ایچون یدی قاپولر یاطبقه لر واردر»

(۱) جهنم (۲) سمیر (۳) سقر (۴) جحیم (۵) لظی (۶) حطمه (۷) هاویه هاموسندن یوخاری ده اولان جهنم در که امت مرحومه ننگ گناه کارلر ننگ مقامیدر اونگ آلتنده ۲ مجی در که یهودک ۳ مجی نصاری ننگ ۴ مجی صابینک ۵ مجی مجوسک ۶ مجی مشرکین عربک ۷ مجی منافق لرک در «هرقایی ایچون قسمت اولمش حصه واردر» هر طبقه یه

عَلَى سِرِّ مَقَابِلَيْنِ (۴۸) لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرِجِينَ (۴۹) نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (۵۰) وَأَنْ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ (۵۱) وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ (۵۲) إِذْ
 دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ (۵۳) قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ (۵۴) قَالَ
 أَبَشِّرْهُنَّ عَلَىٰ أَنْ مَسْنَىٰ السَّكْبِ فَيُبَشِّرُونَ (۵۵) قَالُوا ابْشِرْنَا بِالْحَقِّ فَلَا لَكُنْ مِنَ الْقَاطِلِينَ
 (۵۶) قَالَ وَمَنْ يَقْطَعُ رَحْمَتِي إِلَّا الضَّالُّونَ (۵۷) قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ (۵۸) قَالُوا
 إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ ثَمُودَ مِنْ قَبْلِنَا (۵۹) الْأَلُولُ طَائِفًا لِمَنْجُوهُمْ أَجْمَعِينَ (۶۰) الْأَمْرُ أَنَّهُ قَدَرْنَا أَنفَا

بر طایفه داخل اولار (۴۵) «حقیقتده پرهیزکار لر باغچه لرده و چشمه لیک لرده در» که
 هر طرفدن جاری اولار اولرله دیرلر که (۴۶) «داخل اولوگ اویرلره سلامت لیک
 ایله» جمیع آفت لردن یا اوندن چخماقه خاطر جمع اولان حالده (۴۷) «و بزرخار تدیق
 بهشت اهلنگ سینهلردن حسد و عداوتی بر بریله قرداش اولان حالده تخت لر اوستنده
 بر بریله روبرو اگلش لر (۴۸) اولرله بهشته زحمت یتشمز و بهشتدن خارج
 اولنلار دگلدرلر» همیشه لیک قالرلر (۴۹) «خبر ویر یایغمبر منم بنده لریمه که
 منم باغشلیان» مؤمن بنده لرگ گناه لارنی «ورحم ایدنم (۵۰) و منم عذابیم دردناک
 عذاب در» منم رحمته امیدوار اولمیوگ (۵۱) «و خبرویر اولرله ابراهیمگ قوناقدن
 (۵۲) ایلکه اونگ یانه ملائکه لر داخل اولدیلر دیدیلر سلام اولسون سگا ابراهیم
 دیدی بیز سیزدن قورخانلاریک (۵۳) دیدیلر قورخمه بز بشارت ویریریک
 سگا بلیجی اوغلان ایله» که الله سگا مرحمت ایده جکدر
 (۵۴) «ابراهیم دیدی آیا اولادله مزده ویریرسگز اووقنده که بگا قوجالق یتشوبدر
 پس نیجه مزده ویریرسگز» اگر الله طرفندلر اینانارم والا اینانقه یول یوخدر
 (۵۵) «دیدیلر بیز سگا دوغری مزده ویردیک الله درکاھندن ناامید اولما
 (۵۶) ابراهیم دیدی اللهم رحمتندن کیم ناامید اولار» هیچکس ناامید اولماز «مکر
 کمرالر» ایلکه ابراهیم قورخیدن چیخدی (۵۷) «دیدی سیزگ ایشگر ندرای الله
 طرفندن کونده ریلملشر (۵۸) دیدیلر بیز کتاه کار قومگ طرفنه کونده ریلدیک» که
 اولنلاری هلاک ایدگ (۵۹) «مکر لوطگ اولادی بیز البته نجات ویریریک اولنلارگ
 هاموسنه (۶۰) مکر اونگ عورتنه بزحکم ایندیک که حقیقتده او عورت عذابده
 اولنلریله قالا جقدر (۶۱) ایلکه الله طرفندن گونده ریلمش ملائکه لر لوطگ اهل
 عیالنگ یانه کلدیلر (۶۲) لوط دیدی سیز یاد آدم لره اوخشیورسگز من سیزی تانمرم

لَمَنِ الْغَابِرِينَ (٦١) فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ (٦٢) قَالَ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّكَرُونَ (٦٣) قَالُوا
 بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ (٦٤) وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاتَّقِ الصَّادِقُونَ (٦٥) فَاسْرِبْ بِهَٰلِكَ بَقِيعَ
 مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَقِ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوحِيتْ تَوْمَرُونَ (٦٦) وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ
 الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَهُوَ لَا مَقْطُوعٌ مُّصِحِّينَ (٦٧) وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ (٦٨) قَالَ إِنَّ
 هَٰؤُلَاءِ ضُفَىٰ فَلَا تَمْضَحُونَ (٦٩) وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا (٧٠) قَالُوا أَوَلَمْ نُنْهَكْ عَنِ الْعَالَمِينَ
 (٧١) قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ (٧٢) أَمَرَكَ أَنَّهُمْ فِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (٧٣) فَآخَذَتْهُمْ
 الصَّيْحَةُ مُّشْرِقِينَ (٧٤) فَجَعَلْنَاهَا لَيًّا سَافِلًا لَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ

(٦٣) ملائکه ار دیدیلر بلکه کتورمشیک اوشیئی که سنگ قومگ اوندۀ شک ایدیر دیلر
 سن اونلری لواط عملندن نهی ایدوب الله عذایله قورخوزان وقتندۀ عذاب نازل
 اولمقۀ اینالمیوردیلر ایندی همان اینانمادیقلری عذابی کتورمشیک
 (٦٤) «کلدیک سگما دوغریلق ایله» که عذاب نازل اولمقنی خبر ویرگ «وہز البتہ دوغری
 دینلریگ (٦٥) کجہدن بر قدر کیچمش اهل عیالکی قباچہ قریہدن چیخارت و سن
 دخی اوللرگ دالنجہ کیت» اهل عیالگ قباقدہ اولماقہ گورہ نکرانلقدہ فالحمیہ سن
 «وسیزدن بر احد دالنه باخماسون» نجہ کہ ١٢مچی سورہ نگ ٨١مچی آیہ سندہ ذکر اولدی
 «کیدیک اویرہ کہ امر اولوب سگزر (٦٦) ویز حکم و اعلام ایتدیک لوطہ بوامری» کہ عذاب نازل
 اولماق قطعی در «بو قومگ بناسی و آخری کسيلمشدر اوللار صباحہ داخل اولان
 وقت» نہ اونلردن نسل قالاچاق ونہ علامت (٦٧) «وشهرگ اهل لوطگ ایوینہ کاوب
 بشارت ویروردیلر بربرینہ» کہ لوطہ گوزل اوشاقلر قوناق کلوب (٦٨) «لوط دیدی
 ای منم قومیم بونلار منم قوناقلاریمدر منی رسوا اتمیوگ» قوناقلاریم حقندہ ییس
 خیال اتمک ایله (٦٩) «وقورخون المہدن ومنی ذلیل اتمیوگ (٧٠) دیدیلر آیابز
 نهی اتمدیک سنی عالم لرگ اهلندن» واونلری قوناق ساخلامقدن واونلاری حمایت
 اتمکدن (٧١) «لوط دیدی بو عورتلر منم قزلاریمدر» ترویج ایدوگ واونلاری
 اللہگ امریله «اکرسیز منم سوزیمی عملہ کتورنلر سگزر» یا اینکه اگر نلت آپارمق
 ایستہ سگزر (٧٢) «آنداولسون یا محمد سگ جانکا بدرستیکہ اونلار ہر آیتہ مست لیک لرندہ
 سرکردان قالدیلر» ولوطگ نصیحتنی ایشتمدیلر (٧٣) «گون چخان زمانندہ اونلری
 برک مس دوتدی (٧٤) صوگرہ او قریہ نگ یوخاری طرفنی اشاقہ (سرتکون)
 دوندہ روب پالچقدن قورومش داش یاغدیدیق» بو آیہ نگ تفسیری ہود سورہ سگ

(۷۵) اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّمَنْتَوَسَّعَ اَبْصَارُهٗمْ (۷۶) وَاِنَّهُمْ لَبَسَ لَیْلًا سِجِّیْنَ (۷۷) اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰیةٌ لِّمَنْ اٰمَنَ (۷۸) وَاِنْ كَانَ اَصْحَابُ الْاٰیَةِ لَظَالِمِیْنَ (۷۹) فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَاَنْهٰ اِلٰهَآءَهُمْ بِیْنِ (۸۰) وَلَقَدْ كَذَّبَ اَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِیْنَ (۸۱) وَاَتَيْنَاهُمۡ اٰیَاتِنَا فَكَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِیْنَ (۸۲) وَكَانُوْا یَنْتَحِنُوْنَ مِنْ اَجْلِآلِیِّیْنَ (۸۳) فَآخَذْنَاهُمۡ الصَّیْحَةَ مُصْبِحِیْنَ (۸۴) فَمَا اَعْنٰی عَنْهُمْ مَا كَانُوْا یَكْسِبُوْنَ (۷۵) وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَآتِیَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیْلَ (۸۶) اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِیْمُ (۸۷) وَلَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِیِ

۸۳مچی آیہ مندر شرح اولدی (۷۵) «بوندہ ہر آئینہ علامت لر وارد فرست صاحب لرینہ (۷۶) لوط شہری آشکار یول اوستندہ در» مکہ اہلی اونک یانندہ اولان یولیلہ کیدر لر وگور لر کرکر گور لر اولار دین عبرت ایدہ لر (۷۷) «بوندہ ہر آئینہ علامت وار عبرت اتمکہ مؤمن لر دین اوتری (۷۸) وایکہ صاحب لری ہر آئینہ ظالم لر ایدہ لر» (ایکہ) عبارت در او آقا جلار دین کہ شعیب قومی اولی اوز لرینہ اللہ بیاوردیلر آخر دہ او آقا جلار گ اودیلہ یاندیلر

(۷۹) «پس بیز انتقام آلدیق اونلر دین» پس عمل لر نشت مقابندہ گوگدن اودگوندہ روب اونلری ہلاک ایتدیک «لوط گ و شعیب گ قوملری سکونت ایدن یر لر آشکارا یول اوستندہ ایدیلر (۸۰) حجر صاحب لری پیغمبر لری تکذیب ایدیلر» حجر اوشہر در کہ تہود قومی اوندہ ساکن اولوردیلر (۸۱) او قومہ گوندر دینگن پیغمبرہ «اوز معجزہ لریمزی ویردیک اما اوندن اعراض ایتدیلر (۸۲) داغلار دین اوز لریندن اوتری ایولر قازاردیلر خاطر جمع اولان حالہ» ایلہ قوت صاحب لری ایدی لر کہ داشلاری سندیروب داشدان ایو تیکردیلر (۸۳) «صبح وقتی اوللری سس دوتدی (۸۴) اونلر کسب ایتدکلری عمل لر اونلری بی احتیاج ایتدی» داغدن ایو قایرماق و مال و اولاد جمع ایتک اللہ گ عذابدن اولرہ مانع اولمادی (۸۵) «بیز خلق ایتدیک گوگلری ویری و اومخلوقاتیکہ اولار گ آراسندہ در مگر حقہ» نہ اینکہ عبث یرہ «قیامت برپا اولمق ساعتی ہر آئینہ گلملی و شک سیز در» سن اعراض ایت یاپیغمبر مشرک لر ایلہ سؤل وجواب ایتمکدن «وعفوایت اونلری گوزل عفوایتک ایلہ (۸۶) سنگ اللہ گ چوخ خلق ایدندر» جمیع شیئاری «ویبلندر» خلق گ تدبیر لی (۸۷) «وہر آئینہ بز ویردیک سگایدی آیہ فاتحہ الکتاب سورہ سندن» او سورہ بہ مثالی دیمک فاتحہ الکتاب سورہ سندن ذکر اولوندی و نازل ایتدیک سگا «بیوک اولان قرآنی» کہ اختصاری ایلہ جمیع

وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ (٨٨) لَا تَمْنُنْ عَلَيْهِ إِلَى مَن مِّنْهُ أَزْوَاجٌ مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفَضْ
 جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ (٨٩) وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ (٩٠) كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ
 (٩١) الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ (٩٢) فَوَيْلٌ لَّسُلَّةِهِمْ أَجْمَعِينَ (٩٣) عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ
 (٩٤) فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (٩٥) إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ (٩٦) الَّذِينَ
 يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (٩٧) وَلَقَدْ عَلِمَ أَنَّكَ يَبِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ
 (٩٨) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ (٩٩) وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

مطالب دنیا و آخرتہ جامعدر ٨٨) «البته رغبت گوزار ایله باخما اوزادگ طرفنه که
 بزفع بردار ایتدیک اولیله کافر لرگ صفرلری» مال و اولاد ایله اولار هاموسی تلف
 اولاندر و مقابله حساب وار «محزون اولما اونلره» که اونلارده موجود اولان
 مال سنده یوخدر یا اینکه اونلارگ ایمان گتورمه مکلرندن غمگین اولما «واشاقه ایت
 قنادگی مؤمنلره» شکسته نفسلیک ایت ٨٩) «دیگان من آشکارا تور خودنام» سبزی
 اللہک عذایله ٩٠) بزقرآنی سگانازل ایتدیک «نجه که بزنازل ایتدیک قسمت ایدنلره»
 عبارتدر یهود و نصاریدن ٩١) «اونلر او کسلردر احکامی قسمت ایتدیلر» یکی
 حصیه بعضی سنه ایمان گتوردیلر بعضی سنه گتورمدیلر یعنی مدینه ده بعضی سی ایمان
 گتوره جکر- بو کیفیت غیبدن خبر ویرمکدر ٩٢) «آند اولسوگ سنک اللہکا یا محمد
 هرآینه بز سوال ایدر یکه اونلارگ هاموسندن ٩٣) اوزاددن که عمل ایدر ار» دیریک
 لیه معصیت ایتدنگز اللہ ٩٤) «پس ظاهر ایت وزحمت چک او حکمی خلقه یتورمکه که
 سن امر اولونوبسان» اونی خلقه یتورمکه «واعراض ایت مشرکلردن» و اونلارله
 مباحثه ایتمه قتاله امر اولان زمانه دیک ٩٥) «بزکفایت ویردیک و سنی حفظ ایتدیک
 استمزا ایدنلرگ شردن» هر بر سنی بر درده مبتلا ایتدیک ٩٦) «او کسلر که اخذ
 ایتدیلر اللہ ایله باشقه الله پس اونلر تیزلیک ایله بلرلر» که باطل ایش گور و بلر
 ٩٨) «ویا پیغمبریز یا ویریک که سنک سینه گ مشرک لردین سوز لردن البته تنک اولور»
 سنی تکذیب و استمزا ایدر لر دل تنک اولمه ٩٨) «تسبیح ایت اوز اللہک حمدنه
 واللہ سجده ایدنلر ایله اول ٩٩) و عبادت ایت اللہکا تا اینکه سکا اولمک خبری
 کله» اولنه دنک عبادت واجبدر

سورة النحل (۱۲۸) آیدر مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حزب

(۱) اَلْیَ اَمْرَ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰی عَمَّا یُشْرِکُوْنَ (۲) یَنْزِلُ الْمَلٰٓئِکَةُ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِہٖ عَلٰی مَنْ یَّشَآءُ مِنْ عِبَادِہٖ اَنْ اَنْذِرُوْا اَنْہٗ لَا اِلٰہَ اِلَّا اَنَا فَاتَّقُوْا (۳) خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالٰی عَمَّا یُشْرِکُوْنَ (۴) خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ لُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مِّبِیْنٍ (۵) وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِیْہَا دِفْءٌ وَمَنْٰفِعٌ وَمِنْہَا تَکْلُوْنَ (۶) وَلَكُمْ فِیْہَا جَمَالٌ حِیْنَ تَرْجُوْنَ وَحِیْنَ تَسْرَحُوْنَ (۷) وَتَحْمِلُ اَنْقَالُکُمْ اِلٰی بَلَدٍ لَّکُمْ تَکُوْنُوْنَ اَبَالِغِہِ الْاَبْشَقِ الْاَنْفُسِ اِنْ رَبَّکُمْ لَرْؤُفٌ رَّحِیْمٌ (۸) وَالْخِیْلَ

(۱) گلدی الہک امری» مشرک لرگ هلاکنه یاقیامتک قیامنه یادیں اسلامگ غلبه سنه «پس تلمیوگ اونگ گلمگنه» چونکه مشرکلر دیوردیلر اگر سن الہک حق بیغمبری ایسن بزه عذاب نازل ایت «یاکدر الله و او جادر اوزاددن که شریک قرار ویرلر الہه» و دیرلر که بتلریز شفاعت ایدہ جکدر (۲) «الله نازل ایدر ملائکه نی وحی ایلہ» یاقرآنله یااوز یانتدن صادر اولان دیریلدن سوزلری ملائکه لر واسطه سیله گوندہ روپ اولمش قبلری دیریلدر «اوز امری و فرمانی ایلہ اوکسه که ایستر اوز بندہ لریندن» لیاقتی وار نبوته ویدورار که «قورخودوگ خلقی بونیلہ که عبادته مستحق الله یوخدر مگرمن پس قورخوگ» منه عذابمدن و معصیت ایتمیوگ (۳) «الله خلق ایتدی گوگلری ویری حقلہ او جادر الله اوزاددن که الہه شریک قرار ویرلر (۴) الله خلق ایتدی انسانی نطفہ دن» که نچه قطره سودر واونی برحالدن برحاله نقل ایتدی ایلکه شعور مقامنه یتشدی «پس اوزمان الہه آشکارا دشمن اولدی» حق انکار و باطلی قبول ایتدی (۵) «وخلق ایتدی چارپالری سیزدن اوتری اولده لباس وار» یون، توك و دیفدیکندن لباس درست ایدرسگز «وسائر منفعت لر وار» سوار اولارسگز، زراعت ایدرسگز «اونلارگ اتلرینی بیرسگز (۶) و سیزگ ایچون او حیوانلارده زینت ولنت وار اوزمانکه اوتلامقدن قایدارلار و او وقتکه سزاونلاری اوتلامقه گوندہ ررسگز (۷) وگوتورلر بو حیوانات لر سزگ آغریوکلرگز اوشهره که سیزه ممکن دگادرکه مالرگز ایویره یتوره سیز مگر ایزکه نفسلرگزک زحمتہ دوشمکیله سزگ الہه هر آینه مهربان و رحم ایدندر» بنده لر به بوجهته بو قدر نعمت سیزه کرامت ایدوب

وَالْبِغَالُ وَالْجَمْرُ لَكُمْ وَابَاؤُكُمْ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۹) وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ عَلَّهْدِيكُمْ أَجْمَعِينَ (۱۰) هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ (۱۱) يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (۱۲) وَسَخَّرْنَا لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنَّجْمُ مَسَاحِرٌ بَأْمَرِهِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (۱۳) وَمَا ذَرَأْتُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ (۱۴) وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَكُمْ كَلُومًا لِحِمَاطٍ يَا وَيْلَتُمْ لَئِنْ لَمْ تُنَبِّهُوا آلَكُمْ لَيَنْبَغُوا عَلَيْكُمْ قَدْ نَبَّيْتُكُمْ قُلُوبُكُمْ وَمَا خَصَّ بِكُمْ أَلْفَاظًا وَلَكِنْ تَتَذَكَّرُونَ

(۸) «والله خلق ایتدی آنلاری و قترلری و ایشک اری تائینکه سیز اونلره سوار اولاسیگز و زینت ایدسهگز» اوز وگز و اونلرک وجودیله «والله خلق لیدر اوشیئی که سیز بیلور سگز» انواع حیوانات و نباتات و جماداتدن (۹) «والله لازمدر یول کوسترمک» و هدایت و ضلالت یوللارینی نشان و یرمک «واویوللاردن بعضی سی حقدن کچدر» جهنم طرفه آبارار «واگر الله ایستیه هرآینه هدایت ایدر سگز هامگری» زورله بهشته آبارار اما الله ایستیور که هرکس اوز اختیار ایلله اوزینی بهشته لایق اید (۱۰) «اودر الله که سیزه گوگدن سونازل ایتدی اوسودن بعضی سی سیزگ ایچمگن کزدن اوتریدر بعضی سی آفاجلارگ و اوتلارگ ایچمگی ایچوندر که اوند چار پالرگری اوتلادار سیزگ (۱۱) الله تعالی سیزدن اوتری سوسبیلله گوگردر دانه لری و زیتون آقاجی، خرمالیق، اوزوم لیک و جمیع میوه جاتی بدرستیکه بونده هرآینه علامت واردر اوقومه که فکر ایدرلر (۱۲) و مسخر ایتدی سیزه گیکجهلی، گونوزی، گونی، آبی و اولدوزلر رام اولمشلردر اللهگ امرینه» بوآیه نگ تفسیری اعراف و سائر سورهلرده تکراراً شرح اولوندی «بدرستیکه بونده هرآینه علامت واردر اوقومه که عقلله درک ایدرلر» الله تعالی مخلوقاتگ نفعنه خلق ایتدیگی اشیائی و مقابلنده شکر ایدرلر (۱۳) «و خلق ایتدی سیزه یرده» لباس و طعامدن و نکاحدن و جمیع انواع حیواناتدن «رنک لری مختلف اولان حالده» هیچ بریسی او بریسنه اوخشاماز «بدرستیکه بونده علامت وار اوقومه که فکر ایدرلر (۱۴) اولله ایلله اللهدر که مسخر و رام ایتدی دریانی» که اونه ال تاپمه قادر اولدگز «تائینکه بیه سگز دریادن تازهات» بالقک جمیع اقسامندن «و تائینکه دریادن زینت خارج ایدسهگز» لؤلؤ و مرجان گیمی «اورتر سگز اونی» هم اوزوگز و هم عورتلرگز «وسن گوررسن گیمینی که یار اندر سویی» هر طرفه حرکت ایدر «و تائینکه طلب ایدسهگز اللهگ رحمتندن» تجارتیه گیده سگز گیمی واسطه سبیلله «و تائینکه شاید سیز شکر ایدسهگز»

الْفَلَکَ مَا خَرِفِهِ وَتَسْبَعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّکُمْ تَشْكُرُونَ (۱۵) وَالَّتِیْ فِی الْاَرْضِ رَاسِیْ أَنْ تَمِیْدَ بِکُمْ
وَأَنْهَارٍ وَسَبَّاحٍ لَّکُمْ یَهْتَدُونَ (۱۶) وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ یَهْتَدُونَ (۱۷) أَفَمَنْ یَخْلُقُ کَمَنْ
لَا یَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (۱۸) وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِیمٌ (۱۹) وَاللَّهُ
یَعْلَمُ مَا تَسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ (۲۰) وَالَّذِینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا یَخْلُقُونَ شَیْئًا وَهُمْ یَخْلُقُونَ
(۲۱) أَمْوَاتٍ غَیْرِ أَحْیَاءٍ وَمَا یَشْعُرُونَ أِیَّانَ یُبْعَثُونَ (۲۲) إِلَهُکُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ لَّا یُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
قُلُوبُهُمْ مُنْکَرٌ وَهُمْ مُسْتَعْکِبُونَ (۲۳) لَّا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ یَعْلَمُ مَا یَسِرُّونَ وَمَا یُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَیَجِبُ

تالله نعمتی سیزه زیاده ایسه (۱۵) «و الله یره بیوک داغلار آتدی» اونک سببیه
یری محکم ایتدی اونی ناخوش دو تماقندن اوتری که «حرکت واضطراب ایده وسزه
یرده نهرلر ویوللر خلق ایتدی» تالینکه سولری اویوللرایله باغ وبوستانلرکزه
آپاراسکز «شاید که سیز هدایت تاپاسکز» اللهک توحیدنه (۱۶) «والله سیزدن اوتری
علامتار خلق ایتدی داغلاردن» اونیه یوللاری بیلهسکز «ویولدوز سببیه اونلار
هدایت تاپارلر» یولدوزلاری بیلمکدن عمله گلن علمه علم هیئت دیرلر اهل قرآن
بو علمدن بیخبر اما بیگانهلر بو علمدن نه قدر فایده گورورلر (۱۷) «آیا اوکسه خلق
ایدن ذکر اولان شیئلری اوکس کیمیدر که خلق ایتمز» وقادر اولماز خلق ایتمکه
«آیا اللهی نسبیه یادکره گنور مورسکز (۱۸) و اگر اللهک نعمتی سایاسکز حساب
ایده بیلمزسکز بدرستی که الله هر آینه باغشلیان ورحم ایدندر» شکر ایتسهکز آرتورار
و شکر قی قطع ایتسهکز روزینی قطع ایتمز (۱۹) «والله بیلر اوزادیکه سیز گزلین
ساخلیارسکز قلبکزه و اوزادیکه آشکر ایدرسکز» هیچ شیئی الله گزلین قالماز
(۲۰) «واو کسلر که چاغرار اللهدن غیری اللهی (بتلری) خلق ایده بلمزلر بر
شیئی واونلر اوزلری خلق اولمش اولارلر» اونلاری الله خلق ایدوبدر (۲۱) «بتلر
اولی لردن دیریلیک اولرده بوخدر و بلمزلر که نه زمان مبعوث اولارلر (۲۲) سزگ
اللهکز تک الله در پس اوکسلر که ایمان گنور زلر آخرته اولارگ قلبلری انکار ایدندر»
اللهی یاحقی» واونلار تکبرلیک ایدنلردر» حقه بویون قویماقندن (۲۳) «حقیقت مطلب
بودر که الله بیلر اوزادیکه سیز گزلین ساخلارسکز و اوزادیکه آشکار ایدرسکز. الله
تکبرلیک ایدنلری دوست دو تماز (۲۴) زمانیکه دیلدی مشرک لره نه نازل ایدبدر
سیزگ اللهکز محمد ص جواب ویردیلر که نازل ولوبدر کهینه وقتک افسانه سوزلری»
هجرتدن آزمدت قباق مکه مشرک لری منی ینه گیدوب حاجی بیلر هر طرفدن گلوب

الْمُتَكِبِّينَ (۲۴) وَإِذْ قَبِلَ لَهُمُ مَا دَانُوا رَبُّكَ قَالُوا أَتُطِيعُونَ (۲۵) لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ
كامله يوم القيمة ومن أوزار الذين يضلونهم بغير علم الأسماء ما يزرعون (۲۶) قدمكر الذين من قبلهم
فأتى الله بنيا نهم من القواعد فخر عليهم السقف من فوقهم وأتاهم العذاب من حيث لا يشعرون
(۲۷) ثم يوم القيمة يخزيهم ويقول أين شركائي الذين كنتم تشاقون فيهم قال الذين أوتوا
العلم إن الخزي اليوم والسوء على الكافرين (۲۸) الذين كفروا فيهم الملائكة ظالمي أنفسهم
فألقوا السلم ما كنا نعمل من سوء بلى إن الله عليم بما كنتم تعملون (۲۹) فأدخلوا أبواب جهنم
خالدين فيها فلبس مشوى المتكبرين (۳۰) وقبل للذين اتقوا ماذا أنزل ربكم قالوا خير للذين

پیغمبرگ خبرینی سؤال ایدن وقتده اوللاره وسوسه ایدردیلر که محمد
همیشه افسانه سوزلر دانشور وقویموردیلر که حضرتگ خدمته گلوب درست
خبردار اولسونلار (۲۵) «تاینکه بوجواب لر سببی ايله قیامت گونده اوز گناهلرینی
تمام وکمال ودلیل وجحت سبب ضالته سالدیقلمی کسلرگ کناهلرنگ بعضی سنی
گوتوره لر خبردار اولوگ پیس یوکر اویوگ که اوللار چکرلر» هم اوزلرینگ
وهمی گمراه ایتدیکاری کسلرگ وزروبانی (۲۶) «اوکسلرکه بومشرك لردن سابق
ایدی اوز پیغمبرلرینه حیلل ایتدیلر صوگره الله امری اوللارگ بنالرینه بنوره طرفندن
گلوب ایولرینی بیخوب ایولرینگ سققی باشلارنگ اوستندن توکولدی واولره عذاب گندی
برطرفدن که اوللر بیلمدیلر» که هانسی طرفدن کلور

(۲۷) «صوگره قیامت گونده الله تعالی اوللاری رسوا ایدر» اهل محشرگ یاننده
«ویورار اوللره مذمت طریقیله نه یرده در منم شریک لریم که سیز عداوت ایدیردگنر
اوللارگ خصوصندم» مؤمنلر ايله نه اولدیکه اوللر کلوب عذابی سیزدن دفع اتمیورلر
جواب ویرمکه سوز تاپمیوب ساکت اولرلار «اما اوکسلرکه اوللره علم ویرینوب»
انبیا و مؤمنلردن «دیرلر بوکونده رسوا اولمق وپیسلیک کافرلره در

(۲۸) اوکسلرکه اوللاری ملائکه لر قبض روح ایدوبلر اوحالته که اوللر اوز نفسلرینه
ظلم ایدنلر اوللار» مشرک لری کبری کبردن ال چکوب تسلیم اولارلر حقه «وصلح اولماقی
آرالقه آثارلار» و دیرلر که «بزپس عمل عمله کتورنلر دکل ایدیک» الله اوللاری تکذیب
ایدوب بیورار «بلی پیس عمل ایدیردگنر الله خبرداردر اوزاده که سیز عمل ایدردگنر»
دنیا ده معصیت دن (۲۹) «پس داخل اولوگ جهنمگ قاپولرینه ودرک لرینه اولده
همیشه لیک قالان حالده پس هرآینه پیسدر تکبیرلیک ایدنلرگ یری» واللهم امرینی

أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلِدَارِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ (۳۱) جَنَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ (۳۲) الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ
الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۳۳) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ
تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَظْلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
(۳۴) فَاصْبِرْ لَهُمْ صَبْرًا مَعْمُولًا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (۳۵) وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ

قبول اتمین کسلرگ مقامی (۳۰) «ودیلدی اوکسلره که اللهدن قورخدیله» شرک
ومعصیت اتمدیله «نه شیئی نازل ایدیر سزگ اللهکرم محمدصه دیدیلر الله خیر نازل
ایدیر» قرآن اولندن آخرینه دیک شفا وهدایتدر. «دنیا ده کوزل ایشلر کورن آدم لره
گوزل اجر لار وار» هرکس ایمان گتورندن صوگره یخشی عمل لره دخی عماه گتوره
الله اولره نصرت ووسعت روزی و آخرتده بهشت مرحمت ایدر «واخرت ایوی دنیادن یخشی در
ومتقیلرگ ایوی نه یخشی مقامدر (۳۱) اولارگ ایوی هممه لیک بهشتدر اوگاداخل اولار لر
اونگ آلتندن نهر لر جاری اولار اولار ایچون واردر بهشتده اوزادکه استیر لر
هایله الله جزا ویرر پرهیزکار لره (۳۲) اوکسلر که اولار ی ملائکه لر قبض روح
ایدیرر واولار پاکلردر» عمل وقلب جهته «ملائکه لر دیر لر سلام اولسون سسیزه
داخل اولوگ بهشته اوزادگ مقابلنده که سیز عمل ایدردرگ» دنیا ده یخشی عمل لردن
(۳۳) «آیا منتظر اولار لر مشرک لر مگر اینکه ملائکه گله یا اینکه سنگ اللهکرم امری
گله بویه ننگ تفسیری بقره والعام سورهلرینده تفسیر اولدی «هایله الله عذاب ایتدی
اوکسلره که اولردن قباق واریدیله» ظلم لر ی جهته الله اولار ی هلاک ایتدی «والله
ظلم ایتدی اولارا اما اولار اوز نفسلرینه ظلم ایدردیلر (۳۴) صوگره
اولارا اوز عمل لرنک پیسلرگی یتشدی واولر ی احاطه ایتدی او عملگ جزای که
اونیله پیغمبر لره استمهزا ایدردیلر (۳۵) مشرک لر دیدیلر اگر الله ایسته سیدی
عبادت اتمزدیک اللهدن غیر ی برشیئه نه بز و نه بزیم آتالاریمز واللهم حکمی اولماش
اوزیمزه برشیئی حرام ایتمزدیک» بحیره و سائبه کیمی بلکه الله ایستیو بدر بزیم کافر
اولماقمزی الله تعالی اولارگ قولنی ردایدوب بیورور نجه که بونلار بیله دیور لر
«هایله دیدیلر اوکسلر که اولردن قباق واریدی» کفاردن «پس آیا واردر ایچیلره
ویغمبر لره مگر آشکار یتورمک» اگر الله حکمی خلق قبول اتمیه لر مزدویرمک
الله محولدر (۳۶) «هرامته بز پیغمبر گوندردیک و دیدیک که عبادت ایدیگ

مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَهْلُ عَلَى الرَّسْلِ الْإِبْلَاحِ الْمُبِينِ (۳۶) وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسَبِّحُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ (۳۷) إِنْ تَحَرَّصَ عَلَى هُدًى مِّنَّا اللَّهُ لَا يَهْدِي مَنْ يَضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ (۳۸) وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مِنْ يَمُوتَ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۳۹) لَيَبْيِّنَنَّ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلَيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ (۴۰) إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۴۱) وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ عَدِمَا ظُلْمُوا لَتُبَوِّئَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَا جَزَا الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (۴۲) الَّذِينَ

الملمه واجتناب ايدگ بتلاره عباد. اتمکدن پس اوانلارگ بعضى سندن واردر اوسکه الله هدايت ايتدى» اونگ حقهده لطف اتمک ايله «واونلاردن واردر اوسکه اوگا ضلالت ده قالماق سزاوار اولدى» وکفرده اصرار ايتدى «پس سير ايدوگ یرده وگوروگ نجه اولدى تکذيب ايدنلرگ آخرى» واونلاردن عبرت کوتوروگ که اونلره يتش عذابلر سيزه يتشميه (۳۷) «اکرسن حريص اولاسان يامحمدص اونلرگ هدايت تايماقنه پس الله هدايت اتمز اوسکيه اونى کمره ايتدى» بوسوز تسلى در پيغمبردن اوترى که اونلر ايمانه کلمه مک جهتنه سن مقصر دکلسن اونلر هدايته کلن دکلدنلر «ويوخذدر اونلر ايچون هيچ کومک ليک ايدنلر» که اونلره کومک ايدوب سمايى اونلاردن دفع ايدلر (۳۸) «قسم ايتديار الله آندلارنگ محکمى که الله اولى لرى نبردن دور قوزمز بلى» الله اونلرى دريلسدوب قيردن محشور ايدر «الله دوغريلق ايله وعده ويرويدر اما خلقگ چوخى بيلملزلر» بوسوزگ صحتنى اوگا اعتقاد لرى اولماقه گوره (۳۹) «الله تعالى قيامت گونى مخلوقاتى ديريلدر تا اینکه بيان ايسده اونلره اوشيتکيه اونده اختلاف ايدنلر و تا بيله لر کافرلر که اونلر يالان دانشانلر ايديلر» اوز ادعالرينده که ديورديلر بعثت يوخدر (۴۰) مجى آيه ننگ تفسيرى بقره سورده سنگ ۱۱۷ مجى آيه سنده شرح اولدى (۴۱) «واوسلر که وطنلرندن گوچديلر الله يولنده اوندن صوگره که اونلر دظلم اولندى هر آينه بزير ويروه لک اونلره دنيا ده گوزلير و هر آينه آخرت اجرى ييولر اقدر دنيا اجرندن اکر مشرکلر بليديار» بو آيه شريفه مکدن حبشه يه هجرت ايدنلرگ حقهده نازل اولوبدر (۴۲) «اونلار اوسلردر که صبر ايتديلر و اوزلرنگ اللهم توکل ايدنلر (۴۳) و بز سندن سابق پيغمبر گوندر مسديک مگر کيشى جنسندن وحى ايتسديک اونلره» پس مشرکلر نجه انکار ايدنلر که انسان جنسندن پيغمبر اونماز ديگن اونلاره «سؤال

صَبَرُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتُوكُلُونَ (۴۳) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رُوحًا إِلَيْهِمْ فَاسْتَوُوا أَهْلَ الذِّكْرِ
 أَنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (۴۴) بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ
 يَتَفَكَّرُونَ (۴۵) أَقَامَ الَّذِينَ كَفَرُوا السِّنَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ (۴۶) أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَابُهِمْ فَهَأَنذِرْهُمْ بِمَعْجَزَاتِكَ (۴۷) أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ
 فَإِنَّ رَبَّكُمُ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ (۴۸) أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَكَّرُونَ أَظْلَاهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ
 سَجْدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ (۴۹) وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ

ایدوگ اهل علمدن «تورات وانجیله اعتقاد ایدنلرک عالمرندن که گیکمش پیغمبرلر
 ملک جنسندن ایدیلر یا بشر جنسندن» اگر یامیورسکز «سوروشوگ حقیقتدن خبردار اولوگ
 (۴۴) «وگوندر دیک سنی معجزلر و کتابلر ایله و نازل ایتدیک سئما قرآنی تا اینکه
 سن بیان ایدسن خلقه اوزادیکه اونلر ایچون نازل اولوب» احکام و شرایعدن
 «و شاید که اونلار فکر ایدلر» وحق اولماقنی یقین ایدلر (۴۵) «آیا خاطر جمع اولوبلر
 اوکسیر که مکر و پیس تدبیرلر ایتدیلر» پیغمبرک حقند «بوندن که الله اونلری
 یره باتیرا یا اینکه اونلره عذاب گنه اویردن که آنلامازلار» که بو عذاب له یردن
 گلدی (۴۶) «یا اینکه اونلاری عذاب دوتا اونلار سفره گلوب گیدن و قتند پس اونلار
 اللهم عاجز ایدنلر دگلدلر» واللهم عذابندن قورتولمازلر (۴۷) «یا اینکه خاطر
 جمع اولدیلر که اونلری عذاب دوتا اونلر عذابدن قورخان و قتند» که گیکمش
 امتلره یشن عذابی ایشیدنده قورخوردیلر «حقیقتد، سیزگ اللهکز هرآینه مهربان و
 رحم ایدنلر» سیزه مهلت و یرور تا اینکه معصیتدن توبه ایدسکز
 (۴۸) «آیا گورمیرلر الله تعالی خلق ایتدیک کولگه صاحبیلرینی که اونلارک کولگه لری
 ساغدن وصولدن دولانور» گونگ اوجالیقی و آچاق اقیله، هرکس گونگ اول طلوعنده
 یوزی قبله طرفه دور ساگورر که اونگ کولگه سی ساغ طرفندن اوزانمقه باشلیوب
 ظهر وقتی یا خونلاشدقجه آزالوب ظهردن صوگره همان گولله یواش یواش صول
 طرفه کیچوب غروبهدیک گنه اوزانار اونلارک بو حالتی گوسترور که اونلر «الله
 سجده ایدیلر او حالته که یوزی اوسته دوشوب الله ذلیل لیک ایدنلردر
 (۴۹) واللهم سجده ایدر گوگلرده و یرده حرکت ایدن مخلوقات و ملائکه لرده الله
 سجده اتمگدن سرکشک اتمزار (۵۰) قورخارلر اوزلرنک اللهندن که اونلره
 یوخاری طرفدن» یا اینکه اوجا اولان الله طرفندن عذاب گله «والله تعالی هر نه امر

نصف

وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ (۵۰) يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ (۵۱) وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهِينَ اثْنَيْنِ إِذْ هُوَ الْوَاحِدُ فَابْتِغُوا لَهُ مَدَدًا لَعَلَّكُمْ تُرْسَدُونَ (۵۲) وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَرَأَيْتُمْ لَكَ تَقُونَ (۵۳) وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ (۵۴) ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِحْتُمْ بِكُمْ رَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ (۵۵) لِيَكْفُرُوا بِمَا آلَيْنَاهُمْ فَتُمْسِكُوا فَسُوفَ تَعْلَمُونَ (۵۶) وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَلْعَلُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَنْهُمَا كُنتُمْ تَقْتَرُونَ (۵۷) وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ (۵۸) وَإِذَا بَشِّرْ أَحَدَهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ (۵۹) يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ أَيْمَسَّ عَلَىٰ حَوْضٍ أَمْ يَدْسُهُ فِي التَّرَابِ

ایتنه اونی عمله گتور لر (۵۱) واللہ تعالیٰ بیوردی که اوز گزه ایکی الله قرار اتمیون و بوندن غیری دگلدر که اولله تک الله در پس مندن قورخوگ و شریک قرار ویرمیون (۵۲) «والله ایچوندر او مخلوقاتکه گوگارد ویرده در والله ایچوندر همیشه اطاعت اولونماق» نه اینکه بروقت عبادت اولونا بروقت اولونیمه «آیا بو صورتده اللهدن غیری سندن سیز قورخورسگز (۵۳) وهر نعمت که سیزه یتشه یقین که اللهدندر» صحت بدن و وسعت روزی کیمی «ایلکه سیزه ضرر یتشدی» قحط و ناخوش لیک و فقر کیمی «الله طرفنه تضرع ایدرسگز» که اولانی سزدن گوتوره (۵۴) «ایلکه الله ضرری سیزدن گوتوردی اوزمان سیزدن برفرقه اوز الله شریک قرار ایدر لر» (۵۵) الله تعالیٰ بلانی اولارلدن گوتردن صوگره شکر ایتمه مک اولاری بر مقامه گتوردی «تا اینکه کافر اولار اول نعمته که بزاولره ویردیک پس لذت آبارون تیز لیک ایله ییلرسگز» عمل گزگ جزاسنی (۵۶) «حق اولماقنی بیلمد کیری بئله بر حصه معین ایدر لر بز سیزه ویردیگمز روزی لردن (بو کیفیت العام سوره سنک ۱۳۷ مجی آیه سنده ذکر اولدی) آند اولسون الله سیز سؤال اولونارسگز قیامت گوننده او عملدن که الله بهتان و یالان دیردگز (۵۷) الله قزلار قرار ویر لر» دیر لر ملائکه لر الله قزلار دیر «الله بو صفتدن پاکدر و یورکلری ایستدیکلری او غسلان لری اوز لر نه چیخار لر (۵۸) ایلکه مزده ویریله اولارگ بریسنه قز تولد اولماقله» بریسی خبر گتوره که سنک عورتگ قز دوغدی «غمدن اونگ یوزی قرا اولار احوالده که او آجیق ایله دولودر (۵۹) خلقدن گزله لر او خبرگ پیسلگندن که اوگا بشارت ویریلوب» که قزگ اولوب، خیال ایدر او قزگ حقنده بونی که «آیا اونی ذات ایله ساخلیه یا اینکه اونی تو بر افده گزلیه» دیری حالده دفن ایده نجه که عرب لرگ عادتی بوگایدی «خبردار

الْأَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (۶۰) الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۶۱) وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكُوا عَلَيْهِمُ دَابَّةً وَلَٰكِنْ يُوَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ (۶۲) وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ السَّمَنَةُ الْكَذِبَ إِنَّ لَهُمُ الْحَسَنَىٰ لَا جَرَمَ إِنَّ لَهُمُ الْتَارُونَ مَفْرُطُونَ (۶۳) تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ وَآلِهِمُ الْيَوْمَ وَعَذَابُ الْيَمِّ (۶۴) وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا تِبْيَانٌ لِّمَنْ أَلْهَىٰ اخْتَلَفَ أَوْفِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (۶۵) وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ

اولوگ اونلار نه بیس حکم ایدر لر» اوزلرینه اوغلان گوتوروب اللّٰه قیز قرار ویریر لر (۶۰) «اوکسلر ایچون که قیامتیه ایسان گتورمز لر» واللّٰه قز قرار ویریر لر «بیس مثل وصف وار» که یوزلری قرا اولور اوگونه خبری ایشیدنده «والله ایچون واردر اوجا صفت» سلطنت و قدرت کیمی «والله تعالیٰ غلبه ایدن و حکمت ایله رفتار ایدندر (۶۱) واگر الله خلقه عذاب گونده ره اونلارگ ظلمی و معصیتی جهته» واونلاری هلاک ایده «یویوزینده هیچ بر حرکت ایدن آدم ساغ قویماز» چونکه آدم لرگ چوخی معصیت کاردر «اما الله اونلاری تأخیر ایدر» واونلاری هلاک ایتمکه صبر ایدر «آدلانش و معین وقتهدیک ایلکه اونلره معین اولان وقت گلوب ییشدی نه بر ساعت او وقتدن دالی قالار لر و نه بر ساعت قباقجه اولار (۶۲) وقرار ایدر لر اللّٰه اوشیئی که اوزلری اونی ناخوش دوتار لر» قرلاری اللّٰهگ حصه منه قسمت ایدر لر «واونلارگ دیلنری یالانی تعریف ایدر لر» عادت ایدوبلر یالان دانشمه دیر لر که «یخشی لیک و بهشت اونلار ایچوندر حقیقتی بودر که اونلار ایچوندر جهنم اودی اونلر جهنمه داخل اولمقه تله سنلردر» یا اینکه اونلر جهنمه داخل اولاندن صوگره هامونگ یادندن چیخانلردر (۶۳) «آند اولسون اللّٰه بتحقیق بز یغمبر لر گوندردیک سندن قباق امتلرگ طرفنه پس شیطان زینت ویردی اونلار و اونلارگ عمل لرینی و بیغمبر لری تکذیب ایتدیلر شیطان اونلرگ دوستلری در قیامت گونی و اونلار ایچون دردناک عذاب واردر (۶۴) و بز بو قرآنی سگانازل ایتمدوک مگر اوندن اوتریکه سن اونلره بیان ایده سن اوزادیکه اونده اختلاف ایتدیلر و اوقرآن هدایت و رحمتدر اوقومه که ایمان گتور لر (۶۵) الله تعالیٰ گوک طرفندن سوگوندردی و اونیله یری اولندن صوگره دیر یلندی البته بونده علامت واردر اوقومه که ایشیدر لر اللّٰهگ سوزلرنی» و فکر ایدر لر (۶۶) «سیزگ ایچون چار پالرده هر آینه عبرت واردر» اللّٰهگ قدرته «بز سیزی سیراب ایده ریک اوشیئدن که اونلارگ قارینلرینده واردر قانله سرکین (فضله)

مَا عَافَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ (٦٦) وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُنْقِبُوا
 مِمَّا فِي بَطْنِهَا مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لِّبَنَاءٍ خَالِصًا تَعَالَى الشَّارِبِينَ (٦٧) وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخْلِ وَالْأَعْنَابِ
 تَتَخَذُونَ مِنْهُ سَكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (٦٨) وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ
 أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ (٦٩) ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَالْحَمْدُ
 لِلَّهِ الَّذِي أَخْرَجَ مِنْ بَطْنِهَا شَرَابًا مُخْتَلَفَ الْوَانِ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ
 (٧٠) وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يُؤْفِكُكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدِّى إِلَى أَرْضِهِ الْعَمَلِكِي لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 قَدِيرٌ (٧١) وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ

آراسنده» حیوانلری دیدیکی علفک اعلاسی قان و آشاقه سی سرگین اولوب اولارگ آراسندن
 عمله گلر «خالص سود گوار ادر ایچنلره» نه سرکین طعمی وار نه قان رنگی (٦٧) «خرما و اوزوم
 آقاجلار رنگ میوه لری نندن همی هست ایدن شبنلر عمله گنور رسکر (چاخرا) همیده گوزل روزی»
 و سرکه و سائر طعام کیمی بوردده مقصود مشرک لری مخاطب ایدوب اللهک نعمت لری
 سایما قدر او وقتده شرابک حراملقنه صریح حکم نازل اولما شدی «بدرستیکه بونده
 هر آینه علامت واردر او قومه که عقلله فکر ایدرلر (٦٨) و الهام ایتدی و بیلدیردی
 سنک اللهک بال آریسنه که اوزگا ایوتیک داغلارده و آقاجلارگ آراسنده و اوشیلرده
 که خلق بنا ایدرلر» اوزوملیک دن یا ایولرگ سقفلرندن یا اینکه او ایولرده که آریدن
 اوتری بنا ایدرلر (٦٩) «صوگره بیکن جمیع میوه لردن و الله مالی گوستردیگی یوليله
 آسانقله گیت. آریلرگ قارینلرندن رنگ لری مختف اولان بال خارج اولار» کیمسی
 آغ بعضی سی قرای بعضی سی ساری در «اونده خلق ایچون شفا واردر» چوخ ناخوشاقلردن
 «بونده هر آینه علامت لرواردر او قومه که فکر ایدرلر» زنبورده چوخ غریبه علامت لر
 وار (١) اوزی ایچون او گونه ایوتیکر که هیچ بنا قادر دگلدر او گونه ایوتیکمکه (٢) هر وقت
 میوه جاتک یخشی سندن بیرلر (٣) قاپونگ یاننده قراول و ارهansı آری پس میوه دن
 بیسه اونی قویماز ایچریه داخل اولماقه (٤) زنبورگ نیشنده زهروار هر کسی اورسا
 سمندن او یرشیش هم آغزینگ سوینده درد لره درمان وار (٥) اولارگ برنفر
 رئیس ی وار اوگا یسوب دیرلر اوگا اطاعت ایدرلر و اونگ دالنجه گیدرلر
 (٧٠) «والله سیزی خلق ایتدی دنیاده» عمر ایدوب لنت لرایله نفع آبارار سکر «صوگره
 سیزی اولدودر و سیزگ بعضی گزدن واردر اوکسه قایتاریلر عمر لرگ ذلیل راقنه
 کیمی» که قوم جالک نهایتی در «تا اینکه بیلیمیه و هیچ شیئی درک ایتیمیه بیلندن صوگره»

ایمانهم فیه سوا آء اٰفِنِعْمَةِ اللّٰهِ یَجِدُوْنَ (۷۲) وَاللّٰهُ جَعَلَ لَکُمْ مِنْ اَنْفُسِکُمْ اَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَکُمْ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ بَنٰیْنٍ وَخَفَدَةً وَرَزَقَکُمْ مِنَ الطَّیِّبَاتِ اَقْبَالَ بَاطِلٍ یُّؤْمِنُوْنَ وَبِیْنَعَمَتِ اللّٰهِ هُمْ یُکْفِرُوْنَ (۷۳) وَیَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا یَمْلَکُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَیْئًا وَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ (۷۴) فَلَا تَضُرُّوْهُمُ الْاَمْثَالُ اِنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ (۷۵) ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوکًا لَا یَقْدِرُ عَلٰی شَیْئٍ وَمِنْ رِزْقِ نَازِلٍ مِّنْ رِّزْقًا حَسَنًا فَهُوَ یَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ یَسْتَوِی الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَکْثَرُ هُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ (۷۶) وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَیْنِ اَحَدُهُمَا اَبَکَمٌ لَا یَقْدِرُ عَلٰی شَیْئٍ وَهُوَ کُلٌّ عَلٰی

جو انلقندہ بیلدیگی شیئلریادندن چیخار «اللہ تعالیٰ بیلن و قدرت صاحبی در ۷۱) «اللہ تعالیٰ سیزگ بعضی گزی بعضی گزہ روزی ده آرتیق ایدوب» بعضی فقیر بعضی دولتلو «روزیسی آرتیق اولان کسلر روزیلرینی اوزلرلی مالک اولدیقی غلام و کتیزلرہ ویرمزله» هیچ وقتده اونلار قوللارنی و کتیزلرنی اوزلرلی ایلہ شریک ایتمزله پس بجه راضی اولورلر که عیسی نی و یاسائر شیئی اللہ شریک ایدملر و حال آنکه اونلارگ هاموسی اللہگ مخلوقیدر «حال بوکه اونلار هاموسی روزی ده برابردر» هامونگ روزیسنی اللہ ویرور «آیا اللہگ نعمتی انکار ایدرلر» اللہ شریک قرار ایتمک ایلہ ۸۲) «واللہ تعالیٰ سیزہ سیزگ نفسلرگزدن و جنسگزدن عورتلر خلق ایتندی» که اونلار ایلہ مانوس اولاسیگزر «وسیزگ عوتلرگزدن اولادلر ونوهر خلق ایتدی و روزی ویردی سیزہ پاک و پاکیزه شیئلردن» تا اینکه اولی یمک ایلہ لذت آپاراسگزر «آیا مشرکلر باطلہ ایمان گتوررلر واللہگ نعمتنه کافر اولارلر ۷۳) مشرکلر عبادت ایدرلر اللہدن باشقه اوبتاره که گوگلرگ ویرگ سببی ایلہ عمله گلن روزی لردن بر شیئه مالک اولمازلر و باجاری بیلمزله» بوشیئلرگ بریسنی عمله گتورمگه ۷۴) «پس اللہ ایچون مثلر اورمیون» خالق مخلوفه قادری عاجزه اوخشاتمیون «حقیقتده اللہ بیلور» که کیم لایقدر اللہلعه «وسیز بیلمیور سگزر ۷۵) اللہ تعالیٰ مثل گتوردی» خلقی قاندر مق ایچون: «بر نفر ساتین آلمش قول اولا که هیچ برشیئه اختیاری اولمیه» آقاسنگ اذنی اولمایش عمله گتورمگه و برده «برنفر آزاد اولا که بز اوز طرفمزدن اوگا گوزل روزی ویرمشیک اوشخص» هرشیئه قادردر «صرف ایدر او روزی دن آشکار و گزلین» بویکی نفر آدم «آیا برابر اولارلار» بربری ایلہ یقین برابر دگلدر بریسی هیچ شیئه قادر دگل و بریسی هرشیئه قادردر بوضورتده آیاداشدان عمله گلمش و هیچ شیئه قادر اولمیان بت ایلہ هرشیئه قادر اولان اللہ لیجه برابر اولار «حمد اللہ ایچوندر» که سیزی حق یوله هدایت ایتدی «بلکه اونلارگ چوخی

مُولِهِ إِنَّمَا يُوجِبُهُ لآيَاتِ بَخْرِهِمْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
 (۷۷) وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هَوَاقِ رَبِّ أَنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 (۷۸) وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بَطُونِ أَمْهَاتِكُمْ لِاتَّعَامُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
 وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (۷۹) أَلَمْ يَرْوِا إِلَى الطَّيْرِ مَسْخَرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (۸۰) وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا
 تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَانًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ

یہلمز لر کہ حمد کیمک ایچوندر بولدن صوگره خداوند عالم باشقه مثل ذکر ایتدی
 (۷۶) «والله تعالیٰ مثل اوردی ایکی کیشنی که اونلارک بریسی لالدر برسوز دانشمه
 قادر اولماز واو شخص وبال و آغردر» اونک ایشینه یتشن و «اوکا تربیت
 ویرن کسه او شخص اولالی هریره گوندرسه اوادم خیر گتورمز آیا برابردر او
 آدم برکسله که امر ایدر عدالت و یخشی ایشله و اوکس دوز یولدهدر» بو سوزک
 یقیناً جوابی بودر که بوا یکی نفر بربریله برابر دگلدر لال عبارتدر بتلردن یا مشرکلردن
 و اوبری کس عبارتدر یا قادر اللهدن یا مؤمنلردن

(۷۷) «والله ایچوندر گوکلرده ویرده کزلین اولان احوالی بلمک و دکلدر قیامت
 کلمک امری مکر گوزی یوموب آچان قدر یا ایتکه بوندن دخی یا خولر اقدر الله هر
 شیئه قادردر (۷۸) والله سیزی آناکیزک قارنلارندن چخارتدی او حالده که برشیئی
 یلموردگز» اوشاق ایدگز نه نفع قاناردگز و نه ضرر «سیزه قولاق و کوزلر و قبلر
 خلق ایتدی» که الله عجائب و غرائبی گورسه سگز و ایشیده سگز و فکر ایدسه سگز «شایدکه
 سیز شکر ایدسه سگز» الله نعمت لرینه (۷۹) «آیا کور مورلر» و فکر اتمورلر و باخمورلر
 «قوشلارک طرفنه او حالده که اونلار الله اختیارنده اولوب یرایله گوکک آراسنده»
 قناد واسطه سیله او چارلار «اللهدن باشقه هیچکس اونلری هواده ساخلیه یلمز بونده علامت
 وارد الله قدرتنه او قوم ایچونکه ایمان کنورلر (۸۰) والله تعالیٰ سیزک ایچون سیزک
 ایولرنگزدن ساکن اولماق یری مهیا ایتدی» الله خلق ایتدیکی داشدن و آقاجدن ایولر
 تیکرسگز «وسیزک ایچون چار بالرک دری لرلندن ایولر و چادرلر درست ایتدی
 سیز اولی یونکول تابارسگز کوچ ایدن کونده» سفر و قننده بر منزلدن اوبری منزله
 «واقامت ایتدگز گونده و اونلارک یونلارلندن (قویون) دیفدیک لرندن (دوه) و توکلرلندن
 (کیچی) اورتمولوب اسلر و ایوفرشی و سائر متاع اخذ ایدر سگز بروقته دیک» او وقته کیمی
 که کهنه اولار یا قیامت زمانه دیک تدریجله (۸۱) «والله تعالیٰ خلق ایتدیکی آقاجلاردن

(۸۱) وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظُلُمًا لَّوَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُم سُرَابِيلَ تَقْبِكُمُ الْخُرُوجَ سُرَابِيلَ تَقْبِكُمُ بَاسِكُمُ كَذٰلِكَ يَتِمُّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْلُمُونَ (۸۲) فَاَن تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (۸۳) يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يَنكِرُوْنَهَا وَكَثُرَ هُمُ الْكَافِرُونَ (۸۴) وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاُولَاهُمْ يُسْتَعْتَبُونَ (۸۵) وَاِذَا رَاٰی الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ وَاُولَاهُمْ يَنْظُرُونَ (۸۶) وَاِذَا رَاٰی

و بنالزدن سیزه کولکه لر معین ایتدی و داغلاردن ساکن اولماق یرلری سیزه قرار ایتدی مغاره کمی «و خلق ایتدی سزگ ایچون گوینک لر» بنه دن کتاندن و یوندن که «ساخلار سیزی ایستیدن» و سویوخدن ایستنی قیداتمک اولدن اوتریدر که ایستیدن ساخلیان البته سویوخدن بطریق اولی ساخلار یا اینکه خطاب ایستی یرک اهلنه اوامقه گوره در و خلق ایتدی اوکونه «پیراهن لر که سیزی ساخلار دعوا اژردن» زره کمی دشمنگ سلاحدن ساخلار نه که بوشیئرلی الله خلق ایدوب «هایله تمام ایدر نعمتی سیزه شاید که سیز مسلمان اولاسکز (۸۲) پس اکر اولار سندن یوز دونه ره لر» اولدن غمکین اولما یا پیغمبر «سکا لازم اولان آشکار یتورمکدر» منم حکیمی باشقه شیئی سکا تکلیف دکدر (۸۳) «تایبار لر اللهگ نعمتی» که بولعمتلرگ هاموسی اللهه ندر «صوگره اولی انکار ایدر لر و اولنرگ چوخی کافر لر در (۸۴) قیامت گونده بیز هر طائفه دن بر شاهد دور قوزاریق» و اولنرگ پیغمبری شهادت ایدر لر خالقک عملنه «صوگره کافر لر اذن و یریلمز» ایمان گتورمه مک باره سنده دانشمه و عنر گتورمه «و اولنر زحمته سالمازلر» که زحمت چکوب اللهه ن رضامندلیک ایستیلر و اولنر دیملر که اللهه ن ایسته بلکه سندن راضی اولا چولکه آخرت تکلیف محلی دکدر (۸۵) «ایلکه ظالم لر اللهگ عذابی گور لر اولنرگ عذابی یونکول اولماز و اولنر مهلت و یریلمز» که آزوت عذاب اولمیه لر (۸۶) «ایلکه اللهه شریک و یرن مشرک لر اوز بقلرینی گور لر دیر لر ای بزیم اللهه ن بولر سکا شریک قرار و یردیکمز بقلر در که اولاری چاغر یردیق نه اینکه سنی» اولنر بزی ضالته سالدیلر» پس بزیم عذابمزدن بر قدر اولارگ اوسته قوی «پس یالانچی اللهه ن اولارگ سوزلرنی اوزلرینه قایتاروب» اللهگ امریه دانشوب دیدیلر «سیز یالانچی لارسکز» بزیزی دعوت اتمدیک اللهی ترک و بزی قبول اتمکه

(۸۷) «مشرک لر قیامت گونده الله طرفه صلح ایتمک آتار لر» جاهلیت تکبرلگی باشلاریندن چیخوب ایستلر که ایمان گتور سولر «و باطل اولدی اولار دن اوز ادیکه

الَّذِينَ اشْرَكُوا شَرَكَاهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ عَشْرَ كَاوْنَا الَّذِينَ كَانُوا يَعْبُدُونَكَ فَاقْتُلُوا بِهِم
الْقَوْلَ اَنْكُمْ لَكَادِبُونَ (۸۷) وَالْقَوْلَ اِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامُ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (۸۸) الَّذِينَ
كَفَرُوا وَاصْدَوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ (۸۹) وَيَوْمَ نَبْعَثُ
فِي كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ
شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ (۹۰) اِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَانِي ذِي الْقُرْبَىٰ
وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (۹۱) وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ اِذَا
عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا اِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

حزب

افترا ایدیردیلر» و دیردیلر که اونلارک باطل الله لاری اونلاره شفاعت ایده جکدر
(۸۸) «او کسار که کافر اولدیلر و اعراض ایتدیلر الالهک یولندن» یا اینکه مسلمانلری
منع ایتدیلر مسجد الحرامه گیتمکدن «آرتوردیق اونلاره عذاب عذاب اوستندن او
سببه که اونلار فساد ایدرلر» بر عذاب ایتدیک کفر جهتنه بر عذاب ایتدیک مسلمانلره
مانع اولمق جهتنه (۸۹) «قیامت گولنده هر بر امتگ اوز جنسندن اولان پیغمبری
دیریلدوب اونلره شاهد گتوره ریک ۱ یا پیغمبر سنی دخی بو طائفه یه شاهد گتوره ریک»
تا اینکه شاهد اولاسن اوز امتگ عملنه «ونازل ایتدیک سکا قرآنی آشکارا بیان
ایدن در هر شیئی» احکام و امور دنیا و آخرتدن «و هدایت و رحمت و بشارت ایدندر
مسلمانلاره» همیشه لیک ثوابله (۹۰) «الله امر ایدیر عدالت» انصاف و دوز لیک ایلره رفتار
ایتمگ «واحسانه» احسان سوزی جمیع یخشی ایشاره شاملدر «وامر ایدر یا خون
قومک حقنی و یرمگ» یا پیغمبرگ یا خون قومی عبارتدر قزی فاطمه دن یابنی هاشمدن
اونلره یتشه سی خمس سی و یرمگله یا اینکه هر کسک اوزنگ یا خون قومی «والله تعالی
نهی ایدیر آشکار پیس عملدن و خلق آراسنده ناخوش دوتولان عملدن و ظلمدن
الله تعالی نصیحت ایدیر سیزه شاید که سیز نصیحت قبول ایده سگز» بو آیه شریفه
اختصاری ایلره جامعدر جمیع گوزل خلق لری جمع و پیسلکدن اجتناب ایتمگ (۹۱) «ایلکه
الله عهد ایلره ایتدکز عهدگزه وفا ایدیک» ایلکه آند ایچدیگز «آندلارگزری محکم ایدندن
صوگره سندیر میون و حال آنکه سیز اللمی اوزگزه ضامن ایدوب سگز» آند ایچن
وقته «وسیز ایتدکز ایشلری الله بیلور (۹۲) او عورت کیمی اولمیون که اگیردیگی
ایینی توخویوب محکم ایدندن صوگره آجوب ضایع ایتدی» قریشه برقر احمق
عورت و ارایدی قزلاری ایلره ظهره دیک یونی اگیروب ایپ ایدوب توخویاردیلر

(۹۲) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَظَتْ غَزْلُهُمْ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَخَذُونَ آيَاتَكُمْ خِلَافًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ
 هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ أَلَمْ يَلْبِسُوا لِلَّهِ بِهِ وَيَسْبِغْنَ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (۹۳). وَلَوْ شَاءَ
 اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَضِلُّ مِنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ لِعَمَلُونَ
 (۹۴) وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمُ بَعْدِ بَوَالِهَا وَتَذُوقُوا السَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۹۵) وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ (۹۶) مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا

صوگره تو خود یقنی تازه دن سو کردی الله تعالى پیغمبر یله عهد ایدوب صوگره
 سندیر انلری او عورته تشبیه ایدوب بیورور «آندلارگزى اوز آراگزده حیلہ و خیانت
 ایتمک طریقی ایدبر سگز وبر قومله عهد ایدہ سگز که او بری قومدن قوتلو اولا»
 مال وعدد جهتنه بوگون بریسی ایلہ عهد ایدوب صباح بولدن قوتلو قوم تابوب
 اولمچی نگ عهدلی سندیروب ایکیمچی ایلہ عهد ایدہ سگز «الله تعالى بونیلہ سیزی
 امتحان ایدیر» که عهده و اایده جکسگز یالہ «والبتہ قیامت گونندہ سیزہ بیان ایدہ جکدر
 اوشیٹک (دین اسلام) حق اولماقنی که سیز اولندہ اختلاف ایدردگز (۹۳) واگر
 الله ایستیه هرآینه سیزی برامت ایدر» هامکز برملندہ جمع اولاردگز «اما الله گمراه
 ایدر اوکیکه ایستر» توفیقنی اوندن کسمگلہ «وهدایت ایدر اوکیکه ایستر و هرآینه
 سیز سؤال اولونارسگز او عملدن که سیز عمل ایدر سگز» طاعتدن و معصیتدن
 (۹۴) «آندلارگزى اوز آراگزده خیانت یولی ایتمیون» که باطنی ظاهرنگ خلافت اولا
 «سزگ ایاقگز سورچر ثابت اولاندن صوگره» دینه داخل اولاندن صوگره ایمان دن
 خارج اولارسگز «ودادارسگز زحمت و مشقتی اوسیبہ که سیز خلقی منع ایتدگز اللہک
 یولنه تابع اولماقدن و سیزگ ایچون آخرتده بیوک عذاب وار»

(۹۵) دنیا مالی جهتنه عهده مخالفت اتمیون «وآلمیون اللہک عهدلی آز بولہ
 حقیقتده الله یانندہ اولان سیزگ ایچون یخشی در دنیا مالندن اگر بیلنلر اولاسگز»
 خیرله شری (۹۶) «اوشیٹی که سیزگ یانگزده وار» دنیا مالندن «تیز فانی اولار
 واوشیٹی که الله یالندہ در» آخرت نعمتلرندن «همیشه لیک در والبتہ بیز جزا ویرہ ریک
 اوکسره که صبر ایتدیلر» طاعتہ یادشمنلرنگ اذیتلرینه «اونلر دنیاده عمله گتوردیکلری
 گوزل عمللرگ مقابلندہ» یا اینکه اونلرگ عمللرنگ یخشی سنگ مقابلندہ ویریلہ سی
 عملدن اعلى جزا ویرہ ریک (۹۷) «هرکس یخشی عمل ایدہ کیشی دن و عورتدن او

يَعْمَلُونَ (۹۷) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۹۸) فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (۹۹) أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (۱۰۰) إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتُولُوهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ (۱۰۱) وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا تَمْفَرُ بِهَا مُشْرِكُكُمْ وَلَوْلَا إِلَٰهٌ مَّا بَدَّلُوا مَكَانَ الْآيَةِ لَآتَيْنَهُمُ الْآيَاتُ مِنْ لَدُنْ رَبِّكَ مُتَمَتِّتِينَ (۱۰۲) قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ (۱۰۳) وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِينَ يَلْحَدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ (۱۰۴) إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ

خالده كه اوكس مؤمن اولا البته ييز دير ياده رك اونى پاكيژه دير يلمتك» حلال روزى ايله يابمشت ابله ياقبرده راحت قويماق ايله «و هراينه بز جزا ويره ريك اونلارا اونلارگ مزدنى اوللار ايتديكى عملگ گوزه لينى» تفسيرى ذكر اولوندى (۹۸) «ايلكه قرآن اوخومق ايستدين پس پناه آبار الله شيطاندن كه الله دركاهندن قالولمشدر» يعنى قرآن اوخومه شروع ايدندن اول اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديكلن (۹۹) «شيطانگ زور اتمكه قوه سى يوخدر اوكلاره كه ايمان گتورديلر واوزلرنگ الله توكل ايدرلر (۱۰۰) بودر وبوندن غيرى دكلدر كه شيطانگ تسلطى اوكلره در كه اوگا اطاعت ايدلر و اوكلره در كه شيطانه اطاعت اتمك سببته الله شرك قرار ايدرلر (۱۰۱) ايلكه بز عوض ايتديك برآينه ي برآينهگ عوضنه» اونگ حكمنى نسخ اتمك ايله «والله يخشى بيلور اوز گوندرديگنى» وقتگ صلاحنه گوره «مشركلر ديديلر كه سناقترا وبهتان باغا يانس الله» دير ديلر محمد اصحابنه استمئز ايدير بوگون بيله ديور صباح اونگ عكسنى ديور «بلكه اونلارگ چوخى بيلمورلر» كه هر حكى گوندرمك ونسخ اتمك الله يانندن در (۱۰۲) «ديگان يامحمد قرآن شريفى» يا اونى نسخ اتمكى «سنگ اللهك طرفندن مقدس اولان روح (جبرئيل) گتوردى دوزليك ايله تا اينكه ايمان ده ثابت ايدو اوكلرى كه ايمان گتوروبلر و او قرآن هدايت ايدن وبشارت ويرندر مسلمانلاره» بهشت وثواب ايله (۱۰۳) «و هراينه ييز بيلوريك كه كافرلر ديورلر كه محمده قرآنى بشر تعليم ايدير» والله يانندن دكلدر بوسوزلارى ييغمبره جبر ويسار آدلو روملو كسلر ياسلمان فارسى تعليم ايدير «اوكلرگ ديلى ولغتى كه مشركلر حق دن ميل ايديرلر اونگ طرفنه» و ديورلر كه بوسوزلر او عجمك سوزيدر «اودم عجمدر و حال انكه بو قرآن آشكار عربى

الْبِم ۱۰۵) اِنَّمَا يَفْتَرِى الْكُذِبَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَاولٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُوْنَ
 ۱۰۶) مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِهٖ الْاَمْنُ اَكْرَهٌ وَّقَلْبُهٗ مُطْمَئِنَّ بِالْاِيْمَانِ وَلٰكِنْ مِّنْ شَرَحٍ بِالْكَفْرِ
 صَدْرَ اَقْلٰمِهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۱۰۷) ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اسْتَحْبَوْا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلٰى
 الْاٰخِرَةِ وَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِيْنَ ۱۰۸) اَوَلَيْسَ الَّذِيْنَ طَعَنَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَسَمِعَهُمْ
 وَاَبْصَرَ هُمْ وَاَوَلَيْسَ لَهُمُ الْغَافِلُوْنَ ۱۰۹) لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمْ الْخٰسِرُوْنَ ۱۱۰) مَّ
 اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا قَنَعُوْا ثُمَّ جَآءَهُمْ وَاَصْبَرُوْا اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

دیلیلدر» و نهایتده فصیح در عربی بر بگونه فصیح کلام گتورمگه عاجز اولان صورتده
 غیر فصیح عجمی بر بگونه فصیح کلامی نه گونه گتوره بلرلر ۱۰۴) «او کس لره ایمان
 گتورمز لر اللهمک آیه لرینه الله اونلاری هدایتده ثابت قدم اتمز و اونلار ایچون
 قیامتده دردناک عذاب وار ۱۰۵) بودر و بوندن غیرى دگلدنر که یالان یره الله
 بهتان دیرلر» واللهدن نازل اولمیان قرآنک نسبتنی الله و یرلر «او کس لره ایمان
 گتورمز لر اللهمک آیه لرینه و اونلاردر یالان چی لر» نه اینکهن ۱۰۶) «هر کسکه کافر
 اولا الله ایمان گتورندن سوگره و مرتد اولا مگر او کسکه اوکا زور اولونا» و زور له
 مرتد اولا «و اونک قلبی خاطر جمع در ایمانه» ظاهرده کفر کلمه سی دیسه ده باطنده
 اقرار اتمیه «اما هر کسکه کفره سینهنی آچا» و قلبا راضی اولا «پس اونلاره الله
 طرفندن غضب وارد و اونلار ایچن بیوک عذاب وار» بویه شریفه نازل اولویدر
 عمار و اونک آناسی یاسر و آناسی سمیه و نهچه هر مسلمان لرک ضعیف لری خصوصنده
 کفار مکه اونلارا جبرایتدیلر که دیندن خارج اولالار یا اینکه اونلاری اوندنر جگدر
 عمارک آناسی و آناسی کلمه کفر دیمیب قتله یتشدیلر اما عمار ظاهرده کلمه کفر
 دیدی بوسوزی پیغمبره خبر گتوردیلر حضرت بیوردی عمار قدمندن کله سنه دیک
 ایمالله دولودر بوحالده عمار آغلیه آغلیه حضرتک خدمتنه وارد اولوب احوالاتی
 عرض ایتدی حضرت بیوردی ضرر یوخدر اگر دوباره سنی مجبور ایدملر منم حقیمنده
 پیس سوزدالشمقه و اونلارک الله لرینک حقدن یخشى سوزدالشمقه البته گنه اعاده ایت
 ۱۰۷) «مرتد اولانلره عذاب اتمک اوندن اوتریدر که اونلار دنیانک دیر لیکنی آخرته
 اختیار ایتدیلر و الله تعالی کفرده ثبت اولانلری هدایت اتمز ۱۰۸) اونلار او کس لردر
 که الله مهر لیویدر اونلارک قلب لرینی و قول لرینی و کوز لرینی و اونلاردر لر غافلر»
 تکراراً علی الخصوص سورة بقره نک او ائلنده تفسیر اولوندی
 ۱۰۹) «حقیقت مطلب بودر که اونلار آخرتده زیانکار لردر ۱۱۰) سنگ اللهمک او کس لرک

(۱۱۱) يَوْمَ تَأْتِي كُلَّ نَفْسٍ تَجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ
 (۱۱۲) وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعَمِ اللَّهِ
 فَادَّخَمَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ (۱۱۳) وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ
 فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ (۱۱۴) فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
 نِعْمَتَ اللَّهِ أَنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ (۱۱۵) إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا
 أَحْلَاهُ لِلْغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۱۶) وَلَا تَقُولُوا لِمَا صَفَّيْنَا لَكُمْ

نعمتہ در کہ ہجرت ایتدیلر اوز شہر لر نندن اولدن سوگرہ کہ عذاب اولون دیلر واونلارہ
 اذیت ایتدیلر سوگرہ جہاد ایتدیلر پیغمبرایہ وہ بر ایتدیلر دیندہ وجہاددہ چکدیکلری
 اذیتلرہ «سنگ اللہک بوقتنہ و امتحانلردن سوگرہ ہر آینہ باغشلیان ورحم ایدن در
 (۱۱۱) ایلکہ قیامت گونی گار جمیع نفس اوزی اوزیلہ دعوا ایدر» بری دیر واللہ من
 مشرکدکم بریسی دیر من تقصیرم بیولکر منی یولدان چخارتدی «ہر نفسہ اوز عملتک
 جزاسی ویریلر واونلار ظلم اولونمازلر (۱۱۲) واللہ تعالی اہل مکہ یہ مثل اوردی
 اوقریہ لی کہ اونگ اہلی ظالمردن خاطر جمع وآرام تاپمش اولا واونگ اہانہ وسعتلو
 روزی ہریردن و ہر طرفدن کلہ پس کافر اولاللہک نعمت لرینہ» وشکرنی ادا اتمیہ پس
 اللہ اونلار اوقورخی وآجلقک لباسنی داد بزدیرر اوسیبہ کہ اونلار پیس عمللر ایدیر دیلر
 اونلرہ عذاب اولوندی آجلق و قورخی ایلہ آجلق علامتنی لباس آدلاندیر مق اوسیبہ در کہ آجلق
 انساندہ ظاہر اولار نہ کہ لباس بدلدہ گورونر مثل اورولان شہر عبارتدر مکہ دن یدی ٹیل
 اولو ءحط لیک اولدیکہ بر شیتی تاپموردیلر بیمگہ و قور خوردیلر کہ حضرت پیغمبر اونلارک
 اوستنہ کلوب قتل ویا گاروانلرنی دوتوب غارت ایدہ (۱۱۳) «بتحقیق اہل مکہ یہ اوزلریندن
 اولان پیغمبر کلدی» تائیکہ بیکالہ کسہ تابع اولماق ذلتنی کسب اتمیہ لر «اما اونگ
 لبوتنی داندیلر واونلاری عذاب دوتدی اوحالدہ کہ اونلار ظالم لر ایدیلر
 (۱۱۴) بیولک یعنی حلالدر یمک اوز اددن کہ اللہ سیزہ روزی ویروب حلال وپاکیزہ
 اولان حالہ وشکرا یدیک اللہک نعمتنہ اکر سیز اوگما عبادت ایدنلر سگز
 (۱۱۵) بوندن غیر دکلدر کہ اللہ سیزہ حرام ایتدی میتہ فان ودوقوراتی واللہ من غیر
 سنگ آدینہ کیلن حیوانک اتنی یمک» بو آیہ وبولدن سابقی آیہ بقرہ سورہ سنگ ۱۷۳
 میجی آیہ سندہ شرح اولوندی (۱۱۶) «دیمیوگ اوشینہ کہ سیزگ دلتکزیالانی وصف
 ایدر» عادت ایدوب سگز یالان دانشمنہ دیمیوگ «بوشیتی حلالدر وبوشیتی حرامدر تائیکہ اللہ
 یالانی افترا ایدہ سگز اوسلر کہ اللہ یالانی افترا ایدر لر اونلار نجات تاپمازلر» اللہک عذابندن۔

الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لَتَقْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُونَ
 (۱۱۷) مَنَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۱۱۸) وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا
 ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (۱۱۹) ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَاشُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ
 ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا غَفُورٌ رَحِيمٌ (۱۲۰) إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً فَاتَّخَذَ خَبْفًا وَلَمْ يَكْ مِنْ
 الْمَشْرِكِينَ (۱۲۱) شَاكِرًا لِأَنَّمَهُ أَجْتَبِيهِ وَهَدِيَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۱۲۲) وَاتَّبَعْنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
 وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ (۱۲۳) ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ خَبْفًا وَمَا كَانَ مِنْ

(۱۱۷) دنیاده اونلارگ لرلرینه اولان «آرشیئی در» واونلار ایچون در ناک عذاب وار آخرتده
 (۱۱۸) وحرام ایتمدیک یهودیلره اوشیئلری که بزقل ایتمدیک سکا بوندن سابق «انعام
 سوره سندده ۱۴۶ مجی آیهده «وبز اونلره ظلم اتمدیک» اوشیئلری حرام اتمک ایله
 «اما اونلار اوز نفسلرینه ظلم ایدر دیلر» کفر و معصیت ایتمک ایله بوجهته الله تعالی نعتلرنک
 چوخی اونلارا حرام ایتمی

(۱۱۹) «صوگره سنگ اللهک اوکسلره که معصیت ایتمدیلر آنلاما مالق ایله» که معصیتک
 آخری ندر «وتوبه ایتمدیلر گناه ایدندن صوگره و اصلاح ایتمدیلر» نیت لرینی و عمللری
 «سنگ اللهک توبه دن صوگره هرآینه باغشلیان ورحم ایدندر (۱۲۰) بدرستی که ابراهیم
 تک اوزی بر امت ایدی» اوندن سوا اللهه ایمان گتورن یوخ ایدی اللهه فرمان
 بردار و «باطلدن حقه میل ایدن ایدی و مشرک لردن دگل ایدی» واونلارگ عمللرینه
 راضی اولمازیدی (۱۲۱) «شکر ایدن ایدی اللهک نعتلرینه الله تعالی اونی بگندی
 وهدایت ایتمی دوز یوله (۱۲۲) و ویردیک اوگا بودنیاده گوزل نعمت» نبوت یاذکر
 خیر «وآخرتده هرآینه صالح لردن در (۱۲۳) صوگره بز وحی ایتمدیک سکا که تابع
 اول ابراهیمک ملتته پاک اولان حالدده و ابراهیم مشرک لردن دگل ایدی» بزیم پیغمبر
 اوندن اشرف اولماقله اونک تبییننه امر اولماق محض جناب ابراهیمک تک اللهه
 ایمان گدورمگنه وحقه تابع اولماقنه سبقت ایتمگی ایچوندن (۲۳۴) «بودر و بوندن
 غیردی دگلدر شنبه گونی عذاب اولماق اوکسلره متعلق اولدیکه اولده خلاص ایتمدیلر»
 پیغمبرگ سوزنه باخیبوب اوگونده بالق صید ایتمدیلر «وبدرستی که سنگ اللهک هرآینه
 حکم ایدر اونلارگ آراسنده قیامت گونی اوزادده که اونده اختلاف ایدر دیلر»
 حلالی حرام و حرامی حلال ایدر دیلر (۱۲۵) «یا پیغمبر چاغر اللهک یولنه و دیننه
 محکم دلیل و گوزل نصیحت ایله وجدال ایت اوللرایله اونوع سوزلرایله که گوزلدر» یومشاق
 و مهربان دلیلده واونلارگ عقلنک اندازه سیله «سنگ اللهک بیلن در اوکسی که گمراه

المشركين (١٢٤) إِنَّمَا جَعَلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (١٢٥) ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (١٢٦) وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا
بِمِثْلِ مَا عَاقَبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ (١٢٧) وَأَصِرْ بِمَا صَبَرْتَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ (١٢٨) إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

اولدی الله یولندن والله چوخ ییلندر هدایت تاپمشلاری (١٢٦) واگر عذاب ایتسه گز
سیزه اولونان عذاب قدری عذاب ایدیک واگر عذاب ایتمیوب صبر ایده سگز هر
آینه صبر ایتمک یخشدر صبر ایدنلره « انتقام آلمقدن. زمانیکه مشرک لر احددعواسنده
حمزمنی شهید ایدوب هنداولنگ قارننی یاروب بورتنی وقولافنی کندی مسلمانلار
دیدیلر اگر الله فرصت ویرسه بزده مشرک لرگ دیریلرینگ بورننی وقولافنی کسروکله اینکه
اولی لرنگ پس بو آیه شریفه نازل اولدی (١٢٧) « صبرایت یاییغمبر و دگلدنرسنگ
صبرگ مگر اللهک توفیقی ایله و محزون اولما مشرک لریک ایمانه گلمه مگنه « و تگنه
اولما اوزاددن که حیله ایدر لر سنی اولدورمگه (١٢٨) الله او کسلر ایلهدز که پرهیز
ایتدیلر « مشرکدن و معصیتدن « و او کسلر ایلهدز که اولار احسان ایدنلردر « جمیع
گوزل ایشلر احسانه داخلدر بواوچ آیه مدبده نازل اولوب

سورة بنی اسرائیل (١١١) آیه در مکده نازل اولوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(١) سَبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ
لَنُرِيَهُمْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (٢) وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هَدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ

جزء
١٥

(١) ياك و منزهدر جمیع عیوباندن او الله که کجه وقتی سیر ایتدیردی اوز بندہ سی
و برکزیده سی محمد سی مسجد الحرامدن اوزاق مسجده دیک عبارت در گوگده
اولان بیت المعموردن یا بیت المقدسدن « ایله مسجدکه بز مبارک ایتدیک اونگ اطرافنی «

برکت‌لودر اطرافنده اولان آقاجلار و میوه‌لر و نباتات و زراعت‌لر جهتیه اوقدر فراوانلق در که‌باشقه یرلردن ماکولات کتورمکه احتیاج یوخدر یا اینکه مبارک‌در پیغمبرلرک قرارگاهلری و مقاملری و اطرافده چوخ اولمقه گوره «ثانیکه بیز گوسترک اوگا اوز علامت‌لریمزدن» و عجیبه امرلردن «بدرستیکه الله ایشیدندر» بوخبری تکذیب و یاتصدیق ایدنارگ سوزنی «وگورندر» معراجده واقع اولان احوالی (بیان) معراج خصوصنده اولان عقیده‌لر اوچ قسملده (۱) معراج عمله کلوبدر یوخی عالمنده (۲) آفاق حالنده اما تک روحله (۳) آیلق حالنده هم جسم و هم روحله اوچومجی قول صاحب‌لری اوچ قسمدر (۱) بریسی دیورکه معراج عمله کلوب مکه دن بیت المقدسگ مسجده دیک (۲) مکه دن بیت المقدسه و اوردن اولمجی کوکه دیک (۳) مکه دن بیت المقدسه و اوردن کوکه و اویره که الله ایستیوب بو قول صاحب‌لرنگ دلیل‌لرینی ذکر و صوگره ردانمکه کتابمزگ وسعتی اولماقه گوره عموم اسلام طائفه سنگ عقیده‌سنی و مدعی‌مزگ ردلی اختصار قاعده‌سیله ذکر ایتمکه کفایت ایده‌ریک. حق بودر حضرت پیغمبریمز محمد مصطفی ص مکه ده ام‌هانی‌نگ ایویندن جسد شریفیه بیت المقدسگ مسجده و اوردن گوک عالم‌رینه تشریف آپار دیلر (۱) آرزمانده چوخ مسافتی قطع و طی ایتمک عقلا محال دکلدر خصوصا آخرمجی قرنلرده بومطابگ صدقی حسن اولولور اکر نیچه یوزئیل بوندن مقدم بر شخص خبر و یریدیکه برکونلیک یولی بر ساعتدن آرزمانده کتمک ممکندر هیچکس اولی تصدیق ایتمزدی پس اوصورتده که چوخ مسافتی آرزمانده بعض آلات و اسباب واسطه‌سیله سیر اتمک ممکن‌اولا بوصورتده آشکارا معلوم اولور که اوحضرتگ معراجی عقلا منتع دکلدر و هر شیئی که عقلا منتع قبیلندن اولمسه ممکن قبیلندر (۲) بولوع حرکت عقلا منتع اولمیان صورتده هیچ وجهله مانع یوخدر بوگا که بیز اعتقاد ایتگ که اوجناب جسد شریفیه معراج ایدبدر اگر معراج اتمک تک روحله اولسیدی اولانه سببه مشرکین مکه اوگا اینانمیوب اوسوزی غریبه حساب ایدزدیلر روحله معراج اتمک سوزنگ آشکاری یوخیده گورمک دین سوزدر اگر اوجناب بیوریدیکه من واقعه ده گوردیمکه بیت المقدسه یا فلان مقامه کتمشم بوسوز نه غریبه سوز ایدیکه مشرکار اوگا اینانمییدیلر حتی مسلمانلرگ بعضی‌سی دخی دیندن چخیدیلر بو مطلبدن جزئی انصاف صاحبنه معلومدر که حقیقتده اوجناب جسدله معراج اتمکی ادعا ایدوبدر که مشرکر اولی غریبه حساب ایدوب اینانمیوبلر ثانیاً روحله معراج اتمک نه بیوک امردر که اوجنابه مایه فخر و شرافت‌اولا مؤمنلره یوخ مشرک‌لرده ممکندر که روح‌لریله بیت المقدس یوخ دنیا‌نگ هانسی طرفنه ایستبورلر کتسونلر یعنی کیجه ایوینده یاتوب امریقالگ داغلارنی سیرایتسونلر. دلیل نقلی‌یه کلدبکده اولاهمین آیده الله تعالی بیورور که «اوز عبدلی» سیر ایتدیردی یعنی اوز قولنی و بیورمور که قولنگ روحنی

سیرایتدیدی قول سوزی شخصک هم جسدنه وهمی روحنه بریرده اولان حالده دیرلر قرآن شریفک لچه یرنده الله تعالی پیغمبرلرینی تعریف ایددیرکه فلان پیغمبر بزم صالح وشکر ایدن قول لریمزدلدر و یقیندر بو تعریفدن غرض اونک روحی دکل روحه جسدی بر یرده در ۲) سورة والنجمک اول لری در که اولی ترجمه ایدن وقتده عرض اولونار ۳) متواتر حدیث لدر که بو خصوصنده وارد اولوب واسلام علماری ذکر ایدوبلر اوجمله دن فاضل تفتازانی شرح عقاید نسفیه ده ذکر ایددیرکه «حضرت پیغمبر ص ک معراج ایتمکی آفاق حالتنده جسدی ایله گوکه صوگره الله ایستدیککی مکالره حق در و اونی انکار ایدنلر دین اسلام دن خارجدر». اما اوروایتلر که معراجک جسمانی اولمیبوب روحانی لقنه قائل اولانلر قل ایدوبلر ایکی روایتدر بریسی معاویه بن ابی سفیاندر دیدیکه پیغمبرک معراجی دو غری یوخی قبیلندن ایدی وبریسی حضرتک عورتی عایشه دندر دیدیکه (ما فقد جسد محمد ص لیلة المعراج) یعنی او حضرتک جسدی یوخی اولمادی معراج کیجه سنده اما اولمجبی روایت قبول اولماز اوجهته که معاویه ننگ ایماننده سوزوار قالدیکه اونک روایتنک صحیح اولماقی اما ایشه ننگ روایتنی نه گوزل تحقیق ایدوب فاضل تفتازانی و دیوبدر که پیغمبر ص ک جسدی روحندن آیریلمادی بلکه هم روحی وهم جسدی ایله معراج ایتدی اما فاضل کستلی مصلح الدین شرح عقاید نسفی ننگ شرحنده دیوبدر که بو حدیثک دلیل لکه صلاحیتی یوخر اوجهته که معراج واقع اولوبدر مکده هجرتدن برئیل سابق و اوجناب عایشه نی ترویج ایددیر هجرتدن صوگره مدینه ده بو صورتده مکده معراج وقتی عایشه یوخی دیکه پیغمبرک جسد شریفنک غائب اولماق و اولماقنی گوریدی حدیث اصلا صحیح دکلدر نهایت امر بودر که اگر بو ایکی حدیث صحیح اولسادا متواتر حدیث لرک مقابلنده دلیل اولایلمز و اشرف مخلوقاتک معراجی اوجنابک معجزاتنک بریسی در اگر جسدله گوکلره کتمک تعجبو ایشار جمله سنندن اولماقه گوره قبول اولمالو اولسه او صورتده جمله تعجبو و عادتده گورولمین ایشلر مثلا موسی ننگ عصا سی دونوب اژدها اولمقی و ساحر لر ترتیب ایدن لچه مین اییلری اودوب صوگره دونوب کنه عصا اولمقی وهکذا سائر پیغمبر لردن گورولن معجزه لر کرک قبول اولمیه بو صورتده ایش یتشه جکدر جمله پیغمبر لرک پیغمبر لیک لرینی انکار ایتمکه.

خلاصه حضرت بیورور که من مکده امهانی ننگ ایوینده اولان وقتده جبرئیل گلوب دیدی یا پیغمبر دور ایاقه بن دوروب اولیله برابر فاپویه چیخیدیم گوردیم جبرائیل و میکائیل و اسرافیل فاپوده منتظر دوروبلار پس جبرئیل براس مرکب گتوردی بهشت مرکب لردن قاتردن کوچک اولاغدن بیوک منی اوگا سوار ایدوب بر قدر بول گیتدیک جبرئیل دیدی یا رسول الله مرکبدن دوش و بو یرده نماز قیل من دوشوب نماز قیلدیم جبرئیل دیدی بویر طیبه در که سنگ هجرت یرکدر پس سوار اولوب

تَنَحَّضُوا مِنْ دُولِي وَكِبَلَا (۳) ذَرِيَّةً مِنْ حَمَلَانِ نُوْحٍ اِنَّكَ اَنْتَ عَبْدُ اشْكُورَا (۴) وَقَضَيْنَا لِي
بَنِي اِسْرَآئِيْلَ فِي الْكِتَابِ لَنَفْسِدَنَّ فِي الْاَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَنَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيْرًا (۵) فَادْجَا جَاعُوْعَدَّ

بر قدر يول گيتديم جبرئيل ديدى مركبدن دوش بوير بيت المقدسدر ايلكه يتشديم
جبرئيل منم اليمدن دوتوب برداشك يالنه گتوردى گوردىم پيغمبرلر صف دوروبلر
جبرئيل منم قولومدن دوتوب قباقه چكوب نماز قيلديم وجميع پيغمبرلر بكا اقتدا
ايتديلر اولندن صوگره منى آبارديلر گوكلره ايلكه يره قايتديم واحوالاى قلا ايتديم
مشركلر وابو جهل انكار ايتديلر قريش ديديكه يولده گوردونون احوالدين بزي
خبردارايت حضرت بيوردى فلان طائفهيه كذرايتديم كورديمكه بردوسى ايتوب اولى
اختارورلر واونلارگ يوكلرينده برگوزد واريدي سوايله دولو اونگ سويندن
ايچوب اوستنى اورتديم، فلان قبيلهنگ كاروالنى گوردىم بردوه اولكوب صاحبى
يره يخوب قولى سمشدى قريش دبديلر بريم كاروالى دخى گوردون حضرت بيوردى
تنعيم منزله دوشمشديلر اونلارگ دوه لرنگ حسابى وهيتنى بيان بيوردى گون
طلوع ايدن وقت مكه يه يتشر حضرت بيورديقارى خبرلرى تحقيق ايدوب دوغرى
تايديلر بريسى خبر آلديكه بيت المقدسگ مسجدنگ نچه ستونى وار همان ساعت
خداوند عالم پردهنى حضرتگ گوزولنگ قباقدن گوتوروب بيت المقدس حضرتگ
گوزنگ قباقه كلوب اومسجدگ ستونلرنگ حسابى وسائر صفترلنى بيان بيوردى
اومسجدى گورنر بيلورديلر كه اوحضرت بيت المقدسه سكتميوب اما ايندى حقيقه
خبرويرور بيلديلر كه حضرت دوغرى ديور اما ايمان گتورمديلر (۲) «وبز موسى يه
توراة كتابى ويرديك واونى هدايت ايدن ايتديك بنى اسرائيله وديديك كه مدن سوا
اوزگره معبود ووكيل دوتميون» كه مصيبت وقتى اوگا رجوع ايدم سگر
(۳) «ووكيل اخذا تميوگ اوكسگ اولادنى كه بزاونلرى نوحله برابر كميه گوتورديك»
عبارتدر عيسى وعزيردن «حقيقتده نوح ۴ اللهم شكر ايدن بنده ايدى
(۴) بيز حكم ايتديك بنى اسرائيله واونلره توراة كتابنده بيايدرديك كه البته ير
يوزينده ايكي دفعه فساد ايدر سگر» اونلرگ اولمجي فسادی زكريانى اولدورمك
۲ مجى اونگ اوغلى يحيى لى اولدورمكدر يا اينكه اولمجي بخت نصرگ فسادی
۲ مجى بابل پادشاهنگ فساديدر «هرآينه ير يوزينده او جالق وتكبرليك ايدر سگر
(۵) ايلكه اونلارگ اولمجي فسادنگ عذاب وعدهسى گلدى گوندرديك سيزه
اوبنده لريمى كه شدتو هيت صاحبي ايدى» عبارتدر بخت نصردن سيزه مسلط
اولوب سيزى ذليل ايتدى ظلمكز جهتنه «ودولانديلر سيزگ ايولر كزگ آراسنده»

اولیہما بعثنا علیکم عبادنا اُولی بَاسٍ شَدِیدَ فِجَاسٍ وَاَحْلَلْنَا الدِّیَارَ وَكَانَ وَعْدًا مَّعُولًا (۶) ثُمَّ رَدَدْنَا لَکُمُ الْکُرَّةَ عَلَیْهِمْ وَامْدَدْنَا کُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنَیْنِ وَجَعَلْنَا کُمْ اَکْثَرُ قَبْرًا (۷) اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لَا تَقْسِکُمْ وَاِنْ اَسَاسْتُمْ فَلَهَا فَاذْاِجَاءَ وَعْدًا اٰخِرًا لَیْسَ وَاَوْجُوْهُ کُمْ وَلِیَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ کَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَلَیَنْتَبِرُوْا مَعْلُوَاتٍ نَّجِیْرًا (۸) عَسٰی رُبَّکُمْ اَنْ رَّحِمَکُمْ وَاِنْ عَدِمْتُمْ عَدَنًا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لَکُم مِّنْ حَاصِرًا (۹) اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ یَهْدِی لِلَّذِیْ هِیْ اَقْوَمُ وَیُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِیْنَ الَّذِیْنَ یَعْمَلُوْنَ

که گور سولر بر نهر دیری قالو بدرایسه اولدوره لر «وبو وعده عمله گلملودر» یقینا گرک بخت نصر کیمی آدم لر گلوب زکریا ویحیی کیمی مظلوم لرگ انتقامنی آلا (۶) «برمدلدن صوگره دوباره سیزه قوت ویردیک که اولره حمله ایدوب» غالب اولدیز وفوت ایتدیز سلطنتی سیزه قایتاردیق «ومال واولاد ویرمگیله سیزی قوتلندیروب عدد جهنمه سیزی چوخ ایتدیک» اولمچی حالده اولان عددگزدن یادشمنلرگ عددندن (۷) «اگر سیز یخشی لق ایدم سگز» سوزله یاعمل اینه «اوزگره یسخی لق ایدوب سگز» چونکه یخشی لک نفعی اوزگره یتشه جکدر «اگر پیسلیک ایدم سگز گنه اوزگره ایدوب سگز» ضرری اوزگره یتشر «ایلکه ایکمچی وعده گلدی» وبنی اسرائیل ایتدیگری فسادگ ۲مچی سنگ عذاب وقتی بتشدی فارس وروم پادشاهلری گلوب بیوکارگری اولدوروب کوچلرگری اسیر ایدر «تا اینکه سیزگ یوزگری پیس ایدم لر» دشمنلرگز سیزه غلبه ایتمک سینه غم و غصه نگ چوخلغندن رنکتر تغییر تاپار «وسیزگ دشمنلر بیت المقدس مسجده داخل اولارار» واونی واطرافنی غارت وخراب ایدرلر «نجه که اولمچی دفعه» بابل طائفه سی «ناخل اولوب» قتل و غارت اتمشیلر «ودشمنلرگز غلبه ایتدیگری قومی پیس حاله هلاک ایدم لر (۸) امیدوار که سیزگ الله سگز سیزه رحم ایدم» اگر توبه ایدوب اونگ طرفنه قایداسگز «واگر سیز فساد اتمکه دوباره قایداسگز بزده قایداریق» سیزه عذاب اتمکه مؤمنلری سیزه مسلط ایدم ریگ نجه که نبوقریظه ونبی نصیری اولدوروب یرلرلرلر اوزاق ایتدیلر «ویز جهنمی کافرلر زندان ایتدیک» زمانیکه بنی اسرائیل طغیان ایتدیلر الله تعالی بخت نصری بنی اسرائیله مسلط ایتدی گلوب اولاری محاصره و مسجدی خراب ایدوب تورانی یاندیردی ویحیی نگ قانگ عوضه یتمش مین نفر اوللاردن اولدوروب ماللرنی غارت و عورت اوشاقلارنی اسیر ایدوب بابه آپاروب یوزئیل مدتی اوللار بابلده قالدیلر صوگره الله تعالی اوللارا رحم ایدوب بابلده فارس پادشاهلرندن بریسی عادل ولیکوکار اولمقه گوره اوللاری آزاد ایدوب ایلکه

الصَّالِحَاتِ إِنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا (۱۰) وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (۱۱) وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا (۱۲) وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوُونا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا أَفْضَلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السَّعِينِ وَالْحِسَابِ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصَلْنَاهُ تَفْصِيلًا (۱۳) وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عَقِبِهِ وَنُخْرِجْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْشُورًا (۱۴) اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا (۱۵) مَنْ اهْتَدَىٰ فَأَنَا مَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاَنَا

بيت المقدسه گلدیلر یوز ئیل مدتی گونلرنی طاعت و عبادت ایله کچوردوب صوگره گنه فساد شروع ایتدیلر او وقتده روم پادشاهلرندن بریسی گلوب گنه بیت المقدسی خراب و اهلنی اسیر ایتدی ۹) «بوقرآن هدایت ایدر او طریقه یکه دوزراقدر و بشارت و یرر یخشی عمل لر ایدن مؤمنلره بیوک اجر و مزد ایله ۱۰) وگنه مرده و یرر آخرته ایمان گتورمینلره که بز آماده ایتدیک اونلاره دردناک اولان عذاب ۱۱) انسان اوزینه بددعا ایدر خیر دعا ایدن کیمی» مثلا آجیقی دوتان وقتده اولادنه یا اوزینه نوع به نوع بددعا ایدر اخلاصله خیر دعا ایدن کیمی اگر الله اونگ دعاسنی قبول اتسه گرک الله اونلاری هلاک ایده اما الله اوز فضلنی ایله صبر ایدر «وانسان تله سندر» هراشده. ایلکه روح جناب آدمگ دیزلرینه دیک داخل اولدی ایستدیکه ایافه دورسون قادر اولمادی اوگا گوره الله تعالی بیورور انسانلر اتالاری آدم کیمی تله سندر ۱۲) «گیجه وگونوزی ایکنی علامت ایتدیک» اللهک قدرت و برلیکنه هر برینده برنوع فائده وار «صوگره گجه ننگ علامتی معجو ایتدیک» واینگ ایشیقنی گونوزگ علامتی اولان گوندن آزايتدیک «وگونوزگ علامتی اولان گونی ایشیقلو ایتدیک تا اینکه الله گردن روزی ایستیه سگر» گونگ ایشق وقتده وگونلرگ گلوب گیتمگی ایله بورجلرگزرگ و آلا جاقلا راگزگ «وئیللرگ ساینی وهر حسابی بیله سگر وهر شیئی تفصیل ایله بیان ایتدیک برنوع تفصیل ویرمک» که هیچکس آنلامقدن گیر و قالیه ۱۳) «هراسانگ عملنی بوینندن آسوب اوندن آیریلیمان ایتدیک» قیامت گوننده اونگ بوینندن آسیلار «ووز اونگ ایچون قیامت گوننده بریاز یلمش کاغذ چخارداریق» که اونی ملائکه لر یازوب یا اینکه قبرده میت اوز ایلله یازوب «وهمان بنده او یازیه یتشر برحالده که او یازی آچیق اولار» دفتر کیمی ۱۴) «اوگا دیرلر اوخی کاغذکی بسدر سنگ اوزوگ اوزگا بوگونده حساب چکمگه» دنیاده عمله گتوردیگک ایشلر خیردن و شردن اونده یازیلوب ۱۵) «هرکسه هدایت تاپدی» دنیاده دین

يَضِلُّ عَلَيْهِمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا (۱۶) وَإِذَا أَرَادْنَا نُنْهِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا ثَمَرًا فَنَبْهَتُهَا فَنَقُصِّفُوهَا فَيُهَاقِقُ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فَنُدْمِرُهَا ثُمَّ أَبْرَأ (۱۷) وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ لِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عَادٍ خَبِيرًا بَصِيرًا (۱۸) مَنْ كَانَ يَرِيدَ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلِيهَا مِذْمُومًا مُدْحَرُورًا (۱۹) وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ *
 كَانُوا سَعِيهِمْ مُشْكُورًا (۲۰) كَلَّا لَمْ يَدْعُوا وَلَهُمْ دُولًا مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا
 (۲۱) انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا (۲۲) لَا تَجْعَلْ

لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ مِنْ دُونِ الْجِنَّةِ

حقه داخل اولمقاہ «اوزندن اوتری هدایت تاپو بدر» نفی اوزینه راجعدر «وهر کسکه گمراه اولا پس گمراه اولوب اوزندن اوتری» ضرری اوزینه یتشر «وگو تورمز هیچ گوتورن اوز که نگ گناهنی» باشقه کسگ گناهندن اوتری هیچسه عذاب اولونماز مگر که اونگ عملنه راضی اولا اوصورتده شریک در او عمل صاحبی ایلہ «بیز هیچسه عذاب اتمریک اونلره پیغمبر گوندر مینجه» تالینکه بزیم احکاممزی جماعته خبر ویره ایلکه ایمان گتورمدیلر اوندن صوگرا عذاب گوندرریک (۱۶) «ایلکه بیز ایستدیک برقریه اهلی هلاک ایدک اوقریه نگ بیوک لرینه ودولتولرینه امر ایدهریک» ایمان گتورمگه واطاعت ایتمگه تالینکه کوچکار بیوکاره باخوب اطاعت ایدلر «ایلکه اونلر فاسق اولدیلر» ومعصیت ایتمدیلر «اوصورتده اونلره عذاب نازل اولماق سزاوار اولدی اوجمه اونلره عذاب گوندهروب اونلرگ بوروللرینی یره سورتوب هلاک ایتمدیک (۱۷) نه چوخ هلاک ایتمدیک کیچمش قوملردن نوحدن صوگره» پیغمبر لرینه ایمان گتورمه مگه گوره «وبنده لرگ گناهنه سنک اللہکگ خبردار اولمقی وگورمگی کفایت ایدر» باشقه شاهد لازم دگلدر (۱۸) «هرکسکه دنیا مالی ایستیه» و آخرتدن اعراض ایده «بیز ایستدیکمزی بو دنیاده تیزلیک ایلہ ایستدیکمز آدمه ویره ریک» نه ایلکه هراستینه هراستدیکمزی ویره ریک «صوگره جهنمی اوندن اوتری منزل قرار ایدوب جهنمه داخل اولار مذمت اولونوب اللہک رحمتندن اوزاق اولان حالده.

(۱۹) وهر کسکه آخرتی وبمشتتی ایستیه وسعی ایده بهشتدن اوتری امکان قدریله اوحالده که اوشخص مؤمندر پس بو طائفه نگ سعیی قبول اولدی اللہ درکاهنده (۲۰) بوایکی طائفه نگ هربریسنه بزکومک ایدهریک سنک اللہکگ نعمت واحساندن وسنک اللہکگ احسانی منع اولمش دگلدر» کافرلردن وفاسقلردن بلکه هامویه شاملدر (۲۱) «باخکن یایغمبر نجه بر آرتق لوق ویردیک خلقت بعضی سنی بعضی سنه» «درجه

مَعَ اللَّهِ الْآخِرَ فَقَعْدَمُومًا مَخْذُولًا (۲۳) وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا أَمَّا

يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا
(۲۴) وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا (۲۵) رَبِّكُمْ
اعْلَمُ بِمَا فِي قُلُوبِكُمْ إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا (۲۶) وَأَتَا ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ
وَالْمَسْكِينُ وَابْنُ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا (۲۷) إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ

جهنمه بعضی فقیر بعضی دولتلو بعضی آزاد و بعضی قول بعضی ناخوش بعضی سلامت
«البته آخرت ابوی درجه جهنمه بریسی او بریسندن بیوک و بریسی او بریسنندن فضیلتلور»
آخرتدهده بعضی بعضی دن آرتق اولاجا قدر (۲۲) «ای مخلوقات الله ایله باشقه الله
قراراتمه پس اگلشرسن جهنمده مذمت اولمش وزیانکار حالده (۲۳) و امرایدبدر
سنگ اللهم که عبادت اتمیوگ مگراوگا و امرایدبدر آتاوانا گزه احسان ایتمگه اگر
اونلارگ بریسی یا هرایکیسی سیزگ یانگزه کذران ایدوب قوجالق سننه یتشه لر
پس اونلارا اف کلمه سنی دیمه» کنایه در اولدن که سنی دوکسه لرده اوف و انجیدیم
سوزلرنی دیمه و اونلارگ یوزینه اوجاسسله سسلنمه و اونلاری اینجتمه و ایستدیکرینی
ویرمکدن «نامید ایتمه و اونلره یوموشاق سوزدیکن» سوز خبر آلان وقتده (۲۴) «آشاقه
ایت اونلار ایچون ذلیل لیک قنادنی رحمگ چوخلغندن» کنایه در شکسته نفسلیک
ایتمکدن و اونلارگ حقنده دعایت خواه ساغ و قتلرینده خواه وفات ایدندن صوگره «ودیکن
پروردکارا رحمت آتامه و آتامه نجه که اونلار بگاتریه ویردی لر من اوشاق اولان
وقتده» (۲۵) «سیزگ اللهم گز چوخ بیلندر اوزادی که سیزگ قبلرگزه در» آتاوانا گزه
یخشی لیک یا پسلیک اتمکدن «اگر سیز صالح اولاسکز» اما بیلمیوب آتاوانا گزه ترک
ادب ایدوب صوگره توبه ایده سکز «حقیقتده الله تعالی کناهدن قایدوب توبه ایدنلری
باغشلیان در (۲۶) و یا پیغمبر یا خون قومگ حقنی ویر» ایلکه بوآیه نازل اولدی
حضرت خبر آلدی جبرائیلدن که یا خون قوم نیمدر و اونگ حقنی لر جبرائیل عرض
ایتدی خداوند عالم یورور یا خون قوم عبارتدر فاطمه دن و اونگ حقنی عبارتدر
فدک باغندن که اویر دعواسیز سنگ تصرفنا یتشر ایلکه حضرت او باغه صاحب اولدی
همان باغی جناب فاطمه یه و یروب او خصوصنده هبه نامه یازوب فاطمه یه تسلیم ایتدی
یا اینکه خطاب اتمه در که سیزگ مالگزه فقیر لرگ حقنی وار اونلرگ حقلرنی اوزلرینه
ویریک «و مسکینه و یولده قالان فقیره اونلارگ حقنی ویر» زکوة دن «واسراف اتمه

الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا (۲۸) وَأَمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ أَيُّغْنَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا (۲۹) وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا (۳۰) أَلَمْ يَرْبِكْ يَسْبِطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِبَادِيهِ خَبِيرًا بَصِيرًا (۳۱) وَلَا تَبْقُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً أَمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنْ قَتَلْتُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيرًا (۳۲) وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا (۳۳) وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا (۳۴) وَلَا تَقْرَبُوا أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ إِلَّا

عَبْثِ يَرِه خراج اتمك ايله (۲۷) اسراف ايدنلر شيطانك قرداشلاري درلر « واوگا يولداشاردر «شيطان اوز اللهنه كافر اولان در» هر معصيت جهنمه برنوع كافرا لار (۲۸) «واگر سن اولنردن اعراض ايدنه سن» اولنار سندن اوز حقلرني ايستين وقتده كه سنگ النده برشيئي اولميه اولناره ويرمه واولنردن يوزيكي چوگورد سن «اللهنن اميد دوتدقك رحمتي اله گتورمكن اوترى» كه الكا برشيئي كلسه اولناره ويره سن «بوصورتده اولناره يوموشاق سوزديكن» كه قبلري سنميه (۲۹) «والئكى بوينگا زلجرلنمش اتمه» كنايه در بخل وامساكدن «وآچمه الئكى تمام آچماق» كه النده اولان يره توكله كنايه در چوخ سخاوتدن «پس اوصورتده سن اگلشرسن مذمت اولونمش» كه نفسكى مذمت ايدرسن «وحسرت چكمش حالده» كه كاش اليمده برشيئي اولايدي سائله ويريديم حضرت جميع مالئى الله بولنده ويرمشدى حتى نمازه گتمگه بر لباسى تاپمادى كه گيوب مسجد گيده كفار ديديلر كه محمد با تمقه ولوه مشغول اولوب نمازدن قالوبدر (۳۰) «سنگ اللهك چوخ روزى ويرر او كسه كه ايستر وتنگ ايدراو كسه كه ايستر» تقاضاى مصلحت ايله «الله اوز بنده لر يندن خبردار وگورن در» اولنارگ احوالنى ومصلحت لرينى (۳۱) «اولدور ميون قز اولادكزى فقيرليك دن قورخماق ايچون» چونكه عربلر قيزلار ينى ديرى ديرى دفن ايدرديلر كه بيوك اولانه كيىمى خرچندن ويوك اولاندن صوگره اره ويرمك تداركندن خلاص اولالار «بزروزي ويريرك اولناره وسيزه اولنارى اولدورمك بيوك خطادر (۳۲) وياخون اولميون زنايه زنا آشكار معصيت وپس يولدر» حلالى قيوب حرام دالنجه گيتمك دوزولى قيوب داغ وتپه ايله گيتمك كيىمى انسانى هلاكته سالار (۳۳) «واؤلدور ميوك اولنفسيكه الله حرام ايدوبدر مگر حقله» كه واجب القتل اولا «وهر كسه مظلوم حالده ناحق يره اوله پس بز قانك صاحبي ايچون تسلط قيلديق» اختياري وار قصاص ايتمگه.

بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ بَلَغَ أَشُدَّهُ ۖ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۚ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا (۳۵) وَأَوْفُوا السَّكِيلَ إِذَا كُنْتُمْ
 وَزَنُوا بِالْقِسْطِ ۚ السَّيْقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (۳۶) وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ
 وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا (۳۷) وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ
 الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا (۳۸) كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا (۳۹) ذَلِكَ مِمَّا
 أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۚ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۚ فَتَقْلِقَ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا (۴۰) أَفَأَ
 صَفِيكُمْ رَبِّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا (۴۱) وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي

دیه آلوب عفوا یتیمگه «پس اسراف ایتمه سون او لدور مکده» بورننی وقولانی کسمک
 یابر نفرگ عوضه ایکی نفر او لدور ملک ایله «قان صاحبی کومک اولونمشدر» که قاتلی
 ویریر لر اونگ اختیار نه (۳۴) «ویا خون اولمیوگ یتیم مالنه مگر اولونعله که گوزلدر»
 بویانه نگ تفسیری انعام سور ه سنک ۱۵۲ مجی آیه سنده ذکر اولوندی «ووفایدنگ
 عهد» که الله ایله یا مخلوق ایله ایدوب سکر «بتحقیق عهددن سؤال اولوناچق» آیاهدی
 عمله گنور دگز یانه اگر عمله گنور میه سکر صور ه مستحق عذاب اولار سکر (۳۵) «ووفای
 ایدنگ اولچییه زمانیکه اولچسکر ووزن ایدنگ دوز ترازو ایله» که اسکوک چکمه سون
 بویخشی در» سیزه که دنیاده امانت دیانت صاحبی اولار سکر «وگوزلدر عاقبت جهننه»
 بهشته لایق اولار سکر (۳۶) «بیامه دیگک شیئه تابع اولما» یاییلمه دیگک سوزی هیچ
 کسک دالجه دانشمه یا اینکه ایشتمدیگک سوزی ایشتمدییم وگورمدیگک ایشی گوردیم
 دیمه «وحقیقتده گوزگ وقولافگ وپوره گک هاموسندن سؤال اولاجا قدر» قیامته
 ایتدیگکری عملردن (۳۷) «یریوزینده تکبر لیک ایله یول گیتمه سن یری یاراییلمز سن»
 قدمگی یره برک اورماقله «وداغلارک اوجالقه یتشه بیلمز سن» بونگی اوجاد و تمقله
 (۳۸) «بولارک هاموسنگ گناهی سنک الله گک یانده ناخوش دوتولمشدر» الله او
 عملره راضی دگلدر (۳۹) «بوذکر اولانلر اونوع حکمتلو سوزلردر که سنک
 الله سکا وحی ایتدی» وهر شیئک حسن وقبحنی تانتدی «والله ایله باشقه الله
 اخذ ایتمه پس جهنمه آیتلار سن مذمت اولولان واللهک رحمتندن اوزاق اولان
 حالده» بوسوزلر هرچنده ظاهرده پیغمبره خطابدر اما مقصود عموم خلقدن
 (۴۰) «ای مشرک لر آیاسیزگ الله سکر سیزه اوغول اولادی اختیار ایتدی واوزینه
 ملائکه لر قز اولادی اختیار ایتدی البته سیز بیوک سوز دانشیر سکر» اوزکره بگنمدیگکر
 شیئی الله روا گورور سکر (۴۱) «البته بز مکرر ایتدیگ بو قرآنده» هر نوع
 مثلر و حکمتلو سوزلر «تاییکه سیز نصیحت قبول ایده سکر» اما وسوزلر اولنرک

هَذَا الْقُرْآنَ لِيَذْكُرُوا وَمَا يُرِيدُهُمُ الْإِنْفُورَ (١٢٢) قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذْ أَتَاكَ الْبُتُورُ
إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا (١٢٣) سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا (١٢٤) تَسْبِيحُ لَهُ السَّمَوَاتُ
السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَاطِبًا
غَفُورًا (١٢٥) وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا
(١٢٦) وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ رَبِّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ
وَلَوْ أَعْلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا (١٢٧) نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ
يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّ أَتَمِعُونَ الْأَرْجَالَ سُحُورًا (١٢٨) أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا

خوشنه گلمه مگه گوره «اونلره آرتورمز مگر نفرت ايتمگي» ودين اسلامدن يوز
دوندرمگي (١٢٢) «ديگنن كه اكر الله ايله باشقه اللهلار اولايدى» نجه كه اونلار
ديورلر اوزمان عرش صاحبي اولان اللهك ياننه يول آختارارديلر» اونيله دعوا
ايتمگه (١٢٣) «ياكدر الله وچوخ اوجادر اوندن كه مشركلر اونك حقتنده ديرلر»
واونوع سوزلر الله روا دگلدر

(١٢٤) «تسبيح ايدر الله يدي گوگلر ويز واوكسلر كه اونلاردهدر» واونلارگ
خلق اولماقاي بربر دلالت ايدر اللهك توحيدنه «وهيچ برشيئي بوخدر موجوداتدن
مگراينكه تسبيح ايدر اللهك حمدنه» اونلارگ هاموسى خالقه محتاج اولماقه وخالق سبز
وجوده گلمگك متنع اولمقنه گوره «واماسيز بيلمورسنگزاونلارگ تسبيحنى بدرستيكه
الله حلیمدر» تلمسز سيزه عذاب گوندرمگه «وباغشلياندر» توبه ايدنلرگ گناهني

(١٢٥) «يايغمبر ايلكه سن قرآن اوخوديك سنله آخره ايمان گتورمين كسلر آراسنده
پرده سالنار» اوخوديقنكي خلق آنلامزلر. ابوسفیان، ابوجهل وابللهك عورتى
هروقت گوروردیلر كه ييغمبرص قرآن اوخويور سى ايدوب قويموردیلر خلق
اونك سسنى ايشيده لر (١٢٦) بوآينهك تفسيرى انعام سوره سنگ ٢٥ مجى آيسنده
شرح اولدى «وزمانيكه سن ذكر ايتدك قرآنده اللهك توحيدنى» وباطل ايتديك
مشركلگي «كافرلر قايدارلار دال لارى طرفه نفرت ايسن حالده» اونلرگ بتلرنى
حقارتاه ذكر ايتمگك گوره (١٢٧) «بزيخسى بيلوريك اوكسلرى كه ايشيدرلر قرآنى
اوزمانكه قولاق ويرلر سنگ طرفك» قرآنى ايشتمگه وسببنى ده بيلوريك كه نيه
ايشتمك ايتيورلر و بيلوريك «اوزمانكه اونلار خلوتى دانشارلار» بربريله قرآن خصوصنده
بعضى دير سحر در بعضى دير شعر در «بيلوريك اوزمانكه ظالمدر ديرلر سيز تابع اولماز سز مگر بر كيشيه

نصف

يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا (۴۹) وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاءً أَتَانَا الْمَوْتُونَ خَلْقًا جَدِيدًا (۵۰) قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا (۵۱) أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِدُّنَا لِلَّذِي فَعَرَكُمُ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا (۵۲) يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ أَنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا (۵۳) وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمُ الْبَيْنَ كَانُ لِلْإِنْسَانِ عَنِوًا مَدِينًا (۵۴) رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ بُشَيْرَ حَكَمِكُمْ

که سحر اولونوبدر» و عقلی سحر جهته زائل اولوبدر بوسوزلری دیمکن قصد لری خلقی اوندن نفرت ایتدیرمک ایدی و حال آنکه اوزلری یقین ایتمشدیلر که او حضرت صاحب عقل و شعور در (۴۸) «باخ-گلن یا پیغمبر نه سکا مثل اور دیلر» سنی مجنون و ساحر و شاعر او خشاتدیلر «پس گمراه اولدیلر و باجارا بیلمزلر که یول تابالار» سنی باطل ایتمکه و خلقی سکا ایمان گتورمکه مانع اولمکه (۴۹) «مشرک لری دیدیلر که بز سومونک و چورومش تو براق اولاندن صوگره آیا گنه دیریابوب تازه مخلوق اولاریق» نهجه که محمدص دیور بوا مر چوخ تعجبدر (۵۰) «دیگلن یا محمد اگر باجارورسگر داش یاد میر اولوگ» قوت و شدنده (۵۱) «یا اوگونه مخلوق اولوگ که سیزگ سینه گزده بیوک اوله که اوندن بیوک مخلوق اولمه سیزگ نظر گزده گوگ کیمی گنه سیزی الله دیر یلده جکدر «تیزلیک ایله گنه دیر لر که کیمدر بز ی دوباره قایتاران» یا پیغمبر دیگلن سیز عادت ایدوبسگر ایراد ایتمکه «سیزی دوباره اوکس قایتارار که سیزی یوخدن وجوده گتوردی اواجمچی دمه» ایلمکه بوسوزی سندن ایشددیلر «پس تیز اولار که حرکت و بر لر باشلارینی سنگ طرفکا» استنزل الیمک طرحیله «ودیر لر که نه وقت اولاجا قدر بو بعثت دیگلن امیدواردر که بو یاخون زمالده واقع اولار (۵۲) او گونه که الله سیزی چاغرار پس قبول ایدرسگر» مجبور حالتده و عرصات محشره گلرسگر «اللهک حمدیله» حمد ایدرسگر و الله اطاعت اتمکن باشقه چاره تا پمازسگر «وسیز کمان ایدرسگر که دایانما دگر دلیاده مگر آز مدت» دنیانگ عمری آز و آخرتک مدتی چوخ اولمکه گوره (۵۳) «دیگلن یا محمد منم بنده لریمه که دیسونلر او کلمه لری که اولار گوزلدر» کلمه طیبه لاله الا اللهی ذکر ایتسونلر یا اینکه مشرک لر ایله دانشوب اولناری ایمانه دعوت ایدن و قتده گوزل سوزلر ایله اولناری دینه دعوت ایتسونلر «شیطان دشمن لیک سالار اولنارگ آراسنه» بری بری ایله دشمن ایدر «شیطان انسانه بیوک دشمن در (۵۴) سیزگ اللهک سزگ احوال گزه سیزدن عالما قدر اگر ایستیه سیزه رحم ایدر» اوز کرمیله «وا اگر ایستیه سیزه

أَوَإِنْ يَشَاءُ يُعَذِّبُهُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا (۵۵) وَرَبِّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَاتَّيْنَاكَ أُودُزُبُورًا (۵۶) قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا
يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا (۵۷) أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ
إِلَيْهِمْ اقْرَبْ وَيَرْجُونَ رَحْمَةً وَيَخَافُونَ عَذَابَ إِنْ عَذَابُ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا (۵۸) وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ
الَّتِي نَحْنُ بِمَمْلُوكِهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ مَعَذِبُوا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا (۵۹) وَمَا
مَنْعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَاتَّيْنَاكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَظَلَمْتُمْ أَهْلَهَا وَمَا نُرْسِلُ
بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا (۶۰) وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرَّعْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا

عذاب ایدر» عدالتله «یا پیغمبر سنی اونلاره قراول گوندرمدیک» که زورله اونلری ایمانه گتوره سن (۵۵) «سنگ الیهک اعلمدر اوکسلرکه گوگارد ویردهدر و پیغمبر لرک بعضی سنی بعضی سندن آرتیق ایتدیک» فضائل نفسانیله لریله یا اوز فضل مزایله (۵۶) «دیگن یامحمد بومشرگره چاغریک اوکسلریکه الیهمن باشقه اونلری الله گمان ایدیر سگز» گلسونلر عذابى سیزدن دفع ایتسونلر «اونلر عذابى سیزدن گوتورمکه وپس حالدن یخشى حاله دوندرمکه قادر اولمازلر (۵۷) اونلر «مشرکلر عبادت ایتدکلری صورتلرک صاحبلى ملائکه لر و پیغمبر لر عیسی و عزیز کیمی «اوکسلردر که چاغرارلر خلقى الله طرفنه الله یا خون اولماق وسیله سنی آختارارلر» طاعت و عبادت ایتک انله «وامید دوتارلار الیهک رحمتنه وقورخارلر الیهک عذابدن» خوفله رجا آراسنده دورارلر «سنگ الیهک عذابى قورخولدر» هامو اوندان قورخار (۵۸) «یوخدر هیچ قریه مگر اینکه بزاونى هلاک ایدهریک قیامت گوندنن قباق یا ایتکه عذاب ایدهریک اونلاره شدت او عذاب» یخشى لر اوز اجللری پیسلر عذاب ایلله فانی اولار هیچکس ساغ قالماز «بو حکم لوحده یازیلمشدر» اونک ایچون تغییر و تبدیل اولماز (۵۹) «هیچکس بزى منع ایتمدى معجزه گوندرمکه» اونو عله که قریش طائفه سی ایستدیلر داغلردن چشمه چیخماق گوگن خزینه گلمگى کیمی مگر بو که تکذیب ایتدی لر سابقده اولان امتلر» اوسبیه اونلره عذاب یتشدی اگر قریش ایستین معجزه لری گوندر سیدیک اونلر تکذیب ایدردیلر و اونلاره عذاب نازل اولاردی «وین ویردیک ثمود قومنه دونه ی اونلار گونر حالد» که آشکار معجزه در پس اوکا کافر اولدیلر «و اونک جهنمه اوز نفسلرینه ظلم ایتدیلر» واونى اولدوردیلر وین معجزه لر گوندر مروت مگر خلقى قورخوزمقدن اوتری» الیهک عذابیه

فَتَنَّا لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَعْوَنَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنَحْوَهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا (۶۱) وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكُوتِ اسْجُدُوا لِلْآدَمِ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتُ طِينًا (۶۲) قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا (۶۳) قَالَ أَذْهَبُ فَمَنْ لَبِعْتُ مِنْهُمْ فَإِنْ جَهَنَّمَ حِزْ أَوْ كُمْ جَزَاءُ مَوْفُورًا (۶۴) وَاسْتَغْرَزَ مِنْ اسْتَطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاجَابَ عَلَيْهِمْ بِخَلْقِكَ وَرَجَلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَهُمْ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ الْإِغْوَارًا

۶۰. «زمانیکه سنا دیدیک که سنگ اللهم مخلوقاتہ احاطہ ایدندر» واونلرک احوالنه عالمدر هر نوع عمل ایتسهلر خیردن وشردن هاموسنی بیلر «سنا گوستردیگمز واقعہنی وقرآندہ لعنت اولمش آقاجی عملہ گتورمديک مگر خالق امتحان ایتمک ایچون» کہ سنگ سوزگا اینانورلر یالینکہ تکذیب واستهزا ایدیرلر. رؤیا اویدیکہ حضرت واقعہدہ کوردیکہ مدینہدن مکہ یه گلوب طواى ایتمک بوقصہ فتح سورہسندہ ذکر اولولنار یالینکہ حضرت واقعہدہ گوردیکہ میمولر اولنگ منبرینہ چیخورلر تعبیری عبارتدر بنی امیہ اونگ یریندہ اگلشمدن یالینکہ قریشک بدر دعواسندہ اولمک ودفن اولماق یرلرینی واقعہدہ گورمشدی. شجرۂ ماعونہ عبارتدر جہنمدہ اولان زقوم آقاجسندن یالینکہ او حضرتک شجرۂ نسلندن آیریلان بنی امیہدن بو واقعہلرک ہربرسی مشرک لردن اوتری امتحان محلی اولوب بولرہ استہزایدوب دیردیلر محمدص غیبدن خبرویریر یالینکہ دیورکہ جہنمدہ زقوم آقاجی وار و حال انکہ اودک ایچندہ آقاج اولماز. او آقاجہ ماعون ديلمگ سببی اودر کہ او آقاجک میوہسندن بین جہنم اہلی اللہک رحمنندن اوزاقدر «بز قورخوزیریک اونلری» کیچمش قوملرہ یتشن عذابک مثلی اونلرہ یتشمک ایلہ «بزیم قورخوزماقیمز اونلرہ آرتورمز مگر بیوک طغیانی» بز قورخوزدقجہ اونلر طغیان ایدیرلر. بعضی عرفاییلہ معنی ایدوبلر کہ دگلدر ماعون آقاجک یزید آدلو شاخہسی مگر بیوک طغیان کہ خلافتک اولمچی ٹیلندہ مدینہ ۲مچی ٹیلندہ کعبہنگ ایوی وکعبہ حقیقی حسین بن علی خراب اولدی ۶۱) «زمانیکہ بز دیدیک ملائکہ یه کہ سجده ایدک آدمہ پس سجده ایتدیلر مگر ابلیس سجده ایتمدی دیدی آیا من سجده ایدوم اوکسہ سن اونی پالچقدن خلق ایدوسن ۶۲) دیدی بگادی گوروم بو آدمی نہ جہتہ مندن آرتوق ایدوسن اگر سن منی اولدورمیوب اجامی تاخیر ایدہ سن قیامت کوتہدیک ہر آینہ من غلبہ ایدوب اغوا ایدہرم اونگ اولادنی مگر اونلارک آزینی» کہ اونلار اخلاصلہ سنا عبادت ایدنلردر ۶۳) اللہ تعالی بیوردی گیت بوردن ہرکسکہ سنا

(۶۵) اَنْ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا (۶۶) رَبِّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ
 الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا (۶۷) وَاِذَا مَسَّكُمُ الضَّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مِنْ
 تَدْعُوْنَ اِلَّا اِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ اِلَى الْبَرِّ اعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُوْرًا (۶۸) اَفَاَمْسْتُمْ اَنْ يَخْشِفَ
 بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يَرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا تَمْ لَّا تَجِدُوْا لَكُمْ وَكِيلًا (۶۹) اَمْ اَمْسْتُمْ اَنْ يُعَذِّبَكُمْ فِيْهِ نَارًا
 اٰخَرٰى فَيَرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا (۷۰) وَلَقَدْ
 كَرَّمْنَا بَنِي اٰدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ رِزْقًا لَهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا

تابع اولاً جهنم سیزگ تمام مزد واجر گردد (۶۵) ویرندن حرکت ویر او کساره
 که با جارارسن» یولدن چخارتمقه ووسوسه ایتمکه «اوز سسک ایل» غنا وسائر آلات
 لهو وحبیه ایل» «وجمع ایت اونلاره آتلا وپیاده لرگی» جمیع تابع لرگ ایل» «اونار
 ایل» شریک اول مال لرینده» حرام دن کسب ایدوب حرامده خرج ایتمکه «واولاد لرینده»
 آتالرینی زنایه و حرام اولان ترویجه ووسوسه ایتمکه و حرام مال جمع ایتسه لر سنده
 اونلار ایل» شریک سن «وعده ایت اونلاره» اوزون آرزو وخیال لره یا اولندن صوگره
 دوباره دنیایه گلمه مکه «شیطان اونلاره وعده ویرمز مگر معزور اولمق» باطلی
 حق وپسی یخشی قانوب اوز عمل لرینه مغرور اولار لار (۶۵) «منم خالص بنده لریمه
 سنگ قدرتگ بوخدر» که اونلری یولدن چیخاراسن «وکفایت ایدر سنگ اللهگ
 وکیل ونگهبان اولماق» مخلص بنده لرینه (۶۶) «سیزگ الله سگز گمنی سیزدن
 اوتری دریاده یریدر تا اینکه طلب روزی ایده سگز اللهگ فضلندن الله سیزه رحم
 ایدن در (۶۷) وزمانیکه سیزه دریاده ضرر یتشه» تلاطم اولوب غرقدن قورخان
 وقتده «یاددن چخار اوکسه سیز چاغور سگز بتلردن مگر الله» سیزگ یادگز مگر
 «ایله سزه نجات ویردیک و قورویه چیخاردیق الله من اعراض ایدر سگز وانسان اوز
 اللهنه ناشکر لیک ایدندر (۶۸) آیامیز خاطر جمع اولدگز» که دریاده غرق اولماق دن
 قور تولدگز قورخمیمور سگز که «سیزی قوری یرگ برطرفی کامنه چکه یا اینکه سیزه
 تندیل گوندر» باشگز داش یاغدیله «الله تعالی بو عذابی سیزه گوندرندن صوگره
 اوزگز وکیل و قراول تا پماز سگز» که بو عذابلردن سیزی ساخلیله (۶۹) «آیا خاطر
 جمع سگز که سیزی دوباره دریایه قایقاره» بردعه گنه گمیه منمکه احتیاجگز اولاً «و
 گمنی سندیران ییل گونده روب گمنی سندیروب سیزی غرق ایده او عملگ مقابلنده که
 سیز کافر اولدگز صوگره اوزگزدن اوتری بزدن قان ادعاسی ایدن تا پماز سگز» که

تَفْضِيلًا (۷۱) يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اِنْسَانٍ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اَوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَقَالَ لَيْسَ يَقْرُؤُ كِتَابَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ فَتَبَلًا (۷۲) وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاضِلٌ سَبِيلًا (۷۳) وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوْكَ عَنِ الَّذِيْ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ لَتَقْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَاِذَا لَا تَخْذُوكَ خَلِيْلًا (۷۴) وَلَوْلَا اَنْ تُبَيِّنَا لَكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرَكُّنَ اِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيْلًا (۷۵) اِذَا لَا ذَنْبَكَ ضَعْفَ الْحَيٰوةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ

سیزی غرق ایتمگه گوره نردن سیزگ قانگزی ایستیه (۷۰) «وهرآینه بز گرامی ایتدیک آدم اولادنی» حیواناندن اونلاری صاحب شعور و عقل ایتمک ایله انسان اللری واسطه سی ایله بیر حیوانات آغزی ایله یا اینکه گرامی ایتدیک دنیا نعمت لرینی اونلاره فراوان ایتمک ایله یا اینکه اونلاری حیواناتگ هاموسنه مسلط ایتمک ایله «اونلری گوتوردو ک قوری ده و دریا ده» دوه، آت و قاطر و گمیلره «وروزی و یردیک اونلاره پاکیزه اطعام لردن» و گونه گونه نعمت لردن «وانسانی تفضیل و یردیک بز خلق ایتدیگمز مخلوقاتگ چوخنه بر نوع تفصیل و یرمک» بوآیه ایله بعضی علما استدلال ایدوبلر انسانگ بعضی سنگ ملائکه دن فاضل و اشرف اولماقنه (۷۱) «اوگونه که بز چاغ ره ریق مخلوقاتگ هاموسنی هر کسی اوز امام و پیشوا سی ایله» پیغمبر لره تابع اولانلر پیغمبر ایله شیطانه تابع اولانلر شیطان ایله «پس هر کس که اونگ نامه اعمالی اونگ ساغ الله و یریله پس اونلار اوخویارلار اوز نامه اعمالنی» و شاد اولارلار «وظلم اولونمازلر خرمانگ دانه سنگ پرده سی قدری» و عمل لرگ مزدنی تمام آلارلر (۷۲) «هرکسه بو دنیاده کور اولدی» حق گورمکدن «پس اوشخص آخرتده ده کورد» جنته گیتمکدن و حیران و سرگرداندر «وگمراه در یول تاپماق جم-تنه» .

طائف اهلندن برقیله حضرتگ یانه گلوب اسلامه داخل اولماق ایسته دیلر بوشرطله زکوة و یرمیه لر دعوا یه گیتمیه لر ربا آلماق حلال اولو و برئیل اوز بقلرینه عبادت ایده لر اووقنده بوآیه نازل اولدی (۷۳) «یاخون اولدیکی مشرکلر سنی فتنیه سالار او قرآندن که بزوحی ایتدیک سکا تالینکه سن افترا ایده سن بزه وحی دن غیر یسنی» و طائف اهلی دین سوزلری قبول ایده سن اگر سن بیله ایتسیدگ اونلار سنی دوست دوتار دیلر «نجه که اونلارگ یوللارینی باطل حساب ایتمگه گوره سنی دشمن دوتورلر (۷۴) «واگر بز سنی ثابت قدم اتمه سیدیک» حق ورشده و بنوقنده «هرآینه یاخون ایدگ که میل ایدیدگ اونلاره آزمیل» و اونلارگ خواهش لرینگ بعضی سنی عمله گتورر دیک اما بزیم طرفمزدن عمله گلن تأیید ایله اونلارگ سوزلرینی قبول ایتمدین (۷۵) اونلاره میل ایتسیدیک «اوزمان هرآینه بز داد دیر اریق سکا دنیاده و آخرتده

عَلَيْنَا نَصْرًا (۷۶) وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُوا نَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلاَفَكَ إِلَّا قَلِيلًا (۷۷) سَنَمَنَّ قَدَارَ سَلْمَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسِنَتِنَا حُجُولًا (۷۸) أَقِمِ الصَّلَاةَ لَدُنْكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا (۷۹) وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا (۸۰) وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا (۸۱) وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا (۸۲) وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ

ایکی قات عذاب صوگره بزدن یتشه سی عذابى سندن دفع ایتمگه کومک ایدن تاپماز دنگ
 (۷۶) یاخون ایدیکه کفار مکه سگا اوز یرنمن حرکت و یروب سنی مکه دن خارج
 ایدهلر اگر سنی مکه دن خارج اتسیدیلر سندن صوگره اونلر مکه ده دایانا بیلمز ایدیلر
 مگر آز زمان» (۷۷) اگر سنی شهر دن خارج ایتسیدیلر هر آینه بالکبه اونلاری
 هلاک ایدردیک «سندن سابق گوندر دیکمز پیغمبر لرگ قاعده سی کیمی» اونلار گ
 امتلری اوز پیغمبر لرینی شهر دن خارج ایدن کیمی اونلارا عذاب گوندر دیک
 «وسن بزیم عادت مزه تبدیل و تغییر تاپمز سن (۷۸) نماز قیل گون گوگنگ وسط نه سورتولن
 وقت ده» یعنی ظهر وقتی «گیجه نگ قرانلق نه دیک» عبارت در ظهر، عصر، شام و عشا
 نمازندن «وقیلهلن صبح نمازنی بدرستیکه صبح نمازی حاضر اولمشدر» اونده
 حاضر اولار هم گیجه ملائکه لر و هم گونوز ملائکه لر (۷۹) «گیجه نگ بعضی
 سنده بیدار اول» نماز قیلماق ایله گیجه نمازی قیل او حالته که «زیاده اولوبدر
 سگا» واجبی نماز لارگ اوستنه بوآیه دلالت ایدر که او حضرت ه گیجه نمازی قلماق واجب
 ایدی «تاینکه سنگ اللمگ سنی قبر دن دور قوزوب سنی بگنلمش یره گتوره»
 و جمیع مخلوقات سنی تعریف ایده هر نه ایسترسن الله ویره کیمه شفاعت ایدرسن
 قبول اولونار (۸۰) «دیگن یامحمد ص ایمنم اللهم منی داخل ایت دوغری داخل
 اولماق یرلرینه» جمیع او یرلره منی گوندر و بسن «و خارج ات منی دوغری خارج
 اولماق یرندن» یا اینکه مکه دن خارج و مدینه به داخل ایت دوغریق ایله یامدینه دن
 خارج و مکه به داخل ایت فتح مکه ایچون «و بگا اوز یانندن دلیل و برهان اقامه ایت
 که کومک ایسن اولا بگا منم دشمناریمگ مقابله ده (۸۱) و دیگن یامحمد (ص) حق
 گلدی» و دین اسلام ظاهر اولدی «و زایل اولدی باطل اولان شرک بدرستیکه باطل زایل اولاندر
 (۸۲) و بز نازل ایده ریک قرآن دن اوآیه لر که شفا در مؤمنلره» باطنی شرک ناخوشلقندن
 شفا و یرر ایمان کتورمک دوا سیلیه و اونی اوخومقله شفا تاپار ظاهری ناخوشلقدن

الْأَخْسَارَ ۝ (۸۳) وَإِذَا أَعْمَعَ عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَابِجَانِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرَّ كَانَ يَؤْسًا
 (۸۴) قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا ۝ (۸۵) وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ
 قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ۝ (۸۶) وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
 ثُمَّ لَا تَجِدُنَا فِيهِ عَلَيْنَا وَكَبَلًا ۝ (۸۷) الْأَرْحَمَ مِنْ رَبِّكَ إِنْ فَضَّلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝ (۸۸) قُلْ لَئِنْ اجْتَمَعَتْ
 الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝ (۸۹) وَلَقَدْ

«اما آرتورماز ظالمه مکرزبان» آرتورار قرآته ایمان کتورمه مک وعمل اتمه مک
 جهته آخرته زیانکار اولماقدن علاوه دنیاده اونلارک خبتهی ظاهر اولار
 (۸۳) «زمانیکه بز نعمت ویردیک انسانه بزدن اعراض ایدر» ودعادن اوتری یوزینی
 بزیم در کاهمهز دوندزمز «واوزینی بزدن اوزاق ایدر» شکر نعمت اتمز بلکه
 کبرایدر «ایلکه پسلیک یتشر» محنتدن ومصیتدن اوصورته «مایوس اولار» وامیدنی
 بزدن کسرو حال اتمه کک نعمت مقابلنده شکر وزحمت مقابلنده صبرایدوب اللهدن
 فرج ایستیه (۸۴) «دیکنن یایغمبر هرکس عمل ایدر اوز طبیعتنه وعادتنه ومذهبنه
 مطابق» که اوکا عادت ایدوب «پس سزک اللهیز اعلمدر اوکسه که هدایت تاپاندر
 دوغری یولنه» الله یخشی بیلورکه دوغری یویلله کیدن کیمدر وضلالته دوشن
 کیمدر (۸۵) «سؤل ایدرلر سندن کیفیت روحدن» که انسانک بدندهدر یا اینکه
 اوروحدن که ملائکهدر «دیکیلن یایغمبر روح منه اللهمک امرندندر» اونی اللهدن
 سوا هیچکس بلمز یا اینکه مخلوقات ایکی قسمدر بری عالم خلقدر بری عالم امردر
 عالم خلق اودرکه عمله کلوب عناصر اربعه دن عالم امر عمله کلوب مجرداتدن
 روحده عالم امرنددر بر جسمدر ترددایدر انسانک بدندهدر دیرلیک اولدن عمله
 کلور «وسیزه ویریلمدی علمدن مکرآز علم» یا اینکه علم ویریلمدی مکرآز اشخاصه
 عبارتدر انبیا واولیا وعلما دن (۷۶) «واکر بزایستیک هرآینه آپارریق اوزادیکه وحی
 ایتدیک سکا» یعنی قرآنی سنگ قلبندن چخارداریق اما تفضل ومرحمتز سکا چوخ
 اولمه گوره سکا قرآن نازل ایتدیک پس قرآنی سندن آلانن «صوگره سن اوزندن
 اوتری بزه بروکیل تابمزن» که اوندن حقکی ایستیه سن یا اینکه نکهان تابمزن که
 قرآنی حفظاید (۷۸) «اما الله طرفندن سکا اولان رحمت جهته» الله قرآنی سنگ
 ومؤمنلرک قلبرینده ثابت ایتدی «اللهک مرحمتی سکا چوخ بیوک قدردهدر

(۸۸) دیکنن یایغمبر اکر جن وانس جمع اولارلر که بوقرانک مثانی کتوره لر
 اونک مثانی کتوره بلمز لر هرچندکه اونلارک بعضی سنه گومک اولار» نجه که شاعرلر

صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا (۹۰) وَقَالُوا لَنْ
 نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا (۹۱) أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَجِيلٍ وَعَنْبٌ فَتَفْجُرَ
 الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا (۹۲) أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بَالَهُ الْمَلَائِكَةُ
 قَبِيلًا (۹۳) أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرَفٍ أَوْ تُرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرَبِّكَ حَتَّىٰ تَنْزِلَ
 عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرؤه قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا (۹۴) وَمَانِعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا

بریرہ جمع اولوب گومک ایدوب برشمر انشاد ایدیرلر (۸۹) «وہرآینہ بز مگرر
 و بیان ایتدیک خلقہ بوقرآندہ ہرلوع مثل لردن»: امر، نہی، احکام، موعظہ، قصہ
 و عبرت دن «پس خلقگ چوخی قبول ایتمدی و حاصل اولمادی مکر ناشکرلیک».
 زمانیکہ حضرت پیغمبر اظہار نبوت ایتدی عقبہ و شبیہ و ابوسفیان و ابوجہل و سائر
 اشراف مکہ جمع اولوب دیدیار آدم گوندیریک محمدگ یانہ اونیلہ صحبت اتسون
 گورگ بزدن نہ ایستیور پس مصلحت بیلہ اولدیکہ اونگ یالہ آدم گوندروب اولی
 مجلسہ دعوت اتسونلر ایلکہ گوندیرلمش شخص گلوب دیدی یامحمد اشراف قوم
 مسجدہ جمع اولوب سنی دعوت ایدیرلر چونکہ حضرت چوخ حریص ایدی
 اولارگ ایمانہ چوخ تیز اوللارگ یانہ گلوب اکاشدی دیدیلر یامحمد سن اوز
 قومگا ایتدیکگ عاری هیچکس اوز قومہ اتمیوب بزیم دینمزہ عیب ایتدیک جماعتنزی
 پراکنده سالدیک اگر مقصودگ مال و دولتدر بزویرک و اگر ریاستدر سنی
 اوزیمزہ رئیس ایدک و اگر ناخوشلقگ وار طیب کتورگ حضرت ییوردی بولارگ
 هیچ بری یوخدر بلکہ منی اللہ گوندروب پیغمبرلکہ اگر قبول ایدہ سگر دنیا و
 آخرتدہ خوش بخت اولار سگر و اگر قبول اتمہ سگر صبر ایدہ رم

(۹۰) «دیدیلر البتہ بز سگا ایمان گتورمہ ریک تا اینکہ بزہ مکہ ننگ یرلدن سو چشمہ سی
 جاری ایدہ سن» کہ مکہ دہ سوا زدر (۹۱) «یا اینکہ سنگ ایچون بسقا لراولا خرما لقدن
 و اوزومدن و ابوستالمرگ آراسندہ آرخر جاری ایدہ سن بر نوع جاری اتمک» کہ
 آفاجلارگ آلتی سو اول (۹۲) «یا اینکہ ککوی پارچہ پارچہ ایدہ سن نجہ
 کہ سن گمان ایتدیک» و وعدہ و پردیک بزیم باشمزہ توکولسون «یا اینکہ اللہی
 و ملائکہ لری گتورہ سن، ضامن» اولالار بزہ سنگ پیغمبرلقگا «یا اینکہ اوللاری گتورہ سن
 بزیم قباقرہ» یا اینکہ اوللاری قبیلہ قبیلہ و طائفہ طائفہ گتورہ سن (۹۳) «یا اینکہ سنگ
 ایچون قزیلدن ایولر اول یا اینکہ گوگہ چخاسان و بز اینلماروق سنگ گوگہ
 چیخماقگا تا اینکہ بزہ بر کتاب نازل ایدہ سننکہ بیز اونی اوخیاؤ» و گورک سنگ

اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ اَلَا اِنْ قَالُوا اَبَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا (۹۵) قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْاَرْضِ مَلٰئِكَةٌ
يَمْسُوْنَ مَطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلٰكًا رَّسُوْلًا (۹۶) قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيْرًا بَصِيْرًا (۹۷) وَمَنِ يَهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَمْ يَهْتَدِ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ تُجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَاءَ
مِنْ دُوْنِهٖ وَلَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عَمِيْرًا يُّكْفٰى وُصْءًا مَا يُوْفِيهِمْ جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ
سَعِيْرًا (۹۸) ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِآيَاتِنَا وَقَالُوْا اِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرَقًا اَنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ
خَلْقًا جَدِيْدًا (۹۹) اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

حزب

دوغرلقتا شهادت ایدیر «دیگن یا پیغمبر پاکدر منم اللمیم جمیع عیوبدن اللمی
گتورمک یا اونی گورمک ممکن دگلدر» من دگلم مگر بشر جنسندن گولدریلن پیغمبر
(۹۴) منع اتمدی خلقی الله ایمان گتورمکدن اونلار اهدایت ایدن پیغمبر و دلائل
گلندن صوگره مگر اینکه دیدیلر آیا الله مبعوث ایتدی اسان جنسندن اولان پیغمبر
شبهه ایتدیلر که گرک پیغمبر ملائکه دن اولا نه اینکه بشردن اولارک بو شبهه سی
بیجادر بشرله ملائکه نك مناسبتی یوخدر نه گورمک ممکن اولار و نه سوزینی ایشتمک
(۹۵) «دیگیل یا پیغمبر اگر یرده سکونت ایدنلر ملائکه لر اولایدی که یول گیدی دیلر»
نجه که انسانات یول گیدر «واولار همیشه لیک یرده ساحکن اولنلر اولیدیلر
او صورتده اولاره گوگدن ملک جنسندن اولان پیغمبر گونده رردیک» اما یرده
سکونت ایدنلر بشر اولمه گوره اوجنسندن پیغمبر گولدردیک (۹۶) «دیگن یا پیغمبر
بسدر الله شاهد اولمه منله سزگ آراژرده» که من اونک پیغمبریم «الله اوز
بنده لرندن خبردار و گورن در» اولارک احوالی و عملنی (۹۷) «هر کسیکه الله
هدایت ایده پس اودر هدایت تاپمش و هر کسیکه الله گمراه ایده عملی جهتنه پس
سن اولار ایچون الله دن سوا دوستلر تاپمزسن» که اولاره کومک ایده «و بز
محشور ایدهریک اولنلری قیامت گونده یوزلری اوستنده احوالده که گوروکر و لال
اولارلار و اولارک قایداجاق یرلری جهنم درایلیکه جهنمگ زبانه سی سونه آرتوراریق
اونلارا یاندریجی اود (۹۸) بودر اولارک مزدی اونک مقابلنده که اولار کافر
اولدیلر بزیم آیت لری مزه و دیدیلر ایلیکه سوموک و چورومش توپراق اولدوق آیا
بز دیریلوب تازه مخلوق اوللوق (۹۹) آیا گورمورلر بولیکه الله یوخذن خلق
ایتدی گوگلری ویری قادر در که اولارک مثلنی خلق ایده، اولار ایچون برمدت
معین ایده که اونک وقوعنده شک یوخدر پس بوسوزلری ظالمار قبول اتمدیلر

وَجَعَلْنَاهُمْ أَجْلًا لَّرَيْبٍ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ الْكَفُورَ (۱۰۰) قُلْ لَّوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِثْقَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَنُورًا (۱۰۱) وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْتَبَىٰ بَنِي إِسْرَآئِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا (۱۰۲) قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا أَنتَ بِهَؤُلَاءِ إِلَّا رِبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ هَاسِتٌ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا (۱۰۳) فَأَرَادَنَّا يَسْتَفْزَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَّعَهُ جَمِيعًا (۱۰۴) وَقَلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا (۱۰۵) وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ بِالْحَقِّ

و کافر اولماقدن باشقه برشیئه راضی اولما دیلر ۱۰۰ دیگنن یاییمبر بو کفارہ اگر سیز مالک اولایدیگزمنم اللهم رحمت خزانه لرینه اوزمان هرآینه سیز امساک و یخل ایدردیگز او قورخودن که صرف ایسته گز قورتولوب فقیر اولارسکز و انسان بخیلدیک ایدندر» قدر وارلو اولسا گنده بركليك ایدر ۱۰۱ «بیز موسی یه دو قوز معجزه ویردیک» که اوکما ویریلن باشقه معجزه لردن بیوک ایدی ۱ عصا ۲ یدیدضا ۳ طوفان ۴ چگیرتکه ۵ بیت ۶ قورباغه ۷ قان ۸ میوه لرگ آزیقی ۹ دریانگ یاریلمقی نهجه که اعراف سوره سنگ ۱۳۱ مجی آهسندہ ذکر اولدی. «یا محمد خبر آل بنی اسرائیلدن بونیکه: ایلکه اوللره بومعجزه گلدی» نه سببه اوللارگ بابالری ایمان گتورمیدیلر سنگ قومنده اوللار کیمی در تقدرمعجزه گورسه لر ایمان گتورمزلر یا اینکه موسی یه دیدیک که بنی اسرائیلی فرعوندن ایسته که اونلری آزاد ایتسون «فرعون موسی یه دیدیکه یا موسی البته من گمان ایدیرمکه سکا سحر ایدوبلر» وعقلگ سحر جهتنه ضائع اولوبدر ۱۰۲ «موسی دیدی که سن ییلورسنتکه بومعجزه لری نازل ایتمدی مگر گوگلرگ ویرگ اللهم او حالده که بومعجزه لر آشکارد و البته ای فرعون من سنی هلاک اولمش گمان ایدیرم» کفر و انکارگ جهتنه ۱۰۳ «فرعون ایستدیکه اونلری مصر یرندن حرکت و یروب اوزاق ایده صوگره اونی و اونیله اوللرگ هاموسنی غرق ایتدیک ۱۰۴ فرعون غرق اولاندن صوگره بنی اسرائیله دیدیک که ساکن اولوگ مصر تویرا قنده ایلکه آخرت و قیامت وعده سی گلدی بز گتوره ریک سیزی بریرگزیه قاریشمش حالده» فرعونی و تابعلرینی و سیزی بریره جمع ایدوب آراگزده حکم ایده ریک ۱۰۵ «بزقرآنی دوغریقله گوندردیک و قرآن دخی حقله نازل اولوبدر» سوزلری دوغری و حکمتله مطابقدر «وییز گوندردمیک سنی مکر بوکه بشارت ویررسن» بهشتله «و قورخوزارسن» جهنمله ۱۰۶ «و قرآنی داغنی گوندردیک» سوره سوره، آیه آیه یا اینکه بعضی سنی امر بعضی سی نهی و بعضی سی

تَزَلُّوْا مَا ارْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّوَعْدًا ۚ (۱۰۶) وَقُرْاٰنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاَ عَلَی النَّاسِ عَلٰی مَكْتَبٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيْلًا (۱۰۷) قُلْ اٰمِنُوْا بِهِ اَوَّلًا ثُمَّ اٰمِنُوْا اِنْ الَّذِيْنَ اٰتَوْا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ اِذَا بَلَغَ اِلَيْهِمْ يَخْرُوْنَ لِلْاَذْقَانِ سَجْدًا (۱۰۸) وَيَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَا اِنْ كَان وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا (۱۰۹) وَيَخْرُوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَسْكُوْنَ وَيَزِيْدُهُمْ خُشُوْعًا (۱۱۰) قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ وَاَدْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيَّامًا نَدْعُوْا فَاِنَّهٗ اَسْمَاءُ الْحُسْنٰی وَلَا تَجْهَرُ بِهَا لِتَخَافَ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا (۱۱۱) وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَمَّ يَخْدُوْلُهُ اَوَّلًا وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ شَرِيْكٌ فِی الْمَلٰٓئِكَةِ وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ وَلِيٌّ مِّنَ الدُّنْيَا وَكَبِّرَ تَكْبِيْرًا

خبر وقصه در «تائینکه اولی خلقه آرامله اوخویاسن» که خلقک قلبنه اثرایده «و بیز نازل ایندیک قرآنی اونوع نازل اتمک» که حاجت اندازمه سیله در (۱۰۷) «دیگن یا محمد مشرک لره که ایمان گتوروک قرآنه یا ایمان گتور میوک» نفی و ضرری اوزگزه یتشر «اوکسلر که بوندن سابق اولنره علم تورا و یریوب» عبدالله بن سلام کیمی «ایکه اولنرک یاننده قرآن اوخونار دوشرلر یره چنه لری اوستنده الله سجده ایدن حالده (۱۰۸) و دیرلر منزدر بزیم اللهمز جمیع عیبلردن و بزیم اللهمزک وعده می هرآینه عمله گلمش در (۱۰۹) و دوشرلر چنه لری اوستنده آغلارلار» عبادته قصور اتمک قورخسندن و قرآنده اولان موعظه لر «اونلاره شکسته نفسلگی آرترار (۱۱۰) دیگن یا پیغمبر چاغروک اللهم یا چاغروک رحمانی» چونکه حضرت برگجه مکده سجده ایدن وقتده یا الله یا رحمن یا رحیم و باشقه آدلر یله اللهم ذکر ایدردی دندیلر محمد گمان ایدیر که اونک اللهم تکدر پس نه سبیه ایکی اللهم چاغرور بونگ رنده الله تعالی بیورور خواه الله خواه رحمان دیوب چاغراسان «هانسنی چاغراسان یخشی در پس الله ایچوندر گوزل آدلر واروا و جا اتمه نمازگی و آهسته اتمه اونی» ایله اوجا سسلنمه که اذیت عمله گله و آهسته اتمه اوکسلرک یاننده که ایستیورلر سنگ نمازک سسنی ایشیده لر یا اینکه چوخ چفرمه و چوخ آهسته قلمه «جهرله اخفات آراسنده بریول اخذایت یا اینکه نماز لرک عاموسنی اوجادن و هاموسنی آلیچاقدن قیلمه بعضی سنی اوجا قیل صبح، آخشام و خفتن نماز لر کیمی بعضی سنی آلیچاق قیل ظهر و عصر نمازی کیمی علماء اسلامک اکثرنگ رای جهر و اخفات مسئله سنده ییله در نجه که ترجمه اولوندی (۱۱۲) دیگن حمد و شکر او الله ایچوندر که اولاد اخذ اتمدی و پادشاهلقنده شریکی یوخدر و دوستی دخی یوخدر که اولی ذلیل لکدن خلاص ایده» یا اینکه اهل ذلن دوستی یوخدر «واللهی و صفدن آرتوق بیولکیل»

اولمجي جلدده ترجمه اولونان سورهلرک فهرستی

ترتیب ایله	سورهلرک آدلاری	صفحه
۱	الحمد	۴
۲	بقرة	۵
۳	آل عمران	۹۷
۴	نسا	۱۴۳
۵	مائده	۱۹۰
۶	انعام	۲۲۸
۷	اعراف	۲۶۱
۸	اقال	۳۰۳
۹	توبه	۳۲۲
۱۰	یونس	۳۵۳
۱۱	هود	۲۷۳
۱۲	یوسف	۳۹۵
۱۳	رعد	۴۲۳
۱۴	ابراهیم	۴۳۴
۱۵	حجر	۴۴۳
۱۶	نحل	۴۵۱
۱۷	بنی اسرائیل	۴۷۰

اولمجي جلدگ طبیعی تمام اولدیقنه گوره الله درکاهنه تشکر و اومجي جلدگ طبیعنه موفق اولمقی مسئلت ایدیرم